

ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟΣ

Τόμος Α΄

ΟΡΘΟΔΟΞΑ
ΚΕΙΜΕΝΑ

orthodoxa-keimena.gr

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΕΚΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ	5
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	8
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α' (Να μην απελπιζόμαστε).....	18
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β' (Να μην αναβάλλουμε το καλό)	69
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ' (Πως πρέπει να μετανοούμε)	73
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Δ' (Οι ασθενείς σιγά – σιγά στη μετάνοια)	81
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε' (Να θυμόμαστε το θάνατο και τη μέλλουσα κρίση)	84
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΣΤ' (Η χαρά των Αγίων στον ουρανό)	101
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ' (Ο θείος αποχωρισμός από το σώμα)	110
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η' (Περί των θανόντων που έρχονται στην ζωή).....	131
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ' (Που πηγαίνουν οι ψυχές των θανόντων)	149
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι' (Η εξέταση της ψυχής από τα τελώνια).....	167
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ' (Μετά θάνατον η ψυχή κατατάσσεται με τους ομοίους της).....	177
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ' (Να χαιρόμαστε με τους πειρασμούς των τέκνων μας).....	184
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ' (Ο αποτασσόμενος και η ξενιτεία)	203
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΔ' (Ο φόβος και η αγάπη προς τον Θεό)	219
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ' (Οι ξενιτεμένοι να μην κοιτούν πίσω)	221
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ' (Να αγαπούμε και τους σαρκικούς συγγενείς)	239
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΖ' (Ο μοναχός στο κοινόβιο να μην έχει ατομική περιουσία).....	244
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ' (Να επιδιώκουμε την συναναστροφή εναρέτων ανθρώπων).....	251
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ' (Η ωφέλεια της υποταγής).....	263
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ' (Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα).....	275
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ' (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό) ...	310
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ' (Είναι αναγκαία η αποξένωσις από τον κόσμο για να σωθούμε) .	344
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΓ' (Να αποφεύγουμε όσους μας βλάπτουν όποιοι και αν είναι).....	367

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΔ' (Να αρνηθούμε τα εγκόσμια και τις βιοτικές υποθέσεις)	375
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ' (Να προτιμούμε την δύσκολη αρετή και όχι την εύκολη κακία) ...	390
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ' (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)	403
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ' (Να μην αποδιώκουμε τους δόκιμους μοναχούς)	437
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ' (Η άσκηση της αρετής)	448
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ' (Οι δαίμονες πολεμούν αυτούς που αγωνίζονται)	466
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Λ' (Να μην κατηγορούμε πάντα τους δαίμονες)	483
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ' (Να γινόμαστε μοναχοί μόνο αφού προκόψουμε στην αρετή)	494
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ' (Να ζούμε σύμφωνα με το σχήμα μας)	503
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ' (Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)	530
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ' (Να υπακούωμεν μέχρι θανάτου)	558
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ' (Να υποτασσόμεθα στους προεστώτες άνευ όρων)	568
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ' (Να μην γογγύζουμε και να αγαπάμε τον έλεγχο)	584
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΖ' (Να μην κατακρίνουμε τους διδασκάλους μας)	588
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ' (Διδασκόμαστε και από τους τυχόντας)	597
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ' (Να μην πιστεύουμε στον εαυτό μας)	608
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)	627
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ' (Οι αγύμναστοι είναι επικίνδυνο να μένουν μόνοι)	671
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ' (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον) ...	693
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΓ' (Να επιδιώκουμε το θέλημα του Θεού και όχι το δικό μας)	709
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΔ' (Περί ταπεινοφροσύνης)	714
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ' (Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)	727
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ' (Να μεμφόμαστε τον εαυτό μας)	771
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ' (Να μην ζητούμε τιμές και πρωτεία)	776
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ' (Περί ταπεινοφροσύνης)	780
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ' (Πως πρέπει να χρησιμοποιούμε τα ενδύματα)	783

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ν' (Να μην κάνουμε τίποτε από επιθυμία ή ευχαρίστηση).....789

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΕΚΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΕΞΑΝΤΛΗΘΕΙΣΗΣ πρὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου τῆς Πέμπτης ἐκδόσεως τοῦ «Εὐεργετινοῦ», προβαίνομεν ἤδη εἰς τὴν παροῦσαν ἕκτην ἐκδοσιν, ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι ἡ ἀνάγνωσις καὶ μελέτη βιβλίων μὲ περιεχόμενον ὡς τὸ τῆς παρούσης βίβλου προσφέρουν μεγίστην ψυχικῆς καὶ πνευματικῆς ὠφέλειαν εἰς τοὺς ἀναγνώστας αὐτῶν.

Εὐχαριστοῦμεν καὶ νῦν καὶ πάντοτε τῷ Θεῷ, ὅτι ἐν τῇ ἀμέτρῳ σοφίᾳ καὶ φιλανθρωπίᾳ αὐτοῦ ἐνισχύει τὴν ἀδυναμίαν ἡμῶν καὶ χάριτι θεία ἐκ τοῦ ἡμετέρου ἐκδοτικοῦ οἴκου τῆς Ἱερᾶς καὶ Σεβασμίας Δεσποτικῆς Μονῆς τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος ἔχουν προέλθει μέχρι τοῦδε εἰς φῶς πλεῖστα ἠθικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ περιεχομένου βιβλία, διὰ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ὁποίων ὡς διὰ λύχνου φωτεινοῦ καθίσταται δυνατὴ ἡ ἀσφαλὴς ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἀγάπῃ καὶ θεοσεβείᾳ πορεία εἰς τὴν παροῦσαν σκοτεινὴν, πολυτάραχον καὶ ὑλόφρονα ἐποχὴν μας.

Οὕτω πλὴν τοῦ σπουδαιοτάτου ἔργου «Ὁ Μέγας Συναξαριστὴς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», ἀποτελεσθέντος ἐκ τόμων δέκα τεσσάρων, ἐξεδόθησαν καὶ πλεῖστα ἄλλα ἔργα, ἐν οἷς ὁ «Εὐεργετινὸς» εἷς τόμους τέσσαρας, «Ἐκλογαὶ καὶ ἀνθίσματα» ἐκ τῶν λόγων τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατρὸς Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, εἷς τόμον ἓνα, τὸ «Κυριακοδρόμιον» τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Ἀστραχανίου καὶ Σταυρουπόλεως Νικηφόρου του Θεοτόκη, εἷς τόμους τέσσαρας, τὸ «Ἱερὸν Εὐαγγέλιον» κατ' ἀνατύπωσιν τῆς ἐν Βενετίᾳ ἐκδόσεως τοῦ 1851, ἡ «Κλῖμαξ» τοῦ Ἰωάννου τῆς Κλίμακος (τοῦ Σιναΐτου) καὶ πλεῖστα ἄλλα μικρότερα ἐκκλησιαστικὰ καὶ θρησκευτικὰ βιβλία καὶ περιοδικά.

Δοκιμάζομεν μεγίστην ἠθικῆς καὶ ψυχικῆς ἱκανοποίησιν, διότι πᾶσαι αἱ ἐκδόσεις αὗται ἔτυχον εὐμενοῦς ὑποδοχῆς ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν, ὥστε πολλαὶ τούτων ἐπανειλημμένως ἐξηντλήθησαν καὶ ἐπανειλημμένως ἀνετυπώθησαν. Τοῦτο μαρτυρεῖ ἀναντιρρήτως, παρὰ τὰ ἄβασανιστως πιστευόμενα καὶ ἐνίστε παρὰ τινῶν κομπορημόνων δοκησισόφων διακηρυττόμενα, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς εἰς τὴν μεγίστην πλειονότητα αὐτοῦ ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ πιστὸς εἰς τὰς θρησκευτικὰς παραδόσεις του καὶ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς ὁποίας κατάρθωσε νὰ ἐπιζήσῃ παρὰ τὰς μεγάλας περιπετείας, τὰς ὁποίας ἐδοκίμασε κατὰ τὴν μακραίωνα ἱστορίαν του.

Ταῦτα πάντα σὺν τοῖς ἄλλοις ἀνακουφίζουν καὶ τὴν θλίψιν, ἣτις συνέχει τὴν καρδίαν μᾶς διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἀειμνήστου Γέροντος ἡμῶν Καθηγουμένου

Βίκτωρος, τὸν ὁποῖον ὁ Κύριος, ἐν ταῖς ἀνεξιχνιάστοις βουλαις Αὐτοῦ προσελάβετο ἐκ τῆς παρουσίας ζωῆς. Τούτου τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς ἡμῶν ἦτο ἡ ἰδέα τῆς ἐκδόσεως ψυχωφελῶν βιβλίων διὰ τὴν ψυχικὴν καὶ πνευματικῶν προαγωγῆς τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος καὶ εἰς αὐτὸν ὀφείλεται ἡ πραγματοποίησής της. Ἡμεῖς συνεχίζομεν τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἐκεῖνος ἔθεμελιωσε καὶ ἐλπίζομεν ὅτι ὁ Πανάγαθος Θεὸς ἐν τῇ ἀγαθότητι Αὐτοῦ θὰ παράσχη καὶ εἰς ἡμᾶς τὴν βοήθειάν Του, ἄνευ τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος μόνος οὐδὲν δύναται νὰ κατορθώσῃ.

Ἡ παροῦσα ἕκτη ἔκδοσις τοῦ «Εὐεργετινοῦ» διαφέρει τῆς πέμπτης κατὰ τὸ ὅτι εἷς μὲν τὴν τελευταίαν ταύτην (τὴν πέμπτην) περιείχετο μόνον τὸ ἀρχαῖον κείμενον μετὰ πολλῶν ὅμως ἐν περιθωρίῳ ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων, εἰς δὲ τὴν παροῦσαν (ἕκτης) παρατίθεται τὸ κείμενον καὶ ἐν συνεχείᾳ πλήρης ἐρμηνεία αὐτοῦ εἰς τὴν καθομιλουμένην γλῶσσαν. Τοῦτο ἐκρίθη προτιμότερον, ἐπειδὴ μεταξύ του πλήθους τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ ψυχωφλεστάτου τούτου βιβλίου ἀσφαλῶς θὰ ὑπῆρχαν καὶ πολλοί, διὰ τοὺς ὁποίους θὰ ἦτο δύσκολον νὰ κατανοήσωσι πλήρως τὸ κείμενον εἰς τὸ πρωτότυπον, μὲ μόνην βοήθειαν τὰς ἐν περιθωρίῳ ἐρμηνευτικᾶς σημειώσεις καὶ νὰ σβέσωσι τὴν δίψαν τῆς ψυχῆς τῶν εἰς τὰ ζώηρυτα νάματα τῶν πατερικῶν ἀποφθεγμάτων καὶ διδασκαλιῶν. Καὶ τοῦτο ἐπράξαμεν παρὰ τοὺς ἀπαιτούμενους κόπους καὶ δαπάνας, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ μας νὰ καταστήσωμεν τὸ ἔργον τοῦτο εὐχάριστον καὶ ψυχωφελὲς ἀνάγνωσμα διὰ τὸ πλῆθος τῶν εὐσεβῶν ἀναγνωστῶν μας.

Εὐχόμενοι ὅπως ὁ Κύριος παρέχῃ τὴν βοήθειάν Του εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους Αὐτόν, ἐπικαλούμεθα καὶ ἡμεῖς αὐτήν, ἵνα δυνηθῶμεν νὰ συνεχίσωμεν τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἔσχεδιασε καὶ ἐπραγματοποίησεν ὁ ἀείμνηστος Γέρων ἡμῶν, εἰς μνημόσυνον τοῦ ὁποίου παραθέτομεν ἐν συνεχείᾳ τὸν ὑπ' ἐκείνου συγγραφέντα πρόλογον τῆς πέμπτης ἐκδόσεως, εἰς τὸν ὁποῖον ἐκθέτει ἐν πλάτει τὰς σκέψεις αἵτινες τὸν ὥθησαν εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ «Εὐεργετινοῦ».

Νῦν δέ, εὐσεβεῖς ἀναγνώσται, εὐξασθε καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ταπεινῶν ἐργατῶν τοῦ ἀμπελῶνος Κυρίου, Ματθαίου Ἐπισκόπου καὶ Ἡλίας Μοναχοῦ, τῶν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἐκδοτικοῦ τούτου ἔργου μοχθούντων καὶ διὰ τὴν βοθηεῖα Θεοῦ αἰσίαν ἀποπεράτωσιν αὐτοῦ κοπιώντων, ὡς καὶ διὰ τὴν κατευόδωσιν τῆς συνεχιζομένης πνευματικῆς ταύτης προσφορᾶς.

Εν τῇ ἱερᾷ Μονῇ Μεταμορφώσεως Κουβαρά Αττικής

τῇ 20^ῃ Ιουλίου 1993

Ο Οινόης ΜΑΤΘΑΙΟΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΜΕΣΑ εἰς τὸν θόρυβον τῆς κοσμικῆς ματαιότητος καὶ εἰς τὸν ἐπικίνδυνον στροβιλισμόν τῆς ὑλόφρονος ἐποχῆς μᾶς ὑψοῦται ὡς παρήγορος φάρος, ὡς ἀμετάθετος κυματοθραύστης, τὸ ὠφέλιμον βιβλίον. Ὡφέλιμον ὄχι ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ πλουτισμοῦ τῶν γνώσεων τῆς ἀκορέστου εἰς τὸ μανθάνειν διανοίας, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἀνακουφίσεως, τὴν ὁποίαν φέρει εἰς τὴν βεβαρημένην καὶ κατάκοπον ἀπὸ φροντίδας καὶ μερίμνας ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου τῆς ἐποχῆς μᾶς ὠφέλιμον, διότι διαλύει τὴν πυκνῆς ὁμίχλης τοῦ κοσμικοῦ ψεύδους καὶ ὑποδεικνύει εἰς τὴν ψυχὴν τὸ ὄντως ὄν, τὸ ἀεὶ ὑπάρχον, τὸ μετὰ βεβαιότητος ἐσόμενον, τὴν τοῦ πνεύματος αἰωνιότητα. Καὶ τὸ βιβλίον αὐτὸ δὲν εἶναι καρπὸς πολυγράφου ὀξυγράφου καλάμου ἐπιστήμονος ἢ κατὰ κόσμον σοφοῦ, φέροντος νωπᾶς τὰς σφραγίδας ἀνωτάτων ἰδρυμάτων, ἀλλ' εἶναι πάντοτε τὸ περίσσευμα εὐσεβοῦς καρδίας, τὸ νέκταρ πνευματικῆς συγκομιδῆς, τὸ συμπεπυκνωμένον ἄρωμα τῶν ἀειθαλῶν της ἀρετῆς ἀνθέων, ἅτινα φύονται εἰς καρδίας, αἵτινες ἔγνωρσαν τὸν Κύριόν της Δόξης καὶ προσωμίλησαν μὲ Αὐτὸν ὡς ἐνώπιος ἐνώπιω.

Διὰ τὴν ὑπάρχῃ ὅμως τὸ τοιοῦτον βιβλίον καὶ νὰ καθίσταται τοῦτο προσιτὸν εἰς τὰς εὐγενεῖς ψυχᾶς, αἵτινες μετὰ θερμῆς καρδίας τὸ ἀναζητοῦσι, πρέπει οἱ ἐπιφορτισμένοι μὲ τὴν θείαν ἀποστολῆς τῆς κατὰ Χριστὸν ἠθικῆς διαπαιδαγωγήσεως τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν νὰ καταβάλλωσι πάσον αὐτῶν τὴν σπουδῶν καὶ τὴν μέριμναν, ὅπως ἔλθωσιν εἰς φῶς οἱ κεκρυμμένοι θησαυροί, οἱ κληροδοτηθέντες εἰς τὸ ἡμέτερον γένος ὑπὸ τῶν θεοφόρων Ἀγίων Πατέρων ἡμῶν καὶ τεθῶσι πάλιν ἐπὶ τὴν λυχνίαν οἱ ἀειλαμπεῖς αὐτοὶ φάροι, οἵτινες ἐπὶ γενεᾶς γενεῶν τοσαύτας ψυχᾶς κατεφώτισαν καὶ καθωδήγησαν αὐτὰς εἰς τὰ ὑπερκόσμια σκηνώματα, εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Κυρίου.

Τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι τὸ κατ' ἐξοχὴν ἐμπεπιστευμένον εἰς τοὺς διαφόρους ἐπὶ μέρος ἐκκλησιαστικούς ὀργανισμούς καὶ μάλιστα εἰς τὰς Ἱερᾶς Μονάς, αἵτινες διαθέτουσιν ἄφθονά τα πνευματικὰ ἐφόδια καὶ ἰσχυρά τα ὑλικά μέσα διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ ἱεροῦ τούτου σκοποῦ, ἵνα ὡς καλοὶ δοῦλοι πολλαπλασιάσωσι τὸ ἐμπιστευθεν αὐτοῖς παρὰ τοῦ Κυρίου τάλαντον καὶ μὴ κατακριθῶσιν ὡς ὁ ὀκνηρὸς δοῦλος, ὅστις λαβὼν τὸ ἀργύριον ὥρυξε λάκκον καὶ κατέκρυψεν αὐτὸ (Ματθ. ΚΕ' 14–30).

Βαρυτάτη εἶναι ἡ εὐθύνη τῶν δυνάμεων νὰ προσφέρουν καὶ μικρᾶς ἔστω διὰ τοῦ ἔργου τούτου ὑπηρεσίας καὶ ἀμελούντων, διότι βαρεῖας ἐπιφέρει φθορᾶς ἐπὶ τοῦ

χριστεπωνύμου πληρώματος ἢ καθ' ἡμεραν αὐξανομένη διάδοσις τῶν ἐπιβλαβῶν ἀναγνωσμάτων τῆς ἐλαφρᾶς φιλολογίας καὶ τῶν ποικιλωνύμων αἰρετικῶν δοξασιῶν, ἅτινα ἐκφυτρῶνουσιν ὡς ἄκανθαι καὶ τρίβολοι ἐν τῇ νοητῇ ἀροῦρᾳ τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀπειλοῦν νὰ καταπνίξουν καὶ αὐτὸν τὸν ἐναπομείναντα ὀλίγον καλὸν σῖτον.

Ταῦτα ἔχοντες καὶ ἡμεῖς πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ παρὰ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ἱερὰ Μονή, καὶ συνεπῶς καὶ ἡμεῖς, στερούμεθα παντελῶς τῶν πνευματικῶν καὶ ὑλικῶν ἐκείνων δυνατοτήτων, αἵτινες ἀπαιτοῦνται διὰ μίαν τοιαύτην ἐξόρμησιν, ὅμως ὡς ταπεινοὶ καὶ ἐλάχιστοι στρατιῶται τοῦ ωραίου καὶ ἀγγελικοῦ τάγματος τῶν Μοναχῶν ἐθεωρήσαμεν καθῆκον ἡμῶν ἐπιβεβλημένον νὰ χωρήσωμεν ἐπὶ τὸ ἔργον τοῦτο καὶ ἐπικαλούμενοι ὡς μόνον προσὸν τὴν πανσθενουργῶν τοῦ Κυρίου βοήθειαν, νὰ προσφέρωμεν καὶ ἡμεῖς τὸν ὀβολὸν τῆς χήρας.

Καὶ πράγματι δεδοξασμένον τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου τῆς δόξης, ὅτι δὲν παρεῖδε τὴν προσπάθειαν ἡμῶν ταύτην, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς τοὺς ἀδυνάτους ἐνίσχυσε καὶ τὴν Ἱερὰν ἡμῶν Μονὴν ὀρμητήριον ἀνέδειξε τοῦ ωραίου ἄγωνος, διὰ τὴν ἀποκάλυψιν τῶν κατακεκρυμμένων πνευματικῶν θησαυρῶν καὶ πολλοὺς ἄλλους εὕρομεν συνοδίτας. Καὶ διάφοροι ἄλλοι ἐκδοτικοὶ ὁργανισμοὶ συνεστήθησαν ἐκκλησιαστικοὶ τὲ καὶ ἰδιωτικοὶ πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἐπιδιωκομένου.

Ἐκ τοῦ ἡμετέρου Ἐκδοτικοῦ Οἴκου τῆς Ἱερᾶς καὶ Σεβασμίας Δεσποτικῆς Μονῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος, λειτουργοῦντος τῇ εὐλογίᾳ τῆς Μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας ἐπὶ τριακονταετίαν, βοηθεῖα Θεοῦ προῆλθεν εἰς φῶς ἄχρι τοῦ νῦν, ἐκτός των ἄλλων μικροτέρων ἐκδόσεων ἐκκλησιαστικῶν βοηθημάτων καὶ περιοδικῶν, καὶ ὁλόκληρος ἡ σειρὰ τοῦ ὀγκώδους ἔργου τῶν κατὰ πλάτος Συναξαρίων τῶν κινητῶν καὶ ἀκινήτων ἑορτῶν δεσποτικῶν, θεομητορικῶν καὶ ἀγίων ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Μέγας Συναξαριστὴς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» συγκειμένη ἐκ τόμων δέκα τεσσάρων.

Ἡ πρόθυμος καὶ εὐγενὴς ὑποδοχὴ τῶν ἔργων ἐκείνων ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν καὶ ἡ ἐξάντλησις μάλιστα τῶν ἐκδοθέντων πρώτων τόμων μᾶς ἔδωσαν τὸ θάρρος νὰ ἀποδυθῶμεν εἰς ἕτερον σοβαρὸν ἀγῶνα διὰ τὴν ἀναστήλωσιν καὶ ἐτέρου πατερικοῦ θησαυροῦ, ἀνταξίου του προηγουμένου εἶναι δὲ οὗτος τὸ ἀνὰ χεῖρας περιφημότατον βιβλίον, ὃπερ ἀνεστραμεν ἀπὸ τὴν κόνιν τοῦ παρελθόντος καὶ τὸ ὅποιον κατακοσμήσαντες ἐπαξίως διὰ μιᾶς πολυτελοῦς καὶ σεμνῆς ἐμφανίσεως κατὰ τὰ πρότυπά των ἀρχαίων καλλιτεχνικῶν χειρογράφων, παρουσιάζομεν εἰς τοὺς φιλευσεβεῖς ἀναγνώστας μὲ τὴν βεβαιότητα, ὅτι προσφέρομεν εἰς τὰς διψῶσας ψυχὰς τῶν ὕδωρ διαυγὲς καὶ κρυστάλλινον, ὃπερ ἀναβλύζει ἀπὸ τὰς πολυχεύμονας

πηγᾶς τοῦ Ὁρθοδόξου Ἀσκητισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς. Καὶ τὸ βιβλίον αὐτό, τὸ ὁποῖον μέχρι τινὸς ἀνεπαύετο εἰς τὰς βιβλιοθήκας τῶν ἱερῶν Μονῶν, ὅχι ὅλων, δυσπρόσιτον ὡς ἐκ τούτου καὶ ἀθέατον τοῖς πολλοῖς, εἶναι ὁ «ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟΣ» ἢ κατὰ τὸν πλήρη αὐτοῦ τίτλον: «ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΘΕΟΦΘΟΓΓΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΚΑΙ ΘΕΟΦΟΡΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΑΠΟ ΠΑΣΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΘΕΟΠΝΕΥΣΤΟΥ ΣΥΝΑΘΡΟΙΣΘΕΙΣΑ» «Οἷκειως τὲ καὶ προσφόρως ἐκτεθεῖσα παρὰ ΠΑΥΛΟΥ τοῦ Ὁσιωτάτου Μοναχοῦ καὶ Κτήτορος τῆς Μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Εὐεργέτιδος καὶ ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟΥ ἐπικαλουμένου».

Τὸ παμπόθητον καὶ ἀναγωγικὸν πρὸς τὴν ὑψίστην ἀλήθειαν βιβλίον αὐτὸ δὲν περιέχει λόγους σχοινοτενεῖς, δυσπρόσιτους εἰς τοὺς πολλούς, ἀλλ' εἶναι μία παντερπνὸς ἀνθοδέσμη ἐκ μικρῶν αὐτοτελῶν διηγήσεων, τὰς ὁποίας συνέλεξεν ὁ Μακάριος Παῦλος, μοναχὸς τῆς Μονῆς τῆς Θεοτόκου τῆς Εὐεργέτιδος, ἐξ οὗ καὶ ὁ καθιερωθεὶς τίτλος τοῦ βιβλίου «ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟΣ».

Κύριος σκοπὸς τοῦ ἀνὰ χεῖρας βιβλίου εἶναι ἡ καταπολέμησης τῆς παντοειδοῦς ἁμαρτίας, ἡ ἀπὸ τοῦ ταλαιπωρουμένου ἀνθρώπου ἀποβολὴ τῶν ποικιλωνύμων ψυχοφθόρων παθῶν, τὰ ὁποῖα ὡς κακαὶ ἔρινυες καταβασανίζουν αὐτὸν ψυχὴν τὲ καὶ σώματι καὶ ἡ ἀνύψωσις αὐτοῦ ἀπὸ τὰ ταπεινὰ καὶ χαμερπῇ εἰς τὰ ὑψηλὰ καὶ ὑπερκόσμια, εἰς τὰ πανευφρόσυνα καὶ ἀθάνατα.

Τὸ θέμα τοῦτο δὲν εἶναι ἀπλοῦν οὔτε δύναται τίς νὰ ἀντιπαρέλθῃ αὐτὸ ἐπιτροχάδην, ἀλλ' εἶναι τὸ μᾶλλον σπουδαιότερον καὶ πλέον πολυσύνθετον καὶ πολυπλοκώτατον, διότι δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἔπλασθη ὁ ἄνθρωπος, διὰ τοῦτο ἡ ἔνσαρκος τοῦ Κυρίου οἰκονομία, διὰ τοῦτο οἱ ποταμοὶ τῶν μαρτυρικῶν αἱμάτων εἰς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἀποβλέποντες οἱ Ἀπόστολοι ἔκηρυξαν, οἱ μάρτυρες ὡμολογησαν, οἱ Πατέρες ἡγωνίσθησαν εἰς τὰ σπήλαια καὶ τὰς ὁπὰς τῆς γῆς καὶ ἐνὶ λόγῳ πάντες οἱ θέλοντες σωθῆναι εἰς τοῦτο καὶ μόνον ἀπέβλεψαν καὶ εἰς αὐτὸ καὶ μόνον τὸ τέλος δέον καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ μεθ' ἡμᾶς ἔσομενοι νὰ ἀποβλέπωμεν.

Εἷς τὸν κεντρικὸν τοῦτον σκοπὸν καὶ ὁ Μακάριος Παῦλος ἀποβλέπων καὶ ἐπιθυμῶν νὰ παράσχῃ εἰς τὴν ἀγωνιζομένην κατὰ τοῦ κακοῦ ἀνθρωπότητα ἓνα πλήρη καὶ ἀπλανῇ ὁδηγῶν σωτηρίας, ἔσταχυολογήσεν ὅτι τὸ χρησιμώτερον πρὸς τοῦτο ἀπὸ τοὺς πατερικοὺς θησαυρούς, ὅπερ καὶ παρέθηκεν εἰς ἰδίαν βίβλον. Ἐν ταύτῃ καταμερίσας μεθοδικώτατα τὰ προσβάλλοντα τὸν ἄνθρωπον πάθη, κατένειμεν ταῦτα εἰς διακοσίας περιπτώσεις, ἃς καὶ ὠνομασεν Ὑποθέσεις. Ἐκάστη Ὑπόθεσις πραγματεύεται περὶ τοῦ τρόπου καταπολεμήσεως ἐκάστου πάθους καὶ τῆς

ἀποκτήσεως τῆς ἀντιστοίχου ἀρετῆς. Τὴν βίβλον τοῦ ταύτην ὁ Μακάριος Παῦλος διήρπασεν εἰς τέσσαρα βιβλία, ἕκαστον τῶν ὁποίων περιλαμβάνει πενήκοντα Ὑποθέσεις.

Ἡ ἔφ' ἐκάστης Ὑποθέσεως πραγματεία περιλαμβάνει αὐτουσίας γνώμας, σκέψεις, διδασκαλίας, παραδείγματα καὶ διηγήσεις, σχετικᾶς μὲ τὸ θέμα τῆς προκειμένης Ὑποθέσεως, μεγάλων Πατέρων τοῦ Ἀσκητισμοῦ ὅπως τοῦ Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου, Παχωμίου τοῦ Μεγάλου, Εὐθυμίου τοῦ Μεγάλου, Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου, Μάρκου τοῦ Ἀσκητοῦ καὶ τῆς λοιπῆς των μακαρίων ἐκείνων χορείας τῶν ἀκμασάντων εἰς τα τότε ὑπάρχοντα ἀσκητικὰ κέντρα τῆς Θηβαΐδος, τῆς Νιτρίας, τῆς Ταβέννης καὶ ἄλλων, διωσφθείσας καὶ παραδοθείσας ὑπὸ αὐτοπτῶν καὶ αὐτηκῶν συγγραφέων καὶ μεγάλων ἐπίσης ἄσκητων, ὅπως τοῦ Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου, τοῦ Παλλαδίου μαθητοῦ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐα τοῦ Ἀναχωρητοῦ, τοῦ Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου, τοῦ Ὄσιου Κασσιανοῦ, τοῦ Ὄσιου Βαρσανουφίου, τοῦ Ἀντιόχου, τοῦ Ἰσαὰκ τοῦ Σύρου, τῆς Ἀγίας Συγκλητικῆς καὶ ἄλλων μυριανόων ἀνθέων τοῦ Παραδείσου.

Αὐτὸς ὁ τρόπος οἰκονομίας τῆς ὕλης δίδει ἰδιαιτέραν χάριν εἰς τὸ βιβλίον, τὸ καθιστὰ εὐανάγνωστον καὶ πρὸ παντὸς πρακτικῶς ὠφέλιμον. Δὲν ἔχει τὸν μονότονον χαρακτῆρα μιᾶς θεωρητικῆς μελέτης, ἀλλὰ τὴν ἄνεσιν μιᾶς φιλικῆς συνομιλίας. «Εἶπε γέρων αὕτη ἡ φωνὴ βοᾷ πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς, ὅτι σήμερον ἐπιστρεψον». «Ἀδελφὸς ἤρωτησε γέροντα λέγων...». «Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἰσιδώρου...»

«Ἐλεγον οἱ Γέροντες παιδεύσατε τὰ παιδιά, ἀδελφοί, ἵνα μὴ παιδεύσωσιν ὑμᾶς αὐτά». «Διηγῆσαντο οἱ Πατέρες πρᾶγμα τοιοῦτον...».

Τὸ βιβλίον τοῦτο ὑπὸ τὴν διάταξιν αὐτὴν ἀνεπαύετο εἰς τὰ χειρόγραφα τῆς Ἱερᾶς Ἀθωϊκῆς Μονῆς τοῦ Κουτλουμουσίου. Διὰ πρώτην φορὰν βλέπει τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος καὶ τίθεται ὡς λύχνος ἐπὶ τὴν λυχνίαν τὸ 1783 εἰς Βενετίαν, ἐκτυπωθὲν ἐν τῷ τυπογραφεῖᾳ Ἀντωνίου Βόρτολι διὰ χορηγίας τοῦ εὐσβεστατοῦ καὶ εὐγενεστάτου κυρίου Ἰωάννου Καννᾶ.

Τὸ δεύτερον ἐξεδόθη, τὴ αἰτήσῃ καὶ γενναίᾳ συνδρομῇ τῶν ἐν τῷ Ἀγιωνύμῳ Ὁρει τοῦ Ἀθωναίων Πατέρων, εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὑπὸ τῶν Κ. καὶ Λ. Υἱῶν Θ. Φωκαέως. Ἐν συνεχείᾳ ἐγένοντο δύο εἰσέτι ἐκδόσεις ἐν Ἀθήναις κατὰ τὰ ἔτη 1900 καὶ 1901, ἡ μὲν μία ὑπὸ Δημητρίου Γ. Τάκου, ἡ δὲ ἑτέρα ὑπὸ Ἀντωνίου Στ. Γεωργίου. Δι' ἄγνωστα εἰς ἡμᾶς αἷτια καὶ αἱ δύο αὗται ἐκδόσεις χαρακτηρίζονται ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν τῶν

ἐκάστη ὡς «Τρίτη ἔκδοσις». Δὲν ἀποκλείεται λόγῳ τῆς ταυτοχρόνου σχεδὸν συνεκδόσεως νὰ μὴ εἶχεν ὁ εἷς ἐκδότης ὑπ' ὅψιν τὸν ἕτερον ἢ ἕκαστος τῶν ἔκδοτων νὰ ἔφιλοδοξοι δι' ἐαυτὸν τὰ τριτεία. Πάντως ἡμεῖς βάσει τῆς ἀναγραφομένης εἰς ἕκαστην ἔκδοσιν χρονολογίας, τὴν μὲν ἔκδοσιν τοῦ Δημητρίου Γ. Τάκου χαρακτηρίζομεν ὡς καλῶς τιτλοφορουμένην «Τρίτην», τὴν δὲ ἔκδοσιν τοῦ Ἄντ. Στ. Γεωργίου τάττομεν Τετάρτην, καίτοι αὕτη ἐπιγράφεται «Τρίτη».

Ἦδη, Θεοῦ θέλοντος, ἡμεῖς, προβαίνοντες εἰς τὴν ἀνὰ χεῖρας ἔκδοσιν, χαρακτηρίζομεν αὐτὴν «Πέμπτην», ἐφ' ὅσον ταύτης προηγήθησαν ἕτεραι τέσσαρες. Ὡς πρότυπον διὰ τὴν ἀντιγραφῆς τοῦ κειμένου ἐλήφθη ἡ ἐν Βενετία Πρώτη ἔκδοσις ἀντὶ δὲ τοῦ ὀγκωδους καὶ διαχρήστου σχήματος: τῶν προηγηθεισῶν ἐκδόσεων προετοιμήσαμεν τὸ δρώμενον εἰς τέσσαρας τόμους, ἕκαστος τῶν ὁποίων περιλαμβάνει ἀνὰ ἓν βιβλίον κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ μακαρίου Παύλου. Δὲν ἐφείσθημεν δὲ κόπων καὶ δαπανῶν διὰ νὰ δώσωμεν εἰς τὴν παρούσας ἔκδοσιν τὴν ἀρμόζουσαν μορφήν, ὥστε καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἐμφανίσεως νὰ εἶναι κόσμημα περιβάλλον τοιοῦτον θησαυρόν.

Ὡς ἐκ τῆς φύσεώς του λοιπὸν αὐτῆς τὸ ἀνὰ χεῖρας βιβλίον δὲν καταπονεῖ τὸν ἀναγνώστην ὑποχρεούμενον νὰ ἐπιστρατεύσῃ τὴν δύναμιν τῆς διανοίας τοῦ διὰ νὰ συλλάβῃ τὴν κεντρικὴν ἰδέαν αὐτοῦ καὶ νὰ συγκρατήσῃ τὴν πνευματικῆς του ἐνότητος ἀπ' ἔναντίας παρέχει εἰς αὐτὸν τὴν εὐχάριστον εὐκαιρίαν νὰ ἀναδράμῃ διὰ τῆς εὐσεβοῦς φαντασίας τοῦ εἰς ἐρήμους, εἰς σπήλαια, εἰς ὅπας τῆς γῆς, εἰς ὄρη, ἔνθα τα τέκνα τῆς ἐρήμου, αἱ πνευματικαὶ ἀηδόνες ψελλίζουν ἀκαταπαύστως τὸ πανευφρόσυνον ᾄσμα, ὅπερ δὲν ἐκφράζεται εἰς φθόγγους καὶ μουσικὰ ἀχήματα, ἀλλ' εἰς καταφλέγουσαν κατάνυξιν, εἰς πολυλαλὸν αἰωπὴν, εἰς πολυστένακτον καὶ δακρύβρεκτον συντριβὴν τῆς ψυχῆς..

Ἐκεῖ εἰς τὰ εὐτελεῖ ἄλλὰ καὶ οὐρανοφερῇ, ὡς ἐκ τῆς εὐτελείας των, καταγώγια τῶν μακαρίων ἀνθρώπων, οἵτινες ἠγάπησαν ἀποκλειστικῶς καὶ χωρὶς μέτρον τὸν ἀναμετρήσαντα εἰς τὸν Γολγοθὰν τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην Του, ἐκεῖ, λέγομεν, συναντᾷ κανεὶς τὸ μοναδικὸν θαῦμα, τὸ θαῦμα τοῦ ἁλλοιωθέντος ἀπὸ τὴν Χάριν τοῦ Κυρίου ἀνθρώπου, οὔτινος ἢ ἐπίγειος μὲν παρουσία ὑποπτεύεται ἀπὸ τὸ σχαρι σύμπλεγμα τοῦ ἀπωστεωμένου σώματος μετὰ τῶν περιβαλλόντων αὐτὸ ρακιδίων, ἢ δὲ πνευματικὴ αὐτοῦ τελειότης τεκμαίρεται ἀσφαλῶς ἀπὸ τὸ πανευφρόσυνον ἄρωμα τῆς εὐαγγελίας, τῆς ταπεινώσεως, τῆς ἀγάπης, τῆς ὑπομονῆς καὶ ὅλων συλλήβδην τῶν μυριανόων ἀνθέων, ποῦ ἐκβλαστάνουν εἰς ψυχᾶς, αἵτινες ἠγάπησαν τὸν Κύριον καὶ ἐθυσίασαν τὰ κοσμικὰ σκύβαλα χάριν Αὐτοῦ. Ἐκεῖ τα εὐτελεῖ ἐκεῖνα καταγώγια, τὰ

ὕγρὰ καὶ σκοτεινὰ σπήλαια μεταβάλλονται, ἀπὸ τὴν θείαν ἔλλαμψιν καὶ τὸν ἄνωθεν φωτισμὸς τῶν ἐν αὐτοῖς ἄσκουμένων, εἰς παμφότους οὐρανοὺς.

Εἷς αὐτὰς λοιπὸν τὰς περιοχὰς μεταφέρει ὁ «Εὐεργετινὸς» τὸν ἀναγνώστης, διὰ νὰ ἀκούσῃ λόγους ἀπλούς, ἡσυχούς, ἄληθεις, λόγους ἐκπορευομένους ἀπὸ ἐξαγιασθείσας καρδίας καὶ ὡς ἐκ τούτου ὠφελίμους καὶ ἀπαραιτήτους διὰ τὸν ἐν Χριστῷ καταρτιαμὸν. Οἱ λόγοι αὐτοὶ ὁμοιάζουν περισσότερον μὲ θρόϊσμα φύλλων, μὲ φλοιαβὸν ρύακος, μὲ πνοὴν αὔρας καὶ οὐδεμίαν ἔχουν σχέσιν μὲ τὰς εὐσεβεῖς μὲν ἀλλ' ἐπιτετηδευμένας διδασκαλίας τῶν τοῦ κόσμου ἱεροδιδασκάλων δι' αὐτὸν ὅμως τὸν λόγον ἐγγίζουσιν τὴν ψυχὴν μονιμώτεραν καὶ ἀποτελεσματικώτερον, ὡς αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου αἱ θωπεύουσαι εὐεργετικῶς τὰ δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐκδόσεως ἐνὸς ἔργου τοῦ ὀρθοδόξου ἀσκητισμοῦ κρίνομεν σκόπιμον, νὰ ἀναφέρωμεν ἐλάχιστα τινὰ περὶ ταῦ μοναχικοῦ ἰδεώδους, ὅπερ ἀποτελεῖ ἓνα ἐκ τῶν λαμπροτέρων ἀστερισμῶν τοῦ νοητοῦ στερεώματος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Πολλὰ ἔχουν λεχθῇ, καὶ πολλὰ ἔχουν γραφῇ περὶ αὐτοῦ δὲν πρόκειται ἡμεῖς νὰ προβῶμεν εἰς συστηματικὴν ἀνάπτυξιν ἐνὸς τόσο οὐσιώδους θέματος. Ἀπλῶς μίαν ἀσθενῇ σκιαγραφίαν θὰ ἐπιχειρήσωμεν, συμπληρωθῆσαμένην ὑπὸ τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς πίστεως τοῦ ἀναγνώστου.

Τὸ μοναχικὸν ἰδεῶδες ἀποτελεῖ ἄνθος διὰ πρώτην φορὰν φυὲν εἷς τὸν Παράδεισον τῆς εὐαγγελικῆς τελειότητος. Δὲν παρουσιάζει καμμίαν οὐσιαστικὴν ἢ μορφολογικὴν ἀναλογίαν μὲ τὰ ἑξωχριστιανικὰ φιλοσοφικὰ συστήματα, ἅτινα στηριζόμενα εἰς τὴν ἀντίληψιν περὶ ἀντιθέσεως μεταξὺ σαρκὸς καὶ πνεύματος ἐκήρυσσον τὸν πόλεμον ἐναντίον τῆς σαρκὸς, τὴν ὁποίαν ἐθεώρουν ὡς τὸ μὴ ὄν (το μὴ ὑπάρχον), τὸ βδελυκτὸν καὶ κατὰ συνέπειαν τὸ διωκτέον. Τὸ μοναχικὸν ἰδεῶδες μὴ ἐπιβαλλόμενον ὡς τρόπος δικαίωσεως, ἀλλ' ἀκολουθούμενον ἐλευθέρως ὑπὸ ψυχῶν πεπληρωμένων ὑπὸ πανισχύρου Ἀγάπης καὶ φλογερᾶς πρὸς τὸν Κύριον Πίστεως, συνιστᾷ ἓνα ἰδιόμορφον κοινωνισμόν μεταξύ τῆς ἀγαπησάσης ψυχῆς καὶ τοῦ ἀγαπηθέντος Οὐρανίου Νυμφίου. Καὶ ὁ κοινωνισμὸς αὐτὸς ἐμπνέει θυσίαν χάριν τοῦ ὑπερτότου ἀντικειμένου τῆς μοναδικῆς ἀγάπης, τοῦ Οὐρανίου Νυμφίου.

Εὐαγγελικῶς τὸ μοναχικὸν ἰδεῶδες στηρίζεται εἰς τὴν σύστασιν τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν πλούσιον καὶ εὐαεβὴ νεανίακον: εἰ θέλεις Τέλειος εἶναι, ὕπαγε, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν Οὐρανῷ...» (Ματθ. ΙΘ ? 21). Εἷς τὴν σύστασιν αὕτην δὲν ὑπάρχει μόνον ἡ ὑπόδειξις μιᾶς ἐκουσίου πτωχεύσεως, ἀλλὰ πρὸ παντὸς καὶ κυρίως ἡ προτροπὴ πρὸς θυσίαν, θυσίαν ἐλαττωμάτων, ὡς ἡ φιλαργυρία,

ή προτροπή πρὸς ἀπαλλαγὴν παντὸς ἐπιγείου ἔρωτος, χάριν τῆς ὑπερτάτης ἀγάπης. «Καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοί». (Ματθ. ΙΘ ? 21). Ὑπ' αὐτὸ το πνεῦμα ἀντελήφθησαν τὸ μοναχικὸν ἰδεῶδες οἱ μεγάλοι διδάσκαλοι τοῦ ἁκητισμοῦ, δι' αὐτὸ καὶ ἡ Ἐκκλησία κατεδίκασε μίαν τάσιν διαστροφῆς τοῦ μοναχισμοῦ, στηριζομένην εἰς τὴν ἀντίληψιν περὶ βδελυκτῶν πραγμάτων καὶ αὐνθηκῶν. Ἡ ἐν Γάγγρα Ἀγία τοπικὴ Σύνοδος κατεδίκασε τοὺς περὶ τὸν Εὐστάθιον δι' αὐτὴν τὴν ἐπικίνδυνον ἐκτραπήν. Ἰδοὺ τί διακελεύει εἰς τὸν Θ ? αὐτῆς κανόνα: «εἰ τὶς παρθενεύοι, ἢ ἐγκρατεύοιτο, ὡς ἂν βδελυττόμενος τὸν γάμον ἀναχωρήσας, καὶ μὴ δι' αὐτὸ τὸ καλὸν καὶ ἅγιόν της παρθενίας, ἀνάθεμα ἔστω».

Τὸ μοναχικὸν ἰδεῶδες, ὡς ζωὴ καὶ κατάστασις βιουμένη, εἶναι μία ἰσόβιος μάχη, ἓνας διαρκῆς ἀγὼν ἐναντίον τῶν συμβατικότητων καὶ μικροτήτων τοῦ βίου, εἶναι μία διαρκῆς ἐγρήγορσις, μία νοερὰ καὶ συνεχὴς συνομιλία μὲ τὸν γλυκύτατον Νυμφίον. Ἡ συνοδεύουσα καὶ τροφοδοτοῦσα τὸ μοναχικὸν ἰδεῶδες ἄσκησις δὲν ἔχει σκοπὸν τὴν τυρανίαν ταῦ σώματος, ὡς ἔχθρου τινὸς μισητοῦ, ἀλλὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς μακαριότητος τοῦ πνεύματος, τῆς ἡσυχίας, τῆς γαλήνης τῆς ψυχῆς. Ἰδοὺ τί γράφει σχετικῶς ὁ οὐρανοφάντωρ Βασίλειος πρὸς τὸν Ἅγιον Γρηγόριον τὸν Θεολόγον. «Κατέλιπον μὲν γὰρ τὰς ἐν ἄστει διατριβὰς, ὡς μυρίων κακῶν ἀφορμᾶς. Μία φυγή, ὁ χωρισμὸς ἀπὸ τοῦ κόσμου παντός. Κόσμου δὲ ἀναχώρησις, οὗ τὸ ἔξω αὐτοῦ γενέσθαι σωματικῶς, ἀλλὰ τῆς πρὸς τὸ σῶμα συμπαθείας τὴν ψυχὴν ἀπορρήξαι καὶ γενέσθαι ἀπολιν, ἄοικον, ἀνίδιον, ἀκτήμονα, ἄβιον, ἀπράγμονα, ἀσυνάλλακτον, ἄμαθὴ των ἀνθρωπίνων διδαγμάτων. Πρὸς δὴ τοῦτο μέγιστον ὄφελος ἡμῖν ἡ ἔρημια παρέχεται, κατευνάζουσα ἡμῶν τὰ πάθη καὶ σχολὴν διδοῦσα τῷ λόγῳ παντελῶς αὐτὰ τῆς ψυχῆς ἐκτεμεῖν».

Ὁ μοναχικὸς λοιπὸν βίος, τοῦ ὁποίου βάσις εἶναι ὁ ἀσκητισμὸς, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρὰ πλεονασμὸς ἀγάπης πρὸς τὸν Κύριον εἰς βαθμὸν ἀπόλυτον. Ἡ ἀπόλυτος δονούσα αὐτὴ ἀγάπη ἐξαγνίζει τὴν ψυχὴν ἀπὸ πᾶσαν ἐπιθυμίαν κοσμικῆς καὶ κινεῖ αὐθορμήτως τὰ χεῖλη εἰς διαρκῆ καὶ ἀέναον προσευχήν. Ὁ ἀσκητισμὸς δὲν ἀποτελεῖ φιλοσοφικὸν σχῆμα. Εἶναι ἔμπνευσις εἰς τὴν καρδίαν τῆς θείας ἀγάπης καὶ ἀπαρρόφησις τῆς ἀγαπώσης ψυχῆς ἀπὸ τὸν ἀγαπώμενον Κύριον. Ἀλλ' ὅπως ἡ ποίησις καὶ ἡ τέχνη δὲν συλλαμβάνονται ἀπὸ τὸν δέκτην της διανοίας, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ τὴν ἀναλογίαν τῶν αἰσθημάτων, ἐκστασιάζουν τὴν εὐπαθη καὶ εὐαίσθητον καρδίαν, οὕτω καὶ ὁ μοναχικὸς βίος δὲν κατανοεῖται ὡς θέσις, οὔτε ἐρμηνεύεται ὑπὸ τῆς λογικῆς μόνον συλλαμβάνεται ὡς ὠραιότης ὑπερκοσμία ἀπὸ τὰς εὐγενεῖς ψυχᾶς «οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ οἷς δέδοται». (Ματθ. ΙΘ' 11).

Ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει πολλὰ εἰς τὸν Ὁρθοδόξαν ἀσκητισμόν. Ἀπὸ τὰς μυριάδας τῶν ἀσκητῶν ἔστρατολογήσῃ τα πλέον ἀξιόμαχα καὶ ἐκλεκτότερα στελέχη της. Οἱ Γρηγόριοι, οἱ Βασίλειοι, οἱ Χρυσόστομοι ἐξηγνίσθησαν διὰ τῆς ἀσκήσεως, ἐגעώρησαν διὰ τῶν δακρύων τὸ ἄγονον καὶ μετὰ ταῦτα σκληροὶ ὡς ὁ σίδηρος καὶ λάμποντες ὡς ὁ χρυσὸς ἐποίμαναν τὴν Ἐκκλησίαν, οὐχὶ ὡς πλαδαροὶ καὶ ἄβουλοι ἡθοιοί, οὔτε ὡς ἐτερόφωτα καὶ ἑτεροκίνητα ὄργανα, ἀλλ' ὡς ἔμπειροπολεμοὶ στρατηγοί, μὴ δειλιῶντες πρὸ τοῦ ἐχθροῦ καὶ μὴ ὑποχωροῦντες πρὸ τοῦ κινδύνου. Θὰ ἦτο δὲ εὐχῆς ἔργον αἱ ποιμένες νὰ ἐλαμβάνονται κατὰ κανόνα ἀπὸ τὰς τάξεις τῶν ταπεινῶν καὶ εὐλαβῶν μοναχῶν.

Αὐτῶν τῶν μοναχῶν, αὐτῶν τῶν ἁγίων ἀσκητῶν γνώμας, σκέψεις καὶ στοχασμοὺς περιέχει ὁ «Εὐεργετινός». Καὶ μὲ αὐτὰ τὰ μακάρια πνεύματα ἀύνομλεῖ ὁ ἀναγινώσκων τὰς σελίδας του.

Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς ὁ «Εὐεργετινός» δὲν εἶναι εὐθύνη μόνον καὶ ὑποχρέωσις τῶν μοναχῶν. Ὁ Ἄπ. Παῦλος ὁμιλεῖ περὶ στρατεύσεως, στρατευομένων καὶ ἀθλητῶν, χαρακτηρισμῶν ἀποδιδομένων εἰς τοὺς ἀποδεξαμένους τὴν Χριστιανικὴν πίστιν καὶ ὁμολογοῦντας αὐτήν.

Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς ὁ «Εὐεργετινός» δὲν ἀπευθύνεται μόνον εἰς τοὺς μοναχοὺς, ἀλλ' εἰς ὅλους, ὅσοι αἰσθάνονται τὸν Χριστιανισμόν ὡς ἀγῶνα, ὡς διαρκῆ καὶ ἰσόβιον ἄσκησιν. Τίς δὲν ἔχει ἀνάγκην προσευχῆς, ὑπομονῆς, πραότητος, σιωπῆς, κατανύξεως; Ἐφ' ὅσον ὁ αὐτὸς διάβολος βάλλει καὶ κατὰ μοναχῶν καὶ κατὰ λαϊκῶν, καὶ αὐτὸς τρόπος ἀμύνης ἐπιβάλλεται καὶ διὰ τὰς δύο τάξεις τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας. Καὶ ὁ τρόπος αὐτὸς ἀνακύπτει ἐκ τῆς προσεκτικῆς καὶ εὐσεβοῦς μελέτης τῶν ὥραιων καὶ διδακτικῶν διηγήσεων τοῦ «Εὐεργετινοῦ».

Παραδίδοντες εἰς τὴν δημοσιότητα τὸν «Εὐεργετινόν» ἔχομεν τὴν συναίσθησιν, ὅτι προσφέρομεν πολύτιμον βοηθὸν εἰς πάντα θέλοντα σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, ἐλθεῖν, εἴτε οὗτος ἀκολουθεῖ τὴν δυσανάβατον ἀτραπὸν τοῦ μοναχικοῦ ἰδεώδους εἴτε φέρει τὸν σταυρὸν τοῦ οἰκογενειακοῦ καθήκοντος.

Τὸ κείμενον εἶναι αὐτούσιον, ὡς ἐν τῷ πρωτοτύπῳ, ἄνευ οὐδεμιᾶς γλωσσικῆς ἢ φραστικῆς ἀλλοιώσεως. Λιὰ νὰ καταστήσωμεν ὅμως τοῦτο εὐνόητον καὶ εἰς τὰς ἀπλουστέρας ἐκείνας ψυχὰς, αἵτινες μετ' ἀπληστίας ἐπιθυμοῦσε νὰ κατασβέσωσι τὴν δίψαν τῶν εἰς τὰς κρυσταλλίνας αὐτᾶς πηγὰς τῶν πατρικῶν ναμάτων, ἀλλ' ἀδυνατοῦν νὰ κατανοήσουν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν, κατεπλουτίσαμεν τὴν ἑκδοσὶν μας ταύτην μὲ πλῆθος ἑρμηνευτικῶν σημειώσεων, τεθεισῶν ἐν τῷ περιθωρίῳ, οὕτως ὥστε καὶ τὸ

κείμενον νὰ παραμείνη ἄθικτον διὰ τοὺς εἰδότας καὶ ἡ ἐρμηνεία αὐτοῦ νὰ εἶναι εὐχερὴς διὰ τοὺς ἀπλουστέρους. Μάλιστα οἱ ἐρμηνευτικαὶ αὗται σημειώσεις δύνανται νὰ ἀποβῶσι πηγὴ γνώσεως διὰ τοὺς προσεκτικούς μελετητὰς. Οἱ εἰλικρινῶς ἐπιποθοῦντες τὴν μελέτης τῶν πατερικῶν θησαυρῶν καὶ δυσκολευόμενοι εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ κειμένου ἅς μὴ ἀποκάμουν ἀπὸ τὴν πρώτην προσπάθειαν, ἀλλ' ἅς ἐπιληφθοῦν μετὰ ὑπομονῆς καὶ θελήσεως τῆς μελέτης αὐτοῦ, βοηθούμενοι ἐκ τῶν ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων · καὶ λίαν συντόμως θέλουσιν ἀποκτήσει τὴν εὐχέρειαν τῆς κατανοήσεως.

Ἐπλουτίσαμεν ὥσαυτως τὴν ἔκδοσίν μας ταύτην μὲ πλῆθος ἐπεξηγηματικῶν ὑπομνημάτων ὑποσημειουμένων ἐν τῷ κειμένῳ πρὸς ἐνημέρωσιν τοῦ ἀναγνώστου ἐπὶ παντὸς ἀπορουμένου ζητήματος.

Ὡσαύτως ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐκδόσει ἠριθμησαμεν κατ' αὖξοντα ἀριθμὸν τὰ ἐν ἑκάστη Ὑποθέσει ὑπάρχοντα αὐτοτελῆ διδάγματα, εἴτε ἕκαστον τούτων τυγχάνει διήγησις γεγονότας τινὸς εἰλημμένου ἀπὸ τὴν ζωὴν τῶν Ὁσίων Πατέρων εἴτε ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἀποτελεῖ αὐτοτελῆ νουθεσίαν. Ἡ ἀρίθμησης αὕτη μὴ ὑπάρχουσα εἰς τὰς πραγγενεστέρας ἐκδόσεις προσδίδει ἰδιαιτέραν ἄξιαν εἰς τὴν ἀνὰ χεῖρας ἔκδοσιν.

Ἐπιπροσθέτως ἐν τῷ τέλει τοῦ Δ ? Τόμου θέλομεν καταχωρίσει πλήρη ἀλφαβητικὸν πίνακα πάντων των ὀνομαστὶ ἀναφερομένων ἐν τῷ Εὐεργετινῇ Ὁσίων Πατέρων μὲ σύντομον περὶ ἐκάστου βιογραφικὸν σημείωμα, εἰς τρόπον ὥστε νὰ δύναται ὁ ἀναγνώστης νὰ σχηματίζει πλήρη εἰκόνα τῶν ἀναγινωσκομένων. Ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ Ἀ' Τόμου τὰ βιογραφικὰ ταῦτα ἀημειώματα ἐτίθεντο ἐν ὑποσημειώσει εἷς καὶ σημεῖον ἀναφέροντο ὀνόματα Ὁσίων. Ἐπειδὴ ὅμως τὰ αὐτὰ ὀνόματα ἐπαναλαμβάνονταί πολλακίς, προεκρίναμεν τὴν ἐν τῷ τέλει τοῦ ὅλου ἔργου προσθήκην ἀλφαβητικοῦ πίνακος πρὸς εὐχερεστέραν χρῆσιν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἀναγνώστου.

Μὲ τὰς βελτιώσεις καὶ προσθήκας αὐτας, μὲ τὴν εἰκονογράφησιν καὶ διακόσμησιν τοῦ ἔργου, ὀφειλαμένης κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὸν καλλιτέχνην κ. Ράλλης Κοψίδην, ἀντάξιον μαθητὴς τοῦ διακεκριμένου ἀγιογράφου τῆς ἐποχῆς μᾶς κ. Φωτίου Κόντογλου, μὲ τὸν ἐκλεκτῶν χάρτης καὶ τὴν ὅλην καλλιτεχνικῆς ἐκτύπωσιν, πιστεύομεν, ὅτι ἡ παροῦσα Πέμπτη ἔκδοσις τοῦ «Εὐεργετινοῦ» θέλει ἱκανοποιήσει πλήρως τὸ εὐσεβὲς Χριστεπώνυμον πλήρωμα.

Εὐχόμενοι, ὅπως ὁ Κύριος βοηθῇ τὸν ἀναγνώστην νὰ ἀνέρχεται σταθερῶς μίαν πρὸς μίαν τὰς ωραίας βαθμίδας τῆς πνευματικῆς τελειώσεως, ἐπικαλούμεθα καὶ

ἡμεῖς τὰς εὐχὰς του, ἵνα ὁ Κύριος ἐνισχύῃ ἡμᾶς, καὶ τὴν συνοδείαν ἡμῶν, τοὺς δεξιοὺς συνεργάτας ἡμῶν Ματθαῖον Ἱερομόναχον καὶ Ἡλίαν Μοναχὸν εἰς τὴν διακονίαν αὐτήν, τῆς ἐπανεκδόσεως δηλονότι ὠφελίμων πατερικῶν βιβλίων, τόσον ἀπαραιτήτων εἷς το ἐπικίνδυνον σκότος καὶ τὴν ἀνησυχητικὴν ἄβυσσος τῆς ἐποχῆς μας.

*Εν τῇ Ἱερᾷ καὶ Σεβασμίᾳ Δεσποτικῇ Μονῇ Μεταμορφώσεως
του Σωτήρος Κρονίζης Κουβαρά Ἀττικῆς
τῇ 1ῇ Νοεμβρίου 1957.*

*Ο Ελάχιστος ἐν Μοναχοῖς καὶ ἐσχάτος ἐν Καθηγουμένοις
ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΒΙΚΤΩΡ*

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α' (Να μην απελπιζόμαστε)

Ὅτι οὐ δεῖ ἀπογινῶναι τινὰ ἑαυτὸν πότε, κὰν πολλὰ ἤμαρτεν, ἀλλὰ διὰ μετανοίας ἐλπίσαι τὴν σωτηρίαν

Κανεῖς ποτέ δεν πρέπει να απελπίζεται, ἔστω καὶ εἰάν διέπραξε πολλές αμαρτίας, ἀλλὰ να ἐλπίζει, ὅτι δια τῆς μετανοίας θα σωθῇ.

Α'. Του Αγίου Παλλαδίου

Ο ΟΣΙΟΣ ΠΑΤΗΡ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ ἐν Λυκῷ, περὶ οὐ σαφέστερον καὶ ἕτερον διαλαμβάνει κεφάλαιον, τὸ περὶ τοῦ φεύγειν τὰς τῶν γυναικῶν ὁμιλίας, καὶ τοῦτο ἡμῖν διηγῆσατο.

1. Ἦν γὰρ φησὶ τὶς νεανίας ἐν πόλει, πάμπολλα ἀμαρτήσας καὶ χαλεπά, δς νεύματι Θεοῦ κατανυγεῖς ἐπὶ ταῖς πολλαῖς αὐτοῦ ἀμαρτίαις καὶ τοὺς τάφους καταλαβὼν, καὶ ἐν ἐνὶ τούτων ἑαυτὸν κατακλείσας, τὴν προτέραν ἑαυτοῦ ζωὴν ἀποδύρετο, πρηνὴς κείμενος καὶ στεναγμοὺς συνεχεῖς κατωθεν ἐκ βάθους καρδίας ἀναπεμπόμενος. Ἐβδομάδος οὖν ἐπ' αὐτῷ παρελθούσης, ἐπέστησαν αὐτὸ νυκτὸς οἱ το πρὶν αὐτοῦ τὴν ζωὴν παραβλάψαντες δαίμονες κεκραγάτες καὶ λέγοντες ποὺ καὶ μίαιρος ἔστιν ἐκεῖνος ὁ ταῖς λαγνείαις ἱκανῶς πορευθεὶς νῦν ἡμῖν ἄκαιρος σῶφρων ἐξαίφνης καὶ καλὸς ἀνεφάνη καὶ ὅτε οὐκέτι δύναται, τότε χριστιανὸς καὶ εὐτακτος εἶναι βούλεται καὶ τί καλὸν ἔσσεσθαι ἑαυτῷ προσδοκᾷ ἐμφορηθεὶς τῶν ἡμετέρων κακῶν;

Οὐκ ἀναστήσῃ ταχὺ ἐκεῖθεν; οὐκ ἐπὶ τὰ συνήθη μεθ' ἡμῶν ἤξεις; μένουσι σὲ πόρναι καὶ κάπηλοι· οὐκ ἐλεύσει καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν σου ἀπολαύσεις; Πάσης σοὶ τῆς ἄλλης ἐλπίδος κατασβεσθείσης, ἥξει σοὶ ταχεῖα ἢ κρίσις, οὕτω σεαυτὸν ἀναιρούντι καὶ τί σπεύδεις πρὸς τιμωρίαν, ἄθλιε; τί δὲ φιλονικεῖς θάττον ἐπελθεῖν σοὶ τὴν δίκην; ἀνομίαν ἥσκησας πᾶσαν πάντων ἡμῶν ὑπεύθυνος γέγονας καὶ δραπετεύειν τολμᾷς; οὐκ ἀποκρίνη; οὐ συντάσση; οὐ συνεξελεύση;

Ὡς δὲ ἐκεῖνος τὸ πένθει προσκαρτερῶν οὐκ ἀπεκρίνατο, μηδὲ τὴν ἀκοὴν ὑπέχων, κακεῖνοι ὥς μηδὲν ἀνύσαντες διαλαβόντες αὐτόν, ἥκιζον χαλεπῶς καὶ ἅπαν το σῶμα αὐτοῦ ταῖς βασάνοις καταξάναντες ἡμιθανῇ καταλιπόντες, ὥχοντος καὶ δὲ τὴν ἀνενδότω μετανοῖα στένων πάλιν ἔμμενεν ἀκίνητος.

Ἀναζητησάντων δὲ τῶν οἰκείων αὐτοῦ καὶ εὗροντων καὶ τὴν αἰτίαν τῆς συμφορᾶς μαθόντων καὶ οἵκαδε ἀπαγαγεῖν αὐτὸν ἀξιούντων, αὐτὸς οὐ κατεδέξατο.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

Καὶ πάλιν τῇ ἐπελθούσῃ νυκτὶ ἐπελθόντες οἱ δαίμονες, χείρονάς τῶν προτέρων τὰς βασάνους αὐτὸ ἐπάγουσιν ὥς δὲ πάλιν οἱ προσήκοντες προσελθόντες μεταστῆσαι αὐτὸν τοῦ τόπου οὐκ ἐπειθον, κρεῖττον εἶναι τεθνάναι λέγοντα ἢ τὴ πρώτη ἄσωτία περιπεσεῖν, ἢ τρίτῃ νύξ ὑπὸ τῶν δαιμόνων παρὰ μικρόν του ζῆν αὐτὸν ἀπήλλαξεν ἀνηλεῶς ταῖς βασάνοις αὐτῷ ἐπιπεσόντων.

Ὡς δὲ οὐκ εἶδον αὐτὸν ἐνδιδόντα, ὑποχωροῦντες ἐκραύγαζον λέγοντες ἐνίκησας, ἐνίκησας, ἐνίκησας καὶ οὐκέτι αὐτὸ δεινὸν τί συνήντησεν, ἀλλὰ καθαρῶς ἐνήσκησε ταῖς ἀρεταῖς ἕως τέλους ζωῆς αὐτοῦ τὸν τάφον οικήσας καὶ Θεῷ γενόμενος τίμιος ἐν δυνάμεσι καὶ θαυμάτων ἐπιδείξεισιν.

Ερμηνεία

Ο ΟΣΙΟΣ ΠΑΤΗΡ ημών Ιωάννης, που ήσκήτευσεν εις ἓν ὅρος πλησίον της πόλεως Λυκῶ και περί του οποίου αναφέρει λεπτομερέστερον ἄλλο κεφάλαιον, διηγήθη εις ημάς και τούτο, περί της ανάγκης να αποφεύγωμεν τας συναναστροφής μετά των γυναικών.

1. Ἐξη – ἔλεγε – κάποτε εις την πόλιν ἓνας νέος, ο οποίος διέπραξε πολλές και φοβερὰς αμαρτίας. Αυτός λοιπόν ο νέος ηλέγχθη σφοδρῶς ὑπὸ της συνειδήσεώς του, δια τας πολλές αμαρτίας του, και με την βοήθειαν του Θεοῦ μετενόησεν. Ὑπὸ το κράτος δε της μετανοίας ήλθεν εις την περιοχῆς των τάφων, όπου εγκατεστάθη εις ἓνα ἐξ αὐτῶν και εθρηνολογούσε την προηγουμένην ζωὴν του, πεσμένος με το πρόσωπον κατὰ γῆς και συνεχῶς αναστενάζων ἀπὸ τα βάθη της καρδίας του.

Αφού επέρασε μία εβδομάς, εις αὐτὴν την κατάστασιν της επιμόνου και σκληρὰς μετανοίας, κατέφθασαν πλησίον του, ἐν καιρῷ νυκτός, οἱ δαίμονες, που ἐβλαψαν πρὶν την ζωὴν του, φωνασκοῦντες και κραυγάζοντες: Πού εἶναι ἐκεῖνος ο μιὰρός, ο οποίος αφού επέρασε καλὰ – καλὰ την ζωὴν του μέσα εις ἀσελγείας και ἀνηθικότητας ἐρχεται τώρα, ἔξαφνα, να μας κἀνη τον καλόν και τον σῶφρονα; Και τώρα πλέον, που δεν δύναται να διασκεδάξῃ και να ἀπολαμβάνει τας ηδονάς, θέλει να γίνῃ χριστιανός και ἐνάρετος; Και ποῖον καλόν περιμένει εις την ζωὴν του, τώρα που εἶναι γεμάτος με τα ἰδικὰ μας κακά;

– Ἐ! σὺ, δεν θα σηκωθῇς καμμιά φορὰ ἀπ' ἐκεῖ; Δεν θα ἔλθῃς συντροφιά μαζί μας, εις τους συνηθισμένους τόπους της αμαρτίας και της ἀκολασίας; Σε περιμένουν πόρνοι και οἰνοπῶλαι δεν θα ἔλθῃς λοιπόν να ικανοποιήσῃς της ἐπιθυμίας σου; Μετά

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

από τόσας αμαρτίας που διέπραξες μέχρι σήμερα, έχασες πλέον πάσαν ελπίδα σωτηρίας και τοιουτοτρόπως, άθλιε, βαδίζεις ολοταχώς προς την τιμωρίαν σου, εάν συνεχίσης να θανατώνης τον εαυτόν σου. Διατί είσαι πεισματάρης και επισπεύδεις την καταδίκην σου; Ό,τι παρανομία υπήρχε την διέπραξες κατέστης συνυπεύθυνος με ημάς εις όλα τα εγκλήματα και τώρα τολμάς να φεύγης από την συντροφιά μας; Δεν αποκρίνεσαι; Δεν συμφωνείς με τας προτάσεις μας; Δεν θα εγκαταλείψης αυτόν τον τόπον να έλθης μαζί μας;

Επειδή δε εκείνος επέμενεν εις το πένθος της μετανοίας και εφαινετο ως να μη ακούη τας προτροπής των δαιμόνων, δεν απήντησε καθόλου τότε οι δαίμονες, βλέποντες, ότι δεν επέτυχον τίποτε με τους λόγους, τον έπιασαν, τον έδειραν σκληρότατα και αφού τον κατεπλήγωσαν, έφυγαν εγκαταλείψαντες αυτόν μισοπεθαμένον. 'Αλλά και πάλιν ο νέος παρέμεινεν ακλόνητος εις την θέσιν του αναστενάζων και επιμένων εις την ανένδοτον μετάνοιαν.

Εν τω μεταξύ τον ανεζήτησαν οι συγγενείς του, οι οποίοι επί τέλους τον ανεύρον αφού δε έμαθον την αιτίαν της συμφοράς, δηλαδή την θρασεϊαν επίθεσιν των δαιμόνων, επέμεναν να τον μεταφέρουν εις το σπίτι των: αυτός όμως δεν εδέχετο να εγκαταλείψη τον τόπον της μετανοίας του.

Την επομένην νύκτα του επετέθησαν και πάλιν οι δαίμονες και τον έβασάνισαν ακόμη περισσότερον. Οι συγγενείς του τον επεσκέφθησαν διά δευτέραν φοράν, χωρίς όμως να τον πείσουν να αφήση τον τόπον της τιμωρίας του και να τους ακολουθήση. Εις τας σχετικές προτροπής των απαντούσε με υπομονήν και εγκαρτέρησιν.

– Μη με πιέζετε προτιμώ να πεθάνω, παρά να επανέλθω εις την προηγούμενην άσωτον ζωήν μου.

Την τρίτην νύκτα παρ' ολίγον να απέθνησκειν από τα σκληρά βασανιστήρια των δαιμόνων, που του επετέθησαν δριμύτεροι από κάθε άλλης φοράν.

Αφού πλέον είδον οι δαίμονες, ότι τίποτε δεν επιτυγχάνουν και με τας απειλές και με τα βασανιστήρια, διότι ο νέος με κανένα φόβητρον δεν ήλλασε γνώμην, απεχώρησαν και τον εγκατέλειψαν.

Φεύγοντες από κοντά του εκραύγαζον με μανίαν.

– Μας ενίκησες μάς ενίκησες μάς ενίκησες!

Ἐκτοτε τίποτε κακόν δεν συνέβη εἰς τὸν νέον, ἀλλὰ ἐπραγματοποίησε με καθαρὰν συνείδησιν ὅλας τὰς ἀρετάς μέχρι τέλους δε τῆς ζωῆς του παρέμεινεν εἰς τὸν τάφον, τὸν ὁποῖον ἐχρησιμοποίησεν ὡς ἀσκητήριον καὶ ἐτιμήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ με χαρίσματα θαυματουργίας.

Β' Εν τῷ βίῳ τῆς Ἀγίας Συγκλητικῆς

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητική, ὅτι τὰς ἀμελεῖς καὶ ραθύμους ψυχᾶς, καὶ ὑποναρκώσας εἰς τὴν τοῦ καλοῦ προκοπὴν, ἔτι δὲ καὶ πρὸς ἀπόγνωσιν εὐχερεῖς, ἐπαινεῖν δεῖ καὶ καν μικρὸν τί καλὸν ἐνδείκνυνται καὶ θαυμάζειν καὶ μεγαλύνειν αὐτὸ τὰ δὲ σφοδρὰ καὶ μέγιστα πλημμελήματα ἐλάχιστα καὶ οὐδαμινὰ ἀποκαλεῖν καὶ γὰρ διάβολος βουλόμενος πάντα διαστρέφειν εἰς τὴν ἡμῶν ἀπώλειαν, ἐν μὲν τοῖς σπουδαίοις καὶ ἀσκητικοῖς κρύπτειν πειρᾶται τὰ ἀμαρτήματα, καὶ εἰς λήθην τούτων ἄγειν αὐτούς, ἵνα τὴν ὑπερηφανίαν αὐτοῖς ἐμποιήσῃ ἐπὶ δὲ τῶν νεηλύδων καὶ ἀκροπαγῶν ψυχῶν, μετὰ προσθήκης τὰ ἀμαρτήματα πρὸ ὀφθαλμῶν τίθῃσι, τὴν ἀπόγνωσιν αὐταῖς μνηστεύόμενος.

Τὰς οὖν οὕτω σαλευομένας ψυχᾶς, παραμυθητέον οὕτως ὑπομιμνήσκειν δεῖ αὐτῆς τῆς ἀνεικίστου τοῦ Θεοῦ συμπαθείας καὶ ἀγαθότητος καὶ ὅτι πολυέλεος ἔστιν ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ εὐσπλαγχνος καὶ μακρόθυμος καὶ μετανοῶν ἐπὶ κακίαις ἀνθρώπων.

Παραγεῖν τὲ αὐταῖς μαρτυρίας ἐκ τῶν θείων γραφῶν, τὴν ἀνεξιχνίαστον αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ἀμαρτήσαντας καὶ μετανοοῦντας δηλούσας συμπάθειαν καὶ λέγειν ὅτι Ραὰβ πόρνη ἦν, ἀλλ' ἐσώθη διὰ πίστεως Παῦλος διώκτης ἦν ἀλλὰ σκεῦος ἐκλογῆς γέγονε καὶ ὁ ληστής ἐσύλα καὶ ἐφόνευσεν ἀλλ' ἐνὶ λόγῳ, τὴν θύραν πρῶτος τοῦ Παραδείσου ἀνέωξεν ἔτι τὸν Ματθαῖον καὶ τὸν τελώνην καὶ τὸν ἄσωτον, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις καταλέγειν' καὶ διὰ τούτων ἀνακαλεῖσθαι ταύτας τῆς ἀπογνώσεως.

Τὰς δὲ τῇ ὑπερηφανίᾳ ἀλίσκομένας ψυχᾶς θεραπεύειν ἐκ τῶν μειζόνων παραδειγμάτων καὶ γὰρ καὶ τῶν γεωπόνων οἱ ἄριστοι, ἐπειδὴ μὲν φυτῶν βραχὺ καὶ ἀσθενὲς θεάσωνται, ποτίζουσι δαψιλῶς, καὶ ἐπιμελείας πολλῆς ἀξιούσι, πρὸς τὸ αὐξηθῆναι καὶ στερεωθῆναι" ἐπὶ δὲ ἐν φυτῷ πρόωρον βλάστην θεάσωνται, περιτέμνουσι τὰ περιττά, ἵνα μὴ ταχὺ ξηρανθῶσι· καὶ ἱατρῶν δὲ παῖδες, τινὰς μὲν τῶν ἁρρώστων τρέφουσι δαψιλῶς καὶ πρὸς περίπατον προτρέπονται, ἑτέρους δὲ ἀσιτία ἐπὶ πολὺ δεσμήσαντες, ἀπροΐτους φυλάττουσιν.

Η ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητική έλεγε πρέπει να επαινώμεν τας αμελείς και οκνηράς ψυχάς, τας ψυχάς που ευκόλως εξαντλούνται εις τον αγώνα του καλού, ακόμη δε και τας ψυχάς που ευκόλως απογοητεύονται και περιπίπτουν εις απόγνωσιν autάς μάλιστα τας ψυχάς και το παραμικρότερον καλόν εάν παρουσιάσουν πρέπει να το μεγαλοποιούμεν και να το θαυμάζωμεν δίδοντες θάρρος εις τον αγώνα του καλού απ' εναντίας, τα σοβαρά και μεγάλα σφάλματά των να τα χαρακτηρίζωμεν, ενώπιόν των, ως ελάχιστα και ανάξια λόγου· διότι ο διάβολος, που θέλει όλα να τα διαστρέφη, προκειμένου να επιτύχη την ψυχικήν μας απώλειαν, καταφεύγει εις την εξής πανουργίαν. Εις μεν τους σπουδαίους και ασκητικούς άνδρας προσπαθεί να αποκρύψη τα αμαρτήματα των και να τους κάνη να τα λησμονούν, διά να εμπνεύση εις αυτούς την υπερηφάνειαν· αντιθέτως εις τους νεοφερμένους, των οποίων η ψυχή δεν έχει ακόμη στερεωθή καλά εις την άσκητικήν ζωήν, εμφανίζει συνεχώς τα αμαρτήματα των ενώπιόν των, και τα έξογκώνει μάλιστα, διά να τους φέρη εις απόγνωσιν (ώστε να εγκαταλείψουν την ασκητικήν των προσπάθειαν).

Δι' αυτό λοιπόν, autάς τας αμφιταλαντευομένας ακόμη ψυχάς πρέπει μετά στοργής να παρηγορώμεν και να υπενθυμίζωμεν εις autές συνεχώς την ανεξάντλητον συμπάθειαν και καλωσύνην του Θεού. Μεταξύ άλλων, επίσης, να τονίζωμεν, ότι ο Κύριός μας είναι εύσπλαγχνος και μακρόθυμος και ότι ανακαλεί τας δικαίας αποφάσεις του εναντίον των κακών ανθρώπων, εφ' όσον βεβαίως και ούτοι μετανοήσουν.

Διά να καθιστώμεν μάλιστα πειστικήν την διδασκαλίαν ημών autην, να φέρωμεν και παραδείγματα από την Αγίας Γραφήν, πού να φανερώνουν εις τας ψυχάς των ακροατών μας την ανεξιχνίαστον συμπάθειαν του Κυρίου εις εκείνους που ήμάρτησαν και μετενόησαν. Επί παραδείγματι να λέγωμεν, ότι η Ραάβ υπήρξε πόρνη¹, αλλά διά της πίστεώς της εσώθη ο Παύλος ήτο διώκτης, αλλ' όμως διά της μετανοίας ανεδείχθη σκεύος εκλογής και ο ληστής, που συνεσταυρώθη με τον Χριστόν επάνω εις τον Γολγοθάν, και έλήστευε και εφόνευε με ένα όμως λόγον μετανοίας, το «μνήσθητί μου, Κύριε, όταν έλθης εν τη Βασιλεία Σου», ήνοιξε πρώτος την θύραν του παραδείσου ακόμη να αναφέρωμεν την περίπτωσιν του Ματθαίου, που εκλήθη εις το Αποστολικόν

¹ Γυνή πόρνη εκ της πόλεως Ιεριχούς, η οποία εβοήθησε τους Ισραηλίτας κατασκόπους τους αποσταλέντας υπό του Ιησού του Ναυή διά να κατασκοπεύσουν την γήν, εις την οποίαν επρόκειτο να εισέλθη ο λαός (Ιησούς του Ναυή Β', 1 - 21, ΣΤ', 17 - 25).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

αξίωμα υπό του Κυρίου, αν και προηγουμένως ήτο τελώνης, να διηγούμεθα την παραβολήν του Τελώνου και του Φαρισαίου, ως επίσης και του Ασώτου Υιού εν γένει δε να εξιστορώμεν όλας τας σχετικές ιστορίας, που τονίζουν την αξίαν της μετανοίας και εξαίρουν την ευσπλαγχνίαν του Θεού προς τον μετανοούντα.

Αντιθέτως τας ψυχάς, που κυριεύονται από την υπερηφάνειαν, πρέπει να διορθώνωμεν, διά της εξιστορήσεως παραδειγμάτων μεγαλυτέρων, ώστε να δίδωμεν εις αυτάς θάρρος και να μη κατακυριεύονται από την απόγνωσιν· ας παραδειγματισθώμεν από το έργον των αρίστων κηπουρών, οι οποίοι όταν ιδούν, ότι ένα φυτόν είναι μικρόσωμον και ασθενικόν το ποτίζουν άφθόνως και το φροντίζουν πάρα πολύ, διά να μεγαλώση και να στερεωθή αντιθέτως, όταν ιδούν εις ένα φυτόν μίαν πρόωρον ανάπτυξιν των κλάδων, αμέσως κλαδεύουν τα άχρηστα κλαδιά, διά να μη ξηρανθή γρήγορα. Αλλά και οι ιατροί άλλους μεν εκ των αρρώστων διατρέφουν πλουσίως και τους προτρέπουν να κάνουν περίπατον, ενώ εις άλλους επιβάλλουν αυστηράν δίαιταν και τους υποχρεώνουν να παραμένουν ακίνητοι.

Γ' Του Αγίου Παλλαδίου

ΕΜΑΘΟΝ περὶ Μωυσέως τοῦ αἰθίοπος, δς τὴν ὀνομαστότατος ἐν τοῖς κατὰ σκῆτιν πατράσιν, ὅτι πρὸ τοῦ γενέσθαι Μοναχός, οἰκέτης ὑπῆρχε πολιτευομένου τινὸς καὶ διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ δυστροπίαν, καὶ τὸ τοῦ ἥθους μαιφόνον καὶ ἄγριον, ἔρριπεν αὐτὸν ὁ ἴδιος δεσπότης καὶ δὲ ἀπελθὼν, γέγονε ληστής καὶ διὰ τὸ τῆς ἰσχύος αὐτοῦ ὑπερβολικόν, γέγονεν ἀφηγούμενος τῶν ἄλλων ληστῶν.

Φέρεται δὲ καὶ τοῦτο ἐν τοῖς ληστρικοῖς ἔργοις αὐτοῦ ὅτι ποιμένι τινὶ ἐμνησικάκησε διὰ τὸ ἐμποδισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ διὰ τῶν τῆς ποιμνης κυνῶν εἰς τινὰ ληστείαν ἀπιῶν ἐν νυκτὶ ὃν τινὰ ποιμένα καὶ ζητῶν ἀποκτεῖναι, ἐπιμελῶς ἤρευνα πού μετὰ τῶν προβάτων διάγει.

Ὡς δὲ ἔμαθεν αὐτὸν πέραν εἶναι τοῦ Νείλου, πλημμυροῦντος τότε τοῦ ποταμοῦ καὶ τοῦ ρεύματος ἐπὶ ἓνα σημεῖον πλατυνομένου, ὁ Μωσῆς ἐκδὺς τὸν χιτωνίσκος δὲν ἐνεδέδυτο, καὶ ἐπιθεὶς τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ, καὶ τὴν μάχαιραν δακῶν ἐν τῷ στόματι, ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὸν ποταμῶν καὶ κολυμβήσας, διεπέρασεν ὁ δὲ ποιμὴν ἰδὼν αὐτὸν μήκοθεν διακολυμβῶντα ὥχετο φεύγων καὶ κατέκρυπεν ἑαυτόν.

Ὁ δὲ Μώσης ἀποτυχὼν τοῦ ποιμένος, τὴν μανίαν αὐτοῦ εἰς τὸ ποίμνιον ἔτρεψε καὶ σφάξας τέσσαρας κριοὺς τοὺς τῶν ἄλλων κρείττονας, καὶ ὥς ἐν σειρᾷ δήσας, τὸν Νεῖλον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

αὐθις κολυμβῶν διεπέρασε καὶ ἔλθων εἰς τὸ προαύλιον, ἀπέδειρε τοὺς κριοὺς καὶ πῦρ ἀνάψας, καὶ φαγῶν τὰ κάλλιστα των κρεῶν, εἰς οἶνον τὲ διαπωλήσας τὰ κώδια, καὶ πυῶν σαΐτην ὡς ἰταλικῶν δεκαοκτῶ, πεντήκοντα σημεῖα ἀπῆλθεν ὅπου το ληστήριον εἶχεν.

Οὗτος ὁψέποτε ἐκ τινὸς περιστάσεως κατανυγεῖς, καὶ τοῦ προτέρου καταγνοὺς βίου, προσῆλθε τῇ μοναδικῇ πολιτείᾳ καὶ λαβὼν ἐν σκῆτει κελλίον, ἄκραν ἄσκησιν ἐπεδείξατο.

Λέγεται δὲ ὅτι κατ' ἀρχὰς τῆς αὐτοῦ ἀποταγῆς, ἡνίκα τὸ κελλίον ἔλαβεν, ἐπῆλθον αὐτῷ λησται τέσσαρες, ἀγνοήσαντες ὅτι ὁ Μωυσῆς ἐστὶν οὗτος οὗς συλλαβὼν ἐκεῖνος, καὶ δῆσας, ἐπιθεῖς τοῖς ἰδίους ὤμους οἷα σάκκον πλήρη ἀχύρου, ἤνεγκεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν ἀδελφῶν εἰπὼν ἐπειδὴ οὐκέτι μοι ἔξεστιν ἀδικεῖν οὐδένα, εὗρον δὲ αὐτοὺς ἐπελθόντας μου, τί κελεύετε περὶ τούτων; οὗς οἱ ἀδελφοὶ λύσαντες, ἀπέλυσαν.

Οἱ δὲ γνωρίσαντες τὸν Μωϋσέα, καὶ ἰδόντες αὐτοῦ τὴν μετάνοιαν οὐκέτι οὐδὲ αὐτοὶ εἰς τὸν πρότερον βίον ἐπανελθεῖν ἠβουληθησαν" ἀλλ' ἀποταξάμενοι κακεῖνοι τῷ τοῦ Μωϋσέως ὑποδείγματι, γεγόνασι Μοναχοὶ δοκιμώτατοι.

Ὁ δὲ Μωυσῆς τοιαύτην ἄσκησιν ἐπεδείξατο, περὶ ἧς καὶ ἐν ἄλλοις ἐγράφη καὶ οὕτω πρὸς τοὺς δαίμονας ἐπολέμησε πᾶσαν μετελθὼν πολιτείαν σκληραγωγίας, ὥστε αὐτὸν καὶ τοὺς μεγάλους καὶ ἄκροις τῶν Πατέρων συναριθμηθῆναι, γενέσθαι τὲ πρεσβύτερον, καὶ μεγίστης χαρίσμασι τοῦ πνεύματος διαλάμπσαντα, οὕτω τελευτῆσαι, καταλιπόντα καὶ μαθητὲς ἐβδόμηκοντα.

Ερμηνεία

ΑΠΟ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ διηγήσεις ἔμαθα τα εξῆς διὰ τον Μωϋσὴν τον αιθίοπα, ο οποίος ἦτο πασίγνωστος μεταξύ των πατέρων της σκήτης. Οὗτος λοιπόν, πριν γίνῃ Μοναχός, ἦτο υπηρέτης ενός ελευθέρου πολίτου ο κύριός του ὅμως τον εξεδίωξεν ἀπὸ την οικίαν, διότι ἦτο πολὺ δύστροπος καὶ οἱ τρόποι του ἦσαν εγκληματικοὶ καὶ ἀγριοί. Ο Μωϋσῆς, ὅταν εξεδιώχθη, ἐγίνε ληστής: λόγῳ δε της εξαιρετικῆς του δυνάμεως ἐγένεεν ἀρχηγός των ἄλλων ληστῶν.

Μεταξύ δε των κατορθωμάτων του, ὡς ληστοῦ, ἀναφέρεται καὶ το κατωτέρω περιστατικόν, που φανερώνει την σκληρότητά του: Κάποτε ἔβαλεν εἰς το μυαλό του νὰ ἐκδικηθῇ κάποιον βοσκόν, ἐπειδὴ ἓνα βράδυ τον ἐμπόδισαν τὰ τσοπανόσकुλά του νὰ πραγματοποιήσῃ μίαν ληστείαν, που ἐσχεδίαζε πρὸς τον σκοπὸν αὐτὸν ἐρευνούσε μετὰ προσοχῆς την περιοχὴν νὰ ἀνακαλύψῃ τον βοσκὸν με το κοπάδι του, διὰ νὰ τον σκοτώσῃ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

Μόλις έπληροφορήθη, ότι ευρίσκεται πέρα από τον Νείλον, απεφάσισε να μεταβή εκεί, δια να πραγματοποιήση το έγκληματικόν σχέδιόν του κατά την περίοδον εκείνην του έτους ο ποταμός είχε πλημμυρίσει και το ρεύμα του εις ένα σημείον είχαν απλώσει. Τότε ο Μωϋσής έβγαλε τον κοντόν χιτώνα του, που έτυχε τότε να φορη, και τον έβαλεν επάνω εις το κεφάλι του, συνεκράτησε με τα δόντια του το μαχαίρι και έτσι φοβερός και τρομερός έπεσεν εις τον ποταμόν, και επέρασεν εις την άλλην όχθης κολυμβών. Όταν τον είδεν από μακριά ο βοσκός να έρχεται προς το μέρος του κολυμβώντας, έφυγε τρέχων και εκρύφθη εις ασφαλές μέρος.

Τοιουτοτρόπως απέτυχεν ο Μωϋσής να συλλάβη, τον βοσκόν και να τον εκδικηθή, όπως έσχεδιάζε τότε στρέφει όλην του την μανίαν εις το κοπάδι. Ως δε να είχεν εις τα χέρια του τον βοσκός έπιασε τα τέσσαρα καλλίτερα κριάρια από το κοπάδι, τα έδεσεν εις την σειράν και ξαναπέρασε πάλιν τον Νείλον κολυμβώντας. Μετά ήλθεν εις ένα πλάτωμα, έγδαρε τα κριάρια και άναψε φωτιά, όπου έψησε τα καλλίτερα κρέατα από τα σφακτά συγχρόνως αντήλλαξε τα δέρματα με ωραίο κρασι από την Σάϊδα της Αιγύπτου και ήπιε μέχρι δεκαοκτώ ιταλικά.² Όταν πλέον έχόρτασεν από το φαγοπότι εκείνο και ικανοποίησε την εκδικητικής του μανίαν, ανεχώρησε για το λημέρι του, το οποίον απείχε περί τα πενήνκοντα σημεία.³

Αυτός λοιπόν και φοβερός και δυνατός ληστής, μετά από αρκετά χρόνια, και εξ αφορμής ενός τυχαίου περιστατικού, εδέχθη την επίσκεψιν της Θείας Χάριτος, εδοκίμασε το σωτήριον αίσθημα της κατανύξεως και μετενόησε διά την προηγουμένην ζωήν του. Τόσον μάλιστα βαθεία και είλικρινής υπήρξεν η μετάνοιά του, ώστε ησπάσθη τον μοναχικόν βίον, προσήλθεν εις την σκήτην, εγκατεστάθη εις ένα κελλίον και επεδόθη εις σκληροτάτης και αυστηράν άσκησιν.

Λέγεται μάλιστα, ότι εις τας αρχάς του μοναχικού του βίου, όταν έλαβε το κελλίον, τού επετέθησαν τέσσο φανώς, ότι αυτός ο καλόγηρος, που απεφάσισαν να ληστεύσουν, είναι ο Μωύσης. Τι συνέβη λοιπόν κατά την απόπειραν αυτήν της ληστείας του πρώην ληστού; Ο Μωϋσής τους συνέλαβεν αμέσως με καταπληκτικήν ευκολίαν, τους έδεσε και τους έβαλεν εις τον ώμον του, με τόσην ευκολίαν, ως να

² Ο σαΐτης ήτο οίνος παραγόμενος εις την πόλιν Σάϊν η Σάϊδα της Αιγύπτου, τα δε ιταλικά πιθανώς ήσαν νομίσματα ή μέτρα βάρους.

³ Σημείον ενταύθα σημαίνει απόστασιν επί οδοῦ, επί της οποίας, υπήρχον σημάδια, διά να διακρίνεται αυτή από τους οδοιπόρους.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

εσήκωνεν ένα σακκί άχυρα εν συνεχεία τους έφερεν εις την εκκλησίαν και είπεν εις τους αδελφούς:

—Επειδή δεν μου επιτρέπεται πλέον να αδικώ κανένα, τι με προστάζετε να τους κάνω αυτούς εδώ, οι οποίοι μου επετέθησαν, διά να με ληστεύσουν;

Οι αδελφοί της σκήτης κατάπληκτοι έλυσαν τους ληστές και τους άφησαν να φύγουν ελεύθεροι.

Τότε οι λησται εκείνοι ανεγνώρισαν τον Μωϋσέα: βλέποντες δε και την μετάνοιάν του ούτε και αυτοί ηθέλησαν να επανέλθουν εις τον προηγούμενον ληστρικόν βίον των, αλλ' εγκαταλείψαντες και εκείνοι, κατά το παράδειγμα του Μωϋσέως, την ζωήν της αμαρτίας και της αδικίας, έγιναν Μοναχοί και διεκρίθησαν εις τους αγώνας της ασκήσεως και της έναρέτου ζωής.

Ο Μωϋσής, μετά ταύτα, επέδειξε τόσον τελείαν άσκησιν, διά την οποίαν και άλλοι εις άλλα βιβλία έγγραφαν. Με τόσην δε επιμονήν επολέμησε προς τους δαίμονας και διεκρίθη εις όλα τα στάδια της άσκητικής σκληραγωγίας, ώστε συντόμως κατετάχθη με τους μεγάλους και τελείους πατέρας, χειροτονήθη πρεσβύτερος και έπλουτίσθη με τα μεγαλύτερα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος. Μετά τον θάνατός του εγκατέλειψε και εβδομήκοντα μαθητάς.

Δ'. Εν τω Γεροντικώ

ΗΡΩΤΗΘΗ ό Άββās Μιῶς ύπό στρατευομένου, ει ἄρα δέχεται μετάνοια. ό Θεός και δέ μετά τὸ κατηχήσαι αὐτὸν ἐν πολλοῖς λόγοις, ἔφη" εἶπε μοί, ἀγαπητὲ ἐὰν σχισθῇ σου τὸ χλαμύδιον, βάλλεις αὐτὸ ἔξω; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος οὕ, ἀλλὰ ράπτω αὐτό, καὶ χρώμαι πάλιν αὐτῷ ἔφη αὐτὴ ό γέρων" εἰ οὖν σὺ τοῦ Ἑματίου σου φείδεις, ό Θεός τοῦ ἰδίου πλάσματος οὐ φείσεται;

2. Ἀδελφός ἥρωτησε τὸν Ἄββās Ποιμένα λέγων ἐποίησα ἁμαρτίαν μεγάλην, καὶ θέλω μετανοῆσαι τρία ἔτη λέγει αὐτῷ ό γέρων" πολὺ ἔστιν οἱ δὲ παρόντες εἶπον" ἔως τεσσαράκοντα ἡμερῶν; καὶ πάλιν εἶπε πολὺ ἔστιν ἐγὼ γὰρ λέγω, ὅτι ἐὰν ἐξ ὅλης καρδίας μετανοήσῃ ἄνθρωπος, καὶ μὴ προσθήσῃ ἔτι ποιεῖν τὴν ἁμαρτίαν, καὶ εἰς τρεῖς ἡμέρας δέχεται αὐτὸν ό Θεός.

3. Ἄτερος πάλιν αὐτὸν ἠρώτησε λέγων" ἐὰν προληφθῇ ἄνθρωπος ἐν τινι παρπτώματι, καὶ ἐπιστρέψῃ, συγχωρεῖ αὐτὸ ό θεός; καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ό γέρων: ἐ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

ἐντειλάμενος θεὸς τοὺς ἀνθρώπους τοῦτο ποιεῖν, οὐχὶ μᾶλλον αὐτὸς ποιήσει καὶ ἐνετείλατο γὰρ τῷ Πέτρῳ ἀφιέναι τοῖς πταίσασιν καὶ μετανοοῦσιν, ἕως ἐβδομηκοντάκις ἑπτὰ.

4. Ἄλλος πάλιν ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· τί ἔστιν ἡ μετάνοια τῆς ἁμαρτίας; καὶ εἶπεν ὁ γέρων· το μὴ τοῦ λοιποῦ ποιῆσαι αὐτὴν διὰ τοῦτο γὰρ ἐκλήθησαν ἅμωμοι οἱ δίκαιοι, ὅτι κατέλιπον τὰς ἁμαρτίας καὶ δίκαιοι ἐγένοντο.

5. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Σισών λέγων· τί ποιήσω, Ἀββᾶ, ὅτι πέπτωκα; λέγει αὐτῷ ὁ γέρων ἀνάστα πάλιν ἔφη ὁ ἀδελφὸς ἀνέστης καὶ πάλιν πέπτωκα ἀπεκρίθη ὁ γέρων ἀνάστα πάλιν καὶ πάλιν καὶ ὁ ἀδελφὸς εἶπεν· ἕως πότε; καὶ δὲ γέρων ἕως ἂν καταληφθῇς εἴτε ἐν τῷ ἀγαθῷ, εἴτε ἐν τῷ πτώματι ἐν ᾧ γὰρ εὐρίσκεται ἄνθρωπος ἐν αὐτῷ καὶ πορεύεται.

6. Ἀδελφὸς τις ἐκάθητο εἰς κελλίον τῆς Αἰγύπτου, ἐν πολλῇ ταπεινώσει διάγων" ὑπῆρχε δὲ αὐτῷ ἀδελφὴ πορνεύουσα ἐν τῇ πόλει καὶ πολλαῖς ψυχαῖς προξενούσα ἀπώλειαν πολλάκις οὖν παρενοχλήσαντες οἱ γέροντες, τέλος ἠδυνήθησαν τὸν ἀδελφὸν πείσαι καταντῆσαι πρὸς αὐτήν, εἰπὼς νουθετήσας καταργήσει τὴν ἁμαρτίαν τὴν δι' αὐτῆς γινομένην.

Ὡς δὲ ἔφθασεν εἰς τὸν τόπον, ἰδὼν τις τῶν γνωρίμων, προσδραμὼν ἀπήγγειλε τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ λέγων" ἰδοὺ ὁ ἀδελφός σου ἐπὶ τὴν θύραν ἣ δὲ συνενεχθεῖσα τοῖς σπλάγχνοις, καταλείψασα τοὺς ἑραστές, οἷς διηκόνει, γυμνὴ τὴ κεφαλὴ ἐπὶ τὴν ἀπάντησιν τοῦ ἀδελφοῦ ἐξεπήδησε καὶ πειρωμένη αὕτη περιπλέκεσθαι αὐτῇ, λέγει ὁ ἀδελφὸς γνησία μου ἀδελφὴ φεῖσαι τῆς ψυχῆς σου, ὅτι διὰ σου πολλοὶ ἀπολλυνται καὶ πῶς δυνήσῃ ὑπενεγκεῖν τὴν αἰωνίαν καὶ πικρὰν βάσανον;

Ἡ δὲ συντρόμος γενομένη, λέγει αὐτῷ οἶδας ὅτι ἔστι μοι σωτηρία ἀπὸ τοῦ νῦν; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφὸς ἐὰν θέλῃς, ἔστι σωτηρία ἣ δέ, ρίψασα αὐτὴν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἀδελφοῦ, παρεκάλει αὐτόν, ἕνα λάβῃ αὐτὴν εἰς τὴν. ἔρημον μετ' αὐτοῦ ὁ δὲ εἶπεν αὕτη θεὸς τὸ μάτιόν σου ἐπὶ τὴν κεφαλὴν σου καὶ ἀκολουθεῖ μοι· ἣ δὲ ἔφη ἄγωμεν συμφέρει γὰρ μοι ἀσχημονεῖν γυμνὴ τὴ κεφαλῇ, ἢ εἰσελθεῖν εἰς τὸ ἐργαστήριον τῆς ἀνομίας..

Ὡς δὲ ἐπορεύοντο, ἐνουθέτει αὐτὴν ὁ ἀδελφὸς πρὸς μετάνοιαν ἰδὼν δὲ τίνας ἐρχομένους εἰς ὑπάντησιν αὐτῶν, λέγει αὐτῇ ἐπειδὴ οὐ πάντες ἴσασιν ὅτι ἀδελφὴ μου εἰ, ὑποχώρησον μικρόν της ὁδοῦ, ἕως οὐ παρέλθωσιν οἱ ἐρχόμενοι ἣ δὲ ἐξένευσε.

Μετὰ δὲ τοῦτο λέγει αὐτῇ ἀπέλθωμεν τὴν ὁδὸν ἡμῶν, ἀδελφὴ ἣ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐκνεύσας δὲ πρὸς αὐτήν, εὐρίσκει αὐτὴν νεκρὰν θεωρεῖ δὲ καὶ τὰ ἵχνη τῶν ποδῶν αὐτῆς ἡμαγμένα· ἦν γὰρ ἀνυπόδετος ὥς δὲ ἀπήγγειλε τοῖς γέρουσιν ὁ ἀδελφός το

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

συμβάν, ἀντέβαλλον εἰς ἀλλήλους ἀπεκαλύφθη δὲ ἐνὶ τῶν γερόντων περὶ αὐτῆς, ὅτι ἐπειδὴ οὐδενὸς ὅλως ἔμεριμνησε σαρκικοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἰδίου σώματος κατεφρόνησε, μὴ στενάξασα ἐν τῇ τοσαύτῃ πληγῇ, διὰ τοῦτο προσεδεξάμην αὐτῆς τῆς μετάνοιαν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΣ ἠρώτησε τον Αββάν Μιώς: Πάτερ μου, δέχεται ἀραγε ο Θεός την μετάνοιαν του αμαρτωλοῦ; Ο Γέρων, αφοῦ τον συνεβούλευσε διὰ πολλῶν διδακτικῶν λόγων, τον ἐρωτά εἰς μίαν στιγμὴν:

- Εἰπέ μου, ἀγαπητέ, εἴαν σχισθῇ το στρατιωτικόν σου χιτῶνιον το πετάς;
- Ὁχι, ἀπήντησεν ο στρατιωτικὸς το ράπτω καὶ το χρησιμοποιοῦ ἐκ νέου πάλιν.

Τότε καὶ ο Αββάς Μιώς προσέθεσε στοχαστικά:

– Εἴαν λοιπόν συ λυπάσαι το ἱμάτιόν σου, δεν θα λυπηθῇ καὶ ο Θεός το ἰδικόν του πλάσμα;

2. Ἐνας ἀδελφός ἠρώτησε τον Αββάν Ποιμένα:

– Πάτερ μου, διέπραξα μεγάλην αμαρτίαν εἶναι αρκετά προς μετάνοιαν τρία ἔτη; . Ο Γέρων ἀπήντησε:

– Εἶναι πολύ το διάστημα αὐτό. Οἱ παρευρισκόμενοι, με κάποιαν περιέργειαν, ἠρώτησαν:

– Μέχρι τεσσαράκοντα ἡμερῶν εἶναι αρκετόν διάστημα μετανοίας; Εἰς την ἐρώτησιν αὐτὴν των παρόντων ο Γέρων ἀπήντησεν:

– Καὶ πάλιν πολύ εἶναι: ἔχω την γνώμην, ὅτι εἴαν ο ἄνθρωπος μετανοήσῃ με ὅλην του την καρδίαν καὶ δεν ἐπαναλάβῃ την αμαρτίαν, καὶ εἰς τρεῖς μόνον ἡμέρας δέχεται ο Θεός την μετάνοιάν του καὶ τον συγχωρεῖ.

3. Ἐνας ἄλλος πάλιν ἀδελφός ἠρώτησε τον Αββάν Ποιμένα:

– Εἴαν ἓνας ἄνθρωπος περιπέσῃ εἰς κάποιο παράπτωμα καὶ μετανοήσῃ, τον συγχωρεῖ ο Θεός;

Ο Αββάς Ποιμὴν ἀπήντησε στοχαστικώτατα: Αὐτός που ἔδωσεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐντολὴν νὰ συγχωροῦν, πολύ περισσότερον ο ἴδιος δεν θα το ἐκτελέσῃ;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

Είναι γνωστόν ότι έδωσεν εντολήν εις τον Απόστολος Πέτρον να συγχωρή τους πταίσαντας και μετανοήσαντας έως εβδομήντα φορές επτά.

4. Και ένας τρίτος αδελφός ήρώτησε τον Αββάς Ποιμένα:

– Πάτερ μου, τι είναι μετάνοια εκ της αμαρτίας; Ο Γέρων απήντησεν εις την απορίαν του αδελφού:

– Μετάνοια σημαίνει την σταθεράν απόφασιν να μη επαναλάβης την αμαρτίαν αυτήν δι' αυτόν δε ακριβώς τον λόγον και οι δίκαιοι μάσθησαν άμωμοι, διότι άφησαν τας αμαρτίας και ανεδείχθησαν δίκαιοι.

5. Κάποιος αδελφός ήρώτησε τον Αββάν Σισώνη:

– Συμβούλευσε με, Πάτερ μου, διότι περιέπεσα εις αμαρτίαν τί να κάνω;

Ο Γέρων του λέγει:

– Να σηκωθής και πάλιν από την πτώσιν. Με πικρίαν ο αμαρτήσας αδελφός προσέθεσεν:

Αχ! Πάτερ μου, έσηκώθηκα και πάλιν περιέπεσα εις την ιδίαν αμαρτίαν.

Ο Γέρων, χωρίς να τον απογοητεύση, του απαντά:

– Να σηκωθής και πάλιν πολλές φορές. Ο αδελφός ήρώτησεν εκ νέου με κάποιαν μελαγχολίαν.

– Μέχρι πότε, Πάτερ μου, ήμπορεί να γίνεται αυτό; Ο Γέρων τότε, διά να του δώση θάρρος, είπεν εις τον αδελφόν:

– Έως ότου σε εύρη το τέλος της ζωής σου, είτε εις την επαινετην προσπάθειαν της ανορθώσεως, είτε εις την πτώσιν της αμαρτίας· διότι όπου θα ευρεθή ο άνθρωπος, κατά την τελευταία στιγμήν του επιγείου βίου του, εις το αγαθόν ή εις το κακόν, εκεί και θα κριθή, πορευόμενος ή εις την τιμωρίαν, ή εις την απόλαυσιν.

6. Ένας αδελφός παρέμεινεν εις ένα κελλίον της Αιγύπτου και διήρχετο της ζωής του ασκητεύων μετά πάσης ταπεινώσεως. Αυτός ο Μοναχός είχε μίαν αδελφήν, η οποία έμενεν εις την πόλιν και ήτο πόρνη και εγένετο αφορμή πολλοί, καθ' εκάστην ημέραν, να χάνουν την ψυχήν των. Πολλές φορές λοιπόν οι Γέροντες προέτρεπαν τον αδελφόν να μεταβή προς συνάντησιν της αμαρτωλής αδελφής: κάποτε, τέλος πάντων,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

τον έπεισαν να μεταβή, μήπως και αι αδελφικαι νουθεσίαι φέρουν το ποθούμενόν αποτελεσμα και παύση η αμαρτία, η οποία διεπράττετο δι' αυτής

Μόλις έφθασεν εις τον τόπον που έμενεν η αμαρτωλή, τον είδε κάποιος γνωστός και τρέχων την επληροφόρησε λέγων· ο αδελφός σου σε αναζητεί κάτω εις την θύραν. Η αδελφή αμέσως, ως ήκουσε τη δησιν, συνεκινήθη, εγκαταλείπει τους φίλους της αμαρτίας και, έτσι όπως ήτο, τρέχει να συναντήση τον αδελφός της, χωρίς μάλιστα να προλάβη να ρίξη εις την κεφαλήν της το κάλυμμα. Όταν τα δύο αδέλφια συνηντηθησαν και ενώ η αδελφή, από χαράν, προσεπάθει να εναγκαλισθή τον αδελφός της, της λέγει ούτος. .

– Αδελφή μου γνησία, λυπήσου την ψυχήν σου και σκέψου πως θα υποφέρης τα πικρά και ατελεύτητα βασανιστήρια της Κολάσεως, διότι όχι μόνον σύ, αλλά και πολλοί, εξ αιτίας σου, χάνουν την ψυχήν των.

Η αμαρτωλή ήκουσε μετά προσοχής τας ειλικρινείς αυτάς συστάσεις του αδελφού της, κατετρόμαξεν από αυτές και με πραγματικήν μετάνοιαν λέγει εις τον αδελφόν της.

– Είσαι βέβαιος ότι μπορώ τώρα να σωθώ;

– Έάν θέλῃς, υπάρχει σωτηρία, απήντησε μετά βεβαιότητος ο καλος αδελφός.

Τότε εκείνη, με δάκρυα εις τους οφθαλμούς, έπεσεν εις τους πόδας του αδελφού της και τον παρεκάλει επιμόνως να την πάρη μαζί του εις την έρημον, δια να σωθή.

Ο αδελφός, συγκεκινημένος και αυτός από την απροσδόκητον αυτήν μεταστροφήν, της λέγει:

– Ρίψε εις το κεφάλι σου το κάλυμμα και ακολούθησέ με. Εκείνη όμως είπεν εις τον αδελφός της:

– Έλα, έλα να φύγωμεν γρήγορα είναι προτιμότερον δι' εμέ και με συμφέρει περισσότερο ψυχικώς να διαπράξω αυτήν την αβαδίζουσα ακάλυπτος εις τους δρόμους, παρά να εισέλθω εκ νέου εις το εργαστήριον της αμαρτίας.

Έπροχωρούσαν λοιπόν προς την έρημον και ο αδελφός την ενουθετούσε στοργικά και της υπεδείκνυε τους καρπούς της μετανοίας εκείνη ήκουε με σιωπηλήν προσοχήν, ενώ η Θεία Χάρις κατέκτα σιγά – σιγά την ψυχήν της μετανοούσης αμαρτωλής.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

Εἰς μίαν στιγμήν τῆς οδοιπορίας βλέπουν, ἀπὸ το ἀντίθετον σημεῖον, νὰ ἐρχωνται οδοιπόροι πρὸς αὐτοὺς. Τότε ὁ ἀδελφός, διὰ νὰ μὴ σκανδαλίση τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς, λέγει πρὸς τὴν ἀδελφήν του.

– Επειδὴ δὲν γνωρίζουν ὅλοι, ὅτι εἶσαι ἀδελφή μου, διὰ νὰ μὴ τοὺς σκανδαλίσωμεν, ἀπομακρύνου λιγάκι ἀπὸ τὸν δρόμον, διὰ νὰ προσπεράσουν αὐτοὶ ποὺ ἐρχονται.

Ἡ ἀδελφή μετὰ προθυμίας ἀπεμακρύνθη. Ὅταν ἐπροσπέρασαν οἱ διαβάται, ὁ ἀδελφός ἐφώνησε πρὸς τὴν ἀδελφήν:

– Ἐλα, ἀδελφή, νὰ συνεχίσωμεν τὸν δρόμον μας.

Πλὴν ὅμως δὲν ἔλαβε καμμίαν ἀπάντησιν. Περίεργος τότε ἐκοίταξε πρὸς τὸ μέρος, ποὺ ὑπέθετε, ὅτι θὰ εὐρίσκετο καὶ κατάπληκτος βλέπει, ὅτι ἦτο νεκρά. Παρατηρεῖ συγχρόνως καὶ τὰ πόδια τῆς, ὅτι ἦσαν καταματωμένα ἀπὸ τὴν πορείαν, διότι ἦτο ἀνυπόδητος.

Ὁ ἀδελφός ἀνέφερε τὸ περιστατικὸν εἰς τοὺς Γέροντας. Εκείνοι, συζητοῦντες ἐπὶ τοῦ θέματος, διεφώνουν καὶ ἄλλοι μὲν ἰσχυρίζοντο ὅτι ἐσώθη, ἐνῶ ἄλλοι ἐπέμενον, ὅτι ἀπώλεσθη ψυχικῶς.

Τέλος, μετὰ προσευχὴν, ἓνας ἐκ τῶν Γερόντων, ὅστις, φαίνεται θὰ ἦτο ὁ πλέον ἐνάρετος καὶ διορατικὸς, ἐδέχθη τὴν ἐξῆς ἀποκάλυψιν ἐκ Θεοῦ: «Ἡ ἀμαρτωλὸς αὕτη ἐσώθη, διότι μόλις ἡ Θεία Χάρις, διὰ τῶν νουθεσιῶν τοῦ ἀδελφοῦ τῆς, συνεκίνησε τὴν καρδίαν τῆς, μετενόησε καὶ δὲν ἐφρόντισε διὰ τίποτε τὸ υλικὸν ἀπ' ἐναντίας κατεφρόνησε καὶ τὸ ἴδιον τῆς τὸ σῶμα καὶ δὲν ἐγόγγυσε διὰ τὸν κόπον καὶ τὰς πληγὰς τῆς οδοιπορίας. Διὰ τοῦτο ἐδέχθη τὴν μετάνοιάν τῆς».

Ε'. Τοῦ Ἁγίου Ἀμφιλοχείου περὶ τοῦ μὴ ἀπογινώσκειν

ΑΔΕΛΦΟΣ ΤΙΣ ἡττηθεὶς ὑπὸ τῆς πορνείας, καθ' ἡμέραν . νῆύρισκετο τὴν ἀμαρτίαν ἐπιτελῶν καθ' ἑκάστην δὲ δάκρυσι καὶ προσευχαῖς ἐξιλεοῦτο τὸν δεσπότην τὸν ἴδιον οὕτω δὲ ποιῶν (καὶ) δελεαζόμενος τὴ κακίστη συνηθειᾷ, τὴν ἀμαρτίαν ἐπετέλει.

Ἐπειτα πάλιν μετὰ τὸ τελέσαι τὴν ἀμαρτίαν, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπήρχετο καὶ βλέπων τὸν τίμιον καὶ σεβάσμιον χαρακτῆρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔρριπτεν ἑαυτὸν ἔμπροσθεν αὐτοῦ μετὰ πικρῶν δακρύων λέγων" ἐλέησον μέ, Κύριε, καὶ ἄρον ἀπ' ἐμοῦ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

τὸν δόλιον πειρασμὸν τοῦτον, ὅτι ὑπωπιάζει μὲ δεινῶς, καὶ τιτρώσκει μὲ τὴ πικρία τῶν ἡδονῶν" οὐ γὰρ ἔχω πρόσωπον, δέσποτα, ἀτενίσαι καὶ ἰδεῖν τὸν χαρακτῆρα τὸν ἁγίον σου, καὶ τὴν ὑπερήλιον τοῦ προσώπου σου θέαν, ὅπως ἡ καρδία μου ἡδυνθεῖσα εὐφρανθήσεται.

Ταῦτα λέγων καὶ ἐξερχόμενος τῆς ἐκκλησίας, εἰς τὸν βόρβορον ἐπιπτεν ἄλλ' ὅμως οὔτε πάλιν ἀπεγίνωσκε τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας, ἀλλ' ἐκ τῆς ἁμαρτίας ἀνθυποστρέφων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τὰ παρόμοια ἐπεφώνει πρὸς τὸν φιλάνθρωπον λέγων Κύριον καὶ θεόν" σε, Κύριε, ἐγγυητὴς τίθιμι ἀπὸ τοῦ νῦν, ὅτι οὐκέτι ποιῶ τὴν ἁμαρτίαν ταύτην μόνον ἀγαθὲ συγχώρησον μοὶ ἅπερ ἀπ' ἀρχῆς καὶ μέχρι τῆς δεῦρο σου ἥμαρτον.

Ἦνίκα δὲ τὰς φοβερὰς ταύτας εἶχε ποιῆσαι συνθήκας, πάλιν εἰς τὴν πονηραν αὐτοῦ ἁμαρτίαν εὐρίσκετο καὶ ἦν ἰδεῖν τὶς τὴν γλυκυτάτης τοῦ Θεοῦ φιланθρωπίαν καὶ ἄπειρον ἀγαθότητα ἀνεχομένην καθ' ἐκάστην, καὶ ὑπομένουσαν τὴν ἀδιόρθωτος καὶ πονηρᾶν παράβασιν καὶ ἀγνωμοσύνης τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἀπὸ πλήθους ἐλέους ζητοῦσαν αὐτοῦ τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν ἀμεταστρεπτι ἐπιστροφὴν οὐ γὰρ χρόνον τοῦτο ἐποίησεν, ἢ δύο ἢ τρεῖς, ἀλλ' ἐπὶ δέκα ἔτεσι, καὶ ἐπέκεινα.

Ὅρατε, ἀδελφοί, τὴν ἄμετρον ἀνοχῆς καὶ τὴν ἄπειρον φιланθρωπίαν τοῦ δεσπότου; πῶς ἐκάστοτε μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, ὑπομένων τὰ χαλεπὰ ἡμῶν ἀνομήματα καὶ ἁμαρτήματα καὶ ἐκεῖνο γὰρ ἔστι φρίζαι τὲ καὶ θαυμάσαι εἰς τοὺς πλουσίους οἰκτιρμούς τοῦ θεοῦ ὅτι συντασσόμενος καὶ συντιθέμενός του μὴ ποιῆσαι ἄλλοτε τὴν ἁμαρτίαν, εὐρίσκετο ψεύστης.

Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν, ὡς ταῦτα ἐπράττετο, τὴν ἁμαρτίαν ἐργασάμενου τοῦ ἀδελφοῦ, ἔρχεται δρομαίως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, θρηνῶν καὶ στένων καὶ ὀλοφυρόμενος, καὶ βιάζων τὰ σπλάγχνα τοῦ ἀγαθοῦ δεσπότου συμπαθῆσαι αὐτὸ ἐκφυγεῖν τοῦ βορβόρου τῆς ἀσωτίας. Καὶ δὴ ὡς παρεκάλει τὸν φιλάνθρωπον Θεόν, ἰδὼν καὶ ἀρχέκακος καὶ φθορεὺς τῶν ψυχῶν ἡμῶν διάβολος, ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλ' ἅπερ αὐτὸς διὰ τῆς ἁμαρτίας συνέρραπτεν, ὁ ἀδελφὸς διὰ τῆς μετανοίας παρέλυνεν, ἀναισχυντήσας, φαίνεται αὐτὸ ὀφθαλμοφανῶς, τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀτενίζων καὶ κράζων πρὸς τὸν σεβάσμιον χαρακτῆρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ οὕτω φήσας τί ἔμοι καὶ σοὶ Ἰησοῦ Χριστέ; ἢ συμπάθειά σου ἢ ἄπειρος νικᾷ καὶ ἐδαφίζει μέ, διὰ τὸ δέχεσθαι σὲ τοῦτον τὸν πόρνον, τὸν ἄσωτον, ὅστις ψεύδεται σὲ καθ' ἡμέραν, καταφρονῶν τοῦ κράτους σου διατὶ οὖν οὐ καίεις αὐτόν, ἀλλὰ μακροθυμεῖς καὶ ἀνέχη; σὺ γὰρ μέλλεις κρίνεις τοὺς μοιχοὺς, τοὺς πόρνους καὶ πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐξολοθρεύσαι.

Ὅντως οὐκ εἰ δίκαιος κριτής, ἀλλ' ὅπου δόξει τὸ κράτος σου, παρακρίνει καὶ παραβλέπει" κάμε διὰ μικρᾶν παράβασιν τῆς ἐπάρσεως, ἄνωθεν ἐκ τῶν οὐρανῶν κάτω ἀπέρριψας καὶ οὗτος ψεύστης ὢν, καὶ πόρνος καὶ ἄσωτος, ἐπειδὴ κείμενος πρὸ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

προσώπου σου, γαληνὸς αὐτὸ καὶ τὴν εὐμένειάν σου χαρίζῃ τί οὖν καλοῦσί σε κριτὴν δικαιοτάτον; ὡς δρῶ γάρ, ὅτι καὶ σὺ πρόσωπα δέχῃ ἀπὸ πολλῆς ἀγαθότητος, καὶ τὸ δίκαιον παραβλέπεις ἔλεγε δὲ ταῦτα ὁ διάβολος ἀπὸ πολλῆς πικρίας δριμυσσόμενος καὶ φλόγα ἔσβολωμενὴν ἔκφερων ἐκ τῶν μυκτῆρων αὐτοῦ.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ διάβολος, ἔσιγησε" καὶ εὐθὺς γίνεται φωνὴ τις ὡς ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου λέγουσα· ὦ δράκον παμπόνηρε καὶ ὀλέθριε οὐκ ἐκορέσθης τὴ πονηρά σου γνώμη, ὅτι τὸν κόσμον κατέπιες; ἀλλὰ καὶ τὸν προσελθόντα τὰ ἀφάτη ἐλέει τῆς εὐσπλαγχνίας μου, σπεύδεις ἀρπᾶσαι αὐτὸν καὶ καταπιεῖν; ἔχεις πταίσματα τοῦ σαύτα, ἓνα ἀντισταθμίσῃς ὀξέως πρὸς τὸ τίμιον Αἷμα, ὅπερ ἐπὶ Σταυροῦ ἐξέχεα ὑπὲρ αὐτοῦ; Ἰδοὺ ἡ σφαγὴ μου καὶ ὁ θάνατος συνεπάθησαν αὐτοῦ τὰς ἀνομίας.

Καὶ σὺ μέν, ὅτε εἰς τὴν ἁμαρτίαν ἔρχεται, οὐκ ἀποδιώκεις αὐτόν, ἀλλὰ δεχῇ μετὰ χαρᾶς καὶ οὐκ ἀποστρέφῃ, οὔτε ἐμποδίζεις, ἐλπίζων αὐτὸν κερδῆσαι καὶ ἐγὼ ὁ τοιοῦτος ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος, ὁ κελεύσας τὸ κορυφαία μου Ἀποστόλο Πέτρα συγχωρεῖν ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ τὸ ἁμαρτάνοντι καθ' ἡμέραν, ἄρα οὐκ ἐλεήσω αὐτόν; ναί, καὶ γὰρ ἐπειδὴ προστρέχει μοί, οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτόν, ἕως ἂν κληρονομήσω αὐτόν διὰ γὰρ τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐγὼ ἐσταυρώθην καὶ τὰς ἀχράντους μου παλάμας δι' αὐτοὺς ἐξεπέτασα, ἓνα καὶ βουλόμενος σωθῆναι καταφεύγῃ καὶ σώζηται οὐδένα γὰρ ἀποστρέφομαι, οὔτε ἐκδιώκω, κὰν μυριάκις τῆς ἡμέρας πταίσῃ, καὶ μυριάκις ἔλθῃ πρὸς μέ, οὐ μὴ ἐξέλθῃ λυπούμενος καὶ γὰρ οὐκ ἤλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

Ὡς δὲ ἐγένετο αὕτη ἡ φωνή, ἴστατο ὁ διάβολος τρέμων, καὶ ἀποδρᾶσαι μὴ δυνάμενος καὶ πάλιν γίνεται φωνὴ λέγουσα ἄκουσον ἀπατεῶν περὶ ὧν λέγεις, ὅτι ἄδικος εἰμι ἐγὼ γὰρ εἰς πάντας δίκαιος εἰμι· ὦ γὰρ εὖρω τινά, ἐν τούτῳ κρίνω ἰδοὺ οὖν τοῦτον εὖρον τέως ἐν μετανοίᾳ καὶ ἐπιστροφῇ πρὸ ποδῶν μου κείμενον καὶ νικητὴν σου φαινόμενον" λήψομαι οὖν αὐτόν καὶ σώσω τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ὡς μὴ ἀπογνώσαντα τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ σὺ δὲ θέασαι τὴν τιμὴν αὐτοῦ, καὶ διαπρίσθητα ἀπὸ τοῦ φθόνου σου, καὶ καταισχύνηται.

Κείμενος οὖν ὁ ἀδελφὸς ἐπὶ πρόσωπον, καὶ ὀδυρόμενος, παρέδωκε τὸ πνεῦμα καὶ εὐθέως ὀργὴ μεγάλη ὡς πῦρ παραγενομένη, ἐπέπεσε τὸ σατανᾶ, καὶ κατήσθιεν αὐτόν ἐντεῦθεν οὖν μάθωμεν, ἀδελφοί, τὴν ἄμετρός του θεοῦ εὐσπλαγχνίαν καὶ φιλανθρωπίαν καὶ οἷον καλὸν ἔχομεν δεσπότην" καὶ μηδέποτε ἀπογνώσωμεν ἢ ἀμελήσωμεν τῆς ἰδίας σωτηρίας.

2. "Ἄλλος τις πάλιν μετανοήσας, ἡσύχασε" συνέβη δὲ αὐτόν ἐπὶ πέτραν εὐθέως πεσόντα, πληγῆναι τὸν πόδα καὶ ἐκ τῆς πληγῆς τοσοῦτον ἐκχυθῆναι αἷμα, ὥστε καὶ ὀλιγοψυχήσαντα αὐτόν ἀποδοῦναι τὴν ψυχὴν ἔρχονται οὖν οἱ δαίμονες θέλοντες λαβεῖν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α' (Να μην απελπιζόμαστε)

τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ λέγουσιν αὐτοῖς οἱ "Ἄγγελοι" προσέχετε τὴ πέτρα καὶ θεωρήσατε αὐτοῦ το αἷμα καὶ ἐξέχεε διὰ Κύριον" καὶ τοῦτο εἰπόντων τῶν Ἀγγέλων, ἤλευθερωθῇ ἡ ψυχὴ.

3. Ἀδελφῶ τινι πεσόντι εἰς ἁμαρτίαν, ἐφάνη ὁ σατανᾶς καὶ λέγει οὐκ εἰ χριστιανὸς καὶ δὲ ἀδελφὸς ἀπεκρίθη αὐτῇ εἰ τις ἐὰν εἴμι, τέως προάγω σου καὶ δὲ σατανᾶς πάλιν ἔφη" λέγω σοί, εἰς κόλασιν ὑπάγεις καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφὸς οὐκ εἰ σὺ ὁ κριτὴς μου, οὐδὲ ὁ Θεὸς μου καὶ μηδὲν ἀνύσας ὁ σατανᾶς ἀνεχώρησεν ὁ δὲ ἀδελφὸς μετενόησε τῷ θεῷ γνησίως καὶ δόκιμος γέγονεν.

4. Ἀδελφὸς ὑπὸ λύπης κρατούμενος, ἠρώτησε γέροντα λέγων" τί ποιήσω; ὅτι οἱ λογισμοὶ ὑποτίθενταί μου λέγοντες, ὅτι ἄκαιρος ἀπετάξω' οὐ δύνασαι σωθῆναι καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· κὰν μὴ δυνάμεθα εἰσελθεῖν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, συμφέρει ἕνα τα κῶλα ἡμῶν πέσῃ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἢ ὑποστρέψαι εἰς Αἴγυπτον.

5. "Ἐτερος ἀδελφὸς τὸν αὐτὸν ἠρώτησε λέγων" πάτερ" τί αἰνίττεται ὁ Προφῆτης λέγων" οὐκ ἔστι σωτηρία αὐτῷ ἐν τῷ θεῷ αὐτοῦ; καὶ εἶπεν ὁ γέρον" τοὺς τῆς ἀπογνώσεως λογισμοὺς αἰνίττεται, τοὺς τὸ ἁμαρτήσαντι ἐκ δαιμόνων ὑποβαλλομένους καὶ λέγοντας τοῦ λοιποῦ οὐκ ἔστι σοὶ σωτηρία ἐν τῷ θεῷ, καὶ εἰς τὴν ἀπόγνωσιν αὐτὸν κατακρημνίσαι ἐπιχειροῦντας οὓς δεῖ ἀναπαλαίειν λέγοντα Κύριος καταφυγὴ μου, ἐκσπάσει ἐκ παγίδος τοὺς πόδας μου.

6. Διηγῆσατο τὶς τῶν Πατέρων, ὅτι ἐν Θεσσαλονίκη ὑπῆρχεν ἀσκητήριον παρθένων" μία δὲ ἐξ αὐτῶν κατ' ἐνέργειας τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ, ἐξελθοῦσα ἐκ τοῦ μογαστηρίου, ἐπεσεν εἰς πορνείαν" καὶ ἔμεινεν οὕτω πορνεύουσα χρόνον ἕκανον" εἶτα τὴ συνεργεῖα τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ μεταμεληθεῖσα, ὑπέστρεψεν εἰς τὸ κοινόβιον αὐτῆς καὶ πεσοῦσα πρὸ τοῦ πυλῶνος, ἐτελεύτησεν.

Ἀπεκαλύφθη δὲ τινι τῶν ἀγίων καὶ θάνατος αὐτῆς καὶ εἶδε τοὺς Ἁγίους Ἀγγέλους ἐλθόντας παραλαβεῖν τὴν ψυχὴν αὐτῆς, καὶ δαίμονας παρεπομένους αὐτοὺς καὶ διαλόγου γενομένου μεταξὺ αὐτῶν, οἱ μὲν ἅγιοι Ἄγγελοι ἔλεγον, ὅτι ἐν μετανοίᾳ ἦλθεν" οἱ δὲ δαίμονες ἀντέλεγον, ὅτι ἡμῖν δουλεύει τοσοῦτον χρόνον, καὶ ἡμῶν ἔστιν, ἅμα δὲ οὐδὲ ἔφθασεν εἰσελθεῖν εἰς τὸ κοινόβιον" καὶ πῶς λέγετε ὅτι μετενόησεν;

Εἶπον δὲ οἱ Ἄγγελοι· ὅτι ἀφ' ὅτου εἶδεν ὁ Θεὸς τὴν πρόθεσιν αὐτῆς εἰς τοῦτο κλίναςαν, προσεδέξατο αὐτῆς τῆς μετάνοιαν καὶ τῆς μετανοίας αὕτη ἦν κυρία, διὰ τοῦ σκοποῦ οὗ προέθετό της δὲ ζωῆς, ὁ πάντων δεσπότης ἐν τούτοις οὖν καταισχυνθέντες οἱ δαίμονες, ὑπεχώρησαν καὶ δὲ τὴν ἀποκάλυψιν ἔωρακως, τοῖς παρούσι ταύτην διηγῆσατο.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

7. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀλώνιος ὅτι ἐὰν θέλῃ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ πρῶι ἕως ὁψέ ἔρχεται εἰς μέτρον θεῖον.

8. Ἦρώτησεν ἀδελφὸς τὸν Ἀββᾶ Μωυσὴν λέγων· ὅτι ἰδοὺ ἄνθρωπος δέρει τὸν δοῦλον αὐτοῦ δι' ἁμαρτίαν ἣν ἔπραξε τί ἔρει ὁ δοῦλος; ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἐὰν ἔστι δοῦλος καλός, ἔρει ἐλέησον μέ, ἡμαρτηκα ἔφη ὁ ἀδελφὸς οὐδὲν ἄλλο λέγει ; καὶ ὁ γέρων· οὐδὲν ἄφ' οὐ γὰρ τὴν μέμψιν ἐπιθῇ ἐφ' ἑαυτὸ καὶ εἴπῃ ἡμαρτηκα, εὐθέως σπλαγχνίζεται ἐπ' αὐτῷ ὁ Κύριος αὐτοῦ.

9. Ἀδελφὸς εἶπε τὸ Ἀββᾶ Ποιμένι· ἐὰν παραπέσω ἐν οἰκτρῷ παραπτώματι, κατεσθίει με ὁ λογισμὸς μου, καὶ κατηγορεῖ, διατὶ παρέπεσα λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· ἐὰν ἡ ὥρα περιπέσῃ ἄνθρωπος σφάλματι, εἴπῃ ἡμαρτον, πάραυτα πέπαυται.

10. Τινὸς νεωτέρας ὀνόματι Ταῖσίας, ἐτελεύτησαν οἱ γονεῖς, καὶ ὑπελείφθη ὀρφανὴ ἡ δὲ τὸν οἶκον αὐτῆς ποιήσασα ξενοδοχεῖο, λόγῳ τῶν Πατέρων τῆς σκήτεως, ἔμεινεν ἐπὶ χρόνον ἕκανον ὑποδεχομένη τούτους καὶ θεραπεύουσα εἶτα ὡς ἀνήλωσεν α εἶχεν, ἥρξατο ὑστερεῖσθαι κολληθέντες δὲ αὐτὴ διαστροφοὶ ἄνθρωποι, μετέστησαν αὐτὴν τοῦ ἀγαθοῦ σκοποῦ καὶ λοιπὸν διῆγε κακῶς, ὡς τὲ καταντῆσαι αὐτὴν καὶ εἰς τὸ πορνεῖον.

Ακούσαντες δὲ οἱ Πατέρες, μεγάλως ἐλυπήθησαν καὶ προσκαλεσάμενοι τὸν Ἀββᾶ Ἰωάννην τὸν Κολοβόν, λέγουσιν αὐτῷ ἠκούσαμεν περὶ τῆς ἀδελφῆς τῆς δέ, ὅτι διάγει κακῶς καὶ αὕτη ὅτε ἡδυνατό τῆς ἀγάπης πρὸς ἡμᾶς ἐνεδείξατο, καὶ νῦν ἡμεῖς βοηθήσωμεν αὐτὴ ὡς δυνάμεθα σκύλητι οὖν πρὸς αὐτήν, καὶ κατὰ τὴν σοφίαν ἣν ἔδωκε σοὶ ὁ Θεός, τὰ κατ' αὐτὴν οἰκονόμησον.

Ἦλθεν οὖν ὁ γέρων πρὸς αὐτήν, καὶ λέγει τῇ γραῖδι τὴ θυρωρὸ μήνυσον με πρὸς τὴν κυρίαν σου· ἡ δὲ ἀπεπέμψατο αὐτὸν εἰποῦσα· ὑμεῖς ἐξ ἀρχῆς κατεφάγετε τὰ ἑαυτῆς, καὶ ἶδε πτωχὴ ἐστὶ καὶ λέγει ὁ γέρων· εἶπε αὐτῇ, πάνυ γὰρ ἔχω αὐτὴν ὠφελῆσαι· ἀγγελθοῦσα οὖν ἡ γραῦς, εἶπεν αὐτῇ περὶ τοῦ γέροντος καὶ ἀκούσασα, ἔφη ἡ νεωτέρα· οὗτοι οἱ Μοναχοὶ ἀεὶ διακινούσε παρὰ τὴν ἐρυθρᾶς θάλασσαν, καὶ εὐρίσκουσι μαργαρίτας κοσμήσασα οὖν ἑαυτὴν ἑκαθεσθὴ εἰς τὴν κλίνην, καὶ λέγει τῇ θυρωρῷ ἀγένεγκε αὐτὸν πρὸς μέ.

Εἰσελθὼν οὖν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ἑκαθεσθὴ ἐγγὺς αὐτῆς καὶ προσχῶν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς, λέγει αὐτῇ τί κατέγνως τοῦ Ἰησοῦ ὅτι εἰς τοῦτο ἦλθες; ἡ δὲ ἀκούσασα, ἀπεπάγη ὅλη καὶ δὲ γέρων κλίνας τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἥρξατο κλαῖειν σφοδρῶς ἐκείνη δὲ λέγει αὐτῷ Ἀββᾶ, τί κλαίεις; δ δὲ ἀνανεύσας, πάλιν ἐκλινεν ἑαυτόν, καὶ εἶπε βλέπω ὅτι ὁ σατανᾶς παίζει εἰς τὴν ὄψιν σου, καὶ οὐ μὴ κλαύσω; ἔφη αὐτῇ ἡ κόρη ἐνι μετάνοια, Ἀββᾶ; δ δὲ γέρων εἶπε ναὶ κακείνη πάλιν λάβε με ὅπου θέλεις καὶ δὲ εἶπεν ἀγωμεν· ἡ δὲ εὐθέως ἀνέστη ἀκολουθῆσαι αὐτή.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

Προσχῶν δὲ ὁ γέρων ὅτι οὐδὲν διετάξατο περὶ τοῦ οἴκου αὐτῆς ἐθαύμασεν ὥς οὖν ἤγγισαν εἰς τὴν ἔρημον, ἐσπέρας αὐτοὺς κατέλαβε καὶ ποιήσας ὁ γέρων αὐτὴ μικρὸν προσκεφάλαιον καὶ σφραγισάμενος, λέγει αὐτὴ καθεύδησον ἐνταύθα ποιήσας δὲ καὶ ἑαυτῷ ἀπὸ μικροῦ διαστήματος καὶ πληρώσας τὰς εὐχὰς αὐτοῦ, ἀνεκλίθη καὶ αὐτὸς περὶ δὲ τὸ μεσονύκτιον διυπνισθεῖς, βλέπει ὁδὸν τινὰ φωτεινὴν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἕως αὐτῆς ἔστηριγμενὴν, καὶ εἶδε τοὺς Ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναφέροντας τὴν ψυχὴν αὐτῆς.

Ἀναστὰς οὖν ἀπῆλθε πρὸς αὐτὴν καὶ ἐνύξεν αὐτὴν τῷ ποδί: ὥς δὲ ἔγνω ὅτι νεκρὰ ἦν, ἔρριψεν ἑαυτὸν ἐπὶ πρόσωπον δεόμενος τοῦ Θεοῦ καὶ ἤκουσε φωνῆς λεγούσης, ὅτι ἡ μία ὥρα τῆς μετανοίας αὐτῆς προσεδέχθη ὑπὲρ τὴν μετάνοιαν πολλῶν ἑγχρονιζόντων καὶ μὴ ἐνδεικνυμένων τὸ θερμόν της μετανοίας.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΙΟΣ ἀδελφός νικηθεὶς ἀπὸ το πάθος της πορνείας ἐπετέλει καθημερινά τὴν αμαρτίαν. Ἀλλὰ καὶ καθ' ἐκάστην ὁμως, με δάκρυα καὶ προσευχάς, προσέπιπτεν εἰς τὸν Δεσπότην καὶ Κύριον καὶ ἐλάμβανε παρ' Αὐτοῦ συγγνώμην. Ἐνῷ δε εἶχε μετανοήσει, τὴν ἐπομένην ἡμέραν, εξαπατῶμενος καὶ πάλιν ἀπὸ τὴν αἰσχροῦ συνήθειαν, ἐπετέλει τὴν αμαρτίαν.

Ἐπειτα, μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν της αμαρτίας, μετέβαινεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅπου ἐπιπτε πρό της τιμίας καὶ σεβασμίας εἰκόνης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ με πικρά δάκρυα ἐξωμολογεῖτο πρὸς τὸν Ἰησοῦν: «Κύριε, ἐλέησόν με, καὶ σήκωσε ἀπ' ἐπάνω μου τὸν φοβερόν αὐτὸν πειρασμόν, διότι με βασανίζει φοβερά καὶ με τραυματίζει με τὴν πικρίαν τῶν ἡδονῶν δὲν ἔχω, Δέσποτά μου, καθαρὸν τὸ πρόσωπον πλέον, διὰ νὰ ἐνατενίσω εἰς τὴν εἰκόνα Σου καὶ νὰ ἰδῶ τὴν ἀγίαν Σου μορφήν, καὶ τὴν λαμπροτέραν ἀπὸ τὸν ἥλιον θεάν τοῦ προσώπου Σου, ὥστε νὰ γλυκανθῇ ἡ καρδιά μου καὶ νὰ ευχαριστηθῇ».

Ἐνῷ δε ἀκόμη τὰ χεῖλη τοῦ ἐψιθύριζον τοὺς λόγους αὐτοὺς, μόλις ἐξήρχετο ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἐπιπτεν ἐκ νέου εἰς τὸν βόρβορον.

Παρ' ὅλα ταῦτα ὁμως δὲν ἀπηλπίζετο διὰ τὴν σωτηρίαν του, ἀλλ' ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν αμαρτίαν, ἐφώναζεν, ἐντὸς της ἐκκλησίας, τὰ ἴδια πρὸς τὸν φιλόανθρωπον Θεόν καὶ Κύριον ἢ ἔλεγε τὰ εξῆς: «Κυρίέ μου, σε ὀρίζω ἐγγυητὴν εἰς τὴν υπόσχεσίν μου, ὅτι ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ εξῆς δὲν θα διαπράξω ποτε πλέον αὐτὴν τὴν αμαρτίαν. Μόνον, ἀγαθέ καὶ πολυεύσπλαγχνε Κύριε, συγχώρησον ὅσας αμαρτίας ἀπὸ τὴν ἀρχὴν μέχρις αὐτῆς της στιγμῆς ἔχω διαπράξει».

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

Μόλις δε έδιδεν αυτές τας φοβεράς υποσχέσεις, πάλιν ευρίσκετο αιχμάλωτος της πονηράς αυτού αμαρτίας. Και ήξιζε κανείς να θαυμάση την γλυκυτάτην φιλανθρωπίαν του Θεού και την άπειρον αγαθότητα, με την οποίαν ήνείχετο καθημερινώς την αδιόρθωτος και πονηράν παράβασιν και αγνωμοσύνης του αδελφού! πραγματικώς ο Θεός, λόγω του πλήθους του ελέους Του, επεζήτηι επιμόνως την μετάνοιαν του αμαρτάνοντος εκείνου αδελφού και την αμετάστρεπτον επιστροφής του. Διότι αυτό συνέβαινεν όχι επί ένα ή δύο ή τρία έτη, αλλά πλέον των δέκα ετών.

Βλέπετε, αδελφοί μου, την αμέτρητον ανοχής και την άπειρον φιλανθρωπίαν του Δεσπότη; Πώς συνεχώς μακροθυμεί, επιδεικνύει προς ημάς καλωσύνην, υπομένων τα φοβερά ανομήματα και αμαρτήματά μας; Εκείνο δε που προκαλεί την κατάπληξιν και τον θαυμασμόν διά τους πλουσίους οικτιρμούς του Θεού, είναι ότι δεν ώργιζετο εναντίον του εν λόγω αδελφού, καίτοι συνεφώνει να μη επαναλάβη την αμαρτίαν, ψευδόμενος συνεχώς.

Μίαν ημέραν λοιπόν, όπου εγίνοντο αυτά που περιγράφομεν, αφού ο αδελφός διέπραξε την αμαρτίαν, έρχεται δρομαίως εις την εκκλησίαν, θρηνών και αναστενάζων και κραυγάζων με σπαραγμόν, διά να επισύρη την ευσπλαγχνίαν του αγαθού Δεσπότη, να τον ελεήσει και να φύγη από τον βόρβορον της ασωτίας.

Καθώς λοιπόν παρεκάλει τον φιλάνθρωπον Θεόν, βλέπων ο αρχέκακος και καταστροφεύς των ψυχών μας διάβολος, ότι τίποτε δεν κερδίζει, διότι όσα αυτός έπετύγχανε διά της αμαρτίας, τα εξηφάνιζε διά της μετανοίας ο αδελφός, αποθρασυνθείς, λοιπόν, παρουσιάζεται εις τον αδελφόν οφθαλμοφανώς, έχων το βλέμμα του προς την σεβασμίαν εικόνα του Χριστού και λέγων προς τον εύσπλαγχνικόν μας Σωτήρα: «Τι θα γίνη με ημάς τους δύο, Ιησού Χριστέ, η άπειρος συμπάθειά σου προς τον αμαρτωλόν με νικά και με συντρίβει εις το έδαφος, διότι εξακολουθείς να δέχεσαι αυτόν τον πόρνον και τον άσωτον, ο οποίος καθημερινώς σε εμπαίζει και καταφρονεί την δύναμιν σου. Διατί λοιπόν δεν τον κατακαίεις, αλλά μακροθυμείς και τον ανέχεσαι; Διότι θα δικάσης κάποτε τους μοιχους και τους πόρνους και θα εξολοθρεύσης όλους τους αμαρτωλούς.

Πράγματι δεν είσαι δίκαιος Κριτής, αλλ' όπου νομίση η δύναμις Σου κρίνει επιεικώς και παραβλέπει. Ούτω ενώ εμέ διά μικράν παράβασιν υπερηφανείας με έρριξες από τους ουρανούς εις την άβυσσον, αυτόν εδώ, καίτοι είναι πόρνος και άσωτος, επειδή όμως ενώπιον της εικόνας Σου έχει ριφθή, του χαρίζεις με ηρεμίαν την συμπάθειάν Σου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

Προς τί λοιπόν Σε ονομάζουν δικαιοτάτον Κριτήν; Διότι, όπως βλέπω, και Σύ, από πολλήν καλωσύνην, δέχεσαι πρόσωπα ανθρώπων και παραβλέπεις το δίκαιον».

Αυτά τα έλεγεν ο Διάβολος φαρμακωμένος από την πολλήν του πίκραν, ενώ έβγαζεν από τα ρουθούνια του μαύρην φλόγα.

Αφού είπεν αυτά ο διάβολος εσιώπησεν. Εν συνεχεία ηκούσθη φωνή, προερχομένη εκ του ιερού Θυσιαστηρίου, λέγουσα τα εξής «Ω δράκον παμπόνηρε και καταστρεπτικέ, δεν ικανοποίησες ακόμη την καταστρεπτικής και πονηράν σου επιθυμίαν, με το να καταπιής τον κόσμον; Αλλά έχεις ακόμη το θράσος να προσπαθής, να αφαρπάσης και αυτόν εδώ, που προσήλθε συντετριμμένος διά να ζητήση το έλεος της ευσπλαγχνίας μου, και να τον καταπίης; Έχεις την δύναμιν να παραθέσης τόσα πολλά αμαρτήματα, δια να νικήσης, δι' αυτών, εις τον ζυγόν της δικαιοσύνης, το τίμιον Αίμα, που έχυσας επάνω εις τον Σταυρόν, χάριν αυτού; Ιδού η σφαγή μου και ο θάνατός μου προσεφέρθησαν διά να συγχωρηθούν αι ανομιαί αυτού.

Και συ μέν, όταν επιστρέφη και πάλιν εις την αμαρτίαν, δεν τον διώχνεις, αλλά τον δέχεσαι μετά χαράς και δεν τον περιφρονείς, ούτε τον εμποδίζεις να διαπράξη την αμαρτίαν, από ελπίδα μήπως τον κερδίσης; και εγώ που είμαι ελεήμων και φιλάνθρωπος και συνεβούλευσα τον κορυφαίον 'Απόστολόν μου Πέτρον να συγχωρή τον αμαρτάνοντα εβδομήντα φορές επτά την ημέραν (Ματθ. ιη΄ 22), να μη τον ελεήσω και να μή τον ευσπλαγχνισθώ; Βεβαίως μόνον και μόνον, διότι καταφεύγει εις εμέ, δεν θα τον αποστραφώ, μέχρις ότου τον κερδίσω. Αλλωστε εγώ έσταυρώθην διά τους αμαρτωλούς και χάριν της σωτηρίας των ήπλωσα επάνω εις τον σταυρόν τας αχράντους παλάμας μου, ώστε εκείνος που το επιθυμεί, να καταφεύγη εις εμέ και να σώζεται. Δι' αυτό λοιπόν κανένα δεν αποστρέφομαι, ούτε εκδιώκω, έστω και εάν πταίση μυριάκις της ημέρας και μυριάκις επανέλθη κοντά μου: ο τοιούτος δεν θα αποχωρήση του Ναού μου λυπημένος, διότι δεν ήλθα να καλέσω τους δικαίους, αλλά τους αμαρτωλούς να μετανοήσουν».

Κατά το διάστημα που ηκούετο αυτή η φωνή, ο διάβολος παρέμενεν εις την θέσιν του τρέμων, χωρίς να δύναται να απομακρυνθή. Κατόπιν ήρχισεν εκ νέου η φωνή να λέγη: άκουσε, απατεών και δι' αυτά που λέγεις, ότι δήθεν είμαι άδικος: απ' εναντίας εγώ είμαι προς όλους δίκαιος, διότι εις οιανδήποτε ηθικής κατάστασιν εύρω τον άνθρωπον, δι' αυτής και τον κρίνω. Ιδού λοιπόν και αυτόν τον εύρον προ ολίγου να μετανοή, να έχη επιστρέψει από την αμαρτίαν, να ευρίσκεται προ των ποδών μου με ειλικρινή διάθεσιν να εγκαταλείψη την αμαρτίαν και ως εκ τούτου να σε έχη νικήσει.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

Δι' αυτό θα παραλάβω αυτόν αμέσως τώρα και θα σώσω την ψυχήν του, διότι δεν απηλπίσθη εις την σκληράν προσπάθειαν της σωτηρίας.

Συ κοίταξε πόσον αξίζει ενώπιόν Μου η μετάνοιά του, τιμηθείς δι' αυτό, σε δε ας καταξεσχίση ο φθόνος σου και καταντροπιάσου.

Ενώ ελέγοντο αυτά ο μετανοών αδελφός είχε ριφθή προ της εικόνας του Σωτήρος, με το πρόσωπον κατά γης και θρηνολογων παρέδωκε το πνεύμα του εις τον Κύριον. Συγχρόνως με την εις Κύριον εκδημίαν του μετανοήσαντος αδελφού, επέπεσεν εις τον σαταναν μεγάλη οργή, σαν φωτιά από τον ουρανόν, και τον κατέτρωγε. Από αυτό το περιστατικόν, αδελφοί μου, ας πληροφορηθώμεν την άμετρον ευσπλαγχνίαν και φιλανθρωπίαν του Θεού και πόσον καλόν Δεσπότην έχομεν, ώστε ποτέ πλέον να μη απογοητευθώμεν διά τας αμαρτίας ημών, αλλά μετά ζήλου να φροντίσωμεν δια την σωτηρίαν μας.

2. Ένας άλλος πάλιν, αφού μετενόησε δι' όσας αμαρτίας διέπραξεν, ησύχασε (δεν υπέπεσε πλέον εις παράπτωμα ή αμαρτίαν τινά).

Συνέβη λοιπόν αμέσως, σχεδόν, να σκοντάψη εις μίαν πέτραν και να κτυπήση το πόδι του από δε την πληγήν έτρεξε τόσον αίμα, ώστε να λιποθυμήση και να παραδώση την ψυχήν του. Έρχονται λοιπόν αμέσως, μετά τον θάνατός του, οι δαίμονες, θέλοντες να παραλάβουν την ψυχήν του.

Οι Αγγελοι όμως τους σταματούν και τους λέγουν:

– Προσέξατε εις την πέτραν και ιδετε το αίμα του, τον οποίον έχυσεν εις τον αγώνα για την αγάπην του προς τον Κύριον.

Όταν είπον αυτά οι Αγγελοι ανήλθεν εις τον ουρανόν ελευθέρα από αμαρτίας.

3. Εις ένα αδελφόν, που περιέπεσεν εις την αμαρτίαν, ενεφανίσθη ο σατανάς και του λέγει:

– Δεν είσαι Χριστιανός.

Ο αδελφός, χωρίς να παγιδευθή από την γνώμην αυτήν του διαβόλου, απαντά:

– Οποιοδήποτε και εάν είμαι μέχρι σήμερα, από τώρα σε εγκαταλείπω.

Ο σατανάς επιδιώκων να του εμπνεύση απόγνωσιν του λέγει πάλιν:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

– Έγώ σου λέγω, ότι θα υπάγης εις την κόλασιν. Ο αδελφός, χωρίς να χάση το θάρρος του, απαντά εκ δευτέρου:

– Δεν είσαι συ ο δικαστής μου, ούτε ο Θεός μου. Ούτως ο σατανάς ανεχώρησε, χωρίς να επιτύχη τίποτε.

Τότε ο αδελφός μετενόησεν ειλικρινά ενώπιον του Θεού και ανεδείχθη δόκιμος αγωνιστής.

4. Ένας αδελφός, κατεχόμενος από λύπην και μελαγχολίαν, απηυθύνθη εις ένα Γέροντα και τον ήρώτησε:

– Τι να κάνω; οι λογισμοί μου μου υποβάλλουν την σκέψιν, ότι, τάχα, ασκόπως απηρνήθην τον κόσμον και δεν δύναμαι να σωθώ.

Εις αυτά ο Γέρων απήντησε με στοχαστικότητα τα εξής:

– Παιδί μου, και εάν ακόμη δεν κατορθώσωμεν να εισέλθωμεν εις την γήν της επαγγελίας, είναι προτιμότερον εις ημάς να πέσουν τα μέλη μας εις την έρημον, παρά να επιστρέψωμεν εις τον τόπον της φοβεράς δουλείας, την Αίγυπτος ('Αριθμοί ιδ', 29 – 33).

5. Ένας άλλος αδελφός ήρώτησε τον ίδιον Γέροντα:

– Πάτερ μου, τι εννοεί ο προφήτης, όταν λέγη: ουκ έστι σωτηρία autώ εν τω Θεώ αυτού; (Ψαλμ. γ', 3).

Ο Γέρων έδωσε την εξής απάντησιν εις την απορίαν του αδελφού:

– Έννοεί τους λογισμούς της απελπισίας, που υποβάλλουν οι δαίμονες εις τον αμαρτήσαντα λέγοντες από δω και πέρα δεν είναι δυνατόν ο Θεός να σε σώση. Με αυτήν δε την συμβουλήν επιδιώκουν να κατακρημνίσουν τον αμαρτωλόν εις την απόγνωσιν. Αυτούς όμως τους λογισμούς πρέπει ο άνθρωπος να τους αντιμετωπίζη δια των λέξεων της Αγ. Γραφής: «Ο Κύριος είναι η καταφυγή μου και αυτός θα ελευθερώση τους πόδας μου από την παγίδα» (Ψαλμ. κδ', 15).

6. Ένας εκ των πατέρων της ερήμου διηγήθη την εξής ωφέλιμον ιστορίαν: Κάποτε εις την Θεσσαλονίκην υπήρχεν ένα άσκητήριον παρθένων. Μία Μοναχή λοιπόν από αυτάς, από ενέργειας του πειρασμού έφυγεν από το Μοναστήρι και περιέπεσεν εις την πορνείαν. Εις αυτήν την βδελυράν αμαρτίαν της πορνείας παρέμεινεν αρκετον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

χρόνον. Μετά ταύτα, διά της συνεργείας του φιλανθρώπου Θεού, μετενόησε και επέστρεψεν εις το Μοναστήρι της. Πριν όμως προλάβη να εισέλθῃ, απέθανε πρό του πυλῶνος. Εν τῷ μεταξύ απεκαλύφθη εις ἓνα ἅγιον ἄνθρωπον ὁ θάνατος αὐτῆς. Κατά τὴν ἀποκαλυπτικὴν αὐτὴν ὀπτασίαν – μεταξύ ἄλλων – εἶδε τοὺς Ἁγίους Ἀγγέλους, ποὺ ἦλθον νὰ παραλάβουν τὴν ψυχὴν τῆς, καὶ τοὺς δαίμονας ὀπίσω αὐτῆς. Καὶ οἱ μὲν Ἅγιοι Ἀγγελοὶ ἔλεγον, ὅτι αὐτὴ ἦλθε μετανοημένη καὶ ἐπομένως ἡ ψυχὴ τῆς ἀνήκει εἰς ἡμᾶς. Οἱ δὲ δαίμονες ἀπαντούσαν: Τόσον χρόνον δουλεύει εἰς ἡμᾶς καὶ ὡς ἐκ τούτου εἶναι ἰδική μας ἄλλωστε οὔτε καν ἐπρόλαβε νὰ εισέλθῃ εἰς τὸ Μοναστήρι πῶς λοιπὸν λέγετε, ὅτι μετενόησεν;

Οἱ Ἀγγελοὶ ὁμῶς τοὺς ἀπεστόμωσαν λέγοντες, ὅτι ἀπὸ τὴν στιγμὴν, ποὺ Ὁ Παντογνώστης Θεὸς ἀντελήφθη, ὅτι ἡ πρόθεσις τῆς ἐκλίνει πρὸς τὴν μετάνοιαν, ἐδέχθη εὐχαρίστως τὴν μετάνοιάν τῆς (καὶ τὴν ἐδικαίωσε). Καὶ τῆς μὲν μετανοίας ἦτο κυρία ἡ ἰδίᾳ, διὰ τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον ἐσκέπτετο νὰ πραγματοποιήσῃ τῆς ζωῆς τῆς ὁμῶς Κύριος ἦτο καὶ Δεσπότης τῶν ὅλων.

Κατόπιν τῶν λόγων αὐτῶν κατησχύνθησαν οἱ δαίμονες καὶ ἀνεχώρησαν ἐγκαταλείψαντες τὴν ψυχὴν εἰς τοὺς Ἀγγέλους.

Εκεῖνος, ποὺ εἶδε τὴν ἀποκάλυψιν αὐτὴν, τὴν διηγήθη εἰς τοὺς παρευρεθέντας.

7. Ὁ Ἀββᾶς Ἀλώνιος εἶπεν: Εἴαν ὁ ἄνθρωπος θελήσῃ, δύναται, ἀπὸ τὸ πρωὶ ἕως τὸ βράδυ, νὰ ἔλθῃ εἰς μέτρον θεῖον.

8. Ἐνας ἀδελφὸς υπέβαλε τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν εἰς τὸν Ἀββᾶν Μωϋσὴν:

– Ἀς υποθέσωμεν, ὅτι ἓνας ἄνθρωπος δέρνει τὸν δούλον τοῦ διὰ κάποιαν ἀμαρτίαν, τὴν ὁποίαν ἐπραξε τί θὰ εἴπῃ ὁ δούλος;

Ὁ Γέρων ἀπήντησεν:

– Εἴαν εἶναι δούλος καλός, θὰ εἴπῃ: Κύριέ μου, ἐλέησόν με, ἡμάρτησα. .

Ὁ ἀδελφὸς ἠρώτησε πάλιν:

– Τίποτε ἄλλο δὲν λέγει ὁ δούλος;

Καὶ ὁ Γέρων πάλιν ἀπήντησε:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

– Τίποτε άλλο διότι αφού αναγνωρίση και ομολογήση το σφάλμα του και είπε το «ημάρτησα», αμέσως ο Κύριος τον λυπάται από τα βάθη της ψυχής του και τον συγχωρεί.

9. Ένας αδελφός είπεν εις τον Αββάν Ποιμένα:

– Εάν περιπέσω εις κανένα ελεεινόν παράπτωμα, με κατατρώγει ο λογισμός μου και με κατηγορεί, με δριμύτητα, διατί να περιπέσω εις το σφάλμα αυτό.

Ο Γέρων απήντησεν ως εξής εις τον αδελφόν:

– Εάν κατά την ιδίαν ώραν, που θα περιπέση ο άνθρωπος εις ένα σφάλμα, είπη ήμαρτον, αμέσως σταματά η ενόχλησις του λογισμού.

10. Μιας κόρης, η οποία ελέγετο Ταϊσία, απέθαναν οι γονείς και έμεινεν ορφανή. Η κόρη αυτή μετέβαλε το σπίτι της εις ξενώνα, χάριν των πατέρων της γειτονικής σκήτης: επί πολύν δε χρόνον τους υπεδέχετο και τους επεριποιείτο διά της φιλοξενίας.

Υστερα όμως, αφού εξώδευσεν όλα τα υπάρχοντά της εις το έργον της φιλοξενίας των πατέρων, ήρχισε να υποφέρει και να υστερηται.

Τότε την επλησίασαν μερικοί διεστραμμένοι άνθρωποι και την έκαμαν να αλλάξη διαγωγήν και να εγκαταλείψη την οδόν της αρετής. Το αποτέλεσμα της καταστρεπτικής αυτής συντροφιάς ήτο η Ταϊσία να ζή πλέον εις τον δρόμον της αμαρτίας και να καταλήξη, με τον καιρόν, και εις πορνείον.

Όταν επληροφορήθησαν οι πατέρες το κατάντημά της αυτό έλυπήθησαν πάρα πολύ."

Αφού λοιπόν προσεκάλεσαν τον Αββάν Ιωάννην τον Κολοβόν, είπον εις αυτόν. Έπληροφορήθημεν, ότι η αδελφή Ταϊσία ζή εις την αμαρτίαν. Ως γνωστόν δε, όταν είχε την δύναμιν, έδειξεν εις ημάς την αγάπην της, μάς έφιλοξένει και μας ανέπαυε. Τώρα λοιπόν είναι καιρός να την βοηθήσωμεν και ημείς όσον ήμπορούμεν. Λάβε λοιπόν τον κόπον να μεταβής προς συνάντησίν της και προσπάθησε, με την σοφίαν, που σου έδωσεν ο Θεός, να την τακτοποιήσης και να την αποσπάσης από την λάσπην της διαφθοράς.

Ο Γέρων λοιπόν ήλθεν εις το καταγώγιον της αμαρτίας, όπου διέμενεν η Ταϊσία.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

– Ειδοποίησε, παρακαλώ, την κυρίαν σου, ότι την ζητώ, είπεν εις την γραίαν θυρωρόν του καταγωγίου.

– Φύγε απ' εδώ, καλόγερε, του λέγει οργισμένη η γραία: σείς από την αρχήν εφάγατε τα υπάρχοντά της και την εγκατελείψατε τώρα πτωχήν.

– Πήγαινε, σε παρακαλώ και κάνε αυτό, που σου λέγω, διότι έχω σκοπόν να την ωφελήσω πάρα πολύ, επέμεινεν ο Γέρων.

Πεισθείσα τέλος η γραία ανέβηκε και ανήγγειλεν εις την Ταϊσίαν, ότι θέλει να την επισκεφθῇ ένας καλόγηρος.

– Αυτοί οι Μοναχοί, λέγει η Ταϊσία, όταν ήκουσε ποίος την ζητεί, συχνοπερνούν κοντά εις την Ερυθράς θάλασσαν και ευρίσκουν πολύτιμα μαργαριτάρια.

Αφού λοιπόν εστολίσθη με ιδιαίτεραν επιμέλειαν, εξαπλώθη εις το κρεβάτι και λέγει εις την γραίαν θυρωρόν:

– Οδήγησε τον Μοναχόν κοντά μου.

Πράγματι λοιπόν, εισήλθε μετ' ολίγον εις το ιδιαίτερον δωμάτιόν της ο 'Αββάς Ιωάννης, και εκάθησε κοντά της. Αφού την εκοίταξε προσεκτικά εις το πρόσωπον της λέγει συγκινητικά:

– Τι έχεις κατά του Ιησού, και τον κατηγορείς διότι ήλθες εις αυτήν την κατάστασιν;

Εκείνη εις το άκουσμα των λέξεων αυτών επάγωσεν ολόκληρος. Συγχρόνως ο Γέρων έσκυψε το κεφάλι του και ήρχισε να κλαίη με αναφυλλητά.

Ταραγμένη τότε τον έρωτα η Ταϊσία: –'Αββά, διατί κλαίεις;

Ο Αββάς Ιωάννης εσήκωσεν ολίγον την κεφαλήν του και πάλιν έσκυψε, λέγων:

– Βλέπω, τον Σατανάς να παίζει εις το πρόσωπόν σου και να μη κλαύσω;

Εις την παρατήρησιν αυτήν ηρώτησεν η αμαρτωλή Ταϊσία:

Υπάρχει μετάνοια, 'Αββά; – Ναι, υπάρχει, απήντησεν ο Γέρων.

– Τότε πάρε με – τού λέγει η Ταϊσία – και οδήγησε με όπου θέλεις.

– Έμπρός λοιπόν, ας πηγαίνωμεν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

Εἰς τὴν πρόσκλησιν αὐτὴν τοῦ Γέροντος, ἐσηκώθη ἀμέσως ἡ μετανοοῦσα αμαρτωλή, διὰ νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ.

Ὁ Γέρων ἐδοκίμασε κατάπληξιν, διότι ἐπρόσεξεν, ὅτι ἡ Ταῖσία δὲν ἐνδιεφέρθη καθόλου διὰ τὴν τακτοποίησιν τοῦ σπιτιοῦ της, ἀλλὰ τὸ ἀφήσεν ἔτσι ὅπως ἦτο καὶ τὸν ἠκολούθησεν.

Ὅταν ἐφθασαν εἰς τὴν ἔρημον εἶχε πλέον νυκτώσει. Ὁ Αββάς Ἰωάννης της ἡτοίμασεν ἓνα μικρὸν προσκέφαλος καὶ ἀφού τὸ ἐσφράγισε με τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, της λέγει:

– Κοιμήσου ἐδῶ. Ἀφού δε καὶ ὁ ἴδιος ἡτοίμασεν εἰς μικράν ἀπόστασιν, ἓνα πρόχειρον τόπον κάτω στο χῶμα, ἐτελείωσε τὴν προσευχήν του καὶ ἐγείρεν ὀλίγον νὰ ἀναπαυθῇ.

Κατὰ τα μεσάνυκτα ἐξύπνησε καὶ βλέπει παράδοξον θέαμα: βλέπει ἓνα φωτεινὸν δρόμον, ὁ ὁποῖος συνέδεε τὸν οὐρανόν, με τὸ σημεῖον, ὅπου ἐκοιμάτο ἡ Ταῖσία, καὶ Ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ νὰ οδηγοῦν πρὸς τὰ ἐπάνω τὴν ψυχὴν της μετανοούσης αμαρτωλῆς.

Ἀμέσως λοιπόν ἐσηκώθη ὁ Αββάς καὶ σπεύδει πρὸς τὴν Ταῖσιαν, καὶ τὴν ἐσκούντησεν ελαφρά με τὸ πόδι του. Μόλις ἀντελήφθη, ὅτι ἦτο πλέον νεκρά, ἐγονάτισε με τὸ πρόσωπον πρὸς τὴν γῆν καὶ παρεκάλει τὸν Θεόν νὰ τοῦ ἀποκαλύψῃ εἰάν ἐδέχθη τὴν μετάνοιαν της Ταῖσίας. Προσευχόμενος κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν ἤκουσεν ἐκ Θεοῦ φωνήν, ἡ ὁποία τοῦ ἔλεγεν:

«Ἡ μία ὥρα, πού μετενόησεν αὐτὴ ἡ γυναῖκα, ἐγένετο δεκτὴ περισσότερον ἀπὸ ἐκείνων πού διανύουν πολλὰ χρόνια εἰς τὴν μετάνοιαν, ἀλλὰ ἡ μετάνοιά των δὲν ἔχει τόσῃ θερμότητα, ὅσῃ ἡ μετάνοια αὐτῆς.

ΣΤ'. Περὶ τοῦ Μακαρίου Παύλου τοῦ ἀπλοῦ, ὁς ἦν τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου Μαθητής

ΔΙΗΓΗΣΑΝΤΟ οἱ Πατέρες πρᾶγμα τοιοῦτον ὅτι ποτὲ παραγενόμενος εἰς Μοναστήριον ἐπισκέψεως χάριν καὶ ὠφελείας τῶν ἀδελφῶν καὶ ἀπλοῦς Παῦλος, μετὰ τὸ συνήθως προσαγορεύσαι αὐτοῦς, ἀπῆει σὺν αὐτοῖς εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπιτελέσαι τὴν σύναξιν" στὰς δὲ πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ ναοῦ, προσεῖχεν ἐκάστω τῶν εἰσιόντων ὅποια ἄρα ψυχὴ εἰσέρχεται" εἶχε γὰρ καὶ ταύτην τὴν χάριν παρὰ Θεοῦ, ὥστε ὁρᾶν ἕκαστος δποῖος

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

ἔστι τὴ ψυχὴ, ὡς πὲρ ἡμεῖς δρῶμεν ἀλλήλους κατὰ τὸ ἔξωθεν" πάντας δὲ δρῶν λαμπρὰ τὴ ὄψει καὶ φαιδρῷ τῷ προσώπῳ, τὸν ἐκάστου Ἄγγελον χαίροντα ἐπ' αὐτῷ, συνέχαιρε καὶ αὐτὸς καὶ τῷ Θεῷ ἡὺχαρίσται.

Εἴτα ὁρᾷ τινὰ εἰσιόντα, μέλανα τὴν ὄψιν καὶ ζοφώδη ὅλον το σῶμα, δαίμονας τὲ ἐκατέρωθεν τοῦτον συνέχοντας καὶ διὰ τῆς φορδαίας, ἦν αὐτὸ περιέβαλον, πρὸς ἑαυτοὺς ἔλκοντας τὸν δὲ "Ἄγγελον αὐτοῦ ἀπὸ μακρόθεν ἀκολουθοῦντα σκυθρωπὸν τὲ καὶ κατηφῆ.

Ταῦτα ὁ γέρων ἰδὼν, ἐδάκρυσε καὶ τὴ χειρὶ τύψας τὸ στήθος, ἐκάθισε πρὸ τῆς ἐκκλησίας, ἀποκλειόμενος σφόδρα τὸν ἀδελφὸν τὸν οὕτως ὄφθεντα αὐτῷ· οἱ δὲ ἀδελφοὶ ἰδόντες τὴν ἀθρόαν μεταβολῆς τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὸ περιπαθὲς ἐκεῖνο καὶ κατώδυνον πένθος, προσελθόντες, ἡρώτων τὴν αἰτίαν μαθεῖν ἅμα παρακαλοῦντες καὶ συνελθεῖν αὐτοῖς εἰς τὴν σύναξιν" ὁ δὲ τούτους ἀποσεισάμενος, ἐκάθητο ἔξωθεν τὸν ἀδελφὸν οὕτως ἀποδυρόμενος ἀπολυθείσης δὲ τῆς συνάξεως καὶ πάλιν ἐξιόντων, κατεμάνθανε πάλιν ὁ Παῦλος ἕκαστον, βουλόμενος γνῶναι οἷοι ἐξέρχονται.

“Ορά οὖν τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον τὸν πρὶν ἐν τῷ εἰσέρχεσθαι φανέντα αὐτὰ μέλανα τὴν ὄψιν καὶ ζοφῶδες ὅλον το σῶμα ἔχοντα, καὶ ὑπὸ τῶν δαιμόνων κυκλούμενον, ἐξερχόμενος ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας λαμπρῷ τῷ προσώπῳ, καὶ λευκῷ τῷ σώματι καὶ τοὺς μὲν δαίμονας μήκοθεν ἀκολουθοῦντας, τὸν δὲ Ἅγιον Ἄγγελον ἐγγὺς αὐτῇ παρεπόμενος καὶ χαίροντα ἐπ' αὐτῷ σφόδρα. Ταῦτα οὖν παρὰ προσδοκίαν καὶ Παῦλος θεασάμενος, ἀνεπήδησε μετ' ἐκπλήξεως καὶ χαίρων ἐβόα εὐλογῶν τὸν Θεὸν καὶ λέγων· ὦ τῆς ἀφάτου του δεσπότης ἡμῶν φιλανθρωπίας καὶ ἀγαθότητος! καὶ δραμῶν ἀνέβη ἐπὶ τινὸς βαθμοῦ ὑψηλοῦ καὶ ἔκραξε λέγων" δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ, ὡς φοβερὰ καὶ πάσης ἐκπλήξεως γέμοντα.

Συνέτρεχον οὖν πάντες μετὰ σπουδῆς τῶν λεγομένων ἀκούσοντες καὶ διηγεῖτο ὁ “Ὅσιος Παῦλος ἃ εἶδεν ἐν τῷ εἰσιέναι τὸν ἀδελφόν, καὶ πάλιν ἐν τῷ ἐξιέναι εἴτα καὶ ἥξιου τὸν ἄνδρα λέγειν ἐπὶ πάντων τὴν τοσαύτην μεταβολὴν ὁ δὲ ἀνυποστόλως διηγεῖτο τὰ καθ' ἑαυτὸν λέγων· ἐγὼ ἄνθρωπος εἰμι ἁμαρτωλὸς καὶ πορνείαις συνέζων μέχρι τοῦ νῦν ἄρτι δὲ εἰσελθὼν ἐν τῇ Ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ, ἤκουσα τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου, μᾶλλον δὲ τοῦ Θεοῦ λαλοῦντος δι' αὐτοὺς «λούσασθε, καὶ καθαροὶ γίνεσθε ἀφελέσθε τὰς πονηρίας ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν, ἀπέναντί των ὀφθαλμῶν μου μάθετε καλὸν ποιεῖν καὶ ἐὰν ὧσιν αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοιγεκοῦν, ὡς χιόνα λευκανῶν καὶ ἐὰν θέλετε καὶ εἰσακούσητέ μου, τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε».

Ταῦτα ἀκούσας ἐγώ, κατανυγείς καὶ στενάξας ἐκ βάθους, εἶπον πρὸς τὸν Θεὸν δέσποτα Κύριε ὁ Θεός, ὁ ἐλθὼν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σώσαι & νῦν διὰ τοῦ Προφήτου σου ἐπηγγείλω, ταῦτα καὶ εἰς ἐμὲ πλήρωσαν τὸν ἁμαρτωλὸν καὶ ἀνάξιον"

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

ἰδοὺ γὰρ δίδωμι σοὶ λόγον τῇ καρδιογνώστῃ θεῷ ὅτι ἀποτάσσομαι πάσῃ παρανομίᾳ καὶ αἰσχρὰ πράξει, αἷς ἐδούλευον· καὶ οὐκέτι ταύταις προσθήσω ὑπὸ σου βοηθούμενος, ἀλλὰ σοὶ δουλεύσω ἐξ ὅλης ἰσχύος, τὸ φιланθρώπων δεσπότη ἡμῶν" ἐπὶ ταύταις οὖν ταῖς συνθήκαις, ἐξῆλθον τῆς Ἐκκλησίας κρίνας καὶ ἔργοις αὐτᾶς πληρώσαι διὰ τῆς ἁνωθεν χάριτος.

2. Εἶπε γέρων· ὥς πὲρ ὁ κασσίτερος μελαινόμενος λαμπρύνεται πάλιν, οὕτω καὶ οἱ πιστεύοντες, κὰν μελαίνωνται ἁμαρτάνοντες, λαμπρύνονται πάλιν μετανοοῦντες δι' ἣν τάχα αἰτίαν, καὶ κασσιτέρῳ ἡ πίστις παρεικάσθη.

Ερμηνεία

ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ διηγήθησαν το εξῆς χαρακτηριστικὸν περιστατικὸν ἀπὸ τοῦ βίου τοῦ Μακαρίου Παύλου. Κάποτε Παῦλος καὶ ἀπλοὺς ἦλθεν εἰς τὸ Μοναστήριον διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ ωφελήσῃ τοὺς ἀδελφούς. Αφοῦ λοιπὸν τοὺς ἐχαιρέτησε μετέβη μαζί των εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, διὰ τὴν καθιερωμένην ἀκολουθίαν. Ἐστάθη δε εἰς τὴν θύραν τοῦ Ναοῦ καὶ ἐπρόσεχεν, εἰς τὸ πρόσωπον, κάθε ἓνα ἀπὸ τοὺς εἰσερχομένους, διὰ νὰ διαπιστώσῃ με ποίαν, ἀραγε, ψυχικὴν κατάστασιν εἰσῆρχετο εἰς τὸν Ναόν, διότι εἶχε δεχθῇ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ αὐτὸ τὸ χάρισμα, νὰ βλέπῃ, δηλαδή, τὸν κάθε ἓνα ὁποῖος ἦτο κατὰ τὴν ψυχὴν, με τὴν ἀνεσιν καὶ τὴν ευκολίαν ποὺ βλέπομεν ἡμεῖς τὸ πρόσωπον των συνανθρώπων μας. Ἐβλεπε δε ὅλους νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν με χαρούμενον καὶ λαμπερὸν πρόσωπον καὶ τὸν συνοδὸν τοὺς Ἀγγέλους νὰ χαίρῃ μαζί των. Τότε καὶ ὁ ἀπλοὺς Παῦλος, ἀπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτὴν θέαν, ἐχαίρε καὶ αὐτὸς με τοὺς εἰσερχομένους καὶ εὐχαριστοῦσε τὸν Θεὸν διὰ τὴν ψυχικὴν κατάστασιν των Μοναχῶν.

Εἰς μίαν στιγμὴν βλέπει νὰ εἰσέρχεται κάποιος, ποὺ εἶχε μαῦρον πρόσωπον καὶ σκοτεινιασμένον τὸ σῶμα τοὺς γύρω – γύρω τὸν ἐκρατοῦσαν σφιχτὰ οἱ δαίμονες, καὶ τὸν ἔσυραν με ἓνα χαλινάρι, με τὸ ὁποῖον τὸν εἶχαν δέσει. Ὁ συνοδὸς Ἄγγελος αὐτοῦ τὸν ἠκολούθει ἀπὸ μακρὰν μελαγχολικὸς καὶ λυπημένος. Μόλις εἶδεν αὐτὰ ὁ Γέρων ἐδάκρυσε καὶ κτυπῶν με τὸ χεῖρ τὸ στήθος τοῦ ἐκάθισεν ἐμπρὸς ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν κλαίων μετὰ πόνου διὰ τὴν ψυχικὴν κατάπτωσιν τοῦ ἀδελφοῦ, τὸν ὁποῖον εἶδεν εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν.

Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Μοναστηρίου μόλις ἀντελήφθησαν αὐτὴν τὴν ἀπότομον μεταβολὴν τοῦ ἀπλοῦ Παύλου, τὴν ψυχικὴν τοῦ ταραχὴν καὶ τὸ συγκλονιστικὸν πένθος τοῦ, τὸν ἐπλησίασαν καὶ τὸν ἠρώτων, μετ' ἐπιμονῆς, διὰ νὰ πληροφορηθοῦν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

την αιτία της μεταστροφής του, παρακαλούντες συγχρόνως τον Γέροντα να εισέλθη μαζί των εις την Εκκλησίαν, δια την ακολουθίαν.

Ο Μακάριος Παύλος τους απεμάκρυνε, παρέμεινεν έξω από τον Ναόν και έθρηνολογούσε, διά το κατόντημα του αδελφού.

Όταν ετελείωσεν η ακολουθία ήρχισαν πάλιν οι αδελφοί να εξέρχωνται του Ναού. Και ο Μακάριος Παύλος, με την σειράν του πάλιν και αυτός, ήρχισε να παρατηρή μετά προσοχής τους εξερχομένους, επιθυμών να διαγνώση με ποίαν ψυχικής κατάστασιν εξήρχοντο.

Μεταξύ αυτών λοιπόν βλέπει και εκείνον τον άνδρα, ο οποίος προηγουμένως τού εφάνη να εισέρχεται με μαύρον πρόσωπον και σκοτεινιασμένον το σώμα του, περικυκλωμένος από δαίμονας, να εξέρχεται τώρα από τον Ναόν με φωτεινόν πρόσωπον και ολόλευκον το σώμα. Οι δαίμονες, οι οποίοι προηγουμένως τον περιεκύκλωναν, τον ήκολούθουν τώρα από μακράν, τον δε συνοδον Αγιον "Αγγελον είδε να τον ακολουθη από κοντά και να χαίρη πάρα πολύ, διά την μεταστροφήν αυτήν.

Μόλις είδεν αυτό το ανέλπιστον θέαμα ο Μακάριος Παύλος, άνεπήδησεν από την έκπληξίν του. Έφώναζεν από χαράν και ευλογών τον Θεόν έλεγεν: «Ω! πόσον απέραντος είναι η φιλανθρωπία και η αγαθότης του Θεού». Τρέχων δε ανέβη εις ένα υψηλόν μέρος και απευθυνόμενος προς όλους εφώναζεν από ενθουσιασμόν. Ελάτε, να ιδήτε τα έργα του Θεού, πόσον φοβερά και καταπληκτικά είναι.

Εις τας φωνές του Οσίου Παύλου όλοι προσέτρεξαν μετ' ενδιαφέροντος για να ακούσουν τους λόγους του οσίου αυτού Ασκητού. Ενώπιον λοιπόν των προσελθόντων διηγήθη ο όσιος Παύλος, με παραστατικότητα και λεπτομέρειαν, όσα είδεν κατά την είσοδος και έξοδον εκείνου του αδελφού. Κατόπιν εκάλεσε τον αδελφόν να ομολογήση ενώπιον όλων των μεταβολής της ψυχής του.

Εγώ, έλεγεν, είμαι αμαρτωλός άνθρωπος και έως τώρα έζων εις την πορνείαν και την διαφθοράν. Όταν δε προ ολίγου εισήλθον εις την Αγίαν του Θεού Εκκλησίαν, ήκουσα τον προφήτην Ησαΐαν, ή μάλλον τον Θεόν να ομιλή, διά του προφήτου, και να λέγη: «Λουσθήτε και καθαρισθήτε αφαιρέσατε από τας καρδίας σας τας πονηρίας, μάθετε να κάνετε το καλόν ενώπιόν μου και τότε εγώ, εαν αι αμαρτίαι σας είναι κατακόκκιναι (από τας επιθυμίας και τους θυμούς) θα λευκάνω και πάλιν την συνείδησίν σας, όπως το χόνι εάν θελήσετε να με ακούσετε θα φάγετε τα αγαθά της γης» (Ησ. α', 18 – 20).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

Μόλις ήκουσα αυτά – συνέχισεν ο αδελφός – εδοκίμασα βαθυτάτην κατάνυξιν διά την αγαθότητα του Θεού και αναστενάζας από τα βάθη της ψυχής μου, είπον προς τον Θεόν: Δέσποτα Κύριε ο Θεός, όστις ήλθες εις τον κόσμον διά να σώσης τους αμαρτωλούς, σε παρακαλώ, αυτά που τώρα μόλις υπεσχέθης εις τους αμαρτωλούς, διά του προφήτου Σου, εφάρμοσέ τα και εις εμέ τόν αμαρτωλόν και ανάξιον. Και εγώ δίδω εις Σέ, που είσαι καρδιογνώστης Θεός, υπόσχεσιν, ότι θα εγκαταλείψω κάθε παρανομίαν και αισχράν πράξιν, εις τας οποίας ήμην δούλος, με την βοήθειαν δε και την Χάριν Σου δεν θα προσθέσω άλλας αμαρτίας, αλλά θα υπηρετήσω Σέ, τον φιλόανθρωπον Δεσπότην μας, με όλην μου την δύναμιν. Με αυτάς λοιπόν τας σκέψεις και αποφάσεις έβγήκα από την 'Εκκλησίαν αποφασίσας να επικυρώσω αυτάς, με την βοήθειαν της εξ ύψους Χάριτος, και με ανάλογα έργα.

2. Ένας Γέρων είπεν· όπως ακριβώς και κασσίτερος όταν μαυρίση, λάμπει πάλιν αφού καθαρισθή, τοιουτοτρόπως και εκείνοι που πιστεύουν, και εάν ακόμη μαυρίσουν από τας αμαρτίας, λαμπρύνονται και πάλιν διά της μετανοίας και εξομολογήσεως. Δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον και η πίστις παρωμοιάσθη με κασσίτερον.

Ζ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΠΡΟΣΕΧΕ, αδελφέ, ότι τούς αγωνιζομένους διαφόρως πολεμεί ό έχθρός και πρό μὲν τοῦ τελεσθῆναι τὴν ἀνομίαν, σμικρύνει αὐτὴν ό έχθρός ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν σφόδρα μάλιστα δὲ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκικῆς ἡδονῆς τοσούτον ἔλαττου αὐτὴν πρό τοῦ γενέσθαι, ὥς (τὲ) σχεδὸν φαίνεσθαι τῷ ἀδελφῷ ταύτην μηδὲν διαφέρουσιν τοῦ ἐκχέαντος ποτήριον ψυχροῦ ὕδατος εἰς τὸ ἔδαφος μετὰ δὲ τὸ πραχθῆναι αὐτὴν, λίαν ὕψοι τὴν ἀνομίαν ό πονηρὸς ἐνώπιόν του ἀμαρτήσαντος, ἐγείρων κατ' αὐτοῦ μυρία κύματα λογισμῶν, ἵνα καταβαπτίσας τὸν λογισμὸς τοῦ ἀδελφοῦ, κατενέγκῃ αὐτὸν εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἀπογνώσεως.

Ταύτας οὖν, ἀγαπητέ, προειδῶς τίς μηχανὲς τοῦ ἐχθροῦ, πρόσεχε μὴ ἀπατηθῆναι ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἀμαρτῆσαι" εἰ δὲ καὶ προελήφθης ἐν παραπτώματι τινι, μὴ ἔμμεγε ἐν αὐτῷ, ἀπογνοὺς τῆς σεαυτοῦ σωτηρίας, ἀλλ' ἀναστὰς, ἐπιστράφηθι πρὸς Κύριον τὸν Θεόν σου καὶ ἵλεως ἔσται σοὶ οἰκτίρμων γάρ ἐστι καὶ ἐλεήμων ό δεσπότης ἡμῶν, μακρόθυμος τὲ καὶ πολυέλεος, καὶ τοὺς γνησίως μετανοοῦντας οὐκ ἀποστρέφεται, ἀλλ' ἐτοίμως αὐτοὺς καὶ περιχαρῶς ὑποδέχεται.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

Ὅταν οὖν λέγει σοὶ ὁ ἐχθρὸς, ἀπώλου, οὐκέτι δύνασαι σωθῆναι, εἶπε πρὸς αὐτὸν ἐγὼ Θεὸν ἔχω εὐσπλαγχνον, μακρόθυμον, οὐκ ἀπογινώσκω τῆς ἐμαυτοῦ σωτηρίας καὶ γὰρ ἡμῖν ἐντειλάμενος ἑβδομηκοντακίς ἐπτὰ ἀφιέναι τὸ πλησίον, πολλῶ μᾶλλον αὐτὸς ἀφήσιν ἀμαρτίας, τοῖς ὀλοψύχως πρὸς αὐτὸν ἐπιστρέφουσι" καὶ οὕτω χάριτι Θεοῦ ἀποστήσεται σου καὶ πόλεμος.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, να προσέχης, διότι ο εχθρὸς πολεμεῖ με διαφόρους τρόπους τους αγωνιζομένους. Ενεργεῖ ἐναντίον του ἀνθρώπου με ἀφάνταστον υποκριτικὴς διπλωματίαν· οὕτω πρὶν μὲν να ἐκτελεσθῇ ἡ ἀνομία, τὴν μικραίνει πάρα πολὺ ὁ εχθρὸς εἰς τὰ μάτια τῶν αγωνιζομένων. Προπαντὸς δὲ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκικῆς ἡδονῆς τόσο πολὺ τὴν ἐλαττώνει ἐνώπιόν των, ὥστε να φαίνεται αὐτή, πρὶν να ἐκτελεσθῇ, εἰς τὴν συνείδησιν του ἀδελφοῦ τόσο ἀσήμαντος, ὅσον καὶ το να χύσῃ ἐπὶ του ἐδάφους ἓνα ποτήρι με κρὺο νερόν: ὅταν ὁμως ολοκληρωθῇ ἡ σαρ ἐπιθυμία, τότε ὁ πονηρὸς πάρα πολὺ τὴν διογκώνει εἰς τὴν συνείδησιν του ἀμαρτήσαντος, διεγείρων εἰς τὴν ψυχὴν του ἀναριθμήτους σκέψεις ἀπελπισίας, που ὁμοιάζουν με μαύρα κύματα κολάσεως, ὥστε να καταβυθίσῃ εἰς αὐτὰ τὸν καλὸν λογισμὸς τῆς μετανοίας του ἀδελφοῦ καὶ να τὸν κατακρημνίσῃ εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἀπελπισίας.

Γνωρίζων λοιπὸν ἐκ τῶν προτέρων, ἀδελφέ μου, αὐτὰς τὰς μηχανορραφίας του εχθροῦ, πρόσεξε να μὴ ἐξαπατηθῇς ἀπὸ κάποιο παράπτωμα, μὴ ἐπιμένης εἰς αὐτό, ἀπελπισμένος διὰ τὴν σωτηρίαν σου, ἀλλ' ἀφοῦ ἐγερθῇς ἀπὸ τὴν πτώσιν σου να ἐπιστρέψῃς πρὸς τὸν Κύριον τὸν Θεόν σου. Να εἴσαι δὲ βέβαιος, ὅτι θα σε ευσπλαγχνισθῇ, διότι ὁ Δεσπότης ἡμῶν εἶναι οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος καὶ δὲν περιφρονεῖ αὐτοὺς που εἰλικρινῶς μετανοοῦν, ἀλλ' ἀμέσως καὶ μετὰ χαρὰς τοὺς υποδέχεται.

Ὅταν λοιπὸν ὁ εχθρὸς τῆς ψυχῆς σου ψιθυρίζει· ἐχάθηκες πιά, δὲν δύναται να σωθῇς, ἀπάντησε του· ἐγὼ δὲν ἀπελπίζομαι διὰ τὴν σωτηρίαν μου, διότι ἔχω Θεὸν ευσπλαγχνικὸν καὶ μακρόθυμον. Αὐτὴν δὲ τὴν πεποίθησίν μου τὴν στηρίζω εἰς τὴν σκέψιν, ὅτι Ἐκεῖνος που μας διέταξε να συγχωρούμεν τὸν συνάνθρωπὸς μας, διὰ τὰ πρὸς ἡμᾶς σφάλματά του, ἑβδομήκοντα φορές ἐπτὰ, κατὰ μείζονα λόγον ὁ ἴδιος θα συγχωρήσῃ τὰς ἀμαρτίας, εἰς ὅσους ἐπιστρέφουν ολόψυχα πρὸς Αὐτόν. Με αὐτὰς δὲ τὰς σκέψεις καὶ με τὴν Χάριν του Θεοῦ θα φύγῃ ἀσφαλῶς ἀπὸ σέ ὁ πόλεμος.

Η'. Του Αββά Ησαΐου

ΕΙ ΑΠΕΤΑΞΩ τῷ κόσμῳ καὶ δέδωκας τῷ θεῷ σεαυτὸν μετανοῆσαι, μὴ ἐάσης τὸν λογισμὸς σου θλίψαι σὲ περὶ τῶν προτέρων σου ἁμαρτημάτων, ὅτι οὐ συγχωροῦνται σου" μηδὲ πάλιν καταφρονήσης τῶν τοῦ Κυρίου ἐντολῶν, ἐπεὶ οὐδὲ τὰ πρότερά σου ἁμαρτήματα συγχωρεῖς νῆφε, ἀδελφέ, πρὸς τὸ πνεῦμα τὸ φέρον τὴν λύπην τῷ ἀνθρώπῳ" πολλὰ γὰρ τὰ θηρεύματα αὐτοῦ, ἕως οὐ ἀδύναμόν σε ποιήση.

Ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη, χαρὰ ἔστιν ἐν τῷ ὁρᾶν σεαυτὸν ἰστάμενον ἐν τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ καὶ δὲ λέγων σοὶ ποῦ ἔχεις φυγεῖν; μετάνοιαν οὐκ ἔχεις οὗτος τῆς ἔχθρας ἔστιν, ἕως οὐ ποιήση τὸν ἄνθρωπον ἀπολύσαι τὴν ἐγκράτειαν ἣ δὲ κατὰ θεὸν λύπη, οὐκ ἐπιτίθεται τὸ ἀνθρώπῳ, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ μὴ φοβοῦ· δεῦρο πάλιν οἶδε γὰρ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀδύνατός ἐστι, καὶ ἐνδυναμοὶ αὐτόν.

Φρονίμην καρδίαν ἔχε ἐπὶ τοὺς λογισμοὺς σου καὶ ἐλαφρυνθήσονται ἀπὸ σου τὸν γὰρ φοβούμενος αὐτοὺς ποιοῦσιν ἐκλυθῆναι ἀπὸ τοῦ βάρους αὐτῶν καὶ δύναμις τῶν θελούντων κτήσασθαι τὰς ἀρετᾶς, αὕτη ἔστιν ἵνα ἐὰν πέσωσι, μὴ μικροψυχήσωσιν, ἀλλὰ πάλιν φροντίσωσιν αὕτη ἔστιν ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ, ὅτι οἷα δ' ἂν ὥρα ἐπιστρέψῃ ἄνθρωπος ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ, ἀποδέχεται αὐτὸν μετὰ χαρᾶς καὶ οὐ λογίζεται αὐτὴ περὶ τῶν προτέρων αὐτοῦ ἁμαρτημάτων, καθὼς γέγραπται περὶ τοῦ ἀσώτου υἱοῦ ὅτι ἐάσας τὴν τροφὴν τῶν χοίρων, ἦτοι τὰ θελήματα αὐτοῦ τα σαρκικά, ὑπέστρεψε πρὸς τὸν Πατέρα αὐτοῦ ἐν ταπεινώσει διὸ καὶ ὁ Πατὴρ αὐτοῦ ἐδέξατο αὐτόν καὶ ἐκέλευσεν εὐθέως δοθῆναι αὐτὴ τὴν στολὴν τῆς ἀγνότητος, καὶ τὸν ἀρραβῶνα τῆς υἱοθεσίας, ἦν τὸ "Ἅγιον Πνεῦμα χαρίζεται καὶ γὰρ ὁ δεσπότης ἡμῶν ἐλεήμων ἐστὶ καὶ θέλει νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ ἄνθρωπος, καθὼς εἶπεν «ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν χαρὰ γίνεται ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐπὶ ἑν ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι».

Ἐν ὅσῳ οὖν ἔχομεν, ἀδελφοί, τὸ τοιοῦτον αὐτοῦ ἕλεος καὶ τὸν πλοῦτος τῶν οἰκτιρισμῶν αὐτοῦ, ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ἐπιστρέψωμεν πρὸς αὐτόν, καὶ αὐτὸς φιланθρώπως ἡμᾶς προσδέξεται, καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς κοινωνοὺς ἀπεργάσεται. Ἐπιστρέψας οὖν, κάτεχε τὴν καρδίαν σου, καὶ μὴ ἀκηδιάσης λέγων" ὅτι πῶς δύναμαι ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος διαφυλάξαι πάσας τὰς ἀρετᾶς; . Οὐδὲ γὰρ τοῦτό σε ἡ μετάνοια ἀπαιτεῖ" ὅταν γὰρ ἐπιστρέψῃ ἄνθρωπος ἐπὶ τὸν Θεὸν καταλείψας τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, εὐθὺς ἡ μετάνοια αὐτοῦ ἀναγεννᾷ αὐτόν καὶ ὡς νήπιον γάλα παρέχει αὐτῷ ἐκ τῶν ἁγίων αὐτῆς μαστῶν καὶ ἀνατρέφει αὐτόν οἷα μήτηρ φιλόστοργος ἐφ' ὅσον γὰρ τὸ βρέφος εἰς τοὺς κόλπους τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἔστιν, πᾶσαν ὥραν φυλάττει αὐτὸ ἀπὸ παντὸς πονηροῦ καὶ ὅταν κλαύσῃ, εὐθὺς παρέχει αὐτὸ τὸν μαστὸν αὐτῆς εἴτα μικρὸν μικρῶν κολαφίζει αὐτὸ κατὰ τὴν δύναμιν αὐτοῦ, ἐκφοβοῦσα αὐτό, δέξασθαι τὸ γάλα αὐτῆς μετὰ φόβου καὶ μὴ ἔχειν τὴν καρδίαν αὐθάδη καὶ ἐὰν κλαύσῃ, σπλαγχνίζεται εἰς αὐτό, ὅτι ἐκ τῶν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

σπλάγχχνων αὐτῆς ἐστὶ παρακαλεῖ αὐτὸ φιλεῖ αὐτὸ θάλλει αὐτὸ ἕως οὐ δέξεται τὸν μαστὸν αὐτῆς.

Ἐὰν ἐπιδειχθῇ τὸ βρέφει χρυσός, ἢ ἄργυρος, ἢ μαργαρίται, ἢ πᾶν σκεῦος τοῦ κόσμου, προσέχει μὲν αὐτοῖς, ἀλλ' εἰς τοὺς κόλπους τῆς μητρὸς ὑπάρχον, πάντα παραβλέπει, ἕνα μεταλάβῃ τοῦ μαστοῦ αὐτῆς οὐ μάχεται αὐτὸ ὁ πατὴρ διατὶ οὐκ ἐργάζεται ἢ διατὶ οὐκ ἀπέρχεται εἰς πόλεμον πρὸς τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ οἶδε γὰρ ὅτι μικρὸν ἐστὶ καὶ οὐκ ἰσχύει' πόδας μὲν ἔχει, ἀλλ' οὐ δύναται στηναὶ εἰς αὐτοὺς χεῖρας ἔχει, ἀλλ' οὐ δύναται κατασχεῖν πανοπλίαν μακροθυμοῦσιν οὖν οἱ γονεῖς αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ, ἕως οὐ αὐξήσῃ.

Αὐξῆσαν οὖν μικρῶν καὶ γενόμενον παιδίον, ἐπὶ ἀνὰ θελήσῃ παλαίσει μετ' ἄλλου κακεῖνος ρίψῃ αὐτὸ χαμαι, οὐκ ὀργίζεται αὐτῷ διὰ τοῦτο ὁ πατὴρ αὐτοῦ, γινώσκων ὅτι ἔτι παιδίον ἐστὶν ὅταν δὲ γένηται ἀνὴρ, τότε ἐκφαινεται ἡ σπουδὴ αὐτοῦ, εἰ ἐχθραίνει τοὺς ἐχθροὺς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ τότε καὶ ὁ πατὴρ πιστεύει αὐτῷ τὰ ἑαυτοῦ, ὅτι υἱὸς αὐτοῦ ἔστιν.

Εἰ δὲ μετὰ τοσοῦτους κόπους οὓς ἐκοπίασαν εἰς αὐτὸ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, προκόψας γένηται λοιμὸς καὶ μισήσῃ τοὺς γονεῖς αὐτοῦ καὶ μὴ ὑπακούσῃ τῇ εὐγενείᾳ αὐτῶν, καὶ φιλιάσῃ μετὰ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, ἀφαιροῦσε τὴν εὐσπλαγχνίαν αὐτῶν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἐκβάλλουσιν αὐτὸ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτῶν, μὴ δοῦναι αὐτὴ κληρονομίαν.

Καὶ ἡμεῖς οὖν, ἀδελφοί, φροντίσωμεν ἑαυτῶν μεῖναι ἐν τῇ σκέπῃ τῆς μετανοίας καὶ γάλα δεξώμεθα ἐκ τῶν ἀγίων αὐτῆς μαστῶν, ἕνα αὕτη ἡμᾶς θρέψῃ καὶ βαστάσωμεν τὸν ζυγόν, αὐτῆς παιδευούσης ἕως ἀναγεννηθῶμεν ἄνωθεν ἐν τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ, φθάσαντες εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ.

Ερμηνεία

ΕΑΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΩΣ απηρνήθης τον κόσμον και ενεπιστεύθης τον εαυτόν σου εις τον Θεόν, διά της μετανοίας, μη αφήσης τον λογισμόν σου να σε στενοχωρήσῃ δια τα προηγούμενα αμαρτήματά σου, ὅτι δῆθεν δεν συγχωρούνται οὔτε πάλιν να αδιαφορήσης για την εκπλήρωσιν των εντολῶν του Κυρίου, διότι τότε οὔτε και τα προηγούμενα αμαρτήματά σου συγχωρούνται. Πρόσεχε, ἀδελφέ μου, ἀπὸ το πνεῦμα, που φέρει την λύπην εις τον ἄνθρωπον· διότι εἶναι πολλὰ τα τεχνάσματά του, δια να σε παγιδεύσῃ, ἕως ὅτου σε καταστήσῃ ἀνίσχυρον.

Ἡ κατὰ Θεόν λύπη, εἶναι, κατὰ το περιεχόμενόν της χαρά, που οφείλεται εις την σκέψιν, ὅτι βλέπεις τον εαυτόν σου να παραμένῃ εις το θέλημα του Θεοῦ. Εκείνος δε που σου ψιθυρίζει» που θα υπάγῃς, διά να γλυτώσῃς; δεν υπάρχει μετάνοια διά σέ, εἶναι ἀντίπαλος και τα κάνει αὐτά, ἕως ὅτου κατορθώσῃ να πείσῃ τον ἄνθρωπον να

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

αφήση την έγκράτειαν. Η κατά Θεόν λύπη δεν επιτίθεται εναντίον του ανθρώπου, αλλά του λέγει με γλυκύτητα: μη φοβάσαι: έλα πάλιν, επανάλαβε την προσπάθειαν της αρετής, διότι γνωρίζει, ότι ο άνθρωπος είναι αδύνατος και τον ενδυναμώνει.

Τους λογισμούς σου να τους αντιμετωπίζης με συνετήν και γενναίαν καρδίαν, χωρίς να τους φοβήσαι, και τότε οι λογισμοί σου θα γίνουν ελαφρότεροι, διότι αυτός που φοβείται τους λογισμούς παραλύει από το βάρος των. Αυτή είναι η δύναμις όσων θέλουν να αποκτήσουν τις αρετάς εάν δηλαδή περιπέσουν, ως άνθρωποι, εις σφάλματα, να μη μικροψυχήσουν, αλλά πάλιν να φροντίσουν, διά της μετανοίας, να διορθωθούν. Η δε αγαθότης και μακροθυμία του Θεού συνίσταται εις τούτο: ότι δηλαδή εις οιανδήποτε ώραν και εάν επιστρέψη ο άνθρωπος από τας αμαρτίας του, ο Θεός τον υποδέχεται με χαράν και δεν του καταλογίζει τα προηγούμενα, αμαρτήματα όπως αναφέρεται εις την παραβολήν του Ασώτου Υιού

(Λουκ. ιε', 11 – 32). Εις αυτήν την παραβολήν, ως γνωστόν, δίδεται παραστατικά η εικών της Μετανοίας ούτως ο άσωτος, μόλις μετενόησεν, άφησε την τροφήν των χοίρων, τα σαρκικά του θελήματα, και εγύρισε ταπεινωμένος προς τον πατέρα του. Δι' αυτό και ο πατέρας του τον υπεδέχθη και διέταξεν αμέσως να του δοθή η στολή της αγνότητος και ο αρραβών της υιοθεσίας, τον οποίον χαρίζει το Άγιον Πνεύμα.

Ας μη λησμονώμεν ότι ο Δεσπότης ημών είναι ελεήμων, και θέλει να επιστρέψη ο άνθρωπος εις μετάνοιαν, όπως ο ίδιος είπεν εις το ιερόν Ευαγγέλιον: «Αληθώς λέγω εις Σε, ότι χαρά γίνεται εις τον ουρανόν, όταν και ένας μόνον αμαρτωλός μετανοήση» (Λουκ. ιε', 7).

Εφ' όσον λοιπόν, αδελφοί μου, έχομεν εις την διάθεσιν ημών το άπειρον Αυτού έλεος και τον πλούτος των οικτιρμών Αυτού, ας επιστρέψωμεν με όλης μας την καρδίαν προς Αυτόν και Αυτός θα μας δεχθη φιλανθρωπώς και θα μας καταστήση κοινωνούς της αιωνίου ζωής. Έπιστρέψας λοιπόν, διά της μετανοίας, προς τον Θεόν, να ελέγχης την καρδίαν σου, μήπως περιπέσης εις αδιαφορίαν σκεπτόμενος πώς ήμπορώ εγώ ένας αμαρτωλός άνθρωπος να διαφυλάξω όλας τας αρετάς;

Αλλωστε ούτε αυτή η μετάνοια απαιτεί τοιαύτα πράγματα από τον μετανοούντα: διότι όταν ένας αμαρτωλός άνθρωπος επιστρέψη εις τον Θεόν εγκαταλείψας τας αμαρτίας αυτού, αμέσως η μετάνοιά του (ως μητέρα) τον αναγεννά και ως να είναι νήπιον, του παρέχει γάλα από τους αγίους μαστούς της και τον ανατρέφει, όπως μία φιλόστοργος μητέρα το παιδί της. Όσον χρόνον λοιπόν το βρέφος ευρίσκεται εις την

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

αγκάλην της μητρός του, ανά πάσαν στιγμήν το προφυλάσσει από κάθε κίνδυνον εκ του πονηρού» όταν δε το βρέφος κλαύση, τότε η μητέρα φιλοστόργως του προσφέρει τον μαστών της μετά ταύτα, εφ' όσον εξακολουθεί το βρέφος να δυστροπη, το ραπίζει ελαφρά, αναλόγως προς την αντοχής του, διά να το εκφοβίση και να δεχθή το γάλα και να μη έχη ανυπότακτον καρδίαν. Εάν όμως συνεχίση το βρέφος να κλαίη, τότε η μητέρα ανησυχεί και λυπείται κατάκαρδα το παιδάκι της, διότι προέρχεται από τα σπλάγχνα της το χορεύει, το φιλεί, το περιποιείται παντοιοτρόπως, μέχρις ότου δεχθή τον μαστών της, διά να θηλάση.

Εάν εις το μικρόν αυτό βρέφος επιδειχθή χρυσός ή άργυρος ή μαργαριτάρια, ή οποιοδήποτε αντικείμενον εκ του υλικού αυτού κόσμου, τα παρατηρεί με μίαν απονήρευτον περιέργειαν, ευρισκόμενον όμως εις την μητρικήν αγκάλην, προς όλα αδιαφορεί για να γευθή τον μητρικόν μαστόν: το βρέφος αυτό δεν το μαλώνει ο πατέρας του, διότι δεν εργάζεται ή διότι δεν πηγαίνει εις τον πόλεμον εναντίον των εχθρών του, διότι γνωρίζει ότι είναι μικρός και δεν έχει δύναμιν έχει μεν πόδια, αλλά δεν είναι δυνατόν να στηριχθούν διά να βαδίσουν» έχει χείρας, αλλά δεν ήμπορούν να κρατήσουν τα πολεμικά όπλα. Οι γονείς λοιπόν του βρέφους μακροθυμούν απέναντί του, έως ότου να μεγαλώση.

Όταν λοιπόν το μικρόν αυτό βρέφος μεγαλώση ολίγον και γίνη παιδίον, εάν τυχόν θελήση και παλαίση με κάποιον άλλον, και εκείνος το ρίψη κάτω, κατά την πάλην, δεν θυμώνει, εκ τούτου, ο πατέρας έναντίον του παιδιού του, διότι γνωρίζει ότι είναι ακόμη μικρόν. Όταν όμως πλέον το παιδί ανδρωθή, τότε εκδηλώνεται το ενδιαφέρον του, εάν έχθρεύεται τους εχθρούς του πατέρα του (και τους αντιμετωπίζει). Τότε και ο πατέρας του εμπιστεύεται εις το τέκνον του όλα τα υπάρχοντα αυτού διότι είναι πλέον ο υιός του ικανός.

Εάν όμως το παιδί αυτό, διά το οποίον τόσους κόπους κατέβαλαν οι γονείς του, όταν θα μεγαλώση, γίνη ένας διεφθαρμένος άνθρωπος και μισήση τους γονείς του και δεν υπακούση εις την ευγένειάν των και γίνη φίλος με τους εχθρούς των, τότε πλέον και οι γονείς παύουν να το αγαπούν από τα σπλάγχνα των, το εκδιώκουν από το σπίτι των και το αποκληρώνουν.

Και ημεείς λοιπόν, αδελφοί μου, ας φροντίσωμεν να παραμείνωμεν υπό την σκέπη της μετανοίας και να δεχώμεθα το γάλα εκ των αγίων μαστών της, διά να μας αναθρέψη (και να μας καταστήση αγίους και εναρέτους).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

Ας υποφέρωμεν τον ελαφρών ζυγόν της, που μας διαπαιδαγωγεί, έως ότου αναγεννηθώμεν, με την βοήθειαν της άνωθεν Χάριτος (και εδραιωθώμεν) εις το θέλημα του Θεού, καταντήσαντες εις ολοκληρωμένους άνδρας και φθάσαντες εις μέτρον ηλικίας του πληρώματος του Χριστού (Εφ. δ', 13).

Θ'. Του Αββά Μάρκου

ΕΣΤΙΝ άμαρτία πρὸς θάνατον άμετανόητος οὐδεὶς οὕτως άγαθὸς καὶ οἰκτίρμων, ὡς ὁ θεὸς τῷ δὲ μὴ μετανοοῦντι, οὐδὲ αὐτὸς άφίησι πολὺ λυπούμεθα ἐπὶ ταῖς άμαρτίαις, τὰς δὲ αἰτίας αὐτῶν ἡδέως καταδεχόμεθα.

Ερμηνεία

ΘΑΝΑΣΙΜΟΣ άμαρτία εἶναι ἐκείνη διὰ την οποίαν ο ἄνθρωπος δεν μετανοεῖ. Κανεὶς δεν εἶναι τόσον αγαθὸς και οἰκτίρμων, ὅπως ο Θεός. Τον ἄνθρωπος ὅμως, που επιμένει με πείσμα εις την αμαρτίαν, και δεν μετανοεῖ, οὔτε και ο Θεός τον συγχωρεῖ. Πολὺ λυπούμεθα, όταν αμαρτάνωμεν· ωστόσον ὅμως δεχόμεθα ὅλοι ευχαρίστως τας αἰτίας και αφορμές των αμαρτιῶν.

Ι'. Εν τῷ Γερωντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ οἰκῶν εις τὰ μονύδρια πολλάκις ἐξ ἐνεργείας τοῦ διαβόλου ἐπιπτεν εις πορνείαν καὶ ἔμενε βιαζόμενος ἑαυτὸν μὴ καταλείπει τὸ σχῆμα, ἀλλὰ βάλλων τὴν μικρὰν αὐτοῦ λειτουργίαν, παρεκάλει τὸν Θεὸν μετὰ στεναγμοῦ λέγων Κύριες καὶ ἂν θέλω καὶ ἂν μὴ θέλω, σῶσον με ὅτι ἐγὼ ὡς πηλός, τὸν τῆς άμαρτίας ρύπον ποθῶ ἀλλὰ σὺ ὡς Θεὸς καὶ παντοδύναμος, δύνασαι με κωλύσαι ἔαν γὰρ τὸν δίκαιον ἐλεήσης, οὐδὲν μέγα καὶ ἔαν τὸν καθαρὸν σώσης, οὐδὲν θαυμαστὸν ἄξιον γὰρ εἰσι τοῦ τυχεῖν τῆς σῆς ἀγαθότητος.

Εἵς ἐμέ, δέσποτα, θαυμάστωσον τὰ ἐλέη σου καὶ δεῖξον τὴν ἀνείκαστόν σου φιλανθρωπίαν εις τοῦτο ὅτι σοῖ ἐγκαταλέλειπται καὶ πτωχός, ἤγουν καὶ πασῶν πτωχεύων τῶν ἀρετῶν" ταῦτα οὖν καὶ τὰ τούτοις ὅμοια καθ' ἐκάστην ὁ ἀδελφὸς μετὰ δακρύων ἔλεγε, κὰν τὲ συνέβη αὐτὸν πεσεῖν κὰν τὲ μή.

Ποτὲ οὖν πεσῶν εις τὴν κατὰ συνήθειαν άμαρτίαν νυκτός, ἀνέστη εὐθέως καὶ ἤρξατο τοῦ κανόνος καὶ δὲ δαίμων ἐκπλαγεὶς ἐπὶ τῇ ἐλπίδι αὐτοῦ, καὶ τὴ ἄναιδεία τὴ πρὸς τὸν Θεόν, ὀφθαλμοφανῶς αὐτὸ παραστάς, λέγει· ἄθλιε πῶς οὐκ ἐρυθριᾷ στήναι ἐνώπιον του Θεοῦ; ἢ ὅλως ὀνομάσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ; ἀλλ' ἀναισχυντῶν, καὶ ψάλλειν τολμᾷς;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός το κελλίον τοῦτο χαλκεῖον ἐστὶ μίαν σφῦραν δίδως, καὶ μίαν λαμβάνεις ὑπομείνω οὖν ἕως θανάτου πρὸς σὲ παλαίω, καὶ ὅπου φθασθῶ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ ἰδοὺ οὖν ὄρκη σὲ πληροφορῶ, καὶ θαρρῶν εἰς τὴν ἄπειρόν του θεοῦ ἀγαθότητα λέγω μὰ τὸν ἐλθόντα καλέσαι ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν καὶ σῶσαι, οὐ μὴ παύσομαι κατὰ σου προσευχόμενος τῷ θεῷ, ἕως οὐ καὶ σὺ παύσῃ τοῦ πολεμεῖν με' καὶ ἴδωμεν τίς νικᾷ σὺ ἢ ὁ θεός.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ δαίμων, λέγει αὐτῶν καὶ ὄντως λοιπὸν οὐκέτι πολεμῶ σὲ ἵνα μὴ διὰ τῆς ὑπομονῆς σου στέφανον σοὶ προξενήσω ἕκτοτε οὖν ἀνεχώρησεν ἐξ αὐτοῦ καὶ πολέμιος καὶ δὲ ἀδελφὸς ἐλθὼν εἰς κατάνυξιν ἐκάθητο τοῦ λοιποῦ κλαίων διηνεκῶς τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας ἔλεγεν οὖν αὐτὸ πολλάκις καὶ λογισμὸς ὅτι καλῶς κλαίεις· καὶ δὲ ἀνθυπέφερε τὸ λογισμῶν ἀνάθεμα τὸ καλὸ τούτῳ· οὐ γὰρ θέλει ὁ Θεὸς ἵνα ἀπολέσῃ τίς τὴν ψυχὴν ἐν πάσι τοῖς ἔργοις τῆς ἀτιμίας, εἴτα κάθηται θρηνεῖν αὐτὴν καὶ ἡ σῶζει αὐτὴν ἢ οὐ.

2. Ἦν τις ἀδελφὸς εἰς σκῆταν μετὰ τοῦ Ἀββᾶ Παφνουτίου καὶ ἐπολεμεῖτο εἰς πορνείαν καὶ ἔλεγεν ἐὰν μὴ λάβω δέκα γυναῖκας, οὐ πληρῶ τὴν ἐπιθυμίαν μου καὶ δὲ γέρον παρεκάλει λέγων· μή, τέκνον, πόλεμός ἐστι τῶν δαιμόνων· καὶ οὐκ ἐπέισθη, ἀλλὰ ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἔλαβε γυναῖκα μετὰ δὲ χρόνον, ἐγένετο ἀναβῆναι τὸν γέροντα εἰς Αἴγυπτον, καὶ ὑπαντῆσαι αὐτῷ βαστάζονται σπυρίδα πλήρη ὀστράκων ὁ οὖν γέρον οὐκ ἔγνωρισεν αὐτόν.

Ὁ δὲ ἔφη τὸ γέροντα ἐγὼ εἴμι ὁ δεῖνα μαθητὴς σου καὶ ἰδὼν αὐτῶν καὶ γέρον ἐν τῇ ἀτιμίᾳ ἐκείνῃ ἔκλαυσε καὶ εἶπε πὼς ἀφήκας τὴν τιμὴν, ἣν εἶχες, καὶ ἦλθες εἰς τὴν ἀτιμίαν ταύτην; πλὴν ἔλαβες τὰς δέκα γυναῖκας, ὡς ἔλεγες; ὁ δὲ βαρὺ στενάξας καὶ δακρύσας, εἶπε φύσει μίαν ἔλαβον, Πάτερ, καὶ ταλαιπωρῶ πὼς αὐτὴν χορτάσω ἄρτων λέγει αὐτῷ ὁ γέρον· δεῦρο πάλιν μεθ' ἡμῶν" ὁ δὲ εἶπεν ἐνι μετάνοια, Ἀββᾶ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· ἐνι" καὶ εὐθὺς καταλείψας πάντα, ἠκολουθησέ το γέροντα καὶ εἰσελθὼν εἰς σκῆτιν, ἀπὸ τῆς πείρας γέγονε δόκιμος Μοναχός.

3. Ἀδελφὸς ἤρωτησε γέροντα λέγων· ἐὰν συμβῇ τινὰ εἰς πειρασμὸν ἐμπεσεῖν κατὰ τινὰ ἐνέργειας τοῦ διαβόλου, ἥτοι εἰς πορνείαν, τί γίνεται διὰ τοὺς σκανδαλισθέντας; καὶ διηγήσατο ὁ γέρον λέγων· διάκονος τίς ἦν ὀνομαστὸς ἐν κοινοβίῳ τῆς Αἰγύπτου τίς δὲ πολιτευόμενος, ἤγουν ἐκ τῆς πόλεως, διωκόμενος ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος, ἦλθε μετὰ παντός του οἴκου αὐτοῦ εἰς τὸ κοινόβιον καὶ ἐξ ἐπηρείας τοῦ διαβόλου ἐπεσεν ὁ διάκονος μετὰ γυναικὸς τῶν ἐλθουσῶν μετὰ τοῦ πολιτικοῦ καὶ γέγονε πᾶσιν αἰσχύνῃ γνωσθέντος τοῦ πράγματος καὶ δὲ ἀπῆλθε πρὸς τινὰ ἀγαπητὸν αὐτοῦ γέροντα, καὶ ἀνήγγειλεν αὐτὸ τὸ συμβὰν εἶχε δὲ ὁ γέρον ἐνδότερόν της κέλλης αὐτοῦ ὡς κρυπτηρίαν τινά, ἣν καὶ ὁ διάκονος ᾔδει· καὶ παρεκάλεσεν αὐτόν ἵνα εἰσέλθῃ ἐκεῖ καὶ ταφῇ δῆθεν

ζῶν, μὴ τινὸς ἄλλου εἰδοτός το γεγονός, εἰ μὴ μόνου ἐκείνου τοῦ γέροντος καὶ δὲ ἐπείσθη.

Εἰσελθὼν οὖν καὶ διάκονος εἰς τὴν σκοτίαν ἐκείνην μετενόησε γνησίως τῷ Θεῷ πενθὼν τὴν ἁμαρτίαν διηνεκῶς καὶ μὴ τινὸς ἄλλου μεταλαμβάνων, εἰ μὴ ἄρτου καὶ ὕδατος, καὶ διὰ καιροῦ ὁ γέρων ἔχορηγει αὐτῷ· εἴτα διελθόντος χρόνου τινός, οὐκ ἀνέβη ὡς συνήθως τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ καὶ πάντων λιτανευόντων καὶ ἐκτενῶς τοῦ θεοῦ δεομένων, ἀπεκαλύφθη ἐνὶ τῶν ἀγίων, ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ὁ δεῖνα διάκονος καὶ κεκρυμμένος παρὰ τῷ δεῖνι Μοναχῷ, τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ οὐκ ἀνέρχεται.

Ὁ δὲ τὴν ἀπόκρισιν δεξάμενος, διηγήσατο πάσιν ἃ παρὰ τῷ Θεῷ ἐγνώσθη αὐτῷ· καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν καὶ ἐλθόντες ἐξήνεγκαν αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου ἐν ᾧ ἐκέκρυπτο καὶ ἠνάγκασαν εὐξασθαι καὶ ὡς ἠϋζατο, εὐθὺς ἀνέβη τὸ ὕδωρ· καὶ οἱ σκανδαλισθέντες πρότερον, πολλῷ μᾶλλον ὠφελήθησαν ἐπὶ τῇ μετανοίᾳ αὐτοῦ, καὶ ἐδόξασαν τὸν θεόν.

4. Ἀδελφὸς ἐπολεμήθη ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας συνέβη δὲ αὐτὸν διαβαίνοντα κώμην τινὰ τῆς Αἰγύπτου, ἰδεῖν τινὰ γυναῖκα εὐειδῆ, ἥτις ἦν θυγάτηρ τοῦ ἱερέως τῶν Ἑλλήνων καὶ ἰδὼν ἐτρώθη εἰς αὐτὴν καὶ προσελθὼν, εἶπε τῷ πατρὶ αὐτῆς δὸς μοι αὐτὴν εἰς γυναῖκα καὶ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ οὐ δύναμαι σοὶ δοῦναι αὐτήν, εἰ μὴ πρότερον μάθω παρὰ τοῦ θεοῦ μου καὶ πορευθεῖς πρὸς τὸν δαίμονα ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· ἰδοὺ τίς Μοναχὸς ἦλθε θέλων τὴν θυγατέρα μου δώσω ταύτην αὐτῷ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ δαίμων ἐρώτησεν αὐτὸν ἐὰν ἀρνήται τὸν Θεὸν αὐτοῦ καὶ τὸ Βάπτισμα καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ Μοναχοῦ ἐπανελθὼν οὖν πρὸς τὸν ἀδελφὸν ὁ ἱερεὺς τῶν δαιμόνων, εἶπεν αὐτῷ ἀρνή τὸν Θεόν σου, καὶ τὸ Βάπτισμα, καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ Μοναχοῦ; ὁ δὲ συνέθετο καὶ εὐθέως εἶδεν ὥσει περιστερὰν ἐξελθοῦσαν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ ἀναπτάσαν εἰς τὸν οὐρανόν.

Ἀπῆλθεν οὖν ὁ ἱερεὺς πρὸς τὸν δαίμονα καὶ εἶπεν· ἰδοὺ συνέθετο τότε λέγει ὁ δαίμων αὐτῷ· μὴ δῶς αὐτὴ τὴν θυγατέρα σου εἰς γυναῖκα καὶ γὰρ θεὸς αὐτοῦ, οὐκ ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἔτι βοηθεῖ αὐτὸ ἐλθὼν οὖν πάλιν καὶ μιὰρὸς ἱερεὺς, εἶπε τῷ ἀδελφῷ· οὐ δύναμαι σοὶ δοῦναι αὐτήν καὶ γὰρ θεός σου μετὰ σου ἔστι καὶ ἔτι βοηθεῖ σοί.

• Ἀκούσας δὲ ὁ ἀδελφὸς κατενύγη, καὶ εἶπεν ἐν ἑαυτῷ εἰ τοσούτων ἀγαθῶν ἀξιωθεῖς παρὰ τοῦ Θεοῦ διὰ μόνην τὴν αὐτοῦ ἀγαθότητα, ἐγὼ ὁ ἄθλιος καὶ ταλαίπωρος ἡρνησάμην αὐτόν, καὶ τὸ Βάπτισμα καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ Μοναχοῦ, ὁ δὲ βοηθεῖ μοί, καὶ ἔτι οὐκ ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ οὕτως ἄθετηθεις, πῶς ἐγὼ οὐκ ὀφείλω αὐτῷ προσδραμεῖν, θαρρῶν εἰς τὴν ἄπειρον αὐτοῦ ἀγαθότητα; ἐλθὼν οὖν εἰς ἑαυτόν, ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἀπελθὼν πρὸς τινὰ γέροντα, διηγήσατο αὐτὸ τὸ πρᾶγμα καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρων.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

Κάθισον μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ σπήλαιον καὶ νήστευσον τρεῖς ἑβδομάδας ζευγάρια, ἥτοι ἀνὰ δύο ἡμέρας καὶ τὴ τρίτη κατάλυε, καγῶ παρακαλῶ τὸν Θεὸν ὑπὲρ σου καὶ ἐπόνεσεν ὁ γέρων ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ". καὶ παρεκάλεσε τὸν Θεὸν λέγων" δέομαι, Κύριε, χάρισαι μοὶ τὴν ψυχὴν ταύτην, καὶ δέξαι αὐτῆς τῆς μετάνοιαν καὶ εἰσήκουσεν αὐτοῦ ὁ Θεὸς καὶ πληρωθείσης μιᾶς ἑβδομάδος, ἦλθεν ὁ γέρων πρὸς τὸν ἀδελφὸν καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· ἐώρακας τίποτε; ὁ δὲ ἀπεκρίθη ναί, ἐώρακα τὴν περιστερᾶς ἄνω εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ κατέναντί της κεφαλῆς μου καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρων πρόσεχε σεαυτῷ καὶ παρακάλεσαν τὸν Θεὸν ἐκτενῶς καὶ ταῦτα εἶπων ἀπῆλθε.

Διελθούσης δὲ καὶ τῆς δευτέρας ἑβδομάδος, παραγέγονε πάλιν ὁ γέρων πρὸς τὸν ἀδελφὸν καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν λέγων" ἐώρακας τίποτε; ὁ δὲ ἔφη" εἶδον τὴν περιστερὰν ἐγγὺς της κεφαλῆς μου καὶ παραγγείλας αὐτὸν αὐθις ὁ γέρων νήφειν καὶ εὐχεσθαι, ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦς εἶτα πληρωθείσης καὶ τῆς τρίτης ἑβδομάδος, ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν ὁ γέρων εἶπε: μῆτι πλέον ἐώρακας; ὁ δὲ ἀπεκρίθη εἶδαν τὴν περιστερὰν ὅτι ἦλθε καὶ ἔστη ἐπάνω της κεφαλῆς μου καὶ ἐξέτεινα τὴν χειρὰ μου κατασχεῖν αὐτήν, ἡ δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου καὶ ἀκούσας ὁ γέρων, ἠὐχαρίστησε τῷ Θεῷ καὶ εἶπε τῷ ἀδελφῷ ἰδοὺ ἐδέξατο ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιάν σου" τοῦ λοιποῦ, πρόσεχε σεαυτῷ ὁ δὲ ἔφη ἰδοὺ ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσομαι μετὰ σου, 'Αββᾶ, καὶ ἕως τελευτῆς οὐ χωρισθήσομαι καὶ ἔμεινεν ὁ ἀδελφὸς μετὰ τοῦ γέροντος εἰς τὸ ἐξῆς ἀδιαίρετος.

5. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· Ἀββᾶ, λέγει μου καὶ λογισμὸς ὅτι ἐὰν πέσῃ Μοναχὸς καὶ χρονίσας ἐν τῷ σχήματι εἰς πειρασμόν, ἥτοι πορνείαν, δυσκόλως ἐγείρεται καὶ μετὰ κόπου πολλοῦ, ὥς ἀπὸ προκοπῆς εἰς ἐλάττωσιν ἐλθὼν ὁ δὲ νῦν ἀπὸ τοῦ κόσμου ἐλθὼν, ὥς ἀρχὴν βάλλων, οὐ τοσαύτην ζημίαν ὑφίσταται καὶ ἀποκριθεὶς ὁ γέρων εἶπε: Μοναχὸς καὶ εἰς πειρασμόν πεσὼν, ὁμοίος ἔστιν οἰκία καταπεσούση ἣν ἐὰν νήψας καὶ οἰκοδόμος τῷ λογισμῷ, βουλευθῇ ἀνεγείρει, πολλὰς ὕλας ἐτοιμοὺς εὐρίσκει ἥτοι τὰ τῶν θεμελίων ὀρύγματα, τοὺς λίθους καὶ τὰ ξύλα, καὶ δύναται εὐχερέστερον καὶ ταχύτερον αὐτὴν ἀνεγείρει, διὰ τὴν πρόχειρόν των ὑλῶν εὗρεσιν, ὑπὲρ τὸν μηδέπω ὀρύξαντα, καὶ βαλόντα θεμέλιον καὶ τὰ πρὸς χρεῖαν μὴ πορισάμενον, ἀλλὰ τοῦ πορισμοῦ τῶν ὑλῶν καὶ τῆς οἰκοδομῆς νῦν ἐπ' ἐλπίδι ἀρξάμενον, εἴπως ἄρα καὶ τελειώσει.

Τὸ αὐτὸ παράδειγμα καὶ ἐπὶ τοῦ Μοναχοῦ, τοῦ ἥδη ἐν τῇ Μοναχικῇ ἐργασία χρονίσαντος, καὶ τοῦ ἀρχαρίου εὐρήσεις ὁμοίως σωζόμενον καὶ μὲν γὰρ Μοναχός, εἰ πεσὼν ἐπιστρέψῃ, πολλὴν εὐρίσκει βοήθειαν ἐκ τῆς συνηθείας τῶν ἔργων, ὧν ἡσκησεν ἥτοι τῆς μελέτης, τῆς ψαλμωδίας, τοῦ ἔργοχειρου, καὶ λοιπῆς ἐργασίας Μοναχικῆς, ἣν ἀβαρῶς αὐτῷ ἐκτελεῖν ἐνεποίησεν ἢ τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἐργασίας συνήθεια διὸ καὶ συντόμως τὴν καταπεσοῦσαν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ οἰκίαν οἰκοδομεῖν δύναται καὶ δὲ ἀρχάριος ἄρτι τὰ προειρημένα ἐξασκῶν καὶ μανθάνων, εἰ πέσῃ, ἀργότερον ἀνίσταται ὥς ἅμα καὶ τὰς ὕλας νῦν ποριζόμενος καὶ τὴν οἰκοδομῆς ἐκτελῶν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

6. Ἐπίσκοπος τις ἦν εἷς τινὰ πόλιν δς ἀρρωστήσας, ἀπεγνώσθη ἦν δὲ ἐν τῇ πόλει μοναστήριον γυναικῶν καὶ μαθοῦσα ἡ ἡγουμένη ὅτι ἀπεγνώσθη ὁ Ἐπίσκοπος, λαβοῦσα μεθ' ἑαυτῆς δύο ἀδελφᾶς, ἀπῆλθε τοῦ ἐπισκέψασθαι αὐτὸν καθεσθείσης οὖν αὐτῆς καὶ ὁμιλούσης τῶν ἐπισκόπο, μία τῶν αὐτῆς μαθητριῶν παρεστῶσα, ἤψατο τοῦ ποδὸς αὐτοῦ, θέλουσα μαθεῖν πὼς ἔχει καὶ δέ, ἀπὸ τῆς ἀφῆς πολεμηθεῖς, παρεκάλεσε τὴν ἡγουμένην λέγων· ὅτι οὐκ ἔχω τὸν ἐπιτηδεῖως ὑπηρετοῦντα μοι" θέλησον οὖν καταλείψαι μοὶ τὴν ἀδελφὴν ταύτην, ἵνα ὑπηρετῇ μοι ἢ δὲ ἡγουμένη, μηδὲν ὑπονοήσασα πονηρόν, ἀφῆκε τὴν ἀδελφὴν ὑπηρετεῖν τῷ Ἐπισκόπῳ ὁ δέ, ὑπηρετούμενος ὑπ' αὐτῆς, ἐνδυναμωθείς ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ἔπεσε μετ' αὐτῆς καὶ ἐν γαστρὶ ἡ Μοναχὴ ἔλαβεν" εἶτα ὡς καὶ τῆς γαστρὸς ὄγκος ἐμήνυσεν αὐτῆς τὴν σύλληψιν πᾶσι τοῖς βλέπουσιν, οἱ κληρικοὶ ἐκράτησαν αὐτὴν λέγοντες" εἶπε ἡμῖν τις καὶ ποιήσας σὲ ἔγκυν; ἡ δὲ οὐχ ὥμολογεῖ.

Τότε ὁ Ἐπίσκοπος λέγει· ἄφετε αὐτήν· ἐγὼ γὰρ ἐποίησα τὴν ἁμαρτίαν ταύτην· καὶ ἐγερθεῖς ἐκ τῆς ἀρρωστίας, εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἀπέθετο τὸ ὠμοφόριον αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ ἐξελθὼν ἔλαβε ράβδον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ὥρμησεν ἀπελθεῖν εἰς Μοναστήριον τί, ἔνθα οὐδενὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἐγνωρίζετο ὅς τις ἦν ἀπιόντι δὲ αὐτῷ, ὁ Ἀββᾶς ἐκείνου τοῦ Κοινοβίου, διορατικὸς ὢν, ἀπεκαλύφθη παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὅτι Ἐπίσκοπος ἔρχεται εἰς τὴν μονὴν καὶ καλέσας τὸν θυρωρόν, παρήγγειλεν αὐτῷ λέγων" πρόσεχε, ἀδελφέ, ὅτι Ἐπίσκοπος ἔρχεται ἐνταῦθα καὶ ὑπάντησον αὐτῷ ὡς δεῖ καὶ δὲ θυρωρὸς προσδοκῶν ὅτι μετὰ λεκτικίου ἔρχεται ἢ ἄλλης τινὸς φαντασίας ὡς Ἐπίσκοπος, ἐλθόντα αὐτὸν ὡς εἶδε μόνον καὶ πεζόν, οὐκ ἐνόησεν οὐδ' ἠνοιξεν, εἰμὴ πρότερον περὶ αὐτοῦ τῷ προεστῶτι ἐγνώρισεν.

Ὁ δὲ ὡς ἤκουσεν, ἐξῆλθεν εὐθὺς εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ καὶ ὑπαντήσας αὐτῷ, ἤσπασατο λέγων· καλῶς ἦλθες, κύριε Ἐπίσκοπε· ὁ δὲ καταπλαγεὶς ἐπὶ τῷ γνωρισθῆναι τοῖς ὅλως αὐτὸν ἀγνοοῦσιν, ἠθέλησε φυγεῖν εἰς ἕτερον μοναστήριον" εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς ὅπου ἐὰν ἀπέλθης, μετὰ σου ἔρχομαι καὶ γνωρίζω τὰ κατὰ σε· καὶ μετανοήσας ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, καὶ μεγάλους ὑπὲρ ἀρετῆς ἐπιδειξάμενος ἄθλους, ἐν εἰρήνῃ πρὸς Κύριον ἀπεδήμησε, σημείοις πολλοῦς καὶ τέρασι τοῦ Θεοῦ τὴν ἔξοδον αὐτοῦ θαυμαστῶσαντος.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ, που κατοικούσε εἰς τα μικρά μοναστικά οικήματα, ἀπὸ διαβολικῆς ἐνέργειας, ἐπίπτε τακτικῶς εἰς πορνείαν· ὥστόσον ἐβίαζε τὸν εαυτὸν τοῦ να μὴ ἀποβάλλῃ τὸ μοναχικόν του σχῆμα. Εκτελὼν δὲ τὴν ἀκολουθίαν του καὶ τὸν κανόνα του, παρεκάλει με αναστεναγμόν τὸν Θεόν λέγων· «Κυρίέ μου, εἴτε θέλω, εἴτε δὲν θέλω, σώσε με, διότι ἐγὼ ὡς λάσπη ὅπου εἶμαι, ποθῶ τὴν δυσσομίαν τῆς ἁμαρτίας·

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

συ όμως, ως Θεός Παντοδύναμος, δύνασαι να με εμποδίσης. Διότι, εάν ελεήσης τον δίκαιον, τίποτε το σπουδαίον δεν είναι και εάν, επίσης, σώσης τον καθαρόν, τίποτε το αξιοθαύμαστον. ούτοι, κατά το μέτρον του αγώνος των και της αρετής των, είναι άξιοι να τύχουν της αγαθότητός σου.

Είς εμέ, Δέσποτα, ας κάνουν το θαύμα των τα ελέη Σου, και δείξε εις εμέ τήν άπειρον φιλανθρωπίαν Σου· διότι εις Σε έχει εμπιστευθή τον εαυτόν του ο πτωχός (Ψαλμ. θ', 35), δηλαδή εκείνος που έχει πτωχεύσει από όλας τας αρετάς. Αυτά και άλλα όμοια έλεγε καθημερινώς ο αδελφος με βουρκωμένα μάτια, είτε συνέβαινε να πέση εις την αμαρτίαν, είτε όχι.

Μίαν νύκτα λοιπόν, έπεσε, κατά την συνήθειάν του, εις την βδελυραν αμαρτίαν της πορνείας: αμέσως δε, κατά το μεσονύκτιον, έσηκώθη και ήρχισε να εκτελή τον κανόνα του. Ο δαίμων, ο οποίος τον παρεκίνει εις την αμαρτίαν, τα έχασε κυριολεκτικώς από την ελπίδα που έτρεφε να σωθή ο αμαρτάνων αδελφός, και από την αναίδειαν, όπως ενόμιζε, να παρουσιασθή, διά της προσευχής, ενώπιον του Θεού. Δι' αυτό εμφανίζεται ολοφάνερος ενώπιον του αδελφού και του λέγει· άθλιε, πως δεν κοκκινίζεις από εντροπήν, να σταθης ενώπιον του Θεού; πώς τολμάς να προφέρης εις τα χείλη σου το όνομα του Θεού; Τόσον αδιάντροπα τολμας και να ψάλλης;

Είς αυτούς τους λόγους του διαβόλου ο αδελφός απαντά αυτό εδώ το κελλίον είναι σιδηρουργείον: δίδεις ένα κτύπημα με το σφυρί και παίρνεις ένα θα υπομείνω λοιπόν να παλαίω εναντίον σου μέχρι θανάτου και όπου με προλάβη η τελευταία ημέρα της επιγείου ζωής μου. Ιδού λοιπόν με όρκον σε πληροφορώ και στηρίζων το θάρρος, μου εις την άπειρον αγαθότητα του Θεού, σε βεβαιώνω εις το όνομα Εκείνου, που ήλθε να καλέση αμαρτωλούς εις μετάνοιαν και να τους σώση, δεν θα παύσω να προσεύχομαι εις τον Θεόν εναντίον σου, έως ότου συ παύσης να με πολεμής. Και θα ίδωμεν ποίος θα νικήση: συ ή ο Θεός.

Αφού ήκουσεν αυτούς τους αποφασιστικούς λόγους ο δαίμων, λέγει εις τον αδελφόν πράγματι απ' εδώ και έμπρός δεν πρόκειται να σε πολεμήσω, διά να μη γίνω αφορμή να λάβης το στέφανον της υπομονής. Από την στιγμήν εκείνην ανεχώρησεν από κοντά του ο εχθρός.

Ο δε μέχρι τότε πολεμούμενος αδελφός ήλθεν εις κατάνυξιν και έκτοτε εκάθητο και έκλαιε διαρκώς τας αμαρτίας του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

Πολλάκις του έλεγεν ο λογισμός καλά κάμνεις και κλαίεις εκείνος τότε ανταπαντούσε εις τον λογισμόν του: Ανάθεμα εις αυτό το καλόν διότι ο Θεός δεν θέλει να χάση ένας άνθρωπος την ψυχήν του εις όλα τα έργα της ατιμίας και ύστερα να κάθεται και να θρηνολογή δι' αυτήν την απώλειαν, οπότεν ή σώζει την ψυχήν του, ή δεν την σώζει.

2. Έζη κάποτε εις την σκήτην ένας αδελφός, μαζί με τον Αββάν Παφνούτιον. Ούτος λοιπόν ο αδελφός επολεμείτο με λογισμούς πορνείας και έλεγε συχνά, υπό την επίδρασιν του πάθους: εάν δεν πάρω δέκα γυναίκας, δεν θα ήμπορέσω να ικανοποιήσω την επιθυμίαν μου. Ο δε Γέρων τον παρεκάλει και του έλεγε μή, παιδί μου, σκέπτεσαι τοιουτοτρόπως: πόλεμος είναι και θα περάση. Ο αδελφός όμως δεν επείσθη από την πολύτιμον αυτην συμβουλήν, αλλά μετέβη εις Αίγυπτος και επήρε γυναίκα, κατά την επιθυμίαν του.

Μετά αρκετός χρόνος ανέβη ο Γέρων από την σκήτην εις την Αίγυπτος και συνήντησε τον εκπεσόντα αδελφόν, ο οποίος έβάσταζεν ένα ζεμπίλι γεμάτος από όστρακα. Τόση όμως ήτο η αθλιότης του, ώστε ο Γέρων δεν τον ανεγνώρισεν αμέσως.

Ο εκπεσών αδελφός τον επλησίασε και του είπε:

— Γέροντα, εγώ είμαι εκείνος ο μαθητής σου εις την σκήτην.

Μόλις τον ανεγνώρισεν ο Γέρων και είδεν είς ποίαν αθλιότητα είχε περιπέσει, έκλαυσε και του είπε με πόνον:

— Παιδί μου, διατί άφησες εκείνην την τιμήν, με την οποίαν ήσο στολισμένος και ήλθες και περιέπεσες εις αυτήν την αθλιότητα και ατιμίαν; Ωστόσον έλαβες τας δέκα γυναίκας, που έλεγες, δια να ικανοποιήσης το πάθος σου;

Ο αδελφός άνεστέναξε βαθύτατα και με βουρκωμένα τα μάτια από δάκρυα μεταμελείο

— Πάτερ μου, μίαν έλαβον διά να ικανοποιήσω την φυσικήν μου αδυναμίαν και βασανίζομαι να την χορτάσω ψωμί.

Ο Γέρων του λέγει με στοργήν:

— Έλα πάλιν μαζί μας, παιδί μου.

— Αββά, υπάρχει μετάνοια; ήρώτησε με αγωνίαν ο αδελφός.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

– Βεβαίως υπάρχει, απήντησεν ενθαρρύνων τον αδελφόν και Γέρων.

Μετά τους ενθαρρυντικούς αυτούς λόγους τα εγκατέλειψεν όλα ο εκπεσών αδελφός και ήκολούθησε τον Γέροντα εις την έρημον. Μόλις εισήλθεν εις την σκήτης ο αδελφός, εξ αφορμής της πείρας που έσχημάτισεν από την δουλείαν της αμαρτίας, εξειλίχθη εις αγωνιστών και καλόν Μοναχόν.

3. Ένας αδελφός υπέβαλε την εξής ερώτησιν εις ένα Γέροντα:

– Πάτερ μου, εάν συμβή να πέση κάποιος εις ένα πειρασμόν, όπως είναι η πορνεία, κατά διαβολικής ενέργειαν, τί γίνεται τότε με εκείνους οι οποίοι εσκανδαλίσθησαν από τον πειρασμόν αυτόν;

Ο Γέρων, αντί άλλης απαντήσεως, διηγήθη το εξής: Κάποτε έζη ένας διάκονος ονομαστός εις κοινόβιον της Αιγύπτου. Κατ' εκείνην την εποχήν ένας άνθρωπος από την πόλιν, που εδιώκετο διά τας πολιτικές του πεποιθήσεις από τον άρχοντα, προσέφυγεν εις το κοινόβιον αυτό με όλην του την οικογένειαν, διά να σωθή από τους διώκτας του.

Φθόνω λοιπόν και συνεργία του έπεσεν ο Διάκονος εις αμαρτίαν μετά μιας γυναικός, από εκείνας που είχαν έλθει μαζί με τον εκ της πόλεως: όταν η αμαρτία έγινε γνωστή όλοι κατεντροπιάσθησαν.

Ο Διάκονος κατέληξεν εις ένα αγαπημένον του Γέροντα και του έξωμολογήθη το περιστατικόν. Ο Γέρων αυτός είχε εις το βάθος του κελλιού του μίαν κρύπτην, την οποίαν εγνώριζε και ο Διάκονος. Μεταμεληθείς λοιπόν δια την αμαρτίαν του ο Διάκονος παρεκάλεσε τον Γέροντα να εισέλθη εις την κρύπτην και να ταφή πραγματικώς εκεί, χωρίς να γνωρίζη κανείς άλλος το γεγονός αυτό, παρά μόνον ο Γέρων. Ο Γέρων επείσθη πράγματι και του παρεχώρησε τον τόπον.

Ο Διάκονος εισήλθε τότε εις το σκοτεινον εκείνον μέρος και μετενόησεν ειλικρινώς ενώπιον του Θεού, πενθών διαρκώς διά την αμαρτίαν και χωρίς να λαμβάνω τίποτε άλλο ως τροφήν, παρά μόνον ολίγον νερό και ολίγον ψωμί, που του έχορήγει κάποτε – κάποτε ο Γέρων.

Μετά κάμποσον καιρόν, αφ' ότου ο Διάκονος υπεβλήθη εις τον σκληρόν κανόνα της μετανοίας, δεν ανέβη, κατά την ωρισμένην περίοδον των πλημμυρών η στάθμη

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

του ποταμού⁴ και εκινδύνευεν από ξηρασίαν ολόκληρος η περιοχή. Προς αποτροπήν λοιπόν του κινδύνου της ξηρασίας, όλοι έκαμναν λιτανείας και παρεκάλουν συνεχώς και μετά πίστεως τον Θεόν να αποτρέψη την θεομηνίαν. Τότε είς ένα εκ των αγίων αποκαλύπτεται η εξής πληροφορία: εάν δεν έλθη να παρακαλέση τον Θεόν ο τάδε Διάκονος, που ευρίσκεται κρυμμένος εις το κελλί του τάδε μοναχού, η στάθμη των υδάτων του ποταμού δεν ανεβαίνει.

Ο άγιος εκείνος άνθρωπος μόλις έλαβεν αυτήν την πληροφορίαν, αμέσως την εφανέρωσεν εις όλους. Και όσοι ήκουσαν το μήνυμα αυτό εθαύμασαν και όλοι μαζί ήλθαν εις το κελλί του Μοναχού, έβγαλαν τον Διάκονον από την σκοτεινήν του κρύπτης και τον εξηνάγκασαν να προσευχηθή εις τον Θεόν, διά να σωθή ο τόπος από την ξηρασίαν. Και αμέσως, μόλις προσευχήθη ο Διάκονος, ανέβη αμέσως η στάθμη των υδάτων του ποταμού.

Το θαύμα αυτό ήτο απόδειξις ότι ο Θεός εδέχθη την μετάνοιαν του Διακόνου, και δι' αυτό όσοι εσκανδαλίσθησαν προηγουμένως, πολύ περισσότερον ωφελήθησαν από την μετάνοιαν αυτού και εδόξασαν τον Θεόν.

4. Ένας αδελφός επολεμήθη από τον δαίμονα της πορνείας. Συνέβη λοιπόν κάποτε ο αδελφός να περάση από ένα χωριό της Αιγύπτου και είδε μίαν ωραίαν γυναίκα, η οποία ήτο θυγάτηρ του ιερέως τών ειδώλων. Μόλις την είδε, την ερωτεύθη σφοδρώς και υπό το κράτος του πάθους αυτού επήγε προς τον πατέρα της κόρης και του λέγει:

– Δώσε μου την κόρην σου σύζυγός μου.

– Δεν ήμπορώ να σου την δώσω, – του απήντησεν εκείνος – πριν έρωτήσω τον θεόν μου. Περίμενε όλίγον.

Πράγματι ο ιερεύς των ειδώλων μετέβη εις το μαντεϊόν του θεού του (διά του οποίου, ως γνωστόν, ωμίλει ο δαίμων) και ηρώτησεν:

⁴ Ο ποταμός περί ου ενταύθα γίνεται λόγος είναι ο Νείλος. Ούτος πηγάζων εκ των ορεινών περιοχών της Ανατολικής Αφρικής κατά τον Ισημερινόν, εισέρχεται εις την Αίγυπτον και εκβάλλει εις την Μεσόγειον θάλασσαν. Τα ύδατα του ποταμού τούτου ανέρχονται περί τα 13-14 μέτρα υπέρ την κανονικήν αυτών στάθμης κατά την αυτήν συνήθως ημερομηνίαν από των αρχών Ιουνίου (2ας Ιουνίου παλ. ημερ.) μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου. Κατά την περίοδον ταύτην έχομεν τας πλημμύρας του Νείλου και εκ των πλημμυρών αυτών ποτίζεται η γη της Αιγύπτου, διότι εν Αιγύπτω σχεδόν ουδέποτε βρέχει. Μικρά ύψωσις των υδάτων υπέρ τα 14 μέτρα επιφέρει καταστροφάς εκ των πλημμυρών και ελάττωσις αυτών κάτω των 13 μέτρων καθιστά αδύνατον την άρδευσιν (το πότισμα) της γης.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

– Ένας Μοναχός ήλθεν εις το σπίτι μου και θέλει την θυγατέρα μου ως σύζυγός του να του την δώσω;

Ο κρυπτόμενος εις το μαντεϊόν δαίμων του απήντησεν:

– Έρώτησε τον εάν αρνήται τον Θεόν του, το βάπτισμα, που έλαβε και τας υποσχέσεις που έδωσεν ως μοναχός

Όταν επέστρεψεν ο ιερέυς των ειδώλων, λέγει εις τον Μοναχόν: 'Αρνείσαι τον Θεόν σου και το Βάπτισμα και το επάγγελμα του Μοναχού; Ο δε Μοναχός εδέχθη τους όρους του. Αμέσως όμως είδε να εξέρχεται εκ του στόματός του μία λάμψις, ωσάν περιστέρι και να ανέρχεται προς τον ουρανόν.

Τρέχει τότε αμέσως και ειδωλολάτρης ιερεύς προς τον δαίμονα και του λέγει: ιδού, ο Μοναχός εδέχθη όσα του εξήτησα. Τότε ο δαίμων λέγει εις αυτόν:

– Μή του δώσης την θυγατέρα σου ως σύζυγος, διότι ο Θεός του δεν απεμακρύνθη από κοντά του, αλλ' ακόμη τον βοηθεί. Τότε ήλθε πάλιν προς τον Μοναχών και ειδωλολάτρης ιερεύς και του λέγει:

– Δεν ήμπορώ να σου δώσω την θυγατέρα μου ως γυναίκα, διότι ο Θεός σου εξακολουθεί να παραμένη κοντά σου και να σε βοηθή.

Μόλις ήκουσε την απάντησιν αυτήν ο Μοναχός συνεκινήθη βαθύτατα και είπε μέσα του: Αν και ο Θεός από μόνην την καλωσύνην Του με ήξιωσε τόσων και τόσων αγαθών, εγώ ο άθλιος ηρνήθην Αυτόν και το Αγιον Αύτου Βάπτισμα και τας υποσχέσεις του Μοναχού. Παρά δε την άρνησίν μου, ο Θεός δεν απεμακρύνθη από κοντά μου, καίτοι τόσον τον επρόδωσα, αλλ' εξακολουθεί να με βοηθή. Κατόπιν αυτού δεν έχω χρέος να τρέξω κοντά Του, στηριζόμενος εις το θάρρος της ανεξαντλήτου αγαθότητός Του;

Αφού λοιπόν συνήλθεν από την ζάλην του πάθους έφυγεν αμέσως διά την έρημον και μετέβη εις ένα Γέροντα, προς τον οποίον έξωμολογήθη την άρνησίν του, ως και όλους τους λογισμούς του.

Ο Γέρων του λέγει με πραότητα:

– Αδελφέ μου, κάθισε μαζί μου εις το σπήλαιον, και νήστευσε επί τρεις εβδομάδας κατά ζευγάρια δηλαδή θα νηστεύης με αυστηράν νηστείαν δυο ημέρας και την τρίτην θα καταλύης και εγώ θα παρακαλώ τον Θεόν να σε συγχωρήση.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

Πραγματικώς ο Γέρων επόνεσε διά την ψυχήν του αδελφού και παρεκάλεσε μετά θερμότητος τον Θεόν. Θεέ μου, έλεγε, χάρισέ μου την ψυχήν του Μοναχού τούτου και δέξαι την μετάνοιάν της.

Ο Θεός εισήκουσεν, ως εύσπλαγχνος, την ειλικρινή και θερμήν αυτήν προσευχήν του Γέροντος, εφ' όσον μάλιστα προήρχετο από γνησίαν αγάπην.

Οταν συνεπληρώθη η πρώτη εβδομάς του Κανόνος της μετανοίας έπεσκέφθη ο Γέρων τον έγκλειστον Μοναχών και του λέγει:

– Μήπως είδες τίποτε;

– Μάλιστα, απήντησεν ο Μοναχός είδα την περιστεράν υψηλά εις τον ουρανόν, απέναντι από το κεφάλι μου.

Ο Γέρων λέγει εις τον υπό μετάνοιαν Μοναχόν

– Πρόσεχε τον εαυτόν σου και παρακάλει τον Θεόν με όλην την δύναμιν της ψυχής σου, χωρίς διακοπήν, διά να σε συγχωρήση. Μετά τας συστάσεις αυτές ανεχώρησε πάλιν ο Γέρων.

Μόλις επέρασε και η δευτέρα εβδομάς ήλθε και πάλιν ο Γέρων εις το σπήλαιον του εγκλείστου Μοναχού:

– Έ, πώς πηγαίνεις, αδελφέ; Μήπως είδες πάλιν τίποτε; τον ήρώτησε με πατρικόν ενδιαφέρον και συμπόνια.

– Μάλιστα, Γέροντά μου είδα την περιστεράν πλησίον της κεφαλής μου.

Ο Γέρων, αφού του συνέστησε και πάλιν να προσεύχεται μετά θερμότητος και να ευρίσκεται εις κατάστασιν ψυχικής επαγρυπνήσεως, ανεχώρησεν.

Όταν, τέλος, συνεπληρώθη και η τρίτη εβδομάς ήλθε προς τον έγκλειστον Μοναχόν ο Γέρων και του λέγει:

– Είδες πιά άλλο τίποτε; Με χαράν ο Μοναχός απήντησεν:

– Είδα την περιστεραν πώς ήλθε και εκάθισεν επάνω εις το κεφάλι μου: τότε με χαράν εγώ ήπλωσα το χέρι μου να την πιάσω, οπότεν εκείνη εισήλθε μέσα εις το στόμα μου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

Όταν ήκουσε την απάντησιν αυτήν ο Γέρων, ηυχαρίστησε τον Θεόν, και λέγει εις τον μετανοήσαντα Μοναχόν:

– Είδες, αδελφέ μου; ο Θεός εδέχθη την μετάνοιάν σου. Δι' αυτό λοιπόν απ' εδώ και πέρα, πρόσεχε τον εαυτόν σου.

Βαθύτατα συγκεκινημένος ο αδελφός απήντησε προς τον Γέροντα:

Από τώρα και εις το εξής, Πάτερ μου, θα παραμείνω κοντά σου και δεν θα φύγω, μέχρι που να πεθάνω. Πράγματι ο Μοναχός παρέμεινε πλησίον του Γέροντος και δεν έχωρίσθησαν ποτέ.

5. Ένας Μοναχός έξωμολογήθη τον λογισμόν του εις ένα Γέροντα και του είπε:

– Γέροντά μου, και λογισμός μου λέγει, ότι αν ένας Μοναχός, που έχει πολλά χρόνια εις την άσκησιν, πέση εις πειρασμόν, δηλαδή εις πορνείαν, με περισσότερον κόπον και δυσκολώτερον ανεγείρεται από την θανάσιμον πτώσιν της ψυχής, επειδή περιέπεσεν από την προκοπήν εις την αμαρτίαν αντιθέτως, αυτός που τώρα κοντά ήλθεν από τον κόσμον, επειδή ευρίσκεται ακόμη εις την αρχήν, δεν υφίσταται τόσοσιν μεγάλης ζημίας.

Ο Γέρων τότε του απαντά:

– Ο Μοναχός, που έπεσεν εις πειρασμόν, ομοιάζει με σπίτι, που έγκρέμισε το σπίτι αυτό, όταν αποφάσισεν να το ξανακτίσῃ ο ιδιοκτήτης του και σκεφθῇ φρόνιμα, θα εύρη αρκετά υλικά έτοιμα δηλαδή τα χάντάκια των θεμελίων, τις πέτρες, τα ξύλα, και δι' αυτόν τον λόγον, επειδή ευρήκε πρόχειρα τα υλικά, μπορεί εύκολώτερα και γρηγορότερα να ανοικοδομήσῃ το σπίτι. Εκείνος όμως, που ακόμη δεν έχει σκάψει, διά να βάλῃ θεμέλιον, και δεν έχει ακόμη προμηθευθῇ τα απαραίτητα, αλλά μόλις τώρα ήρχισεν να τα προμηθεύεται, με την ελπίδα, μήπως και τελειώσῃ, ασφαλώς θα δυσκολευθῇ.

Το παράδειγμα αυτό, κατά το μέτρον της αναλογίας, θα το εύρης να εφαρμόζεται και μεταξύ του παλαιού Μοναχού και του αρχαρίου Μοναχού. Ο Μοναχός δηλαδή, που έχει πολλά έτη εις την άσκησιν, εαν θελήσῃ να επιστρέψῃ, μετά την πτώσιν του, θα εύρη αρκετήν βοήθειαν από την συνήθειαν των έργων της μακράς του ασκήσεως της μελέτης, της ψαλμωδίας, του έργοχείρου και της υπολοίπου Μοναχικής εργασίας, την οποίαν, λόγω του μακρού χρόνου, συνήθισεν άκόπως να επιτελή. Δι' αυτό και

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

ημπορεί γρήγορα – γρήγορα να ανοικοδομήση την γκρεμισμένην, από την αμαρτίαν, οικίαν της ψυχής του.

Αντιθέτως ο αρχάριος, που μόλις τώρα ήρχισε να μανθάνη τα αναφερθέντα ανωτέρω καθήκοντα του Μοναχικού βίου, και να εξασκείται εις αυτά, εάν πέση, ξανασηκώνεται πολύ αργότερα, διότι συγχρόνως με την ανοικοδόμησιν, προμηθεύεται και τα υλικά.

6. Εις μίαν πόλιν έζη ένας Επίσκοπος. Κάποτε, ο Επίσκοπος αυτός αρρώστησε και εφοβήθη ότι θα αποθάνη. Εις την ιδίαν πόλιν ήτο και ένα γυναικείον Μοναστήριον: μόλις λοιπόν η Ηγουμένη έπληροφορήθη ότι είναι άρρωστος ο Επίσκοπος και έχει, μάλιστα, απελπισθή, επήρε μαζί της δύο Μοναχάς και επήγε να τον επισκεφθή. Κατά το διάστημα της επισκέψεως και ενώ συνωμίζει με τον Επίσκοπον η Ηγουμένη, μία από τις Μοναχάς, που εκάθητο κοντά εις το κρεβάτι του αρρώστου, ήγγισεν ελαφρά, με το χέρι της, το πόδι του Επισκόπου, επιθυμούσα να αντιληφθή εάν έχη πυρετόν.

Ο Επίσκοπος όμως επολεμήθη σαρκικώς από το πλησίασμα αυτό υπό την επήρειαν δε του πάθους, όταν επρόκειτο να αναχωρήσουν αι επισκέπτριαι, λέγει προς την Ηγουμένην:

– Σε παρακαλώ, Γερόντισσα, επειδή δεν έχω κανένα να με εξυπηρετήση, άφησέ μου αυτήν την αδελφήν να με υπηρετήση, έως ότου να αναρρώσω.

Η Ηγουμένη, χωρίς να σκεφθή το πονηρόν, συνεφώνησεν εις την παράκλησιν του Επισκόπου και άφησε την αδελφήν, διά να τον υπηρετή. Ο Επίσκοπος εξυπηρετούμενος από την Μοναχήν, με την οποίαν τον επείραξεν ο λογισμός, ενισχύθη περισσότερον εις την αμαρτωλήν του επιθυμίαν από τον Διάβολον και ούτω συγκατετέθη εις την επίθεσιν του πονηρού λογισμού. Κατόπιν έπεσε και εις την αμαρτίαν με την Μοναχήν, η οποία συνέλαβε και ήρχισε να κυοφορή μέσα της τον καρπόν της αμαρτίας.

Μετ' ολίγους μήνας η πρόοδος της κυοφορίας της κατέστη εμφανής εις όσους την έβλεπον. Οι δε κληρικοί, επιζητούντες να μάθουν τον ένοχον της αμαρτίας της Μοναχής, την συνέλαβον και της είπον:

– Είπέ μας, ποίος σε κατέστησεν έγκυον;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

Η Μοναχή όμως κατ' ουδένα λόγον απεκάλυπτε τον ένοχον της αμαρτίας, δηλαδή τον Επίσκοπον. Ενώ δε επέζον την Μοναχήν να αποκαλύψη τον ένοχον, έξαφνα ο Επίσκοπος παρουσιάζεται και λέγει:

– Αφήσατε την διότι εγώ ήμάρτησα μαζί της.

Μετά την αποκάλυψιν αυτήν εσηκώθη από το κρεβάτι, όπου παρέμενεν άρρωστος και μετέβη κατ' ευθείαν εις την Εκκλησίαν. Εκεί, συντετριμμένος, απέθεσε το ωμοφόριον του επάνω εις το ιερόν θυσιαστήριον και εξελθών της Εκκλησίας επήρεν εις το χέρι του μίαν οδοιπορικήν ράβδον και ξεκίνησε δι' ένα Μοναστήρι, εις το οποίον ουδεις τον εγνώριζε ποίος ήτο. Ενώ δε μετέβαινε προς το Μοναστήρι αυτό ο Επίσκοπος, ο Ηγούμενος αυτού του Μοναστηρίου, ως διορατικός όπου ήτο, έλαβεν αποκάλυψιν από τον Θεόν, ότι εντός ολίγου καταφθάνει ένας Επίσκοπος. Και καλέσας τον θυρωρόν, παρήγγειλεν εις αυτόν τα εξής:

– Πρόσεχε, αδελφέ, – τού λέγει – διότι έρχεται εις το Μοναστήρι μας ένας Επίσκοπος έχει λοιπόν τον νούν σου, να τον προϋπαντήσης όπως αρμόζει εις το αξίωμά του. Ο θυρωρός, κατόπιν της εντολής αυτής, έπερίμενεν ότι ο Επίσκοπος θα έλθη εις το Μοναστήρι με πολυτελή άμαξαν και με συνοδείαν, όπως συνήθως συμβαίνει εις Επισκόπους. Δι' αυτό και δεν έδωσε καμμίαν σημασίας, όταν μίαν ημέραν κατέφθασεν εις το Μοναστήρι ένας ταπεινός και άσημος πεζοπόρος: δεν έκατάλαβε ποίος ήτο ο επισκέπτης και μετέβη προηγουμένως εις τον προεστώτα και το ανήγγειλεν.

Ο Ηγούμενος αμέσως αντελήφθη ότι ο μοναχικός αυτός και άσημος επισκέπτης ήτο και αναμενόμενος Επίσκοπος και εξήλθεν αμέσως να τον προϋπαντήσει. Καθώς δε τον ήσπάζετο διά του επιβαλλομένου σχήματος σεβασμού προς αξιωματούχος της Εκκλησίας, του λέγει:

– Καλώς ήλθες εις το Μοναστήρι μας, κύριε Επίσκοπε..

Ο Επίσκοπος ξαφνιάστηκε και ηπόρησε πώς ανεγνωρίσθη από ανθρώπους, που τον αγνοούσαν τελείως. Αμέσως δε εσκέφθη να αναχωρήση εις άλλο Μοναστήριον. Τότε ο Ηγούμενος, ο οποίος με το προορατικόν χάρισμα εγνώριζε την αμαρτίαν του Επισκόπου, αλλά και την ειλικρινή του πρόθεσιν να μετανοήση, λέγει φιλαδέλφως προς τον Επίσκοπον:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην απελπιζόμαστε)

—Όπου και να πάς έρχομαι και εγώ μαζί σου, διά να καταστήσω γνωστόν το αξίωμά σου. Αφού λοιπόν τον παρηγόρησε με στοργήν, τον έβαλε μέσα εις το Μοναστήρι. Παρέμεινε δε αρκετον καιρόν εις το Μοναστήρι και μετενόησε με όλην του την καρδίαν, κατορθώσας σπουδαία κατορθώματα αρετής.

Μετά αρκετόν χρόνον ανεπαύθη εν ειρήνη ο Επίσκοπος και ο Θεός συνόδευσε με πολλά θαύματα τον θάνατός του, διά να αποδείξη εις τους ανθρώπους την γνησιότητα και ειλικρίνειαν της μετανοίας του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β' (Να μην αναβάλλουμε το καλό)

Ὅτι δεῖ ἐν τῷ ἐνεστώτι ποιεῖν τὸ καλὸν καὶ μὴ εἰς τὸ μέλλον ὑπερτίθεσθαι καὶ ὅτι μετὰ θάνατον οὐκ ἔστι διόρθωσις.

Πρέπει ἐνὸςω ευρισκόμεθα εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν νὰ κάμνωμεν τὸ καλὸν καὶ νὰ μὴ αναβάλλωμεν εἰς τὸ μέλλον. Μετὰ θάνατον δὲν ὑπάρχει διόρθωσις.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα λέγων· Ἀββᾶ, δύο ἄνθρωποι ἦσαν εἰς Μοναχὸς καὶ εἰς κοσμικὸς καὶ Μοναχὸς ἐλογίσατο ὁψέ, ἓνα πρωὶ ρίψη τὸ σχῆμα καὶ ὁ κοσμικὸς ἐλογίσατο ἓνα γένηται Μοναχὸς ἀμφοτέροι δὲ ἀπέθανον ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ καὶ οὐκ ἔφθασαν ἐπιτελέσαι· τί ἄρα λογίζεται αὐτούς; καὶ εἶπεν ὁ γέρων ὁ Μοναχὸς ἀπέθανε Μοναχός, καὶ ὁ κοσμικὸς ἀπέθανε κοσμικὸς ἐν ᾧ γὰρ εὐρέθησαν, ἀπῆλθον.

2. Εἶπε γέρων· αὕτη ἡ φωνὴ βοᾷ πρὸς τὸν ἄνθρωπος ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς ὅτι σήμερον ἐπιστρεψον.

3. Εἶπε γέρων· ἡ γενεὰ αὕτη οὐ ζητεῖ τὸ σήμερον, ἀλλὰ τὸ αὔριον.

4. Ἔλεγον περὶ τινὸς γέροντος, ὅτι ὅτε ἔλεγον αὐτῷ οἱ λογισμοί· ἄφες σήμερον καὶ αὔριον μετανοεῖς, ἀντέλεγεν αὐτοῖς φάσκων" οὐχὶ ἀλλὰ σήμερον μετανοήσω καὶ αὔριον τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ γενέσθω.

5. Εἶπε γέρων· πᾶσα πονηρία μὴ τετελεσμένη, οὐκ ἔστι πονηρία καὶ πᾶσα δικαιοσύνη μὴ τελειωθεῖσα, οὐκ ἔστι δικαιοσύνη.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν ποιμένα:

- Ἀββά, τοῦ εἶπε: ἦσαν δύο ἄνθρωποι καὶ ἓνας Μοναχός καὶ ὁ ἄλλος κοσμικός. Ὁ Μοναχὸς ἐσκέφθη τὴν νύκτα, τὴν ἄλλην ἡμέραν τὸ πρωὶ νὰ ἀποβάλῃ τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ ὁ κοσμικός, πάλιν, κατὰ τὴν ἰδίαν νύκτα, ἐσκέφθη νὰ γίνῃ Μοναχός.

Ἐν τῷ μεταξύ τὴν ἰδίαν νύκτα ἀπέθανον καὶ οἱ δύο, χωρὶς νὰ πραγματοποιήσουν τὶς ἀποφάσεις των. Πῶς, ἀραγε, θα κριθοῦν αὐτοί; Καὶ ὁ Γέρων ἀπήντησεν εἰς αὐτὴν τὴν ἀπορίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην αναβάλλουμε το καλό)

-Απλούστατα ο Μοναχός απέθανεν ως μοναχός και ο κοσμικός ως κοσμικός· διότι εις την κατάστασιν που ευρέθησαν κατά την ώραν του θανάτου, απήλθον εκ του κόσμου τούτου.

2. Ένας Γέρων είπε: μία είναι η φωνή που πρέπει επιμόνως να βοά εις τα αυτιά του ανθρώπου σήμερα να επιστρέψης.

3. Ένας άλλος Γέρων είπεν αυτή η γενεά δεν ζητεί το σήμερον αλλά το αύριον (δηλαδή αναβάλλει τα έργα της μετανοίας).

4. Διηγούνται δι' ένα Γέροντα, ότι όταν οι λογισμοί του του έψιθύριζαν άφησε σήμερα και αύριον μετανοείς, τους αντέκρουε λέγων: όχι, εγώ θα μετανοήσω σήμερα και αύριον ας γίνη το θέλημα του Θεού.

5. Ένας άλλος Γέρων είπε: κάθε πονηρία, που δεν έχει εκτελεσθή, δεν θεωρείται πονηρία αλλά και κάθε δικαιοσύνη, που δεν μετεβλήθη εις έναρέτους πράξεις, δεν δύναται να θεωρηθή ως δικαιοσύνη.

Β'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΙ· καιρὸς μετανοίας καὶ ἐνεστὼς ἔστι μακάριος οὖν καὶ μηδ' ὅλως ἔμπεσῶν τῷ τοῦ ἐχθροῦ ἀμφιβληστρῷ· εἰ δὲ τίς καὶ ἔμπεσῶν διέρρηξε τὰ δίκτυα αὐτοῦ, καὶ ἐξήλατο ἀποδράσας ἀπ' αὐτοῦ, ἐν ὧσφ ἐν τῷ παρόντι βίω ἐστι, καὶ οὗτος ἐμοὶ μακάριος ὅτι ζῶν ἔτι ἐν σαρκί, ἡδυνήθη ἐκφυγεῖν τὸν πόλεμον, ὥσπερ ἰχθὺς ἐκ σαγήνης διασωθεῖς καὶ γὰρ ἰχθὺς ἐν τοῖς ὕδασιν ὑπάρχων, ἐὰν ἄγρευθεις διαρρήξῃ τὸ δίκτυον, καὶ ἑαυτὸν κατὰ τοῦ βυθοῦ ἐλάσῃ, σῶζεται ἐπὰν δὲ ἐλकुσθῇ ἐν τῇ ξηρᾷ, βοηθῆσαι ἑαυτῷ οὐ δύναται.

Οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐφ' ὅσον ἐσμέν ἐν τῷ παρόντι βίῳ, ἐξουσίας καὶ δύναμιν ἐλάβομεν ἐκ θεοῦ διαρρήξαι ἀφ' ἑαυτῶν τὰ δεσμὰ τῶν θελημάτων τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἀπορρίψαι τὸ φορτίον τῶν ἁμαρτιῶν διὰ τῆς μετανοίας, καὶ διασωθῆναι εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν" εἰ δὲ καταλάβοι ἡμᾶς τὸ πρόσταγμα τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο καὶ ἡ ψυχὴ ἐξέλθοι τοῦ σώματος, καὶ τὸ σῶμα εἰσαχθῇ ἐν τῷ τάφῳ, οὐκέτι δυνάμεθα ἑαυτοῖς βοηθῆσαι ὡς πὲρ οὐδὲ δ ἰχθὺς τῶν ὑδάτων ἀνελकुσθεῖς, καὶ κατασφαλισθεῖς ἐν ἀγγείῳ.

2. Ἀδελφὲ μὴ εἴπῃς σήμερον ἁμαρτάνω, καὶ αὐριον μετανοῶ οὐ γὰρ ἔχεις τὸ ἀσφαλὲς περὶ τῆς αὐριον, τῷ Κυρίῳ μελήσει.

Ερμηνεία

[70]

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην αναβάλλουμε το καλό)

6. ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΟΥ, ο χρόνος που έχομεν εις την διάθεσίν μας δια να μετανοήσωμεν, είναι η επίγειος ζωή. Ευτυχισμένοι λοιπόν κι λότυχος αυτός που δεν έπεσε καθόλου εις τα δίκτυα του εχθρού. Αν όμως κάποιος, που ενεπλάκη εις τα δίκτυα του εχθρού, ηδυνήθη να καταστρέψη τα δίκτυα του και να δραπετεύση από την φοβεραν αιχμαλωσίαν του Διαβόλου, και αυτός, κατά την γνώμην μου, πρέπει να μακαρίζεται, διότι, καίτοι έζη μετά σαρκός, εν τούτοις εξέφυγε τον πόλεμον του εχθρού της ψυχής μας, όπως το ψάρι ξεφεύγει από το δίκτυ του ψαρά. Διότι, ως γνωστόν, το ψάρι εφ' όσον υπάρχει μέσα εις το ύδωρ, εάν συλληφθη και κατορθώση να σχίση το δίκτυον και ορμήση προς τον βυθόν, σώζεται: όταν όμως συρθή με το δίκτυ από τον ψαράν εις την ξηράν, τότε πλέον δεν δύναται να βοηθήση τον εαυτόν του.

Το ίδιον ακριβώς συμβαίνει και με ημάς: εφ' όσον δηλαδή ζώμεν εις την παρούσαν ζωήν, έχομεν λάβει από τον Θεόν εξουσίαν και δύναμιν να σπάσωμεν μόνοι μας τα δεσμά των πονηρών θελημάτων του εχθρού και να απορρίψωμεν, διά της μετανοίας, το φορτίον των αμαρτιών μας, σωζόμενοι πλέον ασφαλώς και κληρονομούντες την Βασιλείαν των ουρανών. Εάν όμως μας προλάβη το φοβερόν πρόσταγμα του θανάτου, και φύγη η ψυχή μας από το σώμα, και καταβιβασθή το σώμα εις τον τάφον, τότε πλέον δεν μπορούμεν να βοηθήσωμεν τους εαυτούς μας, όπως ακριβώς και το ψάρι, όταν θα βγή από τα νερά, μετά την σύλληψίν του από τον ψαράν, και ασφαλισθή καλώς εις το αγγείον, δεν δύναται κατ' ουδένα λόγον να σωθή.

7. Αδελφέ μου, να μη ειπής εις τον εαυτόν σου, ότι σήμερα θα διαπράξω την αμαρτίαν και αύριον θα μετανοήσω· διότι δεν δύνασαι να είσαι βέβαιος διά την αυριανήν ημέραν· η φροντίς διά την αύριον ανήκει μόνον εις τον Θεόν.

Γ'. Του Αββά Ισαάκ

Ο ΕΠ' ΕΛΠΙΔΙ μετανοίας όλισθαίνων εκ δευτέρου, ούτος μετά πανουργίας πορεύεται ενώπιόν του Θεού τούτω άγνώστως επιπίπτει ό θάνατος και ού φθάνει τόν καιρόν της έλπίδος αυτού.

Ερμηνεία

8. ΕΚΕΙΝΟΣ, που αμαρτάνει διά δευτέραν φοράν, με την ελπίδα, ότι θα μετανοήση, αυτός πορεύεται ενώπιον του Θεού με το φορτίον της πανουργίας εις αυτόν τον πανούργον επέρχεται ο θάνατος εντελώς άπροσδοκήτως, εις τελείως άγνωστος

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην αναβάλλουμε το καλό)

στιγμήν και ώραν, και δεν κατορθώνει να φθάση εις την ημέραν, που ήλπισε πως θα μετανοήση.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ' (Πως πρέπει να μετανοούμε)

Περὶ τοῦ πῶς δεῖ μετανοεῖν.

Περὶ τοῦ πῶς πρέπει να μετανοῶμεν.

Α'. Του Αββά Μάρκου

ΑΠΟΒΑΛΩΝ πόνος καὶ ἀτιμίαν μὴ ἐπαγγέλλου δι' ἑτέρων ἀρετῶν μετανοεῖν κενοδοξία γὰρ καὶ ἀναλγησία δουλεύειν τῇ ἀμαρτίᾳ, καὶ διὰ δεξιῶν πεφύκασιν. Ἐὰν τις πέσῃ εἰς οἴαν δὴποτε ἀμαρτίαν καὶ μὴ λυπηθῇ κατὰ ἀναλογίαν τοῦ σφάλματος, εὐχερῶς πάλιν τῷ αὐτῷ περιπίπτει δικτύῳ.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ αποφεύγῃς τὰς θλίψεις καὶ τοὺς κόπους τῆς ἀσκήσεως καὶ τὰς καταφρονητικὰς ταπεινώσεις, μὴ ἐλπίζῃς ὅτι θὰ δυνηθῇς νὰ ἐπιτύχῃς τὸ ἔργον τῆς μετανοίας δι' ἄλλων ἀρετῶν· διότι ἡ κενοδοξία καὶ ἡ ἀποφυγὴ τῶν πόνων, καὶ ὅταν νομίζωμεν ὅτι μας βοηθοῦν, εἰς τὴν πραγματικότητα υπηρετοῦν τὴν ἀμαρτίαν.

Εάν ἓνας ἄνθρωπος πέσῃ εἰς οἰανδὴποτε ἀμαρτίαν, καὶ δὲν λυπηθῇ ἀναλόγως τοῦ σφάλματος τὸ ὁποῖον διέπραξε, τότε ευκόλως θὰ πέσῃ πάλιν εἰς τὸ ἴδιον δίκτυον.

Β'. Του Αββά Ισαάκ του Σύρου

ΕΝ ΟΙΣ ἀπώλεσας τὸ ἀγαθόν, ἐν τούτοις πάλιν κτῆσαι αὐτὸς χρυσὸν χρεωστεῖς τῷ θεῷ; οὐ δέχεται ἔκ σοῦ μαργαρίτης" οἷον, τὴν σωφροσύνην ἀπώλεσας; οὐ δέχεται ἐλεημοσύνην ἔκ σοῦ καὶ θεός, σοῦ ἐπιμένοντας τῇ πορνείᾳ διότι τὸν ἀγιασμῶν τοῦ σώματος θέλει παρά σου ἐπεῖ παρέβῃς τὴν ἐντολήν, ὑπὸ τοῦ φθόνου νικώμενος τί τῷ ὕπνῳ μάχῃ διαγρυπνήσας; καὶ τὴ νηστεία πρόσκεισαι; οὐδὲν σοὶ πρὸς ἐκεῖνο τὸ πάθος ἔσται ἔκ τούτων ὄφελος ἕκαστον γὰρ ἄρρώστημα ἐπὶ τῇ ψυχῇ καὶ σώματι, τοὺς οἰκείους καὶ καταλλήλους φαρμάκους θεραπεύεται.

2. Δύο ἀδελφοὶ σαρκικοὶ ἀπετάξαντο, ὧν καὶ εἷς εἰς τὸ ὅρος τῶν Ἑλαιῶν καθήμενος, ἐν μιᾷ σφόδρα τὴν κατανύζει πυρωθεὶς τὴν καρδίαν, κατῆλθεν εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ προσελθὼν τῷ ἄρχοντι ἐξωμολογήσατο αὕτη τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ εἰπὼν αὐτῷ κόλασον μὲ κατὰ τοὺς νόμους καὶ δὲ ἄρχων θαυμάσας, διεκρίθη ἐν ἑαυτῷ καὶ λέγει τῷ ἀδελφῷ

ὄντως, ἄνθρωπε, ὅτι σὺ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐξωμολογήσω, οὐ τολμῶ κρίναι σὲ πρὸ τοῦ θεοῦ ἴσως γὰρ καὶ συνεχώρησε σοὶ καὶ ἀπελθὼν ὁ ἀδελφός, ἔβαλεν ἑαυτὸ σίδηρα εἰς τοὺς πόδας, καὶ εἰς τὸν τράχηλον, καὶ ἀπέκλεισεν ἑαυτὸν εἰς κελλίον καὶ εἰ πότε παρέβαλλε τις καὶ ἥρωτα λέγων" τίς ἔβαλε σοί, 'Αββᾶ, τὰ τοιαῦτα βαρύτατα σίδηρα; ἀπεκρίνετο «ὁ ἄρχων».

Πρὸ οὖν μιᾶς ἡμέρας τῆς τελευτῆς αὐτοῦ, Ἀγγέλου παραστάντος αὐτῷ, ἔπεσον παραχρῆμα τὰ σίδηρα ἀπ' αὐτοῦ εἴτα τῇ ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ διακονοῦντος αὐτῷ, καὶ ἐρωτήσαντος τίς ἔλυσε τὰ σίδηρα ἀπὸ σου; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός ὁ λύσας τὰς ἁμαρτίας μου ἐφάνη γὰρ μοι προχθὲς λέγων" ἰδοὺ διὰ τὴν ὑπομονὴν σου ἐλύθησαν πᾶσαι αἱ ἁμαρτίαι σου· καὶ ἦψατο τῶν δακτύλων αὐτοῦ τῶν σιδήρων, καὶ εὐθέως ἔπεσον ἀπ' ἐμοῦ καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ ἀδελφός, παραχρῆμα ἐκοιμήθη.

3. Ἐτερος ἀδελφός ἐκάθητο κατὰ μόνας ἐν τῇ Μονῇ τῶν Μονιδίων καὶ ἤρχετο τὴν εὐχὴν ταύτην αἰεὶ πρὸς τὸν Θεὸν Κύριε, οὐ φοβοῦμαι σε, καὶ διὰ τοῦτο πέμψον μοὶ κεραυνόν, ἢ ἄλλην τινὰ τιμωρίαν, ἢ ἀσθένειαν, ἢ δαίμονα, ἕνα καν οὕτως ἔλθῃ εἰς φόβον ἢ πεπωρωμένη μου ψυχὴ εἴτα παρακαλῶν ἔλεγε πάλιν οἶδα ὅτι πολλὰ ἡμαρτον εἷς σε, δέσποτα, καὶ ἀναρίθμητα εἰσι τὰ πταίσματά μου" διὸ καὶ οὐ τολμῶ εἰπεῖν ἕνα συγχωρήσης μοι" ἀλλ' εἰ ἐνδέχεται διὰ τοὺς οἰκτιρμούς σου, συγχώρησον μοι" εἰ δὲ οὐκ ἐνδέχεται, παιδεύσον μὲ ὧδε, καὶ ἐκεῖ μὴ κολάσης μὲ εἰ δὲ καὶ τοῦτο ἀδύνατον, ἀπόδος μοὶ ὧδε μέρος τῆς τιμωρίας, καὶ ἐκεῖ κουφοτέραν μοὶ τὴν κόλασιν ἔργασαι μόνον ἄρξαι ἀπὸ τοῦ νῦν παιδεύεις μὲ πλὴν ἐν ἐλέει, καὶ μὴ τὸ θυμὸ σου, δέσποτα.

Οὕτως οὖν αὐτοῦ ἐπὶ ἐνιαυτὸν ὅλον μετανοοῦντος καὶ ταῦτα μετὰ δακρύων θερμῶς καὶ ὀλοψύχως ἱκετεύοντος ἐν τῇ νηστείᾳ, καὶ ἀγρυπνίᾳ, καὶ τῇ λοιπῇ κακουχίᾳ τὸ τὲ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ καταδαπανῶντος καὶ συντρίβοντος, ἐν μιᾷ καθημένου αὐτοῦ χαμαι, καὶ θρηνοῦντος συνήθως καὶ γοερὸν ἀνοιμώζοντος ἀπὸ τῆς πολλῆς ἀθυμίας, νυσταγμὸς ἐπῆλθεν αὐτῷ καὶ ὑπνωσε' καὶ ἰδοὺ παρίσταται αὐτὸ ὁ Χριστὸς λέγων ἰλαρὰ τὴ φωνὴ τί ἔχεις, ἄνθρωπε; τί οὕτω κλαίεις; ὁ δὲ γνωρίσας αὐτὸν ὡς τις ἐστὶν ἀποκρίνεται συντρόμος καὶ τί ἔπεσον, Κύριε' ἔφη αὐτῷ καὶ φανεῖς καὶ ἐγείρου' ὁ δὲ λέγει οὐ δύναμαι, δέσποτα, ἐὰν μὴ δώσης μοὶ χεῖρα κακεῖνος ἐκτείνας τὴν χεῖρα, καὶ λαβόμενος αὐτοῦ, ἀνέστησεν αὐτόν.

Ὁ δὲ ἀναστὰς, ἐπένθει σφοδρῶς λέγει οὖν αὐτῷ πάλιν ὁ φανεῖς, ὁμοίως πρᾶεῖα καὶ ἰλαρὰ τὴ φωνὴ τί κλαίεις, ἄνθρωπε; τί λυπῇ; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός οὐ θέλεις, Κύριε, ἕνα κλαίω καὶ λυπῶμαι, ὅτι τοσαῦτα σὲ ἔλυπησα, καὶ τοσούτων ἀγαθῶν παρά σου ἀπολαύσας; ὁ δὲ ἐκτείνας αὐτῷ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ἔθηκεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ λέγει αὐτῷ τοῦ λοιποῦ μὴ λυποῦ ἔπει γοῦν σὺ ἕνεκεν ἐμοῦ ἐλυπήθης, οὐκέτι ἐγὼ λυποῦμαι κατὰ σου" εἰ γὰρ διὰ σὲ τὸ αἷμα μου δέδωκα, πόσω μᾶλλον καὶ τὴν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ' (Πως πρέπει να μετανοούμε)

συγχώρησιν δώσω καὶ σοί, καὶ πάση τῇ γνησίως μετανοούσῃ ψυχῇ; ἔλθων οὖν εἰς ἑαυτὸν ὁ ἀδελφὸς ἐκ τῆς ὀπτασίας, εὗρε τὴν καρδίαν ἑαυτοῦ πάσης χαρᾶς πεπληρωμένης καὶ ἐπληροφορήθη ὅτι ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἔλεος μετ' αὐτοῦ καὶ ἔμενε διὰ παντὸς ἐν πολλῇ ταπεινώσει εὐχαριστῶν αὐτῷ.

4. Εἶπε γέρων: ἐὰν πέσης εἰς ἁμαρτίαν καὶ ἐπιστρέψῃς ἐξ αὐτῆς καὶ ἄρξῃ εἰς λύπην καὶ μετάνοιαν, βλέπε μὴ παύσῃ λυπούμενος καὶ στενάζων πρὸς τὸν Κύριον, ἕως ἡμέρας θανάτου σου ἐπεὶ πάλιν ταχὺ εἰς τὸν αὐτὸν βόθρον ἐμπίπτεις ἢ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη, χαλινὸς ἔστι τῆς ψυχῆς, μὴ ἑδὼν αὐτῶν πεσεῖν.

5. "Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Δανιὴλ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀρσενίου ὅτι οὐκ ἥλλασσε τὸ ὕδωρ εἰ μὴ ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, εἰς καὶ τὰ βαία ἀπέβρεχεν, ἀλλ' ἐλαττούμενον, προσετίθει μόνον ἔπλεκε γὰρ τὴν σειράν, καὶ εἰργάζετο αἰεὶ ἕως ὥρας ἑκτῆς το δὲ ὕδωρ μὴ ἀλλασσόμενον, δυσωδίαν ἐποίει. Παρεκάλεσαν οὖν αὐτὸν οἱ παραβάλλοντες γέροντες εἰπεῖν αὐτοῖς τίνος χάριν οὐκ ἀλλάσσει τὸ ὕδωρ τῶν βαίων, ἀλλὰ τῆς τοιαύτης δυσωδίας ἀνέχεται καὶ καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ γέρων ἀντὶ τῶν θυμιαμάτων καὶ τῶν μύρων ὧν ἀπῆλαισα ἐν τῷ κόσμῳ, χρεῖα μὲ ταύτης τῆς δυσωδίας ἀνέχεσθαι οὕτω καὶ ἡμεῖς τὰ ἐναντία διὰ τῶν ἐναντίων ἰάσθαι σπουδάζωμεν καὶ τὰς ἡδονὰς ὧν ἀπολαύσαμεν, διὰ τῶν προσφυῶν κακουχιῶν ἀναιρεῖν ἐν γνώσει ἀγωνιζώμεθα.

6. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος καὶ τῆς Φέρμης ὅτι ἄνθρωπος στήκων εἰς μετάνοιαν, οὐ δέδεται εἰς ἐντολὴν ἥγουν καὶ γνησίως μετανοῶν, εἰ βούλεται καὶ ὑπὲρ τὴν ἐντολὴν ποιεῖν, οὐδὲν τὸ κωλύον αὐτὸν ἐντολὴν δὲ φησιν οὐ μίαν, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν τὸ "Ἅγιον Πνεῦμα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔθεσπισεν" ἅμα δὲ καὶ εἰ τινὰ παρὰ Πατρὸς εἰδικῶς ἐντολὴν ἔλαβεν.

7. Ἀδελφοὶ δύο πολεμηθέντες ὑπὸ τοῦ δαίμονος, ἀπῆλθον καὶ ἔλαβον γυναῖκας ἔπειτα εἶπον πρὸς ἀλλήλους τί ἔκερδησαμεν ἀφέντες τὴν Ἀγγελικὴν τάξιν καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν ἀκαθαρσίαν ταύτην, δι' ἣν τελευταῖον μέλλομεν ἀπελθεῖν καὶ εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ, καὶ εἰς τὰς ἀτελεύτητους κολάσεις; ὑποστρέψωμεν οὖν πάλιν εἰς τὴν ἔρημον καὶ μετανοήσωμεν. Καὶ ἐπανελθόντες, παρεκάλεσαν τοὺς Πατέρας δοῦναι αὐτοῖς ἐντολὰς, ἐξομολογησάμενοι ἅπερ ἔπραξαν" ἐκέλευσαν οὖν οἱ γέροντες ἀποκλεισθῆναι αὐτοὺς ἐπὶ ἐνιαυτόν, καὶ δίδοσθαι τοὺς δύο ἐπίσης ἄρτον καὶ ὕδωρ μόνου ἥσαν δὲ οἱ ἀδελφοὶ καὶ τὴν ἰδέα ὅμοιοι.

Ὡς οὖν ἐπληρώθη καὶ τῆς μετανοίας καιρὸς, ἐξῆλθον καὶ εἶδον αὐτοὺς οἱ Πατέρες καὶ ἦν ὁ μὲν εἰς ὠχρὸς καὶ στυγνὸς καὶ κατατετηγμένος, ὁ δὲ ἕτερος φαιδρὸς τὲ καὶ εὐθαλὴς καὶ ἐθαύμασαν πῶς καὶ τροφῆς τῆς αὐτῆς ἐπίσης μετέχοντες καὶ κατακεκλεισμένοι ὄντες ἀμφοτέρω, οὕτω τὴ μορφὴ κατὰ πολὺ διέφερον ἠρώτησαν οὖν τὸν στυγνὸν λέγοντες τίς ἡ ἄδολεσchia ἦν μετὰ τῶν λογισμῶν ἡδολέσχεις ἐν τῷ κελίῳ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ΄ (Πως πρέπει να μετανοούμε)

καθήμενος; ὁ δὲ ἔφη τὰ κακὰ & ἐποίησα, καὶ τὴν κόλασιν εἰς ἣν ἔμελλον ἀπελθεῖν ἐλογιζόμενην διηνεκῶς καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἐκολλήθη τὸ ὅστούν μου τῇ σαρκί μου ἤρωτησαν δὲ καὶ τὸν ἄλλον τί ἐνεθυμεῖτο ἐν τῷ κελλίῳ καὶ ἀπεκρίθη τῷ θεῷ ἡχαρίστουν, ὅτι οὐκ ἀφῆκε με ἀποθανεῖν ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλ' ἐξείλετο με ἀπὸ τῆς ἀκαθαρσίας τοῦ κόσμου καὶ τῆς κολάσεως καὶ ἤγαγεν εἰς τὴν Ἀγγελικὴν ταύτην πολιτείαν καὶ μνημονεύων τοῦ Θεοῦ, εὐφραινόμενο καὶ εἶπον οἱ γέροντες, ὅτι ἐπίσης ἡ μετάνοια τῶν δύο ἐστὶ πρὸς τὸν Θεόν.

Ερμηνεία

ΑΝΘΡΩΠΕ, με τα μέσα ἔνεκα των οποίων ἔχασες το αγαθόν, με αυτά πρέπει να το επανακτήσης χρεωστεῖς χρυσόν εἰς τον Θεόν; δεν δέχεται ἀπὸ ἐσέ μαργαρίτην. Δηλαδή ἔχασες τὴν σωφροσύνην; δεν δέχεται ὁ Θεός τὴν ἐλεημοσύνην σου, ἐφ' ὅσον εξακολουθεῖς τὴν πορνείαν, διότι θέλει ἀπὸ ἐσέ τον ἁγιασμός του σώματος, ἐπειδὴ παρέβης τὴν ἐντολήν (διὰ τὴν καθαρότητα του σώματος) νικώμενος ἀπὸ τον φθόνον του διαβόλου. Διατί προσπαθεῖς να νικήσης δια τῆς ἀγρυπνίας τον ὕπνον; καὶ νηστεύεις συνεχῶς; ουδεμίαν ωφέλειαν ἔχεις ἀπὸ αὐτὰ ἐναντίον ἐκείνου του πάθους, ἐφ' ὅσον εξακολουθεῖς να δουλεύεις εἰς αὐτό διότι κάθε ἀρρώστια, εἴτε ψυχικὴ εἴτε σωματικὴ, μόνον με τα κατάλληλα δι' αὐτὴν φάρμακα θεραπεύεται.

2. Δύο ἀδελφοὶ σαρκικοὶ ἀπηνήθησαν τον κόσμον, διὰ να μονάσουν ὁ ἓνας ἐξ αὐτῶν ἐγκατεστάθη καὶ ἐμόναζεν εἰς τὸ ὄρος των Ελαιῶν. Μίαν ἡμέραν, ἡ καρδιά του ἐπυρακτώθη, κυριολεκτικῶς, ἀπὸ σφοδρὰν κατάνυξιν ἀμέσως λοιπὸν κατέβη εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ αφοῦ προσήλθεν εἰς τον ἄρχοντα τῆς πόλεως ὁμολόγησεν εἰς αὐτόν ὅλας τὰς ἁμαρτίας του συγχρόνως παρεκάλεσε τον ἄρχοντα εἰπὼν πρὸς αὐτόν τιμώρησόν με, ὅπως προστάζουν οἱ νόμοι. Ὁ ἄρχων ἐθαύμασε διὰ τὴν συντριβὴν καὶ μεταμέλειαν του ἐξομολογηθέντος, ἐσκέφθη ἐπ' ὀλίγον καὶ λέγει εἰς τον ἀδελφόν:

– Ἀνθρωπέ μου, ἐπειδὴ συ ἐξωμολογήθης με τὴν θέλησίν σου, καὶ μετενόησες εὐλικρινῶς, δεν τολμῶ να σε κρίνω, πρὶν σε κρίνῃ ὁ Θεός διότι ἴσως καὶ να σε συνεχώρησε.

Κατόπιν αὐτοῦ ἀνεχώρησεν ὁ ἀδελφός καὶ ἔβαλε μόνος του εἰς τὸ σῶμα του σίδηρα, εἰς τὰ πόδια του καὶ εἰς τον λαιόν του, καὶ αυτοεφυλακίσθη εἰς τὸ κελλίον του. "Ὅταν δε τον ἐπεσκέπτεται κανεὶς καὶ τον ἠρώτα ποίος, 'Αββά, σου ἔβαλεν αὐτὰ τὰ βαρύτατα σίδηρα; ἐκεῖνος ἀπαντούσε: «ὁ ἄρχων».

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ΄ (Πως πρέπει να μετανοούμε)

Μίαν ημέραν λοιπόν προ του θανάτου του ήλθε κοντά του Αγγελος Κυρίου και αμέσως έπεσαν τα σίδηρα απ' επάνω του. Την επομένην ημέραν, όταν εισήλθεν εις το δωμάτιον ο υποτακτικός του, που τον εξυπηρετεί, και τον είδεν ελευθερωμένον από τα σίδηρα, τον ήρώτησε μετά τινος καταπλήξεως.

– Ποίος, Αββά, έλυσε τα σίδηρα από επάνω σου;

– Εκείνος που συνεχώρησε τας αμαρτίας μου, απήντησεν ο Μοναχος και συνέχισεν: Προχθές παρουσιάσθη ενώπιόν μου Αγγελος Κυρίου και μου είπε: χάρις εις την υπομονήν, που επέδειξες, συνεχωρήθησαν όλαι αι αμαρτίαι σου· εν συνεχεία δε ήγγισε με το δάκτυλόν του τα σίδηρα και αμέσως έπεσαν από επάνω μου. Μόλις εξιστόρησε το περιστατικόν αυτό ο Μοναχός αμέσως εκοιμήθη τον ύπνον της αιωνιότητος.

3. Ένας άλλος αδελφός παρέμεινε μόνος του εις την Μονήν των Μονιδίων και ανέπεμπε διαρκώς προς τον Θεόν αυτήν την ευχήν: Κύριε, επειδή δεν έχω φόβον Θεού, διά τούτο στείλε μου κεραυνόν, ή καμμίαν άλλην τιμωρίαν, ή ασθένειαν, ή δαίμονα, μήπως δι' αυτών συνέλθη ή πεπωρωμένη ψυχή μου και έλθη εις φόβον. Αλλοτε πάλιν παρακαλών τόν Θεόν έλεγεν Γνωρίζω, Δέσποτά μου, ότι πολύ ήμάρτησα ενώπιόν Σου, και τα πταίσματά μου είναι αναρίθμητα: δι' αυτό και δεν τολμώ να σου είπω να με συγχωρήσης· αλλ' εάν είναι δυνατόν, χάρις εις τους οικτιρμούς σου, συγχώρησόν με. Εάν πάλιν είναι αδύνατον να με συγχωρήσης, τότε τιμώρησόν με εδώ, και όχι εκεί εις την αιώνιον κόλασιν. Εάν δε και αυτό είναι αδύνατον, δώσε μου εις την παρούσαν ζωήν μέρος της κολάσεως, ώστε να καταστη ελαφροτέρα η κόλασίς μου εις την άλλην ζωήν. Μόνον από τώρα άρχισε, Δέσποτά μου, να με τιμωρής, όχι όμως με τον δίκαιον θυμόν σου και την οργήν, αλλά με εύσπλαγχνίαν και επιείκειαν.

Έτσι λοιπόν επέρασεν ένας ολόκληρος χρόνος καθ' όλον αυτό το διάστημα ο Μοναχός δεν έπαυσε να εκτελή το έργον της μετανοίας, να ικετεύη ολοψύχως και μετά θερμών δακρύων τον Θεόν να τον συγχωρήση, να νηστεύη, να αγρυπνη, να υποβάλλη το σώμα του εις διαφόρους κακουχίας και να καταπονή την ψυχήν του διά της συντριβής.

Μίαν ημέραν, ενώ εκάθητο κατά γης, και, ως συνήθως, εθρήνει διά τας αμαρτίας του και οδύρετο θλιβερώς και μεγαλοφώνως, ενύσταξεν από την πολλήν λύπην και απεκοιμήθη. Σχεδόν αμέσως εμφανίζεται ενώπιόν του ο Χριστός και του λέγει με φωνήν, γεμάτην καλωσύνην και στοργήν.

– Τι έχεις, άνθρωπε; Διατί κλαίεις τόσον απαρηγόρητα;

Ο Μοναχός τον ανεγνώρισεν αμέσως ποιος είναι και έντρομος από τον φόβον και τον σεβασμός του απαντά:

– Έπεσα, Κύριέ μου, απήντησεν έντρομος ο Μοναχός.

- Σήκω λοιπόν, απήντησεν ο φανείς Κύριος.

– Δεν ήμπορώ, Δέσποτα, εάν δεν μου δώσης το χέρι σου. Τότε ο Κύριος άπλωσε το χέρι του, τον έπιασε και τον εσήκωσε.

Όταν έσηκώθη ο Μοναχός και εστάθη ενώπιον του ανεγείραντος αυτόν Κυρίου, ήρχισε πάλιν να κλαίη και να συγκλονίζεται από το σφοδρόν πένθος.

Λέγει λοιπόν πάλιν εις αυτόν ο φανερωθείς εις το όραμα Κύριος, με φωνήν ήσυχον και γλυκείαν.

– Διατί, κλαίεις, άνθρωπε; Διατί λυπείσαι; Και ο αδελφός απαντά πάλιν προς τον Κύριον.

– Δεν θέλεις, Κύριε, να κλαίω και να λυπούμαι, αφού, αν και απήλαυσα τόσα καλά από σένα, εν τούτοις εγώ τόσον πολύ σε έλύπησα;

Μετά τους λόγους αυτούς ο Κύριος ήπλωσε και πάλιν το χέρι Του και το ακούμβησεν ελαφρά επάνω εις την κεφαλήν του Μοναχού, λέγων προς αυτόν:

– Μη λυπείσαι πλέον διότι αφού δι' εμέ εδοκίμασες τόσην λύπην, εγώ καθόλου δεν θα λυπούμαι εναντίον σου. Εάν δε το αίμα μου έδωσα διά σε, πόσον μάλλον και την συγχώρησιν θα προσφέρω και εις σε και εις κάθε ψυχήν, που μετανοεί ειλικρινώς διατας αμαρτίας της;

Μόλις ο αδελφός συνήλθεν από την ευεργετικήν αυτήν οπτασίαν ήσθάνθη την καρδίαν του γεμάτην από χαράν ή δε συνείδησίς του τον επληροφόρησεν, ότι ο Θεός τον ευσπλαγχνίσθη. Κατά δε τον υπόλοιπον χρόνον της ζωής του έζησε με πολλήν ταπείνωσιν ευχαριστών τον Θεόν δια την συγχώρησιν των αμαρτιών του.

4. Ένας Γέρων είπεν: εάν πέσης εις μίαν αμαρτίαν και επιστρέψης από αυτήν και αρχίσης να λυπήσαι και να μετανοής διά την πτώσιν, πρόσεξε να μη παύσης να λυπήσαι και να αναστενάζης προς τον Κύριον, μέχρι του θανάτου σου, επειδή υπάρχει

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ΄ (Πως πρέπει να μετανοούμε)

κίνδυνος γρήγορα πάλιν να ξαναπέσης εις τον ίδιον βόθρον. Η κατά Θεόν λύπη είναι χαλινός της ψυχής, που δεν την αφήνει να ξαναπέση πάλιν.

5. Ο Αββάς Δανιήλ διηγείτο διά τον Αββάν Αρσένιον, ότι το νερόν εις το οποίον έβρεχε τα κλαδιά των φοινίκων, το ήλλαζε μίαν φοράν τον χρόνον μόνον δε όταν ηλαττώνετο, προσέθετεν ολίγον. Ως γνωστον δε από τα φοινικόκλαδα αυτά έπλεκε το σχοινίον και ειργάζετο συνεχώς μέχρι της έκτης ώρας! Καθ' όλον δε αυτό το διάστημα της εργασίας ή δυσωδία από το στάσιμον νερόν, που δεν το άλλαζεν, ήτο αφόρητος. Οι πατέρες που προσήρχοντο εις το κελλί του, διά να τον επισκεφθούν, τον παρεκάλεσαν να τους εξηγήση, διατί δεν αλλάσσει το νερό των φοινικοκλάδων, αλλ' ανέχεται τόσον αφόρητον δυσσομίαν.

Εις αυτήν την απορίαν ο 'Αββάς Αρσένιος έδωσε την εξής απάντησιν:

- Μου χρειάζεται να ανέχομαι αυτήν την δυσσομίαν, αντί των θυμιαμάτων και των ευωδιών, που απήλαυσα εις την κοσμικήν μου ζωήν.

Ας φροντίσωμεν λοιπόν και ημείς να θεραπεύσωμεν τα πάθη με τα αντίθετα προς αυτά πνευματικά φάρμακα. Ας αγωνισθώμεν δε με επίγνωσιν να σβήσωμεν τας αναμνήσεις των ηδονών, που απολαύσαμεν, με τας αντιστοίχους προς αυτάς κακουχίας.

6. Ο Αββάς Θεόδωρος και της Φέρμης είπεν ότι ο άνθρωπος που εκτελεί κανόνα μετανοίας, δεν δεσμεύεται εις νος, που μετανοεί ειλικρινώς, εάν θέλη να καταβάλη κόπους, μεγαλυτέρους και από την εντολήν, τίποτε δεν τον εμποδίζει. Ως εντολήν δε δεν εννοεί μόνον μίαν, αλλά όλας όσας έθέσπισε το Αγιον Πνεύμα εις την Εκκλησίαν όπως επίσης και την δοθείσαν εις αυτόν ειδικών εντολήν (κανόνα).

7. Δύο Μοναχοί επολεμήθησαν υπό του δαίμονος της πορνείας και αναχωρήσαντες εκ του τόπου της ασκήσεως μετέβησαν εις την πόλιν και έλαβον γυναίκας. Μετά καιρόν συνηντήθησαν και έλεγον μεταξύ των:

- Τί έκερδίσαμεν εγκαταλείψαντες την Αγγελικήν τάξιν και κυλισθέντες εις αυτήν την ακαθαρσίαν των ηδονών, διά την οποίαν πρόκειται, εις το τέλος, να απέλθωμεν εις το αιώνιον πυρ και να υποστώμεν τα ατελείωτα βασανιστήρια της κολάσεως; Ας επιστρέψωμεν πάλιν εις την έρημον και να μετανοήσωμεν.

Πράγματι, επανήλθον εις την έρημον, εξομολογήθησαν τας αμαρτίας των και παρεκάλεσαν τους πατέρας να τους δώσουν κανόνα μετανοίας. Οι Γέροντες διέταξαν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ΄ (Πως πρέπει να μετανοούμε)

να παραμείνουν κλεισμένοι, επί ένα ολόκληρον έτος, εις το κελλίον των, και να δίδεται ως τροφή εις τους Μοναχούς αυτούς μόνον ψωμί και νερό. Κατά σύμπτωσιν δε και οι δύο Μοναχοι ήσαν όμοιοι κατά την μορφήν του προσώπου των.

Όταν λοιπόν συνεπληρώθη ο καιρός της μετανοίας των, εξήλθον από το κελλίον και τους είδον οι Πατέρες. Περιέργως δέ, καίτοι ωμοιάζον κατά την μορφήν, έτρωγον το ίδιον φαγητών και έζων υπό τας αυτάς συνθήκας, εν τούτοις ο μεν ένας ήτο ωχρός, σκελετωμένος και εξησθενημένος, ενώ ο άλλος ήτο ακμαίος και χαρούμενος. Και εθαύμασαν οι Πατέρες πως ενώ και οι δύο έτρωγον την ιδίαν τροφήν και ήσαν και οι δύο κλεισμένοι, διέφερον τόσο πολύ κατά την μορφήν.

Ήρώτησαν λοιπόν τον σκελετωμένον:

– Ποία ήτο η μυστική συνομιλία σου με τους λογισμούς σου, όταν παρέμεινες επί ένα έτος έγκλειστος εις το κελλίον σου;

Εκείνος απήντησεν:

– Εσκεπτόμην συνεχώς τας αμαρτίας, τας οποίας διέπραξα και την κόλασιν εις την οποίαν επρόκειτο να απέλθω μετά θάνατον. Εκ του φόβου δε της αιωνίας τιμωρίας, εκόλλησε το δέρμα μου εις τα οστά μου (Ψαλμ. ρα', 6).

Ήρώτησαν και τον άλλον, τί εσκεπτετο επί ένα έτος κλεισμένος εις το κελλίον.

–Εγώ –απήντησεν– ευχαριστούσα τον Θεόν, διότι δεν με άφησε να αποθάνω εις την αμαρτίαν, αλλά με έβγαλεν από την ακαθαρσίαν του κόσμου και την κόλασιν και με έφερε και πάλιν εις αυτήν εδώ την 'Αγγελικής πολιτείαν. Ενθυμούμενος δε διαρκώς τον Θεόν και την αγάπην Του, έχαιρον πνευματικώς.

Μετά τας εξηγήσεις αυτές είπον οι Γέροντες:

– Και των δύο Μοναχών ή μετάνοια έχει την αυτήν άξίαν ενώπιον του Θεού.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Δ' (Οι ασθενείς σιγά – σιγά στη μετάνοια)

Ὅτι τοῖς ἀσθενέσιν ἀρμόδιόν το κατὰ μικρόν εἰς τὰ τῆς μετανοίας ἔργα ἐνάγεσθαι.

Ὅτι οἱ ασθενεῖς πρέπει νὰ οδηγοῦνται σιγά - σιγά εἰς τὰ ἔργα τῆς μετανοίας.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἐμπεσὼν εἰς πειρασμόν, ἥτοι εἰς ἁμαρτίαν, ἀπὸ τῆς θλίψεως ἀπώλεσε τὸν μοναχικὸς κανόνα καὶ θέλων βαλεῖν ἀρχήν, ὑπὸ τῆς λύπης ἐνεποδίζετο λέγων ἐν ἑαυτῷ πότε ἔχω εὐρεῖν ἑμαυτον, ὡς πὲρ ἤμην ποτέ; καὶ ὀλιγορῶν, οὐκ ἴσχυεν ἄρξασθαι τοῦ μοναχικοῦ ἔργου ἐλθὼν δὲ πρὸς τινὰ γέροντα, διηγήσατο αὐτὸ τὰ καθ' ἑαυτὸν καὶ ἀκούσας ὁ γέρον τὰ τῆς θλίψεως αὐτοῦ, διηγήσατο αὐτὸ ὑπόδειγμα τοιοῦτον λέγων· ἄνθρωπος τις εἶχε χωρίον καὶ ἐξ ἀμελείας αὐτοῦ ἐχερσώθη καὶ ἐπληρώθη θρύων καὶ ἀκανθῶν ὕστερον δὲ ἔδοξεν αὐτῷ φιλοκαλεῖσθαι τοῦτο καὶ λέγει τῷ υἱῷ αὐτοῦ ὕπαγε, καθάρισον τὸ χωρίον καὶ ἀπελθὼν ὁ υἱὸς αὐτοῦ καθάρισαι αὐτό, θεωρήσας τὸ πλῆθος τῶν ἀκανθῶν, ὀλιγορήσε λέγων ἐν ἑαυτῷ πότε ἔχω ὅλα ταῦτα ἀνασπᾶσαι καὶ καθάρισει τα δέ; καὶ ἀναπεσὼν ἐκοιμήθη, ἀφύπνισθεῖς δὲ πάλιν καὶ ἀπιδὼν εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἀκανθῶν καὶ ἀκηδιάσας, ἔμεινε κείμενος κατὰ γῆς καὶ ποτὲ μὲν καθεύδων, ποτὲ δὲ στρεφόμενος ἔνθεν κακεῖθεν ὡς θύρα ἐπὶ στρόφιγγα αὐτῆς κατὰ τὴν γραφήν, καὶ οὕτως ἀργῶς οὐκ ὀλίγας ἡμέρας ἤναλωσεν.

Ἐρχεται οὖν μετὰ ταῦτα ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἰδεῖν τί ἐποίησε καὶ εὔρεν αὐτὸν μηδὲν ἐργασάμενον" καὶ εἶπεν αὐτῷ τί ὅτι οὐδὲν εἰργάσω ἕως τοῦ νῦν; ὁ δὲ ἔφη" πάτερ, ὡς ἤρχομην ἐργάσασθαι, βλέπων τὸ πλῆθος τῶν θρύων καὶ τῶν ἀκανθῶν, συνειχόμεν καὶ ἀπὸ τῆς θλίψεως ἐτίθουν ἑμαυτον καὶ ἐκοιμώμην, διὸ καὶ οὐδὲν εἰργασάμην καὶ λέγει αὐτῷ ὁ πατὴρ αὐτοῦ τέκνον, ἴσον τοῦ πλάτους τοῦ στρώματός σου ποιεῖ καθημέραν καὶ οὕτω προκόπτει τὸ ἔργον σου καὶ οὐκ ὀλιγορεῖς καὶ δὲ νεώτερος ἐποίησεν οὕτως καὶ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἐκαθάρισθη τὸ χωρίον. Οὕτως οὖν καὶ σύ, ἀδελφὲ κατ' ὀλίγον ἐργάσου καὶ οὐκ ὀλιγορεῖς καὶ ὁ θεὸς τῇ χάριτι αὐτοῦ πάλιν ἀποκαθιστᾷ σὲ εἰς τὴν ἀρχαίαν σου τάξιν ὁ δὲ ἀδελφὸς ἀκούσας, καὶ καθίσας μεθ' ὑπομονῆς, ἐποίει ὡς ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ γέροντος καὶ χάριτι Θεοῦ εὔρεν ἀνάπαυσιν.

Ερμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Δ΄ (Οι ασθενείς σιγά – σιγά στη μετάνοια)

ΕΝΑΣ αδελφός έπεσεν εις πειρασμόν, δηλαδή εις αμαρτίαν τόσον δε μεγάλην θλίψιν εδοκίμασεν, ώστε εγκατέλειψε και τον κανόνα του Μοναχού. Και ενώ ήθελε να κάμη αρχήν να μετανοή, ήμποδίζετο από την λύπην και έλεγεν εις τον εαυτόν του πώς θα ήμπορέσω να ανεύρω τον εαυτόν μου, όπως ήμουν κάποτε; Αμελών δε και δισταζων δεν είχε την δύναμιν να αρχίση το μοναχικόν του έργον.

Επεσκέφθη λοιπόν ένα Γέροντα και εξωμολογήθη εις αυτόν όσα του συνέβαινον.

Ο Γέρων, αφού ήκουσε μετά προσοχής τα ζητήματα, που τον έθλιβον, αντί απαντήσεως του διηγήθη το κατωτέρω παράδειγμα, υπό μορφήν διδακτικής παραβολής: "Ένας άνθρωπος –ήρχισε να λέγη είχεν ένα αγρόν από αμέλειάν του λοιπόν ο αγρός αυτός έχερσώθη και έγένευσεν από άγρια χόρτα και αγκάθια. Μετά καιρόν ο άνθρωπος αυτός έσκέφθη να περιποιηθή τον αγρόν του και να τον καλλιεργήση. Διέταξε λοιπόν τον υιόν του να υπάγη να καθαρίση τον αγρόν. Πράγματι μετέβη ο υιός να καθαρίση τον αγρόν μόλις όμως τον είδε γεμάτον αγκάθια, απεγοητεύθη και είπε μέσα του: πότε θα μπορέσω να τα ξερριζώσω όλα αυτά και να τον καθαρίσω; εξαπλώθη λοιπόν και απεκοιμήθη.

Έξυπνήσας δε επ' ολίγον και ατενίσας πάλιν προς το πλήθος των ακανθών, έβαρύνθη και έμεινεν εξαπλωμένος κατά γής. Και άλλοτε κοιμώμενος, άλλοτε πάλιν στρέφων από την μίαν πλευράν εις την άλλην, όπως η θύρα περιστρέφεται εις την στρόφιγγά της, κατά την παροιμίαν, «ώσπερ θύρα στρέφεται επί του στρόφιγγος, ούτως οκνηρός επί της κλίνης αυτού. Κρύψας οκνηρός την χείρα εν τω κόλπω αυτού, ου δυνήσεται επενεγκείν επί στόμα» (Παροιμ. κστ' 14-16) επέρασεν αρκετές ημέρας χωρίς εργασίας και με αμέλειαν.

Εν τω μεταξύ έρχεται και ο πατήρ του, να ιδή τι έκαμεν εις τον αγρόν. Καθώς λοιπόν τον εύρεν άργών και αναποφάσιστον, του λέγει:

– Διατί, παιδί μου, δεν έκανες τίποτε μέχρι τώρα; Το παιδί απήντησεν:

– Πατέρα μου, καθώς ήρχόμην να εργασθώ, και έβλεπα αυτό το πλήθος από τα αγριόχορτα και τα αγκάθια, έχανα την όρεξίν μου προς εργασίας, και από την στενοχωρίαν μου εξήπλωνα και εκοιμόμουν. Δι' αυτό δεν έκαμα τίποτε μέχρι σήμερα.

– Παιδί μου, μη στενοχωρείσαι, απήντησεν ο πατέρας να ξεχερσώνης κάθε ημέραν έκτασιν ίσης προς το πλάτος του στρώματός σου και έτσι θα προχωρήση ή εργασία σου και δεν θα σε καταπνίξη ή αμέλεια. Πράγματι ο υιός έπραγματοποίησε την

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Δ΄ (Οι ασθενείς σιγά – σιγά στη μετάνοια)

συμβουλήν του πατρός και εντός ολίγου χρόνου εκαθαρίσθη ο αγρός από τα αγκάθια και τα αγριόχορτα.

— Έτσι και σύ, αδελφέ μου, ολίγον κατ' ολίγον να εργάζεσαι και δεν κινδυνεύεις από αμέλειαν. Ο δε Θεός βλέπων την επιθυμίαν σου προς εργασίαν θα σε αποκαταστήση και πάλιν, με την Χάριν Του, εις την αρχαίαν σου τάξιν.

Ο Μοναχός ήκουσε μετά προσοχής τὰς συστάσεις αὐτάς, ἐκάθισε με υπομονήν και εφήρμοσε τὰς υποδείξεις του Γέροντος.

Πράγματι δε με την Χάριν του Θεού εύρε την επιζητουμένην ανάπαυσιν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄ **(Να θυμόμαστε το θάνατο και τη μέλλουσα κρίση)**

Ὅτι δεῖ αἰεὶ τοῦ θανάτου μεμνήσθαι καὶ τῆς μελλούσης κρίσεως οἱ γὰρ μὴ ταῦτα διηνεκῶς προσδοκῶντες καὶ λογιζόμενοι, ὑπὸ τῶν παθῶν ραδίως ἀλίσκονται.

Ὅτι πρέπει πάντοτε να ενθυμούμεθα τον θάνατον και την μέλλουσαν κρίσιν· διότι εκείνοι που δεν αναμένουν διαρκῶς τον θάνατον και την μέλλουσαν κρίσιν ευκόλως κυριεύονται ἀπὸ τα πάθη.

Α'. Εν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου

ΕΛΕΓΕΝ ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ὅτι εἰς τὸ μὴ ὀλιγωρεῖν ἡμᾶς καὶ ἐνδιδόναι τῆς ἀσκήσεως, καλὸν αἰεὶ μελετᾶν τὸ τοῦ Ἀποστόλου ρητὸν το καθημέραν ἀποθνήσκω ἐὰν γὰρ καὶ ἡμεῖς ὡς θνήσκοντες καθημέραν οὕτω ζῶμεν, οὐχ ἁμαρτήσομεν ἐστὶ δὲ τὸ λεγόμενον τοιοῦτον ἵνα ἐγειρόμενοι καθημέραν, νομίζωμεν μὴ ἐγείρεσθαι, ἀδήλου φύσει καὶ τῆς ζωῆς ἡμῶν οὔσης καὶ μετρουμένης καθημέραν παρὰ τῆς προνοίας.

Οὕτω δὲ διακείμενοι, οὔτε ἁμαρτήσομεν, οὔτε τινὸς ἐπιθυμίαν ἐξομεν οὔτε μνησιῶμεν τινὶ οὔτε θησαυρίσομεν ἐπὶ γῆς· ἀλλ' ὡς καθημέραν προσδοκῶντες ἀποθανεῖν, ἀκτήμονες ἐσόμεθα καὶ πάντα πάσι συγχωρήσομεν ἀλλ' οὐδὲ ἐπιθυμίας γυναικός, ἢ ἄλλης τινὸς ρυπαρᾶς ἡδονῆς ἀπολαύσαι θελήσομεν, ἀλλ' ὡς παρερχομένην ἀποστραφησόμεθα, ἀγωνιῶντες αἰεὶ καὶ προβλέποντες τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως αἰεὶ γὰρ ὁ μείζων φόβος καὶ ἀγὼν τῶν βασάνων, διαλύει τὸ λεῖον τῆς ἡδονῆς καὶ τὴν ψυχὴν κλίνουσαν ἀνίστησιν.

Ερμηνεία

Ο ΑΓΙΟΣ Αντώνιος ἔλεγε πρὸς τοὺς μαθητὲς του διὰ να μη αμελῶμεν και να μη υποχωρῶμεν πρὸ της ασκήσεως, εἶναι καλὸν να μελετῶμεν πάντοτε το ρητὸν του Αποστόλου που λέγει, καθημερινῶς ἀποθνήσκω. Διότι εἴαν και ημεῖς διάγωμεν τον βίον ημῶν ως ἀποθνήσκοντες καθημερινῶς, ἀσφαλῶς δεν θα ἁμαρτήσωμεν. Αυτό δε που σας προτείνω, θα το πραγματοποιήσωμεν κατὰ τον ἐξῆς τρόπος κατὰ την

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄ (Να θυμόμαστε το θάνατο και τη μέλλουσα κρίση)

καθημερινήν μας αφύπνισιν εκ του ύπνου, ας νομίζωμεν ότι δεν ηγέρθημεν εκ της κλίνης και απεθάναμεν, εφ' όσον άλλωστε και η ζωή ημών, εκ φύσεως, είναι αγνώστου διαρκείας και τέλους και καθημερινώς μετρείται από την θείαν πρόνοιαν.

Όταν σκεπτόμεθα κατά τον τρόπον αυτόν, ούτε θα αμαρτήσωμεν, ούτε τίποτε θα επιθυμήσωμεν, ούτε θα μνησικακούμεν εναντίον των άλλων, ούτε θα αποκτήσωμεν υλικούς θησαυρούς επάνω εις την γην· αλλ' ως αναμένοντες καθημερινώς τον θάνατον, θα γίνωμεν ακτήμονες και θα συγχωρήσωμεν όλα τα σφάλματα εις τους αδελφούς μας. Επί πλέον ούτε γυναίκα θα επιθυμήσωμεν, ούτε θα θελήσωμεν να απολαύσωμεν καμμίαν άλλην ρυπαράν ηδονήν, αλλά μετά βδελυγμίας θα τα αποστραφώμεν όλα αυτά, ως παρερχόμενα ταχύτατα, ζώντας διαρκώς με την αγωνίαν του θανάτου και προβλέποντες πάντοτε την ημέραν, της κρίσεως.

Διότι πάντοτε και μεγαλύτερος φόβος του απροσδοκήτου θανάτου και η αγωνία για τα αναμενόμενα βάσανα εκ της αμαρτίας, διαλύουν ευκόλως το απατηλόν της ηδονής και ανεγείρουν την ψυχήν, οσάκις παρεκκλίνει προς το κακόν.

Β'. Εν τω βίω τού Αγίου Ιωάννου του Ελεήμονος

Ο ΜΕΓΑΣ Ιωάννης καὶ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἐκκλησίας Πατριάρχης, ἓνα τὴν τοῦ θανάτου μνήμην εἰς βάθος ἐγχαράξῃ τῇ ἑαυτοῦ διανοίᾳ, καὶ διὰ παντὸς αὐτῷ παρισταμένην ἔχη καὶ πρὸ ὀμμάτων, τί ποιεῖ; μνημεῖον αὐτῷ προστάττει διοικοδομηθῆναι τοῦτο δὲ μὴ ἐπιτεθῆναι πέρας ἀλλ' ἡμιτελὲς οὕτω καταλειφθῆναι εἴτα τοὺς ἐπὶ τῷ ἔργῳ τεταγμένους, ἐπειδὴ ἂν ἐπίσημος τις εορτὴ εἴη, ἐπὶ πάντων ἐφισταμένους τῶν συνεδρευόντων, ἐν τῷ προφανεῖ λέγειν· τὸ μνῆμα τὸ σὸν ἄχρι σήμερον ἀτελές, δέσποτα ἐπιτρεψον οὖν αὐτῷ πέρας λαβεῖν ἄδηλον γὰρ ὅποια ὥρα καὶ κλέπτῃς ἔπεισε θάνατος.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Ιωάννης, ο Πατριάρχης της Εκκλησίας της Αλεξανδρείας, διὰ να εγχαράξῃ βαθιά εις το μυαλό του την μνήμην του θανάτου και να την βλέπῃ πάντοτε ζωηρῶς με τα μάτια της ψυχῆς του, τι κάνει; Διατάσσει να κτίσουν τον τάφον του, να μη τον τελειώσουν όμως, ἀλλὰ να τον αφήσουν μισοτελειωμένον. Ἐπειτα δίδει ἐντολήν εις αυτούς, που ἡσυχολοῦντο με την κατασκευῆς του τάφου του, οσάκις ἐπετελεῖτο ἐπίσημος εορτή, να ἔρχονται ἐμπρός εις ὅλους που συνήρχοντο διὰ την εορτήν, και να του λέγουν δυνατά: Ο τάφος σου, Δέσποτα, εἶναι μισοτελειωμένος ἀκόμη ἐπίτρεψέ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄ (Να θυμόμαστε το θάνατο και τη μέλλουσα κρίση)

μας λοιπόν να τον τελειώσωμεν, διότι είναι άγνωστον εἰς ποίαν ὥραν ἐπέρχεται, ὡς κλέπτης, ὁ θάνατος.

Γ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΙΠΕΝ καὶ Ἀββᾶς Ἀγάθων· χρὴ τὸν Μοναχῶν πᾶσαν ὥραν προσέχειν τῷ κριτηρίῳ τοῦ Θεοῦ.

2. "Ὦν τὶς Ἀναχωρητὴς ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ Ἰορδάνου, ἀγωνιζόμενος ἐπὶ ἔτη πολλὰ δὲ ὑπὸ θεοῦ σκεπόμενος, προσβολᾷς ἐκ τοῦ ἐχθροῦ οὐκ ἐδέχετο, ἀλλὰ σχεδὸν ἀπολέμητος ἦν καὶ διὰ τοῦτο πρὸς πάντας τοὺς πρὸς αὐτὸν ἔρχομενους ὠφελείας χάριν, ἐξουθένει τὸν σατανᾶν καὶ λοιδορίαις ἔβαλλε λέγων ὅτι οὐδὲν ἐστὶ καὶ οὐ δύναται τί πρὸς τοὺς ἀγωνιστᾶς, εἰ μὴ ὁμοίους αὐτοῦ εὖρη ρυπαροὺς, δεδουλωμένους πάντοτε τῇ ἁμαρτίᾳ, οὓς ἐκνευρίζει" ταῦτα δὲ ἔλεγε, μὴ αἰσθανόμενος τῆς ἄνωθεν χάριτος, ἣ τὸν σατανᾶν οὐ συνεχώρει αὐτὸ προσβαλεῖν.

Ἐγγίζοντος δὲ τοῦ τέλους αὐτοῦ κατὰ συγχώρησιν θεοῦ, φαίνεται αὐτὸ καὶ διάβολος ὀφθαλμοφανῶς, καὶ φησι πρὸς αὐτὸν τί ἔχω πρὸς σε, Ἀββᾶ; μὴ σοὶ τίποτε παρηνώλησα; ὁ δὲ ἔμπτυσας αὐτῷ, τοῖς αὐτοῖς πάλιν ἐκέχρητο ρήμασιν ὑπάγε ὀπίσω μου, σατανᾶ οὐδὲν γὰρ δύνη πρὸς τοὺς δούλους τοῦ Χριστοῦ καὶ δὲ ἔφη" ναί, ναί: ἄλλα τεσσαράκοντα ἔτη ἔχεις ζῆσαι καὶ μίαν ὥραν εἰς τὰ τοσαῦτα ἔτη οὐχ εὐρήσω σκελίσαι σε; καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἀφανὴς γέγονεν ὁ δὲ Μοναχὸς ἤρξατο εὐθὺς λογισμοὺς παλαίειν" καὶ λέγει πρὸς ἑαυτὸν ἔχω τοσαῦτα ἔτη τρυχόμενος ὧδε καὶ ἀκμὴν ἄλλα τεσσαράκοντα ἔτη θέλει μὲ ζῆσαι ὁ Θεός; λοιπὸν ἀπέρχομαι εἰς τὸν κόσμον, καὶ βλέπω τοὺς διαφέροντας μοὶ καὶ συγγίνομαι αὐτοὺς ἔτη τινὰ καὶ πάλιν ὑποστρέφω καὶ ἔχομαι τῆς ἀσκησεώς μου.

Ὡς οὖν ἔδοξε ταῦτα αὐτῷ, ἔργῳ ἐπλήρου καὶ ἐξεληθὼν τῆς κέλλης, εἶχετο τῆς ὁδοῦ οὐ μακρὰν δὲ αὐτοῦ γενομένου, ὁ φιλάνθρωπος θεὸς ἐλεήσας αὐτὸν καὶ μὴ θελήσας ἀπολεσθῆναι τοὺς κόπους αὐτοῦ, ἀπέστειλεν Ἄγγελον εἰς βοήθειαν αὐτοῦ καὶ ὑπαντήσας αὐτῷ ὁ Ἄγγελος, φησὶ πρὸς αὐτὸν ποῦ πορεύει, Ἀββᾶ; καὶ δὲ ἔφη ἐπὶ τὴν πόλιν λέγει αὐτῷ ὁ Ἄγγελος ὑποστρεψον εἰς τὴν κέλλαν σου καὶ μηδὲν σοὶ καὶ τὸ σατανᾶ ἔχε δὲ ἑαυτὸν χλευασθέντα ὑπ' αὐτοὺς καὶ δέ, εἰς ἑαυτὸν ἐλθὼν, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ καὶ ποιήσας τρεῖς ἡμέρας ἐτελειώθη.

3. Εἶπε γέρων ὅτι ἐν τῷ ἐργάζεσθαι καταφέρω τὸν ἄτρακτον καὶ τιθῶ τὸν θάνατον πρὸ ὀφθαλμῶν μου, πρὸ τοῦ ἀνενέγκαι αὐτόν. Ὁ αὐτὸς εἶπεν ἄνθρωπος ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν θάνατον πᾶσαν ὥραν, νικᾷ τὴν ὀλιγοψυχίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄ (Να θυμόμαστε το θάνατο και τη μέλλουσα κρίση)

4. Εἶπε γέρων" ἐν παντὶ ἔργων καὶ μέλλεις ποιεῖν, πάντοτε λέγε ἐὰν ἐπισκέψηται με ὁ θεὸς νῦν, τί γίνεται; καὶ βλέπε τί ἀποκρίνεται ὁ λογισμὸς καὶ ἐὰν κατακρίνη σε, ἄφες εὐθὺς καὶ ρίπον τὸ ἔργον καὶ κρατεῖς καὶ λάβε ἄλλο ἓνα θαρρῆς φθασθῆναι εἰς τὸ αὐτὸ δεῖ γὰρ τὸν ἐργάτην ἐν πάσῃ ὥρᾳ ἕτοιμος εἶναι πορευθῆναι τὴν δδὸν αὐτοῦ, καν εἰς ἐργόχειρον κάθη καν ἐν ὁδῷ πορεύῃ καν ἐσθίῃς, τοῦτο πάντοτε λέγε ἐν σεαυτῷ ὅτι ἄρτι ἐὰν καλέσῃ ἡμᾶς ὁ Θεός, τί γίνεται; καὶ βλέπε τί ἀποκρίνεται ἡ συνείδησίς σου καὶ τάχυνον ποιῆσαι, εἰ τί λέγει σοί.

Καὶ ἐὰν θέλῃς μαθεῖν εἰ ἐγένετο ἔλεος μετὰ σου, ἐρώτησαν τὴν συνείδησίν σου καὶ μὴ παύσῃ τοῦτο ποιῶν, ἕως οὐ πληροφορηθῇ ἡ καρδιά σου καὶ ἡ συνείδησίς σου εἴπῃ σου, ὅτι πιστεύομεν εἰς τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ Θεοῦ, ὅτι πάντως ποιεῖ μεθ' ἡμῶν ἔλεος πρόσεχε δὲ τὴν καρδιά σου μήπως ἀπὸ δισταγμοῦ λέγει τὸν λόγον καὶ ἐὰν δυσπιστῇ ἕως τριχὸς μιᾶς, μακρὰν ἔστιν ἀπὸ σου τὸ ἔλεος.

5. Ὁ Ἀββᾶς Ἀρσένιος, μέλλων τελευτᾶν, ὡς ἤδη ὥρα ἦν, εἶδον αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ κλαίοντα, καὶ λέγουσιν αὐτῶν καὶ σὺ φοβή, Πάτερ; δ δὲ εἶπεν αὐτοῖς ἐν ἀληθείᾳ ὁ φόβος καὶ νῦν ὦν μετ' ἐμοῦ, οὐδέποτε μου ἀπέστη ἀφ' οὐ γέγονα Μοναχὸς καὶ τοῦτο εἶπων ἐκοιμήθη.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Αγάθων εἶπεν, ὅτι ο Μοναχὸς πρέπει ἀνά πάσαν στιγμὴν νὰ ἔχῃ τὸν νοῦν τοῦ εἰς τὸ φοβερόν κριτήριον τοῦ Θεοῦ, δηλαδὴ τὴν Δευτέραν τοῦ Χριστοῦ Παρουσίαν.

2. Εἰς τὰ μέρη τοῦ Ιορδάνου ἐζή, κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, ἓνας Αναχωρητής, ο ὁποῖος ἐπὶ πολλὰ ἔτη ηγωνίζετο. Οὗτος προστατευόμενος ἀπὸ τὴν σκέπην τοῦ Θεοῦ δεν ἐθίγετο ἀπὸ τὰς προσβολὰς τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ παρέμενε σχεδόν ανενόχλητος ἀπὸ τὸν πόλεμον τοῦ διαβόλου. Δι' αὐτὸ εμπρός εἰς ἐκείνους που τὸν ἐπεσκέπτοντο, χάριν πνευματικῆς ωφελείας, ἐπεριφρονούσε τὸν σατανὰ καὶ τὸν εἰρωνεύετο λέγων εἰς τοὺς ἐπισκέπτης τοῦ· τίποτε δεν εἶναι, οὔτε ἡμπορεῖ νὰ κάμῃ κάτι εἰς βάρος τῶν αγωνιστῶν, ἐκτός ἐὰν εὖρη ὁμοίους τοῦ εἰς ρυπαρότητα, που παραμένουν διαρκῶς δούλοι τῆς αμαρτίας αὐτοῦς τότε τοὺς ἀδυνατίζει τελείως. Ὅλα αὐτὰ τα ἔλεγε βεβαίως, διότι δεν ἀντελαμβάνετο τὴν εἰς αὐτὸν δωρεάν τῆς Θείας Χάριτος, ἡ ὁποία δεν ἐπέτρεπεν εἰς τὸν σατανὰ νὰ τὸν πειράξῃ.

Οταν λοιπὸν ἐπλησίαζε τὸ τέλος τοῦ, ἐμφανίζεται ἐνώπιόν τοῦ, κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ, ὀφθαλμοφανῶς ὁ διάβολος καὶ τοῦ λέγει:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄ (Να θυμόμαστε το θάνατο και τη μέλλουσα κρίση)

– Τι σου έχω κάνει, Αββά; μήπως καθόλου σε γνώχλησα;

Ο Αναχωρητής τον έπτυσεν αμέσως εις το πρόσωπον και επανέλαβε τα ίδια ειρωνικά λόγια εις το τέλος προσέθεσε:

– Πήγαινε οπίσω μου, σατανά, διότι τίποτε δεν μπορείς να κάνης εις βάρος των δούλων του Χριστού.

– Καλά - καλά, απήντησεν εκ δευτέρου ο σατανάς: μη λησμονής όμως, ότι έχεις να ζήσης ακόμη άλλα σαράντα χρόνια τί λέγεις λοιπόν μέσα εις τόσα χρόνια δεν θα εύρω μίαν ώραν, διά να σε καταρρίψω;

Μετά τους λόγους αυτούς εξηφανίσθη ο σατανάς. Εν τω μεταξύ όμως ενέσπειρεν εις την διάνοιαν του 'Αναχωρητού τα σπέρματα του κακού. Ούτως ο 'Αναχωρητής ήρχισεν αμέσως να παλαίη με τους λογισμούς του και να λέγη από μέσα του. Τόσα χρόνια έχω που ταλαιπωρούμαι εις αυτήν την έρημον και ακόμη άλλα σαράντα χρόνια ζωής μου έχει ο Θεός; Θα αναχωρήσω λοιπόν διά τον κόσμον, διά να ίδω τους συγγενείς και τους γνωστούς μου και αφού παραμείνω πλησίον των μερικά έτη, επιστρέφω και πάλιν εις αυτήν την έρημον, διά να συνεχίσω την άσκησιν.

Όπως δε έσκέφθη, ούτω και ενήργησεν αμέσως έβγήκεν από το κελλί του και έβάδιζε προς την πόλιν. Ως τόσον όμως ο φιλόανθρωπος Θεός δεν ηθέλησε να χαθούν οι κόποι του ούτω, πριν ακόμη απομακρυνθή από το κελλί του, έστειλεν ένα Αγγελόν Του, διά να τον βοηθήση. Όταν συνηντήθησαν, του λέγει ο Αγγελος:

– Πού πηγαίνεις, Αββά;

– Εις την πόλιν, απήντησεν ο Αναχωρητής.

– Ξαναγύρισε εις το κελλί σου, επανέλαβε πάλιν ο Αγγελος, και εις τίποτε δεν θα σε ξαναενοχλήση πλέον ο σατανάς, ο οποίος, έχε το υπ' όψιν σου, κατώρθωσε να σε εμπαίξη.

Ο Αναχωρητής συνήλθεν από τους λόγους του Αγγέλου και επέστρεψεν εις το κελλί του αφού δε έζησε τρεις ημέρας ακόμη, ανεπαύθη εν Κυρίω.

3. Ένας Γέρων Ασκητής είπεν ότι, καθώς εργάζομαι και κατεβάζω το αδράχτι, πριν το ανεβάσω, φέρνω έμπρός εις τα μάτια μου τον θάνατον. Ο ίδιος πάλιν είπεν, ότι ο άνθρωπος, ο οποίος κάθε στιγμήν φέρνει στον νούν του τον θάνατον, θα κατορθώση να νικήση την ολιγοψυχίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄ (Να θυμόμαστε το θάνατο και τη μέλλουσα κρίση)

4. Ένας Γέρων έλεγεν, ότι σε κάθε έργον, που πρόκειται να επιτελέση ο άνθρωπος, να λέγη προς τον εαυτόν του εάν αυτήν την στιγμή με επισκεφθή ο Θεός, τι θα γίνη; Πρόσεξε τι θα σου απαντήση ο λογισμός: εάν σε κατακρίνη δι' αυτό που σκέπτεσαι να κάνης, να το απορρίψης αμέσως και να αναλάβης την πραγματοποίησιν άλλου, ώστε με θάρρος να το ολοκληρώσης. Διότι ο εργάτης του αγαθού και της αρετής θα πρέπει ανά πάσαν στιγμήν να είναι έτοιμος να πορευθή προς την οδόν της αιωνιότητος, είτε κάθετα εις το κελλί του και εκτελεί το έργόχειρόν του, είτε βαδίζει εις τον δρόμον. Δι' αυτό και συ, είτε εργάζεσαι, είτε βαδίζεις, είτε τρώγεις, να λέγης πάντοτε εις τον εαυτόν σου: Εάν τώρα δα μας καλέση, ώ ψυχή μου, ο Θεός, τι θα γίνη; Πρόσεξε δε τι θα σου απαντήση ή συνείδησίς σου και πραγματοποίησε γρήγορα αυτό που θα σου υποδείξη.

Και εάν θέλῃς και πάλιν να μάθος αν έγινεν έλεος εις σέ, ερώτησε και πάλιν την συνείδησίν σου και μη σταματήσης να την έρωτάς, έως ότου η καρδιά σου δεχθή την πληροφορίας της Χάριτος και η συνείδησίς σου σου είπη: Πιστεύομεν εις τους οικτιρμούς του Θεού, ότι οπωσδήποτε θα μάς ελεήση. Πρόσεχε όμως τις κινήσεις της καρδιάς σου, μήπως η συνείδησίς σου σου λέγει τον λόγον με κάποιον δισταγμόν. Εάν δε υπάρχη και μία τρίχα δυσπιστίας, ότι κατέστης άξιος της ευσπλαγχνίας του Θεού, τότε ασφαλώς ευρίσκεται πολύ μακράν από σέ το έλεος του Θεού.

5. Ο Αββάς Αρσένιος, όταν επρόκειτο να αποθάνη, μόλις έπλησίαζεν η ώρα του θανάτου, εδάκρυσε καθώς τον είδον οι αδελφοί και πατέρες να κλαίη, του λένουν:

— Και σύ, πάτερ, φοβείσαι, τον θάνατον;

— Ειλικρινώς σας λέγω, απήντησεν εκείνος, πώς ο φόβος που αισθάνομαι τώρα, ουδέποτε, αφ' ότου έγινα Μοναχός, με εγκατέλειψε. Μόλις δε ετελείωσε τις λέξεις αυτές εκοιμήθη.

Δ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ: προσδόκα καθεκάστης τήν έξοδόν σου. Καί εὐτρεπίζου πρὸς τὴν πορείαν ἐκείνην ἐν ἣ γὰρ οὗ προσδοκᾷς ὥρα τὸ φοβερὸν ἐλεύσεται πρόσταγμα καὶ οὐαὶ τὸ εὐρεθέντι ἀνετοίμῳ. Ἐὰν δὲ ἦς νεώτερος, πολλάκις ὑποβάλλει σοὶ ὁ ἐχθρὸς λέγων" ἔτι νεώτερος εἶ, ἀπολάβε τῶν ἡδονῶν σου, καὶ περὶ τὸ γῆρας σου μετανοεῖς πόσους γὰρ οἶδας, καὶ τῶν ἐνταύθα ἡδονῶν ἀπολαύσαντας, εἴτα μετανοήσαντας καὶ τῶν οὐρανίων ἐπιτυχόντας ἀγαθῶν καὶ σὺ τί θέλεις ἀπὸ τοιαύτης ἡλικίας ἐκτρίβειν σου τὸ σῶμα, μὴ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄ (Να θυμόμαστε το θάνατο και τη μέλλουσα κρίση)

πότε καὶ ἀσθενεῖα περιπέσης; σὺ δὲ ἀντιστᾷς, εἶπε τὰ ἐχθρῶ" ὦ διώκτα τῶν ψυχῶν καὶ πολέμει παύσαι τοιαῦτα ὑποτιθέμενος εἰ γὰρ καταληφθῶ ἐν τῇ νεοτητί μου ὑπὸ τοῦ θανάτου, καὶ γηρᾶσαι οὐ φθάσω, τί ἀπολογήσομαι ἔμπροσθέν του βήματος τοῦ Χριστοῦ; βλέπω γὰρ πολλοὺς νεωτέρους ἀποθνήσκοντας, καὶ πρεσβυτέρους μακροβιούντας ἄδηλος γὰρ ἀνθρώπους καὶ τοῦ θανάτου ὅρος καθεστήκεν.

Εἰ οὖν προληφθῶ, δύναμαι εἰπεῖν τότε τὰ κριτή, ὅτι νεώτερος ὢν κατελήφθην, καὶ ἀπολυσὸν μέ, ἵνα μετανοήσω; οὐδαμῶς ἄλλως τὸ βλέπω πῶς ὁ Κύριος δοξάζει τοὺς ἐκ νεότητος δουλεύοντας αὐτὸ ἄχρι γήρωσ. Εἶπε γὰρ πρὸς Ἱερεμίαν τὸν Προφήτην «ἐμνήσθην ἐλέους νεότητός σου καὶ ἀγάπης τελειώσεώς σου τοῦ ἐξακολουθεῖν σὲ ὀπίσω "Ἁγίου Ἰσραὴλ"... τὸν δὲ ἐξακολουθήσαντα ἐκ νεότητος ἄχρι γήρωσ τῷ τῆς πλάνης λογισμῶ, πῶς ἠλεγξεν ὁ Προφήτης εἰπων νέος καὶ αὐτὸς τῶν πεπαλαιωμένων ἡμερῶν κακῶν, νῦν ἦκασιν αἱ ἁμαρτίαι σου ἃς ἐποίεις τὸ πρότερον διὰ τοῦτο καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον μακαρίζει τοὺς αἵροντας ἐφ' ἑαυτοῖς ἐκ νεότητος αὐτοῦ»... ἀποστηθι οὖν ἀπ' ἐμοῦ, ἐργάτα τῆς ἀνομίας καὶ πονηρὲ σύμβουλε. Κύριος ὁ Θεὸς καταργῆσαι σου τὰ μηχανήματα καμὲ τῶν σῶν ἐπιβουλιῶν ἐξέλοιτο τὴν αὐτοῦ δυναστεία καὶ χάριτι.

"Ἐχε οὖν, ἀγαπητέ, κατὰ νοῦν ἀεὶ τὴν ἡμέραν τῆς τελευτῆς σου ὅταν μέλλης κατακεῖσθαι ἐν τῷ φιαθίῳ σου ψυχορραγῶν, ὅϊμοι! οἷος φόβος καὶ τρόμος περιέχει τὴν ψυχὴν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, καὶ μᾶλλον εἰ τὸ συνειδὸς ἔχη καταγινῶσκον. Εἰ μὲν ἀγαθὸν τί πεποίηκεν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ, ἡγουν ἐὰν θλιῖσιν καὶ ὀνειδισμόν ὑπήνεγκε διὰ τὸν Κύριον, καὶ τὰ ἄρεστα ἐνώπιον αὐτοῦ ἐποίησε, μετὰ χαρᾶς πολλῆς ἀνάγεται εἰς οὐρανοὺς ὑπὸ Ἁγίων Ἀγγέλων ὀδηγουμένη" καθάπερ γὰρ ἐργάτης μοχθῶν ἐργαζόμενος δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, προσδοκᾷ τὴν δωδεκάτην ὥραν, ἕνα μετὰ τὸν κάματον δεξάμενος τὸν μισθὸν αὐτοῦ ἀναψύξη, οὕτω καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν δικαίων τὴν ἡμέραν ἐκείνην προσδέχονται.

Αἱ δὲ τῶν ἁμαρτωλῶν ψυχαὶ φόβο καὶ τρόμη πολλῶ συνέχονται ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ὥσπερ γὰρ κατάδικος συλληφθεὶς ὑπὸ ὑπηρετῶν, καὶ ἀπαγόμενος εἰς κριτήριον, ἀγωνιᾷ καὶ κλογεῖται πάντοθεν λογιζόμενος τὰς βασάνους, ἃς ὑποστήσεται, οὕτω καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν ἀδίκων τρέμουσι δεινῶς ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ, ἀφορώσαι εἰς τὴν ἀτελεύτητος βάσανον τοῦ αἰωνίου πυρός, καὶ τὰς λοιπὰς τιμωρίας τὰς ἀτελεύτητους καὶ ἀπεράντους καν πρὸς τοὺς κατεπεύγοντας λέγη, ἀφετὲ μὲ μετανοῆσαι μικρόν, οὐκ ἔχει τὸν εἰσακούοντα" μᾶλλον δὲ ἀποκρίνονται αὐτῷ ὅτε εἶχες καιρὸν οὐ μετενόεις, καὶ ἄρτι ὑπισχνῇ μετανοῆσαι; ὅτε ἤνεωκτο πάσι τὸ στάδιον οὐκ ἠγωνίσω, καὶ νῦν βούλει ἀγωνίσασθαι μετὰ τὸ κλεισθῆναι πάσας τὰς θύρας καὶ παρελθεῖν τὸν τοῦ ἀγῶνος καιρὸν; οὐκ ἤκουσας τοῦ Κυρίου λέγοντας «γρηγορεῖτε, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν»; Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα προειδῶς, ἀγαπητέ, ἀγωνίζου ὥς ἔτι ἔχεις καιρὸς καὶ τὴν λαμπάδα τῆς σῆς ψυχῆς ἄσβεστον τηρεῖ ἀεὶ τὴν ἐργασία τῶν ἀρετῶν ὅπως, ἐλθόντος τοῦ νυμφίου,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄ (Να θυμόμαστε το θάνατο και τη μέλλουσα κρίση)

ἔτοιμος εὕρεθεις, συνεισέλθῃς αὐτῷ εἰς τὴν οὐράνιον παστάδα μετὰ τῶν λοιπῶν παρθένων ψυχῶν τῶν ἀξίως πολιτευσαμένων αὐτοῦ.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ: Να περιμένης καθημερινώς τον θάνατόν σου. Και να ετοιμάζεσαι για την πορείαν εκείνη· διότι θα έλθῃ ἡ φοβερὰ διαταγή του θανάτου, εἰς ὥραν, κατὰ τὴν οποίαν δεν θα το περιμένης. Ἀλλοίμονον δε τότε εἰς σε, ἐὰν θὰ ευρεθῇς ἀνέτοιμος.

Αν δε συμβαίνει να είσαι ακόμη νέος, τότε πολλάκις ο εχθρός θα βάλλη μέσα εις τον νούν σου: Τώρα είσαι ακόμη νέος απόλαυσε λοιπόν τας ηδονάς σου και έχεις καιρόν, όταν θα γηράσῃς, να μετανοήσῃς. Διότι, εἶπέ μου, σε παρακαλῶ, δεν γνωρίζεις αρκετούς που ηδυνήθησαν και τας επιγείους ηδονάς να απολαύσουν και μετά, διά της μετανοίας, να επιτύχουν και τα επουράνια αγαθά; Συ λοιπόν, διατί θέλεις ἀπό αὐτὴν τὴν ηλικίαν να καταστρέψῃς τὴν υγιάν σου και το σώμα σου; ὑπάρχει δε και κίνδυνος να αρρωστήσῃς. Εἰς τὴν δολίαν αὐτὴν σύστασιν τοῦ εχθροῦ σου να ἐναντιωθῇς και να εἴπῃς πρὸς αὐτόν· ὦ διώκτα και ἐχθρὲ τῆς ψυχῆς μας, παύσε να με συμβουλεύῃς τέτοια πράγματα διότι ἐάν με προλάβῃ και θάνατος εἰς τὴν νεότητά μου και δεν προφθάσω να γηράσω, τότε τι θα ἀπολογηθῶ ἐμπρὸς εἰς το φοβερόν βῆμα τοῦ Χριστοῦ; Καθημερινῶς δε βλέπω πολλοὺς νεωτέρους να ἀποθνήσκουν και πρεσβυτέρους να ζοῦν εἰς βαθύτατον γήρας. Το πότε θα ἐξοφλήσῃ ο ἄνθρωπος το κοινόν χρέος τοῦ θανάτου εἶναι ἀγνωστον εἰς αὐτόν.

Εάν λοιπόν με προλάβει ο θάνατος, θα είναι δυνατόν να είπω τότε εις τον φοβερόν Κριτήν, ότι με συνέλαβεν ο θάνατος, ενώ είμαι ακόμη νέος, δι' αυτό, σε παρακαλώ, άφησέ με διά να μετανοήσω;

Αλλωστε βλέπω ότι ο Κύριος δοξάζει αυτούς, που δουλεύουν εις Αυτόν από την νεότητά των μέχρι των γηρατειών των. Διότι είπε προς τον προφήτην Ιερεμίαν: «Έλαβα υπ' όψιν μου την ευσπλαγχνίαν της νεότητός Σου, και την αγάπης που είχες να τελειοποιηθής, και να ακολουθήσης οπίσω από τον Άγιον του Ισραήλ». Ενώ, αντιθέτως, εκείνον που εξηκολούθησεν από την νεότητά του μέχρι των γηρατειών του να κατευθύνεται από πεπλανημένας και απατηλάς σκέψεις, τον ήλεγξεν αυστηρότατα ο προφήτης, καίτοι ήτο νέος, είπών προς αυτόν: συ που έγήρασες είς το κακόν, τώρα έφθασαν αι αμαρτίαι σου, που διέπραξες προηγουμένως. Δι' αυτό και το Άγιον Πνεύμα μακαρίζει αυτούς, που εσήκωσαν εις τον ώμον, από την νεότητά των, τον ζυγόν του Χριστού και λέγει δι' αυτούς «Είναι καλόν διά τον άνθρωπον, όταν θα σηκώση τον ζυγόν της αρετής από την νεότητά του» (Θρήνοι Ιερεμ. Γ', 27). Φύγε

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄ (Να θυμόμαστε το θάνατο και τη μέλλουσα κρίση)

λοιπόν από κοντά μου, πονηρέ σύμβουλε και εργάτα της ανομίας. Είθε ο Κύριος και Θεός μου να διαλύση τας μηχανορραφίας της πονηρίας σου, και να ελευθερώση καὶ ἐμένα, με τὴν δύναμιν Του καὶ τὴν Χάριν Του, ἀπὸ τὶς ἐπιβουλᾶς σου.

Νὰ ἔχης λοιπόν, ἀγαπητέ μου, πάντοτε εἰς τὸν νοῦν σου τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου σου. Ὅταν πρόκειται νὰ πέσης εἰς τὴν ψάθαν σου, διὰ τελευταίαν φορᾶν, καὶ νὰ ψυχορραγῇς, ἀλλοίμονον! ποῖος φόβος καὶ τρόμος περισφίγγει τὴν ψυχὴν καὶ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην, καὶ μάλιστα ἐὰν ἡ συνείδησις ἔχῃ λόγους νὰ κατηγορήσῃ τὸν ψυχορραγοῦντα ἄνθρωπον.

Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἔχῃ κάνει κάτι καλὸν εἰς αὐτὴν τὴν πρόσκαιρον ζωὴν, ἐὰν δηλαδὴ χάριν τοῦ Κυρίου ὑπέφερε καὶ στενοχωρίαν καὶ εἰρωνίαν, καὶ ἐξετέλεσεν ὅσα εἶναι εὐχάριστα εἰς Αὐτόν, τότε με πολλὴν χαρὰν ὁδηγεῖται ἀπὸ τοὺς Ἁγίους Ἀγγέλους καὶ ἀνυψώνεται πρὸς τοὺς οὐρανούς. Ὅπως δὲ ὁ ἐργάτης, ποὺ κουράσθηκε νὰ ἐργάζεται ὅλην τὴν ἡμέραν, περιμένει μετὰ χαρὰν τὴν δωδεκάτην ὥραν, διὰ νὰ πληρωθῇ μετὰ τὸν κόπον καὶ νὰ ἀνακουφισθῇ, ἔτσι ἀκριβῶς καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν δικαίων ἀναμένουν ἐκείνην τὴν ἡμέραν..

Ἀντιθέτως δὲ αἱ ψυχαὶ τῶν ἁμαρτωλῶν διακατέχονται ἀπὸ πολὺν φόβον καὶ τρέμουν κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν· διότι, ὅπως ὁ κατάδικος ποὺ συνελήφθη ἀπὸ τὰ ὄργανα τῆς ἐξουσίας, ἀγωνιᾷ καὶ τρέμει, καθὼς ὁδηγεῖται εἰς τὸ δικαστήριον, ἐπειδὴ σκέπτεται τὰ βασανιστήρια, ποὺ θὰ ὑποστῇ, ἔτσι ἀκριβῶς φοβερὰ τρέμουν καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν ἀδίκων, ἐκείνην τὴν ὥραν, προβλέπουσαι τὸ ἀτελεύτητον βασανιστήριον τοῦ αἰωνίου πυρός, ὅπως καὶ τὰς ὑπολοίπους καὶ ἀπεράντους τιμωρίας. Καὶ ἂν ἀκόμη λέγῃ πρὸς ἐκείνους ποὺ τὸν σύρουν βιαίως ἀφήσατε με νὰ μετανοήσω ὀλίγον, κανεὶς πλέον δὲν τοῦ δίδει προσοχήν. Μᾶλλον οἱ φοβεροὶ καὶ ἀδυσώπητοι συνοδοὶ του, θὰ τοῦ ἀπαντοῦν ὅταν εἶχες εἰς τὴν διάθεσίν σου καιρὸν, δὲν μετανοοῦσες καὶ τώρα ὑπόσχεσαι, ὅτι θὰ μετανοήσης; Ὅταν ἦτο δι' ὅλους το στάδιον ἀνοικτόν, δὲν ἤγωνιζέσθους πνευματικούς ἀγῶνας, καὶ τώρα, ἀφοῦ ἐκλείσαν πλέον ὅλαι αἱ θύραι τοῦ σταδίου καὶ ἐπέρασεν ὁ καιρὸς τοῦ ἀγῶνος, σὺ τώρα θέλεις νὰ ἀγωνισθῇς; Δὲν ἤκουσες τί ἔλεγεν ὁ Κύριος, «νὰ εἴστε πάντοτε εἰς ἐπιφυλακὴν, διότι δὲν γνωρίζετε τὴν ἡμέραν, οὔτε τὴν ὥραν»; (Ματθ. ΚΔ', 42).

Αὐτὰ καὶ τὰ παρόμοια νὰ σκέπτεσαι, ἀγαπητέ μου, καὶ νὰ ἀγωνίζεσαι ἕως ὅτου ἔχῃς καιρὸν νὰ διατηρῇς δὲ πάντοτε ἄσβεστον τὴν λαμπάδα τῆς ψυχῆς σου, διὰ τῆς ἐργασίας τῶν ἀρετῶν, ὥστε ὅταν θὰ ἔλθῃ ὁ Νυμφίος, νὰ εὕρεθῇς ἑτοιμος καὶ νὰ εἰσέλθῃς μαζί με Αὐτόν εἰς τὸν νυμφικὸν θάλαμον τῶν οὐρανῶν, μαζί με τὰς

ὑπολοίπους παρθένους ψυχᾶς, ποὺ ἐπολιτεύθησαν εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν σύμφωνα μὲ τὸ ἅγιον θέλημα Ἐκείνου.

Ε'. Τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου

ΤΡΙΑ εἰσὶ πράγματα καὶ δυσκόλως κτᾶται ὁ ἄνθρωπος καὶ αὐτὰ φυλάττει πάσας τὰς ἀρετᾶς τὸ πένθος καὶ τὸ κλαίειν ἐπὶ ταῖς οἰκείαις ἀμαρτίαις καὶ τὸ ἔχεις πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν ἑαυτοῦ θάνατον καὶ γὰρ λογιζόμενος καθημέραν, καὶ λέγων ἐν ἑαυτῷ ὅτι τὴν σήμερον ἔχω ποιῆσαι εἰς τὸν κόσμον, οὐδέποτε ἀμαρτήσῃ εἰς θεόν· ὁ δὲ προσδοκῶν πολλὸν χρόνον ζῆσεσθαι, πολλαῖς ἀμαρτίαις συμπλοκήσεται. Τοῦ ἐτοιμάζοντος ἑαυτὸν λόγον δοῦναι περὶ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ τῷ θεῷ, ὁ Θεὸς φροντίζει ἀγνίσαι πᾶσαν ὁδὸν αὐτοῦ ἀπὸ ἀμαρτίας. “Ὁ δὲ καταφρονῶν καὶ λέγων τέως φθάσω ἐκεῖ, παροικεῖ τοὺς πονηροὺς.

Πρὸ τοῦ τί ποιῆσαι ἔργον καθ' ἐκάστην ἡμέραν, μνήσθητι ποὺ εἰ καὶ ποὺ ἔχεις ἀπελθεῖν ὅταν ἐξέλθῃς ἐκ τοῦ σώματος καὶ μὴ ἀμελήσῃς τῆς ψυχῆς σου μηδὲ μίαν ἡμέραν” πρόσεχε σεαυτὸ τοῦ πάντοτε μνημονεύεις καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχεις τὸν θάνατον, καὶ τὰς αἰωνίους κολάσεις καὶ τοὺς ἐκεῖ βασανιζομένους καὶ ὀδυνωμένους καὶ ὡς ἓνα ἐκείνων σεαυτὸν λογίζου μᾶλλον ἢ τῶν ζώντων.

Οὐαὶ ἡμῖν ὅτι μεταίρειν μέλλοντες ἐκ τῆς γῆς, ἧς παροικοῦμεν, πολυχρονίους τὰς περὶ τῶν γηνων καὶ φθαρτῶν πραγμάτων φροντίδας ποιούμεθα καὶ ἐν καιρῷ τῆς ἀπαραιτήτου ἐνθένδε ἡμῶν ἀποδημίας, οὐδενὸς ἐξουσιᾶσαι καταξιούμεθα. Οὐαὶ ἡμῖν, ὅτι ὑπὲρ πάσης πράξεως τῆς ἐν τῇ ἐπιγείῳ ζωῇ, καὶ ἀργοῦ λόγου, καὶ πονηρῶν ἐνθυμήσεων καὶ ἀκαθάρτων καὶ ἐνθυμήσεων ψυχῆς, λόγον ὑφέξεις μέλλομεν τῷ φοβερῷ δικαστῇ καὶ ὡς ἀνεύθυνοι, ἐν ὅλῳ τῷ τῆς ζωῆς ἡμῶν χρόνῳ, ἀμεριμνοῦμεν τῶν ἡμετέρων ψυχῶν.

Διὰ τοῦτο ἐκδέχεται ἡμᾶς ἐκεῖ τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον τῆς γεέννης, καὶ τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον καὶ ὁ σκόληξ καὶ ἀκοίμητος καὶ ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων καὶ ἐπὶ πάσης τῆς ἄνω καὶ κάτω κτίσεως αἰσχύνῃ αἰώνιος. Οὐαὶ ἡμῖν ὅτι ψύλλων καὶ κονίδων, καὶ φθειρῶν, καὶ μυιῶν, καὶ κωνόπων, καὶ μελισσῶν τὰ κέντρα καὶ τὰς δῆξεις οὐχ ὑπομένομεν, τοῦ δὲ νοητοῦ δράκοντος δάκνοντος ἡμᾶς καθεκάστην καὶ ὡς ἐν ροφήματι καταπίνοντος, καὶ τοὺς ἰοβόλους τοῦ θανάτου κέντροις ἡμᾶς κατατιτρώσκοτος πάντοθεν, οὐ φροντίζομεν οὐδὲ φυγεῖν ἀπ' αὐτοῦ θέλομεν καὶ πῶς τὰς φοβερᾶς κολάσεις καὶ ἀτελεύτητους ὑπενεγκεῖν δυνησόμεθα;

Ἑρμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄ (Να θυμόμαστε το θάνατο και τη μέλλουσα κρίση)

ΤΡΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ είναι που αποκτά δυσκόλως ο άνθρωπος και αυτά τα τρία τον βοηθούν να διατηρήσει εις την ψυχήν του όλας τας άρετάς. Είναι δε αυτά τα εξής: το πένθος και τα δάκρυα δια τας αμαρτίας του και η διαρκής ενθύμησις του θανάτου. Εκείνος που καθημερινώς σκέπτεται τον θάνατον και λέγει εις τον εαυτόν του, ότι μόνον σήμερον θα ζήσω εις τον μάταιον αυτόν κόσμον, ποτέ δεν θα αμαρτήση ενώπιον του Θεού. Αντιθέτως, αυτός που ελπίζει πως θα ζήσει πολλά χρόνια, θα περιπέσει εις πολλές αμαρτίας. Εκείνον που έχει εις τον νούν του το φοβερόν. Κριτήριοι και ετοιμάζονται να λογοδοτήσουν δι' όλας τας πράξεις του ενώπιον του Θεού, και ο Θεός φροντίζει να καθαρίζει τον δρόμον της ζωής του από τας αμαρτίας. Ενώ εκείνος που αδιαφορεί και λέγει εις τον εαυτόν του, έχω καιρόν μέχρις ότου να φθάσω εις εκείνην την ώραν, συγκατοικεί με τους πονηρούς.

Πριν αρχίσης την καθημερινήν σου εργασίαν, να ενθυμήσαι εις ποίαν ψυχικήν κατάστασιν ευρίσκεσαι, και που πρόκειται να μετ όταν θα εξέλθης εκ του φθαρτού και προσκαίρου σώματος, και μη αμελήσης ούτε μίαν, ήμέραν διά την ψυχήν σου. Πρόσεχε συνεχώς, ώστε να ενθυμήσαι διαρκώς το τέλος σου και να έχης εμπρός εις τα μάτια σου τον θάνατον, την αιώνιον κόλασιν, καθώς και εκείνους που βασανίζονται και υποφέρουν εκεί. Να λογαριάζης δε τον εαυτόν σου όχι ως ζώντα, αλλ' ως ένα εξ εκείνων που φλογίζονται εις την αιώνιον κόλασιν.

Αλλοίμονον εις ημάς, διότι ενώ πρόκειται να φύγωμεν από αυτόν τον κόσμον, εις τον οποίον ως προσωρινοί και πρόσκαιροι κατοικούμεν, δεσμευόμεθα με πολυχρονίους φροντίδας διά γήϊνα και φθαρτά πράγματα: όταν δε έλθη η στιγμή του απαιρητήτου και χωρίς επιστροφήν ταξιδίου μας από τον κόσμον αυτόν, τότε δεν θα ήμπορέσωμεν ούτε ένα πράγμα, από όσα τόσον έφροντίσαμεν, να εξουσιάσωμεν. Αλλοίμονον εις ημάς, διότι ενώ είναι βέβαιον, ότι θα λογοδοτήσωμεν ενώπιον του φοβερού Δικαστού, δι' όλας τας πράξεις της επιγείου ζωής μας, δι' αργολογίαν, διά πονηρούς και ακαθάρτους λογισμούς της ψυχής, εν τούτοις διερχόμεθα όλον τον χρόνον της ζωής μας ως ανεύθυνοι και αδιαφορούμεν διά τας ψυχάς μας.

Δι' αυτήν την αδιαφορίαν μας μάς περιμένει εκεί το άσβεστον πύρ της γεέννης και το πυρ το εξώτερον, ο ακοίμητος σκώληξ, ο κλαυθμός και ο βρυγμός των οδόντων και, προ παντός, η αιώνιος εντροπή ενώπιον των Αγγέλων και των ανθρώπων και όλης της κτίσεως.

Αλλοίμονον εις ημάς, διότι ενώ δεν υποφέρομεν τα κεντρίσματα και τα δαγκώματα από ψύλλους, και κόνιδας, και ψείρας, και μυίγας, και κουνούπια, εν τούτοις

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄ (Να θυμόμαστε το θάνατο και τη μέλλουσα κρίση)

ανεχόμεθα αδιαμαρτυρήτως να μας καταπληγώνη από παντού και να μας δαγκώνη ο νοητός δράκων, με τα θανατηφόρα κεντρίσματα του θανάτου και ως είδος ροφήματος να μας καταπίνη, χωρίς να φροντίζωμεν να τον αποφύγωμεν και να θελήσωμεν να αντιδράσωμεν εις τας επιθέσεις του.

Πώς όμως τότε, αφού τώρα δεν καταβάλλομεν καμμίαν προσπάθειαν διά την σωτηρίαν μας, θα μπορέσωμεν να υποφέρωμεν τας φοβερὰς και ατελευτήτους τιμωρίας;

ΣΤ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΙΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Εὐάγριος μέμνησο διὰ παντὸς κρίσεως αἰωνίου καὶ μὴ ἐπιλάθῃ σὴς ἐξόδου καὶ οὐκ ἔσται πλημμέλεια τῇ ψυχῇ σου.

2. Εἶπε γέρων· καθεζόμενος ἐν τῷ κελλίῳ, συνάγαγέ σου τὸν νοῦν καὶ μνήσθητι τῆς ἡμέρας τοῦ θανάτου σου· ἴδε τὴν τοῦ σώματος νέκρωσιν ἐννόησαν τὴν ὀδύνην τὴν ἐν τῷ χωρισμῷ τῆς ψυχῆς καταγνωθὶ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ματαιότητος μνήσθητι τῶν ἐν τῷ ᾄδι κολάσεων, λόγισαι, πῶς ἂρὰ εἰσι νῦν ἐκεῖ αἱ ψυχαὶ ἐν ποίᾳ πικροτάτῃ σιγῇ ἢ ἐν ποίᾳ δεινотάτῳ στεναγμῷ, ἐν ἡλικίᾳ φόβῳ καὶ τρόμῳ, προσδοκῶσαι αἰετὶ τὴν ἀπαυστον ὀδύνην καὶ τὰς ἀνυποίστους κολάσεις τὰς ἐκδεχομένας αὐτὰς.

Πρὸς τούτοις, ἀνατύπῳσαι ἐν σεαυτῷ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως καὶ παραστάσεως ἐνώπιόν του Βήματος τοῦ Χριστοῦ" ἔτι δὲ καὶ τὸ φοβερὸν καὶ φρικῶδες ἐκεῖνο κριτήριον, ἐν ᾧ τοὺς μὲν ἀμαρτωλοὺς αἰσχύνῃ καλύψει αἰώνιος ἐνώπιόν του Θεοῦ καὶ τῶν Ἀγγέλων αὐτοῦ καὶ πάντων ἀνθρώπων τῶν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι συντελείας εἶτα τὴν αἰσχύνην αἱ ἀφόρητοι καὶ ἀπέραντοι τιμωρίαι εἰσδέξονται τὸ πῦρ τῆς γεέννης τὸ ἄσβεστον ὁ σκώληξ καὶ ἀτελεύτητος, καὶ τῶν ὀδόντων βρυγμός, τὸ ἐξώτερον σκότος, καὶ τάρταρος, καὶ λοιπαὶ ἀναρίθμητοι βάσανοι, αἱ τοῖς τοιούτοις ἀποκεῖνται.

Οἱ δὲ δίκαιοι λάμπουσιν ὑπὲρ τῆς τοῦ ἡλίου λαμπρότητα καὶ ἔσονται εἰς αἰῶνα συμβασιλεύοντες τῶν Χριστῶ καὶ τῆς ἀπορρήτου δόξης αὐτῇ συμμετέχοντες, μετὰ τῶν οὐρανίων ταγμάτων καὶ αὐτοὶ τὸν ἐπινίκιον ὕμνον ᾄδοντες καὶ τῆς μακαρίας ἐκείνης διαγωγῆς, καὶ τῶν ἐν οὐρανοῖς ἀγαθῶν διηγεκῶς ἀπολαύοντες, μηκέτι τῆς ἀνεκφράστου χαρᾶς ἐκείνης καὶ τέρψεως στέρησιν τινά, ἢ διακοπὴν ὑποπτεύοντες ἀπέδρα γὰρ φησιν ἐκεῖθεν πᾶσα ὀδύνη, λύπη καὶ στεναγμός ἀλλὰ γὰρ εὐφροσύνην αἰώνιον ἔχοντες, καὶ τὴν ἑορτὴν ἀκατάπαυστον, καὶ τὰ ὑπὲρ νοῦν ἀγαθὰ ἐν ἀσφαλείᾳ λοιπὸν κατέχοντες ἀκατάλυτα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄ (Να θυμόμαστε το θάνατο και τη μέλλουσα κρίση)

Ταῦτα λογίζου διηνεκῶς ἐν τούτοις ἀπαύστως μελέτα καὶ σπούδασον ὅση δύναμις, τὰ μὲν πρότερα κακὰ ἐκφυγεῖν τὰ τοῖς ἁμαρτωλοῖς ἀποκείμενα, τῶν δὲ δευτέρων ἐπιτυχεῖν ἀγαθῶν, ὧν τοῖς δικαίοις ἡτοίμασται διαφεύξει δὲ καὶ τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς εἰ ἐν τούτοις τὸν νοῦν ἔχῃς σχολάζοντα.

3. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἡλίας: ἐγὼ τρία πράγματα φοβοῦμαι ἀεὶ: ὅταν μέλλῃ ἡ ψυχὴ μου χωρισθῆναι ἐκ τοῦ σώματος καὶ ὅταν μέλλω τῷ Θεῷ ὑπαντῆσαι καὶ ὅταν μέλλῃ ἡ ἀπόφασις ἐξελθεῖν κατ' ἐμοῦ.

4. Εἶπε γέρων ὅτι εἰ ἐνδέχεται ἐν τῇ παρουσίᾳ Χριστοῦ μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐξελθεῖν πάλιν ἀπὸ τῶν σωμάτων τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, πᾶς ὁ κόσμος ἀπέθνησκειν ἂν ἀπὸ τοῦ φόβου καὶ τῆς φρίκης καὶ τῆς ἐκστάσεως πῶς γὰρ τίς ἐνέγκου ἰδεῖν οὐρανοὺς σχιζομένους, καὶ τὸν Θεὸν ἀποκαλυπτόμενον μετ' ὀργῆς καὶ ἀγανακτήσεως, καὶ τὰς ἀναριθμήτους στρατιᾶς τῶν οὐρανίων δυνάμεων σὺν αὐτῷ κατιούσας καὶ πᾶσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγομένην τὴν ἀνθρωπότητα; Ταῦτα οὖν ἀεὶ ἀναλογιζόμενοι, οὕτω ζῶμεν τοιούτῳ κριτῇ καὶ κριτηρίῳ φρικτῷ μέλλοντες παραστῆναι, καὶ λόγον δοῦναι τῶν βεβιωμένων ἡμῖν.

5. Ἀδελφὸς σπουδαῖος ἦλθεν ἀπὸ τῆς ξένης καὶ ἔμεινεν εἰς μικρὸν κελλίον ἐν τῷ Σινᾷ βρεῖ καὶ ὡς ἦλθε, τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ εὔρε μικρῶν ξύλον ἐπιγεγραμμένος ὑπὸ τοῦ ποτὲ μείναντος ἐκεῖ ἀδελφοῦ, οὕτως «Μουσῆς Θεοδώρῳ παρειμι καὶ μαρτυρῶ» τοῦτο οὖν λαβὼν, ἐτίθει πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτοῦ καθεκᾶστην, καὶ ὡς παρόντα τὸν γράψαντα ἤρωτα ἄρα εἰς ποῖον κόσμον ἢ τόπον ὑπάρχεις, ποῦ ἔστιν ἡ χεὶρ ἡ ταῦτα γράψασα; καὶ οὕτω παρὰ πᾶσαν τὴν ἡμέραν ποιῶν καὶ τοῦ θανάτου μνημονεύων, διέμεινε θρηνῶν. Εἶχε δὲ ἐργόχειρον τὸ καλλιγραφεῖν καὶ λαβὼν παρὰ τῶν ἀδελφῶν χαρτῖα καὶ ἐπιταγὴν γραψίμων, ἀπέθανε μηδενὶ μηδὲν γράψας τοῦτο δὲ μόνον ἐπέγραψεν εἰς τὰ ἐκάστου χαρτῖα συγχωρήσατε μοί, κύριοί μου καὶ ἀδελφοί ὅτι μικρὸν ἔργον εἶχον μετὰ τινὸς καὶ δι' ἐκεῖνο οὐκ ἠὲκαίρησα ὑμῖν γράψαι.

6. Γέρων τις παρέβαλε τινι τῶν πατέρων καθημένῳ εἰς Ραῖθῶ καὶ λέγει αὐτῷ " Ἀββᾶ ὅτε ἀπολύω τὸν μετ' ἐμοῦ ἀδελφὸν εἰς διακονίαν, θλίβομαι μάλιστα εἰ βραδύνει ἀπεκρίθῃ ἐκεῖνος ἐγὼ ὅτε πέμπω διὰ χρείαν τὸν διακονητὴν μου, κάθημαι πλησίον τῆς θύρας καὶ θεωρῶ καὶ ὅτε λέγει μοι ὁ λογισμὸς, ἄρα πότε ἔρχεται ὁ ἀδελφός; λέγω καγῶ πρὸς τὸν λογισμὸν εἶτα ἐὰν προλάβῃ ἄλλος Ἀδελφός, καὶ ἔλθῃ ἔπαιρων πρὸς τὸν Κύριον, τουτέστιν " Ἄγγελος, τί γίνεται; καὶ οὕτω καθημέραν κάθημαι βλέπων τὴν θύραν, μεριμνῶν καὶ κλαίων μου τὰς ἁμαρτίας, καὶ λέγων ἄρα ποῖος ἀδελφός προλαμβάνει καὶ ἔρχεται, καὶ κατωθεν ἢ ὁ ἄνωθεν, καὶ κατανυγεῖς ὁ γέρων ἀνεχώρησε καὶ τοῦ λοιποῦ ἐκράτησε τὴν ἐκείνου ἐργασίας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄ (Να θυμόμαστε το θάνατο και τη μέλλουσα κρίση)

7. Γέρων τις ἐκάθητο εἰς Ραῖθῶ καὶ εἶχεν ἐργασίας ταιαύτην καθήμενος ἀεὶ εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ, σύννους εἰς γῆν γενευκῶς, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διὰ παντὸς σείων, ἔλεγε μετὰ στεναγμοῦ ἄρα τί γίνεται; καὶ ἐσιώπα βραχὺ καὶ πάλιν ἔλεγε τὸν αὐτὸν λόγον, ποιῶν ὁμοίως ἅμα δὲ εἰργάζετο καὶ τὴν σειρὰν καὶ οὕτω διετέλεσε πάσας τὰς ἡμέρας αὐτοῦ φροντίζων περὶ τῆς ἐξόδου αὐτοῦ.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ευάγριος εἶπεν: να ενθυμήσαι πάντοτε τὴν αἰώνιον κρίσιν καὶ να μὴ λησμονῆς ὅτι μίαν ἡμέραν θα αποθάνης: να εἶσαι δε τότε βέβαιος, ὅτι δεν θα αμαρτήσης.

2. Ἐνας Γέρων εἶπες καθὼς κάθεσαι εἰς τὸ κελλί σου, φρόντιζε να συγκεντρώνῃς τὸν νοῦν σου καὶ να σκέπτεσαι τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου σου. Βλέπε ὅτι τὸ σῶμα χωρὶς τὴν ψυχὴν θα εἶναι νεκρὸν καὶ ἀχρηστον καὶ σκέψου τὴν οδύνην τοῦ χωρισμοῦ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σῶμα. Πρόσεξε καλὰ τὴν ματαιότητα που βασιλεύει εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν καὶ ενθυμήσου τὰς τιμωρίας τοῦ Αδου. Φέρε εἰς τὸν νοῦν σου πὼς ἀραγε εἶναι ἐκεῖ κάτω αὖ ψυχαὶ τῶν κολασμένων. Εἰς ποῖαν πικροτάτην σιωπὴν εὐρίσκονται ἢ πόσον φοβερά καὶ ἀξιολύπητα στενάζουν, πόσον πολὺ φοβούνται καὶ τρέμουν ἀναμένονσαι διαρκῶς τὴν ἀσταμάτητον οδύνην καὶ τὴν τελειωτικὴν κρίσιν τῆς Δευτέρας Παρουσίας.

Εκτὸς ἀπὸ αὐτὰ ζωγράφισε μέσα σου τὴν ἡμέραν τῆς κοινῆς ἀναστάσεως, ὅταν ὅλοι θα παρουσιασθῶμεν ἐνώπιον τοῦ Βήματος τοῦ Χριστοῦ. Φέρε εἰς τὸν νοῦν σου τὴν εἰκόνα ἐκείνου τοῦ φοβεροῦ καὶ φρικτοῦ Κριτηρίου, ἐνώπιον τοῦ ὁποῖου οἱ αμαρτωλοὶ θα δοκιμάσουν αἰώνιον ἐντροπὴν εὐρισκόμενοι πρὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν Τοῦ Ἀγγέλων, ὡς καὶ ὅλων τῶν ἀνθρώπων που ἐζήσαν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ κόσμου μέχρι τῆς συντελείας Του. Μετὰ τὴν ἐντροπὴν αὐτὴν θα ἐπακολουθήσουν αὖ ἀνυπόφοροι καὶ ἀσταμάτητοι τιμωρίαι τῆς κολάσεως, τὸ ἀσβεστον πυρ τῆς γεέννης, ὁ παντοτεινὸς σκῶληξ, ὁ βρυγμὸς τῶν οδόντων, τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, ὁ τάρταρος καὶ τὰ υπόλοιπα ἀναρίθμητα βασανιστήρια, ὅσα ἀναμένουν τοὺς αμαρτωλοὺς.

Φέρε, ἐπίσης, εἰς τὸν νοῦν σου τὴν εἰκόνα τῶν δικαίων, τῶν ὁποίων ἡ λαμπρότης θα νικά καὶ αὐτὸν τὸν ἥλιον: σκέψου, πὼς οἱ δίκαιοι τότε θα συμβασιλεύουν αἰωνίως μετὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ θα μετέχουν μαζί Του τῆς υπερτέρας παντός λόγου δόξης καὶ μαζί με τὰ ἐπουράνια τάγματα θα ψάλλουν πρὸς τὸν Κύριον τῆς δόξης τὸν ἐπινίκιον ὕμνον. Οἱ εὐλογημένοι αὐτοὶ ἄνθρωποι, που εὐηρέστησαν διὰ τῶν πνευματικῶν τῶν ἀγώνων ἐπάνω εἰς τὴν γῆν τὸν Κύριον, θα ἀπολαμβάνουν ἀτελευτήτως τῶν ἐπουραγίων ἀγαθῶν, θα ζοῦν τὴν τρισευτυχισμένην ἐκείνην ζωὴν καὶ δεν θα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄ (Να θυμόμαστε το θάνατο και τη μέλλουσα κρίση)

φοβούνται καθόλου μήπως στερηθούν την ανέκφραστον χαρὰν των ουρανῶν ἢ μήπως σταματήσῃ ἡ πανευφρόσυτος αγαλλίασις των. Διότι, ὅπως λέγει, ἀπὸ ἐκεῖ ἐφυγε κάθε πόνος, κάθε λύπη καὶ κάθε στεναγμός. Θα ἔχουν λοιπὸν οἱ δίκαιοι αἰώνιον τὴν ευφροσύνην, ἀκατάπαυστον τὴν εορτὴν καὶ θα κατέχουν ἀσφαλισμένα τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα, χωρὶς κανεῖς νὰ δύναται νὰ τοὺς τὰ πάρῃ.

Αὐτὰ νὰ σκέπτεσαι συνεχῶς αὐτὰ ἀκατάπαυστα νὰ μελετᾷς καὶ φρόντισε, ὅσον ἡμπορεῖς, τὰς μὲν μετὰ θάνατον συμφορὰς των ἀμαρτωλῶν, που ἀνέφερα προηγουμένως, νὰ ἀποφύγῃς, τὴν δὲ ευτυχίαν καὶ τὰ ἀγαθὰ, που ἔχουν προετοιμασθῇ διὰ τοὺς δικαίους, νὰ τὰ ἀπολαύσῃς. Ὅταν εἰς αὐτὰς τὰς σκέψεις καὶ τὰς εἰκόνας κινεῖται ὁ νους σου, τότε ἀσφαλῶς καὶ τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς θα ἀποφύγῃς, εἴαν ὁ νους σου ἐνοχλήται ἀπὸ αὐτοῦς.

3. Ὁ Ἀββὰς Ἡλίας συνήθιζε νὰ λέγῃ: ἐγὼ τρία πράγματα φοβούμαι πάντοτε τὴν στιγμὴν που πρόκειται ἡ ψυχὴ μου νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὸ σῶμα, τὴν στιγμὴν που θα συναντήσω τὸν Θεὸν ὡς Κριτὴν, καὶ τὴν στιγμὴν, που ὁ φοβερός Κριτὴς, θα ἐκδώσῃ τὴν καταδικαστικὴν δι' ἐμέ ἀπόφασιν Αὐτοῦ.

4. Ἐνας Γέρων Ἀσκητὴς εἶπεν: εἴαν ἦτο δυνατόν, μετὰ τὴν κοινὴν ἐκ νεκρῶν Ἀνάστασιν, κατὰ τὴν Δευτέραν Παρουσίαν, νὰ ἐξέλθουν καὶ πάλιν ἀπὸ τὰ σῶματα αἱ ψυχαί, ἀσφαλῶς θα ἀπέθνησκον ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τὸν φόβον, τὴν φρίκης καὶ τὴν τρομερὰν κατάπληξιν. Διότι πῶς εἶναι δυνατόν νὰ μὴ τρομάζῃ κανεῖς μέχρι θανάτου, ὅταν ἤδη νὰ σχίζωνται οἱ οὐρανοί, καὶ νὰ φανερώνηται ὠργισμένος καὶ ἀγανακτισμένος ὁ Θεός, ὅταν βλέπω τὰς ἀναριθμήτους στρατιάς των ἐπουρανίων δυνάμεων νὰ κατεβαίνουν μαζὶ τοῦ καὶ νὰ συγκεντρώνεται ὁλόκληρος ἡ ἀνθρωπότης εἰς τὸ ἴδιον μέρος;

Αὐτὰ λοιπὸν ἂς σκεπτόμεθα πάντοτε καὶ ἂς ζῶμεν με τὴν σκέψιν ὅτι εἰς "Ἐνα τοιούτον Κριτὴν καὶ ἐνώπιον ἐνός τόσοῦ φρικτοῦ Δικαστηρίου πρόκειται νὰ παρασταθῶμεν καὶ νὰ λογοδοτήσωμεν διὰ τὰς πράξεις μας.

5. Ἐνας ευλαβέστατος καὶ ἐνάρετος Ἀδελφός ἦλθεν εἰς τὸ Ὅρος Σινά ἀπὸ μακρινόν μέρος καὶ ἐγκατεστάθη εἰς ἕνα μικρὸν κελλίον.

Τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἐγκαταστάσεώς του εὐρήκεν ἕνα μικρὸν ξύλον ἐπάνω εἰς τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀναγραφὴ ἀπὸ τὸν ἀδελφόν, που ἔμενε κάποτε ἐκεῖ καὶ τώρα δὲν ὑπῆρχε πλέον: «Ὁ Μωϋσῆς πρὸς τὸν Θεόδωρον, εἰμὶ παρὼν καὶ παρακολουθῶ». Αὐτὸ λοιπὸν τὸ γραμμένον ξύλον ἔφερνε καθημερινῶς ἐμπρὸς εἰς τὰ μάτια τοῦ καὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄ (Να θυμόμαστε το θάνατο και τη μέλλουσα κρίση)

ήρώτα τον γράψαντα ως να παρευρίσκετο ενώπιόν του εις το κελλίον άρα γε, άνθρωπε, που είσαι τώρα; διότι λέγεις ότι είμαι παρών και παρακολουθώ! άρα γε εις ποίον κόσμον ή τόπον υπάρχουν; πού είναι τώρα το χέρι, που έγγραφεν αυτά; Αυτό έκανε καθημερινώς, ενθυμούμενος καθημερινώς τον θάνατον και ούτω διήρχετο την ζωήν του κλαίων συνεχώς. .

Ο αδελφός αυτός είχεν ως εργόχειρον την καλλιγραφίαν. Προς τον σκοπόν τούτον έλαβεν από τους διαφόρους Μοναχούς της περιοχής τεμάχια χάρτου με την παραγγελίαν να αναγράψη επ' αυτών διάφορα θέματα, κατ' αντιγραφήν από άλλα κείμενα. Εκοιμήθη όμως χωρίς να γράψη τίποτε διά κανένα. Τούτο δε μόνον ανέγραψεν εις τα χαρτία ενός εκάστου: «Κύριοι μου και αδελφοί μου, να με συγχωρήσητε, διότι με απασχόλει μία μικρά εργασία με κάποιον και δι' αυτό δεν ευκαίρησα να Σας γράψω».

6. Ένας Γέρων επεσκέφθη ένα Ασκητήν, που παρέμενεν εις την Ραϊθώ και του λέγει:

– Πάτερ, οσάκις αποστέλλω τον υποτακτικόν μου εις μίαν υπηρεσίαν, στενοχωρούμαι: η στενοχωρία μου μάλιστα επαυξάνει, όταν ο υποτακτικός αργή να επιστρέψη.

– Όταν εγώ στέλλω τον διακονητήν μου απήντησεν ο 'Ασκητης- εις μίαν υπηρεσίαν, κάθομαι κοντά εις την θύραν και βλέπω πρός τον δρόμον. Όταν δε ο λογισμός μου με βάζη εις ανησυχίαν και μου λέγει, άρα γε πότε θα έλθη ο αδελφός; απαντώ ως εξής εις τον λογισμόν μου. Εάν με προλάβη ένας άλλος αδελφός, διά να με οδηγήση προς τον Κύριον, δηλαδή ο Αγγελος Κυρίου, τότε τι θα γίνη; είμαι άραγε έτοιμος διά την συνάντησιν αυτήν;

Έτσι κάθομαι κάθε ημέραν και παρακολουθώ την θύραν, κλαίων διά τας αμαρτίας μου και φροντίζων διά την διόρθωσίν μου. Ενώ δε κλαίω, λέγω εις τον εαυτόν μου άραγε ποίος αδελφός θα προλάβη και θα έλθη ενωρίτερα και επίγειος ή ο ουράνιος; δηλαδή ο υποτακτικός μου ή ο Αγγελος του Κυρίου;

Αφού ήκουσεν αυτά ο επισκέπτης του Ασκητού κατενύγη και άνεχώρησεν. Από τότε δε εφήρμοσεν εις την ζωήν του και αυτός την εργασίαν τού 'Ασκητού.

7. Ένας άλλος Γέρων έζη εις τα μέρη της Ραϊθώ. Ούτος πάλιν κατεγίνετο εις την εξής εργασίας, με την οποίαν υπενθύμιζεν εις τον εαυτόν του το τέλος του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄ (Να θυμόμαστε το θάνατο και τη μέλλουσα κρίση)

Εκάθητο πάντοτε σκεπτικός εις το κελλίον του και το βλέμμα του ήτο κατεβασμένο προς την γην εν τω μεταξύ εκουνούσε συνεχώς το κεφάλι του και έλεγεν αναστενάζων άραγε τι θα γίνη με εμέ; Έσώπαινε προς στιγμήν και ησύχαζε, διά να αρχίση και πάλιν αμέσως το ίδιον πράγμα και να είπη τας ιδίας λέξεις.

Συγχρόνως έκανε και το έργόχειρόν του, πλέκων το σχοινίον.

Με τον τρόπον αυτόν διήλθε τας ημέρας της ζωής του φροντίζων να είναι έτοιμος κατά την στιγμήν της εξόδου της ψυχής του εκ του σώματος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΣΤ' (Ἡ χαρά των Ἀγίων στον ουρανόν)

Ὅτι ἀνείκαστος ἡ ἐν οὐρανοῖς εὐφροσύνη, καὶ ἡ τοῖς ἁγίοις ἀποκειμένη δόξα διό δεῖ ταύτης ἔκθυμωσ ὀρέγεσθαι καὶ ὅτι οὐδὲν τῶν ὄντων καὶ παρ' ἡμῶν γιγνομένων ταύτης ἀντάξιον.

Ἡ χαρά εἰς τοὺς ουρανοὺς εἶναι ἀνέκφραστος, ὅπως ἐπίσης καὶ ἡ δόξα, που ἀναμένει τοὺς Ἁγίους δι' αὐτό πρέπει νὰ ἐπιθυμώμεν με ὅλης μας τὴν ψυχὴν τὴν ἐπουράνιον χαρὰν καὶ τὴν δόξαν τῶν Ἀγίων. Ἀπὸ ὅσα υπάρχουν ἢ ἀπὸ ὅσα πράττομεν ἡμεῖς, τίποτε δὲν εἶναι ἀντάξιον τῆς χαρὰς καὶ τῆς δόξης ἐκείνης.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τῆς Ἁγίας Συγκλητικῆς

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητικὴ ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ γῇ ὡς ἐν δευτέρᾳ μητρῷα κοιλίᾳ τυγχάνομεν ὡς πὲρ γὰρ ἐν μητρικῇ νηδύϊ οὐ τοιαύτην ζωὴν εἴχομεν, οὐδὲ τῶν τοιούτων στερευνίων τροφῶν ἀπελαύομεν οἷων νῦν οὔτε μὴν ἐνεργεῖν οὕτως ἡδυναμεθα ὡς ἐνταύθα καὶ γὰρ καὶ τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς καὶ πάσης ἄλλης αὐγῆς ἐκτὸς ἡμὲν καὶ πολλῶν ἄλλων τῶν ἐνταύθα τερπνῶν ἔλειπομεθα, οὕτω καὶ ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ ὄντες, μεγάλων τινῶν καὶ θαυμαστῶν ὑστερούμεθα τῶν ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ἐπεὶ οὖν πεῖραν τῶν ἐνταύθα ἱκανὴν ἐλάβομεν, λοιπὸν τῶν ἐκεῖθεν ἐπιθυμήσωμεν τῶν ὧδε τροφῶν ἐπειράθημεν, τῶν θείων ὀρεχθῶμεν τοῦ ἐνθάδε φωτὸς ἀπολαύσαμεν, τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης ποθήσωμεν τὴν ἄνω Ἱερουσαλὴμ ὡς πατρίδα ἡμῶν καὶ μητέρα ἰδεῖν ποθήσωμεν τὸ λοιπὸν τῆς ζωῆς, πρὸς τὰς ἐκεῖθεν ἐλπίδας ζήσωμεν, ἵνα καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἀπολαύσωμεν.

Ὡς γὰρ τὰ ἐν τῇ μήτρᾳ βρέφη τελειωθέντα ἐξ ἐλάττονος τροφῆς τὲ καὶ ζωῆς, προέρχονται λοιπὸν πρὸς τὴν μείζονα δίαιταν, οὕτω καὶ οἱ δίκαιοι ἐκ τῆς ἐν κόσμῳ διαγωγῆς προκόψαντες, εἰς τὴν ἄνω πολιτείαν μεταχωροῦσι, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν πορευόμενοι οἱ δὲ ἁμαρτωλοί, ὡς πὲρ τὰ κατὰ γαστρὸς ἔμβρυα ἐν τῇ μήτρᾳ τελευτήσαντα, ἐκ σκότους σκότει παραδίδονται καὶ γὰρ ἐν τῇ γῇ ὄντες, τὴν προσπαθείᾳ τῶν γηίνων, ὡς ἐν σκότει διαγοῦσι καὶ τελευτήσαντες, εἰς ζοφωδεστέρους καὶ ταρταρώδεις τόπους καταφέρονται τρίτον οὖν ἐν τῷ βίῳ τικτόμεθα ἅπαξ μὲν ἐκ τῶν μητρικῶν λαγόνων, καὶ ἀπὸ γῆς εἰς γῆν ἐρχόμεθα διὰ δὲ τῶν λοιπῶν δύο ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν μεθιστάμεθα τούτων δέ, ἡ μὲν μία ἐστὶν ἐκ χάριτος, ἡ διὰ θείου Βαπτίσματος,

ἦν καὶ ἀληθῶς παλιγγενεσίαν καλούμεν' ἡ δὲ ἑτέρα ἐκ τῆς μετανοίας ἡμῖν καὶ τῶν ἀγαθῶν πόνων προσγίνεται, ἐν ᾗ καὶ ἐστήκαμεν.

Ερμηνεία

Η ΜΑΚΑΡΙΑ ΣΥΓΚΛΗΤΙΚΗ ἔλεγεν, ὅτι εἰς αὐτὴν τὴν γῆν ευρισκόμεθα ὡς νὰ εἴμεθα μέσα εἰς δευτέραν μητρικὴν κοιλίαν. Ὅταν ευρισκόμεθα μέσα εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρός μας, δὲν ἐζούσαμεν ὅπως ζώμεν μετὰ τὴν ἐξ αὐτῆς γέννησιν ἡμῶν, οὔτε τὰς στερεὰς τροφάς, που τώρα απολαμβάνομεν, ἐτρῶγαμεν τότε κατὰ τὴν ἐμβρυϊκῆς μας περίοδον, ἀλλ' οὔτε καὶ μέσα εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρός ἡμῶν ἠδυνάμεθα νὰ ἐνεργώμεν ὅπως τώρα. Καὶ τοῦτο διότι, ὡς γνωστόν, ἐντὸς τῆς μητρικῆς κοιλίας εἴμεθα μακρὰν τοῦ ἡλιακοῦ φωτός καὶ οὐδεμία ἀνταύγεια μας ἐπλησίαζεν ἐν γένει δευστερούμεθα πολλῶν ἄλλων ἐπιγείων ἀπολαύσεων. Τοιοῦτοτρόπως ἀκριβῶς ζῶντες καὶ εἰς τὸν παρόντα κόσμον δὲν δυνάμεθα νὰ ἀπολαύσωμεν ὠρισμένα μεγαλοπρεπὴ καὶ ἀξιοθαύμαστα ἀγαθὰ που ευρίσκονται ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν.

Εφ' ὅσον λοιπὸν ἐγνωρίσαμεν λεπτομερῶς τὴν παρούσαν ζωὴν, εἶναι πλέον καιρὸς νὰ ἐπιθυμήσωμεν καὶ τὰ ἐπουράνια: ἐδοκιμάσαμεν τὰς ἐπιγείους τροφάς, ἀς ὀρεχθώμεν τώρα καὶ τὰς θείας ἐχορτάσαμεν τὸ προσωρινὸν υλικὸν φῶς, ἀς ποθήσωμεν τώρα τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης. Ἀς συγκλονισθώμεν ἀπὸ τὴν ἰσχυρὴν νοσταλγίαν τῆς ἀνω Ἱερουσαλήμ, καὶ ἀς ποθήσωμεν νὰ τὴν ἴδωμεν ὡς μητέρα μας καὶ πατρίδα. Τὸν υπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν ἀς τὸν διανύσωμεν κατευθυνόμενοι ἀπὸ τὰς ἐλπίδας τῆς ἐπουρανίου μακαριότητος, διὰ νὰ δυνηθώμεν, τοιοῦτοτρόπως, νὰ ἀπολαύσωμεν καὶ τὰ αἰώνια ἀγαθὰ.

Ὅπως ἀκριβῶς τὰ βρέφη διεμορφώθησαν ὀλίγον μέσα εἰς τὴν μήτραν ἀπὸ ἀτελεστέραν τροφήν καὶ ζωὴν καὶ οὕτω, τέλειοι πλέον ὁργανισμοί, μεταπηδοῦν πρὸς ζωὴν τελειοτέραν καὶ ἀπολαμβάνουν ἐκλεκτοτέρας διαίτης, τοιοῦτοτρόπως καὶ οἱ δίκαιοι, ἀφού ἐτελειοποιήθησαν διὰ τοῦ τρόπου με τὸν ὁποῖον ἐπολιτεύθησαν εἰς τὸν κόσμον, μεταβαίνουν εἰς τὴν ἐπουράνιον πολιτείαν, προχωροῦντες, σύμφωνα πρὸς τὸ γεγραμμένον, ἀπὸ δυνάμεως εἰς δύναμιν.

Τὸ ἀντίθετον συμβαίνει με τοὺς ἀμαρτωλοὺς οὗτοι ὁμοιάζουν με τὰ ἔμβρυα, που συνελήφθησαν μὲν κανονικῶς εἰς τὴν μήτραν, ἀπέθανον ὅμως πρὶν γεννηθοῦν, πορευόμενα τοιοῦτοτρόπως ἀπὸ τὸ ἓνα σκότος εἰς τὸ ἄλλο. Ἀκριβῶς λοιπὸν καὶ οἱ ἀμαρτωλοὶ ευρισκόμενοι εἰς τὴν γῆν περνοῦν τὴν ζωὴν τῶν μέσα εἰς τὴν πολυμέριμον προσπάθειαν τῶν γηίνων, ἀιχμαλωτιζόμενοι κυριολεκτικῶς ἀπὸ τὸ

σκότος των επιγείων μεριμνών όταν δε αποθάνουν, χωρίς να συνοδεύονται από τους θησαυρούς των καλών έργων και της μετανοίας, οδηγούνται βιαίως τους σκοτεινότερους και ταρταρωδεις τόπους των κολάσεων.

Εκ των ανωτέρω λοιπόν συμπεραίνομεν, ότι τρεις φορές γεννώμεθα κατά το διάστημα του βίου μας: Μίαν και ανεπανάληπτον φοράν από την μητέρα μας εις την περίπτωσιν αυτήν από γην προερχόμεθα και εις γην πορευόμεθα. Κατά τας υπολοίπους δύο γεννήσεις μετατιθέμεθα από την γήν εις τον ουρανόν. Έξ αυτών η μία γέννησης είναι η της Χάριτος, η οποία πραγματοποιείται δια του Αγίου Βαπτίσματος και την ονομάζομεν αληθώς παλιγγενεσίαν. Η δευτέρα πάλιν γέννησις επιτυγχάνεται διά της μετανοίας και των κόπων των καλών και εναρέτων πράξεων, εις την οποίαν και ημείς τώρα εστάθημεν.

Β'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΙΠΕ ΓΕΡΩΝ: μὴ θαυμάσης εἰ ἄνθρωπος ὢν, ἄγγελος γενέσθαι δυνήσῃ πρόκειται γὰρ ἴσαγγελος δόξα καὶ ταύτης καὶ ἀγωνοθέτης τοὺς ἀγωνιζομένους ἐπαγγέλλεται.

2. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ὑπερέχιος ἡ ἐνθύμησίς σου ἔστω διὰ παντὸς ἐν τῇ Βασισιλείᾳ τῶν οὐρανῶν καὶ ἐν τάχει κληρονομήσεις αὐτήν.

3. Τινὰ τῶν γερόντων παρεκάλουν οἱ ἀδελφοὶ παύσασθαι τῶν μεγάλων πόνων ὁ δὲ ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων ὑμῖν, τέκνα, ὅτι Ἀβραὰμ μετανοῆσαι ἔχει, δρῶν τὰς ὑπερβαλλούσας δωρεὰς διότι μὴ πλέον ἡγωνίσατο.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΓΕΡΩΝ εἶπε, πως δεν εἶναι αξιοθαύμαστον, εαν ἓνας ἄνθρωπος ἡμπορέσῃ να γίνῃ ἄγγελος, διότι ευρίσκεται ἐνώπιόν μας, διὰ να την απολαύσωμεν, δόξα ἴση με την δόξαν. των Ἀγγέλων. Αὐτήν δε την δόξαν υπόσχεται ὁ ἀγωνοθέτης εις τους αγωνιζομένους.

2. Ο Αββᾶς Ὑπερέχιος εἶπεν, ὅτι ἡ σκέψις σου πρέπει παντοτεινά να ευρίσκεται εις την Βασιλείαν των Ουρανῶν, ὁπότε γρήγορα και ἀσφαλῶς θα την κληρονομήσης.

3. Κάποτε μερικοὶ Ἀδελφοὶ παρεκάλουν ἓνα Γέροντα να σταματήσῃ τους μεγάλους κόπους εις τους οποίους υπεβάλλετο. Εἰς αὐτήν την πρότασιν ὁ Γέρων ἀπήντησεν:

– Τέκνα μου, σας διαβεβαιῶ, πως ὁ Ἀβραάμ ἀσφαλῶς θα μετανοήσῃ ὅταν θα ἰδῇ τον πλούτον των ἐπουρανίων δωρεών, διότι δεν ἠγωνίσθη περισσότερο, ἐφ' ὅσον ἔζη.

Γ'. Του Ἀγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΙ· μεγάλη ἡ δόξα καὶ ἀκατάληπτος ἡ τοῖς ἁγίοις ἀποκειμένη ἡ δὲ τοῦ βίου τούτου, ὡς ἄνθος παρέρχεται, καὶ ὡς λάχανα χλόης ταχὺ ἀποπίπτει· πολλοὶ γὰρ τύραννοι καὶ βασιλεῖς ἐκράτησαν χωρῶν, καὶ πόλεων οὐκ ὀλίγων" καὶ μετὰ μικρὸν ἐγεννήθησαν ὡς οὐχ ὑπάρξαντες πόσοι γὰρ βασιλεῖς ἤρξαν ἐθνῶν πολλῶν, ἀνεγείραντες ἑαυτοῖς εἰκόνας καὶ στήλας, λογισάμενοι διὰ τούτων ὀνομαστοὶ ἔσεσθαι μετὰ θάνατον καὶ ἐπῆλθον ἕτεροι, καὶ κατέστρεψαν τὰς εἰκόνας καὶ συνέτριψαν τὰ ἀγάλματα τινῶν δὲ καὶ τὰ πρόσωπα περιελόντες, τὴν ἰδίαν ἀνετυπώσαντο ὄψιν καὶ αὐτῶν δὲ τὰ ἔργα, πάλιν ὑφ' ἑτέρων κατελύθη.

Ἔτεροι δὲ καὶ περιφανεῖς τάφους κατεσκεύασαν ἑαυτοῖς, δόξαντες διὰ τούτων στηρίζειν ἑαυτοῖς ὄνομα αἰώνιον, διαγραφάμενοι ἄνωθέν των τάφων τοὺς ἑαυτῶν χαρακτῆρας ἦλθε δὲ γενεὰ ἑτέρα, καὶ γεγονάσιν οἱ τάφοι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν καὶ βουλόμενοι οὗτοι τὰς σοροὺς ὡς εἰκὸς ἐκκαθάραι, χαλίκων δίκην τὰ ὅσῃ ἐκείνων μετήγαγον καὶ τί ὠφέλησεν αὐτοὺς ἢ πολυτίμητος σορὸς ἢ ἡ πυραμῖς; πάντα οὖν τὰ τῆς ματαιότητος ἔργα εἰς οὐδὲν καταλήγει.

Οἱ δὲ ἐν θεῷ δοξαζόμενοι, οὐχ οὕτως ζωὴν γὰρ αἰώνιον καὶ δόξαν ἀκατάλυτον ἠτοίμασεν αὐτοῖς ὡς γὰρ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης καὶ τῶν ἀστέρων, ἀπὸ κτίσεως αὐτῶν ἄχρι τοῦ νῦν, οὐκ ἡμαυρώθη οὐδὲ μετεβλήθη εἰς παλαιώσιν, ἀλλὰ ἀεὶ ὡσαύτως νεάζει καὶ ἀκμάζει καὶ φαιδρύνεται διὰ τὸν ὅρον τοῦ δημιουργοῦ, ὃν ὥρισεν αὐτοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄρχειν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός, οὕτω καὶ τοὺς ἀγαπῶσιν αὐτὸν ὥρισε Βασιλείαν οὐρανῶν καὶ χαρὰν ἀκατάλυτον.

Καὶ ὡς πὲρ ἐν τούτοις τοῖς φαινομένοις ἔστιν ἀψευδής, οὕτω δηλονότι καὶ ἐν ἐκείνοις τοῖς νοουμένοις καὶ ταῦτα μὲν παρελεύσεται δηνικά βουλευθεῖν δὲ δημιουργός της δὲ δόξης τῶν Ἀγίων οὐκ ἔσται τέλος. Σπουδάσωμεν οὖν ποιῆσαι καρποὺς ἀξίους της μετανοίας, ἵνα μὴ, ἀποκλεισθέντες τῆς χαρᾶς ἐκείνης, εἰς τὸ αἰώνιον σκότος παραπεμφθῶμεν, οὐ ἡ ὀδύνη ἀφόρητος εἰσελθε γὰρ εἰ δοκεῖ ἐν τῷ κοιτῶνι σου, καὶ ἀπόκλεισαν τὰς θύρας καὶ τὰς θυρίδας ἔμφραξον δὲ καὶ τὰ διαυγάζοντα πάντα καὶ κάθισον ἔσω καὶ γνῶσῃ ὅποιαν ὀδύνην ἔχει ἡ σκοτία.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΣΤ΄ (Ἡ χαρά των Ἀγίων στον ουρανόν)

Εἰ οὖν ἐνταύθα δίχα πόνου καὶ βασάνου καθεζόμενος, οὕτως ἄλγυνει καίτοι ἐξουσίαν ἔχων καὶ μετὰ μικρὸν ἔξελθεῖν, πόσῃν ἄρα κόλασιν ἔχειν ὑπολαμβάνεις ἐκεῖνο τὸ ἐξώτερον σκότος, ἔνθα καὶ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, καὶ τὸ ἄσβεστον πῦρ αἰωνίως τιμωροῦντα τοὺς ἅπαξ ἐν τούτοις παραπεμφθέντας; ἔννοησωμεν δὲ καὶ οἷα αἰσχύνῃ ἡμᾶς καὶ πρὸ τῶν κολάσεων καταλήψεται ὅταν ἴδωμεν τοὺς μὲν ἁγίους ἐνδουμένους τὴν ὑπέρλαμπρον ἐκείνην στολὴν καὶ ἀνέκφραστον, ἣν διὰ τῶν ἀγαθῶν ἔργων ἑαυτοῖς κατεσκεύασαν, ἡμᾶς δὲ ἑαυτοὺς βλέπωμεν οὐ μόνον γυμνοὺς τῆς ἐξαστραπούσης δόξης ἐκείνης, ἀλλὰ καὶ μεμελανωμένους καὶ ζοφεροὺς καὶ δυσωδίας ὄντας μεστούς, καθὼς ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν ὧδε ἐτοιμάσαμεν, διὰ τῶν τῆς σκοτίας ἔργων καὶ τῆς σπατάλης τὲ καὶ τρυφῆς κλαύσωμεν τοίνυν ἐνώπιον Κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ἵνα εὕρωμεν οἰκτιρμοὺς παρ' αὐτοῦ.

Οὐκ ἔστιν ἡμῖν περὶ χρημάτων καὶ ἀγῶν & καὶ ἐὰν ζημιωθῇ, δύναται ἕτερα ἀντ' αὐτῶν πάλιν κτήσασθαι περὶ ψυχῆς ἡμῖν ἔστιν ὁ κίνδυνος, ἣν, ἐὰν ἀπολέσωμεν, οὐκέτι ἀνακαλέσασθαι δυνάμεθα κατὰ τὸ γεγραμμένον τί ὠφεληθήσεται ἄνθρωπος, ὅταν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; Λογισώμεθα οὖν, ὅτι οἱ κατὰ τὸν κόσμον στρατιῶται οἰκτρὰ δῶρα παρὰ τοῦ ἐπὶ γῆς βασιλέως λαμβάνοντες, προθύμως μέχρι θανάτου ὑπὲρ αὐτοῦ κινδυνεύουσι πόσω οὖν μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τοιαύτας ἐπαγγελίας δεξάμενοι, ὀφείλομεν μὴ ὑπενδύνασθαι τοῦ ἔργου τῆς δικαιοσύνης, ἕνα καὶ τῆς μελλούσης διασωθῶμεν κρίσεως, καὶ τῶν ἀνεικάστων ἀγαθῶν ἐπιτύχωμεν. Ἐνθυμηθῶμεν δὲ καὶ τοῦτο ὅτι καύσωνα ἡλίου, ἢ ὀξύτητα πυρετοῦ, φέρειν οὐ δυνάμεθα καὶ πῶς τὴν καῦσιν τοῦ αἰωνίου πυρὸς ὑποίσομεν, τοῦ καίοντος ἀεὶ καὶ μὴ κατακαίοντος;

Καὶ εἰ θέλῃς, ἀγαπητέ, δοκίμασαν ἀπεντεῦθεν καὶ μαθήσῃ ἐκ τοῦ παρόντος πυρός, τὴν βάσανον ἐκείνην τὴν ἀνυποφόρητον' ἀνάψας γὰρ λύχον, ἐπίθεῃς τὸ πυρὶ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου σου, καὶ εἰ δύνασαι βαστάσαι τὴν ὀδύνην, τάχα δυνήσῃ κάκει ὑπομεῖναι εἰ δὲ τοῦ μικροῦ τούτου τὰς ἄλγηδονας οὐ δύνασαι φέρειν, τί ποιήσωμεν ὅταν τὸ σῶμα ὅλον σὺν τῇ ψυχῇ ἐμβληθῇ εἰς τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο καὶ ἄσβεστον πῦρ;

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΟΥ: ἡ δόξα, τὴν ὁποίαν πρόκειται νὰ ἀπολαύσουν οἱ Ἅγιοι εἶναι μεγάλη καὶ ἀκατάληπτη ἐνῶ ἡ δόξα τοῦ ἐπιγείου αὐτοῦ βίου ὁμοιάζει πρὸς τὸ ἄνθος, τοῦ ὁποῦ οἱ ὡραιότης συντόμως παρέρχεται καὶ πρὸς τὰ τρυφερά χόρτα, ποὺ συντομώτατα ξηραίνονται. Βλέπομεν εἰς τὴν ἱστορίαν, ὅτι πολλοὶ τύραννοι καὶ βασιλεῖς ἐκυρίευσαν ἀπεράντους χώρας καὶ πολλὰς πόλεις καὶ ἐντὸς ολίγου αὐτοὶ οἱ νικηταὶ ἐξηφανίσθησαν ὥς νὰ μὴ υπήρξαν ποτέ: διότι πόσοι ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΣΤ΄ (Η χαρά των Αγίων στον ουρανό)

βασιλείς, που κατεξουσίασαν έθνη πολλά, ανήγειραν, διά να απαθανατίσουν το όνομά των, εικόνas και αναμνηστικές στήλαs νομίσαντες ότι με αυτά θα γίνουν ονομαστοί; Παρ' όλα όμως ταύτα μετά τον θάνατον των βασιλέων αυτών κατέλαβον άλλοι την εξουσίαν, οι οποίοι και κατέστρεψαν τας αναμνηστικές εικόνas και συνέτριψαν τα αγάλματά των. Μερικοί μάλιστα από αυτούς τους επιδρομείς εξηφάνισαν τα πρόσωπα των προκατόχων βασιλέων και απετύπωσαν, επάνω εις τας αναμνηστικές στήλαs, την ιδικήν των μορφήν. Αλλά και αυτών των επιδρομέων τα έργα κατελύθησαν από άλλους.

Άλλοι, πάλιν, κατεσκεύασαν διά τους εαυτούς των τάφους λαμπρούς και περιβλέπτους και ανέγραψαν επάνω εις τους τάφους τα ονόματά των και την μορφήν των, νομίσαντες ότι με αυτά θα καταστήσουν το όνομά των αιώνιον.

Και ήλθεν η επομένη γενεά και παρέλαβεν υπό την δικαιοδοσίαν της τους τάφους αυτούς οι δε άνθρωποι της γενεάς αυτής θελήσαντες να καθαρίσουν τας σαρκοφάγους, όπως ήτο φυσικόν, επέταξαν τα οστά εκείνων των βασιλέων, ως να ήσαν χαλίκια. Εις τί λοιπόν ωφέλησε τους φιλοδόξους αυτούς βασιλείς ή πολύτιμος σαρκοφάγος ή η πυραμίς; Το συμπέρασμα λοιπόν είναι, ότι τα έργα της ματαιότητος εις τίποτε δεν ωφελούν τον άνθρωπον.

Δεν συμβαίνει όμως το ίδιον με όσους δοξάζει ο Θεός· διότι ο Θεός ητοίμασε, προς χάριν των ζωήν αιώνιον και δόξαν ακατάλυτον. Όπως ακριβώς το φως του ηλίου και της σελήνης και των αστέρων, από τότε που εδημιουργήθησαν μέχρι τώρα, δεν ήλαττώθη, ούτε έπεσεν εις παρακμήν, αλλά διατηρεί συνεχώς την ιδίαν έντασιν και ακτινοβολίαν, παραμένει νέον, ακμάζει και διαρκώς λάμπει, εξ αιτίας του όρου υπάρξεως, που ώρισεν εις τα ουράνια αυτά σώματα ο Δημιουργός, να εξουσιάζουν την ημέραν και την νύκτα, τοιουτοτρόπως ο ίδιος Θεός καθώρισε δι' αυτούς που τον αγαπούν ατελείωτον την χαράν και συνεχή την Βασιλείαν των Ουρανών.

Και όπως ακριβώς εις τα φυσικά αυτά φαινόμενα, ο Θεός δεν εψεύσθη, τοιουτοτρόπως θα εκπληρώση και τας υποσχέσεις Του εις εκείνα, τα της μελλούσης ζωής, τα οποία νοούνται υπό των ανθρώπων. Και τα μέν φυσικά σώματα, ο ουρανός και η γη θα παρέλθουν και θα εξαφανισθούν οπότεν θελήση και Δημιουργός· η δόξα όμως των Αγίων ουδέποτε θα έχη τέλος. Ας φροντίσωμεν λοιπόν να κάμωμεν καρπούς αξίους της μετανοίας, δια να μη αποκλεισθώμεν από εκείνην την χαράν και παραπεμφθώμεν εις το αιώνιον σκότος, όπου η οδύνη είναι ανυπόφορος. Είσελθε, εάν θέλης, εις τον κοιτώνα σου και κλείσε τελείως τας θύρας και τα παράθυρα ακόμη

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΣΤ΄ (Η χαρά των Αγίων στον ουρανό)

να φράξης και κάθε σχισμήν από την οποίαν είναι δυνατόν να εισχωρήση φώς και κάθισε μέσα εις αυτό το σκοτάδι, και θα αντιληφθής τότε μόνος σου πόσον φοβερά βάσανος είναι το σκοτάδι.

Εάν λοιπόν τόσον πολύ θλίβεσαι, όταν παραμένης εδώ, χωρίς πόνους και άλλα βασανιστήρια, αν και έχης εξουσίαν εντός ολίγου να εξέλθης εις το φως, σκέψου πόσον φοβεραν κόλασιν θα έχη εκείνο το εξώτερον σκότος, εις το οποίον κυριαρχεί ο κλαυθμός και ο βρυγμός των οδόντων, μαζί δε με το άσβεστον πυρ τιμωρούν αιωνίως τους μίαν μόνον αλλ' αμετάκλητον φοράν παραπεμφθέντας εις αυτά αμαρτωλούς;

Πρέπει δε ακόμη να σκεφθώμεν και οποίαν εντροπήν θα δοκιμάσωμεν, όταν, προ των κολάσεων που μας αναμένουν ιδωμεν τους μεν αγίους να ενδύωνται την υπέρλαμπρον στολήν, της οποίας την απαστράπτουσιν ωραιότητα δεν δύναται να αποδώση ανθρωπίνη γλώσσα, και την οποίαν κατεσκεύασαν με τα καλά των έργα, ενώ τους εαυτούς μας θα τους βλέπωμεν, όχι μόνον γυμνούς, αλλά και μελανιασμένους και σκοτεινούς και αναδίδοντας αποπνικτικήν δυσσομίαν, όπως ακριβώς από εδώ ετοιμαστήκαμεν με τα σκοτεινά μας έργα, την σπατάλης και την αμαρτωλήν απόλαυσιν. Ας κλαύσωμεν λοιπόν ενώπιον του Κυρίου και Θεού ημών, διά να τύχωμεν του ελέους και των οικτιρμών Αυτού.

Ο αγώνας μας δεν γίνεται διά τα χρήματα, τα οποία και εαν κανείς χάση, είναι δυνατόν να αποκτήση πάλιν άλλα εις αντικατάστασιν των απολεσθέντων. Ο κίνδυνος τον οποίον αντιμετωπίζομεν αναφέρεται εις την ψυχήν, την οποίαν όταν χάσωμεν, ποτέ πλέον δεν δυνάμεθα να επανεύρωμεν, σύμφωνα με το αγιογραφικόν «τί θα ωφεληθή άνθρωπος, εάν κερδήση όλον τον κόσμον και ζημιωθή την ψυχήν του; ή τι δύναται να δώση άνθρωπός ως αντάλλαγμα της ψυχής του;»

Ας σκεφθώμεν λοιπόν, ότι οι στρατιώται του κόσμου αυτού φιλοτιμούμενοι από τα ευτελή δώρα, που λαμβάνουν από τον επίγειον βασιλέα, κινδυνεύουν μέχρι και θανάτου χάριν αυτού. Πόσον λοιπόν περισσότερον πρέπει ημείς, που ελάβομεν τόσον σπουδαίας υποσχέσεις, να μη υποχωρήσωμεν καθόλου από την επίμονον προσπάθειας του έργου της αρετής, ώστε και από την μέλλουσιν κρίσιν να διασωθώμεν, αλλά και τα επουράνια αγαθα να επιτύχωμεν; Ας ενθυμούμεθα δε διαρκώς και τούτο δεν ήμπορούμεν να υποφέρωμεν την ζέστης του ηλίου, ούτε τον σφοδρον πυρετόν: πώς λοιπόν θα υποφέρωμεν την φλόγα του αιωνίου πυρός, που διαρκώς καίει, χωρίς όμως να μας κατακαίη με τας φλόγας του;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΣΤ΄ (Ἡ χαρά των Ἀγίων στον ουρανόν)

Και εἰάν θέλῃς, ἀγαπητέ μου, ἀπὸ ἐδῶ δοκίμασε τὴν σφοδρότητα τοῦ πάθους καὶ θὰ ἀντιληφθῇς ἀπὸ τοῦ υλικόν πυρ τοῦ κόσμου αὐτοῦ τὰ ἀνυπόφορα βασανιστήρια τῆς κολάσεως. Ἀναψε δηλαδὴ τὸ λυχνάρι σου καὶ βάλε εἰς τὴν φλόγα τὴν ἄκραν τοῦ δακτύλου σου· εἰάν θὰ ἤμπορέσῃς νὰ βαστάσῃς τὸν πόνον, τότε ἀσφαλῶς θὰ δυνηθῇς καὶ ἐκείνην τὴν αἰωνίαν φλόγα νὰ υπομένῃς. Εἰάν ὁμως δὲν ἤμπορέσῃς νὰ υποφέρῃς τοὺς πόνους ἐνός μικροῦ ἐγκαύματος, τότε τι θὰ κάνωμεν ὅταν ολόκληρον τὸ σῶμα μας, μαζί με τὴν ψυχὴν, θὰ ριφθοῦν μέσα εἰς τὸ φοβερόν ἐκεῖνο καὶ ἀσβεστον πυρ;

Δ'. Του Ἀββά Ησαΐου

ΔΙΑΛΟΓΙΖΟΥ τὴν τιμὴν ἣν κατέλαβον πάντες οἱ Ἅγιοι καὶ ὁ ζῆλος αὐτῶν ἐλκύσει σὲ μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐνθυμοῦ πάλιν καὶ τοὺς ὀνειδισμοὺς οὓς ἔλαχον οἱ ἁμαρτωλοί, καὶ ὁ λογισμὸς οὗτος φυλάξει ἀπὸ τῶν πονηρῶν.

Ερμηνεία

ΝΑ ΕΧΗΣ συνεχῶς εἰς τὸν λογισμὸν σου τὴν τιμὴν, τὴν ὁποίαν ἔλαβον ὅλοι οἱ Ἅγιοι: καὶ ὁ ζήλος τὸν ὁποῖον ἐπέδειξαν, θὰ σε ἐλκύσῃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὸ ἀγαθόν. Νὰ ἐνθυμήσαι, ἐκ παραλλήλου πάλιν καὶ τοὺς ἐξευτελισμοὺς, που ἐπέφυλάχθησαν εἰς τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ τότε ὁ λογισμὸς σου θὰ σε περιφρουρήσῃ ἀπὸ τὰ πονηρά.

Ε'. Του Ἀγίου Μαξίμου

Εἰ ΔΙΑ ΤΟΥΤΟ γέγονεν υἱὸς ἀνθρώπου καὶ ἄνθρωπος καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς Θεὸς Λόγος, ἓνα ποιήσῃ θεοὺς καὶ θεοῦ υἱοὺς τοὺς ἀνθρώπους, ἐκεῖ γενήσεσθαι πιστεύσωμεν, ἔνθα νῦν αὐτὸς ἔστιν ὁ Χριστὸς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ὡς κεφαλὴ τοῦ ὅλου σώματος, καὶ ὑπὲρ ἡμῶν γενόμενος πρόδρομος πρὸς τὸν Πατέρα τὸ καθ' ἡμᾶς ἐν γὰρ συναγωγῇ θεῶν τῶν σωζομένων, ἔσται θεὸς μέσος ἱστάμενος καὶ διανέμων τὰς ἀξίας τῆς ἐκεῖθεν μακαριότητος, τοπικὴν οὐκ ἔχων ἀπὸ τῶν ἀξίων διάστασιν τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν εἶναι τινὲς λέγουσι, τὴν ἐν οὐρανοῦς τῶν ἀξίων διαγωγὴν" ἕτεροι δέ, τὴν ὁμοίαν τοῖς Ἀγγέλοις τῶν σωζομένων κατάστασιν ἄλλοι δέ, τὸ εἶδος αὐτῆς τῆς θεϊκῆς ὠραιότητος, τῶν φορεσάντων τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου συνάδουσι δὲ τὴν ἀληθεῖα, ὡς ἔμοι δοκεῖ, καὶ αἱ τρεῖς περὶ τούτων δοξαί· πάσι γὰρ κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς ἐν αὐτοῖς κατὰ ποιὸν τὲ καὶ ποσὸν δικαιοσύνης καὶ μέλλουσα δίδεται χάρις.

Ερμηνεία

ΕΑΝ Ο ΘΕΟΣ και Λόγος του Θεού και Πατρός έγινε προς τούτο άνθρωπος και υιός ανθρώπου, διά να καταστήση δηλαδή τους ανθρώπους θεούς και υιούς Θεού, θα πρέπει να πιστεύσωμεν, ότι ο σκοπός αυτός της ενσάρκου οικονομίας θα πραγματοποιηθή εκεί, όπου τώρα είναι ο Χριστός υπεράνω όλων των ουρανών, ως κεφαλή ολοκλήρου του σώματος και ανεδείχθη χάριν ημών πρόδρομος προς τον Επουράνιον Πατέρα.

Διότι εις εκείνην την υπερκόσμιον και πνευματικήν συγκέντρωσιν των σωζομένων και ως θεών καταστάντων, διά της Χάριτος, θα δεσπόζη εις το μέσον ο Θεός, όστις θα διανέμη εις τους σωζομένους τας αξίας της επουρανίου μακαριότητος και δεν θα ευρίσκεται εις τοπικήν απόστασιν από τους αξίους. Μερικοί από τους βαθυστοχάστους ερμηνευτάς λέγουν, ότι η Βασιλεία των Ουρανών είναι η κατοίκησις των άξίων εις τους ουρανούς. Άλλοι πάλιν ισχυρίζονται, ότι η Βασιλεία των Ουρανών ομοιάζει με την κατάστασιν των Αγγέλων, την οποίαν θα απολαύσουν οι σωζόμενοι άλλοι, τέλος, έχουν την γνώμην, ότι η Βασιλεία των Ουρανών είναι αυτή αύτη η θεϊκή ωραιότης όσων εφόρεσαν την εικόνα του επουρανίου.

Εγώ πάντως φρονώ, ότι και αι τρεις ανωτέρω περιγραφείσαι αντιλήψεις περί της Βασιλείας των Ουρανών συμφωνούν μεταξύ των διότι εις όλους τους σωζομένους η μέλλουσα Χάρις θα δοθή αναλόγως της ποιότητος και ποσότητος των υπ' αυτών επιτελεσθέντων έργων πίστεως και αρετής κατά την επίγειον ζωήν των.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ' (Ο θεῖος αποχωρισμός από το σώμα)

Ὅτι πολλάκις αἱ τῶν ἐναρέτων ψυχαὶ ἐν τῷ θανάτῳ θεία τινὶ ἐπισκιάσει παρακαλούμεναι, οὕτω τοῦ σώματος διαζεύγνυνται.

Πολλές φορές αἱ ψυχαὶ τῶν ἐναρέτων ἀνθρώπων ἐνθαρρύνονται, κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου, ὑπὸ θείας τινός ἐπισκιάσεως καὶ ἔτσι ἀποχωρίζονται ἀπὸ το σώμα.

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΕΝ ΤΗΙ τῆς Νουρσίας χώρα, Πρεσβύτερος τις ἦν τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ Ἐκκλησίαν μετὰ μεγίστου πρὸς τὸν Θεὸν φόβου ποιμαίνων, δς ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς χειροτονίας αὐτοῦ, τὴν ἑαυτοῦ συμβίον, ὡς μὲν ἄδελφον ἠγάπα, ὡς δὲ ἐχθρὸν φοβούμενος, ταύτην ἐγγίσει αὐτῷ οὐδέποτε εἶασεν ἐν οὐδεμιᾷ προφάσει, ἀλλὰ παντελῶς τὴν ἐκ τῆς κοινωνίας γνησιότητα ἐξ αὐτῆς ἀπέτεμε· μετὰ πάντων γὰρ τῶν ἀγαθῶν καὶ τοῦτο τὸ ἰδίωμα ἔχουσιν οἱ ἅγιοι ἄνδρες ὡς μὴ μόνον ἐκ τῶν μὴ ἀρμοζόντων πάντοτε ἐκ μήκους εἶναι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀρμόζοντα πολλάκις ἀφ' ἑαυτῶν ἀποτέμνουσιν· ὅθεν καὶ αὐτὸς ὁ ἀνὴρ ἵνα μὴ οἰαδηποτοῦν πταισμάτι δι' αὐτῆς περιέλθῃ, οὔτε εἰς τὰ ἐπαναγκες διακονηθῆναι παρ' αὐτῆς κατεδέχετο.

Οὕτως οὖν τὴν ζωὴν διανύσας, καὶ εἰς βαθὺ γῆρας ἐλάσας, ἐκκαύσει πυρετοῦ βαρυτάτου συσχεθεῖς, τῷ τεσσαρακοστῷ ἔτει τῆς χειροτονίας αὐτοῦ, εἰς τὰ ἔσχατα ἀπηνέχθη ἰδοῦσα δὲ αὐτοῦ ἢ συμβιὸς ὅτι ἅπαντα αὐτοῦ τα μέλη ἀπενεκρώθησαν, καὶ λοιπὸν τῷ θανάτῳ προσέγγισε, τὴν ἀκοὴν αὐτῆς ταῖς ρισιν αὐτοῦ ἐπιθεῖσα, ἔσπευδε διαγνῶναι ἐὰν αὐτῷ τις ἔτι πνοὴ ζωτικὴ ὑπῆρχεν· ὅπερ ἐκεῖνος ἐπιγνούς, καίτοι λίαν λεπτοτάτης αὐτῷ πνοῆς ὑπαρχούσης, τῇ ἐπινεύσει δὲ μᾶλλον θερμανθεῖς τοῦ Πνεύματος, ὅσῃν ἠδυνήθη σωρεύσαι πνοὴν τοῦ λαλήσαι, ἔλεγε λέγων· ἀπόστα ἀπ' ἐμοῦ, γύναι τὸ γὰρ πῦρ ἔτι ζῆ ἐπαρον τὸ ἄχυρον ἐκείνης δὲ ὑποχωρησάσης, καὶ τῆς τοῦ σώματος αὐτοῦ δυνάμεως αὔξησας, μετὰ μεγάλης εὐφροσύνης ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν καλῶς ἔρχονται οἱ κύριοί μου· καλῶς ἔρχονται οἱ κύριοί μου τί πρὸς τὸν ἀνάξιον ὑμῶν δοῦλον ἐλθεῖν κατηξιώσατε; ἔρχομαι εὐχαριστῶ εὐχαριστῶ. .

Οἱ οὖν γνωστοὶ αὐτοῦ, οἱ ἐκεῖσε παρόντες, τὸν αὐτὸν λόγον συχνῶς αὐτοῦ λέγοντος ἀκούοντες, τί σοὶ τοῦτο ἔλεγον; ἡρώτων πρὸς οὓς ἀπεκρίθη ἐκεῖνος θαυμάζων οὐ θεωρεῖτε τοὺς θεῖους Ἀποστόλους συνελθυθότας ἐνταῦθα; οὐ θεωρεῖτε τοὺς μακαρίους Πέτρου καὶ Παύλου τοὺς πρώτους τῶν Ἀποστόλων; πρὸς οὓς πάλιν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ' (Ο θεῖος αποχωρισμός από το σώμα)

ἐπιστραφεῖς εἶπεν: ἰδοὺ ἔρχομαι καὶ ἐν τούτοις τοῖς ρήμασι τὴν ψυχὴν ἀπέδωκεν ἐπ' ἀληθείας οὖν τοὺς Ἀποστόλους ἐθεάσατο, οἷς καὶ ἀκολουθεῖν ἐμαρτύρησεν.

Ὅθεν δῆλον ὅτι καὶ τοῦτο τῇ τοῦ Θεοῦ φιланθρωπία συμβαίνει ἐν τοῖς δικαίοις ἕνα τῶ θανάτῳ γενόμενοι, ὅπτασίαις τινῶν ἀγίων θεάσωνται, ὥς ἂν μὴ ἐν τῇ ἀποφάσει τοῦ θανάτου βάσανον δευλιάσωσιν" ἀλλ' ἐν τῷ ἐπιδεικνύσθαι αὐτοὺς τὸ ἐνδοθεν λογισμῷ μετὰ τίνων συμμέτοχοι ὑπάρχουσιν, ἐκ τοῦ δεσμοῦ τῆς σαρκὸς ἄνευ πόνου καὶ φόβου ἀπολυθῶσι.

2. Τὸ αὐτὸ καὶ εἰς Πρόβον τὸν ἐπίσκοπόν της πόλεως Ρεάτης γενόμενον ἔμαθον ὅτι τοῦ τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ πλησιάσαντος, βαρυτάτη νόσος αὐτὸν κατέσχεν ὁ δὲ ἐκείνου πατὴρ Μάξιμος ἐν τοῖς περίξ ἀποστείλας ἰατροὺς προσεκαλέσατο, ἵνα εἰ τί δύνανται τὸ ἀσθενοῦντι βοηθήσωσι πολλοὶ οὖν ἰατροὶ συνελθόντες, καὶ τὸν τοῦ ἄρρωστου σφυγμὸν θεασάμενοι καὶ ψηλαφήσαντες, ἐμήνυσαν σύντομον τὸν θάνατον αὐτοῦ ἔσεσθαι τῆς οὖν ὥρας προκοψάσης, καὶ ἤδη τοῦ καιροῦ τοῦ ἀρίστου καταλαβόντος, ὁ ἄρρωστων. Ἐπίσκοπος, περὶ τῆς ἐκείνων ἀναπαύσεως πλεῖον ἢ περὶ ἑαυτοῦ ἐφρόντισεν ὅθεν καὶ τοὺς ἰατροὺς παρεκάλεσεν, ἵνα σὺν τῷ πρεσβύτῃ αὐτοῦ πατρὶ ἐν τοῖς ἀνωγείοις τοῦ Ἐπισκοπείου ἀνέλθωσι, καὶ τροφῆς μεταλάβωσιν ἅπαντες οὖν ἐπὶ τὸ ἀριστῆσαι ἀνῆλθον, καταλιπόντες παιδίον σεμνὸν ἵνα αὕτῃ παρίσταται" ὅπερ καὶ μέχρι τοῦ νῦν περὶεστιν.

Ἐν ὅσῳ οὖν τὸ παιδίον τῇ κλίνῃ τοῦ κειμένου παρίστατο, ἐθεάσατο αἴφνης ἄνδρας τινὰς πρὸς αὐτὸν εἰσερχομένους, στολᾶς λευκᾶς ἡμφιεσμένους, οἵτινες τῷ φωτὶ τοῦ προσώπου αὐτῶν τὴν λαμπρότητα τῶν ἱματίων αὐτῶν ὑπερέβαλλον" πληγεῖς οὖν ὁ παῖς ἐκ τῆς ἀστραπῆς τῆς αὐτῶν λαμπρότητος, κράζειν ἤρξατο τίνες ἐκεῖνοι ὑπάρχουσι τῇ δὲ τοῦ παιδὸς φωνὴ ὁ Ἐπίσκοπος Πρόβος συνταραχθεὶς, εἰσερχομένους τοὺς ἄνδρας ἑωρακὼς τούτους ἐπέγνω καὶ ὅλος εὐφροσύνης ἀναπλησθεὶς, τὸν κράζοντα παῖδα παρεκάλει λέγων" μὴ φοβοῦ, μὴ φοβοῦ" ὅτι πρὸς μὲ δ' "Ἅγιος Ἰουβενάλιος, καὶ ὁ "Ἅγιος Ἐλευθέριος οἱ Μάρτυρες ἦλθον ἐκεῖνος δὲ μὴ φέρων τὴν ἀστραπὴν τῆς ἐκείνων θέας δρομαῖος ἐξελθὼν, τῷ πατρὶ τοῦ Ἐπισκόπου καὶ τοὺς ἰατροὺς τὰ θεαθέντα ἐμήνυσεν οἵτινες κατελθόντες συντόμως, εὗρον τὸν Ἐπίσκοπον ἤδη θανόντα: ὁθεν δῆλον ὅτι ἐκεῖνοι αὐτὸν μεθ' ἑαυτῶν ἐπῆραν, ὧν τὴν θέαν ὁ παῖς οὐκ ἠδυνήθη ὑπενεγκεῖν.

3. Καὶ τοῦτο δὲ γνώριμον ποιῆσαι ἀναγκαῖον ὑπάρχει ὅτι πολλάκις ταῖς ψυχαῖς τῶν ἐκλεκτῶν ἐξερχομέναις ἐκ τοῦ σώματος αἶνος ἐν τοῖς οὐρανοῦς ἀκούεται ἕνα ἐν ὅσῳ τούτου ἡδέως αἱ ψυχαὶ ἔπακροωνται, τὴν ἐκ τῆς σαρκὸς διάζευξιν μὴ αἰσθάνονται πῶς ὑπομένουσι.

Περὶ δὲ οὐ μέλλω εἰπεῖν, καὶ ἐν ταῖς ὁμιλίαις τοῦ Εὐαγγελίου διηγησάμενος μέμνημαι. Ἐν γὰρ τὸ ἐμβόλω τὸ διήκοντι μέχρι τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Κλήμεντος, ὑπῆρχε τις

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ΄ (Ο θείος αποχωρισμός από το σώμα)

κατὰ τὴν ὁδὸν κατακείμενος ὀνόματι Σέρβουλος δν καὶ σὲ ἄγνοεῖν οὐκ οἶμαι οὗτος οὖν εἰ καὶ τοῖς πράγμασι τοῦ βίου πτωχὸς ἦν, ἀλλὰ ταῖς ἀρεταῖς καὶ πάνυ πλούσιος ὑπῆρχε· τούτου δὲ τὸ σῶμα πολυχρόνιος ἀρρωστία παρέλυσεν ἐξ οὗ γὰρ αὐτὸν διέγνωμεν μέχρι τοῦ τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ παραλυτικὸς ἔκειτο καὶ στήναι ὅλος ὀρθός, ἢ ἀνακαθίσαι ἐν τῇ κλίνῃ, οὐκ ἴσχυσεν ἢ καν τὴν χεῖρα ἢ τὸν πόδα μετακινήσαι.

Τούτω δὲ πρὸς ὑπηρεσίας ἢ μήτηρ καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ παρίσταντο· εἰ τί δὲ ἀπὸ ἐλεημοσύνης ἐλάμβανε, τοῦτο διὰ τῶν χειρῶν τῆς μητρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ πάλιν εἰς ἐλεημοσύνην ἐδίδου καὶ γράμματα μὲν οὐδαμῶς ἐγίνωσκε βίβλους δὲ τῆς τεράς Γραφῆς ἑαυτῷ ἡγόρασε καὶ δεχόμενος πρὸς παροικίαν εὐλαβεῖς τίνας ἄνδρας, τούτους ἐνώπιον αὐτοῦ πεπονημένως ἀναγνῶναι ἐποίει· γέγονε δὲ ὡς τὸ κατὰ τὸ δυνατόν αὐτῷ χρησίμως τὴν Ἱερὰν Γραφὴν αὐτῷ ἐκμαθεῖν, καὶ πὲρ γράμματα τὸ σύνολον μὴ γινώσκων· εὐχαρίστως δὲ πάντα τὸν πόνον ὑπέφερε, καὶ ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ αἰνέσει νύκτα καὶ ἡμέραν ἐσχόλαζεν.

“Ὡς δὲ λοιπὸν καιρὸς ἦν ἵνα τῆς τοσαύτης αὐτοῦ ὑπομονῆς τὴν ἀντάμειψιν ἀπολάβῃ, καὶ τῶν μελῶν αὐτοῦ πόνος ἔπαυσεν” ἡνίκα δὲ τῷ θανάτῳ πλησιάζοντα ἑαυτὸν ἐπέγνω, οὗς πὲρ ἦν ὑποδεξάμενος ἄνδρας πρὸς τὸ ξενοδοχῆσαι, παρεκάλεσεν, ὅπως ἀναστῶσι καὶ σὺν αὐτῷ διὰ τὴν ἀναμονῆς τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ψαλμωδίαν τῷ Θεῷ ᾄσωσιν ἐν ὅσῳ δὲ σὺν αὐτοῖς καὶ αὐτοὶς ὁ τελευτῶν ἐψαλλεν, αἴφνης τούτους τοῦ ψάλλειν ἐκώλυσε μετὰ φόβου καὶ κραυγῆς μεγάλης λέγων· “σιωπᾶτε” μὴ γὰρ οὐκ ἀκούετε πῶς ἀντηχοῦσιν αἰνέσεις ἐν τῷ οὐρανῷ; εἰς οὖν τὰς αἰνέσεις ἐκείνας προσέχων, ὡς ὅτι ἔνδον ἐν τοῖς ὧσὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ τούτων ἤκουεν ἢ ἀγία ἐκείνη ψυχή, ἐκ τῶν δεσμῶν τοῦ σώματος ἀπελύθη.

Ταύτης δὲ ἐξελθούσης τοσαύτη ὁσφρησις εὐωδίας ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ γέγονεν, ὡς πάντας τοὺς ἐκεῖ παρισταμένους ταύτης ἐμπλησθῆναι, καὶ φανερόν ἐκ τούτου γενέσθαι, ὅτι τὴν ψυχὴν ἐκείνην αἱ ἐν τῷ οὐρανῷ αἰνέσεις ἐδέξαντο ἐν δὲ τὰ πράγματι τούτῳ, Μοναχὸς ἡμέτερος παρὼν αὐτοῖς ὑπῆρχεν ὃς καὶ μέχρι τοῦ νῦν περιῶν, μετὰ κλαυθμοῦ μαρτυρεῖ λέγων· ὅτι ἕως οὐ τὸ σῶμα αὐτοῦ τῇ ταφῇ παρεδόθη, ἐκ τῶν ριγῶν αὐτοῦ καὶ τῆς εὐωδίας ἐκείνης ἡδύτης οὐκ ἀπέστη.

4. Καὶ γυνὴ δὲ τις “Ρεδέμπτα καλουμένη, ἐν τῷ ἱερῷ ὑπάρχουσα σχήματι, ἐν ταύτῃ τῇ Ρωμαίων πόλει κατῴκει” ταύτης δὲ ἦσαν μαθήτριαι δύο ὧν ἡ μία “Ρωμίλλα ὠνομάζετο” ἔμενον δὲ αἱ τρεῖς αὗται ἐν μιᾷ οἰκίᾳ, τοῖς μὲν χρηστοῖς ἤθεσι πλουτοῦσαι, κατὰ δὲ τὴν πρόσκαιρον ταύτην ζωὴν ἐνδεῖα διαγούσαι· ἡ οὖν “Ρωμίλλα ἐν μεγίστοις δικαιώμασι πολιτείας, τὴν συμμαθήτριας αὐτῆς ὑπερέβαλλεν ὑπῆρχε γὰρ θαυμαστῆς ὑπομονῆς, καὶ ἄκρας ὑπακοῆς, τοῦ τὲ στόματος αὐτῆς φύλαξ ἀκριβής, καὶ πρὸς σιωπῆς ἐπιτηδεῖα, καὶ καρτερικὴ ἐν τῇ προσευχῇ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ΄ (Ο θείος αποχωρισμός από το σώμα)

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τελειότητι ὑπάρχειν τινὰς ὑπολαμβάνουσιν οἱ ἄνθρωποι, ἐν δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ πάντων Δημιουργοῦ ἀτελὲς τί ἔχουσιν" ὥς γὰρ αἱ τελείως μὴ γλυφεῖσαι σφραγίδες, πολλάκις παρὰ τῶν μὴ γινωσκόντων δρώμεναι, ὥς ἤδη τετελειωμένοι ἐπαινοῦνται εἰ δὲ ὁ τεχνίτης, εἰ καὶ ἐπαινουμένας αὐτὰς ἀκούει, ἀλλ' οὖν ρινίζων αὐτός, καὶ κατακρούων, καὶ καλλωπίζων οὐκ ἀφίσταται, τοιοῦτον τί καὶ ἐπὶ τῇ Ρωμίλλᾳ παρὰ τοῦ πάντων Τεχνίτου γέγονε νόσῳ γὰρ αὕτη σωματικὴ περιπεσοῦσα, ἦν ἱατροὶ παράλυσιν ὀνομάζουσιν, ἐν πολλοῖς ἔτεσιν ἐν τῇ κλίνῃ κατακειμένη, ἀκίνητος ὅλως ἦν οὐ μέντοι γὰρ τὸν ταύτης λογισμὸν αἱ τῆς νόσου μάλιστα εἰς ἀνυπομονησίαν κατέσπασαν, ἀλλὰ μᾶλλον προσθήκη δυνάμεως πνευματικῆς αὕτη γεγόνασι τοσοῦτω γὰρ σπουδαιοτέρα ἐν τῇ εὐχῇ γέγονεν, ὅσῳ ἐν τοῖς σωματικοῖς ἔργοις ἀδύνατος ἦν καὶ εἶχε τὴν προσευχὴν ἀδιάλειπτον.

Ἐν μιᾷ δὲ νυκτὶ τὴν δηλωθεῖσαν Ρεδέμπταν τὴν διδάσκαλος αὐτῆς καὶ συμμαθήτριαν μετακαλεσαμένη, ἥδη ὄντος μεσονυκτίου, τὴ αὐτῆς παραστᾶσαι κλίνην, εἶδον καὶ ἰδοὺ αἴφνης οὐρανόθεν φῶς ἀπεστάλη, καὶ πάντα τόπον τῆς κέλλης ἐκείνης ἐπλήρωσε τοσαύτη δὲ ἦν ἡ ἀστραπὴ τοῦ φωτὸς ἐκείνου, ὥς τὲ τὰς καρδίας τῶν παρεστῶσων, φόβῳ μεγάλη ἐκπλήξαι, καὶ τὰ μέλη αὐτῶν παγῆναι, ὥς ἐκεῖναι ὕστερον διηγῆσαντο ἐκπλήκτων οὖν ἰσταμένων αὐτῶν ἡχος μέγας ἠκούετο, ὥς πολλοῦ πλήθους εἰσερχομένου, καὶ τῶν θυρῶν τοῦ κελλίου δονουμένων, ἐκ τῆς θλίψεως τῶν εἰσιόντων, τῇ δὲ ὑπερβολῇ τοῦ φόβου, καὶ τὴν ἀστραπὴν τοῦ φωτός, θεωρῆσαι τινὰ οὐκ ἠδύναντο οἱ γὰρ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν καὶ ἐκ τοῦ φόβου ἔβαρουντο, καὶ ἐκ τῆς τοσαύτης τοῦ φωτὸς λαμπρότητος ἀντεσκοτοῦντο. Τῷ δὲ φωτὶ ἐκείνῳ, θαυμαστὴ ὁσφρησις εὐωδίας ἐπηκολούθει, ὥς τὲ τὰς τούτων ψυχὰς κὰν εἰ τὸ φῶς ἐκεῖνο ἐφόβισεν, ἀλλ' οὖν καὶ τῆς εὐωδίας ὁσφρησις μᾶλλον ἐψυχαγώγει.

“Ὡς δὲ τὴν τοῦ φωτὸς ἐκείνου λαμπρότητα ὑπενεγκεῖν οὐκ ἠδυναντο, ἡ Ρωμίλλα ἰδοῦσα τὴν ἑαυτῆς διδάσκαλος παρισταμένην καὶ τρέμουσαν, κολακευτικὴ φωνὴ παρεμυθεῖτο λέγουσα μὴ φοβοῦ, μήτερ, οὐκ ἀποθνήσκω ἄρτι" ἐν δὲ τῷ συνεχῶς τοῦτο λέγειν αὐτήν, κατ' ὀλίγον τὸ φῶς ἐκεῖνο, ὅπερ ἦν αὐτόθι ἀποσταλὲν, ὑπεχώρησεν, ἡ δὲ εὐωδία ἐναπέμεινε. Δευτέρας οὖν καὶ τρίτης ἡμέρας παρελθούσης, ἡ τῆς ἐκκενωθείσης εὐωδίας ὁσφρησις οὕτω διέμεινε τῇ δὲ τετάρτῃ νυκτὶ, τὴν διδάσκαλον αὐτῆς καλέσασα, δοθῆναι αὐτῇ συνοδοιπόρον τὸ δεσποτικὸν σῶμα ἡτησατο, ὅπερ καὶ ἔλαβεν αἴφνης δὲ ἐν τῇ πλατεῖᾳ ἔμπροσθέν των θυρῶν τοῦ κελλίου, δύο χοροὶ ψαλλόντων παρέστησαν" καθὼς δὲ ἔλεγεν ἡ διδάσκαλος αὐτῆς καὶ συμμαθήτρια, δύο φύσεων φωνᾶς ἐκ τῆς τοῦ ἁσματος ψαλμωδίας διεγίνωσκον ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἀντιφωνούντων ἐν δὲ τῷ ταύτην τὴν οὐράνιον δοξολογίαν ἔμπροσθέν του κελλίου ἐπιτελεῖσθαι, ἡ ἀγία ἐκείνη ψυχὴ ἐκ τῶν τοῦ σώματος δεσμῶν ἀπελύθη ἥς τινὸς ἐν τῷ οὐρανῷ ἀνερχομένης, ὅσον οἱ των ψαλλόντων χοροὶ ἐν τοῖς ὑψηλοτέροις ἀνέβαινον, τοσοῦτον ἡ ψαλμωδία ἐξ ὕψους

ήκούετο ἔως οὐ λοιπὸν καὶ ὁ ἦχος τῆς ψαλμωδίας καὶ ἡ τῆς εὐωδίας ὄσφρησις μακρυνθεῖσαι ἀπ᾽ ἄλλων.

5. Πολλάκις δὲ διὰ παράκλησιν τῆς ἐξερχομένης ψυχῆς, καὶ αὐτὸς ὁ ἀρχηγὸς τῆς ζωῆς καὶ ἀνταποδότης τῶν τῆς ζωῆς ἡμῶν πράξεων ἐπιφαίνεται καὶ τοῦτο καὶ ἀλλαχοῦ μέμνηται εἰπὼν περὶ Ταρσίλας τῆς ἔμης θείας αὕτη γὰρ μεταξὺ δύο ἀδελφιδῶν αὐτῆς πάσῃ δυνάμει ἐν τῇ ἀδιαλείπτῳ προσευχῇ προσεκαρτέρει, ἐν μονώσει διάγουσα καὶ διὰ τοῦ τῆς ἔγκρατειας δὲ ὑψώματος, τῇ ἀγιωσύνῃ ὑπερῆύξανε δι' ὀπτασίας δέ, αὐτὴ ἐπεφάνη Φήλιξ καὶ προπάππος μου, ὁ ταύτης τῆς Ρωμαίων ἐκκλησίας Πατριάρχης γενόμενος, καὶ ταύτη μονὴν αἰωνίου λαμπρότητος ὑπέδειξε λέγων, ἐλθὲ ὅτι ἐν ταύτῃ σὲ τῇ μονῇ τοῦ φωτὸς ἀπεκδέχομαι πυρετοῦ δὲ αὐτὴ ἐπελθόντος, τῷ θανάτῳ προσέγγισε" καθὼς δὲ ἔθος ἐστὶν ἀνδρῶν τὲ καὶ γυναικῶν εὐγενῶν ἀαθηνησκόντων, πολλοὺς παραγίνεσθαι ἐπὶ τῷ τοῦς συγγενεῖς αὐτῶν παραμυθίσασθαι, ἐν αὐτῇ τὴν ὥρα τῆς ἐξόδου αὐτῆς πολλοὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες πέριξ τῆς κλίνης αὐτῆς παρίσταντο.

Αἴφνης δὲ ἡ κειμένη ἄνω θεασαμένη, εἶδε τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον, καὶ μετὰ μεγίστης προθυμίας τῆς ψυχῆς τοῖς παρισταμένους αὐτὴ μετὰ κραυγῆς ἔλεγεν ἀποστητέ, ἀποστητέ, ὁ Ἰησοῦς ἔρχεται καὶ ἐν τῷ προσέχειν αὐτὴν εἰς ὃν πὲρ ἐθεώρει, ἡ ἁγία ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τοῦ σώματος ἐξῆλθε τοιαύτη δὲ ὄσφρησις θαυμαστῆς εὐωδίας ἐκεῖσε ἐξεχύθη, ὅση πάσι τοῖς ἐκεῖ εὐρεθεῖσι δείξαι φανερῶς ἠδυνήθη, ὅτι τότε καὶ τῆς εὐωδίας ἀρχηγὸς ἐκεῖ παρεγένετο" κατὰ δὲ τὸ ἔθος τὸ ἐν τοῖς νεκροῖς τελούμενον, ἐπὶ τῷ λούσαι τὸ σῶμα αὐτῆς γυμνώσαντες, εὗρον ἐν τοῖς γόνασι καὶ τοῖς ἀγκῶσιν αὐτῆς, καθάπερ καμήλου τὸ δέρμα ἀπεσκληρόν, ἐκ τῆς συντόνου εὐχῆς καὶ γονυκλισίας. Καὶ ἡ νεκρωθεῖσα σὰρξ ἐμαρτύρησε τί τὸ πνεῦμα ζωῆς αὐτῆς διεπράττετο.

6. Καὶ κόρη δὲ τίς μικρά, καλουμένη Μοῦσα, καθὼς μοι Πρόβος καὶ αὐτῆς ἀδελφός, ἀνὴρ εὐλαβής, διηγῆσατο, ἐν τῇ νυκτὶ δι' ὀπτασίας εἶδε τὴν Θεοτόκον καὶ Ἀειπάρθενον Μαρίαν, ὑποδεικνύουσιν αὐτὴ τὰς ὁμήλικας αὐτῇ κόρας, αἷς κάκεινη ἑαυτὴν συμμίζαι θέλουσα, οὐκ ἐτόλμα ἡρωτηθῆ δὲ παρὰ τῆς Θεοτόκου ἐὰν θέλῃ ἅμα αὐταῖς εἶναι καὶ εἰς τὸ ὀφίκιον αὐτῆς ταγῆναι" τῆς δὲ σφόδρα θέλειν εἰπούσης, εὐθὺς δέδωκεν ἡ Θεοτόκος αὐτῇ ἐντολήν, ὅπως τοῦ λοιποῦ μηδὲν παιδικῶν ἢ ἄκαιρον τί διαπράξῃται, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ γέλωτος καὶ παιγνιδίου ἐγκρατεύηται, γινώσκουσα ἀκριβῶς ὅτι μετὰ τῶν παρθένων ἐκείνων, ὧν ἐθεάσατο εἰς τὸ ὀφίκιον αὐτῆς, τὴν τριακοστὴν ἡμέρα ἔρχεται. .

"Ἐκτοτε οὖν ἡ κόρη ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν αὐτῆς ἡλλάγη καὶ πᾶσαν ἀφ' ἑαυτῆς παιδικὴν ἐλαφρότητα σὺν πάσῃ δυνάμει ἐπῆρεν, οἱ δὲ γονεῖς αὐτῆς οὕτως ἁλλαγεῖσαν αἰφνιδίως θεασάμενοι, θαυμάζοντες ἐπηρώτων αὐτὴν τὴν αἰτίαν τῆς ἀλλοιώσεως ἡ δὲ ἀπεκρίθη τί αὐτὴ ἡ Θεοτόκος ἐκέλευσεν, ἣν εἶδεν ἐν τῇ νυκτὶ καὶ ποία ἡμέρα εἰς τὸ ὀφίκιον αὐτῆς μέλλει ἀπέρχεσθαι τούτοις ἐμήνυσε" τὴν οὖν εἰκοστὴν πέμπτῃ ἡμέρα,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ΄ (Ο θεῖος αποχωρισμός από το σώμα)

πυρετὸ κατεσχέθη τῇ δὲ τριακοσῇ, ὅτε ἡ ὥρα τῆς ἐξόδου αὐτῆς ἐπλησίασεν, εἶδε πάλιν τῆς Θεοτόκον πρὸς αὐτὴν ἐλθοῦσαν σὺν ταῖς κόραις ἐκείναις ταῖς καὶ πρώην ὑφθείσαις αὐτῇ, καὶ καλοῦσαν αὐτὴν ἢ δὲ ἐρυθριωντι βλέμματα καὶ φωνὴ πραοτάτη ἀπεκρίνατο αὕτη ἰδοὺ Κυρία ἔρχομαι ἰδοὺ Κύρια ἔρχομαι καὶ ἐν ταύταις ταῖς φωναῖς τὸ πνεῦμα ἀπέδωκε καὶ ἐκ τοῦ παρθενεύοντος σώματος ἐξελθοῦσα, μετὰ τῶν παρθένων κατώκησε.

7. Καὶ τὸ γεγονὸς δὲ σοῦ εἶπω εἰς τὸν εὐλαβέστατον πατέρα Στέφανον ὃς ἄκρος ἀκτῆμων ἦν καὶ ἀνεξίκακος καὶ τῇ εὐχῇ διαπαντὸς σχολάζων, οὐ τινὸς ἐν ἔργον ἀναγγελῶ, ἓνα ἐκ τούτου καὶ τὰ λοιπὰ αὐτοῦ δυνήσῃ κατανοῆσαι ἐν γὰρ μιᾷ τὸν σῖτον δν ἔσπειρε θερίσας, εἰς τὴν ἄλωνα ἀπήγαγεν οὐδὲν δὲ ἕτερον εἶχεν εἰς ἀποτροφῶν ὅλου του ἔτους ἅμα τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς, πάρεξ τούτου ἀνὴρ δὲ τις ὑπὸ τοῦ διαβόλου ἐνεργούμενος, τὸν σῖτον ἐν τῇ ἄλωνι κείμενον, πῦρ ὑφάσας ἔκαυσεν ἕτερος δὲ τις τὸ γεγονὸς θεασάμενος, τὰ τοῦ θεοῦ οἰκέτη τοῦτο ἐμήνυσε προσθεῖς οὐαί, οὐαί, πάτερ Στέφανε, τί σου συνέβη αὐτὸς δὲ ἱλαρῶ προσώπων καὶ ὀφθαλμῶ ἀταράχῳ ἀπεκρίθη αὐτῷ λέγων" οὐαί τί ἐκείνῳ συνέβη τὸ τοῦτο ποιήσαντι ἐπεὶ ἐμοὶ τί συνέβη; ἐκ τούτου οὖν κατανόησον, ἐν ποίῳ ὕψει δυνάμεως καὶ βαθμῷ καὶ τούτου λογισμὸς ἵδρυτο ὅτι ἐν ὅπερ εἰς ἀποτροφὴν εἶχεν ὅλου του ἔτους ἀπολέσας, οὕτως ἀμέριμνος διέμεινε καὶ ἀτάραχος, καὶ μᾶλλον ὑπὲρ ἐκείνου τοῦ τὴν ἁμαρτίαν ποιήσαντος ἐπόνεσεν, ἢ διὰ τὴν ζημίαν ἣν αὐτὸς ὑπέμεινε.

Τούτου οὖν προσεγγίσαντος τῶν θανάτῳ, πολλοὶ ἐκεῖθεν συνήλθον, ἵνα τῆς ἀγίας ψυχῆς ἐκείνης τοῦ σώματος ἐξιουσης, τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς ταύτῃ παραθωνται κύκλῳ οὖν τῆς κλίνης ἰστάμενοι, οἱ μὲν εἰσερχομένους τοὺς Ἀγγέλους ἐθεάσαντο, εἶπεν δὲ τί οὐδαμῶς ἡδυνήθησαν· ἕτεροι δέ, τίποτε μὲν οὐκ ἐθεάσαντο, πολλῶ δὲ φόβῳ τὰς ψυχὰς συνεσχέθησαν, ὥς τὲ πάντας, τοὺς τὲ ἰδόντας καὶ μὴ ἰδόντας, σφόδρα φοβηθέντας φυγεῖν, καὶ μηδένα δυνηθῆναι ἐκεῖσε ἐναπομεῖναι, τῆς ἀγίας ἐκείνης ἐξερχομένης ψυχῆς καὶ φανερῶς ἐδείχθη τίνες ἐκείνου ὑπῆρχαν οἱ τὴν ἀγίαν ψυχὴν ἐξερχομένην ὑποδεχόμενοι, ἥς τὴν ἐξοδὸν οὐδεὶς τῶν θνητῶν ὑπενέγκαι ἡδυνήθη.

8. Ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ τοῦτο γνωστὸν ἔστω σοί, ὅτι οὐ πάντοτε ἐν τῇ ἐξόδῳ τῆς ψυχῆς τὸ ἀξίωμα αὐτῆς δέικνται, μετὰ δὲ θάνατον ἀσφαλῶς φανεροῦνται ὅθεν καὶ οἱ “Ἅγιοι Μάρτυρες, πολλὴν ὡμότητα παρὰ τῶν ἀπίστων ὑπομείναντες, ἐν τοῖς νεκροῦς αὐτῶν ὁστέους σημείους καὶ θαύμασι καθ' ἐκάστην λαμπρύνονται ἔστι δὲ ὅτε τουναντίον καὶ πρὸ τῆς τελευτῆς καὶ παντοδύναμος Θεός, τινῶν δειλιώντων τοὺς διαλογισμοὺς ἀποκαλύψει τισιν ἐπιστηρίζει, ἵνα ἐν τῷ θανάτῳ γενόμενοι μηδὲν φοβηθῶσι.

Ἀδελφὸς γὰρ τις μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ Μοναστηρίῳ διάγων, ὀνόματι Ἀντώνιος, ἐν καθημερινᾷ πένθει καὶ δάκρυσιν ἀδιαλείπτως ἠγωνίζετο ἐπιτυχεῖν τῆς χαρᾶς τῆς ἐν τῇ ἐπουρανίῳ πατρίδι ἀποκειμένης, μετὰ πολλοῦ πόθου καὶ ἐπιμονῆς τὰ ἱερὰ μελετῶν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ' (Ο θείος αποχωρισμός από το σώμα)

λόγια οὐχὶ γνώσεως ρήματα ἐν αὐτοῖς ἐπιζητῶν, ἀλλὰ κλαυθμῶν κατανύξεως, ὅπως διὰ τούτων καὶ λογισμὸς αὐτοῦ ἀνανήψας, τὰ ἐπίγεια καταλιπὼν, ἐν τῇ ἐπουρανίᾳ πατρίδι διὰ θεωρίας μετάρσιος γένηται.

Τούτω οὖν διὰ νυκτερινῆς ὀπτασίας ἐρρέθη ἕτοιμος γενεὸν ὁ γὰρ Κύριος ἐκέλευσεν ἓνα μετάρης ἐκείνου δὲ εἰρηκότος μὴ ἔχειν ἐν ἐτοίμῳ τὰ δέοντα πρὸς τὸ μετάραι αὐτόν, παρευθὺς ἀπολογίας ἤκουσε λεγούσης ἐὰν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν σου ἔστιν ὅπερ λέγεις, συνεχωρήθησαν σοὶ ταῦτα δὲ ἅπαξ ἀκούσας, ἐν μεγάλῳ φόβῳ καὶ δειλίᾳ ἔτι ὑπῆρχεν. Ἐν δὲ ἑτέρα νυκτί, πάλιν τοῖς αὐτοῖς λόγοις ἐχρηματίσθη μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας, πυρετῶ συσχεθεῖς πάντων τῶν ἀδελφῶν κλαιόντων καὶ εὐχομένων, ἐν ἀγαλλιάσει πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν.

9. Καὶ ἕτερος ἀδελφὸς ἐν τῷ αὐτῷ Μοναστηρίῳ, Μέρουλος λεγόμενος, σφοδροτάτοις δάκρυσιν καὶ τῇ ἐλεημοσύνῃ προσεκαρτέρει ἢ δὲ προσευχῇ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ οὐδέποτε διελίμπανε, πάρεξ τῆς ὥρας τῆς τροφῆς καὶ τοῦ ὕπνου ἐφάνη οὖν αὐτῷ διὰ νυκτερινῆς ὀπτασίας, ὅτι ἐκ λευκῶν ἀνθέων στέφανος ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κατήρχετο δς μετὰ μικρὸν σωματικὴ ἀρρωστία κατασχεθεῖς, μετὰ πολλῆς ἀμεριμνίας καὶ ἐν ψυχῇ ἰλαρότητι ἐτελεύτησε μετὰ δὲ δεκατέσσαρα ἔτη πλησίον τοῦ μνήματος ἐν ᾧ ἐτάφη, Πέτρος καὶ νυνὶ τῆς αὐτῆς μονῆς προεστὼς, μνήμα ἐαυτῷ ποιῆσαι ἤθελησε" κάμνοντος δὲ αὐτοῦ ἐκεῖσε καθὼς λέγει, τοιαύτης ὁσφρησις εὐωδίας ἐκ τοῦ μνήματος ἀνῆλθεν, ὥς ὅτι παντοῖα ἄνθη τὰ εὐώδη ἐκεῖσε ἦν συνηγμένα ὅθεν φανερόν καθίσταται ὅτι ἀληθὲς ὑπῆρχεν, ὅπερ διὰ τῆς νυκτερινῆς ὀπτασίας ἐθεάσατο.

Ερμηνεία

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ της Νουρσίας⁵, ἔζη κάποτε ἓνας πρεσβύτερος. Οὗτος ἐποίμαινε μετὰ μεγίστου φόβου Θεοῦ τὴν Εκκλησίαν, που ἐνεπιστεύθη εἰς αὐτόν ἡ Θεία Πρόνοια. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ Πρεσβύτερος, ἀπὸ τότε που ἐχειροτονήθη, ἠγάπα τὴν πρεσβυτέραν του ὡς ἀδελφὴν τὴν ἐφοβεῖτο ὁμως, ὡς ἐχθρόν, καὶ δι' αὐτὸ οὐδέποτε τὴν ἀφησε νὰ τον ἐγγίσῃ, ἀλλ' ἀπέκοψε τελείως ἐξ αὐτῆς καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν σχέσιν τῆς συζυγικῆς ἐπικοινωνίας.

⁵ Νουρσία (Norcia) εἶναι πόλις μικρὰ τῆς Κεντρικῆς Ἰταλίας κειμένη παρά τον Φρέδαραν ποταμὸν μεταξὺ Ακουιλίας καὶ Σπολέτου ἐκάστης τῶν ὁποίων ἀπέχει περὶ τα 28 μίλια.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ΄ (Ο θείος αποχωρισμός από το σώμα)

Διότι οι Άγιοι άνδρες, μαζί με όλα τα άλλα καλά, που στολίζουν την ψυχήν των, έχουν και αυτό το γνώρισμα: ότι δηλαδή απέχουν όχι μόνον από αυτά που δεν αρμόζουν, αλλά αποκόπτουν από τις συνηθείας των πολλάκις και αυτά που αρμόζουν.

Δι' αυτό λοιπόν και αυτός ο ευλογημένος πρεσβύτερος, φοβούμενος μήπως υποπέση, δι' αυτής, εις ένα οιονδήποτε πταίσμα, δεν άφηνε να εξυπηρετηθαι από την πρεσβυτέραν του ούτε εις αúτάς τας στοιχειώδεις ανάγκας της ζωής.

Με τοιαύτην προσοχής και επαγρύπνησιν επέρασε την ζωήν του και έφθασεν εις βαθύ γήρας τεσσαράκοντα λοιπόν έτη μετά την χειροτονίαν κατελήφθη από υψηλός πυρετόν και έφθασεν εις τα τελευταία του. Όταν είδεν η σύζυγός του ότι όλα πλέον τα μέλη του ένεκρώθησαν και επλησίασε πλέον τον θάνατον, πλησιάσασα εις την μύτην αυτού προσπαθούσε δια της ακοής της να αντιληφθή εάν ανέπνεε μόλις και ετοιμοθάνατος πρεσβύτερος αντελήφθη την επαφής της, αν και ελαχίστη πλέον πνοή του απέμενε, συνεκέντρωσεν όλην την εναπομένουσαν δύναμιν και θερμαινόμενος μάλλον από την φλόγα του Αγίου Πνεύματος, που έφλόγιζε την καρδίαν του, λέγει εις την πρεσβυτέραν του:

- Γυναίκα, φύγε από κοντά μου· διότι το πυρ ζή ακόμη μέσα μου: πάρε λοιπόν το άχυρον. Φοβισμένη υπεχώρησεν η πρεσβυτέρα: ο δε πρεσβύτερος αισθανθείς αιφνιδίως αύξησιν της σωματικής του δυνάμεως, άρχισε να κραυγάζη με μεγάλην χαράν: καλώς ήλθατε οι κύριοι μου: πώς καταδεχθήκατε να έλθετε προς τον ανάξιον δούλον σας; έρχομαι ευχαριστώ, ευχαριστώ.

Όσοι λοιπόν εκ των γνωστών του παρευρίσκοντο, τον ήρώτων με περιέργειαν, καθ' όσον τον ήκουον να επαναλαμβάνη τās ιδίας λέξεις:

- Τι σου συμβαίνει;

Τότε τους απήντα έκπλησσύμενος πως και εκείνοι δεν αντελαμβάνοντο τα γινόμενα. -

- Δέν βλέπετε τους θείους Αποστόλους, που έχουν έλθει εδώ; Δεν βλέπετε τους κορυφαίους, τον μακάριον Πέτρον και τον μακάριον Παύλον;

Αιφνιδίως δε, ως να απευθύνετο προς τους κορυφαίους, τον Πέτρον και τον Παύλον, έλεγεν:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ΄ (Ο θείος αποχωρισμός από το σώμα)

- Νά, αμέσως έρχομαι. Με τας λέξεις δε αυτάς παρέδωσε και την ψυχήν του. Πράγματι λοιπόν, ο ευσεβής αυτός άνθρωπος είδε τους Αποστόλους και ορθώς εβεβαίωσεν, ότι τους ακολουθεί.

Από αυτό λοιπόν το περιστατικών γίνεται ολοφάνερον, ότι η φιλανθρωπία του Θεού προσφέρει κάτι εις τους δικαίους κατά την ώραν του θανάτου» φαίνεται ότι όταν οι δίκαιοι προσεγγίσουν προς την στιγμήν του θανάτου, βλέπουν, κατ' οίκονομίαν Θεού, οπτασίας μερικών αγίων, διά να μη δειλιάσουν από τον φόβον του θανάτου, που απεφασίσθη δι' αυτούς. Απ' εναντίας, με το να φανερώνεται εις αυτούς, εις τα βάθη της ψυχής των, με ποίους αγίους άνδρας θα συναγάλλωνται, εντός ολίγου, απελευθερώνονται, ευκόλως, χωρίς φόβος και πόνον από τον δεσμόν της σαρκός.

2. Το ίδιος πράγμα, όπως έμαθον, συνέβη και εις τον επίσκοπος της πόλεως Ρεάτης⁶, τον Πρόβον. Όταν λοιπόν ο Πρόβος έφθασεν εις τάς τελευταίας στιγμές του βίου του, κατελήφθη από βαρυτάτην νόσον. Ο πατέρας τότε του Πρόβου, ο Μάξιμος, έστειλε και εκάλεσεν ιατρούς από τα γειτονικά μέρη, διά να βοηθήσουν, εις ό,τι ήμπορούσαν, τον άρρωστον. Ήλθον λοιπόν, πράγματι, πολλοί ιατροί: μόλις όμως είδος τον σφυγμόν του ασθενούς και τον ηκροάσθησαν, έβεβαίωσαν τους παρισταμένους, ότι πλησιάζει ο θάνατος. Εν τω μεταξύ επέρασεν η ώρα και έφθασεν η στιγμή του γεύματος: ο ασθενής Επίσκοπος τότε, ενδιαφερόμενος περισσότερον διά την ανάπαυσιν των παρευρισκομένων, παρά διά την ιδικήν του, παρεκάλεσε και τους ιατρούς, να αναβούν, με τον γέροντα πατέρα του, εις το ανώγειον του Επισκοπείου, διά να φάγουν ολίγον φαγητόν. Πράγματι λοιπόν όλοι ανέβησαν, διά να γευματίσουν και άφησαν κοντά εις τον άρρωστον ένα σεμνόν παιδί, δια να του κρατη συντροφιάν αυτό μάλιστα το παιδί ευρίσκεται εις την ζωήν μέχρι σήμερα.

Καθώς λοιπόν το παιδί εστέκετο κοντά εις το κρεβάτι του αρρώστου, έξαφνα είδε μερικούς άνδρας να εισέρχονται εις το δωμάτιόν του, ενδεδυμένους λευκά φορέματα τόσον δε λαμπρόν ήτο το φώς του προσώπου των, ώστε κατενίκα και αυτήν την λαμπρότητα των ενδυμάτων των. Από την απροσδόκητον θέαν των ανθρώπων αυτών και, προ παντός, από την εξαστράπτουσαν ακτινοβολίαν των, ξεπελάγη το παιδί και ήρχισε περίφοβον να κραυγάζη, ποίοι είναι αυτοί οι άνθρωποι. Από την κραυγήν αυτήν του παιδιού εταράχθη ο Επίσκοπος Πρόβος και εστράφη προς τους εισερχομένους. Μόλις τους είδεν, αμέσως τους ανεγνώρισε. Γεμάτος δε από χαράν

⁶ Ρεάτη (Rieti) είναι πόλις αρχαία της Ιταλίας, ευρισκομένη εις απόστασιν 40 περίπου μιλίων βορειοανατολικώς της Ρώμης.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ΄ (Ο θείος αποχωρισμός από το σώμα)

και ευφροσύνην συνεβούλευσε το παιδί πού, από τον φόβον του, εφώναζε. Μη φοβάσαι, παιδί μου, μη φοβάσαι, διότι ήλθον να με επισκεφθούν οι Άγιοι Μάρτυρες Ιουβενάλιος και Ελευθέριος.

Οστόσον το παιδί, ζαλισμένος από την εξαστράπτουσαν ακτινοβολίαν των Αγίων Μαρτύρων, έβγήκε τρέχον από το δωμάτιον του ασθενούς και επήγεν εκεί που ευρίσκοντο ο πατέρας του Επισκόπου και οι ιατροί και τους διηγήθη όσα είχεν ίδει. 'Αμέσως τότε εκείνοι κατήλθον εις το δωμάτιον του ασθενούς και εύρον τον Επίσκοπον πλέον νεκρόν. Είναι δηλαδή φανερόν πως οι προσελθόντες Άγιοι Μάρτυρες, των οποίων την εξαστράπτουσαν ακτινοβολίαν δεν ήμπορούσε να αντικρύση το παιδί, επήραν μαζί των την ψυχήν του Επισκόπου.

3. Είναι ανάγκη ακόμη να γίνη γνωστόν και τούτο πολλάκις, όταν αι ψυχαι των εκλεκτών ανθρώπων εξέρχωνται από το σώμα, ακούεται εις τους ουρανούς ύμνος. Αυτό συμβαίνει από την φιλάνθρωπος πρόνοιαν του Θεού, διά να ακούουν αι ψυχαι τον ύμνον, κατά την διάρκειαν της επιθανατίου αγωνίας, και να μη αισθάνονται τον χωρισμός των από το σώμα.

Το περιστατικόν, το οποίον τώρα αμέσως πρόκειται να αφηγηθώ, ενθυμούμαι ότι το έχω διηγηθή και εις τας ομιλίας μου επί του ιερού Ευαγγελίου. Κάποτε λοιπόν εις την στοάν, η οποία φθάνει μέχρι της Εκκλησίας του Αγίου Κλήμεντος, έζη κάποιος δυστυχής, που ελέγετο Σέρβουλος. Αυτός, τον οποίον και συ νομίζω ότι γνωρίζεις, ήτο παράλυτος και εζήτηι ελεημοσύνην εις τον δρόμον. Ο Σέρβουλος λοιπόν, αν και πάμπτωχος από υλικά αγαθά του παρόντος βίου, εν τούτοις ήτο πάρα πολύ πλούσιος εις αρετάς. Το σώμα του το είχε παραλύσει πολυχρόνιος αρρώστια από όσα δε γνωρίζομεν περί αυτού παρέμεινεν εις όλην του την ζωήν παράλυτος και δεν ημπούρεσε ποτέ να σταθή όρθιος εις τα πόδια του ή και να ανακαθήση ολίγον εις το κρεβάτι του ή, έστω, να κινήση επ' ολίγον το χέρι του ή το πόδι του.

Τον δυστυχισμένον αυτόν παράλυτον επεριποιούντο η μητέρα του και ο αδελφός του. Εάν δε εισέπραττε κάτι από την ελεημοσύνην των χριστιανών, το έδιδε και πάλιν ως ελεημοσύνης με τα χέρια της μητέρας του και αδελφού του. Ο Σέρβουλος δεν εγνώριζε καθόλου γράμματα: εν τούτοις όμως είχεν αγοράσει τα βιβλία της Αγίας Γραφής και οσάκις τον έπεσκέπτοντο, διά να του κρατήσουν συντροφιάν, διάφοροι ευλαβείς άνθρωποι, τους παρεκάλει με επιμονήν να διαβάζουν ενώπιόν του από την Αγίας Γραφήν. Διά τού τρόπου αυτού κατώρθωσεν, αν και δεν ήξερε καθόλου γράμματα, να μάθη απ' έξω την Αγίας Γραφής και να την χρησιμοποιή διά ψυχικήν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ΄ (Ο θείος αποχωρισμός από το σώμα)

του ωφέλειαν. Με ψυχικήν δε ευχαρίστησιν και γενναιότητα υπέφερε τον πόνον και την δοκιμασίαν υμνών και δοξολογων νύκτα και ημέραν τον Θεόν.

Οταν έφθασεν ο καιρός να ανταμειφθῇ από τον Θεόν διά την μεγάλην του αυτην υπομονήν, απερχόμενος εκ των προσκαίρων εἰς τα αἰώνια, έσταμάτησε κατ' αρχήν ο πόνος των μελών του μόλις δε αντελήφθη ότι πλέον τον είχε πλησιάσει ο θάνατος, παρεκάλεσε τους ανθρώπους εκείνους, που εδέχθη διά να τους φιλοξενήσῃ, να εγερθούν από τα καθίσματα των και να ψάλλωσιν μαζί του προς τον Θεόν, εν αναμονῇ της εξόδου της ψυχῆς του. Έξαφνα δε καθώς και μελλοθάνατος συνέψαλλε μαζί των, τους έσταμάτησεν από την ψαλμωδίαν και με φωνήν γεμάτην φόβον εἶπε προς αυτούς: Σιωπάτε: δεν ακούετε πῶς αντηχοῦν από τον ουρανόν ὕμνοι; Έχων λοιπόν εστραμμένην την προσοχῆς του ο ψυχορραγών εἰς εκείνους τους ὕμνους, τους οποίους ζωηρώς και μεθ' ηδονῆς ἀπελάμβανον τα ὠτα της καρδίας του, η ψυχὴ του απηλευθερώθη εκ του σώματος. Μετά την έξοδον της ψυχῆς εκ του σώματος και τόπος ἐγένετο εὐωδίαν, την οποίαν ὅλοι οἱ παριστάμενοι ἡσθάνθησαν. Από αυτό ἐγένετο φανερόν, ότι την ἐκδημήσασαν ψυχὴν υπεδέχθησαν εἰς τον ουρανόν ἐκεῖνοι, που προηγουμένως ἐψαλλον. Εἰς αυτό το συγκινητικόν γεγονός παρευρέθη και ἓνας ἰδικός μας Μοναχός, ο οποίος ζή ακόμη και με δάκρυα, οσάκις ἐρωτάται, λέγει «μέχρι να ἐνταφιασθῇ το σῶμα του ευλογημένου ἐκείνου ἀνθρώπου δεν ἐφυγε καθόλου από την μύτην μας η γλυκύτης της εὐωδίας ἐκείνης».

4. Εἰς την Ρώμην κατῴκει κάποτε μία Μοναχή, που ονομάζετο Ρεδέμπτα. Κοντά της παρέμενον και δύο μαθήτριάς εκ των οποίων η μία ἐλέγετο Ρωμίλλα. Και αἱ τρεῖς Μοναχαὶ διέμενον εἰς την ἰδίαν οἰκίαν, πτωχόταται μὲν από τα υλικά ἀγαθὰ της παρούσης ζωῆς, πλουσιώταται ὅμως εἰς εὐσέβειαν και ἀρετήν. Η Ρωμίλλα ὅμως υπερέβαλλε την συμμαθήτριάς της εἰς την ἀσκήσιν και το ἔργον της ἀρετῆς διεκρίνετο δια την αξιοθαύμαστον υπομονήν της και την ἀκραν υπακοήν της, ἐκράτει μετὰ προσοχῆς το στόμα της κλειστὸν και παρέμενε σιωπηλὴ ἀσκουμένη εἰς την σιωπῆς και ἐπέμενε καρτερικῶς εἰς την προσευχήν.

Εἶναι ὅμως γεγονός, ότι οἱ ἄνθρωποι, κρίνοντες από τα φαινόμενα, θεωροῦν μερικούς ἀνθρώπους τελείους· ἐν τούτοις ὅμως οὗτοι ἐνώπιον των οφθαλμῶν του Δημιουργοῦ ἔχουν κάποιαν ἀτέλειαν. Ἀς λάβωμεν ως παράδειγμα τας σφραγίδας συμβαίνει δηλαδή μερικαὶ σφραγίδες να μὴ ἔχουν σκαλισθῇ καλῶς από τον τεχνίτην και ἐν τούτοις από τους μὴ γνωρίζοντας τα πράγματα θεωροῦνται τέλειαι. Ἀλλ' ο τεχνίτης ὅμως, ὅσους ἐπαίνους και εἰάν ακούῃ δια το κατασκευάσμά του, δεν παύει

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ΄ (Ο θείος αποχωρισμός από το σώμα)

να χρησιμοπιή την λίμαν, να την κτυπά με την σφύραν διά να κάμη την σφαγίδα ωραιότεραν και τελειότεραν. Κάτι ανάλογον συνέβη και από τον Δημιουργός των όλων εις την Ρωμίλλαν περιέπεσε δηλαδή εις μίαν σωματικής νόσον, την οποίαν οι ιατροί την ονομάζουν παράλυσιν, εκ της οποίας κατέστη ακίνητος και παρέμενε κατάκοιτος επί πολλά έτη. Έν τούτοις όμως αι μάστιγες της νόσου δεν ηδυνήθησαν να κάμψουν την ευσέβειάν της και να σύρουν τον λογισμός της εις ανυπομονησίαν απ' εναντίας προσέθεσαν εις αυτήν πνευματικήν δύναμιν. Όσον περισσότερο αδυνάτιζε, λόγω της ασθενείας, εις τα σωματικά έργα και την σωματικής άσκησιν, επί τοσούτον καθίστατο σπουδαιότερα εις την ευσέβειαν και προσηύχετο αδιαλείπτως.

Μίαν νύκτα εκάλεσε πλησίον της την γερόντισσαν και διδάσκαλον αυτής Ρεδέμπταν, καθώς και την συμμαθήτριάν της κατά τα μεσάνυκτα λοιπόν, ενώ εστέκοντο όρθιαι κοντά εις την κλίνην της, είδον θέαμα καταπληκτικός και θαυμάσιον. Εντελώς αιφνιδίως κατήλθε φώς από τον ουρανόν και εγένισε με την λάμψιν του όλον τον χώρον του κελλιού. Τόσον δε εκτυφλωτική υπήρξεν η λάμψις εκείνη, ώστε αι καρδιαί των παρισταμένων δηλαδή της Γεροντίσσης και της αδελφής να δοκιμάσουν μεγάλον φόβον και να παγώσουν τα μέλη των, καθώς μετά ταύτα διηγήθησαν.

Ενώ λοιπόν εστέκοντο κατάπληκτοι, ήρχισε να ακούεται συγχρόνως μεγάλος ήχος, ως να εισήρχετο εις το κελλίον πλήθος πολύ και να τρίζουν αι θύραι από τον συνωστισμόν των εισερχομένων. Η Γερόντισσα και η συμμαθήτριά της από τον υπερβολικόν φόβον που εδοκίμασαν και την εκτυφλωτικήν λάμψιν του φωτός, δεν ημπορούσαν να δουν κανένα, διότι από τον φόβον έκλειναν οι οφθαλμοί των και από την εκτυφλωτικήν λάμψιν του φωτός έθαμβώνοντο. Το δε εκτυφλωτικόν εκείνο φώς συνόδευε μία περίεργος και αξιοθαύμαστος ευωδία, ώστε αι ψυχαί των, αν και εφοβήθησαν από την λάμψιν, εν τούτοις από την όσφρησιν της ευωδίας ηυχαριστούντο.

Βλέπουσα η Ρωμίλλα, ότι η Γερόντισσα και η αδελφή δεν ημπορούσαν να υποφέρουν την εκτυφλωτικήν λαμπρότητα του περιέργου εκείνου φωτός και ότι η Γερόντισσά της εστέκετο φοβισμένη και τρέμουσα, την παρηγόρει με γλυκείαν φωνήν.

- Μη φοβάσαι, μητέρα, – της έλεγε: δεν αποθνήσκω τώρα.

Έν όσω δε η Ρωμίλλα επανελάμβανε συνεχώς αυτά τα παρηγορητικά λόγια, το περίεργον εκείνο φως, που εστάλη εκεί, υπεχώρησε σιγά - σιγά, αλλά η άρρητος

εκείνη ευωδία παρέμεινεν. Εν τω μεταξύ επέρασεν η δευτέρα και η τρίτη ημέρα, και η οσμή της μυστηριώδους ευωδίας, που είχε γεμίσει το κελλί, παρέμενε με την ιδίαν έντασιν· κατά δε την τετάρτην νύκτα, εφώναξε κοντά της την Γερόντισσάν της και την παρεκάλεσε να της δώσει, διά της Θείας Μεταλήψεως, το Δεσποτικόν Σώμα, ως συνοδοιπόρον διά το ταξίδιον της αιωνιότητος, το οποίον βεβαίως και έλαβεν. Έξαφνα δε εις την πλατείαν, εμπρός εις τας θύρας του κελλίου, παρουσιάσθησαν δύο χοροί και ήρχισαν να ψάλλουν.

Καθώς δε διηγείτο αργότερα η Γερόντισσά της, αλλά και η συμμαθήτριά της, διέκρινον, εκ της ψαλμωδίας των ασμάτων, ότι έψαλλον και άνδρες και γυναίκες κατ' αντιφωνίαν, δηλαδή πότε η ομάς των ανδρών και πότε η ομάς των γυναικών. Κατά το διάστημα δε που ηκούετο η κατανυκτική και υπερκόσμιος αυτή ψαλμωδία έξω από το κελλίον, η αγία εκείνη ψυχή της Ρωμίλλας ήλευθερώθη από τα δεσμά του σώματος. Εν όσω δε ανήρχετο ή μακαρία αυτής ψυχή προς τον ουρανόν, επι τοσοούτον ανήρχοντο και οι χοροί των ψαλλόντων, ώστε η ψαλμωδία να ακούεται από υψηλά πλέον, έως ότου απεμακρύνθησαν τελείως και έσβυσαν και αι φωναι και η ευωδία.

5. Πολλάκις , επίσης, προς παρηγορίαν και ενθάρρυνσιν της εξερχομένης εκ του σώματος ψυχής, παρουσιάζεται και ο ίδιος ο Αρχηγος της ζωής και ανταποδότης των πράξεων, που επετελέσαμεν κατά την επίγειον ημών ζωήν. Αυτό και άλλοτε το έχω ενθυμηθή, όταν διηγούμην την περίπτωσιν της θείας μου της Ταρσίλας. Αυτή λοιπόν έζη με δύο αγαπητούς αδελφούς της, πλήν προσηύχετο αδιαλείπτως και έπερνούσε τον καιρόν της απομονωμένη. 'Ανελθούσα δε εις το ύψος της εγκρατείας έμεγάλωνε καταπληκτικώς κατά την αγιωσύνην. Μίαν νύκτα λοιπόν παρουσιάσθη εις αυτήν, δι' οπτασίας, και προπάππος μου ο Φήλιξ, και άλλοτε Πατριάρχης εις την Εκκλησίαις της Ρώμης, και αφού της υπέδειξεν ένα τόπον αιωνίου λαμπρότητος, της λέγει με πατρικής στοργήν:

- Έλα εις αυτήν εδώ την ολόφωτον διαμονής σε περιμένω.

Μετ' ολίγον η Ταρσίλα κατελήφθη από πυρετόν και επλησίαζε πλέον προς τον θάνατον. Κατά την επικρατούσαν δε συνήθειαν, όταν ασθενούν βαρέως ευγενείς άνδρες και γυναίκες, να έρχονται πολλοί εις το σπίτι του μελλοθανάτου, διά να παρηγορούν τους συγγενείς, συνέβη να παρευρίσκονται πολλοί, άνδρες και γυναίκες, γύρω από το κρεβάτι της Ταρσίλας κατά τις τελευταίας στιγμές της.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ΄ (Ο θείος αποχωρισμός από το σώμα)

Ἐξαφνα ἡ ημιθανὴς Ταρσίλα εσῆκωσε το βλέμμα της υψηλά και βλέπει να ἔρχεται προς αὐτήν ο Ἰησοῦς: ἡ ψυχὴ της τότε κατελήφθη ἀπὸ ανεκκλάλητον χαρὰν καί, με δύναμιν ανεξήγητον ἐκ της ἐπιθανατίου ἀγωνίας της, ἤρχισε να κραυγάζη προς τοὺς ἐπισκέπτες της – Πηγαίνετε, τώρα, πηγαίνετε – ἔρχεται ο Ἰησοῦς.

Καθὼς δε ἡ Ταρσίλα ἐπρόσεχεν εἰς Αὐτόν που ἔβλεπε, τον Ἰησοῦν, ἐξήλθεν ἡ ἀγία ψυχὴ της ἀπὸ το σώμα. Συγχρόνως μία ἀξιοθαύμαστος ἰσχυρά ευωδία ἐσκορπίσθη ὁλόγυρα, τὴν ὁποίαν ὅλοι ἀντελήφθησαν και ἡ ὁποία ἔδειξεν ὁλοφάνερα εἰς τοὺς παρευρεθέντας, ὅτι εἶχε προσέλθει ἡ πηγὴ πάσης ἀρρήτου ευωδίας, ο Ἀρχηγὸς της πίστεως Ἰησοῦς.

Ὅταν δε, κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν να πλύνουν τοὺς νεκρούς, τὴν ἐγύμνωσαν δια να τὴν λούσουν, εἶδον ὅτι το δέρμα εἰς τα γόνατα και εἰς τοὺς ἀγκῶνας εἶχε σκληρύνει, ὅπως το δέρμα της καμήλου, ἀπὸ τὴν ἐντατικὴν προσευχὴν και τὰς γονυκλισίας. Τοιοῦτοτρόπως το νεκρὸν σώμα ἀπεκάλυψεν εἰς ὅλους τα λαμπρά ἔργα που ἔπραττε το πνεῦμα, ὅταν ἡ Ταρσίλα ἔζη.

6. Εξ ἴσου θαυμαστόν εἶναι και αὐτό, που μου διηγήθη ἓνας ευλαβὴς ἄνθρωπος, ο Πρόβος, διὰ τὴν ἀδελφὴν του Μούσαν. Ἡ Μούσα, μικρά και ἀθῶα κόρη, εἶδε μίαν νύκτα, δι' ὀπτασίας, τὴν Θεοτόκον και ἀειπάρθενον Μαρίαν, να υποδεικνύη εἰς αὐτὴν συνομήλικά της κορίτσια, τα ὁποία ἤθελε να πλησιάσῃ ἡ Μούσα, ἀλλὰ δεν ἐτόλμα. Ἠρωτήθη δε ἀπὸ τὴν Θεοτόκον, εἴαν θέλω να εἶναι μαζί με τὰς παρθένους ἐκεῖνας και να καταταγῇ εἰς τὴν συνοδείας της. Ὅταν δε ἡ Μούσα ἀπῆντησεν ὅτι αὐτό το ἐπιθυμεί σφοδρῶς, ἡ Θεοτόκος ἔδωσεν εἰς αὐτὴν ἐντολὴν εἰς το ἐξῆς να μὴ πράξῃ τίποτε παιδικῶν ἢ ἀκαιρον, ἀλλὰ και ἀπὸ γέλωτας και ἀπὸ παιγνίδια να ἐγκρατεύεται, γνωρίζουσα καλῶς, ὅτι μετὰ τριάκοντα ἡμέρας, μαζί με τὰς κόρας ἐκεῖνας, τὰς ὁποίας εἶδε, θα ἔλθῃ εἰς τὴν συνοδείας της.

Πράγματι, ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡ νέα μετέβαλεν ὅλας τὰς συνηθείας της, και συμπεριεφέρετο με φρόνησιν. Οἱ γονεῖς της νέας, ὅταν εἶδον τόσον ἐξαφνικά ὅτι ἡ κόρη των ἥλλαξε τελείως, ἠρώτων αὐτῶν με ἀπορίαν ποία ἦτο ἡ αἰτία της μεταβολῆς αὐτῆς.

Ἡ νέα τότε ἀνέφερεν εἰς τοὺς γονεῖς της τι τὴν διέταξεν ἡ Θεοτόκος κατὰ τὴν νυκτερινὴν ὀπτασίαν, και ἐφανέρωσεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἡμέραν, που πρόκειται να ἀπέλθῃ, διὰ να καταταχθῇ εἰς τὴν συνοδείαν των παρθένων, που τὴν ἀκολουθοῦν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ΄ (Ο θείος αποχωρισμός από το σώμα)

Κατά την εικοστήν πέμπτην λοιπόν ημέραν κατελήφθη από πυρετόν: κατά δε την τριακοστήν, όταν πλησίαζεν η ώρα της εξόδου της ψυχής εκ του σώματος, η νέα είδε πάλιν της Θεοτόκον να έρχεται προς αυτήν, συνοδευομένη από τα κορίτσια, που είχαν ιδει την πρώτην φοράν, και να την προσκαλή κοντά της.

Η μικρά κόρη με κόκκινον από σεβασμόν το πρόσωπον και με ήρεμον φωνήν απεκρίθη:

-Ιδού, Κυρία, έρχομαι ιδού, Κυρία, έρχομαι.

Με αυτάς δε τάς λέξεις παρέδωσε το πνεύμα της: έτσι η αγνή. ψυχή εξήλθεν από το παρθενικόν σώμα και κατετάχθη εις τον χορόν των Παρθένων.

7. Ακόμη θα σου διηγηθώ και αυτό που συνέβη εις τον ευλαβέστατον πατέρα Στέφανον. Ούτος ήτο εις το έπακρον ακτήμων και ανεξίκακος και ήσυχολείτο συνεχώς με την αδιάλειπτον προσευχήν. Ένα μόνον περιστατικών από την ζωήν του θα διηγηθώ, διά να εννοήσης από αυτό και τας υπολοίπους αρετάς του.

Κάποτε λοιπόν εθέριζε τον σίτον, τον οποίον είχε σπείρει και τον μετέφερεν εις το αλώνιον, διά να τον αλωνίση. Εκτός από το σιτάρι αυτό τίποτε άλλο δεν είχε διά να διατροφή ολόκληρον το έτος αυτός και οι μαθηταί του. Κάποιος όμως κακός άνθρωπος, όργανον του διαβόλου, έβαλε φωτιάν εις το αλώνι και έκαυσε το σιτάρι του πατρός Στεφάνου. Κάποιος περαστικός, που έτυχε να ίδη το γεγονός, εφάνέρωσε τούτο εις τον δούλον του Θεού προσθέσας: αλλοίμονον, πάτερ Στέφανε, τι ήτο αυτό το κακό, που σου συνέβη!

Ο Στέφανος, όμως, με ήρεμον πρόσωπον και ατάραχον βλέμμα, απεκρίθη εις αυτόν Αδελφέ μου, αλλοίμονον εις τον εμπρηστήν διά την αμαρτίαν που διέπραξε και έζημίωσε την ψυχήν του· διότι εις εμέ τι συνέβη; Από αυτό λοιπόν το περιστατικόν μπορείς να αντιληφθής εις ποίον ύψος δυνάμεως και εις ποίον βαθμόν αδιαφορίας προς τα υλικά είχε φθάσει ο λογισμός και η σκέψις του, ώστε έχασεν ό,τι είχε και δεν είχε διά την διατροφήν ενός ολοκληρού έτους, και εν τούτοις παρέμεινε τόσοσν αδιάφορος και ατάραχος και επόνεσε μάλλον διά την ψυχικήν ζημίαν, την οποίαν υπέστη η εμπρηστής, παρά διά την υλικήν ζημίαν την οποίαν έπαθεν ο ίδιος.

Όταν λοιπόν ο Στέφανος έφθασεν εις τας τελευταίας στιγμής του βίου του και επρόκειτο να αποθάνη, συνεκεντρώθησαν πλησίον του πολλοί, διά να παρασταθούν ψυχικώς εις την ευλογημένην και αγίαν ψυχήν του Στεφάνου, που εντός ολίγου θα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ΄ (Ο θείος αποχωρισμός από το σώμα)

εξήρχετο εκ του σώματος. Περιεκύκλωσαν λοιπόν την κλίνην του και παρηκολούθουν μετά προσοχής τας τελευταίας στιγμές του Οσίου: άλλοι μεν εξ αυτών, μετά τον θάνατον του Οσίου, διηγούνται ότι είδον να εισέρχονται Αγγελοι, χωρίς να δυνηθούν να είπουν τίποτε άλλοι, πάλιν, δεν είδον τίποτε, κατελήφθησαν όμως από ισχυρόν φόβον.

Πάντως και αυτοί που είδαν τους Αγγέλους, και αυτοί που δεν είδον τίποτε, τόσο πολύ εφοβήθησαν, ώστε έφυγαν από το δωμάτιον του αποθνήσκοντος, και κανείς δεν ηδυνήθη να παραμείνη εκεί κατά την ώραν που εξήρχετο η αγία εκείνη ψυχή. Απεκαλύφθη δε ολοφάνερα ποίοι υπεδέχθησαν την εξερχομένην αγίαν ψυχήν, ώστε κανείς από τους θνητούς να μη δυνηθή να παρακολουθήση την λαμπράν και ένδοξον έξοδόν της.

8. Εκτός όμως από αυτά, πρέπει να γνωρίζης και τούτο ότι η αξία της ψυχής δεν φαίνεται πάντοτε κατά την έξοδόν της φανερώνεται όμως ασφαλώς μετά τον θάνατον. Αυτό το βλέπομεν εις την περίπτωση των Αγίων Μαρτύρων, οι οποίοι υπέμειναν την πολλήν ωμότητα των απίστων. Καθημερινώς δε, μετά τον μαρτυρικών των θάνατον, δοξάζονται και λαμπρύνονται δια των θαυμάτων των νεκρών οστέων αυτών. Αλλοτε πάλιν συμβαίνει το αντίθετον, και ο Παντοδύναμος Θεός επιστηρίζει, με μερικές αποκαλύψεις, τας ψυχάς εκείνων που δειλιούν, προ της τελευτής των, διά να μη φοβηθώσι, όταν θα έλθη η στιγμή του θανάτου.

Θα αναφέρω μίαν περίπτωση. Κάποτε παρέμενε μαζί μου εις το Μοναστήρι ένας αδελφός, ονόματι Αντώνιος: αυτός λοιπόν, διά καθημερινού πένθους και ακαταπαύστων δακρύων, ήγωνίζετο να επιτύχη την ανεκλάλητον χαράν, που υπάρχει εις την επουράνιον πατρίδα, δι' αυτό δε και έμελέτα με πολύν πόθον και επιμονήν τα ιερά λόγια. Διά της μελέτης αυτής δεν επεζήτηι να πλουτισθή με γνώσεις, αλλά με κατανυκτικά δάκρυα: έμελέτα δηλαδή διά να ανανήψη ο λογισμός του, να εγκαταλείψη τα επίγεια και να μεταρσιωθή, διά της μυστικής θεωρίας, εις την επουράνιον πατρίδα. Εις αυτόν λοιπόν τον λαμπρόν αγωνιστήν κατά μίαν νυκτερινής οπτασίαν ελέχθη: Ετοιμάσου· διότι ο Κύριος διέταξε να φύγης από τον κόσμον αυτόν. Όταν δε ο Μοναχός Αντώνιος απήντησεν, ότι δεν είναι έτοιμος για το ταξίδι αυτό, ήκουσεν αμέσως την μυστηριώδη φωνήν να του λέγη: Εάν ισχυρίζεσαι, ότι δεν είσαι έτοιμος, εξ αιτίας των αμαρτιών σου, μάθε ότι συνεχωρήθησαν όλαι αι αμαρτίαι σου. Μόλις ήκουσεν αυτά ο Μοναχός Αντώνιος, περιέπεσεν εις μεγάλον φόβον και δειλίαν. Και μίαν άλλην νύκτα επληροφορήθη το ίδιον πράγμα με τους ιδίους λόγους.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ΄ (Ο θεῖος αποχωρισμός από το σώμα)

Μετά πέντε ημέρας κατελήφθη από πυρετόν και ενώ ὅλοι οἱ ἀδελφοί ἐκλαιον, διότι θα ἀπεχωρίζοντο τοιοῦτον ἐκλεκτὸν και καλὸν ἀδελφόν και προσηύχοντο, ἡ ψυχὴ του Ἀντωνίου ἀνεχώρησε με ἀγαλλίασιν προς τον Κύριον.

9. Εἰς το ἴδιον Μοναστήριον ἐζή και ἓνας ἄλλος ἀδελφός, που ἐλέγετο Μέρουλος. Ο Μέρουλος ἐπερνούσε τας ημέρας τῆς ἐπιγείου ἐξορίας με ἀφθονώτατα δάκρυα και ἐλεημοσύνην· ἡ προσευχὴ ποτὲ δεν ἐλείπεν ἀπὸ το στόμα του, ἐκτὸς ἀπὸ τας ὥρας του ὕπνου και του φαγητοῦ. Εἰς αὐτόν λοιπὸν ἐφανερῶθη, κατὰ μίαν νυκτερινὴν ὀπτασίαν, ὅτι στέφανος ἀπὸ λευκά ἀνθὴ κατήρχετο ἀπὸ τον ουρανὸν εἰς τὴν κεφαλὴν του. Μετὰ τὴν ἀποκαλυπτικὴν αὐτὴν ὀπτασίαν ἡσθένησεν ὁ Μέρουλος καί, ἐντὸς ὀλίγου, με ψυχικὴν χαράν και χωρὶς ουδεμίαν ἀγωνίαν ἐξεδήμησεν ἐκ των ἐπιγείων προς τα ἐπουράνια.

Ἀφοῦ ἐπέρασαν δεκατέσσαρα ἔτη ἀπὸ του θανάτου του Μερούλου, ὁ σημερινὸς Ἡγούμενος τῆς Μονῆς Πέτρος ἠθέλησε να σκάψῃ τον τάφον του πλησίον του μνήματος του Μερούλου: ὅπως δε διηγείται ὁ ἴδιος, καθὼς εἰργάζετο εἰς το μέρος ἐκεῖνο, ἐξήλθεν ἀπὸ τον τάφον του Μερούλου μία ευωδία τόσον ἰσχυρά και βαθεῖα, ὡς να εἶχαν μαζευθῇ ἐκεῖ τα πλέον ευωδιαστά και μυρίπνοα ἀνθὴ. Ἀπὸ αὐτὸ το γεγονός γίνεται ὀλοφάνερον, ὅτι ἡ ὀπτασία, που εἶδεν ὁ Μέρουλος, πρὶν ἀποθάνῃ, ἦτο ἀληθινή.

Β'. Εν τῷ βίῳ του Ἀγίου Σάββα

ΓΕΡΩΝ ΤΙΣ ἐκ Βηθανίας ὄρμημενος, "Ἀνθιμος δὲ καλούμενος, πολλοῖς κατὰ θεὸν ἰδρώσει τὸν ἑαυτοῦ βίον κοσμήσας, ἐτύγγανε πέραν τοῦ χειμάρρου πρὸς ἀνατυλᾶς, ἀντικρὺ του πύργου δς τὸ μακαρίφ ἱδρυτο Σάββα κελλίον οἰκοδομήσας και τριακοστὸν ἐκεῖ τελέσας ἐνιαυτόν, εἶτα νόσω τινὶ περὶ τὰ τελευταῖα κατασχεθεῖς, ἐπὶ κλίνῃς ὀδύνῃς ὁ γηραιὸς ἔκειτο οὕτως οὖν αὐτόν και θαυμάσιος Σάββας, ἐκ τῆς νόσου και τοῦ μακροῦ γήρως παρειμένον ἰδὼν, ἥξιον πρὸς τί τῶν τῆς Ἐκκλησίας μετατεθῆναι κελλίων, ὡς ἂν ἔχοιεν οὕτως οἱ ἀδελφοί ἐπισκέπτεσθαι τὸν αὐτόν, και ὑπηρετεῖν ἀπονώτερον" ταῦτα ὁ μὲν ἥξιον: ὁ γέρων δὲ οὐκ ἤνειχετο, θαρρεῖν ἐπὶ τῷ θεῷ λέγων, ἐκεῖσε τελειωθῆναι ὅπου και τὴν ἀρχὴν φθάσας ὤκησεν.

Εἶτα νυκτὸς πότε διαναστᾶς, πρὸ τῆς κατὰ τὸν ὄρθρον συνάξεως και Σάββας, ἀκούειν ἔδοκε τινὸς συμφωνίας, οἷα πολλῶν ἀδόντων νομίσας οὖν τὰς εἰωθυίας τελείσθαι περὶ τὸν ὄρθρον ὠδᾶς, ἤπορευτο καθ' ἑαυτόν, ὅπως οὐ κατὰ τὴν συνήθειαν παρὰ τὴν αὐτοῦ γνώμην τὰ τοῦ ὁρθρου τελεῖται παρελθὼν οὖν εἰς τάχος εἰς τὸν ναόν, και ἀσφαλῶς τὰς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ΄ (Ο θείος αποχωρισμός από το σώμα)

θύρας συγκεκλεισμένας εὐρῶν, ἀναστρέφει καὶ πάλιν τῶν προτέρων φωνῶν ἀκούειν ἔδοκε μετὰ πολλῆς ὅσης ἀδομένων τῆς ἡδονῆς, εἶχε δὲ τὸ ἀδόμενον οὕτως διελεύσομαι ἐν τόπῳ σκηνῆς θαυμαστῆς, ἕως τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως, καὶ ἐξομολογήσεως ἤχου ἑορταζόντων.

Καταμαθῶν τοίνυν ὅθεν ὁ ἦχος τῶν θαυμασίων ἐκείνων ῥόδων, διυπνίζει παραχρῆμα, καὶ κελεύει τὸν ἐπ' αὐτῷ τεταγμένον τὰ κρούσματι τοῦ ξύλου συγκαλέσαι τοὺς ἀδελφοὺς ἀθρόον δὲ αὐτῶν συναχθέντων, παραλαβὼν τίνας καὶ Σάββας εἰς τὸ κελλίον τοῦ γέροντος, ὑπὸ θυμιάμασι τὲ καὶ λαμπάσιν ἀφικνεῖται τὰ τῆς ῥόδης γὰρ ἐκεῖθεν ἠκούετο καὶ εἴσω τοῦ κελλίου γενόμενοι, καταλαμβάνουσιν ἕτερον μὲν οὐδένα, ὅτι μὴ μόνον τὸν γέροντα, καὶ αὐτὸν ἤδη τελειωθέντα· ὃν καὶ περιπτυζάμενοι εὐλαβῶς, καὶ ὅσα νόμος τελέσαντες, ταφῇ τὸ ἱερὸν ἐκείνου σῶμα παραδιδούσιν.

Ερμηνεία

ΕΖΗ ΚΑΠΟΤΕ ἓνας Γέρων ἀσκητής, που κατήγετο ἀπὸ τὴν Βηθανίαν καὶ ονομάζετο Ἀνθιμος οὗτος ἡσκήτευσεν εἰς ἓνα κελλίον, που ἐκτίσεν, πέραν ἀπὸ τὸν χεῖμαρρον, πρὸς ἀνατολὰς, ἀπέναντι ἀπὸ τὸν Πύργον, που εἶχεν ἰδρύσει ὁ μακάριος Σάββας. Εἰς αὐτὸ τὸ κελλί ἐπέρασε τριάντα ολόκληρα ἔτη μετὰ, κατὰ τὰ τελευταῖα τοῦ, ἀρρώστησε καὶ ἔπεσεν ὁ γέρων εἰς τὸ κρεβάτι τοῦ πόνου. Ὅταν τὸν εἶδεν εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν ὁ θαυμάσιος Σάββας, ἐξηντλημένος ἀπὸ τὴν νόσον καὶ τὰ βαθειὰ γηρατειά, διέταξε νὰ μεταφέρουν τὸν Γέροντα Ἀνθιμον εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ κελλιά τῆς Ἐκκλησίας, διὰ νὰ ἔμπορουν οἱ ἀδελφοὶ νὰ τὸν ἐπισκέπτονται καὶ νὰ τὸν ἐξυπηρετοῦν χωρὶς πολὺν κόπον. Καὶ ὁ μὲν Ἅγιος Σάββας αὐτὰ διέτασεν· ὁ Γέρων Ἀνθιμος ὅμως δὲν συνεφώνει με τὴν πρότασιν αὐτὴν τοῦ Σάββα καὶ τῆς συνοδείας τοῦ. Ἰδοὺ δὲ τι τοὺς ἀπήντησεν:

Ἐχω στηρίξει τὸ θάρρος μου εἰς τὸν Θεόν καὶ ἐπιθυμῶ νὰ ἀποθάνω εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, που ἀπὸ τὴν ἀρχὴν κατώκησα δι' ἀσκήσιν.

Μετὰ τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν τοῦ Ἀνθίμου, ἐσηκώθη κάποτε τὴν νύκτα ὁ Σάββας, διὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ὁρθοῦ ἐνόμισεν δὲ ὅτι ἤκουσεν υμνωδίαν, ὡς νὰ ἔψαλλον πολλοί. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐσημάτισεν τὴν γνώμην, ὅτι ἀνεπέμποντο οἱ καθιερωμένοι κατὰ τὸν ὁρθρον πρῶινοὶ ὕμνοι, ἀπορούσε καὶ ἐσυλλογίζετο, πῶς ἤρχισαν νὰ ψάλλουν τὸν ὁρθρον, χωρὶς νὰ πάρουν προηγουμένως τὴν εὐλογίαν τοῦ. Ἀμέσως τρέχει γρήγορα εἰς τὸν Ναόν, ἀλλὰ κατάπληκτος εὐρίσκει κλεισμένας τὰς θύρας τοῦ Ναοῦ καὶ δι' αὐτὸ ἐπιστρέφει εἰς τὸ κελλί τοῦ. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀκούει τὰς προηγουμένας φωνὰς νὰ ψάλλουν με ἀπερίγραφτον γλυκύτητα. Διέκρινε δὲ καθαρὰ καὶ τὸ ψαλλόμενον ἄσμα, τὸ ὁποῖον ἦτο «διελεύσομαι ἐν τόπῳ σκηνῆς θαυμαστῆς,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ΄ (Ο θεῖος αποχωρισμός από το σώμα)

έως του οίκου του Θεοῦ ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως καὶ ἐξομολογήσεως ἤχου εορταζόντων».

Αφού ἀντελήφθη καλῶς ἀπὸ ποῖον μέρος προήρχοντο οἱ θαυμαστοὶ αὐτοὶ ὕμνοι, ἀμέσως ἐξυπνα καὶ διατάσσει τὸν μοναχόν, πού εἶχεν ὡς υπηρεσίαν νὰ κτυπᾷ τὸ τάλαντον, νὰ συγκαλέσῃ με τὰ ρυθμικά κτυπήματα τοὺς μοναχοὺς, ὅπως ἦτο συνήθεια.

Συναχθέντων ἀμέσως ὅλων τῶν μοναχῶν, παίρνει μαζί του καὶ μακάριος Σάββας μερικοὺς, καὶ ἐρχεται εἰς τὸ κελλί του Γέροντος Ἀνθίμου, με θυμιάματα καὶ λαμπάδας. Οἱ ἀκουόμενοι ὕμνοι προήρχοντο ἀπὸ τὸ κελλί του Γέροντος. Ὄταν εἰσῆλθον εἰς τὸ κελλί, δὲν εὐρίσκουν κανένα ἄλλον, ἐκτὸς μονάχα ἀπὸ τὸν Γέροντα, ὁ ὁποῖος ἤδη εἶχε τελειωθῇ ἐν Κυρίῳ. Τότε τὸν ἐναγκαλίζονται καὶ τὸν ἀσπάζονται με εὐλάβειαν καὶ ἀφού ἐπετέλεσαν τὴν κανονικὴν ἀκολουθίαν εἰς ἀποθανόντα Μοναχόν, ἐνεταφίασαν με συγκίνησιν τὸ ἱερόν σῶμα τοῦ Γέροντος Ἀνθίμου.

Γ'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ὁσίου Δανιὴλ τοῦ Στυλίου.

ΛΕΓΕΤΑΙ περὶ τοῦ Ὁσίου Δανιὴλ τοῦ Στυλίου τρισὶ πρότερόν της τελευτῆς αὐτοῦ ἡμέραις, νυκτὸς ἤδη μεσοῦσης, συνδραμεῖν πάντας καὶ πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσῃ τοὺς ἀπ' αἰῶνος Ἁγίους, Προφήτας, Ἀποστόλους, Μάρτυρας, καὶ πάντας Ἁγίους ἀλλὰ δὴ καὶ δυνάμεις τινὰς οὐρανίους οἱ φιλοφρόνως τὸν μέγαν ἥσπαζοντο, καὶ τὴν θεῖαν ἐπιτελέσαι μυσταγωγίαν ἐπέτρεπον, ἣν καὶ ὤφθη τελέσας, αὐτὸς τὲ τῶν ἀχράντων Μυστηρίων μεταλαβὼν καὶ μεταδεδωκῶς οἷς ἦν ἄξιον" ἥδη δὲ αὐτοῦ καὶ περὶ τὰς ἐσχάτας ἀναπνοὰς ὄντος καὶ πολλῶν ὄντων τῶν συνελθόντων, ἀνὴρ τὶς δαίμονι κάτοχος πρὸς τὸν στῦλον ἐχώρει, δς τὴν τὲ τῶν Ἁγίων ἐπιδημίαν τὴν πρὸς τὸν ὅσιον φανερῶς ἐβόα, ὀνομαστὶ τὲ τούτους ἐκάλει καὶ τῶν Ἀγγέλων ὡς συνδραμόντων ἐμέμνητο εἶτα καὶ προσετίθει δὲ τρίτην ὥραν τῆς ἡμέρας ἐχούσης, αὐτὸς τὲ πρὸς τὸν Κύριον καὶ Δανιὴλ ἀπελεύσεται, καὶ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα τῆς χρονίας οἰκήσεως θεοκινήτως ἀπελαθήσεται καὶ δὴ καὶ ἀμφοτέρω κατὰ τὸν καιρὸν ἀπῆντα.

Ἑρμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ΄ (Ο θείος αποχωρισμός από το σώμα)

ΔΙΑ ΤΟΝ ΟΣΙΟΝ Δανιήλ τον Στυλίτην λέγεται, ότι τρείς ημέρας προ του θανάτου του, κατά τα μεσάνυχτα, συνεκεντρώθησαν εις το κελλί του διά να τον προϋπαντήσουν όλοι οι απ' αιώνος Άγιοι, οι Προφῆται, οι Απόστολοι, οι Μάρτυρες και όλοι οι λοιποί Άγιοι. Ακόμη δε μαζί με αυτούς συμπαρευρέθησαν και μερικαι ουράνιαι δυνάμεις. Αυτό λοιπόν το "Άγιον πλήθος των προσδραμόντων ήσπάζοντο με αγάπης και εκτίμησιν τον Μέγαν και τον παρεκίνουν να επιτελέση την Θείαν Μυσταγωγίαν, την οποίαν και πράγματι εθεάθη ότι επετέλεσε μεταλαβών και ο ίδιος των αχράντων Μυστηρίων, μεταδώσας δε αυτά και εις όσους έπρεπε.

Ενώ δε ανέπνεε τας τελευταίας στιγμές της ζωής του και ήλθαν πολλοί πλησίον του να τον συντροφεύσουν, ένας δαιμονισμένος επροχωρούσε προς τον στύλον αυτός λοιπόν εφώναζε δυνατά περί της επισκέψεως των Αγίων προς τον Όσιον και μάλιστα ωνόμαζε και τον κάθε Άγιον, εκ των επισκεπτών, ξεχωριστά με το όνομά του, ακόμη δε ανέφερεν, ότι και Άγγελοι επεσκέφθησαν τον Όσιον. Μετά ταύτα ο δαιμονισμένος προσέθετεν, ότι την τρίτην ώραν της ίδιας ημέρας ο μεν Δανιήλ θα απέλθη προς τον Κύριον, το δε ακάθαρτον πνεύμα θα εκδιωχθή με την Χάριν του Θεού και θα φύγη από μέσα του μετά την πολυχρόνιον κατοίκησίν του εις αυτόν. Πράγματι δε συνέβησαν και τα δύο εις τον ώρισμένον καιρόν, όπως ανέφερεν ο δαιμονισμένος.

Δ'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΛΕΓΟΝ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Σισώη· ὅτε ἔμελλε τελευτᾶν καθημένων τῶν Πατέρων πρὸς αὐτόν, ἔλαμψε λίαν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς ἰδοὺ ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος ἦλθε καὶ μετὰ μικρὸν λέγει· ἰδοὺ ὁ χορὸς τῶν Προφητῶν ἦλθε καὶ πάλιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ περισσῶς ἔλαμψε, καὶ εἶπεν· ἰδοὺ ὁ χορὸς τῶν Ἀποστόλων ἦλθε καὶ ἐδιπλασίασεν ἡ λαμπρότης τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἔτι καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ὡς μετὰ τινῶν λαλῶν καὶ ἔδεθησαν αὐτοῦ οἱ γέροντες λέγοντες μετὰ τινὸς ὁμιλεῖς, Πάτερ; ὁ δὲ ἔφη ἰδοὺ Ἄγγελοι ἦλθον λαβεῖν με' καὶ παρακαλῶ νὰ ἀφεθῶ μετανοῆσαι μικρὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ γέροντες οὐ χρειάν ἔχεις μετανοῆσαι, Πάτερ· καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς φύσει οὐκ οἶδα ἑμαυτόν, ὅτι ἔβαλαν ἀρχὴν ἔμαθον δὲ πάντες ὅτι τέλειός ἐστι καὶ πάλιν ἄφνω ἐγένετο τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ ἐφοβήθησαν πάντες καὶ λέγει αὐτοὺς βλέπετε; ὁ Κύριος ἦλθε λέγων· φέρετε μοὶ τὸ σκεῦος τῆς ἐρήμου καὶ εὐθέως παρέδωκε τὸ πνεῦμα ἐγένετο δὲ ὡς ἀστραπή, καὶ ἐπλήσθη ὁ οἶκος εὐωδίας.

Ερμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ΄ (Ο θείος αποχωρισμός από το σώμα)

ΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ έλεγαν διά τον Αββάν Σισών τα εξής περί των τελευταίων στιγμών της ζωής του. Όταν επρόκειτο να αποθάνη ο Αββάς Σισώης και οι πατέρες εκάθηντο κοντά εις το κρεβάτι του, έλαμψεν έξαφνα το πρόσωπόν του πάρα πολύ και λέγει προς αυτούς χαρούμενος: Ιδού, ήλθεν ο Αββάς Αντώνιος. Μετ' ολίγας στιγμές με λαμπρόν πάλιν πρόσωπον είπε: Νά, τώρα ήλθεν ο χορός των Προφητών, και το πρόσωπόν του έλαμψε περισσότερο. Μετ' ολίγας στιγμές με λαμπρόν πάλιν πρόσωπον είπε: Να τώρα προσήλθεν ο χορός των Αποστόλων, και εφαινέτο ως να συνωμίλλει με μερικούς αοράτους επισκέπτας.

Οι παριστάμενοι γέροντες τον παρεκάλεσαν και του έλεγαν: - Πάτερ, με ποίον όμιλείς;

Εκείνος απήντησε: Τώρα ήλθον να με παραλάβουν οι Αγγελοι και παρακαλώ να με αφήσουν ολίγον να μετανοήσω. Οι πατέρες του απαντούν: Πάτερ, συ δεν έχεις ανάγκην να μετανοήσης.

Με βαθείαν ταπείνωσιν τους λέγει πάλιν ο Όσιος Σισώης. Σας διαβεβαιώ, ότι πραγματικώς δεν γνωρίζω, εαν έβαλα αρχήν μετανοιας.

Εν τω μεταξύ όλοι έγνώριζον, ότι ήτο τέλειος. Έξαφνα το πρόσωπόν του ήστραψεν όπως ο ήλιος και όλοι εφοβήθησαν. Προς τους κατάπληκτους Γέροντας ο Αββάς Σισώης λέγει: Βλέπετε; Ηλθεν ο Κύριος και λέγει, φέρετέ μου το σκεύος της ερήμου.

Αμέσως δε με τους λόγους αυτούς παρέδωκε το πνεύμα του. Την στιγμήν δε της εξόδου της μακαρίας ψυχής του εφάνη ως μία αστραπή και το κελλί έγέμισεν από ευωδίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η'

(Περί των θανόντων που έρχονται στην ζωή)

Περί τῶν έκλιπόντων, καὶ πάλιν ὑποστρεφόντων, ὅτι κατὰ θεϊαν οἰκονομίαν τοῦτο γίνεται καὶ ὅτι πολλάκις οἱ ἁμαρτωλοί, ἔτι ἐμπνέοντες, τὰ ἐν ἄδου δρῶντες δικαιοτήρια καὶ τοὺς δαίμονας τρέμουνσι καὶ οὕτω τοῦ σώματος διαζεύγνυνται.

Περί ἐκείνων οἱ οποίοι ἀποθνήσκουν καὶ ἐπανέρχονται πάλιν εἰς τὴν ζωὴν αὐτὸ συμβαίνει κατὰ θεϊαν οἰκονομίαν. Καὶ ὅτι πολλὰς φορές οἱ ἁμαρτωλοί, ἐνῶ ἀκόμῃ ἀναπνέουν, βλέποντες τὰ εὐρισκόμενα εἰς τὸν Ἀδὴν βασανιστήρια καὶ τοὺς δαίμονας, τρέμουν ὑπὸ τὸ κράτος δε αὐτοῦ τοῦ τρόμου ἀποχωρίζονται αἱ ψυχαὶ τῶν ἀπὸ τοῦ σώμα,

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου

Ἐρώτησις Πέτρου

ΤΙ ΕΣΤΙ ΤΟΥΤΟ, ὅπερ πολλοὶ πάσχουσιν, καὶ ὥς ἐν πλάνῃ ἐκ τοῦ σώματος ἀρπάζονται καὶ καὶ πρὸς καιρὸν ἄψυχοι γενόμενοι, πάλιν ὑποστρέφουσιν;

Ἀπόκρισις Γρηγορίου

Τοῦτο, Πέτρε, ἐὰν καλῶς νοηθῇ, οὐχὶ πλάνη, ἀλλὰ νοθεσία ὑπάρχει· ἡ γὰρ τοῦ Θεοῦ εὐσπλαγχνία διὰ μεγίστην ἐλέους δωρεάν, οἰκονομικῶς τοῦτο ποιεῖ, ὥς τὲ πολλοὺς μετὰ τὴν ἔξοδον πάλιν ἐν τῷ σώματι ὑποστρέψαι, ἵνα τὰς τοῦ ἄδου βασάνους, ἃς πὲρ ἀκούοντες οὐκ ἐπίστευον, μᾶλλον θεωροῦντες φοβηθῶσιν.

2. Μοναχὸς γὰρ τις, Πέτρος ὀνόματι, γέροντι Μοναχῷ ὀνόματι Ἑββασὰ προσκολληθεῖς, ἐν τόπῳ ἐρήμῳ καὶ κατάλσῃ κατώκει" παρ' αὐτοῦ οὖν διηγουμένον μεμαθηκεν, ὅτι πρὸ τοῦ τὴν ἔρημον οἰκῆσαι, ἀσθενείας αὐτῷ ἐπελθούσης, ἀπέ. θανε πάραυτα δὲ πάλιν ἐν τῷ σώματι ἀποδοθεῖς, τὰ τοῦ ἄδου βάσανα καὶ ἀμετρήτους τόπους φλογὸς ἔωρακεναι ἔλεγε, καὶ τίνας τοῦ κόσμου τούτου δυνάστας ἐν τῇ φλογὶ κρεμαμένους θεωρῆσαι διεβεβαιοῦτο ὥς δὲ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὸ ἐκεῖσε ριφῆναι ἀπηνέχθη, αἴφνης ἄγγελον ἐξαστράπτοντα ἐπιφανῆναι ἔλεγεν, δς τοῦτον ἐν τῷ πυρὶ ριφῆναι ἐκώλυσεν εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ἀπελθε καὶ βλέπε πῶς μέλλεις μετὰ ταῦτα προσέχων ἐαυτῷ ζῆσαι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η΄ (Περί των θανόντων που έρχονται στην ζωή)

Μετὰ δὲ τὴν φωνὴν ταύτην, κατ' ὀλίγον τῶν μελῶν αὐτοῦ ἀναζέοντων, ἐκ τοῦ ὕπνου τοῦ αἰωνίου θανάτου ἔξυπνισθεις, πάντα τα εἰς αὐτὸν γεγονότα διηγήσατο τοσαύταις δὲ μετέπειτα νηστείαις καὶ ἀγρυπνίαις ἐκδέδωκεν ἑαυτόν, διὰ τὸ ἔωρακεναι καὶ φοβηθῆναι τὰ ἐν ἅδῃ βάσανα, ὡς τὲ κὰν ἡ γλῶσσα αὐτοῦ ἡσύχαζεν, ἡ πολιτεία ἐλάλει. Οὕτω τοίνυν τὴ θαυμαστὴ τοῦ θεοῦ προνοία ὁ θάνατος αὐτοῦ ἐπράχθη, ἓνα μὴ αἰωνίως ἀποθάνῃ. Ἐπεὶ ἡ ἀνθρωπίνη καρδία σφόδρα βαρείας σκληρότητος ὑπάρχει, ἴσως ποτὲ αὐτὴ τῶν βασάνων ἡ ἐπίδειξις πρὸς μετάνοιαν αὐτὴν ἐπιστρέψαι δύναται ποτὲ δὲ καὶ εἰς περισσοτέραν κατάκρισιν ἐπὶ τινῶν τὸ αὐτὸ γίνεται οἱ καὶ μετὰ τὸ ἰδεῖν ἐκεῖνα τὰ φοβερά, εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν ὑποστρέψαντες, πάλιν ὁμοίως ἔμειναν ἀδιόρθωτοι καὶ ἀπολογία τίς τούτοις οὐχ ὑπολείπεται.

Ερμηνεία

Ερώτησις Πέτρου

ΠΩΣ ΘΑ ΕΞΗΓΗΣΩΜΕΝ το φαινόμενον που συμβαίνει εἰς πολλούς, κατὰ το οποίον οὔτοι ἀρπάζονται ἐκ τοῦ σώματος (αν καὶ τούτο φαίνεται πλάνη) καὶ θεωρούμενοι πρὸς στιγμὴν νεκροί, ἐφ' ὅσον καθίστανται ἀψυχοι, πάλιν ξαναγυρίζουν εἰς τὴν ζωὴν;

Απόκρισις Γρηγορίου

ΑΥΤΟ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΝ, Πέτρε, εἰάν το ἐννοήσῃ κανεῖς καλὰ, δὲν εἶναι πλάνη, ἀλλὰ θεϊκὴ νοθεσία πρὸς τὸν ἄνθρωπον διότι αὐτὸ το φαινόμενον το πραγματοποιεῖ ἡ εὐσπλαγχνία τοῦ Θεοῦ, κατ' οἰκονομίαν, καὶ το προσφέρει ὡς τὴν μεγαλυτέραν δωρεάν ἐλέους, ὥστε πολλοί, μετὰ τὴν ἐξοδὸν τῆς ψυχῆς τῶν ἐκ τοῦ σώματος, νὰ ἐπανέρχωνται πάλιν εἰς τὸ νεκρωθὲν σῶμα, δια νὰ δουν μόνοι τῶν, με τὰ μάτια τῆς ψυχῆς τῶν, τὰ βασανιστήρια τοῦ Αἰδοῦ, τὰ οποία δὲν ἐπίστευον οὐδὲν τα ἤκουον ἀπὸ τοὺς ἄλλους, καὶ τοιοῦτοτρόπως νὰ φοβηθῶσι.

Κάποτε ἐξῆς ἑνὸς Μοναχός, ὀνομαζόμενος Πέτρος. Αὐτός ο Μοναχος υπετάχθη εἰς ἕνα Γέροντα Ἀσκητὴν, τὸν Εἰββασά, που ἡσκήτευεν εἰς ἕνα ἐρημικῶν καὶ δασώδη τόπον. Ο Γέρων Εἰββασα διηγήθη εἰς τὸν ὑποτακτικόν τοῦ Πέτρου, ὅτι πρὶν νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς αὐτόν τὸν ἐρημικῶν τόπον, ἡσθένησε καὶ ἀπέθανε. Ἀμέσως ὁμῶς ἡ ψυχὴ τοῦ ἐπέστρεψε καὶ πάλιν εἰς τὸ σῶμα καὶ, ἀφοῦ συνήλθε, διεβεβαίωνεν, ὅτι εἶδε

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η΄ (Περί των θανόντων που έρχονται στην ζωή)

με τα μάτια του τα βασανιστήρια του Αδου και τους αμετρήτους φλογισμένους τόπους, και ότι ακόμη είδε κρεμασμένους εις εκείνην την φλόγα και αρκετούς από τους άρχοντας του κόσμου αυτού. Καθώς δε και ο ίδιος ώδηγήθη, διά να ριφθή εις τον τόπον εκείνον της βασάνου και της φλογός, αίφνης παρουσιάσθη ένας αστραφτερός Άγγελος και ημπόδισε να τον ρίψουν εις εκείνην την φωτιάν, είπε δε ο Άγγελος προς αυτόν. Πήγαινε και έχε τον νούν σου απ' εδώ και έμπρός πρέπει να ζήσεις με μεγάλης προσοχήν.

Μετά τους λόγους αυτούς ήρχισαν να ξαναζεσταίνωνται τα παγωμένα μέλη του νεκρωθέντος σώματος και αφού εξύπνησε τελείως από τον ύπνο του αιωνίου θανάτου, διηγήθη εις τους παρισταμένους όλα όσα συνέβησαν εις αυτόν. Κατόπιν δε επεδόθη εις τόσον αυστηράς νηστείας και αγρυπνίας, ενθυμούμενος πάντοτε τα βάσανα που είδεν εις τον Αδην και φοβούμενος από αυτά, ώστε και εάν ακόμη δεν το έλεγε με την γλώσσαν του, το διεκήρυσσε με την ζωήν του εν γένει.

Κατ' αυτόν τον τρόπον χάρις εις την αξιοθαύμαστον πρόνοιαν του Θεού, διά να μη καταδικασθή εις τον αιώνιον θάνατος της κολάσεως, συνέβη εις αυτόν και προσωρινός θάνατος. Επειδή η καρδιά του ανθρώπου κατέχεται πάντοτε από βαρείαν σκληρότητα, ίσως κάποτε δυνηθη να την επιστρέψη προς μετάνοιαν και προς αυτήν επίδειξις των βασάνων της αιωνίου κολάσεως.

Άλλοτε πάλιν η επίδειξις αυτή των βασάνων της αιωνίου κολάσεως γίνεται προς περισσοτέραν κατάκρισιν μερικών αμελών και αδιαφόρων, οι οποίοι και μετά την τρομακτικήν αυτήν όρασιν, επανερχόμενοι και πάλιν εις την ζωήν παραμένουν εξ ίσου, όπως και προηγουμένως, αδιόρθωτοι, οπότεν δεν απομένει πλέον είς αυτούς καμμία δικαιολογία.

Τού αυτού Αγίου

Β'. Γρηγορίου του Διαλόγου προς τον αυτού Διάκονον Πέτρον.

“Οτι πολλάκις αἱ ψυχαὶ ἔτι ἐν τοῖς σώμασιν ὑπάρχουσαι, βασάνους τινὰς παρὰ τῶν τῆς πονηρίας πνευμάτων θεωροῦσιν, αἱ μὲν εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτῶν, αἱ δὲ εἰς οἰκοδομῆς τῶν ἀκούοντων.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η' (Περί των θανόντων που έρχονται στην ζωή)

Ότι πολλάκις αι ψυχαι όταν ευρίσκονται ακόμη εις το σώμα, βλέπουν μερικά από τα βασανιστήρια της κολάσεως παρά των ακαθάρτων πνευμάτων, άλλαι μεν διά την ιδικήν των οικοδομήν, άλλαι δε διά οικοδομών εκείνων που τας ακούουν.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΤΙΣ παῖς ἀκατάστατος σφόδρα ὑπῆρχεν ὡς τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, Μοναχῷ ὄντι, ἀνάγκη μᾶλλον ἢ θελήματι, εἰς τὸ Μοναστήριον ἠκολουθήσε λίαν δὲ ὦν ἀπειθῆς, ἐὰν τις αὐτῷ ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας ἀγαθὸν τί ἔλεγεν, οὐχὶ μόνον μὴ ποιῆσαι, ἀλλ' οὐδὲ ἀκούσαι ὅλως ἠθέλησεν, οὐδὲ ἐλθεῖν ἐν τῷ τῆς ἀγίας διαγωγῆς σχήματι ἡνιχέτο ποτέ. Ἐν δὲ τῷ λοιμῷ τοῦ θανατικοῦ κακείνου ἐν τῷ μηρῷ κρουσθέντος, καὶ εἰς τὰ ἔσχατα ἐλθόντος, πάντες οἱ ἀδελφοὶ συνήλθον· καὶ ὡς εἶδος αὐτὸν ἤδη ἐκλείποντα, (τὸ γὰρ σῶμα αὐτοῦ ἐκ παντὸς μέρους ψυχρανθὲν ἔνεκρωθη, ὀλίγη δὲ τις ἦν θερμὴ ζωτικὴ ἐν τῷ αὐτοῦ στήθει ἐναπομείνασα), ἐπιμόνως ὑπὲρ αὐτοῦ ἠῤῃχοντο, δεόμενοι τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, ἵλεων αὐτῷ ἐν τῇ ἐξόδῳ γενέσθαι.

Αἴφνης δὲ τῶν ἀδελφῶν εὐχομενων, ἐκεῖνος κράζειν ἤρξατο μεγίστη φωνή, καὶ τῶν ἀδελφῶν τὰς εὐχὰς ἐπικόπτειν, λέγων ἀποστητὲ ἀπ' ἐμοῦ, ἀπόστη τέ' ἰδοὺ γὰρ τῷ δράκοντι ἐδόθη ἐἶναι εἰς βρῶσιν ὡς διὰ τὴν ὑμετέραν παρουσίαν φαγεῖν μὲ οὐ δύναται τὴν γὰρ κεφαλὴν μου ἤδη κατέπιεν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ δότε οὖν τόπον ἓνα μὴ ἐπὶ πλεῖον μὲ κρίνη, ἀλλ' ὅπερ ἔχει ποιῆσαι ἐν τάχει ποιήσῃ ἐπειδὴ αὐτῷ εἰς βρῶσιν ἐδόθη" καὶ διὰ τί βραδύτητα ὑπομένω; οἱ δὲ ἀδελφοὶ εἶπον αὐτῷ ποιήσον, ἀδελφέ, τὴν σφραγίδα τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ ἐπὶ σὲ ἐκεῖνος δὲ μετὰ μεγίστης κραυγῆς ἀπεκρίθη λέγων· θέλω ἐμαυτὸν σφραγίσαι ἀλλ' οὐ δύναμαι ἐκ γὰρ τοῦ σιέλου τοῦ δράκοντος τούτου βαροῦμαι.

Τοῦτο οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες, ἐπὶ τῆς γῆς πάντες πεσόντες, μετὰ δακρύων ὑπὲρ τῆς λυτρώσεως αὐτοῦ σφοδρτέρως καὶ θερμότεως ἠῤῃχοντο ἐπιμενόντων οὖν αὐτῶν τὴ εὐχή, ὁ ἄρρωστων μεγάλη τὴ φωνὴ ἔκραξεν δότε εὐχαριστίαν τῷ Θεῷ ἰδοὺ γὰρ ὁ δράκων καὶ λαβὼν μὲ εἰς βρῶσιν ἔφυγε διὰ τῶν εὐχῶν ὑμῶν, καὶ στηναι ἐνταῦθα οὐκ ἠδυνήθη ἀρτίως οὖν διὰ τὰς ἀμαρτίας μου εὐξασθε ἕτοιμος γὰρ εἰμι ἐπιστρέψει καὶ τὴν κοσμικὴν ζωὴν παντελῶς καταλείψει. Ἀναλαβὼν οὖν εὐθὺς τὴν ζωτικὴν δύναμιν ὅλη τὴ καρδίᾳ μετέπειτα πρὸς Θεὸν ἐπέστρεψεν, ἀλλαγεῖς τὴ γνώμη, διὰ τὸ ἔκανως τὴ μάστιγι παιδευθῆναι, καὶ οὕτως ἐξῆλθε τοῦ σώματος.

2. Καὶ οὗτος μὲν, δι' ὠφέλειαν ἑαυτοῦ τὴν τιμωρίαν τὴν μετὰ θάνατον εἶδεν ἕτεροι δέ, ὡς ἔφην, δι' ἡμετέραν οἰκοδομῶν ἔτι ἐμπνέοντες τὰς παρὰ τῶν πονηρῶν πνευμάτων κολάσεις θεασάμενοι διηγοῦνται καὶ εὐθὺς ἐκπνέουσι. Τίς γὰρ ἀνὴρ καλούμενος Χρυσάωριος κατὰ τὸν κόσμον τοῦτον, σφόδρα περιφανὴς ἦν ὅσον δὲ τὸ πλοῦτο ἐπλεόναζε, τοσοῦτο καὶ τοῖς πάθεσιν ἐπλούτει, ἐν ὑπερηφανείᾳ φυσιοῦμενος, τοῖς σαρκικοῖς θελήμασιν ὑποτασσόμενος, πρὸς τὸ ἐπισωρεύσαι πλοῦτον σπουδαίως

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η' (Περί των θανόντων που έρχονται στην ζωή)

ἀγωνιζόμενος, καὶ τῇ κνιπεΐᾳ ὑπερβολικῶς ἐκκαιόμενος. Τῶν οὖν τοσούτων αὐτοῦ κακῶν τέλος ἐπιθεῖναι εὐδοκήσας ὁ Κύριος, θανατηφόρο αὐτὸν ἄρρωστια περιπεσεῖν συνεχώρησεν.

Εἰς τὴν ὥραν δὲ ἐλθὼν τοῦ θανάτου, ἀνεωγμένους ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς, εἶδε φοβερὰ καὶ ζοφώδη πνεύματα ἐνώπιον αὐτοῦ παρεστῶτα βιαίως αὐτὸν κατεπείγοντα, ὅπως εἶς τα τοῦ ἄδου κλεῖθρα αὐτὸν ἀπενέγκωσιν" ἤρξατο οὖν τρέμειν καὶ ὠχρίαν, καὶ ἰδρώτι περιρρεόμενος, φωνὴ μεγάλη κράζεις καὶ διορίαν αἰτεῖσθαι καὶ τὸν αὐτοῦ δὲ υἱὸν ὀνόματι Μάξιμον, δν ἐγὼ ὕστερον Μοναχὸς ὑπάρχων καὶ αὐτὸν Μοναχῶν ὄντα ἐγνώρισα, τοῦτον σφοδροτάτῃ καὶ πεφυρμένη κραυγῇ καλῶν, ἔλεγε: Μάξιμε, δρᾶμε, . οὐδέποτε σοὶ κακὸν ἐποίησα ἐν τῇ πίστει σου μὲ ὑποδεξαί.

Ὁ οὖν Μάξιμος τεθορυβημένος καὶ κλαίων, εὐθὺς παρεγένετο, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ πᾶς καὶ τοῦ οἴκου λαὸς' ἀλλὰ τὰ πονηρὰ πνεύματα τὰ τοῦτον σφοδρῶς κατεπείγοντα, οὗτοι θεωρῆσαι οὐκ ἠδύναντο τὴν δὲ παρουσίαν αὐτῶν ὑπενόουν διὰ τῆς ἐκείνου ἐξομολογήσεως, καὶ τῆς ὠχριάσεως, καὶ τοῦ τρόμου οὗ ὑπέμενεν ἐκ γὰρ τοῦ φόβου καὶ τῆς ζοφερᾶς αὐτῶν θέας, ὧδε κακεῖσε ἐν τῇ κλίνῃ περιστρέφετο καὶ ποτὲ μὲν ἐν τῷ εὐωνύμῳ μέρει κείμενος, ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐστῶτας ἐκείνους ἔβλεπεν ὧν τὴν θεάν ὑπενεγκεῖν οὐκ ἠδύνατο" ποτὲ δὲ ἐπὶ τὸν τοῖχον στρεφόμενος, καὶ ἐκεῖσε παρόντας τοὺς αὐτοὺς ἔβλεπεν.

Ἀπελπίσας οὖν τὸ ἐξ αὐτῶν λυτρωθῆναι, στενωθεῖς, μεγάλη τὴ φωνὴ κράζων ἤρξατο κὰν ἕως πρῶτῃ διορίαν κὰν ἕως πρῶτῃ διορί ἂν καὶ ἐν ταῖς φωναῖς ταύταις ἐκ τοῦ σώματος ἐξῆλθεν. Ἐκ τούτου οὖν φανερῶς δείκνυται, ὅτι οὐχὶ δι' ἑαυτόν, ἀλλὰ δι' ἡμᾶς ταῦτα ἐθεάσατο, ἵνα ἡμεῖς ταῦτα μαθόντες, φοβηθῶμεν καὶ διορθωσώμεθα τί γὰρ ἐκείνον ὠφέλησεν ἢ τῶν πονηρῶν πνευμάτων πρὸ τοῦ θανάτου θέα, καὶ τὸ διορίαν αἰτήσασθαι, ἦν καὶ αἰτήσας οὐκ ἔλαβεν;

3. Καὶ Ἄθανάσιος δὲ καὶ παρ' ἡμῖν ὧν πρεσβύτερος, διηγήσατό μου, ὅτι ἐν τῷ Ἰκονίῳ, ὅθεν καὶ αὐτὸς ὥρμηται, Μοναστήριόν ἐστι τῶν Γαλατῶν λεγόμενον ἐν ᾧ τις Μοναχὸς ἐν μεγίστῃ διαγωγῇ καὶ σεμνότητος ἤθεσι παρὰ πάσιν ὑπάρχειν ἐνομίζετο ὡς δὲ τὸ τέλος ἔδειξε, μακρὰν ὑπῆρχεν οὐ πὲρ ἐφαίνετο ἑαυτὸν μὲν γὰρ σὺν τοὺς ἀδελφοὺς νηστεύοντα ἐπεδείκνυε, κρυφὴ δὲ τούτων ἥσθιεν ἐπελθούσης οὖν αὐτῷ ἄρρωστιας, ἐν τοῖς ἐσχάτοις τῆς ζωῆς ἀπηνέχθη" γνοὺς οὖν ἑαυτὸν τὸ τέλει προσεγγίζοντα, πάντας τοὺς ἐν τῷ Μοναστηρίῳ ἀδελφοὺς πρὸς ἑαυτὸν συνεκάλεσεν" οἱ δὲ προθύμως συνῆλθον, μέγα τί καὶ ἐπιθυμητικὸν προσδοκῶντες ἀκούσαι παρὰ τοιούτου τὴν ἀρετὴν ἀνδρὸς ὡς ὑπελάμβανον τελευτῶντος ἐκεῖνος δὲ πενθῶν καὶ τρέμων, πρὸς αὐτοὺς εἶπεν.

Ἵτι μεθ' ὑμῶν νηστεύειν μὲ ἐπιστεύετε, ἐγὼ δὲ κρυφὴ ὑμῶν ἥσθιον" καὶ νῦν ἰδοὺ εἰς βρῶσιν τῷ δράκοντι παρεδόθην" δς τοὺς πόδας μου καὶ τὰ γόνατα τῇ κέρκῃ αὐτοῦ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η΄ (Περί των θανόντων που έρχονται στην ζωή)

συνέδησε, τὴν δὲ κεφαλὴν ἔνδον τοῦ στόματός μου βαλὼν, τὸ πνεῦμα μου ἐκπιπίζων ἀνασπᾷ καὶ ταῦτα εἶπων εὐθέως ἀπέθανε, μὴ συγχωρηθεῖς ὑπομεῖναι ἓνα διὰ μετανοίας ἐκ τοῦ δράκοντος ἐκείνου ἐλευθερωθῆναι δυνηθῆ. Φανερῶς οὖν καὶ ἐν τούτῳ δείκνυται, ὅτι εἰς ἡμετέραν καὶ μόνον τῶν ἀκουόντων ὠφέλειαν τοῦτο ἐθεάσατο, δς τὸν πολέμιον ὃ παρεδόθη δημοποιήσας, τοῦτον διαφυγεῖν οὐκ ἠδυνήθη.

Ερμηνεία

ΕΖΗ, ΚΑΠΟΤΕ, ἓνας νέος ονομαζόμενος Θεόδωρος. Οὗτος ἦτο πάρα πολὺ ἀκατάστατος καὶ ἡκολούθησε τὸν ἀδελφός του, Μοναχόν ὄντα, εἰς τὸ Μοναστήριον ἀπὸ ἀνάγκην καὶ ὄχι ἀπὸ προσωπικῆς του κλίσιν καὶ θέλησιν. Ἐὰν κανεῖς τοῦ ἔλεγε κανένα καλόν λόγον διὰ τὴν σωτηρίαν του, αὐτός, ἐπειδὴ ἦτο πάρα πολὺ ἀπείθαρχος, ὄχι μόνον δὲν ἦτο διατεθειμένος νὰ ἐκτελέσῃ τὴν συμβουλήν, ἀλλ' οὔτε καν νὰ τὴν ἀκούσῃ: πολὺ περισσότερον δὲν ἐδέχετο ποτέ νὰ γίνῃ Μοναχός.

Συνέβη λοιπόν ὁ νέος αὐτός νὰ προσβληθῇ καὶ αὐτός εἰς τὸν μηρόν ἀπὸ θανατηφόρον ἀσθένειαν⁷ καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς του. Κοντὰ τοῦ συνεκεντρώθησαν ὅλοι οἱ ἀδελφοί τοῦ Μοναστηρίου καθὼς δὲ τὸν ἐβλεπαν νὰ τελειῶνῃ παγῶσῃ καὶ εἶχεν ἐναπομένειν εἰς τὸ στήθος τοῦ μονάχα ὀλίγη θερμότης ζωῆς) ἤρχισαν νὰ προσεύχονται μετ' ἐπιμονῆς χάριν αὐτοῦ καὶ νὰ παρακαλοῦν τὸν φιλάνθρωπον Θεόν νὰ τὸν εὐσπλαγχνισθῇ κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐξόδου τῆς ψυχῆς ἐκ τοῦ σώματός του.

Ἐξαφνα, ἐνῶ οἱ ἀδελφοί προσηύχοντο, ὁ Θεόδωρος ἤρχισε νὰ κραυγάζῃ με μεγάλην φωνήν καὶ νὰ διακόπτῃ τὰς προσευχὰς τῶν Μοναχῶν καὶ νὰ λέγῃ: φύγετε ἀπὸ κοντά μου, ἀπομακρυνθήτε, διότι ἐγὼ παρεδόθην πλέον εἰς τὸν δράκοντα νὰ με κατασπαράξῃ. Αὐτός ὁ δράκων δὲν ἡμπορεῖ νὰ με φάγῃ τελείως, ἐξ αἰτίας τῆς παρουσίας σας. "Ἦδη ολόκληρος ἡ κεφαλὴ μου εὐρίσκεται μέσα εἰς τὸ στόμα του. Δώσατε λοιπόν τὸν τρόπον εἰς τὴν οργὴν αὐτὴν διὰ νὰ μὴ με βασανίζῃ περισσότερον καὶ αὐτό που ἔχει νὰ κάνῃ, νὰ τὸ κάνῃ μίαν ὥραν ἐνωρίτερα. Αφοῦ εἶναι ἀποφασισμένος νὰ με φάγῃ αὐτός ὁ δράκων, πρὸς τι νὰ υπομένω καὶ τὸ μαρτύριον τῆς ἀργοπορίας;

Μόλις ἤκουσαν τὰ λόγια αὐτὰ κατετρόμαξαν οἱ ἀδελφοί καὶ τοῦ εἶπαν:

– Σφράγισε, ἀδελφέ, τὸν εαυτὸν σου με τὸ σημεῖον τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

⁷ Ἰσως νὰ ἦτο ἡ λεγομένη βουβωνικὴ πανώλης.

Ο Θεόδωρος με σπαρακτικήν κραυγήν απήντησε:

– Θέλω να σφραγισθώ με το σημείον του Τιμίου Σταυρού, αλλά δεν ημπορώ, διότι ο σίελος του δράκοντος αυτού μου βαραίνει το χέρι.

Μετά την απάντησιν αυτήν ο μεν Θεόδωρος περιέπεσεν εις λήθαργον, οι δε Μοναχοί έγονάτισαν εις το έδαφος και ήρχισαν με θερμά δάκρυα να προσεύχονται εντονότερον διά την λύτρωσιν του Θεοδώρου από τον φοβερόν δράκοντα.

Αφού επέρασεν ένα διάστημα επιμόνου προσευχής και δεήσεως των αδελφών, έξαφνα ο άρρωστος Θεόδωρος έτινάχθη επάνω και ανέκραξε με όλην την δύναμιν των πνευμόνων του:

– Αδελφοί μου, ευχαριστήσατε τον Θεόν, διότι ο δράκων που με είχεν αρπάσει διά να με κατασπαράξη, έφυγε με τας προσευχάς Σας και καθόλου δεν ηπόρεσε να σταθώ εδώ. Τώρα λοιπόν, σας παρακαλώ, με θερμότητα προσευχηθήτε να με συγχωρήση ο Θεός διά τας αμαρτίας μου. Κατόπιν αυτού του φοβερού που μου συνέβη, είμαι έτοιμος να μετανοήσω και να εγκαταλείψω τελείως την κοσμικήν ζωήν.

Πράγματι αφού συνήλθε και ανέκτησε τας δυνάμεις του, επέστρεψε με όλην του την καρδίαν προς τον Θεόν και ήλλαξε τελείως γνώμην, διότι ένουθετήθη αποτελεσματικά με την σωφρονιστικήν μάστιγα που του έστειλεν ο Θεός. Εύαρεστήσας δε επ’ αρκετόν τον Θεόν εξήλθεν η ψυχή του από το σώμα.

2. Και ο μεν Θεόδωρος είδε την μετά θάνατον τιμωρίαν, προς ωφέλειάν του άλλοι όμως, όπως ανέφερα προηγουμένως, βλέπουν τας μετά θάνατον τιμωρίας από τα πονηρά πνεύματα, ενώ ακόμη αναπνέουν, και τας διηγούνται χάριν της ιδικής μας πνευματικής οικοδομής, δι' αυτό και εκπνέουν αμέσως μετά την διήγησιν των φοβερών που είδον. Προς απόδειξιν αυτού θα διηγηθώ μίαν ιστορίαν.

Κάποτε έζη ένας άνθρωπος, που ελέγετο Χρυσάωριος, από τους πολύ σπουδαίους αυτού του κόσμου. Οσον όμως έπολλαπλασιάζοντο τα πλούτη του, επί τοσούτον έπλούτιζε και εις τα πάθη έφούσκωνεν από υπερηφάνειαν, υπετάσσετο χωρίς αντίστασιν εις τα πάθη της σαρκός, ήγωνίζετο να επισωρεύση πολλά πλούτη, και κατεφλογίζετο από το πάθος της φιλαργυρίας.

Όταν όμως ηυδόκησεν ο Κύριος να θέσει τέρμα εις τα τόσα κακά αυτού, επέτρεψε να περιπέση ο Χρυσάωριος εις θανατηφόρον ασθένειαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η΄ (Περί των θανόντων που έρχονται στην ζωή)

Όταν δε ήλθεν εις την τελευταίας στιγμήν της ζωής του, και ενώ είχε τα μάτια του ορθάνοικτα, είδε να παραστέκουν έμπροσθέν του πνεύματα φοβερά και σκοτεινόμορφα και να τον μεταφέρουν εις τας πύλας του Αδου. Έρχισε λοιπόν να τρέμη και να κιτρινίζει και να περιλούεται με ιδρώτα εκραύγαζε δε με απόγνωσιν καί, κατατρομαγμένος, εζήτηι προθεσμίας (διά να μετανοήση).

Έφώναζε δε με κραυγάς εντόνους και ταραγμένας, τον υιόν του Μάξιμον, τον οποίον εγώ εγνώρισα αργότερα ως Μοναχός όταν και εγώ ήμουν Μοναχός και του έλεγε: «Μάξιμέ μου, τρέξε, ποτέ δεν σου έκανα κακόν, σώσε με με την δύναμιν της πίστεώς σου».

Τότε ο Μάξιμος ταραγμένος και κλαίων αμέσως ήλθε κοντά του: μαζί δε με αυτόν και όλοι όσοι παρέμενον εις την οικίαν του Χρυσσαωρίου. Ωστόσο κανείς από αυτούς δεν ήμπορούσε να ιδή τα πονηρά πνεύματα που εξεβίαζον τον Χρυσσάωριον· την παρουσίας των όμως συνεπέραινον από όσα έλεγεν ο πάσχων, από την ωχρότητά του, από τον τρόπον, που είχε, διότι από την σκοτεινήν μορφήν τών ενοχλούντων πονηρών πνευμάτων και τον φόβον των έστριφογύριζεν εδώ και εκεί εις το κρεβάτι του. Και άλλοτε στρέφων προς τα αριστερά έβλεπεν έμπροσθέν του εκείνους τους οποίους δεν ήμπορούσεν ούτε να αντικρύση. Άλλοτε έστρέφετο προς τον τοίχον, αλλά και εκεί τους έβλεπε να ίστανται έμπροσθέν του.

Αφού λοιπόν απηλπίσθη ότι ήτο δυνατόν να γλυτώση από αυτούς, ήρχισε να κραυγάζη: τουλάχιστον δώσατέ μου διορίαν ως το πρωί μίαν διορίαν ως το πρωί. Με αυτάς δε τας κραυγάς εξήλθεν η ψυχή του από το σώμα. .

Από αυτά γίνεται φανερόν ότι όλα αυτά τα είδεν ο Χρυσσάωριος όχι δια τον εαυτόν του, αλλά δι' ημάς, διά να τα μάθωμεν, να φοβηθώμεν και να διορθωθώμεν. Διότι εις τί ωφέλησε τον Χρυσσάωριον ή προ του θανάτου θέα των πονηρών πνευμάτων, και η προθεσμία που εζήτησε και δεν έλαβεν;

3. Παρόμοιον περιστατικών διηγήθη εις εμέ και ο πρεσβύτερος της αδελφότητός μας, ο Αθανάσιος. Εις το Ικόνιον, απ' όπου και αυτός κατάγεται, υπήρχεν ένα Μοναστήριον, των Γαλατών όπως ονομάζετο. Είς αυτό. εμόναζε κάποιος Μοναχός, ο οποίος εθεωρείτο από όλους ότι ευρίσκετο εις υψηλά μέτρα αρετής και σεμνότητος. Όπως όμως έδειξε το τέλος του, η ζωή του ευρίσκετο πολύ μακράν από την φαινομενικήν αρετήν που παρουσίαζεν. Ενώ δηλαδή εις το φανερόν εδείκνυεν ότι

νηστεύει μαζί με τους αδελφούς, κρυφά από αυτούς έτρωγεν. Ο Μοναχός αυτός κάποτε αρρώστησε και έφθασεν εις τα τελευταία του.

Μίαν ημέραν διαισθανόμενος, ότι πλησιάζει το τέλος του, εφώναξε κοντά του όλους τους αδελφούς του Μοναστηρίου. Οι αδελφοί συνεκεντρώθησαν με μεγάλην προθυμίαν, περιμένοντες να ακούσουν από ένα τέτοιον ενάρετον ασκητήν, όπως τον ενόμιζον, κάτι το μέγας και αξιοθαύμαστον, τώρα που απέθνησκε. Τότε εκείνος δε πενθών και τρέμων από τον φόβον του είπεν:

-Επιστεύετε ότι εγώ ενήστευον μαζί σας, ενώ κρυφά από σας έτρωγα. Και να τώρα: παρεδόθην εις τον φοβερόν δράκοντα, διά να με φάγη. Αυτός δε ο φοβερός δράκων έδεσε με την ουράν του τα πόδια μου και τα γόνατά μου, την δε κεφαλήν μου την έχει βάλει μέσα εις το στόμα του, ενώ με πιπιλίζει και ξεριζώνει από μέσα την ψυχήν μου.

Αφού δε είπεν αυτά αμέσως απέθανε, χωρίς να του επιτραπή να ζήση ολίγον, ώστε να μπορέση, διά της μετανοίας, να ελευθερωθή από εκείνον τον δράκοντα. Και από το περιστατικόν αυτό γίνεται ολοφάνερον, ότι είδε το φρικτόν αυτό όραμα προς ψυχικήν μόνον ωφέλειαν αυτών που ήκουσαν, εφ' όσον ο ίδιος, αν και εφάνέρωσε τον εχθρόν εις τον οποίον παρεδόθη, εν τούτοις δεν ημπόρεσε να τον αποφύγη.

Γ'. 'Εν τη διηγήσει των περιόδων του Αγίου Αποστόλου Θωμά.

ΘΩΜΑΣ ό Μέγας Απόστολος, υπό του Κυρίου πραθείς 'Αμβάνη τò έμπόρω, οϊα δοϋλος την τεκτονικήν ἄκρος, καί σὺν αὐτῷ τὴν Ἰνδίαν καταλαβὼν, εἰσαχθεὶς τὲ πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ περὶ τῆς ἐπιστήμης ἐρωτηθεὶς, ἄκρος εἶναι τὴν τεκτονικῆς διεβεβαιώσατο, περὶ αὐτῆς πλεῖστα διεξελθὼν. Καὶ τῷ ὄντι πολὺς εἶναι ταύτην ὅσον ἐκ τῶν λόγων ὑποληφθεὶς τοῖς ἀκούουσι, διὸ καὶ χρήματα ὅτι πλεῖστα ὑπὸ τοῦ βασιλέως πιστεύεται εἰς τὸ οἰκοδομῆσαι αὐτὸ ἐν τινὶ τόπῳ παλάτια. Ὁ δὲ λαβὼν τὰ χρήματα ὅτι πλεῖστα, εἷς τοὺς δεομένους πάντα ἔκενωσε μετὰ οὖν χρόνον τινὰ ἀποστείλας καὶ βασιλεὺς ἐπὶ τῷ ἐπισκέψασθαι τὰ οἰκοδομούμενα, ὡς ἔμαθε παρὰ τῶν ἀποσταλέντων ὅτι οὐδὲ τὴν ἀρχὴν οἰκοδομίας ὅλως ὁ Θωμᾶς ἤψατο, ἀλλὰ τὰ ἐμπιστευθέντα χρήματα πάντα εἰς πένητας κατεκένωσε, πρὸς ὀργὴν εὐθὺς ἐκκαυθεὶς, ἐκέλευσε παραχρῆμα τὸν Ἀπόστολον ἐξαγκωνισθέντα ἀχθῆναι τούτου δὲ θάπτον ἢ λόγος παραστάντος, λέγει ὁ βασιλεὺς τῷ Θωμᾷ ἔκτισας μοὶ τὸ παλάτιον; ὁ δέ, ναί, ἔφη, καὶ πάνυ τερπνόν. Καὶ ὁ βασιλεὺς ἀπελθὼν, θεάσωμαι αὐτὸ καὶ ὁ Ἀπόστολος ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, οὐχ οἷον τὲ ἐστι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η΄ (Περί των θανόντων που έρχονται στην ζωή)

τοῦτο σὲ ἰδεῖν μετὰ δὲ τὴν ἐνθένδε μετάστασιν, κατόψει καὶ ἀπολήψει αὐτό, πάνυ εὐκταίως καὶ ἀσπασίως.

Ταῦτα φαινακισμῶν καὶ οὐκ ἀλήθειαν ἤγησαμενος Γουνδοφόρο, ὁ βασιλεύς, (τοῦτο γὰρ ὠνομαζετο) , τὸ τὲ ἄσκευον καὶ ἀπέριττον καταμαθῶν τοῦ Θωμά, κάντευθεν ἀπογνοὺς τὴν τῶν χρημάτων ἀνάδοσιν, τὸ βάρει τῆς ὀργῆς ἰσόρροπον αὐτῷ καὶ τὸν θάνατον διεσκέψατο, τῆς δορᾶς ἀποδαρέντα, παραπεμφθῆναι πυρί. Ἄλλ' ὁ ποιῶν πάντα καὶ μετασκευάζων πρὸς τὸ αὐτοῦ θέλημα φθάνει τῇ θανατηφόρῳ του Γὰδ πληγῇ, δς ἦν ἀδελφὸς Γουνδαφόρου τοῦ βασιλέως βληθεῖς γὰρ οὗτος ὁ Γὰδ πλέον ἢ ὁ ἀδελφὸς καὶ βασιλεὺς τῇ ἀθυμίᾳ τῆς ἀποτυχίας τῶν παλατίων, αὐτὸς τὲ σφαδάζων κατὰ τοῦ δῆθεν ἔμπαιξαντος, καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐπισπεύδων πρὸς τὴν τιμωρίαν αὐτοῦ διαπεφώνηκε καὶ ὁ τούτου θάνατος, λύσις τοῦ Ἀποστολικοῦ θανάτου γεγένηται: ἔκλαθομενοι γὰρ τούτου τὰ ἐκείνου μεγέθει, περὶ τὴν ἐκκομιδῆς τοῦ λειψάνου ἡσχοληντο ἀλλὰ γὰρ οἶον κανταύθα θαυματουργεῖ Θεός, ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν!

Ἄναλαβόντες γὰρ τότε τὴν ψυχὴν τοῦ Γὰδ "Ἄγγελοι, τὰς ἐκεῖθεν αἰωνίους των σφζομένων μονὰς ὑπεδείκνυν ἡ δέ, μιᾶς των ἄλλων ἀλοῦσα τὸ κάλλει καὶ μεγέθει καὶ τὴν ὑπερφέρει δόξῃ, ἐδεῖτο τοὺς περιάγουσιν εἰς ἓν τί των βραχυτέρων ἐγκατοικῆσαι ταύτης κελλίων οἱ δ' οὐχ ὑπήκουον φάμενοι Γουνδαφόρῳ διαφέρεις τῷ σφῶν ἀδελφῷ ὃ ὁ Θωμὰς ὁ ξένος αὐτῷ ὥκοδομησεν. Ὁ δέ, ταῦτα ἀκούσας, θερμότερον ἰκέτευεν, ἔφειναι αὐτὸ ἀπελθεῖν καὶ πρὸς τοῦ ἀδελφοῦ ἐξωνήσασθαι" τὸ οὖν τὰ ἐξῆς; εὐδόκησεν οὐ τὰ νεύματι τὸ πᾶν περιέγεται, ὑποστρέψαι πάλιν εἰς τὸ σῶμα τὴν τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴν, ἵνα πρὸς τῇ τοῦ Ἀποστόλου λυτρώσει καὶ πολλαῖς ψυχαῖς σωτηρίαν διὰ τῆς ἀναστάσεως τούτου χαρίσῃται τῶν ἐνταφίων οὖν περιβαλλομένων τῷ τοῦ Γὰδ σώματι, τὸ ἀπνοῦν σῶμα, ἔμπνουν ἀθρόως διεγινώσκετο τοῖς ἐνταφιάζουσιν οἱ καὶ καταπλαγέντες ἔδραμον καὶ τὸ βασιλεῖ Γουνδαφόρῳ ἀπήγγειλαν τὸ γενόμενον" θαμβηθεῖς δὲ αὐτός, δρομαῖος παρέστη τῷ ἀδελφῷ ὁ δέ, ὃ τοῦ θαύματος τὰ μεμυκότα ἤδη τὸ θανάτῳ χεῖλη, ὡς πὲρ ἐξ ὕπνου διάρας, κατεδέετο αὐτοῦ λέγων" διαπώλησαι μοὶ ἄξιῳ, ἀδελφέ, καὶ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἔχεις παλάτιον, ἐκεῖνο ὅπερ ὁ Χριστιανὸς Θωμὰς ὥκοδομησε σοί.

Ἐπιστήσας τοίνυν τὸν νοῦν καὶ βασιλεὺς τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις καὶ συνεῖς ὡς θεοῦ τὲ εἶη Ἀπόστολος ὁ Θωμὰς, καὶ αὐτὸς θεὸς ἀληθὴς καὶ φιλόανθρωπος καὶ ὑπ' αὐτοῦ κηρυττόμενος, αὐτὸς τὲ τῇ τῆς πίστεως αἵγλῃ κατεφωτίσθη, καὶ τῷ ἀδελφῷ ἀπεκρίνατο' οὐ δυνατὸς εἰμι, ἀδελφέ, ἐκεῖνο σοὶ προσαποδοῦναι τὸ κτῆμα, οὔπερ τὴν κτῆσιν οὐ ράδιον ἐστὶν αὐθις εὐρεῖν" ἔρχομαι δὲ μᾶλλον, αὐτὸς ἀπολήψεσθαι, ἐκείνου δὲ σοὶ τὸν τεχνίτην παρέξω, θεία ἐτι περιόντα προνοία, κακεῖνος σοὶ παραπλήσιον ἐργάσεται. Καὶ εὐθέως παρέστησεν αὐτῷ τὸν Θωμᾶν, τῆς φρουρᾶς καὶ τῶν δεσμῶν ἐξελῶν" ἀμφοτέροι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η΄ (Περί των θανόντων που έρχονται στην ζωή)

τὲ πρὸ πάντων δεόμενοι, προσέπεσον τοῖς ποσὶν αὐτοῦ, ἀφεθῆναι αὐτοὺς τὸ ἐξ ἀγνοίας ἀνόμημα, καταγγεῖλαι τὲ τὸν αὐτοῖς θεὸν ἀγνοούμενος καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ, ὡς ἂν τοῦ λοιποῦ κατὰ τὸ ἐκείνου ζήσαντες θέλημα, τῶν ἀοράτων καὶ αἰωνίων ἐπιτύχωσιν ἀγαθῶν ὧν δὴ τὰς εἰκόνας καὶ τοὺς τύπους καὶ Γὰδ προῖδεῖν κατηξίωται.

Τούτων ἀκούσας ὁ Ἀπόστολος, καὶ τὸ βάθος τῆς προνοίας καταπλαγεῖς, καὶ τῷ Θεῷ τὰ εἵκοτα εὐχαριστήσας, εἴτα ἐπευξάμενος αὐτοὺς καὶ κατηχήσας, ἐβάπτισεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τοὺς λοιποὺς δὲ Ἰνδοὺς ἐκ τούτου πιστεύσαντας, ἐβάπτισεν ἀναρίθμητα πλήθη.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Απόστολος Θωμάς επωλήθη από τον Κύριον εις τον έμπορος Αμβάνην ως δούλος πάρα πολύ ικανός εις την τέχνης του οικοδόμου. Μαζί δε με τον έμπορον Αμβάνην έφθασεν εις την χώραν των Ινδιών. Εκεί τον οδήγησαν ενώπιον του βασιλέως της χώρας. Ο Βασιλεύς τον ήρώτησε, με ενδιαφέρον, διά την τέχνην του και ο Απόστολος Θωμάς τον διεβεβαίωσεν, ότι είναι εκ των αρίστων οικοδόμων και του εξέθεσεν αρκετά δια την τέχνην του αυτήν.

Πράγματι εκ των όσων είπε περί τέχνης, εθεωρήθη από τους ακούοντας ως αξιόλογος αρχιτέκτων, δι' αυτό και ο Βασιλεύς του εμπιστεύεται άφθονα χρήματα, δια να του κτίση λαμπρά παλάτια εις κάποιον τόπον της εξουσίας του.

Ο Απόστολος Θωμάς, μόλις έλαβε τα χρήματα του Βασιλέως, έτσι όπως ήσαν άφθονα, τα έμοίρασεν όλα εις τους πτωχούς και εις όσους είχαν ανάγκην.

Μετ' ολίγον χρόνον ο Βασιλεύς έστειλεν αντιπροσώπους εις το μέρος όπου ώρισε να κτισθούν τα παλάτια, διά να ιδούν την οικοδομήν. Κατάπληκτος όμως έμαθεν από τους αντιπροσώπους του, όταν επέστρεψαν, ότι ο Θωμάς ούτε τα θεμέλια δεν είχε βάλει εις την οικοδομήν, και ότι όλα τα χρήματα, που του ενεπιστεύθη ο Βασιλεύς, τα διεμοίρασεν εις τους πτωχούς. Αναψε τότε από τον θυμόν του ο Βασιλεύς και διέταξε να δέσουν αμέσως όπισθάγκωνα τον Απόστολον και να τον οδηγήσουν ενώπιόν του.

Μόλις η διαταγή του Βασιλέως εξετελέσθη γρηγορότερα και από τον λόγον και ενεφανίσθη ενώπιόν του ο Απόστολος Θωμάς, του λέγει με ασυγκράτητον θυμόν:

— Μου έκτισες το παλάτι;

— Ναι, απήντησε με ηρεμίαν ο Απόστολος Θωμάς, και μάλιστα πάρα πολύ ωραίον,

– Έμπρός λοιπόν, είπεν αυστηρά ο Βασιλεύς: πάμε, να το δω.

– Δεν είναι δυνατόν, Βασιλεύ, εις αυτήν εδώ την ζωήν να ίδης το ανάκτορον, που σου ετοιμάζω: μετά την αναχώρησίν σου όμως από τον κόσμον τούτον θα το ίδης και θα το απολαύσης με μεγάλην χαράν και αγαλλίασιν, απήντησεν ο Απόστολος.

Τα λόγια αυτά του Αποστόλου Θωμά ο Βασιλεύς Γουνδοφόρος (αυτό ήτο το όνομά του) τα έθεώρησεν ως έμπαιγμόν και δεν έπίστευσεν, ότι είναι αληθινά.

Εν τω μεταξύ επληροφορήθη, ότι ο Απόστολος Θωμάς ήτο πτωχός και δεν είχε τίποτε, διά να του κατασχέση· αφού λοιπόν έχασε τας ελπίδας του, ότι θα ήμπορέση να του επιστρέψη τα χρήματα, έσκέφθη, υπό το κράτος της οργής, ότι μόνον ο θάνατος του Αποστόλου Θωμά θα ικανοποιούσε τον θυμόν του. Δι' αυτό διέταξε να τον γδάρουν ζωντανόν και ύστερα να τον ρίψουν εις το πυρ διά να καή.

Αλλ' Εκείνος όστις πραγματοποιεί τα πάντα, διά της παντοδυναμίας Του, και τα εναρμονίζει προς το θείον Αυτού θέλημα, προφθάνει επικαίρως και μεταβάλλει τον ρυθμόν των γεγονότων δι' ενός θανατηφόρου ατυχήματος του Γάο, ο οποίος ήτο αδελφός του βασιλέως Γουνδαφόρου. Και ιδού πώς συνέβη. Ο Γαδ αυτός ελυπήθη περισσότερον από τον αδελφός του τον Βασιλέα εκ της αποτυχίας της ανοικοδομήσεως των παλατίων και οργισμένος περισσότερον αυτός εναντίον του Αποστόλου, ο οποίος δήθεν τους ενέπαιξεν, εξεβίαζε τον Βασιλέα να τιμωρήση τον Θωμάν: εν τω μεταξύ όμως απέθανεν. . .

Ο θάνατος όμως του Γαδ έγινε αιτία να ματαιωθή ο θάνατος του Αποστόλου Θωμά. Από το μέγεθος της εκ του θανάτου του Γαδ συμφοράς ελησμόνησαν τον κατάδικον, και ήσυχολούντο με την εκφοράν του νεκρού Γάδ.

Αλλ' οποίον καταπληκτικόν θαύμα θαυματουργεί και εδώ ο Θεός, όστις δεν επιθυμεί τον θάνατον του αμαρτωλού, έως ότου να επιστρέψη εκ της αμαρτίας του και να ζήση της ζωής της αρετής.

Μόλις απέθανεν ο Γάδ, παρέλαβον την ψυχήν του Αγγελοι και εδείκνουν εις αυτην τας αιωνίους και άφθάρτους διαμονής, που υπάρχουν εις τον άλλον κόσμον, δι' όσους σώζονται από την αμαρτίαν. Η ψυχή τότε του Γαδ εκυριεύθη από την ωραιότητα, το μέγεθος και την εξαιρετικήν λαμπρότητα μιάς τοιαύτης ουρανίου επαύλεως, που εξεχώριζεν από όλας τας άλλας, και ήρχισεν επιμόνως να παρακαλή τους οδηγούς Αγγέλους να την αφήσουν να κατοικήση εις ένα από τα μικρότερα δωμάτιά της.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η΄ (Περί των θανόντων που έρχονται στην ζωή)

Οι συνοδοί όμως Άγγελοι δεν συγκατένευον εις αυτήν την παράκλησιν, ισχυριζόμενοι, ότι η έπαυλις αυτή ανήκει εις τον αδελφόν του Γουνδοφόρον, και ότι την έκτισε προς χάριν του κάποιος ξενομερίτης Θωμάς ονομαζόμενος.

Μόλις επληροφορήθη αυτό ο Γάδ, ήρχισε μετά μεγαλυτέρας θερμότητος να ικετεύη τους συνοδούς 'Αγγέλους να του επιτρέψουν να ξαναγυρίση εις τον κόσμον, διά να αγοράση την λαμπραν αυτήν έπαυλιν από τον αδελφόν του.

Τι έγινε λοιπόν μετά ταύτα;

Εκείνος, με το νεύμα μόνον του οποίου κινούνται τα πάντα, ευδόκησε να επιστρέψη και πάλιν η ψυχή του Γαδ εις το νεκρόν σώμα, διά να λυτρωθή και ο Απόστολος από τον θάνατον, αλλά και πολλai ψυχαι να σωθούν με το θαύμα της αναστάσεως του νεκρού Γάδ.

Ενώ λοιπόν έσαβάνωναν τον νεκρόν Γαδ έξαφνα βλέπουν, αυτοί που είχαν την φροντίδα του ενταφιασμού, ότι το άψυχον σώμα ήρχισε σιγά - σιγά να ζωογονήται. Αμέσως, κατάπληκτοι, έτρεξαν και ανέφεραν εις τον βασιλέα Γουνδοφόρον αυτό το πρωτάκουστον γεγονός.

Κατάπληκτος ο Βασιλεύς έτρεξε δρομαίως πλησίον του νεκρού αδελφού του. Και ω του θαύματος και μέχρι της στιγμής εκείνης νεκρός Γάδ, ως να έξυπνούσεν από ύπνον, ανοίγει τα εσφραγισμένα, από τον θάνατον, χείλη του και ήρχισεν επιμόνως να παρακαλώ τον αδελφός του, λέγων:

- Αν με αγαπάς, αδελφέ μου, έχω την αξίωσιν από εσέ, να μου πωλήσης το ωραίον παλάτιον, που σου έκτισεν εις τον ουρανόν ο Χριστιανός Θωμάς.

Ακούσας μετά προσοχής τους λόγους αυτούς ο Βασιλεύς αντελήφθη καλώς την σημασίας των και ανεγνώρισεν ότι ο Απόστολος Θωμάς ήτο πράγματι Απόστολος του Θεού και ότι ο Θεός, τον οποίον εκήρυσσεν ο Απόστολος Θωμάς, ήτο πράγματι αληθινός και φιλόανθρωπος αμέσως η ψυχή του εφωτίσθη από την λαμπρότητα της πίστεως και απήντησεν εις τον αδελφός του:

- Αδελφέ μου, δεν ήμπορώ να σου πωλήσω εκείνο το κτήμα, του οποίου η απόκτησης δεν επιτυγχάνεται τόσο ευκόλως. Απ' εναντίας θεωρώ εύκολώτερον να έλθω να το παραλάβω, να συστήσω δε εις εσε τον τεχνίτης του, ο οποίος κατά Θείαν Πρόνοιαν ζή ακόμη, και εκείνος θα ανοικοδομήση προς χάριν σου παρόμοιον ανάκτορον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η΄ (Περί των θανόντων που έρχονται στην ζωή)

Αμέσως δε διέταξε να παρουσιάσουν ενώπιόν του τον Θωμάν, τον οποίον εν τω μεταξύ απηλευθέρωσεν από την φυλακήν και τα δεσμά. Εις την εμφάνισιν του Αποστόλου και οι δύο αδελφοί έπεσαν εις τα πόδια του και τον παρεκάλουν να συγχωρήση εις αυτούς το ανόμημα, που διέπραξαν εις βάρος του, εν αγνοία των όμως, και να κηρύξη εις την χώραν των τον υπ' αυτών αγνοούμενον Θεόν και τα προστάγματά Του, διά να ζήσουν τον υπόλοιπον χρόνον της ζωής των συμφώνως προς το θέλημά Του, και ούτω να επιτύχουν τα αιώνια και αόρατα αγαθά, των οποίων βεβαίως τας εικόνas και τους τύπους ήξιώθη να προΐδω ο Γάδ.

Με κατάπληξιν ήκουσεν όλα αυτά ο Απόστολος Θωμάς και έθαύμασε το βάθος της Θείας Προνοίας αμέσως δε ηυχάριστησε πρεπόντως τον Θεόν, και τους κατήχησεν εν συνεχεία τους εβάπτισεν όλους εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος. Έβάπτισε δε και άλλα αναρίθμητα πλήθη Ινδών, οι οποίοι επίστευσαν εις τον Θεόν εκ του θαύματος το οποίον έγινε.

Δ'. 'Εν τω Γεροντικώ

ΓΕΡΩΝ ΤΙΣ άπηλθε πότε εις τινά πόλιν πωλήσαι τὰ σκεύη αὐτοῦ καὶ κατ' εὐκαιρίαν, ἑκαθεσθη εἰς πυλῶνα τινὸς πλουσίου μέλλοντος τελευτᾶν· καθήμενος οὖν προσέσχε καὶ δρᾷ τινὰς ἄνδρας μελανούς, καὶ φόβου μεστούς, ἐπιβεβηκότας ἵππων καὶ αὐτῶν μελανῶν, καὶ ἔχοντας βάκλα πύρινα ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν, οἱ φθάσαντες εἰς τὸν πυλῶνα, ἔστησαν τοὺς ἵππους ἔξω· αὐτοὶ δὲ εἰσῆλθον καὶ ἰδὼν αὐτοὺς καὶ ἄρρωστος, ἐκραύγασε μεγάλη τῇ φωνῇ· Κύριε, ἐλέησον μὲ καὶ βοήθησον μοι" λέγουσιν αὐτῷ ἐκεῖνοι ἄρτι ὅτε ὁ ἥλιος ἔδω ἐμνήσθης τοῦ θεοῦ; διατὶ ἀνυψώσεως τῆς ἡμέρας οὐκ ἐζήτησας αὐτόν; νῦν οὐκ ἔστι σοὶ σωτηρίας ἐλπίς, οὐδὲ παράκλησις καὶ οὕτω βιαίως ἀνασπᾶσαντες αὐτοῦ τὴν ψυχὴν ἀπῆλθον.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ένας Γέρων Ασκητής έφυγεν από την έρημον και μετέβη εις μίαν πόλιν, διά να πωλήση τα έργόχειρά του. Κατά σύμπτωσιν δε εκάθισεν εις την θύραν ενός πλουσίου, ο οποίος έψυχωρραγούσε. Καθώς λοιπόν εκάθητο, εκοίταξε με προσοχή και βλέπει μερικούς μαύρους ανθρώπους, οι οποίοι επροκαλούσαν φόβον με την θέαν των, διότι επέβαινον επάνω εις μαύρα άλογα και εκρατούσαν εις τα χέρια των φλογισμένα τύμπανα. Αυτοί λοιπόν οι μαύροι άνθρωποι έφθασαν με τα μαύρα άλογά των έξω από την θύραν της οικίας του πλουσίου. "Αφησαν εκεί τα άλογά των και οι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η΄ (Περί των θανόντων που έρχονται στην ζωή)

ίδιοι εισήλθον εις την οικίαν. Μόλις τους είδεν ο άρρωστος και ψυχορραγών πλούσιος, ήρχισε να κραυγάζη απεγνωσμένα: Κύριε, ελέησέ με και βοήθησέ με.

Τότε λέγουν εις αυτόν εκείνοι.

Τώρα, που εβασίλευσεν ο ήλιος, εθυμήθηκες τον Θεόν; Διατί, όταν έλαμπεν η ημέρα, δεν τον ανεζήτησες; Τώρα πλέον δεν υπάρχει διά σε ούτε ελπις σωτηρίας, ούτε παρηγορία. Και αμέσως απέσπασαν βιαίως την ψυχήν του και ανεχώρησαν.

Ε'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΙ, μέγας φόβος έστιν έν τή ώρα του θανάτου· παρίστανται γάρ τή ψυχή έν τή ώρα του χωρισμού πάντα τα έργα αυτής, ά έπραξεν έν ημέρα και νυκτί, αγαθά τέ και πονηρά" και Άγγελοι σπουδάζοντες επείγονται του έξώσαι αυτήν του σώματος ή ούν του άμαρτωλου ψυχή, θεωρούσα τα έργα αυτής, δειλιά έξελθεϊν" βιαζομένη υπό των Άγγέλων και τρέμουσα διά τα έργα αυτής, λέγει προς αυτά μετά φόβου" δότε τόπον μίαν ώραν ένα έξέλθω άποκρίνεται δέ τή ψυχή τα έργα αυτής άμα πάντα και λέγει' ήμās σὺ έπραξας σὺν σοϊ οὖν υπάγομεν προς τὸν Θεὸν και οὕτω τρέμουσα και οδυρομένη χωρίζεται του σώματος και άπέρχεται παραστῆναι κριτηρίῳ άθανάτω.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΟΥ, μεγάλος είναι ο φόβος κατά την ώραν του θανάτου· διότι κατά την στιγμήν του χωρισμού της ψυχής από το σώμα παρουσιάζονται ενώπιον αυτής όλα τα έργα που διέπραξε κατά την ημέραν και την νύκτα, και τα καλά και τα πονηρά, ενώ, συγχρόνως, οι Αγγελοι βιάζονται διά να εκβάλουν την ψυχήν από το σώμα. Η ψυχή λοιπόν του αμαρτωλού βλέπουσα τα πονηρά έργα της δειλιάζει να έξέλθῃ.

Εκβιαζομένη όμως από τους Αγγέλους και τρέμουσα διά τα πονηρά έργα της λέγει και παρακαλεί φοβισμένη: αφήσατε με μίαν ώραν ακόμη και κατόπιν να έξέλθω. Την απάντησιν όμως εις την ψυχήν δίδουν όλα μαζί τα έργα, όσα διέπραξε και της λέγουν: Συ μας έκανες μαζί σου λοιπόν πρέπει να παρουσιασθώμεν ενώπιον του Θεού. Τρέμουσα τότε και, οδυρομένη χωρίζεται από το σώμα και φεύγει για να παρουσιαστή ενώπιον του αθανάτου κριτηρίου της θείας Δικαιοσύνης.

ΣΤ'. Εν τῷ Γερωντικῷ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ γέρων ὅτι ἀδελφὸς τὶς ἀναχωρῆσαι θέλων, ἐκωλύετο ὑπὸ τῆς ἰδίας μητρὸς καὶ δὲ οὐκ ἐπαύετο τοῦ ἰδίου σκοποῦ λέγων· σῶσαι θέλω τὴν ψυχὴν μου" ὥς οὖν πολλὰ σπουδάσασα, οὐκ ἴσχυσεν αὐτὸν κατασχεῖν, παρεχώρησεν αὐτὸν ἀπελθεῖνδε, ἀναχωρήσας καὶ μονάσας, ἐν ἀμελεῖᾳ τῆς ἑαυτοῦ ζωὴν κατηνάλωσεν ἐγένετο οὖν τὴν μητέρα αὐτοῦ ἀποθανεῖν μετὰ δὲ χρόνον ἀσθενῆσαι καὶ αὐτὸν βαρεῖαν ἀσθενείας καὶ θάνατον ἀπειλοῦσαν ἐν ἣ καὶ ὥς ἐν λιποθυμίᾳ γενόμενος, ἐξεδήμησε τοῦ σώματος καὶ ἤρπαγεν εἰς τὴν κρίσιν" καὶ εὔρε τὴν μητέρα αὐτοῦ μετὰ τῶν κρινομένων, ἦτοι τῶν κολαζομένων ἐκεῖνη οὖν, ὥς εἶδεν αὐτόν, καταπλαγεῖσα εἶπε τέκνον, καὶ σὺ εἰς τὸν τόπον τοῦτον κατεκρίθης; καὶ ποῦ οἱ λόγοι οὓς ἔλεγες, ὅτι σῶσαι θέλω τὴν ψυχὴν μου; δὲ, σφόδρα αἰσχυνθεῖς ἐφ' οἷς ἤκουσε, κατώδυνος ἵστατο, μὴ ἔχων τί πρὸς αὐτὴν ἀπολογήσασθαι" εἶτα ἀκούει φωνῆς λεγούσης" ἄρατε αὐτὸν ἐντεῦθεν καὶ παραχρῆμα ἐπανελθὼν εἰς ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς ἐκστάσεως, διηγεῖτο τοῖς παρούσι πάντα ὅσα εἶδε καὶ ἤκουσε καὶ δόξαν μεγάλην ἀνέπεμπε τῷ Θεῷ τῷ παντὶ τρόπῳ ζητοῦντι τὴν σωτηρίαν τῶν ἀμαρτωλῶν.

Ὅτε οὖν ἀνέλαβεν ἑαυτὸν ἐκ τῆς ἀσθενείας, ἐγκλειαμενος ἐκάθισε φροντίζων τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας, μετανοῶν τὲ καὶ πενθῶν ἐφ' οἷς ἐπραξεν ἐν ἀμελεῖᾳ τὸ πρότερον τοσαύτη δὲ ἦν αὐτὴ ἡ κατάνυξις καὶ τὸ δάκρυον, ὥς τὲ πολλοὺς τῶν δρώντων δυσωπεῖν αὐτὸν ἐνδούναι μικρόν, μὴ πότε καὶ βλάβην τινὰ ὑποστῇ, ἐκ τῆς τοῦ κλαυθμοῦ ἀμετρίας καὶ δὲ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι, λέγων· εἰ τὸν ὄνειδισμόν τῆς μητρὸς μου οὐκ ἤνεγκα, πῶς τὴν ἐπὶ Χριστοῦ, καὶ τῶν Ἀγίων Ἀγγέλων, καὶ πάσης τῆς κτίσεως ἐνέγκω αἰσχύνην ἐν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως;

Προσχωμεν καὶ ἡμεῖς, ἀδελφοί, καὶ ἀγωνιζώμεθα πολιτεύεσθαι κατὰ τὸ ἐπάγγελμα καὶ τὴν τῶν συγγενῶν ἡμῖν κατὰ σάρκα καὶ λοιπῶν ἀνθρώπων περὶ ἡμῶν ὑπόληψιν, ὧν ἀπέστημεν ὁμολογουμένως διὰ τὴν πρὸς θεὸν εὐαρέστησιν' εἰ δὲ ἄλλως βιώσομεν (δὲ μὴ γένοιτο), πῶς τὴν ἐν τῇ φοβερῇ κριτηρίῳ αἰσχύνην ἐνέγκωμεν, οὐ μόνον τὴν ἐπὶ πάσης τῆς ἄνω καὶ κάτω κτίσεως, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν ἐκείνων τῶν ποιε οἰκείων ἡμῶν καὶ γνωστόν, οὓς ἐφύγομεν, ἵνα Θεῷ προσχωρήσωμεν; τότε οὖν εἰ καὶ αὐτοῖς συγκατακριθείημεν, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἡμῶν κακοῖς ἅπασι, καὶ τούτους κατηγόρους, καὶ ὄνειδιστας ἔξομεν, εἰ καὶ τὸν συγκλητικὸν ἀπολέσαντες, ὥς ἔφη τὶς τῶν Ἀγίων, οὐδὲ τὸ τοῦ Μοναχοῦ κατωρθώσαμεν, διὸ καὶ τοῦ κόσμου ἐξήλθομεν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΓΕΡΩΝ Ασκητὴς διηγῆθη τα εξής:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η΄ (Περί των θανόντων που έρχονται στην ζωή)

- Ένας αδελφός επεθύμει να αναχωρήσει από τον κόσμον διά να γίνη μοναχός, ήμποδίζετο όμως από την μητέρα του. Ο αδελφός παρά ταύτα δεν παρατείτο από τον σκοπόν του λέγων προς την μητέρα του: θέλω να σώσω την ψυχήν μου. Αφού λοιπόν η μητέρα του αδελφού παρά τας προσπάθειάς της δεν ημπόρεσε να τον μεταπείσει και να τον κρατήσει κοντά της, του επέτρεψε να αναχωρήσει. Ο αδελφός, πράγματι, ανεχώρησεν εκ του κόσμου και έγινε μοναχός ωστόσο όμως επέρασε την ζωήν του με αμέλειαν. Εν τω μεταξύ απέθανε και η μητέρα του.

Μετά από αρκετός χρόνον ο αδελφός ήσθénéησεν από βαρείαν ασθένειαν και έφθασεν εις τον θάνατον. Κατά την ασθένειάν του αυτήν περιέπεσεν εις λιποθυμίαν, οπότε η ψυχή του εξήλθε του σώματος και ανηρπάγη διά να κριθή. Εκεί δε μεταξύ των κολαζομένων ευρηκε και την μητέρα του. Εκείνη, μόλις τον είδεν, είπε με κατάπληξιν παιδί μου, και συ κατεδικάσθης εις αυτόν εδώ τον τόπον των κολασμένων, που είναι τα λόγια, που μου έλεγες, ότι θέλω να σώσω την ψυχήν μου; Εκείνος τότε κατεντροπιασμένος δι' όσα ήκουσε, έστέκετο περίλυπος, χωρίς να ήμπορώ να απολογηθή τίποτε προς την μητέρα του. Κατόπιν ήκουσε μίαν φωνήν η οποία έλεγε: «πάρετε τον αυτόν από εδώ». Αμέσως τότε συνήλθεν από την έκστασιν και την λιποθυμίαν και διηγείτο, με φόβον, εις τους ευρισκομένους πλησίον του όλα όσα είδε και ήκουσε και έδοξολόγει τον Θεόν, ο οποίος με κάθε τρόπον επιζητεί την σωτηρίαν των αμαρτωλών.

Όταν λοιπόν έγινε καλά από την ασθένειαν, αφού έκλείσθη εις το κελλί του, εκάθισε μόνος του φροντίζων αγρύπνως διά την σωτηρίαν του, μετανοών και κλαίων δι' όσα διέπραξε προηγουμένως από αμέλειαν και ραθυμίαν.

Τόσον δε βαθεία ήτο η κατάνυξις του και τόσον άφθονα τα δάκρυά του, ώστε πολλοί από εκείνους που τον έβλεπον τον ελυπούντο και τον παρεκάλουν να μετριάσει ολίγον τον κόπον και την άσκησίν του, μη τυχόν από τους θρήνους του πάθη καμμίαν βλάβην η υγεία του. Εκείνος όμως δεν εννοούσε να παρηγορηθή, απαντών εις τας συμβουλάς: αν τον όνειδισμόν της μητέρας μου δεν ήμπορεσα να υποφέρω, πώς θα βαστάσω την εντροπήν, κατά την ημέραν της Κρίσεως, ενώπιον του Χριστού, των Αγίων Αγγέλων και ολοκλήρου της Κτίσεως;

Ας προσέξωμεν και ημείς, αδελφοί, και ας αγωνισθώμεν διά να ζήσωμεν συμφώνως με την υπόσχεσιν, που εδώσαμεν ενώπιον του Θεού, αλλά και με την εκτίμησιν που τρέφουν προς ημάς οι κατά σάρκα συγγενείς μας και οι άλλοι άνθρωποι, τους οποίους εγκαταλείψαμεν διά τον πόθον της τελειότητος και διά να

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η΄ (Περί των θανόντων που έρχονται στην ζωή)

ευαρεστήσωμεν τον Θεόν. Εάν δε ζήσωμεν, κατ' άλλον τρόπον, με αμέλειαν και ραθυμίαν (πράγμα που εύχομαι να μη συμβή εις ημάς), πώς τότε θα υποφέρωμεν, ενώπιον του φοβερού Κριτηρίου, την εντροπήν, όχι μόνον ενώπιον της άνω και κάτω Κτίσεως, αλλά και εκείνων, που είχομεν συγγενείς επάνω εις την γην και των άλλων γνωστών, από τους οποίους έφύγομεν, διά να πλησιάσωμεν τον Θεόν.

Τότε αλλοίμονον εις ημάς αν δε και με αυτούς μαζί κολασθώμεν, μαζί με όλας τας άλλας συμφοράς και τιμωρίας της Κολάσεως. Θα έχωμεν και αυτούς κατηγορούς, θα μάς ειρωνεύωνται και αυτοί, διότι, όπως είπε και ένας Άγιος, αν και έχασαμεν τας απολαύσεις της κοσμικής ζωής, εν τούτοις ούτε και Μοναχοί κατωρθώσαμεν να γίνωμεν, διά το οποίον εξήλθομεν από τον κόσμον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ'

(Που πηγαίνουν οι ψυχές των θανόντων)

Απόδειξις περί τοῦ ποῦ αἱ τῶν τελευτώντων ψυχαὶ ἀπέρχονται, καὶ πῶς εἴσι μετὰ τὴν διάζευξιν.

Απόδειξις περί του που πηγαίνουν αι ψυχαὶ τῶν ἀποθνησκόντων και πῶς εἶναι μετὰ τον χωρισμό τους ἀπὸ το σώμα.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ του Ἀγίου Παύλου του Θηβαίου

Ο ΑΓΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, ὑποστρέφων πρὸς τὸν Ἅγιον Παῦλον τὸν θηβαῖον, καὶ τὴν στολὴν τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου κομίζων αὐτῷ (καθὼς παρ' ἐκείνου ἀποσταλεῖς ἐπετράπη) καὶ ὁδεύων κατὰ τὴν ἔρημον, ἤδη οὐ πολὺ του σπηλαίου ἀπέχων, περὶ τρίτην ὥραν τῆς ἡμέρας δρᾷ κατὰ τὴν ὁδὸν ὀφθαλμοῖς, οἷς δρῶσιν οἱ ταῦτα βλέπειν ἡξιωμένοι, Ἀγγέλων τάγματα, Αποστόλων στίφη, Προφητῶν χοροὺς, Μαρτύρων τάξεις καὶ μέσης αὐτῶν τὴν Παύλου ψυχὴν, χιόνος λαμπρότητα νικώσαν, καὶ φαιδρότερον αὐτῆς ἀπολάμπουσαν, εἰς οὐρανούς τε μετὰ πολλῆς ἀνιῶσαν τῆς εὐφροσύνης.

Ερμηνεία

Ο ΑΓΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, ὅταν ἐγύριζεν ὀπίσω πρὸς τὸν Ἅγιον Παῦλον τὸν Θηβαῖον καὶ τοῦ μετέφερε τὴν στολὴν τοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου (σύμφωνα με τὴν διαταγὴν, που εἶχε πάρει ἀπὸ τὸν ἴδιον), καθὼς ἐπροχωροῦσεν εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἐπλησίαζε τὸ σπήλαιον, βλέπει ἐνῷ ἦτο ἡ τρίτη ὥρα (9 π. μ.) τῆς ἡμέρας, με τὰ μάτια τῆς ψυχῆς, με τὰ ὁποῖα βλέπουν μόνον οἱ ἄξιοι, τάγματα Ἀγγέλων, ομάδας Αποστόλων, χοροὺς Προφητῶν, φάλαγγας Μαρτύρων καὶ εἰς τὸ μέσον ὅλης αὐτῆς τῆς ιερᾶς παρατάξεως τὴν ψυχὴν τοῦ Παύλου, υπερβάλλουσαν εἰς λαμπρότητα καὶ αὐτὴν τὴν λευκότητα τῆς χιόνος, νὰ λάμπη φωτεινότερον ἀπὸ αὐτήν, καὶ νὰ ἀνέρχεται με πολλὴν εὐφροσύνην εἰς τοὺς οὐρανούς.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Παχωμίου

Τῷ ΜΕΓΑΛΩι Παχωμίῳ ἔν τινι τῶν Μοναστηρίων αὐτοῦ διατρίβοντι ἀπηγγέλη ὅτι πέρ ἀδελφὸς τις ἐν τῇ Χηνοβοσκίων μονῇ ἀρρωστία περιπεσὼν καὶ συνεχόμενος, τῆς παρατιθεμένης αὐτὸν εὐλογίας ἀπολαύσαι αἰτεῖ ταῦτα ἀκούσας καὶ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος,

ἀναστᾶς πρὸς αὐτὸν ἀπῆει γενόμενος δὲ ὡς ἀπὸ σημείων δύο ἢ τριῶν του τόπου ἔνθα ἦν ὁ ἀσθενῶν ἀδελφός, ἤκουσε φωνῆς τερὰς καὶ θαυμαστῆς ψαλμωδίας ἐν τῷ ἀέριῳ καὶ ἀτενίσας, εἶδε τὴν ψυχὴν τοῦ ἀδελφοῦ, φαιδρῶ τῇ δουμῳ ὑπ' Ἀγγέλων ἀδόντων εἰς τὴν μακαρίαν ζωὴν ἀπαγομένην, τῶν δὲ ἐπομένων αὐτῷ ἀδελφῶν μήτε τῆς φωνῆς αἰσθομένων, μήτε τί ἕτερον θεασαμένων, αὐτὸν δὲ ἐπὶ πολὺ κατὰ ἀνατολῆς ἀτενίζοντα δρώντων, φασὶ πρὸς αὐτὸν ἔστις, ὦ Πάτερ; δράμωμεν ἓνα καταλάβωμεν· ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς εἰκῇ τρέχομεν αὐτῷ γὰρ ἔκτοτε προσατενίζω εἰς τὴν αἰώνιον ἀπαγομένη ζωὴν καὶ παρακαλούντων εἰπεῖν αὐτοὺς πῶς ἐθεάσατο τὴν ψυχὴν, διηγῆσατο αὐτοῖς, πάντα ὡς ἐνῆν" τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν πορευθέντες εἰς τὴν Μονήν, καὶ ἀκριβέστερον τὴν ὥραν πυθόμενοι, ἐν ἣ ἐκοιμήθη καὶ ἀδελφός, ἔγνω ὡς αὕτη ἡ στιγμή ἦν, ἐν ἣ αὐτὸν ὁ Πατὴρ εἶδεν ἐνδόξως εἰς οὐρανοὺς ἀναγόμενον.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Μέγας Παχώμιος πληροφόρηθη, ὅτι κάποιος ἀδελφός, που διέμενεν εἰς ἓνα ἀπὸ τα πολλὰ Μοναστήρια, που ἰδρυσεν εἰς τὴν Μονὴν των Χηνοβοσκίων, ὅπως ἐλέγετο, ἡσθένησε καὶ υπέφερεν ὑπὸ το κράτος δε τῆς ασθενείας ευρισκόμενος ἐζήτηε να απολαύσει τὴν ευλογίαν, που ως Γέροντας διένειμεν εἰς τοὺς Μοναχοὺς τοῦ Ὁ Μεγάλου Παχώμιου.

Μόλις πληροφόρηθη τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ασθενούντος ἀδελφοῦ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ἀμέσως ἐξεκίνησε διὰ να τὸν ἐπισκεφθῇ. Ὅταν ὁμως ἀπείχε δύο ἢ τρία σημεία ἀπὸ τοῦ τόπου ὅπου διέμενεν ὁ ἀσθενὴς ἀδελφός, ἤκουσεν, εἰς τὸν ἀέρα, μίαν φωνὴν ιερὰν, που συνοδεύετο ἀπὸ θαυμαστῆς ψαλμωδίας. Ὁ Μέγας Παχώμιος ὑψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ πρὸς τὸν οὐρανόν καὶ εἶδε τὴν ψυχὴν τοῦ ἀδελφοῦ να ὀδηγῆται, χαρούμενα εἰς τὴν πορείαν τῆς, πρὸς τὴν μακαρίαν ζωὴν ἀπὸ Ἀγγέλους που ἔψαλλαν. Οἱ Μοναχοὶ που συνόδευσαν τὸν Μέγαν Παχώμιον οὔτε τὴν φωνὴν ἤκουσαν, ἀλλ' οὔτε καὶ εἶδον τίποτε ἄλλο ἀπὸ ὅσα παρετήρει ὁ Ἅγιος ἄνθρωπος δι' αὐτό, καθὼς τὸν ἐβλεπον να στέκεται πολλῶν ὥραν με ὑψωμένον τὸ βλέμμα πρὸς Ἀνατολὰς, εἶπον εἰς τὸν Γέροντα των:

Ἔσταμάτησες, Πάτερ; Ἀς τρέξωμεν, διὰ να προφθάσωμεν. Τότε ὁ Μέγας Παχώμιος τοὺς ἀπήντησεν:

Ἀδίκως τρέχομεν, τέκνα μου· διότι τὴν ψυχὴν τοῦ ἀδελφοῦ παρακολουθῶ τόσῃν ὥραν, καθὼς ὀδηγεῖται εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν. Οἱ ἀδελφοὶ παρεκάλεσαν τὸν Ἀββάς Παχώμιον, να τοὺς εἰπῇ πῶς εἶδε τὴν μακαρίαν αὐτὴν ψυχὴν, καὶ ἐκεῖνος διηγῆθη εἰς αὐτοὺς, ὅλα ὅσα εἶδε καὶ ἤκουσεν.

Μερικοί δε από τους αδελφούς, οι οποίοι συνόδευσαν τον Παχώμιον, έτρεξαν εις το Μοναστήριον των Χηνοβοσκιών και ηρώτησαν να μάθουν ακριβέστερον την ώραν, κατά την οποίαν εκοιμήθη ο αδελφός. Με κατάπληξιν δε έμαθαν, ότι εκοιμήθη την ιδίαν ακριβώς στιγμήν, που είδε την ψυχήν του ο Πατήρ να ανέρχεται με δόξαν εις τους ουρανούς.

Γ'. Εν τω Γεροντικώ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ ΤΙΣ γέρων ότι ήν τις παρθένος πρεσβύτις, πάνυ προκόψασα εν τῷ φόβο τοῦ θεοῦ ήτις και έρωτηθείσα παρ' έμοῦ την αίτίας της άναχωρήσεως αὐτῆς, διηγήσατο οὕτως είπούσα έμοι, ὦ θαυμάσιε, έτι παιδί τυγχανούση, πατήρ ήν έπιεικῆς και πρᾶος τὸν τρόπον, άσθενῆς δέ και νοσερὸς τῷ σώματι, ὡς σχεδὸν τὸν πλείονα χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ τῇ κλίνῃ προσηλώσθαι" τοσαύτη δέ συνέζη ιδιοπραγμοσύνη, ὡς μόλις ποτὲ και διὰ χρόνου εις συντυχίαν έρχεσθαι τῇ δέ γῇ προσκαρτερῶν είποτε υἱάιναι κακεῖ τὸν βίον άπασχολῶν, τοὺς καρποὺς έκόμιζεν οἱκοι" τοσαύτην δέ είχε σιωπῇν, ὡς δοκεῖν τοὺς άγνοοῦντας αὐτὸν άφωνον εἶναι.

Προσῆν δέ μοι και μήτηρ, παντάπασιν έναντίως έχουσα τῷ πατρί: περιειργάζετο γάρ και τὰ ὑπὲρ τὴν πατρίδα. Οὕτω πρὸς άπαντας πολυλογία έχρητο, ὡς μηδὲ πότε ιδεῖν αὐτὴν μηδὲ πρὸς βραχὺ σιωπώσαν, αλλά ποτὲ μὲν μαχομένην και φιλονεικοῦσαν, ποτὲ δὲ άσεμνα και άτακτα λέγουσαν" και τῇ μέθῃ δέ τοῦ οἴνου σὺν άκολάστοις άνδράσι τὸ πλεῖον διέτριβε και ὡς πόρνη πολυδάπανος ήν, και κακῶς διώκει τὰ ένδον ὡς τὰ ὑπάρχοντα, και τοῦ οὐκ ὀλίγα ὄντα, μηδὲ δύνασθαι ήμιν έπαρκεῖν' ταύτη γάρ ὑπὸ τοῦ πατρὸς και τῶν κατὰ τὸν οἶκον διοίκησης έπετέτραπτο. Οὕτω δέ αὕτη βιούση, οὗ νόσος σωματικῇ άπήντησε πάποτε, οὐ πόνου καν τοῦ τυχόντος ήσθετο, αλλά παρὰ πᾶσαν τὴν ζωὴν υἱέες το σώμα και ὀλόκληρον είχε.

Συνέβη οὖν τὸν πατέρα ταῖς πολυχρονίαις νόσους δαπανηθέντα άποθανεῖν και εὐθέως συνεκινεῖτο ὁ άήρ, βρονται τὲ και άστραπαι συνεχεῖς έγίνοντο, και δετὸς τοσοῦτος και οὕτως άδιάλειπτος κατεφέρετο, ὡς τὲ μηδὲ μικρὸν τί προκύψαι ήμᾶς τοῦ δωματίου δύνασθαι μέχρι τριῶν ήμερῶν, έν αἷς και ὁ πατήρ επί τῆς οἰκίας άταφος έκείτο οἱ δὲ τοῦ χωρίου ταῦτα δρῶντες, μυρία κατελάλουν τοῦ τεθνεῶτος λέγοντες βαβαί, οἶον κακὸν σὺν ήμιν ὄν, έλάνθανεν ήμᾶς πάντως γάρ τοῦ Θεοῦ έχθρὸς έστιν ὁ τοιοῦτος διὸ και οὐδὲ συγχωρεῖται ταφῆναι ὅμως ήμεῖς ίνα μη ένδον το σώμα διαλυθὲν άβατον ήμιν άπεργάσεται τὴν οἰκίαν, έξενεγκόντες αὐτὸν και τοῦ τοῦ ὑετοῦ έτι έπικειμένου σφοδρῶς, ὅπωςδῆποτε ταφῇ τοῦτον παραδιδόαμεν. Ἡ οὖν μήτηρ άδείας πλείονος λαβομένη άναιδέστερον τῇ άσωτία έκεχρητο και πορνεῖον τὸν οἶκον σχεδὸν

ἀποδείξασα, ταῖς διηγεέσι τρυφαῖς κατεδαπάνα τὸν βίον, ὥς μικροῦ πάντα ἡμῖν ἐκλιπεῖν. Μετὰ δὲ χρόνον πολύν, μόλις τοῦ θανάτου αὐτὴ ἐπελθόντος, τοιαύτης κηδείας ἔτυχεν, ὥς νομίζειν καὶ τὸν ἄερα συνεργεῖν εἰς τὴν κηδείαν αὐτῆς.

Μετὰ οὖν τὴν τελευτῆς τῆς μητρός, ἐμοῦ ἤδη τὴν παιδικῆς ἡλικίαν ὑπερβάσης, καὶ τῶν τοῦ σώματος ἐπιθυμιῶν ἐπανισταμένων ἤδη καὶ γαργαλιζουσῶν, ἐν ἐσπέρα μιᾷ ἔννοια τίς ἐπῆλθε ποῖον τινὰ βίον ἔλωμαι; καὶ ἔλεγον ἐν ἑμαυτῇ ἄρα τὸν τοῦ πατρὸς αἰρετίσωμαι βίον καὶ ἐν ἐπιεικείᾳ καὶ σεμνότητι ζήσω καὶ σωφροσύνη; ἀλλ' ἐκεῖνος οὐδενὸς τετύχηκεν ἀγαθοῦ οὕτω πολιτευσάμενος, ἀλλὰ πάντοτε νόσοις καὶ θλίψεσι δαπανώμενος, οὕτως ἀπῆλθε μηδὲ ὥς οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων ταφῆναι συγχωρηθεῖς εἰ τοίνυν ἤρεσκε τῷ Θεῷ ἡ τοιαύτη διαγωγή, τίνος ἔνεκεν τοσούτων ἐπειράθη κακῶν; τίς δὲ καὶ τῆς μητρός βίος; οὐχὶ ἄει τρυφαῖς καὶ ἡδυπαθείαις ἐκέχρητο καὶ ἐν ὑγείᾳ καὶ ἀπαθείᾳ ὑπεξῆλθε τὸν βίον; οὐ οὖν χρή ζῆσαι καμὲ βέλτιον γὰρ τοῖς ἰδίῳις ὀφθαλμοῖς ἢ τοῖς τῶν ἄλλων λόγοις πιστεύσαι.

Ὡς οὖν ἐδέδοικτο μοὶ τῇ ἀθλίᾳ τοῖς μητρικοῖς ἴχνεσιν ἀκολουθῆσαι, ἐπελάβετο ἤδη ἡ νύξ κάμοι εἰς ὕπνον κατενεχθείσῃ, ἐφίσταται τίς ἀνὴρ, εὐμεγέθης μὲν τῷ σώματι, φοβερός δὲ τῇ ὄψει καὶ ὀργίλον εἰς ἐμὲ καὶ ἄγριον ἀπιδῶν, ἤρετο τραχείᾳ τῇ φωνῇ λέγων" εἶπε μοί, τίνες οἱ διαλογισμοὶ τῆς καρδίας σου; ἐγὼ δὲ ὅλη ἔντρομος γενομένη, οὐδὲ ἐμβλέπειν αὐτῷ ἐτόλμων ἐκεῖνος δὲ πάλιν οὕτως αὐστηρὰ τῇ φωνῇ κεχρημένος, ἀπάγγειλον μοί, φησί, τίνα τὰ δόξαντα σοί. Ὡς δὲ εἶδε μὲ ἀπὸ τοῦ φόβου παρεθείσαν ὅλως, καὶ τῶν οἰκείων ἔκστασαν φρενῶν, ἀνεμίμησκειν αὐτὸς πάντα καὶ ἐν τῇ διανοίᾳ μου ἔμελετῃσα κάγω μικρὸν ἀναλαβεῖν ἑαυτὴν δυνηθεῖσα, ὥς οὐκ ἴσχυον ἀρνεῖσθαι, ἐπὶ παράκλησιν ἐτράπην καὶ ἰκέτευον συγγνώμης ἀξιωθῆναι ὃ δέ, λαβόμενός μου τῆς χειρός, ἦκε, φησίν, ὄψομεν τὸν τέ πατέρα τὸν σόν, καὶ τὴν μητέρα καὶ τὸ μετὰ ταῦτα, οὗ τινὸς βούλει βίου ἐπιλεξαι σεαυτῇ.

Ἐξαγαγὼν οὖν μὲ ἀπήγαγεν εἰς μεγίστην τινὰ πεδιάδα παραδείσου ἔνθα ἦσαν δένδρα ποικίλα το κάλλει, τὴν διήγησιν ἐκνικῶντα, παντοδαποὺς καρποὺς βρίθοντα ἐκεῖσε οὖν σὺν αὐτῷ πορευομένης μου, ὑπήντησεν ὁ πατήρ καὶ περιλαβὼν κατεφίλει, τέκνον ἀποκαλὼν ποθεινὸν ἐγὼ δὲ περιπλακεῖσα αὐτῷ, παρεκάλουν συνεῖναι αὐτὸς ὃ δὲ ἔφη νῦν μὲν οὐ δυνατόν τοῦτο γενέσθαι· εἰ δὲ τοῖς ἐμοῖς ἴχνεσιν ἀκολουθῆσαι θελήσης, οὐ μετὰ πολὺ ἤξεις ἐνταῦθα. Ὡς δὲ καὶ ἔτι ἔδεομην συμμένειν αὐτῷ, ἐλκύσας μὲ τῆς χειρός ὁ "Ἀγγελος, ἦκε, ἔφη, καὶ τὴν μητέρα ὄψομεν τὴν σὴν, ἵνα γνῶς ἀπὸ τῶν πραγμάτων, πρὸς τινὰ βίον ἀποκλίνειν συμφέρον.

Ἐπιστήσας οὖν μὲ εἰς οἶκον τινὰ ζοφερὸν λίαν, βρυγμοῦ τὲ καὶ ταραχῆς πεπληρωμένον, δείκνυσι μοὶ κάμινον πυρὸς ἀναφλεγομένην καὶ δεινῶς ἀναπαφλάζουσιν καὶ τίνας φοβεροὺς τῇ καμίνῳ ἔφεστωτας ἐγὼ δὲ ἔμβλεψασα τὴν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ΄ (Που πηγαίνουν οι ψυχές των θανόντων)

καμίνω, δρῶ ἐν αὐτῇ τὴν μητέρα μέχρι τραχήλου βεβαπτισμένην τὸ πυρί, καὶ σκωλήκων ἄπειρον πλῆθος πάντοθεν αὐτὴν κατεσθίον, ἐκείνην δὲ ἐκ τῆς ὀδύνης τοὺς ὀδόντας τρίζουσιν καὶ συγκρούουσιν" ἰδοῦσα δὲ μὲ κακεῖνη μετὰ θρήνων ἀνεκαλεῖτο λέγουσα οἴμοι, τέκνον, τῶν ἀφορήτων ὀδυνῶν! οἴμοι τῶν ἀτελευτήτων κολάσεων! φεῦ μου τὴ ἀθλία! ὅτι διὰ μικρᾶν ἡδονὴν, ὅσας κολάσεις ἐμαυτὴ προεξένησα φεῦ μου τὴ δυστυχεῖ! ὅτι ἀντὶ προσκαίρων ἀπολαύσεων, αἰώνια βασανίζομαι" ἀλλ' ἐλέησον μέ, τέκνον, τὴν σὴν μητέρα, τὴν οὕτω φλεγομένην καὶ δαπανωμένην μνήσθητι τῶν τροφείων ὧν παρ' ἐμοῦ ἔτυχες καὶ ἐλέησον μέ, καὶ δὸς χεῖρα, καὶ ἀνάγαγε με ἐντεῦθεν.

Ἐμοῦ δὲ παραιτουμένης διὰ τοὺς ἔφεστωτας καὶ μηδὲ προσεγγίσει τολμώσης, ἐκείνη πάλιν μετὰ δακρύων ἐβόα τέκνον ἐμόν, βοήθησον μοὶ καὶ μὴ παρίδης οἰκείας μητρὸς ὀδυρμούς μὴ παρίδης τὴν οὕτω δεινῶς ἐν γεέννῃ πυρὸς βασανιζομένην καὶ ὑπὸ τοῦ ἀκοιμήτου βιβρωσκομένην σκώληκος ἐγὼ δὲ παθοῦσα τὴν ψυχὴν πρὸς αὐτήν, ἐξέτεινα τὴν χεῖρά μου ἀνασπᾶσαι αὐτήν του δὲ πυρὸς ἀψαμένου μου μικρὸν τῆς χειρός, σφόδρα ὀδυνηθεῖσα, οἰμώζειν ἤρξαμην, καὶ στενάζειν μετὰ κλαυθμοῦ ὑπὸ δὲ τῶν οἰμωγῶν οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἔξυπνισθεντες, ἀναστάντες καὶ ἄψαντες πῦρ, συνέτρεχον πρὸς μέ, καὶ τῶν κλαυθμῶν τὴν αἰτίαν πυκνῶς ἀνηρώτων μέ.

Ἐγὼ δὲ ἐν ἐμαυτῇ γενομένη, ἃ εἶδον διηγησάμην αὐτοῖς καὶ τοῦ λοιποῦ τὸν τοῦ πατρὸς ἐζήλωσα βίον καὶ εὐχομαι τούτου τυχεῖν καὶ τῆς σὺν αὐτῷ γενέσθαι μερίδος, ἐξ ἔργων αὐτῶν πληροφορηθεῖσα, θεοῦ χάριτι, οἶαι τιμαὶ καὶ δόξαι κεῖνται τοὺς δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζῆν ἐλομένους καὶ πάλιν ὅποια κολάσεις ἐκδέχονται τοὺς τὴν ἑαυτῶν ζωὴν ἐν ἡδυπαθείᾳ καταναλίσκοντας.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΓΕΡΩΝ Ασκητῆς διηγῆθη τα εξής: Ἐξη κάποτε μία ηλικιωμένη καλογραία, ἡ ὁποία ἐπρόκοψε πάρα πολὺ εἰς τὴν ἀρετὴν τὴν ευσέβειαν. Ὄταν τὴν ἠρώτησα διὰ ποῖον λόγον ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ κόσμου, μου διηγῆθη τὸν βίον τῆς. Ὄταν ἤμουν ἀκόμη παιδί, σεβαστε μου πάτερ, -ἤρχισε νὰ λέγῃ- ἐνθυμούμαι, ὅτι ὁ πατέρας μου ἦτο πάρα πολὺ μαλακὸς καὶ καλὸς ἄνθρωπος κατὰ τὸ σῶμα ἦτο ἀδύνατος καὶ ἀρρωστιάρης, ὥστε τὸν περισσότερον καιρὸν τοῦ ἐπερνοῦσε καθηλωμένος εἰς τὸ κρεβάτι. Τὸν διέκρινε δε τόση ἀπλότης, ὥστε μόλις καὶ μετὰ βίας ωμίλει. Ὄταν ἦτο καλὰ ἀφωσιώμετο εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς καὶ ἐκεῖ ἀπασχολεῖτο, μεταφέρων εἰς τὸ σπίτι μας τὰ προϊόντα τῆς καλλιεργείας του. Τόσον δε ὀλιγομίλητος ἦτο, ὥστε ὅσοι δὲν τὸν ἐγνώριζον, τὸν ἐνόμιζον διὰ μουγγόν.

Εντελὼς ἀντίθετος πρὸς τὸν πατέρα μου ἦτο ἡ μητέρα μου. Ἦτο τόσον φιλοπερίεργος καὶ ἀργόσχολος, ὥστε ἠθέλε νὰ μανθάνῃ καὶ πράγματα ἔξω ἀπὸ τὸ

χωριό μας. Ήτο τόσον φλύαρος προς όλους, ώστε κανείς ποτέ δεν την είδεν, έστω και δι' ολίγον, να σιωπά, άλλ' άλλοτε μεν την έβλεπαν να λογομαχή και να φιλονικη, άλλοτε πάλιν να λέγη άσεμνα και απρεπή λόγια, χάριν αστεϊσμού. Τον περισσότερον δε χρόνον της ζωής της τον εδαπανούσε να μεθά και να κάνη συντροφιά με διεφθαρμένους άνδρας. Ήτο δε πολυέξοδος και διεφθαρμένη, ως πόρνη και εκυβέρνα πολύ κακώς το σπίτι μας, ώστε να μη μπορούμεν να ζήσωμεν, αν και τα υπάρχοντά μας δεν ήσαν όλίγα διότι εις αυτήν ο πατέρας μου είχε παραχωρήσει την οικονομικής διαχείρισης του σπιτιού. Μολονότι δε έζούσε κατ' αυτόν τον τρόπον, εν τούτοις ποτέ της δεν αρρώστησεν, αλλ' ούτε και ένιωσε τον παραμικρότερον πόνον παρ' όλην δε την αθλίαν ζωήν, που έζη, διετήρησε το σώμα της υγιές.

Κάποτε λοιπόν ο πατέρας μου απέθανε, κατεξαντληθείς από τας πολυχρονίους νόσους. Τι ήτο όμως εκείνο που συνέβη εις τον θάνατός του; Αμέσως έσηκώθη ένας φοβερός αέρας, ώστε να σείεται ο τόπος, αστραπαι και βρονται εγίνοντο συνεχώς, και έπιπτε βροχή τόσον ραγδαία, ώστε δεν ετολμούσαμεν ούτε δι' ολίγον να ξεμυτίσωμεν έξω από το δωμάτιον. Το κακόν αυτό διήρκεσε τρείς ημέρας, και κατ' ανάγκην εκρατούσαμεν άταφον τον πατέρα μας μέσα εις το δωμάτιον.

Οι συγχωριανοί μας, βλέποντες όλα αυτά τα εμπόδια και κατηγορούντες διά πολλά τον νεκρόν, έλεγον:: πώ, πώ, τι μεγάλο κακό εζούσεν ανάμεσά μας, και δεν το είχομεν αντιληφθ! Φαίνεται, ότι ο νεκρός θα ήτο εχθρός του Θεού, δι' αυτό και ο Θεός δεν επιτρέπει ούτε και τον ενταφιασμόν του ακόμη.

Ημείς όμως, διά νά μή αρχίση η αποσύνθεσης του πτώματος μέσα εις την οικίαν, και από την δυσοσμίας καταστη ακατοίκητος, απετολμήσαμεν, παρά την ραγδαιοτάτην βροχήν, να συνοδεύσωμεν τον νεκρόν εις το νεκροταφείον και να τον ενταφιάσωμεν.

Έκτοτε η μητέρα μου, έχουσα περισσότεράν ελευθερίαν, επεδόθη με περισσοτέραν αναίδειαν εις τα όργια και την ασωτίαν. Τόσον μάλιστα απεθρασύνθη, ώστε μετέβαλε το σπίτι μας εις πορνείον και με τας αδιακόπους απολαύσεις της κατεσπατάλησε όλης μας την περιουσίαν, και εντός ολίγου δεν μας έμεινε πλέον τίποτε. Μετά αρκετον χρόνον από τον θάνατον του πατέρα μου, απέθανε και η μητέρα μου. Της εγένετο δε τόσον λαμπρά και επιβλητική κηδεία, ώστε θα έλεγε κανείς, ότι και αυτή η φύσις έβοηθούσεν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ΄ (Που πηγαίνουν οι ψυχές των θανόντων)

Αφού λοιπόν απέθανε και η μητέρα μου, και εγώ είχον πλέον περάσει την παιδικής ηλικίας, αι δε σωματικοί ορμαί εξηγείροντο και με έγαργάλιζον, ένα βράδυ μού ήλθε μία σκέψις εις τον νούν: ποίον δρόμον να εκλέξω εις την ζωήν μου; Απασχολημένη δε με την σκέψιν αυτήν έλεγον μόνη μου, συνομιλούσα με τον εαυτόν μου: Να προτιμήσω, άραγε, τον βίον του πατέρα μου και να ζήσω με καλωσύνην, με σεμνότητα και με σωφροσύνην;

Αλλ' εκείνος, αν και έζησεν ενάρετα, εν τούτοις κανένα αγαθόν δεν απήλαυσε ποτέ, αλλά και ψεις τόσον μάλιστα κακότυχος υπήρξεν, ώστε ο κατατρεγμός δεν τον άφησε ούτε και όταν απέθανε, να ενταφιασθή όπως όλοι οι άνθρωποι. Εάν λοιπόν ήτο εις τον Θεόν άρεστη η διαγωγή και η συμπεριφορά του πατέρα μου, διατί να δοκιμάση τόσας συμφοράς; Και ποίος υπήρξεν ο βίος της μητέρας μου; Μήπως δεν έζησεν υγιής, αν και είχε ριφθή εις τας απολαύσεις και τας ηδονάς; Αυτόν λοιπόν τον βίον, της μητέρας μου, πρέπει να ζήσω και εγώ διότι είναι προτιμότερον να πιστεύσω εις τα μάτια μου, παρά εις τους λόγους των άλλων.

Με την απόφασιν λοιπόν να ακολουθήσω τα ίχνη της μητέρας μου με ευρήκεν η νύκτα. Και όταν έπεσα να κοιμηθώ, παρουσιάζεται ενώπιόν μου ένας άνθρωπος με τεραστίας σωματικές διαστάσεις και με αγριεμένον πρόσωπον. Αφού με εκοίταξε με οργήν και άγριον βλέμμα, με ήρώτησε με τρομακτικήν φωνήν είπε μου, ποίος είναι ο διαλογισμός της καρδιάς σου; Εγώ τόσον πολύ ετρόμαξα, ώστε ούτε εις το πρόσωπον δεν ετολμούσα να τον κοιτάξω.

Ο φοβερός εκείνος άνθρωπος, με την ιδίαν αυστηρότητα, με ερωτα εκ νέου:

- Είπε μου λοιπόν, τί αποφασίζεις;

Καθώς δε με είδες να έχω παραλύσει από τον φόβον μου και να κινδυνεύω να τρελλαθώ, τότε ο ίδιος μου υπενθύμισε λεπτομερώς όσα προηγουμένως εγώ η ίδια σκεφθή.

Εγώ μόλις συνήλθα ολίγον από τον φόβον και την κατάπληξιν, επειδή δεν ήμπορούσα να αρνηθώ τα όσα μου έλεγεν, ήρχισα να τον παρακαλώ και να τον ικετεύω να με συγχωρήση.

Τότε εκείνος, ως να ήμέρωσεν ολίγον, με επήρεν από το χέρι και μου είπεν: .

- Έλα, να ίδης που ευρίσκονται ο πατέρας σου και η μητέρα σου από εκεί και πέρα διάλεξε οποίον τρόπος ζωής θέλεις διά τον εαυτόν σου.

Αφού λοιπόν με έβγαλεν από εκεί που ήμουν, με ωδήγησεν εις ένα απέραντον κήπον, όπου ήσαν φυτευμένα διάφορα ωραία δένδρα, ανώτερα, κατά το κάλλος, από κάθε περιγραφήν και γεμάτα από διαφόρους καρπούς. Εκεί δε, καθώς έβάδιζα μαζί με τον φοβερόν εκείνον άνθρωπον, με συναντά ο πατέρας μου, με αγκαλιάζει και μου λέγει, καταφιλών με τρυφερά αγαπημένος μου παιδί.

Εγώ τότε, εναγκαλισθείσα με χαραν τον πατέρα μου, παρακαλούσα να μείνω κοντά του. Ο πατέρας μου με γλυκύτητα μου απαντά:

- Τώρα, παιδί μου, δεν είναι δυνατόν να γίνη αυτό· εάν όμως ελήσης να ακολουθήσης τον ιδικόν μου τρόπος ζωής, δεν θα περάση πολύς καιρός και θα έλθης και συ εδώ. Καθώς δε εγώ εξηκολούθουν να παρακαλώ να μείνω μαζί του, με έσυρεν από το χέρι ο Αγγελος, που με συνόδευε και μου λέγει:

- Έλα τώρα να ίδης και την μητέρα σου, διά να πληροφορηθής από τα ίδια τα πράγματα, ποίον δρόμον έχεις συμφέρον να ακολουθήσης εις την ζωήν σου.

Αφού λοιπόν με οδήγησεν εις ένα κατασκότεινον τόπον, από όπου ήκούετο μεγάλη ταραχή και βογγητά, μου δείχνει ένα καμίνι αναμμένον, του οποίου κάθε τόσοσιν εδυνάμωνεν η φωτιά του και έβραζεν, έξω δε από αυτό το καμίνι εστέκοντο μερικοί απαίσιοι και φοβεροί την όψιν.

Καθώς εκοιτούσα καταφοβισμένη τον φοβερόν εκείνον τόπον των βασάνων, βλέπω την μητέρα μου, βυθισμένην μέχρι του λαιμού μέσα την φλογισμένην κάμινον και αναριθμήτους σκώληκας να την κατατρώνουν από παντού, από τον πόνον δε και την φρίκην έτρεμεν, ενώ τα δόντια της εκτυπούσαν και έτριζαν.

Μόλις εσήκωσε τα μάτια της και με είδε και εκείνη, ήρχισε να κλαίη σπαρακτικά και να μου λέγη:

- Αλλοίμονον, παιδί μου! Οι πόνοι μου είναι ανυπόφοροι! ατελείωτα είναι τα βασανιστήριά μου! Αλλοίμονον εις εμέ τήν δυστυχισμένην! Δι' όλιγοχρόνιον ηδονήν και αμαρτωλήν απόλαυσιν, πόσον φοβεράς τιμωρίας επροκάλεσα εις τον εαυτόν μου! Αλλοίμονον εις εμέ την αθλίαν! αντι των προσκαίρων απολαύσεων της προσωρινής ζωής, βασανίζομαι τώρα αιωνίως. Αλλά, παιδί μου, ελέησον την μητέρα σου, η οποία, όπως με βλέπεις, φλέγομαι και υπό του πυρός κατατρώνγομαι. Θυμήσου, παιδί μου, πώς σε εθήλασα και σε εμεγάλωσα και ελέησέ με δός μου το χέρι σου και βγάλε με απ' εδώ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ΄ (Που πηγαίνουν οι ψυχές των θανόντων)

Ενώ δε εγώ παρέμενα άπρακτος και δεν ετολμούσα ούτε και να πλησιάσω προς την μητέρα μου, από εντροπήν δι' αυτούς που ήσαν κοντά, εκείνη πάλιν με δάκρυα εκραύγαζε δυνατά:

- Παιδί μου, βοήθησε με και μη περιφρονήσης την μητέρα σου και τους θρήνους της. Μή παραβλέψης την δυστυχισμένην, που τόσον φοβερά βασανίζεται εις την γέννην του πυρός και κατατρώγεται συνεχώς από τον ακοίμητον σκώληκα.

Εγώ τότε παρακινηθείσα από συμπάθειαν ήπλωσα προς αυτήν το χέρι μου, διά να την βγάλω από την φοβεραν εκείνην κόλασιν. Μόλις όμως η φλόγα της φωτιάς ήγγισεν ολίγον το χέρι μου, επόνεσα πάρα πολύ και ήρχισα να κραυγάζω οδυνηρά και να κλαίω με στεναγμούς. Από τους θρήνους και τας οιμωγάς εξύπνησαν όσοι εκοιμώντο εις το σπίτι, εσηκώθηκαν, άναψαν φώς, έτρεξαν κοντά εις το κρεβάτι μου και με επανειλημμένας ερωτήσεις έζητούσαν να μάθουν γιατί έκλαιον, εις τον ύπνον μου, και αναστέναζα.

Τότε εγώ, αφού συνήλθα ολίγον, ήρχισα να διηγούμαι εις αυτούς όσα είδον εις το όραμά μου.

Από εκείνην την ημέραν απεφάσισα πλέον οριστικώς να ζήσω, όπως ο πατέρας μου, του οποίου τον βίον εξήλωσα: εύχομαι δε να με αξιώση ο Θεός να το επιτύχω και να συναντηθώ μαζί του, δια να ζήσωμεν μαζί, διότι, με την Χάριν του Θεού, από τα ίδια τα πράγματα έπληροφόρηθην ποίαι δόξαι και τιμαι έχουν ετοιμασθε, δι' όσους προετίμησαν να ζήσουν με ευσέβειαν και αρετήν, καί, αντιθέτως, πάλιν, ποΐαι φοβεραι τιμωρίαι και κολάσεις περιμένουν όσους δαπανούν την ζωήν των εις τα πάθη και τας ηδονάς.

Δ'. Γρηγορίου του Διαλόγου

Ο ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΣ Βενέδικτος, έν μιᾷ έστῶς έν τῷ έαυτοῦ κελλίῳ, επάρας εις τὸν ἀέρα τοὺς ὀφθαλμούς, εἶδε τῆς δσίας αὐτοῦ ἀδελφῆς τὴν ψυχὴν, ὡς έν εἶδει περιστερᾶς ἀστραπτούσης ἀναγομένην εις οὐρανὸς καὶ πνευματικῆς πληρωθεῖς εὐφροσύνης, μεγάλως τῷ Θεῷ εὐχαρίστησεν· εἶτα τοῖς μετ' αὐτοῦ ἀδελφοῦς τὴν αὐτῆς τελείωσιν ἐμήνυσεν, οὓς καὶ ἀπέστειλεν εὐθέως, ἕνα το σεμνὸν αὐτῆς καὶ τίμιον σῶμα εις τὸ Μοναστήριον ἀγάγωσιν· καὶ γὰρ τόπος έν ᾧ ἡ Παρθένος αὕτη ἡσκεῖτο, οὐ πολὺ του κατὰ τὸν Ὅσιον Μοναστηρίου ἀπεῖχε πορευθέντες οὖν οἱ ἀδελφοί, καὶ εὐρόντες αὐτὴν τελειωθείσαν, ἤνεγκαν τὸ ἅγιον σῶμα αὐτῆς καὶ ἔθαψεν έν τῷ μνήματι, δ ἦν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ΄ (Που πηγαίνουν οι ψυχές των θανόντων)

ἐαυτῷ ἐτοιμάσας ὁ θεῖος Βενέδικτος ὧν γὰρ ὁ νοῦς ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἡνωμένος ἦν ἐν ἀλλήλοις, τούτων καὶ τὰ πανίερα σώματα οὐδὲ τὴ ταφὴ ἔχωρισθησαν.

2. Καὶ ἄλλοτε δὲ οὗτος καὶ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος ἐν νυκτὶ πρὸς τὴ ἐαυτοῦ θυρίδι ἐστῶς, καὶ τὸν παντοδύναμον Θεὸν δυσωπῶν, αἰφνίδιον ἀναβλέψας εἶδε καὶ ἰδοὺ φωτοχυσία ἐφάνη οὐρανόθεν τοσαύτη, ὡς ἅπαν το τῆς νυκτὸς σκότος φυγαδευθῆναι, καὶ τὸν ἀέρα οὕτω καταυγασθῆναι, ὡς πλεῖον καταλάμπειν τοῦ τῆς ἡμέρας φωτὸς καὶ ἄλλο δὲ θαύματος πλήρες μυστήριον ἐν τῇ τῆς ὀπτασίας ἐκείνης ὥρα ἐξηκολούθησε, καθὼς καὶ "Ὁσῖος οὗτος μετέπειτα διηγήσατο εἶδον γὰρ φησι, καὶ ἰδοὺ ὁλος ὁ κόσμος ὡς ὑπὸ μίαν τοῦ ἡλίου ἀκτίνα συναθροισθεῖς ἦν ταύτῃ δὲ τῇ λαμπρότητι τοῦ οὐρανοῦ φωτὸς προσέχων, εἶδε Γερμανοῦ τοῦ Καπούης Ἐπισκόπου τὴν ἁγίαν ψυχὴν, ὡς ἐν πυρίνῃ σφαῖρα ὑπὸ Ἁγγέλων ἐν οὐρανῷ ἀναλαμβάνομένην· τὴ οὖν ἐπαύριον πέμψας εἰς Καπούης καὶ δίκαιος οὗτος ἀνὴρ, ἔμαθεν ὅτι ἐν αὐτῇ τῇ ριπῇ ἢ τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ τελείωσις γέγονεν ἐν ἣ αὐτὸς τὴν πρὸς οὐρανὸν ἄνοδος τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἐθεάσατο.

Ερμηνεία

ΜΙΑΝ ΗΜΕΡΑΝ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ Βενέδικτος, καθὼς ἔστεκετο εἰς τὸ κελλίον τοῦ, ὑψωσε τὰ μάτια τοῦ πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶδε τὴν ψυχὴν τῆς οσίας ἀδελφῆς τοῦ νὰ ἀνέρχεται εἰς τὸν οὐρανόν, ὡς μία ολόλαμπρος λευκὴ περιστερὰ. Ἡ ψυχὴ τοῦ τότε ἐγέμισεν ἀπὸ πνευματικῆς χαρὰς καὶ αγαλλίασιν, καὶ ηυχαρίστησε τὸν Θεόν. Κατόπιν ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς υποτακτικούς τοῦ τὸν θάνατός τῆς καὶ τοὺς ἐστείλεν ἀμέσως εἰς τὸ μέρος, ὅπου ἡσκήτευσεν, διὰ νὰ παραλάβουν τὸ τίμιον καὶ σεμνὸν σῶμα τῆς καὶ νὰ τὸ φέρουν εἰς τὸ Μοναστήριον· διότι τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον ἡσκήτευσεν ἡ Παρθένος αὐτή, δὲν εὐρίσκετο μακρὰν ἀπὸ τοῦ Μοναστηρίου τοῦ οσίου Βενεδίκτου.

Πράγματι λοιπὸν μετέβησαν οἱ ἀδελφοί, τὴν εὐρον νεκράν καὶ ἔφεραν τὸ ἅγιον σῶμα τῆς τότε ὁ ὀσῖος Βενέδικτος τὴν ἐθαψεν εἰς τὸ μνήμα, ποῦ εἶχεν ἐτοιμάσει γιὰ τὸν εαυτὸν τοῦ. Διότι ἐκείνων τῶν ὁποίων ὁ νοῦς ἦτο ἡνωμένος με τὸν σύνδεσμον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, αὐτῶν καὶ τὰ πανίερα σώματα οὔτε κατὰ τὸν ἐνταφιασμὸν δὲν ἔχωρισθησαν.

2. Καὶ ἄλλοτε πάλιν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς τοῦ Θεοῦ, ἐστάθη μίαν νύκτα εἰς τὸ παράθυρον τοῦ κελλίου τοῦ καὶ παρεκάλει τὸν παντοδύναμον Θεόν· ἐξαφνα ὑψωσε τοὺς ὀφθαλμούς τοῦ πρὸς τὸν οὐρανόν καὶ εἶδε κάτι παράδοξον ἐντελῶς ἀπροσδοκῆτως ἐφάνη ἀπὸ τὸν οὐρανὸν μία τόσο ἐντονὸς φωτοχυσία, ὥστε, διὰ μίας, ἐξηφανίσθη τὸ νυκτερινὸν σκοτάδι, καὶ ἔλαμψε τόσο πολὺ ὁ αἶρας, ὥστε

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ΄ (Που πηγαίνουν οι ψυχές των θανόντων)

εφωτίσθη η περιοχή περισσότερον και από το φως της ημέρας εν συνεχεία προς την θαυμαστής αυτήν φωτοπλημμύραν, - καθώς διηγείτο μετέπειτα ο ίδιος ο Όσιος - επηκολούθησε και άλλο θαύμα, την ιδίαν ακριβώς ώραν του οράματος, θαύμα πλήρες μυστηρίου.

Είδον – διηγείτο – ώσαν όλος ο κόσμος να συνεκεντρώθη κάτω από μίαν ηλιακής ακτίνα: ενώ δε η προσοχή μου ήτο εστραμμένη προς την λαμπρότητα του ουρανίου αυτού φωτός, βλέπω την αγίαν ψυχήν του Επισκόπου Καπούης Γερμανού ως πυρίνην σφαίραν να ανυψώνεται από τους Αγγέλους εις τον Ουρανόν. Αμέσως την άλλην ημέραν έστειλεν αυτός ο δίκαιος άνθρωπος υποτακτικόν του εις Καπούης και επληροφορήθη, ότι την ιδίαν ακριβώς στιγμήν, που είδε το όραμα, συνέβη ή τελείωσις του Αγίου Γερμανού, του οποίου την ψυχήν είδε να ανέρχεται προς τον ουρανόν.

Πετρος

ΚΑΙ πῶς ἐνδέχεται ἅπαντα τὸν κόσμον συναχθῆναι ὡς ὑπὸ μίαν τοῦ ἡλίου ἀκτίνα πρὸ τῆς κοινῆς ἀναστάσεως; ἢ πῶς δυνατόν ἅπαντα τὸν κόσμον ὑπὸ ἐνὸς ἀνθρώπου δραθῆναι;

Ερμηνεία - Πέτρος

ΕΙΠΕ ΜΟΙ, πάτερ, πῶς εἶναι δυνατόν ὅλος ο κόσμος να συγκεντρωθῇ κάτω από μίαν ηλιακής ακτίνα, πριν από την κοινήν ἀνάστασιν όλων των νεκρών; ἢ πῶς εἶναι δυνατόν ολόκληρος ο κόσμος να γίνῃ ορατός από ένα άνθρωπον;

Γρηγόριος

ΑΣΦΑΛΩΣ πρόσεχε, Πέτρε, ὃ λέγω ψυχὴ τῇ θεωμένη τὸν κτίστην ἅπας ὁ κόσμος στενὸς ἔστιν ὅτι αὐτὴ ἢ τοῦ θείου φωτὸς θεωρία, ἐν τῷ νοῦ ἐνδοθεν ἐμπλατύνεται καὶ τοσούτον ὁ νοῦς ὑπ' αὐτῆς ἄνω πρὸς τὸν Θεὸν ἐφαπλούται καὶ ἐπεκτείνεται, ὡς ἀνώτερος πάσης τῆς κτίσεως γίνεται ἐκεῖ δὲ γινόμενος, καὶ τοσούτον ἑαυτὸν πλατυνθέντα θεώμενος, ἐπιγινώσκει ὅσον βραχὺ ἔστιν, ὅπερ ἐν τῇ ταπεινώσει τοῦ σώματος ὧν κατασχεῖν ἢ ἰδεῖν οὐκ ἡδυνάτο. Τί οὖν θαυμαστόν, εἰ καὶ ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐν, τῷ φωτὶ τοῦ θεοῦ ὑπάρχων, καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοσούτον ὑψωθείς τὲ καὶ πλατυνθείς, ὅλον τὸν κόσμον ὡς συναχθέντα ἐνώπιον αὐτοῦ ἐθεάσατο; οὐχὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ παραστάντος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ τοῦ νοὸς αὐτοῦ τῷ νοερῷ ἐκείνῳ φῶ. πρὸς θεὸν ἀρπαγέντος καὶ πλατυνθέντος καὶ ἐν αὐτῷ εὐχερῶς ἃ εἶδε θεωρήσαντος ἕκαστον γὰρ τῶν ὄντων ἐνδον ἔστι τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ οὖν τῷ φωτὶ τῷ τοῦς ἔξωθεν ὀφθαλμοῖς ἐξαστράψαντι,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ΄ (Που πηγαίνουν οι ψυχές των θανόντων)

φῶς ἐνδότερόν τους νοερούς αὐτοῦ κατηύγασεν ὀφθαλμούς, δι' οὐ ἡ τὲ ψυχὴ ἐν ὑψίστοις ἄρπαγείσα ἐδείχθη αὐτῷ, καὶ πάντα τα κατώτερα μέρη πόσον στενὰ εἰσι.

Ερμηνεία - Γρηγόριος

ΠΡΟΣΞΕΕ ΚΑΛΑ, Πέτρε, εἰς αὐτό που θα σου εἰπῶ. Διὰ την ψυχὴν που ἤξιώθη να βλέπῃ τον Κτίστην, ὅλος ο κόσμος εἶναι στενός διότι αὐτὴ ἡ θεωρία του Θεοῦ φωτός μεγαλώνει τόσο πολύ μέσα εἰς τον νούν και τόσο πολύ ο νούς απλώνεται και διευρύνει τα ὅρια τῆς υπάρξεώς του ἀπὸ την μυστικὴν αὐτὴν θεωρίαν, ὥστε γίνεται ἀνώτερος ἀπὸ ὅλην την κτίσιν. Οταν δε φθάσῃ εἰς την κατάστασιν αὐτὴν και ἴδῃ εαυτὸν πόσον ἔχει πλατυνθῇ, τότε ἐννοεῖ πόσον μικρόν εἶναι ἐκεῖνο το ὁποῖον, ὅταν εὐρίσκετο μέσα εἰς το ταπεινόν σῶμα του, δεν ἠδύνατο να ἐννοήσῃ ἢ να ἴδῃ.

Ποῦ λοιπόν βλέπεις το παράξενον, εἰάν και αὐτός ο ἅγιος ἄνθρωπος, εὐρισκόμενος ὑπὸ τον φωτισμόν του φωτός του Θεοῦ, και ὑπὸ του Θεοῦ αὐτοῦ φωτισμοῦ ὑψωθείς και πλατυνθείς τόσο πολύ, εἶδεν ὅλον τον κόσμον ὡς να εἶχε συγκεντρωθῇ ἐνώπιόν του; Αὐτό βεβαίως συνέβη ὅχι διότι ο ουρανός και ἡ γῆ συνεκεντρώθησαν εἰς το ἴδιον μέρος, ἀλλὰ διότι ο νούς αὐτοῦ ἀνηρπάγη ἀπὸ το νοερόν ἐκεῖνο φῶς και ἀνουψώθη πρὸς τον Θεόν, ὁπότεν ἐπλατύνθη τόσο πολύ, ὥστε να θεωρήσῃ με ευκολίαν αὐτά που εἶδε, διότι κάθε ἓνα ἀπὸ τα ὄντα εὐρίσκεται μέσα εἰς την περιοχὴς του Θεοῦ! Με αὐτό λοιπόν το θαυμαστόν φῶς, που ἐθάμπωσε τους ἐξωτερικούς του ὀφθαλμούς, φῶς ἐσωτερικόν ἐφώτισε τους νοερούς ὀφθαλμούς του, δια του ὁποῖου ἐφανερώθη εἰς αὐτόν πῶς ἡ ψυχὴ του Ἀγίου Γερμανοῦ Καπούης ἀνηρπάγη ἀπὸ τους Ἀγγέλους πρὸς τα ὑψη, ἀλλὰ και πόσον στενὰ και περιωρισμένα εἶναι ὅλα τα κατώτερα μέρη,

Πετρος

Συντίθεμαι.

Ερμηνεία Πετρος

Εἶμαι σύμφωνος με ὅσα λέγεις.

Γρηγόριος

ΕΝ ΤΩΙ ΚΑΙΡΩΙ ἐν ᾧ ἔμελλεν ὁ ἀοίδιμος οὗτος ἀνὴρ ἐκ τῆς παρουσίας ζωῆς ἐκδημῆσαι καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν Θεόν, προλαβὼν ἐμήνυσε τὴν ἡμέραν τῆς τελευτῆς αὐτοῦ τους τὲ συνούσιν αὐτῷ μαθηταῖς, καὶ τοῖς ἐκ μήκους οὖσιν οἷς ἐδήλωσεν, ὅτι καὶ τί σημεῖον αὐτοῖς γενήσεται, δι' οὐ γινώσκονται ὅτε αὐτὸς χωρίζεται ἐκ τοῦ σώματος. Πρὸ οὖν ἐξ ἡμερῶν τῆς ὁσίας αὐτοῦ κοιμήσεως, ἀνοιγῆναι τὸ ἑαυτοῦ μνημεῖον ἐκέλευσε"

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ' (Που πηγαίνουν οι ψυχές των θανόντων)

καὶ εὐθέως λαβροτάτω πυρετὸ κατεσχέθη ὑφ' οὐ ἐπὶ ἑξ ἡμέραις τὸ σῶμα αὐτοῦ κατεφρύσσετο, ἐν δὲ τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ ἐκέλευσε τοὺς ἑαυτοῦ μαθηταῖς ἄραι αὐτόν, καὶ ἀπενεγκεῖν εἰς τὸ εὐκτήριον. Ἀπενεχθεῖς οὖν ἐκεῖ, καὶ τῶν ἀχράντων μεταλαβὼν μυστηρίων, ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν ἐστῶς καὶ ὑπ' αὐτῶν διαβασταζόμενος τὲ καὶ στηριζόμενος, ὕψωσε τὰς χεῖρας εἰς οὐρανὸς καὶ οὕτως ἄνω ἀτενίζων καὶ προσευχόμενος, τὴν ἡγιασμένην ἀφῆκε ψυχὴν. Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ δύσιν ἀδελφούς, τὸ μὲν ἐνὶ ἐν τῷ ἑαυτοῦ ἡσυχάζοντι κελλίῳ, τῷ δὲ ἑτέρῳ μήκοθεν οἰκοῦντι, ὄρασις ὁμοία ἐφάνη. Εἶδον τοίνυν ἑκάτεροι καὶ ἰδοὺ ὁδὸς τις θαυμαστὴ ἀπὸ τοῦ κελλίου τοῦ ὁσίου μέχρι τοῦ οὐρανοῦ πρὸς ἀνατολᾶς ἀντείνεται ἐκ λαμπρῶν τινῶν ἱματίων καὶ σηρικῶν ἔστρωμενῇ ὅλῃ ἐν αὐτῇ δὲ καὶ τινὲς ἄνδρες ἐξαίσιου λαμπάδας κατέχοντες, ἐνορδίνως βαδίζοντες ἀνήρχοντο. Ἀνὴρ δὲ τις ἕτερος λευχείμων καὶ αὐτὸς καὶ φωτοειδὴς πλησίον αὐτῶν ἐστηκὼς, ἥρωτα τούτους, εἰ τὴν ὁδὸν ταύτην ἦν κατανοοῦσε θαυμάζοντες ἐπίστανται τίνας ἐστὶ τῶν δὲ ἀγνοεῖν εἰπόντων, ἔφη καὶ φανεῖς αὕτη ἐστὶν ἡ ὁδός, δι' ἧς καὶ τοῦ θεοῦ ἀγαπητὸς Βενέδικτος εἰς οὐρανὸν ἀνέρχεται ἐν ἑαυτοῖς οὖν γενόμενοι τῶν δρώντων ἑκάτερος, συνήκαν τὴν τοῦ ἀγίου ἀνδρὸς τελείωσιν, καθάπερ παρόντες καὶ δρώντες αὐτὸν τελειούμενον.

Ερμηνεία - Γρηγόριος

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗΝ που ἐπρόκειτο ὁ Ἅγιος αὐτὸς ἄνθρωπος, δηλαδή ὁ Ὅσιος Βενέδικτος, νὰ ἀπέλθῃ ἀπὸ τὴν πρόσκαιρον αὐτὴν ζωὴν καὶ νὰ διαμείνῃ πλέον αἰωνίως πλησίον τοῦ Θεοῦ, προέβλεψε τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου τοῦ καὶ τὴν προανήγγειλεν εἰς τοὺς υποτακτικούς του, καθὼς καὶ εἰς τοὺς μαθητὲς που εὐρίσκοντο μακρὰν τοῦ. Εἰς ὅλους αὐτοὺς ἐφάνέρωσεν, ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου τοῦ θα γίνῃ κάποιο σημεῖον, με τὸ ὁποῖον θα ἀντιληφθοῦν ὅλοι, ὅτι χωρίζεται ἡ ψυχὴ τοῦ ἀπὸ τοῦ σώματος.

Εξ ἡμέρας λοιπὸν πρὶν ἀπὸ τὴν οσίαν τοῦ κοίμῃσιν διέταξε τοὺς υποτακτικούς του νὰ ανοίξουν τὸν τάφον τοῦ ἀμέσως δε κατελήφθῃ ἀπὸ ἰσχυρότατον πυρετόν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον, ἐπὶ ἐξ ἡμέρας, ἐψήνετο κυριολεκτικῶς τὸ σῶμα τοῦ. Τὴν ἑκτὴν ἡμέραν διέταξε πάλιν τοὺς υποτακτικούς του νὰ τὸν σηκώσουν καὶ νὰ τὸν οδηγήσουν εἰς τὸν Ναόν.

Αφοῦ λοιπὸν τὸν μετέφεραν εἰς τὸν Ναόν καὶ μετέλαβε τῶν Αχράντων Μυστηρίων, ἐστάθῃ εἰς τὸ μέσον τῶν υποτακτικῶν τοῦ, οἱ ὁποῖοι τὸν υπεβάσταζον καὶ τὸν συνεκράτουν, δια νὰ παραμείνῃ ὀρθίος, ὕψωσε τὰ μάτια τοῦ πρὸς τὸν οὐρανόν καὶ ἤρχισε μετὰ θερμότητος νὰ προσεύχεται. Οὕτως εἰς αὐτὴν τὴν κατανυκτικὴν στάσιν, με ὑψωμένα τὰ βλέμματα πρὸς τὸν οὐρανόν καὶ προσευχόμενος μετὰ θερμότητος, παρέδωκεν εἰς τὸν Θεόν τὴν ἡγιασμένην ψυχὴν τοῦ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ΄ (Που πηγαίνουν οι ψυχές των θανόντων)

Την στιγμήν ακριβώς εκείνην δύο αδελφοί, εκ των οποίων ο ένας ησύχαζεν εις το κελλίον του και δε άλλος κατοικούσε πολύ μακράν, είδον ακριβώς το ίδιον όραμα. Είδος λοιπόν και οι δύο, αλλά καθένας χωριστά, ένα δρόμον θαυμαστόν, που ωδήγει από το κελλί του Οσίου προς Ανατολάς μέχρι του Ουρανού. Ο δρόμος αυτός ήτο ολόκληρος στρωμένος από λαμπρά ενδύματα και μεταξωτά. Εις αυτόν τον δρόμον ανέβαινον και μερικοί εξαίσιτοι άνδρες, οι οποίοι εκρατούσαν λαμπάδας και εβάδιζαν μέ τάξιν. Έξαφνα εις αυτήν την ωραίαν και επιβλητικής σκηνήν παρουσιάζεται ένας άλλος λευκοφορεμένος άνδρας, ο οποίος αστραποβολούσε και αυτός και εστάθηκε κοντά εις εκείνους, που εβάδιζαν και τους έρωτά:

– Γνωρίζετε, άραγε, διά ποίον έχει στρωθή ο δρόμος αυτός, που βλέπετε με τόσον θαυμασμόν;

– Όχι, δεν γνωρίζομεν, απήντησαν εκείνοι.

– Ο δρόμος αυτός – είπε τότε προς αυτούς και λευκοφόρος - είναι αυτός, τον οποίον θα βαδίση ο αγαπημένος του Θεού Βενέδικτος και θα αναβή εις τον ουρανόν.

Μόλις συνήλθον και οι δύο από το καταπληκτικόν αυτό όραμα, αντελήφθησαν αμέσως, ότι ανεφέρετο εις την κοίμησιν του Αγίου ανθρώπου ήσαν δε τόσον βέβαιοι δι' αυτό, ως να ήσαν παρόντες και να τον έβλεπον εις τας τελευταίας στιγμές του.

ΣΤ'. Εν τω Γεροντικώ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ ό Άββās Μακάριος ό Αιγύπτιος, ότι περιπατών πότε εις την έρημον, εύρον κρανίον νεκρού κείμενον έν τῷ εδάφει και σαλεύσας αυτό τη βαΐνη ράβδω, ήκουσα φωνής έξ αυτού και λέγω αυτόῳ" σὺ τίς εἶ; τὸ δέ ἀπεκρίθη μοί: ἐγὼ ἀρχιερεὺς ήμην τῶν ειδώλων και τῶν μεινάντων Έλλήνων έν τῷ τόπο τούτῳ" σὺ δέ εἶ Μακάριος και πνευματοφόρος ἴσθι οὖν ὅτι καθ' οἷαν ὥραν σπλαγχνισθῆς τοῖς έν κολάσει και εὐχη ὑπὲρ αὐτῶν, παραμυθοῦνται ὀλίγον..

Ἦρώτησεν ό γέρων· ποία ἐστὶν ή παραμυθία; και τίς ή κόλασις; ἀπεκρίθη τὸ κρανίον ὅσον ἀπέχει ό οὐρανὸς ἀπὸ τῆς γῆς, τοσούτον ἐστι τὸ ὑποκάτωθεν πῦρ ήμῶν, ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς ἐστηκότων ήμῶν έν μέσῳ τοῦ πυρὸς και οὐκ ἔστι τινὰ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον θεάσασθαι τὸν ἕτερον, ἀλλὰ τὸ πρόσωπον ἐκάστου πρὸς τὸν ἑτέρου νῶτον κεκόλληται ὡς οὖν εὐχη ὑπὲρ ήμῶν, ἐκ μέρους τίς θεωρεῖ τὸ πρόσωπον τοῦ ἑτέρου αὕτη ἐστὶν ή παραμυθία.

Ὁ δὲ γέρων ἀκούσας, καὶ βαρὺ στενάξας, εἶπεν οὐαὶ τῇ ἡμέρᾳ ἐν ἣ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος, ἦγουν καὶ ἁμαρτωλὸς" τούτῳ γὰρ καλὸν ἦν εἰ μὴ ἐγεννήθη, ὥς περὶ τοῦ Ἰούδα καὶ Κύριος ἔφησε. Λέγει πάλιν τῷ κρανίῳ ὁ γέρων: ἔστιν ἄλλη χεῖρων βάσανος; τὸ δὲ ἀπεκρίθη ἔστι μείζων κόλασις ὑποκάτωθεν ἡμῶν ἔφη ὁ γέρων καὶ τίνες εἰσὶν ἐκεῖ καὶ τὸ δὲ εἶπεν ἡμεῖς, ὥς μὴ εἰδότες τὸν Θεόν, κὰν ὀλίγον ἔλεουμεθα οἱ δὲ ἐπιγνόντες τὸν Θεὸν καὶ ἀρνησάμενοι αὐτόν, ὑποκάτωθεν ἡμῶν εἰσι, καὶ χειρόν κολάζονται λαβῶν οὖν ὁ γέρων τὸ κρανίον, ἔχωσεν αὐτὸ καὶ παρήλθεν.

Ακούσωμεν καὶ φοβηθῶμεν οἱ τα διηγήματι ἐντυγχάνοντες εἰ γὰρ οἱ τὸν Θεὸν ἀρνησάμενοι χειρόν καὶ τῶν ἀπίστων κολάζονται, σπουδάσωμεν μὴ τοῖς ἔργοις τοῦ σκότους αὐτὸν ἀρνήσασθαι, ἵνα τὴν δεινὴν ταύτην τιμωρίαν ἐκφύγωμεν ἀρνησίθεος γὰρ ἔστι οὐχὶ μόνον δὲν ἔργῳ ἢ λόγῳ, ἀλλὰ καὶ δὲν τοῖς ἀθέστοις ἔργοις αὐτὸν ἀρνούμενος, κὰν τῷ λόγῳ ὁμολογῶν φαίνεται καὶ μάρτυς ὁ Ἀπόστολος λέγων" «θεὸν δμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται».

2. Καὶ ὁ ἀδελφóθεος Ἰάκωβος φάσκων εἰς τὶς δοκεῖ θρησκὸς εἶναι, ἥτοι πιστός, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, ἦγουν τὰ θαρρεῖν εἰς τὴν πίστιν, τούτου μάταιος ἡ θρησκεία ἢ γὰρ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων, νεκρὰ ἔστιν». Ἔχει δὲ ὁ λόγος φανερῶς καὶ τὸ δίκαιον" φησὶ γὰρ ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Προφήτου: «οὐαὶ, δι' οὗς τὸ ὄνομά μου βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν»' εἰ οὖν ἡμεῖς ὁ λαὸς Θεοῦ καὶ κληρὸς Ἁγίος, καὶ τὰ τοιαῦτα ὀνομαζόμενοι, διὰ τῶν τῆς ἀτιμίας ἔργων τὸν θεὸν ἐξυβρίζομεν καὶ τὸ καλὸν ὄνομα, ὁ ἡμῖν ἐπικέκληται βλασφημεῖσθαι ἐν τοῖς ἀπίστοις, δι' ὧν ποιοῦμεν, παρασκευάζομεν, πῶς οὐ δίκαιον ἡμᾶς τοὺς αἰτίους τῆς βλασφημίας ταύτης καὶ ὕβρεως κολασθῆναι καὶ τῶν ἀπίστων βαρύτερον; ἄλλως τὲ «καὶ ὁ εἰδὼς τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου αὐτοῦ, ὥς αὐτὸς φησιν ὁ Σωτὴρ δ δίκαιος κριτὴς καὶ ἀπαραλόγιστος, καὶ μὴ ποιήσας αὐτὸ δαρήσεται πολλὰς καὶ δὲ μὴ εἰδὼς μηδὲ ποιήσας, δαρήσεται ὀλίγας».

Διὸ φρίζωμεν, ἀδελφοί, καὶ ἀγωνισώμεθα κατὰ τὴν ἐπιχορηγουμένην ἡμῖν ἐκ Θεοῦ δύναμιν, πιστοὶ ἐκ τῶν ἔργων μάλιστα φαίνεσθαι καὶ πάντα ποιεῖν εἰς δόξαν Θεοῦ, ἵνα καὶ δι' ἡμῶν ἐκ τῶν δρώντων ἀνθρώπων καὶ ὑπερδεδοξασμένος δοξάζεται.

3. Καθεζόμενος πότε ὁ Ἀββᾶς Σιλουανὸς μετὰ ἀδελφῶν ἐγένετο ἐν ἔκστασει καὶ πίπτει ἐπὶ πρόσωπον εἴτα μετὰ βραχὺ ἀναστὰς, ἔκλαιεν" οἱ δὲ ἀδελφοὶ παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες" εἶπε ἡμῖν τί ἔχεις, Πάτερ; δ δὲ ἐσιώπα καὶ ἔκλαιεν" ὥς δὲ ἐπὶ πλεῖον αὐτὸν ἠνάγκαζον, εἶπεν: ἐγὼ εἰς τὴν κρίσιν ἤρπαγην καὶ εἶδον πολλοὺς τῶν Μοναχῶν ἀπαγομένους εἰς κόλασιν καὶ πολλοὺς τῶν κοσμικῶν ἀπερχομένους εἰς Βασιλείαν" διὸ καὶ ἐπένθει αἰεὶ ὁ Γέρων καὶ οὐδέποτε ἤθελεν ἐξελθεῖν ἐκ τοῦ κελλίου αὐτοῦ εἰ δὲ καὶ συνέβη αὐτὸν ἀναγκασθέντα διὰ τινὰ χρεῖαν ἐξελθεῖν, ἔσκεπε τῷ κουκουλίῳ τὸ πρόσωπον.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ ο Αιγύπτιος διηγήθη εις τους υποτακτικούς του το εξής περιστατικόν. Κάποτε, καθώς εβάδιζα εις την έρημον, ευρήκα ένα κρανίον αποθαμένου, κάτω εις το έδαφος το μετεκίνησα ελαφρά με το ραβδί μου και, κατάπληκτος, ακούω φωνήν από το κρανίον αυτό. Τότε με θάρρος και χωρίς φόβον έρωτώ το κρανίον:

– Σύ, ποιος είσαι; Το κρανίον μου απαντά, ως να ήτο άνθρωπος ζωντανός:

– Εγώ ήμην Αρχιερεύς των ειδώλων και των Ελλήνων, που έμεναν κάποτε εις αυτόν τον τόπον· συ δε είσαι ο πνευματοφόρος Μακάριος: μάθε λοιπόν ότι οποιανδήποτε ώραν λυπηθής τους κολασμένους και προσευχηθής χάριν αυτών, παρηγορούνται ολίγον.

Ο Αββάς Μακάριος έρωτά πάλιν το κρανίον:

– Ποία είναι η παρηγορία; Και ποία είναι η κόλασις;

– Όσον απέχει ο ουρανός από την γην, τόσον βάθος έχει και η φωτιά, που ευρίσκεται από κάτω μας· εις αυτήν λοιπόν την φωτιάν στεκόμεθα όρθιοι και χωμένοι ολόκληροι. Είμεθα δε έτσι τοποθετημένοι, ώστε ο ένας κολασμένος να μη βλέπη το πρόσωπον του άλλου, αλλά τα οπίσθια. Όταν λοιπόν προσεύχεσαι δι' ημάς, βλέπει ολίγον ο ένας το πρόσωπον του άλλου. Αυτή δε είναι η παρηγορία, που δοκιμάζομεν.

Ο Αββάς Μακάριος μόλις ήκουσεν αυτά βαριανεστέναξε και είπεν: 'Αλλοίμονον, πόσην δυστυχίαν έφερεν εις τον άνθρωπον, δηλαδή τον αμαρτωλόν, η ημέρα της γεννήσεώς του προτιμότερον να μή είχε γεννηθή, όπως είτε και διά τον Ιούδαν τον προδότης ο Κύριος! Μετά τον μονόλογον αυτόν έρωτά πάλιν το κρανίον ο Γέρων:

– Υπάρχουν εις την κόλασιν άλλα χειρότερα βάσανα από αυτά, που μου περιγράφεις;

– Από κάτω μας ευρίσκεται φοβερωτέρα κόλασις, απήντησε το κρανίον.

– Και ποίοι τιμωρούνται εκεί; ηρώτησεν ο Γέρων.

– Ημείς, επί τέλους – απήντησε το κρανίον – ελεούμεθα ολίγον από τον Θεόν, διότι δεν τον εγνωρίσαμεν εκείνοι όμως που έγνώρισαν καλά τον Θεόν και μετά ταύτα τον ηρνήθησαν, είναι κάτω από ημάς και κολάζονται πολύ χειρότερα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ' (Που πηγαίνουν οι ψυχές των θανόντων)

Αφού ετελείωσεν ο διάλογος, επήρεν ο Γέρων το κρανίον, το έχωσε κάτω από το έδαφος και συνέχισε τον δρόμον του.

Ας ακούσωμεν και ας φοβηθώμεν όσοι μάθωμεν αυτήν την διήγησιν· διότι εφ' όσον αυτοί που αρνούνται τον Θεόν κολάζονται χειρότερα και από τους απίστους, πρέπει να φροντίσωμεν να μη άρνηθώμεν Αυτόν με τα έργα του σκότους, διά να αποφύγωμεν την φοβεραν αυτήν τιμωρίαν. Διότι αρνητής του Θεού δεν είναι μόνον εκείνος που Τον αρνείται με λόγια ή έργα, αλλά και εκείνος που διαπράττει αμαρτωλάς πράξεις, έστω και εάν φαινομενικώς με τα λόγια φαίνεται να ομολογή πίστιν προς τον Θεόν. Μάρτυς δε, ότι αυτά που λέγω είναι αληθή, υπάρχει ο Απόστολος, όστις διακηρύττει «Ομολογούν ότι γνωρίζουν τον Θεόν, με τα αμαρτωλά τους όμως έργα τον αρνούνται» (Τίτ. α', 16).

2. Ακόμη και ο αδελφόθεος Ιάκωβος λέγει: «εάν κανείς νομίζει ότι είναι θρήσκος, δηλαδή πιστός, και δεν χαλιναγωγή την γλώσσαν του, αλλά εξαπατά την καρδίαν του με το να στηρίξη το θάρρος του εις την τοιαύτην πίστιν, αυτός δεν σκέπτεται καλά και δι' αυτό και δεν ωφελείται από την θρησκείαν· διότι η πίστις χωρίς τα έργα είναι νεκρά» (Ιακώβου 6', 17).

Ο λόγος ούτος έχει και το δίκαιον με το μέρος του. Διότι ο Θεός, με το στόμα του Προφήτου, λέγει: «αλλοίμονον εις αυτούς, που γίνονται αιτία να βλασφημήται το όνομά μου εις τα έθνη»! Εάν λοιπόν ημείς, ο λαός του Θεού, και κλήρος Άγιος και οι με άλλα τοιαύτα έντιμα ονόματα ονομαζόμενοι, εξυβρίζομεν, με τα έργα της αμαρτίας, τον Θεόν και γινόμεθα τοιουτοτρόπως αίτιοι να βλασφημούν οι άπιστοι το καλόν όνομα του Χριστιανού, με το οποίον μας χαρακτηρίζει ο κόσμος, πως δεν θα είναι δίκαιον να κολασθώμεν βαρύτερα από τους απίστους ημείς οι αίτιοι αυτής της βλασφημίας και ύβρεως; Άλλωστε, όπως λέγει και ο Σωτήρ, και δίκαιος Κριτής, που δεν λογαριάζει πρόσωπον ανθρώπου, «εκείνος που γνωρίζει το θέλημα του Κυρίου και δεν το εκτελεί θα δαρή πολλές φορές (δηλαδή θα τιμωρηθή περισσότερο): εκείνος όμως που δεν γνωρίζει το θέλημα του Θεού, και δι' αυτό δεν το εφαρμόζει, θα δαρή ολίγας φορές» (δηλαδή θα τιμωρηθή ολιγώτερον) (Λουκ. ιβ' 47-48).

Δι' αυτόν τον λόγον, αδελφοί μου, αναλογιζόμενοι τας φρικτάς τιμωρίας της κολάσεως, ας φρίζωμεν και ας αγωνισθώμεν, κατά το μέτρον της παρεχομένης εις ημάς εκ Θεού δυνάμεως, και να φαινόμεθα πιστοι προ παντός από τα καλά και ενάρετα έργα, και να εργαζώμεθα τα πάντα προς δόξαν Θεού, ώστε να δοξάζεται το όνομα του Θεού υπό των ανθρώπων οι οποίοι βλέπουν τα καλά ημών έργα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ΄ (Που πηγαίνουν οι ψυχές των θανόντων)

3. Κάποτε ο Αββάς Σιλουανός εκάθητο με μερικούς αδελφούς έξαφνα περιέπεσεν εις έκστασιν και έπεσε κάτω με το πρόσωπον προς το έδαφος μετ' ολίγον έσηκώθη και έκλαιεν. Οι αδελφοί τον παρεκάλουν επιμόνως και του έλεγαν:

- Ειπε εις ημάς, Πάτερ, τι έχεις;

Εκείνος όμως εσιώπα και εξηκολούθει να κλαίη αλλά και οι άδελφοι μετά περισσοτέρας επιμονής τον παρεκάλουν και τον επέζον να τους είπη.

Τότε ο Αββάς Σιλουανός με συγκίνησιν τους απήντησεν:

-Εγώ ανηρπάγην εις το φοβερόν Κριτήριο του Θεού και είδον πολλούς Μοναχούς να οδηγούνται εις την Κόλασιν και πολλούς κοσμικούς να απέρχωνται εις τον Παράδεισον.

Δι' αυτό και ο Αββάς Σιλουανός έπενθούσε πάντοτε και ποτέ δεν ήθελε να εξέλθη από το κελλίον του. Εάν δε ήναγκαζετο να εξέλθη, βιαζόμενος από κάποιαν αναγκαίαν υπόθεσιν, εσκέπαζε το πρόσωπόν του με το κουκούλιον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι'

(Η εξέταση της ψυχῆς ἀπὸ τα τελώνια)

Περὶ τοῦ ὅτι μετὰ τὴν ἔξοδον ἡ ψυχὴ φοβερὰν ἐν τῷ ἀέρι τὴν εξέτασιν δέχεται, τῶν πονηρῶν πνευμάτων ἀπαντῶντων αὐτῇ καὶ κωλύοντων τὴν ἄνοδον.

Ἡ ψυχὴ μετὰ τὴν ἔξοδόν της ἐκ τοῦ σώματος δέχεται φοβερὰν εξέτασιν εἰς τὸν αέρα, ἀπὸ τα πονηρά πνεύματα που τὴν συναντοῦν καὶ της ἐμποδίζουν τὴν ἄνοδον.

Α'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου

ΜΕΛΛΩΝ ἐσθίειν ποτὲ ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος, καὶ ἀναστὰς εὔξασθαι περὶ τὴν ἐνάτην ὥραν, ἥσθετο ἑαυτὸν ἀρπαγέντα τῇ διανοίᾳ καὶ τὸ παράδοξον, ἐστῶς ἔβλεπεν ἑαυτὸν ὥσπερ ἔξωθεν ἑαυτοῦ γινόμενον καὶ εἰς ὃ τὸν αέρα ὑπὸ τινῶν ὀδηγούμενον' εἶτα πικροὺς τίνας καὶ δεινοὺς ἔστω τὰς ἐν τῷ ἀέρι καὶ θέλοντας αὐτὸν κωλύειν, ὥστε μὴ διαβῆναι. Τῶν δὲ ὀδηγούντων αὐτὸν ἀντιμαχομένων, ἀπήτουν ἐκεῖνοι λόγον, εἰ μὴ ὑπεύθυνος αὐτοὺς εἶη. Θελόντων τοίνυν συνάραι λόγον ἀπὸ τῆς γεννήσεως, ἐκώλυνον οἱ τὸν Ἀντώνιον ὀδηγοῦντες, λέγοντες ἐκεῖνους τὰ μὲν (ἀπὸ) τῆς γεννήσεως, ὁ Κύριος ἀπήλειπεν ἐξ οὗ δὲ γέγονε Μοναχός, καὶ ἐπηγγείλατο τῷ θεῷ, ἔξεστι λόγον ποιῆσαι. Τότε κατηγορούντων καὶ μὴ ἐλεγχόντων, ἔλευθερα γέγονεν αὐτῷ καὶ ἀκώλυτος ἡ ὁδὸς καὶ εὐθὺς εἶδεν ἑαυτὸν ὥσπερ ἐρχόμενον καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐστῶτα καὶ πάλιν ἦν ὅλος Ἀντώνιος. Τότε τοῦ μὲν φαγεῖν αὐτὸς ἐπιλαθόμενος, ἔμεινε τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς στενάζων καὶ εὐχόμενος ἐθαύμαζε γὰρ λογιζόμενος πρὸς πόσους ἡμῖν ἔστιν ἡ πάλῃ καὶ διὰ πόσων πόνων ἔχει τίς διαβῆναι τὸν αέρα καὶ ἐμνημόνευεν ὅτι τοῦτο ἔστιν δ' ἔλεγε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος «κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ αἵρος» ἐν τούτῳ γὰρ ἔχει καὶ ἐχθρὸς τὴν ἐξουσίαν, ἐν τῷ μάχεσθαι καὶ πειράζειν διακωλύειν τοὺς διερχομένους διὸ καὶ μάλιστα παρήγει ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ἕνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ, ἵνα μηδὲν ἔχων λέγειν φαῦλον περὶ ἡμῶν καὶ ἐχθρὸς καταισχυνηθῇ.

2. Μετὰ ταῦτα διαλέξεως αὐτῇ πότε γενομένης πρὸς τίνας εἰσελθόντας πρὸς αὐτὸν περὶ τῆς διαγωγῆς τῆς ψυχῆς καὶ ποῖος μετὰ ταῦτα τόπος αὐτῆς ἐστὶ, τῇ ἐξῆς νυκτὶ καλεῖ τίς αὐτὸν ἄνωθεν λέγων: Ἀντώνιε, ἀναστὰς ἐξέλθε καὶ βλέπε. Ἐξελθὼν τοίνυν (ἤδει γὰρ τισὶν ὀφείλει ἐπακούειν) καὶ ἀναβλέψας, εἶδε τινὰ μακρῶν καὶ ἀειδῆ καὶ φοβερὸν ἐστῶτα καὶ φθάνοντα μέχρι τῶν νεφελῶν, ἀναβαίνοντας τὲ τίνας ὡς πὲρ ἐπτερωμένους, κακεῖνον ἐκτείνοντα τὰς χεῖρας καὶ τοὺς μὲν κωλυομένους παρ' αὐτοῦ, τοὺς δὲ ὑπεριπταμένους καὶ διελθόντας, λοιπὸν ἄμεριμνως ἄγεσθαι. Ἐπὶ μὲν οὖν τοῖς τοιούτοις

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι΄ (Η εξέταση της ψυχής από τα τελώνια)

ἔτριξε τοὺς ὀδόντας καὶ μακρὸς ἐκεῖνος, ἐπὶ δὲ τοῖς ἀποπίπτουσιν ἔχαιρε καὶ εὐθὺς πρὸς τὸν Ἀντώνιον γέγονε φωνὴ νόει τὸ βλεπόμενον καὶ διανοιχθείσης αὐτοῦ τῆς διανοίας, ἐνόει τῶν ψυχῶν εἶναι τὴν πάροδον καὶ τὸν ἔστωτα μακρὸν εἶναι τὸν διάβολον, τὸν φθοноῦντα τοὺς πιστοὺς καὶ τοὺς μὲν ὑπευθύνους αὐτοῦ κρατοῦντα καὶ κωλύοντα διελθεῖν, τοὺς δὲ μὴ πεισθέντας αὐτῷ μὴ δυνάμενον κρατεῖν, ἀλλ' ὑπεραναβαίνοντας. Τοῦτο πάλιν ἔωρακως καὶ ὥς πὲρ ὑπομιμησκόμενος, μᾶλλον ἡγωνίζετο προκόπτειν τοῖς ἔμπροσθεν καθημέραν.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ο Μέγας Αντώνιος ἡτοιμάζετο νὰ φάγη, κατὰ τὴν κανονισμένην ὥραν συμφώνως λοιπὸν πρὸς τὴν συνήθειαν ἐσηκώθη διὰ νὰ προσευχηθῇ ἡτο δε τότε ἡ ἐνάτη ὥρα. Εκείνην ὁμως ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ἡσθάνθη τὸν εαυτὸν τοῦ νὰ ἔχη ἀρπαγὴ νοερῶς. Το δε παράδοξον υπῆρξε τούτο: καθὼς ἐστέκετο, ἐβλεπε τὸν εαυτὸν τοῦ, ὡς νὰ εἶχεν ἐξέλθει τοῦ σώματος καὶ νὰ οδηγεῖτο ἡ ψυχὴ τοῦ ἀπὸ μερικοὺς εἰς τὸν ἀέρα. "Ἐπειτα βλέπει μερικοὺς ἀσχημοπροσώπους καὶ φοβεροὺς νὰ στέκουν ἔμπροσθέν τοῦ εἰς τὸν ἀέρα καὶ νὰ θέλουν νὰ τὸν ἐμποδίσουν, διὰ νὰ μὴ περάσῃ.

Οι οδηγοὶ τῆς ψυχῆς τοῦ τότε ἤρχισαν νὰ φιλονικεῖν με τοὺς φοβεροὺς ἐκείνους, οἱ οἱποῖοι ἐζήτουν λογαριασμόν, μήπως ἡ ψυχὴ, ποῦ συνώδευον, ἡτο υπεύθυνος ἀπέναντί των διὰ κάποιο χρέος. Ἐπειδὴ λοιπὸν οἱ τελευταῖοι ἠθέλαν νὰ ἀρχίσουν τὸν ἐλεγχος ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Ἀντωνίου, οἱ συνοδεύοντες τὸν Ἀντώνιον τοὺς ἡμπόδιζον λέγοντες. "Ὅσα σφάλματα διέπραξεν ὁ Ἀντώνιος ἀπὸ τῆς γεννήσεως, τα διέγραψεν ὁ Κύριος ἀπὸ τότε ὁμως ποῦ ἐγένινεν Μοναχός καὶ ἀφιέρωσε τὸν εαυτὸν τοῦ εἰς τὸν Θεόν, ἐπιτρέπεται νὰ ἐξετάσωμεν τα ἔργα τοῦ.

Ἐπειδὴ δε οἱ δαίμονες κατηγοροῦν τὸν Ἀντώνιον ἀλλὰ δὲν ἡμποροῦσαν νὰ ἀποδείξουν τὰς κατηγορίας των, ὁ δρόμος ἐμείνεν ἐλεύθερος ἀπὸ ἐμπόδια καὶ ἀμέσως εἶδε τὸν εαυτὸν τοῦ νὰ ἐπιστρέφῃ πρὸς τὸ σῶμα καὶ νὰ συνέρχεται καὶ ἐγένε πάλιν ὁ Ἀντώνιος ὅπως ἡτο πρὶν.

Τόση ὁμως ἡ ταραχὴ τοῦ, ὥστε ἐλησμόνησε νὰ φάγη καὶ παρέμεινε τὴν υπόλοιπον ἡμέραν καὶ ολόκληρον τὴν νύκτα ἀναστενάζων καὶ προσευχόμενος.

Κατεπλήσσετο, διότι ἐσκέπτετο με πόσους πειρασμοὺς ἔχομεν νὰ παλαιώσωμεν καὶ με πόσους κόπους πρέπει κανεὶς νὰ περάσῃ τα ἐναέρια δαιμόνια. Καὶ ἔλεγεν ὅτι αὐτὸ το νόημα ἔχει τὸ ρητὸν τοῦ Αποστόλου Παύλου. «κατὰ τὸν ἄρχοντα ποῦ ἐξουσιάζει εἰς τὸν ἀέρα» (Ἐφεσ. β' 2).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι΄ (Η εξέταση της ψυχής από τα τελώνια)

Διότι αυτήν μόνον την εξουσίαν έχει ο εχθρός της ψυχής ημών, να πολεμά δηλαδή, και να προσπαθή να εμποδίζη τας ανερχομένας προς τον ουρανόν ψυχάς. Ως εκ τούτου συνεβούλευε μετά περισσοτέρας επιμονής λέγων· φορέσατε την πανοπλίαν του Θεού, ώστε να μπορέσετε να αντισταθήτε προς τον διόβολον κατά την πονηράν ημέραν και να εξευτελισθή ο εχθρός, επειδή δεν θα έχη να είπη διά σας τίποτε αισχρόν (Έφεσ. στ', 13).

2. Μετά την οπτασίαν αυτήν, τον έπεσκέφθησαν κάποτε μερικοί άνθρωποι και ήρχισαν να συζητούν μαζί του περί της ψυχής και ποίος, μετά την έξοδόν της έκ του σώματος, είναι ο τόπος που μεταβαίνει. Την επομένην ακριβώς νύκτα ήκουσε να τον καλή μία φωνή λέγουσα:

- Αντώνιε, σήκω, έξελθε από το κελλίον σου και βλέπε.

Πράγματι λοιπόν ο Μέγας Αντώνιος εξήλθε (διότι εγνώριζεν είς ποίας φωνάς έπρεπε να υπακούη) και αφού ύψωσε το βλέμμα του προς τον ουρανόν είδε το εξής όραμα.

Κάποιος πανύψηλος και φοβερός, απαίσιος εις την μορφήν, έστεκετο όρθιος το ύψος του έφθανεν έως τα σύννεφα, ενώ πολλοί επετούσαν έμπροσθέν του, ως εάν είχαν πτερά τότε εκείνος ο φοβερός ήπλωνε τας χείρας του και άλλους μεν ημπόδιζε να πετούν, ενώ άλλοι κατώρθωναν να τον προσπερνούν και να πετούν υψηλότερα και να συνεχίζουν τον δρόμον των χωρίς εμπόδια.

Δι' αυτούς, που εξέφευγον, ο πανύψηλος εκείνος δαίμων έτριζε τους οδόντας: αντιθέτως έχαιρε δι' όσους ήμποδίζοντο από αυτόν να ανέλθουν και έπιπτον.

Αμέσως τότε ηκούσθη μία φωνή:

- Αντώνιε, προσπάθησε να εννοήσης καλά αυτό που βλέπεις. Και αμέσως εκαθάρισεν η διάνοιά του και αντελήφθη ότι αυτό που έβλεπε, ήτο το πέραςμα των ψυχών προς τον ουρανόν και ότι ο πανύψηλος και φοβερός αγριάνθρωπος, που εστέκετο όρθιος, ήτο ο διάβολος, ο οποίος φθονεί τους πιστούς. Όσοι από αυτούς είναι υπεύθυνοι δι' αμαρτίας, τους κρατεί και τους εμποδίζει να περάσουν όσοι όμως δεν εδέχθησαν τας συμβουλές του, δεν ημπορεί να τους κρατήσει και δι' αυτό οι τοιούτοι κατορθώνουν να αναβούν υψηλότερα από αυτόν και να πορευθούν προς τον ουρανόν. Όταν ο Μέγας Αντώνιος είδε το όραμα αυτό, ένεθυμήθη και το προηγούμενον και ηγωνίζετο καθημερινώς να προκόπη εις τον ενάρτεον βίον.

Β'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΠΟΤΕ δύο ἀδελφοὶ συνεφώνησαν καὶ ἐγένοντο Μοναχοὶ καὶ ὡς κατώρθωσαν, ἔδοξεν αὐτοῖς οἰκοδομῆσαι δύο κελλία ἀπὸ διαστήματος καὶ ἕκαστος αὐτῶν ἀνεχώρησε καθ' ἑαυτὸν ἡσυχίας χάριν· καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη οὐκ εἶδον ἀλλήλους, διὰ τὸ μὴ ἐκβαίνειν ἕκαστον ἐκ τοῦ κελλίου αὐτοῦ. Συνέβη δὲ τὸν ἕνα αὐτῶν ἀσθενῆσαι· καὶ ἦλθον οἱ πατέρες ἐπισκέψασθαι αὐτὸν καὶ εἶδον αὐτόν, ὅτι ποτὲ μὲν οἶον ἐξίστατο, ποτὲ δὲ ἀνένηπτες καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες τί ἐώρακας; ὁ δὲ εἶπεν Ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ εἶδον ἐλθόντας, οἱ ἔλαβον μέ, καὶ τὸν ἀδελφός μου, καὶ ἀπήγαγον ἡμᾶς εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἀπήντησαν ἡμῖν αἱ ἀντικείμεναι δυνάμεις, ἄπειροι τῷ πλήθει καὶ φοβεραὶ τὸ εἶδει καὶ πολλὰ καμύσαι, οὐκ ἴσχυσαν καθ' ἡμῶν καὶ ἐγένετο ὡς παρήλθομεν αὐτάς, ἤρξαντο λέγειν μεγάλη παρρησία ἢ ἀγνεία καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ ἀδελφὸς ἐκοιμήθη ἰδόντες δὲ οἱ πατέρες ἀπέστειλαν ἀδελφὸν δηλώσαι τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ὅτι ἐκοιμήθη καὶ ἀπελθὼν εὔρε καὶ αὐτὸν κοιμηθέντα καὶ ἐθαύμασαν δοξάζοντες τὸν Θεόν.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ δύο ἀδελφοὶ συνεφώνησαν καὶ ἐγίναν καὶ οἱ δύο Μοναχοί. Μετὰ τὴν χειροτονίαν τῶν ἐκρίναν καλὸν νὰ κτίσουν δύο κελλία, τὸ ἓνα μακριὰ ἀπὸ τὸ ἄλλο. Καθένας λοιπὸν ἀνεχώρησε καὶ ἐκλείσθη μόνος τοῦ εἰς τὸ κελλίον χάριν ἡσυχίας. Ἐπέρασαν ἀρκετὰ χρόνια καὶ δὲν εἶδεν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, διότι κανεὶς ἀπὸ τοὺς δύο δὲν ἐβγαίνειν ἀπὸ τὸ κελλίον τοῦ.

Κάποτε ὁμῶς ἡσθένησεν ὁ ἓνας καὶ τὸν ἐπεσκέφθησαν οἱ Πατέρες. Καὶ εἶδον, ὅτι ὁ Μοναχὸς ἐκεῖνος ἄλλοτε μὲν περιέπιπτεν εἰς ἐκσταση καὶ ἄλλοτε πάλιν συνήρχετο. Τότε με κάποιαν περιέργειαν τὸν ἠρώτησαν: Τί εἶδες, Πάτερ; Τοὺς Ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ – ἀπήντησεν ὁ ἀσθενὴς Μοναχός – ὅτι ἦλθον καὶ παρέλαβον ἐμένα καὶ τὸν ἀδελφόν μου καὶ μάς ὡδήγουν πρὸς τὸν οὐρανόν. Καθὼς δὲ ἀνηρχόμεθα, μάς συνήντησαν αἱ ἐχθρικαὶ δυνάμεις, ἀναρίθμητοι κατὰ τὸ πλῆθος καὶ τρομεραὶ κατὰ τὴν μορφήν. Μολονότι δὲ ἐκοπίασαν πάρα πολὺ, ἐν τούτοις τίποτε δὲν ἠμπόρεσαν νὰ ἐπιτύχουν ἐναντίον μας. Μόλις δὲ ἐπροσπεράσαμεν τὰς δυνάμεις αὐτὲς τοῦ Σατανᾶ, ἤρχισε νὰ λέγῃν Μεγάλην παρρησίαν δίδει εἰς τὴν ψυχὴν ἡ ἀγνεία.

Μόλις εἶπεν αὐτοὺς τοὺς λόγους καὶ Μοναχὸς ἐκοιμήθη. "Ὅταν οἱ παρευρισκόμενοι Πατέρες διεπίστωσαν τὸν θάνατον, ἀπέστειλαν ἓνα Μοναχόν νὰ ἀναγγεῖλῃ τούτῳ εἰς τὸν ἀδελφόν τοῦ. Ὁ Μοναχὸς ἐκεῖνος εὔρε καὶ τὸν ἀδελφόν ἀποθαμένον. Τότε οἱ Πατέρες ἐθαύμασαν καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν.

Γ'. Του Αββά Ησαΐου

ΑΓΑΠΗΤΕ ΑΔΕΛΦΕ: οι ποιούντες τὰ ἔργα τοῦ κόσμου τούτου τοῦ ἀπολλυμένου, εἰ προκόψουσιν ἐν αὐτοῖς ἢ κερδήσουσιν, οὐ λογίζονται τοὺς κόπους οὓς ὑπέμειναν, ἀλλὰ χαίρουσι διὰ τὴν προκοπὴν, ἣν ἔσχον ὕστερον. Πόσῃ οὖν χαρὰν νομίζεις ἐγγίνεσθαι τῇ ψυχῇ τοῦ ἀρξαμένου κατὰ Θεόν, καὶ τελειώσαντος αὐτοῦ το ἔργον; καὶ γὰρ ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτοῦ, τὰ οἰκεῖα ἔργα προάξει αὐτοῦ καὶ χαρήσονται μετ' αὐτοῦ οἱ Ἄγγελοι, ὅταν ἴδωσιν αὐτὸν ἀπαλλαγέντα τῶν ἐξουσιῶν τοῦ σκότους. Ὅταν γὰρ ἐξέλθῃ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τοῦ σώματος, πορεύονται μετ' αὐτῆς οἱ "Ἄγγελοι" καὶ τότε ἐξέρχονται εἰς συνάντησιν αὐτῆς πᾶσαι αἱ δυνάμεις τοῦ σκότους, θέλουσαι αὐτὴν κατασχεῖν, ἐξερευνῶσαι εἰ ἄρα ἔχουσι τί τῶν ἑαυτῶν ἐν αὐτῇ τότε οὐχ οἱ "Ἄγγελοι πολεμοῦσι μετ' αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ ἔργα & ἔπραξε περιτειγίζει καὶ φυλάττει αὐτὴν ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ ἄψωνται αὐτῆς καὶ ἐὰν νικήσῃ τὰ ἔργα αὐτῆς, ἄδουσι πρὸ αὐτῆς οἱ "Ἄγγελοι, ἕως οὐ ἀπαντήσῃ τῷ Θεῷ ἐν εὐφροσύνῃ. Ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ ἐπιλανθάνεται παντὸς ἔργου τοῦ κόσμου τούτου καὶ παντὸς κόπου αὐτῆς.

Μακάριος οὖν ἔστιν, ἐν ᾧ οὐχ εὐρεθήσεται τί τῶν ἀρχόντων τοῦ σκότους ὅτι ἡ χαρὰ αὐτοῦ καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ ἀνάπαυσις ὑπὲρ μέτρον ἐστὶ ποιήσωμεν οὖν τὴν δύναμιν ἡμῶν ἐν δάκρυσιν ἐνώπιόν του Θεοῦ, ἵσως ἐλεήσῃ ἡμᾶς ἢ ἀγαθότης αὐτοῦ καὶ ἐξαποστείλῃ ἡμῖν βοήθειαν, δι' ἧς πράξαι δυνησόμεθα τὰ καταπαλαιοντα τοὺς ἄρχοντας τῆς πονηρίας τοὺς πρὸ ἡμῶν ἀπαντώντας. Φροντίσωμεν τοίνυν ἐν στρυφνότητι καρδίας καὶ κτησώμεθα ἑαυτοῖς ἐπιθυμίαν εἰς θεὸς ἐν ἀπλότητι, ἥτις σώσει ἡμᾶς ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς πονηρίας, ὅταν ἐξέλθῃ ἐκεῖ εἰς συνάντησιν ἡμῶν. Ἀγαπήσωμεν τὸ ἀγαπᾶ τοὺς πτωχοὺς, ἕνα σώσῃ ἡμᾶς ἀπὸ τῆς φιλαργυρίας, ὅταν ἐξέλθῃ εἰς συνάντησιν ἡμῶν. Ἀγαπήσωμεν τὸ εἰρηνεύειν μετὰ πάντων μικρῶν τε καὶ μεγάλων, ὅτι φυλάζει ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ μίσους, ὅταν ἐξέλθῃ εἰς συνάντησιν ἡμῶν. Κτησώμεθα τὴν μακροθυμίαν ἐν πάσιν, ἥτις φυλάζει ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὀλιγωρίας, ὅταν ἐξέλθῃ εἰς συνάντησιν ἡμῶν.

Ἀγαπήσωμεν πάντας τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν, μηδένα μισοῦντες ἢ ἀνταποδιδόντες τινὶ κακόν, ὃ φυλάζει ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ζήλου, ὅταν ἐξέλθῃ εἰς συνάντησιν ἡμῶν. Ἀγαπήσωμεν τὴν ταπεινοφροσύνην ἐν ᾧ πασι βαστάζοντες τὸν λόγον τοῦ πλησίον, κὰν πλήξῃ ἡμᾶς ἢ ὀνειδίσῃ, ἥτις φυλάζει ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὑπερηφανείας, ὅταν ἐξέλθῃ εἰς συνάντησιν ἡμῶν. Ἐκζητήσωμεν τὴν τιμὴν τοῦ πλησίον, μηδένα ψέγοντες ἢ ἐξουθενοῦντες, ἥτις φυλάζει ἡμᾶς ἀπὸ τῆς καταλαλιᾶς, ὅταν ἐξέλθῃ εἰς συνάντησιν ἡμῶν. Παρίδωμεν τὴν χρεῖαν τοῦ κόσμου, καὶ τὴν τιμὴν αὐτοῦ, ἕνα σωθῶμεν ἀπὸ τῆς βασκανίας, ὅταν ἐξέλθῃ εἰς συνάντησιν ἡμῶν. Διδάξωμεν τὴν γλῶσσαν τὴν μέ: λέτης τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνης καὶ τὴν εὐχὴν, ἵνα φυλάξῃ ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ψεύδους, ὅταν ἐξέλθῃ εἰς συνάντησιν ἡμῶν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι΄ (Η εξέταση της ψυχής από τα τελώνια)

Ταῦτα γὰρ πάντα κατέχει τὴν ψυχὴν ὅταν ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ σώματος, αἱ ἄρεται δὲ βοηθοῦσιν αὐτῇ, ἐὰν ἔκτησατο αὐτᾶς. Ποιὸς οὖν σοφὸς θέλει δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εἰς θάνατον, ἕνα ρυθθῇ ἀπὸ τούτων πάντων; ποιήσωμεν οὖν τὴν δύναμιν ἡμῶν, καὶ ἡ δύναμις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεγάλη ἐστίν, εἰς τὸ βοηθῆσαι τὴ ταπεινώσει ἡμῶν" οἶδε γὰρ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ταλαίπωρός ἐστι, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ μετάνοιαν ἕως ἔστιν ἐν τῷ σώματι μέχρις ἐσχάτης ἀναπνοῆς.

Ερμηνεία

ΑΓΑΠΗΤΕ ΜΟΥ αδελφέ: όσοι ασχολούνται με υποθέσεις του προσωρινού και ματαίου αυτού κόσμου, εάν προοδεύσουν ή κερδήσουν, δεν υπολογίζουν, μετά ταύτα, τους κόπους τους οποίους υπέμειναν, αλλά χαίρουν διά την πρόοδον την οποίαν απέκτησαν. Υπολογίζεις λοιπόν τώρα, αδελφέ μου, ποίαν χαράν δοκιμάζει η ψυχή του ανθρώπου, που ήρchiσε το κατά Θεόν πνευματικόν του έργου και το ολοκλήρωσεν επιτυχώς; Επόμενος είναι να αισθάνεται η ψυχή απέραντον χαράν, διότι κατά την στιγμήν της εξόδου της από το σώμα, τα καλά έργα, που εξετέλεσε, θα προπορεύονται αυτής όταν θα ανέρχεται προς τον ουρανόν τότε και οι Αγγελοι του Θεού θα χαρούν μαζί της, όταν θα την ίδουν να απαλλάσσεται από τας δυνάμεις του σκότους.

Συμβαίνει δε αυτό, διότι όταν η ψυχή του ανθρώπου εξέλθῃ ἀπὸ το σώμα, πορεύονται μαζί της οι Αγγελοι τότε όμως και ὅλαι αι δυνάμεις του σκότους σπεύδουν να την συναντήσουν, επιδιώκουσαι να την κρατήσουν και δι' αυτό εξετάζουν μετά προσοχής μη τυχόν η ψυχή έχει διαπράξει κάποιο ἀπὸ τα ιδικά των έργα. Τότε δεν πολεμούν οι "Αγγελοι προς τους δαίμονας διά να προστατεύσουν την ψυχὴν, ἀλλὰ τα έργα, που διέπραξε την περιτριγυρίζουν και την περιφρουρούν, διά νά μή την εγγίσουν οι δαίμονες εάν δε τα έργα, που διέπραξε, νικήσουν τους δαίμονας, τότε οι Αγιοι Αγγελοι ψάλλουν προ αυτής, μέχρις ότου η ψυχή συναντήσῃ με χαράν και ευφροσύνην τον Θεόν. Κατ' εκείνην την ὥραν λησμονεῖ πλέον η ψυχή ὅλα τα έργα του ματαίου αυτού κόσμου, ὅπως και ὅλους τους κόπους, που κατέβαλεν.

Εἶναι λοιπόν μακάριος εκείνος, ἐναντίον του οποίου δεν θα εὔρουν τίποτε οι ἄρχοντες του σκότους. Η χαρά, η τιμή και η ἀνάπαυσις εὐρίσκονται ὑπεράνω παντός μέτρου. Ας κλαύσωμεν λοιπόν με ὅλην την δύναμιν της ψυχῆς μας ἐνώπιον του Θεού, ἴσως μάς ἐλεήσῃ ἢ ἀγαθότης του και μας ἀποστείλῃ την ἐξ ὕψους βοήθειαν, με την οποίαν θα ἡμπορέσωμεν να πράξωμεν ὅλα, ὅσα κατανικούν τους ἄρχοντας της πονηρίας, που μας ἐμποδίζουν εἰς τον δρόμον μας. Ας φροντίσωμεν λοιπόν με

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι΄ (Η εξέταση της ψυχής από τα τελώνια)

αυστηρότητα καρδίας να αποκτήσωμεν την προς τον Θεόν επιθυμίαν, χωρίς πολυπραγμοσύνην, η οποία θα μας σώση από τα χέρια των πονηρών δαιμόνων, όταν θα εξέλθουν εκεί επάνω διά να μας συναντήσουν.

Ας επιθυμήσωμεν την αγάπην προς τους πτωχούς, διά να μας σώση η αγάπη αυτή από την φιλαργυρίαν, όταν θα εξέλθη εκεί διά να μας συναντήσει.

Ας αγαπήσωμεν την ειρήνην με όλους, μικρούς και μεγάλους, διότι αυτή θα μας φυλάξη από το μίσος, όταν θα εξέλθη διά να μας συναντήσει.

Ας αποκτήσωμεν δι' όλους και δι' όλα μακροθυμίαν, η οποία θα μάς προφυλάξη από την αμέλειαν, όταν θα εξέλθη διά να μας συναντήσει.

Ας αγαπήσωμεν όλους τους αδελφούς μας, χωρίς να μισήσωμεν κανένα ή να του ανταποδώσωμεν το κακόν που μας έκαμε: διότι αυτό θα μάς φυλάξη από την ζηλοφθονίαν, όταν, και αυτή, θα εξέλθη διά να μας συναντήσει.

Ας αγαπήσωμεν την ταπεινοφροσύνην υπομένοντες, εις όλας τας περιπτώσεις, τον λόγον του πλησίον, έστω και εάν ο λόγος αυτός μάς προσβάλη ή μάς ειρωνευθή η ταπεινοφροσύνη θα μάς προφυλάξη από την υπερηφάνειαν, όταν θα εξέλθη και αυτή διά να μας συναντήσει.

Ας επιζητήσωμεν την τιμήν του πλησίον μας και να μη κατηγορωμεν ή να προσβάλωμεν κανένα αυτό θα μας προστατεύση από την καταλαλιάν, όταν θα εξέλθη διά να μας συναντήσει.

Ας περιφρονήσωμεν την μέριμνας του κόσμου, και την εκτίμησίν του, δια να σωθώμεν από την βασκανίαν, όταν θα εξέλθη διά να μάς συναντήσει.

Ας διδάξωμεν την γλώσσαν μας να μελετή αδιαλείπτως τας εντολάς του Θεού, την δικαιοσύνης και την προσευχήν, διά να μάς προφυλάξουν από το ψεύδος, όταν θα εξέλθη και αυτό δια να μας συναντήσει.

Όλα αυτά εμποδίζουν την ψυχήν, αι δε αρεται, εφ' όσον τας απέκτησε, την βοηθούν να τα αντιμετωπίστη επιτυχώς. Ποίος λοιπόν φρόνιμος άνθρωπος θέλει να παραδώση την ψυχήν του εις τον αιώνιον θάνατον, διά να απαλλαγή από τους κόπους των αρετών αυτών;

Ας πράξωμεν λοιπόν ό,τι μάς επιτρέπουν αι δυνάμεις μας, και η δύναμις του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού είναι μεγάλη, διά να βοηθήση την ταπεινωσίν μας· διότι γνωρίζει

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι΄ (Η εξέταση της ψυχῆς ἀπὸ τα τελώνια)

ο Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὅτι ο ἄνθρωπος εἶναι ταλαίπωρος καὶ δι' αὐτὸ παρεχώρησεν εἰς αὐτὸν τὴν μετάνοιαν, ἕως ὅτου ἡ ψυχὴ ὑπάρχει εἰς τὸ φθαρτὸν αὐτὸ σῶμα, διὰ νὰ δύναται, μέχρι τῆς τελευταίας τοῦ ἀναπνοῆς, νὰ διορθῶνεται καὶ νὰ ἀποφεύγῃ ἀπὸ τὴν ἀμαρτίαν.

Δ'. 'Εν τῷ Γερωντικῷ

ΕΛΕΓΕΝ καὶ μακάριος Θεόφιλος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἀδελφοί, οἷον φόβον καὶ τρόμος καὶ ἀνάγκην ὑφίσταται ἡ ψυχὴ, ὅτε χωρίζεται ἐκ τοῦ σώματος ἢ μετὰ τὸ χωρισθῆναι παραγίνονται γὰρ πρὸς αὐτὴν πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ καὶ δυνάμεις τοῦ σκότους καὶ ἐπιφέρουσιν αὐτὴ πάντα τα ἐν γνώσει καὶ ἀγνοῖα ἀμαρτημάτων τα ἀπὸ γενέσεως μέχρι τῆς τελευταίας ὥρας αὐτῆς, ἐν ἣ διεζεύχθη τοῦ σώματος καὶ ἴστανται κατηγοροῦσαι σφοδρῶς. "Ἰστανται δὲ καὶ αἱ ἅγιοι δυνάμεις κατὰ πρόσωπον τῶν ἐναντίων, ἀνθυποφέρουσιν εἰ τινὰ ἀγαθὰ ἔργα εἰργάσατο ἡ ψυχὴ ταύτην δὲ ποιὸν τρόμος καὶ ἀγωνίαν τότε ἔχειν δοκεῖς ἐν τοιαύτῃ φοβερὰ ἐξετάσει καὶ ἀπαραλογίστη λογοθεσίῳ μέσον ἀπειλημμένην; οὐκ ἔστι λόγῳ ἐκδιηγῆσασθαι ἢ διανοίᾳ καταλαβεῖν τὸν φόβον ἐκεῖνον τὸν τὴν ψυχὴν τότε συνέχοντα, ἕως οὐ ἡ ἀπόφασις ἐξέλθοι καὶ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τῶν κωλύοντων αὐτήν. Ἐκεῖνη ἐστὶν ἡ ὥρα τῆς ἀνάγκης αὐτῆς, ἕως καὶ κρίσις αὐτῆς ἀπόφασιν λάβῃ παρὰ τοῦ δικαίου κρατοῦ.

Εἰ μὲν οὖν δοθῇ αὐτὴ ἐλευθερία, εὐθὺς οἱ ἀντικείμενοι λαμβάνουσιν αἰσχύνην καὶ αὐτὴ ἀρπάζεται ἀπ' αὐτῶν καὶ ἀνεμποδίστως ἀπάγεται εἰς τὴν ἀνεκκλήτητον χαρὰν ἐκείνην καὶ δόξαν, εἰς ἣν καταστήσεται. Εἰ δὲ ἐν ἀμελείᾳ ζήσασα εὐρεθῇ ἀναξία τῆς ἐλευθερίας, ἀκούειν τὴν φρικωδεστάτην ἐκείνην φωνὴν ἄρθητω ὁ ἀσεβής, ἵνα μὴ ἦδῃ τὴν δόξαν Κυρίου. Τότε καταλαμβάνει αὐτὴν ἡμέρα ὀργῆς, ἡμέρα θλίψεως καὶ ὀδύνης ἀτελευτήτου, παραδίδεται εἰς τὸ ἐξώτερον σκότος, εἰς ἅδην κατενεχθεῖσα καὶ τὸ αἰώνιον πῦρ κατακριθεῖσα, ἐν αὐτῇ εἰς ἀπεράντους αἰῶνας ἔσται κολαζομένη. Τότε ποὺ ἢ τοῦ κόσμου φαντασία καὶ καύχησις; ποῦ ἢ κενοδοξία καὶ ἡ τρυφή καὶ ἡ ἀπόλαυσις τοῦ ματαίου τούτου καὶ ἀστάτου βίου; ποῦ τὰ χρήματα, ποῦ ἡ εὐγένεια; ποῦ ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, ἡ ἀδελφοί, ἡ φίλοι καὶ τίς τούτων τὴν ὑπὸ πυρὸς φλεγομένην ψυχὴν καὶ ὑπὸ ἐτέρων ἀνεκδηγῆτων τιμωριῶν δεινῶς βασανιζομένην, ἐξελεσθαι δυνήσεται;

Ερμηνεία

Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ Θεόφιλος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἔλεγε: Πόσον, πράγματι, φόβος καὶ τρόμος καὶ ὁποῖαν ἀνάγκην δοκιμάζει ἡ ψυχὴ, ὅταν ἀποχωρίζεται ἐκ τοῦ σώματος ἢ καὶ κατόπιν, ἀφοῦ πλέον ἀποχωρισθῇ! Διότι τότε καταφθάνουν ὅλαι αἱ ἀρχαὶ καὶ αἱ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι΄ (Η εξέταση της ψυχής από τα τελώνια)

δυνάμεις του σκότους και της παρουσιάζουν όλα τα αμαρτήματα, που διέπραξεν, εν γνώσει ή εν αγνοία, από τότε που εγεννήθη ο άνθρωπος μέχρι της τελευταίας ώρας, που απεχωρίσθη η ψυχή από το σώμα: αι δυνάμεις αύται παραστέκουν με αναίδειαν κοντά της και την κατηγορούν με σφοδρότητα.

Αντιμέτωποι πρός τὰς ἐχθρικός αὐτάς δυνάμεις του σκότους στέκουν αι ἅγαι δυνάμεις, οι Αγγελοι, εκθέτουσαι και αναφέρουσαι ὅσα καλά ἔργα ἐπετέλεσε τυχόν η ψυχή.

Πόσῃ λοιπόν αγωνίας και τρόπον νομίζεις, ὅτι θα δοκιμάζῃ ἡ ψυχή, ὅταν εὐρεθῇ πρό μίας τοιαύτης εξετάσεως και αντιμετωπίζῃ ἓνα τόσον φοβερόν και ἀδέκαστον κριτήριον;

Δεν εἶναι δυνατόν να ἐκφράσῃ κανείς με λόγους ἢ και ἀκόμη να συλλάβῃ εἰς την διάνοιάν του τον φόβον ἐκείνον, που κυριεύει τότε την ψυχήν, μέχρις ὅτου ἐκδοθῇ η ἀπόφασις του Κριτηρίου και ἐλευθερωθῇ ἀπό αὐτοῦ που την ἐμποδίζουν. Ἐκείνη ἀκριβώς η ὥρα εἶναι η στιγμή της μεγαλυτέρας δοκιμασίας της ψυχῆς, ἕως ὅτου τελειώσῃ η κρίσις της και ἀκούσῃ την ἀπόφασιν ἀπό τον Δίκαιον Κριτήν.

Αν λοιπόν, διά της ἀποφάσεως του Δικαίου Κριτοῦ, δοθῇ εἰς την ψυχήν ἐλευθερία, ἀμέσως τότε καταισχύνονται οἱ ἐχθροί, οἱ φωτεινοὶ Αγγελοὶ την ἀρπάζουν ἀπό αὐτοῦς, και χωρὶς ἐμπόδια πλέον ὁδηγεῖται ὑπὸ των Αγγέλων εἰς την ἀνεκλάλητον ἐκείνην χαράν και δόξαν, εἰς την ὁποίαν και τελικῶς θα ἀποκατασταθῇ.

Αν, ὅμως, ἔζησεν η ψυχή με ἀμέλειαν και οὕτως εὐρεθῇ ἀναξία της ἐλευθερίας, τότε θα ἀκούσῃ ἐκείνην την φρικωδεστάτην φωνήν πάρετε ἀπ' ἐδῶ αὐτόν τον ἀσεβή, δια να μὴ ἴδῃ την δόξαν Κυρίου (Ἠσ. κστ', 10).

Τότε ἀρχίζει πλέον διά την ψυχήν αὐτήν ἡμέρα ὀργῆς, ἡμέρα θλίψεως και ἀτελευτήτου οδύνης παραδίδεται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, κατακρημνίζεται εἰς τὸν Ἀδην και καταδικάζεται εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ, εἰς τὸ ὁποῖον και θα παραμείνῃ κολαζομένη εἰς τοὺς ἀπεραντοὺς αἰῶνας.

Τότε, εἰς τί θα ὠφελήσουν την ψυχήν η πολυτέλεια και αι καυχησιολογίαι του κόσμου τούτου; Πού εἶναι τότε η κενοδοξία και η τρυφή και η ἀπόλαυσις αὐτῆς της ματαιίας και ἀστάτου ζωῆς; Πού εἶναι τὰ χρήματα; Τι ὠφελεῖ η σπουδαιότης της καταγωγῆς; Πού εἶναι ὁ πατέρας, ἢ ἡ μητέρα, ἢ οἱ ἀδελφοί, ἢ οἱ φίλοι;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι΄ (Η εξέταση της ψυχής από τα τελώνια)

Ποίος από όλους αυτούς θα ήμπορέση να ελευθερώση την δυστυχισμένην ψυχήν, η οποία φλέγεται από το πυρ της κολάσεως και βασανίζεται από ανεκδιηγήτους τιμωρίας;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄

(Μετά θάνατον η ψυχή κατατάσσεται με τους ομοίους της)

Ὅτι μετὰ τῶν ὁμοίων οἱ ὅμοιοι, κατατάττονται μετὰ θάνατον.

Περὶ τοῦ ὅτι μετὰ θάνατον αἱ ψυχαὶ κατατάσσονται εἰς τὸ ἴδιον μέρος μετὰ τὰς ψυχὰς ὧν ἐζησαν καθ' ὅμοιον τρόπον ἐπάνω εἰς τὴν Γῆν.

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΠΕΡΙ ΜΕΝ ΤΩΝ ΕΚΛΕΚΤΩΝ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ λέγει· «ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Πατρὸς μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν». Εἰ γὰρ πάντες οἱ δίκαιοι ἐν ἐκείνῃ τῇ αἰωνίᾳ μακαριότητι ὁμοίως τὰ τῆς ἀνταποδόσεως ἐλάβανον, μία μονὴ εἶχεν εἶναι, ἥπερ πολλαὶ πολλὰ δὲ εἰσιν, ἐν αἷς καὶ κατ' ἀξίαν οἱ ἐκλεκτοὶ διανεμηθέντες ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης αὐτῶν κοινοτέρως ἀγαλλιάσονται. Τὸ δὲ καὶ ἀνὰ δηνάριον πάντας λαβεῖν τοὺς ἐν ταῖς πολλαῖς μοναῖς διανεμηθέντας, δηλοῖ, ὅτι μία ἐστὶν ἡ μακαριότης, ἣν ἐκεῖσε πάντες λαμβάνουσι παραλλαγμένη δὲ τῆς ἀνταποδόσεως ἢ ἰσότης, ἥς δι' ἔργων διαφορῶν ἐντυγχάνουσιν.

Περὶ δὲ τῶν ἀμαρτωλῶν, τὴν τῆς κρίσεως ἡμέραν δηλῶν ὁ Κύριος εἶπε· «τότε ἐρῶ τοῖς θερισταῖς συνάξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατακαύσαι». Οἱ οὖν θερισταί, οἱ ἁγγελοὶ, τοὺς ὁμοίους ἀμαρτωλοὺς μετὰ τῶν ὁμοίων ζευγνύουσιν ἐν ταῖς βασάνοις, ἵνα οἱ ὑπερήφανοι μετὰ τῶν ὑπερηφάνων, οἱ πόρνοι μετὰ τῶν πόρνων, οἱ φιλάργυροι μετὰ τῶν φιλαργύρων, οἱ ψεύσται μετὰ τῶν ψευστῶν, οἱ φθονεροὶ μετὰ τῶν φθονερῶν, οἱ ἄπιστοι μετὰ τῶν ἀπίστων κατακαῶσιν ἐν τοῖς τῶν βασάνων τόποις ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων ριφέντες.

Ερμηνεία

ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ λέγει περὶ τῶν ἐκλεκτῶν· «Εἰς τὸν οἶκον τοῦ Πατρὸς μου ὑπάρχουν πολλὰ μοναί». Εἴαν λοιπόν οἱ δίκαιοι εἰς ἐκείνην τὴν αἰωνίαν μακαριότητα ἀπελάβανον κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον τὰ αγαθὰ αὐτῆς, τότε θα ἐγένετο λόγος ὅτι ὑπάρχει μία μόνον μονὴ καὶ ὄχι πολλαί. Ὑπάρχουν ὅμως πολλοί, εἰς τὰς οποίας θα διαμοιρασθῶν κατὰ τὴν ἀξίαν τῶν οἱ ἐκλεκτοί, διὰ νὰ ευφραίνωνται καὶ νὰ ἀγάλλωνται αἰωνίως ἀπὸ κοινού.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Μετά θάνατον η ψυχή κατατάσσεται με τους ομοίους της)

Το γεγονός δε ότι όλοι οι εκλεκτοί, που διαμοιράζονται εις τας διαφόρους μονάς, λαμβάνουν και από ένα δηνάριον, φανερώνει ότι μία είναι η μακαριότης, την οποίαν απολαμβάνουν εκεί όλοι οι σωζόμενοι διαφέρει όμως το μέτρον της ανταποδόσεως προς ένα έκαστον των εκλεκτών, που είναι ανάλογον προς τα διάφορα έργα της αρετής τα οποία εξετέλεσαν.

Οσον διά τους αμαρτωλούς, ο Κύριος, αναφερόμενος εις την ημέραν της κρίσεώς των, είπε: «Τότε θα είπω εις τους θεριστάς μαζεύσατε πρώτον τα ζιζάνια και δέσατε σε δεμάτια, δια να τα καύσετε». Οι θερισται λοιπόν, δηλαδή οι Αγγελοι, δένουν μαζί τους αμαρτωλούς, που διέπραξαν τας ιδίας αμαρτίας, διά να κολάζωνται από κοινού, ώστε οι υπερήφανοι να βασανίζονται μαζί με τους υπερηφάνους, οι πόρνοι μαζί με τους πόρνους, οι φιλάργυροι μαζί με τους φιλαργύρους, οι ψεύσται μαζί με τους ψεύστας, οι φθονεροί μαζί με τους φθονερούς, οι άπιστοι μαζί με τους απίστους. Όλοι αυτοί, ενωμένοι μεταξύ των, κατά το είδος της αμαρτίας, θα κατακαούν εις τους τόπους των διαφόρων βασάνων, εις τους οποίους θα ριφθούν υπό των Αγγέλων.

Πέτρος

2. ΤΙ ΤΟΥΤΟ αἰτῶ σε, ὅτι ἐν τοῖς ἐσχάτους καιροῦς τούτοις, τοσαῦτα περὶ ψυχῶν φανεροῦνται, ἅπερ πρότερον ἔλανθανον; ἢ πάντως, ἵνα φανεραῖς ἀποκαλύψῃς τὸν μέλλοντα Κόσμον ἐπιδεικνύμενον ἡμῖν θεασώμεθα.

Ερμηνεία - Πέτρος

2. ΤΟΥΤΟ ΖΗΤΩ να μάθω από σέ: πώς κατά τα τελευταία αυτά έτη φανερώνονται τόσα πολλά περι ψυχών, τα οποία προηγουμένως διέφευγον την προσοχήν; Μήπως συμβαίνει αυτό διά να ίδωμεν τον μέλλοντα Κόσμον, παρουσιαζόμενον εις ημάς με φανεράς αποκαλύψεις;

Γρηγόριος

ΟΥΤΩΣ ΕΣΤΙΝ, ὡς ὑπέλαβες ὅσον γὰρ τοῦ παρόντος κόσμου τὸ τέλος πλησιάζει, τοσούτον τοῦ μέλλοντος ἡ παρουσία σημείοις φανεροῖς ἐπιγινώσκεται. Ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ τοὺς διαλογισμοὺς ἀλλήλων οὐδαμῶς θεωροῦμεν, ἐν δὲ τῇ μελλοντι ἅπαντά τα ἡμέτερα ἐν ταῖς ἀλλήλων καρδίαις δρῶμεν, ἔοικεν οὗτος ὁ κόσμος νυκτί, καὶ δὲ μέλλον ἡμέρα.

Ὡσπερ οὖν τῆς νυκτὸς τελειουμένης ἡ ἡμέρα ἄρχεται ἀναγάζειν, πρὸ δὲ τῆς τοῦ ἡλίου ἀνατολῆς τρόπῳ τινὶ τὸ σκότος μετὰ τοῦ φωτὸς μέμικται ἕως οὐ τὸ μὲν σκότος τελείως παρέλθῃ τῆς νυκτός, τὸ δὲ φῶς τῆς ἐπακολουθούσης ἡμέρας ὀλοκλήρως ἐπανέλθῃ,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Μετά θάνατον η ψυχή κατατάσσεται με τους ομοίους της)

οὕτω δὴ τοῦ παρόντος κόσμου τὸ τέλος, τὴ ἀνατολὴ τοῦ μέλλοντος ἤδη συμμιγέν, ἐκ τῶν σκοτεινῶν τούτου πραγμάτων τινά, τὴ τῶν πνευματικῶν συμμιξία διαφαίνει διὸ καὶ πολλὰ ἐκ τῶν τοῦ κόσμου ἐκείνου κατανοοῦμεν" πλὴν οὐχὶ πάντα ὀλοκλήρως γινώσκομεν, ἀλλὰ καθάπερ ἐν τινι τοῦ νοὸς διαυγείᾳ, ταῦτα ὥς πὲρ πρὸ τοῦ ἡλίου ὁρῶμεν.

Ερμηνεία - Γρηγόριος

ΕΤΣΙ ΕΙΝΑΙ ὅπως ακριβῶς εἶπες: διότι ὅσον πλησιάζει τὸ τέλος τοῦ παρόντος Κόσμου, τόσο καὶ ἡ παρουσία τοῦ μέλλοντος φανερώνεται σιγά - σιγά με ὀλοφάνερα σημεῖα. Επειδὴ δηλαδή, εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν, δὲν δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν ὁ ἕνας τοὺς διαλογισμοὺς τοῦ ἄλλου, ἐνῶ εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν θὰ βλέπωμεν ὅλα, ὅσα ἔχομεν εἰς τὴν καρδίαν μας νὰ εἶναι καὶ εἰς τὰς καρδίας τῶν ἄλλων. Δι' αὐτὸ καὶ προσωρινὸς αὐτὸς κόσμος ομοιάζει με νύκτα, ἐνῶ ὁ μελλοντικὸς ομοιάζει με ἡμέραν.

Ὅπως λοιπὸν ὅταν τελειώσῃ ἡ νύκτα ἀρχίζει νὰ σιγοφέγγῃ ἡ ἡμέρα, προτοῦ δὲ ἀκόμῃ καλὰ - καλὰ νὰ ἀνατεῖλῃ ὁ ἥλιος, τὸ σκοτάδι ἀναμινύεται κατὰ κάποιον τρόπον με τὸ φῶς, ἕως ὅτου νὰ υποχωρήσῃ μὲν τελείως τὸ σκοτάδι τῆς νυκτός καὶ νὰ επικρατήσῃ ὀλοκληρωτικὰ τὸ φῶς τῆς ἐπερχομένης ἡμέρας, ἔτσι ακριβῶς συμβαίνει ἐδῶ τὸ τέλος τοῦ παρόντος κόσμου ἀναμινύεται με τὴν ἀνατολὴν τοῦ μέλλοντος, ὁπότε μερικὰ σκοτεινὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου διακρίνονται, ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀναμίξεως τῶν με τὰ πνευματικὰ διὰ τούτον ακριβῶς τὸν λόγον καὶ κατανοοῦμεν πολλὰ ἐκ τοῦ κόσμου ἐκείνου.

Πάντως ὁμως δὲν τὰ γνωρίζομεν ἀμέσως ὅλα καὶ καθαρὰ ἀλλ' ἀμυδρῶς τὰ διακρίνομεν, ὡσὰν ὁ νοὺς ἡμῶν νὰ φωτίζεται κατὰ κάποιον τρόπον, ὅπως ακριβῶς διακρίνομεν τὰ διάφορα ἀντικείμενα τοῦ υλικοῦ κόσμου, ὀλίγον πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου.

Β'. Εν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Εὐθυμίου

ἩΔΗ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ Πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου κοιμηθέντος καὶ τοῦ ἀθλητικοῦ καὶ πολυπαθοῦς αὐτοῦ σώματος, μετὰ τῶν προσηκόντων ὕμνων τὴ πολυπλοῦτος κατατεθέντος σορῶ, Δομετιανὸς καὶ τοῦ μεγάλου μέγας ὄντως καὶ γνήσιος μαθητῆς, ἅτε δὴ καὶ τοῦ βίου μιμητῆς ἀκριβέστατος, ὑπὲρ τὰ πενήτηκοντὰ τῶν ἁγίων διακονησάμενος ἔτη, οὐκ ἀπέστη τοῦ τόπου, ἀλλὰ παρέμεινε τὴ σορὸν μέχρι λοιπὸν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Μετά θάνατον η ψυχή κατατάσσεται με τους ομοίους της)

ἕκτης ἐξ ἐκείνου ἡμέρας, ὥς πὲρ οὐ βιωτὸν αὐτὸ τὸ λοιπὸν κρίνας, οὐδὲ τοῦτο δὴ τὸ φῶς δρᾶν ἀνεκτὸν ὅλως.

Διαγενομένης δὲ ἤδη τῆς ἐβδόμης, ἐπιφαίνεται αὐτὸ φαιδρὸς τὴν ὄψιν νυκτὸς ὁ Εὐθύμιος, δεῦρο, λέγων, ἀπολαύσων τῆς ἡτοιμασμενῆς σοὶ δοξῆς ἰδοὺ γὰρ ἔχαριστο φησιν ὁ Θεὸς κοινὴν ἡμῖν εἶναι καὶ τὴν ἐνταύθα διαγωγὴν. Ταῦτα ὁ Δομετιανὸς εἰς τὴν σύναξιν ἐλθὼν ἀπαγγέλλει καὶ οὕτως ἐν χαρᾷ καὶ αὐτός, καὶ τῇ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ἐλπίδι, καταλείπει τὸν βίον.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ΕΚΟΙΜΗΘΗ Ο ὁσίος πατὴρ ἡμῶν Εὐθύμιος καὶ τὸ ἀθλητικὸν καὶ πολυβασανισμένον σῶμα του κατετέθη με τοὺς ἀρμόζοντας ὕμνους εἰς τὸν πλουσιοστολισμένον τάφον, τότε ὁ γνήσιος καὶ πραγματικὰ μεγάλος μαθητὴς του μεγάλου Πατρός, Δομετιανός, ὁ ὁποῖος καὶ τὴν ζωὴν του Ἁγίου Εὐθυμίου με μεγάλην ἀκρίβειαν εἶχε μιμηθῇ καὶ υπηρέτησε τὸν Ἅγιον περισσότερα ἀπὸ πεντήκοντα ἔτη, δὲν ἐφυγεν ἀπὸ τὸν τάφον, ἀλλὰ παρέμεινε πλησίον του μνήματος ἐπὶ ἐξ ἡμέρας, νομίζων ὅτι δὲν θα ἤμπορούσε νὰ ζήσει πλέον, μετὰ τὸν θάνατον του Ἁγίου Εὐθυμίου, οὔτε καὶ νὰ βλέπῃ ἀκόμη καὶ τὸ φῶς χωρὶς ἐκείνου. Ὅταν ὁμως ἐπέρασε πλέον καὶ ἡ ἐβδόμη ἡμέρα παρουσιάζεται εἰς τὸν Δομετιανόν ὁ Εὐθύμιος, κατὰ τὴν νύκτα, με φαιδρὸν πρόσωπον καὶ του λέγει:

‘Ἐλα, νὰ ἀπολαύσῃς τὴν δόξαν, που ἔχει ετοιμασθῇ διὰ σέ. Διότι ὁ Θεὸς μάς ἐχάρισε το προνόμιον νὰ ζῶμεν μαζὶ καὶ ἐδῶ εἰς τούτον τὸν τόπον.

Ἀμέσως ὁ Δομετιανὸς τρέχει καὶ φανερῶνει ὅλα αὐτὰ εἰς τὴν σύναξιν τῶν ἀδελφῶν. Καὶ ἔτσι, χαρούμενος καὶ αὐτός καὶ με τὴν ἐλπίδα τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, εγκαταλείπει τὸν βίον.

Γ'. Του Αββά Ισαάκ

ΠΟΛΛΑΣ μονὰς τοῦ Πατρός, ὁ Σωτὴρ καλεῖ τὰ μέτρα τῆς διανοίας, τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ αὐλιζομένων λέγων δὴ τὰς διαφορὰς, ὧν κατὰ διάνοιαν ἐντρυφῶσιν οὐ γὰρ διαφορὰς τόπων, ἀλλὰ τάξεις χαρισμάτων πολλὰς μονὰς εἴρηκε. Καθάπερ ἕκαστος γὰρ ἡμῶν τοῦ αἰσθητοῦ ἡλίου κατὰ τὴν καθαρότητα τῆς ὀπτικῆς ἀντιλήψεως κατατρυφᾷ, μὴ μεριζομένου ἐκείνου εἰς πολλὰς λαμπηδόνας ἀλλὰ πᾶσιν ὁμοίως ἐπιλάμποντος, οὕτω καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι οἱ δίκαιοι πάντες μὲν ἐν μιᾷ χώρᾳ αὐλίζονται, ἕκαστος

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Μετά θάνατον η ψυχή κατατάσσεται με τους ομοίους της)

δὲ κατὰ τὸ μέτρον τῆς οἰκείας καθάρσεως, τὴν τοῦ νοητοῦ ἡλίου λαμπρότητα καὶ εὐφροσύνην ἐν ἑαυτὸ ἔλξει καὶ ἔξει: ὅσην δηλαδὴ οἶός τὲ ἐστὶ χωρῆσαι καὶ δέξασθαι.

Ερμηνεία

Ο ΣΩΤΗΡ ΗΜΩΝ πολλές μονάς του Πατρός ονομάζει τα μέτρα της διανοίας εκείνων οι οποίοι διαμένουν εις εκείνην την χώραν. Ἐννοῶ δε ως μέτρα διανοίας τον διαφορετικόν τρόπον, κατὰ τον οποίον η διάνοια εκάστου εκ των σωζομένων εντρυφά και απολαμβάνει την μακαριότητα του Παραδείσου. Διότι ο Κύριος δεν ἔχαράκτήρισεν ως μονάς διαφορετικούς τόπους, ἀλλὰ τας τάξεις των χαρισμάτων ἐκάλεσε πολλές μονάς.

Ὅπως δηλαδή καθένας ἀπὸ ημᾶς απολαμβάνει τον αισθητόν ἡλιον ἀνάλογα με την δύναμιν της οράσεώς του, χωρὶς ο ἕνας αὐτός ἡλιος να διαμοιράζεται εις πολλές λάμπεις, ἀλλὰ δι' ὅλους τους ἀνθρώπους ἔχει την ἰδίαν λαμπρότητα, το ἴδιον ακριβὺς συμβαίνει και με τους δικαίους εις την μέλλουσαν ζωὴν. Ὅλοι, δηλαδή, οι δίκαιοι διαμένουν εις μίαν περιοχὴν καθένας ὁμως ἐξ αὐτῶν θα σύρῃ προς τον εαυτὸν του και θα απολάβῃ την λαμπρότητα και ευφροσύνην του νοητοῦ Ἡλίου, ἀνάλογα με το μέτρον της δικῆς του καθαρότητος. Τόσην, δηλαδή, λαμπρότητα και ευφροσύνης θα απολάβῃ ο κάθε δίκαιος, ὅσην εἶναι δυνατόν να δεχθῇ και να χωρέσῃ.

Δ'. Γρηγορίου του Διαλόγου

Πέτρος

ΥΠΟΛΑΜΒΑΝΩ, τίμιε δέσποτα, ἐν τῷ πολλοῦς καὶ ἀμετρητοῖς πάθεσι τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος ὑποταγῆναι, τῆς ἐπουρανίου Ἱερουσαλήμ πλεῖστον μέρος ἐκ νηπίων μέλλειν πληροῦσθαι.

Ερμηνεία - Πέτρος

ΕΧΩ ΤΗΝ ΓΝΩΜΗΝ, τίμιε Δέσποτα, ὅτι ἐπειδὴ το ἀνθρώπινον γένος υπετάγη εις πολλά και ἀμέτρητα πάθη, δι' αὐτὸ το μεγαλύτερον μέρος της ἐπουρανίου Ἱερουσαλήμ θα γεμίσῃ ἀπὸ νήπια.

Γρηγόριος

ΠΑΝΤΑ μὲν τὰ βαπτιζόμενα νήπια καὶ ἐν τῇ νηπιότητι ἀποθνήσκοντα εἴσελθειν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν οὐκ ἀπιστοῦμεν" οὐχὶ δὲ καὶ τὰ λαλεῖν ἀρχόμενα πάντα εἰς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Μετά θάνατον η ψυχή κατατάσσεται με τους ομοίους της)

αὐτὴν εἰσελθεῖν πιστευτέον πολλοῖς γὰρ τῶν νηπίων καὶ τῆς οὐρανίου Βασιλείας εἴσοδος καὶ παρὰ τῶν γονέων ἀποκλείεται, ἐὰν κακῶς αὐτὰ ἀνατρέψωσιν. Ἐν ταύτῃ γὰρ τῇ πόλει ἀνὴρ τις πάσι γνώριμος ὑπάρχων, πρὸ τριῶν ἐτῶν υἱὸν εἶχεν, ὡς ὑπολαμβάνω ὄντα ἐτῶν πέντε, δν λίαν ἀγαπῶν κατὰ τὴν σάρκα, ἀπαιδεύτως αὐτὸν ἀνέτρεφεν· 8θεν καὶ αὐτὸς παῖς ἥνικα τὸ οἶνον ἐνθύμιον τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ὑπεισῆλθεν, ἔθος ἔλαβεν, ὅπερ καὶ εἶπεν κίνδυνος ὑπάρχει, τὴν τοῦ Θεοῦ βλασφημεῖν μεγαλωσύνην.

Οὗτος οὖν καὶ παῖς ἐν τῇ θανατικῇ τῷ πρὸ τριῶν ἐτῶν ἐνταύθα γενομένη κρουσθεῖς, ἐπὶ τὸ ἀποθανεῖν ἦλθεν. Ἐν ὧσφ δὲ ὁ πατήρ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ τοῦτον ἐκράτει, καθὼς οἱ αὐτόθι παρόντες μαρτυροῦσι, τὰ τῆς πονηρίας πνεύματα πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα καὶ παῖς θεασάμενος, τρέμων καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καμμύων, ἤρξατο κρᾶζειν" ἐκδίκησον μέ, πάτερ, ἐκδίκησον τὰς δὲ φωνᾶς ταύτας κρᾶζων ἔκλινε τὸ πρόσωπον εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, θέλων ἑαυτὸν κρύψαι.

Τοῦτον δὲ τρέμοντα καὶ πατὴρ θεασάμενος, ἐπηρώτησεν αὐτὸν τί θεωρεῖ καὶ δὲ παῖς ἀπεκρίθη λέγων· μαῦροι ἄνθρωποι ἦλθον θέλοντες μὲ λαβεῖν τοῦτο δὲ εἰπὼν, παρευθὺς τὸ τῆς μεγαλωσύνης ὄνομα ἔβλασφημησε καὶ ἐπὶ τούτοις τὴν ψυχὴν ἀπέδωκε πρὸς γὰρ τὸ δεῖξαι τὸν παντοδύναμον Θεὸν διὰ ποῖον ἁμάρτημα τοιούτους ὑπηρέταις παρεδόθη, ὅπερ ζῶντος καὶ πατὴρ αὐτοῦ κωλύσαι αὐτὸν οὐκ ἤθελησε, τούτῳ ἀποθνήσκοντα συναπελθεῖν παρεχώρησε καὶ δν θεία εὐσπλαγχνία βλασφημῶς ζῆν ἤνεσχετο, τῇ δικαίᾳ κρίσει, καὶ ἀποθνήσκοντα βλασφημῆσαι αὐτὸν παρεχώρησεν, ἵνα τὴν τούτου ἁμαρτίαν ὁ πατήρ διαγνῶ" δς ἀμελῶν τῆς ψυχῆς τοῦ μικροῦ αὐτοῦ υἱοῦ, οὐχὶ μικρὸν ἁμαρτωλόν, ἀλλὰ μέγαν τὴν γέννην τοῦ πυρὸς ἀνέθρεψεν.

Ερμηνεία - Γρηγόριος

ΔΕΝ ΑΜΦΙΒΑΛΛΟΜΕΝ, ὅτι τα βαπτιζόμενα νήπια που ἀποθνήσκουν κατὰ τὴν νηπιακὴν τῶν ηλικίαν, θὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Δεν πρέπει ὁμῶς νὰ πιστεύωμεν, ὅτι θὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ ὅλα ἐκεῖνα τὰ νήπια, που εἶχαν ἀρχίσει νὰ ομιλοῦν. Διότι ἡ εἴσοδος τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν θὰ ἀποκλεισθῇ ἀπὸ πολλὰ νήπια, ἐξ αἰτίας τῶν γονέων τῶν, εἰάν ἔδωσαν εἰς αὐτὰ κακὴν ἀνατροφὴν. Εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν πόλιν ζῇ κάποιος ἄνθρωπος, που εἶναι εἰς ὅλους γνωστός αὐτός λοιπόν, πρὸ τριῶν ἐτῶν, εἶχεν ἓνα υἱόν, ὁ ὁποῖος ὅπως υποθέτω θὰ ἦτο τότε πέντε ἐτῶν, τὸν ὁποῖον ἐπειδὴ υπεραγαπούσε σωματικῶς, δὲν ἐπροσπάθει καθόλου νὰ τοῦ δώσῃ καλὴν ἀνατροφὴν.

Ἐξ αἰτίας αὐτοῦ, τὸ παιδί, ὅταν κάποιος το ἐνοχλοῦσε, συνήθισε – πράγμα, πού, καὶ νὰ το εἰπῶ ἀκόμη, εἶναι επικίνδυνον – νὰ βλασφημῇ τὴν μεγαλωσύνην τοῦ Θεοῦ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Μετά θάνατον η ψυχή κατατάσσεται με τους ομοίους της)

Το παιδί λοιπόν αυτό, όταν, προ τριών ετών, έπεσεν εις την περιοχήν αυτήν μία θανατηφόρος επιδημία, προσεβλήθη από αυτήν και ήλθεν εις τον θάνατον. Όπως δε εξιστορούν οι αυτόπται μάρτυρες, καθώς εκράτει ο πατέρας εις την αγκαλιάν του το παιδί, είδε το ίδιον το παιδί τα πονηρά πνεύματα να έρχονται κοντά του. Τότε το παιδί ήρχισε να τρέμη και να ανοιγοκλείνη τα μάτια του από φόβον, και με απόγνωσιν να κραυγάζη προς τον πατέρα του. Πατέρα, σώσε με, προφύλαξέ με. Συγχρόνως δε με τας κραυγάς αυτάς, έστρεφε το πρόσωπόν του προς το στήθος του πατρός του, ως να ήθελε να κρυφθή.

Όταν ο πατήρ είδε τον υιόν του να τρέμη, τον ήρώτησε με αγωνίαν, τι βλέπει. Ο υιός απήντησεν: Ηλθον κοντά μου μαύροι άνθρωποι και θέλουν να με πάρουν μαζί των. Μόλις ετελείωσε την φράσιν του αυτήν, αμέσως έβλασφήμησε το όνομα της Θείας Μεγαλωσύνης και με την βλασφημίαν αυτήν εξεψύχησεν.

Διά να δείξη δηλαδή ο παντοδύναμος Θεός διά ποίον αμάρτημα παρεδόθη το παιδί εις τοιούτους υπηρέτας, παρεχώρησε να αποθάνη με αυτό το αμάρτημα, από το οποίον δεν προσεπάθησεν ο πατήρ του να το εμποδίση όταν έζη. Και αυτό το παιδί, που από ευσπλαγχνίαν ήνείχετο και Θεός να ζή ως βλάσφημος επέτρεψε κατά την δικαίαν Του κρίσιν, να βλασφημήση όταν απέθνησκε, διά να εννοήση καλώς ο αμελής πατέρας την αμαρτίαν του. Διότι αδιαφορών αυτός ο πατέρας διά την ψυχήν του μικρού παιδιού του, ανέθρεψε διά την γέενναν του πυρός όχι ένα μικρόν αλλά ένα μεγάλον αμαρτωλόν.

Ε'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΛΕΓΟΝ οί Γέροντες παιδεύσατε τὰ παιδιά, ἀδελφοί, ἵνα μὴ παιδεύσωσιν ὑμᾶς αὐτά.

Ερμηνεία

ΟΙ ΓΕΡΟΝΤΕΣ έλεγον αδελφοί, παιδεύσατε εσείς τα παιδιά, διά να μη σας παιδεύσουν αυτά.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ'

(Να χαιρόμαστε με τους πειρασμούς των τέκνων μας)

Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ τοὺς θεοφιλεῖς των γονέων χαίρειν καὶ εὐχαριστεῖν ἐπὶ τοὺς πειρασμοὺς τῶν τέκνων τοῖς διὰ τὸν Κύριον· ἔτι δὲ καὶ προτρέπειν τοὺς τούτων παῖδας ἐπὶ τοὺς δι' ἀρετὴν ἀγῶνας καὶ τοὺς κινδύνους.

Οἱ θεοφιλεῖς γονεῖς πρέπει νὰ χαίρονται καὶ νὰ εὐχαριστοῦνται διὰ τοὺς πειρασμοὺς, που υφίστανται τὰ τέκνα των χάριν τοῦ Κυρίου. Ἀκόμη δε πρέπει οἱ ἀγαπῶντες τὸν Θεὸν γονεῖς νὰ προτρέπουν τὰ τέκνα των νὰ ἀγωνίζωνται καὶ νὰ κινδυνεύουν διὰ τὴν ἀρετὴν.

Α'. Εν τη διηγῇσι της αναιρέσεως των Αγίων Πατέρων των εν τῷ Σινά και τη Ραϊθῷ

ΜΑΘΟΥΣΑ ἡ μήτηρ τοῦ μεираκίου ἐκείνου, ὃν ἔν ἄλλοις ὁ λόγος διαβόητον τὴ μεγαλοψυχία ἐγνώρισεν, ὅτι οὕτω πρὸς τοὺς βαρβάρους γενναίως ἠγωνίσατο, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ κέλλῃ, ἣ καὶ ἤσκειτο ἐσφάγη, τὰς ἀναριθμήτους ἐκείνας πληγὰς δεξάμενος καὶ οὐδὲ καν προελθεῖν τῆς ὁ κέλλης, ἣ τὸ ἱμάτιον ἀποδύσασθαι τοῖς βαρβάροις ἐπέισθη, ὑπισχνουμένους μὴ φονεύσαι αὐτὸν εἰ τούτων τί διαπράζεται, ἀλλ' οὕτως ἀνδρείως πρὸς τοὺς βαρβάρους ἀντέστη καὶ τὸν θάνατον γενναίως ὑπήνεγκε.

Ταῦτα μαθοῦσα ἡ μήτηρ, τὴ πράξει τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπεδείξατο καὶ αὐτὴ συγγένειαν, μήτηρ ἀληθῶς ἐκείνου φανεῖσα γνησία καὶ λαμπρᾶν αὐτίκα περιθεμένη ἐσθῆτα καὶ τὸ σχῆμα πᾶν εἰς τὸ φαιδρότερον διαμήψασα, τὰς χεῖρας τὲ πρὸς οὐρανὸν ἀνέτεινε καὶ φωνᾷς εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστὸν ἤφιει τοιαῦς δὲ σοὶ παρεθέμην, δέσποτα, τὸν παῖδα καὶ σεσωσταὶ μοὶ καὶ νῦν καὶ ἔως αἰῶνος παρὰ σοὶ πεπίστευχα τὸ μεираκίον καὶ φύλακά σε τούτου παρεστησάμην, καὶ πεφύλακταί μου σῶον ἐπ' ἀληθείας καὶ ἄτρωτον οὐ γὰρ ὅτι τέθνηκεν, οὐδὲ ὅπως κατέλυσε τὸν βίον λογίζομαι, ἀλλ' ὅτι πάσης ἀμαρτίας διέφυγε πεῖραν σκοπῶ' οὐχ ὅτι κατετρώθη τὸ σῶμα καὶ πικρᾶν ὑπέμεινε τελευτήν, ἀλλ' ὅτι τὴν ψυχὴν καθαρὰν καὶ ἄμωμον ἤνεγκεν ἐκεῖ καὶ τὸ πνεῦμα ταῖς σαῖς ἄσπιλον παρέθετο χερσίν.

Ἐγὼ βραβεῖα τὰς σφαγὰς ἀριθμῶ ἐγὼ τὰς πληγὰς στεφάνους μετρῶ εἴθε καὶ πλείονας ἐχώρει τὸ σῶμα τὸ σόν, ὦ παῖ, ἵνα σου πλείονες γένωνται οἱ μισθοί. "Ἐνθεν μοὶ τῆς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ΄ (Να χαιρόμαστε με τους πειρασμούς των τέκνων μας)

κυοφορίας ἀπέδωκας τοὺς μισθοὺς ἔνθεν των ὠδίνων παρέσχου τὰς ἀμοιβὰς ἔνθεν της τιθηνίας ὥρεξας τὰς τιμὰς τί οὖν; οὐ λήψη μὲ καὶ τῶν ἄθλων συμμεριστήν; κἀγὼ του ἀγῶνος συμμέτοχος σοὶ καθίσταμαι.

Σὺ ἠθλησας; κἀγὼ τὴ ἀθλήσει συνήδομαι σὺ πρὸς βαρβαρικὸν ἔσθης θυμόν; ἐγὼ δὲ πρὸς φύσεως ἀνθίσταμαι τυραννίδα σὺ θανάτου δηλαδὴ κατεφρόνησας; ἐγὼ δὲ σπλάγχχνων ὑπερφρονῶ σὺ τὴν ὀδύνην τῆς σφαγῆς ἤνεγκας ἀνεκτῶς; ἐγὼ σπαρασσομένων μοι τῶν σπλάγχχνων ὑποφέρω τὴν βάσανον" ἴσα καὶ οὐ καταδεέστερα τῶν σῶν τὰ ἐμᾶ: σὺ τὸ πικρὸ της ὀδύνης νικᾷς; ἐγὼ τὸ μήκει τοῦ χρόνου πλεονεκτῶ" κὰν γὰρ σοὶ λίαν ἀλγεινός, ἀλλὰ πρὸς ὥραν πάντως καὶ θάνατος γέγονεν, ἐγὼ δὲ μακρὸν ἔλκω τὸ ἄλγημα καὶ ἐπιεικῶς τοῦτο φέρω φιλοσοφοῦσα ζῆν σὲ παρὰ Θεῷ τὴν ἀκήρατον πεπληροφορημένη ζωὴν, καὶ ἐξείν μετ' οὐ πολὺ γηροκόμον ἐκεῖ πιστεύουσα, ὅταν μου περιθραυσθῇ ὅ,τι δῆποτε τρόπον τὸ ὀστράκινον τοῦτο σκεῦος, καὶ πρὸς τὸν ἐκεῖθεν αἰῶνα πορεύσομαι.

Μακαρία ἐν μητράσιν ἐγὼ τοιοῦτον ἀγωνιστῆς θεῷ παραστήσασα μακαρία καὶ πάλιν ἐγὼ τεθάρρηκα γὰρ ἀληθῶς καυχήσασθαι λοιπὸν εἰς Χριστὸν ἀναλύσαντός σου, καὶ αἰδίδως τούτῳ συνεσομένου, καὶ τρυφῆς ἀλήκτου μεταλαμβάνοντος.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ Η ΜΗΤΗΡ του παιδιού εκείνου, το οποίον ἐγένεν ὀνομαστον εἰς ὅλους διὰ τὴν μεγαλοψυχίαν του, ἔμαθεν ὅτι τόσον γενναίως ἡγωνίσθη το τέκνον της πρὸς τοὺς βαρβάρους καὶ ὅτι εφονεύθη ὑπ' αὐτῶν μέσα εἰς το κελλίον, εἰς το οποίον ἤσκειτο, ὅπου ἔλαβεν αναριθμήτους πληγὰς εἰς το σῶμα, καὶ ὅτι δεν ἐδέχθη οὔτε καν νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ το κελλίον του, οὔτε νὰ βγάλῃ το καλογηρικῶν ἐνδυμὰ του, οὔτε ὑπήκουσεν εἰς τοὺς βαρβάρους οἱ οποίοι ὑπέσχοντο εἰς αὐτό νὰ μὴ το φονεύσουν, εἰαν ἐδέχετο νὰ ἐκτελέσῃ κάτι ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ οποία ἐζήτουν παρ' αὐτοὺς καὶ ὅτι ὀχι μόνον γενναίως ἡγωνίσθη ἀλλὰ καὶ γενναίως ἐδέχθη τὸν θάνατον. Ὅταν, λέγω, ἡ μήτηρ ἔμαθεν ὅλα αὐτά, τότε καὶ αὐτὴ ἀπέδειξεν ἐμπράκτως τὴν συγγένειάν της πρὸς ἐκεῖνο. Καὶ ἔτσι ἀπεδείχθη γνησίᾳ μήτηρ τοῦ γενναίου ἐκείνου παιδιού. Μόλις ἐπληροφορήθη τὸν θάνατον τοῦ τέκνου της, ἐφόρεσε λαμπρὰ ἐνδύματα καὶ παρουσίασε πρόσωπον χαρούμενον καὶ ἀφοῦ ὑψωσε τὰς χεῖρας της εἰς τὸν οὐρανόν ἐλέγε τὰ ἐξῆς περίπου πρὸς τὸν Σωτήρα Χριστόν: Εἰς Σε ἐνεπιστεύθην, Δέσποτα, το τέκνον μου, καὶ χαίρω ὅτι καὶ τώρα καὶ διὰ τὸν μέλλοντα αἰῶνα ἔχει σωθῇ. Εἰς Σε παρέδωκα το παιδί μου καὶ Σε ἐθεώρησα φύλακά του, καὶ χαίρω πραγματικὰ διότι διεφυλάχθη σῶον καὶ ἀτρωτον ἀπὸ τὸν διάβολον. Διότι δεν σκέπτομαι το ὅτι ἀπέθανεν οὔτε κατὰ ποῖον τρόπον ἐτελειώθη, ἀλλ' ἐξετάζω ὅτι διέφυγε τὸν κίνδυνον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ΄ (Να χαιρόμαστε με τους πειρασμούς των τέκνων μας)

πάσης αμαρτίας. Δεν σκέπτομαι ότι έκαταπληγώθη το σώμα του και ότι υπέστη πικρόν θάνατον, αλλ' ότι έφερε την ψυχήν του καθαράν και άμωμον εκεί και παρέδωσε το πνεύμα του αμόλυντον εις τας χείρας Σου.

Εγώ μετρώ τας σφαγάς ως βραβεία και τας πληγάς ως στεφάνους. Είθε, παιδάκι μου, το σώμα σου να έχωρούσε περισσότεράς πληγάς, διά να είναι περισσότεραι και αι ανταμοιβαί σου. Τοιουτοτρόπως, παιδί μου, επλήρωσες εις εμέ τους μισθούς μου, διότι σε εκράτησα εις την κοιλίαν μου· παρέσχες εις εμέ τās αμοιβας διά τους πόνους του τοκετού με ετίμησες διά την ανατροφής που σου έδωσα. Τί λοιπόν; Δεν θα με καταστήσης συνεταίρον και των κατορθωμάτων σου; γίνομαι και εγώ συμμέτοχος του αγώνος σου. Συ ήθλησας; Αλλά και εγώ ευφραίνομαι με την άθλησιν την ιδικήν σου. Συ αντεστάθης γενναίως προς τον βαρβαρικόν θυμόν; Αλλά και εγώ αντιστέκομαι προς τον φυσικόν πόνον της μητέρας. Σύ, δηλαδή, κατεφρόνησες τον θάνατον; και εγώ αδιαφορώ διά τα μητρικά μου σπλάγχχνα. Συ υπέμεινες αγόγγυστα την οδύνην της σφαγής; και εγώ αντιστέκομαι εις τον σπαραγμόν των σπλάγχχνων μου, διά τον χαμόν σου. Ίσα και όχι κατώτερα τα βάσανά μου, από τα βάσανά σου. Συ νικάς την πίκραν της οδύνης; εγώ όμως σε περνώ κατά το μήκος του χρόνου. Διότι όσον φοβερός και αν υπήρξεν ο θάνατός σου, πάντως όμως έγινεν εις μίαν ώραν και ετελείωσεν: ενώ εμέ θα συνοδεύη εις όλην μου την ζωήν ο πόνος και μόνον διότι φιλοσοφώ τον αντέχω υποφέρω δε τον πόνον αυτόν, διότι πιστεύω, ότι ζής πλησίον του Θεού και ότι μετ' ολίγον θα έχω εκείνον, που θα με γηροκομήση, όταν συντριβή με οποιονδήποτε τρόπον το οστράκινον αυτό κατασκευάσμα, το σώμα μου, και ούτως ως ελευθέρα και αδέσμευτος πλέον ψυχή θα πορευθώ προς την αιωνίαν ζωήν.

Εγώ είμαι η πλέον ευτυχισμένη από όλας τας μητέρας, διότι παρουσίασα εις τον Θεόν ένα τοιούτον αγωνιστήν μακαρία πάλιν και ευτυχισμένη πρέπει να θεωρούμαι εγώ, διότι έχω στηρίζει το θάρρος μου εις την πίστιν και καυχώμαι, διότι εθυσίασες το σώμα σου διά τον Χριστόν, με τον οποίον θα ζή πλέον η ψυχή σου αιωνίως και θα απολαμβάνω την ατελείωτον απόλαυσιν.

Β'. Εν τω βίω του Αγίου Κλήμεντος Επισκόπου Αγκύρας του και Μάρτυρος

ΕΤΙ ΚΟΜΙΔΗι νηπίου ὄντος τοῦ Ἀγίου Κλήμεντος, ὁ πατήρ αὐτοῦ ἐτελεύτησεν ἢ οὖν μήτηρ ἔρημος οὕτως ἀνδρὸς γενομένη καὶ τὰς ἐλπίδας ἐπὶ τὸ παιδί μόνο μετὰ Θεόν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ΄ (Να χαιρόμαστε με τους πειρασμούς των τέκνων μας)

σαλεύουσα, οὕτω δὴ τί καὶ προσέκειτο φιλοπόνως, ὥς τὲ πάντα εἶναι αὐτὸ καὶ πατὴρ καὶ παιδαγωγὸς καὶ μήτηρ. Ἐν τούτοις οὖν ὄντος τοῦ Κλήμεντος καὶ οὕτως ὑπὸ μητρὶ φιλόστοργη τρεφομένου καλῶς καὶ ἀναγομένου, ἐγγί- " ζοῦσαν ἐκείνη προαισθημένη τὴν τελευτήν, τὸν παῖδα προσηνῶς καὶ γνησίως περιλαβοῦσα, οὐπὼ δέκατον ἀνύσαντα ἔτος, οὐ μᾶλλον διάδοχός του οἰκείου πλούτου, ὅσον δὴ κληρονόμος αὐτῶν τῶν ἐν οὐρανούς θησαυρῶν ἔσπευδε ποιεῖν, τοιαῦτα μετὰ γλυκυτάτων αὐτῷ ἁσπασμῶν ἐπισκῆπτουσα.

Τέκνον ἐμόν, τέκνον φίλτατον, τέκνον, πρὶν μὲν ἰδεῖν τὸν σὸν πατέρα ὀρφανίαν ἰδόν, Θεὸν δὲ πατέρα πλουτήσαν καὶ εἰς εὐτυχίαν τὴν ὀρφανία χρησάμενον ἐγὼ μὲν σὲ προήγαγον σώματι, Χριστὸς δὲ σὲ διὰ πνεύματος ἀπεγέννησε γνῶθι τὸν σαυτοῦ πατέρα μὴ γεύση τὸ τοῦ υἱοῦ ὄνομα Χριστῷ λάτρευε μόνῃ Χριστῷ πεποιθῶς ἔσο" οὗτος ἀληθῶς ἡ ἀθανασία οὗτος ἡ σωτηρία οὗτος καὶ δι' ἡμᾶς ἐξ οὐρανοῦ κατελθὼν, καὶ συνανυψώσας ἑαυτὸ καὶ ἡμᾶς καὶ ὕλους αὐτοῦ καὶ θεοὺς ἐργασάμενος καὶ οὖν ὑπὸ τούτῳ δεσπότη ταπτόμενος, πάντων περιεσται τῶν χαλεπῶν, οὐ τοὺς εἰδῶλα μόνον τιμώντας τυράννους καὶ βασιλεῖς καταβάλλων, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς ὑπ' αὐτῶν τιμωμένους δαίμονας καταισχύων, καὶ τὸν ἀρχηγῶν αὐτῶν καὶ προστάτην διάβολον.

Εἵτα μεταξύ των λόγων ὑποπλησθεῖσα δακρύων τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ θεωρίας θείας ὑπὸ τῆς χάριτος πληρωθεῖσα καὶ τὰ μέλλοντα αὐτὸ συμβῆναι προφητικώτατα διεξήει καὶ δέομαί σου, ἔλεγε, φίλτατε παῖ, δέομαί σου, μίαν ἀντὶ πάντων δοῦναι μοι χάριν ἐπειδὴ καιρὸς ἐφέστηκε χαλεπῶς, καὶ δεινὸν καὶ τῆς ἀσεβείας πνεῖ διωγμός, μέλλεις δὲ καὶ αὐτὸς οἶδ' ὅτι, καθὼς καὶ ἡμέτερος δεσπότης φησίν, ἐπὶ βασιλεῖς δι' αὐτὸν καὶ ἡγεμόνας ἀχθῆναι, ταύτην, ὦ τέκνον, ἐμοὶ δὸς τὴν τιμὴν, ὥς τὲ γενναίως ὑπὲρ αὐτοῦ στῆναι, καὶ ἀσφαλῇ διὰ τέλους τηρῆσαι μοι τὴν ὁμολογίαν" καὶ πέποιθα ἐπὶ τῇ ἐμῷ Χριστῷ, μέλος ἐμόν, πέποιθα, ὅτι καὶ τῇ σὴ κεφαλῇ ταχέως καὶ μαρτυρικὸς ἐπανθήσει στέφανος.

Ἐτοίμαζε οὖν σεαυτόν, καὶ πρὸς ἀνδρείαν ἐρέθιζε τὴν ψυχὴν, ὅπως μὴ ἀπαράσκευος πρὸς τοὺς ἀγῶνας ληφθῇς" οὐ γὰρ πρὸς τοὺς τυχόντας οὐδὲ ὑπὲρ τῶν τυχόντων ἢ πάλῃ, ἀλλὰ πρὸς μὲν ἀνταγωνιστᾶς, τὸν πονηρὸν αὐτὸν καὶ τοὺς ὑπασπιστᾶς ἐκείνου καὶ ὑπηρέτας, ὑπὲρ αἰωνίου δὲ ζωῆς καὶ τιμῆς ἢ αἰσχύνῃς ἀτελευτήτου καὶ κολάσεως καὶ ἀγῶν" ἢ τοίνυν τὰ χρηστὰ προτρεπέτω, ἢ πτοεῖτω σὲ τὰ δεινὰ.

Αἰσχρόν, ὦ παῖ, στρατιώτας μὲν ὑπὲρ δημοδούλου καὶ θνητοῦ βασιλέως ἐθελοντὰς ἀποθνήσκειν, ἡμᾶς δὲ ὑπὲρ ἀθανάτου Βασιλέως ὁμοίως ἐκείνους μὴ ὑφίστασθαι τὸν θάνατον καὶ τοῦ αὐτοῖ μὲν οὐδὲν παρ' ἐκείνου τοιαύτης εὐνοίας ἀντιλαμβάνουσιν ἄξιον' τίς γὰρ δωρεὰ ζωῆς ἀντίρροπος; ἢ ποία τῶν δεδομένων αἰσθησις μετὰ θάνατον; ἂν δὲ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ δεσπότη πάντων Χριστοῦ ἀποθάνῃς, ἀντὶ πρόσκαιρου ζωῆς,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ΄ (Να χαιρόμαστε με τους πειρασμούς των τέκνων μας)

ἀθάνατον ἔξεις ἀντὶ τρυφῆς καὶ δόξης καὶ πλούτου ρέοντος, αἰωνίου κατατρυφήσεις μακαριότητος τί δέ; εἰ καὶ μὴ νῦν ἀποθάνομεν, οὐ μετ' ὀλίγον πάντως ἀποθανούμεθα, καὶ τὴν κοινὴν πάσιν ὀφειλῶν ἀποτίσομεν; ἄλλως τὲ δὲ καὶ ἡ διὰ Χριστὸν τελευτῇ, ὁ θάνατος ἂν εἰκοτὼς νομίζοιτο· τὴ χρηστοτέρα γὰρ αἰ τῶν μελλόντων ἐλπίδι, κλεπτομένην ἔχει τὴν αἴσθησιν.

Πρὸ δὲ πάντων, ὃ τέκνον, ἐκεῖνα λογίσασθαι χρή, ὅπως αὐτὸς καὶ πάσης τῆς κτίσεως ποιητῆς καὶ δημιουργός του γένους ἡμῶν, ἄνθρωπος ἐγένετο δι' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ γῆς ἐλθὼν, τοὺς ἀνθρώπους συναναστρέφετο τί μὴ λέγω τὸ μεῖζον; ὅτι καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἀγνωμόνων οἰκετῶν, ὁ δεσπότης θάνατον κατεκρίθη καὶ ἔρραπτισθη καὶ τέλος ἔθνησκε καὶ ταῦτα πάντα δι' ἡμᾶς καὶ τὴν σωτηρίαν τὴν ἡμετέραν αὐτὸς ἔντασχεν ὅπως λυθῇ τῆς ἀμαρτίας ἡ τυραννὶς ὅπως ἡ προτέρα καταδίκη ἀναιρεθῇ Σπῶς ἀνοιγῶσι καὶ πάλιν ἡμῖν οὐρανοῦ αἱ πύλαι.

Πῶς οὖν οὐκ ἀσύγγνωστον, ὃ τέκνον, αὐτὸν μὲν ὑπὲρ ἡμῶν τῶν τὰ ἀνήκεστα τετολμηκότων, καὶ ταῦτα δεσπότην ὄντα, τοιαῦτα παθεῖν ἡμᾶς δὲ μηδὲ ὀλίγα δι' ἐκεῖνον ὑπενεγκεῖν; Ταῦτα, ὃ παῖ, λογίζου καὶ μηδὲν σὲ τῆς ἀγάπης χωρίσοι τῆς τοῦ Χριστοῦ μὴ ἀπειλαὶ ἡγεμόνων" μὴ αἰκισμοὶ μὴ φόβοι τῶν προσκαίρων τουτωνὶ βασιλέων' ὧν ὁ θυμὸς μετὰ τῆς ὀφρύος ταχὺ ἀποπίπτει, καὶ τὸ πῦρ σβέννυται, καὶ τὸ ξίφος ἰούται· ἀλλὰ σὲ τὰ ἡτοιμασμενά τους Μάρτυσε μᾶλλον παρακαλεῖτω καλὰ καὶ οὐρανὸς αὐτός, ἄθλον σοὶ καὶ οὗτος τῆς μαρτυρίας προκείμενος.

Ταῦτα διὰ πάσης ἡμέρας ἡ μήτηρ αὐτὸν ὑπήλειφε τὸ τῆς ὄντως σοφίας πνεῦμα δι' αὐτῆς φθεγγόμενον ἔχουσα ἤδη δὲ καὶ τοῦ παιδὸς καὶ πρὸ τῆς ἡλικίας πολιοῦ ὄντος τὴν σύνεσιν καὶ βαθυτέρας δεομένου τῆς παραινέσεως. Ἐπὶ τέλει δὲ προσετίθει καὶ ταῦτα τοιαῦτα μοὶ τῇ σὴ μητρὶ τὰ τροφεῖα, τέκνον, ἀπόδος οὗτος μοὶ τῶν ἐπὶ σοὶ ὠδίνων, γλυκύτατε παῖ, γενέσθω μισθός, ἵνα καὶ ἡ μήτηρ κατὰ Παῦλον σωθῶ διὰ τῆς τεκνογονίας, καὶ ἐν τοῖς τοῦ παιδὸς δοξασθῶ μέλεσιν ἰδοὺ γάρ, ὃ τέκνον, ἐγὼ μὲν ἀπειμι ἤδη (ἦσθετο γὰρ ἑαυτῆς θνησκούσης) δυνάμει χάριτος καὶ τὸ αἰσθητὸν τοῦτο φῶς οὐκ ἐπιφάσκει μου τὸ πρωῒ· σὺ δὲ μοὶ φῶς ἐν Χριστῷ καὶ ζωὴ καὶ σοὺ τῶν ἐμῶν δέομαι σπλάγχνων, μὴ τῶν ἐπὶ σοὶ ψευθεῖν ἐλπίδων.

Μία γυνὴ Ἑβραία ποτέ, υἱοὺς ἐπτὰ προσήγαγε Μάρτυρας καὶ ἡ αὐτὴ ἐν ἐπτὰ τοῖς ἐκείνων ἡγωνίσαστο σώμασι σὺ δέ μου καὶ μόνος αὐτὸς ἀρκέσεις πρὸς δόξαν" καὶ μακαρία ἐν μητράσιν ἐγώ, ὅτι πὲρ διὰ σου ἐπίδοξος ἔσομαι ἰδοὺ προπορεύσομαί σου, ὃ παῖ' καὶ κατὰ μὲν τὸ σῶμα λοιπὸν ἤδη σου τῶν ποθεινῶν ὀμμάτων χωρίζομαι σήμερον τὴν δὲ ἐμὴν ψυχὴν ἐπειδ' ἂν τελευτήσω, τῆς σῆς αἰὲ ψυχῆς ἐκκρέμασθαι νόμιζε, μεθ' ἧς ἐν παρρησίᾳ προσκυνήσω τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ, τοῖς σοὺς πόνους ἐγκαυχωμένη τοὺς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ΄ (Να χαιρόμαστε με τους πειρασμούς των τέκνων μας)

σοὺς στίγμασιν ὠραΐζομένης καὶ κοινωνὸς σοὶ τῶν πολυτελῶν ἐκείνων ἄθλων γινομένη καὶ τῆς φαιδρότητος.

- Ταῦτα πρὸ τὸν παῖδα ἢ μήτηρ ἔλεγε καὶ ὁμοῦ πάντα ἐκείνου κατεφίλει τὰ μέλη, ἢ μακαρία πάλιν λέγουσα, καὶ τί Μάρτυρος μέλη φιλῶ μέλη, Χριστῇ θυσία προσαχθησόμενα. Οὕτως οὖν αὐτὸν περιπτυσσομένη καὶ ὡς ἥδιστα διαλεγομένη, τὴν μακαρίαν ὄντως ἀνάπαυσιν ἀνεπαύσατο, τὸ πνεῦμα μὲν τῷ θεῷ, τὸ δὲ σῶμα ταῖς γλυκυτάταις χερσὶ τοῦ παιδὸς ἐκείνη παραθεμένη.

Ὁ δέ, ὅσα φιλομήτωρ παῖς ἐπὶ μητρὶ φιλόστοργη διατελέσας, ἐκείνο μὲν τὴ γῇ παραδίδωσιν, αὐτὸς δὲ τὸν μονήρη βίον ἐπαναιρεῖται, τούτω εὐθὺς πρῶτω μητρὸς ἐντολαῖς χαριζόμενος, τὸ ἀποστῆναι κόσμου διὰ Χριστόν, ὑπὲρ οὐ μετὰ ταῦτα καὶ τῆς ζωῆς ἤμελλεν. "Ἐκτοτε οὖν παρὰ πάντα τὸν βίον αὐτοῦ ὁσπριοὺς μόνοις εἰς τροφὴν ἔχρητο, τῶν τριῶν ἀεὶ μεμνημένος παίδων, ὧν τὰ σώματα ἢ νηστεία στομώσασα, ἀνάλωτα μὲν τῷ πυρὶ τῶν παθῶν, ἀχώνευτα δὲ τῇ φλογὶ τῆς αἰσθητῆς καμίνου εἰργάσατο.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ Ο ΑΓΙΟΣ ΚΛΗΜΗΣ ἦτο ἀκόμη νήπιον, ἀπέθανεν ὁ πατήρ του. Ἡ μητέρα του λοιπὸν παραμείνασα ἔρημη ἀπὸ ἀνδρα, ἐστήριξε τὰς ἐλπίδας τῆς, μετὰ τὸν Θεόν, μόνον εἰς τὸ μονάκριβον παιδί τῆς. Τόσον πολὺ δε ἀφιερῶθη εἰς αὐτό, ὥστε ἐγένε διὰ τὸ παιδί τῆς τὰ πάντα, καὶ πατέρας καὶ παιδαγωγός καὶ μητέρα.

Ενῷ δε ὁ Κλήμης ἐμεγάλωνε καὶ ἐτρέφετο καὶ διεπαιδαγωγεῖτο ἀρίστα ἀπὸ τὴν φιλόστοργον μητέρα του, ἐκείνη προησθάνθη νὰ ἐγγίξῃ ὁ θάνατός τῆς. Τότε λοιπὸν ἀγκαλιάζει με τρυφερότητα καὶ μητρικὴν λαχτᾶρα τὸ παιδί τῆς, που δεν εἶχεν ἀκόμη συμπληρώσει τὸ δέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας του, καὶ τὸ ὁποῖον ἐπεδίωκε νὰ καταστήσῃ κληρονόμος καὶ διάδοχον ὅχι τοῦ ἰδικοῦ τῆς πλούτου, ἀλλὰ τῶν ουρανίων θησαυρῶν καὶ ἤρχισεν, ἐνῷ τὸ ἡσπάζετο με πολλὴν ἀγάπην, νὰ του παραγγέλλῃ:

– Παιδί μου, παιδί μου ἀγαπημένον, παιδί μου τὸ ὁποῖον προτοῦ μὲν γνωρίσης τὸν πατέρα σου ἐμεινες ὀρφανόν, ἀλλ' ἐπλούτησες, διότι ἀπέκτησες πατέρα τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος μετέβαλε τὴν ὀρφανίαν σου εἰς εὐτυχίαν ἐγὼ βεβαίως σε ἐγέννησα σωματικῶς, ὁ Χριστὸς μας ὅμως με τὴν δύναμιν τοῦ πνεύματος σε ἐμεγάλωσε γνῶρισε τὸν Πατέρα σου μὴ διαψεύσης τὴν ιδιότητα τοῦ υιοῦ τοῦ Σωτῆρος μόνον τὸν Χριστόν νὰ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ΄ (Να χαιρόμαστε με τους πειρασμούς των τέκνων μας)

λατρεύης μόνον εις τον Χριστόν να έχης πεποιθήσιν: Αυτός είναι η πραγματική αθανασία: Αυτός είναι η σωτηρία μας. Αυτός είναι εκείνος ο οποίος κατέβηκε από τον ουρανόν δι' ημάς και, με την Ανάστασίν Του, συνανύψωσε και ημάς προς τον ουρανόν και μιας κατέστησε και πάλιν τέκνα του Θεού.

Εκείνος λοιπόν που θα υποταχθή εις Αυτόν τον Δεσπότην, θα αποφύγη όλας τας δυσκολίας όχι μόνον θα νικήση τους βασιλείς και τυράννους, που τιμούν τα είδωλα, αλλά θα εντροπιάση ακόμη και τους υπό των ειδωλολατρών τιμωμένους δαίμονας, και αυτόν τούτον τον αρχηγών και προστάτης των, τον Διάβολον.

Κατόπιν, ενώ έλεγεν αυτά, οι οφθαλμοί της εγέμισαν δάκρυα, η ψυχή της κατελήφθη από την θείαν χάριν, και είδε, με τους οφθαλμούς της διανοίας θεωρίαν, αναφερομένην εις όσα επρόκειτο να συμβούν εις το παιδί της, τα οποία και προφητικώτατα του διηγείτο. Του έλεγε: Σε παρακαλώ, πολυαγαπημένε υιέ μου, να μου κάνης, αντι όλων αυτών, μίαν χάριν επειδή έφθάσαμεν εις δύσκολα χρόνια, και πνέει, με σφοδρότητα, ο διωγμός της ασεβείας, γνωρίζω καλά ότι και συ θα οδηγηθής όπως προείπεν ο Δεσπότης μας Χριστός, προς χάριν Του, ενώπιον βασιλέων και ηγεμόνων. Αυτήν λοιπόν την τιμήν επιθυμώ, παιδί μου, να μου δώσης, να αντισταθης με γενναιότητα, χάριν του Σωτήρος, προς τους τυράννους, και να διατηρήσης, προς χάριν μου, την ομολογίαν σου ασφαλή μέχρι τέλους της ζωής σου. Και έχω εμπιστοσύνην εις τον Χριστόν μου, ότι γρήγορα θα ανθήση και εις την κεφαλήν σου και μαρτυρικός στέφανος.

Να ετοιμάζεσαι λοιπόν, και να παρακινής προς άνδρείαν την ψυχήν σου, ώστε να μη ευρεθής άνέτοιμος, κατά την ώραν των αγώνων. Διότι ή πάλη εις την οποίαν καλείσαι, δεν διεξάγεται εναντίον συνηθισμένων εχθρών, ούτε χάριν των κοινών αγαθών, αλλά, καθ' όσον μεν αφορά τους ανταγωνιστές της πάλης αυτής, πρόκειται περί του ιδίου του πονηρού, των υπασπιστών του και των υπηρετών του. Καθ' όσον δ' αφορά τον σκοπόν της πάλης, ο αγών διεξάγεται δια την αιώνιον ζωήν και τιμήν, ή, εις περίπτωσιν αποτυχίας του αγώνος, ή ζημία θα είναι εντροπή ατελείωτη και αιώνιος κόλασις. Εις την πάλην λοιπόν αυτήν, άς σε παρακινούν τα καλά και τα ωφέλιμα, παρά να σε φοβίζουν τα δεινά, τα οποία θα δοκιμάσης.

Είναι, παιδί μου, αισχρόν πράγμα οι μεν στρατιώται να αποθνήσκουν θεληματικά προς χάριν βασιλέως επιγείου, ο οποίος και αυτός είναι θνητός και δούλος, όπως αυτοί, ημείς δε να μη υπομένωμεν τον θάνατον, όπως εκείνοι, χάριν του αθανάτου Βασιλέως. Λάβε δε υπ' όψιν σου, ότι οι στρατιώται του επιγείου βασιλέως δεν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ΄ (Να χαιρόμαστε με τους πειρασμούς των τέκνων μας)

λαμβάνουν, από αυτόν, τίποτε άξιον της αφοσιώσεώς των· διότι ποία δωρεά είναι αξία της προσφοράς της ζωής; ή τι μπορεί να καταλάβη ο σκοτωμένος, μετά θάνατον, από τις τιμές που του αποδίδουν;

Αν όμως αποθάνης, χάριν του κοινού Δεσπότη όλων, του Σωτήρος Χριστού, τότε θα έχης κερδίσει αντι της προσκαίρου την αιώνιον ζωή αντί δε της παρερχομένης απολαύσεως και δόξης και πλούτου, που φεύγει από τα χέρια των κατεχόντων, θα απολαύσης την χαράν της αιωνίου μακαριότητας. Μήπως αν δεν αποθάνωμεν τώρα, δεν θα αποθάνωμεν εντός ολίγου οπωσδήποτε, διά να πληρώσωμεν αυτήν την κοινήν εις όλους τους ανθρώπους υποχρέωσιν της φθοράς; Άλλωστε ο θάνατος χάριν του Χριστού δεν είναι ορθόν και δίκαιον να θεωρήται θάνατος διότι με την δύναμιν της καλυτέρας ελπίδος διά τα μέλλοντα αγαθά, εξαφανίζεται και αυτή ακόμη η αίσθησις του θανάτου.

Προ πάντων δέ, παιδί μου, εκείνα πρέπει να σκεφθής ότι, δηλαδή, ο ποιητής όλης της κτίσεως και δημιουργός του γένους μας, έγινε δι' ημάς άνθρωπος, και αφού ήλθεν επάνω εις την γήν συναναστρέφετο με τους ανθρώπους. Διατί δε να μή είπω το σπουδαιότερον; Ότι ο Δεσπότης ημών, των άχαρίστων υπηρετών, και εις θάνατον κατεδικάσθη και έρραπίσθη: και τέλος εις τον Σταυρόν απέθανε.

Και όλα αυτά τα έπαθε δι' ημάς και την σωτηρίαν ημών, διά να καταργηθή ή τυραννία της αμαρτίας, διά να παύση να έχη κύρος η προηγουμένη καταδίκη: διά να ανοιγώσι και πάλιν εις ημάς αι πύλαι του ουρανού.

Πώς λοιπόν να μή είναι ασυγχώρητον, παιδί μου, Αυτός μέν, αν και είναι Δεσπότης όλων μας, να υποστή τοιαύτα φοβερά πάθη χάριν ημών, που είχομεν τολμήσει να διαπράξωμεν τα όλεθριώτατα, ημείς δε να μη θέλωμεν να υποφέρωμεν, χάριν Εκείνου, ούτε τα πλέον ελάχιστα;

Αυτά, παιδί μου, να σκέπτεσαι και τίποτε να μη σε χωρίση από την αγάπην του Χριστού ούτε απειλαι ηγεμόνων, ούτε σωματικά βασανιστήρια, ούτε φόβοι των επιγείων βασιλέων, των οποίων ο θυμός, μαζί με την υπερηφάνειάν των, γρήγορα περνούν, και η φωτιά σβύνει, και το ξίφος σκουριάζει. Αλλά πρέπει να σε προσελκύουν πρό παντός τα καλά, που έχουν ετοιμασθή δια τους Μάρτυρας και αυτός ακόμη και ουρανός είναι βραβείον διά σέ, προκείμενον διά το μαρτύριον,

Αυτά τον συνεβούλευε καθημερινώς η μητέρα, έχουσα πραγματικώς μέσα της αυτό τούτο το πνεύμα της σοφίας, το οποίον ωμίλει δι' αυτής και το παιδί όμως ήτο τόσο

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ΄ (Να χαιρόμαστε με τους πειρασμούς των τέκνων μας)

συνετόν ως εάν ήτο άσπρομάλλης γέρων και διά τούτο είχεν ανάγκης από τοιαύτας βαθυτέρας προτροπές. Εις το τέλος δε η ευσεβής μητέρα προσέθεσε και τα εξής: Τοιούτου είδους τροφεία, παιδί μου, απόδωσε εις εμέ την μητέρα σου αυτός, τέκνον μου, ας είναι δι' εμέ ο μισθός διά τους πόνους που εδοκίμασα, όταν σε εγεννούσα, δια να σωθώ και εγώ διά της τεκνογονίας, όπως λέγει ο Απόστολος Παύλος, και να δοξασθώ διά των μελών του παιδιού μου. Εγώ, παιδί μου, εντός ολίγου θα φύγω πλέον από τον κόσμον αυτόν (τούτο είπε διότι προησθάνετο πλέον τον θάνατό της) με την δύναμιν της Χάριτος και δεν θα με φωτίση πλέον το αισθητόν αυτό φώς, κατά το πρωί· συ θα είσαι λοιπόν δι' εμέ φώς, με την δύναμιν του Χριστού, και ζωή και σε παρακαλώ, τα σπλάγχνα μου, να μη διαψευσθούν αι ελπίδες, που έστήριξα επάνω σου. Κάποτε μία Εβραία ωδήγησεν ως Μάρτυρας δια τον Χριστόν επτά παιδιά και η ιδία ηγωνίσθη μαρτυρικώς επτά φορές,* συ όμως θα είσαι δι' εμέ και μόνος σου αρκετός διά την δόξαν μου και θα είμαι τρισευτυχισμένη μεταξύ των μητέρων εγώ, εφ' όσον, εξ αιτίας σου, θα δοξασθώ πολύ. Παιδί μου, ιδού θα πορευθώ ενωρίτερα από σε προς την αιωνιότητα. Σήμερα σε αποχωρίζομαι πλέον σωματικώς και δεν θα αντικρύσω εις το εξής τους ποθητούς δι' εμέ οφθαλμούς σου. Να πιστεύης δε ότι μόλις θα αποθάνω, η ψυχή μου θα είναι κρεμασμένη επάνω εις την ψυχήν σου, μετά της οποίας θα προσκυνήσω, με παρρησίαν, εις το βήμα του Χριστού, καυχωμένη διά τους μαρτυρικούς σου πόνους, καθισταμένη ωραιότερα από τα μαρτυρικά σου στίγματα, αποβαίνουσα ούτω και εγώ κοινωνός των σπανίων και πολυτελών βραβείων σου και της χαράς σου.

Αυτά έλεγεν η μητέρα προς το παιδί της, ενώ συγχρόνως εφίλούσε αχόρταγα τα μέλη του, επαναλαμβάνουσα πάλιν ή μακαρία: Μάρτυρος μέλη φιλώ μέλη τα οποία, εντός ολίγου, θα προσαχθούν ως θυσία εις τον Χριστόν.

Έτσι λοιπόν τρυφερά εναγκαλιζομένη το παιδί της και γλυκά - γλυκα συνομιλούσα μαζί του ανεπαύθη πράγματι την τρισευτυχισμένην ανάπαυσιν, παραδώσασα το μεν πνεύμα της εις τον Θεόν, το δε σώμα της εις τας γλυκυτάτας χείρας του παιδιού της.

Ο υιός πάλιν εξεπλήρωσεν όσα επεβάλλετο εις παιδί, που αγαπούσε φιλόστοργον μητέρα αμέσως παρέδωσε το σώμα της μητρός του. διά του ενταφιασμού, εις την γην αυτός δε αμέσως και χωρίς αναβολήν εκλέγει τον Μοναχικόν βίον, αφιερώνων εις αυτόν πρώτον τον εαυτόν του σύμφωνα με την μητρικής εντολήν, να απομακρυνθη

* Πρόκειται διά την αγίαν Σολομονήν και τους επτά υιούς της, που τιμώνται υπό της Εκκλησίας της 1ης Αυγούστου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ΄ (Να χαιρόμαστε με τους πειρασμούς των τέκνων μας)

δηλαδή από τον κόσμον διά την αγάπην του Χριστού, χάριν του Οποίου επρόκειτο, μετ' ολίγον, και αυτήν την ζωήν του να θυσιάσῃ. Από τότε λοιπόν, καθ' όλον τον μοναχικόν βίον του, ετρέφετο με όσπρια μόνον, ενθυμούμενος πάντοτε τους τρεῖς παῖδας, των οποίων τα σώματα ανέδειξεν ἡ νηστεία ακατάβλητα, ώστε να μη καούν από την φωτιάν των παθών, αλλά και να μην καούν ἀκόμη και από αὐτάς τας φλόγας της αισθητῆς καμίνου!

Γ'. Εν τῷ βίῳ του Αγίου Αλυπίου

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΥΠΙΟΣ, τῷ πρὸς τὸν Θεὸν φίλτρῳ τὴν καρδίαν πυρούμενος καὶ ζητῶν τί ἂν διαπραξάμενος ἐν τῷ παρόντι βίῳ, ὅλος δυνατὸς γένοιτο συνεῖναι τὸ ποθουμένῳ διὰ παντός, καὶ ὅλο νοῦ τρανῶς αὐτὸν βλέπεις καὶ καθαρωτάτεως συνάπτεσθαι, ἔγνω πᾶσιν ἀποταξάμενος καὶ μακρὰν δήπου γενόμενος φίλων, συγγενῶν, γνωρίμων καὶ τῆς τεκούσης αὐτῆς, τὸ τῆς ἡσυχίας ἐλέσθαι καλόν. Μόνη δὲ τῇ μητρὶ τὸ πρᾶγμα πιστεύων, ἐπὶ τὴν ἀνατολήν, ἔφη, μήτερ, ἀφικέσθαι μὲ πάθος εἶλε θερμός, ἔνθα πολλοὶ τὸν ἡσύχιον βίον ἐλόμενοι, θεοφιλῶς τὲ καὶ μακαρίως ἔζησαν πρὸς ταύτην οὖν μὲ προπεμψον τὴν ὁδόν, οἶδόν τί φυλακτῆριον τὰς εὐχὰς μοι δωρησαμένη.

Τούτων ἐκείνη ἀκούσασα, πάσχει γυναικεῖον οὐδέν, οὐ χρεῖαν, οὐ μόνωσιν προβαλλομένη, οὐ παιδὸς στέρησιν οὕτω καλοῦ, πράγματος ἀφορήτου μητράσι, οὐκ ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδὲν φθεγξαμένη, οὐ δράσασα εἰς χαίνωσιν τῆς τοῦ φιλουμένου προθέσεως (ἐφίλει γὰρ ὄντως ἐκείνη οὐ τὸ ἴδιον, τὸ τοῦ παιδὸς δὲ μᾶλλον συμφέρον), ἀλλ' ὕψου καὶ ὄμματα καὶ χεῖρας διαράσα, ὅλην εἰς προσευχὴν συνέσφιγξε τὴν διάνοιαν καὶ ἀπιθι, τέκνον ἐμόν, ἀπιθι ἔνθα ἂν τὸ κινοῦν ἰθύνησε πνεῦμα.

Ἴδου γὰρ ὁ θεὸς ἡ ζῶμεν, καὶ ὃ παρατίθημί σε, αὐτὸς ἐξαποστελεῖ τὸν *Ἀγγελον αὐτοῦ ἀπὸ προσώπου σου, καὶ ὁδηγήσει σε κατὰ τὸ αὐτοῦ θέλημα, ἐξαποστελεῖ σοὶ βοήθειαν ἐξ ἁγίου καὶ ἐκ Σιῶν ἀντιλάβουτό σου, ἐνδύσαι σε θώρακα δικαιοσύνης καὶ περικεφαλαίαν σωτηρίου σου περιβάλαι ἐκλάμψοι ὡς μεσημβρία ἡ δικαιοσύνη τῶν ἔργων σου, ἀνθ' ὧν ὑπὲρ γονεῖς, ὑπὲρ πατρίδα, τὸν δεσπότην ἠγάπησας. Μήτηρ ὄντως ἐκείνη τοιοῦδε παιδός, καὶ διὰ τοῦτο στερροτέραν τῆς φύσεως θεμένη τὴν ἀρετὴν, οὐδὲν ἀνάξιον δρᾶσαι ἢ εἰπεῖν ἰσχυρίσατο.

Εἵτα μετὰ τὴν εὐχὴν ὁ παῖς τῷ τραχήλῳ τῆς μητρὸς περιφυς, ἡ μήτηρ τὲ τὸν παῖδα ποθεινῶς ἀγκαλισαμένη, θερμὸν δάκρυον ἐπ' ἀλλήλους σταλάξαντες καὶ κατασπασάμενοι, ἀπηλλάττοντο, τῆς μητρὸς μὲν ἐπ' οἶκον, τοῦ παιδὸς δὲ τῆς ποθουμένης ἀψαμένου πορείας. Ἐπει δὲ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας δῆλη τούτου ἡ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ΄ (Να χαιρόμαστε με τους πειρασμούς των τέκνων μας)

ἀναχώρησις γέγονεν, ἀθυμία ὡς τὸ εἶκος ἐλάμβανε πάντας. Ὁ μέντοι τῆς Ἐκκλησίας πρόεδρος, οὐδὲ πρὸς βραχὺ μελήσας μετὰ τὴν ἀκοήν, ἐπεχείρει καταδιώκειν καὶ δι᾽ καταλαμβάνει· τοῦτον ἐν Εὐχαιτοῖς ἤδη τῆς πανηγύρεως τελουμένης τοῦ Μάρτυρος Θεοδώρου καὶ πείθει ταῖς δεήσεσι, προσθεῖς καὶ δάκρυα, πρὸ τὴν ἐνεγκοῦσαν ἐπανελθεῖν" ἀμέλει καὶ θείας ὄναρ ἤκουσεν ἀγγελίας μηδὲν ἄθυμειν κελευούσης, ὡς τοῦ σκοποῦ διημαρτηκότα ἐκεῖσε γὰρ εἶναι τοὺς ἀγίους τόπους καὶ φαγεῖς ἔλεγεν, ἔνθα ἂν τὶς ζῇν εὐσεβῶς ἔλοιτο.

Οὕτω Χριστοῦ εὐδοκία τῇ οἰκείᾳ πατρίδι καὶ γῇ πάλιν καὶ γλυκὺς ἐκείνης ἀπεδόθη καρπός. Ἐπει δὲ ἐπανῆλθεν, ἐφ' ἐν τῶν ὁρέων κατὰ μεσημβρίαν τῆς πόλεως ἀνελθὼν, καὶ ἐν οἰκίσκῳ τινὶ χαμαιζῆλο πρότερον ἐγκλείσας ἑαυτόν, πρὸς ἀσκητικούς ἀποδύεται πόνους καὶ χρόνον τινὰ οὕτω διαγαγὼν, καὶ ἱκανῶς τοῖς τῆς ἀρετῆς πόνους ἐγγυμναζόμενος, ἐπεὶ τὴν ταπεινῆς καὶ προσγειοῦ ἀποδοκιμάζων οἴκησιν, ὑψηλοτέρας ἔφιετο, καὶ τῶν ὑψηλῶν καὶ θείων διὰ παντὸς ὀρεγόμενος.

Ἰδὼν οὖν ἐν τινὶ τῶν ἐκεῖσε τάφων κίονα βραχύν, τῇ κεφαλίδι τούτου ὀλίγαις σανίσιν περιλαμβάνει εἴτα ἐν τούτῳ περιγράφει τὸ σῶμα καὶ ἦν οὕτω πρὸς τὰς ἑναντίας ἐκτροπῆς τοῦ ἀέρος διαμιλλώμενος οὐχ ἥκιστα πρὸς τοῦτο συνεργοῦσαν ἔχων καὶ τὴν μητέρα, ἡ ὅλως αὐτοῦ οὐκ ἀφίστατο. Ποτὲ οὖν τὰ τῆς πονηρίας πνεύματα φθονοῦντα τῷ Ἀγίῳ τῆς ἀγγελικῆς ἐκείνης διαγωγῆς, ἑαυτοὺς εἰς φάλαγγα τάξαντες τοσοῦτους κατ' αὐτοῦ λίθους ἀφήκαν, ὡς τὰς κύκλῳ σανίδας, αἷς περιείληπτο, ταῖς τῶν λίθων βολίσιν διαλυθῆναι καὶ τῆς ἰδίας ἀρμονίας ἔκστασιν ὑποστῆναι, ἕνα τὲ τῶν τοιούτων λίθων (μέγας δὲ ἦν) τὸν τοῦ Ἀγίου ὦμον ἰσχυρῶς ἐπιτρίψαι. Ὁ δὲ δείξαι θελήσας τοὺς δαίμοσιν ὅτι βέλος νηπίων τὰς παρ' αὐτῶν ἡγεῖται πληγᾶς, μετὰ τὴν ἐωθινήν προσευχήν, σκέπαρνον λαβὼν παρὰ τῆς μητρός, τὸ πᾶν διαλύει τῆς στέγης, καὶ ἐπὶ γῆς καθαιρεῖ, ἵνα μὴ εἶργη, φησί, πολλάκις τὰς ἐκ τῶν λίθων βολᾶς.

Ἡ δὲ μήτηρ ὡς τοῦ ψόφου ἦσθετο τῶν σανίδων καὶ ταύτας διαθραυσθείσας εἶδεν ἐπὶ γῆς, τῇ δεξιᾷ το μέτωπον τύπτουσα, τί τοῦτο ἔλεγε, τέκνον; τί τὴν μικρὰν ταύτην σου φυλακὴν κατέστρεψας; πῶς ὥρας οἶσεις χειμῶνος; πῶς ἀερίων ὄμβρων τοὺς λάθρους κατακλυσμούς; πῶς τὰς θερίους ἀκτῖνας, ἴσα καὶ πυρὶ φλεγούσας; Εἴτα πρὸς ταῦτα ὁ Ὅσιος, τί δέ; οὐ ριγήσομεν, ὦ μητερ, ἵν' ἐκεῖ θαλφθῶμεν; οὐ τὸν καύσωνα τῆς ἡμέρας οἶσομεν, ἵνα τῆς αἰωνίου φλογὸς τὴν τιμωρίαν ἔκκλινωμεν; πρὸς δὲ καὶ τὸν τῆς ἐργασίας μισθὸν ἐπάξιον κομισώμεθα; Ταῦτα καὶ ἄλλα τούτοις παραπλήσια ἐπειπὼν πείθει τὴν μητέρα ἐπιτρέψαι μικροῦ, μηδὲ τὰς σανίδας μόνον ἀποβαλεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸν χιτῶνα προσαποδύσασθαι" ἔλεεῖν γὰρ οὐκ ἦδει τὸν παῖδα, εἰ καὶ λίαν ὑπὴν αὐτῇ τὸ φιλοτέκνον, ἔνθα διὰ Χριστὸν ἐώρα πάσχοντα ἤρνετο τὴν φύσιν, ἵνα τοῦ γεννηθέντος προκρίνη θεόν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ΄ (Να χαιρόμαστε με τους πειρασμούς των τέκνων μας)

Ἦν οὖν ἰδεῖν τὶς ἀληθῶς μητέρα ἐπὶ φιλότατο παιδί καὶ παῖδα ἐπὶ φιλοθέη μητρὶ εὐφραϊνόμενον, εἶτα καὶ θεὸν ὑπ' αὐτοὺς οἰκειότατα δοξαζόμενον. Τὶς γὰρ τῆς σεμνῆς ἐκείνης οὐκ εὐλόγησε τὸν καρπὸν; ἢ τὶς πάλιν τοῦ τοιοῦδε τὴν ρίζαν οὐκ ἐμακάρισε; πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις, οἷς εἶχε καλοῖς, καὶ συμπαρέμεινε τὴν παιδί, ὡς ἔφην, ταῖς αὐτοῦ χρείαις διακονοῦσα πρὸς τὴν στύλῳ τὴν σκηνὴν πηξαμένη καὶ τερπνοὺς μὲν πάσι τοῖς κατὰ τὸν βίον ἀπειταμένη, ὡς ἐν παραδείσῳ δὲ παρεδρεύουσα καὶ τρυφώσα, ταῖς ἰδίαις τὲ κοπιώσα χερσὶ καὶ ποριζομένη τὰ ἐπιτήδεια, διόλου τὲ ἐλέους καὶ πενήτων φροντίζουσα ὅθεν καὶ τινὸς τρίτον πότε νομίσματος φιλευσεβεῖ τρόπον παρασχομένου, τοῦτο λαβοῦσα γνώμη τοῦ παιδὸς ἐπὶ τὴν πόλιν ἀπήει, ὡς τὲ τὰ ἀναγκαῖα πρίασθαι πρὸς δαπάνην.

Ἐπει δὲ τοῦτο ποιήσασα ἐπανήει, ὅρκους ἐπικλασθεῖσα πενήτων, τὸ πᾶν διέδωκεν. Ὡς δὲ ταύτην ἴδοι καὶ παῖς μηδὲν μετὰ χεῖρας ἔχουσιν, πού τὰ ἐωνημένα, μήτερ, φησί, δεόμεθα γὰρ εἰς δαπάνην' ἡ δέ, εἰς θεόν, ἔφη, τέκνον, καὶ πένητας ἀλλὰ καὶ εἰς ἡμᾶς ὡς ἐπίστευσα οὐδὲ γὰρ ἔκρινα, περὶ ἐλάττονος τῆς ἡμετέρας τροφῆς τοὺς ὅρκους θέσθαι τῶν δεομένων καὶ ταύτη ζῶντα ἐπιορκῆσαι θεόν, ἐπίστευσα δὲ μᾶλλον ὅτι καὶ ἡμεῖς, εὐχαῖς ἐκείνων, ἐλέους τευξόμεθα. Ἐπὶ τούτοις εὐλόγησε τὴν μητέρα καὶ θεῖος ἀνὴρ, ἅτε παῖς ἐκείνης, καὶ ἡδέως τὸ γεγονός ἐδέξατο.

2. Καὶ ἡ θαυμαστὴ δὲ Σοφία τὰς ἰδίας τρεῖς θυγατέρας, Πίστιν, Ἑλπίδα καὶ Ἀγάπην, καὶ πρὸ τοῦ μαρτυρίου, λόγοις παραινετικούς καὶ τῷ ὄντι θεοφιλέσι, πρὸς τοὺς ἀγῶνας ἔστομωσε καὶ τὸν θάνατον καὶ ἐν αὐτῷ δὲ τὴν μαρτυρίῳ παροῦσα τὲ καὶ δρώσα ἐκάστην ἐν τῷ πάσχειν παρακλητικούς λόγους ἐθαρσοποιεῖ ἕως εἶδε πάσας τελειωθείσας καὶ λίαν εὐφρανθεῖσα καὶ τῷ θεῷ μεγάλως εὐχαριστήσασα, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ταῖς θυγατρᾶσι καὶ αὐτὴ συναπῆλθε, τοῖς ἐκείνων προσφύσα σώμασι καὶ συγκληρονόμος αὐταῖς τῆς οὐρανίου δόξης ἐγένετο.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΛΥΠΙΟΣ φλογιζόμενος ἀπὸ τὴν ἀκατανίκητον πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην καὶ ἐξετάζων, μετὰ προσοχῆς, τί θα ἔμπορούσε νὰ πράξῃ κατὰ τὴν παρούσαν ζωὴν, ὥστε νὰ καταστῇ δυνατόν νὰ παραμείνῃ συνεχῶς ἠνωμένος με τὸ ἀντικείμενον τῶν πόθων του καὶ ευδιακρίτως νὰ βλέπῃ με ὅλον τὸν νοῦν του τὸν Θεόν καὶ νὰ εἶναι πραγματικῶς ἠνωμένος μαζί Του, κατέληξεν εἰς τὴν ἀπόφασιν, νὰ ἀρνηθῇ ὅλα τὰ ἐγκόσμια καὶ νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ συγγενεῖς, φίλους, γνωστούς καὶ ἀπὸ αὐτὴν, ἀκόμη, τὴν μητέρα που τὸν ἐγέννησε καὶ νὰ διαλέξῃ, ὡς τρόπος ζωῆς, τὸ καλὸν τῆς ησυχίας.

Τὴν ἀπόφασιν τοῦ αὐτοῦ ἐμπιστεύεται μόνον εἰς τὴν μητέρα του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ΄ (Να χαιρόμαστε με τους πειρασμούς των τέκνων μας)

– Μητέρα, – της είπε – με κατέλαβε φλογερός πόθος να μεταβώ προς τα μέρη της Ανατολής, όπου πολλοί, αφού εξέλεξαν τον ησυχαστικόν βίον, έζησαν την ζωήν των ευτυχισμένοι, με πνευματικήν μακαριότητα και με ισχυράν προς τον Θεόν αγάπην. Προς αυτήν λοιπόν την οδόν σε παρακαλώ να με κατευοδώσης και να μου δωρήσης, ως φυλακτόν, τας ευχάς σου.

Μόλις η μητέρα εκείνη ήκουσε την απόφασιν του υιού της, δεν έδοκίμασε τίποτε, από όσα συνήθως παθαίνουν αι γυναίκες, όταν πληροφορηθούν τοιαύτας αποφάσεις από τα παιδιά των και δεν προέβαλεν ως αντίρρησιν ούτε την χηρείας της, ούτε την μοναξιάν της, ούτε την στέρησιν καλού παιδιού, που είναι τόσοσν ανυπόφορος διά τας μητέρας, ούτε τίποτε σχετικόν με αυτά είπε, ούτε, εν πάση περιπτώσει, έκαμε τίποτε διά να εξασθενήση εις την ψυχήν του παιδιού της τον άγιον πόθον του (διότι και εκείνη η ευλογημένη δεν ηγάπα τόσοσν το ιδικόν της συμφέρον, όσόν το πνευματικών συμφέρον του παιδιού της). Ύψωσε λοιπόν το βλέμμα της προς τον Θεόν, εξέτεινε τα χέρια της και επεδόθη, με όλην της την διάνοιαν, εις θερμήν προσευχήν. Αφού δε έτελείωσε, συγκεκινημένη, είπε προς τον Μέγαν Αλύπιον:

– Πήγαινε, παιδί μου, πήγαινε εκεί που σε παρεκίνησε το πνεύμα. Ιδού ο Θεός, με την δύναμιν του Οποίου ζώμεν εις Αυτόν λοιπόν σε παραδίδω και σε εμπιστεύομαι. Αυτός θα στείλῃ τον Άγγελόν Του έμπροσθέν Σου, διά να σε οδηγήση όπου είναι το θέλημά Του. Αυτός θα σου στείλῃ την βοήθειάν Του από το άγιον κατοικητήριόν Του και θα σου συμπαρασταθή από την άνω Σιών, θα σε ενδύση με θώρακα δικαιοσύνης και θα σε περιβάλῃ με την περικεφαλαίαν της σωτηρίας σου. Εύχομαι, παιδί μου, η δικαιοσύνη των έργων σου, ένεκα των οποίων ηγάπησας τον Δεσπότην μας περισσότερον και από πατρίδα και από γονείς, να λάμψῃ όπως η μεσημβρία. Πραγματική μητέρα, αξία ενός τοιούτου παιδιού! Και δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον εθεμελίωσε μέσα της την αρετήν στερεώτερον από την γυναικείαν φύσιν, ώστε να μη επιδιώξῃ να διαπράξῃ ἢ να εἰπῇ τίποτε ανάξιον.

Ύστερα από τα όσα είπε και ηυχήθη η μητέρα, το παιδί ετυλίχθη εις τον λαιμός της μητέρας του και η μητέρα ενηγκαλίσθη με λαχτάραν το παιδί της, ενώ οι οφθαλμοί και των δύο είχαν πλημμυρίσει από θερμά δάκρυα, και έφιλούντο μεταξύ των στοργικά. Αφού δε απεχωρίσθησαν από τον αμοιβαίον αυτόν εναγκαλισμόν, ο καθένας έτράβηξε τον δρόμον του· η μεν μητέρα επέστρεψεν εις την οικίαν της, ενώ ο υιός της ήρχισε την ποθητήν πορείας του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ΄ (Να χαιρόμαστε με τους πειρασμούς των τέκνων μας)

Όταν έπειτα από ολίγας ημέρας έγινε φανερά η αποχώρησης του Αλυπίου, όλοι, όπως ήτο επόμενον, ελυπήθησαν. Αμέσως λοιπόν ο Επίσκοπος, χωρίς καθόλου να αμελήση, μόλις πληροφορήθη την είδησιν, ήρχισε να τον καταδιώκη, έως ότου τον επρόφθασεν εις τα Ευχαΐτα,* όπου ετελείτο η πανήγυρις του μάρτυρος Θεοδώρου. Τότε ο Επίσκοπος ήρχισε να τον παρακαλή θερμώς να επιστρέψη οπίσω. Τους λόγους του ανεμείγνυε με δάκρυα, έως ότου τον έπεισε να επιστρέψη προς την μητέρα του, Επρόσθεσε μάλιστα, ότι εις το όνειρόν του ήκουσε θεϊκήν φωνήν, η οποία παρήγγελλε να μη λυπηται, εάν δεν επέτυχεν εις τον σκοπόν του, διότι οι άγιοι τόποι ευρίσκονται εκεί – εξηκολούθει να λέγη ο φανείς εις την οπτασίαν – όπου θα εξέλεγε κανείς να ζη ευσεβώς.

Ούτω, κατ' ευδοκίαν Χριστού, απεδόθη και πάλιν εις την πατρίδα του και εις την γην του και γλυκύς των καρπός. Αφού δε επέστρεψεν, ανέβηκεν εις ένα από τα βουνά, που ευρίσκετο προς νότον της πόλεως και εκεί. αφού αρχικώς ενεκλείσθη εις ένα ταπεινόν οικίσκον, απεδύθη εις τους ασκητικούς κόπους και αγώνας. Αφού επέρασεν αρκετός καιρός, κατά τον οποίον εγυμνάζετο μετ' επιμονής και αποφασιστικότητος εις τους κόπους της αρετής, ήρχισε να επιθυμη να κατοικήση εις υψηλότερον σημείον, αφού άλλωστε επεθύμει παντοτεινώς τα θεία και υψηλά.

Βλέπει λοιπόν επάνω εις ένα τάφον, που ήτο εκεί πλησίον, ένα χαμηλον στυλον μαζεύει αμέσως μερικά σανίδια και με αυτά περιτριγυρίζει το επάνω μέρος του στύλου. Εις αυτό δε το πρόχειρον κατασκευάσμα περιορίζει το σώμα του και παρέμεινεν εκεί αγωνιζόμενος προς τας καιρικές μεταβολάς. Εις την σκληραν και δύσκολον αυτήν προσπάθειαν είχε συνεργον και την μητέρα του, η οποία δεν απεμακρύνετο καθόλου από κοντά του και τον εβοήθει με τον ίδιον ζήλον.

Κάποτε λοιπόν τα πονηρά πνεύματα, φθονούντα τον αγγελικόν τρόπον ζωής του Αγίου Αλυπίου, παρετάχθησαν εις αναρίθμητον φάλαγγα, και έρριψαν τόσους λίθους εναντίον του, ώστε, από τους λιθοβολισμούς, να διαλυθούν γύρω - γύρω τα σανίδια, με τα οποία είχε περικλειστή και να φύγουν τελείως από τους αρμούς των: ένας μάλιστα από τους λίθους αυτούς, αρκετά μεγάλος, ετραυμάτισε τον ώμον του Αγίου. Ο Άγιος όμως, χωρίς καθόλου να πτοηθή, και επιθυμών να δείξη εις τους δαίμονας, ότι θεωρεί τας πληγάς των, ως βέλη νηπίων, έκανε την πρωϊνήν προσευχήν του,

* Τα Ευχαΐτα ήσαν μικρά πόλις της Μ. Ασίας, ΝΔ της 'Αμασείας, ούσα κατά τους Βυζαντινούς χρόνους έδρα Μητροπόλεως. "Ήσαν επίσης η πατρίς του Αγίου Μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου του Στρατηλάτου. Σήμερον η πόλις αυτή καλείται Τουρκιστί Μετζής - Ούζου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ΄ (Να χαιρόμαστε με τους πειρασμούς των τέκνων μας)

επήρεν ένα σκερπάνι από την μητέρα του, διέλυσε όλην την στέγην και την έρριψε κατά γης, διά νά μή εμποδίζη τον λιθοβολισμόν των, όπως έλεγε.

Η μητέρα του Αγίου 'Αλυπίου μόλις αντελήφθη τον θόρυβος των σανιδιών και τα είδε σπασμένα κάτω εις την γην, εκτύπησεν, από αμηχανίαν, το μέτωπος με το δεξί της χέρι, και είπε εις τον "Άγιον:

– Τί είναι αυτά, παιδί μου; Διατί κατέστρεψες την μικράν σου αυτήν φυλακήν; Πώς θα υποφέρης το ψύχος του χειμώνος; Πώς θα προστατευθής από τους φοβερούς κατακλυσμούς των βροχών; Πώς θα σκιασθής από τις ακτίνας του ηλίου του καλοκαιριού, που φλογίζουν, όπως η φωτιά;

Αφού την ήκουσεν ο "Όσιος, της απήντησε:

– Τί λοιπόν, μητέρα μου, να μη κρυώσωμεν εδώ διά να ζεσταθώμεν εκεί; να μη υποφέρωμεν εδώ την ζέστης της ημέρας, διά να αποφύγωμεν την τιμωρίαν της αιωνίου και ασβέστου φλογός; Εκτός όμως από αυτά, πώς θα λάβωμεν επαξίως τον μισθόν της εργασίας μας;

Με αυτά τα λόγια και με άλλα παρόμοια πείθει την μητέρα του να επιτρέψη όχι μόνον τα σανίδια να βγάλη, αλλ' επί πλέον να εκδυθη και τον χιτώνα του. Η δε ευσεβής και αγία εκείνη μητέρα δεν είχε μάθει να εύσπλαγχνίζεται το παιδί της αν και μέσα της υπήρχε ισχυρά η στοργή προς το τέκνον της, οσάκις το έβλεπε να πάσχη διά τον Χριστόν απηρνείτο την μητρικήν φύσιν, διά να προτιμήση, από το γέννημά της, περισσότερος τον Θεόν.

Ήτο λοιπόν δυνατόν να ίδη πράγματι κανείς μητέρα να ευφραίνεται διά το φίλτατον παιδί της, αλλά και παιδί διά την φιλόθεον μητέρα του, τον δε Θεόν να δοξάζεται από τα έργα και των δύο. Διότι ποίος άνθρωπος δεν ευλογεί τον καρπόν της σεμνής εκείνης γυναικός; Αλλά και ποίος πάλιν δεν εμακάρισε την ρίζαν ενός τοιούτου θαυμαστού Οσίου; Διότι η Αγία εκείνη μητέρα, εκτός από τα άλλα καλά τα οποία είχε, είχε και τα εξής: Έμεινε πλησίον του τέκνου της, όπως είπον προηγουμένως, και το εξυπηρέτει, έστησε την σκηνήν της, κοντά εις τον στυλον του και απηρνήθη κάθε χαράν της ζωής, τόσην δε ευτυχίαν ήσθάνετο, ως να παρέμεnen εις παράδεισον και να απελάμβανε τα κάλλη του. Προσεπορίζετο με τον κόπον των χειρών της τα απαραίτητα διά την συντήρησία των και συγχρόνως εφρόντιζε διά την ελεημοσύνης και τους πτωχούς.

Κάποτε μάλιστα συνέβη το εξής χαρακτηριστικών περιστατικών.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ΄ (Να χαιρόμαστε με τους πειρασμούς των τέκνων μας)

Ένας άνθρωπος, με ευσεβή και διακριτικόν τρόπον, της προσέφερε το τρίτον της αξίας ενός νομίσματος αυτή το εκράτησε και με την συγκατάθεσιν του παιδιού της μετέβη εις την πόλιν, διά να αγοράση αναγκαία, διά την συντήρησίν των, πράγματα. Ενώ δε επέστρεφεν εις το ερημητήριον, μεταφέρουσα αυτά που ηγόρασε, συγκινηθείσα από τας παρακλήσεις των πτωχών, που της εξήτουν ελεημοσύνην, τους έμοίρασεν όσα μετέφερε. Μόλις έφθασεν εις το ερημητήριον και την είδεν ο υιός της με άδεια χέρια, της λέγει:

– Μητέρα, που είναι τα ψώνια; διότι έχομεν ανάγκην αμέσως να τα χρησιμοποιήσωμεν.

Τότε εκείνη με τον φυσικώτερον τρόπον απαντά:

– Παιδί μου, τα έδωσα εις τον Θεόν και τους πτωχούς» όπως πιστεύω όμως, και ημείς τα έχομεν. Δεν ενόμισα δίκαιον να θέσω τας ικεσίας των πτωχών διά την πείναν των, εις κατωτέραν μοίραν από την τροφήν μας και τοιουτοτρόπως, να επιορκήσω ενώπιον του ζώντος Θεού. Είμαι δε βεβαία, ότι με τις ευχές των πτωχών και πεινασμένων εκείνων, θα τύχωμεν και ημείς του ελέους του Θεού.

Όταν ήκουσεν αυτά ο θείος ανήρ, ως γνήσιον τέκνον της, την ηύλόγησε και εδέχθη με ευχαρίστησιν το γεγονός.

2. Και η αξιοθαύμαστος Αγία Σοφία τας τρεις θυγατέρας της, την Πίστιν, 'Ελπίδα και Αγάπην και προτού να υποστούν το μαρτύριον τας ενεθάρρυνε με λόγους παραινετικούς και πραγματικώς θεοφιλείς και τας έκαμε γενναίας προς τους μαρτυρικούς αγώνας και τον θάνατον, αλλά και κατά το μαρτύριον μιάς εκάστης παρευρίσκετο και έβλεπε τα βασανιστήρια των δίδουσα θάρρος με παρηγορητικούς λόγους. Παρέμεινε δε εις τον τόπον του Μαρτυρίου μέχρις ότου είδεν όλας να υφίστανται το μαρτυρικόν τέλος από δε τον ένδοξον θάνατον των θυγατέρων της εχάρη πάρα πολύ και ηυχαρίστησεν ολόθερμα τον Θεόν. Μετά τρεις ημέρας δε ανεχώρησε και εκείνη προς την αιωνιότητα μαζί με τας θυγατέρας της συνενώσασα το σώμα της με τα σώματα των, αναδειχθείσα και αυτή μαζί με εκείνας συγκληρονόμος της ουρανίου δόξης.

Δ'. Εν τῷ μαρτυρίῳ των Ἀγίων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων

ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ Τεσσαράκοντα Μαρτύρων διανυόντων τὸ τῆς ἀθλήσεως στάδιον καὶ μετὰ τὴν ἐν τῇ λίμνῃ ὀλονυκτὸν στάσιν καὶ πρὸς τὸν κρημνὸν ἀδάμαστον καρτερίαν, ἅμα πρωΐ ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν ἐλκομένων, ἵνα τὰ σκέλη συντριβῶσι ροπάλοις, ἐνὸς ἢ μήτηρ παρέμενεν αὐτοῖς πάσχουσι, τὸν παῖδα τὸν ἐαυτῆς βλέπουσα: καὶ γὰρ ἦν οὗτος ὑπὲρ πάντας τὴν ἡλικίαν νεώτερος καὶ ἔδεδουκει μήποτε δειλίαν αὐτῷ ἐμποίησιν τὸ νεαρὸν καὶ φιλόζυγον καὶ ἀνάξιος τῆς τῶν στρατιωτῶν τάξεως τὲ καὶ τιμῆς εὕρεθῇ. “Ἰστατο οὖν ἀτενὲς δρώσα, σχήματι τὲ καὶ βλέμματα ὅπως εἶχε, θάρσος αὐτῷ ἐμβάλλουσα, χεῖρας τὲ εἰς αὐτὸν ἐκτείνουσα, καὶ τέκνον ἐμοὶ γλυκύτατον λέγουσα· τέκνον ἤδη Πατρὸς οὐρανίου, μικρὸν ὑπομεινον, ἵνα τέλειος καταστῇς μὴ φοβηθῇς τὰς βασάνους: ἰδοὺ γὰρ παρίσταται σοὶ βοηθὸς ὁ Χριστὸς οὐδὲν τὸ λοιπὸν ἀηδές, οὐδὲν ἐπίπονον ἀπαντήσῃ πάντα ἐκεῖνα παρῆλθε, πάντα ταῦτα τῇ σῇ νενίκηκας γενναιότητι χαρὰ τὸ μετὰ ταῦτα, ἡδονή, ἄνεσις, εὐφροσύνη, ὧν μεθέξεις συμβασιλεύων Χριστὸ καὶ πρέσβυς ἐμοὶ τὴ τεκούση τα πρὸς αὐτὸν γινόμενος.

Οἱ οὖν Ἅγιοι συντριβέντες τὰ σκέλη, τῷ Θεῷ παρέθεντο τὰς ψυχὰς οἱ δὲ στρατιῶται, ἀμάξας ἐνεγκόντες καὶ ταύταις τὰ ἱερὰ σώματα ἐπιθέντες, παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ἐκ γειτόνων ποταμοῦ ἄγουσι. Τὸν μέντοι νέον ἐκείνον, ὃ Μελίτων ὄνομα, ἐμπνέοντα ἔτι κατιδόντες, καταλείπουσιν οὕτως, ἐν ἐλπίσιν ὄντα τοῦ ζήσεσθαι, δν ἡ μήτηρ μόνον ὑπολειφθέντα θεασαμένη, καὶ τοῦτο μᾶλλον θάνατον αὐτῆς καὶ τοῦ παιδὸς εἶναι λογισαμένη, ὑπεριδοῦσα γυναικὸς ἀσθενείας καὶ σπλάγχχνων μητρικῶν ἐπιλαθομένη, τὸν υἱὸν ἐπ' ὧμων ἀραμένη, ταῖς ἀμάξαις ἠκολούθει μεγαλοψύχως, τότε ζήσειν αὐτὸν οἰομένη, ὅταν νεκρὸν μᾶλλον καὶ ἐκλελοιπότα θεάσαιο.

Ἐπεὶ οὖν οὗτος ὑπ' αὐτῆς φερόμενος ἀφῆκε τὸ πνεῦμα, τότε δὴ τῶν φροντίδων ἡ μήτηρ ἐαυτὴν λύσασα, μέγα τί καὶ ὑπερήδιστον ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ υἱοῦ σκιρτήσασα, μέχρι τοῦ τόπου οὗ τὰ σώματα τῶν Ἀγίων ἡ ἀπενέγκασα τὸν τοῦ φιλάτου νεκρὸν ἐπάνω αὐτῶν τίθησι καὶ τοῖς ἄλλοις συναριθμεῖ, ἵνα μηδὲ σῶμα σωμάτων ἀπολειφθῇ, οὗ τὴν ψυχὴν ἔσπευδε ταῖς ψυχαῖς ἐκείνων συναριθμεῖσθαι. Μέγα δὲ πῦρ ἀναψαντες οἱ το ἀντικειμένῳ ὑπηρετούμενοι, τὰ τῶν Ἀγίων σώματα κατακαίουσιν· εἶτα τῶν Λειψάνων Χριστιανοῖς φθονοῦντες, εἰς τὸν ποταμὸν αὐτὰ ἀφιάσιν· ἀλλ' ἐκεῖνα θεῖα πάντως οἰκονομία, ἐχόμενα κρημοῦ συνήχθη τινός, καὶ χριστιαγῶν ταῦτα χεῖρες ἐπανελόμεναι, πλοῦτον ἡμῖν ἄσυλον ἐδωρήσαντο.

Ερμηνεία

ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΝΤΑ Μάρτυρες, διανύοντας το στάδιον της αθλήσεως, παρέμειναν ολόκληρον την νύκτα ὀρθιοι μέσα εις την λίμνην και υπέμειναν με

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ΄ (Να χαιρόμαστε με τους πειρασμούς των τέκνων μας)

αδάμαστον καρτερικότητα την παγωνιάν. Πρωΐ - πρωί τους έσυραν εις την παραλίαν, διά να τους συντρίψουν τα σκέλη με ρόπαλα. Καθ' όλον αυτό το διάστημα η μητέρα ενός εκ των τεσσαράκοντα Μαρτύρων παρέμεινε πλησίον των και παρηκολούθει το βασανιζόμενον τέκνον της. Το παιδί της ήτο ο νεώτερος από τους τεσσαράκοντα μάρτυρας και εφοβείτο η ευσεβής μητέρα μήπως η νεαρή ηλικία του και η αγάπη προς την ζωήν φέρουν εις την ψυχήν του δειλίαν και τοιουτοτρόπως φανή ανάξιος της τάξεως και της τιμής των στρατιωτών. Παρέστεκε λοιπόν η ευλογημένη μητέρα και παρηκολούθει το παιδί της με προσοχήν, ως να μη συνέβαινε τίποτε.

Του έδιδε θάρρος, ήπλωνε προς αυτό τα χέρια της και του έλεγε με γλυκύτητα, αλλά και πίστιν:

— Παιδί μου γλυκύτατον, τέκνον πλέον του επουρανίου Πατρός, υπόμεινε ολίγον, διά να καταστης τέλειος μη φοβηθής τα βασανιστήρια. Νά! αοράτως παραμένει πλησίον σου ο Χριστός μας και σε βοηθεί τίποτε λοιπόν πικρόν και πολύ κουραστικών δεν θα συναντήσης. Όλα τα φοβερά μαρτύρια ετελείωσαν όλα τα έχεις νικήσει με την γενναιότητά σου. Από εδώ και εμπρός υπάρχει η χαρά, η ηδονή, η άνεσις, η ευφροσύνη, τα οποία θα απολαύσης συμβασιλεύων μετά του Χριστού και πρεσβεύων πλησίον Του και δι' εμέ που σε έγέννησα.

Αφού λοιπόν οι δήμιοι συνέτριψαν τα σκέλη των Αγίων, αι ψυχαί των ανεχώρησαν πλησίον του Θεού. Οι στρατιώται, αφού έφεραν αμάξας, έτοποθέτησαν εις αυτάς τα ιερά σώματα των μαρτύρων διά να τα μεταφέρουν και να τα ρίψουν εις την όχθην ενός γειτονικού ποταμού. Επειδή όμως είδαν ότι ο νέος εκείνος, ο οποίος ελέγετο Μελίτων, ακόμη ανέπνεε, τον άφησαν εις τον τόπον του μαρτυρίου, με την ελπίδα ότι θα ζήση. "Όταν όμως η μητέρα του είδεν ότι μόνον αυτόν άφησαν οπίσω, έστενοχωρήθη και έθεώρησεν αυτό το πράγμα ως θάνατον του παιδιού της και ιδιόν της. Παραβλέψασα λοιπόν την αδυναμίας της γυναικός και λησμονήσασα τα μητρικά σπλάγχνα, σηκώνει το παιδί της εις τους ώμους της, και ακολουθεί, με μεγαλοψυχίαν, τας νεκροφόρους αμάξας των μαρτύρων, πιστεύουσα ότι τότε και μόνον θα ζήση το παιδί της, όταν το ιδή να αποθνήσκη ως μάρτυς, μαζί με τους άλλους μάρτυρας.

Όταν λοιπόν και ο νέος εκείνος, καθώς μετεφέρετο επί των ώμων της μητρός του, εξεψύχησεν, τότε πλέον και εκείνη απηλλάγη από τας μητρικάς ευθύνας. Εθεώρησε τον θάνατον του παιδιού της ως μέγα και γλυκύτατον περιστατικόν, διά το οποίον είχε την διάθεσιν να σκιρτήση από χαράν. Τρέχει λοιπόν με προθυμίαν και μεταφέρει το πτώμα του παιδιού της μέχρι του τόπου, όπου ήσαν και τα τίμια λείψανα των άλλων

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ΄ (Να χαιρόμαστε με τους πειρασμούς των τέκνων μας)

μαρτύρων και τοποθετεί τον αγαπημένος της νεκρόν επάνω εις αυτά και τον συναριθμεί μαζί τους, ώστε ούτε το νεκρόν σώμα του να μη χωρισθή από τα άλλα σώματα, εφ' όσον η ψυχή του είχε συναριθμηθή ήδη με τας ψυχάς των Μαρτύρων.

Μετά ταύτα τα όργανα και οι υπηρέται του διαβόλου ανάπτουν μεγάλην φωτιάν και κατακαίουν τα σώματα των Αγίων από φθόνον δε προς τους Χριστιανούς διά να μη πάρουν ούτε αυτά τα τίμια λείψανα των Μαρτύρων, τα έρριψαν εις τον ποταμόν. Από θείαν όμως οικονομίας τα τίμια αυτά λείψανα συνεκρατήθησαν εις κάποιον κρημνόν, απ' όπου τα ανέσυραν χριστιανικά χέρια και μας εδώρησαν τοιουτοτρόπως τον μέγαν αυτόν και απαραβίαστον πλούτον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ' (Ο αποτασσόμενος και η ξενιτεία)

Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ τὸν ἀποτασσόμενον ξενιτεύσαι, καὶ τίς ἡ ἐν λόγῳ ξενιτεία καὶ ἡ ἐκ ταύτης ὠφέλεια καὶ ποῖοι τῶν τόπων πρὸς ἄσκησιν ἐπιτήδριοι.

Ο αποτασσόμενος πρέπει να ξενιτεύη, περί ποίας ξενιτείας πρόκειται και ποία ὠφέλεια προέρχεται ἐξ αὐτῆς και ποιοι εἶναι οἱ καταλληλότεροι τόποι πρὸς ἄσκησιν.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

Εἶπεν ὁ ΑΒΒΑΣ Ἰάκωβος, ὅτι παρὰ τὸ ξενοδοχεῖν, μείζον ἐστὶ τὸ διὰ Θεὸν ξενιτεύσαι.

2. Ἡρώτησεν ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος τὸν Ἀββᾶν Λούκιον πότε καὶ εἶπεν αὐτῷ ἡ ψυχὴ μου ἐπιθυμεῖ ξενιτεύσαι ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων· ἐὰν μὴ κρατήσης τῆς γλώσσης σου, οὐκ εἰ ξένος ὅπου ἐὰν ἀπέλθῃς καὶ ὧδε οὖν κράτησον τῆς γλώσσης σου καὶ ξένος εἶ.

3. Εἶπε γέρων· ἐὰν οἶδε Μοναχὸς τόπον ἔχοντα προκοπὴν καὶ διὰ τὰς χρεῖας τοῦ σώματος οὐχ ὑπάγει ἐκεῖ, καὶ τοιοῦτος οὐ πιστεύει, ὅτι ἔστι Θεός.

4. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· πῶς, Πάτερ, ἡ γενεὰ ἡμῶν οὐ δύναται κρατῆσαι τὴν ἄσκησιν τῶν Πατέρων; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων ὅτι οὐκ ἀγαπᾷ τὸν θεὸν οὐδὲ φεύγει τοὺς ἀνθρώπους, οὐδὲ μισεῖ τὴν ὕλην τοῦ κόσμου ἀνθρώπῳ γὰρ φεύγοντι τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὴν ὕλην, ἀφ' ἑαυτοῦ ἄρχετο· αὕτη ἡ κατάνυξις καὶ ἡ ἄσκησις ὡς πὲρ γὰρ καὶ θέλων σβέσαι πῦρ ἅπτον ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ, ἐὰν μὴ προλάβῃ καὶ κόψῃ τὴν ὅλην τὴν ἔμπροσθέν του πυρόν, οὐ δύναται σβέσαι αὐτό, οὕτω καὶ ἄνθρωπος, ἐὰν μὴ ἀπέλθῃ εἰς τόπος ὅπου μετὰ κόπου εὐρίσκει καὶ αὐτὸν τὸν ψωμῶν αὐτοῦ, οὐ δύναται κτήσασθαι τὴν ἄσκησιν ψυχὴ γὰρ ἐὰν μὴ βλέπῃ, οὐδὲ ταχὺ ἐπιθυμεῖ.

5. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Σισῶην λέγων· τί ἐστὶ ξενιτεία, Πάτερ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· τὸ σιωπᾶν καὶ τὸ μὴ ἔχεις πρᾶγμα ὅπου ἐὰν ἀπέλθῃ ὁ ξενιτεύων" αὕτη ἐστὶν ἡ ἀληθὴς ξενιτεία.

6. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων τί ἐστὶ τὸ ἔργον τῆς ξενιτείας; καὶ εἶπεν ὁ γέρων οἶδα ἀδελφῶν ξενιτεύσαντα καὶ εὐρέθη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ κατ' εὐκαιρίαν ὑπήντησεν ἀγάπῃ καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τραπέζης μετὰ τῶν ἀδελφῶν φαγεῖν εἶπον δὲ τινὲς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ' (Ο αποτασσόμενος και η ξενιτεία)

τις καὶ τοῦτον κατέσχευς καὶ εἶπον αὐτῷ ἔγχει, ὕπαγε ἔξω καὶ ἀναστὰς ἐξῆλθεν ἕτεροι δὲ λυπηθέντες, ἀναστάντες εἰσήγαγον αὐτὸν καὶ μετὰ τοῦτο ἠρώτησαν αὐτὸν ἅρα τί ἔστιν ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι ἐξεβλήθης καὶ πάλιν εἰσήχθης; ὁ δὲ εἶπεν· ἐθέμην ἐν τῇ καρδίᾳ μου, ὅτι ἐν ἴσω κυνὸς εἶμι, δς ὅταν ἐκβληθῇ πορεύεται καὶ ὅταν κληθῇ ἔρχεται.

7. Διηγῆσατο τὶς τῶν πατέρων, ὅτι δύο ἀδελφοὶ ἦσαν γεινιῶντες αὐτῷ, καὶ εἷς ξένος καὶ ὁ εἷς ἐγχώριος ἦν δὲ ὁ ξένος μικρὸν ἀμελέστερος, ὁ δὲ ἐγχώριος σπουδαῖος πάνυ. Συνέβη δὲ πρότερον κοιμηθῆναι τὸν ξένον καὶ δὲ γέρων, διορατικὸς ὢν, εἶδε πλῆθος Ἀγγέλων ὁδηγούντων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ ὡς ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐγγὺς γέγονε τοῦ εἰσελθεῖν, ἐγένετο περὶ αὐτοῦ ζήτησις καὶ ἦλθε φωνὴ ἄνωθεν λέγουσα φανερόν μὲν ὅτι ἀμελὴς ἦν μικρόν, διὰ δὲ τὴν ξενιτείαν αὐτοῦ ἀνοίξατε αὐτῷ· εἴτα ἐκοιμήθη καὶ ὁ ἐντόπιος ἐν δὲ τῷ καιρῷ τοῦ θανάτου ἦλθε πᾶσα ἡ συγγένεια αὐτοῦ καὶ εἶδεν ὁ γέρων ὅτι οὐδαμοῦ Ἄγγελος, καὶ ἐθαύμασε καὶ ἐπεσεν ἐπὶ πρόσωπον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ λέγων Κύριε, πῶς ὁ ξένος, ἀμελὴς ὢν, τοιαύτης δόξης ἔτυχεν, οὗτος δὲ ὁ σπουδαῖος οὐδενὸς τοιούτου ἡξιώθη; καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα· οὗτος ὁ σπουδαῖος, ὅτε ἦλθε κοιμηθῆναι, ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ εἶδε τοὺς τοῦ γένους αὐτοῦ κλαίοντας καὶ παρεκλήθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ καὶ δὲ ξένος, εἰ καὶ ἀμελὴς ἦν, ἀλλ' οὐδένα τῶν ιδίων αὐτοῦ εἶδε καὶ στενάξας ἔκλαυσε καὶ ὁ Θεὸς παρεκάλεσεν αὐτόν.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΙΑΚΩΒΟΣ εἶπεν, ὅτι ἀπὸ το να δέχεσαι ξένους, μεγαλυτέραν ἀξίαν ἔχει το να γίνης ο ἴδιος ξένος διὰ τὸν Θεόν.

2. Κάποτε ο Αββάς Λογγίνος ἠρώτησε τὸν Αββάν Λούκιον:

– Αββά, ἡ ψυχὴ μου ἐπιθυμεῖ τὴν ξενιτείαν.

– Εἰάν δεν κατορθώσης-τού ἀπῆντησεν ο Γέρων-να περιορίσης τὴν γλώσσαν σου, δεν εἶσαι ξένος, οπουδήποτε καὶ εἰάν μεταβῇς καὶ ἐδῷ λοιπὸν συγκράτησε τὴν γλώσσαν σου καὶ θα εἶσαι ξένος.

3. Ἐνας γέρων ἀσκητὴς εἶπεν· εἰάν ἕνας Μοναχὸς γνωρίζῃ ὅτι ὑπάρχει ἕνας τόπος, ὅπου δύναται να προκόψῃ πνευματικῶς, καὶ δεν πηγαίνει ἐκεῖ δια να μὴ στερηθῇ τα ἀναγκαῖα, ο Μοναχὸς αὐτὸς δεν πιστεύει ὅτι ὑπάρχει Θεός.

4. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησε κάποιον Γέροντα:

– Διατί, Πάτερ, ἡ γενεά μας δεν ἔχει τὴν δύναμιν να κρατήσῃ τὴν ἀσκήσιν των Πατέρων;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ΄ (Ο αποτασσόμενος και η ξενιτεία)

– Διότι απήντησεν ο Γέρων- δεν αγαπά τον Θεόν, ούτε φεύγει από τους ανθρώπους, ούτε μισεί τα υλικά αγαθά του κόσμου· διότι εις άνθρωπον, ο οποίος φεύγει τους ανθρώπους και την ύλην, αρχίζει εις την ψυχήν του να γεννάται αυθορμήτως η κατάνυξις και ο πόθος της ασκήσεως. Όπως δηλαδή εκείνος, ο οποίος θέλει να σβήση την φωτιάν, που ήναψεν εις το χωράφι του, εάν δεν προλάβη να κόψη την ύλην που ευρίσκεται εμπρός από την καιομένην έκτασιν, δεν είναι δυνατόν να σβύση την φωτιάν, τοιουτοτρόπως και ο άνθρωπος, εάν δεν φύγη εις τόπον όπου με μεγάλον κόπον θα εξευρίσκη τον άρτον του, δεν δύναται να ευδοκιμήση εις την άσκησιν· διότι η ψυχή κάτι που δεν το βλέπει, δεν δύναται και να το επιθυμήση γρήγορα.

5. Ένας αδελφός ήρώτησε τον Αββάν Σισώνη - Πάτερ, τι είναι η ξενιτεία;

– Το να σιωπά – απήντησεν ο Γέρων – και να μη έχη ιδικά του πράγματα όπουδήποτε μεταβή ο ξενιτεύων αυτή είναι η πραγματική ξενιτεία.

6. Ένας αδελφός ήρώτησε Γέροντα: – Πάτερ, ποίον είναι το έργον της ξενιτείας; Ο Γέρων εις απάντησιν διηγήθη εις αυτόν το εξής:

– Γνωρίζω αδελφόν ο οποίος περιεφέρετο ως ξένος. Ούτος λοιπόν ευρέθη εις την Εκκλησίαν κατά σύμπτωσιν παρετέθη γεύμα και εκάθισε να φάγη μαζί με τους αδελφούς εις την τράπεζαν. Μόλις τον είδον μερικοί αδελφοί είπον Ποίος τον εκράτησεν αυτόν διά να φάγης και απευθυνόμενοι προς αυτόν είπον σήκω, πήγαινε έξω. Αμέσως έσηκώθη από την θέσιν του ο ξένος και έβγήκεν από την τράπεζαν.

Μερικοί όμως άλλοι εκ των αδελφών ελυπήθησαν διά την πρός τον ξένον περιφρόνησιν και τον εκάλεσαν εκ νέου εις την τράπεζαν. Αφού εκάθισεν εις την τράπεζαν, τον ήρώτησαν: Αραγε ποία αισθήματα εδοκίμασες όταν εξεδιώχθης περιφρονητικώς και εκ νέου πάλιν οδηγήθης εις την τράπεζαν; Ο ξένος απήντησε με ήρεμίαν. Εκείνη την στιγμής έσκέφθην, ότι είμαι όπως ένας σκύλος, ο οποίος όταν διωχθή φεύγει και επανέρχεται πάλιν όταν τον καλέσουν.

7. Ένας εκ των Πατέρων διηγήθη το εξής. Κάποτε είχα δύο γείτονas: ο ένας ήτο ξένος και ο άλλος εντόπιος. Ο ξένος ήτο ολίγον αμελής, ενώ, αντιθέτως, ο εντόπιος ήτο πάρα πολύ επιμελής. Συνέβη δε ο ξένος να αποθάνη ενωρίτερον. Ο Γέρων, επειδή είχε διορατικόν χάρισμα, είδε πλήθος Αγγέλων να οδηγούν την ψυχήν του προς τον ουρανόν. Μόλις όμως έφθασεν εις τον ουρανόν και πλησίαζε να εισέλθη, έγινε εξέτασις εάν ήτο άξιος να εισέλθη. Τότε ηκούσθη μία φωνή από άνω να λέγη: Είναι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ' (Ο αποτασσόμενος και η ξενιτεία)

πράγματι φανερόν, ότι υπήρξεν ολίγον αμελής, ανοίξατε του όμως, διά την ξενιτείαν του.

Μετ' ολίγον εκοιμήθη και ο εντόπιος. Προσήλθον δε διά την κηδείαν του όλοι οι συγγενείς του. Ο διορατικός Γέρων είδεν, ότι πουθενά δεν εφάινετο Αγγελος και εθαύμασε. Τότε προσέπεσε μετά δακρύων ενώπιον του Θεού και έλεγε: Πώς ο ξένος, αν και ήτο αμελής, απήλαυσε τοιαύτην δόξαν, αυτός δε αν και επιμελής δεν επέτυχε τίποτε παρόμοιον; Αμέσως φωνή εκ του ουρανού τον επληροφόρησε τα εξής. Αυτός εδώ ο επιμελής, όταν έφθασεν η στιγμή να αποθάνη, ήνοιξε τα μάτια του, είδε τους συγγενείς του να κλαίουν και παρηγορήθη η ψυχή του. Ο ξένος όμως, αν και ήτο αμελής, εν τούτοις όμως κανένα ιδικόν του δεν είδε, κατά την ώραν του θανάτου του· η μοναξιά του αυτή τον έκαμε να αναστενάξη και να κλαύση. Δι' αυτό και ο Θεός τον παρηγόρησεν.

Β'. Του Αββά Ησαΐου.

ΕΑΝ ΞΕΝΙΤΕΥΣΗΣ διὰ τὸν Θεόν, μὴ θελήσης συμμίζαι ἑαυτὸν μετὰ τῶν ἐν τῷ τόπῳ, μηδὲ τὸν λόγον σου συμμίζης μετ' αὐτῶν ἔπει συμφέρει σοὶ σχεδὸν εἶναι μετὰ τῶν κατὰ σάρκα συγγενῶν σου μᾶλλον. Ἐὰν λάβῃς κελλίον εἰς τόπον ὃν γινώσκεις, μὴ ἑάσης σεαυτῷ πολλοὺς φίλους ἄρκει σοὶ εἰς διὰ πρόφασιν ἀσθενείας καὶ μὴ ἀπολέσης τὴν δύναμιν τῆς ξενιτείας σου. Ἐὰν ἀπέλθῃς εἰς τόπον οικῆσαι, μὴ θελήσης ταχέως λαβεῖν σεαυτῷ κελλίον εἰς οἴκησιν, ἕως οὐ μάθῃς τὴν διαγωγὴν τοῦ τόπου, μήπως πρόσκομμα σοὶ ἔστιν ἐκεῖ, ἢ διὰ φροντίδα, ἢ διὰ ἀνάπαυσιν, ἢ διὰ πρόσκομμα τῶν φίλων. Ἐὰν γὰρ ᾗς σοφός, συνήσεις πάντα ἐν ὀλίγαις ἡμέραις, τὸν θάνατόν σου, καὶ τὴν ζωὴν σου.

Πρὸ πάντων οὖν ὁ πρῶτος ἀγὼν ἔστιν καὶ τῆς ξενιτείας, μάλιστα εἰ καὶ κατὰ μόνας φυγῶν τὰ ἴδια καταλείψῃς καὶ εἰς ἕτερον τόπον ἀπέλθῃς, πίστιν τελείαν ἐπιφερόμενος καὶ ἐλπίδα, ἐδραΐαν τὴν καρδίαν κατὰ τῶν σαυτοῦ θελημάτων" κυκλώσουσι γὰρ σὲ ἐν πολλοῖς κύκλους οἱ δαίμονες, φοβερίζοντές σε περὶ πειρασμῶν, καὶ σκληρᾶς πτωχείας καὶ νοσημάτων χαλεπῶν, ὑποβάλλοντές σου ὅτι εἰ ἐν τούτοις περιπέσεις, τί ποιήσεις, μὴ ἔχων τὸν φροντίζοντά σου, ἢ γινώσκοντά σε, καὶ ἡ ἀγαθότης τοῦ θεοῦ δοκιμάζει σε, ἕνα φανερωθῇ σου ἡ σπουδὴ καὶ ἡ πρὸς Αὐτὸν ἀγάπη.

Λοιπὸν ἐὰν καταλειφθῇς μόνος εἰς τὸ κελλίον, σπείρουσί σου καὶ ἑτέρους λογισμοὺς βαρυτάτους δειλίας, λέγοντες οὐχὶ ἡ ξενιτεία μόνη σφάζει τὸν ἄνθρωπος, ἀλλὰ τὸ φυλάξαι τὰς ἐντολὰς φέρουσι δὲ σοὶ καὶ μνήμην τῶν ἐγγιζόντων τῷ κόσμῳ, καὶ τοῖς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ' (Ο αποτασσόμενος και η ξενитеία)

κατὰ σάρκα καὶ λέγουσι τί οὖν; οἱ τοιοῦτοι οὐκ εἰσὶ δοῦλοι τοῦ Θεοῦ; εἴτα καὶ περὶ δυσκρασίας ἀέρων ὑποβάλλουσι, καὶ βάρους σώματος, καὶ ἄλλα τινὰ τοιαῦτα τῇ καρδίᾳ ὑποτίθενται, φέροντες αὐτὴν εἰς ὀλιγορίαν.

Ἐὰν δὲ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐλπίς ἐν αὐτῇ ὣσιν, οὐκ ἐνεργεῖ ἡ κακία αὐτῶν τότε γὰρ φανεροῦται σου καὶ πόθος δὲν ἔχεις πρὸς τὸν Θεόν, ἐὰν ἀγαπᾷς Αὐτὸν ὑπὲρ τὴν ἀνάπαυσιν τῆς σαρκὸς οὐ γὰρ ἀπλῶς ἐξενίτευσας, ἀλλ' ἵνα ἐτοιμάσης σεαυτόν, καὶ σχολάσης πολεμεῖν πρὸς τοὺς ἐχθρούς, καὶ γνωρίσης ἕκαστον ἀπορρίψαι ἐν καιρῷ αὐτοῦ, ἥως οὐ ἐλευθερωθῇς ἀπ' αὐτῶν, φθάσας εἰς τὴν τῆς ἀπαθείας ἀνάπαυσιν.

Ἀδελφέ, εἰ κατέλιπες πᾶσαν τὴν φαινομένην ὕλην, νῆφε ἀπὸ τοῦ δαίμονος τῆς λύπης, μήποτε διὰ τὴν μεγάλην πτωχείας καὶ θλίψιν μὴ δυνηθῇς ἐλθεῖν ἐπὶ τὰς μεγάλας ἀρετὰς, αἱ τινὲς εἰσὶ το μὴ μετρεῖν ἑαυτὸν τὸ φέρειν ὕβριν' το μὴ ὀνομασθῆναι σὲ ἐν πάσῃ διαταγῇ τοῦ κόσμου τούτου. Ἐὰν γὰρ ἀγωνίσῃ ταῦτα κτήσασθαι, αὐτὰ σοὶ τοὺς στεφάνους τῆς ψυχῆς σου ἐτοιμάσουσιν. Οὐ γὰρ οἱ ἀποταξάμενοι καὶ πτωχεύσαντες ἐν τῷ φαινομένῳ μόνῳ εἰσὶ πτωχοί, ἀλλ' οἱ πτωχεύσαντες ἀπὸ πάσης κακίας καὶ πεινῶντες ἀεὶ τὴν μνήμην τοῦ Θεοῦ, οὐδὲ οἱ τὴν φαινομένην θλίψιν ἔχοντες κτῶνται τὴν ἀπάθειαν, ἀλλ' οἱ μεριμνῶντες περὶ τοῦ ἔσω ἀνθρώπου καὶ τὰ ἑαυτῶν θελήματα κόπτοντες, οὗτοι λήγονται τὸν στέφανον τῶν ἀρετῶν.

Κατανόει δὲ καὶ τοὺς ταρασσοντάς σε ἐκ ποίας προφάσεως θορυβοῦσι πολλάκις γὰρ φέρουσι σοὶ ὀλιγορίαν, ἐκλέξασθαι τόπον αἰτίαν μὴ ἔχοντα καὶ πάλιν μεταμελόμενος κάθη τοῦτο δὲ ποιούσιν, ὅπως γένηται ὁ νοῦς μετέωρος καὶ ἀργός. Οἱ δὲ ἐπιγνόντες τὴν κακουργίαν αὐτῶν, ἀτάραχοι μένουσιν, εὐχαριστοῦντες τῷ Κυρίῳ ἐπὶ τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ ὑπομεῖναι ἔδωκεν αὐτοῖς. Ἡ γὰρ ὑπομονή, καὶ ἡ μακροθυμία, καὶ ἡ ἀγάπη ἐπὶ τοὺς κόπους καὶ μόχθους εὐχαριστεῖ ἡ δὲ ἀκηδία καὶ ἡ ὀλιγορία, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὴν ἀνάπαυσιν, ζητοῦσε τόπον ἐν ᾧ δοξάζονται καὶ λοιπὸν ἐκ τῆς τῶν πολλῶν δόξης ἐξασθενούσιν αἱ αἰσθήσεις καὶ ἀναγκαίως καὶ ἡ αἰχμαλωσία τῶν παθῶν καταδυναστεύει αὐτῶν, καὶ ἀπολλυσε τὴν ἐγκράτειαν τὴν κρυπτὴν διὰ τοῦ μετεωρισμοῦ καὶ τοῦ κόρου.

Ερμηνεία

ΕΑΝ ΑΠΟΦΑΣΙΣΗΣ να ζήσης ως ξένος διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, μὴ θελήσης να συνάψῃς γνωριμίας με τοὺς κατοίκους τῆς περιοχῆς, οὔτε καὶ να ἔχῃς μαζί των πολλές σχέσεις διότι τότε εἶναι προτιμότερον να παραμείνῃς με τοὺς κατὰ σάρκα συγγενεῖς σου. Εὰν πάρῃς κελλίον εἰς γνώριμόν σου τόπον, μὴ επιτρέψῃς εἰς τὸν εαυτόν σου να ἀποκτήσῃ πολλοὺς φίλους εἶναι ἀρκετός ἓνας, διὰ να τὸν ἔχῃς συμπαραστάτην, ὅταν ἀσθενήσῃς καὶ πρόσεξε μὴ χάσῃς τὴν ωφέλειαν ἀπὸ τὴν ξενιτείαν. Εὰν φύγῃς εἰς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ΄ (Ο αποτασσόμενος και η ξενιτεία)

τόπον, διά να κατοικήσης εκεί, μη βιασθής να πάρης γρήγορα κελλίον διά κατοικίας σου, μέχρις ότου μάθης πώς ζούν εις εκείνον τον τόπον, μη τυχόν σου συμβή κανένα εμπόδιον, ή διά φροντίδα ή διά ανάπαυσιν ή άλλο πρόσκομμα από φίλους. Διότι εάν είσαι σοφός, θα εννοήσης όλα αυτά εντός ολίγων ημερών, και τον θάνατόν σου, και την ζωήν σου.

Υπεράνω όλων λοιπόν ο πρώτος αγών είναι η ξενιτεία, εαν μάλιστα φύγης κατά μόνας ως άγνωστος, αφήσης τα πράγματά σου και απέλθης εις άλλον τόπον, φέρων ως εφόδια πίστιν τελείαν, και ελπίδα και σταθεράν καρδίαν κατά των θελημάτων σου. Οι δαίμονες βεβαίως θα σε περικυκλώσουν με πολλούς κύκλους, θα σε φοβερίζουν πως θα σου συμβούν πειρασμοί, και σκληρά πτωχεία, και φοβεραι ασθένειαι. Θα εμβάλλουν εις τον νούν σου ανησυχητικές σκέψεις, ότι τάχα εάν περιπέσης εις αυτάς, τι θα κάνης, εάν δεν έχης κανένα να σε φροντίζη, ή να σε γνωρίζη; Αλλά και η αγαθότης του Θεού σε δοκιμάζει, δια να φανερωθή ο ζηλος σου και η αγάπη σου προς Αυτόν.

Εάν λοιπόν έγκλειστής μόνος εις το κελλίον σου, τότε σπείρουν εις τον νούν σου και άλλους βαρυτάτους λογισμούς δειλίας, και συνεχώς σου ψιθυρίζουν. Μόνη η ξενιτεία δεν σώζει τον άνθρωπον, αλλά η τήρησις των εντολών φέρουν δε εις σε και την ενθύμησιν όσων ευρίσκονται εις τον κόσμον και των σαρκικών συγγενών και σου λέγουν: τί λοιπόν όλοι αυτοί δεν είναι δούλοι του Θεού; Μετά ταύτα σε κάμνουν να σκέπτεσαι τάς καιρικές ανωμαλίας, το βάρος του σώματος και άλλα παρόμοια εμφυτεύουν εις την καρδίαν σου, διά να την φέρουν εις αμέλειαν,

Εάν όμως η αγάπη και η ελπίς υπάρχουν μέσα εις αυτήν, δεν φέρει κανένα αποτέλεσμα η κακία αυτών· διότι τότε φανερώνεται ο πόθος σου, τον οποίον έχεις προς τον Θεόν, εάν βεβαίως αγαπάς Αυτόν περισσότερον από την σωματικήν σου ανάπαυσιν. Διότι δεν εξενιτεύθης χωρίς λόγον, αλλά διά να ετοιμασθής εις τον πόλεμον εναντίον των εχθρών σου, και να γνωρίσης πως τον καθένα από αυτούς θα συντρίψης εις την κατάλληλον περίστασιν, έως ότου ελευθερωθής από αυτούς και φθάσης εις την ανάπαυσιν της απαθείας.

Αδελφέ, εάν εγκατέλειψες τον υλικόν κόσμον και τας ανέσεις του, πρόσεχε από τον δαίμονα της λύπης, μη τυχόν, εξ αιτίας της μεγάλης πτωχείας και της θλίψεως, δεν κατορθώσης να φθάσης εις το μέτρον των μεγάλων αρετών, αι οποίαι είναι το να μη υπολογίζης τον εαυτόν σου, να υποφέρης την περιφρόνησιν και την ύβριν, και το να μη αναφερθή το όνομά σου πουθενά εις αυτόν τον κόσμον. Διότι εάν αγωνιστής να αποκτήσης αυτάς τας αρετάς, αύται θα ετοιμάσουν τους στεφάνους της ψυχής σου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ' (Ο αποτασσόμενος και η ξενитеία)

Επειδή δεν θεωρούνται πτωχοί απλώς οι αρνηθέντες τον κόσμον και πτωχεύοντες μόνον κατά το φαινόμενον, αλλά εκείνοι που επτώχευσαν από κάθε κακίαν και συνεχώς, ως οι πεινασμένοι την τροφήν, ενθυμούνται και αυτοί τον Θεόν. Ούτε πάλιν αποκτούν την απάθειαν οι έχοντες εξωτερικήν μόνον θλίψιν, αλλ' εκείνοι που φροντίζουν για την διόρθωσιν του εσωτερικού ανθρώπου και κόπτουν τα θελήματά των, αυτοί θα λάβουν τον στέφανον των αρετών.

Να προσπαθής επίσης να αντιληφθής καλώς με ποίαν πρόφασιν θορυβούν οι λογισμοί, που σε τaráσσουν διότι πολλές φορές σου φέρουν αμέλειαν, επειδή σε απασχολούν με την σκέψιν να αλλάξης τρόπον χωρίς αιτίαν, και πάλιν συ, μετανοημένος, παραμένεις το κάνουν δε αυτό (οι δαίμονες), ώστε ο νους σου να παραμένη αργός και μετέωρος. Οσοι έχουν αντιληφθή την κακουργίαν αυτών των λογισμών, παραμένουν ατάραχοι, ευχαριστούντες τον Κύριον δια τον τρόπον, τον οποίον έδωκεν εις αυτούς διά να υπομένουν. Διότι η υπομονή και η μακροθυμία και η αγάπη καθιστούν τον άνθρωπον ικανόν να ευχαριστήται εις τους κόπους και τας ταλαιπωρίας. Αντιθέτως η αμέλεια και η απροσεξία και η αγάπη της αναπαύσεως αναζητούν τρόπον εις τον οποίον δοξάζονται: οπότεν από την δόξαν των πολλών εξασθενούν αι αισθήσεις και, κατ' ανάγκην πλέον, τα πάθη τους αιχμαλωτίζουν, τους καταδυναστεύουν και καταστρέφουν, διά του μετεωρισμού και της πλησμοσύνης, την εσωτερικήν έγκράτειαν.

Γ'. Του Αγίου Διαδόχου

ΟΥΚ ΑΝ ΕΠΙΘΥΜΗΣΗ ή ψυχή χωρισθῆναι τοῦ σώματος, εἰ μὴ ἄποιος αὐτὴ ἢ πρὸς τὸν ἄερα τοῦτον διάθεσις γένοιτο. Πᾶσαι γὰρ αἱ αἰσθήσεις τοῦ σώματος τῇ πίστει ἀντίκεινται, ἐπειδὴ αἱ μὲν τῶν παρόντων γίνονται, ἡ δὲ τὴν τῶν μελλόντων μόνον ἀγαθῶν ἐπαγγέλλεται πολυτέλειαν. Προσῆκει οὖν τὸν ξενιτεύοντα καὶ ἀγωνιζόμενον μὴ περὶ δένδρων τινῶν εὐκλώνων καὶ συσκίων, ἢ πηγῶν καλλιρρόων, ἢ λειμώνων ποικίλων ἢ οἰκῶν εὐπρεπῶν, ἢ καὶ περὶ συγγενικῶν διατριβῶν ἐνθυμείσθαι πώποτε, μήτε δὲ τῶν πανηγυρικῶν, εἰ τύχοι, μεμνήσθαι φιλοτιμιῶν, ἀλλὰ κεχρήσθαι μὲν τοῖς ἀναγκαίοις εὐχαρίστως, ὁδὸν δὲ τινὰ ξένην ἡγεῖσθαι τὸν βίον πάσης σαρκικῆς διαθέσεως ἔρημον. Οὕτω γὰρ ἂν μόνον στενώσαντες ἡμῶν τὴν διάνοιαν, εἰς τὸ ἵχνος αὐτὴν ὅλην τῆς αἰωνίου ζωῆς ἐπιστρέψωμεν. "Ὅτι ἡ βλέψις, καὶ ἡ γεῦσις, καὶ αἱ λοιπαὶ αἰσθήσεις διαφοροῦσε τὴν μνήμην τῆς καρδίας, ὅταν αὐταῖς ὑπὲρ τὸ μέτρον κεχρήμεθα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ' (Ο αποτασσόμενος και η ξενιτεία)

Πρώτη Εὐα ἡμῖν ὁμιλεῖ τὸ τοιοῦτον ἕως γὰρ ὅτε οὐκ ἀπεΐδεν ἐκείνη εἰς τὸ δένδρον τῆς παραγγελίας, ἐμέμνητο ἐπιμελῶς τοῦ θεοῦ προστάγματος διὸ πὲρ καὶ ταῖς πτέρυξιν ἔτι τοῦ θεοῦ ὡς πὲρ ἔσκεπετο ἔρωτος, ἐντεῦθεν τὴν ἑαυτῆς ἀγνοοῦσα γυμνότητα. Ἐπειδὴ δὲ εἶδε τὸ ξύλον ἡδέως καὶ μετὰ πολλῆς αὐτοῦ ἐπιθυμίας ἤψατο καὶ λοιπὸν τοῦ ἐξ αὐτοῦ καρποῦ μετὰ ἐνεργουῶν τινὸς ἐγεύσατο ἡδονῆς, εὐθὺς μὲν διηδύνθη πρὸς σωματικῆς συμπλοκῆν ὡς γυμνή, τὸ δὲ πάθει συνάψασα ὅλης αὐτῆς τὴν ἐπιθυμίαν, εἰς τὴν τῶν παρόντων ἀπόλαυσιν ἔδωκε, μίξασα διὰ τὸ τοῦ καρποῦ ἡδυφανὲς τῷ ἑαυτῆς καὶ τὸν Ἀδὰμ πταίσματα. "Ὅθεν δυσχερῶς λοιπὸν καὶ ἀνθρώπινος νοῦς μεμνήσθαι τοῦ θεοῦ δύναται, ἢ τῶν αὐτοῦ ἐντολῶν. Ἡμεῖς οὖν εἰς τὸ βάθος αἰὲ τῆς καρδίας ἡμῶν ἀφορῶντες μετὰ μνήμης ἀπαύστου τοῦ Θεοῦ, ὡς πηροὶ τὰς ὄψεις τὸ φιλαπατεῶνι τούτῳ ἐνδιάγωμεν βίῳ φιλοσοφίας γὰρ ὄντως πνευματικῆς ἴδιον, ἅπτερον αἰὲ τὸν ἔρωτα διαφυλάττειν τῶν ὄψεων τοῦτο δὲ καὶ ὁ πολυπειρότατος Ἰωβ διδάσκει ἡμᾶς λέγων· εἰ δὲ καὶ τὰ ὀφθαλμῶ μου ἐπηκολούθησεν ἡ καρδία μου τοῦτο δὲ ἀκροτάτης ὑπάρχει ἐγκρατείας γνώρισμα καὶ ὑπόθεσις.

Ερμηνεία

ΔΕΝ ΗΜΠΟΡΕΙ ἡ ψυχὴ νὰ ἐπιθυμήσῃ νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὸ σῶμα, εἰάν ἡ διάθεσις τῆς δὲν γίνῃ τελείως ἀδιάφορος διὰ τὸν κόσμον τούτον. Διότι ὅλαι αἱ αἰσθήσεις τοῦ σώματος ἀντιστρατεύονται πρὸς τὴν πίστιν, ἐπειδὴ αἱ μὲν αἰσθήσεις συνδέουν τὸν ἄνθρωπον μετὰ τὰ παρόντα, ἐνῶ ἡ πίστις ὑπόσχεται εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν υπερτάτην τελειότητα τῶν μελλόντων αγαθῶν. Πρέπει λοιπὸν ὁ ξενιτεύων καὶ ἀγωνιζόμενος νὰ μὴ ἐνθυμῆται ποτέ ωραιόκλαδα καὶ σκιερὰ δένδρα ἢ δροσεράς πηγάς, ἢ κήπους μετὰ διάφορα ἄνθη ἢ οἰκίας πολυτελεῖς, ἢ νὰ ἐνθυμῆται τὰς σχέσεις τοῦ μετὰ τῶν συγγενῶν τοῦ οὔτε νὰ σκέπτεται, εἰάν τύχῃ, πανηγυρικὰς τιμὰς, ἀλλὰ νὰ χρησιμοποίῃ, μετ' εὐχαριστήσεως τὰ ἀναγκαῖα, νὰ θεωρῇ δὲ τὸν παρόντα βίον ὡς μίαν ὁδὸν ξένην, ἐστερημένον ἀπὸ πάσαν σαρκικὴν ἐπιθυμίαν. Διότι μόνον εἰάν περιορίσωμεν τοιοῦτοτρόπως τὴν διάνοιαν ἡμῶν, θὰ καταστῇ δυνατόν νὰ τὴν ἐπαναφέρωμεν ολόκληρον εἰς τὰ ἴχνη τῆς αἰωνίου ζωῆς. Ἐπειδὴ ἡ ὅρασις καὶ ἡ γεύσις, ὡς καὶ αἱ ὑπόλοιποι αἰσθήσεις, ὅταν τὰς μεταχειριζόμεθα ὑπὲρ τὸ μέτρον, διασκορπίζουν τὴν μνήμην τῆς καρδίας.

Πρώτη ἡ Εὐα ἐπαληθεύει, μετὰ τὴν συμπεριφορὰς τῆς, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα· διότι ἕως τὴν στιγμὴν ποὺ δὲν ἐπρόσεξε τὸ δένδρον τῆς παραγγελίας, ἐνεθυμεῖτο μετὰ προσοχῆς τὸ θεϊκὸν πρόσταγμα· δι' αὐτὸ ἀκριβῶς, ὡς νὰ ἐσκεπάζετο μετὰ πτέρυγας τοῦ θεοῦ ἔρωτος, ἡγνῶει ἀκόμη καὶ τὴν γυμνότητά τῆς. Ἐπειδὴ ὅμως εἶδε τὸ δένδρον εὐχαρίστως καὶ τὸ ἤγγισε μετὰ πολλῆς τῆς πρὸς αὐτὸ ἐπιθυμίας, καὶ ἐν συνεχείᾳ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ' (Ο αποτασσόμενος και η ξενιτεία)

εγεύθη τον καρπόν του με κάποιαν ενεργόν ηδονήν, αμέσως κατελήφθη, ως γυμνή, από φιλόσαρκον διάθεσιν προς σωματικών σχέσιν· αφού δε κατέστησε εμπαθή ολόκληρον την επιθυμίαν της, παρεδόθη εις την απόλαυσιν των παρόντων, περιπλέξασα και τον Αδάμ εις το πταίσμα της εξ αιτίας της ευχαρίστου γεύσεως και όψεως του καρπού. Από τότε λοιπόν μετά δυσκολίας και ανθρώπινος νους δύναται να ενθυμήται τον Θεόν ή τας εντολάς Του.

Ημείς λοιπόν αποβλέποντες συνεχώς εις το βάθος της καρδιάς ημών, και ενθυμούμενοι ακαταπαύστως τον Θεόν ας διερχώμεθα ως τυφίλοι την ευκόλως εξαπατώσαν παρούσαν ζωήν· διότι χαρακτηριστικών γνώρισμα της πραγματικής πνευματικής φιλοσοφίας είναι το να συγκρατης πάντοτε τα μάτια σου να μη αγαπούν τίποτα. Αυτήν την αλήθειαν διδάσκει εις ημάς και ο πολύπειρος Ιώβ: εάν δε η καρδιά μου ήκολούθησε πιστά τον οφθαλμόν μου. Τούτο είναι γνώρισμα και κατάστασις τελειοτάτης έγκρατείας.

Δ'. Του Αββά Ισαάκ

Ο ΚΟΣΜΟΣ πόρνη έοικεν, ήτις τή επιθυμία του κάλλους αυτής έλκει τους δρώντας εις τον πόθον αυτής, και ό κρατηθείς μερικώς τὸ πόθω αυτού, και περιπλακείς, οὐ δύναται εξειλησαι εκ των χειρῶν αυτού, έως οὐ αποδύση αυτόν την ζωήν αυτού και ὅτε γυμνώσει αυτόν εκ πάντων, εκφέρει αυτόν εκ του οίκου αυτού εν τῇ ήμέρα του θανάτου και τότε γνωρίζει αυτός ό άνθρωπος ὅτι πλάνος και απατεών ήν ει δὲ τις θέλει εξελθειν εκ του κόσμου τούτου, και ιδειν τὰς περιπλοκάς αυτού, μακράν απ' αυτού γενέσθω" και τότε δυνατός εἶσται ιδειν την ασχημοσύνην αυτού.

Ερμηνεία

Ο ΚΟΣΜΟΣ αυτός ομοιάζει με μίαν διεφθαρμένην γυναίκα, η οποία, με την επιθυμίαν του κάλλους, σύρει όσους την βλέπουν εις τον πόθον προς αυτήν και εκείνος, ο οποίος, έστω και ολίγον, θα αιχμαλωτισθῃ από τον πόθον αυτού του κόσμου, και θα περιπλακή με αυτόν, δεν δύναται να ελευθερωθῇ από τα χέρια του, μέχρις ότου τελειώση την ζωήν του. Και τότε, όταν τον απογυμνώσῃ από όλα, τον πετά έξω από τον οίκον του κατά την ημέραν του θανάτου του και τότε μόλις αντιλαμβάνεται ο άνθρωπος, ὅτι ο κόσμος αυτός ήτο πλάνος και απατεών. Εάν λοιπόν κανείς θέλῃ να εξέλθῃ από τον κόσμον αυτόν και να ἴδῃ τας παγίδας του, ας μείνῃ μακράν αυτούς και τότε θα μπορέσῃ να αντιληφθῇ την ασχημίαν του.

Ε'. Εν τῷ Γερωντικῷ

ΗΝ ΤΙΣ ΤΑΞΕΩΤΗΣ ἐν Σκυθοπόλει πάμπολα δεινὰ διαπραζάμενος, καὶ παντοίῳ τρόπῳ μολύνας τὸ σῶμα αὐτοῦ κατανυγεῖς δὲ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀπετάζατο καὶ κτίσας ἑαυτῷ κελλίον εἰς ἔρημον τόπον, ἐκάθητο φροντίζων τῆς ἰδίας ψυχῆς. Μαθόντες οὖν τινὲς τῶν γνωρίμων αὐτοῦ, ἤρξαντο πέμπειν αὐτῷ ἄρτους καὶ φοίνικας καὶ πᾶσαν τὴν χρεῖαν αὐτοῦ ἀνελλιπῶς. Ὡς δὲ εἶδεν ἑαυτὸν ἐν ἀναπαύσει μηδὲν λειπόμενον, λέγει ἐν ἑαυτῷ ὄντως ἡ τοιαύτη ἀνάπαυσις, τῆς ἐκεῖ ἀναπαύσεως ἐκβάλλει ἡμᾶς ταύτης δὲ ἐγὼ ἄξιος οὐκ εἰμί. Καταλιπὼν οὖν τὸ κελλίον ἑαυτοῦ, ἀνεχώρησε λέγων· ἄγωμεν ψυχὴ εἰς θλίψιν' ἐμοὶ γὰρ ἄρτος, ἡ τροφή τῶν ἀλόγων, τουτέστι χόρτος καὶ πρέπων τοῖς ἄλλοις, ὡς ἔργα μοὶ πράξαντι τὰ τῶν ἀλόγων.

2. Ποιὸ τρόπο κόπτει ἄνθρωπος τὴν πρώτην συνήθειαν, καὶ συνηθίζει ἑαυτὸν ἐν τῇ ζωῇ τῆς ἐνδεΐας καὶ τῆς ἀσκήσεως; Ζῆσαι τὸ σῶμα ἐκτός της χρεΐας αὐτοῦ, ἀδύνατον ὅσον δὲ δυνατόν κατέχει αὐτὸ ὁ νοῦς ἀπὸ τῆς τρυφῆς καὶ τῆς χαυνώσεως, ὅταν πόρρω τῶν ποιούντων τὴν χαύνωσιν ᾖ, ἐπεὶ ὅταν βλέπη τὰ αἷτια τῆς τρυφῆς καὶ τῆς χαυνώσεως, ἐξυπνίζεται ἐν αὐτῇ ἡ ἐπιθυμία διάπυρος καὶ ἡ πάλιν στρέφεται εἰς αὐτά, ἡ ἀγῶνα πολέμων κραταιῶν δέχεται. Διὸ καὶ ὁ Λυτρωτὴς ἡμῶν τῷ θέλοντι αὐτῷ ἀκολουθεῖν, ἐνετείλατο γυμνωθῆναι πρότερον, καὶ ρίψαι τὰ αἷτια τῆς χαυνώσεως ἐξ αὐτοῦ, καὶ οὕτως αὐτῇ ἀκολουθεῖν καὶ αὐτὸς δὲ ἐκεῖνος ὅτε ἤρξατο πολεμεῖν μετὰ τοῦ διαβόλου, ἐν ἐρήμῳ ξηροτάτῃ ἐπολέμησεν αὐτόν.

3. Καὶ ὁ Παῦλος δὲ παραινεῖ ἐξελθεῖν ἐκ τῆς πόλεως, αἶροντας τὸν Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ, φάσκων συνεξέλθωμεν τῷ Χριστῷ, καὶ λὰ ὤμεν τὸν ὀνειδισμόν αὐτοῦ καὶ τί ἐξωθέν της πόλεως ἐπαθεν ἐκ τοῦ γὰρ ἀφορίσαι ἄνθρωπος ἑαυτὸν τοῦ κόσμου καὶ τῶν αὐτοῦ, ταχέως ἐπιλανθάνεται τῆς πρώτης αὐτοῦ συνηθείας, καὶ οὐ κοπιᾷ χρόνον πολλὸν ἐν τῇ τούτων μνήμῃ' μεγάλη δὲ βοηθεῖ ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῃ καὶ τὸ εἶναι ἐν ἐνδεΐᾳ καὶ ὑστερήσει τὴν κατάστασιν τοῦ κελλίου τοῦ Μοναχοῦ καὶ ἕνα γένηται τὸ κελλίον αὐτοῦ κενὸν καὶ ἄργον ἀπὸ πάντων τῶν κινούντων ἐν αὐτῇ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἀναπαύσεως.

Ὅταν γὰρ αἱ αἰτίαι τῆς χαυνώσεως ἀπέχωσιν ἐκ τοῦ ἀνθρώπου, οὐ κινδυνεύει ἐν τῷ διπλῷ πολέμῳ, τῷ τὲ ἐκτός, καὶ τὰ ἔσοθεν, ἥτοι τῷ διὰ τῶν αἰσθήσεων, καὶ τὰ διὰ τῶν λογισμῶν καὶ οὕτως ἄκοπως νικᾷ ὁ ἄνθρωπος καὶ μακρόθεν ἔχων τα πρὸς ἡδονήν, παρὰ τὸν ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἔχοντα τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ἐρεθίζονται εἰς ἕκαστον γὰρ τῶν τοῦ σώματος μελῶν ἔχει πόλεμον ὁ ἄνθρωπος διὸ ὀφείλει φυλάττειν ἑαυτὸν καὶ σμικρύνει τὸν καθ' ἑαυτοῦ πόλεμον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ' (Ο αποτασσόμενος και η ξενιτεία)

4. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν φεύγειν δεῖ τὰ σωματικά, ἤγουν τὰς ὕλας τὰς τὰ πάθη ἐρεθιζούσας ὅταν γὰρ ἡ ἄνθρωπος ἐγγύς του σωματικοῦ πολέμου, ἔοικεν ἀνδρὶ ἰσταμένῳ ἐπάνω λάκκου βαθυτάτου· ὃ προσβαλὼν ὁ ἐχθρὸς ὅτε θέλει, εὐκόλως αὐτὸν κατασπᾶ εἰς τὸν βόθρον εἰ δὲ τις μακρὰν καὶ τῶν σωματικῶν, ὅμοιος ἔστιν ἀνδρὶ μακρὰν ἀπέχοντι τοῦ λάκκου δς κὰν ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ληφθεὶς ἔλκηται πρὸς τὸν βόθρον εἰς τὸ κατασπασθῆναι κάτω, δύναται ἀντιβαίνειν ἔλκομενος, ἅμα δὲ καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ αἰτείσθαι βοήθειαν ἢ καὶ συντόμως αὐτὴ παραβάσα, τῶν τοῦ ἐχθροῦ χειρῶν ἀφαρπάζει τὸν ἄνθρωπον. * 5. Διηγῆσατο τις, ὅτι τρεῖς φιλόπονοι ἐγένοντο ἀγαπητοὶ εἵλοντο δὲ διαφόρους βίους καὶ ὁ μὲν εἰς αὐτῶν ἡρετίσατο τοὺς μαχομένους εἰρηνεύειν, κατὰ τὸ εἰρημενον μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί· ὁ δὲ ἕτερος, ἐπισκέπτεσθαι τοὺς ἀσθενοῦντας καὶ δὲ ἄλλος ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον ἡσυχάζειν καὶ ἀσκεῖν μετὰ τῶν Πατέρων. Ὁ οὖν πρῶτος πάνυ κοπιᾶσας διὰ τὰς συνεχεῖς μάχας τῶν ἀνθρώπων καὶ μὴ δυνάμενος θεραπεύειν πάντας, ἀπαγορεύσας παραγέγωνε πρὸς τὸν ὑπηρετοῦντα τοὺς ἀσθενέσι καὶ εὔρε καὶ αὐτὸν ὀλιγοροῦντα καὶ μὴ εὐτονουντα τελειῶσαι τὴν ἐντολὴν συμφωνήσαντες οὖν ἀμφοτέροι, ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἀσκητὴν, μαθεῖν θέλοντες τί κακεῖνος ἐκ τῆς καθ' ἡσυχίαν ἀσκήσεως εὔρε· καὶ ἰδόντες αὐτόν, πρότερον μὲν διηγῆσαντο αὐτὸ τὰ καθ' ἑαυτούς, πῶς μυρίας ὑποστᾶς ἐκάτερος αὐτῶν θλίψεις, οὐκ ἡδυνήθη δὲ προέθετο ἔργον εἰς τέλος ἀγαγεῖν· ἔπειτα δὲ παρεκάλεσαν κακεῖνον εἰπεῖν αὐτοῖς τί ἐκ τῆς ἡσυχίας ἀπώνατο.

Ὁ δὲ βάλλει ὕδωρ εἰς κρατῆρα, καὶ λέγει αὐτοὺς προσέχετε εἰς τὸ ὕδωρ" ἦν δὲ τεταραγμένον μετὰ δὲ βραχείας ὥρας διάστημα, πάλιν φησὶ πρὸς αὐτοὺς προσέχετε καὶ ἄρτι εἰς τὸ ὕδωρ" ἦν δὲ κατασταν ἤδη. Ὡς οὖν προσέσχον, θεωροῦσιν ἐν τῷ ὕδατι ὡς ἐν ἐσόπτρῳ τὰ ἑαυτῶν πρόσωπα καὶ λέγει αὐτοῖς οὕτως ἐστὶ καὶ ὁ ἐν μέσῳ ἀνθρώπων ἀπὸ τῆς ταραχῆς, οὐ βλέπει τὰς ἑαυτοῦ ἀμαρτίας ὅταν δὲ μακρὰν του κόσμου γενόμενος ἐν ἐρημικῇ γένηται τόπῳ, καὶ ἡσυχάσῃ τὰ αἰσθητήρια, τότε βλέπει τὰ ἴδια ἐλαττώματα καὶ ἑαυτὸν διορθοῦται εἰ βούλεται, συνεργεῖα τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος.

6. Εἶπε γέρων· ὡς πὲρ εἰς λεωφόρον ὁδόν, ἥτοι τετριμμένην καὶ συνεχῶς καταπατουμένην, οὐκ ἀνέρχεται χλῶρον τίποτε οὐδ' ἐκφύει κὰν σπείρης, ἀλλ' εἰς τὴν μὴ πατουμένην καὶ ἄτριπτον, οὕτω καὶ ἐφ' ἡμῶν ἕως ἐν μέσῳ ἐσμὲν τῶν τοῦ κόσμου ὑλῶν, ὑπὸ τῶν ἐξωθεν μεριμνῶν ὀχλούμενος ὁ νοῦς συνεχῶς καὶ καταπατούμενος, οὐ δύναται γνῶναι τὰ ἐν αὐτῷ κεκρυμμένα πάθη εἰ δὲ μακρὰν περισπασμοῦ καὶ τῶν φροντίδων γενόμενος ἡσυχάσῃ, τότε βλέπει τὰ ἐν αὐτῷ πάθη φυόμενα καὶ φαινόμενα, & πρότερον ἔλανθανεν αὐτὸν ἐνδοθεν αὐτοῦ ὄντα, κὰν εἰς αὐτὰ διηνεκῶς περιεπάτει καὶ ἀνεστρέφετο.

7. Ἀδελφὸς ἠρωτησε γέροντα λέγων· καλὸν ἐστίν, ἃ 6 6 ἄ, οἰκῆσαι ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ, ὅταν ἐπαύσαντο τοῦ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ περισπασμοῦ καὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ' (Ο αποτασσόμενος και η ξενιτεία)

ᾠκησαν ἐν σκηναῖς, τότε ἐγνώσθη αὐτοῖς πῶς δεῖ φοβεῖσθαι τὸν Θεόν. Καὶ τὰ πλοῖα δὲ ἕως μὲν ἐν τῷ πελάγει χειμάζονται, ἄπρακτα μένουσιν ὅταν δὲ ἔλθωσιν εἰς τὸν λιμένα, τότε τὴν ἐμπορίαν ποιοῦνται. Οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐὰν μὴ τῆς ταραχῆς ἐκ μέσου γενόμενος καρτερήσῃ εἰς ἓνα τόπον ἡσύχιον, οὐ μὴ λάβου ποτὲ τὴν τῆς ἀληθείας ἐπίγνωσιν. Ἡρώτησε πάλιν καὶ ἀδελφὸς καὶ τί ποιήσει τις, πάτερ, ἓνα λάβῃ τὸ χάρισμα τῶν ἀρετῶν; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον. Ἐὰν τις θέλῃ μαθεῖν τέχνην, πᾶσαν μέριμναν καταλιμπάνει καὶ αὐτὴ μόνη σχολάζει καὶ παραμένει τῇ διδασκάλῳ ταπεινούμενος, καὶ κατευτελίζων ἑαυτὸν καὶ οὕτω μανθάνει τὴν τέχνην ὁμοίως καὶ ὁ Μοναχὸς ἐὰν μὴ παύσῃ πᾶσαν ἀσχολίαν ἀνθρωπίνην, καὶ ἡγησαμενος αὐτὸν χεῖρονα παντὸς ἀνθρώπου, καὶ παραδῶ τὸ ἀφρονέστερον πνευματικὴ διδασκάλῳ, οὐ μὴ κτήσεται τὸ σύνολον ἀρετῆν.

8. Διηγῆσατο τις γέρον ὅτι νεώτερος ὢν, εἶχον, φησίν, ἐπιστάτην, ὃς ἡγάπα ἀεὶ εἰς τὰς μακροτέρας ἐρήμους ὑπάγειν, κακεῖ ἡσυχάζειν" ἐν μιᾷ οὖν λέγω αὐτῷ" διατί, Ἄ 6 6 ἄ, πάντοτε φεύγεις ἐν ταῖς ἐρήμοις; οἶμαι γὰρ ὅτι ὁ μένων πλησίον τοῦ κόσμου, καὶ βλέπων καὶ παραβλέπων διὰ τὸν Θεόν, πλείονα μισθὸν ἔχει τοῦ μηδόλως βλέποντος. Καὶ ἀπεκρίθη μοι ὁ γέρον" πίστευσον μοί, τέκνον, ὅτι ἕως οὐ ἔλθῃ ἄνθρωπος εἰς τὰ μέτρα Μ ὥστεως καὶ γένηται σχεδὸν υἱὸς θεοῦ, οὐκ ὠφελεῖται ἐκ τοῦ κόσμου ἐγὼ δὲ ἔτι τοῦ Ἀδάμ υἱὸς ὑπάρχω· καὶ ὥς ὁ πατήρ μου, ἐπὶ ἰδὼ τὸν καρπὸν τῆς ἁμαρτίας, εὐθέως ἐπιθυμῶ αὐτοῦ καὶ λαμβάνω, καὶ ἔσθιω, καὶ ἀποθνήσκω" διὰ τοῦτο καὶ οἱ Πατέρες ἡμῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἔφευγον, ἐν αἷς μὴ εὐρίσκοντες τὰς τῶν παθῶν ὕλας, εὐχερῶς ταῦτα ἀπέκτεινον.

9. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Τιθόης: ὅτι ξενιτεία ἐστὶ τὸ κρατῆσαι τὸν ἄνθρωπον τὸ ἑαυτοῦ στόμα, ἐν ᾧ ἂν τόπῳ ἐστίν.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ, εἰς τὴν Σκυθόπολιν, υπήρχεν ἓνας αριστοκράτης, ὁ ὁποῖος διέπραξε πάρα πολλά ἁμαρτήματα καὶ παντοιοτρόπως ἐμόλυνε τὸ σῶμα του. Αἰσθανθεὶς ὁμως, μετὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, συντριβὴν ἀπηνήθη τὸν κόσμον ἀφού δε ἐκτίσεν ἓνα κελλίον εἰς ἐρημικόν μέρος, ἡσκήτευεν εἰς αὐτό φροντίζων διὰ τὴν ψυχὴν του.

Ὅταν το ἔμαθαν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς γνωστούς του, ἤρχισαν νὰ του ἀποστέλλουν τακτικῶς ἄρτους, φοῖνικας καὶ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα. Μόλις εἶδεν ὁ ἀναχωρητὴς ὅτι εὐρίσκεται εἰς ἀνάπαυσιν, χωρὶς νὰ του λείπῃ τίποτε, λέγει εἰς τὸν ἑαυτὸν του. Πράγματι ἡ ἀνάπαυσις αὐτὴ θὰ με ἐκδιώξῃ ἀπὸ τὴν ἐκεῖ ἀνάπαυσιν· ἐγὼ δὲ δὲν εἶμαι ἅγιος νὰ ἔχω τοιαύτην ἀνάπαυσιν. Ἀμέσως λοιπὸν ἐγκατέλειψε τὸ κελλίον τοῦ λέγων: Ἐμπρός, ψυχὴ μου, ἀς πορευθῶμεν πρὸς τὴν θλίψιν· διότι τὸ ψωμί μου πρέπει νὰ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ' (Ο αποτασσόμενος και η ξενιτεία)

είναι η τροφή των αλόγων: δηλαδή το χορτάρι, με το οποίον τρέφονται τα άλογα ζώα, επειδή διέπραξα και τα έργα των αλόγων ζώων.

2. Με ποιον τρόπον αποκόπτει ο άνθρωπος την πρώτην συνήθειαν και συνηθίζει να ζή εις την ζωήν της στερήσεως και της ασκήσεως; Να ζήση το σώμα χωρίς την ικανοποίησιν των στοιχειωδών αναγκών του είναι αδύνατον όσον όμως είναι δυνατόν συγκρατεί αυτό ο νους από τας απολαύσεις και την μαλθακότητα, εφ' όσον βεβαίως ο άνθρωπος παραμένει μακράν των περιστάσεων, αι οποίαι προκαλούν μαλθακότητα, επειδή όταν βλέπη τα αίτια των απολαύσεων και της μαλθακότητος, έξυπνά μέσα του φλογερά ή δι' αυτά επιθυμία και τότε ή επιστρέφει πάλιν προς αυτά τα αίτια, ή αναλαμβάνει αγώνα ισχυροτάτων πολέμων. Δι' αυτό και ο Λυτρωτής ημών παρήγγειλεν εις εκείνον, ο οποίος θέλει να τον ακολουθήση, να γυμνωθή προηγουμένως και να ρίψη από επάνω του τα αίτια της μαλθακότητος, και τοιουτοτρόπως να τον ακολουθήση. Αλλωστε και ο ίδιος, όταν (ως άνθρωπος) ήρχισε να πολεμή εναντίον του Διαβόλου, τον επολέμησεν εις ξηροτάτην έρημον.

3. Και ο απόστολος Παύλος συμβουλεύει να εξέλθωμεν εκ της πόλεως, αφού σηκώσωμεν τον Σταυρόν του Χριστού. Ιδού δε τι ακριβώς λέγει: άς εξέλθωμεν μαζί με τον Χριστόν, και ας δεχθώμεν επάνω μας τους εξευτελισμούς τους οποίους υπέμεινε δι' ημάς· διότι διά να μάς λυτρώση έπαθεν έξω από την πόλιν. Επειδή μόλις ο άνθρωπος αποχωριστή από τον κόσμον και τα κοσμικά πράγματα, γρήγορα λησμονεί την πρώτην του συνήθειαν, και δεν βασανίζεται επί πολύν χρόνον με την ενθύμησιν των απολαύσεων του κόσμου. Πάρα πολύ δε βοηθεί εις τον αγώνα αυτόν το να ζή εις το κελλίον του με πτωχείας και στερήσεις και Μοναχός, και να είναι το κελλίον του άδειο και γυμνόν από κάθε τι που θα ήτο δυνατόν να κινήση μέσα του την επιθυμίαν της απολαύσεως.

Διότι όταν αι αιτίαι της μαλθακότητος ευρίσκονται μακράν του ανθρώπου, δεν κινδυνεύει να περιπέση εις τον διπλούν πόλεμον, τον εξωτερικόν και τον εσωτερικόν, δηλαδή τον πόλεμον των αισθήσεων και τον πόλεμον των λογισμών. Τοιουτοτρόπως ο άνθρωπος, ο οποίος κρατεί μακραν αυτού όσα προκαλούν απόλαυσιν, νικά χωρίς κόπον και ευκολώτερον από εκείνον, που έχει κοντά του όσα διεγείρουν την επιθυμίαν του. Διότι ο άνθρωπος εις κάθε μέλος του σώματός του έχει και τον αντίστοιχον πόλεμον δι' αυτό πρέπει να προφυλάσσεται και να περιορίζη τον έναντίον του πόλεμον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ΄ (Ο αποτασσόμενος και η ξενιτεία)

4. Ο Αββάς Ποιμήν είπε πρέπει να αποφεύγωμεν τα σωματικά, δηλαδή τας ύλας, αι οποίαι ερεθίζουν τα πάθη, διότι όταν ο άνθρωπος ευρίσκεται κοντά εις τον σωματικόν πόλεμον, ομοιάζει με άνδρα, ο οποίος στέκει επάνω από βαθύτατον λάκκον αυτόν οπότεν θέλη να του επιτεθή ο εχθρός τον ρίπτει ευκόλως εις τον λάκκον. Εάν όμως κανείς ευρίσκεται μακράν από τα σωματικά, ομοιάζει με άνδρα, ο οποίος απέχει από τον λάκκον. Αυτός και εάν ακόμη συλληφθῇ από τον εχθρόν και σύρεται προς τον βόθρον, διά να καταρριφθῇ μέσα, δύναται να αντισταθῇ καθώς θα σύρεται, συγχρόνως δε να ζητήσῃ και την βοήθειαν του Θεού, η οποία και συντόμως καταφθάνει πλησίον του, τον βοηθεί και αφαρπάζει τον άνθρωπος από τα χέρια του εχθρού.

5. Κάποιος διηγήθη την εξής ιστορίαν. Τρεῖς εργατικοί αδελφοί ηγαπήθησαν μεταξύ των. Ἐξέλεξαν δε διαφόρους τρόπους πνευματικής ζωῆς. Ο ένας ἐξ αὐτῶν προετίμησε να συμφιλιῶνῃ ὅσους ἐχθρεύονται και πολεμοῦν μεταξύ των, συμφώνως προς το λεγόμενον εις το Ευαγγέλιον μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί. Ο δεύτερος ἀπεφάσισε να επισκέπτεται τοὺς ἀσθενεῖς, ο δε τρίτος ἀνεχώρησεν εις την ἔρημον διά να ἐπιδοθῇ εις την ἡσυχίαν και την ἀσκήσιν μαζί με τοὺς Πατέρας. Ο πρῶτος λοιπόν, αφοῦ ἐκοπίασε πάρα πολὺ ἀπὸ τας ἐρίδας και φιλονικίας των ἀνθρώπων και μὴ δυνάμενος να ικανοποιῇ ὅλους, ἀπελπισθεὶς ἦλθε προς ἐκείνον, που ἐφρόντιζε τοὺς ἀσθενεῖς. Εὗρεν ὁμως και αὐτόν να εἶναι λυπημένος και να μὴ ἔχῃ την δύναμιν να τελειώσῃ την ἐντολήν. Αφοῦ λοιπόν συνεφώνησαν και οἱ δύο, ἐφυγαν προς συνάντησιν τοῦ ἀσκητοῦ, θέλοντες να μάθουν τι ἐπέτυχεν ἐκεῖνος ἐκ τῆς ἀσκήσεως εις την ἡσυχίαν. Μόλις τον εἶδον, του διηγήθησαν προηγουμένως τα ἰδικά των, πῶς, δηλαδή, ο καθένας υπέστη ἀναριθμητοὺς θλίψεις και δεν ἠδυνήθη να ἀποτελειώσῃ το ἔργον, το ὁποῖον ἐκουσίως ἀνέλαβαν ἐν συνεχείᾳ δε παρεκάλεσαν και ἐκείνον να τοὺς εἴπῃ τι ἀπεκόμισεν ἐκ τῆς ἡσυχίας.

Ο Ἀσκητῆς βάζει τότε νερόν εις ἓνα δοχεῖον και τοὺς λέγει:

– Προσέξτε το νερό: ἦτο δε ἀκόμη το νερό εις το δοχεῖον ταραγμένον. Μετ' ὀλίγα λεπτὰ τῆς ὥρας, πάλιν λέγει προς αὐτοὺς:

– Προσέξατε και τώρα το νερό ἐν τῷ μεταξύ το νερό εἶχεν ἠρεμήσῃ πλέον.

Καθὼς λοιπόν παρετήρησαν, βλέπουν εις το νερό, ὡς να ἐβλεπον εἰς καθρέπτης, τα πρόσωπά των. Τότε ο ἀσκητῆς τοὺς λέγει χαρακτηριστι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ' (Ο αποτασσόμενος και η ξενιτεία)

– Έτσι, αδελφοί μου, είναι και αυτός, που ευρίσκεται μεταξύ των ανθρώπων από την ταραχήν δεν βλέπει τας αμαρτίας του όταν όμως απομακρυνθη από τον κόσμον και εγκατασταθή εις ερημικόν τόπον, και ησυχάσουν αι αισθήσεις του, τότε βλέπει τα ελαττώματά του και διορθώνεται, εάν θέλη, με την βοήθειαν της Χάριτος του Θεού.

6. Ένας γέρων είπεν· όπως ακριβώς εις δημόσιον δρόμον, ο οποίος δηλαδή είναι στρωμένος και καταπατείται συνεχώς, δεν αναπτύσσεται χλωρόν χόρτον, ούτε φυτρώνει ό,τι και αν σπείρης, παρά μόνον εις το απάτητον έδαφος φυτρώνουν με ευκολίαν τα φυτά, έτσι γίνεται και με τους ανθρώπους. Έως ότου ευρισκόμεθα εις το μέσον των υλικών απολαύσεων του κόσμου, ο νούς συνεχώς ενοχλείται από τας εξωτερικάς μερίμνας και καταπατείται και ως εκ τούτου δεν δύναται να γνωρίση τα πάθη, τα οποία υπάρχουν κρυμμένα μέσα εις την ψυχήν του. Εάν όμως ησυχάση απερχόμενος μακράν παντός, περισπασμού και των φροντίδων, τότε βλέπει τα πάθη, τα οποία φυτρώνουν μέσα του και φαίνονται καθαρά πλέον, ενώ προηγουμένως αυτά διέφευγον την προσοχής του, αν και ήσαν μέσα του και διαρκώς εις αυτά περιεπάτει και κατεγίνετο.

7. Ένας αδελφός ήρώτησε Γέροντα:

– Είναι καλόν, αββά, να κατοικήσω εις την έρημον;

– Οι Ισραηλίται του απήντησεν ο Γέρων – όταν απηλλάγησαν από τους περισπασμούς εις την Αίγυπτον, και κατώκησαν εις σκηνάς, τότε απεκαλύφθη εις αυτούς, πώς πρέπει να σέβονται τον Θεόν. Επίσης και τα πλοία, όταν ευρίσκονται ανοικτά εις το πέλαγος και υποφέρουν από την τρικυμίαν, δεν ήμπορούν τίποτε να κάνουν όταν όμως έλθουν εις λιμένα, τότε επιδίδονται εις το εμπόριον. Τοιουτοτρόπως συμβαίνει και με τον άνθρωπον· εάν δεν φύγη από την ταραχήν και δεν παραμείνη καρτερικώς εις ένα ήσυχαστικόν τόπον, ποτέ δεν είναι δυνατόν να λάβη επίγνωσιν της αληθείας.

– Και τι πρέπει να κάνη, πάτερ μου, δια να λάβη το χάρισμα των αρετών; ήρώτησε πάλιν ο αδελφός.

Ο Γέρων απήντησεν:

– Εάν θελήση κανείς να μάθη μίας τέχνης, αφήνει κάθε άλλης φροντίδα, και αφιερώνεται εις αυτήν μόνον, και παραμένει πλησίον του διδασκάλου ταπεινούμενος και δεχόμενος προσβολάς και τοιουτοτρόπως manθάνει την τέχνην. Ακριβώς το ίδιον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ' (Ο αποτασσόμενος και η ξενιτεία)

συμβαίνει και με τον Μοναχόν εάν δεν σταματήσει από κάθε κοσμικήν ασχολίαν, και εάν δεν θεωρήση τον εαυτόν του χειρότερον από κάθε άνθρωπον, και εάν, τέλος, δεν εμπιστευθή τον εαυτόν του εις πνευματικών διδάσκαλον, ποτέ δεν θα αποκτήση την αρετήν.

8. Ένας Γέρων διηγήθη τα εξής: όταν ήμουν νεώτερος, είχον ένα Ηγούμενον, ο οποίος ευχαριστείτο να πηγαίνει πάντοτε εις απομακρυσμένας ερήμους και εκεί να ησυχάζη: μίαν ημέραν λοιπόν του λέγω. Διατί, Αββά, φεύγεις πάντοτε εις τας ερήμους; έχω την γνώμην, ότι αυτός, ο οποίος μένει κοντά εις τον κόσμον και βλέπει και παραβλέπει προς χάριν του Θεού, έχει περισσότερον μισθόν από αυτόν, που δεν βλέπει τίποτε. Ο Γέρων μου απεκρίθη, πίστευσέ με, τέκνον μου, ότι μέχρις ότου φθάση ο άνθρωπος εις τα μέτρα του Μωϋσέως και γίνη σχεδόν υιός του Θεού, δεν ωφελείται από τον κόσμον εγώ είμαι ακόμη υιός του 'Αδάμ: και όπως ο πατήρ μου, έτσι και εγώ μόλις ίδω τον καρπόν της αμαρτία αμέσως τον επιθυμώ και τον λαμβάνω, τον τρώγω και αποθνήσκω, Δι' αυτό και οι Πατέρες μας έφευγαν εις τας ερήμους, εις τας οποίας δεν εύρισκον τα αντικείμενα, που παρασύρουν τον άνθρωπον εις τα πάθη, και δι' αυτό με ευκολίαν τα εφόνευον.

9. Ο Αββάς Τιθόης είπεν, ότι ξενιτεία είναι το να κρατη ο άνθρωπος κλειστόν το στόμα του, οπουδήποτε και εάν ευρίσκεται.

ΣΤ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΛΙΜΗΝ εϋδιος ἔστιν εϋκανονιστος τόπος οἷς δὲ μὴ ὑπάρχει κυβέρνησις, πίπτουσιν ὡς πὲρ φύλλα.

Ερμηνεία

ΛΙΜΗΝ γαλήνιος είναι κάθε τόπος, εις τον οποίον ο άνθρωπος ευκόλως ρυθμίζει την ζωήν του εκείνοι δέ οι οποίοι δεν κυβερνοῦν την ζωήν των, πίπτουν όπως τα φύλλα από τα δένδρα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΔ'

(Ο φόβος και η αγάπη προς τον Θεό)

Πόθεν ὁ εἰς Θεὸν φόβος καὶ ἡ ἀγάπη τῷ ἀνθρώπῳ κατ' ἀρχὰς γίνεται καὶ ἐπὶ πόσον ὀφείλεται.

Απὸ πού γεννᾶται κατ' ἀρχὰς εἰς τον ἀνθρώπον ὁ φόβος πρὸς τον Θεόν καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἐπὶ πόσον καιρὸν ὁ ἀνθρώπος χρεωστεῖ να φοβῆται καὶ να ἀγαπά τον Θεόν.

Εν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶς Εὐπρέπιον λέγων· πῶς ἔρχεται ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν ψυχὴν; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἐὰν ἔλθῃ ἀνθρώπος τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν ἀκτημοσύνην συντόμως ἔρχεται εἰς αὐτὸν ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ.

2. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰάκωβος ὥσπερ λύχνος ἐν σκοτεινῷ τόπῳ φωτίζει, οὕτω καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, ὅταν ἔλθῃ εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ φωτίζει αὐτὸν καὶ διδάσκει πάσας τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ.

3. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων πῶς ἔρχεται ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ψυχὴν; Καὶ εἶπεν ὁ γέρων· ἐὰν ἔλθῃ ἀνθρώπος τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν ἀκτημοσύνην καὶ τὸ μὴ κρίνειν καὶ ἐν παντὶ πράγματι ἐλέγχῃ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς εἰς τὸ μνημονεύειν ὅτι δεῖ αὐτὴν τῷ Θεῷ ὑπαντῆσαι, ἔρχεται αὕτη ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Εὐπρέπιον:

- Πῶς ἔρχεται, κατ' ἀρχὰς, ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ψυχὴν;
- Ἐὰν ἐκλέξῃ ἀπήντησεν ὁ γέρων - ὁ ἀνθρώπος τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν ἀκτημοσύνην, συντόμως ἔρχεται εἰς αὐτὸν καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ.

2. Ὁ Ἀββᾶς Ἰάκωβος εἶπεν ὅπως ἀκριβῶς ὁ λύχνος φωτίζει εἰς τόπον σκοτεινόν, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, ὅταν ἔλθῃ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, τὸν φωτίζει καὶ τὸν διδάσκει ὅλας τὰς ἀρετάς καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ.

3. Ἐνας ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἓνα γέροντα:

– Πώς έρχεται ο φόβος του Θεού εις την ψυχήν:

– Έαν εκλέξη ο άνθρωπος απήντησεν ο Γέρων- την ταπείνωσιν και την ακτημοσύνην, και εάν δεν κατακρίνη ουδένα και εις κάθε πράγμα ελέγχει την ψυχήν του δια να ενθυμήται, ότι έχει κάποτε να συναντήσει τον Θεόν: τότε έρχεται εις αυτόν ο φόβος του Θεού.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ' (Οι ξενιτεμένοι να μην κοιτούν πίσω)

Περὶ τοῦ ὅτι τοῖς ἀποταξαμένοις ἀναγκαῖον το μὴ συμμίγνυσθαι τοῖς κατὰ σάρκα συγγενέσιν ἢ προσπαθῶς εἰς αὐτοὺς ἔχειν.

Εἶναι ἀνάγκη αὐτοί, οἱ οποίοι ἐγκαταλείπουν τὸν κόσμον, νὰ μὴ ἐπικοινωνοῦν με τοὺς κατὰ σάρκα συγγενεῖς τῶν οὔτε νὰ τρέφουν ἀπέναντί τῶν τὴν ἐλαχίστην συμπάθειαν.

Α'. Παλλαδίου

ΠΙΩΡ ΤΙΣ ΟΝΟΜΑΤΙ, Αἰγύπτιος τῷ γένει, νέος τῇ ἡλικίᾳ, ἀποταξάμενος ἐξῆλθε τοῦ πατρικοῦ αὐτοῦ οἴκου δι' ὑπερβολὴν θεοῦ ἔρωτος, καὶ λόγον ἔδωκε τῷ θεῷ τοῦ μηκέτι ἰδεῖν τινὰ τῶν ἰδίων. Μετὰ οὖν πεντήκοντα ἔτη ἢ τούτου ἀδελφὴ γηράσασα, καὶ μαθοῦσα παρὰ τινὸς ὅτι ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς ζῇ, εἰς ἔκστασιν ἤρχετο, γλιχομένη τῆς τούτου θέας μὴ δυναμένη οὖν ἀπελθεῖν εἰς τὴν πανέρημον, ἰκέτευσε τὸν κατὰ τόπον ἐπίσκοπον γράψαι τοῖς ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἀγίοις πατράσιν, ἵνα αὐτὸν ἀποστείλωσι καὶ ἴδῃ αὐτόν. Βίας οὖν αὐτὸ πολλὰς περιτεθείσης, ὑπακούσας τῶν Πατέρων, συμπαραλαβὼν ἄλλον ἕνα ἀπῆλθε καὶ γενόμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐμήνυσεν ὅτι Πίωρ ὁ ἀδελφός σου παρεγένετο αἰσθόμενος δὲ ὅτι ἐξήρχετο πρὸς αὐτόν ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ, καμμύσας τοὺς ὀφθαλμούς, ἔβησε πρὸς αὐτὴν ἀδελφὴ ἢ δεῖνα ἐγὼ εἰμι Π ἰ ῶρ ὁ ἀδελφός σου ἐγὼ εἰμι δέ, καὶ βλέπε ὅσον θέλεις πληροφορηθεῖσα δὲ ἐκείνη ἐδόξασε τὸν Θεὸν καὶ πολλὰ ποιήσασα, οὐκ ἐπεισεν αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον, ἀλλ' εὐχὴν ποιήσας ἐπὶ τῆς φλοιᾶς; ἀπεδήμησε πάλιν εἰς τὴν ἔρημον.

2. Ἐμηνύθη ποτὲ τὰ μακαρία Εὐαγρίῳ τῷ Διακόνῃ ἡ τελευτὴ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ λέγει τὸ ἀπαγγέλλαντι· παύσαι βλασφημῶν, ὁ γὰρ ἐμὸς πατὴρ ἀθάνατος ἐστίν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ονομαζόμενος Πίωρ, ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, νέος κατὰ τὴν ἡλικίαν, ἡρνήθη τὸν κόσμον καὶ ἐφυγεν ἀπὸ τὴν πατρικὴν τοῦ οἰκίαν ἀπὸ υπερβολικὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην» ἔδωσε δε ὑπόσχεσιν εἰς τὸν Θεόν νὰ μὴ ἴδῃ πλέον κανένα ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους τοῦ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ΄ (Οι ξενιτεμένοι να μην κοιτούν πίσω)

Μετά πενήντα λοιπόν έτη, η αδελφή του, ότε πλέον έγήρασεν, έμαθεν από κάποιον, ότι ο αδελφός της ζή: κατελήφθη δε από σφοδροτάτην επιθυμίαν να τον ίδη. Επειδή όμως δεν ήδύνατο να μεταβή εις την βαθυτάτην έρημον, παρεκάλεσε θερμώς τον επίσκοπον της περιοχής να γράψη εις τους Αγίους της ερήμου, να τον στείλουν εις την πόλιν να τον ίδη. 'Αφού λοιπόν τον έβίασαν πολύ, υπήκουσεν εις τους πατέρας και λαβών μαζί του, ως σύντροφον, ένα ασκητήν, ανεχώρησε για την πόλιν.

Μόλις έφθασεν εις την οικίαν ειδοποίησεν, ότι έφθασεν ο αδελφός σου ο Πίωρ. Αντιληφθείς δε ότι εξήρχετο προς συνάντησιν η αδελφή του, έκλεισε τους οφθαλμούς του, και εφώναξε προς αυτήν αδελφή μου, εγώ είμαι Πίωρ ο αδελφός σου εγώ είμαι ίδε με και βλέπε όσον θέλεις. Βεβαιωθείσα δε εκείνη ότι πράγματι ο αδελφός της ήτο εδόξασε τον Θεόν και μολονότι μετεχειρίσθη κάθε τρόπον, δεν κατόρθωσε να τον πείσει να εισέλθει μέσα εις την οικίαν, άλλ' αφού την ηυχήθη από το κατώφλι, ανεχώρησε πάλιν εις την έρημον.

2. Ηλθε κάποτε η είδησις εις τον μακάριον Ευάγγριον τον Διάκονον, ότι απέθανεν ο πατέρας του. Εκείνος τότε απήντησεν εις τον άγγελιαφόρον παύσε να βλασφημης, διότι ο ιδικός μου πατέρας είναι αθάνατος.

Β'. Εν τω βίω του Αγίου Παχωμίου

ΑΚΟΥΣΑΣΑ και κατά σάρκα αδελφή του 'Οσίου Παχωμίου περί τής έναρετου πολιτείας αυτού, ήλθεν εις τὸ Μοναστήριον, επιθυμούσα. τοῦτον ιδεῖν. Μαθὼν δὲ ὁ μέγας. τὴν παρουσίας αὐτῆς, ἀπέστειλε τὸν θυρωρὸν εἰπεῖν αὐτῇ ἰδοὺ ἤκουσας περὶ ἐμοῦ ὅτι ζῶ ἀπελθε οὖν καὶ μὴ λυπηθῆς, ὅτι οὐχ δρῶ σὲ εἰ δὲ βούλει καὶ σὺ τοῦτόν μου ζηλώσαι τὸν βίον πρὸς τὸ εὐρεῖν ἡμᾶς ἔλεος παρὰ Κυρίου, σκέψαι καὶ ἐὰν ἔστί σου ἄρεστόν, ποιούσι κελλίον οἱ ἀδελφοὶ πρὸς τὸ δύνασθαι σὲ καθ' ἐαυτὴν ἡσυχάζειν" ἴσως δὲ καλέσει Κύριος καὶ ἄλλας σὺν σοὶ καὶ σωθήσονται κακεῖναι διὰ σου οὐδεμίαν γὰρ ἄλλην ἄνεσιν ἔχει ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς, πλὴν τοῦ ποιεῖν τὸ ἄγαθον καὶ εὐάρεστον τῷ θεῷ. Ταύτην τὴν ἀπόκρισιν δεξαμένη ἐδάκρυσε, καὶ κατανυγεῖσα, ἐπέδωκε τὴν καρδίαν αὐτῆς πρὸς τὸ σωθῆναι.

Μαθὼν δὲ ὁ Παχώμιος τὴν προθυμίαν αὐτῆς, καὶ δοξάσας τὸν θεόν, διετάξατο τοῖς εὐλαβεστέροις τῶν ἀδελφῶν ποιῆσαι αὐτῇ ἀπὸ διαστήματος τῆς μονῆς μικρῶν ἀσκητήριον. Ταύτης δὲ κατὰ Θεὸν ἀγωνιζομένης, συνῆλθον καὶ ἄλλαι καὶ πληθυνομένων αὐτῶν, μήτηρ ὑπῆρχεν αὐτῶν, διδάσκουσα ταύτας καὶ δεικνύουσα αὐταῖς πάσας τὰς πρὸς σωτηρίας ὁδοὺς. Πέτρον δὲ τινὰ εὐλαβῆ καὶ σφόδρα πρεσβύτην

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ΄ (Οι ξενιτεμένοι να μην κοιτούν πίσω)

τῇ ἡλικίᾳ ἔταξεν εἰς τὸ ἐπισκέπτεσθαι αὐτᾶς, καὶ κανόνας δὲ γράψας ἀπέστειλεν αὐταῖς, ὅπως κατ' αὐτοὺς στοιχειωθεῖσαι, τῆς κατὰ Θεὸν ἔχωνται πολιτείας.

Ἐπειτα δὲ καὶ Θεοδώρου τοῦ ὑπ' αὐτὸν ὄντος (ὃν σφόδρα ἠγάπα καὶ Παχώμιος, δρῶν τὴν ὑπακοὴν αὐτοῦ μεγάλην οὖσαν καὶ θαυμαστῆς καὶ τὴν ἄσκησιν διαλάμπουσας), τούτου ἡ μήτηρ ζητοῦσα αὐτὸν πανταχοῦ καὶ μαθοῦσα ὅτι ἐκεῖσε διάγει, καταλαμβάνει τὸ Μοναστήριον, ἐπιφερομένη ἐπιστολᾶς ἐπισκόπων, κελευόντων ἀποδοθῆναι αὐτῇ τὸν ἑαυτῆς παῖδα ἧτις ξενισθεῖσα παρὰ τῷ ἀσκητηρίῳ τῶν γυναικῶν, ἀπέστειλε τὰς ἐπιστολὰς τῷ Παχωμίῳ, δεομένη ἐπιτρέψαι θεάσασθαι τὸν υἱὸν αὐτῆς.

Τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸς τὸν Θεόδωρον, λέγει αὐτῷ τέκνον, ὅτι ἡ μήτηρ σου παρεγένετο ἐνταῦθα, ἰδεῖν σὲ θέλουσα καὶ ἰδοῦ ἐπιστολᾶς ἡμῖν ἐνόνοχες ἐπισκόπων ἀπελθε οὖν, καὶ πληροφορήσον αὐτήν, καὶ μάλιστα διὰ τοὺς ἐπιστεῖλαντας ἡμῖν ἀγίους ἄνδρας. "Ἐφη αὐτῷ ὁ Θεόδωρος πληροφορήσον μέ, πάτερ, ἐὰν αὐτήν ἴδω μετὰ τὴν τοσαύτην γνῶσιν οὐκ ἀπαιτηθῆσομαι παρὰ τοῦ Κυρίου λόγον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, διὰ τὸ μετὰ τὸ καταλιπεῖν με αὐτήν, πάλιν εἰς πρόσκομμα τῶν ἀδελφῶν συντυγχάνειν αὐτῇ; εἰ γὰρ οἱ πρὸ τῆς χάριτος υἱοὶ Λευί, τοὺς ἑαυτῶν γονεῖς καὶ ἀδελφους ἠγνοησαν, ἵνα τὰ δικαιώματα τοῦ θεοῦ φυλάξωσι, πολλῷ μᾶλλον ἐγὼ ὁ χάριτος ἀξιωθεὶς τοσαύτης, γονεῖς ἢ συγγενεῖς τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ προτιμῆσαι οὐκ ὀφείλω λέγει γὰρ ὁ Κύριος «ὁ ἀγαπῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστί μου ἄξιος». "Ἐφη αὐτῇ καὶ Παχώμιος εἰ ἐδοκίμασας, τέκνον, μὴ συμφέρειν σοί, οὐκ ἀναγκάζω ἐγὼ τοῦτο δὲ τῶν τελείως ἀποταξαμένων τῷ κόσμῳ καὶ ἀπαρνησαμένων ἑαυτοὺς παντελῶς. Δεῖ γὰρ τοὺς Μοναχοὺς τὰς μὲν ἀνωφελεῖς κοσμικὰς συντυχίας φεύγειν, τοὺς δὲ μέλη ὑπάρχοντας τοῦ Χριστοῦ καὶ ὁλοκλήρως αὐτῷ δουλεύοντας, πάντας ἐπίσης ἀγαπᾶν" εἰ δὲ τις προσπαθεία τινὶ κατεχόμενος λέγει, ὅτι σὰρξ μου εἰσι καὶ ἀγαπῶ αὐτούς, ἀκουέτω τῆς γραφῆς λεγούσης: «ὣς τίς ἦττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται».

Μὴ βουλευθέντος οὖν ὀφθῆναι αὐτοῦ τῇ μητρί, ἔκρινε κακείνη μεῖναι ἐν τῷ Μοναστηρίῳ, παρὰ ταῖς ἐν Χριστῷ παρθένοισι ἀδελφαῖς, λογισαμένη ὅτι πάντως, εἰ βουλευθεῖ ὁ θεός, ὄψομαι αὐτὸς μετὰ τῶν ἀδελφῶν καὶ τὴν ἑαυτῆς ψυχὴν κερδανῶ ἕνεκεν αὐτοῦ. Οὕτω δύναται καὶ τὸ κατὰ Θεὸν αὐστηρόν, εἰς δόξαν Θεοῦ γινόμενον, ὠφελείας πρόξενος τοὺς προστυγχάνουσι γίνεσθαι, εἰ καὶ πρὸς βραχὺ δοκεῖ λυπηρὸν εἶναι.

Ερμηνεία

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΘΕΙΣΑ ἡ κατὰ σάρκα ἀδελφή του Οσίου Παχωμίου δια τὴν ἐνάρετον πολιτείας του, ἦλθεν εἰς τὸ Μοναστήριόν του ἐπιθυμούσα νὰ τον ἴδῃ. Μόλις το ἔμαθεν αὐτό ὁ Μέγας Παχώμιος, ἔστειλε τὸν θυρωρὸν νὰ τῆς εἴπῃ. Ἰδοὺ ἐπληροφορήθης δι'

εμέ ότι ζω πήγαινε λοιπόν και μη λυπηθής, διότι δεν σε βλέπω εαν δε θέλεις και συ να μιμηθής την ζωήν μου αυτήν, διά να εύρωμεν έλεος από τον Κύριον, σκέψου το· και εάν σου αρέσει, οι αδελφοί θα σου κατασκευάσουν ένα κελλί, διά να ήμπορέσης μόνη σου να ησυχάσης: ίσως δε ο Κύριος καλέση και άλλας πλησίον σου, και θα σωθούν και εκείνοι εξ αιτίας σου. Διότι ο άνθρωπος καμμίαν άλλην ευχαρίστησιν δεν δοκιμάζει επάνω εις την γην, εκτός από του να κάνη το καλόν και αυτό που είναι αρεστόν εις τον Κύριον. Η αδελφή λοιπόν του Αγίου Παχωμίου, μόλις έλαβεν αυτήν την απάντησιν, εδάκρυσε και συγκινηθείσα, αφιέρωσε την καρδίαν της δια την σωτηρίαν της.

Όταν έμαθεν ο Άγιος Παχώμιος την προθυμίαν της, εδόξασε τον Θεόν και έδωσεν εντολήν εις τους ευλαβεστέρους εκ των αδελφών να κτίσουν δι' αυτήν, μακράν από το Μοναστήρι, ένα μικρόν κελλίον. Ούτως ήγωνίζετο, πλέον, κατά Θεόν εν τω μεταξύ δε συνεκεντρώθησαν και άλλαι πλησίον της. Καθημερινώς έπληθύνοντο αι προσερχόμεναι, διά τας οποίας κατέστη πνευματική μήτηρ, edίδασκεν αυτας και υπεδείκνυνεν όλους τους δρόμους της σωτηρίας. Εν συνεχεία ο Μέγας Παχώμιος διώρισεν ένα πολύ γέροντα και ευλαβή, ονομαζόμενον Πέτρον, διά να τας επισκέπτεται συνέταξε δε και μοναχικούς κανόνας, διά να προσαρμόσουν την ζωήν των προς αυτούς και να ακολουθούν την κατά Θεόν πολιτείαν.

Έπειτα από καιρόν εις το Μοναστήριον αυτό, της αδελφής του “Αγ. Παχωμίου, ήλθε και η μητέρα του αδελφού Θεοδώρου. Τον Θεόδωρον αυτόν ηγάπα πάρα πολύ ο Μέγας Παχώμιος, διότι έβλεπε την μεγάλην και θαυμαστής υπακοήν του και την λαμπράν του άσκησιν. Του Θεοδώρου λοιπόν η μητέρα, αφού τον ανεζήτησε παντού και έμαθεν ότι ευρίσκεται εκεί, φθάνει εις το Μοναστήριον, φέρουσα μαζί της επιστολάς επισκόπων, οι οποίοι παρήγγελλον να αποδοθή εις αυτήν το παιδί της. Εφιλοξενήθη δε εις το Άσκητήριον των γυναικών, και από εκεί έστειλε τας επιστολής της προς τον Παχώμιον, παρακαλούσα θερμώς να της επιτραπή να ίδη τον υιόν της.

Τότε ο Μέγας Παχώμιος εκάλεσε τον Θεόδωρον και του λέγει :

— Τέκνον μου, ήλθεν η μητέρα σου και θέλει να σε ίδη. Μάλιστα μάς έχει φέρει και επιστολές των επισκόπων. Πήγαινε λοιπόν και πληροφορήσε την, προ παντός μάλιστα προς χάριν των αγίων ανδρών, οι οποίοι μας το ζητούν διά των επιστολών των.

Ο Θεόδωρος απήντησεν εις τον Μέγαν Παχώμιον:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ΄ (Οι ξενιτεμένοι να μην κοιτούν πίσω)

– Διαβεβαίωσέ με, πάτερ μου, ότι έμαθον, δεν θα μου ζητήσει ο Κύριος λόγον, κατά την Δευτέρας Παρουσίαν, επειδή θα γίνω σκάνδαλον εις τους αδελφούς με το να συναντήσω την μητέρα μου και πάλιν, αφού επί τόσα έτη την εγκατέλειψα. Διότι εάν οι υιοί του Λευί, οι οποίοι έζησαν προ της Χάριτος, ήγνόησαν τους γονείς των και τους αδελφούς των, διά να φυλάξουν τους νόμους του Θεού, εγώ, που με ήξίωσεν ο Θεός τόσον μεγάλης Χάριτος, δεν πρέπει να προτιμήσω τους γονείς ή συγγενείς από την αγάπην του Θεού διότι ο Κύριος λέγει· εκείνος που αγαπά τον πατέρα του ή την μητέρα του περισσότερον από εμέ δεν είναι άξιός μου.

– Έαν σε πληροφορή η συνείδησίς σου, τέκνον μου, ότι τούτο δεν είναι συμφέρον σου, δεν σε αναγκάζω, απήντησεν ο Μέγας Παχώμιος: αυτό είναι πράγματι το καθήκον όσων εγκατέλειψαν ολοκληρωτικά τον κόσμον και απηρνήθησαν τους εαυτούς των παντελώς. Πρέπει δηλαδή οι Μοναχοί τας μέν ανωφελείς κοσμικές συναντήσεις να αποφεύγουν, αυτούς δε που είναι μέλη του Χριστού και Τον υπηρετούν με τελείαν αυταπάρνησιν, όλους εξ ίσου να αγαπούν. Εάν δε κάποιος προσπαθή να πείση τον εαυτόν του περί του αντιθέτου και, δικαιολογούμενος, λέγει, ότι οι συγγενείς μου είναι σάρκα μου και τους αγαπώ, ας ακούση την Αγίαν Γραφήν που λέγει: Εκεί που ο άνθρωπος νικάται, εκεί και υποδουλώνεται.

Ο Θεόδωρος λοιπόν δεν ηθέλησε να παρουσιασθή εις την μητέρα του τότε και εκείνη απεφάσισε να παραμείνη εις το Μοναστήριον, πλησίον των εν Χριστώ παρθένων αδελφών, σκεπτομένη, ότι εάν θέλη ο Θεός θα τον ίδω κάποτε μαζί με τους αδελφούς και, εξ αφορμής αυτού, θα σώσω και την ψυχήν μου. Τοιουτοτρόπως είναι δυνατόν και η κατά Θεόν αυστηρότης, όταν γίνεται προς δόξαν Θεού, να ωφελήση αυτούς, που την δοκιμάζουν, έστω και εάν, προς στιγμήν, φαίνεται, ότι τους στενοχωρεί.

Γ'. 'Εν τω βίω του Οσίου Συμεών του εν τη Μάνδρα

ΕΠΤΑ ΚΑΙ ΕΙΚΟΣΙ έτών διαγεγονότων, άφ' ού δη φύσεως τέ θεσμούς και τὰ εν τῷ κόσμῳ πάντα και ύπερκόσμιος οὗτος άνήρ ο Μέγας Συμεών ήρνήσατο, τὸ ἔμφυτον ή μήτηρ τής φιλοστοργίας πῦρ και ἐγκάρδιον ἔτι εν τοῖς σπλάγχνοις φέρουσα και μη ἄλλως κατασβέσαι δυναμένη τήν φλόγα, παρὰ τὸν εν τῇ σαρκὶ τοῦτον ἄσαρκον υἱὸν ἀπεισιν οὕτω γὰρ καλεῖν ὁ λόγος βιάζεται γλιχομένη και ὄψιν ἰδεῖν τοῦ παιδὸς και ὁμιλίας ἀκούσαι, ἥς ἐπὶ τοσούτον ἀπεστέρητο χρόνον. Ὁ δὲ τής μητρὸς μαθὼν τήν ἐπιδημίαν, δρᾷ πῶς μερίζει και τήν τιμὴν τῇ μητρί, και τῷ τήν ἐντολήν ὑπερβάλλοντα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ΄ (Οι ξενιτεμένοι να μην κοιτούν πίσω)

νόμω τὸ ἄλυτον οὐ παραδέχεται μὲν τὴν συντυχίαν, διαπέμπεται δὲ πρὸς αὐτὴν λέγων" εἰ σοί, ὦ μὴ τέρ, δοκεῖ, τὴν ἀλλήλων θεάν τῷ ἐκεῖθεν αἰῶνι ταμειυσώμεθα καὶ εἴπερ εὖ ἄρεστος θεῷ πάντως ἡ πολιτεία ἡμῶν, μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἐκδημίαν ἐν Χριστῷ ἀλλήλους ὀψόμεθα, πολλῶ οἰκειότερον τὲ καὶ γνωριμώτερον.

Καὶ ὁ μὲν ἐμήνυε ταῦτα καὶ ὑπετίθει ἔπει δὲ τὴν μητέρα καὶ τὴν ψυχὴν ἐκκαίουσα φλόξ αἰσθέσθαι τῶν λεγομένων οὐκ εἶα, ἀλλ' ἐπέμενε καὶ ἔτι τὴν ἐπιθυμίαν προβαλλομένη τῆς θεάς, ἐγὼ μὲν, ὦ μήτερ, τὸ δεύτερον αὐτὴ μηνύει, καὶ σὲ τὸ κοινὴ συμφέρον ἐκατέροις ἡμῖν ἀποδέξασθαι μᾶλλον ἡγούμην, καὶ οὐκ ἂν οὕτω κατεπεῖραι τὴν συντυχὶ ἂν ἐπειδὴ δὲ τῆς σῆς δρῶ δεύτερα πάντα ἐφέσεως, τέως μὲν ἡσυχίαν ἄγειν προσήκει, ὅψομαι δὲ σὲ μετ' ὀλίγον τοῦτο γὰρ ἔδοξε τῷ θεῷ. Ἡ οὖν μήτηρ, ὡς ἡδιστα τὲ καὶ εὐκταιότατα τὴν ὑπόσχεσιν δεξαμένη, μετεώριστο ὑπ' αὐτῆς τὴν ψυχὴν, καὶ ταῖς ἐλπίσιν εὐθύμει καὶ ἔχαιρεν, ὅλη τὲ τοῦ μέλλοντος ἦν καὶ μονονουχὶ παρόντα τὸν παῖδα ὁρᾶν καὶ περιβάλλειν καὶ περιπτύσσεσθαι καὶ τῆς αὐτοῦ φωνῆς ἀκούειν ἔδοκε. Ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτα τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον, καταστρέφει μὲν ἄφνω τὸν βίον ἐκείνη, καὶ τὴν ψυχὴν τῷ θεῷ παρατίθεται, μακαρία τὸν βίον ὡς ἀληθῶς, πολλὰ του τέλους μακαριωτέρα, ὅτι τὲ τοιοῦτου παιδὸς ἤκουσε μήτηρ, καὶ εἰς τοῦτο ἀρετῆς ἐλθόντα τὸν υἱὸν καταλέλοιπεν. "Ὁ θεὸς δὲ Συμεὼν τὸν ταύτης νεκρὸν ἐντός της μάνδρας (τοῦτο γὰρ καὶ τοῦ στύλου περίβολος ἐκαλεῖτο) εἰσενεχθῆναι προστάττει περιοκοδόμητο γὰρ τί πάντοθεν τειχίῳ τῷ κίονι, ὥστε μὴ γυναιξὶν εἰσιτητῶν εἶναι. Εἷσαχθεις τειγαροῦν αὐτὴ τῆς μητρὸς τεθνηκυίας, ἐθεάσατο αὐτὴν κατὰ τὰ ἐπαγγελμένα" καὶ αὐτὴ ἐπευξάμενος, αὐτοῦ ποῦ θάπτει παρὰ τὸ στύλῳ. Οὕτω καὶ τὴ μητρὶ τὴν τιμὴν ἀπεδίδου καὶ τὴν δεσποτικὴν ἐντολὴν οὐ μόνον ἐπλήρου, ἀλλὰ καὶ ἰδίαις αὐξῶν ἐδείκνυτο προκοπαῖς.

Ερμηνεία

ΕΙΧΟΝ ΠΑΡΕΛΘΕΙ Εἴκοσι ἐπτὰ ἔτη ἀπὸ τότε που οὗτος ὁ υπερκόσμιος ἀνὴρ, ὁ Μέγας Συμεὼν, ἠρνήθη τοὺς νόμους τῆς φύσεως καὶ ὅλα τα πράγματα τοῦ κόσμου. Τότε λοιπὸν ἡ μητέρα του, μὴ ἡμπορούσα με ἄλλον τρόπον νὰ κατασβέσῃ τὴν φλόγα τῆς φιλοστοργίας, τὴν ὁποῖαν διετήρει ἀκόμη εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς καὶ τὴν καρδίαν τῆς, ἀπέρχεται πλησίον του ἐν σαρκὶ ἀσάρκου τούτου υἱοῦ τῆς· διότι ἐβιάζετο ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδῃ τὸ πρόσωπον τοῦ παιδίου τῆς καὶ νὰ ἀκούσῃ τὴν ομιλίαν του, τὴν ὁποῖαν εἶχε στερηθῇ ἐπὶ τόσον χρόνον.

Ὅταν ὁ μέγας Συμεὼν ἐμαθε τὸν ἐρχομὸν τῆς μητρὸς του, πρόσεξε νὰ ἴδῃς πὼς διαμοιράζει καὶ τὴν τιμὴν πρὸς τὴν μητέρα του, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπαγορευτικὴν ἐντολὴν, πρὸς χάριν τοῦ νόμου ὁ ὁποῖος ἦτο ἰσχυρότερος. Ἀρνεῖται μὲν νὰ συναντηθῇ μαζί τῆς, συγχρόνως ὁμῶς τῆς διαμηνύει: Μητέρα μου, εἴαν το νομίζῃς ὀρθόν, ἀς φυλάξωμεν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ΄ (Οι ξενιτεμένοι να μην κοιτούν πίσω)

την χαράν να ἴδῃ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα καὶ εἰάν βεβαίως ζήσωμεν εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, ὅπως θέλει ὁ Θεός, θὰ ἰδωθώμεν μεταξύ μας, ὅταν θὰ φύγωμεν ἀπὸ αὐτόν ἐδῶ τὸν κόσμον, με περισσοτέραν οικειότητα καὶ βαθυτέραν γνωριμίαν.

Καὶ ὁ μὲν μέγας Συμεὼν αὐτὰ διεμήνυε καὶ συνεβούλευεν εἰς τὴν μητέρα του ἐπειδὴ ὅμως ἡ κατακαίουσα τὴν ψυχὴν φλόγα δὲν ἄφηνε τὴν μητέρα νὰ ἀντιληφθῇ τὴν βαθυτέραν σημασίαν τῶν λεγομένων, ἀλλ' ἐπέμενε καὶ ἐξηκολούθει νὰ ἐπιθυμῇ νὰ τὸν ἴδῃ, τῆς παραγγέλλει ὁ εὐλογημένος υἱός: Μητέρα μου, ἐγὼ ἐνόμιζον, ὅτι καὶ συ θὰ παραδεχθῇς τὸ κοινόν καὶ διὰ τοὺς δυο μας συμφέρον, καὶ δὲν θὰ ἐβιάζεσο τόσο πολὺ διὰ τὴν ἐδῶ συνάντησίν μας. Ἐπειδὴ ὅμως βλέπω κατωτέραν τὴν ἐπιθυμίαν σου, σε πληροφορῶ, ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος πρέπει νὰ ἡσυχάζω, θὰ σε ἴδω δε μετ' ὀλίγον· διότι αὐτὸ εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ἡ μητέρα λοιπὸν ἐδέχθη με πολλὴν ευχαρίστησιν τὴν υπόσχεσιν, ἐπετούσε δὲ ἀπὸ τὴν χαράν ἡ ψυχὴ τῆς: ἡ ἐλπίς τῆς συναντήσεως τὴν ἔκανε νὰ χαίρεται καὶ νὰ ευθυμῇ. Ἡ προσδοκία τῆς μελλοντικῆς εὐτυχίας τὴν εἶχεν ἐξ ὁλοκλήρου ἀπορροφήσει καὶ σχεδὸν ἐβλεπεν ἐμπρὸς τῆς τὸ παιδί τῆς καὶ ἐνόμιζεν, ὅτι τὸ ἀγκαλιάζει, τὸ φιλεῖ καὶ ὅτι ἀκούει τὴν φωνὴν τοῦ. Ἐν ὅσῳ δὲ συνέβαινον αὐτὰ, ἀποθνήσκει αἰφνιδίως ἐκεῖνη καὶ ἡ ψυχὴ τῆς μεταβαίνει πλησίον τοῦ Θεοῦ, διότι ἤτο πράγματι μακαρία καὶ ἡξιώθη μακαριωτέρου τέλους, διότι καίτοι μητέρα υπῆκουσεν εἰς τοιοῦτον υἱόν, τὸν ὁποῖον, ἐν τέλει, ἄφησε φθασμένον εἰς τόσον θαυμαστον ὕψος ἀρετῆς. Ονομαστον ὕψος ἀρετῆς. Ὁ δὲ θεῖος Συμεὼν διατάσσει νὰ εἰσαχθῇ τὸ νεκρὸν σῶμα τῆς μητέρας τοῦ μέσα εἰς τὴν μάνδραν (ἔτσι ονομάζετο τὸ περίφραγμα, ποῦ υπῆρχε γύρω ἀπὸ τὸν στύλον), διότι εἶχε κτίσει τείχος γύρω ἀπὸ τὸν στυλον, ὥστε νὰ μὴ ἐπιτρέπεται ἡ εἰσοδος εἰς γυναῖκας. Ἀφοῦ λοιπὸν εἰσῆχθη μέσα εἰς τὴν μικρὰν αὐτὴν αὐλὴν ἢ νεκρά, τὴν εἶδε πλέον ἀποθαμένην, συμφώνως πρὸς τὰς υποσχέσεις ποῦ εἶχε δώσει προσευχηθεὶς δὲ ὑπὲρ αὐτῆς, τὴν θάπτει ἐκεῖ πλησίον τοῦ στύλου.

Τοιοτοτρόπως καὶ εἰς τὴν μητέρα ἀπέδωσε τὴν τιμὴν, καὶ τὴν Δεσποτικὴν ἐντολὴν ὅχι ἀπλῶς μόνον ἐξεπλήρωσεν, ἀλλὰ, καὶ με τὰς σκληρὰς προσπαθείας τοῦ, τὴν ἠύξησε.

Δ'. Εν τῷ Γερωντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ξενιτεύσας, ἠρώτησε γέροντα λέγων· θέλω ἀπελθεῖν εἰς τὰ ἴδια καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον· τοῦτο γίνωσκε, ἀδελφές ὅτι ἐρχόμενος ἀπὸ τῆς χώρας ἐπὶ τὰ ὧδε, τὸν Κύριον εἶχες ὁδηγοῦντά σε· εἰ δὲ ὑποστρέψεις, οὐκέτι αὐτὸν ἔχεις.

2. Ἀδελφὸς ἠτεῖτο γέροντος εὐχὴν, σπεύδων ἐπὶ τὴν πόλιν ὁ δὲ γέρον πρὸς αὐτὸν ἔφη· μὴ σπεῦδε ἐπὶ τὴν πόλιν, ἀλλὰ σπεῦσον τοῦ φυγεῖν τὴν πόλιν καὶ σῶζῃ.

3. Ἀδελφὸς τὶς εὐλαβὴς πάνυ, εἶχε μητέρα πτωχὴν μεγάλου οὖν λιμοῦ γενομένου, λαβὼν ἄρτους, ἐπορεύετο ἀπενεγκεῖν τῇ μητρὶ αὐτοῦ καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐγένετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα· σὺ φροντίζεις τῆς μητρὸς σου ἢ φροντίζω ἐγώ; “Ὁ δὲ ἀδελφός, διακρίνας τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔρριπεν ἑαυτὸν ἐπὶ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν παρακαλῶν καὶ λέγων· σύ, Κύριε, φρόντισον ἡμῶν καὶ ἀναστὰς ὑπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ. Τῇ δὲ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἦλθεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν λέγουσα καὶ δεῖνα Μοναχὸς ἔδωκε μοὶ μικρὸν στὸν λάβε αὐτόν, καὶ ποιήσον ἡμῖν μικρὰ ψωμία, ἕνα τραφῶμεν· ὁ δὲ ἀδελφὸς ἀκούσας ταῦτα ἐδόξασε τὸν Θεόν, καὶ εὐελπὶς γενόμενος προέκοπτε διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ εἰς πᾶσαν ἀρετὴν.

4. Μοναχὸς τὶς οἰκῶν ἐν σκῆτει, εἶχεν υἱὸν ἐν τῇ κόμῃ προσβληθεὶς οὖν καὶ υἱὸς αὐτοῦ ἀρχέπους κατεσχέθη ἐδήλωσε δὲ ἡ μήτηρ τοῦ παιδὸς τὸ Μοναχᾷ ἕνα γράψῃ τῷ ἄρχοντι ἀπολύσαι τὸν παῖδα· λέγει οὖν ὁ Μοναχὸς πρὸς τὸν ἀποσταλέντα καὶ ἐὰν οὗτος ἀπολυθῇ, οὐ κρατοῦσιν ἄλλον ἄντ' αὐτοῦ; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος ναί· ὁ δὲ γέρον καὶ τί μοι τὸ ὄφελος, ἐὰν ἀπολύσας αὐτὸν βάλω χαρὰν εἰς τὴν καρδίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ λαβὼν τὴν λύπης αὐτῆς εἰς ἄλλης καρδίαν γυναικὸς ἐπενέγκω;

5. Ὁ αὐτὸς γέρον ἦν ἐργαζόμενος πολλὸν ἐργόχειρον· καὶ ἥφιεί το ἀρκοῦν εἰς τὴν χρεῖαν αὐτοῦ, τὸ δὲ λοιπὸν ἐδίδου πτωχοῖς. Λιμοῦ οὖν γενομένου, ἐπεμψεν ἡ μήτηρ τὸν υἱὸν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, παρακαλοῦσα δοῦναι αὐτοῖς μικρὰ ψωμία καὶ δὲ γέρον ἀκούσας λέγει τῷ υἱῷ εἰσὶ καὶ ἄλλοι ἐν τῷ τόπῳ χρήζοντες ὥς ὑμεῖς; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος ναί, εἰσὶ πολλοὶ καὶ ὁ γέρον κλείσας τὴν θύραν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, δακρύσας εἶπεν ἀπελθε, τέκνον μου καὶ τὴν φροντίδα ποιῶν ἐκείνων καὶ τὴν ὑμῶν ποιήσει. Ἀδελφὸς δὲ τὶς παρὼν τότε ἐκεῖ, καὶ ἰδὼν καὶ ἐποίησεν ὁ γέρον, ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· ἄρτι οὐκ ἔκαμες τὰ λογισμῷ τὸν υἱόν σου οὕτως ἀποστρέψας κενόν; ἔφη δὲ ὁ γέρον· ὅτι εἰ μὴ εἰς ἕκαστον πρᾶγμα βιάσῃται ἄνθρωπος ἑαυτόν, μισθὸν οὐκ ἔχει.

6. “Ἦν τὶς Μοναχὸς ἔχων ἀδελφὸν κοσμικὸν πτωχόν, καὶ εἰ τί εἵργαζετο, παρεῖχεν αὐτῷ ὅσον δὲ παρεῖχεν αὐτῷ, πλέον ἐπτώχευεν καὶ λαμβάνων καὶ δὲ Μοναχὸς ἀπελθὼν, ἀπήγγειλε γέροντι τινὶ τὸ πρᾶγμα εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ γέρον· εἰ θέλεις μου ἀκούσαι, μηκέτι δώσεις αὐτῷ, ἀλλ' εἰπέ αὐτωαδελφέ, ὅτε εἶχαν παρεῖχόν σοὶ καὶ σὺ οὖν, δ εὐοδούσαι ἐξ

ὦν ἐργάζῃ, φέρε μοί" καὶ εἰ τί ἂν ἐνέγκου, λάμβανε παρ' αὐτοὺς καὶ ὅπου οἶδας ξένον ἢ γέροντα πτωχόν, δὸς αὐτὰ καὶ παρακάλεσον ἓνα εὐχὴν ποιήσωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἀπελθὼν δὲ ὁ ἀδελφός, ἐποίησεν οὕτως καὶ ὡς ἦλθεν ὁ κοσμικὸς ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἐλάλησεν αὐτῷ κατὰ τὰ ρήματα τοῦ γέροντος καὶ ἀκούσας ἐκεῖνος ἀπῆλθε λυπούμενος. "Ὁμως ἐν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ λαβὼν ἐκ τοῦ κόπου αὐτοῦ λεπτολάχανα, ἤνεγκε τὸ Μοναχῷ: ὁ δέ, ταῦτα λαβὼν, ἔδωκε τοῖς γέρουσι καὶ παρεκάλεσεν αὐτοὺς εὐξασθαι ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ εὐλογηθεῖς, ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

Μετὰ δὲ μικρὸν πάλιν ἦλθε πρὸς τὸν Μοναχὸς καὶ ἤνεγκε λάχανα καὶ ἄρτους τρεῖς λαβὼν δὲ καὶ ταῦτα ὁ Μοναχός, ἐποίησε κατὰ τὸ πρῶτος καὶ εὐλογηθεῖς παρὰ τῶν γερόντων καὶ κοσμικὸς ἀπῆλθεν. Εἵτα ἔρχεται τὸ τρίτον καὶ ἤνεγκε πολλὰ ἀναλώματα, καὶ οἶνον, καὶ ἰχθύας καὶ ἰδὼν καὶ Μοναχὸς ἐθαύμασε καὶ ἐκάλεσε τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀνέπαυσεν αὐτοὺς εἶπε δὲ τῷ κοσμικῇ μὴ χρεῖαν ἔχεις ὀλίγου ἄρτου; ὁ δὲ ἔφη οὐχὶ κύριε ἢ νικαῖα γὰρ ἐλάμβανον παρὰ σου τίποτε, ὡς πῦρ εἰσήρχετο εἰς τὸν οἶκόν μου, καὶ ἀνήλυσκε καὶ αὐτὸ τὸ μικρὼν καὶ εἶχον ἐξότου δὲ οὐ λαμβάνω παρὰ σου, ὁ θεὸς εὐλογεῖ μέ. 'Απελθὼν οὖν ὁ ἀδελφός, ἀνήγγειλε τὸ γέροντα πάντα τα συμβάντα καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων" οὐκ οἶδας ὅτι τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ πῦρ ἐστί, καὶ ὅπου δ' ἂν εἰσέλθῃ καίει; τοῦτο δὲ μᾶλλον ὠφελεῖ αὐτὸν τὸ ποιεῖν ἐκ τοῦ κόπου αὐτοῦ ἐλεημοσύνης καὶ λαμβάνειν εὐχὴν παρὰ τῶν ἀγίων καὶ οὕτως εὐλογεῖται.

7. Ἦλθε πότε ἡ μήτηρ τοῦ Ἀββᾶ Μάρκου τοῦ μαθητοῦ τοῦ Ἀββᾶ Σιλουανοῦ ἰδεῖν αὐτόν, καὶ εἶχε πολλὴν φαντασίας καὶ ἐξῆλθεν ὁ γέρων πρὸς αὐτήν, καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀββᾶ, εἶπε τὸν υἱόν μου ἐξελθεῖν, ἵνα ἴδω αὐτὸν εἰσελθὼν δὲ ὁ γέρων εἶπεν αὐτῷ ἐξελθε, ἵνα σὲ Ῥδῇ ἡ μήτηρ σου· (ἦν δὲ φορῶν κεντωνάριον καὶ ἡσβολωμενος ἀπὸ τοῦ μαγειρείου) καὶ ἐξελθὼν διὰ τὴν ὑπακοήν, ἔκα μμυσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ εἶπεν αὐτοῖς σωθεῖν καὶ οὐκ εἶδεν αὐτοὺς καὶ δὲ μήτηρ αὐτοῦ οὐκ ἔγνωρσεν αὐτόν. Πάλιν οὖν πέμπει πρὸς τὸν γέροντα λέγουσα: Ἀββᾶ, πέμπσον μοὶ τὸν υἱόν μου, ἓνα αὐτὸν ἴδω καλέσας οὖν αὐτόν ὁ γέρων εἶπεν οὐ καὶ εἶπον σοὶ ἐξελθε, ἵνα σὲ ἴδῃ ἡ μ ἢ τ ἦρ σου; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος ἐξῆλθον κατὰ τὸν λόγον σου, Ἀββᾶ, καὶ εἶπον αὐτοῖς, σωθεῖ ἡ τέ' πλὴν παρακαλῶ σε, μ ἢ εἴπῃς μοὶ ἔ τί & πᾶξ ἐξελθεῖν, ἵνα μὴ παρακούσω σου καὶ ἐξελθὼν ὁ γέρων εἶπεν αὐτῇ αὐτὸς ἐστὶν ὁ ὑπαντήσας ὑμῖν, καὶ εἶπων σωθεῖ ἡ τέ καὶ παρακαλέσας αὐτὴν ἀπέλυσεν.

8. Παρέβαλον πότε γέροντες πολλοὶ τῷ Ἀββᾶ Ποιμένι καὶ ἰδοὺ τίς τῶν συγγενῶν τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος ἦλθεν, ἔχων τὸ παιδίον αὐτοῦ μεθ' ἑαυτοῦ, οὐ τινὸς παιδίου τὸ πρόσωπον κατ' ἐνέργειας τοῦ σατανᾶ ἐστράφη ὀπίσω καὶ ἐκάθισε μετὰ τοῦ παιδίου ἔξω τοῦ Μοναστηρίου κλαίων. Εὐκαιρησε δὲ τινι γέροντα ἐξελθεῖν καὶ ἰδὼν αὐτόν κλαίοντα, εἶπεν ἄνθρωπε, τί κλαίεις; ὁ δὲ ἔφη συγγενὴς εἰμι τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος, καὶ ἰδοὺ συνέβη τὸ παιδί μου καὶ πειρασμὸς οὗτος καὶ θέλων τῷ γέροντι προσενεγκεῖν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ΄ (Οι ξενιτεμένοι να μην κοιτούν πίσω)

αυτό, ἐφοβήθηεν οὐ γὰρ θέλει ἰδεῖν ἡμᾶς καὶ νῦν ἐὰν μάθη, ὅτι ὧδε εἰμί, πέμπει καὶ διώκει με ἐγὼ δὲ βλέπων τὴν παρουσίαν ὑμῶν, ἐτόλμησα ἔλθειν ὡς θέλεις οὖν, Ἀββᾶ, ἐλέησον με καὶ λάβε τὸ παιδίον ἔσω καὶ εὗξασθε περὶ αὐτοῦ καὶ λαβὼν ὁ γέρων αὐτό, εἰσῆλθε καὶ ἔχρησατο φρονίμως καὶ οὐ προσήνεγκεν αὐτὸ εὐθέως τὸ Ἀββᾶ Ποιμένι, ἀλλ' ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν μικροτέρων ἀδελφῶν, ἔλεγε σφραγίσατε τὸ παιδίον ποιήσας δὲ πάντας κατ' ἀκολουθίαν σφραγίσαι αὐτό, ὕστερον ἤνεγκε καὶ τὸ Ἀββᾶ Ποιμένι καὶ δὲ οὐκ ἤθελεν αὐτῷ ἐγγίσει οἱ δὲ παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες ὡς πὲρ πάντες, καὶ σὺ Πάτερ" καὶ στενάξας, ἀναστὰς ἠΰξατο λέγων" ὁ θεὸς ἴασαι τὸ πλάσμα σου, ἵνα μὴ κατακυριευθῇ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ καὶ σφραγίσας αὐτό, εὐθέως ἐθεράπευσε καὶ ἀπεδόθη τῷ πατρὶ αὐτοῦ ὑγιές.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ, που ἐφύγεν ἀπὸ τον τόπον του, διὰ να ζήσει ὡς ξένος καὶ ἀγνώστος, ἠρώτησεν ἕνα Γέροντα:

– Πάτερ μου- του εἶπε-θέλω να ἐπιστρέψω εἰς τον τόπον μου.

– Τούτο να γνωρίζης, ἀδελφέ μου- ἀπήντησεν ὁ Γέρων- πῶς ὅταν ἤρχεσο ἀπὸ τὸ χωρίον σου ἐδῶ (εἰς τὴν ἔρημον), εἶχες, ὡς ὁδηγός σου τον Κύριον· ἐὰν ὁμως γυρίσης ὀπίσω δεν θα τον ἔχῃς πλέον.

2. Ἐνας Μοναχός, που ἐβιάζετο να ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πόλιν, ἐζήτην τὴν ευχὴν του Γέροντος:

– Μη βιάζεσαι, να υπάγῃς εἰς τὴν πόλιν - του ἀπήντησεν ὁ Γέρων ἀλλὰ προσπάθησε να ἀποφύγῃς μετὰ σπουδῆς τὴν πόλιν καὶ θα σωθῇς.

3. Ἐνας πάρα πολὺ ευλαβὴς Μοναχός εἶχεν εἰς τὴν πόλιν πτωχὴν μητέρα. Εἰς μίαν λοιπὸν περίοδον μεγάλης πείνης, ἐπῆρε μαζί του ἄρτους καὶ ἐξεκίνησε να τους φέρῃ εἰς τὴν μητέρα του. Καθὼς ὁμως ἐπορεύετο, ἤκουσε μίαν φωνὴν να του λέγῃ: συ φροντίζεις διὰ τὴν μητέρα σου ἢ φροντίζω ἐγώ; Ὁ Μοναχός τότε διέκρινε τὴν θεϊκὴν δύναμιν τῆς φωνῆς καὶ ἔπεσε με τὸ πρόσωπον κατὰ γῆς παρακαλὼν τὸν Θεόν καὶ λέγων: Σὺ, Κύριε, φρόντισε δι' ἡμᾶς. Ἀμέσως δὲ ἐσηκώθη καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον του.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας τον ἐπεσκέφθη ἡ μητέρα του καὶ του εἶπε:

–Εκεῖνος ὁ γνωστός μας Μοναχός μου ἔδωσεν ὀλίγον σιτάρι. Πάρε το καὶ κάνε μου ὀλίγα ψωμάκια, δια να τραφῶμεν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ΄ (Οι ξενιτεμένοι να μην κοιτούν πίσω)

Μόλις ήκουσε τους μητρικούς αυτούς λόγους ο Μοναχός εδόξασε τον Θεόν και πλουτίσας την καρδίαν του με καλὰς ἐλπίδας προέκοπτε, με την Χάριν του Θεού, εις κάθε ἀρετήν.

4. Ἐνας Μοναχός, κατοικῶν εἰς σκήτιν, εἶχεν υἱόν εἰς το χωρίον κάποτε λοιπόν ο υἱός του συνελήφθη ἀπὸ τας ἀρχάς. Ἡ μητέρα του παιδίου εἰδοποίησε περὶ τούτου τον Μοναχόν και τον παρεκάλεσε να γράψῃ εἰς τον Ἀρχοντα διὰ να τον ἀπολύσῃ. Μόλις ἔλαβε την εἶδησιν αὐτὴν και Μοναχός λέγει πρὸς τον ἀγγελιαφόρον:

Εάν ο υἱός μου ἀπολυθῇ, δεν θα φυλακίσουν ἄλλον εἰς την θέσιν του;

– Βεβαίως, ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

– Και ποία ἡ ωφέλεια – ἀπανέλαβεν ἐκ δευτέρου ο Μοναχός – εἰς με την ἀπόλυσίν του βάλω την χαράν εἰς την καρδίαν της μητέρας του, και πάρω την λύπην της, διὰ να την μεταφέρω εἰς ἄλλην καρδίαν;

5. Ο ἴδιος Γέρων εἰργάζετο πολὺ και ητοίμαζεν ἀρκετὰ ἐργόχειρα ἐκράτει λοιπόν ὅσα ἦσαν ἀρκετὰ διὰ τας ἀνάγκας του, τα δε υπόλοιπα τα διεμοίραζεν εἰς τους πτωχοὺς. Κάποτε εἰς την περιοχὴν ἔπεσε πείνα και ἡ μητέρα του ἔστειλεν εἰς τον Μοναχόν τον υἱόν του και τον παρεκάλεσε να τους δώσῃ ὀλίγα ψωμιά. Ο Γέρων, μόλις ἤκουσε την παράκλησιν, λέγει εἰς τον υἱόν:

– Υπάρχουν ἄλλοι εἰς το χωρίον να υποφέρουν τόσον πολὺ,

– Βεβαίως εἶναι πολλοί, ἀπήντησεν ο υἱός.

Τότε ο Γέρων, ἀφού ἐκλείσε την θύραν, με δάκρυα εἰς τα μάτια του εἶπε:

– Πήγαινε, παιδί μου. Εκείνος ο οποίος φροντίζει διὰ τους ἄλλους θα φροντίσῃ και διὰ σας.

Κάποιος Μοναχός, που ἐστάθη αὐτόπτης μάρτυς του περιστατικού, ἠρώτησε τον Γέροντα:

– Πάτερ μου, δεν ἐστενοχωρήθης τώρα με την σκέψιν, ὅτι ἐδίωξες το παιδί σου με ἄδεια τα χέρια;

– Εάν εἰς κάθε πράγμα, δεν στενοχωρηθῇ και δεν βιάσῃ τον εαυτόν του ο ἄνθρωπος, δεν ἔχει μισθόν ἀπὸ τον Θεόν, ἀπήντησεν ο Γέρων.

6. Κάποτε έζη ένας Μοναχός, που είχεν ένα κοσμικόν αδελφόν πολυ πτωχόν· όσα λοιπόν εκέρδιζεν εκ της εργασίας του ο Μοναχός τα προσέφερεν εις τον κοσμικόν. Οσον όμως ο Μοναχός έδιδεν εις τον κοσμικόν, τόσον περισσότερον επτώχευεν εκείνος που τα ελάμβανεν. Ο Μοναχός επήγε και διηγήθη εις ένα Γέροντα το περιστατικόν. Αφού μετά προσοχής τον ήκουσεν ο Γέρων, του λέγει:

- Αδελφέ μου, εάν θέλῃς να με ακούσης, ποτε πλέον να μην του δώσης τίποτε. Όταν δε έλθῃ να σου ζητήσῃ, να του είπῃς αδελφέ μου, όταν είχα σου έδινά και συ λοιπόν τώρα ό,τι μπορείς να εξοικονομήσῃς από την εργασίας σου, να μου φέρῃς. Ο,τιδήποτε και εάν σου φέρῃ, να το πάρῃς, και όπου γνωρίζεις ξένον ή πτωχόν Γέροντα να τα δίδῃς και να τους παρακαλῇς να εύχωνται υπέρ του κοσμικού αδελφού σου.

Ο Μοναχός ανεχώρησε με την απόφασιν να εφαρμόσῃ την συμβουλήν του Γέροντος. Πράγματι, μόλις ήλθεν ο κοσμικός αδελφός του, είπεν εις αυτόν όσα τον συνεβούλευσεν ο Γέρων. Ο κοσμικός τα ήκουσε και ανεχώρησε λυπημένος. Παρά ταύτα όμως είργάσθη την πρώτην ημέραν και έφερεν εις τον Μοναχόν, από τον κόπον του, μερικά χορταρικά ο Μοναχός, μόλις τα επήρε, τα έδωσεν εις τους Γέροντας και τους παρεκάλεσε να κάμουν προσευχήν διά τον κοσμικόν αδελφόν του ούτος, πράγματι, δεχθείς τας ευλογίας των Μοναχών ανεχώρησε για την οικίαν του.

Μετ' ολίγας ημέρας ήλθε πάλιν ο κοσμικός προς τον Μοναχόν και του έφερε λάχανα και τρία ψωμιά μόλις τα επήρεν ο Μοναχός, έκαμεν όπως και προηγουμένως δεχθείς δε ο κοσμικός τας ευλογίας των Γερόντων, ανεχώρησε. Έπειτα έρχεται και διά τρίτην φοράν και έφερε πολλά τρόφιμα, και οίνον και ψάρια! Όταν τα είδεν αυτά ο Μοναχός εθαύμασε εφώνασε δε τους πτωχούς και ανεκούφισέ, με την ελεημοσύνην, την δυστυχίαν των, και προς τον κοσμικόν αδελφόν του είπε:

- Μήπως έχεις ανάγκης από ολίγον άρτον;

- Όχι, κύριε, – απήντησεν εκείνος διότι όσας φορές επαιρνα και το ελάχιστον από σέ, ως φωτιά έμπαιναν εις το σπίτι μου η προσφορά σου και εξηφάνιζε τελείως και αυτό το ελάχιστον, που είχα από τότε δε που δεν παίρνω τίποτε από σέ, ο Θεός με ευλογεί.

Μετά τα λόγια αυτά του κοσμικού, μετέβῃ ο Μοναχός εις τον Γέροντα, και του εξιστόρησεν όλα αυτά τα συμβάντα. Τότε ο Γέρων του λέγει:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ΄ (Οι ξενιτεμένοι να μην κοιτούν πίσω)

– Δεν γνωρίζεις, ότι η εργασία του Μοναχού είναι φωτιά και όπου εισέρχεται, καίει; Αυτό δε, προ παντός, ωφελεί τον κοσμικών αδελφόν σου, το να προσφέρει ελεημοσύνης από τον κόπον του και να παίρνη ευχάς από τους αγίους. Έτσι θα ευλογείται από τον Θεόν.

7. Κάποτε η μητέρα του Αββά Μάρκου, μαθητού τού Αββά Σιλουανού, ήλθε να τον ίδη, συνοδευομένη από πολλήν συνοδείαν· ο Γέρων Σιλουανός έβγήκεν από το κελλί του, προς συνάντησίν της και εκείνη τότε του είπε:

– Αββά, είπε εις τον υιόν μου να εξέλθῃ από το κελλί του, διά να τον ίδω.

Ο Αββάς Σιλουανός εισήλθεν εις το κελλί και λέγει εις τον μαθητήν του:

– Έβγα, διά να σε ίδῃ η μητέρα σου. (Εκείνην την στιγμήν ο Αββάς Μάρκος εφόρει την ποδιά και το μουντζουρωμένος από την κάπνα του μαγειρείου). Πράγματι, διά να κάμη υπακοήν εξήλθε, έκλεισεν όμως τους οφθαλμούς του και είπε προς τους επισκέπτες του είθε να είσθε σωσμένοι, χωρίς να τους ίδῃ: η μητέρα του όμως δεν τον ανεγνώρισε. Στέλλει λοιπόν εκ δευτέρου προς τον Γέροντα και τον παρακαλεί:

– Αββά, στείλε μου το παιδί μου, διά να το δω.

Ο 'Αββάς Σιλουανός καλεί τον μαθητών του, τον 'Αββάν Μάρκον, και του λέγει:

– Δεν σου είπον, προ ολίγου, να εξέλθῃς, διά να σε ιδῇ η μητέρα σου;

– Γέροντά μου, - απήντησεν εκείνος - όπως μου είπες, έκανα: έβγήκα και τους είπα: είθε να είσθε σωσμένοι» πλὴν σε παρακαλώ, μη μου είπῃς να εξέλθω ακόμη μίαν φοράν, διότι θα αναγκασθώ να μη υπακούσω.

Τότε ο Γέρων έβγήκεν ο ίδιος και είπε προς την μητέρα. Ο υιός σου είναι αυτός, που μόλις προ ολίγου έβγήκε, σας αντάμωσε και σας είπε: είθε να είσθε σωσμένοι. Αφού δε την συνεβούλευσε, την άφησε να φύγῃ.

8. Κάποτε ήλθον προς τον Αββάν Ποιμένα ασκῆται πολλοί συγχρόνως με τους ασκῆτας προσήλθε και ένας συγγενής του Αββά Ποιμένος, που είχε και το παιδί μαζί του. Το παιδί εκείνο, κατά σατανικής ενέργειαν, είχε γυρισμένην την κεφαλὴν του προς τα πίσω. 'Εκάθισε λοιπόν, μαζί με το τέκνον του, έξω από το Μοναστήρι και έκλαιε.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ΄ (Οι ξενιτεμένοι να μην κοιτούν πίσω)

Κατά σύμπτωσιν ένας εκ των Γερόντων έβγήκεν έξω από το Μοναστήρι και μόλις είδε τον άνθρωπον αυτόν να κλαίη, του είπεν

– Ανθρωπε, διατί κλαίεις;

– Είμαι συγγενής του Αββά Ποιμένος – απήντησεν εκείνος - και εις το παιδί μου συνέβη αυτός ο πειρασμός, που βλέπετε: θέλω λοιπόν να το οδηγήσω εις τον Γέροντα, αλλά εφοβήθην, διότι δεν θέλει να μας ίδη. Και τώρα ακόμη, εάν μάθη ότι είμεθα εδώ, θα στείλῃ να μάς διώξη. Πλην όμως εγώ, μόλις σάς είδαν εδώ, επήρα θάρρος από την παρουσίαν Σας και ετόλμησα να έλθω. "Αν θέλῃς λοιπόν, 'Αββά, ελέησόν με, πάρε μέσα το παιδί μου, και κάνετε προσευχήν δι' αυτό.

Πράγματι ο Γέρων συνεκινήθη, επήρε το παιδί και εισήλθεν εις το Μοναστήρι. "Ενήργησε δε μετά συνέσεως δεν το ωδήγησεν αμέσως εις τον 'Αββάν. Ποιμένα, αλλά ήρχισεν από τους νεωτέρους Μοναχούς:

«σταυρώσατε αυτό το άρρωστο παιδάκι», τους έλεγε. 'Αφού δε το έσταύρωσαν όλοι με την σειράν των, το έφερεν ύστερα και εις τον Αββάς Ποιμένα εκείνος όμως ούτε να το εγγίση δεν ήθελε. Τότε όλοι οι Πατέρες τον παρεκάλουν θερμώς λέγοντες:

- Αββά, όπως έκαμαν όλοι οι Πατέρες, σταύρωσέ το και σύ.

Ο Αββάς Ποιμήν άνεστέναξε και είπε: «Θεέ μου, θεράπευσε το πλάσμα σου, διά να μην αιχμαλωτισθή τελείως από τον εχθρόν» και αφού το έσταύρωσεν αμέσως εθεραπεύθη. Αμέσως δε με χαράν, το έδωσαν υγιές εις τον πατέρα του.

Ε'. Του 'Αββά Ησαΐου

ΕΑΝ ΕΧΩΡΙΣΑΣ έκ τών κατὰ σάρκα συγγενών ξένος γενέσθαι διὰ τὸν Θεόν, μὴ εἰσελθεῖν ἐν σοὶ καθημένῳ ἐν τῷ κελλίῳ, οἰκτειρῶν πατέρα ἢ μητέρα ἢ μεμνημένος ἀδελφοῦ ἢ ἀδελφῆς ἢ εὐσπλαγχνίας τέκνων ἢ θελήματος γυναικὸς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, καὶ κατέλιπες. Μνήσθητι δὲ καὶ τῆς ἐξόδου σου καὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ θανάτου, ὅτι οὐδεὶς αὐτῶν τότε βοηθεῖ σου καὶ διατὶ μὴ καταλείψῃς αὐτοὺς διὰ τὴν ἀρετὴν; ἐὰν ἀνάγκη γένηται σοὶ παραβαλεῖν εἰς τὴν κώμην σου διὰ πρᾶγμα, φύλαξον σεαυτὸν ἀπὸ τῶν κατὰ σάρκα συγγενῶν, μὴ παρρησιάσασθαι μετ' αὐτῶν, μήτε συμμίζαι σεαυτὸν μετὰ τῶν λόγων αὐτῶν.

Ερμηνεία

[234]

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ΄ (Οι ξενιτεμένοι να μην κοιτούν πίσω)

ΕΑΝ ΑΠΕΜΑΚΡΥΝΘΗΣ από τους σαρκικούς συγγενείς σου, διά να γίνης ξένος προς χάριν του Θεού, μη αφήσης την ψυχὴν σου να αισθανθῇ γλυκεῖαν ευχαρίστησιν ἐκ τῆς αναμνήσεώς των, ὅταν θα κάθῃσαι εἰς τὸ κελλίον σου. Μη λυπηθῇς διὰ τὸν πατέρα σου ἢ τὴν μητέρα σου ἢ να μην ενθυμηθῇς τὸν ἀδελφόν ἢ τὴν ἀδελφὴν σου μη πονέσης τὰ παιδιὰ σου καὶ μη θελήσης τὴν γυναῖκα σου, ἐφ' ὅσον ὅλα αὐτὰ τὰ ἀφησες. Να ενθυμήσαι τὴν στιγμὴν, που θα φύγῃς ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν, καὶ τὴν φοβερὰν ἀγωνίαν τοῦ θανάτου, κατὰ τὴν ὁποίαν κανεῖς ἐξ αὐτῶν δεν θα εἶναι δυνατόν να σε βοηθήσῃ τότε. Διατί λοιπόν να μην τοὺς εγκαταλείψῃς διὰ τὴν ἀρετὴν; Εἴαν δε παραστῇ ἀνάγκη να επισκεφθῇς τὸ χωρίον σου διὰ μίαν ὑπόθεσιν, να φυλαχθῇς ἀπὸ τοὺς σαρκικούς συγγενείς σου, να μην ξεθαρρευθῇς μαζί των, οὔτε καὶ να συνομιλήσῃς μαζί των.

ΣΤ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ ΤΙΣ τῶν Πατέρων περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος, καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ὅτι ὤκουν ἐν Αἴγυπτο καὶ ἐπιθυμοῦσα ἡ μήτηρ αὐτῶν ἰδεῖν αὐτούς, οὐκ ἦδυνато. Παρατηρήσατο οὖν καὶ ὡς ἀπῆρχοντο εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὑπήντησεν αὐτοῖς οἱ δὲ θεασάμενοι αὐτὴν ὑπέστρεψαν καὶ ἔκλεισαν τὴν θύραν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς. Ἡ δέ, ἔξωθεν τῆς θύρας ἔστωσα, ἐκραύγαζε μετὰ κλαυθμοῦ καὶ οἴκτου πολλοῦ λέγουσα δὴ ὑμᾶς, τὲ καὶ νὰ μοῦ ἡγαπημένα. "Ὅντων οὖν αὐτῶν ἔνδοθεν καὶ ἀκούοι» τῶν αὐτῆς, εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀνούβ πρὸς τὸν Ἀββᾶς Ποιμένα τί ποιήσωμεν τῇ γρίδι ταύτῃ οὕτω πρὸς τὴν θύρα κλαιούση σφοδρῶς; Ἀπελθὼν δὲ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν καὶ στᾶς ἔνδοθεν τῆς θύρας λέγει αὐτῇ τί οὕτω κρᾶζεις, γραυ;

Ἡ δὲ τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσασα, πολλῷ μᾶλλον ἐκραύγαζε κλαίουσα καὶ λέγουσα θέλω ὑμᾶς ἰδεῖν, τέκνα τί γὰρ ἐὰν ἴδω ὑμᾶς; μὴ οὐκ εἰμὶ μήτηρ ὑμῶν; οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς ἐθήλασα; ὅλη εἰμὶ πολὺ οἰκτεῖρατε οὖν μου τὸ γῆρας καὶ δότε βραχὺ μόνον ἰδεῖν ὑμᾶς, καὶ καταπαύσαι ποσῶς τὴν πυρὰν τῆς καρδίας λίαν γὰρ φλέγομαι τὸ πόθω ὑμῶν, καὶ μᾶλλον νῦν τῆς φωνῆς σου, τέκνον, ἀκούσασα. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν: ὦ δὲ θέλεις ἰδεῖν ἢ μὴ αἶς ἢ εἰς τὸν ἐκεῖ κόσμον; ἀπεκρίθη ἐκείνη καὶ ἐὰν μὴ ἴδω ὑμᾶς ὧδε, βλέπω ὑμᾶς εἰς τὸν ἐκεῖ κόσμον; ὁ δὲ ἔφη αὐτῇ ἐὰν σεαυτὴν βιάσῃ μὴ ἰδεῖν ἡμᾶς ὧδε, δρᾶς ἡμᾶς ἐκεῖ. Ἐκείνη οὖν, ὡς τοῦτο ἤκουσεν, ἀπῆλθε χαίρουσα, καὶ λέγει: εἰ ὅλως δρῶ ὑμᾶς ἐκεῖ, οὐ θέλω ὑμᾶς ὧδε δεῖν.

Ἑρμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ΄ (Οι ξενιτεμένοι να μην κοιτούν πίσω)

ΚΑΠΟΙΟΣ από τους πατέρας διηγήθη διά τον Αββάν Ποιμένα και τους αδελφούς του, ότι έκατοικούσαν εις την Αίγυπτον και επιθυμούσα η μητέρα του να τους ιδή, δεν ήδύνατο. Μίαν ημέραν λοιπόν παρεφύλαξε και καθώς μετέβαινον εις την Εκκλησίαν τους συνήντησε. Μόλις την αντελήφθησαν, εγύρισαν αμέσως όπίσω και της έκλεισαν κατά πρόσωπον την θύραν. Εκείνη τότε εστάθη έξω από την θύραν και με δάκρυα και πολύν πόνον εκραύγαζε προς αυτά:

– Παιδιά μου αγαπημένα, τους έλεγε- θέλω να σας εδώ.

Ενώ λοιπόν αυτοί ήσαν μέσα εις το κελλί και την ήκουον, λέγει, εις μίαν στιγμήν, ο 'Αββάς Ανουβ προς τον 'Αββάν Ποιμένα:

– Τι θα κάμωμεν με αυτήν την γραΐαν, έτσι που κλαίει τόσον πολύ έξω από την θύραν;

Τότε ο 'Αββάς Ποιμήν πηγαίνει και αφού εστάθη από μέσα από την θύραν της λέγει:

– Διατί κραυγάζεις έτσι, γερόντισσα;

Εκείνη μόλις ήκουσε την φωνήν του παιδιού της, πολύ περισσότερον εκραύγαζε και έλεγε με κλάματα:

– Παιδιά μου, θέλω να σας ιδώ τι θα πάθετε, εάν σας ιδώ; μήπως δεν είμαι η μητέρα σας; δεν σας έθήλασα; είμαι κατάλευκη: λυπηθήτε λοιπόν τα γηρατεία μου και αφήσατε με να σας ιδω, δι' ολίγον μόνον, διά να σβύση ολίγον η φλόγα της καρδιάς μου· διότι καίγομαι πάρα πολύ από τον πόθον να σας ιδω και προ παντός τώρα, που ήκουσα, παιδί μου, την φωνήν σου.

Τότε ο 'Αββάς Ποιμήν την έρωτά: -Εδώ θέλεις να μάς ιδής, ή εις τον άλλον κόσμον;

– Εάν δεν σας ιδω εδώ – απήντησεν η μητέρα – θα σας ιδω, τουλάχιστον, εις τον άλλον κόσμον;

– Έαν βιάσης τον εαυτόν σου και δεν μας ιδής εδώ, ασφαλώς θα μάς ιδής εις τον άλλον κόσμον.

Μόλις ήκουσεν αυτό η μητέρα των αββάδων, έφυγεν αμέσως με χαράν, και είπεν: Εάν πρόκειται να σας βλέπω παντοτεινά εκεί, δεν θέλω να σας εδώ εδώ.

Ζ'. Του Αγίου Γρηγορίου του Διαλόγου

ΜΟΝΑΧΟΣ ΤΙΣ τῶν ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ἀγίου Βενεδίκτου τῷ τῶν λογισμῶν ρεμβασμὸ ὑπὸ τοῦ τῆς ἀκηδίας δαίμονος κυριευθεῖς, τῇ τοῦ κανόνος ἀκριβεστάτῃ παραδόσει στοιχῆσαι οὐδαμῶς ἤθελεν ὁ δὲ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, τοῦτον νουθετῶν οὐ διέλιπε, καὶ συνεχῶς παιδεύων οὐκ ἡμέλησεν. Ἐκεῖνος δὲ οὐκ ἤθελησέ τῃς τοῦ Πατρὸς ὑπακούσαι παραινέσεως, ἀλλὰ καὶ ἀναιδῶς τῷ ἀγίῳ προσπίπτων οὐκ ἐπαύετο, ἕνα ἑαθῇ ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ γονεῖς πορευθῆναι.

Ἐν μιᾷ οὖν καὶ σεβάσμιος Πατὴρ ὑπὸ τῆς αὐτοῦ παρακλήσεως λίαν ὄχληθεις, ἐν θυμῷ ἐκέλευσεν, ἵνα τῆς μονῆς ὑποχωρήσῃ. Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἐκ τοῦ Μοναστηρίου ἐπὶ τῷ εἰς τοὺς γονεῖς ἀπελθεῖν, εὔρε κατενώπιον αὐτοῦ εὐθὺς ἐν τῇ ὁδῷ δράκοντα παμμεγέθη, ἀνεωγμένον τὸ στόμα ἔχοντα, καὶ καταπιεῖν τοῦτον θέλοντα ἤρξατο οὖν ὁ ἀδελφὸς τρέμειν καὶ ψηλαφῶν ἐκ τῆς ἀγωνίας καὶ μεγίσταις κράζειν φωναῖς δράμετε, ὅτι ὁ δράκων οὗτος καταφαγεῖν μὲ θέλει. Δραμόντες δὲ οἱ ἀδελφοί, τὸν μὲν δράκοντα οὐδαμῶς ἐθέασαντο, τρέμοντα δὲ καὶ ψηλαφῶντα τὸν ἀδελφὸν εὐρόντες, τοῦτον εἰς τὸ Μοναστήριον ὑπέστρεψαν δς εὐθὺς ὑπέσχετο μηδέποτε τῷ οἰκείῳ θελήματι ἀπὸ τῆς μονῆς ἐξελθεῖν ἢ ἀποστῆναι μέχρι θανάτου καὶ ἐν τῇ τοιαύτῃ ὑποσχέσει ἕως τέλους διέμεινε, ταῖς τοῦ Ἀγίου Πατρὸς εὐχαῖς τειχισθεῖς, καὶ μηκέτι τὸν κατέναντι αὐτοῦ πρώην ἐστῶτα δράκοντα τοῦ λοιποῦ θεασάμενος.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΜΟΝΑΧΟΣ ἀπὸ το Μοναστήριον τοῦ Ἀγίου Βενεδίκτου ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς αμελείας, διότι ἀφηνεν ἐλευθέρους τοὺς λογισμοὺς του, καὶ δεν ἤθελε καθόλου νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν ἀκριβεστάτην παράδοσιν τοῦ μοναχικοῦ κανόνος. Ὁ δὲ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ Ἅγιος Βενέδικτος δεν ἔπαυε νὰ τον νουθετῇ καὶ δεν παρέλειπε νὰ τον συμβουλεύῃ συνεχῶς. Ὁ Μοναχὸς ὅμως ἐκεῖνος ὄχι μόνον δεν ἤθελε νὰ υπακούσῃ εἰς τὰς παραινέσεις τοῦ Πατρὸς, ἀλλὰ καὶ δεν ἔπαυε νὰ παρακαλῶ με ἀναιδεῖαν τὸν Ἅγιον, διὰ νὰ τον ἀφήσῃ νὰ φύγῃ καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τοὺς γονεῖς του.

Μίαν ἡμέραν λοιπὸν τόσον πολὺ γνωχλήθη ὁ σεβάσμιος Πατὴρ ἀπὸ τὰς ἐπιμόνους παρακλήσεις του, ὥστε, με θυμὸν, διέταξε νὰ ἀπὸ το Μοναστήρι. Μόλις ὅμως ὁ Μοναχὸς ἐξηλθεν ἀπὸ το Μοναστήριον διὰ νὰ ἀπέλθῃ πρὸς τοὺς γονεῖς του, ἀμέσως συναντᾷ ἐμπροσθέν του εἰς τὸν δρόμον ἕνα πελώριον δράκοντα, που εἶχε τὸ στόμα του ἀνοιγμένον καὶ ἤθελε νὰ τον καταπιῇ. Ἦρχισε λοιπὸν ὁ ἀδελφὸς νὰ τρέμῃ ἀπὸ τὴν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ΄ (Οι ξενιτεμένοι να μην κοιτούν πίσω)

αγωνίαν του, να κινη τα χέρια του και να κραυγάζη με απόγνωσιν· «τρέξατε, διότι ένας δράκων θέλει να με καταπιή».

Οι αδελφοί έτρεξαν, πράγματι, αλλά τον μεν δράκοντα δεν είδον πουθενά, εύρον μόνον τον αδελφόν να τρέμη και να κινη απεγνωσμένα τα χέρια του εις την αθλίαν αυτήν κατάστασιν τον οδήγησαν και πάλιν εις το Μοναστήριον. Μόλις ούτος συνήλθεν από την ταραχήν, υπεσχέθη αμέσως ποτέ πλέον, με το θέλημά του, να μη εξέλθῃ από το Μοναστήρι, αλλά και διόλου να μη απομακρυνθῇ ἐξ αὐτοῦ μέχρι θανάτου. Πράγματι δε ετήρησε μέχρι τέλους τας υποσχέσεις του, και ενισχυμένος από τας ευχάς του Αγίου Πατρός, ουδέποτε πλέον ξαναείδε τον φοβερόν εκείνον δράκοντα, που κάποτε εστάθη απέναντί του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄

(Να αγαπούμε και τους σαρκικούς συγγενείς)

Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ ἐπίσης τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν ἀγαπᾶν καὶ τοὺς σαρκικοὺς συγγενεῖς, εἰ τὴν αὐτὴν κακείναι πολιτείαν μετέρχονται εἰ δὲ τὴν ἐναντίαν, ὡς βλαπτικοὺς αὐτοὺς ἀποστρέφειν.

Πρέπει ἐξ ἴσου με τοὺς ἄλλους ἀδελφούς να αγαπῶμεν τοὺς σαρκικοὺς συγγενεῖς μας, ἐφ' ὅσον θεβαίως καὶ ἐκεῖνοι ἀκολουθοῦν τὸν ἴδιον τρόπον ζωῆς· ἐάν ὅμως ἔχουν ἀντίθετον διαγωγὴν, τότε πρέπει να τοὺς ἀποφεύγωμεν ὡς ἐπιβλαβεῖς.

Α'. Εν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Παχωμίου

ΜΕΤΑ ΧΡΟΝΟΥΣ συχνούς της τοῦ Θεοδώρου ἀποταγῆς, ὃς μαθητὴς ἦν τοῦ Ἁγίου Παχωμίου καὶ λίαν ἐπιμελέστατος, ἦλθε πρὸς τὸ Μοναστήριον καὶ Πάφνούτιος ὁ ἀδελφὸς Θεοδώρου ἐξαιτῶν καὶ αὐτὸς γενέσθαι Μοναχὸς μὴ βουλομένου δὲ τοῦ Θεοδώρου, ὡς ἀδελφῶ αὐτοῦ Ἥ χρήσασθαι (ἀπεκδέδυτο γὰρ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον), ἀνιώμενος σφόδρα καὶ δακρύων ὁ Παφνούτιος διετέλει. Μαθῶν δὲ ὁ μέγας, λέγει αὐτῇ, καλὴ ἢ συγκατάβασις πρὸς τοὺς τοιούτους ἐν ταῖς ἀρχαῖς, ἀδελφές ὡς γὰρ νεοφύτω δένδρῳ πολλὴ ἀρμόζει φιλοκαλία, οὕτω καὶ τὰ τῆς ἀσκήσεως ἄρχομενω, ἕως ἂν καὶ αὐτὸς τῇ τοῦ Κυρίου χάριτι ριζωθεῖς, τῇ πίστει στηριχθῇ. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Θεόδωρος, εἶξε τῷ Πατρί, κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτῷ ἐν ἅπασιν στηρίζων τὸν ἀδελφὸν ἦν γὰρ συνιῶν τὰ λεγόμενα.

Ερμηνεία

ΜΕΤΑ ἀπὸ πολλοὺς χρόνους, ἀπὸ τότε που ὁ Θεόδωρος ἐγκατέλειψε τὸν κόσμον διὰ νὰ γίνῃ Μοναχός, καὶ ἀνεδείχθη ὁ πλέον ἐπιμελὴς μαθητὴς τοῦ Ἁγίου Παχωμίου, ἦλθεν εἰς τὸ Μοναστήριον καὶ ὁ ἀδελφός του Θεοδώρου ὁ Παφνούτιος, παρακαλῶν νὰ γίνῃ καὶ αὐτός Μοναχός. Ὁ Θεόδωρος ὅμως δὲν ἤθελε νὰ του συμπεριφερθῇ ὡς ἀδελφός του (διότι εἶχε πλέον ἀποβάλλει ἀπὸ ἐπάνω του τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον) καὶ δι' αὐτὸ ὁ Παφνούτιος ἦτο πολὺ στενοχωρημένος καὶ συνεχῶς ἐκλαιε. Μόλις ἐπληροφορήθη αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὁ Μέγας Παχώμιος, συναντᾷ τὸν Θεόδωρον καὶ του λέγει:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Να αγαπούμε και τους σαρκικούς συγγενείς)

-Αδελφέ μου, δεν βλάπτει, εις τας αρχάς, η συγκατάβασις προς τους νεοπροσερχομένους· διότι όπως διά το νεοφύτευτον δένδρον χρειάζεται πολλή περιποίησης, έτσι χρειάζεται η συγκατάβασις προς εκείνον, που αρχίζει την άσκησιν, μέχρις ότου ριζώση και αυτός με την χάριν του Κυρίου και στηριχθή εις την πίστιν.

Αφού ήκουσεν αυτά ο Θεόδωρος, υπήκουσε προθύμως εις τον Πατέρα, όπως άλλωστε είχεν ως αρχήν να τον υπακούει πάντοτε, και έστηριζε πλέον εις όλα τα ζητήματα τον αδελφόν του· διότι αντελήφθη καλώς όσα του είπεν ο Μέγας Παχώμιος.

Β'. Εν τω βίω του Αγίου Ιωαννικίου

ΤΙΝΙ ΤΩΝ ΣΥΓΚΛΗΤΙΚΩΝ θυγάτηρ ένόσει, και τὰ μέλη παρείτο, εὐσεβής τὲ οὖσα καὶ τὰ Χριστιανῶν πρεσβεύουσα. Ὁ δ' ἐπ' ἀδελφὴ τῷ ἀγίῳ γαμβρός, δεινῶς κατὰ τῶν τοῦ Χριστοῦ εἰκόνων ἐλίττα τὲ καὶ ἐμαίνετο. Φθάσας οὖν καὶ μακάριος, τὴν μὲν εὐχὴ καὶ τύπῳ σταυροῦ τῆς χαλεπῆς ἐξείλετο νόσου τὸν δέ, ἐπεὶ μὴ πείθιν οἷος τὲ ἦν νοουθετῶν τῆς δεινῆς ἀποσχέσθαι μανίας, ἐπὶ τὴν παιδεῖαν ἦκε" καὶ σπλάγγνων συγγενείας ὑπεριδῶν, οἰκείου τὲ διὰ τὴν εὐσέβειαν ἐπιλαθόμενος αἵματος, πηροὶ τούτῳ τοὺς ὀφθαλμοὺς δι' εὐχῆς. Οὕτῳ ζῆλος θεοσεβείας κατακαυχᾶται καὶ φύσεως, καὶ πόθος ἀληθῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ συγγενικῆς ἀνάγκης ἐπικρατέστερος τὴν μὲν γάρ, εἰ καὶ μὴ κατὰ γένος αὐτὴ προσῆκεν, ἀλλ' ὅτι τὰ τῶν Χριστιανῶν ἐτίμα, τοῦ πάθους ἀπήλλαξε τὸν δέ, καίτοι γαμβρὸν αὐτοῦ ὄντα, ὅτι ταῖς θεαῖς εἰκόσιν ἔμαχετο, τὸ βλέπεις ἀφείλετο καὶ παιδεῖαν ἔχειν τῶν ἀφανῶν ὀφθαλμῶν, τοὺς φανεροὺς ἐδικαίωσεν.

Ερμηνεία

ΕΝΟΣ ΣΥΓΚΛΗΤΙΚΟΥ ἡ θυγάτηρ ἤτο ἀρρωστη καὶ τὰ μέλη της παρέλυον· ἡ νέα αὐτὴ ἤτο εὐσεβής καὶ ἡσπάζετο τὸν Χριστιανισμόν. Ὁ δὲ ἐπ' ἀδελφὴ γαμβρός τοῦ αγίου ἔλυσσομανούσε με πείσμα ἐναντίον τῶν αγίων εἰκόνων τοῦ Χριστοῦ.

Μόλις λοιπόν ἐφθασεν ὁ μακάριος, τὴν μὲν θυγατέρα τοῦ Συγκλητικοῦ εθεράπευσεν ἀπὸ τὴν φοβερὰν νόσον, με τὴν προσευχὴν καὶ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ. Τὸν δὲ γαμβρόν του, ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν πείσῃ καὶ διὰ τῶν συμβουλῶν του νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν φοβερὰν μανίαν του, ἐφθασεν εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς τιμωρίας παραβλέψας λοιπόν τὰ συναισθήματά του, ὡς συγγενούς καὶ λησμονήσας, χάριν τῆς εὐσεβείας, τὸ ἴδιον τοῦ το αἷμα, τυφλώνει, διὰ τῆς προσευχῆς του, τὸν ἀσεβὴ γαμβρόν του. Οὕτως ἡ ἰσχυρὰ ἀγάπη τῆς θεοσεβείας ὑπερνικά καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν φύσιν, καὶ ὁ ἀληθινὸς πρὸς τὸν Θεὸν πόθος γίνεται ἰσχυρότερος καὶ ἀπὸ τὴν συγγενικὴν ἀνάγκην.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Να αγαπούμε και τους σαρκικούς συγγενείς)

Αυτό βλέπομεν εις τον Άγιον Ιωαννίκιον, όστις τήν μεν θυγατέρα του Συγκλητικού, αν και δεν ήτο συγγενής του, την εθεράπευσε, διότι εσέβετο την Χριστιανικής πίστιν τον άλλον όμως, καίτοι ήτο γαμβρός του, επειδή επολεμούσε τας αγίας εικόνas, του αφήρσε την όρασιν, και με την τιμωρίαν των τυφλών οφθαλμών, απέδειξε πόσον ορθώς βλέπουν οι οφθαλμοί της ψυχής.

Γ'. Εν τω Γεροντικώ

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΙΣ ευλαβής, και της κατά Θεόν ζωής έραστής, όπερ Καρίων και κλήσεις έτύγχανεν, άκούων τέ και θαυμάζων τήν τών άσκητών μακαρίαν ζωήν, και έρωτα ταύτης συσχεθεΐς, γέγονεν αυτομολος έν τή Σκήτει ός τις και υϊόν σαρκικόν έσχηκως, έλαβεν αυτόν μεθ' έαυτοΰ, και άνέτρεφεν αυτόν εκεί, πάντων ειδότων ότι τέκνον αυτού καθεστηκε σαρκικόν ήν δέ όνομα τό παιδί Ζαχαρίας. Ός οΰν ήλικίας έν άκμῇ γέγονε, και σκανδαλίζειν ήρξατο πολλούς των άδελφών, γογγυσμός έγένετο οΰ μικρός έν αυτοΐς περι αυτού και άκούσας ό 'Αββās Καρίων είπε τό παιδί αυτού Ζαχαρία, έγειραι, άγωμεν έντεϋθεν, ότι γογγύζουσιν οι πατέρες. "Έφη αυτόω ό παΐς 'Αββā, πάντες οΐδασιν ένταύθα ότι υϊός σου είμι εάν δέ άλλαχοΰ άπέλθωμεν, οΰκ έχουσι λέγειν ότι υϊός σου είμι. Και λέγει αυτόω ό γέρων" έγειραι, άγωμεν έν τή θηβαΐδι" και άπῆλθον εκεί. Ός δέ λαβόντες κελλίον εκάθισαν όλίγας ήμέρας, κακεΐ και αυτός γογγυσμός γέγονε περι τοΰ παιδίου. Εΐπεν οΰν πάλιν δ'Αββās Καρίων Ζαχαρία, έγειραι, άγωμεν έν τή σκαι ή τεΐ και άπελθόντων, οΰ πολλai παρήλθον ήμέραι, και πάλιν γογγυσμός γέγονε περι αυτού.

Τότε Ζαχαρίας και παΐς, έλθών εις τήν λίμνην τοΰ Νίτρου και άποδυσάμενος, κατήλθε μέχρι της ρινός αυτού καταβαπτίσας έαυτόν και μείνας έφ' ώραν ικανών όσην ήδυνάτο, ήχρείωσε τό έαυτοΰ σώμα (γέγονε γάρ ως λελωβημένος) και άνελθών, εφόρεσε τά μάτια αυτού, και άπῆλθε προς τόν ίδιον πατέρα και δέ, μόλις επέγνω αυτόν. Άπελθόντος δέ αυτού εις τήν άγίαν κοινωνίας κατά τό έθος, άπεκαλύφθη τό "Άγίω 'Ισιδώρα τῷ Πρεσβυτέρω της σκήτεως, όπερ έποίησε και ιδών αυτόν και θαυμάσας, είπε: Ζαχαρίας και παΐς, τή Κυριακή τή παρελθούση ήλθε και έκοινώνησεν ως άνθρωπος νΰν δέ Άγγελος έγένετο.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ευλαβής, ο οποίος ηγάπα την κατά Θεόν ζωήν και ονομάζετο Καρίων, επειδή ήκουε και εθαύμαζεν την μακαρίαν ζωής των ασκητών, εκυριεύθη από έρωτα προς την ζωήν αυτήν και ήλθε μόνος του εις την Σκήτην. Αυτός ο Καρίων είχε

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Να αγαπούμε και τους σαρκικούς συγγενείς)

και ένα κατά σάρκα υιόν, ονομαζόμενον Ζαχαρίαν, τον οποίον παρέλαβε μαζί του εις την Σκήτην και τον ανέτρεφεν εκεί όλοι βεβαίως εγνώριζαν ότι ήτο πραγματικόν τέκνον του.

Όταν λοιπόν το παιδί του Καρίωνος, ο Ζαχαρίας, έφθασεν εις την εφηβικής ηλικίαν, ήρχισε να σκανδαλίζει πολλούς εκ των Μοναχών, οι οποίοι μεταξύ των εγγόνιζον αρκετά διά τον Ζαχαρίαν. Μόλις το έπληροφορήθη αυτό ο 'Αββάς Καρίων, λέγει εις το παιδί του

- Σήκω, Ζαχαρία, να φύγωμεν απ' εδώ, διότι γογγύζουν οι Πατέρες.

-Αββά, εδώ όλοι γνωρίζουν, ότι είμαι υιός σου, είπεν ο Ζαχαρίας. Εάν όμως μεταβώμεν αλλού δεν θα ήξεύρουν, ότι είμαι υιός σου.

Ο Γέρων όμως επέμενε και του λέγει: - Σήκω, να πάμε εις τήν Θηβαΐδα.⁸

Πράγματι μετέβησαν εκεί. Όλίγας όμως ημέρας μετά την εγκατάστασίν των εις το κελλίον, έγινε και εκεί γογγυσμός μεταξύ των πατέρων, διά το παιδί.

Τότε πάλιν ο 'Αββάς Καρίων είπεν εις τον υιόν του: - Σήκω, Ζαχαρία, ας υπάγωμεν εις την Σκήτην.

Αλλά και εκεί μόλις μετέβησαν, ήρχισαν πάλιν να γογγύζουν περί αυτού οι Πατέρες.

Τότε ο Ζαχαρίας ήλθεν εις την λίμνην του Νίτρου⁹ και αφού απέβαλε τα ενδύματά του, έβυθίσθη εις το νερόν της λίμνης μέχρι της ρινός του. Έμεινε δε μέσα εις το νερόν της λίμνης όσην ώραν ήμπορούσε, έως ότου το σώμα του έγινεν άσχημον (διότι από το νίτρον της λίμνης έγινεν ως λεπρός).¹⁰ Ανελθών δε από την λίμνην, εφόρεσε τα ενδύματά του και ήλθε προς τον πατέρα του. Τόση δε ήτο ή αλλοίωσις, που υπέστη, ώστε και ο πατήρ του ακόμη μετά δυσκολίας τον ανεγνώρισε.

⁸ Θηβαΐς εκαλείτο η ανωτέρα Αίγυπτος απεκλήθη δε ούτως εκ του ονόματος της παλαιάς πόλεως θηβαι, ήτις έκείτο εις την ανωτέραν Αίγυπτος και τις υπήρξε. το πάλαι καθέδρα βασιλέων. Τα ερείπια της πόλεως ταύτης σώζονται μέχρι σήμερον με τα ονόματα Λούξορ και Κάρνακ.

⁹ Λίμνη του Νίτρου λέγεται μία λίμνη της άνω Αιγύπτου, η οποία γεμίζει μέν κατά τας πλημμύρας του Νείλου, αποξηραίνεται δε κατά την πτώσιν των υδάτων, σχηματιζομένων εν αυτή παχέων στρωμάτων άλατος και νίτρου. Εις την κοιλάδα αυτήν υπάρχουν και άλλαι λίμναι όμοιαι, διά τούτο δε η περιοχή εκαλείτο το πάλαι Νιτρία (σήμερον λέγεται Ουάδι-- Νατρούτ), υπήρξε δε καταφύγιον πολλών αναχωρητών.

¹⁰ Τούτο συνέβη διότι το άλας και το νίτρον, τα οποία ήσαν διαλελυμένα εις το ύδωρ της λίμνης, έφθειραν, ήτοι κατέφαγον το δέρμα αυτού.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Να αγαπούμε και τους σαρκικούς συγγενείς)

Όταν δε, κατά την μοναχικήν συνήθειαν, μετέβη ο Ζαχαρίας εις τον Ναόν της Σκήτης, διά να μεταλάβη των Αχράντων Μυστηρίων, απεκαλύφθη εις τον Αγιον Ισίδωρον, τον πρεσβύτερον της Σκήτης, τί συνέβη. Μόλις λοιπόν τον είδεν, εθαύμασε και είπε:

– Ο έφηβος Ζαχαρίας, την περασμένης Κυριακήν ήλθε και εκοινώνησεν ως άνθρωπος τώρα όμως έγινεν Αγγελος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΖ'

(Ο μοναχός στο κοινόβιο να μην έχει ατομική περιουσία)

Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ τὸν ἀποτασσόμενον γυμνωθῆναι πάντων, καὶ πῶς δεῖ διοικεῖν τὰ αὐτὸ ἐπιβάλλοντα καὶ ὅτι τοῖς ἐν τῷ Κοινοβίῳ τὸ ἰδιόκτητον προφανῆς ὄλεθρος.

Εκεῖνος ὁ ὁποῖος γίνεται Μοναχός πρέπει ἀπὸ ὅλα νὰ γυμνωθῇ πῶς πρέπει νὰ τακτοποιῇ αὐτὰ που του ἀνήκουν. Ἡ ὑπαρξὶς ατομικῆς περιουσίας διὰ τὸν Μοναχὸν μέσα εἰς τὸ Κοινόβιον εἶναι ολοφάνερη καταστροφή.

Α'. Του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ΗΡΩΤΗΣΕ γέροντα λέγων· ἐπειδὴ χρεωστούσι μοὶ οἱ συγγενεῖς μου μικρῶν λογάριον καὶ θέλω αὐτὸ δοῦναι πτωχοῖς, ἐκεῖνοι δὲ τάχα οὐ θέλουσιν αὐτὸ παρασχεῖν, τί ποιήσω; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἐὰν μὴ κόψῃς τὸ σαρκικὸν φρόνημα, καὶ λάβῃς μικρὰν ἀναίδειαν κατὰ θεόν, ἐμπίπτεις καὶ εἰς ἀνθρωπαρέσκειαν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ επεσκέφθη ἓνα Γέροντα καὶ τὸν ἠρώτησε·

- Πάτερ μου, οἱ συγγενεῖς μου μου χρεωστοῦν ἓνα μικρὸν ποσὸν καὶ θέλω νὰ το πάρω, διὰ νὰ το δώσω εἰς τοὺς πτωχοὺς ἐπειδὴ ὅμως ἐκεῖνοι δεν προθυμοποιοῦνται νὰ μου το επιστρέψουν συντόμως, τι νὰ κάνω;

Ο Γέρων του ἀπήντησεν·

-Εὰν δεν ἀποκόψῃς τὸ σαρκικὸν φρόνημα, καὶ δεν ἀποκτήσῃς ολίγην ἀναίδειαν ἐναντίον αὐτῶν, τὴν κατὰ Θεὸν επιτρεπομένην, τότε ὑπάρχει κίνδυνος νὰ περιπέσῃς καὶ εἰς ἀνθρωπαρέσκειαν.

Β'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἀποταξάμενος τῷ κόσμῳ καὶ διαδοὺς τὰ ὑπάρχοντα αὐτῷ πτωχοῖς, ὀλίγα δὲ τινὰ ἐξ αὐτῶν παρακατασχὼν λόγῳ ἑαυτοῦ, παρέβαλε τῷ Ἀββᾷ Ἀντωνίῳ αἰτῶν Μοναχὸς γενέσθαι. Ὁ δὲ μαθὼν ὡς τινὰ τῶν ἑαυτοῦ ὑπεκράτησεν, εἶπεν αὐτῷ εἰ θέλεις γενέσθαι Μοναχός, ἀπελθε εἰς τὴν δὲ τὴν κώμης καὶ ἀγόρασον κρέας, καὶ ἀποδυσάμενος τὰ μάτια σου, περίθες τὸ κρέας τῷ σώματί σου γυμνὴ καὶ οὕτως ἔλθε ἐνταῦθα. Καὶ ποιήσαντος οὕτω τοῦ ἀδελφοῦ, ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαι αὐτόν, τὸ κρέας, ὡς εἴρηται, γυμνῷ τῷ σώματι ἐπὶ τοῦ ὤμου βαστάζοντα, οἱ κύνες καὶ τὰ ὄρνεα τὸ σῶμα αὐτοῦ κατέτεμνον, τοῦ κρέατος ἐφίεμενα. Οὕτως οὖν, ὑποστρέψαντος αὐτοῦ πρὸς τὸν γέροντα, καὶ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα διεσπαραγμένον ἐπιδεικνύοντος, λέγει πρὸς αὐτόν ὁ Ἀντώνιος οὕτω καὶ οἱ ἀποταξάμενοι τῷ κόσμῳ καὶ θέλοντες ἔχεις χρήματα, ὑπὸ τῶν δαιμόνων κατακόπτονται πολεμούμενοι.

2. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Ἰσίδωρος, ὅτι ὁ δεινὸς καὶ παντολμος τῆς φιλοχρηματίας ἔρως, κόρον οὐκ εἰδὼς, ἐπὶ τὸ ἔσχατόν των κακῶν τὴν ἄλυσαν ἐλαύνει ψυχὴν οὐκοῦν ἐν προοιμίῳις μάλιστα αὐτόν ἐλάσωμεν κρατήσας γάρ, ἀχείρωτος ἔσται.

3. Ἀνθρωπὸς τὶς ἀποτάξασθαι θέλων, ἦλθε πρὸς τινὰ γέροντα μέγαν καὶ εἶπεν αὐτῷ θέλω Μοναχὸς γενέσθαι' ἀπεκρίθη ὁ γέρων: εἰ θέλεις, ὕπαγε, ἀπὸ τὰς αἰ καὶ ἐλθὼν, καθέξου εἰς τὸ κελλίον σου. Καὶ ἀπελθὼν, ἔδωκεν & εἶχε, παρακατασχὼν ἑαυτῷ ἑκατὸν νομίσματα, καὶ ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρων: οὐ δύνη γενέσθαι μοναχός καὶ δὲ ἔφη ναί, δύναμαι ἀπεκρίθη ὁ γέρων: ὕπαγε, κάθου εἰς τὸ κελλίον σου. Ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐκαθέσθη. Καθεζομένῳ δὲ αὐτῷ, εἶπον οἱ λογισμοί: ἡ θύρα παλαιὰ ἐστὶ, καὶ χρεῖα ἐστὶν ἀλλαγῆναι" καὶ ἐλθὼν λέγει τὸ γέροντα: Πάτερ, οἱ λογισμοὶ λέγουσι μοι ὅτι ἡ θύρα παλαιὰ ἐστὶ, καὶ ὀφείλει ἀλλαγῆναι" ἔφη αὐτῷ ὁ γέρων" οὐ καὶ ἂ πετάξω ἀλλ' ὕπαγε ἀποταξαι, καὶ τότε ἐλθὼν κάθου ὧδε.

Ὁ δὲ ἀπελθὼν, ἔδωκε τὰ ἐνενήκοντα νομίσματα καὶ ὑποστρέψας λέγει τὸ γέροντι: ἰδοὺ ἀπεταξάμην' καὶ πάλιν ἐπιτρέψαντος τοῦ γέροντος, ἀπελθὼν ἐκαθέσθη ἐν τῷ κελλίῳ' καὶ ὡς ἐκαθέσθη, εἶπον αὐτῷ πάλιν οἱ λογισμοὶ ὅλα παλαιά. εἰσι τὰ ὧδε, ἔρημος δὲ καὶ ὁ τόπος, καὶ ὁ λέων ἔρχεται καὶ τρώγει μὲ καὶ ἀπελθὼν πρὸς τὸν γέροντα, λέγει αὐτὸ τοὺς λογισμούς. Ὁ δὲ γέρων ἔφη αὐτῷ" εἶπε σὺ τοῖς λογισμοῦς ὅτι ἐγὼ προσδοκῶ ὅλα ἔλθειν ἐπάνω μου, ἥτοι καταπεσεῖν, καὶ τὸν λέοντα ἔλθειν καὶ φαγεῖν μέ, ἓνα τάχιον ἀπαλλαγῶ. Ταῦτα οὖν εἶπε τοῖς λογισμοῦς καὶ ὕπαγε κάθου εἰς τὸ κελλίον σου, καὶ εὐχου τῷ θεῷ συνεχῶς, μηδὲν πτοούμενος ἢ μεριμνῶν" καὶ οὕτω ποιήσας ὁ ἀδελφὸς ἀνεπαύθη.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΖ' (Ο μοναχός στο κοινόβιο να μην έχει ατομική περιουσία)

4. Νεώτερος τις ἐζήτει ἀποτάξασθαι καὶ πολλάκις αὐτὸν ὀρμήσαντα, καὶ ἐξελθόντα τῆς πόλεως ἐπὶ τὸ ἀπελθεῖν εἰς Μοναστήριον, ἀνέτρεπον αὐτῆς οἱ λογισμοί, πράγμασι τισι καὶ μερίμναις τὸ δοκεῖν ἀναγκαίως συμπλέκοντες ἦν γὰρ καὶ πλούσιος. "Ἐν μιᾷ οὖν ὀρμήσαντι αὐτῷ ὁμοίως καὶ ἐξελθόντι, ὡς ἐκύκλουν αὐτῆς οἱ λογισμοί, πολλὸν κονιορτὸν ἐπεγείροντες, καὶ ἀναγκαίως δὴ τίνας προφάσεις προτείνοντες, ὅπως πάλιν αὐτὸν ἀποστρέψωσιν, ἐκεῖνος, ὡς ἦσθετο τοῦ πολέμου καὶ τῆς βίας τῶν λογισμῶν, μὴ ἔχων δ,τι καὶ δράσοι, ἀποδυσάμενος ἀθρόως καὶ ἃ ἐφορεῖ ἱμάτια καὶ ρίψας αὐτά, ἔτρεχε γυμνὸς εἰς ἓν τῶν Μοναστηρίων βουλούμενος ἀπελθεῖν. Τινὶ δὲ γέροντα εἰς δὴν καὶ τὴν ὀρμὴν ἐποιεῖτο ὁ νέος, ἀπεκάλυπεν ὁ Θεός, λέγων ἀνάστα, δέξαι τὸν ἀθλητὴν μου· ὁ δὲ γέρον ἀναστὰς ἐξῆλθε, καὶ ὑπήντησεν αὐτῶν καὶ μαθὼν τὸ πρᾶγμα ἐθαύμασε καὶ δεξάμενος αὐτόν, παρευθὺς τοῦ σχήματος ἤξιωσεν. "Ὅτε οὖν ἦλθὸν τινὲς πρὸς τὸν γέροντα ἐρωτῆσαι περὶ λογισμῶν, εἰ μὲν περὶ τινῶν ἄλλων ἡρώτων, αὐτὸς ἀπεκρίνατο· εἰ δὲ περὶ ἀποταγῆς, πρὸς ἐκεῖνον αὐτοὺς παρέπεμπε λέγων ἐρωτήσατε τὸν ἀδελφόν.

5. Ἦν τις Μοναχὸς ἀσθενῶν προσελάβετο δὲ αὐτὸν πατὴρ Κοινοβίου, καὶ ἀνέπαυεν αὐτόν, ὡς ἄτε μὴ ἔχοντά τα πρὸς τὴν χρεῖαν ἔλεγε δὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἀδελφοὺς βιάσασθε ἑαυτοὺς ὀλίγον ἓνα ἀναπαύσωμεν τὸν ἀσθενῆ. Ὁ δὲ ἄρρωστων εἶχε χύτραν πλήρη χρυσίου, καὶ ὀρύξας ὑποκάτωθεν τῆς στιβάδος ἐν ἣ κατέκειτο, ἔκρυπεν αὐτήν. Οὗ μετὰ πολὺ οὖν συνέβη αὐτὸν ἀποθαγεῖν καὶ ἀποθνήσκων, οὐδὲν ὠμολογήσει περὶ τοῦ χρυσίου. Ὡς οὖν ἔθαψαν αὐτόν, εἶπεν ὁ Ἀββᾶς τοῖς Ἀδελφοῖς ἄρατε τὴν στιβάδα ταύτην ἔνθεν" οἱ δὲ καταστρέψαντες αὐτήν, εὔρον ὑποκάτωθεν αὐτῆς τὸ χρυσίον κατωρωρυγμένον ἔδηλουτο γὰρ ἐκ τοῦ κατὰ τὸν τόπον ὀρύγματος καὶ ἤνεγκαν αὐτὸ πρὸς τὸν Ἀββᾶν ὁ δὲ ἰδὼν τὸ χρυσίον καὶ μαθὼν πῶς εὐρέθη, εἶπεν· ἐπειδὴ οὔτε ζῶν οὔτε ἀποθνήσκων ἐκεῖνος περὶ αὐτοῦ ὠμολογήσεν, ἀλλὰ εἰς αὐτὸ τὴν ἐλπίδα εἶχεν, οὐχ ἄπτομαι αὐτοῦ· ἀλλ' ὑπάγετε ὡς ἔστι θάψατε αὐτὸ εἰς τὸν τάφον καὶ ὡς ὑπέστρεφον, εἶδον καὶ ἰδοὺ πῦρ κατῆλθεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐπεσεν ἐπὶ τὸ μνήμα καὶ ἔμεινεν ἐπὶ πολλᾷς ἡμέρας μὴ σβεσθέν, ἕως κατέφαγε καὶ τοὺς λίθους καὶ τὸν χοῦν, καὶ πάντα τα ἐν τῷ μνήματι καὶ πάντες οἱ δρῶντες ἐξεπλήττοντο καὶ ἐθαύμαζον.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ, απαρνηθείς τον κόσμον διὰ νά γίνῃ Μοναχός, διεμοίρασε τα υπάρχοντά του εἰς τοὺς πτωχοὺς, αφοῦ ἐκράτησεν ελάχιστα δια τον εαυτὸν του. Οὗτος λοιπὸν ἐπεσκέφθη τὸν Αββᾶς Αντώνιον καὶ τὸν παρεκάλει νὰ τὸν κάμῃ Μοναχόν.

Μαθὼν ὁμῶς ὁ Ἅγιος Αντώνιος, ὅτι ὁ υποψήφιος αὐτός Μοναχος ἐκράτησε μερικά χρήματα ἀπὸ τὴν περιουσίας του, τοῦ εἶπε:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΖ΄ (Ο μοναχός στο κοινόβιο να μην έχει ατομική περιουσία)

–Εάν θέλεις να γίνης Μοναχός, πήγαινε εις το χωρίον εκείνο και αγόρασε κρέας μετά, αφού αποβάλῃς τα ενδύματά σου, βάλε το κρέας, ὡσαν φόρεμα, εις το γυμνόν σου σώμα, και ἔτσι να ἔλθῃς ἐδῶ.

Πράγματι ο ἀδελφός ἔκαμεν, ὅπως του υπέδειξεν ο Μέγας Ἀντώνιος καθὼς ὁμως ἐπέστρεφε γυμνωμένος και βαστάζων ἐπάνω εις τον ὦμον του το κρέας, τα σκυλιά και τα ὄρνεα κατεξέσχιζαν το σώμα του, θέλοντα να αρπάξουν το κρέας. Εἰς αὐτήν λοιπόν την κατάστασιν ἐγύρισε πρὸς τον Γέροντα και του ἐδείκνυε το καταξεσχισμένος ἀπὸ τα δαγκώματα και τα τσιμπήματα σώμα του. Μόλις τον εἶδεν ο Ἀββάς Ἀντώνιος του λέγει:

– Το ἴδιος παθαίνουν και ἐκεῖνοι, που ἐγκαταλείπουν τον κόσμον και θέλουν να ἔχουν χρήματα: οἱ δαίμονες τους πολεμοῦν και τους κατακόπτουν.

2. Ο Ἀββάς Ἰσίδωρος ἔλεγεν ὅτι ο ἔρως της φιλοχρηματίας εἶναι φοβερός, και ὅλα τα τολμά, ποτέ δεν ικανοποιεῖται ἀπὸ ὅσα και ἀν ἀποκτήσῃ και ὁδηγεῖ την κυριευθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ ψυχὴν εις το χειρότερον ἀπὸ ὅλα τα κακά. Ἀπὸ την ἀρχὴν λοιπόν ας τον ἀποδιώξωμεν με ὅλης μας την δύναμιν, διότι ὅταν επικρατήσῃ εις την ψυχὴν μας, καθίσταται ἀνυπότακτος πλέον.

3. Κάποτε ἓνας ἄνθρωπος ἠθέλε να ἐγκαταλείψῃ τον κόσμον και να γίνῃ Μοναχός. Ἐπεσκέφθη λοιπόν ἓνα μεγάλον Γέροντα και του εἶπε:

- Πάτερ μου, θέλω να γίνω Μοναχός.

–Εάν θέλῃς-του ἀπήντησεν ο Γέρων-πήγαινε πρῶτα να ἀπαρνηθῇς ὅλα τα στοιχεῖα του κόσμου, και ὅταν ἔλθῃς, κάθισε εις το κελλίον σου και ησύχαζε.

Πράγματι ο υποψήφιος Μοναχός μετέβη εις το χωρίον του, διεμοίρασεν ὅλα ὅσα εἶχε και ἀφού ἐκράτησε γιὰ τον εαυτὸν του ἑκατὸν νομίσματα, ἦλθε πάλιν πρὸς τον Γέροντα. Ο Γέρων εἶπε:

– Πάτερ μου, θέλω να γίνω Μοναχός.

– Ναί, Γέροντά μου, ἢμπορώ να γίνω, ἀπήντησε.

– Τότε πήγαινε και κάθισε εις το κελλίον σου, τον συνεβούλευσεν ο 'Αββάς.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΖ΄ (Ο μοναχός στο κοινόβιο να μην έχει ατομική περιουσία)

Πράγματι επήγε και εγκατεστάθη εις το κελλίον του. 'Αφού ησύχασε, μετ' ολίγας ημέρας του λένουν οι λογισμοί του: η θύρα του κελλίου είναι παλαιά και πρέπει να αλλαχθή. "Ἦλθε λοιπόν εις τον Γέροντα και του λέγει:

– Πάτερ μου, οι λογισμοί μου λένουν, ότι η θύρα του κελλίου μου είναι παλαιά και πρέπει να αλλαχθῇ.

Ο Γέρων τότε του απαντά:

– Δεν απηρνήθης ακόμη τον κόσμον πήγαινε να τον αρνηθῇς τελείως, και τότε να ἔλθης να καθίσης ἐδῶ.

Απῆλθεν ἐκ νέου ο υποψήφιος Μοναχός και ἔδωσε τα ενενήντα νομίσματα, και αφού επέστρεψε, λέγει εις τον Γέροντα:

– Ἰδού τώρα, Γέροντά μου, ἠρνήθην τον κόσμον.

Ο Γέρων του ἔδωσε πάλιν την ἄδειαν και ο ἀδελφός μετέβη και ἐκάθισεν εις το κελλίον. Μόλις ὅμως ἐκάθισεν ἤρχισαν και πάλιν οι λογισμοί να τον πειράζουν και να του λένουν. Ὅλα ἐδῶ είναι παλαιά· ο δε τόπος είναι ἔρημος και θα ἔλθῃ ο λέων να με φάγῃ. Ἀμέσως πηγαίνει εις τον Γέροντα και ἐξομολογείται τους λογισμούς του. Τότε ο Γέρων του ἀπήντησε:

– Και συ, παιδί μου, να εἰπῇς εις τους λογισμούς σου ὅλα περιμένω να ἔλθουν ἐπάνω μου· δηλαδή και το κελλίον να κρημνισθῇ, και ο λέων να ἔλθῃ να με φάγῃ, διὰ να ἀπαλλαγῶ γρηγορότερα ἀπὸ τον κόσμον αὐτόν. Αὐτά λοιπόν να εἰπῇς εις τους λογισμούς σου και πήγαινε να καθίσης εις το κελλίον σου, χωρὶς να φοβάσαι ἢ να φροντίζῃς διὰ τίποτε, ἀλλὰ μόνον να προσεύχεσαι συνεχῶς εις τον Θεόν.

Πράγματι ο ἀδελφός ἠκολούθησε την συμβουλὴν του Γέροντος και η ψυχὴ του ἀμέσως ἀνεπαύθη.

4. Ἐνας νεαρός ἐπεθύμει να ἀρνηθῇ και να εγκαταλείψῃ τον κόσμον και πολλές φορές ἐξεκίνησε διὰ να πραγματοποιήσῃ την ἐπιθυμίαν του μόλις ὅμως ἐξήρχετο ἐκ της πόλεως, διὰ να μεταβῇ εις το Μοναστήριον, ἀνέτρεπτον πάλιν οι λογισμοί την ἀπόφασίν του, υποβάλλοντες εις αὐτόν ὅτι, δῆθεν, ἔπρεπε προηγουμένως να τακτοποιήσῃ ὠρισμένα ἀναγκαῖα πράγματα διότι ο νεαρός αὐτός ἦτο και πλούσιος.

Μίαν ἡμέραν λοιπόν ἐπεχείρησεν ἐκ νέου να ἐκπληρώσῃ την ἐπιθυμίαν του και ἐξῆλθεν ἀποφασιστικῶς ἐκ της πόλεως ὡς συνήθως ὅμως τον ἐκύκλωσαν και πάλιν οι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΖ΄ (Ο μοναχός στο κοινόβιο να μην έχει ατομική περιουσία)

λογισμοί, σκοτίζοντες τον νούν του με πολλές σκέψεις, προκειμένου να τον εμποδίσουν και να τον κάνουν να γυρίσει οπίσω. Μόλις όμως εκείνος αντελήφθη τον πόλεμον και την βίαν των λογισμών, μη δυνάμενος κατ' άλλον τρόπον να αντιδράση κατ' αυτών, αρχίζει να εκδύεται και να απορρίπτει απ' επάνω του όλα του τα ενδύματα, έτρεχε δε γυμνός δια να φθάση σύντομα εις ένα Μοναστήριον.

Ο Θεός τότε αποκαλύπτει εις ένα Γέροντα, ο οποίος έγνώριζε τον νέον και προς τον οποίον με ορμήν κατηυθύνετο, την πρόθεσιν του νέου και του λέγει· «σήκω, να υποδεχθής τον αθλητήν μου». Πράγματι ο Γέρων εβγήκεν από το κελλί του, διά να προϋπαντήση τον νέον. "Όταν δε έμαθεν ολόκληρον την υπόθεσιν έθαύμασε, υπεδέχθη με καλωσύνην τον νικητής και αμέσως τον ήξιωσε του Μοναχικού σχήματος. Μετά ταύτα οσάκις οι Μοναχοί έπεσκέπτοντο τον Γέροντα, διά να τον έρωτήσουν διά τους λογισμούς των, εάν μέν οι λογισμοί ανεφέροντο εις άλλα ζητήματα, τους απήντα αναλόγως· εάν δε ανεφέροντο εις ζητήματα αποταγής του κόσμου τους παρέπεμπε προς τον υποτακτικόν του και τους έλεγε· τον αδελφόν να ερωτήσετε διά τα ζητήματα αυτά.

5. Κάποτε ένας Μοναχός ήσθένησε τον παρέλαβε δε ο Ηγούμενος ενός γειτονικού Κοινοβίου, και τον επεριποιείτο, επειδή ο άρρωστος δεν είχεν ούτε και τα στοιχειώδη μέσα διά τας ανάγκας του. Έλεγε δε ο Ηγούμενος προς τους υποτακτικούς του «κουρασθήτε ολίγον, διά να περιποιηθώμεν τον ασθενή». Ο άρρωστος είχε μίαν χύτραν γεμάτην από χρυσά νομίσματα· έσκαψε λοιπόν ένα λάκκον κάτω από το άχυρόστρωμα, εις το οποίον ήτο εξηπλωμένος, και έκρυψεν εκεί την χύτραν. Μετ' ολίγον απέθανε, χωρίς να είπη, κατά τας τελευταίας του στιγμάς, τίποτε διά τον κρυμμένον θησαυρόν.

Μόλις τον έθαψαν, είπεν ο Ηγούμενος εις τους Μοναχούς:

- Πάρετε τώρα απ' εδώ το άχυρόστρωμα αυτό.

Καθώς όμως οι Μοναχοί έσυμμάζευαν το στρώμα, εύρον την χύτραν με τα χρυσά νομίσματα, που ήσαν θαμμένα εκεί. Διότι το πράγμα έγινε φανερόν από τον λάκκον που υπήρχεν εκεί. Κατάπληκτοι δε τα έφεραν εις τον Ηγούμενον.

Όταν ο Ηγούμενος είδε τον μικρόν εκείνον θησαυρόν και έμαθε πως ευρέθη, είπεν εις τους Μοναχούς του:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΖ΄ (Ο μοναχός στο κοινόβιο να μην έχει ατομική περιουσία)

-Επειδή ο Μοναχός αυτός ούτε εφ' όσον έζη, ούτε όταν απέθνησκεν, ώμολόγησε τίποτε διά το χρυσίον αυτό, αλλ' εις αυτό έστήριξεν όλας του τας ελπίδας, εγώ δεν το έγγίζω καθόλου πάρετε το, όπως είναι, και θάψατε το εις τον τάφον, μαζί με τον νεκρόν.

Οι Μοναχοί εξετέλεσαν την εντολήν του Ηγουμένου και καθώς εγύριζαν από τον τάφον, είδον ότι επάνω εις το μνήμα έπεσε φωτιά από τον ουρανόν, η οποία διετηρήθη πολλές ημέρας, χωρίς να σβύση, μέχρις ότου κατέφαγε και τους λίθους ακόμη, και το χώμα του τάφου και όλα, όσα ευρίσκοντο μέσα εις το μνήμα.

Όσοι είδον αυτό το φοβερόν θέαμα εξεπλήσσοντο και εθαύμαζον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ΄

(Να επιδιώκουμε την συναναστροφή εναρέτων ανθρώπων)

Περί του ότι δεῖ τον σωθῆναι βουλόμενον τας των εναρέτων συντυχίας μεταδιώκειν ὡς πάνυ ωφελίμους, επερωτάν τε αυτούς και μανθάνειν παρ' αυτών τα σωτήρια, μετ' επιθυμίας σφοδράς και πόθου ζέοντος.

Πρέπει εκείνος, ο οποίος θέλει να σωθῇ, να επιδιώκη την συναναστροφήν των εναρέτων ανθρώπων, ως πάρα πολύ ωφέλιμον, να τους ερωτά, μετά σφοδράς επιθυμίας και πόθου φλογερού, διά να μανθάνη από αυτούς ὅσα εἶναι απαραίτητα διά την ψυχικήν σωτηρίαν.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

Εἰπεν ὁ ΑΒΒΑΣ Παλλάδιος δεῖ τὴν κατὰ Θεὸν ἀσκουμένην ψυχὴν ἢ μανθάνειν πιστῶς & οὐκ οἶδεν, ἢ διδάσκειν σαφῶς ἃ ἔγνω εἰ δὲ ὁπότερον μὴ βούληται, μανίαν νοσεῖ ἀρχὴ γὰρ ἀποστασίας, ἀδιδασκαλίας λόγος και ἀνορεξία λόγου, δν αἰεὶ πεινᾷ ἡ ψυχὴ τοῦ φιλοθέου.

2. Ἀδελφὸς ἤρωτησε γέροντα λέγων" Ἀββᾶ, ἰδοὺ παρακαλῶ τοὺς γέροντας και λέγουσί μου περὶ τῆς ψυχῆς μου, και οὐδὲν κατέχω ἐκ τῶν λόγων αὐτῶν" τί οὖν και παρακαλῶ αὐτούς, μηδὲν ποιῶν; Ὅλος γὰρ εἰμι ἀκαθαρσία. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ἀγγεῖα δύο κοῦφα και λέγει αὐτῷ ὁ γέρων υπαγε, φέρε ἐν τῶν ἀγγείων και βαλῶ ἔλαιον, πλῦνον αὐτὸ και μετάβαλε, και θές εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

Ἐποίησεν οὖν ὁ ἀδελφὸς οὕτως ἅπαξ και δις και κενώσας τὸ ἔλαιον, ἔθηκε τὸ ἀγγεῖον ὅπου ἦν τὸ πρότερον. Εἶτα λέγει αὐτῷ ὁ γέρων" φέρε ἄρτι τὰ δύο ὁμοὺ και ἴδε ποῖον καθαρώτερόν ἐστι λέγει ὁ ἀδελφὸς εἰς ὅπερ τὸ ἔλαιον ἔβαλον ἀπεκρίθη ὁ γέρων οὕτως ἐστὶν ἡ ψυχὴ και γὰρ εἰ και οὐδὲν κατέχει ἐξ ὧν ἔρωτα, ὅπερ οὐκ οἶμαι, ὅμως πλέον καθαρίζεται του μὴ ἐρωτῶντος ὅλως.

3. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Παλλάδιος ὑπὲρ θυρίδα φωτεινὴν, δεῖ μεταδιώκειν τὰς τῶν ὁσίων ἀνδρῶν συντυχίας, ἓνα διὰ τούτων καθάπερ λεπτόγραφον βιβλίον δυνηθῇ τις ἰδεῖν και τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν, και διὰ τῆς ἀντιπαραθέσεως τὴν ραθυμίαν ἢ τὴν ἐπιμέλειαν ἑαυτοῦ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ΄ (Να επιδιώκουμε την συναναστροφή εναρέτων ανθρώπων)

ἐπιγινῶ" πολλὰ γάρ ἐστι καὶ τῶν φαινομένων παρὰ τοῖς ἐναρέτους, τὰ μαρτυροῦντα τῇ τῆς ψυχῆς καθαρότητι, ἢ τὲ χροιᾷ τῶν προσώπων ἢ ἐπανθοῦσα τῇ πολιτεία καὶ ὁ στολισμὸς τῆς ἐσθῆτος καὶ τὸ τοῦ ἥθους ἀπέρπερον, καὶ τὸ ἐν λόγοις ἄτυφον" καὶ τὸ τῶν λέξεων ἀπερίεργον" καὶ τὸ τῶν νοημάτων συνετὸν καὶ ἢ των τρόπων εὐλάβεια, καὶ τοὺς προσέχοντας τὰ μέγιστα ὠφελεῖ καὶ ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν τύπους ἀρετῆς ἀναλλοιώτους ἐντιθησιν.

4. Ἄδελφός ἦρωτησε γέροντα λέγων" καλὸν το παραβάλλειν γέρουσιν ἢ τὸ ἡσυχάζειν: καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων τὸ παραβάλλειν τοῖς γέρουσιν ἦν ὁ κανὼν τῶν ἀρχαίων Πατέρων.

5. Ἦλθε πότε ἀδελφὸς πρὸς τὸν ἀββᾶς Ἰωάννην τὸν Κολοβὸς ὃψὲ καὶ ἐσπούδαζεν ἀπελθεῖν. Ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ λαλεῖν μετὰ τοῦ γέροντος περὶ ὠφελείας, γέγονε πρῶι, καὶ οὐκ ἔγνωσαν καὶ ἐξῆλθεν ὁ γέρων προπέμπων αὐτὸν καὶ ἔμειναν λαλοῦντες ἕως ἔκτης ὥρας καὶ εἰσήνεγκεν αὐτὸν ὁ γέρων καὶ γευσάμενος, οὕτως ἀπῆλθε.

6. Διηγῆσατο ὁ Ἀββᾶς Κασσιανὸς περὶ γέροντος ἐν ἐρήμῳ καθεζομένου, ὅτι παρεκάλεσε τὸν Θεὸν χαρίσασθαι αὐτῷ ὥς τὲ μηδέποτε νυστάξαι αὐτὸν κινουμένης ὁμιλίας πνευματικῆς εἰ δὲ τις καταλαλιᾷς ἢ ἀργολογίας λόγους ἐπιφέρει, εἰς ὕπνον καταφέρεσθαι, ἵνα μὴ ἰοῦ τοιούτου γεύσωνται αἱ ἀκοαὶ αὐτοῦ καὶ ὁ ἐζήτει, δέδωκεν αὐτῷ ὁ Θεός. "Ἐλεγεν οὖν οὗτος τὸν διάβολον σπουδαστῶν εἶναι τῆς ἀργολογίας, πολέμιον δὲ πάσης διδασκαλίας πνευματικῆς καὶ τοιούτῳ ὑποδείγματι ἐπιστοῦτο τὸν λόγον εἰπὼν.

Ποτὲ λαλοῦντός μου περὶ ὠφελείας πρὸς τίνας ἀδελφούς, τοσούτῳ ὕπνου βάρει κατεσχέθησαν, ὥς μηδὲ τὰ βλέφαρα αὐτῶν κινεῖν δύνασθαι. Εἵτα θέλων ἐγὼ δεῖξαι τοῦ δαίμονος τὴν ἐνέργειαν φανερᾶν, λόγον ἀργολογίας παρεισήνεγκα" ἐφ' ᾧ χάρεντες, παραχρῆμα ἀνένηψαν" στενάξας δὲ εἶπον ἰδοὺ μέχρι μὲν περὶ οὐρανίων πραγμάτων, ἀδελφοί, διελεγόμεθα, πάντων ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοὶ τῷ ὕπνῳ κατεῖχοντο" ἡνίκα δὲ λόγος ἀργὸς ἐρρῦη, πάντες μετὰ προθυμίας διανέστητε παρακαλῶ οὖν, ἀδελφοί, ἐπιγινωτε τοῦ πονηροῦ δαίμονος τὴν ἐνέργειαν καὶ ἑαυτοὺς προσέχετε, φυλαττόμενοι τὸν νυσταγμόν, ἡνίκα τί ποιεῖτε πνευματικῶν ἢ ἀκούετε.

7. Ἀπῆλθε πότε δ' Ἀββᾶς Ποιμὴν, ὅτε ἦν νεώτερος, πρὸς τινὰ γέροντα, ῥωτησάμενος αὐτὸν τρεῖς λογισμούς. Ὡς οὖν ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα, ἐπελάθετο τοῦ ἐνός, καὶ ἠρώτησε περὶ τῶν δύο καὶ ἀκούσας τὸν λόγον, ὑπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ καὶ ὥς ἔθηκε τὴν χεῖρα ἀνοίξαι τὸ κλειδίον, ἀνεμνήσθη τοῦ λογισμοῦ οὐ ἐπελάθετο καὶ ἀφῆκε τὸ κλειδίον καὶ ἀνέκαμψε πρὸς τὸν γέροντα. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ γέρων λέγει: ἐτάχυνας τοῦ ἐλθεῖν, ἀδελφὲ καὶ δὲ διηγῆσατο αὐτῷ εἰπὼν, ὅτι ὅτε ἔθηκα τὴν χεῖρά μου λαβεῖν τὸ κλειδίον, ἐμνήσθην τοῦ λογισμοῦ δὲν ἐζήτουν καὶ οὐκ ἤνοιξα, ἀλλ' εὐθέως ἀνέκαμψα'

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ΄ (Να επιδιώκουμε την συναναστροφή εναρέτων ανθρώπων)

ἦν δὲ τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ πολὺ σφόδρα. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ γέρων· Ποιμὴν Ἀγγέλων ποιμὴν ἢ ν' καὶ λαληθήσεται σου τὸ ὄνομα ἐν πάσῃ γῇ Αἰγύπτου.

8. Τρεῖς τῶν Πατέρων εἶχον ἔθος κατ' ἐνιαυτὸν ὑπάγειν πρὸς τὸν μακάριον Ἀντώνιον" καὶ οἱ μὲν δύο ἡρώτων αὐτῶν περὶ λογισμῶν καὶ σωτηρίας ψυχῆς, ὁ δὲ εἷς ἐσιώπα πάντοτε, μηδὲν ἔρωτων. Πολλάκις οὖν ἐλθόντων, καὶ οὕτω τοῦ ἀδελφοῦ ἐκείνου σιωπῶντος καὶ μηδὲν ἔρωτωντος, λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος ἰδοὺ τοσοῦτον χρόνον ἔχεις ἐρχόμενος ὧδε, καὶ οὐδὲν ἔρωτας μέ; ἐκεῖνος δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ἄρκει μοὶ μόνον τὸ βλέπεις σε, πάτερ.

9. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Παφνούτιος, ὅτι εἰς πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς τῶν γερόντων, δις τὸν μῆνα παρέβαλλον αὐτοῖς, ἔχων τὸ κελλίον διστάμενον ἀπ' αὐτῶν μίλια δώδεκα καὶ πάντα λογισμὸς ἔλεγον αὐτοὺς καὶ οὐδὲν μοὶ ἕτερον ἔλεγον, ἢ τοῦτο ὅτι εἰς ὃν τόπον ἀπέλθῃς, μὴ μέτρει σὲ αὐτὸν καὶ ἔσει ἀναπαυόμενος.

10. Διηγῆσαντο περὶ τινὸς γέροντος, ὅτι ἐποίησεν ἐβδομήκοντα ἐβδομάδας, ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος ἔσθιων ἡτεῖτο δὲ περὶ τινὸς ρήματος τῆς γραφῆς, καὶ οὐκ ἀπεκάλυπεν αὐτῷ ὁ θεὸς λέγει οὖν ἐν ἑαυτῷ ἰδοὺ τοσοῦτους καμάτους ἐποίησα, καὶ οὐδὲν ἦνυσα ὑπάγω οὖν πρὸς τὸν ἀδελφός μου καὶ ἐρωτήσω αὐτόν. Καὶ ὥς ἔκλεισε τὴν θύραν αὐτοῦ ἀπελθεῖν, ἀπεστάλη αὐτῷ Ὁ Ἀγγελὸς Κυρίου λέγων· αἱ ἐβδομήκοντα ἐβδομάδες ἃς ἐνηστευσας, οὐκ ἤγγισαν πρὸς τὸν Θεόν· ὅτε δὲ ἐταπείνωσας σεαυτὸν ἐξελθεῖν πρὸς τὸν ἀδελφόν σου, ἀπεστάλην τοῦ ἀναγγεῖλαι σοὶ τὸν λόγον καὶ πληροφορήσας αὐτὸν περὶ οὗ ἐζήτει λόγου, ἀπῆλθεν.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Παλλάδιος εἶπεν· Ἡ ψυχὴ, ἡ ὁποία ασκεῖται κατὰ Θεόν, πρέπει ἢ νὰ μανθάνῃ με εὐλικρίνεια ὅσα δὲν γνωρίζει, ἢ νὰ διδάσκῃ με σαφήνεια ὅσα ἔμαθεν. Ἐάν δὲ δὲν θέλω νὰ κάμῃ τίποτε ἀπὸ τὰ δύο, τότε κατέχεται ἀπὸ μανίαν· διότι ἡ ἀρχὴ τῆς ἀποστασίας εὐρίσκεται εἰς τὴν σιγὴν τοῦ διδακτικοῦ λόγου καὶ εἰς τὴν ἔλλειψιν ἐπιθυμίας πρὸς διδασκαλίαν, ἐπειδὴ ἡ φιλόθεος ψυχὴ πεινᾷ πάντοτε λόγον Θεοῦ.

2. Ἐνας ἀδελφός ἡρώτησε Γέροντα·

Αββά, παρακαλῶ τοὺς Γέροντας καὶ με διδάσκουν περὶ τῆς ψυχῆς μου τίποτε ὅμως δὲν εφαρμόζω ἀπὸ τοὺς λόγους τῶν πρὸς τί λοιπὸν νὰ τοὺς παρακαλῶ, ἐφ' ὅσον δὲν κάνω τίποτε; Εἶμαι ὅλος ἀκάθαρτος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ΄ (Να επιδιώκουμε την συναναστροφή εναρέτων ανθρώπων)

Εκεί δε πλησίον, ήσαν δύο κενα δοχεία. Αφού ήκουσεν ο Γέροντας τον Μοναχόν, του λέγει:

- Πήγαινε, φέρε ένα από αυτά τα αγγεία και βάλε λάδι, ύστερα πλύνε το, αναποδογύρισε το και βάλε το πάλιν εις την θέσιν του.

Ο αδελφός, πράγματι, έκαμεν αυτό, που του υπέδειξεν ο Γέρων και πρώτης και δευτέραν φοράν: αφού δε έκένωσε το αγγείον από το λάδι, το έβαλε και πάλιν εκεί, όπου ήτο προηγουμένως. Μετά ταύτα του λέγει πάλιν ο Γέρων:

- Φέρε τώρα και τα δύο μαζί και πρόσεξε να ίδης ποίον είναι το καθαρώτερον.

Ο αδελφός, αφού εξήτασεν, είπεν: –Εκείνο, εις το οποίον προηγουμένως έβαλα το έλαιον. Τότε, εν συμπεράσματα, του απαντά ο Γέρων:

- Έτσι συμβαίνει και με την ψυχήν· και εάν ακόμη τίποτε δεν συγκρατη και δεν εννοή εξ όσων έρωτα, πράγμα το οποίον δεν πιστεύω, πάντως καθαρίζεται περισσότερο, από εκείνον που καθόλου δεν έρωτά.

3. Ο Αββάς Παλλάδιος είπεν ο άνθρωπος πρέπει, περισσότερο και από το φωτεινόν παράθυρον, να επιδιώκη τας συναναστροφάς οσίων ανδρών, διά να δυνηθή να ίδη την καρδίαν του, ως να αναγιγνώσκη καθαρογραμμένον βιβλίον, και να αντιληφθή, τοιουτοτρόπως, την οκνηρίαν ή επιμέλειαν δια της συγκρίσεως της ζωής του προς την ζωήν εκείνων. Διότι αρκεται είναι αι εκδηλώσεις των εναρέτων, που μαρτυρούν την καθαρότητα της ψυχής των, όπως το χρώμα, που σκορπίζει εις το πρόσωπον η κατά Θεόν πολιτεία και ο στολισμός του φορέματος και η απλότης του χαρακτήρος και το ταπεινόν κατά τας συζητήσεις και η έλλειψις φιλοπεριέργου διαθέσεως από τας λέξεις και η σύνεσις των νοημάτων και η ευλάβεια των τρόπων, όλα αυτά ωφελούν πάρα πολύ αυτούς, που τα προσέχουν, και εγχαράσσουν εις τας ψυχάς των αναλλοίωτα πρότυπα αρετής.

4. Ένας αδελφός ήρώτησεν ένα Γέροντα:

– Πάτερ μου, τι είναι προτιμότερον να επισκέπτεται κανείς τους Γέροντας ή να ησυχάζη εις το κελλί του;

– Η επίσκεψις προς τους Γέροντας απήντησεν εκείνος- ήτο και κανών των αρχαίων Πατέρων.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ΄ (Να επιδιώκουμε την συναναστροφή εναρέτων ανθρώπων)

5. Κάποτε ένας αδελφός έπεσκέφθη, αργά το απόγευμα, τον Αββάν Ιωάννην τον Κολοβόν, και έβιάζετο να φύγη. Όταν όμως ήρχισε να ομιλή με τον Γέροντα περί ψυχικής ωφελείας, τόσον πολύ απερροφήθη, ώστε επέρασεν όλη η νύκτα και εξημέρωσε, χωρίς να το αντιληφθούν. Ο Αββάς Ιωάννης έβγήκε με τον επισκέπτη του, δια να τον κατευοδώση και παρέμειναν, και πάλιν, συνομιλούντες μέχρι της έκτης ώρας,¹¹ όπότε ο Γέρων ωδήγησεν εκ νέου τον αδελφόν εις το κελλί του, και αφού έγευματίσε, τότε μόνον ανεχώρησεν.

6. Ο Αββάς Κασσιανός διηγήθη την ακόλουθον ιστορίαν. Κάποτε ένας Γέρων εμόναζεν εις την έρημον και παρεκάλεσε τον Θεόν να του δώση το εξής χάρισμα: όταν διεξάγεται πνευματική και ψυχωφελής συζήτησις, ποτέ να μη νυστάζη: όταν όμως κάποιος λέγη αργολογίας ή συκοφαντίας, να του έρχεται βαθύς ύπνος, διά να μη δοκιμάση η ακοή του το έκ των λόγων αυτών δηλητήριον. Πράγματι, αυτό που εξήτησε, του το έδωσεν ο Θεός. Έλεγε λοιπόν, αυτός ο ενάρετος Γέρων, ότι ο διάβολος είναι τεχνίτης της αργολογίας και εχθρός κάθε πνευματικής διδασκαλίας. Έβεβαίωνε δε την άποψίν του αυτήν με το εξής παράδειγμα.

Μίαν φοράν ωμίλουν προς αδελφούς, που με επεσκέφθησαν, περί διαφόρων ψυχωφελών πνευματικών ζητημάτων: οι ακροαταί μου τόσον πολύ ένύσταξαν, ώστε ούτε τα βλέφαρά των δέν ηδύναντο να κινούν. Όταν είδον αυτήν την βαρείαν υπνηλίαν, και επιθυμών να δείξω, ότι αυτό ήτο ολοφάνερη ενέργεια του δαίμονος, ήρχισα να συζητώ διαφόρους αργολογίας: μόλις οι συνομιληταί μου ήκουσαν την αργολογίαν εξενύσταξαν αμέσως και χαρούμενοι ήρχισαν να με παρακολουθούν. Τότε άνεστέναξα – συνέχισεν ο Γέρων - και είπον προς τους συνομιλητάς μου αδελφοί μου, όταν έσυζητούσαμεν δι' ουράνια πράγματα, τα μάτια σας κατεκυριεύοντο από τον ύπνον όταν όμως ήλθεν εις το μέσον λόγος ανωφελής και μάταιος, όλοι μετά προθυμίας εξενυστάξατε. Σας παρακαλώ λοιπόν, αδελφοί μου, να αντιληφθήτε καλώς την ενέργειας του πονηρού δαίμονος και να προσέχετε τον εαυτόν σας, προφυλασσόμενοι από τον νυσταγμόν, οσάκις πράττετε ή ακούετε κάτι το πνευματικόν.

7. Κάποτε ο Αββάς Ποιμήν, όταν ήτο νεώτερος, μετέβη εις ένα Γέροντα, διά να τον έρωτήση περί τριών λογισμών. Καθώς λοιπόν ήλθεν εις τον Γέροντα, ελησμόνησε τον ένα και ήρώτησε μόνον διά τους δύο αφού δε ήκουσε τας καταλλήλους συμβουλάς,

¹¹ Δωδεκάτη ώρα κατά το βυζαντινός ωρολόγιον είναι πάντοτε η ώρα της δύσεως του ηλίου, η δε έκτη εξ ώρας προ ταύτης ήτοι η μεσημβρία.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ΄ (Να επιδιώκουμε την συναναστροφή εναρέτων ανθρώπων)

εγύρισεν εις το κελλίον του. Μόλις όμως έβαλε το χέρι του εις το κλειδί, διά να ανοίξη, ένεθυμήθη τον λογισμόν, που είχε λησμονήσει και επανήλθε πάλιν οπίσω εις τον Γέροντα. Όταν τον είδεν ο Γέρων του είπε κάπως κατάπληκτος αδελφέ μου, γρήγορα επανήλθες. Τότε εκείνος διηγήθη εις τον Γέροντα, ότι μόλις έλαβον το κλειδί για να ανοίξω την θύραν του κελλίου μου, ένεθυμήθην τον λογισμόν, τον οποίον ανεζήτουν και χωρίς να ανοίξω το κελλί μου, ήλθον αμέσως εδώ. Ήτο δε η απόστασης μεγάλη. Ο Γέρων του είπε: Ποιμήν, Αγγέλων Ποιμήν: το όνομά σου θα διαλαληθή εις όλην την Αίγυπτον.

8. Τρεις Πατέρες είχαν συνήθειαν κάθε χρόνον να πηγαίνουν προς τον μακάριον Αντώνιον και από αυτούς οι μεν δύο ηρώτων τον μέγαν Αντώνιον περί των διαφόρων λογισμών και περί του πώς θα επιτύχουν την σωτηρίαν της ψυχής των, ενώ ο τρίτος εσιώπα, χωρίς να έρωτά τίποτε. Αφού, λοιπόν, επεσκέφθησαν πολλές φορές τον μέγαν Αντώνιον, κατά τας οποίας εκείνος ο αδελφός διαρκώς εσιώπα και τίποτε δεν ηρώτησε, λέγει. προς αυτόν μίαν ημέραν ο Άγιος Αντώνιος:

- Τόσον καιρόν έρχεσαι εδώ διατί δεν με έρωτάς τίποτε;
- Μού είναι αρκετόν, το ότι σε βλέπω, πάτερ μου απήντησεν ο σιωπηλός αδελφός.

9. Ο Αββάς Παφνούτιος έλεγεν, ότι εφ' όσον έζων οι Γέροντες, τους έπεσκέπτετο δύο φορές τον μήνα: το κελλί του απείχεν από αυτούς δώδεκα μίλια. Κατά τας επισκέψεις αυτές, τους εξωμολογείτο τους λογισμούς του. Εκείνοι δε μου έλεγον εις απάντησιν συνεχώς το ίδιον πράγμα:

– Όπου και αν μεταβής, Παφνούτιε, να μη λογαριάζης τον εαυτόν σου και θα είσαι αναπαυμένος.

10. Διηγήθησαν δι' ένα Γέροντα ότι επι εβδομήντα εβδομάδας έτρωγε μόνον μίαν φοράν την εβδομάδα. Κατά το διάστημα αυτό παρεκάλει τον Θεόν να του φανερώση την σημασίαν μιάς φράσεως από την Αγίαν Γραφήν, αλλ' ο Θεός δεν του την απεκάλυψεν. Είπε λοιπόν προς τον εαυτόν του τόσοις κόπους έκανα και τίποτε δεν κατόρθωσα· θα υπάγω προς τον αδελφόν μου και θα τον έρωτήσω. Καθώς δε έκλειε την θύραν του κελλίου του, δια να μεταβή εις τον αδελφόν, απεστάλη προς αυτόν Άγγελος Κυρίου και του είπε:

– Αι εβδομήντα εβδομάδες, κατά τας οποίας ένήστευσες, δεν έφθασαν προς τον Θεόν· όταν δε εταπεινώθης και εσκέφθης να επισκεφθής τον αδελφόν σου, με

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ΄ (Να επιδιώκουμε την συναναστροφή εναρέτων ανθρώπων)

έστειλεν ο Θεός προς σέ, διά να σου φανερώσω την έννοιαν του ρητού, που εξήτεις. Πράγματι δέ, αφού τον επληροφόρησε δι' όσα εξήτει, ανεχώρησε.

Β'. Του Αββά Μάρκου

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ύποτίθεται τὸ πλησίον καθὰ ἐπίσταται θεὸς δὲ ἐνεργεῖ τὸ ἀκούοντι καθὰ ἐπίστευσε. Μακρόθυμος ἀνὴρ, πολὺς ἐν φρονήσει δμοίως καὶ ὁ λόγους σοφίας παραβάλλον τὸ οὗς αὐτοῦ. Μὴ ἀπαγαίνου μανθάνειν, κὰν λίαν φρόνιμος τυγχάνης ἢ γὰρ οἰκονομία τοῦ θεοῦ ὠφελιμωτέρα ἔστι τῆς ἡμετέρας φρονήσεως. Τὸ βουλομένω τὸν σταυρὸν ἄραι καὶ Χριστῷ ἐπακολουθῆσαι, προηγουμένως γνώσεως καὶ μαθήσεως ἐπιμελητέον διὰ τῆς ἀδιαλείπτου ἐν αὐτῷ τῶν λογισμῶν ἐρεύνης καὶ πολλῆς μερίμνης περὶ σωτηρίας, καὶ ἐρωτήσεως τῶν ὁμοφρόνων καὶ συμψύχων δούλων τοῦ θεοῦ, καὶ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἀγωνιζομένων, ἵνα μὴ ἀγνοῶν ποῦ καὶ πῶς περιπατεῖ, ἐν σκότει ἄνευ φωτὸς λύχνου ὁδεύῃ “Ὁ γὰρ ἰδιορρῦθμος ἄνευ εὐαγγελικῆς γνώσεως καὶ διακρίσεως καὶ ὁδηγίας τινὸς ὁδεύων, πολλὰ προσκόπτει εἰς πολλοὺς βόθρους καὶ παγίδας τοῦ πονηροῦ ἐμπίπτει πολλὰ πλανᾶται πολλὰ κοπούται καὶ πολλοὺς περιπίπτει κινδύνους καὶ οὐκ οἶδε ποίου τέλους τεύζεται.

Πολλοὶ γὰρ διὰ πολλῶν κόπων καὶ ἀσκήσεων διῆλθον καὶ κακοπαθείας, καὶ μόχθους πολλοὺς ὥς διὰ Θεὸν ὑπέμειναν καὶ ἡ ἰδιορρυθμία, καὶ ἡ ἀδιακρισία, καὶ τὸ ἀνεπιδεῆς τῆς παρὰ τοῦ πλησίον ὠφελείας, ἀκύρους αὐτῶν τοὺς τοσοῦτους πόνους καὶ ματαίους εἰργάσαντο. Διὰ τοῦτο εἰ δυνατὸν συνεῖναι, ἢ γοῦν συνεχῶς συντυγχάνειν γνωστικούς ἀνδράσι σπουδαστέον καὶ ἀγωνιστέον, ὅπως κὰν μὴ αὐτὸς ἔχει λύχνον ἀληθοῦς γνώσεως, τῷ ἔχοντι συνοδεύων, μὴ περιπατῇ ἐν σκότει μὴ κινδυνεύῃ βρόχοις καὶ παγίσι καὶ τοῖς νοητοῖς περιπίπτῃ θηρίοις τοῖς ἐν τῷ σκότει νεμομένοις, καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ χωρὶς νοητοῦ λύχνου τοῦ θείου λόγου περιπατοῦντας ἀρπάζουσι καὶ διαφθείρουσι.

Ερμηνεία

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ συμβουλεύει τον πλησίον του, συμφώνως με όσα γνωρίζει ο Θεός δε ενεργεῖ εἰς τον ἀκούοντα κατὰ το μέτρον της πίστεώς του. Ο μακρόθυμος ἄνθρωπος αποβαίνει σπουδαίος κατὰ την σύνεσιν ὅπως ἐπίσης και ἐκεῖνος, που προσέχει να ακούῃ σοφά λόγια. Να μη αρνήσαι να μανθάνης, ἔστω και εἰάν είσαι πάρα πολύ συνετός, διότι η οἰκονομία του Θεοῦ δια τον ἄνθρωπον εἶναι ὠφελιμωτέρα ἀπὸ την ἱδικήν μας σύνεσιν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ΄ (Να επιδιώκουμε την συναναστροφή εναρέτων ανθρώπων)

Εκείνος, ο οποίος θέλει να σηκώσει τον σταυρόν και να ακολουθήση τον Χριστόν, πριν από κάθε γνώσιν και μάθησιν, πρέπει να φροντίση διά την συνεχή έρευνας των λογισμών του και να μεριμνήση διά την ψυχικήν του σωτηρίαν, ερωτών μετ' ενδιαφέροντος τους ομόφρονas και συμψύχους δούλους του Θεού, που αγωνίζονται τον ίδιον αγώνα, ώστε να μη κινδυνεύη να βαδίζει χωρίς φωτεινόν λύχνον, μέσα εις το σκότος αγνοών πού και πώς περιπατεί. Διότι εκείνος που βαδίζει κατά τας επιθυμίας του, χωρίς ευαγγελικήν γνώσιν και διάκρισιν και χωρίς ουδενός την οδηγίαν, συχνά σκοντάπτει και ίπτει μέσα εις πολλούς βόθρους και παγίδας του πονηρού εις πολλές πλάνας περιπίπτει, κοπιάζει πολλούς κόπους και περιπίπτει εις πολλούς κινδύνους, και δεν γνωρίζει ποίον θα είναι το τέλος του.

Διότι πολλοί επέρασαν από πολλούς κόπους και πολλές ασκήσεις και κακοπαθείας και πολλές ταλαιπωρίας υπέμειναν διά τόν Θεόν εν τούτοις όμως η ιδιορρυθμία, η έλλειψις διακρίσεως, η περιφρόνησις της εκ του πλησίον ωφελείας κατέστησαν άνευ αξίας όλους αυτούς τους κόπους, οι οποίοι, εις το τέλος, επήγαν χαμένοι. Προς αποφυγήν λοιπόν αυτού του κινδύνου καλόν είναι ο άνθρωπος να μένει μαζί με άλλον, ή, τουλάχιστον, να φροντίζει να συναναστρέφεται με γνωστικούς ανθρώπους και να αγωνίζεται να μη περιπατη εις το σκότος, συνοδεύων, εν ανάγκη, εφ' όσον ο ίδιος στερείται λύχνου αληθούς γνώσεως, εκείνον, που έχει. Ώστε να μή κινδυνεύση να περιπέση εις παγίδας και βράχια και εις τα νοητά θηρία, που αναζητούν την τροφήν των μέσα εις το σκότος και αρπάζουν και κατασπαράσσουν αυτούς που περιπατούν μέσα εις αυτό το σκότος, χωρίς τον νοητόν λύχνον του θείου λόγου.

Γ'. Του Αββά Ισαάκ του Σύρου

ΕΝ ΠΑΝΤΙ πράγματι νόμιζε σεαυτὸν ἔνδεῃ εἶναι διδασχῆς καὶ ἐν πάσῃ τῇ ζωῇ σου σοφὸς εὐρεθήσῃ.

Ερμηνεία

ΠΑΝΤΟΤΕ και διά κάθε ζήτημα να πιστεύης πως έχεις ανάγκην διδασκαλίας και εις όλην σου την ζωήν θα αποδειχθης σοφός.

Δ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΩΣ ΠΕΡ οἱ γονεῖς τῶν σωμάτων προσπάσχουσι τοῖς ἐξ αὐτῶν γεννωμένοις, οὕτω καὶ ὁ νοῦς φυσικῶς τοὺς ἑαυτοῦ πρόσκειται λόγους καὶ ὡς πὲρ τοῖς ἐκείνων ἐμπαθεστέροις, κὰν πάντων κατὰ πάντα ὥσιν οἱ παῖδες καταγελαστότατοι, πάντως φαίνονται ἐπιεικέστατοι καὶ εὐμορφωτατοι, οὕτω καὶ τὸ ἄφρονι οἱ αὐτοῦ λόγου, κὰν πάντων εἰσὶ μοχθηρότεροι, πάντως φαίνονται φρονιμώτεροι. Τὰ δὲ σοφῶ, οὐχ οὕτως οἱ αὐτοῦ λόγοι" ἀλλ' ὅταν δόξη πληροφορεῖσθαι, ὅτι ἀληθεῖς εἴσι καὶ καλοί, τότε μάλιστα οὐ πιστεύει τῇ ἑαυτοῦ κρίσει, ἀλλὰ ἄλλους σοφοὺς τῶν ἑαυτοῦ λόγων καὶ λογισμῶν κριτὰς καθίστησι, μὴ εἰς κενὸν τρέχη ἢ ἔδραμεν, καὶ ἐξ αὐτῶν τὴν βεβαίωσιν λαμβάνει.

Ερμηνεία

ΟΠΩΣ ΑΚΡΙΒΩΣ οἱ γονεῖς ποθοῦν ἰσχυρῶς καὶ αγαποῦν τα παιδιὰ των, τοιουτοτρόπως καὶ ο νοῦς, κατὰ φυσικόν λόγον, θεωρεῖ σπουδαίους τοὺς λόγους του. Καὶ ὅπως ακριβῶς οἱ γονεῖς, που τρέφουν παθολογικὴν ἀγάπην διὰ τα παιδιὰ των, τα βλέπουν σαν τα τελειότερα καὶ ὁμορφώτερα ἀπὸ τα ἄλλα, ἐστὼ καὶ ἀν ὅλοι οἱ ἄλλοι τα θεωροῦν τα πλέον ἀνόητα καὶ γελοῖα, ἐτσι καὶ οἱ ἄφρονες τοὺς λόγους των, καὶ εἴαν ἀκόμη ὅλοι θεωροῦν τοὺς λόγους του ἀφρονος ὡς τοὺς ἀνοητοτέρους, ἐν τούτοις ὁ ἴδιος τοὺς βλέπει ὡς τοὺς πλέον συνετωτέρους ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους. Διὰ τον σοφόν ὁμως ἄνθρωπον δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιον με τοὺς λόγους του ὅταν νομίση καλόν νὰ βεβαιωθῇ ἀν οἱ λόγοι του εἶναι ωφέλιμοι καὶ ἀληθινοί, τότε προπαντός, δὲν πιστεύει εἰς τὴν κρίσιν του, ἀλλὰ ὀρίζει ἄλλους σοφοὺς ὡς κριτὲς των λόγων του καὶ των σκέψεών του, μὴ τυχόν ἀσκόπως τρέχη καὶ κοπιᾷζῃ· ἀπὸ τοὺς κριτὲς δὲ αὐτοὺς βεβαιώνεται διὰ τοὺς λόγους του.

Ε'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕἰΠΕ ΓΕΡΩΝ: ὁ εἰσερχόμενος εἰς μυρεψόν, κὰν μὴδὲν ἀγοράσῃ, ἀλλὰ πάντως μεταλαμβάνει τῆς εὐωδίας, οὕτω καὶ ὁ παραβάλλων τοῖς πατράσιν ἐὰν θελήσῃ ἐργάσασθαι, ὑποδεικνύουσιν αὐτῷ τὴν ὁδὸν τῆς ταπεινώσεως, καὶ τεῖχος αὐτῷ γίνεται ἐν ταῖς ἐπιδρομαῖς τῶν δαιμόνων.

2. Παρέβαλεν ἀδελφὸς πρὸς τὸν 'Ἀββᾶς Φήλικα, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ κοσμικοὺς καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν ἵνα εἴπῃ αὐτοῖς λόγον' ὁ δὲ γέρων ἐσιώπα. Ἐπὶ πολὺ δὲ παρακαλοῦντος αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ γέρων λόγον θέλετε ἀκούσαι καὶ οἱ δὲ εἶπον" ναί, 'Ἀββᾶ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς ἄρτι οὐ κ' ἐνὶ λόγος ὅτε γὰρ ἡρώτων οἱ ἀδελφοί τοὺς γέροντας

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ΄ (Να επιδιώκουμε την συναναστροφή εναρέτων ανθρώπων)

καὶ ἐποίουν & ἔλεγον αὐτοῖς οἱ γέροντες, ὁ θεὸς ἔχορηγεὶ λόγον, διὰ τὴν τῶν ἐρωτῶντων ὠφέλειαν νῦν δέ, ἐπειδὴ ἐρωτῶσι μὲν, οὐ ποιοῦσι δὲ καὶ ἀκούουσιν, ἦρεν ὁ θεὸς τὴν χάριν ἀπὸ τῶν γερόντων, καὶ οὐχ εὔρισκousι τί λαλῆσαι ὅτι οὐκ ἔστι καὶ ἐργαζόμενος καὶ ἀκούσαντες, ἐστέναξαν καὶ εἶπον εὔξαι ὑπὲρ ἡμῶν, Ἀββᾶ.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΓΕΡΩΝ εἶπεν: Ὅποιος εἰσέρχεται εἰς αρωματοπωλεῖον, ἐστω καὶ εἰάν δεν ἀγοράσῃ τίποτε, ὡποσδήποτε ὅμως παίρνει ἐπάνω του ευωδίαν, τοιουτοτρόπως ὠφελεῖται καὶ ὁ ἐπισκεπτόμενος τοὺς Πατέρας. Εἰαν θελήσῃ νὰ ἐργασθῇ, τοῦ υποδεικνύουν τὴν οδὸν τῆς ταπεινώσεως, ποὺ γίνεται δι' αὐτόν προστατευτικῶν τείχος πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν ἐπιδρομῶν τῶν δαιμόνων.

2. Κάποτε ἓνας ἀδελφός ἐπεσκέφθη τὸν Ἀββᾶν Φήλικα, μαζί με κοσμικοὺς. Παρεκάλεσε λοιπὸν τὸν Ἀββᾶν νὰ τοὺς εἴπῃ ψυχωφελὴ λόγον· ὁ Γέρων ὅμως ἐσιώπα. Επειδὴ ὅμως ἐπιμόνως ἐξηκολούθει νὰ τὸν παρακαλῇ, εἶπεν ἐπὶ τέλους ὁ Ἀββάς Φήλιξ:

- Θέλετε νὰ ἀκούσετε λόγον;
- Ναι, Ἀββά, ἀπήντησαν οἱ ἐπισκέπται.

- Τώρα πλέον δεν ὑπάρχει λόγος – εἶπεν ὁ Ἀββάς· διότι ὅταν οἱ ἀδελφοὶ ἡρώτων τοὺς Γέροντας, καὶ ἐφήρμοζον ὅσα ἔλεγον πρὸς αὐτοὺς οἱ Γέροντες, τότε καὶ ὁ Θεὸς ἐχορήγεὶ λόγον, διὰ τὴν ψυχικὴν ὠφέλειαν τῶν ἐρωτῶντων. Τώρα ὅμως, ἐπειδὴ ἐρωτοῦν μὲν, δεν ἐφαρμόζουν ὅμως ὅσα ἀκούουν, ἀφήρεσεν ὁ Θεός τὴν χάριν τοῦ λόγου ἀπὸ τοὺς Γέροντας, καὶ δεν εὐρίσκουν λόγους διὰ νὰ λαλήσουν, ἐπειδὴ δεν ὑπάρχει αὐτός, ποὺ θὰ ἐργασθῇ τὴν ἀρετὴν.

Μόλις ἤκουσαν αὐτὰ οἱ ἐπισκέπται ἀνεστέναξαν καὶ εἶπαν:

- Προσευχῆσου δι' ἡμᾶς, Ἀββά.

ΣΤ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΜΗ ΑΠΑΝΑΙΝΟΥ νουθεσίαν Ἁγίων ἀνδρῶν, κὰν γνωστικὸς τυγχάνῃς καὶ τοῦτο γὰρ καρπὸς γνώσεως.

Ερμηνεία

[260]

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ΄ (Να επιδιώκουμε την συναναστροφή εναρέτων ανθρώπων)

ΝΑ ΜΗ αρνήσαι την νουθεσίαν Αγίων ανδρών, έστω και εάν είσαι γνωστικός διότι και αυτό είναι καρπός γνώσεως.

Ζ'. Του 'Αββά Ισαάκ

ΜΗ ΖΗΤΗΣΗΣ λαβεῖν βουλὴν παρὰ τινὸς μὴ ὄντος ἐν τῇ διαγωγῇ σου, καν λῖαν σοφὸς ὑπάρχη ἀνάθου δὲ μᾶλλον τὰ σὰ ιδιώτη ἐν πείρᾳ γεγονότα τῶν πραγμάτων, ἥπερ φιλοσόφω λόγῳ ὁμιλοῦντι ἐκ τῆς ἐξετάσεως, ἄνευ τῆς πείρας τῶν πραγμάτων. Ἡ πείρα δὲ ἔστιν, οὐχὶ τὸ εἰσελθεῖν τινὰ καὶ κατασκοπῆσαι μέρη τινὰ τῶν πραγμάτων, μήπω λαβόντα τὴν γνῶσιν εἰς ἑαυτὸν ἐκ τῆς ἐργασίας, ἀλλὰ τὸ αἰσθανθῆναι τῆς ὠφελείας αὐτῶν, καὶ τῆς ζημίας ἐνεργῶς διὰ τοῦ χρονίσαι ἐν αὐτοῖς. Καὶ γὰρ πολλάκις φαίνεται πρᾶγμα ζημίαν ἔχον, ἔνδον δὲ αὐτοῦ κεκρυμμένην ἔχει μεγάλην ὠφέλειαν καὶ ἐπὶ τοῦ ἐναντίου ὁμοίως ἄλλοτε φαίνεται τί ὠφελείας γέμον, καὶ ἔσωθεν ζημίας μεμέστωται διὸ καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῶν φαινομένων ἐπικερδῶν πραγμάτων, οὐ μικρῶς ἔζημιωθησαν. Ἐκείνη οὖν συμβούλιο χρῆσαι, τὸ ἐκ τῆς πείρας ἐπισταμένῳ τὰς φύσεις καὶ τὰς δυνάμεις τῶν πραγμάτων, καὶ ἄπταιστος ταῦτα διακρίνειν εἰδότι. "Ὅς τις τὴν ἐλευθερίᾳ, πρῶτον ἐφ' ἑαυτοῦ ἀσφαλῶς ἔκυβερνησεν, ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιστημόνως ταύτην παραδιδόναι ἐστὶν ἀξιόπιστος.

Ερμηνεία

ΝΑ ΜΗ ΖΗΤΗΣΗΣ να λάβης συμβουλήν από κάποιον, που δεν έχει πείραν του τρόπου της δικής σου ζωής, έστω και εάν είναι πάρα πολύ σοφός. Είναι προτιμότερον να αναθέσης τα προβλήματά σου εις ένα ιδιώτην, που έχει πείραν από αυτά τα πράγματα, παρά εις φιλόσοφος, που ομιλεί με λογικήν, στηριζομένην εις την θεωρητικής εξέτασιν των πραγμάτων, χωρίς όμως να έχη και πείραν αυτών. Η πείρα δε είναι όχι το να εισέλθῃ κανείς εις αὐτήν την φύσιν των πραγμάτων και να εξετάσῃ προσεκτικῶς μερικὰ ἐξ αὐτῶν, χωρίς ἀκόμη να έχῃ λάβει τὴν γνῶσιν ἀπὸ τὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ το να αἰσθανθῇ ἐμπράκτως τὴν ὠφέλειαν και τὴν ζημίαν των πραγμάτων αὐτῶν, ἐπειδὴ ἔκαμε πολὺν χρόνον εις αὐτά. Διότι εις πολλές περιπτώσεις φαίνεται ἓνα πρᾶγμα πῶς εἶναι ἐπιζήμιον, ἐνῶ μέσα του ἔχει κρυμμένην μεγάλην ὠφέλειαν. Και ἐξ ἀντιθέτου ἄλλοτε φαίνεται ἐξωτερικῶς γεμάτος ἀπὸ ὠφέλειαν, ἐνῶ ἐσωτερικῶς εἶναι ὅλον ζημία. Δι' αὐτὸ και πολλοὶ ἄνθρωποι ἐζημιώθησαν πάρα πολὺ ἀπὸ πράγματα φαινομενικῶς ἐπικερδῆ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ΄ (Να επιδιώκουμε την συναναστροφή εναρέτων ανθρώπων)

Δι' αυτό λοιπόν να χρησιμοποιήσῃς ὡς συμβουλὸν σου ἐκείνον, που ἐκ πείρας γνωρίζει καλῶς τὰς φύσεις καὶ τὰς δυνάμεις τῶν διαφόρων πραγμάτων καὶ εἶναι εἰς θέσιν νὰ διακρίνῃ, χωρὶς νὰ σφάλῃ, τὴν ἐξ αὐτῶν ωφέλειαν ἢ ζημίαν.

Ὅποιος ἐκάμεν ὀρθὴν χρῆσιν τῆς ἐλευθερίας πρῶτον εἰς τὸν εαυτὸν του, εἶναι πλέον ἄξιος ἐμπιστοσύνης διὰ νὰ τὴν ἐμπιστευθῇ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους με σύνεσιν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ' (Η ωφέλεια της υποταγής)

Περὶ τοῦ ὅτι ἀναγκαία ἡ ὑποταγὴ καὶ τίς ἡ ἐκ ταύτης ὠφέλεια, καὶ πῶς κατορθοῦται.

Περὶ τοῦ ὅτι εἶναι ἀναγκαία ἡ υποταγὴ ποία ὠφέλεια προέρχεται ἐξ αὐτῆς καὶ πῶς τὴν κατορθώνει ὁ ἄνθρωπος.

Α'. Εν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου

Ο ΑΓΙΟΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ, ἤδη φρονούσης ἀπτόμενος ἡλικίας, ἔρωτα φιλοσόφου ζωῆς ὠδινήσας, τῆς πατρίδος ἀπάρας, εἰς Ἱεροσόλυμα ἦλθε. Καὶ ἀγίως τὰ “Ἁγία προσκυνήσας, λογισμὸν ἐν ἑαυτῷ στρέφων ἦν, πῶς ἄρα τοῦ φιλοσοφεῖν ἄρξαιτο καὶ ποτέραν τῶν ἀγωγῶν ἔλοιτο, τὴν λίαν μοναδικὴν καὶ ἁμικτον, ἢ μεθ' ἐτέρων εὐλαβῶν καὶ τοῦ ἴσου σκοποῦ μεταποιουμένων; Ἀλλὰ τὸ μὲν κατὰ μόνας ἡσυχᾶσαι, τὸ γὰρ νῦν ἔχον οὐκ ἐδοκίμαζε, μὴ ἀσφαλὲς κρίνων ἀπεῖρω αὐτῷ ὄντι τοῖς τῆς πονηρίας καθ' ἑαυτὸν ὅλως διαπαλαίειν πνεύμασιν. Εἰ γὰρ τῶν ἐν κόσμῳ στρατευομένων οὐδεὶς οὕτω, φησί, τὸ θράσος ἅμαχος καὶ τὴν ἄνοιαν περιττός, ὅς παντάπασιν ἄτριβης ὢν καὶ ἀνάσκητός τα πολέμια, εὐθύς ἀπὸ γραμμῆς εἰς μέσους δὴ τοὺς πολεμίους ἑαυτὸν εἰσωθήσειε, πῶς ἂν ἐγὼ μήπω τὰς χεῖρας διδασκῶν εἰς παράταξιν, μηδὲ τοὺς δακτύλους εἰς πόλεμον, μηδὲ τὴν ἄνωθεν περιεζωσμένος δύναμιν, καὶ ταῦτα τῆς συμπλοκῆς ταύτης κατὰ πολὺ μᾶλλον κινδυνώδους οὔσης καὶ σφαλερᾶς, πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικά της πονηρίας ἀντιπαρατάξασθαι δυνηθεῖν; Λείπεται οὖν ἀγίοις μὲ πρότερον μαθητευθέντα πατράσιν, οἷς ταῦτα καλῶς προησκήθη καὶ ἔκανως ὑπ' αὐτοῦς τα πρὸς τοὺς νοητοὺς ἐχθροὺς γυμνασάμενον, εἶτα καὶ ἀπὸ τῆς ἡσυχίας φυομένους καρποὺς κατὰ καιρὸν δρέψασθαι.

Ταῦτα σοφώτατα διανοηθεῖς (ἦν γὰρ αὐτῷ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ σύνεσις ἀκριβής), πρὸς ζήτησιν τῶν μετὰ πόνων τὰς τοῦ ἀγαθοῦ μελέτας ποιησαμένων εὐθύς τρέπεται, εἰδὼς ὡς ἐκ τοῦ ποθεῖν ἀσφαλεστερα μάθησις τὲ καὶ δίδαξις. Λογγίνω τοίνυν τὰ μακαρίφ γέροντα, ὅς καὶ διαφορώτατος τῶν καθ' ἑαυτὸν Πατέρων ἐτύγγανεν ὢν, φέρων ἑαυτὸν δίδωσιν, ὁμοδίαιτος τὲ αὐτὸ καὶ σύνοικος γίνεται, σφόδρα τοὺς ἐκείνου τρόπους ἡσθεῖς, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὡς πρὸ ὅλως ἐμφύς, καὶ τὸ τοῦ θείου φάναι Δαβίδ, τὴν ψυχὴν

ὀπίσω προσκολληθεῖς ἐπεὶ καὶ ὃ τὶς συνῶν ἡγεται, τοιοῦτος ἄρα καὶ εἶναι πιστεύεται καὶ καλῶς τοῦτο ὑπὸ τῶν παλαιῶν λέγεται.

Ερμηνεία

Ο ΑΓΙΟΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ, όταν επλησίαζε προς την ανδρικήν ηλικίαν, κατελήφθη από τον έρωτα της φιλοσόφου ζωής και, εγκαταλείψας την πατρίδα του, ήλθεν εις τα Ιεροσόλυμα. Και αφού προσεκύνησεν, με αγιότητα ψυχής, τα Ἅγια προσκυνήματα, ήρχισε πλέον να τον απασχολή μονίμως η σκέψις πώς να αρχίση την έμπρακτον φιλοσοφίαν και ποίον εκ των δύο δρόμων να ακολουθησῃ, της τελείας απομονώσεως και του αυστηροῦ αναχωρητισμοῦ, ή της κοινοβιακῆς ζωής, μαζί με άλλους, που επιδιώκουν τον ίδιον σκοπόν;

Αλλά την κατά μόνας ήσυχαστικήν ζωήν, επί του παρόντος τουλάχιστον, δεν απεφάσιζε να δοκιμάσῃ, διότι δεν την έκρινεν ασφαλή, επειδή εθεώρει τον εαυτόν του τελείως άπειρον, διά να αντιπαλαίῃ μόνος του προς τα πνεύματα της πονηρίας.

Διότι – έλεγε – εάν από τους στρατιώτες του κόσμου δεν ευρίσκεται κανείς τόσον πολύ θρασύς και τόσον πολύ ανόητος, ο οποίος, αν και τελείως άπειροπόλεμος και χωρίς καθόλου να έχῃ άσκηθῇ εις τα πολεμικά έργα, να τολμήσῃ αμέσως, από το στρατόπεδόν του, να ριφθῇ εις το μέσον των εχθρών, πώς θα ήτο δυνατόν εγώ, ο οποίος ακόμη δεν έχω γυμνάσει τας χείρας μου εις παράταξιν και τα δάκτυλά μου εις πόλεμον, (ψαλμ. ρμ΄, 1), ο οποίος ακόμη δεν έχω ζωστή με την εξ ύψους δύναμιν, να μπορέσω να αντιπαραταχθώ, κατά μίαν τοιαύτην συμπλοκήν, πολύ πλέον επικίνδυνον και γεμάτην από θανασίμους παγίδας, εναντίον των αρχών, των εξουσιών, του κοσμοκράτορος του κόσμου του αιώνος τούτου, εναντίον των πνευματικών της πονηρίας;

Απομένει λοιπόν να γίνω πρώτον μαθητής αγίων πατέρων, οι οποίοι έχουν καλώς άσκηθῇ από πριν εις τους αγώνας τούτους, και αφού γυμνασθώ υπ' αυτών καλώς εις τον κατά των νοητών εχθρών πόλεμον, τότε να προσπαθῇσω να δρέψω τους καρπούς της ησυχίας. Αφού μετά πολλῆς σοφίας εσκέφθῃ όλα αυτά (διότι μεταξύ των άλλων προσόντων είχε και βαθυτάτην σύνεσιν) ήρχισεν αμέσως να αναζητῇ εκείνους οι οποίοι με κόπους πολλούς έμελέτησαν το αγαθόν, γνωρίζων ότι η ασφαλεστέρα μάθησις και διδασκαλία είναι εκείνη η οποία αποκτάται από την πείραν.

Προσέρχεται λοιπόν και εμπιστεύεται τον εαυτόν του εις τον μακάριον Γέροντα Λογγίνον, ο οποίος διέφερε πολύ από τους πατέρας, που κατώκουν μαζί του γίνεται

ομοτράπεζος καὶ συγκάτοικός του εὐχαριστηθεὶς πάρα πολὺ ἀπὸ τοὺς τρόπους του καὶ τὴν συμπεριφοράς του καὶ τόσον ἠνώθη ψυχικῶς με τὸν ὅσιον Λογγίνον, ὥστε θὰ ἔμπορούσαμεν νὰ εἰπώμεν τὸ ρητόν του θείου Δαυΐδ, προσεκολλήθη ἡ ψυχὴ του οπίσω αὐτοῦ (ψαλμ. ξβ' 9). Επειδὴ, ὅπως πολὺ ὀρθῶς λέγουν οἱ παλαιοί, με ἐκείνον που συναναστρέφεται καὶ εὐχαριστεῖται κανεὶς, πιστεύεται ὅτι εἶναι καὶ ὁμοίός του.

Β'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος ὅτι ὑπακοὴ μετὰ ἐγκρατείας ὑποτάσσει θηρία.

2. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ὅτι τὶς πότε ἤρωτησε τὸν Ἀββᾶ Παῖσιον λέγων· τί ποιήσω τῇ ψυχῇ μου, ὅτι ἀναισθητεῖ καὶ οὐ φοβεῖται τὸν Θεόν; καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων· ἀπελθε, κολλήθητι ἀνθρώπῳ φοβουμένῳ τὸν θεὸν καὶ ἐν τῷ ἔγγιζειν ἐκείνη μανθάνεις καὶ σὺ ἐξ αὐτοῦ φοβεῖσθαι τὸν Θεόν.

3. Ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας πρὸς τοὺς ἀρχομένους καὶ ὑποτασσομένους Πατράσιν Ἀγίοις, ὅτι ἡ πρώτη βαφὴ οὐκ ἀποβάλλει ὥς ἐπὶ πορφύρας καὶ ὅτι ὥς πὲρ οἱ κλάδοι οἱ ἀπαλοὶ εὐχερῶς μεταστρέφονται καὶ κάμπτονται, οὕτω καὶ οἱ ἀρχάριοι ὄντες ἐν ὑποταγῇ.

4. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Μωυσῆς τινὶ ἀδελφῶς δεῦρο, ἀδελφέ, εἰς τὴν ὑπακοὴν τῆς ἀληθείας ὅπου ἐστὶ ταπεινώσις ὅπου ἔστιν ἰσχὺς ὅπου ἐστὶ χαρὰ ὅπου ἔστιν ὑπομονὴ ὅπου ἐστὶ μακροθυμία ὅπου ἐστὶ φιλαδελφία ὅπου ἐστὶ κατάνυξις ὅπου ἔστιν ἀγάπη καὶ γὰρ ἔχων ὑπακοὴν ἀγαθὴν, πασῶν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ πεπλήρωται.

5. Παρέβαλον. πότε τέσσαρες σκητιώται τὴ Μεγάλῃ Παμβῶ, φοροῦντες δέρματα καὶ ἀνήγγειλεν ἕκαστος τὴν ἀρετὴν τοῦ ἐτέρου καὶ εἷς ἐνηστευε πολλὰ καὶ δεῦτερος ἀκτῆμων ἦν ὁ τρίτος ἔκτησατο πολλὴν ἀγάπην καὶ δὲ τέταρτος, εἴκοσιδυο ἔτη εἶχεν ἐν ὑπακοῇ γέροντος. Ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς ὁ Ἀββᾶς Παμβῶ λέγων ὑμῖν, ὅτι ἡ ἀρετὴ τοῦ τετάρτου, μείζων τῶν ἄλλων ἐστίν· ἕκαστος γὰρ ὑμῶν οἶαν ἀρετὴν ἔκτησατο, θελήματι οἰκείῳ ἐκράτησεν οὗτος δέ, τὸ θέλημα αὐτοῦ κόψας, ἄλλου ποιεῖ θέλημα, καὶ διὰ τοῦτο μείζων ὑμῶν ἐστίν· οἱ γὰρ τοιοῦτοι ὁμολογηταὶ εἰσιν, ἐὰν εἷς τέλος φυλάζωσιν.

6. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ροῦφος, ὅτι ὁ καθήμενος ἐν ὑποταγῇ Π ἀπρὸς Πνευματικοῦ, πλείονα μισθὸν ἔχει παρὰ τὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ καθ' ἑαυτὸν ἀναχωροῦντα.

7. Ἔλεγες καὶ αὐτός, ὅτι διηγῆσατο τὶς τῶν Πατέρων λέγων· ὅτι ἤρπαγην καὶ εἶδον τέσσαρα τάγματα ἐν τῇ οὐρανῷ τὸ πρῶτον τάγμα, ἄνθρωπος ἀσθενῶν καὶ εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ τὸ δεύτερον, καὶ φιλόξενος καὶ τοὺς ἀδελφοὺς ὑποδεχόμενος, καὶ διακονῶν"

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ' (Η ωφέλεια της υποταγής)

τὸ τρίτον, ὁ ἐν ἐρήμῳ διάγων, καὶ μὴ βλέπων τινὰ ἄνθρωπον τὸ τέταρτον, ὁ ἐν ὑποταγῇ καθημένος Πατὴρ καὶ ὑποτασσόμενος αὐτῷ εἰς πάντα διὰ τὸν Κύριον. Ἐφορεῖ δὲ καὶ διὰ τὴν ὑπακοὴν μανὶ ἃ κ' ἦν χρυσοῦν καὶ πλείονα τῶν ἄλλων δόξαν εἶχεν' ἐγὼ δὲ ταύτην ἰδὼν, εἶπον τῷ ὁδηγούντι με πῶς οὗτος ὁ μικρότερος πλείονα δόξαν ἔχει παρὰ τοὺς ἄλλους; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε μοι ἐπειδὴ καὶ φιλόξενος καὶ ὁ ἀναχωρητὴς τὰ ἰδί»: θελήματι τὰς ἀρετὰς εἵλοντο, ὁ δὲ ὑπήκοος πάντα τα θελήματα αὐτοῦ καταλείψας, κρέμαται τῷ θεῷ καὶ τῷ ἰδίῳ πατρὶ, καὶ διὰ τοῦτο πλέον ἐκείνων δεδόξασται.

8. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ὑπερέχιος ἡ ὑπακοή, κεῖμ ἥλιόν ἐστι τοῦ Μοναχοῦ ὁ κεκτημένος αὐτὴν εἰσακουσθήσεται ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καὶ μετὰ παρρησίας τὸ σταυρωθέντι παρασταθήσεται: ὁ γὰρ σταυρωθεὶς Κύριος, ὑπήκοος γέγονε μέχρι θανάτου.

9. Δύο ἀδελφοὶ σαρκικοὶ παρεγένοντο οἰκῆσαι ἐν Μοναστηρίῳ τινι: ὧν ὁ μὲν εἰς ἀσκητὴς ἦν' ὁ δὲ ἕτερος τὴν ὑπακοὴν εἵλετο καὶ εἰ τί ἔλεγεν αὐτῷ ὁ πατήρ, ἀδιακρίτως ἐποίει" ἔλεγε γὰρ αὐτῷ πολλάκις φῶγε πρωτὰς καὶ ἤσθιε' καὶ πάλιν μὴ φάγης ἕως ὄψε καὶ οὐκ ἤσθιε καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως, εἰ τί ἂν προσετάγη, μετὰ χαρᾶς ἐπλήρου καὶ διὰ τὴν ὑπακοὴν αὐτοῦ ἐδοξάζετο παρὰ πάντων ἐν τῷ Μοναστηρίῳ. Φθονήσας δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ ἀσκητῆς, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ δοκιμάσω αὐτὸν εἰ ἔχει ὑπακοὴν καὶ προσέλθων τῷ Πατρὶ λέγει: πέμψον μετ' ἐμοῦ τὸν ἀδελφόν, ἕνα παραβάλωμεν εἰς τινὰ χρειάν καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν ὁ Ἀββᾶς.

“Ὡς οὖν ἦλθον εἰς τὸν ποταμόν, ἐν ᾧ ἦν πλῆθος κροκοδείλων πολὺ, λέγει τῷ ἀδελφῷ ὁ ἀσκητὴς καταβῆθι εἰς τὸν ποταμὸν καὶ πάρελθαι καὶ κατέβη καὶ ἦλθον οἱ κροκόδειλοι, καὶ ἔλειχον τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ αἱ οὐ καὶ ἔβλαψαν. Ἰδὼν δὲ ὁ ἀσκητὴς, εἶπεν αὐτῷ ἀναβῆθι ἐκ τοῦ ποταμοῦ καὶ ἀνέβη ἀβλαβής. “Ὁδεύοντες οὖν, εὗρον σῶμα ἐρριμμένον ἐν τῇ δδῷ καὶ εἶπεν ὁ ἀσκητὴς εἰ εἵχομεν παλαίωμα, ἐβάλομεν ἂν ἐπάνω αὐτοῦ ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφὸς μᾶλλον εὐξωμεθα, εἰ πὼς ἀνάστη καὶ ἔστησαν εἰς προσευχὴν καὶ εὐξαμένων αὐτῶν, ἀνέστη καὶ νεκρὸς καὶ ἐκαυχάτο ὁ ἀσκητὴς λέγων, ὅτι δὲ ἡ τὴν ἄσκησίν μου ἀνέστη ὁ νεκρός. Ἀπεκάλυψε δὲ ὁ θεὸς τῷ Π ατρί τοῦ Μοναστηρίου πάντα καὶ ὡς ὑπέστρεψαν, λέγει ὁ Ἀββᾶς τῷ ἀσκητῆς τί οὕτως ἐπείρασας τὸν ἀδελφόν σου ἐν τῷ ποταμῷ; καὶ ἰδοὺ διὰ τὴν ὑπακοὴν αὐτοῦ ἀνέστη ὁ νεκρός.

10. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν: μὴ μέτρει σεαυτόν, ἀλλὰ κολλήθητι τῷ καλῶς ἀναστρεφόμενῳ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ΄ (Η ωφέλεια της υποταγής)

Ο ΑΒΒΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ είπε, ότι η υπακοή με την έγκράτειαν έχει την δύναμιν να υποτάσση και τα θηρία.

2. Ο Αββάς Ποιμὴν εἶπεν, ὅτι κάποτε κάποιος ἠρώτησε τὸν Αββάς Παῖσιος: τι νὰ κάμω, πὺ ἡ ψυχὴ μου εἶναι ἀναίσθητος καὶ δὲν φοβεῖται τὸν Θεόν; ὁ Αββάς Παῖσιος τοῦ ἀπήντησε: πῆγαινε, προσκολλήσου εἰς ἓνα ἄνθρωπον, πὺ φοβεῖται τὸν Θεόν με τὴν συναναστροφὴς σου δὲ με ἐκείνον θὰ μάθης καὶ συ ἀπὸ αὐτόν νὰ φοβάσαι τὸν Θεόν.

3. Ο Αββάς Ησαΐας ἔλεγε πρὸς τοὺς ἀρχαρίους, πὺ ἦσαν ὑποτακτικοὶ Ἀγίων Πατέρων, ὅτι ἡ πρώτη βαφὴ δὲν ξεθωριάζει ὅπως συμβαίνει με τὴν πορφύραν καὶ ὅπως ἀκριβῶς τὰ τρυφερά κλαδιὰ με ευκολίαν λυγίζουν καὶ γέρνουν, τοιοῦτοτρόπως καὶ οἱ ἀρχάριοι, πὺ εὐρίσκονται εἰς ὑποταγὴν.

4. Ο Αββάς Μωϋσῆς εἶπεν εἰς κάποιον ἀδελφόν: Ἐλα, ἀδελφέ μου, εἰς τὴν υπακοὴν τῆς ἀληθείας ὅπου ὑπάρχει ταπείνωσις ὅπου ὑπάρχει δύναμις ὅπου ὑπάρχει χαρὰ ὅπου ὑπάρχει ὑπομονή, ὅπου ὑπάρχει μακροθυμία ὅπου ὑπάρχει φιλαδελφία ὅπου ὑπάρχει κατάνυξις: ὅπου ὑπάρχει ἀγάπη, διότι ἐκεῖνος πὺ ἔχει τελείαν υπακοήν, ἔχει ἐφαρμόσει ὅλας τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ.

5. Κάποτε τέσσαρες ἀδελφοὶ ἀπὸ κάποιαν σκῆτην ἦλθον πρὸς τὸν Μεγάλον Παμβώ, φοροῦντες ὡς ἐνδύματα δέρματα ζώων. Καὶ ὁ καθεὶς ἐξ αὐτῶν ἐφάνέρωσεν εἰς τὸν Παμβώ τὴν ἀρετὴν τοῦ ἄλλου καὶ ἓνας ἐνήστευε πολὺ ὁ δεῦτερος ἦτο τελείως ἀκτῆμων: ὁ τρίτος ἀπέκτησε πολλὴν ἀγάπην· ὁ δὲ τέταρτος ἐπὶ εἴκοσι δύο ἔτη συνεχῆ εὐρίσκετο εἰς τὴν υπακοὴν ἐνός Γέροντος. Αὐοὺ λοιπόν τοὺς ἤκουσεν ὁ Αββάς Παμβώ ἀπήντησεν εἰς αὐτούς:

- Σας διαβεβαίω, ὅτι ἡ ἀρετὴ τοῦ τετάρτου εἶναι μεγαλυτέρα ἀπὸ τὰς ἀρετές τῶν ἄλλων διότι ὁ καθεὶς ἀπὸ σας τὴν ὁποῖανδῆποτε ἀρετὴν ἀπέκτησεν, ἐκράτησε με τὸ θέλημά του. Αὐτός ὅμως ἀπέκοψε τὸ θέλημά του καὶ ἐκτελεῖ θέλημα ἄλλου καὶ διὰ τούτο εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ σας. Αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι υπακούουν εἶναι ὁμολογηταί, ἐφ' ὅσον φυλάξουν τὴν ὑπακοὴν μέχρι τέλους.

6. Ο Αββάς Ρούφος εἶπεν, ὅτι αὐτός, ὁ ὁποῖος κάθεται εἰς τὴν υπακοὴν τοῦ πνευματικοῦ Πατρός ἔχει περισσότερον μισθόν ἀπὸ ἐκείνον, πὺ μόνος τοῦ παραμένει ὡς ἀναχωρητῆς εἰς τὴν ἐρήμον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ' (Η ωφέλεια της υποταγής)

7. Ο ίδιος Αββάς έλεγεν εις τους μαθητάς του όσα του διηγήθη ένας εκ των Πατέρων. Ανηρπάγην – εξιστόρει ο Πατήρ προς τον Αββαν - εις τον ουρανόν και είδον τέσσαρας κατηγορίας ανθρώπων. Η πρώτη κατηγορία ήτο ένας άρρωστος, ο οποίος όμως ηυχαρίσκει τον Θεόν: η δευτέρα κατηγορία ήτο εκείνος που φιλοξενεί τους αδελφούς, τους υποδέχεται μετά προθυμίας και τους περιποιείται η τρίτη κατηγορία ήτο εκείνος που ζή εις την έρημον μόνος του και δεν βλέπει κανένα άνθρωπον. Και η τετάρτη κατηγορία ήτο εκείνος που υπακούει θεληματικώς εις πνευματικόν Πατέρα και υποτάσσεται εις αυτόν εις όλα χάριν του Κυρίου.

Εκ των τεσσάρων αυτών κατηγοριών ανθρώπων ο τέταρτος, δηλαδή ο άνθρωπος της υπακοής, εφόρει χρυσόν περιδέραιον και είχε περισσότεραν από τους άλλους, δόξαν. Μόλις είδαν εγώ την δόξαν αυτήν – συνέχισεν ο 'Αββάς – ήρώτησα τον οδηγόν μου πως αυτός, ο μικρότερος, έχει την περισσότεραν από τους άλλους δόξαν; Ο οδηγός μου απήντησεν. Επειδή ο ασκών την φιλοξενίας και ο αναχωρητής εις την έρημον με την θέλησίν των εξέλεξαν τας αρετάς αυτάς. Ο υποτακτικός όμως εγκατέλειψεν όλα του τα θελήματα και εξαρτάται πλήρως από τον Θεόν και τον πνευματικόν του Πατέρα. Δι' αυτήν λοιπόν την αυταπάρνησίν του έχει δοξασθή αυτός περισσότερο από τους άλλους.

8. Ο Αββάς Υπερέχιος είπεν: η υπακοή είναι και πολύτιμος θησαυρός του Μοναχού: ο Μοναχός, που έχει αποκτήσει την υπακοήν, θα εισακουσθή από τον Θεόν και μετά παρρησίας θα σταθή πλησίον του Εσταυρωμένου, διότι και ο Εσταυρωμένος Κύριος υπήκουσε μέχρι θανάτου.

9. Δύο σαρκικοί αδελφοί ήλθον κάποτε να κατοικήσουν εις ένα Μοναστήριον. Εξ αυτών ο μεν ένας ήτο ασκητής, ενώ ο άλλος επροτίμησε την υπακοήν. Μετά τοσαύτης δε προθυμίας υπήκουεν εις τον πνευματικόν του Πατέρα, ώστε όσα του έλεγε τα εξετέλει αδιακρίτως. Πολλας φορές του έλεγε το πρωί φάγε, και έτρωγε άλλοτε πάλιν, μή φάγης έως το βράδυ και δεν έτρωγε. Και, εν γένει, ό,τι διετάσσετο, το εξετέλει μετά χαράς. Δι' αυτήν του την υπακοήν εδοξάζετο από όλους τους Μοναχους του Μοναστηρίου. Βλέπων αυτά ο σαρκικός αδελφός του, ο ασκητης, έφθόνησε και είπε μέσα του. Θα τον δοκιμάσω εάν έχη πραγματικήν υπακοήν. Έλθε λοιπόν εις τον Ηγούμενος και του λέγει: στείλε τον αδελφόν μου, μαζί μου, να υπάγωμεν κάπου, όπου είναι ανάγκη. Ο Ηγούμενος επέτρεψεν εις τον υποτακτικός του να φύγη. Μόλις λοιπόν οι δύο αδελφοί έφθασαν εις τον ποταμόν, που ήτο γεμάτος κροκοδείλους, λέγει ο ασκητής εις τον αδελφόν του: Κατέβα εις τον ποταμόν και πέρασε. Ο υπήκοος

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ΄ (Η ωφέλεια της υποταγής)

κατέβη. Και ήλθον οι κροκόδειλοι και έγλειφαν το σώμα του, χωρίς καθόλου να τον πειράζουν. Όταν είδεν αυτό ο ασκητής του είπε ανέβα από τον ποταμόν και ανέβη χωρίς καμμίαν βλάβην. Βαδίζοντες, μετά ταύτα, ευρίσκουν καθ' οδόν πεσμένον ένα νεκρόν γυμνόν. Και είπεν ο ασκητής. Να είχαμεν κανένα παλαιόν ένδυμα, να σκεπάσωμεν τον νεκρόν. Και απήντησεν ο αδελφός: άς προσευχηθώμεν καλύτερα, μήπως μας ακούση ο Θεός και αναστηθή. Και ήρχισαν να προσεύχονται. Και μετά την προσευχήν, ανεστήθη ο νεκρός. Ο ασκητής έκαιχάτο, και έλεγεν ότι χάρις εις την άσκησίν μου ανεστήθη ο νεκρός.

Ο Θεός εφάνέρωσεν όλα αυτά τα γεγονότα εις τον Ηγούμενον του Μοναστηρίου. Όταν λοιπόν επέστρεψαν εις το Μοναστήριον, λέγει ο Ηγούμενος προς τον ασκητήν. Διατί με τόσον επικίνδυνον τρόπον επεδίωξες να δοκιμάσης τον αδελφόν σου εις τον ποταμόν; Μάθε λοιπόν, ότι διά την υπακοήν του ανεστήθη ο νεκρός.

10. Ο Αββάς Ποιμήν είπε: «μή μετράς τα κατορθώματά σου προσκολλήσου καλλίτερα εις αυτόν, που ζή έναρέτως και παραδειγματικώς.

Γ'. Του 'Αββά Μάρκου

Ο ΩΝ υπό άμαρτίαν, οὐ δύναται μόνος περιγενέσθαι τοῦ σαρκικοῦ θελήματος διότι τὸν ἐρεθισμόν ἀπαυστον καὶ ἐγκείμενος ἔχει τοῖς πάθεσιν. Ἐμπαθεῖς ὄντας, προσεύχεσθαι δεῖ, καὶ ὑποτάσσεσθαι. Ὁ μεθ' ὑποταγῆς πυκτεύων καὶ προσευχῆς τῷ θελήματι, ἀθλητῆς ἔστιν εὐμέθοδος, τὴν νοητὴν πάλης διὰ τῆς τῶν αἰσθητῶν ἀποχῆς προφανῶς ἐπιδεικνύμενος.

Ερμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΣ που ζή υπό τον ζυγόν της αμαρτίας, δεν είναι δυνατον μόνος του να κατανικήση το σαρκικόν θέλημα, διότι έχει μέσα του ακατάπαυστον τον ερεθισμόν προς τα πάθη. 'Εφ' όσον λοιπόν είμεθα επιρρεπείς εις τα πάθη, πρέπει να προσευχώμεθα και να υποτασσώμεθα. Διότι δυσκόλως δύναται κανείς να πολεμήση χωρίς βοήθειαν τας ριζωμένας εντός ημών συνηθείας. Ο αγωνιζόμενος με υποταγήν και προσευχήν εναντίον του θελήματός του είναι επιτήδειος αθλητής, παρουσιάζων ολοφάνερα την νοητήν πάλην διά της αποχής του από τα αισθητά.

Δ'. Του Αγίου Διαδόχου

Η ΥΠΑΚΟΗ πρώτον ἐν πάσαις ταῖς εἰσαγωγίμοις ἀρεταῖς ὑπάρχειν ἔγνωσται καλὸν ἄθετει γὰρ τὴν οἴησιν, τίκτει δὲ ἡμῖν τὴν ταπεινοφροσύνην" ὅθεν καὶ θύρα γίνεται τοῦς αὐτῆς ἀνεχομένοις ἡδεώς της εἰς Θεὸν ἀγάπης. Ταύτην ἀθετήσας καὶ Ἄδὰμ, εἰς τὸν βύθιον ἀπωλίσθησε ταρταρον. Ταύτης ἐρασθεῖς ὁ Κύριος, τῷ της οἰκονομίας λόγῳ ἄχρι θανάτου ὑπήκουσε τῷ ἑαυτοῦ Πατρὶ καὶ ταῦτα ἐν οὐδενὶ ὧν ἤττων της αὐτοῦ μεγαλωσύνης, ἕνα το της ἀνθρωπίνης παρακοῆς ἔγκλημα, διὰ της ἑαυτοῦ ἐκλυσας ὑπακοῆς, εἰς τὴν μακαρίαν καὶ διαιωνίζουσαν ἐπαναγάγη ζωὴν τοῦς ἐν ὑπακοῇ ζήσαντας. Πρώτον οὖν τούτου ἐπιμελείσθαι δεῖ τοὺς πρὸς τὴν οἴησιν τοῦ διαβόλου ἀναδεχομένους τὴν πάλιν δείξει γὰρ ἡμῖν αὕτη προσιούσι πάσας ἀπλανῶς τὰς τρίβους τῶν ἀρετῶν.

Ερμηνεία

Η ΥΠΑΚΟΗ ἔχει ἀναγνωρισθῇ ὡς το πρώτον καλὸν ἐκ των ἀρχικῶν ἀρετῶν, που πρέπει νὰ ἀποκτήσῃ κανεῖς· διότι ἀποβάλλει τὴν υπερηφάνειαν, γεννᾷ δὲ εἰς ἡμᾶς τὴν ταπεινοφροσύνην. Δι' αὐτὸ καὶ γίνεται θύρα εἰς αὐτοὺς που εὐχαρίστως τὴν ἀνέχονται, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν εἰσέρχεται ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη. Τὴν ὑπακοὴν ἀπέβαλεν ὁ Ἀδὰμ καὶ ἐκατρακύλησεν εἰς τὸν τάρταρον της κολάσεως. Τὴν ὑπακοὴν αὐτὴν ἠγάπησεν ὁ Κύριος, καὶ κατὰ τὴν ἐνσαρκὸν οἰκονομίαν ὑπήκουσε μέχρι σταυροῦ καὶ θανάτου εἰς τὸν ἐπουράνιον Πατέρα Του. Υπήκουσε δὲ, ἀν καὶ δὲν ἦτο εἰς τίποτε κατώτερος ἀπὸ τὴν μεγαλωσύνην τοῦ Ἐπουρανίου Πατρός, διὰ νὰ καταργήσῃ με τὴν ὑπακοὴν Του, τὸ ἔγκλημα της ἀνθρωπίνης παρακοῆς, καὶ ὁδηγήσῃ πάλιν εἰς τὴν αἰώνιον καὶ μακαρίαν ζωὴν ὅσους θὰ ζήσουν εἰς τὴν ὑπακοὴν. Πρώτα - πρώτα λοιπὸν διὰ τὴν ὑπακοὴν αὐτὴν πρέπει νὰ φροντίζουν ὅσοι ἀναλαμβάνουν τὴν πάλιν πρὸς τὴν ἀλαζονίαν τοῦ διαβόλου· διότι αὕτη θὰ υποδείξῃ εἰς ἡμᾶς, που τὴν ἀποδεχόμεθα, ὅλας τὰς οδοὺς των ἀρετῶν, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ κίνδυνος νὰ πλανηθῇ κανεῖς.

Ε'. Του Αββά Κασσιανού

ΟΥ ΔΙ' ΑΛΛΟΥ τινὸς ἐλαττώματος οὕτως ὁ διάβολος εἰς τὸ της ἀπωλείας βάραθρον κατὰγει τὸν ἄνθρωπον, ὡς διὰ τοῦ πείσαι αὐτὸν μὴ καταδέχεσθαι τὴ διδασχὴ καὶ διατυπώσει τῶν Ἰατέρων τὸν ἑαυτοῦ βίον ρυθμίζειν, ἀλλ' ἀκολουθεῖν τῷ ἰδίῳ θελήματι. "Ὁ γὰρ τὴ οἰκεία κρίσει καὶ γνώμῃ στοιχῶν, οὐδέποτε ἀσφαλῶς ὁδεύσει, ἀλλὰ πολλὰ προσκόψει καὶ πλανηθήσεται, καὶ κινδύνους πολλοὺς καὶ χαλεποὺς ὡς ἐν σκότει βαδίζων ἀεὶ ὑποστήσεται.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ΄ (Η ωφέλεια της υποταγής)

Χρή δὲ ἡμᾶς τοῦτο μαθεῖν, καὶ ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν λαβοντας παραδείγματα εἰ γὰρ ἐκείνας καὶ χερσὶ ψηλαφῶντες, ἀφ' ἐαυτῶν κατορθῶσα: ἀδυνατοῦμεν καὶ δεόμεθα τοῦ καλῶς διδάσκοντος, καὶ ἕκαστον πρᾶγμα ὑποδεικνύοντος, πῶς οὐ μωρὸν καὶ ἀνόητόν το τὴν πνευματικῆς τέχνης, τὴν τῶν πασῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν δυσχερεστέραν καὶ ἐπιπονωτέραν, νομίζειν κατορθοῦν ἄνευ διδασκάλου; ἥτις οὐ σωματικὴ ἐστὶ καὶ δρωμένη, καθὼς αἱ λοιπαὶ τέχναι περὶ τὰ σωματικὰ μόνον καταγινόμεναι, ἀλλὰ κεκρυμμένη τὲ καὶ ἀόρατος, ἅτε καὶ πρὸς μόνην τὴν ψυχὴν ἀποβλέπουσα, καὶ σκοπὸν τοῦτον ἔχουσα, τοῦ ταύτην θεοειδῆ ἀπεργάσασθαι ἧς τινὸς τέχνης ἢ ἀποτυχία οὐ πρόσκαιρον ἔμποιε ζημίαν, ἀλλὰ ψυχῆς ἀπώλειαν προξενεῖ καὶ αἰώνιον θάνατον καὶ κόλασιν.

Ερμηνεία

ΜΕ ΚΑΝΕΝΑ ἄλλο ἐλάττωμα δεν κατακρημνίζει τόσον αποτελεσματικῶς ὁ διάβολος τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἀπωλείας, ὅσον με τὸ νὰ τὸν πείσῃ νὰ μὴ καταδέχεται νὰ ρυθμίξῃ τὴν ζωὴν τοῦ συμφώνως πρὸς τὰς διδασκαλίας καὶ συμβουλές τῶν Πατέρων, ἀλλὰ νὰ ἀκολουθῇ τὸ θέλημά του. Διότι ἐκεῖνος που ἀκολουθεῖ τὴν ἰδικήν του κρίσιν καὶ γνώμην, οὐδέποτε θὰ βαδίσῃ με ἀσφάλειαν, ἀλλὰ θὰ σκοντάψῃ εἰς πολλὰ ἐμπόδια καὶ θὰ πλανηθῇ καὶ θὰ ἀντιμετωπίσῃ πολλοὺς καὶ φοβεροὺς κινδύνους, ὥς νὰ βαδίζῃ συνεχῶς μέσα εἰς σκότος.

Ἡμεῖς δε τούτο πρέπει νὰ μάθωμεν, παραδειγματιζόμενοι ἀπὸ τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμης τῶν ἀνθρώπων. Εἴαν δηλαδὴ τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας, ἀν καὶ τὰς ψηλαφῶμεν με τὰ χέρια μας, ἐν τούτοις δεν δυνάμεθα μόνοι μας νὰ τὰς ἐκμάθωμεν, ἀλλ' ἔχομεν ἀνάγκην ἀπὸ καλὸν διδάσκαλον, που θὰ μας ὑποδεικνύῃ τὸ κάθε πρᾶγμα, πῶς λοιπὸν δεν θὰ εἶναι μωρὸν καὶ ἀνόητον νὰ νομίζομεν, ὅτι θὰ κατορθώσωμεν νὰ ἐκμάθωμεν χωρὶς διδάσκαλος τὴν πνευματικὴν τέχνην, που εἶναι ἡ δυσκολωτέρα καὶ περισσότερον κουραστικὴ ἀπὸ ὅλας τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας; Ἡ ὁποία πνευματικὴ τέχνη δεν εἶναι σωματικὴ καὶ ορατὴ, ὅπως ὅλαι αἱ ἄλλαι τέχναι που καταγίνονται περὶ τὰ σωματικὰ, ἀλλὰ ἀόρατος καὶ ἀπόκρυφος, ὡς ἀποβλέπουσα πρὸς μόνην τὴν ψυχὴν καὶ ἔχουσα ὡς σκοπὸν νὰ καταστήσῃ αὐτὴν θεοειδῆ. Ἡ ἀποτυχία εἰς τὴν τέχνην αὐτὴν δεν ἐπιφέρει πρόσκαιρον ζημίαν, ἀλλὰ προξενεῖ ἀπώλειαν ψυχῆς καὶ αἰώνιον θάνατον καὶ κόλασιν.

ΣΤ'. Του Αγίου Μαξίμου

Ο ΜΕΝ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός Θεὸς Λόγος ἐκάστη μυστικῶς ἐνυπάρχει τῶν οἰκείων ἐντολῶν καὶ δὲ Θεὸς καὶ Ἰατὴρ ὅλος ἐστὶν ἀχώριστος ἐν ὅλῳ τῷ οἰκείῳ Λόγῳ φυσικῶς. “Ὁ τοίνυν δεχόμενος τὴν θείαν ἐντολὴν καὶ ποιῶν αὐτήν, τὸν ἐν αὐτῇ τοῦ θεοῦ δέχεται Λόγον δν διὰ τῶν ἐντολῶν δεξάμενος, δι’ Αὐτοῦ καὶ τὸν ἐν Αὐτῷ φυσικῶς ὄντα συνεδέξατο Πατέρα. Ἔτσι δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἐν Αὐτῷ φυσικῶς ὄν ἀμὴν γὰρ φησι λέγω ἡμῖν. καὶ λαμβάνων ὃν τινὰ πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει· ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαντα με” ὁ γοῦν ἐντολὴν ν δεξάμενος καὶ ποιήσας αὐτήν, λαβὼν ἔχει μυστικῶς τὴν Ἁγίας Τριάδα.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΝ Θεός Λόγος του Θεού και Πατρός ευρίσκεται μυστικῶς μέσα εις εκάστην ιδιικήν του εντολήν· ο δε Θεός και Πατήρ είναι, κατά φύσιν, ὅλος ἀχώριστος ἀπὸ τον ιδικόν του Λόγον. Αυτός λοιπόν που δέχεται την θείαν εντολήν και εφαρμόζει αὐτήν δέχεται και τον Λόγον του Θεού, που υπάρχει μέσα εις αὐτήν. Αφού δε, διὰ των εντολῶν, ἐδέχθη τον Λόγον, ἐδέχθη συγχρόνως και τον φυσικῶς με τον Θεόν Λόγον υπάρχοντα Πατέρα. Ἀκόμη δε και το Ἅγιον Πνεῦμα, που συνυπάρχει φυσικῶς εις Αὐτόν. Λέγει δηλαδή το Ἱερὸν Ευαγγέλιον «Ἀληθῶς σας λέγω, ὅτι ἐκεῖνος που λαμβάνει αὐτόν που θα στείλω, ἐμὲ λαμβάνει ἐκεῖνος δε που λαμβάνει ἐμέ, λαμβάνει τον ἀποστείλαντά με» (Ἰωάν. ιγ', 20). Εκεῖνος λοιπόν που ἐδέχθη εντολήν και την ἐξετέλεσε, ἔλαβε και κρατεῖ μυστικῶς μέσα του την Ἁγίαν Τριάδα.

Ζ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕἰΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ ὁ θηβαῖος, ὅτι τρία πράγματα ἔστιν ἐντιμα ἐνώπιον Κυρίου ὅταν ἄνθρωπος ἀσθενῇ, καὶ προστίθενται αὐτῷ πειρασμοί, καὶ μετ' εὐχαριστίας δέχεται αὐτούς το δὲ δεύτερον, ὅταν τις ποιῇ πάντα τα ἔργα αὐτοῦ καθαρὰ ἐνώπιόν του Θεοῦ, καὶ μηδὲν ἔχοντα ἀνθρώπινόν το δὲ τρίτον, ὅταν τις ἐν ὑποταγῇ καθεζῆται πατρός πνευματικοῦ καὶ πάσιν ἀποτάσσεται τοῖς ἰδίῳις θελήμασιν ἔχει δὲ οὗτος ἕνα στέφανον περισσόν.

2. Εἶπε γέρων γενοῦ ὡς κάμηλος βαστάζων τὰς ἁμαρτίας σου καὶ δεδεμένος ἀκολουθῶν τῶν ἐπισταμένη τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ.

3. Ἀδελφὸς ἤρωτησε γέροντα λέγων· ὅτι ποιῶ πάντα τα πρέποντα ἐν τῷ κελλίῳ μου καὶ οὐχ εὗρισκω παράκλησιν παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ καὶ γέρων· τοῦτο σοὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ΄ (Η ωφέλεια της υποταγής)

συμβαίνει, διὰ τὸ συντρίβειν σὲ ἀπραγοτέρω καὶ βούλεσθαι σὲ τὸ θέλημά σου πρὸ 6 ἢ ναὶ λέγει ὁ ἀδελφός το γέροντι' τί οὖν κελεύεις ἓνα ποιήσω, πάτερ; ἔφη ὁ γέρων" ἀπελθε, κολλήθητι ἀνθρώπῳ φοβουμένῳ τὸν θεόν, καὶ ταπεινώσον σεαυτὸν αὐτῷ ἔκδούς το θέλημά σου καὶ τότε εὕρησιν παράκλησιν παρὰ τοῦ Θεοῦ.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ιωσήφ ο Θηβαίος εἶπεν, ὅτι τρία πράγματα εἶναι σπουδαία ἐνώπιον το Κυρίου: ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀσθενή καὶ τοῦ προστίθενται πειρασμοί, καὶ αὐτός ευχαρίστως τοὺς δέχεται. Το δεύτερον. δε εἶναι, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἐκτελή ὅλα τα ἔργα τοῦ καθαρὰ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, χωρὶς να ἔχουν τίποτε το ἀνθρώπινον. Το δε τρίτον εἶναι ὅταν κανεῖς υποταχθῇ εἰς πνευματικόν Πατέρα καὶ ἀπαρνεῖται ὅλα τα θέληματά τοῦ. Αὐτός μάλιστα ἔχει ἓνα στέφανον περισσότερον.

2. Ἐνας Γέρων εἶπε: Να γίνης ὅπως ἡ κάμηλος, * να σηκώνης τας ἀμαρτίας σου καὶ δεμένος με τὴν υπακοήν να ἀκολουθῇς αὐτόν που γνωρίζει τὸν δρόμον τοῦ Θεοῦ.

3. Ἐνας ἀδελφός ἠρώτησε Γέροντα:

– Κάνω ὅλα τα καθήκοντά μου εἰς το κελλί μου καὶ δεν λαμβάνω καμμίαν παρηγορίαν ἀπὸ τὸν Θεόν.

Ο Γέρων τοῦ ἀπήντησε:

– Αὐτό σου συμβαίνει, διότι καταπιέζεις τὸν εαυτόν σου, ἐνῶ ἀκόμη εἶσαι ἀπραγος (δεν ἔχεις δοκιμασθῇ) καὶ θέλεις να γίνῃ το θέλημά σου.

Ο ἀδελφός ἔρωτα ἐκ δευτέρου:

– Τι λοιπόν, Πάτερ, παραγγέλλεις να κάνω; Ο Γέρων ἀπήντησε:

– Πήγαινε, προσκολλήσου εἰς ἄνθρωπος, που φοβεῖται τὸν Θεόν καὶ ταπεινώσου εἰς αὐτόν ἀπορρίπτων τελείως το θέλημά σου καὶ τότε θα δοκιμάσῃς τὴν ἐκ Θεοῦ παρηγορίαν.

* Επειδὴ ἡ κάμηλος ὡς φορτηγὸν ζῶον σηκώνει μεγάλο βάρος καὶ ἀντέχει εἰς τὴν ὁδοιπορίαν καὶ κακουχίαν, ἀκολουθεῖ δε πιστῶς τὸν ὁδηγὸς τῆς, ἀλλὰ καὶ διότι διατηρεῖ καλῶς τὴν ἀνάμνησιν ἐκείνων οἱ ὁποῖοι τῆς ἔκαμαν καλὸν καὶ τοὺς ἀγαπά, τουναντίον δε ἐχθρεύεται αὐτούς οἱ ὁποῖοι τὴν ἐβλάψαν, διὰ τοῦτο λέγει ἐνταῦθα ὁ γέρων: γενου ὡς ἡ κάμηλος ἥτοι ἐνθυμοῦ το βάρος τῶν ἀμαρτιῶν σου καὶ ἀκολουθεῖ πιστῶς τὸν γνωρίζοντα τὸν δρόμον τοῦ Θεοῦ, τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας, φεύγε δε τὸν παραβλάψαντά σε διάβολον διὰ να σωθῇς.

Η'. Του Αγίου Εφραίμ

ΔΙΑ τὸ μὴ βούλεσθαι ἡμᾶς μικρὰν θλίψιν ὑπομεῖναι διὰ τὸν Κύριον, περιπίπτομεν ἄκουσιως εἰς πολλές καὶ κακὰς θλίψεις καὶ διὰ τὸ μὴ θέλαιν ἡμᾶς καταλιπεῖν τὸ ἴδιον θέλημα διὰ τὸν Κύριον, ἑαυτοὺς προξενούμεν ζημίαν ψυχῆς καὶ ὀλεθρον" καὶ διὰ τὸ μὴ ἀνέχεσθαι ἡμᾶς ἐν ὑποταγῇ καὶ ἐξουδενώσει εἶναι ἢ γενέσθαι διὰ τὸν Κύριον, ἑαυτοὺς στερίσκομεν τῆς παρακλήσεως τῶν δικαίων καὶ διὰ τὸ μὴ πειθαρχεῖν ἡμᾶς τῇ νουθεσίᾳ τῶν νομοθετούντων ἡμᾶς διὰ τὸν Κύριον, ἑαυτοὺς ποιοῦμεν ἐπιχάρμα τοῖς πονηροῦς δαίμοσι" καὶ διὰ τὸ μὴ καταδέχεσθαι ἡμᾶς τὴν ἐν ράβδῳ παιδείαν, ἢ κάμιнос τοῦ ἁσβέστου πυρὸς ἡμᾶς διαδέξεται ἔνθα οὐκ ἔσται παράκλησις.

Ερμηνεία

ΕΠΕΙΔΗ δεν θέλομεν να υπομείνωμεν μικράν θλίψιν χάριν του Κυρίου, περιπίπτομεν, παρά την θέλησίν μας, εἰς πολλές και κακὰς θλίψεις. Και διότι δεν θέλομεν να εγκαταλείψωμεν το ιδικόν μας θέλημα χάριν του Κυρίου, προξενούμεν εἰς τους εαυτούς μας ζημίαν ψυχῆς και καταστροφὴν. Και επειδὴ δεν ανεχόμεθα να εἴμεθα εἰς υποταγὴν και περιφρόνησιν χάριν του Κυρίου, στερούμεν τους εαυτούς μας ἀπὸ την παρηγορίαν των δικαίων. Και επειδὴ δεν πειθαρχούμεν εἰς την νουθεσίαν ὅσων θέτουν εἰς ἡμᾶς νόμους χάριν του Κυρίου, γινόμεθα παίγνιον των πονηρῶν δαιμόνων. Και με το να μη ανεχώμεθα την αυστηραν ανατροφήν, την οποίαν συμβολίζει ἡ ράβδος, θα μας δεχθῇ ἡ κάμιнос του πυρός, που δεν σβύνει ποτέ, ὅπου δεν υπάρχει πλέον καμμία παρηγορία.

Θ'. Του Αββά Μάρκου

ΜΗ γίνου μαθητὴς τοῦ ἐπαινοῦντος ἑαυτόν, ἵνα μή, ἀντὶ ταπεινοφροσύνης, ὑπερηφανίαν μάθης.

Ερμηνεία

ΝΑ μη γίνης μαθητὴς αὐτοῦ που επαινεί τον εαυτόν του, διὰ να μη μάθης την υπερηφάνειαν ἀντὶ της ταπεινοφροσύνης.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ'

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ'

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

Περὶ τοῦ ὅτι οὐ δεῖ ἑαυτῷ ἔν τινι καταπιστεύειν, ἀλλὰ τῆς τῶν Πατέρων συμβουλίας μετέχειν πάντα καὶ τὰ τῆς καρδίας ἀπόρρητα καθαρῶς ἐξαγορεύονται καὶ μηδὲν ἀποκρύπτοντα.

Περὶ τοῦ ὅτι δεν πρέπει να ἐμπιστεύεται κανεὶς εἰς τον εαυτὸν του διὰ τίποτε, ἀλλὰ να ἀκούῃ την συμβουλῶν των πατέρων εἰς ὅλα καὶ να εξομολογῆται καθαρῶς τα μυστικά της καρδίας του, χωρὶς να ἀποκρύπτῃ τίποτε.

Α'. Παλλαδίου

ΗΡΩΝ τις γέγονεν Ἀλεξανδρεὺς, γειννίων μοί, ἀστεῖος, νεώτερος, εὐφυῆς τὴν διάνοιαν, καθαρὸς τὸν βίον, καθ' ὑπερβολὴν λεπτὸς τὴ ἀρίστη πολιτεία, ὥς πολλοὺς των συνήθων αὐτοῦ λέγειν ὅτι πολλάκις διὰ τριῶν μηνῶν ἐσθίει μόνῃ της κοινωνία ἄρκούμενος, καὶ εἰ ποὺ παραφανεῖ ἀγριολάχανον. Πείραν δὲ τούτου ἔσχον κάγω, σὺν τῷ μακαρίτῃ Ἀλβίνῳ ἐπὶ τὴν σκῆταν ἀπιόντες, ἀπεχούση ἀφ' ἡμῶν ἐπὶ τεσσαράκοντα σημείοις καὶ ἐν τούτοις ὁδεύοντες ἡμεῖς, δεύτερον ἐφάγομεν καὶ ἐπιομεν ἐκεῖνος δὲ μηδὲν γευσάμενος, πεζεύων ἀπεστήθισε ψαλμούς, τὸν μέγαν καὶ ἄλλους δεκαπέντε τὴν πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολὴν καὶ Ἑσάϊαν καὶ μέρος Ἱερεμίου τοῦ προφήτου καὶ Λουκᾶν τὸν Εὐαγγελιστῆς καὶ τὰς Παροιμίας καὶ τοῦτον καταλαβεῖν οὐκ ἠδυνήθημεν βαδίζοντας ὃς μετὰ πόνους μεγάλους καὶ ἰδρωτάς γενναίους, τῷ τύφῳ τῆς ἀπονοίας ἄρθεῖς εἰς ὕψος μετέωρος, κακεῖθεν ἐλεεινὸν πτῶμα πάσι κατενεχθεῖς, καὶ τῶν Ἀγίων Πατέρων οἰήσει ματαῖα κατεπαρθεῖς, πάντας αὐτοὺς ἐξύβριζε λέγων ὅτι οἱ πειθόμενοι ὑμῶν τὴν διδασκαλία ἀπατῶνται· οὐ γὰρ διδασκάλοις ἑτέροις χρῆσθαι, παρεκτὸς τοῦ Χριστοῦ μόνου ὅτι αὐτὸς ὁ Σωτὴρ εἶπε· μὴ καλέσητε διδάσκαλος ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἐπὶ τοσούτον οὖν καὶ αὐτὸς ὥς ὁ προγραφεῖς Οὐάλης ἐσκοτίσθη τὴν διάνοιαν τὴ ὀλθρια ὑπερηφανία ἄνωθεν κάτω ἐλθὼν, ὥς ὕστερον σιδηρωθῆναι καὶ αὐτὸν καὶ μηδὲ τοῖς θείοις μυστηρίοις θέλαιν προσέρχεσθαι. Τελευταῖον δὲ ὥς ὑπὸ σφοδροτάτου πυρὸς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

ὕπὸ τοῦ δαίμονος ἐλαθεῖς, κατῆλθεν εἰς Ἀλεξάνδρειας θεία προνοία, ὥς τὲ ἤλῃ τὸν ἥλον ἀποκρούσασθαι.

Περίεπεσε γὰρ ἀδιαφορίαις, καὶ ἐν θεατρικοῦς καὶ ἵπποδρομίαις καὶ καπηλείοις τὰς διατριβῆς εἶχε τέλος καὶ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς γυναικομανίας ληφθεῖς, ὥς ἔσκεπτετο ἀμαρτῆσαι, μιμάδι τινὶ συνεχῶς τὰ πρὸς τὸ ἔλκος αὐτοῦ διελέγετο. Καὶ ἐν τοῖς τοιούτοις ὄντι γέγονεν αὐτῷ, κατὰ τινὰ οἰκονομίαν, ἄνθραξ κατὰ τῆς βαλάνου καὶ ἐπὶ ἐξ μηνῶν τοσούτον ἐνόσησεν, ὥς κατασαπῆναι αὐτοῦ τα μόρια καὶ αὐτομάτως ἀποπεσεῖν. "Υστερον δὲ ὑγιάνας, καὶ εἰς συναίσθησιν ἐλθὼν, ἐπανῆλθεν ἄνευ τῶν μελῶν τούτων καὶ εἰς μνήμην τῆς οὐρανίου πολιτείας ἐν θείῳ φρονήματι γεγωνῶς, καὶ ἐξομολογησάμενος τοῖς Πατράσι πάντα τα συμβεβηκότα αὐτά, ἐνερ"γῆσαι τὴ πολιτεία μὴ φθάσας, μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐκοιμήθη.

2. Ἄλλος τις πάλιν, Πτολεμαῖος ὀνόματι, δυσδιήγητον ἀρετῆς βίον ἀσκήσας τὸ κατ' ἀρχάς, ὥκησεν ἐπέκεινα τῆς σκῆτεως, εἰς τόπον καλούμενον Κλίμακα, εἰς δν οὐδεὶς ἠδυνήθη οικῆσαι τῶν Μοναχῶν, διὰ τὸ ἀπέχειν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὕδατος σημεῖα δεκαοκτῶ ἐκεῖνος δὲ βαστάσας κεράμια καὶ σπόγγον, τὴν ἐν τῷ Δεκεμβρίου καὶ Ἰανουαρίῳ μηνὶ κατερχομένην δρόσον συνάγων, καὶ ἐν τοῖς κεραμίοις ἐμβάλλων, διήρκεσεν ἑαυτῷ ἐπὶ δεκαπέντε ἔτη οὕτω ποιῶν καὶ ἐν τοσούτῳ χρόνῳ μὴ συντυχῶν ὅλως τινὶ ἀποξενωθείς οὖν διδασκαλικῆς ὠφελείας καὶ συντυχίας ἀγίων Πατέρων, καὶ συνεχοῦς κοινωνίας τῶν ἀγίων μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ τοσούτον ἐμένη ἔκτραπείς τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ὥς τὲ εἰς τὸν ἀσεβῆ αὐτοματισμῶν ἐμπεσεῖν. Τούτῳ γὰρ ὁ δυσμενὴς ὑπέθετο λέγειν μηδεμίαν οὐσίαν ἔχεις τὰ πράγματα, ἀλλ' ἀπλῶς εἶναι τὰ πάντα ἐκ τοῦ τὸν κόσμον αὐτομάτως φέρεσθαι.

Τοῦτο οὖν προϋποθέμενος αὐτὸ καὶ πολέμιος τῆς πάντων ζωῆς, ἔπειτα ἐνσκήψας ὅλως εἰς τὴν τούτου ψυχὴν, ἔλεγε τούτων λοιπὸν οὕτως ἐχόντων, τί μάτην σεαυτὸν οὕτω καταδαμάζεις, ἵνα εἰς τί σὲ ὀνήσῃ μὴ οὔσης ἀντιμισθίας; ποῖος δὲ σοὶ μισθὸς ἐξήρκεσεν ἂν τούτων τῶν πόνων; ἢ τίς καὶ ἀνταποδιδούς σου; ποία δὲ καὶ κρίσις ἐστὶν ἣν ἀπειλοῦσιν αἱ γραφαὶ ἀπρονοήτων ὑπαρχόντων ἀπάντων;

Τούτοις τοῖς σατανικοῦς λογισμοῦς κυριευθεῖς ὁ ἄθλιος Πτολεμαῖος, ἀποστᾶς τῆς ἀσκήσεως, λέγεται φέρεσθαι μετέωρος. ἔξεστηκώς των κατὰ φύσιν φρενῶν, μέχρι τῆς σήμερον ἀλώμενος ἐν Αἰγύπτῳ, ἔκδοτον ἑαυτὸν γαστριμαργία καὶ οἰνοφλυγία δεδωκῶς, μηδενὶ μηδὲν ὁμιλῶν, ἀλλ' ἐνεῶς ἀνακάμπουν τὴν ἀγοράν, ἐλεεινὸν θέαμα καὶ πλῆρες δακρύων προκείμενος χριστιανῶν ὀφθαλμοῖς, καὶ εἰς χλεῦν τοῖς ἄγνωοις τὸν ἡμέτερον βίον. Αὕτη δὲ ἡ ἀνίατος συμφορὰ κατειλήφει τὸν ἐλεεινὸν Πτολεμαῖον ἐκ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

τῆς ἀλόγου οἰήσεως, ἐν τῷ νομίζειν αὐτὸν γινῶσιν ἔχειν ὑπὲρ πάντας τοὺς ἁγίους Πατέρας, μηδέποτε αὐτοῖς συντυχῶν, ὡς τὴ τούτων διδασκαλία κυβερνηθῆναι" ἀλλ' ἀκυβέρνητος εὗρεθεῖς, εἰς τὸν ἔσχατον πυθμένα τοῦ ψυχικοῦ κατέπεσε θανάτου' οἷς γὰρ μὴ ὑπάρχει κυβέρνησις, πίπτουσιν ὡς πὲρ φύλλα.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ἔζη ἓνας Αλεξανδρινὸς ονομαζόμενος Ἦρων με αὐτὸν εἰμεθα γείτονες. Αὐτὸς ὁ Ἦρων ἦτο νεώτερος ἀπὸ ἐμέ, ευγενής, ἐξυπνος, με βίον καθαρὸν, καὶ υπερβολικὰ ἀδύνατος ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀρίστης πολιτείας του ὡς μοναχοῦ ὥστε πολλοὶ ἀπὸ τοὺς γνωστοὺς του νὰ λέγουν, ὅτι πολλάκις ἔτρωγε κάθε τρεῖς μῆνας ἀρκούμενος μόνον εἰς τὴν ἁγίαν κοινωνίας καὶ εἰς κανένα ἀγριολάχανον, εἰάν κάποτε ἐφύτρωνε εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον.

Τὸν Ἦρωνα ἐγνώρισα καὶ ἐγὼ ἐκ τοῦ πλησίον, ὅταν, κάποτε, ἐπήγαμεν εἰς τὴν σκῆτιν, μαζί με τὸν μακαρίτης τὸν Ἀλβίνον, ἡ ὁποία ἦτο μακρὰν ἀπὸ ἡμᾶς τεσσαράκοντα σημεῖα. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτό, πού εβαδίζαμεν, ἡμεῖς ἐφάγομεν καὶ ἐπίομεν δια δευτέραν φοράν, ἐνῶ ἐκεῖνος δὲν ἔβαλε τίποτε εἰς τὸ στόμα του καὶ καθὼς ἐπεζοπορεῖ ἀπήγγελλεν ἀπὸ στήθους ψαλμοὺς, τὸν μέγαν (τὸν Ἀμωμον) καὶ ἄλλους δέκα πέντε, τὴν πρὸς Εβραίους Επιστολήν, καὶ τὸν Ησαΐαν, ὡς καὶ μέρος τοῦ προφήτου Ἰερεμίου, καὶ τὸ κατὰ Λουκάν Ευαγγέλιον καὶ τὰς Παροιμίας παρὰ ταῦτα δὲ ἡμεῖς δὲν ἤμπορούσαμεν νὰ τὸν προφθάσωμεν καθὼς ἐβάδιζεν. Αὐτὸς λοιπὸν καὶ τὸσον ἐνάρετος καὶ ἀσκητικὸς, μετὰ τὸσον μεγάλους κόπους καὶ πολλοὺς ἰδρώτας, τὸσον πολὺ ἐκυριεύθη ἀπὸ τὴν υπερηφάνειαν, καὶ ἀπ' ἐκεῖ κατεκρημνίσθη. εἰς πτώσιν δι' ὅλους ἀξιοθρήνητον καταληφθεὶς δὲ ἀπὸ ματαίαν ἀλαζονείαν, καὶ θεωρῶν τὸν εαυτὸν τοῦ ἀνώτερον ἀπὸ τοὺς Ἁγίους Πατέρας, ὅλους τοὺς ἐξύβριζε λέγων· «ὅσοι ὑπακούουν εἰς τὴν διδασκαλίας σας ἀπατώνται, διότι δὲν πρέπει νὰ ἔχωμεν ἄλλον διδάσκαλος ἐκτὸς μόνον ἀπὸ τὸν Χριστόν, διότι ὁ ἴδιος ὁ Σωτὴρ εἶπε νὰ μὴ ονομάσωμεν ἐπάνω εἰς τὴν γῆν κανένα ἄνθρωπον διδάσκαλον».

Τόσον πολὺ λοιπὸν καὶ αὐτός, ὅπως καὶ ὁ Ουάλης, τὸν ὁποῖον περιέγραψα, ἐσκοτίσθη εἰς τὴν διάνοιάν του ἀπὸ τὴν ὀλεθρίαν υπερηφάνειαν καὶ κατέπεσεν ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς, ὥστε μετὰ ἐκλείσθη καὶ αὐτὸς εἰς τὸ κελλίον του, καὶ δὲν ἠθέλεν οὔτε εἰς τὰ θεία μυστήρια νὰ προσέρχεται. Τελευταῖον δὲ παρασυρθεὶς ὑπὸ τοῦ δαίμονος, ὡς νὰ κατεφλέγετο ἀπὸ σφοδρότατον πῦρ, κατήλθεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

ώστε με καρφή να ξεκαρφώση το καρφή. Εις τοιαύτην αδιαφορίαν περιέπεσεν, ώστε εσύχναζεν εις θέατρα, ιπποδρόμια και καπηλεία τελευταίως δε κατελήφθη και από ακόλαστον επιθυμίαν διά γυναίκα, ώστε εσκέπτετο να αμαρτήσῃ, εγνώρισε δε και μίαν ηθοποιόν προς την οποίαν συνεχώς ωμίλει διά το πάθος του αυτό.

Ενώ όμως ευρίσκετο εις αυτήν την κατάστασιν, κατ' οίκονομίαν Θεού, παρουσιάσθη εις την βάλανον τού αποκρύφου μέλους του άνθραξ. Και επί έξι μήνας τόσον πολύ αρρώστησεν, ώστε να σαπίσουν τελείως τα απόκρυφα μέλη του και μόνα των να αποπέσουν. "Όταν έγινε καλά και συνήλθε και από τον πυρετόν της αμαρτίας, επανήλθεν εις την σκήτιν χωρίς τα απόκρυφα μέλη του. Εκεί ένεθυμήθη την ουράνιον πολιτείαν του αποκτήσας και πάλιν το θείον φρόνημα, έξωμολογήθη εις τους Πατέρας όλα όσα του συνέβησαν μή προφθάσας όμως διά της έναρέτου πολιτείας να εκδηλώση την μετάνοιάν του μετ' ολίγας ημέρας εκοιμήθη.

2. Ένας άλλος πάλιν, ονομαζόμενος Πτολεμαίος, του οποίου τον ενάρτεον βίον είναι δύσκολον να διηγηθῇ κανείς, κατώκησε κατ' αρχάς, ως ασκητής, μακράν από την σκήτην, εις μίαν τοποθεσίαν, που ελέγετο Κλίμαξ, και εις την οποίαν δεν ηδυνήθη, μέχρι τότε, να κατοικήσῃ κανείς άλλος Μοναχός, επειδή απείχεν από την πηγὴν του νερού δεκαοκτώ σημεία. Ο Πτολεμαίος όμως επρομηθεύθη πήλινα αγγεία και με ένα σπόγγον έμάζευε την δρόσον, η οποία κατέρχεται εις τα έρημα εκείνα μέρη κατά τας νύκτας του Δεκεμβρίου και Ιανουαρίου και την έβαζε μέσα εις τα αγγεία.

Υπό τις σκληρές αυτές συνθήκας παρέμεινεν εις τον τόπον εκείνον επί δέκα πέντε έτη, κατά το διάστημα των οποίων δεν συνήντησε κανένα. Απεξενώθη λοιπόν από κάθε διδασκαλικῆς ωφέλειαν και από κάθε συναναστροφῆς με Αγίους Πατέρας και εστερήθη της συνεχούς κοινωνίας των αγίων του Χριστού μυστηρίων. Αποτέλεσμα της αποξενώσεως αυτής υπήρξε να καταληφθῇ από τόσον μεγάλην μανίαν και να εκτραπή από την ευθείαν οδόν, ώστε να περιπέσῃ εις τον ασεβή αυτοματισμόν*. Ο διάβολος δηλαδή τον παρεκίνησε να πιστεύῃ και να λέγῃ ότι τα διάφορα πράγματα του κόσμου δεν είναι δημιουργήματα του Θεού, αλλά πώς υπάρχουν δημιουργηθέντα αυτομάτως.

* Αυτοματισμός είναι η μηχανική εκτέλεσις πράξεων καλῶς ή κακῶν χωρίς και ενεργῶν να έχῃ σαφή συνείδησιν αὐτῶν, αλλά και πάσα τυχαίως και χωρίς σκοπόν γινομένη κίνησις.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

Αφού λοιπόν κατ' αρχήν ο εχθρός της ζωής όλων ενέβαλεν εις τον νούν του Πτολεμαίου αυτήν την ανόητον πλάνην, μετά ταύτα εισήλθε και ολόκληρος μέσα εις την ψυχήν του και τότε του έλεγεν· Αφού όλα είναι τυχαία και τίποτε δεν υπάρχει, διατί καταβασανίζεις ασκόπως τον εαυτόν σου; Είς τι θα ωφεληθής, εφ' όσον δεν υπάρχει ανταμοιβή μετά θάνατον; Ποιος δε μισθός αντάξιος των τόσων σκληρών κόπων σου θα ήτο δυνατόν να ευρεθῇ διά σε; Η ποίος θα ήτο ο ανταποδότης σου; Και ακόμη ποία είναι και η κρίσις, την οποίαν απειλούν αι Γραφαί, εφ' όσον όλα υπάρχουν χωρίς καμμίαν πρόνοιαν;

Όταν πλέον εκυριεύθη ο άθλιος Πτολεμαίος από τους σατανικούς λογισμούς, εγκατέλειψε την άσκησιν καί, καθώς λέγουν, έχασε τα λογικά του και παρεφρόνησε μέχρι σήμερον δε περιπλανάται ασκόπως εις την Αίγυπτον, παραδομένος εις την λαιμαργίας και την οينوποσίαν, χωρίς να ομιλή εις κανένα, αλλά περιφέρεται τελείως άλαλος εις την αγοράν, αξιοθρήνητος και αξιοδάκρυτον θέαμα εις τα μάτια των Χριστιανών, αλλά και αντικείμενον περιφρονητικών ύβρεων και σκωμμάτων εις όσους δεν γνωρίζουν την ζωήν μας. Αυτή δε η αθεράπευτος συμφορά είχε καταλάβει τον αξιοδάκρυτον Πτολεμαίον εξ αιτίας της παραλόγου υπερηφανείας του, με το να νομίζω ότι αυτός είχε φρόνησιν υπέρ όλους τους αγίους Πατέρας και τους οποίους, ως εκ τούτου, ποτέ δεν συναναστράφη ώστε να ωφεληθῇ από την διδασκαλίας των και να ρυθμιση της ζωής του με αυτήν. Ευρέθη ακυβέρνητος και δι' αυτό κατεκρημνίσθη εις το σκοτεινότερον βάθος του ψυχικού θανάτου. Διότι όσοι δεν κυβερνούν όπως πρέπει την ζωήν των πίπτουν ακριβώς ωςάν τα φύλλα από το δένδρον.

Β'. Εν τω βίω του Αγίου Σάββα

ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ Πατρός ήμῶν Σάββα ποτέ, ως εἵθιστο, κατὰ τὸν τῆς νηστείας καιρὸν ἐπὶ τὴν ἔρημον ἀναχωρήσαντος κακεῖ διάγοντος, Ἰάκωβος τὶς τῶν μαθητῶν, τὸ γένος Ἱεροσολυμίτης, τὸν τρόπον αὐθάδης, σκαιότερα τῇ γνώμῃ χρησάμενος, ἐταιρಿಸάμενος καὶ ἄλλους τῶν Μοναχῶν ὁμοίους αὐτῇ τὴν ἀπονοιαν παρὰ τὸν οὕτω καλούμενον λάκκον Ἐπτάστομον, Λαύραν ἰδίαν συνιστᾶν ἐπεχείρει, κελλία κτίζων καὶ οἶκον εὐκτήριον ἀνεγείρων, καὶ τάλλα κατασκευάζων ὅσα τῇ Λαύρᾳ χρήσιμα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

Αγανακτούντων δὲ σφόδρα τῶν ἀδελφῶν καὶ περαιτέρω τὴν οἰκοδομῆς χωρεῖν οὐκ ἔκωντων, ἐκεῖνος τὸ ἀδίκη του πράγματος καὶ ψεῦδος προσθεῖς, κατὰ γνώμην, εἶπε, Σάββα τοῦ Πατρὸς ταῦτα γίνεσθαι· ὅπερ τοῖς Μοναχοῖς ἀκουσθέν, τοῦ μὲν εἵργειν αὐτὸν τῆς οἰκοδομῆς ἐπέσχε, τοῦ λυπεῖσθαι δὲ ὅμως αὐτοὺς οὐκ ἀπήλλαξεν, ἐν ὀφθαλμοῖς δρώντας μέρος αὐτὸν οὐκ ὀλίγον τῆς Λαύρας ὑποτεμνόμενον πλὴν ἀληθῆ τὸν Ἰάκωβον λέγειν οἴομενοι ἐσιώπων, τὴν τοῦ πατρὸς ἐπάνοδος ἀναμένοντες.

Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τῆς νηστείας, καὶ αὐτὸς ὁ θεῖος Σάββας πρὸς τὴν Λαύραν ἐπανελθὼν, καὶ ὅψει τὰ γεγονότα παραλαβὼν, μετακαλεῖται μὲν τὸν Ἰάκωβον εὐθέως, παρακαλεῖ δὲ πατρικῶς ἀποσχέσθαι τοῦ ἐγγχειρήματος οὔτε γὰρ κατὰ Θεὸν εἶναι, οὔτε κατὰ γνώμην τοῖς ἀδελφοῦς, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ ἐκείνῳ λίαν ἐπισφαλές, πρὶν ἑαυτὸν - παιδαγωγῆσαι καλῶς, ἐτέρων ψυχᾶς πιστευθῆναι. Καὶ οὕτω μὲν ὁ θεῖος πατὴρ πράως τὸ πρῶτον ἐνουθετεῖ καὶ πατρικῶς ἐπεὶ δὲ τὸν Ἰάκωβον ἀντιλέγοντα ἐώρα καὶ μηδαμῶς εἶχοντα, μικρόν της συνήθους ἐπιεικείας μεταβαλὼν, ἐγὼ μὲν, ὦ τέκνον, ἔφη, νομίζω συμφέρον εἶναι σοί, καὶ συμβεβούλευκα ἐπεὶ δὲ καὶ αὐτὸς ἀπειθεῖς, ὅρα μὴ σὺν μεγάλῃ βλάβῃ διδαχθῆς τὸ συμφέρον.

Ταῦτα ὁ μὲν εἰπὼν, ἐπὶ τὸ πύργιον ἐχώρει" ὁ δὲ Ἰάκωβος, κλόνον παραντίκα τοῦ σώματος ὑποστᾶς, καὶ πυρετὸ λαύρῃ καταπόδας συνείχετο, εἶτα κατακλιθεῖς, παρ' ὅλους ἐπτὰ μῆνας τῇ τοιάδῃ νόσο ἔτρυχετο τὲ καὶ ἐπιέζετο ἐν τοσοῦτῳ δὲ πάσης αὐτοῦ της περὶ τοῦ ζῆν ἐλπίδος ἀπογνωσθείσης, μνήμην ἐλάμβανεν ἥς πότε πρὸς τὸν Σάββαν ἐπεδείξατο ἀπειθείας καὶ παραχρῆμα δεῖται τῶν παρόντων συντόμως ἀραὶ τὲ αὐτὸν ἐπὶ κλίνης ὥς εἶχε καὶ ἀπαγαγόντας θεῖναι παρὰ τοὺς ἱερούς του μεγάλου πόδας, ὥς τὲ συγγνώμην μου, φησί, τῆς παρακοῆς καὶ μὴ οὕτω τὸ γὰρ πρὸς αὐτὸν ἀσύγνωστον ὄντα μὲ καταστρέψαι τὸν βίον.

Τούτου δὴ γεγονότος καὶ κλινοπετοὺς ἐκεῖ μετακομισθέντος τοῦ Ἰακώβου, πρᾶον αὐτὴ προσβλέψας καὶ πρᾶος ὄντως καὶ συμπαθῆς, ἔγνω, φησὶν, ἀδελφέ, τίς καὶ τῆς αὐθαδείας καρπός; ἔμαθες ἔκανως; ἐπαιδεύθης τίνα τῆς ἀπειθείας καὶ τῆς παρακοῆς τὰ ἐπιχεῖρα; Ὁ δὲ μόλις ποτὲ δυνηθεὶς διάραι τὰ χεῖλη (πεπέδηντο γὰρ αὐτῷ κακεῖνα ὑπὸ τῆς νόσου), σύγγνωθι μοί, τίμιε πάτερ, ἔφη, τὴν τελευταίας ἤδη ἐκδημοῦντι ἀποδημίαν" κακεῖνος εὐθύς, ὁ Θεός, ἀδελφέ, συγχωρῆσαι σοί.

Οὕτως εἰπὼν, ὥρεξε χεῖρα καὶ ἡ χεὶρ ἐκείνη δύναμις ἦν καὶ ὦ τοῦ θαύματος, ἐξανίστατο εἶτα καὶ τῶν ἀχράντων μεταδίδου ἁγιασμάτων καὶ τῇ θεῖα τροφῇ ἐκείνῃ, τροφῇ πάλιν ἡκολουθεῖ σωματικῇ καὶ ἐτρέφετο καὶ ἐνίσχυε καὶ ἐρρωμένος πάσιν ὑπερφυῶς ἐδείκνυτο, καὶ τῆς κλίνης ἀνίστατο ράον ἢ οἱ ὑγιῶς ἔχοντες, ἀμέλει. Καὶ ὁ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

μέν, ἐπιτίμιον ἑαυτὸ τῆς ἀπειθείας τοιοῦτον ἐνδίδωσι, τὸ μηκέτι πρὸς τὰς νέας ἐκεῖνας οἰκοδομῆς ἐπιστρέψαι. Ἡλία δὲ τῷ Πατριάρχῃ πρὸς ἀκοᾶς τὸ πρᾶγμα ἐλθόν, οὐδ' ἀνεκτὸς ἔδοξε παραμένειν ἐπὶ πλέον ἔδσαι ταύτας, ἀλλὰ πέμψας εὐθύς, ἀνατρέπει πάσας ἐκ βάθρων καὶ εἰς ἔδαφος τίθησιν.

Ὁ μὲν τοῦ θεῖος Σάββας τὸν Ἰάκωβον υἱὸν ὑπακοῆς δείξαι βουλόμενος, τὴν τῶν ἐπιξενουμένων τῇ Λαύρα διακονίαν αὐτὸ ἐγχειρίζει. Συμβαίνει γοῦν πότε κυάμους ἔψοντα καὶ οἷα δὴ ἀπείρως πάντα καὶ ἀγυμνάστως ἔχοντα πρὸς ταῦτα, οὕτω περιττῶς αὐτοὺς παρασκευάσασθαι καὶ ὑπὲρ τῆς χρείαν, ὥς καὶ τοὺς ὑπολειφθέντας, καὶ εἰς τὴν τρίτην ἀρκεῖν ἐξ ἐκείνου τὴν ἡμέραν. Ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν τὴν δευτέραν ὅσοι τῶν κυάμων ἦσαν ὑπὲρ τὴν χρείαν, τούτους οἷα δὴ σκύβαλα κατὰ τοῦ παρακειμένου τῇ Λαύρα ρύακος ἐπαφῆκεν, ὅπερ τὸν μακάριος Σάββας ἔλαθεν οὐδαμῶς «τοῦ σοφοῦ γάρ, φησιν, οἱ ὀφθαλμοὶ ἐπὶ κεφαλὴν αὐτοῦ» ἀπεισι τοιγαροῦν εὐθέως κατὰ τὸ λεληθός, καὶ τοὺς ἐκκεχυμένους συλλέξας κυάμους, καὶ τὸ ἡλίό μικρῶν ὑφαπλώσας, ἀναιρεῖται πάλιν αὐτοῦς.

Εἴτα χρόνου τινὸς μεταξὺ διαγεγονότος, καλεῖ πρὸς ἐστίασιν μονώτατον τὸν Ἰάκωβον καὶ σκευάσας ἄγαν δεξιῶς ἐκείνους δὴ τοὺς κυάμους, οὓς ἔναγχος αὐτὸς κατὰ τοῦ χειμάρρου ρίψας ἀφῆκεν, ὅψον ἡδὺν αὐτῷ παρατίθησιν. Ὡς δὲ ἦσθιον, ὁ θεῖος Σάββας ἀποπειρώμενος ὥς πὲρ τοῦ Ἰακώβου, σύγγνωθί μου, φησὶν, ἀδελφέ, ἴσως γὰρ οὐχ ὥς πὲρ ἐμοὶ θέλημα ἐθεράπευσά σε τῷ ὄψῳ" ἐπεὶ μηδὲ πείραν ἐγὼ καρυκευμάτων οἶδα καὶ ἀρτυμάτων του δὲ καὶ λίαν ἐπ' αὐτοῖς ἦσθηναι εἰπόντος, καὶ ὅτι χρόνος αὐτὸ πολὺς, ἐξ οὗ δὴ τοιούτου μὴ μετασχοῦ βρώματος ἡδιστου.

Ὁ Μέγας Σάββας ὑπολαβὼν, ἴσθι, τέκνον, ἐκείνους εἶναι τοὺς κυάμους, οὓς ὀλίγω πρότερον αὐτὸς ὡς ἀχρήστους ἀφήκας κατὰ τοῦ ρύακος" ὥρα σου τοίνυν σκοπεῖν, ὅτι ὦ μηδὲ χύτραν ὁσπρίου καλῶς οἰκονομήσασθαι δυνατόν, ὥς σύμμετρον εἶναι τῇ χρείᾳ καὶ μὴ παρέλκειν, πῶς ὁ τοιοῦτος ἀδελφῶν προστασίαν εὖ διαθέσθαι εἴη ἂν ἱκανός; ὅθεν οὐδὲ ἀπαῖδον εἰς μαρτυρίαν καὶ τὸ Ἀποστολικῶν ἐκεῖνο φησὶν «εἰ τις τοῦ ἰδίου οἴκου λέγων προστῆναι ἢ οἶδε, πῶς οὗτος Ἐκκλησίας Θεοῦ προστήσεται»; Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τῷ Ἰακώβῳ διαλεχθεῖς καὶ δμοῦ μὲν τὴν οἰκονομίαν πατρικῶς διορθώσας, δμοῦ δὲ καὶ τὴν προτέραν ἐλέγχσας ἐκείνου προπέτειαν, καὶ ὥς τὲ μὴ τοιούτῳ πάθει καὶ αὐθις ἀλῶναι ἀσφαλισάμενος, τότε μὲν σὺν εὐχῇ ἀφῆκεν τὸν ἄνδρα καὶ εὐλογία.

Χρόνω δὲ ὕστερον ἡσυχάζων ὁ Ἰάκωβος ἐν τῷ κελλίῳ, δεινῶς ὑπὸ τῶν ἀτόπων τῆς σαρκὸς λογισμῶν διωχλήθη καὶ πολὺ περὶ αὐτὸν ἦν τὸ τῆς ἐπιθυμίας κλυδώνιον. Ὁ δὲ μέχρι πολλοῦ πρὸς ταῦτα γενναίως ἰστάμενος, εἴτα εἰς τὸ πέλαγος τῶν πειρασμῶν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

ἀπιδών, καὶ ὥς οὐ στήσεται πότε τὰ τοῦ κλύδωνος οἰηθεῖς (τοῦ πονηροῦ δὲ τοῦτο πάντως καὶ τῆς ἐκείνου μηχανῆς καὶ τῶν ἐπιβούλων ἐπιβολῶν) καὶ πληρωθεῖς τὴν διάνοιαν, ἅμα δὲ καὶ τῶν ἱερῶν κανόνων εἰς λήθην ἔλθων, σπασάμενος μάχαιραν, τὰ παιδογόνα μόρια περιεῖλε, κακὸ το κακὸν ἐκεῖνος μάλα κακῶς ἰώμενος οὐκ ἐνεγκῶν δὲ τὸ ἄλγος καὶ τὴν ρῦσιν τοῦ αἵματος, τοὺς πλησίον ἐπεβοάτο καὶ συνεκάλει τοὺς βοηθήσοντας.

Οἱ δὲ συνδραμόντες καὶ τὸ αὐθαίρετον τοῦτο δεινὸν θεασάμενοι, τέχναις ἱατρικαῖς ὥς εἶχον ἐπεβοήθουν, καὶ τὴν ὁδύνην ἐκοίμιζον. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα καὶ μέχρις αὐτοῦ του ἱεροῦ Σάββα φοιτᾷ καὶ ραῖσαντος Ἰακώβου τοῦ πόνου, ἐκβάλλει τῆς Λαύρας αὐτόν, ὥς ἐπίβουλος ἑαυτοῦ καὶ αὐτόχειρα πονηρὸν γενόμενον. Ἐντεῦθεν μεταμέλεια τὶς ὀξέως τὸν Ἰάκωβον εἰσελθοῦσα, ἐπληττεν αὐτοῦ πικρῶς τὴν ψυχὴν, δάκρυα τὲ θερμὰ προχέειν καὶ πικρὸν κατωθεν στενάζειν ἐποίει, καὶ ὅλως ἐλεεινὸς ἦν ἰδεῖν καὶ τοὺς δρώντας αὐτόθεν εἰς συμπάθειαν ἐκκαλούμενος.

Οὕτως οὖν ἔχων, προσεῖσι τῷ μακαρίτῃ θεοδοσίῳ, τοὺς χαλεποὺς ἐκείνους πολέμους τῆς σαρκὸς ἀπαγγέλλων, τὴν παρ' ἑαυτοῦ φράζων ἐπιβουλῆς καὶ τὴν τῆς Λαύρας ἀλλοτρίωσιν ὁδυρόμενος. Ἐκεῖνος τοίνυν κατελεήσας αὐτόν, ἀφικνεῖται σὺν αὐτῷ πρὸς τὸν μακάριος Σάββας καὶ ἰκέτης αὐτοῦ γίνεται, συγγνώμην τε τὸ ἀδελφῷ, καὶ εἰς τὴν Λαύραν αὐθὶς αὐτόν ἐπὶ προσήκουσι ἐπιτιμίαις εἰσδέξασθαι.

Τὰς ἱκετηρίας τοιγαροῦν καὶ Σάββας τοῦ φίλου δυσωπηθεῖς, πλεῖστον αὐτῷ καὶ τῶν οἰκείων σπλάγχνων εἰς τοῦτο συμβαλλομένων, προσίεται τὸν Ἰάκωβον, ἐντολὰς τὲ ἄλλας αὐτὸ ἐπιθεῖς, καὶ ὥς τὲ μηδενὶ τῶν πάντων μήτε λόγου κοινωνεῖν, μήτε ὄψεως, ὅτι μὴ μόνῳ τῷ τὴν ἀναγκαίαν ὑπηρετουμένῳ διακονίαν. Εἶχεν οὖν καὶ αὐθὶς τὸν Ἰάκωβον ἡσυχάζοντα τὸ κελλίον, καὶ πολλὴν ἐπιδεικνύμενος τὴν μετάνοιαν, δεόμενον τὲ συντονότατα τοῦ θεοῦ ἕως ἄνωθεν αὐτῷ ἀφείθη τὸ ἔγκλημά το δὲ πῶς, αὐτίκα ρηθῆσεται.

"Ἐδόκει ποτὲ τῇ θείῳ τούτῳ Σάββα λαμπρὸς τις ἰδεῖν ἀνὴρ, καὶ γλυκεῖαν φωτὸς ἀκτίνα πάντοθεν ἀφιεῖς, πλησίον ἐστάναι, καὶ πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Ἰακώβου νεκρὸν ἐρριμμένον ὑποδεικνύειν, τὸν Ἰάκωβον δὲ περὶ τοῦ νεκροῦ τῷ Θεῷ προσευχόμενον" εἶτα φωνὴ τις ἠκούετο ἄνωθεν, Ἰάκωβε, λέγουσα, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχὴ ἅψαι τοιγαροῦν τοῦ νεκροῦ, καὶ αὐτὸς ἀναστήσεται ἔπειτα τὸν Ἰάκωβον ἀψάμενον, ὥς ἐκελεύσθη, τὸν νεκρὸν ἀναστήσαι τὸν φωτοειδῆ δὲ ἄνδρα ἐκεῖνον πρὸς τὸν Σάββα ἰδόντα, καὶ ὅτι βούλεται τὰ τῆς ὀπτασίας ταχὺ συμβαλόντα, ἔξελθαι τὲ παραχρῆμα τοῦ κελλίου καὶ καλέσαντα τὸν Ἰάκωβον, τῇ θείᾳ συνάξει κελεύσαι τὸ ἐξῆς προσίεναι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

Προσελθὼν τοίνυν ἐκεῖνος τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ τοὺς ἀδελφούς του κατὰ Χριστὸν φιλήματος κοινωνήσας, ἔπειτα δὲ καὶ πρὸς τὸν μακάριον Θεοδόσιον κατελθὼν, κακῆινον ὁμοίως ἐν Χριστῷ ἀσπασάμενος, ἐβδόμη μετὰ τὴν ὀπτασίαν ἡμέρα τοῦ παρόντος βίου χαίρων ἀποδημεῖ.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ΚΑΠΟΤΕ ο Άγιος Σάββας, κατά τον χρόνον της νηστείας, ανεχώρησεν, ὅπως συνήθιζε, εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἔμενεν ἐκεῖ, κάποιος ἀπὸ τοὺς μαθητάς του, ἀπὸ τα Ἱεροσόλυμα, ὀνομαζόμενος Ἰάκωβος, γνωστός γιὰ τὴν αὐθάδειάν του, ἐπέδειξεν ἀκόμη χειροτέραν διαγωγῆς καὶ αφοῦ παρέσυρε καὶ ἄλλους μοναχοὺς, ὁμοίους του, εἰς τὴν ἀνοησίαν, ἐφυγαν ἀπὸ τὴν Λαύραν καὶ ἐπῆγαν εἰς τὴν κοιλάδα, ποὺ ἐλέγετο Ἐπτάστομον. Ἐκεῖ δὲ ἐπεχείρει νὰ ἰδρύσῃ ἰδικὴν τοῦ Λαύραν, κτίζων κελλία καὶ οἰκοδομῶν Ναόν, καὶ, ἐν γένει, κατασκευάζων ὅλα ὅσα εἶναι χρήσιμα εἰς τὴν Λαύραν.

Ἐπειδὴ ὁμως οἱ ἀδελφοὶ ἠγανάκτουν σφοδρῶς ἐναντίον τοῦ Ἰακώβου καὶ δὲν ἄφηνον νὰ προχωρήσῃ περισσότερον ἡ οἰκοδομὴ, ὁ Ἰάκωβος προσθέτων εἰς τὴν ἀδικίαν καὶ τὸ ψεῦδος εἶπεν εἰς τοὺς Μοναχοὺς, ὅτι τάχα ὅλα αὐτὰ γίνονται σύμφωνα με τὴν γνώμην τοῦ Πατρὸς καὶ Ἡγουμένου τῶν Σάββα. Μόλις ἤκουσαν οἱ Μοναχοὶ τὴν πληροφορίαν αὐτὴν, ἐσταμάτησαν μὲν νὰ τὸν ἐμποδίζουσιν ἀπὸ τὴν οἰκοδόμησιν, δὲν ἀπηλλάγησαν ὁμως ἀπὸ μίαν ἐσωτερικὴν λύπην, ποὺ ἐδοκίμαζον, καθὼς ἐβλεπον μετὰ μάτια τῶν τῶν Ἰακώβον νὰ ἀποκόπτῃ ἓνα μεγάλο μέρος τῆς Λαύρας. Ὡστόσο ἐπειδὴ ἐνόμιζον, ὅτι ὁ Ἰάκωβος τοὺς ἔλεγε τὴν ἀλήθειαν, ἐσιώπων ἀναμένοντες τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ πνευματικοῦ τῶν Πατρὸς Σάββα.

Ἀφοῦ συνεπληρώθη ὁ χρόνος τῆς νηστείας, ἐπανήλθεν. ὁ θεῖος Σάββας εἰς τὴν Λαύραν ἀντιληφθεὶς δὲ με τοὺς οφθαλμούς του τὰ γεγονότα, ἀμέσως προσκαλεῖ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν παρακαλεῖ πατρικῶς νὰ σταματήσῃ τῆς ἐργασίας, διότι ἡ ὑπόθεσις τὴν ὁποίαν ἀνέλαβεν οὔτε κατὰ Θεόν εἶναι, οὔτε συμφωνεῖ με τὴν γνώμην τῶν ἀδελφῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον εἶναι πάρα πολὺ επικίνδυνον, πρὶν ἀκόμη παιδαγωγῆσῃ καλὰ – καλὰ τὸν εαυτὸν του, νὰ ἀναλάβῃ τὴν εὐθύνην, ὡς πνευματικὸς πατήρ, τῶν ψυχῶν ἄλλων. Τοιοῦτοτρόπως ὁ θεῖος πατήρ Σάββας ἐνουθέτει πατρικῶς καὶ με πραότητα τὸν Ἰάκωβον. Ἐπειδὴ ὁμως ἐβλεπεν ὅτι δ'Ἰάκωβος ἀντέλεγε καὶ δὲν ἤθελε νὰ υπακούσῃ, αφοῦ μετέβαλεν ὀλίγον τὴν συνηθισμένην του ἐπιείκειαν, τοῦ λέγει κάπως αὐστηρότερα: .

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

—Εγώ, τέκνον μου, νομίζω ότι είναι συμφέρον σου εκείνο, που σε έχω συμβουλεύσει· επειδή όμως δεν υπακούεις, πρόσεξε μη τυχόν διδαχθής το συμφέρον, όταν θα έχεις υποστη μεγάλην ζημίαν.

Μόλις είπεν αυτά ο Άγιος Σάββας, αμέσως ανεχώρησε προς το κτίριον της Λαύρας: ο δε Ιάκωβος ήρχισε την ιδίαν στιγμήν να τρέμη εις το σώμα του και κατελήφθη από υψηλός πυρετόν· έπειτα έπεσεν άρρωστος εις το κρεβάτι και επί επτά ολοκλήρους μήνας έβασανίζετο και υπέφερεν από την περίεργον αυτην ασθένειαν. "Όταν λοιπόν έχασε και την τελευταίαν ελπίδα ότι θα θεραπευθή και εφέρετο προς τον θάνατον, ενεθυμήθη την απείθειαν, την οποίαν κάποτε επέδειξε προς τον Όσιον Σάββαν. Αμέσως τότε παρακαλεί μετ' επιμονής τους παρευρισκομένους να τον σηκώσουν με το κρεβάτι εις το οποίον, λόγω της ασθενείας του, ήτο εξηλωμένος, να τον μεταφέρουν και να τον θέσουν προ των ποδών του μεγάλου Οσίου, διά να με συγχωρήση — όπως έλεγεν -- διά την παρακοήν μου και να μη αποθάνω ασυγχώρητος.

Πράγματι εγένετο η επιθυμία του και, εντός ολίγου, ο Ιάκωβος επάνω εις το κρεβάτι ως ασθενής μετεκομίσθη πλησίον του Οσίου Σάββα. Ο "Όσιος, αφού τον εκοίταξε με πραότητα, και πράγματι πράος και συμπαθής, του είπε με γλυκύτητα:

- Έμαθες τώρα, αδελφέ μου, ποίος είναι ο καρπός της αυθαδείας; Το έμαθες αρκετά; Έννόησες ποία είναι τα αποτελέσματα της απειθαρχίας και της παρακοής;

Ο Ιάκωβος, αφού ήμπόρεσε μόλις και μετά βίας να ανοίξη τα χείλη του (διότι και εκείνα είχαν κλειστή από την ασθένειαν) απήντησε:

- Συγχώρησόν με, τίμιε Πάτερ, διότι ετοιμάζομαι πλέον δια το τελευταίον μου ταξίδι.

Με αγάπην, και πάλιν, του απαντά ο "Όσιος Σάββας : -Ο Θεός να σε συγχωρήση, αδελφέ μου.

Συγχρόνως δε με τους λόγους αυτούς ήπλωσεν επάνω εις τον ασθενη και το χέρι του και το χέρι εκείνο έγινε, διά τον άρρωστον Ιάκωβον, δύναμις και ω του θαύματος: ενώ ήτο ετοιμοθάνατος, έσηκώθη. Έπειτα έκοινώνησε και την θείαν εκείνην τροφήν ήκολούθησεν η σωματική. Τοιουτοτρόπως ετρέφετο σιγά - σιγά και εδυνάμωνεν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

Προς κατάπληξιν δε όλων έγινε τελείως καλά, και έσηκώνετο από το κρεβάτι του εύκολώτερον και ασφαλέστερον παρά οι υγιείς.

Αφού έθεραπεύθη τελείως, ο “Όσιος Σάββας του επέβαλεν ως κανόνα, διά την απειθαρχίας του, να μη ξαναγυρίσει πλέον εις εκείνας τας νέας οικοδομές της παρακοής. Ο Πατριάρχης όμως Ηλίας, μόλις έπληροφορήθη την όλην υπόθεσιν, δεν έθεώρησε καλόν να παραμένουν ακόμη όρθια τα κτίσματα εκείνα της παρακοής, αλλά έστειλεν αμέσως ανθρώπους και τα κατηδάφισε τελείως.

Κατόπιν αυτών, επιθυμών ο θείος Σάββας να αναδείξη τον Ιάκωβον τέκνον υπακοής, του εμπιστεύεται την υπηρεσίας της περιποιήσεως των φιλοξενουμένων. Κάποτε λοιπόν ο Ιάκωβος εμαγείρευσε κουκιά και επειδή ήτο τελείως άπειρος και αγύμναστος εις την μαγειρικής και τον υπολογισμόν των απαιτουμένων μερίδων φαγητού, εμαγείρευσε τόσα πολλά, ώστε τα περισσεύοντα από το μαγείρευμα εκείνο κουκιά να είναι αρκετά και διά την τρίτην ημέραν. 'Αλλ' ο Ιάκωβος, την δευτέραν ημέραν έρριψεν εις την ρεματιά, που ήτο κοντά εις την Λαύραν, όσα κουκιά επερίσσευσαν, ως να ήσαν άχρηστα σκύβαλα. Αυτή όμως η ενέργεια δεν διέφυγε την προσοχής του μακαρίου Σάββα, διότι, όπως λέγει και το ρητόν «του σοφού τα μάτια ευρίσκονται επάνω εις το κεφάλι του» (Εκκλησιαστικής β', 14). Αμέσως λοιπόν επήγε χωρίς κανείς να τον αντιληφθη, έμάζευσε τα σκορπισμένα κουκιά, τα ήπλωσεν εις τον ήλιον, διά να ξεραθούν και τα εφύλαξε.

Αφού επέρασεν ολίγος χρόνος, καλεί τον Ιάκωβον να φάγουν μόνοι των, οι δύο ως φαγητόν δέ, εις την κοινήν αυτήν συνεστίασιν, παρέθεσεν εκείνα τα κουκιά, που προ ολίγου επέταξεν εις τον χείμαρρον ο Ιάκωβος, και τα οποία ήτοιμάσε με μεγάλην τέχνην, ώστε το παρατεθέν, δι' αυτών, γεύμα, να είναι νοστιμώτατον και ευχάριστον.

Καθώς έτρωγον, ο θείος Σάββας, διά να δοκιμάση τον Ιάκωβον, του λέγει:

- Συγχώρεσέ με, αδελφέ μου, διότι ίσως δεν σε ευχαρίστησα με το φαγητόν μου, όπως εγώ ήθελα, επειδή δεν έχω μεγάλην πείραν από φαγητά και καρκεύματα.

Ο Ιάκωβος τότε απήντησε με ενθουσιασμόν:

- Απ' εναντίας, Πάτερ μου, τόσον πολύ ευχαριστήθηκα με αυτά τα κουκιά, πού, σε διαβεβαιώ, πολύ καιρό είχα να δοκιμάσω τόσο γλυκό και νόστιμον φαγητόν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

Ο Άγιος Σάββας λαβών εκ δευτέρου τον λόγον τού λέγει:

- Μάθε, τέκνον μου, πώς το φαγητόν αυτό έγινε από τα κουκιά εκείνα, που συ ο ίδιος, προ ολίγου, επέταξες, ως άχρηστα εις την ρεματιάν.

Είναι λοιπόν καιρός να αντιληφθής, ότι εκείνος που ούτε μίαν χύτραν οσπρίων δεν καταφέρνει να τακτοποιήση καλά, ώστε το μαγείρευμα να ανταποκρίνεται προς την καθημερινήν ανάγκην και να μη ενεργή άσκοπα, πώς θα καταστη ικανός, ο άνθρωπος αυτός, να αναλάβη επιτυχώς την διακυβέρνησιν αδελφών; Αξίζει δε, εις απόδειξιν, να ενθυμηθώμεν και το αποστολικόν ρητόν «όποιος δεν γνωρίζει να κυβερνήσῃ τον οίκον του, πώς θα αναλάβη την κυβέρνησιν της Εκκλησίας του Θεού»; (Τιμ. Α', 5) Αυτά και παρόμοια άλλα συνωμίλησεν ο μακάριος Σάββας προς τον Ιάκωβον επιτυχών, συγχρόνως, και το πνεύμα της σπατάλης να διορθώσῃ, εμπνεύσας εις αυτόν την οικονομίαν, αλλά και να τον ελέγξῃ διά την προηγουμένην προπέτειάν του, ασφαλίσας αυτόν, ώστε να μη κυριευθῇ εις το μέλλον από τοιούτον πάθος κατόπιν αυτών άφησε τον Ιάκωβον να φύγῃ με την ευχήν του και την ευλογίαν του.

Υστερα από αρκετον χρόνον, όταν κάποτε ησύχαζεν εις το κελλίον του ο Ιάκωβος, ήνωχλήθη υπό ατόπων σαρκικών λογισμών και η τρικυμία εκ της αισχροάς επιθυμίας, που εξεκαύθη μέσα του, ήτο αφόρητος και μεγάλη. Ο Ιάκωβος αντεστάθη γενναίως προς αυτούς τους αισχρούς λογισμούς επι πολύ διάστημα. Μετά όμως, τρομοκρατημένος από το πέλαγος των πειρασμών και νομίσας, πως εις το τέλος δεν θα καταπαύσῃ η τρικυμία (αυτή βεβαίως η σκέψις προήρχετο καθ' ολοκληρίαν από τον πονηρόν, και ήτο μία από τις μηχανές του και τας πανούργους μεθόδους του) και με σκοτισμένην την διάνοιάν του και λησμονήσας τους ιερούς κανόνas, επηρε μίαν μάχαιραν και κατέκοψε τα γεννητικά του όργανα, θεραπεύων, τοιουτοτρόπως, με τον χειρότερον τρόπον, διά του κακού, το κακόν. Μη δυνάμενος όμως να υποφέρῃ τον πόνον και να σταματησῇ την αιμορραγίαν, ήρχισε να κραυγάζῃ και να καλή εις βοήθειαν τους πλησίον.

Οι Μοναχοί έτρεξαν αμέσως και μόλις είδον τον φοβερόν αυτόν αυτοτραυματισμόν, ήρχισαν αμέσως να προσφέρουν εις τον Ιάκωβον τας πρώτας βοηθείas και να προσπαθούν να του καταπραύνουν τους πόνους. Το πράγμα όμως έγινε γνωστών και εις τον ίδιον τον "Άγιον Σάββαν· δι' αυτό μόλις ο Ιάκωβος συνήλθεν ολίγον από τους πόνους, ο "Όσιος Σάββας τον εκδιώκει αμέσως από την Λαύραν, ως

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

εχθρός του εαυτού του και ως πονηρόν αυτόχειρα. Κατόπιν αυτού ο Ιάκωβος εδοκίμασεν οδυνηράν μεταμέλειαν, αι τύψεις της συνειδήσεως εβασάνιζον πικρώς την ψυχήν του, ἔχυνε θερμά δάκρυα και ἀνεστέναζε θλιβερώς. Ἦτο τελείως ἐλεεινός και ἀξιοδάκρυτος να τον βλέπη κανείς και, με την αθλιότητά του αυτήν, προεκάλει την συμπάθειαν ὅσων τον ἔβλεπον.

Εἰς αὐτήν λοιπόν την ἀξιοθρήνητον κατάστασιν ευρισκόμενος και Ιάκωβος προσέρχεται εἰς τον μακάριον Θεοδόσιον, εξομολογούμενος εἰς αὐτόν τους φοβερούς σαρκικούς πολέμους, που τον ἔβασάνιζον, ἐξιστορών τον αυτοτραυματισμός του και θρηνῶν διά την ἐκδίωξίν του ἀπό την Λαύραν. Εἰς το ἀκουσμα τούτου ο Θεοδόσιος τον ευσπλαγχνίζεται και ἔρχεται μαζί του προς τον μακάριον Σάββαν και τον ἰκετεύει θερμότατα ἀφ' ενός μεν να τον συγχωρήσῃ, ἀφ' ἐτέρου δε να τον δεχθῇ και πάλιν εἰς την Λαύραν, αφοῦ του ἐπιβάλλει τα ἀρμόζοντα ἐπιτίμια.

Ο Ὅσιος Σάββας υπεχώρησε, πράγματι, εἰς τας παρακλήσεις του φίλου του, ἀλλά και ἐνίκηθη και ἀπό την ἔμφυτον καλωσύνην και ευσπλαγχνίαν του, δι' αὐτό και δέχεται, πάλιν, τον Ιάκωβον εἰς την Λαύραν. Του ἐπέβαλεν ὁμως διάφορα ἐπιτίμια, μεταξύ των ὁποίων και το να μη ομιλῇ και να μη βλέπη κανένα εἰς την Λαύραν, παρὰ μόνον ὅταν ἦτο ἀπόλυτος ἀνάγκη ἐκ του διακονήματος. Ο Ιάκωβος λοιπόν ἀπέκτησε και πάλιν το κελλίον του, εἰς το ὁποῖον ἡσύχαζε και μετενόει σκληρά δι' ὅσα ἔκαμε, παρακαλῶν μετα θερμότητος τον Θεόν να τον συγχωρήσῃ, ἕως ὅτου, ἐπὶ τέλους, ἔλαβεν ἐξ οὐρανοῦ την συγχώρησιν, κατά τον ἐξῆς τρόπον, τον ὁποῖον θα ἐκθέσωμεν ἀμέσως.

Ἐφάνη κάποτε εἰς τον θεῖον Σάββαν ἓνας λαμπρός ἄνδρας, ἀκτινοβολῶν γλυκείας ἀκτῖνας φωτός, ο ὁποῖος ἐστάθη κοντά του και του ἐδείκνυεν ἓνα νεκρόν, που εἶχε ριφθῇ εἰς τα πόδια του Ιακώβου, τον δε Ιάκωβον να προσεύχεται εἰς τον Θεόν διά τον νεκρόν. Ἐν τῷ μεταξύ ἠκούετο μία φωνή ἀπό τον οὐρανόν, που ἔλεγεν:

-Ιάκωβε, εἰσηκούσθη ἡ προσευχή σου: ἔγγισε λοιπόν τον νεκρῶν και ἀμέσως θα ἀναστηθῇ.

Κατόπιν της προτροπῆς αὐτῆς, ἐγγίζει, πράγματι, τον νεκρόν ο Ι. ἄκωβος, ὅπως διετάχθη, και ο νεκρός ἀνεστήθη.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

Ο φωτεινός εκείνος άνδρας εστράφη προς τον Σάββαν και του είπε, ότι θέλει αμέσως να εκτελεσθή το υποσημαινόμενον υπό της οπτασίας να εξέλθῃ, δηλαδή, αμέσως από το κελλὶον του και να διατάξῃ να προσέρχεται εἰς το εὐχὴς ὁ Ἰάκωβος εἰς τὰς συνάξεις τῆς ἀδελφότητος.

Πράγματι ὁ Ἰάκωβος προσήλθεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐπεκοινώνησε με τοὺς ἀδελφούς και τοὺς ἡσπασθη ἔπειτα μετέβη και πρὸς τὸν μακάριον Θεοδόσιον, μετὰ τοῦ ὁποῖου ἀντήλλαξε τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμόν, και τὴν ἐβδόμην, μετὰ τὴν οπτασίαν, ἡμέραν ἀπέρχεται μετὰ χαρὰς ἐκ τοῦ παρόντος βίου.

Γ'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΤΙΝΙ τῶν Πατέρων πότε παρεβάλομεν, καὶ ἡρωτησαμεν αὐτὸν λέγοντες ἐὰν τις ἔχῃ λογισμόν, καὶ δρᾷ ἑαυτὸν ἡττώμενον, καὶ πολλάκις ἀναγινώσκων & εἶπον οἱ Πατέρες περὶ τοῦ τοιοῦτου λογιμοῦ, πειρᾶται ταῦτα κατορθῶσαι, καὶ τελείως οὐ δύναται, ποῖον ἐστὶ κρεῖττον; ἀπαγγεῖλαι τινὶ τῶν Πατέρων τὸν λογισμόν, ἢ σπουδᾶσαι καθ' ἑαυτὸν χρῆσασθαι οἷς ἀνέγνω, καὶ ἀρκεσθῆναι τῇ ἰδίᾳ συνειδήσει; Ἀπεκρίθη ὁ γέρον, καὶ τί ὀφείλει ἐξαγγεῖλαι ἢ νθρώπῳ δυναμένῳ ὠφελεῖσθαι αὐτόν, καὶ μὴ θαρρῆσαι ἑαυτῷ οὐ γὰρ δύναται τίς ἑαυτῷ βοηθεῖν, καὶ μάλιστα ὑπὸ τῶν παθῶν καταπονούμενος. Ἐμοὶ γάρ, φησι, νέω ὄντι, τοιοῦτον τί συνέβη.

Εἶχον γὰρ πάθος ψυχικῶν καὶ ἡττώμην εἰς αὐτὸ ἀκούων δὲ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ζήνωνος, ὅτι πολλοὺς οὕτως ἔχοντας ἐθεράπευσεν, ἡβουληθὴν ἀπελθεῖν καὶ ἀναγγεῖλαι αὐτὸ καὶ δὲ σατανᾶς ἐνεπόδιζέ μου ὑποβάλλων ὅτι, ἐπειδὴ οἶδας τί ὀφείλεις ποιῆσαι, χρῆσαι ὡς ἀναγινώσκεις καὶ τί ὑπάγεις καὶ περικόπτεις τὸν γέροντα; "Ὅτε οὖν ἡπειγομὴν ἀπελθεῖν καὶ ἀναγγεῖλαι αὐτό, ὁ πόλεμος ἐκουφίζετο ἀπ' ἐμοῦ, τέχνη τοῦ πονηροῦ, ἵνα μὴ ἀπέλθω" ἐπὰν δὲ ἐπειθόμην τοῦ μὴ ἀπελθεῖν, πάλιν ὑπὸ τοῦ πάθους ἐκυριεύομην καὶ τοῦτο μοὶ ἐπὶ χρόνον πολὺν ἐμηχανάτο καὶ ἐχθρός, μὴ συγχωρῶν ἐξαγγεῖλαι τὸ γέροντα. Πολλάκις δὲ καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὸν γέροντα, βουλόμενος εἰπεῖν αὐτὸ τὸν λογισμόν, καὶ οὐκ ἤφει με δ' ἐχθρός, αἰσχύνην φέρων ἐν τῇ καρδίᾳ μου καὶ λέγων" ὅτι ἐπεὶ οἶδας πῶς ὀφείλεις σεαυτὸν θεραπεύσαι, τίς χρεῖα λέγειν τινί; οὐ γὰρ ἀμελεῖς σεαυτοῦ οἶδας πῶς εἶπον οἱ Πατέρες.

Ταῦτα ὑπετίθει μοὶ ὁ ἀντίδικος, ἵνα μὴ φανερώσω τὸ πάθος τῶν ἱατρῶν καὶ θεραπευθῶ καὶ ὁ μὲν γέρον ἐνόει μὲ ἔχοντα λογισμούς, οὐκ ἤλεγε δὲ μέ, ἀναμένων

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

αὐτὸν ἐμὲ ἀναγγεῖλαι τούτους ἐδίδασκε δὲ μὲ περὶ ὀρθοῦ βίου καὶ ἀπέλυεν. "Ὑστερον δὲ πενθῶν ἐγὼ ἐν ἑμαυτῷ εἶπον" ἔως πότε, ἀθλία ψυχή, οὐ θέλεις θεραπευθῆναι καὶ οἱ ἀπὸ μήκοθεν ἔρχονται πρὸς τὸν γέροντα καὶ θεραπεύονται, καὶ σὺ οὐκ αἰσχύνῃ, ἐγγὺς ἔχουσα τὸν ἱατρὸν, καὶ μὴ θεραπευομένη; Πυρωθεῖς οὖν τὴν καρδίαν ἀνέστης, καὶ εἶπον ἐν ἑαυτῷ, ὅτι ἀπελθὼν πρὸς τὸν γέροντα, εἰ μὴ εὖρω ἐκεῖ τινά, γνώσομαι ὅτι θέλημα Θεοῦ ἔστιν ἀναγγεῖλαι μὲ αὐτὸ τὸν λογισμὸς καὶ δὴ ἀπελθὼν, οὐδένα εὗρον.

Ὁ δὲ γέρων κατὰ τὴν συνήθειαν διδάζας μὲ περὶ σωτηρίας ψυχῆς καὶ ὅπως τις καθαρθῇ ἀπὸ ρυπαρῶν λογισμῶν (ἔπει αἰσχυνομενος οὐδὲν αὐτῷ ἀπεκάλυψα, ἔμελλον δὲ ἀπελθεῖν), ἀναστὰς ἐποίησεν εὐχήν, καὶ προέπεμπε μὲ περιπατῶν ἔμπροσθέν μου, ἔως τῆς ἔξω θύρας ἐγὼ δὲ βασανιζόμενος ὑπὸ τῶν λογισμῶν εἰπεῖν ἢ μὴ εἰπεῖν τῷ γέροντι, μικρὸν περιεπάτουν ὀπίσω· ἐκεῖνος δὲ ἐπιστρέψας, καὶ ἰδὼν μὲ βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν λογισμῶν, κρούει μου τὸ στήθος καὶ λέγει μοί· τί ἔχεις; καγὼ ἄνθρωπος εἰμι. Τοῦτο δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, ἐνόμισα ὅτι ἡ καρδία μου ἦνοιγῃ καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπον εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, παρακάλων αὐτῶν μετὰ δακρύων καὶ λέγων· ἐλέησον μὲ ὃ δὲ γέρων λέγει μοί· τί ἔχεις; ἀπεκρίθην ἐγὼ οὐκ οἶδας τί ἔχῳ; ἔφη ἐκεῖνος σὲ δεῖ τοῦτο εἰπεῖν.

Τότε οὖν μετ' αἰσχύνῃς πολλῆς ἐξεῖπον αὐτῷ τὸ πάθος μου καὶ λέγει μοί· διατὶ πρὸ πολλοῦ ἡσυχυνθῆς εἰπεῖν μοί· οὐκ εἰμὶ κάγω ἄνθρωπος; πλὴν θέλεις εἶπω σοὶ ὃ οἶδα; οὐκ ἔχεις ἤδη τρία ἔτη ἐρχόμενος ὧδε ἔχων τοὺς λογισμοὺς τούτους, καὶ μὴ ἐξαγγέλλων αὐτούς; ἐμοῦ δὲ ὁμολογήσαντος, καὶ προσπεσόντος πάλιν καὶ παρακαλοῦντος καὶ λέγοντος αὐτῷ, ἐλέησον μὲ διὰ τὸν Κύριον, εἶπε μοί ὕπαγε, μὴ ἀμέλεια τῆς εὐχῆς σου, καὶ μηδενὸς καταλαλήσεις. Ἀπελθὼν οὖν εἰς τὸ κελλίον μου, καὶ μὴ ἀμελήσας τῆς εὐχῆς μου, χάριτι Χριστοῦ καὶ εὐχαῖς τοῦ γέροντος, οὐκέτι ὥχληθην ὑπὸ τοῦ πάθους ἐκείνου. Μετὰ δὲ ἐνιαυτὸν ἐπῆλθε μου λογισμὸς τοιοῦτος ὅτι μήποτε ὁ Θεὸς ἔποιησε μετὰ σου τὸ ἔλεος αὐτοῦ καὶ οὐχὶ ἔνεκεν τοῦ γέροντος; τοῦτο δὲ ἐνθυμηθεῖς, ἀπέρχομαι πειρᾶσαι αὐτὸν καὶ λαβὼν αὐτὸν κατ' ἰδίαν, ἔβαλον αὐτῷ μετάνοιαν, καὶ εἶπον παρακαλῶ τὴν θεοφίλειάν σου, πάτερ, εὗξαι ὑπὲρ ἔμου περὶ τοῦ λογισμοῦ ἐκείνου οὐ ποτέ σου ἐξήγγειλα ὃ δὲ ἀφῆκε μὲ κείμενον πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ σιωπήσας μικρὸς λέγει μοί· ἂ ν ἂ σ τ ἂ ἔ χ ἐ πί σ τ ι ν ἐ γ ὼ δὲ ἀκούσας, ἀπὸ αἰσχύνῃς ἔβουλομην εἰ κατέπιε μὲ ἡ γῆ καὶ ἀναστὰς οὐκ ἠδυναμην ἀτενίσαι καὶ ἰδεῖν τὸν γέροντα καὶ ὑπέστρεψα εἰς τὸ κελλίον θαυμάζων καὶ ἐκπληττόμενος.

2. Εἶπε γέρων· δς ἐὰν γένηται μωρὸς διὰ τὸν Κύριον, συνετιεῖ αὐτὸν καὶ Κύριος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

3. Ἡρώτησε τὶς ἀδελφὸς τινὰ τῶν γερόντων λέγων· πῶς οὐκ ἀφίεμαι ἐλεύθερος γενέσθαι μετὰ τῶν γερόντων ἐν τοῖς λογισμοῦς μου; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· ὅτι οὐ χαίρει ἐπ' οὐδενὶ ὁ ἐχθρὸς οὕτως, ὥς ἐπὶ τοῖς μὴ ἔκφαινουσί τους λογισμοὺς ἑαυτῶν.

4. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος οἶδα Μοναχοὺς μετὰ πολλοὺς κόπους πεσόντας, καὶ εἰς ἕκτασιν φρενῶν ἐλθόντας, διὰ τὸ ἡλπικεναὶ ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτῶν, καὶ παραλογίσασθαι τὴν ἐντολὴν τοῦ εἰπόντος· «ἐπερώτησαν τὸν πατέρα σου, καὶ ἀναγγελεῖ σοὶ τοὺς πρεσβυτέρους σου καὶ ἔρουσι σοί».

5. Εἶπε πάλιν εἰ δυνατόν ὅσα βήματα βάλλει ὁ μοναχός, ἢ ὅσας σταγόνας πίνει εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ, ὀφείλει θαρρεῖν τοῖς γέρουσι, καὶ ἔρωταν εἰ ἄρα οὐ πταίει ἐν αὐτοῖς. Ἀδελφὸς γὰρ ὢν ὑπὸ πατέρα, εὔρε τόπον ἐν ἐρημίᾳ ἀνακεχωρηκότα καὶ ἡσύχιον, καὶ παρεκάλει τὸν πατέρα αὐτοῦ λέγων· ἐπιτρεψὸν μοὶ οἰκῆσαι ἐν αὐτῷ, καὶ ἐλπίζω εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὰς εὐχὰς σου, ὅτι ἔχω κοπιᾶσαι πάνυ καὶ εἵασεν αὐτὸν ὁ Ἀββᾶς αὐτοῦ λέγων· οἶδα ἀληθῶς ὅτι πολλὰ ἔχεις κοπιᾶσαι, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ ἔχειν σὲ γέροντα θαρρεῖς εἰς τὸ ἔργον σου, ὅτι ἀρέσκεις τῇ Θεῷ καὶ διὰ τὸ θαρρῆσαι σὲ ὅλως, ὅτι ἔργον Μοναχοῦ ποιεῖς, ἀπολύεις τὸν κόπον σου καὶ τὰς φρένας.

6. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Μωυσῆς Μοναχὸς ὑπὸ πατέρα ὢν πνευματικόν, καὶ μὴ ἔχων ὑπακοὴν καὶ ταπεινώσιν, ἀλλ' ἅφ' ἑαυτοῦ νηστεύων, ἢ ἄλλο τί ποιῶν, τῇ δοκεῖν ἀγαθόν, καὶ τοιοῦτος οὐδὲ μίαν ἀρετὴν οὐ μὴ κτήσεται οὐδὲ οἱ δὲ τί ἐστὶ Μοναχός.

7. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν· ὅτι ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Θεωνᾶς, ὅτι κὰν κερδήσῃ τις ἀρετὴν ἅφ' ἑαυτοῦ, ὁ Θεὸς οὐ παρέχει αὐτῇ χάριν ὥς τὸ παραμεῖναι αὐτὸ τὴν ἀρετὴν οἶδε γὰρ ὅτι οὐκ ἔστι πιστὸς εἰς τὸ ἴδιον ἔργον ἐὰν δὲ ἀπέλθῃ πρὸς τὸν ἐταῖρος αὐτοῦ, τότε παραμένει αὐτό.

8. Εἶπε γέρον· ἐὰν ὄχλωσι σοὶ ρυπαροὶ λογισμοί, μὴ κρύψῃς αὐτούς, ἀλλ' εὐθέως εἶπε αὐτοὺς τὸ πνευματικά σου Πατρὶ καὶ ἔλεγξον αὐτοὺς ὅσον γὰρ κρύβει ἄνθρωπος τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ, τοσούτον πληθύνονται καὶ λαμβάνουσι δύναμιν· ὥς πὲρ γὰρ ὄφις, ἐὰν ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ φωλεοῦ, εὐθὺς φεύγει, οὕτω καὶ ὁ πονηρὸς λογισμὸς φανερούμενος, εὐθέως ἀπολλυταὶ καὶ ὥς πὲρ σκώληξ ἐν ξύλῳ, οὕτως ὁ πονηρὸς λογισμὸς ἀφανίζει καρδίαν. Ὁ φανερῶν τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ, ταχὺ θεραπεύεται· ὁ δὲ ἀποκρύπτων αὐτοὺς ὑπερηφανίαν νοσεῖ.

9. Ὁ Ἀββᾶς Μακάριος, οἰκῶν ἐν τῇ πανερήμῳ, μόνος ἐν αὐτῇ ἀνεχώρει· ἦν δὲ κατωθεν αὐτοῦ ἄλλη ἔρημος, ἐν ἣ πλείονες ἦσαν ἀδελφοί. Ἐν μιᾷ οὖν ἐστῶς ἐξωθέν του κελλίου αὐτοῦ, ὁρᾷ τὸν σατανᾶς κατὰ τὴν ὁδὸν διερχόμενον ἐν σχήματι ἀνθρώπου

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

ἐφόρει δὲ ὡς στιχάριον λινοῦν τρωγλωτόν, καὶ κατὰ τρυμαλιᾶν ἔκρεματο ληκύθιον" καὶ ἐπιγνοὺς αὐτὸν ὁ γέρων, λέγει' ποῦ πορεύῃ, ὁ μέγας; ὁ δὲ ἔφη" ἀπέρχομαι ὑπομνήσαι τοὺς ἀδελφοὺς καὶ εἶπεν ὁ γέρων" καὶ ἓνα τί σοὶ τὰ ληκύθια ταῦτα; λέγει ἐκεῖνος γεύματα ἀποφέρω τοῖς ἀδελφοὺς καὶ δὲ γέρων καὶ ταῦτα ὅλα; δὲ ἀπεκρίθη' ναί: ἐὰν μὴ ἐν ἀρέσῃ τινί, παρέχω ἄλλο ἐὰν δὲ μηδὲ ἐκεῖνο, δίδωμι ἕτερον" πάντως δὲ ἐκ τούτων πάντων, κὰν ἐν ἀρέσῃ αὐτῷ" καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπῆλθεν.

Ὁ δὲ γέρων ἔμεινε παρατηρούμενος τὰς ὁδοὺς, ἕως πάλιν ἐκεῖνος ἐπανῆλθε" καὶ ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ γέρων, ἔφη" σωθείης καὶ δὲ εἶπε ποῦ ἐνὶ ἔμοι σωθῆναι; λέγει αὐτῷ ὁ γέρων" διὰ τί; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος ὅτι πάντες ἄγριοι μοὶ ἐγένοντο, καὶ οὐδεὶς μου ἀνέχεται καὶ εἶπεν ὁ γέρων' οὐδένα οὖν φίλον ἔχεις ἐκεῖ; ὁ δὲ ἔφη ναὶ ἓνα μόνον ἔχω ἐκεῖ ἀδελφὸν καὶ κὰν αὐτός μου πείθεται καὶ ὅτε δρᾷ μέ, στρέφεται ὡς ἀνέμη" ἔρωτα ὁ γέρων καὶ πῶς καλεῖται ὁ ἀδελφός; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος Θεόπεμπος καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπῆλθεν. Ἀναστὰς δὲ ὁ γέρων, ἐπορεύθη πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς οἱ δὲ γνόντες αὐτὸν ἐρχόμενον, λαβόντες βαῖα ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ καὶ λοιπὸν εὐτρεπίζετο ἕκαστος εἰς ὑποδοχῆς τοῦ γέροντος, νομίζων ὅτι παρ' αὐτῷ καταλύσει.

Ὁ δὲ ἐζήτει τίς ἐν αὐτοῖς εἴη καὶ καλούμενος Θεόπεμπος καὶ εὐρῶν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ· ὁ δὲ ἀδελφὸς ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. Ποιησάντων οὖν αὐτῶν εὐχὴν καὶ καθεσθέντων, λέγει τῷ ἀδελφῷ ὁ γέρων' πῶς τὰ κατὰ σε, ἀδελφέ; δὲ εἶπεν" εὐχαῖς σοῦ, καλῶς καὶ φησιν ὁ γέρων μὴ πολεμούσί σε λογισμοὶ; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφὸς τέως καλῶς ἔχω ἡδευτο γὰρ εἰπεῖν καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων: ἴδου τέως ἐγὼ πόσα ἔτη ἀσκῶ, καὶ τιμῶμαι παρὰ πάντων καὶ ἐμοὶ τῷ γέρονται ὄχλει το πνεῦμα τῆς πορνείας καὶ δὲ ἔφη πίστευε, Ἀββᾶ, καὶ ἐμοὶ καὶ δὲ γέρων προεφασίζετο καὶ ἐτέρους λογισμοὺς πολεμεῖν αὐτῷ, ἕως ποιήσει αὐτὸν ὁμολογῆσαι εἴτα λέγει αὐτῷ· πῶς νηστεύεις, ἀδελφέ; δὲ εἶπε τὴν ἐνάτης καὶ ὁ γέρων ἔφη αὐτῷ· νήστευε ἕως ὅψε καὶ ἄσκει, καὶ ἀποστήθιζε ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν ἄλλων ψαλμῶν καὶ ἐὰν σοὶ ἀναβῇ λογισμός, μηδέποτε προσχῆς κάτω, ἀλλὰ πάντοτε ἄνω καὶ ἀνάγγελλε αὐτὸν ἀνδράσι πνευματικούς, καὶ εὐθέως ὁ Κύριος βοηθεῖ καὶ τυπώσας ὁ γέρων τὸν ἀδελφόν, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν κέλλαν.

Καὶ παρατηρῶν τὰς ὁδοὺς, δρᾷ πάλιν ἐκεῖνον τὸν δαίμονα, ὁμοίως ἡμφιεσμενον" καὶ λέγει αὐτὸ ποῦ πάλιν ἀπέρχῃ; δὲ ἀπεκρίθη ὑπομνήσαι τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἀπῆλθεν ὁ δὲ γέρων, προσμένων καὶ παρατηρῶν, ὡς εἶδεν αὐθις αὐτὸν ἐπανερχόμενον, λέγει αὐτὸ πῶς οἱ ἀδελφοί; ὁ δὲ ἔφη κακῶς καὶ ὁ γέρων διατί; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος ἄγριοι εἰσιν ὅλοι καὶ τὸ μεῖζον κακόν, ὅτι καὶ ἂν εἶχον φίλον ὑπακούοντά μου, καὶ αὐτὸς οὐκ οἶδα πόθεν διεστράφη, καὶ οὐκέτι μου πείθεται, ἀλλὰ πάντων ἀγριώτερος ἐγένετο καὶ ὥμοσα μηκέτι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

ἐκεῖ πρὸς τὸ παρὸν πατῆσαι, εἰ μὴ μετὰ χρόνος καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἀπῆλθεν ὁ δὲ ἅγιος εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ.

Ερμηνεία

ΕΠΕΣΚΕΦΘΗΜΕΝ κάποτε ένα εκ των Πατέρων και του έθέσαμεν την εξής ερώτησιν:

– Πάτερ, εάν ένοχλήται κάποιος από ένα λογισμόν και βλέπει ότι σιγά – σιγά νικάται από τον λογισμόν αυτόν, πολλές δε φορές διαβάζει όσα είπον οι Πατέρες διά την καταπολέμησιν του λογισμού και προσπαθή να τα εφαρμόση, χωρίς όμως να το κατορθώνη τελείως, τι είναι προτιμότερον; Να φανερώση σε κάποιον εκ των Πατέρων τον λογισμόν του, ή να φροντίση μόνος του να εφαρμόση όσα έμελέτησε και να αρκεσθή εις την συνείδησίν του;

Ο Γέρων απήντησεν:

– Ο πολεμούμενος από λογισμός έχει υποχρέωσιν να φανερώση τον λογισμός του αυτόν εις κάποιον άνθρωπον, ο οποίος να έχη την δύναμιν να τον ωφελήση και να μη στηριχθή μόνον εις τον εαυτόν του. Διότι κανείς δεν ημπορεί να βοηθήση τον εαυτόν του, όταν μάλιστα ταλαιπωρηται από τα πάθη. Εις εμέ – συνέχισεν ο Γέρων – συνέβη το εξής, όταν ήμην νεώτερος υπέφερα από ένα ψυχικόν πάθος και υπέκυπτα εις αυτό. Έπληροφορήθην λοιπόν, ότι ο 'Αββάς Ζήνων εθεράπευσε πολλούς ευρισκομένους εις παρομοίαν, προς εμέ, κατάστασιν· δι' αυτό απεφάσισα να μεταβώ και εγώ και να φανερώσω εις τον 'Αββάς Ζήωνα το πάθος μου. Πλήν ο σατανάς με ημπόδιζε, ψιθυρίζων ως σκέψεις ορθάς εις την ψυχήν μου: αφού γνωρίζεις τί πρέπει να κάμης, κάμε συμφώνως προς όσα μελετάς εις τα βιβλία διατί λοιπόν να υπάγης να ενοχλήσης τον Γέροντα; Οσάκις λοιπόν απεφάσιζα να επισκεφθώ τον Γέροντα και να φανερώσω εις αυτόν τον λογισμόν μου, ήσθανόμην ανακούφισιν εκ του πολέμου του πάθους. Αυτό ασφαλώς ήτο τέχνη του διαβόλου, διά να μη υπάγω, αφού, όταν έπαιρνα την απόφασιν να μη μεταβώ, εκυριευόμην πάλιν από το πάθος. Και εις αυτήν την παγίδα με παρέσυρεν επί πολύν χρόνον ο εχθρός, μη ανεχόμενος να εξομολογηθώ εις τον Γέροντα τον λογισμόν μου. Πολλές φορές δε μετέβην προς τον Γέροντα, με την απόφασιν να του είπω τον λογισμόν μου, δεν με άφηνεν όμως ο εχθρός, με την εντροπήν, την οποίαν προεκάλει εις την καρδίαν μου. Αφού γνωρίζεις – έλεγεν εις την σκέψιν μου, – πώς πρέπει να θεραπεύσης τον εαυτόν σου, ποία η ανάγκη να

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

φανερώσης εις κάποιον το πάθος σου; Αλλωστε συ δεν αμελείς δια τον εαυτόν σου γνωρίζεις τι είπον οι Πατέρες εις παρομοίας περιπτώσεις.

Όλα αυτά έφερεν εις τον νούν μου ο αντίδικος, διά να μη φανερώσω το πάθος μου εις τον ιατρόν και θεραπευθώ. Ο Γέρων, όμως, αντελαμβάνετο, ότι έβασανιζόμην από λογισμούς, δεν με ήλεγχεν όμως, διότι ανέμενε να τους φανερώσω εγώ ο ίδιος με έδίδασκεν όμως διά τον όρθόν τρόπον του βίου και με άφηνε να φύγω με την ευχήν του. Κάποτε όμως, μετά μίαν τοιαύτην επίσκεψιν, λυπούμενος διά την αθλιότητά μου, είπον εις τον εαυτόν μου: έως πότε, αθλία ψυχή μου, δεν θα θέλῃς να θεραπευτής; Προς τον Γέροντα έρχονται εκείνοι που κατοικούν μακράν και θεραπεύονται, και συ δεν εντρέπesai, να έχῃς τόσον κοντά τον ιατρόν και να μη θεραπεύσαι; Αφού λοιπόν έθερμάνθη η καρδιά μου με αυτάς τις σκέψεις αμέσως έσηκώθην και είπον εις τον εαυτόν μου· θα υπάγω προς τον Γέροντα και εάν δεν εύρω εκεί κανένα επισκέπτην, θα καταλάβω ότι είναι θέλημα Θεού, να εξομολογηθώ εις αυτόν τον λογισμός μου. Και πράγματι μεταβάς εις το κελλίον του Γέροντος δεν εύρον κανένα.

Ο Γέρων, κατά την συνήθειάν του, με έδίδαξε και πάλιν περί σωτηρίας ψυχής, και ότι ο άνθρωπος επιβάλλεται να καθαρισθή από τους ρυπαρούς λογισμούς (εγώ από εντροπήν, και πάλιν δεν του εφανέρωσα τίποτε, ήτοιμαζόμην δε να αναχωρήσω) και εγερθείς έκαμεν ευχήν, και με προέπεμπε να φύγω, βαδίζων εμπρός μου, μέχρι της εξωθύρας του κελλίου του. Βασανιζόμενος όμως από την σκέψιν να εξομολογηθώ ή όχι τους λογισμούς μου εις τον Γέροντα, εβάδιζα με διστακτικά βήματα όπισθέν του. Τότε ο Γέρων με επλησίασε και καθώς με είδε να βασανίζωμαι από τους λογισμούς, με κτυπά φιλικά εις το στήθος και μου λέγει:

– Τέκνον μου, τι έχεις; Και εγώ άνθρωπος είμαι.

Οι λόγοι του Γέροντος ενόμισα ότι μου ήνοιξαν την καρδίαν και πίπτων εις τα γόνατά του τον παρεκάλουν με δάκρυα:

– Πάτερ, ελέησόν με.

– Τι έχεις, παιδί μου, με έρωτά ο Γέρων.

– Δεν γνωρίζεις τί έχω;

Ο Γέρων, ώς να εγνώριζε το μυστικόν της καρδιάς μου, μου είπε:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

– Συ πρέπει να το είπης.

Τότε λοιπόν και εγώ, μετά μεγάλης εντροπής, εξωμολογήθην εις αυτόν το πάθος μου.

Αφού με ήκουσεν ο Γέρων είπε:

– Διατί εντράπηκες να μου το εμπιστευθής από τόσον καιρόν; Μήπως και εγώ δεν είμαι άνθρωπος;

Πλήν θέλεις να σου φανερώσω αυτό, που γνωρίζω; Τρία έτη ήδη δεν έρχεσαι εδώ, βασανιζόμενος από τους λογισμούς αυτούς, χωρίς όμως να τους εξομολογήσαι;

Κατόπιν αυτού, βαθύτατα συγκεκινημένος εξ αυτού, έπεσα και πάλιν εις τους πόδας του λέγων:

– Έχεις δίκαιον, Πάτερ μου σε παρακαλώ τώρα να με λυπηθής, διά της αγάπης του Κυρίου.

Και πάλιν ο Γέρων με συγκατάβασιν προσέθεσε:

– Πήγαινε, μή παραμελής την προσευχήν σου και μη κατηγορής κανένα.

Απελθών λοιπόν εις το κελλίον μου και ασχολούμενος συνεχώς με την προσευχήν μου, ουδέποτε ήνωχλήθην από εκείνο το πάθος, με την Χάριν βεβαίως του Χριστού και τας ευχές του Γέροντος.

Ύστερα από ένα χρόνον προσέβαλε τον νούν μου και εξής λογισμός: Μήπως ο Θεός σε ευσπλαγχνίσθη, κατά το έλεός Του, και όχι εξ αιτίας του Γέροντος; Μόλις μου ήλθεν αυτή η σκέψις, πηγαίνω αμέσως εις το κελλί του Γέροντος, διά να τον δοκιμάσω. 'Αφού δε τον επήρα ιδιαιτέρως, τού έβαλα μετάνοιαν και του είπα:

– Πάτερ μου, παρακαλώ την θεοφίλειάν σου, να προσευχηθής δι' εμέ περί του λογισμού εκείνου, που κάποτε σου εξωμολογήθηκα.

Ο Γέρων με άφησε γονατιστόν εις τους πόδας του και σιωπήσας ολίγον, ύστερα μού λέγει:

– Σήκω επάνω να έχης πίστιν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

Εγώ μόλις ήκουσα την απάντησιν αυτήν, τόσην εντροπήν εδοκίμασα, ώστε θα ήθελα, εκείνην την στιγμήν, να με καταπιή η γη. Και αφού έσηκώθηκα, δεν είχα την δύναμιν να αντικρύσω τον Γέροντα και επέστρεψα εις το κελλίον μου, γεμάτος από θαυμασμόν και έκπληξιν.

2. Ένας Γέρων ασκητής είπεν όποιος γίνη, χάριν του Κυρίου, μωρός, ο Κύριος θα τον κάνη σοφόν!

3. Ένας αδελφός ηρώτησε κάποιον Γέροντα:

– Διατί υποφέρω από τους λογισμούς μου μολονότι συναναστρέφομαι γέροντας;

Ο Γέρων απήντησε:

– Διά τίποτε άλλο δεν χαίρει τόσον πολύ ο εχθρός όσον με εκείνους, που δεν φανερώνουν τους λογισμούς των.

4. Ο Αββάς Αντώνιος είπε: Γνωρίζω Μοναχούς, οι οποίοι έπεσαν, ύστερα από πολλούς άσκητικούς κόπους, και εσάλευσαν τα μυαλά των, επειδή έστήριξαν τας ελπίδας των εις την εργασίας των μόνον και δεν έλαβον υπ' όψιν των την εντολήν Εκείνου, που είπε: «Ερώτησε μετ' επιμονής τον πατέρα σου και θα σου εξηγήση τους μεγαλυτέρους σου και θα σου είπουν» (Δευτερ. ΑΒ', 7).

5. Ο ίδιος είπε πάλιν: ο Μοναχός οφείλει να έχη θάρρος εις τους Γέροντας και να τους έρωτά μήπως πταίει, εάν είναι δυνατόν, ακόμη και δι' όσα βήματα βαδίζει ή δι' όσας σταγόνας νερού πίνει εις το κελλί του.

Ένας αδελφός ο οποίος ήτο υποτακτικός εις κάποιον Πατέρα ανεκάλυψε μέσα εις την έρημον τόπον απομονωμένον και ήσυχον παρεκάλεσε λοιπόν τον Πατέρα του λέγων. Επίτρεψέ μου να κατοικήσω εις το μέρος αυτό και ελπίζω εις τον Θεόν και εις τας ευχάς σου ότι έχω την δύναμιν να κοπιάσω πολύ. Ο 'Αββάς του τον άφησε και του είπε: Γνωρίζω ότι πράγματι έχεις την δύναμιν να υποβληθής εις πολλούς κόπους, αλλά με το να μη έχης Γέροντα, εμπιστεύεσαι εις το έργον σου ότι είναι αρεστόν εις τον Θεόν. Και εξ αιτίας αυτής της αυτοπεποιθήσεως, ότι εκτελείς όπως πρέπει το έργον του Μοναχού, θα χάσης και τον κόπον σου και τα μυαλά σου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

6. Ο Αββάς Μωϋσής είπε: Μοναχός, ο οποίος είναι υποτεταγμένος εις πνευματικών Πατέρα και δεν έχει υπακοήν και ταπείνωσιν, αλλ' αυτοπροαιρέτως νηστεύει, ή κάνει κάτι άλλο, το οποίον θεωρεί ως αγαθόν, δεν θα αποκτήση ποτέ καμμίαν αρετήν και ούτε γνωρίζει τι είναι Μοναχός.

7. Ο Αββάς Ποιμήν είπεν, ότι ο Αββάς Θεωνάς έλεγεν, ότι και αν ακόμη ένας Μοναχός κατορθώση, με το θέλημά του, κάποιαν αρετήν, ο Θεός δεν παρέχει εις αυτόν την Χάριν Του ώστε να παραμείνη μετ' αυτού η αρετή, διότι πρέπει να γνωρίζη, ότι δεν πρέπει να έχη απόλυτον εμπιστοσύνην εις το ιδικόν του έργον εάν όμως μεταβή προς τον σύντροφόν του, δια να τον έρωτήση, τότε παραμένει είς αυτόν η αρετή.

8. Ένας Γέρων είπεν: εάν σε ενοχλούν ρυπαροι λογισμοί, μή τους αποκρύψης, αλλ' αμέσως να τους είπης εις τον πνευματικόν σου Πατέρα και να τους ελέγξης: διότι όσον ο άνθρωπος αποκρύπτει τους λογισμούς του, τόσον περισσότερον πληθύνονται και δυναμώνουν. Όπως, δηλαδή, ο όφιος μόλις εξέλθη από την φωλεάν του, αμέσως φεύγει, τοιουτοτρόπως και ο πονηρός λογισμός μόλις φανερωθή, αμέσως χάνεται. Και όπως ακριβώς ο σκώληξ κατατρώγει το ξύλον, τοιουτοτρόπως και ο πονηρός λογισμός εξαφανίζει καρδίαν. Εκείνος, που φανερώνει, με την εξομολόγησιν, τους λογισμούς του, θεραπεύεται γρήγορα ενώ εκείνος που τους αποκρύπτει, πάσχει από υπερηφάνειαν.

9. Ο Αββάς Μακάριος, κατοικούσεν εις την βαθυτέραν έρημον μόνος του χαμηλότερον υπήρχεν άλλη έρημος, εις την οποίαν ήσκήτευον πολλοι αδελφοί. Μίαν ημέραν λοιπόν, καθώς εστέκετο έξω από το κελλί του, βλέπει τον σαταναν να περνά, ως άνθρωπος, εις τον δρόμον εφόρει δε ως ένδυμα ένα κατατρυπημένον λινόν φόρεμα εις εκάστην δε τρύπαν ήτο κρεμασμένος και ένα φιαλίδιον. Ο Γέρων τον ανεγνώρισε και του λέγει :

— Έ! σύ μέγαλε, πού πηγαίνεις;

— Πηγαίνω να ενοχλήσω τους Μοναχούς με πονηρούς λογισμούς απήντησεν ο σατανάς.

— Αυτά τα φιαλίδια τι τα θέλεις; έρωτά πάλιν ο Γέρων:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

– Τα πηγαίνω, διά να δοκιμάσουν το περιεχόμενόν των οι Μοναχοί

– Και όλα αυτά; ήρώτησε με κατάπληξιν ο Γέρων.

– Ναι· εις κάποιον δεν αρέσει ένα, του δίδω άλλο: εάν δε ούτε αυτό, του προσφέρω τρίτον. Πάντως από όλα αυτά, έστω και ένα, θα του αρέση.

Αφού είπεν αυτά ο σατανάς, έφυγεν.

Ο Γέρων έμεινεν εις την θέσιν εκείνην παρατηρών τον δρόμον, μέχρις ότου επέστρεψεν ο σατανάς.

Μόλις τον είδεν ο Γέρων, τον έχαιρέτησε κατά τον τρόπον των Μοναχών.

– Εύχομαι να σωθής.

– Πού είναι δυνατόν να σωθώ εγώ; απήντησε θυμωμένος ο σατανάς.

– Διατί; τον έρωτά ο Γέρων:

– Διότι όλοι έχουν εξαγριωθή εναντίον μου, και κανείς δεν με ανέχεται.

– Δεν έχεις λοιπόν κανένα φίλον εκεί κάτω;

– Έ! έχω δα ένα μόνον αδελφόν εκεί κάτω και αυτός τουλάχιστον με ακούει και όταν με βλέπη, στριφογυρίζει ως ανέμη, από την χαράν του: απήντησεν ο Σατανάς.

– Και πώς καλείται ο Μοναχός αυτός;

– Θεόπεμπτος, απήντησεν ο σατανάς και έφυγεν.

Αμέσως ο Αββάς Μακάριος σηκώνεται και πηγαίνει προς τους Μοναχούς εκείνοι, μόλις τον αντελήφθησαν να έρχεται, επήραν εις τα χέρια των βάρια και εξήλθον να τον προϋπαντήσουν. Κάθε ένας δε από αυτούς εκαθάριζε το κελλί του διά να υποδεχθή τον Γέροντα, με την κρυφήν ελπίδα, ότι θα παραμείνη εις αυτόν.

Ο Γέρων τους ήρώτα ποίος ήτο ο Θεόπεμπτος. Και αφού τον εύρεν, εισήλθεν εις το κελλίον του. Ο Θεόπεμπτος τον υπεδέχθη μετά χαράς..

Αφού λοιπόν έκαμαν ευχήν και εκάθησαν, ήρχισαν να συζητούν περί πνευματικών ζητημάτων.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

– Λοιπόν πώς πηγαίνεις; έρωτά τον αδελφόν ο Γέρων.

– Με τας ευχάς σου, καλώς, απήντησεν ο Μοναχός.

– Μήπως, τέκνον μου, πολεμείσαι από λογισμούς;

– Μέχρι τώρα είμαι καλά, απήντησεν ο Μοναχός, διότι εντρέπετο να είπη την αλήθειαν.

Ο Γέρων με πατρικής στοργήν και συγκατάβασιν λέγει πάλιν προς τον Μοναχόν:

– Εγώ, τέκνον μου, όπως βλέπεις, έχω αρκετά έτη εις την άσκησιν και όλοι με τιμούν και όμως εμέ τον γέροντα ενοχλεί ο λογισμός της πορνείας.

– Πίστευσόν με, Αββά, και εμε ενοχλεί ο ίδιος λογισμός, είπεν ο Μοναχός.

Ο Αββάς Μακάριος υπεκρίνετο ότι πολεμείται δήθεν και από άλλους λογισμούς, ώσπου να κάμη τον Θεόπεμπτον να ομολογήση τους λογισμούς του.

Αφού τοιουτοτρόπως εξομολογήθη τους λογισμούς του, τον έρωτα ο 'Αββάς Μακάριος.

– Πώς νηστεύεις, αδελφέ μου;

Εφαρμόζω την ενάτην. Ο Γέρων τότε τον συνεβούλευσε:

– Να νηστεύης έως αργά το βράδυ, να εκτελής, μετά ζήλου τα ασκητικά σου καθήκοντα και να αποστηθίζης περικοπές εκ του ιερού Εύαγγελίου και του βιβλίου των Ψαλμών. Εάν δε κάποτε έλθη εις τον νούν σου πονηρός λογισμός, ποτέ, εξ επιδράσεώς του, να μη προσέξης τα γήϊνα, αλλά να κατευθύνης πάντοτε τον νούν σου υψηλά να εξομολογηθής τον λογισμόν αυτόν εις τους Πνευματικούς και ο Κύριος θα σε βοηθήση αμέσως. Αφού δε ο Γέρων εσφράγισε τον. Μοναχόν, επέστρεψεν εις το κελλίον του.

Παρατηρών δε εκ του κελλίου του τον δρόμον βλέπει πάλιν εκείνον τον δαίμονα, ενδεδυμένον κατά τον ίδιον, όπως και πρώτα τρόπον. Του λέγει λοιπόν ο 'Αββάς Μακάριος:

– Πού πηγαίνεις πάλιν;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

– Πηγαίνω να βάλω εις τον νούν των Μοναχών κακούς λογισμούς απήντησεν ο Σατανάς και έφυγεν.

Ο Γέρων παρετήρει πάλιν τον δρόμον και τον επερίμενεν. "Όταν τον είδε να επιστρέφη, τον έρωτά:

– Πώς είναι οι αδελφοί;

– Ασχημα, απαντά με δυσφορίαν ο σατανάς.

– Διατί;

– Είναι όλοι εξηγγιωμένοι εναντίον μου και το χειρότερον είναι ότι και αυτός τον οποίον είχα φίλον και υπήκουεν εις εμέ, δεν γνωρίζω πώς, ήλλαξε και δεν με υπακούει πλέον και έγινεν από όλους και αγριώτερος εναντίον μου· δι' αυτό και εγώ ώρκίσθην, προς το παρόν τουλάχιστον, να μη ξαναπατήσω εκεί, παρά μετά από πολύν καιρόν. 'Αφού είπεν αυτά ο σατανάς έφυγεν. Ο δε "Άγιος εισήλθεν εις το κελλίον του και ηυχαρίσκει τον Θεόν, διά την σωτηρίαν του αδελφού.

Δ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, πρόσεχε σεαυτῷ, μήποτε γένηται ρῆμα πονηρὸν ἐν τῇ καρδίᾳ σου, καὶ συνθέμενος τῷ τοιούτῳ λογισμῷ κρύψεας αὐτὸν ἀπὸ τοῦ κατὰ Πνεῦμα Πατρός σου οὕτω γὰρ πέπονθε τὶς τῶν ἀρχαίων, λαβὼν ἐκ τοῦ ἀναθήματος καὶ κρύψας ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ ὁμοίως καὶ Γιεζὶ καὶ λειτουργὸς του Προφήτου Ἑλισαιέ, καὶ οὐκ ἔλαθον τὸν θεόν, ἀλλ' οὐδὲ τοὺς ἀνθρώπους κρυπτῶς γὰρ δρᾶσαντες τὸ κακόν, ἐμφανῶς τὴν ἀντιμισθίαν ἀπέλαβον καὶ μέν, πανοικι. λιθασθεῖς ὑπὸ παντός του λαοῦ καὶ δὲ τὴν λέπραν κληρωσάμενος ἅμα τὸ σπέρματι αὐτοῦ ἕως αἰῶνος ἄψευδης γὰρ καὶ εἰπὼν: «θεὸς οὐ μκκτηρίζεται καί, καὶ ἐὰν σπεῖρα τὶς, τοῦτο καὶ θερίσει».

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ πρόσεχε τον εαυτόν σου, μη τυχόν γεννηθῇ σκέψις πονηρά εις την καρδίαν σου, και συ συμφωνήσης με αυτόν τον λογισμόν, και τον αποκρύψεις από τον Πνευματικόν σου Πατέρα. Διότι κάτι παρόμοιον έπαθε κάποιος από τους παλαιούς επήρεν από τα αφιερώματα και τα έκρυψεν εις την σκηνήν του. Το ίδιον συνέβη και

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

με τον Γιεζί, τον υποτακτικών του Προφήτου Ελισαίου. Έπραξαν και οι δύο κρυφά, εν τούτοις δεν διέφυγον τον οφθαλμόν του Θεού, αλλ' ούτε και την προσοχήν των ανθρώπων. Διαπράξαντες δηλαδή εν κρυπτῷ το κακόν, εκέρδισαν φανερά την αντιμισθίαν της πράξεώς των. Ο πρώτος εξ αυτών ελιθοβολήθη με όλην την οικογένειάν του υφ' ολοκλήρου του λαού (Ιησ. Ναυή ΣΤ', 18· Ζ', 1-26)· ο δε δεύτερος έλαβεν ως κληρον την λέπραν, καθώς και οι απόγονοί του έως του αιώνος (Δ' Βασ. 20-27). Διότι δεν είναι ψεύστης αυτός που είπεν: «ο Θεός δεν εμπαίζεται και αυτό που θα σπείρη κανείς, αυτό και θα θερίση».

Ε'. Του Αββά Ισαάκ

ΑΔΕΛΦΕ, εάν σφάλης ἐν πράγματι, μὴ ψεύδου αἰσχυρόμενος, ἀλλὰ βάλε μετάνοιαν λέγων συγχώρησον μοι" καὶ τὸ σφάλμα παρέρχεται. Μὴ ἦτο ἄλλο ἐν τῷ στόματί σου, καὶ ἄλλο ἐν τῇ καρδίᾳ σου καὶ γὰρ Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται, ἀλλὰ πάντα θεωρεῖ, καὶ τὰ κρυπτὰ καὶ τὰ φανερά. Πάντα οὖν λογισμῶν καὶ πᾶσαν θλίψιν, καὶ πᾶν θέλημά σου καὶ πᾶσαν ὑποψίαν μὴ ἀποκρύψης, ἀλλ' ἐξάγγελον μετὰ ἐλευθερίας τὸ 'Αββᾶ σου καὶ καὶ ἀκούεις παρ' αὐτοῦ, σπούδαζε μετὰ πίστεως ποιεῖν: καὶ κουφίζεται ὁ πόλεμος ἀπὸ σου χαρὰν γὰρ οὐκ ἔχουσι τὰ πονηρὰ πνεύματα, εἰ μὴ εἰς ἄνθρωπος σιωπῶντα τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ, εἰ τὲ καλοὶ εἰσιν, εἴτε κακοί. Δὸς τὴν καρδίαν σου εἰς ὑπακοὴν Πατέρων σου, καὶ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ οἰκήσει ἐν σοὶ. Μὴ ἔσο παρὰ σεαυτῷ φρόνιμος, ἵνα μὴ ἐμπέσης εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν σου. Τὸ σιωπᾶν εἰς τὸ μὴ ἐξειπεῖν τοὺς λογισμοὺς, δηλὸν σὲ ποιεῖ, ὅτι ἐκζητεῖς τὴν τιμὴν τοῦ κόσμου, καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ τὴν αἰσχυρὰν ὃ δὲ παρρησιαζόμενος ἐξειπεῖν τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν Πατέρων αὐτοῦ, ἐκδιώκει αὐτοὺς ἀφ' ἑαυτοῦ. Συμβουλῆς ἀεὶ μέτεχε τῶν Πατέρων σου, καὶ ποιήσεις τὸν ἅπαντά σου χρόνον ἐν ἀναπαύσει.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, εάν σφάλης εἰς ἓνα πράγμα, μὴ λέγης ψεύδη ἐπειδὴ ἐντρέπεσαι, ἀλλὰ νὰ βάλης μετάνοιαν καὶ νὰ εἴπης συγχώρησόν με καὶ τὸ σφάλμα σου ἀμέσως συγχωρεῖται. Μὴ ἔχεις ἄλλους λόγους εἰς τὸ στόμα σου καὶ ἄλλας σκέψεις εἰς τὴν καρδίαν σου, διότι ὁ Θεός δεν εμπαίζεται, ἀλλὰ τα βλέπει ὅλα, καὶ τὰ κρυπτὰ καὶ τὰ φανερά. Κάθε λοιπὸν λογισμὸν σου καὶ κάθε στενοχωρίαν σου, καὶ κάθε θέλημά σου, ἀλλὰ καὶ κάθε ἀπλὴν σκέψιν σου, μὴ τα ἀποκρύψης, ἀλλὰ ἐλεύθερα νὰ τα ἐξομολογηθῇς εἰς τὸν Αββάν σου ὅ,τι δε ἀκούσης ἀπὸ αὐτόν, φρόντιζε με εὐκρίνεια νὰ το ἐκτελής καὶ τότε ὁ πόλεμος γίνεται ἐλαφρότερος διὰ σε. Διότι τα πονηρὰ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

πνεύματα δεν ευρίσκουν αλλού χαράν, παρά μόνον εις τον άνθρωπος, που σιωπά τους λογισμούς του, είτε είναι καλοί, είτε κακοί.

Αφησε την καρδίαν σου να υπακούη τους Πατέρας σου και η Χάρις του Κυρίου θα κατοικήση μέσα εις την ψυχήν σου. Μή θεωρής τον έαυτόν σου φρόνιμον, διά να μη πέσης εις τα χέρια των εχθρών σου. Το να σιωπάς και να μη φανερώνης τους λογισμούς σου φανερώνει ότι επιζητείς την τιμήν του κόσμου και την αισχράν του δόξαν. Εκείνος όμως που έχει το θάρρος να είπη φανερά τους λογισμούς του ενώπιον των Πατέρων του, τους εκδιώκει από την σκέψιν του. Πάντοτε να ζητης και να λαμβάνης συμβουλές παρά των Πατέρων σου, και θα έχης πάντοτε, εις όλην σου την ζωήν, ανάπαυσιν.

ΣΤ' Του Αββά Κασσιανού

ΔΕΙΓΜΑ αληθινής ταπεινώσεώς το μη μόνον άπερ πράττομεν, αλλά και άπερ ένθυμούμεθα τοίς Πατράσιν άποκαλύπτειν. Αύτη γάρ η έργασία τόν Μοναχών άβλαβή και άπρόσκοπον διαβαίνειν παρασκευάζει διά της εύθείας όδοϋ. Άδύνατον γάρ τόν κρίσει και γνώμη τών προβεβηκότων τόν έαυτοϋ βίον ρυθμίζοντα άπάτη δαιμόνων περιπεσεΐν. Άλλως τέ και αυτό τοϋτο τό φανεροϋν και άποκαλύπτειν τοίς Πατράσι τάς φαύλας ένθυμήσεις, μαραΐνει ταύτας και άσθενεστέρας ποιεί. "Ως πέρ γάρ όφισ από σκοτεινής τρυμαλιᾶς έξενεχθεΐς εις φῶς, σπουδάξει φυγή χρήσασθαι και άφανισμῶ, οϋτω και οί πονηροί λογισμοί διά της καθαράς δμολογίας και έξαγορεύσεως φανερωθέντες, φεύγουσιν από τοϋ ανθρώπου.

2. Τοιοϋτον δέ μοι και ό Άββάς Σεραπίων περι έαυτοϋ διηγήσατο λέγων όταν ύπῆρχον νεώτερος, και συνέμενον τό Άββά μου, ως ήσθιομεν, ανιστάμενος της τραπέζης, κατ' ένέργειας τοϋ δαίμονος, έκλεπτον παξαμᾶν, και τοϋτον έτρωγον λάθρα τοϋ Άββά μου. "Ως οϋν έμεινα τοϋτο ποιων επί χρόνον, κατακυριευθεΐς, οϋκ ήδυνάμην έαυτου περιγενέσθαι, μόνον δέ έκρινομην υπό της ιδίας συνειδήσεως, τῷ δέ γέροντα ήσχυρομην είπειν.

Συνέβη δέ κατ' οίκονομίας τοϋ φιλανθρώπου Θεοϋ, άδελφους τίνας έλθεΐν πρός τόν γέροντα ώφελεΐας χάριν οϋ και ήρώτων αϋτῶν περι τῶν ιδίων λογισμῶν άπεκρίθη δέ ό γέρων, ότι οϋδέν οϋτω βλέπτει τοϋς Μοναχούς και χαροποιεί τοϋς δαίμονας, ως τό κρύπτειν τοϋς ίδιους λογισμούς από τῶν πνευματικῶν Πατέρων έλάλησε δέ αϋτοϋς και

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

περι ἐγκρατείας. Ἐγὼ δὲ τῶν λεγομένων ἀκούων, καὶ εἰς ἑμαυτον ἐλθὼν, ἐλογισάμην ὅτι ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς τὸ γέροντα τὰ πταίσματά μου καὶ κατανυγεῖς ἤρξαμην κλαίειν" καὶ ἐξέβαλον τὸν παξαμᾶν ἐκ τοῦ κόλπου μου, ὃν κακῶς εἰώθειν κλέπτειν" καὶ ρίψας ἑμαυτον εἰς τὸ ἔδαφος, ἦτουν συγγνώμην ὑπὲρ τῶν γεγονότων μοι πταισμάτων, καὶ εὐχὴν ὑπὲρ τῆς εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλείας καὶ λέγει ὁ γέρων· ὦ τέκνον, ἡ σὴ ἐξομολόγησις, καὶ ἐμοῦ σιωπῶντος ἤλευθερωσέ σε, καὶ τὸν τιτρώσκοντά σε δαίμονα μέχρι τοῦν νῦν διὰ τῆς σιωπῆς, ἐξειπὼν τὰ κατὰ σεαυτόν, κατέσφαξας οὐκέτι οὖν ἀπὸ τοῦ νῦν τόπον ἔξει ἐν σοὶ, ἐκ τῆς καρδίας σου εἰς τὸ φανερόν ἐξενεχθεῖς.

Οὕτω δὲ συνετέλεσεν ὁ γέρων λαλῶν, καὶ ἰδοὺ ἡ τοῦ δαίμονος ἐνέργεια ὥφθη ὡς λαμπὰς πυρὸς ἐξερχομένη ἐκ τοῦ κόλπου μου, καὶ ἐπλήρωσε τὸν οἶκον δυσωδίας, ὡς τὸ νομίζειν τοὺς παρόντας, ὅτι πλήθος τεαγίου ἐκεῖ ὑποκαίεται. Τότε εἶπεν ὁ γέρων· ἰδοὺ τῶν ἐμῶν λόγων καὶ τῆς σῆς ἐλευθερίας τὴν ἀπόδειξιν, ἔναργως ἐγνώρισεν ἡμῖν ὁ Κύριος διὰ τοῦ γεγονότος σημείου. "Ἐκτοτε οὖν οὕτως ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ τὸ πάθος τῆς γαστριμαργίας, καὶ ἡ διαβολικὴ ἐκείνη ἐπιθυμία, ὡς μηκέτι μηδὲ εἰς ἔννοιας ταύτης ἐλθεῖν.

3. Μανθάνομεν τοίνυν ἐκ τῶν εἰρημένων, ὅτι οὐκ ἔστιν ἄλλη ὁδὸς σωτηρίας, ἢ τὸ ἐξαγγέλλειν τοὺς λογισμοὺς τοὺς Πατράσι, καὶ μὴ καταφρονεῖν τῆς παραδόσεως τῶν προγόνων ὅτι γὰρ καὶ αὐτοὶ οὐκ ἀφ' ἑαυτῶν»κινούμενοι, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ καὶ τῶν θεοπνεύστων γραφῶν παραδεδώκασιν τοῖς μεταγενεστέροις τὸ ἐπερωτᾶς τοὺς προοδεύσαντας ἔξεστι μὲν καὶ ἀπὸ ἄλλων πολλῶν τῶν ἐν τῇ θεοπνεύστῃ γραφῇ κειμένων μαθεῖν, ἐξαιρέτως δὲ καὶ ἐκ τῆς κατὰ τὸν "Ἁγίον Σαμουὴλ τὸν Προφήτην ἱστορίας δς ἐκ νηπίου τῷ θεῷ ὑπὸ τῆς μητρός, καὶ ἀξιωθεῖς θείας ὁμιλίας, οὐκ ἐπίστευσε τὸ ἰδίῳ λογισμό, ἀλλὰ ἅπαξ καὶ δις κληθεῖς ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἀνατρέχει πρὸς τὸν γέροντα Ἥλεϊ, καὶ τὴν τούτου διδαχὴ τυπύται καὶ κανονίζεται, πῶς δεῖ ἀποκρίνεσθαι θεῷ καὶ ὃν τὴ ἰδία κλήσει ὁ θεὸς ἄξιον ἑαυτοῦ ἐψηφίσατο, τοῦτον βούλεται τὴ διατυπώσει καὶ διδαχὴ τοῦ γέροντος παιδαγωγείσθαι ὡς ἐκ τούτου δηλαδὴ πρὸς ταπεινώσιν ὀδηγηθησόμενον.

4. Καὶ τὸν Παῦλον δὲ δι' ἑαυτοῦ καλῶν καὶ προσδιαλεγόμενος ὁ Χριστός, δυνάμενος εὐθὺς ἀνοίξαι τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ τὴν ὁδὸν γνωρίσαι τῆς τελειότητος, πρὸς Ἀνανίαν πέμπει, καὶ παρ' αὐτοῦ μαθεῖν ὑπισχνεῖται τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας, λέγων· «εἰσελθε εἰς τὴν πόλιν, κακεῖ σοὶ λεχθήσεται τί σὲ δεῖ ποιεῖν» διδάσκων ἡμᾶς διὰ τούτων, τὴ ὁδηγίᾳ τῶν προωδευκότων ἀκολουθεῖν τοῦτο δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀπόστολος παιδευθεῖς, καὶ μετὰ τοῦτο τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ἐπλήρου, καθὰ περὶ ἑαυτοῦ γράφων λέγει

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

ὅτι ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἰδεῖν Πέτρος καὶ Ἰάκωβον καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ Εὐαγγέλιον καὶ κηρύσσω, μήπως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον. Βαβαί! τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, καὶ μέχρι τρίτου οὐρανοῦ ἄρθεῖς καὶ ἐκ θεοῦ ἀκούσας ἄρρητα ῥήματα, καὶ τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος συνοδεύουσαν αὐτῷ ἔχων, καὶ βεβαιοῦσαν τὸν λόγον τῆς διδαχῆς διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων, οὗτος δεῖσθαι ὁμολογεῖ τῆς συμβουλίας τῶν πρὸ αὐτοῦ Ἀποστόλων.

Τὶς τοίνυν οὕτως ἔστιν ἀλαζὼν τὲ καὶ ὑπερήφανος, ὥς ταῦτα ἀκούων μὴ φρίττειν, καὶ οὕτω φοβεῖσθαι τὸ τῇ ἰδίᾳ γνώμῃ στοιχῆσαι πότε, ὥς τὴν τοῦ πυρὸς γέενναν καὶ τὴν αἰωνίζουσιν κόλασιν; καὶ γὰρ οὐδενὶ δδὸν τελειώσεως καὶ Κύριος ἀποκαλύπτει, εἰ μὴ τί γέ διὰ πνευματικῶν τὶς Πατέρων ἐπὶ ταύτην ὁδηγηθῇ καθὼς καὶ διὰ τοῦ Προφήτου παραγγέλλει λέγων· «ἐπερώτησαν τὸν πατέρα σου, καὶ ἀναγγελεῖ σοὶ τοὺς πρεσβυτέρους σου, καὶ ἔρουνσι σοί».

Ερμηνεία

ΤΟ ΝΑ φανερώνωμεν εἰς τοὺς Πατέρας ὅχι μόνον ὅσα κάμνομεν, ἀλλὰ καὶ ὅσα σκεπτόμεθα, εἶναι δείγμα αληθινῆς ταπεινώσεως. Διότι αὐτὴ ἡ ἐργασία καθιστᾷ τὸν Μοναχὸν ἱκανὸν νὰ πορεύεται τὴν ευθείαν οδὸν χωρὶς βλάβην καὶ χωρὶς κίνδυνον νὰ σκοντάψῃ. Εἶναι ἀδύνατον ἐκεῖνος που ρυθμίζει τὴν ζωὴν του κατὰ τὴν κρίσιν καὶ τὴν γνώμην των γεροντοτέρων νὰ περιπέσῃ εἰς τὴν ἀπάτης των δαιμόνων. Ἀλλωστε καὶ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἢ φανέρωσις καὶ ἀποκάλυψις εἰς τοὺς Πατέρας των αἰσchrών σκέψεων, τὰς μαραίνει καὶ τὰς εξασθενίζει. Ὅπως ἀκριβῶς τὸ φίδι, που βγαίνει ἀπὸ μίαν σκοτεινὴν τρύπαν, τρέχει νὰ σωθῇ με τὴν φυγὴν καὶ τὴν ἐξαφάνισίν του, τοιοῦτοτρόπως καὶ οἱ πονηροὶ λογισμοὶ φεύγουν ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, ὅταν φανερωθούν με τὴν ἀνυπόκριτον ὁμολογίαν καὶ τὴν καθαρὰν ἐξομολόγησιν αὐτῶν.

2. Κάτι σχετικῶν μου διηγήθῃ καὶ ὁ Αββᾶς Σερapiών διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Ὅταν ἦμουν νεώτερος – μου ἔλεγε – καὶ ἔμενα μαζί με τὸν Αββᾶν μου, καθὼς ἐτρώγαμεν, ἐγὼ ἐσηκωνόμουν ἀπὸ τὸ τραπέζι, ἐκ διαβολικῆς ἐνεργείας, ἐκλεβα παξιμάδι καὶ τὸ ἐτρώγα κρυφά ἀπὸ τὸν Αββᾶν. Τὴν κακὴν αὐτὴν συνήθειαν διετήρησα ἐπὶ πολὺ καὶ κατακυριευθεὶς ὑπ' αὐτῆς, δὲν εἶχον δύναμιν νὰ συγκρατήσω τὸν ἑαυτὸν μου ἐλεγχόμενον μόνον ἀπὸ τὴν συνείδησίν μου, ἀλλ' εἰς τὸν Γέροντα ἐντρεπόμενον νὰ το εἶπω.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

Συνέβη δε κάποτε, κατ' οίκονομίας του φιλανθρώπου Θεού, να έλθουν μερικοί αδελφοί να επισκεφθούν τον Γέροντα, χάριν ωφελείας. Ούτοι λοιπόν ήρώτων τον Γέροντα δια τους λογισμούς των. Ο Γέρων εἰς ἀπάντησιν τοὺς λέγει, ὅτι τίποτε δεν βλάπτει τόσο πολύ τοὺς Μοναχοὺς καὶ δεν δίδει χαρὰν εἰς τοὺς δαίμονας, ὅσον το να κρύπτουν τοὺς λογισμοὺς των ἀπὸ τοὺς πνευματικούς. Πατέρας. Ἐν συνεχείᾳ ὠμίλησεν ὁ Γέροντάς μου πρὸς τοὺς ἐπισκέπτες καὶ περὶ ἐγκρατείας. Ἐγώ, καθὼς ἤκουον τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ Γέροντός μου, ἤρχισα νὰ συνέρχομαι καὶ ἐσκέφθην ὅτι ὁ Θεὸς ἐφάνέρωσεν εἰς τὸν Γέροντα τὰ πταίσματά μου συνεκινήθην βαθύτατα ἐξ αὐτοῦ καὶ ἤρχισα νὰ κλαίω. Καὶ ἀφοῦ ἐβγάλα τὸ παξιμάδι ἀπὸ τὸν κόλπον μου, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τὴν κακὴν συνήθειαν ἐκλεπτα, ἔπεσα εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἐζήτηουν συγγνώμην διὰ τὰ σφάλματα, πού διέπραξα, ὡς καὶ τὴν ευχὴν τοῦ Γέροντος, διὰ νὰ με ἀσφαλίσῃ ὁ Θεὸς εἰς τὸ μέλλον. Ὁ Γέρων μου λέγει: ὦ τέκνον, καὶ χωρὶς νὰ σου εἶπω τίποτε ἀκόμη, ἡ ἐξομολόγησίς σου σε ἡλευθέρωσε καὶ κατέσφαξες τὸν δαίμονα, πού μέχρι τώρα σε ἐπλήγωνε με τὴν σιωπὴν, ἐφ' ὅσον ἐξωμολογήθης με εὐλικρίνεια τὰ σφάλματά σου. Ἀπ' ἐδῶ καὶ ἐμπρὸς λοιπὸν δεν θὰ ἔχῃ τόπον εἰς τὴν ψυχὴν σου, ἐφ' ὅσον ἐβγήκεν ἀπὸ τὴν καρδίαν σου καὶ ἐγίνε φανερός.

Δεν εἶχεν ἀκόμη τελειώσῃ καλὰ - καλὰ ὁ Γέρων τὴν ομιλίας του καὶ ἰδρὺ, ἡ ἐνέργεια τοῦ δαίμονος ἐφάνη νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸν κόλπον μου, ὡς φλόγα φωτιάς καὶ ἐγέμισεν ὁλόκληρον τὸν οἶκον με δυσσομίαν, ὥστε οἱ παρευρισκόμενοι νὰ νομίζουν ὅτι κάπου καίεται θειάφι. Τότε ὁ Γέρων εἶπεν: ἰδοὺ ἡ ἀπόδειξις των λόγων μου καὶ τῆς ἐλευθερίας σου. Ὁ Θεὸς μας ἐδείξεν ὁλοφάνερα τὴν ἀλήθειαν με τὸ σημεῖον πού ἐγίνε τώρα. Ἀπὸ τότε ἐφυγες ἀπὸ ἐμέ τὸ πάθος τῆς γαστριμαργίας, καὶ ἐκείνη ἡ διαβολικὴ ἐπιθυμία, ὥστε ποτέ πλέον οὔτε κάν τὸ ἐσκέφθην.

3. Ἀπὸ αὐτά, λοιπὸν πού ἐλέχθησαν, μανθάνομεν, ὅτι δεν ὑπάρχει ἄλλη οδὸς σωτηρίας ἀπὸ το νὰ ἐξομολογούμεθα τοὺς λογισμοὺς εἰς τοὺς Πατέρας καὶ νὰ μὴ καταφρονῶμεν τὴν Παράδοσιν των προγόνων. Ὅτι δε καὶ ἐκεῖνοι, ὅχι ἀπὸ ἰδικὴν των γνώμην κινούμενοι, ἀλλὰ φωτιζόμενοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ στηριζόμενοι εἰς τὰς θεοπνεύστους Γραφάς, παρέδωσαν εἰς ἡμᾶς, τοὺς μεταγενεστέρους, τὸ νὰ ἐρωτῶμεν αὐτοὺς, πού ἔχουν προοδεύσει εἰς τὴν ἀσκήσιν, εἶναι δυνατόν νὰ τὸ μάθωμεν καὶ ἀπὸ πολλὰ ἄλλα κείμενα τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ἐξαιρετικῶς δε ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τοῦ Προφήτου Σαμουὴλ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

Ο Προφήτης Σαμουήλ, ως γνωστόν, αφιερώθη υπό της μητρός του εις τον Θεόν, ότε ακόμη ήτο νήπιον. Όταν δε ήξιώθη να ακούση φωνην του Θεού, δεν επίστευσεν εις τον λογισμόν του αλλά κληθείς υπό του Θεού μίαν και δύο φορές, καταφεύγει προς τον Γέροντα Ήλεί και με την διδασκαλίας του πληροφορείται τον τύπον και τον κανόνα πώς πρέπει να αποκριθή εις τον Θεόν (Α' Βασ. Β', 11-18). Και εκείνον, τον οποίον ο Θεός, δι' απευθείας κλήσεως τον εξέλεξεν ως άξιόν Του, αυτόν θέλει, ο ίδιος ο Θεός, να παιδαγωγείται με την συμβουλών και την διδασκαλίας του Γέροντος, διά να οδηγηθή, εξ αυτού, προς ταπεινώσιν.

4. 'Αλλά και τον Παύλον, μολονότι ο ίδιος ο Χριστός τον εκάλεσε και συνομίλησε μαζί του, και ήδύνατο αμέσως να ανοίξη τους οφθαλμούς του και να τον γνωρίση την οδόν της τελειότητος, εν τούτοις τον στέλλει προς τον Ανανίαν και του υπόσχεται να μάθη από αυτόν την οδόν της αληθείας, λέγων προς αυτόν: «Να εισέλθης εις την πόλιν και εκεί θα λεχθή εις σε τι πρέπει να πράξης» (Πράξ. Θ', 10-18). Με αυτά μας διδάσκει ο Κύριος να ακολουθώμεν τας οδηγίας εκείνων, που έχουν προοδεύσει εις την πνευματικήν ζωήν. Διδαχθείς τούτο και ο ίδιος ο Απόστολος, το εξετέλει διά των έργων του, όπως ο ίδιος αφηγείται δια τον εαυτόν του λέγων· «ότι ανήλθον εις τα Ιεροσόλυμα διά να δω Πέτρος και Ιάκωβον και ενεπιστεύθην εις αυτούς το Ευαγγέλιον, το οποίον κηρύσσω, μη τυχόν ασκόπως τρέχω ή έτρεξα» (Γαλατ. Β', 2). Πώ! πώ! Το σκεύος της εκλογής, αυτός που ανυψώθη μέχρι τρίτου ουρανού και ήκουσεν από τον ίδιον τον Θεόν λόγους, που δεν είναι δυνατόν να διατυπωθούν με φράσεις κοινάς, αυτός τον οποίον συνόδευε πάντοτε η Χάρις του Πνεύματος και έβεβαίωνε, με τα επακολουθούντα θαύματα, τον λόγον της διδασκαλίας του, αυτός ομολογεί ότι είχεν ανάγκην από τας συμβουλές των προηγουμένων από αυτόν εις το αποστολικόν αξίωμα Αποστόλων.

Ποίος λοιπόν είναι τόσον πολύ αλαζών και υπερήφανος, ώστε να μη φρίττη όταν ακούη αυτά και να φοβήται να ακολουθη την γνώμην του, όπως φοβείται την γέενναν του πυρός και την ατελεύτητον κόλασιν; Και τούτο διότι εις ουδένα ο Κύριος δεν αποκαλύπτει οδόν τελειώσεως, εκτός μόνον εάν ο άνθρωπος οδηγηθή εις αυτήν με την συμβουλών και συμπαραστάσιν του πνευματικού Πατέρα: δι' αυτό και διά του Προφήτου του μας παραγγέλλει λέγων: ερώτησε μετ' επιμονής τον πατέρα σου και θα σου φανερώσης τους γεροντοτέρους σου και θα σου είπουν (Δευτερ. ΛΒ', 7).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

Ζ'. Εκ του 'Αββά Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε γέροντα λέγων εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν ἐπέμφθην δι' ἀπόκρισιν τοῦ Κοινοβίου, καὶ κατέβην εἰς τὸν Ἰορδάνην εὐξασθαι, μὴ αἰτήσας τὸν Ἀββάν περὶ τούτου ἀπόλυσιν ἄρα καλῶς ἐποίησα ἢ οὐ; ἀπεκρίθη ὁ γέρον οὐκ ὀφείλεις χωρὶς ἐπιτροπῆς ἀπελθεῖν ποῦ πότε τὰ γὰρ ἰδίῳ γινόμενα λογισμῶ, κὰν δοκῇ καλὰ εἶναι, οὐκ ἀρέσκει τῷ θεῷ το δὲ φυλάξαι τὴν κέλευσιν τοῦ πέμψαντος σὲ Ἀββᾶ σου, τοῦτο καὶ προσευχή ἐστι, καὶ τὸν Θεὸν θεραπεύει τὸν εἰπόντα «οὐκ ἤλθον ποιῆσαι τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντος με Πατρός». Εἶπεν ὁ ἀδελφὸς ἐὰν ἀπερχόμενος μακρὰν ἐπιλάθωμαι ἐρωτῆσαι τὸν Ἀββᾶν ποῦ ὀφείλω καταλύσαι, τί ποιήσω; ἀπεκρίθη ὁ γέρον· προσέχειν δεῖ τοῖς ἀπαντῶσι πράγμασι, καὶ οὕτω πρὸς ὠφέλειαν τῆς ψυχῆς ἕκαστον ποιεῖν. Οὕτω μὲν τοῖς ὡς παραβαίνων ἐντολήν, καὶ μὴ ὡς καλῶς ποιῶν, διότι ἄνευ ἐπιτροπῆς τολμᾷς τί ὅλως ποιεῖν· οὕτω γὰρ πληροφορεῖται ὁ Ἀββᾶς σου συγχωρῆσαι σοί.

2. Ἡρώτησε πάλιν ὁ ἀδελφὸς τί ἐστὶν ἡ ψευδώνυμος γνῶσις; ἀπεκρίθη καὶ γέρον· ψευδώνυμος γνῶσις ἐστὶ, τὸ πιστεύσαι τὸ οἰκεῖο λογισμῶ, ὅτι οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα καὶ εἰ τις θέλει ἀπαλλαγῆναι αὐτῆς, μὴ πιστεύσῃ ποτὲ τὸ ἰδίῳ λογισμῶ ὡς καλῶς κρίνουντι λεγέτω δὲ πρὸς ἑαυτὸν ἐγὼ ὑπὸ δαιμόνων χλευάζομαι ἕνα πιστεύσω τὸ λογισμῶ, ὅτι ἀληθινὴν ἔχω γνῶσιν, καὶ μὴ ἐρωτῶ τοὺς γέροντας, καὶ ἐκ τούτου καὶ εἰς ἄλλα φέρωσι με κατακέφαλα δοῦν γέρον εἶπε τὴν ἀλήθειαν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ λαλεῖ καὶ οὐ χλευάζεται ὅλως ὑπὸ τῶν δαιμόνων· τὸ δὲ ἐμόν, χλεύη ἐστὶ, καὶ ἐμπαιγμὸς ἐστίν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησεν ἕνα Γέροντα λέγων:

-Εστάλην εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν δι' υπηρεσίας του Κοινοβίου καὶ, ἐπ' ευκαιρία κατέβηκα εἰς τὸν Ἰορδάνην νὰ προσευχηθῶ, χωρὶς ὅμως νὰ ζητήσω τὴν ἀδειαν δι' αὐτὸ ἀπὸ τοῦ Ἀββάν: ἀραγε καλῶς ἐνήργησα ἢ ὄχι;

Ο Γέρον τοῦ ἀπήντησε:

- Χωρὶς ἀδειας δὲν πρέπει νὰ υπάγῃς ποτε πουθενά· διότι ἐκεῖνα, ποὺ κάμνομεν, κατ' ἐμπνευσιν τοῦ λογισμοῦ μας, ἐστὼ καὶ ἀν φαίνονται καλὰ, δὲν εἶναι ἀρεστά εἰς τὸν Θεόν. Το νὰ φυλάξῃς δὲ τὴν παραγγελίαν τοῦ Ἀββᾶ σου, ποὺ σε ἐστεῖλεν εἰς το

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

διακόνημα, αυτό και προσευχή είναι και υπηρεσία προς τον Θεόν, ο οποίος είπε: «Δεν ήλθα να κάνω το θέλημά μου, αλλά το θέλημα του Πατρός, ο οποίος με απέστειλε».

Ο αδελφός ήρώτησε πάλιν τον Γέροντα:

– Εάν απέλθω εις μίαν υπηρεσίας και απομακρυνθώ πολύ από τον τόπον μου, και έχω λησμονήσει να ερωτήσω τον 'Αββάν που πρέπει να διαμείνω, τι θα κάνω;

Ο Γέρων απήντησε:

– Πρέπει να προσέχης εις τα πράγματα, που συναντάς και να εκτελής το καθένα πρὸς ωφέλειαν ψυχῆς. Αλλά με την σκέψιν ότι παραβαίνεις εντολήν, και όχι ότι ενεργείς καλώς, διότι χωρίς συγκεκριμένην άδειαν τολμάς να κάνης κάτι. Τοιουτοτρόπως όταν ενεργής πληροφορείται και ο 'Αββάς σου, δια να σε συγχωρήση.

Και πάλιν ο αδελφός ήρώτησε:

– Τί είναι η ψευδώνυμος γνώσις;

Ο Γέρων απήντησε:

– Ψευδώνυμος γνώσις είναι το να δώση κανείς εμπιστοσύνην εις τον ιδικόν του λογισμόν, ότι έτσι είναι το πράγμα, όπως νομίζει. Εάν θέλη κανείς να απαλλαγῇ από την ψευδώνυμον γνώσιν ας μη έχη ποτέ εμπιστοσύνην εις τον λογισμόν του, ότι κρίνει καλώς. Ας λέγη δε προς τον εαυτόν του εγώ εμπαίζομαι από τους δαίμονας, διά να πιστεύσω εις τον λογισμόν μου, ότι τάχα η γνώσις μου είναι σωστή και αληθινή και έτσι αποφεύγω να έρωτήσω τους γέροντας και έτσι οι δαίμονες με παρασύρουν και εις άλλα σφάλματα. Ο Γέρων λοιπόν είπε την αλήθειαν, διότι φωτίζει ο Θεός και λαλεί και δεν εμπαίζεται καθόλου από τους δαίμονας: η δική μου όμως σκέψις είναι ειρωνία και εμπαιγμός.

Η'. Εν τω Γεροντικώ

ΑΔΕΛΦΟΣ τις ἐπὶ πολὺν χρόνον πολεμούμενος ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας, καὶ πολλὰ κοπιάσας καὶ μὴ δυνάμενος ἀπαλλαγῆναι αὐτοῦ, ἐν μιᾷ, ὡς ἴστατο ἐν τῇ συνάξει, ἦσθετο ἑαυτὸν ὁμοίως ὑπὸ τοῦ πάθους ὀχλουμένον ἔγνω οὖν θριαμβεύσαι τὴν τοῦ δαίμονος ἐπήρειαν, καὶ αἰτῆσαι τοὺς ἀδελφοὺς εὐξασθαι περὶ αὐτοῦ, ὅπως εὖροι τινὰ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

τοῦ πάθους ἀπαλλαγὴν. Καὶ δὴ πάσης αἰσχύνης καταφρονήσας, ἐγύμνωσεν ἑαυτὸν ἐνώπιον πάντων των ἀδελφῶν, καὶ ἐστηλίτευσε τοῦ σατανᾶ τὴν ἐνέργειαν εἰπων εὗξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ, Πατέρες καὶ ἀδελφοί, ὅτι ἰδοὺ δεκατέσσαρα ἔτη ἔχω οὕτω πολεμούμενος καὶ εὐθὺς ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ καὶ πόλεμος διὰ τὴν ταπείνωσιν αὐτοῦ, ἣν ἐνεδείξατο.

2. Ἄλλος ἀδελφὸς ἐπολεμήθη ὁμοίως εἰς πορνείαν, καὶ ἠγωνίζετο ἐπιτείνων τὴν ἄσκησιν, καὶ τὸν λογισμόν τῶν μὴ συγκαταβῆναι τὴν ἐπιθυμίαν ὥς δὲ οὐκ ἐπαύετο ὁ πόλεμος, ἐλθὼν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἔνεφανισε τοῦτον παντὶ τῷ πλήθει καὶ ἐδόθη ἐντολὴ παρὰ τῶν Πρεσβυτέρων, καὶ πάντες ἔπονεσαν περὶ αὐτοῦ ἐβδομάδα εὐχόμενοι τῷ θεῷ καὶ ἀπηλλάγη τοῦ πολέμου ὁ ἀδελφός.

3. Ἄλλος ἀδελφὸς ἐπολεμήθη εἰς πορνείαν καὶ ἀναστὰς νυκτός, ἀπῆλθε πρὸς τινὰ γέροντα καὶ ἐξηγόρευσε αὐτῷ τὸν λογισμόν καὶ δὲ γέρον παρεκάλεσεν αὐτὸν λόγους πνευματικὸν καὶ ὠφεληθεὶς καὶ ἀδελφὸς ὑπέστρεψε εἰς τὸ ἑαυτοῦ κελλίον καὶ εὐθὺς πάλιν ὁ πόλεμος ἐπετέθη αὐτῷ ὁ δέ, μὴ μελήσας, ἀπῆλθε πάλιν πρὸς τὸν γέροντα καὶ παρακληθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, ὁμοίως ἐπανῆλθε καὶ πάλιν ὥς ὥχλειτο, ἀπῆρχετο πρὸς τὸν γέροντα μηδὲν διακρινόμενος καὶ δὲ γέρον, προθύμως αὐτὸν προσεδέχετο, καὶ στηρίζων νουθεσίαις καὶ παρακλήσεσιν, ἀπέστελλε παραγγέλλον αὐτῷ μὴ ἐκκακῆσαι, ἀλλ' αἰεὶ ἐν τῷ πολεμείσθαι ἔρχεσθαι πρὸς αὐτόν, καὶ τὴν τοῦ δαίμονος ἐλέγχειν ἐπήρειαν οὐδὲν γὰρ οὕτως αὐτὸν φυγαδεύει, φησὶν, ὥς ὁ ἔλεγχος καὶ ἡ καθαρὰ μετὰ ταπεινώσεως καὶ πίστεως ἐξαγόρευσις. Ἐπὶ πολὺ οὖν τούτου γινομένου, ὁ Θεὸς ἰδὼν τὴν ὑπομονὴν τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ τὴν μακροθυμίαν τοῦ γέροντος, τὸν πόλεμον ἐκ τοῦ ἀδελφοῦ ἔφυγαδευσε.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐπολεμεῖτο ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας καὶ ἐνῶ ἐκοπίασε πάρα πολὺ, ἐν τούτοις δὲν ἠδύνατο νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ αὐτόν. Μίαν ἡμέραν, ἐνῶ ἐστέκετο εἰς τὴν σύναξιν, ἡσθάνθη πάλιν τὸν ἑαυτόν του νὰ ἐνοχλεῖται ἀπὸ τὸ πάθος ἀπεφάσισε λοιπὸν τότε νὰ καταστήσῃ γνωστὴν εἰς τοὺς ἀδελφούς τὴν ἐπήρειαν τοῦ δαίμονος καὶ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ αὐτοὺς νὰ προσευχηθούν δι' αὐτόν μήπως τὸν εὐσπλαγχνισθῇ ὁ Θεὸς καὶ ἀνακουφισθῇ κάπως ἀπὸ τὸ πάθος. Χωρὶς λοιπὸν νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν του τὴν ἐντροπὴν, τὴν ὁποίαν τελείως κατεφρόνησε, ἀπεγύμνωσεν ἑαυτόν διὰ τῆς ἐξομολογήσεως ἐνώπιον ὅλων των ἀδελφῶν καὶ κατήγγειλε τὴν ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ λέγων· προσευχηθῆτε δι' ἐμέ, Πατέρες καὶ ἀδελφοί, διότι ἐπὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄

(Να συμβουλευόμαστε και να εξομολογούμαστε τα πάντα στον πνευματικό μας πατέρα)

δεκατέσσαρα έτη πολεμούμαι κατ' αυτόν τον τρόπον. Αμέσως δέ, ως εκ θαύματος, έφυγεν απ' αυτόν ο πόλεμος της πορνείας εξ αφορμής της ταπεινώσεως, την οποίαν έδειξεν.

2. Ένας άλλος αδελφός επολεμήθη κατά τον ίδιον τρόπον εις την πορνείαν και ηγωνίζετο δι' έντονωτέρας ασκήσεως, προφυλάσσων τον εαυτόν του να μη συγκατατεθή προς την επιθυμίαν. Επειδή όμως δεν κατέπαυεν ο πόλεμος, ήλθεν εις την Εκκλησίας και κατέστησεν εις όλον το πλήθος γνωστόν τον πόλεμον από τον οποίον έβασανίζετο. Τότε οι πρεσβύτεροι έδωσαν εντολήν και όλοι εκοπίασαν επί μίαν εβδομάδα χάριν αυτού, προσευχόμενοι εις τον Θεόν. Και πράγματι ο αδελφός απηλλάγη από τον πόλεμον.

3. Και άλλος αδελφός επολεμήθη εις την πορνείαν ούτος εσηκώθη αμέσως την νύκτα και μετέβη εις ένα Γέροντα και εξομολογήθη τον λογισμόν του εις αυτόν. Ο Γέρων τον παρηγόρησε με πνευματικούς λόγους και ο αδελφός ωφεληθείς επέστρεψεν εις το κελλίον του αλλά και πάλιν ο πόλεμος εσηκώθη εναντίον του αλλά ο Μοναχός, χωρίς καθόλου να αδιαφορήση, κατέφυγε πάλιν εις τον Γέροντα και παρηγορηθείς υπ' αυτού επέστρεψεν εκ νέου εις το κελλίον του. Έκτοτε, οσάκις ήνωχλείτο, απήρχετο αμέσως προς τον Γέροντα, χωρίς καθόλου να διστάζη. Αλλά και ο Γέρων τον υπεδέχετο πρόθυμα και τον έστήριζε με συμβουλές και λόγους παρηγορητικούς και καθώς τον κατευώδωνε διά το κελλίον του, του παρήγγελλε να μη χάνη το θάρρος του, αλλά πάντοτε, όταν θα αισθάνεται τον πόλεμον, να έρχεται πλησίον του και να καταπολεμή την προσβολήν του δαίμονος. Διότι τίποτε δεν φυγαδεύει τόσον αποτελεσματικώς τον δαίμονα της πορνείας – έλεγεν ο Γέρων – όσον ο έλεγχος της αμαρτίας και η καθαρά, με ταπείνωσιν και πίστιν, εξομολόγησις.

Αφού λοιπόν παρετάθη επί πολύ αυτή η κατάσταση, ο Θεός βλέπων την υπομονήν του πολεμουμένου αδελφού και την μακροθυμίαν του Γέροντος, έφυγάδευσε πλέον τον πόλεμον από τον αδελφόν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄
(Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ τοῖς διακριτικούς των Πατέρων τοὺς λογισμοὺς ἀνατίθεσθαι καὶ μὴ τοῖς τυχοῦσι καταπιστεύειν· καὶ πῶς δεῖ ἐξαγορεύειν καὶ ἐρωτᾶν καὶ ποτᾶπὴ πίστει τὰς ἀποκρίσεις τῶν Πατέρων δέχεσθαι καὶ ὅτι δι' αὐτῆς συνεργεῖν.

Περὶ τοῦ ὅτι πρέπει νὰ εξομολογούμεθα τοὺς λογισμοὺς μας εἰς τοὺς διακριτικούς ἐκ των Πατέρων καὶ νὰ μὴ τοὺς ἐμπιστευώμεθα εἰς τοὺς τυχαίους πῶς πρέπει νὰ εξομολογούμεθα καὶ νὰ ἐρωτῶμεν καὶ με ποίαν πίστιν νὰ δεχώμεθα τὰς ἀπαντήσεις των Πατέρων καὶ ὅτι, διὰ τῆς πίστεως αὐτῆς, νὰ συνεργῶμεν εἰς τὴν ἐπιτυχίᾳς του ἀγαθοῦ.

Α'. 'Εν τῷ Γεροντικῷ

ΔΥΟ ΑΔΕΛΦΟΙ ἰδιαζοντως οἰκοῦντες, παρέβαλον ἀλλήλους καὶ εἶπεν καὶ εἷς τῷ ἐτέρῳ βούλομαι ἀπελθεῖν πρὸς τὸν Ἀββᾶς Ζήνωνα καὶ ἀναθέσθαι αὐτῷ τινὰ λογισμόν ἔφη δὲ καὶ ὁ ἄλλος κάγώ το αὐτὸ θέλω. - Ἀπῆλθον οὖν οἱ δύο ὁμοῦ. Καὶ λαβὼν ἕκαστος αὐτὸν κατ' ἰδίαν, ἐξήγγειλαν τοὺς λογισμοὺς αὐτῶν καὶ ὁ μὲν εἰς ἐξαγγέλλων, προσέπεσε τὸ γέρονται παρακαλῶν αὐτῶν μετὰ πολλῶν δακρύων εὐξασθαι ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὁ γέρων εἶπεν αὐτῷ ὕπαγε, μὴ προδῶς σεαυτόν, καὶ μὴ καταλαλήσης τινός, καὶ μὴ ἀμελήσης τῆς εὐχῆς σου καὶ ἀπελθὼν ὁ ἀδελφὸς ἑθεραπευθῇ ὁ δὲ ἄλλος, εἶπων τὸν λογισμόν αὐτοῦ το γέρον προσέθετο χαύνως καὶ ἀμελῶς εὐξαι ὑπὲρ ἐμοῦ οὐκ ἤτησε δὲ ἐπιπόνως.

Μετὰ οὖν χρόνον τινά, συνέβη αὐτοῖς παραβαλεῖν ἀλλήλους καὶ εἶπεν καὶ εἷς τῷ ἐτέρῳ ὅτε παρεβάλομεν τῷ γέρονται ἀπήγγειλας αὐτὸ τὸν λογισμόν, δν εἶπας ὅτι θέλω αὐτῷ εἰπεῖν; ὁ δὲ ἔφη· ναι ἡρώτησεν ἐκεῖνος ἄρα ὠφελήθης ἀναγγείλας αὐτῷ; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφὸς ναιευχαῖς τοῦ γέροντος ἑθεράπευσε μὲ ὁ θεὸς ὁ δὲ εἶπεν· ἐγὼ κὰν ἐξήγγειλα, οὐκ ἦσθομην θεραπείας ἔφη αὐτῇ καὶ ὠφεληθεῖς καὶ πῶς παρεκάλεσας τὸν γέροντα; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος εἶπον αὐτῷ ὅτι, εὐξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, ὅτι τὸν δὲ τὸν λογισμόν ἔχω καὶ δὲ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

ἔφη ἐγὼ τέως ἐξαγγέλλων αὐτῷ, ἔβρεξα τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐκ τῶν δακρύων, παρακαλῶν αὐτὸν εὖξασθαι ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ διὰ τῶν εὐχῶν αὐτοῦ ἰάσατο με ὁ θεός.

Ταῦτα δὲ διηγεῖτο ἡμῖν ὁ γέρων, διδάσκων ὅτι ὀφείλει καὶ παρακαλῶν τινὰ τῶν Πατέρων περὶ λογισμῶν, μετὰ πόνου καὶ ἐξ ὅλης καρδίας ὡς τὸν Θεὸν αἰτεῖν καὶ τότε ἐπιτυχάνει καὶ δὲ ἀμελῶς ἐξαγγέλλων ἢ πειράζων, οὐ μόνον οὐκ ὠφελεῖται, ἀλλὰ καὶ κατακρίνεται.

2. Εἶπε γέρων ὅτι ποτὲ τις ὀλισθήσας εἰς βαρὺ ἁμάρτημα, καὶ κατανυγεῖς εἰς μετάνοιαν, ἀπῆλθεν ἀναγγεῖλαι τινὶ γέροντα καὶ οὐκ εἶπεν αὐτὴ τὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ μόνον τὸν λογισμὸν ὅτι ἀνέβη μοὶ λογισμὸς τοιὸς δὲν ἔχω σωτηρίαν; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, ἄπειρος ὢν διακρίσεως ἀπώλεσάς σου τὴν ψυχὴν τοῦτο δὲ ἀκούσας ὁ ἀδελφός, εἶπεν: εἰ ἀπώλεσά μου τὴν ψυχὴν, ὑπάγω καν εἰς τὸν κόσμον.

Ἀπερχόμενος δὲ ἐγεθυμήθη ἀπελθεῖν καὶ πρὸς τὸν Ἀββᾶς Σιλουανόν, ὄντα μέγαν διακριτικόν, καὶ ἀναγγεῖλαι αὐτὸ τὸν λογισμὸν ἐκεῖνον καὶ ἐλθὼν πρὸς αὐτόν, οὐδὲ αὐτῷ εἶπε τὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ τὸν λογισμὸν μόνον, καθὰ καὶ τὸ ἄλλο γέροντι" ὁ δὲ Πατήρ, ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἤρξατο ἀπὸ τῶν γραφῶν λέγειν αὐτῷ, ὅτι οὐκ ἔστι κατακρίμα πάντως τοῖς μόνον λογιζομένοις. Ἀκούσας δὲ ὁ ἀδελφός, καὶ λαβὼν δύναμιν ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ εὐέλπιδες γενόμενος, ἀπήγγειλεν αὐτῷ καὶ τὴν πρᾶξιν ὁ δὲ γέρων, μαθὼν καὶ τὴν πρᾶξιν, ὡς καλὸς ἰατρός κατέπλασεν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν ἐκ τῶν θείων γραφῶν, δεῖξας ὅτι ἔστι μετάνοια τοῖς ἐν γνώσει ἐπιστρέφουσι πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ μετὰ τοῦτο παραβαλόντος τοῦ Ἀββᾶ μου πρὸς τοῦτον τὸν Πατέρα, διηγήσατο αὐτὸ περὶ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ εἶπεν ἰδοὺ καὶ ἀπελπίσας ἑαυτοῦ, καὶ μέλλον ὑπάγειν εἰς τὸν κόσμον, ὡς ἀστήρ ἔστιν ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν ταῦτα δὲ εἶπον, ἓνα ἰδωμεν, ὅτι κίνδυνον ἔχει οὐ τὸν τυχόντα, τὸ ἀνατίθεσθαι τινὰ τοὺς οἰκείους λογισμοὺς ἀδιακρίτοις ἀνδράσιν.

Ερμηνεία

ΔΥΟ ΑΔΕΛΦΟΙ, οἱ οποίοι κατοικοῦσαν χωριστά, ἐπεσκέφθησαν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον. Καὶ λέγει ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν εἰς τὸν ἄλλον:

– Θέλω νὰ υπάγω πρὸς τὸν Αββάς Ζήνωνα, νὰ τοῦ ἐμπιστευθῶ κάποιον λογισμὸν μου.

– Καὶ ἐγὼ τὸ ἴδιον θέλω ἀπῆντησεν ὁ ἕτερος.

Ὁ καθένας δε ἰδιαιτέρως ἐξομολογήθησαν εἰς τὸν Ἀββάς Ζήνωνα τοὺς λογισμοὺς των.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

Ο πρώτος, καθώς έξωμολογείτο, έπεσεν εις τα πόδια του Γέροντος και με πολλά δάκρυα τον παρεκάλει να προσευχηθή εις τον Θεόν δι' αυτόν.

Ο Γέρων είπεν εις αυτόν:

– Πήγαινε, μή προδώσης τον εαυτόν σου, και μη κατηγορήσης κανένα και μη παραμελήσης την ευχήν σου. 'Αναχωρήσάς από τον 'Αββάν Ζήνωνα ο αδελφός αυτός έθεραπεύθη.

Ο άλλος αδελφός, αφού είπε τον λογισμόν του εις τον Γέροντα, προσέθεσε με αδιαφορίαν και χωρίς όρεξιν διορθώσεως ευχήσου, πάτερ δι' εμένα, δεν το εζήτησεν όμως με επιμονήν και ψυχικήν αγωνίαν.

Αφού επέρασεν ολίγος καιρός οι αδελφοί έπεσκέφθησαν ο ένας τον άλλον και είπεν ο ένας :

– Όταν έπεσκέφθημεν τον 'Αββάς Ζήνωνα, του εφανέρωσες τον λογισμόν, που έλεγες ότι επεθύμεις να του είπης;

– Ναι, απήντησεν ο άλλος.

– Αραγε ωφελήθης από αυτήν την εξομολόγησιν; ηρώτησεν εκ δευτέρου ο πρώτος.

– Βεβαίως με τας ευχές του Γέροντος με εθεράπευσεν ο Θεός.

– Εγώ, είπε πάλιν ο πρώτος, αν και εξωμολογήθην, δεν έκατάλαβα καμμίαν θεραπείαν.

– Διατί άραγε; πως παρεκάλεσες τον Γέροντα;

– Του είπα ευχήσου δι' εμέ, διότι βασανίζομαι από αυτόν τον λογισμόν.

– Εγώ, κατά την διάρκειας της εξομολογήσεως του λογισμού, έβρεξα τους πόδας του με τα δάκρυά μου και με πόνος ψυχής τον παρεκάλουν να προσευχηθή δι' εμέ πράγματι δέ, με τις ευχές του, με εθεράπευσεν ο Θεός..

Αυτά μάς διηγείτο ο Γέρων και μας έλεγεν ότι εκείνος που παρακαλεί κάποιον εκ των Πατέρων διά να απαλλαγή από λογισμούς, πρέπει να το ζητή με όλην του την καρδίαν και με πόνον εκείνος, που εξομολογείται τυπικά και χωρίς όρεξιν ή δοκιμάζει τον πνευματικόν, όχι μόνον δεν ωφελείται, αλλά και καταδικάζεται.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

2. Ένας Γέρων διηγήθη, ότι κάποτε ένας Μοναχός περιέπεσεν εις βαρύ αμάρτημα: τον ήλεγξεν όμως η συνείδησης και μετενόησεν. Απήλθε λοιπόν να εξομολογηθή εις ένα Γέροντα. Από εντροπήν όμως δεν ανέφερεν εις αυτόν την πράξιν του, αλλά μόνον τον λογισμόν. Είπε, δηλαδή, Πάτερ μου, με επείραξεν αυτός ο λογισμός υπάρχει δι' εμέ ελπίς σωτηρίας; Ο πνευματικός όμως, που ήκουσε την εξομολόγησιν, επειδή δεν ήτο έμπειρος και έστερείτο διακρίσεως, απήντησεν εις τον αμαρτήσαντα Μοναχός. "Έχασες την ψυχήν σου. Μόλις ήκουσεν αυτό ο αδελφος είπε μέσα του: εφ' όσον έχασα την ψυχήν μου, ας υπάγω, τουλάχιστον, εις τον κόσμον.

Καθώς όμως έφευγεν, εσκέφθη να υπάγη προς τον 'Αββάν Σιλουανόν, ο οποίος ήτο γνωστός διά το χάρισμα της διακρίσεως και να εξομολογηθι και εις αυτόν τον λογισμόν εκείνον. Πράγματι, μόλις ήλθεν εις το κελλί του Αββά Σιλουανού, ούτε εις αυτόν έξωμολογήθη την αμαρτωλήν πράξιν του, αλλά μόνον τον αμαρτωλόν λογισμόν του, όπως έκαμε και με τον προηγούμενον. Γέροντα. Ο 'Αββάς Σιλουανός, αφού τον ήκουσεν, ήνοιξε το στόμα του και ήρχισε να του λέγη ότι σύμφωνα με τας Αγίας Γραφάς δεν υπάρχει καταδίκη δι' εκείνους, που αμαρτάνουν μόνον με τον λογισμόν των. Όταν ο αμαρτήσας αδελφός ήκουσεν αυτήν την πληροφορίαν, επήρε δύναμιν εις την ψυχήν του, και ενισχυμένος από ελπίδας σωτηρίας, εφάνέρωσεν εις αυτόν και την αμαρτωλήν πράξιν του.

Αφού ο Γέρων έμαθεν, και την πράξιν του αδελφού ως καλός και έμπειρος ιατρός, έζύμωσε την ψυχήν του με διδάγματα της Αγίας Γραφής, δείξας εις αυτόν, ότι υπάρχει μετάνοια δι' εκείνους, που επιστρέφουν, με την θέλησίν των, εις τον Θεόν.

Μετά το περιστατικόν αυτό επεσκέφθη ο Αββάς μου τον Αββάν Σιλουανόν, από τον οποίον ήκουσε την ιστορίας του μετανοήσαντος αδελφου. Αυτός ο αδελφός λοιπόν, ο οποίος απηλπίσθη δια τον εαυτόν του και επρόκειτο να επιστρέψη εις τον κόσμον, ομοιάζει τώρα με λαμπρόν αστέρα εν μέσω των αδελφών. Σάς τα λέγω αυτά – κατέληξεν ο Γέρων – διά να μάθωμεν ότι είναι μεγάλος κίνδυνος το να εμπιστεύεται κανείς τους λογισμούς του, εις ανθρώπους χωρίς πείραν και διάκρισιν.

Β'. Του Αγίου Εφραίμ

ΕΑΝ έξαγγέλλη σοι τῖς τοὺς ἑαυτοῦ λογισμοὺς, πρόσεχε, ἀδελφέ, μήποτε ἐκείνου λέγοντος, ὑπὸ τῶν αὐτῶν καὶ σὺ ὀχληθῇση λογισμῶν, καὶ μάλιστα, εἰ ἔτι μικρῶν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

ἀσθενεῖ τὸ ὄμμα τῆς διανοίας σου, καὶ ἔση ὅμοιος κυβερνήτῃ ἐν πολλῶ κλύδωνι. Ἀλλὰ χρὴ ἀκούσαντά σε τὰς ἀρχὰς τῶν λεγομένων, ἐκ τούτων τὰ ἐπόμενα νοεῖν, καὶ οὕτω παρακαλεῖν τὸν θλιβόμενον, ἀφ' ὧν προειλήφαμεν ἐξ Ἀγίων ἀνδρῶν, ἢ ἀφ' ὧν ἐπειράθημεν ἡμεῖς οὐ γὰρ ἔστι θέλημα τοῦ Κυρίου ἄλλον δι' ἄλλου καταπεσεῖν τοὺς γὰρ πάντα αὐτὸς θέλει σωθῆναι" καὶ σὺ δέ, ἀγαπητέ, μὴ παντὶ ἀνθρώπῳ ἔκφαινέ σου τοὺς λογισμούς, ἀλλ' οἷς ἐὰν δοκιμάσης, ὅτι πνευματικοὶ εἰσι, μὴ προσέχων σχήματι ἢ πολιαῖς. Πολλοὶ γάρ, κατὰ τὴν Ἀποστόλου φωνήν, «ἔχουσι μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἀρνοῦνται» εἶπε δὲ καὶ ὁ Σωτὴρ" «προσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύματι προβάτων, ἔσθωθεν δὲ εἰσι λύκοι ἄρπαγες ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς».

Δεῖ οὖν μὴ προσέχειν τῷ ἐκτὸς σχήματι πολλὰ γὰρ τὰ ἔνεδρα τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ τὸ φρόνημα ἐκάστου σκοπεῖν καὶ ἐν οἷς τοὺς καρποὺς εὖρησεῖς του Πνεύματος, μὴ ἀποκρύψης ἀπ' αὐτῶν τοὺς σεαυτοῦ λογισμούς, μήποτε εὖρῶν γωνίαν καὶ ἐχθρὸς ἐμφωλεύσῃ ἐν σοῖ, καὶ κατὰ μικρὸν εἰς τὴν ἀπώλειαν ὑποσπάσῃ σε.

Πρόσεχε δέ, ἀδελφέ, μήπως ἀκούσας τα τοῦ ἀδελφοῦ ἐλαττώματα, ἐξουθενήσης αὐτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὥς τὰ τοιαῦτα διαπραξάμενον" ἀλλὰ μᾶλλον θαύμαζε ἐπὶ τῇ τοῦ ἀδελφοῦ μεταβολῇ καὶ ἀνεπαισχύντῳ ἐξαγορεύσει τὸ γὰρ ἔκφαιγε ἐκουσίως τινὰ τὰ ἑαυτοῦ πταίσματα ἀνδρᾷσι πνευματικούς, σημαντικόν ἔστι βίου ἐπανορθώσεως, καὶ φόβου Θεοῦ, καὶ ταπεινοφροσύνης, καὶ πίστεως.

Χρὴ οὖν ἐπὶ τούτῳ θαυμάζειν μᾶλλον τὸν ἀδελφὸν καὶ παρακαλεῖν αὐτὸν μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης, καθὼς γέγραπται, «σκοποῦντα ἑαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς». Λέγει δὲ ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Προφήτου Ἰεζεκιήλ: «καὶ σύ, ὕδε ἀνθρώπου, εἶπον πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου· δικαιοσύνη δικαίου οὐ μὴ ἐξέλθῃ αὐτόν, ἐν ἣ ἂν ἡμέρα πλανηθῇ καὶ ἀνομία ἀνόμου, οὐ μὴ κακώσῃ αὐτόν, ἐν ἣ ἂν ἡμέρα ἀποστρέψῃ ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ».

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, πρόσεχε μήπως, εἰάν κανεῖς σου εξομολογεῖται τους λογισμούς του, ενοχληθῆς καὶ συ ἀπὸ τους λογισμούς αυτούς, τὴν ὥραν που τους αναφέρει καὶ μάλιστα, εἰάν το ὄμμα τῆς διανοίας σου ἀσθενῇ ὀλίγον, ὁπότεν θα ὁμοιάσῃς με κυβερνήτην, που συναντᾷ μεγάλην τρικυμίαν. Δι' αὐτὸ πρέπει μόνις ἀκούσης τὴν ἀρχὴν των ὁσων εξομολογεῖται, ἀπὸ αὐτὰ να συμπεραίνῃς καὶ δια τα ἐπόμενα καὶ ἔτσι να παρηγορῇς τὸν στενοχωρημένον, στηριζόμενος εἰς ὅσα ἔχομεν παραλάβει ἀπὸ Ἀγίους ἀνδρας, ἢ ἀπὸ ὅσα ἐκ πείρας γνωρίζομεν ἡμεῖς. Το θέλημα τοῦ Κυρίου δὲν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

είναι να κατακρημνισθή εις την αμαρτίαν άλλος, εξ αιτίας της αμαρτίας άλλου· διότι ο Κύριος θέλει να σωθούν όλοι.

Αλλά και συ, αγαπητέ μου, να μη φανερώνης τους λογισμούς σου εις οιονδήποτε άνθρωπον, αλλά μόνον εις όσους ήθελες δοκιμάσει ότι είναι πνευματικοί, χωρίς να προσέχης εις το σχήμα ή εάν τα μαλλιά της κεφαλής του και της γενειάδος του είναι λευκά. Πολλοί είναι εκείνοι, που «έχουν μόρφωσιν ευσεβείας, αρνούνται όμως την δύναμιν της» (Β' Τιμ. γ' 5).

Δι' αυτό και ο Σωτήρ μάς συνεβούλευσε: «προσέχετε από τους ψευδοπροφήτας, που σας πλησιάζουν με ένδυμα προβάτου, ενώ κατά βάθος είναι αρπακτικοί λύκοι θα τους αναγνωρίσετε από τα έργα και την συμπεριφοράς των» (Ματθ. ζ', 15).

Πρέπει λοιπόν να μη δίδωμεν προσοχήν εις το εξωτερικόν σχήμα, διότι ο εχθρός έχει πολλές παγίδας. Πρέπει μόνον να εξετάζωμεν το φρόνημα εκάστου. Εις όσους δε θα εύρης τους καρπούς του Πνεύματος, (Γαλ. ε', 22-23), μη αποκρύψης τους λογισμούς σου, μη τυχόν ο εχθρός εύρη καμμίαν γωνίαν και αφού εγκατασταθή εις αυτήν, σε παρασύρη σιγά - σιγά εις την απώλειαν.

Πρόσεχε ακόμη, αδελφέ μου, μήπως, αφού ακούσης τα ελαττώματα του αδελφού σου, τον περιφρονήσης εις την καρδίαν σου, ότι τάχα διέπραξε τόσον μεγάλας αμαρτίας απ' εναντίας να θαυμάζης διά την μεταβολήν του αδελφού και την χωρίς εντροπήν ειλικρινή εξομολόγησίν του: διότι το να φανερώνει κανείς, με την θέλησίν του, εις πνευματικούς άνδρας τα πταίσματά του, σημαίνει επανόρθωσιν βίου, φόβον Θεού, πίστιν και ταπεινοφροσύνην.

Δι' αυτό λοιπόν και μόνον πρέπει να θαυμάζης τον αδελφόν και να τον παρηγορήs, με ταπεινοφροσύνην, έχων υπ' όψιν την αποστολικήν σύστασιν «προσέχων τον εαυτόν σου, μήπως και συ ενοχληθής υπό του πειρασμού». (Γαλατ. σ', 1). Να ενθυμήσαι επίσης και αυτό που λέγει ο Θεός, διά στόματος του Προφήτου Ιεζεκιήλ: «και σύ, υιε ανθρώπου, να είπης προς τους υιούς του λαού σου: η δικαιοσύνη του δικαίου δεν είναι δυνατόν να σώση αυτόν, από την ημέραν που θα πλανηθή και η ανομία του ανόμου δεν ήμπορεί να του προξενήση κακόν, κατά την ημέραν, που θα αφήση, διά της μετανοίας, τας ανομίας του». (Ιεζεκ. λγ', 12).

Γ'. Του Αββά Ησαΐου

ΕΑΝ έπερωτᾷς γέροντα περί λογισμοῦ, γύμνωσον αὐτῷ μετ' ἐλευθερίας τὸν λογισμόν, ἐὰν οἶδας ὅτι πιστός ἐστι τοῦ φυλάξαι τὸν λόγον σου ἐὰν δὲ λαλῶσι τινὲς πρὸς σὲ περί λογισμῶν πολεμούντων σε, μὴ θελήσης ἀκούσαι αὐτῶν, ἵνα μὴ γέγωνται σοὶ πόλεμοι. Ἐὰν ἀδελφὸς ὡς πιστῷ ἐμπιστεύσῃ σου τὸ ἐλάττωμα αὐτοῦ, μὴ εἴπῃς αὐτὸ ἐπὶ τινὸς θάνατος γὰρ σοὶ ἐστίν. Ἐὰν ἔρωτας γέροντας περί λογισμῶν σου, μὴ μετὰ τὸ ποιῆσαι ἐρωτήσης, ἀλλ' εἶπε καὶ πολεμεῖ σοὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ μὴ γίνου ὑποκριτής, καὶ λέγῃς ἄλλα ἀντὶ ἄλλων, ἢ ὡς ἄλλου πεποιηκός· ἀλλ' εἶπε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἐτοίμασον ἑαυτόν, ἕνα καὶ ἐὰν εἰπῶσι σοὶ ποιήσης ἐπεὶ σεαυτὸν μόνον χλευάζεις, καὶ οὐχὶ τοὺς γέροντας, οὓς ἔρωτας.

Ὅταν δὲ ἔρωτας γέροντας περί πολέμου, μὴ ὑπακούσης τοῖς ἔνδοθεν σοὶ λαλούσι πλείω τῶν γερόντων, ἀλλὰ δεήθητι τοῦ Θεοῦ πρότερον λέγων: ποιήσον μετ' ἐμοῦ ἔλεος, καὶ καὶ θέλεις, παρασχου τοῖς Πατράσι μου εἰπεῖν μοι' καὶ ἐὰν εἰπῶσι σοὶ οἱ Πατέρες, ποιήσον πίστει, καὶ ἀναπαύει σὲ ὁ Θεός. Ἐὰν ἦς ἀσθενὴς τοῖς πάθεσι, φύλαξον σεαυτὸν μὴ ἑᾶσαι τινὰ εἰπεῖν σοὶ τὰ πάθη τῶν λογισμῶν αὐτοῦ ὡς πιστῷ· ἀπώλεια γὰρ ἔστι τῇ ψυχῇ σου τοῦτο τὸ ἔργον· μὴ ἀποκάλυψης ἐνώπιον πάντων τοὺς λογισμούς σου, ἵνα μὴ πρόσκομμα δῶς τοῖς Πατράσι σου, ἵνα ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ σκεπάσῃ σε.

Ερμηνεία

ΕΑΝ ΕΡΩΤΑΣ ἕνα Γέροντα νὰ σε συμβουλεύσῃ διὰ τὸν λογισμόν σου, νὰ εἴπῃς γυμνήν τὴν σκέψιν σου ἐνώπιόν του ἢ καὶ με ἐλευθερίαν νὰ εξομολογηθῇς τὸν λογισμόν σου, ἐφ' ὅσον βεβαίως γνωρίζεις, ὅτι εἶναι ἄξιος ἐμπιστοσύνης, ὥστε νὰ φυλάξῃ τὸν λόγον σου. Εἰάν μερικοὶ ἀδελφοί σου ομιλοῦν δια λογισμούς, οἱ οποίοι πολεμοῦν καὶ σέ, μὴ θελήσης νὰ τοὺς ἀκούσῃς, διὰ νὰ μὴ σου συμβαίνουν πόλεμοι.

Εἰάν ἕνας ἀδελφός σε θεωρῇ ἀξιόπιστον καὶ σου ἐμπιστευθῇ τὸ ἐλάττωμά του, πρόσεξε μὴ το εἴπῃς εἰς κανένα διότι τούτο θὰ εἶναι θάνατος διὰ σε. Εἰάν ἐρωτᾷς Γέροντας δια τοὺς λογισμούς σου, μὴ ἀναμένῃς νὰ τοὺς ἐρωτήσῃς, ἀφοῦ θὰ ἔχῃς διαπράξῃ τὸ σφάλμα, ἀλλὰ νὰ εἴπῃς καθαρὰ αὐτό, πού ἐπὶ τοῦ παρόντος σε ἐνοχλεῖ πρόσεξε νὰ μὴ γίνεσαι ὑποκριτής καὶ νὰ λέγῃς ἄλλα ἀντ' ἄλλων, ἢ, τάχα νὰ ἐκθέτῃς τὰ ὑπὸ σου διαπραχθέντα, ὡς σκέψεις καὶ ἔργα τρίτου προσώπου. Νὰ εἴπῃς τὴν ἀλήθειαν, καὶ νὰ ἐτοιμασθῇς, ὥστε μετὰ προθυμίας νὰ ἐκτελέσῃς ὅ,τιδήποτε σου υποδείξουν. Διαφορετικὰ τὸν ἑαυτόν σου περιπαίζεις καὶ ὄχι τοὺς Γέροντας, τοὺς οποίους ἐρωτας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

Όταν δε έρωτάς Γέροντας δια πόλεμον, μη υπακούσης εις τους λογισμούς, που σου ομιλούν εντός σου, περισσότερον από τους Γέροντας προηγουμένως παρακάλεσε τον Θεόν λέγων· ποιήσον μετ' εμού έλεος και φώτισον τους Πατέρας μου, διά να μου ειπούν τα πρόποντα. Και αυτό, που θα σας υποδείξουν οι Πατέρες, να το εκτελέσης μετά πίστεως και ο Θεός θα σε αναπαύη. Εάν είσαι αδύνατος και περιπίπτης εις τα πάθη, μή αφήσης κανένα να σου είπη τους εμπαθείς λογισμούς του, ως να είσαι ισχυρός και άτρωτος διότι το έργον αυτό είναι απώλεια διά την ψυχήν σου. Να μη φανερώσης ενώπιον όλων τους λογισμούς σου, διά να μην προκαλέσης σκάνδαλον εις τους Πατέρας σου και δια να σε σκεπάση η Χάρις του Θεού.

Δ'. Του Αββά Κασσιανού

ΠΕΡΙΕΡΧΟΜΕΝΟΙ τούς κατά την Σκήταν “Άγιους Πατέρας, παρεβάλομεν και τὸ Ἀββᾶ Μουσιῆ, ἀνδρὶ ὑψηλῇ κατ' ἀρετὴν, καὶ τὰ θεία σοφὴ καὶ προσελθόντες μετὰ καὶ ἄλλας τινὰς ψυχοφελεῖς ὁμιλίας, ἥρωτησαμεν αὐτὸν καὶ περὶ τῆς τῶν λογισμῶν ἐξαγορεύσεως, τί δεῖ ποιεῖν, εἰπόντες, ὅτι πρόφασιν αἰσχύνης καὶ ἐπιβλαβοῦς εὐλαβείας ἐμποιεῖ τὸ πολλάκις τινὰς τῶν Πατέρων ἀκούσαντας παρὰ ἀδελφῶν λογισμούς, οὐ μόνον μὴ θεραπεύσαι τούτους, ἀλλὰ καὶ καταγνόντας αὐτῶν εἰς ἀπόγνωσιν ἐμβαλεῖν ὅπερ καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἔγνωμεν συμβᾶν ἐν τοῖς μέρεσι Συρίας.

Ἀδελφὸς γὰρ τίς τινὶ τῶν ἐκεῖσε γερόντων ἐξεῖπε τοὺς ἰδίους λογισμοὺς μετὰ πάσης ἀπλότητος καὶ ἀληθείας, ἀνεπαισχύντως ἀπογυμνῶσας τὰ κρυπτὰ τῆς ἑαυτοῦ καρδίας καὶ δέ, πάραυτα τὰ ἀκούσαι, ἥρξατο ἀγανακτεῖν καὶ κινεῖσθαι κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ, μεμφόμενος αὐτὸν ἐπὶ ταῖς τοιαύταις φαύλαις ἐνθυμήσεσιν ὥς ἐκ τούτου πολλοὺς ἀκούσαντας ἐρυθριᾶν ἐξαγγέλλειν τοὺς ἰδίους λογισμοὺς τοὺς γέρουσιν.

Ὁ δὲ Ἀββᾶς Μουσιῆς ἀποκριθεὶς εἶπεν ἡμῖν καλὸν μὲν ἔστιν, ὃ τέκνα, μὴ ἀποκρύπτειν τοὺς λογισμοὺς ἀπὸ τὸν Πατέρων, ἀλλ' ἐλευθερίας καὶ καθαρῶς ἐξαγγέλλειν καὶ μὴ τῇ οἰκείᾳ κρίσει ἀκολουθεῖν, ἀλλὰ τῇ ἐκείνων δοκιμασίᾳ πείθεσθαι ἀδιστάκτως οὐ μέντοι τοῖς τυχοῦσι δεῖ καταπιστεύειν τὰ τῆς καρδίας ἀπόκρυφα, ἀλλὰ γέρουσι πνευματικοὺς καὶ διακριτικοὺς καὶ παρὰ πολλῶν μεμαρτυρημένοις, οὐχὶ τοῖς διὰ χρόνον μόνον πεπολιωμένους πολλοὶ γὰρ πρὸς μόνην τὴν ἡλικίας καὶ τὸ ἔξωθεν σχῆμα ἀπιδόντες, καὶ τοὺς ἑαυτῶν λογισμοὺς ἀναθέμενοι, ἀντὶ θεραπείας εἰς ἀπόγνωσιν διὰ τῆς ἀπειρίας τῶν ἀκούοντων ἔνεπeson.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

Ἦν γὰρ τις ἀδελφὸς πάνυ σπουδαῖος ὃς ὄχληθεις ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας, ἦλθε πρὸς τινὰ γέροντα καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ τοὺς ἰδίους λογισμοὺς ἐκεῖνος δὲ ὡς ἤκουσεν, ἄπειρος ὢν, ἤγανακτει καὶ ἄθλιον ἐκάλει τὸν ἀδελφόν, καὶ ἀνάξιον αὐτὸν τοῦ μοναχικοῦ ἔκρινε σχήματος, ὡς τοιούτους δεξάμενον λογισμοὺς. Ταῦτα δὲ ἀκούσας ὁ ἀδελφός, ἀπέγνω ἑαυτοῦ καὶ καταλείψας τὸν ἴδιον τόπον, ἐπὶ τὸν κόσμον ἐπανήει· θεία δὲ προνοία ὑπαντᾷ αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ἀπολλῶς, τῶν γερόντων καὶ δοκιμώτατος καὶ βλέπων αὐτὸν τεταραγμένον καὶ σκυθρωπὸν πάνυ, ἡρώτα λέγων· τίς ἡ αἰτία, ἀδελφέ, τῆς σῆς στυγνότητος; ὁ δέ, τὴν μὲν ἄρχην, ἐκ τῆς πολλῆς ἀθυμίας, οὐδὲν ἀπεκρίνατο· εἶτα, ὡς οὐκ ἐπαύετο ὁ γέρων παρακαλῶν αὐτῶν ἀναγγεῖλαι τῆς πολλῆς ἐκείνης λύπης τὴν πρόφασιν, διηγῆσατο τὰ καθ' ἑαυτὸν εἰπων· λογισμοὶ πορνείας ὄχλουσι μοὶ καὶ ἀπελθὼν ἀνήγγειλα τῷ γέροντι· καὶ κατὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, οὐκ ἔστι μοὶ σωτηρίας ἐλπίς ἀπογνοὺς οὖν ἑμαυτοῦ, εἰς τὸν κόσμον ἀπέρχομαι.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ πατὴρ Ἀπολλῶς πολλὰ παρεκάλει καὶ ἔνουθετεῖ αὐτὸν λέγων· μὴ ξενίζου, τέκνον, μηδὲ ἀπελπίσης ἑαυτοῦ ἐγὼ γὰρ ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ καὶ πολὺ σφόδρα ὄχλουμαι ὑπὸ τούτων τῶν λογισμῶν· μὴ οὖν ἀθυμήσης ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ πυρώσει, ἥτις οὐ τοσοῦτον ἀνθρωπίνῃ σπουδῇ θεραπεύεται, ὅσον τῇ τοῦ Χριστοῦ φιλανθρωπία μόνον δὲ τὴν σήμερον χάρισαι μοί, καὶ ὑποστρεψον εἰς τὸ κελλίον σου. Ἐποίησε δὲ ὁ ἀδελφὸς οὕτω καὶ ἀποκαταστήσας αὐτὸν ὁ Ἀββᾶς Ἀπολλῶς εἰς τὸ ἴδιον κελλίον, ἀπῆλθεν εἰς τὸν γέροντα ἐκεῖνον τὸν ἀδελφὸς ἀπαγορεύσαντα καὶ στᾶς ἔξωθέν της κέλλης αὐτοῦ, ἔδεηθῇ του Θεοῦ μετὰ δακρύων λέγων· Κύριε, καὶ πάντα πρὸς τὸ συμφέρον ποιῶν, καὶ τοὺς πειρασμοὺς συγχωρῶν ἐπάγεσθαι ἡμῖν πρὸς ὠφέλειαν, αὐτὸς ἐπάκουσόν μου, καὶ μεταστραφήτω καὶ πόλεμος τοῦ ἀδελφοῦ εἰς τοῦτον τὸν γέροντα, ἕνα διὰ πείρας μάθῃ εἰς τὸ γῆρας αὐτοῦ, ὅπερ ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ οὐκ ἐδιδάχθη ὅτι δεῖ συμπάσχειν τοῖς πολεμουμένοις.

Ὡς δὲ τὴν εὐχὴν ἐτέλεσεν, δρᾷ αἰθίοπα στάντα πλησίον τοῦ κελλίου, καὶ βέλη ἀφιέντα κατὰ τοῦ γέροντος καὶ δὲ γέρων εὐθὺς ἀναπηδήσας ὡς ἐκ μέθης, ὧδε κακεῖσε περιεστρέφετος μὴ δυνάμενος δὲ ἐπὶ πολὺ καρτερῆσαι, ἐξελθὼν τοῦ κελλίου, τὴν αὐτὴν δδῶ ἢ καὶ ὁ νεώτερος, ἐπὶ τὸν κόσμον ἐχώρει. “Ὁ δὲ Ἀββᾶς Ἀπολλῶς ἰδὼν αὐτὸν οὕτως ἀπίοντα καὶ νοήσας τὸ γεγονός, δι' ἄλλης ὁδοῦ προφθάσας αὐτόν, ὑπήντησε λέγων· ποῦ πορεύῃ; τίς δὲ ἡ αἰτία τῆς κατεχούσης σὲ τοσαύτης ταραχῆς; ὁ δὲ αἰσθηθεὶς ὅτι ἐγνώσθη τὰ κατ' αὐτὸν τῷ Ἀγίῳ, ἀπὸ τῆς αἰσχύνης οὐδὲν ἀπεκρίνατο.

Εἶπε δὲ ὁ Ἀββᾶς Ἀπολλῶς ὑποστρεψον εἰς τὸ κελλίον τοῦ καὶ τοῦ λοιποῦ, ἐπιγνοὺς τὴν ἀσθένειάν σου, ἔχε σεαυτὸν ἢ ἀγνοηθέντα ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ἢ καταφρονηθέντα διὸ οὐκ ἤξιωθῇς τῆς πρὸς αὐτὸν πάλης προσβολῇ γὰρ αὐτοῦ ἕως μᾶς ἡμέρας ὑπενεγκεῖν οὐκ ἠδυνήθης· τοῦτο δὲ σοῦ συνέβη, ὅτι ἀδελφὸν νεώτερον πολεμουμένον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ δεξάμενος, ἀντὶ τοῦ πρὸς ἀγῶνα ἀλείψαι, εἰς ἀπόγνωσιν ἐνέβαλες, μὴ λογισάμενος τὸ σοφὸν ἐκεῖνο παράγγελμα τὸ λέγον· «ρύσαι ἀπαγομένους εἰς θάνατος καὶ ἐκπριᾶν κτεινομένους μὴ φείσῃ» ἀλλ' οὐδὲ τὴν παραβολὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν τὴν λέγουσαν· «χάλαμον τεθλασμένον μὴ συντρίβειν καὶ λίγον καπνίζόμενον μὴ σβεννύειν» οὐδεὶς γὰρ τοῦ ἐχθροῦ φέρειν ἡδύνατο τὰς ἐπιβουλὰς, ἀλλ' οὐδὲ τὸν ἔμπυρον βρασμὸν τῆς φύσεως σβέσαι, εἰ μὴ ἢ τοῦ Θεοῦ χάρις ἐφρούρει τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν. Τοιγαροῦν συμπληρωθείσης τῆς περὶ ἡμῶν σωτηριώδους ταύτης οἰκονομίας, κοιναῖς εὐχαῖς τὸν Θεὸν ἱκετεύσωμεν, ὅπως καὶ τὴν κατὰ σου ἀφεθεῖσαν μάστιγα παραγάγῃ· αὐτὸς γὰρ αἱ γεῖν ποιεῖ, καὶ πάλιν ἀποκαθίστησιν ἐπαίσει, καὶ αἱ χεῖραις αὐτοῦ ἰάσαντο ταπειν. " καὶ ἀνυψοῦ' θανατοὶ καὶ ζωογονεῖ κατάγει εἰς ἄδου, καὶ ἀνάγει.

Ταῦτα εἰπὼν καὶ ἐπευξάμενος, παραχρῆμα τοῦ πολέμου αὐτὸν ἀπήλλαξε, παραινέσας αὐτῷ αἰτεῖ, παρὰ θεοῦ δοθῆναι αὐτῇ γλῶσσαν παιδείας τοῦ γνῶναι ἡνίκα δεῖ εἰπεῖν λόγον. Μανθάνομεν οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι οὐκ ἄλλη εὐρίσκεται ὁδὸς σωτηρίας ἀσφαλῆς, ἢ τὸ ἐξαγγέλλειν ἕκαστον τοὺς ἴδιους λογισμοὺς τοῖς διακριτικωτάτους τῶν Πατέρων, καὶ ὑπὸ τούτων πρὸς ἀρετὴν κανονίζεσθαι, καὶ μὴ τὴν ἰδίῳ θελήματι καὶ κριτηρίῳ ἀκολουθεῖν οὐ γὰρ εἰ κατὰ τὸ συμβὰν περιτύχοι τις ἐν γέροντα ἢ καὶ ἄλλοις ὀλίγοις ἀπλουστέροις τὲ καὶ ἀπείροις, τούτου ἕνεκα δεῖ καὶ ἀπὸ τῶν δοκιμωτάτων Πατέρων τοὺς λογισμοὺς ἀποκρύπτειν καὶ μὴ ἐξαγορεύειν, διὰ τοὺς ὀλίγους ἀπείρους, εἰς πάντας ἀπιστίαν κτησάμενον, καὶ πάντας ἐπίσης φεύγοντα, ἀλλ' ὥς ἐπὶ τῶν σωματικῶν ἱατρῶν δοκιμάζειν τὸν ἐπιστήμονα πρότερον, καὶ τότε αὐτὸ ὑποδεικνύειν τὰ ψυχικὰ τραύματα, καὶ ταῖς αὐτοῦ θεραπείαις μὴ ἀντιλέγειν, ἀλλ' εὐχαρίστως δέχεσθαι ταύτας, κὰν πρὸς τὸ παρὸν τὸ ἀλγεινὸν ἔχωσιν.

Ερμηνεία

ΕΠΙΣΚΕΠΤΟΜΕΝΟΙ κάποτε τους Αγίους Πατέρας, που διέμενον εις την Σκήτην, ἤλθομεν καὶ πρὸς τον Αββάν Μωϋσὴν, ἄνδρα υψηλὸν εἰς την ἀρετὴν καὶ σοφὸν εἰς την γνῶσιν. Αφοῦ λοιπὸν εἰσῆλθομεν εἰς το κελλίον του, μετὰ ὠρισμένας ἄλλας ψυχωφελεῖς συζητήσεις, τον ἠρωτήσαμεν καὶ διὰ την εξομολόγησιν των λογισμῶν, τί πρέπει νὰ κάμνωμεν.

- Πολλοὶ ἀδελφοί, τοῦ εἶπομεν, ἀπὸ ἐντροπῆς καὶ κακῶς ἐννοουμένην εὐλάβειαν δεν εξομολογοῦνται τους λογισμοὺς των, καὶ τοῦτο διότι πολλοὶ Πατέρες, ὅταν ἤκουσαν τους λογισμοὺς των ἀδελφῶν, ὄχι μόνον δεν τους εθεράπευσαν, ἀλλὰ καὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

τους κατηγορήσαν τόσον πολύ, ώστε τους έφεραν εις απόγνωσιν. Ένα τοιούτον περιστατικόν γνωρίζομεν και ημείς, το οποίον συνέβη εις τα μέρη της Συρίας.

Ένας αδελφός δηλαδή έξωμολογήθη τους λογισμούς του εις ένα από τους εκεί Γέροντας, με πάσαν απλότητα και ειλικρίνειαν απεγύμνα σε, χωρίς εντροπήν, την καρδίαν του, δια να αποκαλύψη εις τον Γέροντα τας αποκρύφους σκέψεις του. Ο Γέρων, μόλις ήκουσε τους λογισμούς, ήρχισε να αγανακτή και να καταφέρεται εναντίον του αδελφού, κατηγορών αυτόν διά τας αισχράς σκέψεις του. Μόλις εγένετο γνωστή η συμπεριφορά αυτή εκείνου του Γέροντος, πολλοί εντρέποντο πλέον να εξομολογούνται τους λογισμούς των εις τους Γέροντας.

Ο 'Αββάς Μωϋσής μας απεκρίθη:

-Τέκνα μου, καλόν μέν είναι να μη αποκρύπτωμεν τους λογισμούς μας από τους Πατέρας, αλλά ελεύθερα και καθαρά να τους εξομολογούμεθα. Να μη ακολουθώμεν δε την ιδικήν μας κρίσιν, αλλά να πειθώμεθα αδίστακτα εις την δοκιμασίαν εκείνων. Δεν πρέπει όμως και εις τους οιοσδήποτε να εμπιστευώμεθα τα απόκρυφα της καρδιάς μας, αλλ' εις Γέροντας πνευματικούς, που είναι διακριτικοί και πολλοί μαρτυρούν διά την αξίαν των, και όχι εις εκείνους οι οποίοι μόνον από τον χρόνον έλευκάνθησαν. Διότι πολλοί προσέξαντες εις μόνην την ηλικίαν και το εξωτερικόν σχήμα ενεπιστεύθησαν τους λογισμούς των εις απείρους και αδιακρίτους και τοιουτοτρόπως, αντί θεραπείας, περιέπεσαν εις απόγνωσιν, εξ αιτίας της απειρίας των.

Ητο κάποιος αδελφός, πάρα πολύ σπουδαίος. Αυτός λοιπόν ηνωχλήθη από τον δαίμονα της πορνείας. Αμέσως ήλθεν εις ένα Γέροντα και του εξωμολογήθη τους λογισμούς του. Εκείνος όμως, μόλις ήκουσε την εξομολόγησιν αυτήν, επειδή ήτο άπειρος, αγανακτούσε και απεκάλει τον αδελφόν άθλιον, τον έκρινε δε ανάξιον του Μοναχικού σχήματος, επειδή εδέχθη τοιούτους λογισμούς. Όταν ο αδελφός ήκουσε τους λόγους αυτούς του Γέροντος απηλπίσθη διά την σωτηρίαν του και εγκαταλείψας τον τόπον της ασκήσεώς του, επέστρεφεν εις τον κόσμον. Κατά θείαν όμως πρόνοιαν τον συναντά ο 'Αββάς 'Απολλώς, ένας εκ των έμπειροτέρων γερόντων. Μόλις λοιπόν τον είδε τόσον ταραγμένον και πάρα πολύ μελαγχολικόν, τον ηρώτησεν:

– Αδελφέ μου, ποία είναι η αιτία της στενοχωρίας σου;

Ο αδελφός, κατ' αρχάς, υπό το κράτος της πολλής λύπης του, δεν απήντησε τίποτε.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

Έπειτα όμως, επειδή ο Γέρων δεν έπαυε να τον παρακαλώ να του φανερώση την αιτίαν της πολλής του λύπης, ο αδελφός ήρχισε να λέγη ό,τι του συνέβαινε:

– Με ενοχλούν, Πάτερ μου, – είπε – λογισμοί πορνείας και μεταβας εξωμολογήθην αυτούς εις τον τάδε Γέροντα αλλά, όπως μου είπε, δεν υπάρχει δι' εμέ ελπίς σωτηρίας κατόπιν αυτού λοιπόν απηλίπισθην και εγώ και πηγαίνω εις τον κόσμον.

Μόλις ήκουσεν αυτά ο Πατήρ Απολλώς, ήρχισε να τον παρηγορή με επιμονήν και να τον συμβουλεύη.

– Μη φεύγης εις ξένον τόπον, τέκνον μου, – του έλεγε – και μη απελπίζεσαι· διότι και εγώ, παρ' όλον ό,τι ευρίσκομαι εις την γεροντική ηλικίαν, εν τούτοις ενοχλούμαι από τους λογισμούς αυτούς. Μη στενοχωρηθής λοιπόν διά την σφοδρότητα της πυρώσεως, η οποία δεν θεραπεύει και τόσον με ανθρωπίνην προσπάθειαν, όσον από την φιλανθρωπίαν του Χριστού σε παρακαλώ, κάνε μου μίαν χάριν: χάρισέ μου την σημερινήν ημέραν και γύρισε οπίσω εις το κελλίον σου.

Ο αδελφός υπήκουσεν εις την σύστασιν και επέστρεψεν εις το κελλίον του. Αφού δε ο Αββάς Απολλώς τον έτακτοποίησεν εις το κελλί του, μετέβη εις εκείνον τον Γέροντα, ο οποίος με την αυστηρότητά του απήλπισε τον αδελφόν. Έστάθη έξω από το κελλίον του και παρεκάλεσε τον Θεόν με δάκρυα. Κύριέ μου, – έλεγε – σύ, που τα πάντα ενεργείς προς το συμφέρον και παραχωρείς να μάς έρχονται οι πειρασμοί πρόσ ωφέλειάν μας, Συ εισάκουσε την δέησίν μου αυτήν, και κάνε ώστε να στραφή ο πόλεμος του αδελφού εις αυτόν εδώ τον Γέροντα, διά να μάθω τώρα, εις τα γηρατεία του, αυτό που επί τόσα χρόνια δεν κατόρθωσε να διδαχθῇ, ότι δηλαδή πρέπει να υποφέρωμεν και ημείς μαζί με τους πολемуμένους.

Μόλις ετελείωσε την μικράν αυτήν προσευχήν, βλέπει ένα αράπην ο οποίος εστάθη κοντά εις το κελλί και ήρχισε να ρίπτει βέλη κατά του Γέροντος. Ο Γέρων αμέσως ανεπήδησεν, ως μεθυσμένος, και έστριφογύριζε εδώ και εκεί. Επειδή δε δέν ήδύνατο να υπομένη πολύ, έβγήκε με ορμήν από το κελλί του και επηρε τον ίδιον δρόμον, που ήκολούθησε πρωύτερα ο νεώτερος αδελφός επιστρέφων εις τον κόσμον.

Ο Αββάς Απολλώς, μόλις τον είδε να φεύγη κατ' αυτόν τον τρόπον, και αντιληφθείς αμέσως τι είχε συμβή, προέτρεξε από άλλον δρόμον, και τον επρόφθασε:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

– Πού πηγαίνεις; τον ρώτησε ποία είναι η αιτία της μεγάλης ταραχής, που σε έχει καταλάβει;

Ο Γέρων εννοήσας, ότι ο Άγιος τα είχε μάθει όλα, από την εντροπήν του, δεν απήντησε τίποτα.

Γύρισε εις το κελλί σου, του είπε τότε ο Αββάς Απολλώς, και τώρα, που ανεγνώρισες την ασθένειάν σου, να πιστεύης δια τον εαυτόν σου, ή ότι σε ήγνόνησεν ο Διάβολος, ή ότι σε περιφρονεί, δι' αυτό και μέχρι σήμερα δεν ήξιώθης να παλαίσης μαζί του. Απόδειξις, ότι δεν ήδυνήθης να υπομείνης την προσβολήν του ούτε μίαν ημέραν. Σου συνέβη δε αυτό διότι όταν έδέχθης κάποτε νεώτερον αδελφόν, που επολεμείτο από τον κοινόν εχθρόν, αντί να τον ενισχύσης εις τον αγώνα του, συ τον απήλπισες, χωρίς να λάβης υπ' όψιν σου την σοφήν σύστασιν «φρόντισε να γλυτώσης αυτούς που οδηγούνται εις τον θάνατον και μη διστάσης να εξαγοράσης μελλοθανάτους» (Παροιμ. κδ', 11). Αλλ' ούτε κάν έσκέφθης και την παραβολήν του Σωτήρος μας, που λέγει «σπασμένο καλάμι μη το κομματιάσης και λινάρι, που καπνίζει να μη σβήνης». (Ησ. μβ', 3). Διότι κανείς δεν θα ήδύνατο να ανθέξη εις τας επιθέσεις του εχθρού, αλλ' ούτε και να σβήση την φλόγα της φύσεως, εάν η Χάρις του Θεού δεν έφρούρει την ανθρωπίνην αδυναμίαν. Λοιπόν, αφού συνεπληρώθη η θεϊκή οικονομία, που έγινε δι' ημάς, ας ικετεύσωμεν, με κοινάς προσευχάς τον Θεόν, να απομακρύνη από σέ την μάστιγα, που άφησεν εναντίον σου· διότι Αυτός επιτρέπει να πονώμεν και πάλιν μάς θεραπεύει. Μας εκτύπησε και αι χείρες Του εθεράπευσαν: Αυτός ταπεινώνει και ανυψώνει: Αυτός θανατώνει και ζωογονεί: Αυτός ρίπτει εις τον "Άδην και επαναφέρει (Α' Βασ. 6', 6-7).

Αφού είπεν αυτά και ευλόγησε τον Γέροντα, αμέσως τον απήλλαξεν από τον πόλεμον και τον συνεβούλευσε να ζητή από τον Θεόν να του χορηγή γλώσσαν διδασκαλίας, διά να γνωρίζη τι πρέπει να λέγη, οσάκις πρόκειται να είπή κάποιον λόγον.

Από όσα λοιπόν είπομεν μανθάνομεν, ότι δεν υπάρχει άλλος ασφαλής δρόμος σωτηρίας, από το να εξομολογήται ο καθείς τους λογισμούς του εις τους πλέον διακριτικούς εκ των Πατέρων, και από αυτούς να κανονιζόμεθα προς την αρετήν, χωρίς να ακολουθώμεν το θέλημά μας και την κρίσιν μας. Εάν δε τυχαίως συμβή να συναντήση κανείς κάποιον Γέροντα ή και άλλους ολίγους απλουστέρους και απείρους δεν πρέπει, εξ αιτίας αυτού, να αποκρύπτη τους λογισμούς του και από τους

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

ικανωτέρους εκ των Πατέρων και να μη εξομολογῆται, ἐξ αφορμῆς δε των ολίγων ἀπείρων να κλονισθῇ ἡ ἐμπιστοσύνη του πρὸς ὅλους και να τους ἀποφεύγῃ ὅλους ομοίως. Ὅπως δε προκειμένου διὰ ἱατρῶν του σώματος, ἐξετάζομεν προηγουμένως τὴν ἐπιστημονικὴς ἱκανότητα, ἔτσι πρέπει να ἐξετάζωμεν και τὸν Γέροντα εἰς τὸν ὁποῖον πρόκειται να φανερώσωμεν τους λογισμούς μας και τότε μόνον να του φανερώνωμεν τὰ ψυχικὰ τραύματα και να μη ἀντιλέγωμεν πρὸς τὰς θεραπείας που μας προτείνει, ἀλλὰ να τὰς δεχώμεθα εὐχαρίστως, ἔστω και ἐάν πρὸς στιγμὴν μᾶς προκαλοῦν πόνον.

Ε'. Εκ του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ἤρωτησε γέροντα λέγων.

α' Εἶπε μοί, Πάτερ· τίνα δεῖ ἔρωτας περὶ τῶν λογισμῶν, καὶ εἰ χρὴ περὶ τῶν αὐτῶν ἄλλη προσάγειν τὴν ἐρώτησιν.

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον.

Ἐρωτᾶν δεῖ εἰς δν ἔχεις πίστιν καὶ ἔμαθες ὅτι δύναται βαστάξαι λογισμούς, καὶ πιστεύσαι ὡς τῷ θεῷ το δε ἔρωτησαι ἄλλον τὸν αὐτὸν λογισμόν, ἀπιστίας ἐστὶ καὶ πειρασμοῦ· ἐάν γάρ ἔχῃς ὅτι ὁ Θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἀγίῳ αὐτοῦ, τίς ἢ χρεῖα πειρᾶσαι τὸν θεὸν τὸ αὐτὸ ἄλλον ἔρωτωντα;

β' Ἐφη ὁ ἀδελφός.

Ἐάν περὶ λογισμοῦ θλίβοντος ἡ ἀπόκρισις δοθῇ καὶ ἐπιμείνη, τί χρὴ λογίσασθαι ἢ πράξαι;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον.

Ἐάν ἐπιμένῃ καὶ λογισμὸς θλίβων τὸν ἔρωτησαντα μετὰ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ Πατρός, οὐκ ἀργῶς ἐπιμένει, ἀλλὰ δῆλον ὅτι καὶ ἀκούσας οὐ καθαρῶς οὐδὲ ἐπιμελῶς ἔποιησέ το προσταχθὲν αὐτῷ, καὶ ὀφείλει ἀνακαλέσθαι τὸ σφάλμα, καὶ ποιῆσαι καὶ ἐκελεύσθη οὐ ψεύδεται γὰρ ὁ Θεός, ὁ λαλῶν ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ.

γ' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Ἦρα δὲ τὸν αὐτὸν χρὴ περὶ τοῦ αὐτοῦ ἔρωταν ἢ οὔ; οἶδα γάρ, Πάτερ, ὅτι ποτὲ ἐρωτήσαντί μου περὶ τινὸς λογισμοῦ, ἐρρέθη παρ' αὐτοῦ μὴ ποιῆσαι τότε τὸ πρᾶγμα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

μετὰ δὲ τοῦτο πάλιν, ἠρώτησα τὸν αὐτὸν περὶ τοῦ αὐτοῦ καὶ εἶπέ μου ποιῆσαι ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα, καὶ πρότερον μὴ ποιῆσαι ἐκέλευσε καὶ πῶς ἔστι τοῦτο;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Ἀδελφέ: τὰ κρίματα τοῦ Θεοῦ ἄβυσσος πολλὴ πλὴν γίνωσκε, ὅτι πρὸς τὴν καρδίαν τοῦ ἔρωτωντος ὁ Θεὸς ἐμβάλλει εἰς τὸ στόμα τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ποτέ, ἢ πρὸς δοκιμὴν τοῦ ἀκούοντος, ἢ ὅτι ἡ καρδία αὐτοῦ ἡλλάγη καὶ ἀξιούται ἄλλως ἀκούσαι ἢ γουν ἄλλοι τινὲς ἀλλάσσονται ὄντες ἐν τῷ αὐτῷ πράγματι, καὶ δι' αὐτοὺς ἄλλως ὁ Θεὸς λαλεῖ ἐν τῷ ἀγίῳ αὐτοῦ καθὼς διὰ Ἡσαίου ἐλάλησε πρὸς Ἐζεκίαν τὸν βασιλέα, «μεθ' ὁ γάρ, εἶπεν αὐτῷ, διάθου τὰ κατὰ σε, ὅτι ἀποθνήσκεις», ἡλλάγη ἡ καρδία τοῦ βασιλέως καὶ ἐλυπήθη καὶ διὰ τούτου πάλιν διὰ τοῦ Ἡσαίου εἶπεν αὐτῷ «ἰδοὺ προσέθηκεν ὁ Θεὸς εἰς τὴν ζωὴν σου ἄλλα ἔτη δεκαπέντε»· εἰ οὖν ἐλάλησε δι' ἄλλου, εἶχεν ἂν σκάνδαλον τὸ πρᾶγμα, ὅτι ἄλλως λαλοῦσιν οἱ ἅγιοι. Καὶ πάλιν πρὸς τὴν καρδίαν τῶν Νινευιτῶν ἐλάλησε διὰ Ἰωνά, καὶ εἶπεν, «ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας στρέφω τὴν πόλιν» καὶ ὅτε ἡλλάγη ἡ καρδία αὐτῶν εἰς μετάνοιαν, ἔδειξεν ὁ Θεὸς τὴν πολλὴν αὐτοῦ φιλανθρωπίαν, καὶ ἀφῆκε τὴν πόλιν, ὅτι ἡλλάγη εἰς ἀγαθόν. Διὰ τοῦτο οὖν οὐκ ὀφείλει τις πότε ἀλλάξαι τὸν ἐρωτώμενον ἅγιον, ἀλλ' αὐτὸν πάλιν ἔρωταν, εἰ πότε χρεῖα γένηται, ἵνα ἀλλάξῃ ὁ Θεὸς τὴν ἀπόκρισιν, προφάσεως γενομένης, καὶ γίνεται δι' αὐτοῦ, ἵνα μὴ εὕρεθῃ σκάνδαλον.

δ' Ἐφη ὁ ἀδελφός.

Εἰ οὖν λαβὼν γνώμην τοῦ Πατρὸς περὶ τινὸς πράγματος ἔλθω εἰς αὐτὸ καὶ εὔρω ὅτι οὐκ ἀπαντᾷ μου τὸ πρᾶγμα κατὰ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ γέροντος, τί χρῆ μὲ λογίσασθαι ἢ ποιῆσαι, εἰς τοσαύτην ἀπορίαν ἔμπεσοντα;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Πλησιάζει αὕτη ἡ ἀπόκρισις τὴ πρώτη πῶς; ἄκουσονελαβες ἀπόκρισιν περὶ τοῦ πράγματος, ὅτι τάδε ποιήσον καὶ εὔρες ἐναντίωσιν; πρῶτον μὲν Ὑρευνῆσαι ἑαυτὸν ὀφείλεις, μήποτε ἠδύνθη ἡ καρδία σου ἐν τῷ πράγματι, καὶ οὐκ ἀφήκας τὸ πᾶν τῷ θεῷ καὶ διὰ τοῦτο οὐ συνεχώρησεν ὁ Θεὸς γενέσθαι τὸ πρᾶγμα κατὰ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ γέροντος καὶ εἰ εὔρης, γνώθι ὡς παρά σου ἔστιν ἡ αἰτία, καὶ οὐκ ὀφείλεις ἐπιγράψαι ταύτην τὴν ἀποκρίσιν τοῦ γέροντος, ἀλλ' ἑαυτὸν μέμψασθαι. Ἐλισσαῖος γὰρ πεποιθὼς ἔπεμψε τὸν μαθητὴς αὐτοῦ ἐγείραι τὸν νεκρὸν καὶ οὐκ ἠγέρθη καὶ ἡ αἰτία, οὗ τοῦ πέμψαντος, ἀλλὰ τοῦ πεμφθέντος ἐπεὶ πῶς αὐτὸς ὕστερον ἠγείρεν αὐτόν;

Ὀφείλεις μὲν οὖν προηγουμένως ποιῆσαι τὴν δυνάμιν σου τοῦ φυλάξασθαι γενέσθαι κατὰ τὴν ἀπόκρισιν ἐὰν δὲ μὴ ἀπάντησιν γενέσθαι τὸ πρᾶγμα κατὰ τὴν σπουδὴν σου,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

μάθε ὅτι ἀλλαγὴ ἐγένετο εἰς ἓν των μερῶν, ἥ σου ἡδυνθέντος ἐν τῷ πράγματι, ὥς προλαβὼν εἶπον σοί, ἡ τοῦ πράγματος αὐτοῦ, ἡ τοῦ προσώπου, μεθ' οὗ ἔχει τὸ πρᾶγμα, ἀλλαγέντος καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς ἀλλάσσει τὰ τῆς ἀποκρίσεως, ὥς ἐπὶ τοῦ Ἐζεκίου καὶ τῶν Νινευιτῶν. Τότε οὖν εἰ οὐκ ἔστιν ἐγγὺς σου τῇ σαρκὶ καὶ ἐρωτηθεῖς, ὥς τὲ πάλιν Ῥωτησαι αὐτόν, δεήθητι τοῦ Θεοῦ, ὀνομάζων τὸν αὐτὸν γέροντα καὶ λέγων· ὁ Θεὸς τοῦδε, μὴ ἐάσης με πλανηθῆναι ἀπὸ τοῦ θελήματός σου καὶ τῆς ἀποκρίσεως τοῦ δούλου σου, ἀλλὰ πληροφόρησον με τί ποιήσω καὶ εἰ τί πληροφορεῖ σὲ ποιήσον, πιστεύων ὅτι ὁ Θεὸς διὰ τοῦ ἁγίου ἐλάλησε σοὶ καὶ ὁδηγεῖ σε, καὶ εἰδὼς ὅτι πάντως ἀλλαγὴ τις ἐγένετο καὶ δι' αὐτὴν ὁ Θεὸς ἥλλαξε τὰ τῆς ἀποκρίσεως.

ε' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Ποσάκις οὖν, δέσποτά μου, δεῖ προσεύξασθαι, ἵνα πληροφορηθῇ καὶ λογισμὸς περὶ τούτου;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον.

Ὅταν οὐ δύνασαι Ῥωτησαι τὸν γέροντα, τρίτον εὔξασθαι δεῖ περὶ παντός πράγματος, καὶ μετὰ ταῦτα θεωρῆσαι πὺν ρέπει ἡ καρδία, κὰν ἕως τριχός, καὶ τοῦτο ποιῆσαι παρὰ Θεοῦ γὰρ ἔστιν ἡ πληροφορία, καὶ πάντως φαίνεται τῇ καρδίᾳ.

στ' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Τὸ εὔξασθαι τρίτον πῶς δεῖ ποιῆσαι; ἐν διαφόρους καιροὺς ἢ ἐν τῇ αὐτῇ ὥρᾳ; πολλάκις γὰρ συμβαίνει μηδὲ ὑπέρθεσιν ἔχεις τὸ πρᾶγμα.

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον.

Ἐὰν ἔχῃς ἄνεσιν καιροῦ, εἰς τρεῖς ἡμέρας τὸ τρίτον εὔξαι ἐὰν δὲ ἐπειξίς ἐστι, κατὰ τὴν ὥραν τῆς παραδόσεως τοῦ Σωτῆρος, καὶ δυσχερῶς γίνεται, ἔχε αὐτὸν τὸν Χριστὸν τύπον, ὅτι ἀπελθὼν τρίτον, τὸν αὐτὸν εἶπε λόγον εὐχόμενος καὶ οὐκ εἰσηκούσθη κατὰ τὸ φαινόμενον, ἐπειδὴ ἔδει γενέσθαι πάντως τὴν οἰκονομίαν. Διδάσκει ἡμᾶς ἐκ τούτου μὴ λυπεῖσθαι ὅταν εὐχώμεθα, καὶ πρὸς τὸ παρὸν οὐκ εἰσακουώμεθα αὐτὸς γὰρ περισσότερον ἡμῶν οἶδε τὸ συμφέρον ἡμεῖς οὖν τῆς εὐχαριστίας, μὴ ἀποστῶμεν, καὶ σωζόμεθα.

ζ' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Καὶ ἐὰν μετὰ τὴν προσευχὴν χρονίσῃ ἐλθεῖν ἡ πληροφορία, τί δεῖ ποιῆσαι με ; ἐὰν δὲ καὶ παρὰ τὴν ἐμὴν αἰτίαν ἐστι καὶ κέκρυπται ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο, πόθεν αὐτὸ καταλάβω;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

Απεκρίθη ὁ γέρων.

Ἐὰν μετὰ τὴν τρίτην προσευχὴν μὴ ἔλθῃ σου ἡ πληροφορία, γίνωσκε ὅτι παρά σου ἔστιν ἡ αἰτία κὰν μὴ φανερωθῇ σοὶ τὸ σφάλμα, μέμψαι σεαυτόν, καὶ ἐλεεῖ σὲ ὁ Θεός.

η' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Ἐρωτῶν δὲ τίς τοὺς Πατέρας καὶ δεχόμενος ἀποκρίσεις, ἄρα πάσας ἀπαραβάτως ὀφείλει ἐπιτελέσαι ;

Απεκρίθη ὁ γέρων.

Οὐ πάσας, ἀλλὰ τὰς κατ' ἐντολὴν αὐτῷ παρεχομένας ἄλλο γὰρ ἔστιν ἀπλή κατὰ Θεὸν συμβουλή, καὶ ἄλλο ἐντολὴ ἢ μὲν γὰρ συμβουλή, νοθεσία ἐστὶ χωρὶς ἀνάγκης, δεικνύουσα τῶν ἀνθρώπων τὴν εὐθεϊαν οδὸν τῆς ζωῆς ἢ δὲ ἐντολή, ὡς ζυγὸς ἐπιτίθεται, καὶ ἀπαραίτητον ἀπαιτεῖ τὴν βασταγὴν καὶ ἐργασίας.

θ' Εἶπεν ὁ ἀδελφός..

Εἶπας μοί, Πάτερ, τὴν διαφορὰν τῆς ἐντολῆς καὶ τῆς κατὰ Θεὸν συμβουλῆς σαφήνισον μοὶ λοιπὸν καὶ τὰ ἐκάστης αὐτῶν σύμβολα καὶ γνωρίσματα, καὶ τίς ἡ δύναμις ἐκατέρας αὐτῶν.

Απεκρίθη ὁ γέρων.

Ἐὰν αὐτὸς προσέρχῃ Πατρὶ πνευματικὸ ῥωπῆσαι περὶ πράγματος, οὐχ ὡς θέλων ἐντολῶν λαβεῖν, ἀλλὰ κατὰ Θεὸν ἀποκρισὶν ἀκούσαι, καὶ ἐρρέθῃ σοὶ ὅ,τι δεῖ σὲ ποιῆσαι, ὀφείλεις καὶ τοῦτο πάντως φυλάξαι, κὰν ἐν τῷ ποιεῖν δὲ πειραθῆς τινὸς θλίψεως ἐξ αὐτοῦ, μὴ ταραχθῆς πρὸς τὸ συμφέρον γὰρ σου γίνεται ἐὰν δὲ μὴ θελήσης ποιῆσαι δ ἤκουσας, οὐκ ἔδοξας μὲν παραβαίνειν ἐντολὴν, οὐδὲ γὰρ κατὰ ἐντολὴν αὐτὸ ἔλαβες, ἀλλ' ἔδοξε σοὶ παριδεῖν τὸ συμφέρον" ὀφείλεις δὲ ἐν τούτῳ καταγινώσκειν σεαυτοῦ" χρὴ γὰρ πιστεύειν, ὅτι πάντα τα ἐκπορευόμενα διὰ στόματος τῶν ἁγίων, πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἀκουόντων ἐστὶ. Τὸ δ' αὐτό ἐστὶ, κὰν σου μὴδὲν ὅλως ἐρωτήσαντος, ἀφ' ἑαυτοῦ σου εἶπεν ὁ γέρων, τῷ κατὰ Θεὸν κινουμένῳ λογισμῷ, ὅπερ καὶ πότε συνέβη. Τίς γὰρ πότε τῶν ἀδελφῶν ἐζήτει εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν" γέρων δὲ τίς ἀφ' ἑαυτοῦ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι, ἐὰν εἰσέλθῃς, πίπτεις εἰς πορνείαν καὶ παρακούσας εἰσήλθε, καὶ ἐπεσεν. Ἐὰν δὲ ἔρωτας περὶ πράγματος εἰδικῶς ἐντολὴν θέλων λαβεῖν, ὀφείλεις βαλεῖν μετάνοιαν, ἵνα εὐλογῇ καὶ ταύτην σοὶ δούς, λέγων αὐτῷ εὐλόγησον καμέ, Πάτερ, ἐπάνω τῆς ἐντολῆς, καὶ εὔξαι ἓνα αὐτὴν φυλάξω.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

Γίνωσκε δέ, ἀδελφέ, ὅτι οὐκ ἀργῶς παρέχει καὶ παρέχων. τὴν ἐντολὴν, ἀλλὰ βοηθεῖ τῇ δεήσει καὶ ταῖς προσευχαῖς, ὅπως δυνηθῇς φυλάξει. Ἐὰν δὲ κατὰ συναρπαγὴν μὴ βάλης αὐτῶ μετάνοιαν, ἕνα λάβῃς τὴν εὐλογίαν, μὴ νομίσης ἀργὴν εἶναι τὴν ἐντολὴν (ἔρρωται γὰρ καὶ οὕτως), ἀλλ' ἀμόρφως καὶ ἀκολούθως ἐδέξω αὐτήν. Καὶ ἐὰν δυνηθῇς, μὴ ὀκνύσης ἀπελθεῖν καὶ ἀνακαλέσασθαι τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν εὐλογίαν" εἰ δὲ μὴ δύνη τοῦτο ποιῆσαι, ἔχε σεαυτὸν ὡς ἐν παραλείψει δεξάμενον τὴν ἐντολήν.

ι' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Ἐὰν ἐγὼ μὲν ἔρωτησω λαβεῖν ἐντολήν, ὁ δὲ γέρων οὐκ ἔχει σκοπὸς τοῦ δοῦναι ἐντολήν, ἀλλ' ὡς παραινῶν εἶπη ἢ τὸ ἐναντίον ἐγὼ μὲν, οὐκ αἰτῶ λαβεῖν ἐντολήν, αὐτός, δὲ ἐντολὴν δίδωσιν, ἄρα λογίζεται εἰς ἐντολήν, καὶ δεῖ πάντως φυλάξει καὶ ἐπειδὴ δὲ εἴσι κανόνες ἐκκλησιαστικοί, καὶ ρήματα τῶν Πατέρων ἐγγράφως κείμενα, ἄρα καὶ ταῦτα, ὡς πρὸς τὴν ἐντολήν, ἀνάγκην ἔχομεν πάντως φυλάξει ;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Ἐὰν ἐρωτηθεῖς καὶ γέρων οὐκ ἔσχε σκοπὸς τοῦ δοῦναι ἐντολήν, οὐ λογίζεται σοὶ εἰς ἐντολήν, εἰ καὶ σὺ τοῦτο ἤτησας εἰ δὲ αὐτὸς ἐδοκίμασε δοῦναι σοὶ ἐντολήν, κὰν σὺ τοῦτο μὴ ἤτησας, ἐντολὴ ἐστὶ καὶ χρεῖα φυλάξει κακεῖνο δὲ ὡς ἐντολήν δεῖ δέχεσθαι, ὅταν οἱ δογματικοὶ κανόνες τί ἀποφαίνωνται, ἢ Πατέρων ἐστὶν ἀπόκρισις ὡς ἐν ἀποφάσει ρηθεῖσα, μὴ ἀπλῶς δέχου, ἀλλὰ κατὰ ἐρώτησιν Πατέρων καὶ γερόντων βεβαίωσον τῷ σῷ λογισμῷ" οὐ πάντως γὰρ ὀρθῶς νοεῖς τὴν δύναμιν τῶν ρημάτων. Διὸ δεῖ τοὺς γέροντας ἔρωτας, καὶ τὴ ἀποκρίσει αὐτῶν, καὶ ἐν τούτῳ μᾶλλον πείθεσθαι καὶ φυλάττειν ἀπαράβατά τα ἀκουσθέντα, βοηθοῦντος τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, εὐχαῖς ἁγίων, ἀμήν.

ια' Εἶπεν ὁ ἀδελφός. Ἐὰν δὲ πειρασθεῖς παραβῶ τὴν ἐντολήν, τί ποιήσω; Ἀπεκρίθη ὁ γέρων.

Ἐὰν λαβὼν ἐντολήν παρὰ τινὸς τῶν ἁγίων παραβῇς αὐτήν, μὴ θορυβηθῇς, μηδὲ ἀπελπίσης εἰς τὸ καταργῆσαι αὐτήν, ἀλλὰ μνήσθητι τοῦ λέγοντος ὅτι καὶ δίκαιος ἐπτάκις τῆς ἡμέρας πίπτει καὶ ἐγείρεται καὶ τοῦ Κυρίου εἰπόντος τῷ Πέτρῳ ὅτι ἕως ἑβδομηκοντάκις ἐπτά συγχωρήσεις τῶν ἀδελφῶ σου. Εἰ οὖν ἀνθρώποις ἐνετείλατο οὕτω συγχωρεῖν, πόσω μᾶλλον αὐτὸς τοῦτο ποιήσει, πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμούς, ὑπερνικῶν τὰ πάντα; ὃς διὰ τοῦ προφήτου καθ' ἑκάστην βοᾷ «ἐπιστρέψατε πρὸς με καὶ ἐπιστραφήσομαι πρὸς ὑμᾶς ἐλεήμων γὰρ εἰμι καὶ οὐ θέλω τὸν θάνατος τοῦ ἁμαρτωλοῦ» καὶ τὰ ἐξῆς. Βλέπε δὲ μὴ ἀκούσας ὅτι καταργεῖται ἡ ἐντολὴ διὰ τῆς παραβάσεως, ἀλλὰ πάλιν ἐνεργῶς δέικνυται διὰ τῆς μετανοίας, ραθυμίας καὶ ἔλθῃς εἰς ἀμέλειαν βαρὺ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

γὰρ τὸ πρᾶγμα τοῦτο' ἀλλὰ μὴδὲ ἐπὶ τοῖς δοκοῦσι μικροῦς πράγμασι καταφρονήσης τῆς ἐντολῆς, ἀλλὰ κὰν γένηται τις ἐν αὐτοῖς ἀμέλεια, σπούδασον διορθώσασθαι, εἰδὼς ὡς ἀπὸ τῆς εἰς τὰ μικρὰ ραθυμίας, ἔρχεται τις ἐπὶ τὰ μεγάλα σφάλματα. ἰδ' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

Ὑποβάλλει μοὶ ὁ λογισμὸς μὴ ἔρωτάς τους ἀγίους, μήποτε μαθὼν καὶ καταφρονήσας διὰ τὴν ἑμαυτοῦ ἀσθένειαν, ἀμαρτήσω.

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον.

Οὗτος ὁ λογισμὸς δεινότατός ἐστι καὶ ὀλέθριος μὴ οὖν ἀνάσχη αὐτοῦ. Ἐὰν γὰρ τις μαθὼν ἀμαρτήσῃ, καταγινώσκει ἑαυτοῦ παντός. Ἐὰν δὲ μὴ μαθὼν ἀμαρτήσῃ, οὐδέποτε καταγινώσκει ἑαυτοῦ καὶ ἀνίατα εὐρίσκεται αὐτοῦ τα πάθη. Διὰ τοῦτο τοιαῦτα ὑποβάλλει τινὶ ὁ διάβολος, πρὸς τὸ μείναι αὐτὸν ἀνίατον. Σὺ οὖν, ὅταν ὑποβάλλῃ ὁ λογισμὸς ὅτι οὐ δύνασαι πληρώσαι τὴν τοῦ γέροντος ἀπόκρισιν διὰ τὴν ἀσθένειαν, τότε οὕτως ἔρωτα ἐπειδὴ θέλω τοῦτο ποιῆσαι, εἰπέ μοί, Πάτερ, τί ἐστὶ τὸ συμφέρον; καὶ οἶδα μὲν ὅτι κὰν εἴπῃς μοί, οὐ δύναμαι ποιῆσαι καὶ φυλάξαι τὸ λεγόμενον, ἀλλὰ διὰ τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἵνα καταγινώσκω ἑμαυτοῦ, ὅτι παρεῖδον τὸ συμφέρον τοῦτο δὲ καὶ ταπεινώσις σοὶ ἐστίν. Ὁ Κύριος φωτίσει τὴν καρδίαν σου τοῦ ἀκούσαι καὶ φυλάξαι, εὐχαῖς ἀγίων, ἀμήν.

ιγ' Ἡρώτησεν ὁ ἀδελφός.

Εἶπε μοί, Πάτερ, πῶς ὅτε βαροῦμαι ὑπὸ τῶν λογισμῶν καὶ παρακαλῶ τοὺς γέροντας εὐξασθαι ὑπὲρ ἐμοῦ, καὶ ἀκούω τὰ παρ' αὐτῶν λεγόμενα, εὐθέως ἀναπαύεται μου ἡ ψυχὴ;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον.

Ὅταν χειμάζεται τὸ πλοῖον ἀπὸ τῶν κυμάτων, ἐὰν ἔχη κυβερνήτην, αὐτὸς διὰ τῆς δοθείσης αὐτῷ σοφίας ὑπὸ τοῦ Θεοῦ σφῶζει τὸ πλοῖον" καὶ εὐφραίνεται καὶ ἐπιβάτης, σφζομένου τοῦ πλοίου καὶ τὸν ἄρρωστον δέ, οὐ μετρίως εὐφραίνει ἡ μνήμη τοῦ ἱατροῦ, μάλιστα δὲ καὶ τὸ ἐπιτήδευμα' ἀλλὰ καὶ τὸν κινδυνεύοντα ἐν τῇ ὁδῷ ὑπὸ τῶν ἐπερχομένων αὐτῷ ληστῶν ἐνδυναμοῦ ἡ φωνὴ τῶν τηρητῶν, πόσω δὲ μᾶλλον ἡ παρουσία αὐτῶν; Εἰ οὖν ταῦτα οὕτως ἔχει, πόσῃ ἄρα εὐφροσύνῃ καὶ ἀσφάλειαν παρέχειν δύναται ἡ ἀπόκρισις τῶν Πατέρων παντὶ τῷ ἀκούοντι, μάλιστα ὅταν συγκεκέρασται τῇ ἐκτενεῖ προσευχῇ πρὸς τὸν εἰπόντα Θεὸν «εὐξασθε ὑπὲρ ἀλλήλων ὅπως ἰαθῇτε», καὶ ὅταν οἰκειούμενοι τὸ πάθος τοῦ ἰδίου αὐτῶν μέλους, κρᾶζωσι πρὸς τὸν Ἰησοῦν τὸν ἴδιον αὐτῶν Δεσπότην λέγοντες μετὰ γλυκυτάτων δακρύων «ἐπιστάτα, σῶσον, ἀπολλύμεθα;»

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

Εἰ οὖν πολλὰ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη, ὥς γέγραπται, μὴ ὀκνήσωμεν παρακαλέσαι τοὺς δικαίους εὐξασθαι ὑπὲρ ἡμῶν" κὰν γὰρ ἡμεῖς ἀνάξιοι ἐσμέν, ἀλλ' ὁ ἀγαθὸς δεσπότης λαμβάνει τὸ πρόσωπον τῶν δούλων αὐτοῦ, ὥς καὶ ἤδη πολλάκις ἐποίησε, καὶ ἔλεεῖ ἡμᾶς «θέλημα γάρ, φησι, τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιήσει» καὶ τὰ ἐξῆς καὶ πάλιν «ἔεκκραξαν οἱ δίκαιοι, καὶ ὁ Κύριος εἰσήκουσεν αὐτῶν». Πολλάκις, ἀδελφέ, ἀκούσαντες λησται τῆς φωνῆς τῶν δυνατωτέρων, ἔφυγον οὕτως οὖν καὶ οἱ νοητοὶ λησται, ὅταν ἀκούσωσι τῆς φωνῆς τῶν δυνατωτέρων ἐν τῇ ἰσχύϊ τοῦ Πνεύματος, τῶν ἀκουσάντων παρὰ τοῦ δεσπότη καὶ προστάτου αὐτῶν Ἰησοῦ «θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον» καὶ πάλιν «ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν ἐξουσίας τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ καὶ οὐδὲν ὑμᾶς ἀδικήσουσι», φεύγουσι μετὰ τρόμου αἰσχυρόμενοι. Παρακαλέσωμεν οὖν τοὺς ἁγίους εὐξασθαι ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ οἰκειοῦμεν αὐτοῖς ἑαυτοὺς μεγάλη γὰρ ἡ ἐκ τούτων ὠφέλεια.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ηρώτησεν ἓνα Γέροντα:

— Ἄ' Εἰπέ μου, Πάτερ, ποῖον πρέπει νὰ ἐρωτῶ δια τοὺς λογισμοὺς μου καὶ εἴαν εἶναι ἀνάγκη γιὰ τοὺς ἰδίους λογισμοὺς νὰ ἐρωτῶ καὶ ἄλλον.

Ο Γέρων ἀπήντησε:

— Πρέπει νὰ ἐρωτᾷς ἐκείνον εἰς τὸν ὁποῖον ἔχεις ἐμπιστοσύνης καὶ ἔμαθες ὅτι εἶναι δυνατὸς νὰ σηκῶσῃ λογισμοὺς ἄλλων, καὶ νὰ ἐμπιστεύεσαι εἰς αὐτὸν ὅπως εἰς τὸν Θεόν. Το νὰ ἐρωτησῇ ἄλλον διὰ τὸν ἴδιον λογισμὸς εἶναι σημεῖον ἀπιστίας καὶ ἐνεργείας τοῦ διαβόλου· διότι εἴαν ἔχῃς τὴν βεβαιότητα ὅτι ἐλάλησε πρὸς σε ὁ Θεός, διὰ στόματος τοῦ ἁγίου Γέροντος, ποῖα ἡ ἀνάγκη νὰ δοκιμάσῃς τὸν Θεόν ἐρωτῶν ἄλλον δια τὸ ἴδιον πράγμα;

β' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

— Ἐάν δοθῇ ἀπάντησις δι' ἓνα λογισμὸν, που προκαλεῖ θλίψιν καὶ στενοχωρίαν, καὶ μετὰ τὴν ἀπάντησιν εξακολουθεῖ ἡ θλίψις, τι πρέπει τότε νὰ σκεφθῶμεν ἢ νὰ πράξωμεν;

— Ἐάν εξακολουθῇ ὁ λογισμὸς νὰ θλίβῃ τὸν ἐρωτήσαντα, μετὰ τὴν ἀπάντησιν, που ἔδωσεν ὁ πνευματικὸς Πατήρ, αὐτὸ δὲν συμβαίνει χωρὶς λόγον. Εἶναι φανερόν ὅτι ὁ εξομολογηθεὶς τὸν λογισμὸν καὶ ἀκούσας τὴν συμβουλὴν τοῦ πνευματικοῦ Πατρός, δὲν ἐξετέλεσε με εὐσυνειδησίαν καὶ ἐπιμέλειαν τὴν υπόδειξίν του, καὶ δι' αὐτὸ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

οφείλει να διορθώσει το σφάλμα του και να εκτελέσει εκείνο το οποίο διετάχθη, διότι δεν είναι δυνατόν να ψεύδεται ο Θεός, ο οποίος όμιλεί δια στόματος των αγίων Αυτού.

γ' Είπεν ο αδελφός.

- Αραγε τον ίδιον Γέροντα πρέπει να ερωτώμεν διά το ίδιον πράγμα, ή όχι; Διότι ενθυμούμαι, Πάτερ μου, ότι κάποτε ήρώτησα ένα Γέροντα δι' ένα λογισμός μου και με συνεβούλευσε να μη κάνω κάποιο πράγμα: όταν πάλιν ήρώτησα τον ίδιον Γέροντα διά το ίδιον πράγμα, μου είπε να κάνω εκείνο το οποίο προηγουμένως με διέταξε να μη κάμω πώς γίνεται αυτό;

Ο Γέρων απήντησεν:

- Αδελφέ τα κρίματα του Θεού είναι άβυσσος πολλής ωστόσο όμως γνώριζε, ότι ο Θεός βάζει κάποτε εις το στόμα του ομιλούντος πνευματικού απάντησιν ανάλογον προς την διάθεσιν της καρδιάς του ερωτώντος, ή διά να δοκιμάση τον ακούοντα, ή, ακόμη, διά να ακούση περί του αυτού πράγματος διαφορετικές απαντήσεις από τον ίδιον πνευματικόν, διότι εν τω μεταξύ άλλαξεν η διάθεσις της καρδιάς του ερωτώντος. Συμβαίνει δηλαδή μερικοί να αλλάζουν ψυχικώς, ενώ ευρίσκονται υπό τας αυτάς εξωτερικές συνθήκας και δι' αυτούς ο Θεός λαλεί διαφορετικώς διά στόματος του αγίου Του.

Ως παράδειγμα ας ενθυμηθώμεν την περίπτωσιν του βασιλέως Εζεκίου. Ο προφήτης Ησαΐας του είπε: «ύστερα από αυτό λοιπόν, κάμε την διαθήκην σου, διότι εντός ολίγου θα αποθάνης». (Ησ. λη', 1). Η είδησις αυτή προεκάλεσεν αλλαγὴν εις την καρδίαν του βασιλέως και ελυπήθη. Με τον ίδιον τότε πάλιν άγιον, τον προφήτην Ησαΐαν, του είπε: «Νά: ο Θεός προσέθεσεν εις την ζωήν σου άλλα δέκα πέντε έτη». (Ησ. λη', 5). Εάν ο Θεός ελάλει δι' άλλου, τότε η υπόθεσις θα απετέλει σκάνδαλον, ότι, δηλαδή, διαφορετικά λαλούν οι Άγιοι. Και πάλιν ο Θεός ελάλησε, δια του Ιωνά, προς την καρδίαν των Νινευιτών και είπε προς αυτούς «μετά τρεις ημέρας καταστρέφω την πόλιν» (Ιων. γ', 4). Όταν όμως ήλλαξεν η διάθεσις των καρδιών των Νινευιτών και μετενόησαν, έδειξε και ο Θεός την πολλήν του φιλανθρωπίαν και δεν κατέστρεψε την πόλιν, διότι οι πολίται έγιναν καλοί. Δι' αυτό λοιπόν δεν πρέπει να αλλάξη κανείς ποτέ τον άγιον τον οποίον έρωτα, αλλά και πάλιν να τον έρωτά, οσάκις παρουσιάζεται ανάγκη, έως ότου ο Θεός εμπνεύση άλλης απάντησιν, διά να είπη ο Πνευματικός, εφ'

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

όσον βεβαίως υπάρξη αιτία οπότεν με τον ίδιον Πνευματικών θα δοθή και η διαφορετική απάντησις, διά να μη γεννηθή σκάνδαλον.

δ' Είπεν ο αδελφός.

- Εάν λοιπόν αφού ακούσω την γνώμην του Πατρός, διά μίαν υπόθεσίν μου, αντιληφθώ, ότι δεν συμβαίνουν τα πράγματα, όπως μου τα είπεν ο Γέρων, τότε τί πρέπει να σκεφθώ ή να κάμω, διά να λύσω την απορίαν εις την οποίαν ενέπεσα;

Ο Γέρων απήντησεν:

- Η απάντησις που ζητείς, ομοιάζει κάπως με την προηγουμένην πώς; άκουσε σε συνεβούλευσεν ο πνευματικός σου διά μίαν υπόθεσιν, ότι κάμε αυτά, και συνήντησες εμπόδια; πρέπει πρώτον να ερευνήσης τον εαυτόν σου μήπως η καρδιά σου εδοκίμασεν ηδονήν από την υπόθεσιν αυτήν, και δεν την άφησες εξ ολοκλήρου εις τον Θεόν και διά τούτο και Θεός δεν επέτρεψε να γίνουν τα πράγματα σύμφωνα με την απάντησιν που σου έδωσεν ο Γέρων: εάν έρευνήσης μετά προσοχής, και εύρης ότι έτσι έχει το πράγμα, τότε μάθε ότι από εσέ προέρχεται η αιτία, και δι' αυτό δεν πρέπει να την αποδώσης εις την απάντησιν του πνευματικού, αλλά τον εαυτόν σου να κατηγορήσης. Ο Ελισσαίος έστειλε μετά πεποιθήσεως τον μαθητήν του να αναστήση τον νεκρόν και δεν ανεστήθη ή αιτία δεν ωφείλετο εις τον αποστείλαντα, αλλ' εις τον αποσταλέντα· διότι πώς άλλέως θα εξηγηθή, ότι ο ίδιος ύστερα τον ανέστησε; (Βασ. δ', 29-36).

Συ λοιπόν οφείλεις προηγουμένως να καταβάλης όλην σου την προσπάθειαν διά να εφαρμόσης την συμβουλήν του Γέροντος εάν όμως συμβή να μη γίνη το ζήτημα όπως περιμένεις και παρά την επιμέλειάν σου, μάθε (τότε) ότι κάποια αλλαγή επήλθεν εις ένα από τα μέρη ή το ζήτημα σου προεκάλεσεν ευχαρίστησιν, όπως είπον και προηγουμένως, ή ήλλαξαν αι περιστάσεις, ή αι διαθέσεις του προσώπου, εις το οποίον ανεφέρετο το ζήτημα και δι' αυτό ο Θεός αλλάσσει τας εκάστοτε απαντήσεις του Γέροντος, όπως εις την περίπτωσιν του Εζεκίου και των Νινευιτών.

Τότε λοιπόν εφ' όσον δεν ευρίσκεται πλησίον σου ο Γέρων, που ήρώτησας, δια να τον έρωτήσης εκ νέου, παρακάλεσε τον Θεόν, αναφέρων και το όνομα του ιδίου Γέροντος. Ο Θεός του τάδε πνευματικού μου Πατρός, μη με αφήσης να πέσω εις πλάνην και να απομακρυνθώ από το θέλημά Σου και από την απάντησιν, που μου έδωσεν ο δούλος Σου, αλλά πληροφόρησε με τι να κάνω. Και τότε κάμε ό,τι σε

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

πληροφορεί ο Θεός, πιστεύων, ότι ο Θεός ωμίλησεν εις σε διά του αγίου και σε οδηγεί. Να γνωρίζης δε ότι συνέβη οπωσδήποτε κάποια αλλαγή και δι' αυτό ο Θεός ήλλαξε και τα της απαντήσεως.

ε' Είπεν ο αδελφός.

– Ειπέ μου λοιπόν, Δέσποτά μου, πόσας φορές πρέπει να προσευχηθώ, διά να πληροφορηθώ ο λογισμός μου περί τούτου;

Ο Γέρων απήντησεν:

- Όταν δεν ήμπορης να ερωτήσεις τον Γέροντα, πρέπει για κάθε ζήτημα, τρεις φορές να προσευχηθής, και μετά να εξετάσης μετά προσοχής που κλίνει η καρδιά σου, μέχρι ακόμη και της παραμικροτέρας λεπτομερείας, και αυτό να κάνης· διότι από τον Θεόν προέρχεται η πληροφορία, και φανερώνεται βεβαίως εις την καρδίαν.

στ' Είπεν ο αδελφός.

– Πώς πρέπει τρεις φορές να προσευχηθώ κατά διαστήματα, ή την ιδίαν ώραν; διότι πολλές φορές δεν δέχεται το ζήτημα καμμίαν αναβολήν.

Ο Γέρων απήντησεν:

- Εάν έχης καιρόν, εις τρεις ημέρας να προσευχηθής τρεις φορές. Εάν όμως υπάρχη κάποια βία, που να ομοιάζη με την ώραν της παραδόσεως του Σωτήρος, πράγμα πάρα πολύ σπάνιον να συμβή, έχε ως παράδειγμα τον ίδιον τον Χριστόν, που δια τρίτην φοράν, κατά την ιδίαν στιγμήν, απεχώρησε για να προσευχηθη και επανέλαβε το ίδιον πράγμα, χωρίς ωστόσο να εισακουσθή, κατά το φαινόμενον, επειδή έπρεπε οπωσδήποτε να γίνουν όσα απετέλουν την θείαν οικονομίαν. Με αυτό μάς διδάσκει ο Κύριος να μη λυπούμεθα, όταν προσευχώμεθα και, προς το παρόν, δεν εισακουόμεθα, διότι Αυτός γνωρίζει περισσότερον από ημάς το συμφέρον. Ημείς λοιπόν ας μη απομακρυνθώμεν της ευχαριστίας (προς τον Θεόν) και θα σωθώμεν.

ζ' Είπεν ο αδελφός:

-Εαν μετά την προσευχήν αργήση να έλθη ή πληροφορία τι πρέπει να κάνω; Εάν δε και εξ ίδικης μου υπαιτιότητος συμβαίνει αυτή η αργοπορία και δεν ήμπορώ να το αντιληφθώ πως θα το καταλάβω αυτό;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

Ο Γέρων απήντησεν:

-Εάν προσευχηθής τρείς φορές και μετά την τρίτην φοράν δεν έλθῃ εἰς τὴν ψυχὴν σου ἡ πληροφορία, τότε θα πρέπει νὰ μάθῃς, ὅτι ἡ αἰτία προέρχεται ἀπὸ σένα καὶ εἰάν ἀκόμη δὲν σου φανερωθῇ τὸ σφάλμα σου νὰ κατηγορήσῃς τὸν εαυτὸν σου, καὶ ὁ Θεὸς θα σε ἐλεήσῃ.

ἦ' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

-Ὅταν κανεῖς ἐρωτὰ τοὺς Πατέρας καὶ δέχεται παρ' αὐτῶν συμβουλὰς, ἀραγε, πόσας οφείλει νὰ ἐκτελέσῃ, χωρὶς νὰ παραβῇ καμμίαν;

Απεκρίθη ὁ Γέρων.

-Ἀσφαλῶς δὲν ἔχει υποχρέωσιν νὰ ἐκτελῇ ὅλας τὰς συμβουλὰς, ἀλλὰ μόνον ἐκεῖνας ποὺ δίδονται εἰς τὸν ἐρωτῶντα ὡς ἐντολαί. Διότι ἄλλο εἶναι ἀπλὴ κατὰ Θεὸν συμβουλή, καὶ ἄλλο ἡ ἐντολή: ἡ μὲν συμβουλή δηλαδὴ εἶναι νουθεσία χωρὶς ἀναγκασμὸν, υποδεικνύουσα εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν ευθείαν οδὸν τῆς ζωῆς, ἐνῶ ἡ ἐντολή τοποθετεῖται ἐπάνω τοῦ ὡς ζυγός, καὶ ἀπαιτεῖται ἀπὸ αὐτὸν ποὺ δέχεται τὴν ἐντολήν νὰ τὴν βαστάσῃ ἀπαραιτήτως καὶ νὰ τὴν ἐκτελέσῃ.

θ' Εἶπεν ὁ ἀδελφός.

- Πάτερ, μού ἔκαμες λόγον διὰ τὴν διαφορὰν τῆς ἐντολῆς καὶ τῆς κατὰ Θεὸν συμβουλῆς: ξεκαθάρισε μου λοιπόν, σε παρακαλῶ τώρα, τὰ σύμβολα καὶ τὰ γνωρίσματα τῆς κάθε μίας καὶ ποῖα εἶναι ἡ δύναμις κάθε μίας ἐξ αὐτῶν.

Απεκρίθη ὁ γέρων:

- Εἰάν ἐρχεσαι ὁ ἴδιος εἰς πνευματικόν Πατέρα, νὰ τὸν ἐρωτήσῃς διὰ μίαν υπόθεσιν, ὄχι διὰ νὰ λάβῃς ἐντολήν, ἀλλὰ νὰ ἀκούσῃς κατὰ Θεὸν συμβουλήν, καὶ σου εἶπεν ὁ πνευματικὸς Πατὴρ αὐτὸ πρέπει νὰ κάνῃς, ἔχεις υποχρέωσιν καὶ αὐτὸ ὁποσδήποτε νὰ φυλάξῃς, ἔστω καὶ εἰάν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν δοκιμᾶσῃς θλίψιν, ὁπότεν δὲν πρέπει νὰ ταραχθῇς· διότι γίνεται πρὸς τὸ συμφέρον σου. Εἰάν πάλιν δὲν θελήσῃς νὰ ἐφαρμόσῃς τὴν συμβουλήν, ποὺ σου υπέδειξεν ὁ πνευματικὸς Πατὴρ, δὲν θεωρεῖσαι μὲν ὅτι παραβαίνεις ἐντολήν, διότι δὲν ἔλαβες ὡς ἐντολήν αὐτὸ ποὺ ἤκουσες, ἀλλὰ πάντως παραβλέπεις τὸ συμφέρον σου καὶ δι' αὐτὸ οφείλεις νὰ κατηγορῇς τὸν εαυτὸν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

σου. Διότι πρέπει να πιστεύης ότι όσα εξέρχονται από το στόμα των αγίων, είναι προς το συμφέρον αυτών, που τα ακούουν.

Το ίδιοι δε είναι, έστω και εάν δεν έρωτήσης συ καθόλου, αλλά σε συνεβούλευσεν αφ' εαυτού του ο Γέρων, φωτιζόμενος από θεοκίνητον λογισμόν πράγμα το οποίον κάποτε συνέβη. Κάποτε, δηλαδή, κάποιος αδελφός έσχεδίαζε, κατά νούν, να εισέλθη εις την πόλιν: ένας Γέρων Πνευματικός αφ' εαυτού είπεν εις αυτόν ότι εαν εισέλθης εις την πόλιν, θα πέσης εις την πορνείαν. Ο αδελφός παρήκουσε τον Γέροντα και εισήλθεν, οπότεν έπεσε, πράγματι, εις πορνείαν. Εάν όμως έρωτας περί υποθέσεως επιθυμών να λάβης ειδικής εντολής από τον Πνευματικόν, τότε οφείλεις να βάλης μετάνοιαν, διά να σε ευλογήση εκείνος που σου έδωσε την εντολήν, και να του είπης συγχρόνως: «Πάτερ μου, ευλόγησε και εμένα, επάνω από την εντολήν, και δώσε μου την ευχήν σου, δια να την φυλάξω».

Γνώριζε δε, αδελφέ, ότι ο Γέρων που σου δίδει την εντολήν, δεν την δίδει απλώς αλλά σε βοηθεί με την δέησίν του και τας προσευχάς του να ήμπορέσης να την φυλάξης. Εάν δε από κακήν σύμπτωσιν δεν του βάλης μετάνοιαν, διά να λάβης την ευλογίαν, μη νομίσης ότι η εντολή είναι ανεκτέλεστος (διότι και έτσι παραμένει ισχυρά), αλλ' εδέχθης αυτήν δουλικώς και απρεπώς. Και εάν ήμπορέσης, μη βαρεθής να επιστρέψης διά να βάλης μετάνοιαν εις τον Πνευματικών και να ζητήσης την ευλογίαν του εάν πάλιν δεν ήμπορέσης να το κάνης αυτό, να θεωρής τον εαυτόν σου, ότι με παραλείψεις εκ μέρους σου εδέχθης την εντολήν.

ι' Ο αδελφός ήρώτησεν εκ νέου.

- Πάτερ, εάν εγώ ερωτήσω τον Γέροντα διά να λάβω εντολήν, ο Γέρων όμως δεν έχει σκοπόν να δώση εντολήν, αλλ' όσα μού είπη, τα λέγει ως συμβουλάς ή και το αντίθετον εγώ μεν δεν ζητώ να λάβω εντολήν, ο Γέρων όμως δίδει εις εμέ εντολήν, άραγε θεωρείται ως εντολή και πρέπει οπωσδήποτε να την φυλάξω; Υπάρχουν δε, ως γνωστόν, και εκκλησιαστικοί κανόνες και γνώμαι Πατέρων γραμμένα εις κείμενα: άραγε όλα αυτά πρέπει να τα θεωρώμεν ως εντολήν, και είναι οπωσδήποτε ανάγκη να τα φυλάξωμεν;

Απεκρίθη ο Γέρων.

- Έαν ο Γέρων, τον οποίον ήρώτησες, δεν είχε σκοπόν να δώση εντολήν, τότε όσα σου είπε δεν θεωρούνται ως εντολή δια σε, έστω και εάν συ το εξήτησες. Εάν όμως ο

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

Γέρων ο ίδιος έσκέφθη να σου δώση εντολήν, έστω και αν συ δεν το εζήτησες, όσα σε συνεβούλευσεν αποτελούν εντολήν και είναι ανάγκη να τα φυλάξης. Εκ των εκκλησιαστικών κανόνων πρέπει να δεχόμεθα ως εντολήν, μόνον όσους αναφέρονται εις δογματικά ζητήματα εκ των Πατερικών πάλιν γραπτών συμβουλών, όσαι διευτυπώθησαν ως αποφάσεις, να μη τας εφαρμόζης αβασανίστως, αλλά μόνον εφ' όσον έρωτήσης τους Πνευματικούς Πατέρας και τους Γέροντας, και δια της γνώμης των βεβαιώσης των λογισμών σου, διότι είναι ενδεχόμενον να μην αντιλαμβάνεσαι πάντοτε όρθώς το βαθύτερον νόημα των Πατερικών κειμένων και κανόνων. Διά τούτο πρέπει να ερωτώμεν τους Γέροντας και να σεβόμεθα την συμβουλήν των να δίδωμεν δε εις αυτό μεγάλην προσοχήν, να πειθαρχώμεν και να φυλάττωμεν όσα ηκούσαμεν, χωρίς να τα παραβαίνωμεν, με την βοήθειαν του φιλανθρώπου Θεού και τας ευχές των αγίων, αμήν.

ια΄ Και πάλιν είπεν ο αδελφός:

- Εάν παραβώ, κατά συνεργίας του πειρασμού, την εντολήν, τι θα πρέπει να κάνω;

Ο Γέρων απήντησεν:

-Εάν λάβης εντολής από κάποιον άγιον και την παραβής, μη θορυβηθής, ούτε να απελπισθης και να σκεφθής να την καταργήσης, αλλά να ενθυμηθής αυτόν, που λέγει: «ο δίκαιος επτά φορές την ημέραν πίπτει και σηκώνεται» (Παροιμ. κδ' 16), όπως επίσης και τον Κύριον, ο οποίος είπεν εις τον Πέτρον, πώς «πρέπει να συγχωρής τον αδελφόν σου έως εβδομήντα φορές επτά» (Ματθ. ιη' 22). Εάν λοιπόν ο Θεός έδωσεν εις τους ανθρώπους εντολήν να συγχωρούν τόσας πολλές φορές, πόσον μάλλον ο ίδιος δεν θα πράξη το ίδιο, εφ' όσον είναι πλούσιος εις έλεος και ευσπλαγχνίαν και υπερνικά τα πάντα; Ο ίδιος, άλλωστε, βοά καθημερινώς, διά του προφήτου του «επιστρέψατε πλησίον μου και θα επιστρέψω και εγώ κοντά σας διότι είμαι ελεήμων και δεν επιθυμώ τον θάνατον του αμαρτωλού» και τα λοιπά.

Πρόσεξε δε μη τυχόν, ακούσας ότι η εντολή καταργείται διά της παραβάσεως, αλλά και πάλιν αναδεικνύεται ισχυρά δια της μετανοίας, αδιαφορήσης και πέσης εις αμέλειαν· διότι αυτό θα είναι πολύ βαρύ πράγμα. 'Αλλ' ούτε και εις εκείνα που φαίνονται μικρά μη καταφρονήσης την εντολήν· εάν δε γίνη και κάποια παράλειψις εις αυτά, φρόντισε να διορθωθής, έχων υπ' όψιν σου, ότι από την αδιαφορίαν εις τα μικρά, φθάνει κανείς και εις τα μεγάλα σφάλματα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

ιβ' Είπεν ο αδελφός:

– Με παρακινεί ο λογισμός να μη ερωτώ τους αγίους, μη τυχόν μάθω το ορθόν και έπειτα το καταφρονήσω, διά την αδυναμίας μου, και τοιουτοτρόπως αμαρτήσω.

Ο Γέρων απήντησεν:

– Αυτός ο λογισμός, είναι πάρα πολύ φοβερός και ολέθριος μη τον ανεχθής λοιπόν. Διότι εάν κανείς αμαρτήσει, αφού μάθη το ορθόν, τότε καταδικάζει τον εαυτόν του διά κάθε αμάρτημα. Εάν δε δεν μάθη το ορθόν και αμαρτάνει, ουδέποτε θα καταδικάση τον εαυτόν του ως πταίοντα και ως εκ τούτου θα παραμένουν αθεράπευτα τα πάθη του. Δι' αυτό λοιπόν ο διάβολος υποβάλλει εις τον άνθρωπον τοιαύτας σκέψεις, διά να μείνη αθεράπευτος. Συ λοιπόν, όταν ο λογισμός αυτός σου έμβάλλη την σκέψιν, ότι δήθεν, εξ αιτίας της ανθρωπίνης αδυναμίας δεν ήμπορείς να ακολουθήσης την συμβουλήν του Γέροντος, τότε να έρωτάς τον Γέροντα λέγων: Πάτερ, επειδή θέλω να κανω αυτό, είπέ μου, τι είναι το συμφέρον; Και γνωρίζω μέν, ότι και αν με συμβουλευσης δεν ήμπορώ να εκτελέσω και να διαφυλάξω τον λόγον σου, αλλά δι' αυτό και μόνον θέλω να μάθω, διά να κατηγορώ τον εαυτόν μου, ότι παρέβλεψα το συμφέρον. Η ομολογία δε αυτή είναι και ταπεινώσις διά σε. Είθε λοιπόν ο Κύριος να φωτίση την καρδίαν σου, ώστε να ακούσης και να φυλάξης διά των ευχών των αγίων, αμήν.

ιγ' Και πάλιν ο αδελφός ήρώτησε:

– Πάτερ, είπέ μου, πώς οσάκις καταπιέζομαι από τους λογισμούς και παρακαλώ τους Γέροντας να προσευχηθούν δι' εμέ, και ακούω αυτά που μου λέγουν, αμέσως αναπαύεται η ψυχή μου;

Ο Γέρων απήντησεν:

– Όταν το πλοίον κινδυνεύει από τα κύματα εάν έχη ικανόν κυβερνήτην, αυτός, δια της υπό του Θεού δοθείσης εις αυτόν σοφίας, σώ το πλοίον και όταν σωθή το πλοίον, ο επιβάτης ευφραίνεται. Αλλά και ο άρρωστος δεν χαροποιείται ολιγώτερον από την ενθύμησιν του ιατρού, προ παντός από αυτήν καθ' εαυτήν την ιατρικής ενέργειας. Αλλά και αυτός ο οποίος κινδυνεύει, κατά την οδοιπορίας του, από ληστές, ετοιμούς να του επιτεθώσιν, δεν ενδυναμώνεται από την φωνήν των στρατιωτών - φυλάκων, πολύ δε περισσότερον από την παρουσίαν των; Εάν λοιπόν έτσι έχουν τα πράγματα,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

άραγε πόσην χαράν και ασφάλειαν έχει την δύναμιν να παρέχη η συμβουλή των Πατέρων εις τον καθένα που την ακούει, όταν μάλιστα συνδυάζεται με έντονος και θερμήν προσευχήν προς τον είπόντα Θεόν «προσευχηθήτε ο ένας διά τον άλλον, διά να θεραπευθήτε» (Ιακώβ. ε', 16), και όταν κάμνοντες προσωπικόν το πάθος του ιδίου αυτών μέλους, κρίζουν προς τον Ιησούν τον κοινόν των Δεσπότην, λέγοντες προς Αυτόν, με γλυκύτατα δάκρυα «επιστάτα, σωσε μας, χανόμεθα»; (Λουκ. η', 24).

Εφ' όσον λοιπόν έχει τόσην δύναμιν η δέησις του δικαίου, όταν γίνεται με θέρμης και ζήλον, όπως λέγει η Αγία Γραφή, ας μη αμελήσωμεν να παρακαλέσωμεν τους δικαίους να προσευχηθούν δι' ημάς. Διότι και αν ακόμη ημείς είμεθα ανάξιοι, ο καλός ημών Δεσπότης εκτιμά το πρόσωπον των δούλων του, όπως ήδη πολλές φορές το έκαμε, και μας ελεεί. Διότι λέγει η Γραφή: «ο Κύριος εκτελεί την θέλησιν αυτών που τον σέβονται» (Ψαλμ. ρμδ', 19) «έκραξαν από τα βάθη της ψυχής των οι δίκαιοι και ο Κύριος τους εισήκουσε» (Ψαλμ. λγ', 18).

Αδελφέ, πολλές φορές οι λησται έφυγαν, μόλις ήκουσαν την φωνήν των δυνατωτέρων των. Το ίδιον λοιπόν συμβαίνει και με τους νοητους ληστές, όταν ακούουν την φωνήν των δυνατωτέρων εις τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος, οι οποίοι ήκουσαν από τον Δεσπότην και προστάτης των Ιησούν «έχετε θάρρος, εγώ ενίκησα τον κόσμον» (Ιωάν. ιστ', 33) και «Ιδού δίδω εις σας την δύναμιν να πατήτε επάνω εις όφεις και σκορπιούς και επάνω εις όλην την δύναμιν του εχθρού, χωρίς καθόλου να ήμπορούν να σας βλάψουν» (Λουκ. ι', 19): φεύγουν τότε τρομαγμένοι και εντροπιασμένοι.

Ας παρακαλέσωμεν λοιπόν τους αγίους να προσευχηθούν δι' ημας και ας τους κάμωμεν ιδικούς μας προστάτας· διότι η ωφέλειά μας θα είναι μεγάλη.

ΣΤ'. 'Εν τω Γεροντικώ

ΕΠΙΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν εἰς δὴ ἡ καρδιά σου οὐ πληροφορεῖται, μὴ πιστεύσης αὐτὴ τὴν συνείδησίν σου.

2. Ἀδελφὸς τίς ἐμπεσὼν εἰς ἁμαρτίαν μεγάλην, παρέβαλε τῷ Ἀββᾶ Λώτ: καὶ ἀγωνιῶν ἐταράσσετο εἰσερχόμενος καὶ ἐξερχόμενος, καὶ μὴ δυνάμενος καθίσει καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων: τί ἔχεις, ἀδελφέ; δ δὲ εἶπεν ἁμαρτίαν μεγάλης ἐποίησα, καὶ οὐ δύναμαι αὐτὴν ἐξειπεῖν ὁ δὲ γέρων φησὶ πρὸς αὐτὸν ὁμολόγησόν μου αὐτήν, καγῶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

βαστάζω αὐτήν. Τότε ὁ ἀδελφός, καταβαλὼν εἰς ἔδαφος ἑαυτόν, εἶπεν εἰς πορνείαν ἐπεσον, καὶ ἔθυσα τοῦ τυχεῖν τοῦ πράγματος. Ὁ δὲ γέρων, δοὺς αὐτῷ χεῖρα καὶ ἀναστήσας, λέγει πρὸς αὐτὸν θάρσει, καὶ τί ἐστι μετάνοια ὑπαγε κάθου εἰς τὸ σπήλαιον καὶ νήστευε δύο δύο, καγὼ βαστάζω μετὰ σου τὸ ἥμισυ τῆς ἁμαρτίας. Ἀπελθόντος οὖν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ποιούντος ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ γέρων, τριῶν ἐβδομάδων διελθουσῶν, ἐπληροφορήθη ὁ γέρων ὅτι ἐδέξατο ὁ Θεὸς τὴν δέησιν αὐτοῦ καὶ μετάνοιαν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἀφῆκεν αὐτῷ τὸ ἀμάρτημα καὶ καλέσας τὸν ἀδελφόν, ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὸ τοῦ Θεοῦ ἔλεος καὶ ἔμεινεν ὁ ἀδελφὸς ὑποτασσόμενος τὸ γέρονται ἕως θανάτου αὐτοῦ.

3. Ἦλθε πότε ἀδελφὸς πρὸς τὸν Ἀββᾶς Ποιμένα καὶ λέγει αὐτῷ τί ποιήσω, πάτερ, ὅτι θλίβομαι ὑπὸ τῆς πορνείας; καὶ ἰδοὺ ἀπῆλθον πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἰβιστίωνα καὶ εἶπε μοι· οὐκ ὀφείλεις ἔᾶσαι αὐτήν χρονίζειν ἐπὶ σε καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν· τοῦ Ἀββᾶ Ἰβιστίωνος αἱ πράξεις ἄνω μετὰ τῶν Ἀγγέλων εἰσι, καὶ λανθάνει αὐτόν" ὅτι ἐγὼ καὶ σὺ ἐν τῇ πορνείᾳ ἐσμέν γίνω σκὲ οὖν 8 τί ἐὰν κρατήσῃ ὁ Μοναχὸς τὴν κοιλίαν, καὶ τὴν γλῶσσαν, καὶ τὴν ξενιτείαν, θάρσει, οὐ καὶ ἀποθνήσκει ἡ ψυχή σου.

4. Ἀδελφὸς τις ὑπὸ τῆς πορνείας ὄχλουμενος, ἀπῆλθε πρὸς τινὰ γέροντα μέγαν καὶ ἀναγγείλας τὸν λογισμὸς αὐτοῦ, παρεκάλει τὸν γέροντα εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ· ὁ δὲ γέρων ἔδεθη τοῦ θεοῦ ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὑποστρέψας οὖν ὁ ἀδελφός, πάλιν ὤχληθη καὶ πάλιν ἔρχεται πρὸς τὸν γέροντα καὶ ἐξαγορεύσας ὁμοίως παρεκάλει τὸν γέροντα εὐξασθαι ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ δὲ συνέθετο καὶ παρεκάλει τὸν Θεὸν λέγων· Κύριε, ἀποκάλυψον μοι τὸ κάθισμα τοῦ ἀδελφοῦ τούτου καὶ πόθεν ἡ ἐνέργεια αὕτη ὅτι παρεκάλεσά σε καὶ οὐχ εὔρεν ἀνάπαυσιν.

Καὶ ἀπεκάλυψεν αὐτῷ ὁ θεὸς τὰ κατὰ τὸν ἀδελφὸν καὶ εἶδεν αὐτὸν καθεζόμενον, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας ἐγγὺς αὐτοῦ" καὶ "Ἀγγελος Κυρίου ἵστατο πεμφθεὶς αὐτὸ πρὸς βοήθειαν" ὃς καὶ ὠργίζετο τῷ ἀδελφῷ, ὅτι μὴ ἐπέρριπτεν ἑαυτὸν πρὸς τὸν Θεόν, ἥτοι ὅτι μὴ διὰ προσευχῆς κατὰ τῶν λογισμῶν ἠγωνίζετο, ἀλλ' ἡδόμενος τοῖς λογισμοῖς ὅλον ἑαυτοῦ τὸν νοῦν προεδίδου τῇ ἐνεργείᾳ. "Ἐγὼ οὖν ὁ γέρων, ὅτι ἡ αἰτία ἐκ τοῦ ἀδελφοῦ ἐστὶ καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ εἰπὼν ὅτι σὺ εἰ ὁ αἴτιος τοῦ καὶ ἡ ἀποστήναι τὸν πόλεμον καὶ τί συγκατατίθῃ, καὶ ἔνη δύνῃ τοῖς λογισμοῖς. Εἵτα ἐδίδαξεν αὐτὸν πῶς δεῖ ἀντιστῆναι τοῖς λογισμοῖς, διὰ προσευχῆς αὐτοῦς ἀπωθούμενον καὶ ἀνανήψας ὁ ἀδελφὸς διὰ τῆς εὐχῆς καὶ διδαχῆς τοῦ γέροντος, εὔρεν ἀνάπαυσιν.

5. Ἀδελφὸς πολεμούμενος εἰς πορνείαν παρέβαλε γέροντα καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν εὐξασθαι ὑπὲρ αὐτοῦ, ἕνα κουφισθῇ ὁ πόλεμος ἀπ' αὐτοῦ· ὁ δὲ κατένευσε καὶ παρεκάλεσεν ὁ γέρων ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμέρας ἑπτὰ. Τῇ οὖν ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ ἠρωτησε

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

τὸν ἀδελφὸν λέγων· πῶς ὁ πόλεμος, ἀδελφέ; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος κακῶς φύσει οὐκ ἥσθομην ὅλως κουφισμοῦ καὶ ἀκούσας ὁ γέρων ἐξενίσθη καὶ παρεκάλεσε τὸν Θεὸν ἀποκαλύψαι αὐτῷ δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐκουφίσθη ὁ ἀδελφὸς καὶ ὥφθη αὐτῷ καὶ σατανᾶς ἐν τῇ νυκτί, καὶ εἶπε πιστευσον, γέρον, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας, ἀφ' ἧς ἤρξω δέεσθαι τοῦ Θεοῦ, ἀνεχώρησα ἐξ αὐτοῦ ἀλλ' ἴδιον δαίμονα ἔχει καὶ ἴδιον πόλεμον ἔχει καὶ τῆς γούλας αὐτοῦ ἐπεὶ ἐγὼ πρᾶγμα οὐκ ἔχω εἰς τὸν πόλεμον αὐτοῦ, ἀλλ' αὐτὸς ἐαυτὸν πολεμεῖ, τρώγων καὶ πίνων, καὶ κοιμώμενος πολλὰ ἤγουν ἄχρι κόρου, ἢ καὶ ὑπὲρ κόρου.

6. Ἀδελφὸς ἤρωτησε γέροντα λέγων· ἐὰν ἔλθῃ μου θλίψις, καὶ μὴ ἔχω εἰς τινὰ πληροφορίας τοῦ ἀναγγεῖλαι, τί ποιήσω; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων πιστεύω τῷ Θεῷ ὅτι πέμπει τὴν χάριν αὐτοῦ καὶ βοηθεῖ σοί, ἐὰν ἐν ἀληθείᾳ δεηθῇς αὐτοῦ.

Ἦν γὰρ τις ἐν τῇ σκῇτει ἀγωνιστῆς, δὲ ἀκούσας τινά, καὶ λαβὼν λογισμούς, καὶ μὴ δυνάμενος αὐτοὺς ἀναγγεῖλαι διὰ τὸ μὴ ἔχειν πληροφορίας πρὸς τινά, ἤτοιμασέ τοις μὴλωτάριον αὐτοῦ ἀναχωρῆσαι καὶ ἰδοὺ ἐφάνη αὐτῇ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ὡς παρθένος, καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν λέγουσα· μηδαμοῦ ἀπέλθῃς, ἀλλὰ κάθου ὧδε μετ' ἐμοῦ· ἴσθι δὲ ὅτι οὐδὲν γέγονεν κακόν, ὧν ἤκουσας καὶ δὲ πεισθεῖς ἐκάθισε καὶ εὐθέως ἐθεραπεύθη ἡ καρδιά αὐτοῦ.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΠΟΙΜΗΝ Εἶπε: Να μη εμπιστευθῇς ποτέ την συνείδησίν σου εἰς ἐκεῖνον, διὰ τὸν ὁποῖον ἡ καρδιά σου δεν πληροφορεῖται ὑπὸ τῆς Χάριτος.

2. Κάποτε ἓνας ἀδελφός ὁ ὁποῖος περιέπεσεν εἰς μεγάλην ἀμαρτίαν ἦλθεν εἰς τὸν Ἀββάν Λῳτ. Κατεῖχετο δὲ ἀπὸ ἀγωνίαν καὶ ταραχήν καὶ διαρκῶς εἰσῆρχετο καὶ ἐξήρχετο, χωρὶς νὰ δύναται νὰ καθίσῃ. Βλέπων ὁ Γέρων τὴν ταραχήν τοῦ Μοναχοῦ τοῦ λέγει:

– Τι ἔχεις, ἀδελφέ;

– Διέπραξα μίαν μεγάλην ἀμαρτίαν καὶ δεν ἠμπορῶ νὰ τὴν ομολογήσω, ἀπῆντησεν ὁ Μοναχός.

– Ομολόγησε τὴν, τοῦ εἶπε πάλιν ὁ Γέρων, καὶ ἐγὼ θὰ τὴν σηκώσω.

Τότε ὁ Μοναχός ἐπέσεν εἰς τὸ ἔδαφος καὶ εἶπεν εἰς τὸν Ἀββάν Λῳτ:

– Ἐπеса εἰς πορνείαν καὶ ἔκαμα τὸ πᾶν διὰ νὰ πραγματοποιήσω αὐτὴν τὴν ἀμαρτίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

Αφού ήκουσε την εξομολόγησιν ο Γέρων, του έδωσε το χέρι του και αφού τον εσήκωσε του λέγει:

- Έχε θάρρος, τέκνον μου, διότι υπάρχει μετάνοια. Πήγαινε εις το σπήλαιον, κάθισε κλεισμένος μέσα και νήστευε ανά δύο συνεχείς ημέρας και εγώ θα σηκώσω μαζί σου το μισό φορτίον της αμαρτίας.

Αφού λοιπόν ο αδελφός μετέβη πράγματι εις τον τόπον της μετανοίας και έκαμεν όπως τον διέταξεν ο Γέρων, επέρασε διάστημα τριών εβδομάδων, και ο Αββάς Λώτ πληροφορήθη ότι ο Θεός εδέχθη και την ιδικήν του δέησιν και την μετάνοιαν του Μοναχού και του συνεχώρησε το αμάρτημα. Αμέσως τότε έκάλεσε τον αδελφόν και του εφανέρωσε το έλεος του Θεού. Έκτοτε ο αδελφός παρέμεινεν υποτασσόμενος εις τον Γέροντα μέχρι του θανάτου του.

3. Κάποτε έπεσκέφθη ένας Μοναχός τον Αββάν Ποιμένα και του λέγει:

- Πάτερ, τι να κάνω, διότι ενοχλούμαι πολύ από λογισμούς πορνείας; Μετέβην προς τον Αββάν Ιβιστίωνα, ο οποίος μου είπε: δεν πρέπει να αφήσης τους πορνικούς αυτούς λογισμούς να χρονίσουν εις την ψυχήν σου.

Ο Αββάς Ποιμήν του απήντησεν

- Αι πράξεις του Αββά Ιβιστίωνος είναι ανάλογοι με των Αγγέλων εις τον ουρανόν και λησμονεί ότι εγώ και συ είμεθα αδύνατοι και ενοχλούμεθα πάντοτε από πορνικούς λογισμούς. Μάθε λοιπόν, τέκνον μου, ότι εάν ο Μοναχός κρατήση την κοιλίαν του, και την γλώσσαν του και την ξενιτείαν, έχε θάρρος, δεν αποθνήσκει.

4. Ένας Μοναχός ήνωχλείτο υπό της πορνείας. Μετέβη λοιπόν προς ένα μεγάλος και ονομαστον Γέροντα και αφού έξωμολογήθη τον λογισμόν του, παρεκάλει τον Γέροντα να προσεύχεται δι' αυτόν.

Όταν ο Μοναχός επέστρεψεν εις το κελλίον του, ήνωχλήθη και πάλιν. Και πάλιν έρχεται εις τον Γέροντα, έξωμολογήθη εκ νέου και τον παρεκάλει να προσευχηθή δι' αυτόν. Ο Γέρων συνεφώνησε και ήρχισε μετά θερμης να παρακαλώ εκ νέου τον Θεόν. Μεταξύ άλλων έλεγεν εις την προσευχήν του: Κύριε, φανέρωσέ μου πώς αντιμετωπίζει τον πειρασμόν ο αδελφός αυτός και που οφείλεται η παρατεινομένη κατ' αυτού διαβολική ενέργεια διότι σε παρεκάλεσα θερμώς και δεν εύρεν ανάπαυσιν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

Και πράγματι ο Θεός του εφάνέρωσε την ζωήν του αδελφού. Τον είδε να κάθεται και να ευρίσκεται κοντά του το δαιμόνιον της πορνείας: πλησίον του ευρίσκετο και "Αγγελος Κυρίου, όστις εστάλη προς βοήθειάν του. Και ο Αγγελος ωργίζετο εναντίον του αδελφού, διότι δεν έστηρίζετο εξ ολοκλήρου εις την βοήθειαν του Θεού· δηλαδή δεν ήγωνίζετο να αποκρούση τους ακαθάρτους λογισμούς, μετά θερμής προσευχής: απ' εναντίας ευχαριστείτο από τους λογισμούς αυτούς και παρέδιδεν όλον τον νούν του εις την ενέργειαν των ακαθάρτων αυτών λογισμών. Αμέσως λοιπόν ο Γέρων αντελήφθη, ότι η αιτία προήρχετο από τον Μοναχόν. Τον εκάλεσε και του το εγνωστοποίησε. Συ είσαι ο αίτιος – του είπε – που δεν έφυγεν ακόμη ο πόλεμος από σέ, διότι ευχαριστείσαι από τους λογισμούς και συμφωνείς μαζί των. Εν συνεχεία ο Γέρων τον edίδασκε πως πρέπει να αντιστέκεται εις τας επιθέσεις των λογισμών και να τους αποδιώκη διά της προσευχής. Ο Μοναχός ανένηψεν από την διδασκαλίας και την προσευχήν του Γέροντος και εύρεν ούτω την ανάπαυσιν της ψυχής του.

5. Ένας άλλος Μοναχός πολεμούμενος και αυτός από ακαθάρτους λογισμούς να περιπέση εις πορνείαν, ήλθεν εις ένα Γέροντα και τον παρεκάλεσε να προσευχηθή δι' αυτόν, διά να μετριασθή ο εναντίον του πόλεμος. Ο Γέρων edέχθη και παρεκάλεσεν, υπέρ αυτού, τον Θεόν επί επτά ημέρας. Κατά την εβδόμην λοιπόν ημέραν ηρώτησε τον αδελφόν:

– Αδελφέ, πως πηγαίνει ο πόλεμος;

– Πολύ άσχημα, απήντησεν ο Μοναχός καμμίαν ανακούφισιν δεν edοκίμασα εις τον εαυτόν μου.

Μόλις ήκουσεν αυτό ο Γέρων παρεξενεύθη και παρεκάλεσε τον Θεόν να του φανερώση διά ποίαν αιτίαν δεν ολιγόστευσεν ο πόλεμος του αδελφού. Την νύκτα εμφανίζεται εις αυτόν ο σατανάς και του είπε:

Γέροντα, σε βεβαιώνω, ότι από την πρώτην ημέραν, που ήρχισες να παρακαλής τον Θεόν, ανεχώρησα από κοντά του. Αυτός όμως έχει ιδικόν του δαίμονα και ιδικόν του πόλεμον από την λαιμαργίαν του εγώ δηλαδή δεν έχω καμμίαν σχέσιν με τον πόλεμόν του: ο ίδιος πολεμεί τον εαυτόν του τρώγων και πίνων και κοιμώμενος πάρα πολύ. Δεν χορταίνει απλώς, αλλά παραχορταίνεται.

6. Ένας Μοναχός ηρώτησεν ένα Γέροντα:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

- Πάτερ, εαν μου έλθῃ κάποια στενοχωρία και δεν λαμβάνω πληροφορίαν διά κανένα, ώστε να του εμπιστευθῶ την θλίψιν μου, τι να κάμω;

Ο Γέρων απήντησε:

– Πιστεύω εις τον Θεόν, ότι θα αποστείλῃ την Χάριν του να σε βοηθήσῃ, εάν πραγματικά τον παρακαλέσῃς. Ακουσε μίαν σχετικήν ιστορίαν. Κάποτε ήτο εις μίαν σκήτην ένας αγωνιστής: αὐτός λοιπόν ήκουσε τους λογισμούς κάποιου άλλου και περιέπεσεν ο ίδιος εις αμαρτωλούς λογισμούς. Επειδή δε δεν ήδύνατο να τους εμπιστευθῇ πουθενά, διότι δεν τον επληροφόρει η ψυχὴ του διά το αξιόπιστος ουδενός εκ των γνωστών του, επήρε την προβιά, που έχρησιμοποίει ως επανωφόρι, και ήτοιμάζετο να αναχωρήσῃ σε άλλο μέρος. 'Αλλ' ιδου εμφανίζεται ενώπιόν του η Χάρις του Θεού ως παρθένος και τον συνεβούλευσεν ως εξής. Να μην πας πουθενά αλλά κάθισε εδώ, μαζί μου μάθε δε πως δεν έγινε κανένα κακό, από όσα ήκουσες. Πράγματι ο Μοναχός επείσθη εις την θεόπεμπτον αὐτήν συμβουλών και εκάθησε και αμέσως εθεραπεύθη η καρδιά του.

Ζ'. Του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρώτησε γέροντα λέγων· εἰ δεῖ περὶ πάντων των φυομένων ἐν τῇ καρδίᾳ λογισμῶν ἐπερωτᾶς τοὺς γέροντας; και ἀπεκρίθη ὁ γέρων· οὐ χρή περὶ πάντων ἔρωτας τῶν φυομένων λογισμῶν παρερχόμενοι γάρ εἰσιν' ἀλλὰ περὶ τῶν μενόντων και πολεμούντων ὡς γὰρ ἄνθρωπος ὑπὸ πολλῶν ὕβριζόμενος, και καταφρονῶν τῶν ὕβρεων, γίνεται ἀμέριμνος ἀπ' αὐτῶν, εἰ δὲ τις κατ' αὐτοῦ κινήσει ἢ πολεμήσει αὐτῷ, τότε αἰτιᾶται αὐτὸν πρὸς τὸν ἄρχοντα, ἥγουν προσελθὼν τῷ ἄρχοντι, ἐγκαλεῖ κατὰ τοῦ πολεμήσαντος αὐτῷ, οὕτως ἐστὶ και ἐπὶ τῶν λογισμῶν τοὺς πολεμοῦντας ἢ ἐγχρονονίζοντας δεῖ ἐξαγγέλλειν τοῖς γέρουσιν. Ἔφη ὁ ἀδελφὸς πόθεν μου συμβαίνει το και μετὰ τὴν ἐρώτησιν κατακρίνειν ἄλλους; και ἀπεκρίθη και γέρων τὸ κατακρίνειν και μετὰ τὴν ἐρώτησιν ἄλλους συμβαίνει σοί, διὰ τὸ μὴ ἀποθανεῖν τὸ δικαίωμα ἀπὸ σου κατάκρινον σεαυτὸν και ὑπάγει ἀπὸ σου τὸ κατακρίμα εἰς ἄλλους.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ήρώτησεν ένα Γέροντα, λέγων:

- Πάτερ, δι' όλους τους λογισμούς, που φυτρώνουν εις την καρδίαν μου, πρέπει να συμβουλευόμαι τους Γέροντας;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να εξομολογούμαστε τους λογισμούς μόνο στον πνευματικό)

– Δεν είναι ανάγκη – απήντησεν ο Γέρων – να έρωτά κανείς δι' όλους τους λογισμούς, που περνούν από την καρδίαν, διότι παρέρχοται: να έρωτα και να συμβουλευέται μόνον διά τούς λογισμούς, που παραμένουν και πολεμούν. Όπως, παραδείγματος χάριν, ένας άνθρωπος μπορεί να υβρίζεται από πολλούς, αλλά περιφρονεί τάς ύβρεις και δεν ενδιαφέρεται δι' αυτάς: εάν όμως κάποιος εκ των υβριστών του τον ενοχλήση ή τον πολεμήση, τότε τον καταγγέλλει εις τον άρχοντα, δηλαδή έρχεται εις τον άρχοντα και υποβάλλει μήνυσιν κατά του πολεμήσαντος. Το ίδιον λοιπόν συμβαίνει και με τους λογισμούς. Πρέπει, δηλαδή, να φανερώνωμεν εις τους Πνευματικούς μόνον εκείνους που μας πολεμούν ή παραμένουν εις την ψυχήν μας πολύ χρόνον.

Είπεν ο αδελφός:

– Από που μου συμβαίνει να κατακρίνω άλλους, μετά την ερώτησιν;

– Το ότι κατακρίνεις άλλους και μετά την ερώτησιν – απήντησεν ο Γέρων – οφείλεται εις το ότι δεν απέθανεν εντός σου ή διάθεσις του δικαιώματος κατάκρινε τον εαυτόν σου και η καταδίκη θα μεταβή από σε εις άλλους.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ' (Είναι αναγκαία η αποξένωσις από τον κόσμο για να σωθούμε)

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ' (Είναι αναγκαία η αποξένωσις από τον κόσμο για να σωθούμε)

*Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ ἐκτρέπεσθαι τὰς συντυχίας τῶν ἀπροσέκτων ἀνθρώπων καὶ τοὺς
θορύβους, καὶ ὅτι ἀναγκαία ἡ ἐκ τῶν κοσμικῶν ἀλλοτριώσις τῷ σωθῆναι θέλοντι.*

*Περὶ τοῦ ὅτι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος θέλει να σωθῇ, πρέπει να ἀποφεύγῃ τὰς
συναναστροφῆς τῶν ἀπροσέκτων ἀνθρώπων, καὶ τοὺς θορύβους εἶναι δε ἀναγκαία
ἡ ἀποξένωσίς του ἀπὸ τοῦ κόσμου δι' ἐκεῖνον που θέλει να σωθῇ.*

Α'. Παλλαδίου πρὸς Λάυσον Πραιπόσιτον

ΦΕΥΓΕ ὅση σοὶ δύναμις συντυχίας ἀνδρῶν, οὐδὲν ὄφελος ἔχόντων, καὶ κοσμοῦντων
μὲν τὸ δέρμα ἀκαταλλήλως, κὰν Μοναχοὶ ᾤσι, μὴ τοῦ γὰρ δὴ κοσμικοί, βλαπτόντων δὲ
τῇ ὑποκρίσει τοὺς συντυγχάνοντας, κὰν δοξῶσι πολιαῖς κεφαλῆς ἢ ρυτίσι προσώπου
ἐπισύρεσθαι μῆκος χρόνου, κὰν γὰρ μηδὲν βλαβῆς παρ' αὐτῶν δι' εὐγένειαν τρόπων τὸ
γοῦν ἐλάχιστον εἶναι δοκοῦν τρώσει σε καὶ χαυνωθεῖς κατ' αὐτῶν τὴν διάνοιαν,
ἐπαρθήσῃ καταγελῶν τούτους ὅπερ ἔσται σοὶ βλάβη εἰς ὑπερηφανίαν ἔμπεπτοκοτι.

Ερμηνεία

ΝΑ ΑΠΟΦΕΥΓΗΣ, ὅσον δύνασαι, τὰς συναναστροφές ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι εἰς τίποτε
δεν ἔμπορουν να σε ωφελήσουν καὶ οἱ ὁποῖοι στολίζονται κατὰ τρόπον φιλάρεσκον·
ἀν καὶ εἶναι Μοναχοὶ οὐδόλως διαφέρουν κατὰ τὴν συμπεριφορὰν ἀπὸ κοσμικοῦς.
Διότι βλάπτουν, με τὴν ὑποκρισίαν των, ὅσους συναναστρέφονται, ὅσον καὶ εἰάν
φαίνωνται, ἀπὸ τὰ λευκά των μαλλιά ἢ τις ρυτίδας τοῦ προσώπου, ὅτι εἶναι πολὺ
γέροντες, ἔστω καὶ εἰάν δεν βλαβῆς ἀπὸ αὐτοῦς ἐξ αἰτίας των ευγενικῶν τρόπων των.
Καὶ διότι αὐτὸ που θεωρεῖται ἀσήμαντον καὶ ἐλάχιστον ἐσένα θα σε πληγώσῃ, ὁπότε
θα χαλαρώσῃς τὴν προσοχὴν καὶ θα υπερηφανευθῇς περιγελῶν αὐτοῦς. Καὶ τοῦτο θα
εἶναι ζημία διὰ σε, διότι θα σε οδηγήσῃ εἰς τὴν υπερηφάνειαν.

Β'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΔΙΑΚΟΝΟΣ τις κατοικῶν ἐν τοῖς μέρεσι τῆς Νουρσίας πρὸς τὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον Φλωρέντιον τὸν ἀσκητῆς (δς ἀναχωρήσας ἐν ἡσυχίᾳ ἔζη) παρεγένετο, ἕνα ἑαυτὸν ταῖς ἐκείνου εὐχαῖς παραθηται. Εὗρεν οὖν ἔξω του κελλίου αὐτοῦ καὶ Διάκονος πλήθος ἀμετρήτων ὄφεων, σχεδὸν πάντα τὸν ἐκεῖσε τόπον διαλαβόντων. Ἐκπλαγεῖς οὖν ἐπὶ τούτῳ, ἔκραξε λέγων· δοῦλε τοῦ Θεοῦ, εὗξαι' ἦν οὖν τότε κατὰ συγκυρίαν εὐδία θαυμαστή. Ἐξελθὼν δὲ καὶ Φλωρέντιος, καὶ ἰδὼν τὸ ἄπειρον πλήθος τῶν ὄφεων, τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάρας, ἐδέετο τοῦ θεοῦ ὅπως τὸν λοιμὸν ἐκεῖνον, ὡς οἶδεν ὁ Κύριος, ἐπάρῃ. Αἰφνης οὖν δεομένου αὐτοῦ καὶ οὐρανὸς ἔβροντησεν ἡ δὲ βροντὴ πάντας τοὺς ὄφεις ἐκείνους ἐφόνευσεν ἰδὼν δὲ αὐτοὺς ὁ Φλωρέντιος πάντας θανόντας, εἶπεν· ἰδοὺ, Κύριε, τούτους ἐφόνευσας τίς οὖν αὐτοὺς ἐνθεν ἐπάρῃ; εὐθέως δὲ ἐν τῷ λόγῳ αὐτοῦ τοσαύτα ὄρνεα ἦλθον, ὅσοι ὄφεις πεφονευμένοι ὑπῆρχον οὕς καὶ βαστάσαντα, μήκοθεν ἔρριψαν καὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον πάντα ἐκάθηραν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΔΙΑΚΟΝΟΣ, ο οποίος κατῶκει εἰς τὰ μέρη τῆς Νουρσίας, ἦλθε μίαν ἡμέραν εἰς τὸν Φλωρέντιον, τὸν ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ (ο οποίος εγκατέλειψε τὸν κόσμον καὶ ἐζη ὡς ἡσυχαστής), διὰ νὰ ἐμπιστευθῇ τὸν ἑαυτὸν τοῦ εἰς τὰς εὐχὰς τοῦ. Εὗρηκε λοιπὸν ἔξω ἀπὸ το κελλί τοῦ καὶ Διάκονος ἀμετρήτον πλήθος φιδίων, που εἶχαν καταλάβει σχεδὸν ολόκληρον τὴν περιοχῆς. Ὁ Διάκονος ἐτρόμαξεν ἀπὸ το θέαμα ἐκεῖνο καὶ ἔκραξε πρὸς τὸν ἀσκητὴν:

— Προσευχῆσου, δούλε τοῦ Θεοῦ.

Κατὰ σύμπτωσιν δε τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἦτο πάρα πολὺ καλὸς καὶ καιρὸς.

Απὸ τὰς κραυγῆς τοῦ Διακόνου ἐβγήκεν ἀπὸ το κελλί τοῦ ὁ Φλωρέντιος καὶ μόλις εἶδε τὸ ἀμετρήτον πλήθος τῶν φιδίων, ἐσήκωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ καὶ τὰς χεῖρας τοῦ πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ παρεκάλει θερμῶς τὸν Θεόν, νὰ ἀπομακρύνῃ, ὅπως ὁ Κύριος γνωρίζει, τὴν φοβερὰν ἐκείνην μάστιγα. Ἐξαφνα λοιπὸν, καθὼς προσηύχετο ὁ ἀσκητῆς Φλωρέντιος, ἐβρόντησεν ὁ οὐρανός. Αὐτὴ δε ἡ βροντὴ ἐφόνευσεν ὅλα ἐκεῖνα τὰ φίδια. Ὅταν ὁ Φλωρέντιος εἶδε τὴν θανάτωσιν τῶν φιδίων, εἶπεν:

-Ἰδοὺ Κύριε, ὅλους αὐτοὺς τοὺς ὄφεις τοὺς ἐφόνευσας. Ποίος ὁμως τώρα θα τοὺς πάρῃ ἀπ' ἐδῶ;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ΄ (Είναι αναγκαία η αποξένωσις από τον κόσμο για να σωθούμε)

Δεν είχε προλάβει να τελειώση την φράσιν του και αμέσως έφθασαν εις την περιοχὴν τόσα όρνεα, όσα και τα σκοτωμένα φίδια: τα ήρπασαν με τα ράμφη των και τα επέταξαν πολύ μακράν, ώστε εντός ολίγου εκαθάρισαν ολόκληρον εκείνην την περιοχὴς.

Πέτρος

ΠΟΣΗΣ δυνάμεως καὶ δικαιοσύνης καὶ άνήρ οὗτος ήν, ότι τή αιτήσῃ αὐτοῦ τοσούτον γέγονε πλησίον καὶ παντοδύναμος Θεός;

Ερμηνεία - Πέτρος

ΠΟΣΗΝ πνευματικὴν δύναμιν και αρετὴν θα εἶχεν ο άνθρωπος αὐτός, ώστε με την παράκλησίν του ήλθε τόσον κοντά σου και Παντοδύναμος Θεός;

Γρηγόριος

ΜΟΝΩι καθαρὴ καὶ άκάκη, κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν, πολλά, Πέτρε, καὶ ή της ανθρωπίνης καρδίας καθαρότης καὶ άκακία δύναται οί γάρ αὐτοῦ θεράποντες, εκ τῶν γήινων όντες κεχωρισμένοι, άργόν τί λέγειν οὐκ οἶδασιν οὐδὲ γάρ τὸν έαυτῶν νοῦν διὰ ρημάτων σκορπισθῆναι συγχωρούσιν" όθεν καὶ έτοιμῶς τὸν Θεόν έπακουοντα αὐτῶν ύπερ τοὺς άλλους εύρίσκουσι, διὰ τὸ σπεύδειν κατὰ τὸ δυνατόν αὐτοῖς έξομοιούσθαι αὐτῷ έν τῇ καθαρότητι καὶ άκακία ήμεῖς δὲ ταῖς ταραχαῖς τοῦ λαοῦ μεμιγμένοι, έν τῷ συχνοτέρως άργοὺς λόγους πολλάκις δὲ καὶ βλαβεροὺς λαλεῖν όσον τῷ κόσμῳ πλησιάζομεν τὸ στόμα ήμων, τοσούτον τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ αὐτὸ μακρύνομεν. Πολλοὶ τοίνυν ἐπὶ τὰ κάτω άπαγόμεθα, έν τῷ τῇ συντυχία εύκόλως τοῖς κοσμικοῖς συγγίνεσθαι" όπερ καλῶς καὶ ό Ήσαῖας μετὰ τὸ έωρακεναι τὸν Βασιλέα Κύριον Σαβαῶθ έαυτὸν ταλανίζων εἶπεν «ὦ τάλας έγώ, ότι κατανένυγμαι, ότι άκάθαρτος ὢν, καὶ άκάθαρτα χεῖλη έχων».

Πόθεν δὲ τὰ άκάθαρτα χεῖλη έσχεν, έδήλωσε προσθεῖς «έν μέσῳ λαοῦ άκάθαρτα χεῖλη έχοντος έγω κατοικῶ» τὴν μὲν γάρ άκαθαρσίαν τῶν έαυτοῦ χειλέων ήν έσχεν, ήλγησε, πόθεν δὲ ταύτην ένεσπασατο έφανέρωσεν, έν τῷ μεμαρτυρηκέναι αὐτὸν έν μέσῳ λαοῦ άκάθαρτα χεῖλη έχοντος κατοικεῖν άμήχανον γάρ έστιν εκ τῆς τῶν κοσμικῶν γλώσσης τὸν νοῦν μὴ ρυπωθῆναι έν όσω γάρ έν συντυχίαις τισιν όλως αὐτοῖς συγκαταβαίνομεν, έθίζομεν κατ' ολίγον συντυγχάνειν αὐτοῖς, συντυχίαν τὴν ήμῖν οὐχ άρμόζουσαν καὶ λοιπὸν ήδέως ταύτην κρατοῦντες, οὐκέτι έπιστρέφειν έξ αὐτῆς θέλομεν, αλλά τὸ έθει βιαίως ήμῶν περιγίνεται. Όθεν καὶ συμβαίνειν εκ τῶν έργων εις τὰ βλαβερά, καὶ εκ τῶν έλαφρῶν έν τούτοις εις τὰ βαρέα ρήματα ήμᾶς καταντῆσαι" καὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ΄ (Είναι αναγκαία η αποξένωσις από τον κόσμο για να σωθούμε)

λοιπὸν τὸ στόμα ἡμῶν παρὰ τῷ Θεῷ οὐκ εἰσακούσεται ἐν τῇ αἰτήσῃ, ὅσον ἐπὶ πλεῖον μολύνεται τῇ ματαίᾳ συντυχίᾳ, καθάπερ καὶ γέγραπται, ὅτι καὶ ἀποστρέφων τὸ οὖς αὐτοῦ τοῦ μὴ ἀκούσαι νόμον, ἡ εὐχὴ αὐτοῦ ἀπόβλητος ἔσται.

Τί δὲ θαυμαστόν, ἐὰν αἰτοῦντες τί παρὰ Κυρίου βραδὺν ἄκουωμεθα; οἵτινες ὑπ' αὐτοῦ κελεύόμενοι ἢ βραδέως, ἢ παντελῶς αὐτῷ οὐχ ὑπακούομεν; Οὐκ ἔστιν οὖν θαυμαστόν εἰ καὶ Φλωρέντιος ἐν τῇ εὐχῇ αὐτοῦ τάχιον ἐπηκούσθῃ, ὅστις ἐν τάχει τῶν τοῦ Κυρίου ὑπήκουσε προσταγμάτων.

Ερμηνεία - Γρηγόριος

ΠΕΤΡΕ, καὶ ἡ καθαρότης καὶ ἡ ἀκακία τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας πολλὰ δύνανται νὰ κατορθώσουν ἐνώπιον τοῦ μόνου καθαροῦ καὶ ἀκάκου· διότι οἱ πραγματικοὶ θεράποντες Αὐτοῦ ἔχουν ἀποκοπὴ ἀπὸ τὰ γῆινα καὶ ἐγκόσμια καὶ δὲν γνωρίζουν νὰ λέγουν καμμίαν περιττὴν καὶ ἀσκοπον ομιλίαν οὔτε καὶ ἀφήνουν τὸν νοῦν νὰ περισπασθῇ με ἄλλα ἀσκοπα πράγματα καὶ κενούς λόγους. Δι' αὐτὸ καὶ εὐρίσκουν τὸν Θεὸν πάντοτε ἑτοιμον καὶ πρόθυμον νὰ τοὺς ἀκούσῃ περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ἐπειδὴ σπεύδουν, με ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς των, νὰ ἐξομωθῶν πρὸς Αὐτόν, κατὰ τὴν καθαρότητα καὶ ἀκακίαν. Ἡμεῖς ὅμως, ἀνακατεμένοι, καθὼς εἴμεθα, εἰς τοὺς λαϊκοὺς θορύβους καὶ τὰς ταραχὰς διὰ τῆς συχνωτέρας ομιλίας ἀργῶν καὶ πολλάκις βλαβερῶν λόγων, τόσον περισσότερον ἀπομακρύνομεν τὸ στόμα μας ἀπὸ τὸν Παντοδύναμον Θεόν, ὅσον περισσότερον το πλησιάζομεν πρὸς τὸν κόσμον.

Πολλοὶ λοιπὸν φερόμεθα πρὸς τὰ κάτω, με τὸ νὰ ἐρχώμεθα ευκόλως εἰς συναναστροφὴς με κοσμικοὺς. Εἰς τοῦ κινδύνου αὐτοῦ τῆς ψυχῆς καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας ταλανίζων, δικαίως, τὸν εαυτὸν του, μετὰ τὸ καταπληκτικὸν ὄραμα τοῦ Βασιλέως Κυρίου Σαβαώθ εἶπεν: «ὦ, ταλαίπωρος ἐγώ, διότι ἔχω καταπληγῶθῃ, ἐπειδὴ εἶμαι ἀκάθαρτος καὶ ἔχω ἀκάθαρτα χεῖλη». (Ἡσαΐας στ', 5). Δηλαδή ἐπόνεσε ψυχικῶς διὰ τὴν ἀκαθαρσίαν των χειλέων του, τὴν ὁποίαν ἀπέκτησεν. Ἐφάνέρωσε δὲ ἀπὸ πού τὴν ἐπῆρε με τὸ νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι αὐτὸς κατῴκει μετὰξὺ λαοῦ, πού εἶχεν ἀκάθαρτα χεῖλη, διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ λερωθῇ ὁ νοῦς ἀπὸ τὴν γλῶσσαν των κοσμικῶν ἀνθρώπων.

Διότι ἐνόσω κατερχόμεθα εἰς τὸ ἐπίπεδον των κοσμικῶν εἰς διαφόρους περιστάσεις, συνηθίζομεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ συναναστρεφώμεθα με αὐτοὺς, συναναστροφὴν, ἡ ὁποία δὲν ἀρμόζει εἰς ἡμᾶς καὶ συνεχίζοντες τὴν συναναστροφὴν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ΄ (Είναι αναγκαία η αποξένωσις από τον κόσμο για να σωθούμε)

αυτήν ευχαρίστως κατά τον υπόλοιπον χρόνον, ουδόλως θέλομεν να την αποφύγωμεν, οπότεν πλέον μάς κυριεύει βιαίως και τελείως, με την δύναμιν της συνηθείας. Εξ αυτής πλέον της συνηθείας περιπίπτομεν από τις ανωφελείς λέξεις εις τας βλαβεράς, και από των ελαφρών εις τας βαρείας. Έκτοτε πλέον το στόμα μας δεν θα εισακουσθή από τον Θεόν, οσάκις ζητούμεν κάτι από Αυτόν. Μάλλον περισσότερο θα μολύνεται από τις ματαίαις συζητήσεις, συμφώνως άλλωστε και με το ρητόν, που λέγει εκείνος, ο οποίος αποφεύγει να ακούση τον νόμον του Θεού και η προσευχή του θα είναι απορριπτέα.

Τί το αξιοθαύμαστον λοιπόν, εάν οσάκις ζητούμεν κάτι από τον Κύριον, Εκείνος βραδύνει να εισακούση την προσευχήν μας; Έφ' όσον διατασσόμενοι από τον Κύριον ή καθ' ολοκληρίαν δεν υπακούομεν εις Αυτόν ή μετά βραδύτητος; Δεν είναι λοιπόν καθόλου περίεργον ότι και ο Φλωρέντιος ταχύτατα εισηκούσθη από τον Θεόν, κατά την προσευχήν του, διότι και ο ίδιος υπήκουεν αμέσως, χωρίς χρονοτριβήν, εις τα προστάγματα του Κυρίου.

Γ'. Εν τω βίω του Αγίου Αντωνίου

Ο ΑΓΙΟΣ Άντώνιος την έν τῷ ὄρει διατριβῆς λίαν ἠγάπα. Ποτὲ γοῦν βίαν παθῶν παρὰ τῶν χρείαν ἐχόντων, καὶ τοῦ στρατηλάτου διὰ πολλῶν ἀξιώσαντος αὐτὸν κατελθεῖν, ἐλθὼν καὶ ὁμιλήσας ὀλίγα εἰς σωτηρίαν φθάνοντα καὶ περὶ τῶν δεομένων, εἰς τὸ ὅρος ἠπείγετο. Τοῦ δὲ δουκὸς ἀξιώσαντος αὐτὸν ἐμβραδύναι, ἔλεγε μὴ δύνασθαι χρονίζειν μετ' αὐτῶν, καὶ χαρίεντι παραδείγματι τοῦτον ἔπειθε λέγων· ὥς πὲρ οἱ ἰχθύες ἔγχρονοντες τὴ ξηρὰ τελευτῶσιν, οὕτως οἱ Μοναχοὶ βραδύνοντες μεθ' ὑμῶν, καὶ παρ' ὑμῖν ἐνδιατρίβοντες, ἐκλύονται. Δεῖ οὖν, ὥσπερ τὸν ἰχθὺν εἰς τὴν θάλασσαν, οὕτως ἡμᾶς εἰς τὸ ὅρος ἐπείγεσθαι, μήποτε βραδύνοντες ἐπιλαθώμεθα τῆς ἔνδοθεν φυλακῆς.

Ερμηνεία

Ο ΑΓΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ἠγάπα πάρα πολύ να παραμένη εις το ὅρος. Κάποτε λοιπόν επέσθη πολύ από αυτούς που είχαν ανάγκην και επειδή επιμόνως το ἤξιωσεν ο Διοικητής της περιοχής, πράγματι ἤλθεν εις την πόλιν και αφού ωμίλησεν ὅσα ἦσαν αρκετά δια την σωτηρίαν και διὰ τὰ πρέποντα ἐβιάζετο να επιστρέψῃ πάλιν εις το ὅρος.

Ο Διοικητής όμως είχε την αξίωσιν να καθυστερήσῃ την επιστροφήν του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ΄ (Είναι αναγκαία η αποξένωσις από τον κόσμο για να σωθούμε)

– Δεν ήμπορώ – έλεγεν ο Άγιος Αντώνιος – να περνώ τον χρόνον μου εδώ εις την πόλιν.

Διά να πείση δε τον Διοικητήν, ανέφερε και το εξής χαριτωμένον παράδειγμα. Όπως τα ψάρια, όταν παραμείνουν πολύν χρόνον εις την ξηράν, αποθνήσκουν, τοιουτοτρόπως και οι Μοναχοί όταν παρατείνουν την συναναστροφής των μέσας, τους κοσμικούς, σιγά - σιγά διαφθείρονται. Πρέπει λοιπόν, όπως ακριβώς το ψάρι έχει ανάγκην να πέση εις την θάλασσαν, ούτω και ημεείς οι Μοναχοί έχομεν ανάγκην να σπεύδωμεν να επιστρέφωμεν εις το όρος, μη τυχόν η βραδύτης της επιστροφής μας εις τον τόπον της ασκήσεως μάς κάμη να λησμονήσωμεν την επαγρύπνησιν επί του ψυχικού μας κόσμου.

Δ'. Εν τω Γεροντικώ

ΑΔΕΛΦΟΣ ήτεϊτο γέροντος εὐχήν, σπεύδων ἐπὶ τὴν πόλιν ὁ δὲ γέρων πρὸς αὐτὸν ἔφη· μὴ σπεῦδε ἐπὶ τὴν πόλιν, ἀλλὰ σπεῦσον τοῦ φυγεῖν τὴν πόλιν καὶ σῶζῃ.

2. Ἦκουσεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός, εἰς τὸ θέρος ὧν, ἀδελφοῦ λαλοῦντος τῷ πλησίον μετ' ὀργῆς" ὃ καὶ σὺ καὶ ἐάσας τὸν θερισμὸν ἔφυγεν.

3. Διηγῆσαντο οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἀββᾶ Εὐλογίου, ὅτι ὅτε ἀπέστελλεν ἡμᾶς ὁ γέρων εἰς Ἀλεξάνδρειας πρὸς τὸ πωλῆσαι τὸ ἐργόχειρον, ἐδίδου ἡμῖν ἐντολὰς μὴ πλεῖον ἢ τρεῖς ἡμέρας ποιήσωμεν. Εἰ δὲ πλεῖον τῶν τριῶν ἡμερῶν ποιήσετε, φησὶν, ἄθῳ εἶμι ἐγὼ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ὧμων ἡμεῖς δὲ ἠρωτησαμεν αὐτὸν πῶς οἱ Μοναχοὶ ἐν ταῖς πόλεσι καὶ κόμαις μετὰ τῶν κοσμικῶν νύκτα καὶ ἡμέραν συναναστρεφόμενοι οὐ βλάπτονται ; Ὁ δὲ ἔφη πιστεύσατε μοί, τέκνα, ὅτι ἀφ' οὗ ἐμόνασα ἐποίησα τριάκοντα ὀκτὼ ἔτη μὴ ἐξελθὼν ἀπὸ τῆς Σκήτεως καὶ μετὰ ταῦτα ἀπῆλθον εἰς Α. λεξάνδρειας πρὸς τὸν Πάπα Εὐσέβιος μετὰ τοῦ Ἀββᾶ Δανιὴλ διὰ χρείαν τινά· καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν πόλιν εἶδομεν πολλοὺς Μοναχοὺς καὶ ἐθεώρουν τοὺς μὲν ἐξ αὐτῶν ὑπὸ κοράκων ραπιζομένους, τοὺς δὲ γυναῖκας γυμνὰς ἀγκαλιζομένας αὐτούς, καὶ εἰς τὸ οὗς αὐτῶν ὁμιλοῦσας τοὺς δὲ ὑπὸ παιδαρίων ἄρρένων γυμνοὺς ὄντας καὶ αὐτοὺς κοσσιζομένους καὶ κόπρω ἀνθρωπεία χριομένους τινὰς δὲ ἔβλεπον μαχαίρας κατέχοντας καὶ σάρκας ἀνθρώπων κατακόπτοντας καὶ διδόντας τοῖς Μοναχοῖς πρὸς τὸ φαγεῖν καὶ ἔγνωσαν ὅτι ἕκαστος τῶν Μοναχῶν οἷω πάθει προσπταiei, τοιούτους ἔχει καὶ δαίμονας ὀψικεύοντας αὐτὸ καὶ ὁμιλοῦντας κατὰ διάνοιαν. Διὰ τοῦτο οὖν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς χρονίσαι ποτὲ ἐν τῇ πόλει, ἵνα μὴ ὑπὸ τῶν τοιούτων λογισμῶν, μᾶλλον δὲ δαιμόνων, ὀχληθῆτε.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ΄ (Είναι αναγκαία η αποξένωσις από τον κόσμο για να σωθούμε)

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΜΟΝΑΧΟΣ εζήτει την ευχήν του Γέροντος βιαζόμενος να υπάγη εις την πόλιν ο δε Γέρων απήντησε προς αυτόν:

- Μη βιάζεσαι να υπάγης εις την πόλιν αλλά να βιασθής να επιστρέψης από την πόλιν και θα σωθής.

2. Ο Αββάς Ιωάννης ο Κολοβός ευρίσκετο κάποτε εις τον θερισμών και ήκουσε κάποιον που είπεν οργισμένος εις τον πλησίον του ώ, και σύ. Αμέσως τότε άφησε τον θερισμών και έφυγεν.

4. Οι μαθηταί του Αββά Ευλογίου διηγούνται τα εξής. Όταν ο Γέροντας μάς έστελλεν εις την Αλεξάνδρειαν, διά να πωλήσωμεν το εργόχειρόν μας, μάς έδιδεν εντολήν να μη καθυστερήσωμεν περισσότερον από τρεις ημέρας. Εάν κάμετε περισσότερον από τρεις ημέρας – μάς έλεγεν – εγώ πλέον δεν θα ευθύνωμαι διά την αμαρτίαν σας. Τότε και ημείς τον ήρωτήσαμεν:

- Πώς οι Μοναχοί, εις τας πόλεις και τα χωρία, αν και συναναστρέφονται νύκτα και ημέραν κοσμικούς, δεν βλάπτονται;

- Τέκνα μου, να με πιστεύσετε απήντησεν ο 'Αββάς Ευλόγιος,ότι από τότε που ήλθα εδώ διά να μονάσω, επέρασαν τριάκοντα οκτώ χρόνια χωρίς να εξέλθω καθόλου από την Σκήτης. Μετά από τα τριάκοντα οκτώ χρόνια, μετέβην, μαζί με τον 'Αββάς Δανιήλ, προς τον Πατριάρχη Αλεξανδρείας, Ευσέβιον, διά κάποιαν ανάγκην. Μόλις εισήλθομεν εις την πόλιν είδομεν πολλούς Μοναχούς. Τότε ευρεθείς εις έκστασιν έβλεπα με τους οφθαλμούς της ψυχής, άλλους μεν εξ αυτών των Μοναχών να ραμφίζωνται από κόρακας, άλλους να τους εναγκαλίζωνται γυμναι γυναίκες, και να τους ψιθυρίζουν εις το αυτί άλλους, πάλιν, να τους ραπίζουν γυμνούς αγόρια μικρά και να είναι χρισμένοι με ανθρώπινες ακαθαρσίες. Έβλεπον δε μερικούς να κρατούν μαχαίρια, να κατακόπτουν ανθρωπίνας σάρκας και να τας προσφέρουν εις τους Μοναχούς διά να τας φάγουν. Από την θεωρίαν αυτήν αντελήφθην, ότι έκαστος εκ των Μοναχών, αναλόγως του πάθους εις το οποίον κλίνει και σφάλλει, έχει και τους αντιστοίχους δαίμονας, που τον συνοδεύουν και του ομιλούν εις την διάνοιαν. Διά τούτο λοιπόν, αδελφοί μου, – κατέληξεν ο 'Αββάς Ευλόγιος,- δεν θέλω καθόλου να καθυστερήσετε εις την πόλιν, διά νά μή ενοχληθήτε από τοιούτους λογισμούς ή μάλλον ούτους δαίμονας.

Ε'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΙ· οἴδατε ὅτι ἐλθόντες εἰς τὸ Μοναστήριον τῷ κόσμῳ ἀπεταξάμεθα καὶ πάσαις ταῖς προσπαθείαις αὐτοῦ λοιπὸν οὖν, τί ἡμῖν τοῖς ἀποθανούσι τοῦ κόσμου καὶ ταῖς πραγματείαις τοῦ βίου καὶ ταραχαῖς, ὅτι πάλιν εἰς ταύτας κατασυρόμεθα; Περὶ τροφῆς καὶ λόγος, οὐχὶ τρυφῆς ἀρκούσιν αἱ χεῖρες εἰς διακονίαν τῆς σαρκός, τοῦ Κυρίου συνεργοῦντος ἡμῖν. Φεύγομεν οὖν τὸν καὶ ὄσμον καὶ τὰ ἐν τῷ καὶ ὄσμῳ, καὶ μηδὲ πλησιάζειν αὐτῷ ἀνεχώμεθα, ἕνα μὴ τὸ ἐπάγγελμα ἀθετήσωμεν· «οὐδεὶς γάρ, φησιν, στρατεύόμενος ἔμπλεκται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τὰ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ». Καὶ πάλιν λέγει: «νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆναι τινά».

Εἰ γὰρ καθεζόμενοι καὶ ἡσυχάζοντες ἐν τῷ κελλίῳ, τοῖς λογισμοῦς τῶν παθῶν καὶ τῇ σκιά τῶν πραγμάτων ἀντιστῆναι γενναίως οὐ δυνάμεθα, πῶς οὐχὶ μᾶλλον εὐάλωτοι ἐσόμεθα, εἴτερ ἐαυτοὺς εἰς τὴν παρεμβολῆς τῶν ἀλλοφύλων ἐπιρρίψωμεν; Εἰ δὲ κατ' ἐπιτροπῆς τῶν ἡγουμένων ἐξ ἀνάγκης τὴ πόλει ἢ τὴ κώμῃ προσεγγίξης, ἀνέγκλητος εἰ, ἐὰν τὸ προσταχθὲν σοὶ ποιῇς μετὰ φόβου Θεοῦ. Εἴσι γὰρ τινές, οἱ προφάσει ὑπακοῆς καὶ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας βούλονται ἐπιτελεῖν κατὰ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺ δὲ δρᾷ ὡς σοφός, μὴ ἀντὶ χρυσίου καὶ ἀργυρίου εἰσοίσης πηλὸν καὶ βόρβορον, καὶ ἀντὶ ὑπακοῆς, ἐργάσῃ παρακοήν.

Τί γὰρ ὠφελήθησαν οἱ μετὰ Ἰησοῦ υἱοῦ Ναυῆ καὶ Χαλὲς ἀποσταλέντες κατασκοπεῖν τὴν γῆν, καὶ τὴν ἀλήθειαν μὴ φυλάξαντες, ἀλλ' ἐν τῷ ὑποστρέψαι καὶ εἰπεῖν ψευδῆ, διαστρέψαντες τὰς καρδίας τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἀπὸ Κυρίου; καὶ γὰρ οὗτοι οὐχὶ ὑπακοήν, ἀλλὰ παρακοήν μᾶλλον εἰργάσαντο· διὸ καὶ αὐτοὶ τῷ λαῷ συναπώλοντο. Σὺ οὖν ἀποστελλόμενος εἰς διακονίαν, μετὰ φόβου θεοῦ πρᾶττε ἅ προσετάγη σοί, ὡς τοῦ θεοῦ σκοποῦντος τὰ ἔργα σου καὶ μὴ προσθῆς, ἢ ὑφέλῃ, ἢ ποιήσης τί κατ' οἰκεῖον θέλημα, ἀλλ' ἐργάζου πάντα πρὸς τὸν σκοπὸν ἀφορῶν καὶ τὸ θέλημα τοῦ κελεύσαντος, καὶ τότε μέγαν καὶ ὑπερβολικὸν ἔξεις τὸν ὑπὲρ τῆς διακονίας μισθόν. Γίνωσκε δέ, ἀδελφέ, ὅτι ὁ ἀγαπῶν συντυχίας κοσμικῶν, τὸν κόσμον οὕτω μὲ μίση καὶ ἐν' ὧς πὲρ γὰρ ὁ ἐρεθίζων πῦρ ἐξεγείρει φλόγα, οὕτω καὶ κοσμικῶν δμιλῖαι διανιστῶσι πάθη ἐν καρδίᾳ Μοναχῶν.

Ερμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ΄ (Είναι αναγκαία η αποξένωσις από τον κόσμο για να σωθούμε)

ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΟΥ, γνωρίζετε ότι από την στιγμήν, που ήλθομεν εις το Μοναστήριον, ηρνήθημεν τον κόσμον και όλας τας μερίμνας του κόσμου. Τι γυρεύομεν λοιπόν ημείς, οι οποίοι απεθάνομεν διά τον κόσμον και τα κοσμικά πράγματα, εις τους θορύβους του βίου, με το να παρασυρώμεθα, εκ νέου, εις τους θορύβους αυτούς; Ο λόγος είναι να εξοικονομήσωμεν ολίγην τροφήν, και όχι να επιδοθώμεν εις απολαύσεις μας είναι αρκετά τα χέρια, δια να υπηρετήσωμεν τας σωματικές ανάγκας μας, όταν ο Κύριος μάς βοηθή. Ας απομακρυνθώμεν λοιπόν από τον κόσμον και τα κοσμικά πράγματα, και ας μη ανεχώμεθα ούτε να τον πλησιάζωμεν ακόμη, μη τυχόν παραβώμεν την υπόσχεσιν, που edώσαμεν εις τον Θεόν. Οπως λέγει και το ρητόν «κανείς στρατιώτης δεν περιπλέκεται εις τας κοσμικές υποθέσεις, προκειμένου να ευχαριστήσῃ αὐτόν, που τον έστρατολόγησε» (Β' Τιμ. 6', 4). Εις άλλο πάλιν σημείον λέγει: «νύκτα και ημέραν εργαζόμεθα, διά να μην επιβαρύνωμεν κανένα» (Β' Θεσ. γ', 8).

Διότι, εφόσον δεν δυνάμεθα να αντισταθώμεν με γενναιότητα εναντίον των λογισμών των παθών και της σκέψεως κοσμικών πραγμάτων, όταν καθήμεθα εις το κελλίον μας και ησυχάζωμεν, πως δεν θα γίνωμεν περισσότερο εύκολοκυρίευτοι όταν, ασυλλόγιστα, ριφθώμεν εις το στρατόπεδον των εχθρών (της ψυχής μας);

Εάν δε με την άδειαν των ηγουμένων και από ανάγκην πλησιάζης εις πόλιν ή χωρίον, είσαι ανεύθυνος, εφ' όσον εκτελείς με φόβον Θεού την εντολήν, που σου ανέθεσαν. Διότι υπάρχουν μερικοί, οι οποίοι, υπό το πρόσχημα της υπακοής, θέλουν να εκτελούν και τας επιθυμίας των, και την συνήθειαν του παλαιού ανθρώπου. Συ όμως πρόσεχε, ως σοφός, να μη κερδίσης, αντί χρυσίου και αργυρίου, λάσπην και βόρβορον, και αντί υπακοής περιπέσης εις την παρακοήν.

Διότι τι ωφελήθησαν εκείνοι, που απεστάλησαν μαζί με τον Ιησούν του Ναυή και τον Χάλεβ, διά να κατασκοπεύσουν την γην της επαγγελίας, εφ' όσον δεν εφύλαξαν την αλήθειαν, αλλ' είπον ψέμματα κατά την επιστροφής των, και απεμάκρυναν, τοιουτοτρόπως, τας καρδίας των Εβραίων από τον Κύριον; Είναι φανερόν, ότι οι άνθρωποι εκείνοι δεν έκαμαν υπακοήν, αλλά παρακοήν, δι' αυτό και αυτοι εχάθησαν μαζί με τον λαόν.

Συ λοιπόν, οσάκις αποστέλλεσαι εις κάποιας υπηρεσίαν, να εκτελής μετά φόβου Θεού εκείνα τα οποία σε διέταξαν, με την πεποίθησιν, ότι ο Θεός παρακολουθεί τα έργα σου και ούτε να προσθέσης τίποτε, ούτε να αφαιρέσης κάτι, ή να κάμης οπωσδήποτε κάτι κατά το θέλημά σου, αλλά να εκτελέσεις όλα όσα διετάχης

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ' (Είναι αναγκαία η αποξένωσις από τον κόσμο για να σωθούμε)

αποβλέπων εις τον σκοπόν της εντολής και ενεργών συμφώνως προς το θέλημα εκείνου που σου έδωσε την εντολήν οπότε θα έχης μέγαν και υπερβολικόν τον μισθόν της διακονίας σου.

Γνώριζε, αδελφέ μου, ότι εκείνος που αγαπά τας κοσμικές συναναστροφές δεν έχει ακόμη μισήσει τον κόσμον όπως δε ακριβώς εκείνος που ρίπτει ξύλα εις την φωτιάν, σηκώνει φλόγας, τοιουτοτρόπως και αι συναναστροφαί μέ κοσμικούς ανθρώπους ξυπνούν τα πάθη εις την καρδίαν του Μοναχού.

ΣΤ'. Αντιόχου του Παντέκτου

ΚΑΛΟΝ τῷ ὄντι καὶ λίαν ἐπωφελές, ἀδελφέ, τὸ ἐκτρέπεσθαι τὰς ἄκαιρους συντυχίας τῶν κοσμικῶν, καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν βλάβης πόρρω ἑαυτοὺς ἀπάγειν. Λαλούσι γὰρ τὰ τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ταῦτα προσλαμβάνόμενος ὁ νοῦς χαννοῦται, καὶ καταργεῖται ἐκ τῆς πνευματικῆς ἐργασίας, καὶ ἐκλύεται πρὸς τὸν τῆς ἀσκήσεως τόνον καὶ μετὰ τὸ ἀναχωρῆσαι αὐτούς, ἄρχεσθαι διὰ τὴν τοῦ κανόνος ἀργίαν. Καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἀγωνισταὶ τὰς ἐρήμους ἐδίωκον, ἵνα τούτων ἐκτὸς γενόμενοι, ἀνεμποδίστως τῷ θεῷ προσομιλῶσιν. "Ὡς πὲρ γὰρ παρθένος φυλαττομένη ποθεῖται παρὰ τῶν ἔξω, ἐπὶ δὲ προέλθῃ, οὐ πάσιν ἀρέσκει, ἀλλὰ καὶ παρὰ πολλῶν ψέγεται, οὕτω καὶ Μοναχός, ὅταν μακρὰν τῶν ἀνθρώπων γενόμενος, ἑαυτῷ σχολάζῃ καὶ τῷ θεῷ, καὶ ἀδημοσίευτος ᾖ, τίμιός ἐστι καὶ θεῷ καὶ Ἀγγέλοις, μᾶλλον δὲ καὶ ἀνθρώπους ἐπειδὴν δὲ κατέλθῃ ἐκ τῆς ὑψηλῆς θεωρίας καὶ πολιτείας, καὶ ἐμπλακῇ ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις καὶ συντυχίαις, ἀδόκιμος τῷ θεῷ καὶ τοὺς ἀνθρώποις εὐκαταφρόνητος γίνεται.

Συμφέρον οὖν ἔστιν ἡμῖν ἀπαυτομολῆσαι τῶν κοσμικῶν, καὶ παραιτήσασθαι ὅλως τὰς ψυχοβλαβεῖς αὐτῶν ὁμιλίας, καὶ φυλακισθῆναι ἐν τῷ κελλίῳ, καὶ σωθῆναι ὡς δορκὰς ἐκ βρόχων καὶ ὡς ὄρνεον ἐκ παγίδος ἀληθῶς γὰρ βρόχοι καὶ παγίδες εἰσὶ τοῖς θέλουσι σωθῆναι αἱ τῶν κατὰ κόσμον συντυχίαι, αἱ ἄνωφελεις καὶ πολύλογοι, καὶ τὸν νοῦν ἀπασχολοῦσε καὶ διῆστῳσι τῆς τοῦ θεοῦ γλυκείας ὁμιλίας καὶ γεύσεως, καὶ τὴν ἑαυτῶν ματαιότητα ποιοῦσιν ἄδολεσχεῖν.

Τί οὖν ἡμῖν κοινὸν τοῖς ἔξω κόσμον καὶ τοῖς κατὰ κόσμον πράγμασιν, ἵνα καὶ περὶ αὐτῶν ἔτι μανθάνειν θέλωμεν; Ὁ γὰρ Μοναχός ἀποταξάμενος τῷ κόσμῳ καὶ τὸν ἑαυτοῦ αὐχένα ὑποθεῖς τῇ γλυκεῖ τοῦ Κυρίου ζυγῷ, οὐκέτι ἑαυτοῦ ἐξουσιάζει ἀλλὰ σπεύδει τοῦ τέμνειν αἰεὶ ἀμεταστρεπτὶ τοὺς ἐν ταῖς κοιλότησι τῆς ταπεινοφροσύνης πληθύνοντας τὸν θεῖον σῖτον αὔλακας, τοὺς μεθυσκομένους ἐκ τῆς ἐπομβρίας τοῦ οὐρανίου καὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ΄ (Είναι αναγκαία η αποξένωσις από τον κόσμο για να σωθούμε)

ζωοπαρόχου Πνεύματος, οὗ ταῖς σταγόσιν εὐφραίνεται ἡ ψυχὴ, νοήματα ἀνατέλλουσα. “Ὁ γὰρ βουλόμενος ἡσυχῶς βιοῦν, καὶ διηνεκῶς ἀπερισπάστῳ νὰ προσομιλεῖν τῷ Θεῷ, ὀφείλει μὴτε πολλοῖς ἐντυγχάνειν, μὴτε προόδοις συνεχέσι κεχρῆσθαι.

Εἰ δὲ πότε καὶ χρεῖα γένηται συντυχίας, Πατράσι πνευματικούς, ἢ ἀδελφοὺς συναγωνισταῖς, ἢ Μοναχοῖς ἑτέροις ὠφελείας δεομένοις πρέπον αὐτὸ συντυγχάνειν ἢ γὰρ τοιαύτη ὁμιλία εἰς θεολογίαν λογίζεται, καὶ πάντως ἢ ὠφελήσει ἢ ὠφεληθήσεται. Εἰ δὲ πότε καὶ κοσμικοὶ περὶ ὠφελείας ψυχῆς ἡμῖν παραβάλλουσι, δι’ ὀλίγων λόγων ἀλάτι ἡρτυμενων θείῳ ποιησώμεθα τὴν πρὸς αὐτοὺς ὁμιλίαν καὶ ἀπολύσωμεν πλέον γὰρ οἰκοδομηθήσονται ἐν τῇ πνευματικῇ βραχυλογίᾳ, ἢ πὲρ ἐν τῇ κοσμικῇ μακρολογίᾳ. Μάλιστα δὲ καὶ διὰ προσευχῆς αὐτοὺς συνεργήσωμεν, καὶ ἔργο τὴν ἀρετὴν διδάξωμεν καλὸν μὲν γὰρ καὶ τὸ διὰ λόγων ὠφελεῖν τοὺς πυνθανομένους, κρεῖσσον δὲ κατὰ πολὺ δι’ ἀρετῆς καὶ προσευχῆς συνεργεῖν αὐτοῖς.

Ερμηνεία

ΕΙΝΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙ, ἀδελφέ μου, καλὸν καὶ πάρα πολὺ ωφέλιμον το νὰ αποφεύγωμεν τὰς ασκόπους συναναστροφῆς τῶν κοσμικῶν καὶ νὰ απομακρύνωμεν ἀπὸ τοὺς εαυτοὺς μας τὴν βλάβην ἐκ τῶν συναναστροφῶν αὐτῶν. Διότι οἱ κοσμικοὶ ὁμιλοῦν περὶ τῶν ματαίων πραγμάτων τοῦ παρόντος αἰῶνος· ὅταν δε τὰς συζητήσεις αὐτές καὶ τὰ ἀντικείμενα τῶν προσλάβῃ οἱ νοὺς μας αποχαυνώνεται, γίνεται ἀνίκανος πρὸς πάσαν πνευματικὴν ἐργασίαν καὶ ἀδυνατίζει ἡ ἐντασης γιὰ τὴν πνευματικὴν ἀσκήσιν. Ὅταν δε ἀναχωρήσουν οἱ κοσμικοὶ, τότε λυπεῖται, διότι δὲν ἔκαμε τὸν κανόνα τοῦ.

Δι’ αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον καὶ οἱ ἀγωνισταὶ ἐπεζήτουν τὰς ἐρήμους, ὥστε εὐρισκόμενοι μακρὰν τῶν κοσμικῶν, νὰ ἐπικοινωνοῦν χωρὶς ἐμπόδιον με τὸν Θεόν. Ὅπως δε ἀκριβῶς ἡ παρθένος κόρη ποὺ φυλάσσεται, γίνεται ἐπιθυμητὴ ἀπὸ τοὺς ἔξω, ἐνῶ ὅταν ἐξέλθῃ καὶ τὴν ἴδουν οἱ ἄνθρωποι, δὲν ἀρέσει εἰς ὅλους, ἀπεναντίας δε καὶ ἀπὸ πολλοὺς κατηγορεῖται, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Μοναχὸς ἐφ’ ὅσον εὐρίσκεται μακρὰν τῶν ἀνθρώπων ἀφοσιώνεται εἰς τὸν εαυτὸν τοῦ καὶ τὸν Θεόν, μένει ἀκατηγόρητος, εἶναι τίμιος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἀγγέλων, ἀλλὰ, καὶ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. Ὅταν ὅμως κατέβῃ ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς ὑψηλῆς θεωρίας καὶ ζωῆς, καὶ περιπλακῇ εἰς κοσμικὰς υποθέσεις καὶ συναναστροφάς, τότε πλέον καθίσταται ἀνάξιος ἐκτιμήσεως ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸν καταφρονοῦν εὐκόλως ὅλοι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ΄ (Είναι αναγκαία η αποξένωσις από τον κόσμο για να σωθούμε)

Είναι λοιπόν συμφέρον μας να απομακρυνθώμεν από τους κοσμικούς και να αποφύγωμεν καθ' ολοκληρίαν τας ψυχοβλαβεῖς συζητήσεις των, να περιορισθώμεν ως φυλακισμένοι εις το κελλίον μας, και να σωθώμεν όπως η έλαφος από τα βρόχια των κυνηγών και το όρνεον από την παγίδα διότι, πραγματικώς, βρόχια και παγίδες είναι, δι' όσους θέλουν να σωθούν, αι κατά κόσμον συναναστροφαι, αι άνωφελείς και φλύαροι. Αι συναναστροφαι αύται απασχολούν τον νούν και τον απομακρύνουν από την γλυκείαν επικοινωνίαν του Θεού και από την πρός Αυτόν κλίσιν της ψυχής και, τέλος, μας παρασύρουν εις ματαίας φλυαρίας.

Άλλωστε το κοινόν υπάρχει μεταξύ ημών, που απεφασίσαμεν να ζήσωμεν έξω του κόσμου, και των κοσμικών πραγμάτων, ώστε ακόμη να θέλωμεν να μανθάνωμεν περί αυτών; Διότι ο Μοναχός που ηρνήθη τον κόσμον και έσκυψε τον αυχένα του κάτω από τον γλυκών ζυγόν του Κυρίου, δεν εξουσιάζει πλέον τον εαυτόν του αλλά φροντίζει διαρκώς και χωρίς να στρέφη προς τα οπίσω, να σκάπτει εις τας κοιλότητας της ταπεινοφροσύνης, τα αυλάκια, που πληθαίνουν το θεϊκό σιτάρι, που βρέχονται πλουσίως από την δρόσον του ουρανίου και ζωοπαρόχου Πνεύματος, από τās σταγόνας του οποίου η ψυχή ευφραίνεται, βλαστάνουσα θεία νοήματα. Εκείνος λοιπόν που επιθυμεί να ζή ησύχως και να επικοινωνή με τον Θεόν συνεχώς με αδιατάρακτον νούν, έχει υποχρέωσιν ούτε πολλούς να συναναστρέφεται, ούτε συχνά να εξέρχεται από το κελλί του.

Τότε δε μόνον πρέπει να συναντάται, οσάκις παρίσταται ανάγκη ψυχωφελούς συναναστροφής με πνευματικούς Πατέρας, ή με συναγωνιστάς αδελφούς, ή με άλλους Μοναχούς που έχουν ανάγκην πνευματικής ωφελείας διότι η συναναστροφή αυτή θεωρείται ενασχόλησης με την Θεολογίαν, έκ της οποίας ο Μοναχός οπωσδήποτε θα ωφελήση ή θα ωφεληθή. Εάν δε κάποτε μας επισκεφθούν και κοσμικοί, χάριν ψυχικής ωφελείας, θα συνομιλήσωμεν με αυτούς δι' ολίγων λόγων, αλατισμένων με το θεϊκό αλάτι και έπειτα να τους αφήσωμεν να φύγουν· διότι περισσότερο θα οικοδομηθούν με τα ολίγα πνευματικά λόγια, παρά με την κοσμικήν απεραντολογίαν. Προ παντός δε να τους βοηθήσωμεν διά της προσευχής και να τους διδάξωμεν την αρετήν δι' έργων· διότι είναι μεν καλόν να ωφελώμεν με λόγους τους ερωτώντας, κατά πολύ όμως καλύτερον είναι να τους βοηθώμεν με το παράδειγμα της αρετής και με την προσευχήν.

Ζ'. Του Αββά Ησαΐου

ΕΙΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας ἐὰν τίς λέγῃ σοὶ λόγους ἀνωφελεῖς, μὴ θελήσῃς ἀκούσαι αὐτούς, ἵνα μὴ ἀνέλῃ τὴν ψυχὴν σου καὶ μὴ αἰδεσθῇς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, εἰς τὸ λυπῆσαι αὐτὸν καὶ μὴ ἀνάσῃ τῶν λεγομένων, λέγων ὅτι τὴ καρδίᾳ οὐ παραδέχομαι" μὴ εἴπῃς τοῦτο οὐδὲ γὰρ εἰ ὑπὲρ τὸν πρωτόπλαστον, ὃν ὁ Θεὸς ἔπλασε τὴ ἰδίᾳ χειρί, ὃν οὐκ ὠφέλησεν ἡ κακὴ ὁμιλία. Φεῦγε οὖν καὶ μὴ θέλῃς ἀκούειν· ὅρα δὲ μήποτε φεύγων τῷ σώματι, βουλευθῇς γνῶναι τὰ ρηθέντα ἐὰν γὰρ στιγμὴν λόγου ἀκούσῃς, οἱ δαίμονες οὐκ ἔωσι τὸ ρηθὲν καὶ ἤκουσας, ἀλλὰ φονεύουσι τὴν ψυχὴν σου φεύγω, φεῦγε παντελῶς.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΗΣΑΙΑΣ εἶπεν: εἰς σου λέγῃ κάποιος λόγους ἀνωφελεῖς, μὴ θελήσῃς να τοὺς ἀκούσῃς, διὰ να μὴ ζημιώσῃς τὴν ψυχὴν σου καὶ να μὴ ἐντραπῇς τὸ πρόσωπόν σου, διὰ να τὸν λυπήσῃς. Να μὴ ἀνεχθῇς τὰ λεγόμενα, δικαιολογούμενος εἰς τὸν εαυτὸν σου, ὅτι ἐγὼ αὐτὰ που ἀκούω δὲν τὰ δέχομαι μὴ εἴπῃς αὐτὸ τὸ πράγμα διότι συ δὲν εἶσαι ἀνώτερος ἀπὸ τὸν πρωτόπλαστον, τὸν ὁποῖον ἔπλασεν ὁ Θεὸς με τὸ ἴδιο Του τὸ χέρι, καὶ που ἔβλαψεν ἡ κακὴ συνομιλία με τὸν ὄφιν. Να ἀποφεύγῃς λοιπὸν τὰς ἀνωφελεῖς συζητήσεις καὶ να μὴ θέλῃς να ἀκούῃς. Πρόσεχε δὲ μὴ τυχόν φεύγων σωματικῶς ἀπὸ τὰς τοιαύτας συζητήσεις, ἐπιθυμήσεις να πληροφορηθῇς τὰ ὅσα ἐλέχθησαν· διότι ἐὰν ἀκούσῃς, ἔστω καὶ μίαν τελείαν ἀπὸ τὸν λόγον, οἱ δαίμονες δὲν ἀφήνουν ἀνεκμετάλλευστον τὴν φράσιν που ἤκουσες, ἀλλὰ με αὐτὴν φονεύουν τὴν ψυχὴν σου να φεύγῃς λοιπὸν τελείως ἀπὸ τὰς ἀνωφελεῖς συζητήσεις.

Η'. Του Αββά Μάρκου

ΜΗ θέλῃς ἀκούειν ἀλλότρια πονηρέματα τῷ γὰρ τοιούτῳ θελήματι, καὶ οἱ χαρακτῆρες τῶν πονηρευμάτων ἐγγράφονται. Κακοὺς λόγους ἐνηχηθεῖς, σεαυτῷ ὀργίζου καὶ μὴ τῷ λαλήσαντι πονηρᾷ· γὰρ ἀκοῆς πονηρὸς καὶ ὁ ἀποκρισιαριος.

Ερμηνεία

ΝΑ ΜΗ ΘΕΛΗΣ να ἀκούς ξένας πονηρίας· διότι διὰ τῆς πραγματοποιήσεως μίας τοιαύτης θελήσεως, ἀποτυπώνονται εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὰ γνωρίσματα τῶν πονηριῶν. Ὅταν ἀκούσῃς κακοὺς λόγους, να μὴ ὀργίζῃς ἐναντίον αὐτοῦ που τοὺς ὠμίλησε,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ΄ (Είναι αναγκαία η αποξένωσις από τον κόσμο για να σωθούμε)

αλλά εναντίον του εαυτού σου που τους ήκουσε· διότι δια τον επιθυμούντα να ακούη πονηρά ευρίσκεται και αγγελιοφόρος πονηρός.

Θ'. Του Αββά Ισαάκ

ΦΕΥΓΕ τοὺς φιλοκτήμενας καὶ τὸ κτάσθαι, μακρύγων σεαυτὸν ἀπὸ τῶν σπαταλόντων, ὥς καὶ ἀπὸ τῆς σπατάλης. Φεῦγε τοὺς ἀκόλαστους, ὥς καὶ τὴν ἀκολασίαν. Εἰ γὰρ ἡ ψιλὴ των εἰρημένων μνήμη ταραττει τὴν διάνοιαν, πόσω μᾶλλον ἡ θεωρία, καὶ ἡ μετ' αὐτῶν διαγωγή; Προσέγγισον τοῖς δικαίοις, καὶ δι' αὐτῶν τῷ θεῷ πλησιάσεις. Συναναστρέφου τοὺς ἔχουσι ταπείνωσιν, καὶ μαθήσῃ τοὺς τρόπους αὐτῶν· εἰ γὰρ θεωρία μόνη των μνημονευθέντων ὠφέλιμος, πόσω μᾶλλον ἡ διδασκαλία τοῦ στόματος αὐτῶν;

Ερμηνεία

ΝΑ ΦΕΥΓΗΣ μακράν ἀπὸ ἐκείνους που αγαπούν τα υλικά αγαθα καθὼς και το να τα αποκτάς ο ἴδιος. Να απομακρύνεσαι ἀπὸ τοὺς σπατάλους, καθὼς, ἐπίσης, και ἀπὸ τὴν σπατάλην. Να φεύγῃς μακράν ἀπὸ τοὺς ἀκολαστους, καθὼς και ἀπὸ τὴν ἀκολασίαν. Διότι εἴαν ἡ ἀπλὴ ἀνάμνησις λόγων ταρασση τὴν διάνοιαν, πόσον μᾶλλον ἡ συνεχὴς παρατήρησης και ἡ ἐπικοινωνία με τα ἀνωτέρω ἐλαττώματα και τοὺς ἐργάτας των;

Να πλησιάσῃς τοὺς δικαίους και δι' αὐτῶν θα προσεγγίσῃς τὸν Θεόν. Να συναναστρέφεσαι με αὐτοὺς που ἔχουν ταπείνωσιν και θα μάθῃς τοὺς τρόπους των διότι εἴαν εἶναι ὠφέλιμος, εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἡ νοερα παρατήρησης των ἀναφερθέντων προτερημάτων, πόσον μᾶλλον ἡ διδασκαλία των ἀρετῶν αὐτῶν ἀπὸ το στόμα ἐκείνων, που ζοῦν τας ἀρετάς αὐτάς;

Ι'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΗΛΘΟΝ πότε ἐπτά ἀδελφοὶ ἀπὸ 'Αλεξανδρείας πρὸς τὸν 'Αββᾶς Μακάριον, πειράζοντες αὐτὸν καὶ εἶπον" εἶπε ἡμῖν, πάτερ, πῶς σωθῶμεν; ὁ δὲ γέρων, στενάξας, εἶπεν ὃ ἀδελφοὶ ἕκαστος ἡμῶν οἶδε πῶς σῶζεται, ἀλλ' οὐ θέλομεν σωθῆναι: οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτὸν πάνυ πολλὰ θέλομεν σωθῆναι, ἀλλ' οὐκ ἔῃσιν ἡμᾶς οἱ πονηροὶ λογισμοὶ τί οὖν ποιήσωμεν; Ὁ δὲ γέρων ἀπεκρίθη αὐτοῖς εἰ Μοναχοὶ ἔστε, διατὶ γυρίζετε μετὰ τῶν κοσμικῶν, ἢ πλησιάζετε καὶ ποῦ μένει κοσμικός; Οἱ ἀποταξάμενοι τῷ κόσμῳ, καὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ' (Είναι αναγκαία η αποξένωσις από τον κόσμο για να σωθούμε)

φορέσαντες τὸ ἅγιον σχῆμα, καὶ ὄντες ἀναμέσον των κοσμικῶν, ἑαυτοὺς φρεναπατῶσιν εἰς μάτην γὰρ ἔστι πᾶς ὁ κόπος αὐτῶν, καὶ μακρὰν εἴσι τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ· ἐκ γὰρ τῶν κοσμικῶν οὐδὲν ἄλλο κερδαίνουσιν, εἰ μὴ σαρκικὴν ἀνάπαυσιν ὅπου δὲ ἔστι σαρκικὴ ἀνάπαυσις, ἐκεῖ φόβος θεοῦ οἰκῆσαι οὐ δύναται, καὶ μάλιστα ἐν Μοναχῷ.

“Ὁ γὰρ Μοναχός, διὰ τοῦτο λέγεται Μοναχός, ὅτι νύκτα καὶ ἡμέραν τῷ Θεῷ ὁμιλεῖ, καὶ τὰ Αὐτοῦ μόνα φαντάζεται, μηδὲν ἔχων ἐπὶ τῆς γῆς. “Ὁ δὲ Μοναχός καὶ μετὰ κοσμικῶν διάγων, ἢ ποιῶν μετ' αὐτῶν πότε πλεῖον ἡμέρας μιᾶς, ἢ τὸ πολὺ δύο, καὶ τοῦτο διὰ τὴν ἀναγκαίαν χρεῖαν καὶ τὸ μὴ δύνασθαι ζῆν ἄλλως, ἥτοι διὰ τὸ πωλῆσαι τὸ ἐργόχειρος αὐτοῦ καὶ ἀγορᾶσαι τὰς χρεῖας αὐτοῦ, καὶ ὑποστρέψαι μετὰ σπουδῆς, εἴτα μετανοῆσαι τῷ θεῷ γνησίως ὑπὲρ τῆς μιᾶς καὶ τῶν δύο ἡμερῶν, ὧν ἐν τῷ κόσμῳ πεποίηκε διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς φύσεως.

Ὁ οὖν μὴ οὕτω ποιῶν, ἀλλὰ συνεχῶς παραβάλλων τοῖς κοσμικοῖς, μὴ τινὸς ἀνάγκης κατεπειγούσης, ἢ χρονοτριβῶν μετ' αὐτῶν, οὐ καὶ ἔστι Μοναχός κυρίως, οὐδὲ ὠφεληθήσεται πότε, μᾶλλον δὲ ταῦτα κερδήσει ἐκ τῆς μετὰ τῶν κοσμικῶν διαγωγῆς. Κατ' ἀρχὰς μὲν γάρ, ὅταν πλησιάζῃ αὐτοῖς, ἐγκρατὴς γίνεται γλώσσης, καὶ νηστεύει, καὶ ταπεινοῦ ἑαυτὸν ἕως οὐ γνωρισθῇ καὶ ἐκβῇ ἡ φήμη αὐτοῦ, ὅτι ὁ δεῖνα ὁ Μοναχός δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὑπάρχει καὶ εὐθέως ὑποβάλλει καὶ σατανᾶς τοὺς κοσμικοὺς φέρειν αὐτῷ ἅπασαν τὴν χρεῖαν ἀπὸ τῆς οἴνου καὶ χρυσίου καὶ παντὸς εἵδους, λέγοντας περὶ αὐτοῦ ἅγιος, ἅγιος. Ὁ δὲ ἀκούων τὸ ἅγιος, φυσιοῦται καὶ ταπεινός, καὶ ἄρχεται καθέζεσθαι μετ' αὐτῶν ἐσθίων καὶ πίνων καὶ ἀναπαυόμενος καὶ ἐν τῇ ψαλμωδίᾳ δὲ ἀνιστάμενος ὑποὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ, ἕνα εἰπωσιν οἱ κοσμικοὶ ὅτι ὁ δεῖνα ὁ Μοναχός ψάλλει καὶ ἀγρυπνεῖ, καὶ ἐπαινέσωσιν αὐτόν, καὶ ἐκ τῶν ἐπαίνων μειζρόνως ἐπαίρεται καὶ ὕψουται, καὶ τότε ἀπέρχεται ἐξ αὐτοῦ παντελῶς ἡ ταπείνωσις.

Λοιπὸν οὖν ἐὰν τις εἴπῃ αὐτῷ τραχὺν λόγον, ἀποκρίνεται αὐτὸς τραχυτέρως, καὶ οὕτως ὁ θυμός, ὑπὸ τῆς κενοδοξίας βοηθούμενος, ὑπεραυξάνει ἐν αὐτῷ" καὶ ἡ ἐπιθυμία δὲ σφοδροτέρως ἀνάπτεται ἐν αὐτῷ, θεωροῦνται συνεχῶς γυναῖκας καὶ παῖδας καὶ ἀκούοντι τὰ κοσμικὰ λόγια ὅθεν καὶ μοιχεύει καθ' ἐκάστης καὶ οὐκ αἰσθάνεται «πᾶς γάρ, φησιν, ὁ ἔμβλεψας εἰς γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτήν, ἥδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ».

Ἐπειτα ἐπιχειρεῖ συνάξαι τὰς χρεῖας τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἑαυτοῦ τὲ ἕνεκα καὶ τῶν παραβαλλόντων εἴτα διπλασιάζει ταύτας, εἰς πλείονα δὴθεν τῶν ἐρχομένων ἀνάπαυσιν" καὶ ἐκ τούτου συνάγει χρυσίον καὶ ἀργύριον. Καὶ λοιπὸν οὐ παύεται προστιθεὶς τοὺς ἑαυτοῦ κακοῖς, ἕως οἱ δαίμονες τελείως αὐτῷ ἐγγελάσωσι, μακρύναντες αὐτόν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τὸν τῆς φιλαργυρίας κατακρημνίσαντες ὄλεθρον. Ρίζα γὰρ πάντων των

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ' (Είναι αναγκαία η αποξένωσις από τον κόσμο για να σωθούμε)

κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία, ὥς εἶρηκεν ὁ Ἀποστόλος καὶ ὅσον ἀπέχει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τῆς γῆς, τοσούτον ἀπέχει φιλάργυρος Μοναχὸς ἀπὸ - τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ καὶ οὐκ ἔστι κακία καὶ πέρα ἀκὶ ἂ ν Μοναχοῦ φιλαργύρου.

Μοναχὸς συντυγχάνων κοσμικὰς ὁμιλίας, εὐχῶν τῷ ὄντι χρήζει πολλῶν Ἀγίων Πατέρων, εἰ γὰρ τί αὐτὸν μικρῶν ὠφελησάι δυνήσονται τὰ γὰρ ἑαυτὸν εἰς θάνατον ἐμβάλλοντι, τίς καὶ βοηθήσων; οὐκ ἀκούομεν τοῦ Ἀποστόλου Ἰωάννου λέγοντος «μὴ ἂ γ ἂ π ἂ τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ ἔαν τίς ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ» καὶ Ἰακώβου του. ἀδελφοθέου φάσκοντος «εἰ τίς δοκεῖ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται» ἡ γὰρ τοῦ κόσμου φιλία, ἔχθρα εἰς τὸν Θεόν.

Φύγωμεν οὖν, ἀδελφοί, ἀπὸ τοῦ κόσμου, ὥς φεύγει τίς ἀπὸ ὄφεως ὁ γὰρ ὑπὸ ὄφεως δηχθεῖς, ἢ ἀποθνήσκει, ἢ μόλις ὑγιαίνει συμφέρον ἐστὶν ἡμῖν ἕνα πόλεμον ἔχειν καὶ μὴ πολλοὺς καὶ ἀναριθμήτους. Εἶπατε, ἀδελφοί: οἱ Πατέρες ἡμῶν ποῦ ἐκτήσαντο τὰς ἀρετὰς, εἰς τὸν κόσμον ἢ εἰς τὴν ἔρημον; δῆλον ὥς εἰς τὴν ἔρημον τὴν ἄβατον κοσμικοὺς ἡμεῖς δέ, εἰ ἐν τῷ κόσμῳ ἐσμέν, πῶς δυνησόμεθα κτήσασθαι ἀρετὴν; ἔαν γὰρ μὴ πεινάσωμεν καὶ διψήσωμεν καὶ ριγήσωμεν, καὶ μακράν των ὑλῶν τοῦ κόσμου γενώμεθα, καὶ πάσι τοῖς τῆς σαρκὸς θελήμασιν ἀποθάνωμεν, πῶς ζήσομεν τὴ ψυχῆς πῶς τῆς τῶν οὐρανῶν Βασιλείας τευξόμεθα; Καὶ γὰρ ἔαν μὴ πολεμήσῃ καὶ στρατιώτης καὶ νίκησῃ, καὶ μετὰ ταῦτα δώσῃ καὶ χρήματα, οὐκ ἄξιουνται τιμῆς ἡμεῖς δὲ τρώγοντες καὶ πίνοντες, καὶ ἀναμέσον των κοσμικῶν ὄντες, ἐν οἷς ἡμὲν καὶ πρότερον, πῶς οὖν τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἀξιοθησόμεθα;

Μοναχὸς ὁ ἔχων χρυσίον ἢ ἀργύριον ἢ ὅλας οὐ πιστεύει ὅτι ὁ Θεὸς δύναται θρέψαι αὐτόν, καὶ καὶ τὰ θηρία καὶ κήτη τὰ ἐν τῇ θαλάσῃ τρέφων καὶ εἰ ἄρτον οὐ δύναται παρασχεῖν ἡμῖν, οὐδὲ τὴν Βασιλείαν αὐτοῦ δύναται δοῦναι ἡμῖν καὶ λοιπὸν εἰς τί κοπιῶμεν; Εἶπατε μοί, ἀδελφοί, οἱ "Ἀγγελοι ἐν τῷ οὐρανῷ χρυσίον καὶ ἀργύριον σωρεύουσιν ἢ δόξαν Θεοῦ; καὶ ἡμεῖς οὖν διατὶ ἀπεταξάμεθα τὸν κόσμον, τὰ χρήματα καὶ ὅλας πάλιν συνάγωμεν, ἢ ἕνα "Ἀγγελοι γενώμεθα; ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι τὸ πεσον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τάγμα ἐκ τῶν Μοναχῶν τελειοῦται καὶ τοῦτο γὰρ δηλοῖ καὶ τὸ σχῆμα ἡμῶν Ἀγγελικὸς παρὰ πάντων λεγόμενον.

2. Ἀδελφὸς ἤρωτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα λέγων· τί ποιήσω ταῖς ἀκερδέσι μου φιλίαις, ἃς ἔχω; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· ἐστὶν ἄνθρωπος ρέγγων εἰς τὸ ἀποθανεῖν, καὶ προσέχων φιλίαις τοῦ κόσμου τούτου; μὴ ἐγγίσῃς, μηδὲ ἄψῃ αὐτῶν, καὶ ἀφ' ἑαυτῶν ἄλλοτριοῦνται.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ' (Είναι αναγκαία η αποξένωσις από τον κόσμο για να σωθούμε)

3. Εἶπε γέρων καὶ ἁμαρτήσας τῷ Θεῷ, ὀφείλει χωρίσαι ἑαυτὸν ἀπὸ πάσης σχέσεως ἀνθρωπίνης, ἕως οὐ πληροφορηθῇ, ὅτι γέγονε φίλος αὐτοῦ ὁ Θεὸς γὰρ ἀγάπη τῶν ἀνθρώπων κωλύει ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ.

4. Εἶπε γέρων· ὥς πὲρ τὶς ἀποθανὼν ἐν πόλει οὔτε τῆς φωνῆς τῶν ἐκεῖ ἀκούει, οὔτε τινὸς τῶν ἐν αὐτῇ γινομένων αἰσθάνεται, ἀλλὰ μετατίθεται ἐν ἑτέρῳ τόπῳ, ἔνθα οὐ φθάνουσιν αἱ τῆς πόλεως φωναὶ καὶ κραυγαί, οὕτω καὶ ὁ Μοναχὸς ἐπὶ ἀποτάξει καὶ πρὸς τὸν μοναδικὸν βίον ἑαυτὸν μεταθήσῃ, ὀφείλει νεκρὸς γενέσθαι πρὸς πᾶσαν τοῦ κόσμου προσπάθειαν, καὶ πρὸς τὸν περισπασμὸν καὶ μόχθον τοῦ ματαίου καὶ ψυχοφθόρου βίου, μακρὰν τούτων γενόμενος. Εἰ δὲ καὶ μετὰ τὸ ἀποτάξασθαι οὐκ ἐξέλθοι ἐκ τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ἀλλ' ἐν μέσῳ ἐστὶ τῶν πρὶν ταραχῶν, καὶ τοιοῦτος καὶ οἶκε νεκρὴ κειμένῳ ἐν οἴκῳ καὶ ὀξέσαντι, οὐ τινὸς πάντες οἱ ὁσφρανθέντες μακρὰ καὶ ἀποφεύγουσιν.

5. Ὁ αὐτὸς εἶπεν ὥς πὲρ κρέα ἄναλα μὴ ἔχοντα ἄλας σήπεται καὶ δυσώδη γίνεται, ὥς καὶ πάντας τοὺς πλησίον ἀποστρέφειν τὰς ὄψεις αὐτῶν ἐκ τῆς δυσωδίας ἀλλὰ καὶ σκώληκες ἐν αὐτοῖς τίκτονται τὲ καὶ ἔρπουσι καὶ ἐμφωλεύουσιν ἐσθίοντες ἐξ αὐτῶν εἰ δὲ ἐπιβηθῇ τούτοις ἄλας οἱ τὲ σκώληκες ἀναιροῦνται καὶ ἡ δυσωδία παύεται ἀφανιστικὴ γὰρ ἀμφοτέρων ἡ φύσις τοῦ ἁλατος οὕτω καὶ ὁ Μοναχὸς ὁ ἑαυτὸν ἐκδιδοὺς εἰς τὰς γήινους φροντίδας καὶ τοὺς ἔξω περισπασμούς, καὶ μὴ ἡσυχάζων ἐν τῷ Μοναστηρίῳ αὐτοῦ, καὶ ἐνδυναμῶν ἑαυτὸν τὰ τοῦ θεοῦ φόβο του μὴ χαυνωθῆναι τὴν ἀμελεῖα καὶ στύφον τὴ τοῦ θανάτου μελέτη καὶ τῶν ἐκεῖθεν κολάσεων, καὶ τὴν καρδίαν ἑαυτοῦ στερεῶν τὴ προσευχῇ καὶ τὴ ἀγρυπνίᾳ, δι' ὧν τὸ πνευματικὸν ἄλας ἐγγίνεται, καὶ τοιοῦτος σεσηπε καὶ πολλῆς ἐμπέπλησται δυσωδίας ἀκαθάρτων καὶ πονηρῶν λογισμῶν, ὥς ἀποστρέφεσθαι ἀπ' αὐτοῦ το προσωπος τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν Ἀγγέλων μυσатτομένων τὴν ἀκαθαρσίαν τῆς τοιαύτης ψυχῆς, καὶ πόρρῳ γινομένων αὐτῆς καὶ λοιπὸν ἐμφωλεύουσιν ἐν αὐτῇ οἱ νοητοὶ σκώληκες, ἥγουν αἱ δυνάμεις τοῦ σκότους αἱ ταῖς τοιαύταις δυσωδίαις αἰετὶ ἔνδομεναι, καὶ ἐμπεριπατοῦσιν ἐν αὐτῇ, καὶ ἐννέμονται, βρῶσιν ἡδεῖαν ποιοῦμεναι τὰς ρυπαρίας τῶν ἀκαθάρτων λογισμῶν τὲ καὶ πράξεων, δι' ὧν φθείρεται ἡ ἀθλία καὶ χωρεῖ εἰς ἀπώλειαν.

Εἰ δὲ τῆς τοιαύτης αὐτοῦ βλάβης καὶ Μοναχὸς αἰσθόμενος τοὺς ἔξωθεν περισπασμούς ἀπορρίψῃ, καὶ τῷ θεῷ ὅλον ἑαυτὸν ἀναθέμενος, καὶ αὐτὸν τελείως ἐλπίσας, πᾶσαν τὴν ἑαυτοῦ μέριμναν καὶ ἀσχολίαν τρέψῃ εἰς τὴν Αὐτοῦ εὐαρέστησιν, τότε οὐ μετὰ πολὺν χρόνον ἀποστέλλει αὐτῷ ὁ Θεὸς τὸ πνευματικὸν ἄλας, ἥτοι τὸ ἀγαθὸν καὶ φιλάνθρωπον πνεῦμα' οὐ καὶ ἐλθόντος, πάντα τα πάθη, καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς καὶ δι' αὐτῶν ἐνεργοῦντες δαίμονες εὐθὺς ἀφανίζονται καὶ ὥσει καπνὸς ἐκλιμπάγουσιν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ΄ (Είναι αναγκαία η αποξένωσις από τον κόσμο για να σωθούμε)

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ήλθον από την Αλεξάνδρειαν επτά αδελφοί προς τον Αββάν Μακάριον, διά να τον δοκιμάσουν. Τον ήρώτησαν λοιπόν:

– Πάτερ, είπε εις ημάς πώς να σωθώμεν; Ο Γέρων ανεστέναξε και απήντησεν:

– Ώ! αδελφοί μου, κάθε ένας από εμάς γνωρίζει πώς σώζεται αλλά δεν θέλομεν να σωθώμεν.

– Πάτερ, - ήρώτησαν εκ δευτέρου οι επισκέπται -- πάρα πολύ θέλομεν να σωθώμεν, αλλά δεν μας αφήνουν οι πονηροί λογισμοί, Τι να κάνωμεν λοιπόν;

Ο Γέρων τότε απήντησε προς αυτούς:

– Εάν είστε πραγματικοί Μοναχοί, διατί γυρίζετε με τους κοσμικούς ή πλησιάζετε εκεί που μένει κοσμικός; Όσοι ηρνήθησαν τον κόσμο και εφόρεσαν το άγιον σχήμα και εξακολουθούν να παραμένουν μεταξύ των κοσμικών, εξαπατούν τους εαυτούς των. Διότι είναι χαμένος ο κόπος των και ευρίσκονται μακράν από τον φόβον του Θεού από τους κοσμικούς τίποτε άλλο δεν κερδίζουν, παρά μόνον σαρκικήν ανάπαυσιν. Όπου δε υπάρχει σαρκική ανάπαυσις, εκεί δεν είναι δυνατόν να κατοικήση ο φόβος του Θεού και προ παντός εις Μοναχόν.

Ο Μοναχός, δι' αυτό ακριβώς λέγεται Μοναχός, επειδή νύκτα και ημέραν επικοινωνεί με τον Θεόν και μόνον τα του Θεού φαντάζεται μη έχων τίποτα επάνω εις την γην. Ο Μοναχός, που συναναστρέφεται κατά καιρούς με κοσμικούς, δεν πρέπει να περνά μαζί των περισσότερον από μίαν ή το πολύ δύο ημέρας, και τούτο κατ' ανάγκην και επειδή δεν ημπορεί να ζήση κατ' άλλον τρόπον· διά να πωλήση δηλαδή το έργόχειρόν του και να αγοράση τα αναγκαία εις αυτόν, να επιστρέψη δε, μετά ταύτα, και να μετανοήση ειλικρινώς ενώπιον του Θεού, διά την μίαν ή τας δύο ημέρας, που παρέμεινεν εις τον κόσμο διά τας απαραίτητους βιοτικές ανάγκας.

Εκείνος λοιπόν που δεν ενεργεί κατ' αυτόν τον τρόπον, αλλά επισκέπτεται συνεχώς τους κοσμικούς, χωρίς καμμίαν σπουδαίαν ανάγκην, ή περνά πολύν καιρόν μαζί των, δεν είναι πραγματικός Μοναχός, ούτε θα ωφεληθή ποτέ, από την συναναστροφής του δε με τους κοσμικούς τα εξής, μάλλον, θα κερδίση:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ' (Είναι αναγκαία η αποξένωσις από τον κόσμο για να σωθούμε)

Όταν διά πρώτην φοράν τους πλησιάζη, δεν λέγει πολλά και νηστεύει και ταπεινώνεται έως ότου καλογνωρισθή με αυτούς και δοθή η φήμη του, ότι, τάχα, ο δείνα Μοναχός είναι γνήσιος δούλος του Θεού· αμέσως τότε ο σατανάς παρακινεί τους κοσμικούς να του φέρουν όλα τα χρειώδη, από κρασί και χρήματα και άλλα είδη και να λέγουν δι' αυτόν «άγιος, άγιος άνθρωπος». Ο Μοναχός τότε μόλις ακούει, δια τον εαυτόν του, την λέξιν «άγιος», υπερηφανεύεται, από ταπεινός που ήτο, και αρχίζει να κάθεται, ανεμπόδιστος, μαζί τους, να τρώγη, να πίνη και να αναπαύεται όταν δε ψάλλη, υψώνει την φωνήν του, διά να είπουν οι κοσμικοί ότι ο δείνα Μοναχός ψάλλει και αγρυπνεί, διά να τον επαινέσουν: τότε ο Μοναχός αυτός φουσκώνει περισσότερο από τους επαινούς, οπότεν φεύγη τελείως η ταπείνωσις από αυτόν.

Εν τω μεταξύ, εάν κανείς του απευθύνη σκληρόν λόγον, τού απαντά περισσότερο άσχημα και τοιουτοτρόπως διογκώνεται μέσα του ο θυμός βοηθούμενος από την κenoδοξίαν. Παραλλήλως και η σαρκική επιθυμία φουντώνει μέσα εις την ψυχήν του, με μεγαλυτέραν σφοδρότητα, εφ' όσον βλέπει συνεχώς γυναίκας και παιδιά και ακούει τα κοσμικά λόγια. Δι' αυτό και καθημερινώς μοιχεύει, χωρίς να το αισθάνεται, όπως λέγει και ο Κύριος εις το Ευαγγέλιον: «κάθε ένας, που βλέπει γυναίκα με πονηράν επιθυμίαν, ήδη έχει μοιχεύσει εις την καρδίαν του» (Ματθ. ε', 28).

Μετά ταύτα προσπαθεί να μαζεύση τα αναγκαιούντα δι' αυτόν ολοκλήρου του έτους, προς συντήρησίν του και χάριν των επισκετ του· έπειτα διπλασιάζει τα εφόδια αυτά, διά να αναπαύση, δήθεν, περισσότερο αυτούς που θα τον επισκεφθούν, εξ αιτίας δε αυτού θησαυρίζει αργυρά και χρυσά νομίσματα. Τοιουτοτρόπως δεν σταματά να επαυξάνη τα ελαττώματα και τας κακίας του, μέχρις ότου οι δαίμονες τον εξαπατήσουν τελείως, τον απομακρύνουν από τον Θεόν και τον κατακρημνίσουν εις το βάραθρον της φιλαργυρίας· διότι η ρίζα όλων των κακών είναι η φιλαργυρία (Α' Τιμ. στ', 10), όπως λέγει ο Απόστολος Παύλος. Όσον δε απέχει ο ουρανός από την γην, τόσο πολύ απέχει ο φιλάργυρος Μοναχός από την δόξαν του Θεού δεν υπάρχει κακία μεγαλυτέρα από την κακίαν του φιλαργύρου Μοναχού.

Μοναχός, ο οποίος συναναστρέφεται κοσμικούς, έχει πράγματι την ανάγκην πολλών Αγίων Πατέρων, μήπως ήμπορέσουν και τον βοηθήσουν ολίγον· διότι εκείνον, ο οποίος οδηγείται μόνος του εις τον θάνατον, ποίος ήμπορεί να τον βοηθήση; Δεν ακούμεν τον Απόστολον Ίωάννης που λέγει «να μή αγαπάτε τον κόσμον ούτε τα κοσμικά πράγματα εάν κάποιος αγαπά τον κόσμον, δεν υπάρχει η αγάπη του Θεού εις

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ΄ (Είναι αναγκαία η αποξένωσις από τον κόσμο για να σωθούμε)

αυτόν»; (Α' 'Ιωάν. 6', 15). Ας προσέξωμεν τί λέγει και ο αδελφότης Ιάκωβος: «Αν κάποιος νομίζω πως είναι φίλος του κόσμου, καθίσταται εχθρός του Θεού» (Ιακώβ. 4', 4), διότι η φιλία του κόσμου είναι έχθρα προς τον Θεόν.

Ας φύγωμεν λοιπόν, αδελφοί μου, μακράν από τον κόσμον, όπως φεύγει κανείς τον όφιν· διότι εκείνος που δαγκώνεται από το φίδι ή αποθνήσκει ή δυσκόλως θεραπεύεται. Είναι συμφέρον εις ημάς να αντιμετωπίζωμεν ένα πόλεμον και όχι πολλούς και αναριθμήτους. Είπατέ μου, αδελφοί: οι Πατέρες ήμών που απέκτησαν τας αρετάς, εις τον κόσμον ή εις την έρημον; Είναι ολοφάνερον πώς απέκτησαν τας αρετάς εις την έρημον, εις την οποίαν δεν είναι δυνατόν να πλησιάσουν οι κοσμικοί: ημείς λοιπόν πως θα ήμπορέσωμεν να αποκτήσωμεν την αρετήν, εφ' όσον παραμένωμεν εις τον κόσμον; Διότι εάν δεν πεινάσωμεν και δεν διψάσωμεν και δεν κρυώσωμεν και δεν απομακρυνθώμεν από τα υλικά αγαθά του κόσμου και δεν νεκρώσωμεν όλα τα θελήματα της σαρκός, πώς, τότε θα ζήσωμεν ψυχικώς; Πώς θα επιτύχωμεν την Βασιλείαν των Ουρανών; Ο στρατιώτης εάν δεν πολεμήσῃ και δεν νικήσῃ, και εάν, ακόμη, δεν προσφέρῃ χρήματα, δεν αξιώνεται τιμών. Ημείς λοιπόν πως θα αξιωθώμεν της Βασιλείας των Ουρανών, όταν τρώγωμεν και πίνωμεν και συναναστρεφόμεθα με τους κοσμικούς, μετά των οποίων είμεθα και προηγουμένως;

Μοναχός, που έχει χρυσόν ή άργυρον ή άλλα υλικά πράγματα, δεν πιστεύει, ότι ο Θεός είναι δυνατόν να τον θρέψῃ, όπως τρέφει και τα θηρία και τα κήτη εις την θάλασσαν και εάν πιστεύωμεν ότι δεν δύναται να μας προσφέρῃ τον ολίγον άρτον, τότε αμφιβάλλομεν και αν θα ήμπορέσῃ να μας δώσῃ και την Βασιλείαν Του. Τότε λοιπόν προς τί κοπιάζομεν;

Είπατέ μου, αδελφοί, οι Αγγελοι εις τον ουρανόν χρυσόν και άργυρον μαζεύουν ή δόξαν Θεού; Και ημείς λοιπόν διατί απηρνήθημεν τον κόσμον, διά να συγκεντρώνωμεν πάλιν χρήματα και υλικά αγαθά ή διά να γίνωμεν Αγγελοι; Η μήπως αγνοείτε ότι το 'Αγγελικόν Τάγμα, που εξέπεσεν από τον ουρανόν, θα συμπληρωθῇ από τους Μοναχούς; Αυτό ακριβώς φανερώνει και το σχήμα μας, που λέγεται από όλους Αγγελικόν.

2. Ένας Μοναχός ήρώτησε τον Αββάν Ποιμένα:

- Τι να κάνω με τας επιζημίους φιλίας, που έχω; Ο Γέρων του απήντησεν:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ΄ (Είναι αναγκαία η αποξένωσις από τον κόσμο για να σωθούμε)

-Υπάρχει άνθρωπος, που ενώ ευρίσκεται εις την επιθανάτιον αγωνίαν, προσέχει εις τας φιλίας αυτού του κόσμου; Μή εγγίσης, ούτε να πλησιάσης κοσμικούς, και τότε μόναι των θα απομακρυνθούν από σε αι φιλίας του κόσμου αυτού.

3. Ένας Γέρων είπεν: Εκείνος που ήμάρτησεν ενώπιον του Θεού, έχει υποχρέωσιν να αποχωρισθή από κάθε ανθρωπίνην σχέσιν, μέχρις ότου πληροφορηθή ότι έγινε και πάλιν φίλος του ο Θεός· διότι η αγάπη των ανθρώπων μας εμποδίζει από την αγάπην του Θεού.

4. Είπε Γέρων: «όπως ακριβώς και αποθανών εις την πόλιν ούτε την φωνήν των κατοίκων της πόλεως ακούει, ούτε αντιλαμβάνεται όσα γίνονται εις αυτήν, αλλά μεταφέρεται εις άλλον τόπον, όπου δεν φθάνουν αι φωναι και αι κραυγαι της πόλεως, τοιουτοτρόπως πρέπει να είναι και ο Μοναχός. Εφ' όσον άρνηθή τον κόσμον και ακολουθήση τον Μοναχικόν βίον, έχει υποχρέωσιν να νεκρωθή δια πάσαν κοσμικής ενέργειας και να απομακρυνθη από κάθε περισπασμόν και μόχθον της ματαίας και ψυχοφθόρου αυτής ζωής. Εάν δε και αφού ασπασθή τον Μοναχικόν βίον, δεν απομακρυνθη από την πατρίδα του, αλλ' εξακολουθεί να ευρίσκεται εις το μέσον των προηγουμένων ταραχών, ο Μοναχός, τότε, αυτός ομοιάζει προς νεκρόν, που εγκατελείφθη εις οικίαν και έβρώμισε, και από τον οποίον, λόγω της ενοχλητικής οσμής, απομακρύνονται όλοι.

5. Ο ίδιος Γέρων είπεν· όπως τα ανάλατα κρέατα, που δεν έχουν αλατισθή, σαπίζουν και βρωμούν, ώστε όλοι να απομακρύνουν το πρόσωπόν των από αυτά, λόγω της δυσωδίας εις τα βρωμισμένα δε αυτά κρέατα γεννώνται και σκουλήκια και σύρονται εις αυτά, και κάνουν φωλεάς, τρώγοντα από αυτά όταν όμως ρίψωμεν αλάτι εις αυτά, τότε και τα σκουλήκια φονεύονται και σταματά η δυσωδία, διότι το αλάτι έχει την ιδιότητα να εξαφανίζη και τα δύο (και τα σκουλήκια δηλαδή και την δυσωδίαν). Το ίδιον συμβαίνει και με τον Μοναχόν, που αφοσιώνεται εις τας επιγείους φροντίδας και τους κοσμικούς περισπασμούς, και δεν ησυχάζει εις το Μοναστήρι του και δεν φροντίζει να δυναμώση με τον φόβον του Θεού, διά να μη παραλύση πνευματικώς από την αμέλειαν και δεν προσπαθεί να συμμαζεύεται με την μελέτης του θανάτου και τας μετά θάνατον τιμωρίας των αμελών, και δεν επιδιώκει να στερεώνη την καρδίαν του με την προσευχής και την αγρυπνίαν, αι οποίαι αποτελούν το πνευματικό αλάτι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ΄ (Είναι αναγκαία η αποξένωσις από τον κόσμο για να σωθούμε)

Ο Μοναχός αυτός έχει σαπίσει πνευματικώς και έχει γεμίσει από την πολλήν δυσωδίαν των ακαθάρτων και πονηρών λογισμών, ώστε να αποστρέφουν από αυτόν το πρόσωπόν των ο Θεός και οι εκλεκτοί Αγγελοι, διότι σιχαίνονται την ακαθαρσίαν μιάς τοιαύτης ψυχής και απομακρύνονται από αυτήν. Τότε λοιπόν φωλιάζουν εις την ψυχήν αυτήν οι νοητοί σκώληκες, δηλαδή αι δυνάμεις του σκότους, που ευχαριστούνται πάντοτε εις τας τοιαύτας δυσωδίας και κινούνται εις την ακάθαρτον αυτήν ψυχήν και βόσκουν, απολαμβάνοντες ως γλυκείαν τροφήν τας ρυπαρότητας των ακαθάρτων λογισμών και πράξεων, διά των οποίων καταστρέφεται η δυστυχής ψυχή και οδηγείται εις την απώλειαν.

Εάν ο Μοναχός αντιληφθή εγκαίρως την βλάβην αυτήν της ψυχής του και απορρίψη τους κοσμικούς περισπασμούς, και εμπιστευθή τον εαυτόν του εξ ολοκλήρου εις τον Θεόν, και ελπίση τελείως εις αυτόν και κατευθύνη όλην του την φροντίδα και απασχόλησαν να τον ευχαριστήση, τότε και ο Θεός, εντός ελαχίστου χρόνου, του στέλλει το πνευματικόν αλάτι, δηλαδή το καλόν και φιλόανθρωπον Πνεύμα. Όταν δε έλθη εις την ψυχήν το πνεύμα αυτό, τότε όλα τα πάθη και οι δαίμονες που ενεργούν δια των παθών και μέσα εις τα πάθη αυτά αμέσως εξαφανίζονται και διαλύονται όπως ο καπνός.

ΙΑ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, ἐπὶ ἰλὺν πηλοῦ μὴ ἐπιβήση, καὶ ἀπὸ ἀνδρῶν ἐν ἄφοβια περιπατούντων μάκρυνον σεαυτὸν στρουθίον, στρουθία προσκαλεῖται εἰς εἴρκτην· καὶ ὁ ταῖς ἁμαρτίαις ἐνσχεθεῖς, πολλοὺς καὶ ἄλλους εἰς τὰ βάθη τῶν κακῶν προτρέπεται. Παραιτού, ἀδελφέ, εἶναι μετὰ τῶν ἀγαπώντων τῆς ἀργίας καὶ ἡσυχᾶσαι μὴ προαιρουμένων. Φεῦγε τοὺς ἀγαπώντας τὰ συμπόσια καὶ λέγοντας ποιῶ ἐγὼ σήμερον, σὺ δὲ ποιήσεις τὴ ἐπιούση ἐὰν γὰρ τοῖς λόγοις τούτοις συγκατάθῃ, οὐ τελέσεις βίον ἐνάρετον, ἀλλὰ παντὸς πάθους γενήσῃ κατοικητήριον μιμοῦ δὲ τοὺς ζέοντας τὸ πνεύματι καὶ περιπατοῦντας ἐν τῇ στενῇ καὶ τεθλιμμένη ὁδῷ, ἵνα καταλάβῃς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, να μη περιπατήσης εις την λάσπην και να απομακρύνεσαι από ανθρώπους, που δεν έχουν φόβον Θεού. Ο φυλακισμένος εις το κλουβί σπουργίτης

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ΄ (Είναι αναγκαία η αποξένωσις από τον κόσμο για να σωθούμε)

σπουργίτας καλεί εις την φυλακήν του και εκείνος που εκυριεύθη από τας αμαρτίας, προτρέπει και άλλους πολλούς να κατρακυλίσουν εις τα βάθη των κακών.

Αδελφέ, να προσπαθής να μη συναναστρέφesai με αυτούς που αγαπούν την αργίαν και δεν επιθυμούν να επιδίδονται εις την άσκητικήν ήσυχίαν. Να αποφεύγης αυτούς που αγαπούν τα συμπόσια και λένουν εγώ θα σου κάνω σήμερα το τραπέζι και συ μου κάνεις αύριον. Διότι εάν συμφωνήσης με αυτά, δεν θα σου μείνη καιρός να ζήσης τον βίον της αρετής. 'Αλλά η ψυχή σου θα γίνη κατοικητήριον όλων των παθών να μιμήσαι αυτούς που είναι θερμοι εις τα πνευματικά, και βαδίζουν εις την στενών και στενόχωρον οδόν, διά να φθάσης την ζωήν την αιώνιον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΓ' (Να αποφεύγουμε όσους μας βλάπτουν όποιοι και αν είναι)

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΓ' (Να αποφεύγουμε όσους μας βλάπτουν όποιοι και αν είναι)

Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ πάντων των βλαπτόντων ἀφίστασθαι, κὰν φίλοι ᾧσιν, ἢ ἄλλως ἀναγκαιότατοι.

Περὶ τοῦ ὅτι πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν ὅλους ὅσοι μὰς βλάπτουν, ἔστω καὶ ἐὰν εἶναι φίλοι, ἢ μὰς εἶναι τελείως ἀπαραίτητοι.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΙΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων ἀγαπητὸς μοι τίς καθ' ὑπερβολὴν ἐὰν ἦ, καὶ γινῶ ὅτι κατάγει με εἰς ἐλάττωμα, ἀποκόπτω αὐτὸν ἀπ' ἐμοῦ.

2. Εἶπε γέρων χρὴ φεύγεις ἀπὸ πάντων των ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν, κὰν φίλοι ἢ συγγενεῖς ὑπάρχωσι, κὰν ἀξίωμα ἱερέων ἢ Βασιλέων κέκτηνται ἢ γὰρ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν ἀποστασία, φιλίαν ἡμῖν Θεοῦ καὶ παρρησίαν χαρίζεται.

3. Ὁ αὐτὸς εἶπεν οὐ συμφέρει μετὰ παρανόμων κολλάσθαι, οὐκ ἐν Ἐκκλησίᾳ, οὐκ ἐν ἀγορᾷ, οὐκ ἐν βουλῇ, οὐ ἐν ἄλλᾳ τινὶ πράγματι, ἀλλ' εἰς τὸ παντελὲς χρὴ τῆς αὐτῶν κοινωνίας ἀπέχεσθαι" πᾶς γὰρ πᾶ* ράνομος, ἀποστροφῆς ἄξιος καὶ κολάσεως αἰωνίου μέτοχος.

4. Εἶπε γέρων μὴ οἰκῆσης εἰς τόπον, οὐ βλέπεις τινὰς ἔχοντας ζῆλον κατὰ σου" εἰ δὲ μὴ γέ, οὐ προκόπτεις.

5. Ἀδελφὸς ἤρωτησε γέροντα λέγων· ἐὰν σκανδαλίση με ἀδελφός, θέλεις βάλω αὐτῷ μετάνοιαν; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· βάλε μετάνοιαν, ἔκκοψον δὲ σεαυτὸν ἀπ' ἐκείνου ἔχομεν γὰρ τὸν Ἀββᾶς Ἀρσένιον λέγονται μετὰ πάντων ἀγάπην ἔχε, ἀπὸ δὲ πάντων ἀπέχου.

Ερμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΓ' (Να αποφεύγουμε όσους μας βλάπτουν όποιοι και αν είναι)

Ο ΑΒΒΑΣ ΑΓΑΘΩΝ είπε: εάν υπάρχει κάποιος που μου είναι πολύ αγαπητός και αντιληφθώ ότι με παρασύρει σε κάποιο ελάττωμα, τον αποκόπτω από την συναναστροφήν μου.

2. Ένας Γέρων είπε πρέπει να αποφεύγωμεν όλους όσοι εργάζονται την ανομίαν, έστω και εάν είναι φίλοι μας, ή συγγενείς, ή εάν κατέχουν το αξίωμα των ιερέων ή των Βασιλέων· διότι η αποφυγή όσων εργάζονται την ανομίαν, χαρίζει εις ημάς την φιλίαν του Θεού.

3. Ο ίδιος Γέρων είπε πάλιν δεν συμφέρει να συναναστρεφόμεθα με τους παρανομούντας, ούτε εις Εκκλησίαν, ούτε εις αγοράν, ούτε εις συμβούλιον, ούτε εις ουδεμίαν άλλην περίπτωσιν, αλλ' είναι ανάγκη να έχωμεν τελείως από την σχέσιν των ανθρώπων αυτών· διότι κάθε παράνομος είναι άξιος αποστροφής και καταδικασμένος εις αιώνιον κόλασιν.

4. Ένας Γέρων είπε να μη κατοικήσης εις τόπον, όπου οι άνθρωποι του μέρους εκείνου αισθάνονται εναντίον σου φθόνον και ζηλοτυπίαν: είδ' άλλως δεν θα προκόψης.

5. Ένας αδελφός ήρώτησε Γέροντα: εάν με σκανδαλίση ο αδελφός μου, θέλεις να του βάλω μετάνοιαν; Ο Γέρων του απήντησε να του βάλης μετάνοιαν, αλλά να απομακρυνθής τελείως από αυτόν· διότι έχομεν τον Αββάς Αρσένιον, ο οποίος μάς λέγει με όλους να έχης αγάπην, αλλά και από όλους να απέχης.

Β'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΙ, προσεκτέον από κακῆς συμβουλίας ὡς πὲρ γὰρ δύο τινῶν λαμπρῶς ἐστολισμένων καὶ βαδίζόντων ἐν ταύτῃ κατὰ τὴν ἀγοράν, καὶ εἰς μὴ προσέχων ἑαυτῷ προσκόψας ἐπεσεν ἐν τῷ πηλῷ καὶ τὴν ἑξαλλον στολὴν τελείως ἠχρείωσε, καὶ λοιπὸν κινούμενος ὑπὸ τοῦ φθόνου, σπουδάζει ὡς τὸ καὶ τὸν πλησίον καταβαλεῖν ἐν τῷ βορβόρῳ, ἵνα μὴ αὐτὸς μόνος ἀσχημονῇ, οὕτω καὶ νῦν οἱ πολλοὶ τῆς ἀρετῆς ἐκπεσόντες, ἀγωνίζονται ὑποσκελίσαι καὶ τοὺς λοιπούς, ἵνα μὴ μόνοι ἐν ᾧσχημοσυνῇ διατελῶσι. Λαλούσι δὲ ταπεινὰ καὶ ἀποκρίνονται γλυκέως, ἕνα κατὰ μικρῶν τῆς σωφροσύνης ἀποσπᾶσαντες τοὺς ὑπακούσαντας αὐτῶν, εἰς τὸν ὅμοιον καταγάγωσι βόθρον" καὶ οὐκ ἐντρέπονται πράσσοντες τὰ φαῦλα, ἀλλὰ καὶ τὸ πλησίον προτρέπονται λέγοντες τί ἡμᾶς βδελύσσει, ἐπειδὴ ἁμαρτωλοὶ ἐσμέν; οὐκ οἶδας ὅτι τὸ πρᾶγμα τοῦτο πίπτ' ἔγειρ' ἐστι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΓ΄ (Να αποφεύγουμε όσους μας βλάπτουν όποιοι και αν είναι)

Καὶ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα λαλοῦντες, οὐκ αἰσχύνονται· διατί; διότι αὐτοὶ μὲν πεσόντες, οὐ βούλονται ἀναστῆναι, ὡς εἶπον, ἀλλὰ καὶ εἰς σκάνδαλον τοῖς πολλοῖς καὶ πτῶσιν καὶ διαφθορὰν εἰσι καὶ ὡς δέλεαρ τυγχάνουσι τῷ τοῦ διαβόλου ἀγκίστρῳ. Σπουδάζουσι δὲ καὶ τὰς ἀστηρίκτους ἀπατῆσαι ψυχᾶς, καὶ εἰς τὴν αὐτὴν ἀπώλειαν ἐπισπάσασθαι. Διὰ τοῦτο φυλάσσου ἀπὸ τῶν τοιούτων, ἀγαπητέ, καὶ μὴ καταθέλξωσί σε τοῖς μαλακοῦς αὐτῶν λόγους καὶ τὰ αἰωνίῳ πυρὶ ἑαυτῶν παραπέμψωσιν.

2. Ἀδελφὸς πότε ἀδελφὸν παρήγει κατὰ Θεὸν" παριόντος δὲ ἐτέρου, ἔφη καὶ παρακαλῶν πρὸς τὸν παρερχόμενον" ἰδοὺ παρακαλῶ τὸν ἀδελφόν, καὶ οὐ βούλεταί μου ἀκούσαι καὶ δὲ ἀπεκρίθη ὀφείλει σου ἀκούσαι" συγχώρησον" παρὰ σου γὰρ καὶ κακὸν ἀκούσαι καὶ ποιῆσαι, χαρὰ ἐστίν. Ὁ δὲ ἔφη οὐχ οὕτως ἐὰν μὴ δοκιμάσῃ ὅτι κατὰ Θεὸν ἐστίν, μὴ μοῦ ἀκούσῃ οὐ μόνον δὲ ἐμοῦ, ἀλλὰ μηδὲ Προφήτου, ἐὰν παρὰ τὸ θέλημα Θεοῦ συμβουλευῇ λέγει γὰρ ὁ Ἀπόστολος «ἐὰν καὶ ἡμεῖς ἢ Ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσῃται ὑμῖν παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω». Τίνες γὰρ ὑπῆρχαν οἱ ἐπαναστάντες κατὰ Σωσάννης ἐν Βαβυλῶνι; οὐχὶ Πρεσβύτεροι; καὶ οὐχ ἀπλῶς Πρεσβύτεροι, ἀλλὰ καὶ κριταὶ καὶ ἡγούμενοι τοῦ λαοῦ; καὶ διὰ τὸ μὴ προσέχειν ἑαυτοῖς, οἷω τέλει ὑπέπεσον καὶ ἡ ἀξία αὐτῶν οὐκ ὠφέλησεν αὐτούς.

Νῆφε, ἀδελφέ, καὶ πρόσεχε σεαυτῷ πολλοὶ γὰρ αἱ μεθοδεῖαι τοῦ ἐχθροῦ. Ἐὰν γὰρ ἴδῃ καὶ πολέμιος ἀδελφὸν σπουδαῖον εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἕτερον ἀδελφόν των ἀμελεστέρων διεγείρει κατ' αὐτοῦ, ὡς τὸ ἐπηρεάζειν αὐτῷ ἀδίκως. καὶ ἀλόγως, ἵνα εἰς ὀργὴν καὶ μνησικακίαν ἴσως ἐμβάλῃ τὸν ἀγωνιζόμενον ἀδελφόν, καὶ οὕτως ἐμποδίσῃ αὐτοῦ τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς, καὶ ἐκπεσεῖν εἰς κακίαν παρασκευάσῃ. Εἰ δὲ ἴδῃ αὐτὸν μακροθύμως τὴν ἐπήρειαν ὑπομένοντα, καὶ τοῦ ἀδικούντος ὑπερευχόμενον, ἐτέρῳ πειρᾶται τοῦτον καταβαλεῖν, καὶ φιλιωθῆναι τινι τῶν ἀπροσεχῶν καὶ ραθύμων ἐπιχειρεῖ, ἵνα διὰ τῆς τοιαύτης φιλίας, θολώσας αὐτοῦ τὸν λογισμόν, συγκεράσῃ αὐτὴ τὴν ἡδυνάθειαν, καὶ ἴσως κατὰ μικρὸν εἰς ἀδιαφορίας αὐτὸν ὑπαγάγῃται καὶ δὲ τὸν Θεὸν φοβούμενος, οὐκ ἀγαπήσει ποτὲ δίχα τῆς ἄνωθεν σοφίας γέγραπται γὰρ «ἡ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἀγνὴ ἐστίν, ἔπειτα εἰρηνικὴ» καὶ τὰ ἐξῆς.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΟΙ, πρέπει να προσέχωμεν ἀπὸ κακὴν συμβουλήν· διότι ὅπως μεταξύ δύο ἀνθρώπων, που ἔχουν φορέσει λαμπρὰ φορέματα καὶ βαδίζουν συγχρόνως πρὸς τὴν ἀγοράν, ὅταν ὁ ἓνας ἐξ αὐτῶν, ἐπειδὴ δὲν ἐπρόσεχεν ἐμπρὸς του, ἐσκόνταψε καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν λάσπης καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐλέρωσε καὶ κατέστρεψε τὴν ωραίαν στολὴν του καὶ κατόπιν αὐτοῦ, κινούμενος πλέον ἀπὸ φθόνον, ἐπιδιώκει νὰ ρίψῃ καὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΓ΄ (Να αποφεύγουμε όσους μας βλάπτουν όποιοι και αν είναι)

τον άλλον εις την λάσπην, διά νά μή είναι μόνον αυτός άσχημος και λερωμένος, το ίδιον συμβαίνει και με τους πολλούς. Αφού εξέπεσαν από την αρετήν, αγωνίζονται να παρασύρουν εις το κακόν και τους υπολοίπους, διά να μη ζουν μόνον αυτοι εις την εντροπής και την άσχημοσύνην.

Ομιλούν δέ, εις τας αρχάς, ταπεινά και απαντούν με γλυκύτητα δια να αποσπάσουν σιγά - σιγά αυτούς που τους ακούουν, από την σοφρwsύνην και να τους ρίψουν εις όμοιον, με τον ιδικόν των, βόθρον. Και δεν εντρέπονται να κάνουν, μετά, τα αισχρά, αλλά και τον πλησίον των προτρέπουν, εις την αισχροουργίαν λέγοντες προς αυτόν διατί μάς αποστρέφesai; Επειδή είμεθα αμαρτωλοί; μήπως και οι τάδε, που ακούεται ως σπουδαίον το όνομά των, δεν κάνουν τα ίδια; Δεν γνωρίζεις ότι η ζωή είναι ένα πέσε - σήκω;

Λέγοντες δε αυτά και τα παρόμοια δεν εντρέπονται διατί; διότι οι ίδιοι έπεσαν πλέον εις την αμαρτίαν και δεν επιθυμούν να σηκωθούν, όπως σου είπον αλλά γίνονται και εις τους πολλούς σκάνδαλον και αιτία πτώσεως και διαφθοράς και τους χρησιμοποιεί ο διάβολος ως δόλωμα εις το αγκίστρι του. Επιδιώκουν δε να εξαπατήσουν και τας αστηρίκτους ψυχάς και να τας παρασύρουν εις την ιδικήν των απώλειαν. Δι' αυτό, αγαπητέ μου, να προφυλάγesai από τους τύπους αυτούς, διά να μη σε γοητεύουν με τα γλυκά των λόγια και σε εξαποστέλλουν εις το αιώνιον πυρ της Κολάσεως, εις το οποίον και οι ίδιοι θα υπάγουν.

2. Κάποτε ένας αδελφός συνεβούλευε, κατά Θεόν, ένα άλλον πνευματικόν του αδελφόν κατά σύμπτωσιν επερνούσεν ένας άλλος, προς τον οποίον είπεν ο συμβουλευών.

- Νά, συμβουλεύω απ' εδώ τον αδελφόν μας, και δεν θέλει να με ακούση.

Τότε ο διερχόμενος απήντησε:

- Πρέπει να σε ακούση· συγχώρησόν με, αλλά από σένα και κακον εάν ακούση και να το κάνη, χαρά θα είναι.

- Όχι - απήντησεν ο συμβουλευών δεν είναι έτσι εάν δεν δοκιμάση, ότι αυτό που τον συμβουλεύω, είναι κατά Θεόν, να μη με ακούσης όχι δε μόνον εμένα, αλλά ούτε και Προφήτην, εάν ήθελε να συμβουλεύση κάτι αντίθετον προς το θέλημα του Θεού, διότι ο Απόστολος Παύλος λέγει· «εάν και ημείς ίδιοι, ή και "Αγγελος ακόμη από τον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΓ΄ (Να αποφεύγουμε όσους μας βλάπτουν όποιοι και αν είναι)

Ουρανόν, κηρύξη εις σάς κάτι αντίθετον από ό,τι παρελάβετε, ας έχει ανάθεμα» (Γαλ. α', 8---9). "Ας σκεφθώμεν ακόμη ποίοι ήσαν οι επαναστατήσαντες κατά της σωφροσύνης της Σωσάννης εις την Βαβυλώνα;* Μήπως δεν ήσαν οι πρεσβύτεροι; Και δεν ήσαν απλώς πρεσβύτεροι, αλλά δικασται και άρχοντες του λαού; Και διά νά μή προσέχουν, οι πρεσβύτεροι αυτοί, τους εαυτούς των, που κατήντησαν: το αξίωμά των εις τίποτε δεν ωφέλησεν.

Αδελφέ, έχε τα μάτια σου ανοικτά, και πρόσεχε τον εαυτόν σου, διότι ο εχθρός μεταχειρίζεται πολλές μεθόδους. Εάν ο εχθρός ίδη κάποιον σπουδαίον αδελφόν εις το έργον του Θεού, ξεσηκώνει εναντίον του κάποιον άλλον αμελή, να τον υβρίζη αδίκως και παραλόγως, διά να κάμη τον αγωνιζόμενον αδελφόν να οργισθή και να μνησικακηση, έτσι να τον εμποδίση από τον δρόμον της αρετής και να τον προετοιμάση διά να εκπέση εις την κακίαν. Εάν, πάλιν, τον ἴδῃ να υπομένη τάς ύβρεις με μακροθυμίαν, και να προσεύχεται με ευχαρίστησιν δια τον αδικούντα, τότε δοκιμάζει άλλον τρόπον να τον καταβάλῃ προσπαθεί να τον κάνῃ φίλον με κάποιον απρόσεκτον και οκνηρόν, δια να του θολώση τον λογισμόν με αυτήν την φιλίας και να τον ανακατέψῃ με ηδυπάθειαν και ολίγον κατ' ολίγον να τον παρασύρῃ εἰς αδιαφορίαν. Εκείνος όμως που φοβείται τον Θεόν δεν θα αγαπήσῃ ποτέ κανέναν, χωρίς την άνωθεν σοφίαν· διότι λέγει η Αγία Γραφή: «η σοφία, που έχει ως πηγὴν της τον Θεον πρώτον μεν είναι αγνή, έπειτα ειρηνική» και τα λοιπά (Ιακώβ. γ', 14--17).

* Η Σωσάννα ήτο γυνή Ιουδαία, διάσημος διά την σεμνότητά της, θυγάτηρ του Χελκίου και σύζυγος του Ιωακείμ, από την φυλήν του Ιούδα, η οποία ήκολούθησε τον σύζυγός της εις Βαβυλώνα κατά την αιχμαλωσίαν. Μίαν ημέραν, κατά την οποίαν αύτη εξήλθεν εις τον κήπον της, ένα λουσθή λόγω της μεγάλης ζέστης, δύο κριταί του Ισραήλ, οι οποίοι ήσαν κρυμμένοι εκεί πλησίον, επετέθησαν εναντίον της και την ηπειλήσαν ότι αν δεν ικανοποιήσῃ την επιθυμίαν των θα την καταγγείλουν ως μοιχαλίδα. Η Σωσάννα εις την δύσκολον εκείνην θέσιν επροτίμησε να καταδικασθῇ εις θάνατον ως μοιχαλῖς, παρά να αμαρτήσῃ «ενώπιον Κυρίου». Πράγματι οι δύο κριται κατηγόρησαν αυτήν ως μοιχευθείσαν μετά τινος νέου και η Σωσάννα κατεδικάσθη εις θάνατον. Ενώ όμως ωδηγείτο εις τον τόπον της εκτελέσεως, επενέβη ο Δανιήλ, ο οποίος ακόμη ήτο παιδάριον, και ενώπιον του λαού απέδειξε την συκοφαντίαν των κριτών. "Όταν ο λαός επείσθη περί της συκοφαντίας, την μέν Σωσάνναν ηθώωσε, τους δε συκοφάντας έθανάτωσεν. (Περί αυτής βλέπε πλείονα εις τον ημέτερον «Μέγας Συναξαριστής της Ορθοδόξου Εκκλησίας», Τόμος ΙΒ', σελίς 541-544 εν τω Υπομνήματι εις την Κυριακήν προ της Χριστού Γεννήσεως).

Γ' Του Αββά Ησαΐου

ΕΙΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας ὅτι εἰ θέλεις ἐξακολουθήσαι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό, καὶ τὸν παλαιόν σου ἄνθρωπος συγκρεμᾶσαι Αὐτό, τοὺς καταφέροντάς σε ἀπὸ τοῦ σταυροῦ ἐκκόψαι ὀφείλεις, καὶ ἐτοιμᾶσαι ἑαυτὸν εἰς τὸ φέρειν ἐξουδένωσιν, καὶ εἰς τὸ ἀναπαύσαι τὴν καρδίαν των σὲ παροξυνάντων.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ησαΐας εἶπεν: εἰάν θέλῃς νὰ ἀκολουθήσῃς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν καὶ νὰ κρεμάσῃς μαζί Του, ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρόν, τὸν παλαιόν ἄνθρωπον, ἔχεις υποχρέωσιν νὰ ἀπομακρύνῃς ἀπὸ κοντά σου αὐτούς που σε καταβιβάζουν ἀπὸ τὸν Σταυρόν καὶ νὰ ἐτοιμασθῇς νὰ υπομείνῃς ταπείνωσιν μετὰ τὸ νὰ εὐχαριστήσῃς ὅσους σε στενοχωροῦν καὶ σε παροξύνουν.

Δ'. Του Ἀββά Ισαάκ

ΦΙΛΟΣ μωρὸς καὶ ἀσύνετος ταμιεῖον ἐστὶ ζῆμιάς πηγὴ δὲ γλυκεῖα, ὁμιλία συνετῶν: καρδίας θλάσις, κάθισμα μετὰ ἀσυνέτων κρεῖσσον ἔστιν ὁ ἵκησαι μετὰ θηρίων, ἢ μετὰ τῶν κακῶς ἀναστρεφομένῳ ν' κάθου μετὰ γυπῶν, ἢ μετὰ πλεονέκτου καὶ ἀπλήστου γίνου ἐταῖρος τὸ φονευτὴ καὶ τὴ φιλονείκῳ μετὰ χοίρου, καὶ μετὰ γαστριμάργου συλλάλει κρείσσων γὰρ δεξαμενὴ χοίρων, ἢ στόμα φάγαν καὶ ἄπληστον κάθου μετὰ τῶν λωβῶν ἢ μετὰ τῶν ὑπερηφάνων.

Ερμηνεία

ΦΙΛΟΣ ἀνόητος καὶ ἀπερίσκεπτος εἶναι πηγὴ ζῆμιάς· δροσερά δὲ καὶ γλυκεῖα πηγὴ ἢ συναναστροφὴ με συνετούς. Το νὰ κάνῃς συντροφίαν με ἀσυνέτους εἶναι θλίψις τῆς καρδίας σου. Εἶναι προτιμότερον νὰ κατοικήσῃς με θηρία, παρά με ἀνθρώπους με κακὴν συμπεριφορὰν. Νὰ κάθῃς με γύπας, παρά με ἀχόρταγον καὶ πλεονέκτην· γίνου φίλος με φονέα παρά με φιλονεικὸν ἄνθρωπον. Προτιμότερον νὰ συνομιλῇς με χοῖρον παρά με ἄνθρωπον κοιλιόδουλον· διότι εἶναι καλυτέρα ἡ γούρνα τῶν χοίρων, παρά στόμα λαίμαργον καὶ ἀχόρταγον προτιμότερον νὰ κάθῃς με λεπρούς, παρά με ὑπερηφάνους.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΓ΄ (Να αποφεύγουμε όσους μας βλάπτουν όποιοι και αν είναι)

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ΄ (Να ακολουθούμε την δύσκολη αρετή και όχι την εύκολη
κακία)

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΔ'

(Να αρνηθούμε τα εγκόσμια και τις βιοτικές υποθέσεις)

Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ τὸν ἀποταξάμενον μὴ ἐμπλέκεσθαι ὅλως βιοτικαῖς διοικήσεσι, κὰν τί εὖλογον ἔχῃν δοκῶσιν, ἀλλὰ τῇ προνοίᾳ καὶ περὶ τούτων παραχωρεῖν.

Περὶ τοῦ ὅτι πρέπει καὶ ἀρνηθεῖς τα ἐγκόσμια νὰ μὴ ἀναμειγνύεται καθόλου εἰς βιοτικές υποθέσεις ἔστω καὶ ἀν φαίνωνται δικαιολογημένοι, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτάς νὰ ἐμπιστεύεται εἰς τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν.

Α'. Εν τῷ βίῳ τοῦ Αγίου Αρσενίου

ἮΛΘΕ τίς ποτὲ πρὸς τὴν σκήτιν τῶν μαγιστριανῶν ἀπὸ Ρώμης, διακομιζόμενος διαθήκης τῶν προσηκόντων Ἀρσενίου τινός. Ταύτην ὁ γέρων μετὰ χεῖρας λαβῶν ἔμελλε διαρρήσσειν, εἰ μὴ φθάσας καὶ μαγιστριανός, καὶ τοὺς ἐκείνου ποσὶ προσπεσῶν, ἐπέσχε τὸ βούλημα ἐπὶ κινδύνῳ τοῦτο τοῦ διακομίσαντος εἶναι διδάξας. Ἀναδούς οὖν τὴν διαθήκην Ἀρσένιος, ἐγὼ πρὸ ἐκείνου τέθνηκα, ἔφη, καὶ μετὰ τῶν ζώντων οὐκέτι εἰμί.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ἦλθεν ἀπὸ τὴν Ρώμην εἰς τὴν Σκήτην ἓνας αξιωματούχος τοῦ Κράτους κομίζων τὴν διαθήκην ενός συγγενούς τοῦ Αρσενίου. Μόλις τὴν παρέλαβεν εἰς τὰ χέρια τοῦ ὁ Γέρων, ἡτοιμάσθη νὰ τὴν ξεσχίση ἀμέσως καὶ θὰ τὴν ἐξέσχιζε πράγματι, εἰ μὴ τὸν ἐπρόφθανε ὁ αξιωματούχος νὰ τὸν συγκρατήσῃ, προσπίπτων εἰς τὰ πόδια τοῦ, ἐξηγήσας εἰς αὐτόν, ὅτι ἦτο μέγας κίνδυνος, δι' αὐτόν ποῦ τὴν μετέφερεν ἡ καταστροφή τοῦ ἐγγράφου.

Επιστρέφων τότε ὁ Αρσένιος τὴν διαθήκην εἰς τὸν κομιστὴς τοῦ εἶπεν: ἐγὼ ἔχω ἀποθάνει πρὶν ἀπὸ αὐτόν καὶ δὲν εὐρίσκομαι πλέον μετὰ τῶν ζώντων.

Β'. Εν τῷ Γεροντικῷ

Εἶπε γέρων ὅτι εἰ καὶ ἐκοπίασαν ὧδε οἱ ἅγιοι, ἀλλ' ἔλαβον ἤδη καὶ μέρος ἀναπαύσεως τοῦτο δὲ ἔλεγε, διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς ἐλευθέρους ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου φροντίδος.

2. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀλώνιος ἐὰν μὴ εἴπῃ ἄνθρωπος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ὅτι ἐγὼ μόνος καὶ ὁ θεὸς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, οὐχ ἔξει ἀνάπαυσιν.

3. Εἶπε γέρων: Μοναχός, μετὰ τὸ ἀποτάξασθαι, πάλιν ἔκδους ἑαυτὸν εἰς τὸν περισπασμὸν καὶ μόχθος τοῦ δυστήνου τούτου βίου καὶ εἰς τὸ δοῦναι καὶ λαβεῖν, ὅμοιός ἐστι πτωχῷ ἐνδεεῖ καὶ λειπομένη καὶ αὐτῆς τῆς ἀναγκαίας τροφῆς, δς μὴ εὐρίσκων πῶς τραφῇ καὶ ἐνδύσῃται, ἀπὸ πολλῆς ραθυμίας τῷ ὕπνῳ ἑαυτὸν ἐκδέδωκε, καὶ δρᾷ ἑαυτὸν ἐν δράματι πλούσιον, ἀποβεβληκότα τοὺς ρυπαροὺς χιτῶνας, καὶ ἐνδεδυμένον ἱμάτια λαμπρὰ καὶ ἐκ τῆς περιχαρείας ἔξυπνισθεις, εὔρε τὴν ἐν χερσὶ πενίαν. Οὕτω καὶ Μοναχὸς δ μὴ νήφων, ἀλλὰ δαπανῶν τὰς ἡμέρας αὐτοῦ ἐν περισπασμῷ, χλευαζόμενος ὑπὸ τῶν λογισμῶν, καὶ δαπανώμενος ὑπὸ τῶν δαιμόνων ἔμπαιζοντων αὐτῶν καὶ ὑπαβαλλόντων, ὅτι διὰ τὸν Θεὸν ἔστιν καὶ περισπασμὸς καὶ ὁ μόχθος αὐτοῦ, καὶ ἔνεκεν τούτου μισθοὺς ἔξει. “Ὁ τοιοῦτος ἐν ὥρᾳ τοῦ χωρισμοῦ τῆς ψυχῆς ἐκ τοῦ σώματος εὐρίσκει ἑαυτὸν ἐνδεῆ καὶ πτωχόν, καὶ λειπόμενον πάσης ἀρετῆς καὶ τότε νοήσῃ πόσων ἀγαθῶν χορηγὸς το νήφειν καὶ προσέχειν ἑαυτῷ, πόσων δὲ κολάσεων πρόξενος καὶ τοῦ βίου περισπασμός.

4. Ἐκρατησε πότε ὁ ἄρχων τῆς χώρας τινὰ ἐκ τῆς κόμης τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος καὶ ἦλθον πάντες παρακαλοῦντες τὸν γέροντα ἀπελθεῖν καὶ ἐκβαλεῖν αὐτόν: δ δὲ εἶπεν: ἑάσατε μὲ τρεῖς ἡμέρας, καὶ μετὰ τοῦτο ἔρχομαι ἠΰξατο οὖν ὁ γέρων πρὸς Κύριον λέγων· Κύριε, μὴ δῶς μου τὴν χάριν ταύτην, ἐπεὶ οὐκ ἀφίασι μὲ καθίσαι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. Μετὰ δὲ τρεῖς ἡμέρας, ἦλθε πρὸς τὸν ἄρχοντα καὶ παρεκάλει αὐτὸν περὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ δὲ ἄρχων πρὸς αὐτὸν ἔφη περὶ ληστοῦ παρακαλεῖς, Ἀββᾶ; ὁ δὲ γέρων ἐχάρη, ὅτι οὐκ ἐδέξατο τὴν χάριν παρ' αὐτοῦ.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΓΕΡΩΝ εἶπεν· αν και εκοπίασαν εδώ οι Αγιοι, αλλά έλαβον ήδη ένα μέρος της αναπαύσεως. Έννοούσε δε με αυτό ο Γέρων, ότι ήσαν ελεύθεροι από τας κοσμικάς φροντίδας.

2. Ο Αββάς Αλώνιος έλεγεν εάν δεν είπη ο άνθρωπος εις την καρδιαν του ότι εγώ μόνος και ο Θεός υπάρχομεν εις αυτόν τον κόσμον, δεν θα έχη ανάπαυσιν ψυχής.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να αρνηθούμε τα εγκόσμια και τις βιοτικές υποθέσεις)

3. Ένας Γέρων είπε· ο Μοναχός ο οποίος, μετά την άρνησιν του κόσμου, παραδίδεται πάλιν εις τον περισπασμόν και τον μόχθον του αθλίου τούτου βίου, και ασχολείται με δοσοληψίας, ομοιάζει με πτωχόν τόσο πτωχόν, ώστε στερείται και αυτής της αναγκαίας τροφής και ο οποίος μη ευρίσκων τρόπον να τραφή και να ενδυθή, παραδίδεται, από την πολλήν κατάπτωσιν, εις ύπνον, κατά τον οποίον βλέπει ότι είναι πλούσιος και έχει βγάλει τα λερωμένα ενδύματά του, και ότι φορεί λαμπρά φορέματα· και ο οποίος από την πολλήν χαράν του έξυπνα και τότε βλέπει ότι είναι εξ ίσου πτωχός όπως και προηγουμένως. Το ίδιος παθαίνει και ο Μοναχός, ο οποίος δεν προσέχει, αλλά έξοδεύει τας ημέρας του εις περισπασμούς: τον Μοναχόν αυτόν τον περιπαίζουν οι λογισμοί, τον ειρωνεύονται και τον εξαπατούν οι δαίμονες με την απατηλήν σκέψιν, ότι τάχα οι περισπασμοί και οι κόποι του γίνονται δια τον Θεόν και ότι, δι' αυτό, θα έχη μισθόν από τον Θεόν.

Ο Μοναχός αυτός, κατά την ώραν του χωρισμού της ψυχής από το σώμα, ευρίσκει τον εαυτόν του πεινασμένος και πτωχόν και έστερημένον από κάθε αρετήν. Και τότε, κατά την τελευταίαν εκείνην στιγμήν, θα αντιληφθή πόσα αγαθά χορηγεί εις την ψυχήν η διαρκής επαγρύπνησις του νού, πόσας δε κολάσεις και τιμωρίας προξενεί και περισπασμόν της ζωής.

4. Κάποτε ο Αρχων της χώρας εφυλάκισε κάποιον από το χωρίον του Αββά Ποιμένος. Ηλθον λοιπόν όλοι εις τον Γέροντα και τον παρεκάλουν να μεταβή και ενεργήση διά την αποφυλάκισίν του. Ο Αββάς Ποιμήν είπεν εις αυτούς:

- Αφήσατέ με τρεις ημέρας και μετά έρχομαι.

Κατά το διάστημα των τριών αυτών ημερών ο Γέρων προσηύχετο θερμώς εις τον Θεόν: μη μου κάμης, Θεέ μου – έλεγεν – αυτήν την χάριν, διότι δεν θα με αφήσουν πλέον, εις το μέλλον, να καθήσω ήσυχος εις το μέρος αυτό.

Μετά τας τρεις ημέρας ήλθε προς τον Αρχοντα και τον παρεκάλει διά τον φυλακισμένον. Ο Αρχων τότε του είπεν:

- Αββά, με παρακαλείς δι' ένα ληστήν; Ο Γέρων έχάρη, διότι ο Αρχων του ηρνήθη αυτήν την χάριν.

Γ'. Του Αββά Ησαΐου

ΑΔΕΛΦΕ: γίνωσκε ὅτι οὐ δύναται ἄνθρωπος προκόψαι κατὰ Θεόν, εἰ μὴ ἀμέριμνος γένηται ἀπὸ πάντων τῶν τοῦ αἰῶνος τούτου δύο γὰρ ὕλαι εἰσὶ συνέχουσαι τὴν ψυχὴν μία μὲν ἔξωθεν, ἡ φροντίζουσα τῆς ἐργασίας τοῦ κόσμου τούτου δι' ἀνάπαυσιν τοῦ σώματος ἐτέρα δὲ ἐνδοθεν, ἡ τῶν παθῶν, κωλύουσα τὰς ἀρετὰς ἀλλ' οὐ βλέπει ἡ ψυχὴ τὴν ἐνδοθεν, ἥτοι τὴν τῶν παθῶν, εἰ μὴ ἐλευθερωθῇ τῆς ἔξωθεν. Διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Κύριος, ὅτι «πᾶς ὁ μὴ ἀποτασσόμενος παντὶ θελήματι αὐτοῦ οὐ δύναταί μου μαθητὴς γενέσθαι». Ἡ μὲν οὖν ἔξωθεν ὕλη ἐκ τοῦ θελήματος πολεμεῖ ἡ δὲ ἐνδοθεν, ἐκ τῆς ἔξωθεν πράξεως. Εἰδὼς οὖν ὁ Δεσπότης ἡμῶν, ὅτι τὸ θέλημά ἐστι τὸ κατακυριεῖν ἀμφοτέρων, προσέταξε κόψαι αὐτό, ἐπειδὴ νεκρούται ὁ νοῦς, ὅσον ἡ ψυχὴ μεριμνᾷ τῶν ἔξωθεν, καὶ λοιπὸν τὰ ἐνδοθεν πάθη πράττει τὰς ἐνεργείας αὐτῶν ἀδιαφόρως.

Ἐὰν οὖν ἡ ψυχὴ ἔκκοψη πάντα τα θελήματα αὐτῆς, μισεῖ πᾶσαν ἐργασίας καὶ περισπασμὸν τοῦ κόσμου τούτου καὶ τότε ἐγείρεται ὁ νοῦς καὶ ἴσταται, ἕως οὐ ἀπορρίγη τὰ πάθη ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, προσέχων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀδιαλείπτως καὶ φυλάττων αὐτὴν μὴ ὑποστρέψαι εἰς τὰ ὀπίσω ἐπὶ τοὺς ἀδικήσαντας αὐτήν.

Ἡ ψυχὴ γὰρ ὁμοία ἐστὶ γυναικι νεάνιδι, οὔσῃ μετὰ ἀνδρός, ἥτις, ὅταν ἀπέλθῃ ἐπὶ ξένης καὶ ἀνὴρ αὐτῆς, ἄφοβος καὶ ἀναίσχυντος γίνεται, μὴ φροντίζουσα τῶν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς ἐν σπουδῇ. Ἐὰν δὲ ἔλθῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, παραχρῆμα φοβουμένη, ἀφίσταται ὡς ἔπραττε καὶ φροντίζει ποιεῖν κατὰ τὸ θέλημα τοῦ ἀνδρός καὶ αὐτὸς δὲ ἐπανελθὼν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, φροντίζει πάντων, ὧν χρεῖαν ἔχει, καὶ φυλάττει (αὐτήν) ἀδιαλείπτως, ἕως οὐ γεννήσῃ μετ' αὐτῆς καὶ ἐκθρέψῃ τὰ τέκνα αὐτῆς.

Καὶ λοιπὸν ἀμφότεροι μία καρδίᾳ γίνονται, καὶ ὑποτάσσεται (ἡ γυνὴ εἰς τὸν ἄνδρα καθὼς καὶ) ἡ ψυχὴ τὸ νοῦ, καὶ γίνεται αὐτῆς ὁ νοῦς κεφαλὴ, καθὼς γέγραπται ἐν τῷ Ἀποστόλῳ, ὅτι «ὁ ἀνὴρ κεφαλὴ τῆς γυναικὸς ἐστίν». Ὁ οὖν λόγος οὗτος τοῖς ἀζιωθεῖσιν ἐστὶ, καὶ ἐν γενομένοις ἐν Κυρίῳ, σχίσμα μηκέτι ἔχουσιν ὡς πὲρ καὶ ὁ Κύριος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἐδίδαξεν εἰπὼν «ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσι περὶ παντὸς πράγματος, οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς».

Θέλει οὖν τοὺς ἑαυτοῦ ὑγιεῖς εἶναι ἀπὸ τῆς φαινομένης ὕλης καὶ τῆς κεκρυμμένης ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ ἀπὸ πάντων ὧν κατήργησεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐνανθρωπήσας καθὼς καὶ αὐτὸς εἶπε: «μεῖνατε ἐν ἐμοί, κάγω ἐν ὑμῖν». Πρῶτον γὰρ θέλει ἡμᾶς μεῖναι ἐν αὐτῷ διὰ τῆς πράξεως, καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν μένει διὰ τῆς ἀγνείας, ἥτοι τῆς θεωρίας. Ἀδύνατον οὖν ἐστὶ ψυχὴν εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, μὴ ἔχουσιν τὴν εἰκόνα τοῦ Βασιλέως οὔτε γὰρ ζυγοστάτης σταθμίζει, οὔτε Βασιλεὺς εἰσφέρει εἰς τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ. Οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ἐὰν μὴ ἔχῃ τὴν εἰκόνα τοῦ μεγάλου Βασιλέως Ἰησοῦ, οὐ μὴ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ' (Να αρνηθούμε τα εγκόσμια και τις βιοτικές υποθέσεις)

συγχαρῶσιν αὐτὴ οἱ ᾿Αγγελοι, ἀλλὰ ἀπορρίπτει αὐτὴν λέγων· πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχουσα τὴν εἰκόνα μου, τουτέστι τὴν ἀγάπην, ὡς εἶπον; Ἐδύνατον δὲ τὴν ἀγάπην εἶναι μεθ' ἡμῶν, τῆς ψυχῆς μεριζομένης καὶ ζητούσης τὸν Θεόν, καὶ ἀγαπώσης καὶ τὰ τοῦ κόσμου ὡς πὲρ γὰρ πετεινὸν οὐ δύναται πετασθῆναι ἓνα πτερῶ, οὐδὲ ἔχουν τίποτε κρεμάμενον, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ οὐ δύναται προκόψαι κατὰ Θεόν, δεδεμένη ἐν τινι τῶν τοῦ κόσμου.

Τοὺς οὖν ἀγαπήσαντας τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης καρδίας, οὐδὲν τῶν τοῦ κόσμου δύναται χωρίσαι τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, κατὰ τὸν λόγον τοῦ Ἀποστόλου λέγοντας «τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, θλίψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμός, ἢ λιμός, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; πεπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος, οὔτε ζωὴ, οὔτε ᾿Αγγελοι, οὔτε ἄρχαι, οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα, οὔτε τίς κτίσις ἑτέρα, δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ».

2. Εἶπεν καὶ αὐτὸς μὴ θέλε ἑρωτάσθαι συμβουλίαν ἢ λόγον τοῦ καιροῦ τούτου, μηδὲ καταπιστεύσης τῷ ἑρωτῶντί σε ἔχε δὲ τὰς ἀκοᾶς σου συνεχῶς πρὸς τοὺς λαλοῦντας ἐν σοί, ἥτοι τοὺς λογισμοὺς, καὶ παρακάλει τὸν Θεὸν ἕνα παράσχη σου γνῶναι τίνος αὐτῶν ὀφείλεις ἀκούσαι· οἱ γὰρ ἀπασχολούμενοι εἰς τὰ μάταια, τῆς πρὸς τὸν διάβολος πάλης ἐπιλανθάνονται.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, γνώριζε ὅτι ὁ ἄνθρωπος δεν ἠμπορεῖ νὰ προκόψῃ κατὰ Θεόν, εἰάν δεν γίνῃ ἀμέριμνος ἀπὸ ὅλους τοὺς περισπασμοὺς τῆς παρούσης ζωῆς· διότι δύο εἶναι αἱ δυνάμεις, ποὺ ἐμποδίζουν τὴν ψυχὴν ἢ μία ἀπὸ τὰς δυνάμεις αὐτές εἶναι ἐξωτερικὴ καὶ προέρχεται ἀπὸ τὴν φροντίδα τῆς ἐργασίας τοῦ κόσμου αὐτοῦ διὰ τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ σώματος· ἡ ἄλλῃ δυνάμις προέρχεται μέσα ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, ἔχει ὡς πηγὴν τὰ πάθη καὶ ἐμποδίζει τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀρετῶν. Ἀλλὰ ἡ ψυχὴ δεν βλέπει τὴν ἐνέργειαν τῆς ἐσωτερικῆς δυνάμεως τῶν παθῶν, εἰαν προηγουμένως δεν ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν δυνάμιν. Δι' αὐτὸ εἶπε καὶ ὁ Κύριος: «Δεν ἠμπορεῖ νὰ γίνῃ μαθητὴς μου ὅποιος δεν ἐγκαταλείπει πᾶν θέλημά του» (Λουκ. ιδ', 33). Ἡ ἐξωτερικὴ δυνάμις πολεμεῖ τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὸ θέλημα τοῦ ἀνθρώπου· ἡ δε ἐσωτερικὴ δυνάμις ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν πράξιν. Γνωρίζων λοιπὸν ὁ Δεσπότης ἡμῶν, ὅτι τὸ θέλημα εἶναι ἡ αἰτία καὶ τῶν δύο δυνάμεων, παρήγγειλε νὰ κόψωμεν τὸ θέλημά μας αὐτό, ἐπειδὴ νεκρῶνεται ὁ νους μας, ὅσον ἡ ψυχὴ μεριμνᾷ δι' ἐξωτερικὰς υποθέσεις, ὁπότε τὰ πάθη, ἀπὸ μέσα μας, ἐκτελοῦν, ἀνεξελέγκτως, τὴν ἐνέργειάν των.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να αρνηθούμε τα εγκόσμια και τις βιοτικές υποθέσεις)

Εάν λοιπόν η ψυχή εκριζώση όλα τα θελήματά της, μισεί κάθε απασχόλησιν και περισπασμόν αυτού του κόσμου και τότε πλέον ξυπνά ο νούς και στέκει όρθιος, μέχρις ότου απορρίψη τα πάθη από τον οίκον του, επαγρυπνών συνεχώς επι της ψυχής και προφυλάσσων αυτήν να μη γυρίση οπίσω προς εκείνους που την ήδίκησαν. Διότι η ψυχή όμοιάζει με νεαράν γυναίκα, υπανδρευμένην, η οποία, όταν αναχωρήση ο άνδρας της εις την ξενιτείαν, γίνεται άφοβος και αδιάντροπος και παύει να φροντίζει με ενδιαφέρον για το σπίτι της. Μόλις όμως επιστρέψη ο σύζυγός της εις τον οίκον των, αμέσως τότε φοβείται, εγκαταλείπει εκείνα που έκανε και φροντίζει να εκτελή το θέλημα του ανδρός της: ο σύζυγος, πάλιν, από την στιγμήν που θα γυρίση εις το σπίτι του, φροντίζει δι' όλα, που έχει ανάγκην, και την περιφρουρεί συνεχώς, μέχρις ότου γεννήση μαζί της, και αναθρέψη τα τέκνα της.

Κατόπιν αυτού γίνονται αι δύο μία καρδιά και υποτάσσεται η γυναίκα εις τον άνδρα, όπως πρέπει να υποτάσσεται η ψυχή εις τον νούν, και γίνεται τότε ο νούς κεφαλή της ψυχής, όπως έγραψε και ο Απόστολος, ότι «ο άνδρας είναι κεφαλή της γυναικός» (Α' Κορ. ια', 3). Αυτός ο λόγος λοιπόν του Αποστόλου είναι δι' εκείνους, που ήξιώθησαν να γίνουν ένα με τον Κύριον, και να μην έχουν ποτέ μέσα των αντίθεσιν μεταξύ ψυχής και νου· αυτό edίδαξε και ο Κύριος εις το Ευαγγέλιον: «εάν δύο από σας συμφωνήσουν διά κάθε πράγμα, που θα ζητήσουν, θα τους γίνη» (Ματθ. ιη', 19).

Θέλει λοιπόν ο Κύριος οι αφοσιωμένοι εις αυτόν να είναι υγιείς και άτρωτοι και από την δύναμιν που φαίνεται και από αυτήν, που είναι κρυμμένη μέσα εις την ψυχήν και από όλα όσα κατήργησεν εις το σώμα Του με την ενανθρώπησίν Του, όπως είπε και ο ίδιος: «Μείνατε με εμέ και εγώ με σάς» (Ιωάν. ιε', 4).

Πρώτον, δηλαδή, θέλει ο Κύριος να μείνωμεν ημείς πλησίον Του, διά της πράξεως, οπότεν και ο ίδιος παραμένει εντός ημών διά της καθαρότητος του νου, ήτοι της μυστικής θεωρίας. Είναι λοιπόν αδύνατον να εισέλθη μία ψυχή εις την ανάπαυσιν του υιού του Θεού, χωρίς να έχη αποκτήσει προηγουμένως την εικόνα του Βασιλέως: διότι ούτε ζυγιστής ζυγίζει, ούτε Βασιλεύς βάλλει εις τους θησαυρούς του αντικείμενα άνευ αξίας. Έτσι είναι και η ψυχή εάν δεν έχη αποκτήσει την εικόνα του μεγάλου Βασιλέως Ιησου δεν θα χαρούν δι' αυτήν οι Αγγελοι την ψυχήν αυτήν, που δεν θα έχη την θείαν εικόνα, θα την απορρίψη ο Ιησούς και θα της είπη: πώς εισήλθες εδώ, ώ ψυχή, χωρίς να έχης την εικόνα μου, δηλαδή την αγάπην, όπως είπον; είναι δε αδύνατον να παραμείνη μέσα μας η αγάπη του Χριστού, όταν η ψυχή διχάζεται και ζητή τον Θεόν, αλλά αγαπά και τον κόσμον. Διότι όπως ακριβώς το πτηνόν δεν ήμπορεί να πετάξη με

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να αρνηθούμε τα εγκόσμια και τις βιοτικές υποθέσεις)

μίαν μόνον πτέρυγα, ούτε όταν έχη κρεμασμένον φορτίον, τοιουτοτρόπως και η ψυχή δεν είναι δυνατόν να προκόψη κατά Θεόν, εφ' όσον έχει δεθή με κάποιο κοσμικόν πράγμα.

Αυτούς λοιπόν που ηγάπησαν τον Θεόν με όλην την καρδίαν των, τίποτε δεν δύναται να χωρίση από την αγάπην Του, συμφώνως με τον λόγον τού Αποστόλου Παύλου: «Τί ήμπορεί να μας χωρίση από την αγάπην του Χριστού, θλίψις, ή στενοχωρία, ή διωγμός, ή πείνα, ή γυμνότης, ή κίνδυνος, ή μάχαιρα; Είμαι απολύτως βέβαιος, ότι ούτε θάνατος, ούτε ζωή, ούτε Αγγελοι, ούτε αρχαί, ούτε παρόντα, ούτε μελλοντικά, ούτε κανένας άλλος κόσμος, θα ήμπορέση να μας χωρίση από την αγάπην του Χριστού» (Ρωμ. η' 35-39).

2. Ο ίδιος Πατήρ είπε: Μή θέλῃς να σε ερωτούν περί πραγμάτων του παρόντος καιρού, ή να σε συμβουλεύωνται, ούτε να δώσης προσοχήν εις αυτόν, που σε ερωτά (μάταια και κοσμικά πράγματα): απ' εναντίας να έχῃς προσηλωμένην την προσοχήν και ακοήν σου εις εκείνους, που όμιλούν εντός σου, δηλαδή εις τους λογισμούς σου, και να παρακαλῇς τον Θεόν να σου δώση την δύναμιν να γνωρίσης, ποίον από τους λογισμούς σου οφείλεις να ακούσης: διότι όσοι απασχολούνται εις τας κοσμικάς ματαιότητας, λησμονούν την πάλην προς τον διάβολον.

Δ'. Του Αββά Μάρκου

ΟΥΔΕΙΣ φησι, στρατευόμενος, ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις καὶ γὰρ μετὰ τῆς ἐμπλοκῆς τὰ πάθη θέλων νικῆσαι, ὅμοιός ἐστι τῷ μετὰ ἀχύρων σθεννύοντι ἐμπυρισμόν. Ὅταν εὖρη ὁ διάβολος ἐκτὸς ἀνάγκης ἄνθρωπον τοῖς σωματικοῦς ἐνασχολούμενον, πρότερον ἀρπάζει αὐτοῦ τα τῆς γνώσεως λάφυρα εἴθ' οὕτως, τὴν εἰς Θεὸν ἐλπίδα ὡς κεφαλὴν ἀποτέμνει.

Ερμηνεία

ΛΕΓΕΙ ο Απόστολος, ότι κανείς στρατιώτης, ασκούμενος διὰ την μάχην, δεν περιπλέκεται εις βιοτικές μερίμνας (Β' Τιμ. β', 4)· διότι εκείνος που θέλει να νικήσῃ τα πάθη, ενώ συγχρόνως έχει εμπλακῇ εἰς βιοτικές μερίμνας, ομοιάζει με εκείνον, που προσπαθεῖ να σβύσῃ την φωτιάν με άχυρα. Ὅταν ο διάβολος εύρῃ τον άνθρωπον να

απασχολήται με τα σωματικά, χωρίς ανάγκην, του αρπάζει πρώτα - πρώτα, τα λάφυρα της γνώσεως: κατόπιν αποκόπτει, ως κεφαλήν καταδίκου, την ελπίδα προς τον Θεόν.

Ε'. Του Αγίου Διαδόχου

ΨΥΧΗ μὴ τῶν κοσμικῶν ἀπαλλαγεῖσα φροντίδων οὔτε τὸν Θεὸν ἀγαπήσει γνησίως, οὔτε τὸν διάβολον βδελύξεται ἀξίως κάλυμμα γὰρ ἅπαξ ἔχει φορτικόν, τὴν μέριμνα τοῦ βίου. Ὅθεν το ἑαυτοῦ ἐπιγινῶναι ὁ νοῦς ἐπὶ τῶν τοιούτων οὐ δύναται δικαστηρίων, ἓνα παρ' ἑαυτῷ δοκιμάζει ἀπλανῶς τὰς ψήφους τῆς κρίσεως διὰ πάντων οὖν ἢ ἀναχώρησις χρήσιμος. Ὅλιγων ἐστὶ τὸ πάντα τα οἰκεῖα ἀκριβῶς ἐπιγινώσκειν πταίσματα, καὶ ὥς οὐδέποτε ὁ νοῦς τῆς μνήμης ἐξαρπάζεται τοῦ θεοῦ. Ον γὰρ τρόπον οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν οἱ σωματικοί, ὅταν μὲν ὑγιαίνωσι, πάντα ὁρᾷν ἄχρι καὶ τῶν ἐπταμένων κωνόπων ἢ ἐμπίδων τὸν ἀέρα δύνανται, ὅτε δὲ ὑπὸ θολώσεως ἢ ὑπὸ χυμάτων τινῶν σκεπάζονται, εἰ μὲν τί μέγα εἶη τῶν ἀπαντῶντων αὐτοῦς, τοῦτο ἀμυδρῶς δρῶσι, τῶν δὲ μικρῶν οὐκ αἰσθάνονται τὴν αἰσθήσει τῆς βλέψεως, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ἐάν μὲν τὴν ἐκ τῆς φιλοκοσμίας αὐτῇ συμβαίνουσαν πῆρωςιν τὴ προσευχὴ λεπτύνῃ, καὶ τὰ ἄγαν βραχέα αὐτῆς πταίσματα ὥς μεγάλα ἄγαν οἰομένη, δάκρυον ἐπὶ δακρύῳ ἐν πολλῇ εὐχαριστία ἀδιαλείπτως φέρῃ «δίκαιοι γὰρ φησιν ἐξομολογήσονται τὰ ὀνόματί σου», ἐάν δὲ τῇ τοῦ κόσμου ἐμμεῖνῃ διαθέσει εἰ μὲν τί φονικόν, ἢ πολλῆς ἄξιον τιμωρίας διαπράξοιτο, τούτου ἡρέμα αἰσθάνεται, τῶν δὲ ἄλλων πταισμάτων οὐδὲν ἐπισημῆνασθαι δύναται ἀλλὰ καὶ ὥς κατορθώματα αὐτῶν πολλάκις ἡγεῖται τινὰ διὸ καὶ ὑπὲρ αὐτῶν θερμῶς λογοποιουμένη ἢ ἀθλία, οὐκ αἰσθάνεται.

Ερμηνεία

ΨΥΧΗ, που δεν ἔχει ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὰς κοσμικὰς φροντίδας, οὔτε τὸν Θεὸν θα ἀγαπήσῃ ποτε γνησίως, ἀλλὰ οὔτε καὶ τὸν διάβολον θα μισήσῃ ὅπως ἀξίζει· διότι εἶναι σκεπασμένη με σημαντικὸν κουραστικὸν φορτίον, τὴν φροντίδα τῆς προσωρινῆς αὐτῆς ζωῆς. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ νοῦς ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας, κάτω δηλαδή ἀπὸ τὸ κάλυμμα τῶν βιοτικῶν φροντίδων, δεν εἶναι δυνατόν νὰ γνωρίσῃ ἐπακριβῶς τὴν κατάστασίν του, διὰ νὰ ἐλέγχῃ, χωρὶς κίνδυνον πλάνης, τὰς κρίσεις του δι' ὅλα αὐτὰ λοιπὸν εἶναι χρήσιμος καὶ ἀναγκαία ἡ ἀναχώρησις. Διότι ὀλίγοι μόνον εἶναι ἱκανοὶ νὰ γνωρίζουν ἀσφαλῶς ὅλα τὰ δικά των πταίσματα, τῶν ὁποίων ὁ νοῦς ποτέ δεν ἐμποδίζεται ἀπὸ τοῦ νὰ σκέπτεται συνεχῶς τὸν Θεόν.

Ὅπως δηλαδή οἱ σωματικοὶ μας ὀφθαλμοί, ὅταν εἶναι υγιεῖς, ἡμποροῦν νὰ τὰ βλέπουν ὅλα ἀκόμη καὶ τὰ κουνούπια καὶ τὰς σκνίπας ὅταν πετοῦν, ἐνῶ ὅταν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να αρνηθούμε τα εγκόσμια και τις βιοτικές υποθέσεις)

καλύπτονται από εκχυμώσεις ή έχουν θολώσει μόλις κατορθώνουν να βλέπουν θαμπά κάποιο μεγάλο αντικείμενον, που θα ευρεθῇ εμπρός των, τα δε μικρά αντικείμενα, ούτε κὰν τα αντιλαμβάνεται η εξησθενημένη ὄρασίς των, τοιουτοτρόπως και η ψυχὴ. Εάν μὲν φροντίσῃ να διορθώσῃ, με τὴν προσευχήν, τὴν αναπηρίαν των οφθαλμῶν, που προξενεῖ εἰς αὐτὴν ἡ ἀγάπη του κόσμου, τότε και τὰ πάρα πολὺ μικρὰ σφάλματά της θεωρούσα ὡς μεγάλα, με ευχαρίστησιν χύνει δάκρυα ἐπὶ δακρύων, διότι, ὅπως λέγει, «οἱ δίκαιοι θα ἐξομολογηθοῦν εἰς τὸ ὄνομά σου»: εἰς ὅμως ἡ ψυχὴ ἐπιμένει εἰς τὴν ἀγάπην του κόσμου, τότε εἰς μὲν διαπράξῃ κανένα φονικὸν ἢ ἄλλο ἐγκλημα, διὰ τὸ ὁποῖον θα πρέπει να τιμωρηθῇ αὐστηρά, τὸ ἀντιμετωπίζει με ελαφρότητα, χωρὶς ουδεμίαν ἐνόχλησιν, ἀπὸ δε τὰ ἄλλα πταίσματα, τὰ δευτερεύοντα, δὲν δύναται κανένα να θεωρήσῃ ὡς ἀξιόλογον ἀπ' ἐναντίας μάλιστα μερικά τὰ νομίζει πολλάκις και ὡς κατορθώματα: δι' αὐτὸ και ἡ ἀθλία καυχάται δι' αὐτά, χωρὶς να δοκιμάζῃ τύψεις.

ΣΤ'. Ἐκ του Ἁγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ἡρώτησε γέροντα λέγων" εἰς ἀκούσω περὶ τινὸς ὅτι ἐν πολέμῳ ἐστίν, ἢ ἐν ἀρρωστίᾳ, καὶ ὡς πὲρ συμπαθήσω αὐτῷ, εἶπε μοί, Πάτερ, πρῶτον μὲν ἡ συμπάθεια αὕτη ἀγαθὴ ἐστίν, ἢ ἐκ δαιμόνων, θελόντων ἀπασχολήσῃ με τῆς φροντίδος τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν; "Ἐπειτα δέ, εἰ ὀφείλω μνησθῆναι αὐτοῦ ἐν τῇ προσευχῇ, ὑπάρχων ἐγὼ ἐν περισσοτέρῳ κινδύνῳ καὶ ἁμαρτήμασι μείζουσιν; Εἰ δὲ καὶ ἐκεῖνος αὐτὸς αἰτήσῃ με περὶ τούτου ἢ εἶπῃ μοι τινὶ τῶν Πατέρων εἰπεῖν, τί ποιήσω; ἅρα μὴ καὶ τὸν ἐμπαθῇ γυμνάζει εἰς ἀγάπης τὸ ὑπερεύχεσθαι τοῦ πλησίον;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον:

"Ὅτι οὐδεὶς ὀφείλει ἀφιέναι τὸν ἴδιον νεκρόν, καὶ ἀπελθεῖν κλαύσαι ἄλλον, ἐδήλωσαν οἱ Πατέρες τοὺς νεωτέρους τῶν τελείων γὰρ ἔστι τὸ συμπαθεῖναι τῷ πλησίον νεωτέρῳ δὲ τὸ συμπαθεῖναι ἄλλῳ, χλεῦ ἢ δαιμόνων ἐστὶ ν' ἀνοήτως γὰρ κρίνει καὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ πράγματα, καὶ οὐ μετὰ διακρίσεως ἀπταιστού: διὸ πολλάκις καὶ τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα, ὡς κακὰ αὐτὸ καὶ ἀσύμφορα φαίνεται. Συμφέρει οὖν αὐτῷ ἐκ πάντων των ἔξωθεν ἀμεριμνήσαι, κὰν πότε μνήμῃ τινὸς ἐκείνων γένηται ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ὡς ἀρρωστουντος τυχόν ἢ τί τῶν λυπηρῶν πάσχοντος, ἢ ὑπὸ ἄλλων ἀκούσῃ περὶ αὐτοῦ, εἶπῃ ὁ θεὸς ἐλεῆσαι κάμε καὶ αὐτόν" ἀφ' ἑαυτοῦ δὲ μὴ εἶπῃ τινὶ τῶν γερόντων εὐξασθαι ὑπὲρ τινὸς τοῦτο γὰρ χρῆσθαι ἐστὶ τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να αρνηθούμε τα εγκόσμια και τις βιοτικές υποθέσεις)

Εἰ δὲ θέλει, ὑπομνήσῃ μόνον εἰπὼν τῷ γέροντι" ὁ δεῖνα θλίβεται καὶ ὁ γέρων ἀκούσας, πάντως εὖχεται ὑπὲρ τοῦ ἀσθενοῦντος τὸ πνεύματι εἰ δὲ τὶς εἴπῃ σου εἰπεῖν περὶ αὐτοῦ το γέροντι, εἰπὲ τὸν λόγον διὰ τὴν ἐντολήν. Προσευχόμενος λέγε Κύριε, συγχώρησον ἡμῖν ἢ σκέπασον ἡμᾶς πρὸς τὸ πρᾶγμα τὸ συμπαθεῖσαι δὲ τινι ὡς διὰ τὴν τοῦ θεοῦ ἀγάπην, σοὶ οὐπω προσγέγονεν οὐδὲ ἤλθες εἰς τὸ μέτρον τοῦτο ὅταν δὲ ὀχλὴ σοὶ ὁ λογισμὸς περὶ τινός, τότε ἐρῶτα καὶ μάνθανε τὸ πρέπον καὶ ὀφειλόμενον.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ηρώτησεν ἓνα Γέροντα:

– Εἰπέ μου, Πάτερ, σε παρακαλῶ εἰάν πληροφορηθῶ ὅτι κάποιος ἀδελφός πολεμεῖται ἀπὸ τοὺς δαίμονας ἢ εἶναι ἀρρωστος καὶ δοκιμάσω δι' αὐτόν συμπάθειαν, ἡ συμπάθεια αὕτη εἶναι ἀγαθὴ ἢ προέρχεται ἐκ τῶν δαιμόνων, ποὺ θέλουν νὰ με ἀποσπάσουν ἀπὸ τοῦ νὰ φροντίζω διὰ τὴν διόρθωσιν τῶν ἀμαρτιῶν μου; Επίσης, Πάτερ μου, εἰπέ μου, εἰάν πρέπει νὰ ἐνθυμηθῶ τὸν ἀδελφόν αὐτόν εἰς τὴν προσευχὴν μου, τὴν στιγμὴν ποὺ ἐγὼ ἀντιμετωπίζω περισσοτέρους κινδύνους καὶ πολεμοῦμαι ἀπὸ μεγαλύτερα ἀμαρτήματα. Εἰάν δε ζητήσῃ ὁ ἴδιος ἀπὸ ἐμέ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, ἢ με παρακαλέσῃ νὰ ομιλήσω σχετικῶς εἰς κάποιον ἐκ τῶν Πατέρων, τί νὰ κάμω; Ἀραγε μήπως ἡ υπερβάλλουσα προσευχὴ διὰ τὸν πλησίον ἐκγυμνάζει καὶ τὸν κυριευμένον ἀπὸ πάθη εἰς ἀγάπην;

Εἰς αὐτὲς τὶς ἀπορίας καὶ Γέρων ἀπήντησεν:

– Οἱ Πατέρες ἔκαμαν γνωστόν εἰς τοὺς νεωτέρους ὅτι κανένας δὲν πρέπει νὰ ἀφήνῃ τὸν ἰδικόν του νεκρόν καὶ νὰ μεταβαίνει νὰ κλαύσῃ ἄλλον βεβαίως γνώρισμα τῶν τελείων εἶναι νὰ συμπαθοῦν τὸν πλησίον. Διὰ τὸν νεώτερον ὅμως ἡ συμπάθεια πρὸς κάποιον ἄλλον εἶναι ἐμπαιγμός τῶν δαιμόνων· διότι ὁ νεώτερος κρίνει ἐπιπολαίως καὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ πρᾶγματα καὶ χωρὶς ἀσφαλὴ διάκρισιν· δι' αὐτὸ καὶ πολλὰς φορές τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα φαίνονται εἰς αὐτόν ὡς κακὰ καὶ ἀσύμφορα. Συμφέρει λοιπόν εἰς αὐτόν νὰ μὴ ἐνδιαφέρεται δι' οὐδένα ἐκ τῶν κοσμικῶν εἰάν δε κάποτε ἐνθυμηθῇ κάποιον με συμπάθειαν, ἐπειδὴ τυχόν εἶναι ἀρρωστος ἢ θλίβεται, ἢ πληροφορηθῇ ἀπὸ ἄλλους δι' ἐκεῖνον, ας εἴπῃ: “Ὁ Θεός ας ἐλεήσῃ καὶ αὐτόν καὶ ἐμένα” ἀφ' ἐαυτοῦ τοῦ ὅμως ας μὴ εἴπῃ σε κανένα ἐκ τῶν Γερόντων νὰ προσευχηθῇ διὰ κάποιον, διότι τοῦτο εἶναι εἰς τὴν ἰδίαν ἐκάστου ἐξουσίαν.

Εἰάν ὅμως θέλῃ, τότε ας υπενθυμίσῃ εἰς τὸν Γέροντα ἀπλῶς: Πάτερ μου, ὁ τάδε θλίβεται, καὶ ὁ Γέρων, μόλις πληροφορηθῇ αὐτό, ὁποσδήποτε εὖχεται διὰ τὸν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να αρνηθούμε τα εγκόσμια και τις βιοτικές υποθέσεις)

ασθενούντα κατά το πνεῦμα. Εάν πάλιν σου εἴπῃ κάποιος να ομιλήσῃς σχετικῶς δια τον ασθενή εις τον Γέροντα, συ να εἴπῃς τον λόγον, χάριν της εντολῆς που ἔλαβες. Ὅταν δε προσεύχεσαι, να λέγῃς: Κύριε, συγχώρησέ μας ἢ σκέπασέ μας κατά την περίστασιν· το να συμπαθήσῃς ὅμως κάποιον, χάριν της αγάπης του Θεοῦ, τούτο δεν ἐγένεν ἀκόμη ιδικόν σου δικαίωμα (διότι εἶσαι ἀρχάριος), οὔτε ἦλθες εις αὐτό το μέτρον ὅταν δε ο λογισμός σε ενοχλή διὰ κάποιον, τότε ἐρώτα και μάνθανε ποῖον εἶναι το καθήκον και η υποχρέωσις.

Ζ'. Εν τῷ Γερωντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἔφη τὸ Ἀββᾶ Κρονίῳ εἶπε μοὶ ρῆμα, Πάτερ, πῶς σωθῶ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων: ἐν τῷ ἐλθεῖν ὁ Ἐλισσαῖος πρὸς τὴν Σουμανίτιν, εὗρεν αὐτὴν μὴ ἔχουσαν πρᾶγμα μετὰ τινὸς καὶ διὰ τοῦτο συνέλαβε καὶ ἔτεκε διὰ τῆς παρουσίας Ἐλισσαίου λέγει ὁ ἀδελφὸς τί ἐστὶ τὸ ρῆμα τοῦτο; ἔφη ὁ γέρων' ἡ ψυχὴ ἐὰν νήψῃ, καὶ συστείλῃ ἑαυτὴν ἀπὸ τοῦ περισπασμοῦ, καὶ καταλείψῃ τὰ θελήματα ἑαυτῆς, τότε τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ παραβάλλει αὐτὴ καὶ λοιπὸν δύναται γεννηῖσαι ἐπειδὴ στεῖρα ἐστίν.

2. Ἦθελεν ὁ ἄρχων τῆς χώρας ἰδεῖν τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα, καὶ οὐ κατεδέχετο ὁ γέρων καὶ δέ, προφάσει δῆθεν, ὡς κακοῦργον κατέσχε τὸν υἱὸν τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, καὶ ἔβαλεν εἰς φυλακὴν λέγων· ἐὰν ἔλθῃ ὁ γέρων καὶ παρακαλέσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐγὼ ἀπολύω αὐτόν. Ἦλθεν οὖν ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ κλαίουσα πρὸς τὴ θύρα καὶ δὲ οὐκ ἔδωκεν αὐτὴ ὅλως ἀπόκρισιν' ἡ δὲ ἐλοιδόρει αὐτόν λέγουσα" χαλκόσπλαγχνε, ἐλέησον μέ, ὅτι μονογενὴς μοὶ ἐστὶν ὁ δέ, πέμψας εἶπεν αὕτη Ποιμὴν τέκνα οὐκ ἐγέννησε καὶ οὕτως ἡ γυνή, μηδὲν ἀνύσασα, ἀνεχώρησε καὶ ἀκούσας ὁ ἄρχων ἔπεμψε πρὸς τὸν γέροντα λέγων καν λόγων κέλευσον, καὶ ἀπολύω αὐτόν καὶ δὲ γέρων ἀντεδήλωσε ταῦτα ἐξέτασαν τὰ περὶ αὐτοῦ κατὰ τοὺς νόμους καὶ εἰ ἀξιὸς ἐστὶ θανάτου, ἀποθανέτω εἰ δὲ οὐκ ἔστιν, ὡς βούλει ποιήσῃ.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ εἶπε πρὸς τὸν Αββᾶν Κρόνιον:

— Πάτερ μου, συμβούλευσε με πῶς να σωθῶ;

Ο Γέρων του ἀπήντησεν:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να αρνηθούμε τα εγκόσμια και τις βιοτικές υποθέσεις)

– Όταν ο Προφήτης Ελισσαίος ήλθε προς την Σουμανίτιν, την εύρεν απηλλαγμένην παντός περισπασμού προς τρίτον, και διά τούτο την ηυλόγησεν, οπότεν διά της παρουσίας του Αγίου Προφήτου συνέλαβεν η Σουμανίτης και εγέννησεν υιόν*. Λέγει ο αδελφός:

– Πάτερ, ποία είναι η σημασία του λόγου αυτού; Ο Γέρων απήντησεν:

– Εάν η ψυχή αγρυπνη και προφυλάσσεται από βιοτικούς περισπασμούς και εγκαταλείψη τα θελήματά της, τότε έρχεται το Πνεύμα του Θεού προς αυτήν και τότε δύναται να γεννήση υψηλής πνευματικής σκέψεις διότι προηγουμένως ήτο στείρα.

2. Κάποτε ο Αρχων της χώρας επεθύμει να ίδη τον Αββάν Ποιμένα, αλλά δεν ήδύνατο, διότι ο Γέρων απέφευγε. Τότε ο Αρχων, διά να τον εξαναγκάση να συναντηθούν, συνέλαβε τον υιόν της αδελφής του ως κακούργον και τον ενέκλεισεν εις την φυλακήν. Συγχρόνως ειδοποίησε την οικογένειαν του φυλακισμένου:

– Τότε μόνον θα τον απολύσω, εαν έλθη ο 'Αββάς Ποιμήν και με παρακαλέση δι' αυτόν.

Κατόπιν αυτού κατέφθασεν εις την θύραν του κελλίου η αδελφή του, με κλάματα και τον παρεκάλει.

Ο Αββάς Ποιμήν καμμίαν απάντησιν δεν έδωσεν εις αυτήν.

Η αδελφή του, τον επέπληττε δι' αυτό και του έλεγε:

– Χαλκόσπλαγχνε, λυπήσου με είναι το μοναχοπαίδι μου.

Ο Αββάς Ποιμήν έστειλε κάποιον και της παρήγγειλε:

– Ο Ποιμήν δεν εγέννησε παιδιά.

Αφού λοιπόν δεν κατόρθωσε τίποτε η αδελφή ανεχώρησε.

Μόλις ο Αρχων επληροφορήθη την συμπεριφοράν αυτήν του Αββα Ποιμένος, έστειλεν αντιπρόσωπον και του εμήνυσε:

* Η Σουμανίτης ή Σωμανίτις ήτο γυνή ισραηλίτις, η οποία έφιλοξένησε τον προφήτην Ελισσαίον και του έκαμεν εξαιρετικάς περιποιήσεις. Είς ανταμοιβήν και Ελισσαίος ευλόγησεν αυτήν και συνέλαβεν η γυνή, η οποία έως τότε, ήτο στείρα και ο σύζυγός της πλέον γέρων, και εγέννησεν υιόν. (Δ' Βασ. δ', 14-17).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να αρνηθούμε τα εγκόσμια και τις βιοτικές υποθέσεις)

– Τουλάχιστον, διάταξέ με, με ένα σου λόγον, και εγώ αμέσως θα τον απολύσω.

Ο Γέρων, με το ίδιος πρόσωπον, του απήντησεν:

– Εξέτασε την υπόθεσιν του φυλακισμένου σύμφωνα με τους νόμους και αν είναι άξιος θανάτου, ας αποθάνη. Αν όμως δεν είναι, τότε όπως θέλεις, κάμε.

Η'. Του Αγίου Εφραίμ

ΜΟΝΑΧΟΣ ἐμπλεκόμενος ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις καὶ μεταστρέφων τὸν λογισμὸς αὐτοῦ εἰς τὴν φροντίδα τῶν κατὰ κόσμον, καὶ μοιὸς ἔστι τὴν ἀνατέμνοντι ἑαυτόν.

2. Μοναχὸς ἐπιζητῶν κληρονομίαν τῶν κατὰ σάρκα γονέων, ἤγουν μετὰ τὸ ἀποτάξασθαι καὶ γενέσθαι Μοναχός, ἐμπεσεῖται εἰς πειρασμοὺς καὶ δὲ ἔκζητων τὸν Κύριον σωθήσεται. Μὴ εἴπῃς, ἐὰν γηράσω πόθεν ἂν διατρέφωμαι; περὶ τῆς αὔριον οὐκ ἐπετράπη ἡμῖν μεριμνῆσαι, καὶ περὶ τοῦ γήρως σοὶ ἤδη μεριμνᾷς; Τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην ζητήσωμεν, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ἡμῖν ἀψευδῆς γὰρ καὶ ἐπαγγειλάμενος ἐὰν δὲ ταῦτα πρότον μὴ ζητήσωμεν, φανεροὶ ἐσμεν, ὅτι οὐ περὶ τούτων ἀγωνιζόμεθα. Ἐπιρριπον οὖν ἐπὶ Κύριον τὴν μέριμνάν σου, καὶ αὐτός σε διαθρέψει ἐὰν δὲ ὁ Κύριος εὐδοῶση τί εἰς τὰς χεῖράς σου, φρόντισον περὶ αὐτοῦ, ὡς μέλλων λόγον δώσειν τῷ εὐδοῶσαντι.

Ερμηνεία

ΜΟΝΑΧΟΣ, που εμπλέκεται εις κοσμικὲς υποθέσεις και μεταστρέφει την σκέψιν του προς τας κοσμικὴς φροντίδας, ομοιάζει με εκείνον, που κατακομματιάζει τον εαυτόν του.

2. Μοναχός, που επιζητεῖ να κληρονομήση τους κατὰ σάρκα γονεῖς του, θα περιπέση εις πειρασμούς, ἐνὼ ἐκεῖνος που ζητεῖ την βοήθειαν του Κυρίου θα σωθῇ. Μὴ εἴπῃς με τον λογισμὸν σου, ὅταν θα γηράσω ἀπὸ που θα διατρέφωμαι; Δεν μας ἐπετράπη να φροντίσωμεν διὰ την αὐριανὴν ἡμέραν και συ διὰ τα γηρατεία σου μεριμνᾷς; Ἀς ἐπιζητῶμεν την Βασιλείας του Θεοῦ και την δικαιοσύνην Αὐτοῦ και ὅλα αὐτὰ που εἶναι ἀπαραίτητα διὰ την συντήρησίν μας, θα προστεθοῦν εις ἡμᾶς (Ματθ. στ', 15-34)· διότι Εκείνος που το υπεσχέθη δεν λέγει ψέματα. Ἐὰν δεν ἐπιδιώξωμεν πρότον τα ὑψιστα αὐτὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ, δεικνύομεν πλέον, ὅτι δεν ἀγωνιζόμεθα δι' αὐτὰ. Να ἐμπιστευθῇς λοιπόν την φροντίδα σου εις τον Κύριον και Αὐτός θα σε διαθρέψῃ. Ἐὰν δε και Κύριος σε βοηθήσῃ να ἐπιτύχῃ κάποιον ἔργον των χειρῶν σου,

φρόντισε δι' αυτό, με την σκέψιν πως κάποτε θα λογοδοτήσεις ενώπιον Εκείνου, που έφερεν εις καλόν τέλος το έργον σου.

Θ'. Εκ του Αββά Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ἐν Κοινοβίῳ ἡσυχάζων, ἠρώτησε γέροντα λέγων" ἐπειδὴ χήρα ἀδικουμένη ἀπέστειλε πρὸς μέ, παρακαλοῦσα ἕνα γράψω τῷ Δομεστίκῳ βοηθῆσαι αὐτή, ἔχω δὲ περὶ αὐτοῦ δύο λογισμοὺς καὶ εἷς λέγει μου, ὅτι εἰς νέκρωσιν ἤλθες ὧδες καὶ ἐὰν γράψῃς αὐτῷ, παραβαίνεις τὴν ἐντολὴν τῆς νεκρώσεως καὶ δὲ ἕτερος ὑποβάλλει μοι· ὅτι εἰ μὴ γράψῃς αὐτῷ, παραβαίνεις τὴν ἐντολὴν τὴν κελεύουσαν βοηθεῖν τοῖς δεομένοις εἶπε μοί, τί ποιήσω, Πάτερ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· εἰ ἡς νεκρὸς καὶ ἤλθε χήρα ἀδικουμένη, ἡδύνω αὐτὴ βοηθῆσαι; δηλονότι οὐδαμῶς ἄλλως τὲ εἰ ταύτῃ βοηθήσεις, ἔρχεται πάλιν καὶ ἄλλη αἰτοῦσα περὶ τοιούτου, καὶ τότε παραβαίνεις τὴν ἐντολὴν. Ὁ νεκρὸς οὐ φροντίζει τινὸς τῶν τοιούτων καν γογγύσωσι κατὰ σου, οὐδὲν σὲ τὸ τοιούτον βλάψει.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Μοναχός, που ησύχαζεν εις Κοινόβιον, ηρώτησεν ἕνα Γέροντα λέγων:

- Πάτερ, μία χήρα, η οποία αδικείται, μου ἔστειλεν ἄνθρωπον και με παρακαλεῖ να γράψω γράμμα εις τον Δομέστικον, να την βοηθήσῃ*: εγώ δεν ξέρω τι να κάνω, διότι μέσα μου παλαιουν δύο λογισμοί: ο ένας μου λέγει, ὅτι ἤλθες εδῶ, εις Κοινόβιον, διὰ να αποθάνης διὰ τον κόσμον εαν λοιπόν γράψῃς εις τον Δομέστικον, παραβαίνεις την ἐντολὴν της νεκρώσεως: ο ἄλλος ὅμως με συμβουλεύει το αντίθετον: εἰς εἰς γράψῃς, μου λέγει, παραβαίνεις την ἐντολὴν, που μας διατάσσει να βοηθῶμεν τους ἔχοντας ἀνάγκην. Επέ μου λοιπόν, Πάτερ, τι να κάνω;

Ο Γέρων ἀπήντησεν:

- Εἰς εἰς ἡσούν νεκρὸς και ἡρχετο εδῶ χήρα ἀδικουμένη, θα ἡμπορούσες να την βοηθήσῃς; Καθόλου βεβαίως. Εκτός ὅμως αὐτοῦ εἰς εἰς τώρα βοηθήσῃς αὐτήν, τότε θα ἔλθῃ πάλιν ἄλλη, ζητοῦσα την βοήθειάν σου, οπότε παραβαίνεις τελείως την

* Δομέστικος κατὰ την βυζαντινὴν ἐποχὴν ἐκαλεῖτο ἀρχικῶς και σωματοφύλαξ του βασιλέως. Κατόπιν το τίτλος ἀξιώματος της βασιλικῆς αὐλῆς ἢ εις τον στρατός και ἀργότερον τίτλος ἐκκλησιαστικοῦ ἀξιώματος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΔ΄ (Να αρνηθούμε τα εγκόσμια και τις βιοτικές υποθέσεις)

εντολήν. Ο νεκρός δεν φροντίζει διά τίποτε από αυτά και εάν ακόμη γογγύσουν εναντίον σου, κανένας τοιούτος γογγυσμός δεν είναι δυνατόν να σε βλάψη.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ'

(Να προτιμούμε την δύσκολη αρετή και όχι την
εύκολη κακία)

Περὶ τοῦ ὅτι εὐχερές ἡ κακία, καὶ πολλοὶ οἱ ταύτην αἰρούμενοι, καὶ μάλιστα νῦν ἔγκοπος δὲ ἡ ἀρετή, καὶ ὀλίγοι οἱ αὐτὴν μετερχόμενοι· οὓς δεῖ καὶ ζηλοῦν, τοῖς δὲ πολλοὺς μὴ προσέχειν.

Περὶ τοῦ ὅτι ἡ κακία εἶναι εὐκόλη καὶ εἶναι πολλοὶ αὐτοὶ που τὴν προτιμοῦν, προπαντός δε τώρα: ἀντιθέτως, ἡ αρετή ἀπαιτεῖ κόπον καὶ εἶναι ὀλίγοι αὐτοὶ που τὴν ἀσκούν. Αὐτοὺς ὁμως πρέπει νὰ μιμούμεθα καὶ νὰ μὴ προσέχωμεν εἰς τοὺς πολλούς.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΗΛΘΕ ποτὲ τὶς τῶν ἀδελφῶν πρὸς τὸν Ἀββᾶν Θεόδωρον τῆς Φέρμης, καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰδοὺ ὁ δεῖνα ὁ ἀδελφὸς ὑπέστρεψεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων ἐπὶ τούτῳ θαυμάζεις; μὴ θαύμαζε ἀλλὰ θαύμασον μᾶλλον, ἐὰν ἀκούσης ὅτι ἡδυνήθη τὶς ἐκφυγεῖν ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ ἐχθροῦ.

2. Εἶπε γέρων κρεῖσσον οἰκεῖν μετὰ τριῶν φοβουμένων τὸν Κύριον, ἢ μετὰ μυρίων μὴ ἐχόντων φόβον θεοῦ· ἐν γὰρ ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ἐν τοῖς Κοινοβίοις εἰς τοὺς ἑκατὸν μόλις ὀλίγοι εὐρεθήσονται οἱ σωζόμενοι εἰς δὲ τοὺς πενήκοντα, οὐκ οἶδα εἰ εὐρεθήσονται πάντες γὰρ τραπήσονται φιλοῦντες τραπέζας, καὶ τὴν γαστριμαργίαν, καὶ τὴν φιλαρχίαν, καὶ τὴν φιλαργυρίαν· πολλοὶ οὖν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

3. Ὁ αὐτὸς εἶπεν: ἐὰν καθίσῃς εἰς τόπον, καὶ ἴδῃς τινὰς ἔχοντας παράκλησιν, μὴ προσχῇς αὐτοῖς· ἀλλ' ἐὰν ἔστιν ἄλλος πτωχός, αὐτὸ πρόσεχε ἕως ὅτου οὐκ ἔχει ἄρτον, καὶ ἀναπαύσῃ.

4. Παρεκάλεσεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν τὸν Ἀββᾶς Μακάριον μετὰ πολλῶν δακρύων λέγων" εἶπε μοι ρῆμα πῶς σωθῶ; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ γέρων εἶπεν αὐτῷ τὸ πρᾶγμα, καὶ ζητεῖς, ἀπῆλθε νῦν ἀπὸ τῶν Μοναχῶν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ΄ (Να προτιμούμε την δύσκολη αρετή και όχι την εύκολη κακία)

5. Διηγήσατο ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης, ὅτι ἐγένετο τις τῶν γερόντων ἐν ἑκτασει καὶ εἶδε καὶ ἰδοὺ τρεῖς Μοναχοὶ εἰστήκεισαν πέραν τῆς θαλάσσης καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἄλλου πέραν λέγουσα· λάβετε πτερὰ πυρὸς καὶ δεῦτε πρὸς μέ. Καὶ οἱ μὲν δύο ἔλαβον καὶ ἐπετάσθησαν εἰς τὸ ἄλλο πέραν καὶ δὲ ἄλλος ἔμεινε, καὶ ἔκλαιε σφόδρα καὶ ἔκραζεν ὕστερον δὲ ἐδόθησαν καὶ αὐτὸ πτερὰ, οὐ μέντοι πυρὸς, ἀλλὰ ἀσθενῇ καὶ ἀδύναμα καὶ μετὰ καμάτου, καταποντιζόμενος καὶ ἁγισταμένος μετὰ θλίψεως πολλῆς ἦλθεν εἰς τὸ πέραν. Οὕτω καὶ ἡ γενεὰ αὕτη εἰ καὶ λαμβάνει πτερὰ, οὐ μέντοι πυρὸς, ἀλλὰ μόνις ἀσθενῇ καὶ ἀδύναμα λαμβάνει.

6. Οἱ Ἅγιοι Πατέρες προεφήτευσαν περὶ τῆς ἐσχάτης γενεᾶς, καὶ εἶπον ἀπορούντες πρὸς ἀλλήλους τί εἰργασάμεθα ἡμεῖς; ἀποκριθεῖς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν, καὶ Ἀββᾶς Ἰσχυρίων, δς ἦν μέγας, εἶπεν ἡμεῖς τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ ἐποιήσαμεν οἱ δὲ εἶπον οἱ δὲ μεθ' ἡμᾶς, ἄρα τί ποιοῦσι; καὶ εἶπεν ὁ γέρων" μέλλουσιν εἰς τὸ ἡμισὺ τοῦ ἔργου ἡμῶν ἔρχεσθαι. Καὶ πάλιν οἱ Πατέρες ἠρωτησαν οἱ δὲ μετ' αὐτοὺς ἄρα τί; ὁ δὲ ἔφη οὐκ ἔχουσιν ὅλως ἔργον οἱ τῆς γενεᾶς ἐκείνης μέλλει δὲ ἔρχεσθαι αὐτοὺς πειρασμὸς καὶ οἱ εὐρισκόμενοι δόκιμοι ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, μείζονες καὶ ἡμῶν καὶ τῶν Πατέρων ἡμῶν ἔσονται.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ἓνας ἀδελφὸς ἦλθε πρὸς τὸν Αββάν Θεόδωρον τῆς Φέρμης καὶ τοῦ εἶπε:

- Πάτερ, ὁ τάδε ἀδελφὸς ἐγύρισε πάλιν εἰς τὸν κόσμον.

- Δι' αὐτὸ θαυμάζεις; - ἀπήντησεν ὁ Γέρων: - δεν εἶναι ἀξιοθαύμαστον ἀξίζει νὰ θαυμάσης, ὅταν ἀκούσης ὅτι κάποιος ἠμπόρεσε νὰ διαφύγῃ ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ἐχθροῦ.

2. Ἐνας Γέρων εἶπεν εἶναι καλύτερον νὰ συγκατοικῇ κανεὶς με τρεῖς που φοβοῦνται καὶ σέβονται τὸν Θεόν, παρὰ με δέκα χιλιάδας που δεν ἔχουν φόβον Θεοῦ· διότι κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας, ἀπὸ τοὺς ζῶντας εἰς τὰ Κοινόβια εἰς τοὺς εκατὸν ἐλάχιστοι θα εἶναι ἐκεῖνοι που θα σώζωνται. Δεν γνωρίζω δε εἴαν θα εὐρεθούν σωζόμενοι μετὰ τῶν πεντήκοντα, διότι, τότε, ὅλοι θα ἀλλάξουν καὶ θα ἀγαποῦν τραπέζια καὶ τὴν γαστριμαργίαν καὶ τὴν φιλαρχίαν καὶ τὴν φιλαργυρίαν. Εἶναι, λοιπόν, πολλοὶ οἱ κλητοί, ολίγοι ὅμως οἱ ἐκλεκτοί.

3. Ὁ ἴδιος εἶπεν: εἰαν εὐρεθῇ εἰς ἓνα μέρος καὶ ἴδῃς μερικοὺς νὰ ἔχουν μικρὰν υλικὴν ἀνακούφισιν, μὴ προσέξῃς εἰς αὐτούς· ἀλλ' εἰαν ὑπάρχῃ κανεὶς ἄλλος πτωχός, αὐτὸν νὰ προσέχῃς, ὅταν δεν ἔχῃ οὔτε ψωμί, καὶ τότε θα ἀναπαύεται ἡ ψυχὴ σου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ΄ (Να προτιμούμε την δύσκολη αρετή και όχι την εύκολη κακία)

4. Ο Αββάς Ποιμήν παρεκάλεσε, με πολλά δάκρυα, τον Αββάν Μακάριον λέγων· εἰπέ μου λόγον πῶς να σωθῶ; και ο Γέρων του ἀπήντησεν αὐτό που ζητεῖς ἐφυγε τώρα ἀπό τους Μοναχοὺς.

5. Ο Αββάς Ιωάννης διηγήθη ὅτι κάποτε ἓνας ἐκ των Γερόντων περιέπεσεν εἰς ἐκστασιν και εἶδεν ἓνα καταπληκτικόν ὄραμα· τρεῖς Μοναχοὶ εἶχον σταθῆ εἰς την ἀντικρυνήν ακτὴν της θαλάσσης. Ἐξαφνα, ἀπὸ το ἄλλο μέρος, ηκούσθη φωνή που τους ἔλεγε· πάρετε πύρινα πτερα και ελάτε κοντά μου. Και οἱ μὲν δύο ἐπήραν, πράγματι, πύρινα πτερα και ἐπέταξαν πρὸς την ἀπέναντι ακτὴν. Ο ἄλλος ὅμως ἐμεινε και ἐκλαιε πάρα πολὺ και ἐκράζεν· ὕστερα ἐδόθησαν και εἰς αὐτόν πτερὰ, ὅχι ὅμως πύρινα, ἀλλὰ ἀσθενικά και ἀδύνατα. Ἔτσι, ο Μοναχὸς αὐτός, με πολὺν κόπον, ἄλλοτε πετῶν χαμηλά και ἄλλοτε ἀνερχόμενος ὑψηλότερον, με πολλήν δυσκολίαν ἦλθεν, ἐπὶ τέλους, εἰς την ἀπέναντι ακτὴν· Το ἴδιον συμβαίνει και με αὐτὴν την γενεάν λαμβάνει πτερὰ, ὅχι ὅμως πύρινα, ἀλλὰ πάρα πολὺ ἀσθενή και ἀδύνατα.

6. Οἱ Ἁγιοὶ Πατέρες προεφήτευσαν διὰ την τελευταίαν γενεάν και εἶπον, μεταξύ των, με ἀπορίαν· ἡμεῖς τί ἐκάμαμεν; Ἐνας δε ἐξ αὐτῶν, ο ὁποῖος ἦτο σπουδαῖος, ο Αββάς Ἰσχυρίων, ἀπήντησεν ἡμεῖς ἐξεπληρώσαμεν τας ἐντολάς του Θεοῦ. Οἱ Πατέρες τον ἠρώτησαν·

– Ἀρα γε αὐτοί, που θα ἐλθουν μετὰ ἀπὸ ἡμᾶς, τι θα κάνουν;

– Μόλις θα ἐκτελέσουν το ἥμισυ ἀπὸ το ἔργον μας, ἀπήντησεν ο Γέρων.

– Και ἐκεῖνοι, που θα ἐλθουν μετὰ ἀπὸ αὐτούς, τι θα κάνουν; ἠρώτησαν πάλιν οἱ Πατέρες.

– Οἱ Μοναχοὶ της γενεᾶς ἐκείνης δεν θα ἔχουν κανένα ἔργον ἀρετῆς και ευσεβείας· πρόκειται δε να ἐλθῇ εἰς αὐτούς πειρασμός, ὥστε ἐκεῖνοι που θα εὐρεθούν ἄξιοι, κατὰ την ἐποχὴς ἐκείνην, θα εἶναι πολὺ καλύτεροι και ἀπὸ ἡμᾶς και ἀπὸ τους Πατέρας- μας.

Β'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΓΑΠΗΤΕ, ὅταν τοὺς προβεβηκότας ἐν τῷ σχήματι θεάσῃ ἀμελοῦντας, πρόσεχε και ἀσφαλίζου σεαυτόν, μήποτε τούτους ζηλώσας, τὴν αὐτὴν και αὐτὸς ὁδὸν πορεύσῃ, και σὺν αὐτοῖς κληρονομήσῃ τὴν αἰώνιον κόλασιν ἢ πάλιν μὴ ἔγκρατης γενόμενος, ἐπαρθῇ κατ' αὐτῶν, και εἰς ὑψηλοφροσύνην ἐκπέσῃ, και ἔσῃ ὑποχείριος των ἐχθρῶν"

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ' (Να προτιμούμε την δύσκολη αρετή και όχι την εύκολη κακία)

ἀλλὰ σεαυτῷ πρόσεχε, καὶ φύλαξον τὴν ψυχὴν σου σφόδρα οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς ἐξ ἔργων ἑτέρων δικαιούμεθα ἢ κατακρινόμεθα, ἀλλ' ὅταν εἴσαχθωμεν ἐνώπιόν του κρατοῦ γυμνοὶ καὶ τετραχλησμένοι, ἕκαστος περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει, καὶ τὸ ἴδιος φορτίον βαστάσει" διὸ καλὸν ἑαυτῷ προσέχειν αἰεὶ, καὶ μιμείσθαι τοὺς κατὰ Θεὸν πολιτευσαμένους, καὶ πρὸς ἐκείνους ἀποβλέπεις καὶ ἀφομοιοῦν ἑαυτόν.

Τοὺς δὲ καταφρονοῦντας τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, καὶ τὸ σχῆμα μόνον περιποιοῦντας ἑαυτοῖς, μὴ ζηλοῦν, ὅπως μὴ ὁμοιωθῆς στρατιώτῃ συσχεθέντι ὑπὸ τῶν ἐναντίων, ὃς τὴν μὲν σφραγίδα ἔχει τοῦ Βασιλέως, δουλεύει δὲ τοὺς ἐχθροὺς του Βασιλέως· ἀψευδὴς γὰρ καὶ εἰπων «Ἀμὴν λέγω ὑμῖν πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας». Φύλλοις γὰρ ἔοικε τὸ σχῆμα, καρπῷ δὲ τὸ ἔργον. Μὴ οὖν προσχῆς τῷ ἐκτὸς σχήματι καὶ ζηλώσης αὐτοὺς εἰπων πρὸς ἑαυτὸν οὐκ εἰ σὺ κρείσσων τῶν τοιούτων περιπιπτόντων τοῖς πάθεσιν, ἀλλ' ἐννόησον τὸ γεγραμμένον, ὅτι ἐν μεγάλῃ οἰκίᾳ οὐκ εἰσὶ σκεύη χρυσὰ μόνον καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα καὶ ἃ μὲν εἰσιν εἰς τιμὴν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν. Ἐὰν οὖν παρακούσης τοῦ Κυρίου τὰ τῆς ἁμαρτίας ἔργα ἐπιμελῶν, ἔση σκεῦος ἄτιμον" εἰ δὲ τὰ τοῦ Κυρίου ἔργα πράσσεις, ἔση σκεῦος ἐκλεκτόν, ἔντιμον, ἡγιασμένος, εὐχρηστον τῷ δεσπότῃ, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμενον.

Ἄγάπα καλὴν συνοδείαν ἀπὸ δὲ κακῆς συνοδείας ἀποσχοῦ καθότι οὐ γόης, οὐ ληστής, οὐ τυμβωρύχος, οὕτως ἐγεννήθησαν, ἀλλ' ὑπὸ ἀνθρώπων ταῦτα μεμαθήκασιν κατεφθαρμένων τὴν διάνοιαν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ. Ὁ γὰρ Θεὸς πάντα καλὰ λίαν ἐποίησε. Μὴ σὲ τερπέτω λουτρά, καὶ πότοι, καὶ συμβολὴ ἀγορασμῶν, καὶ τρυφή, ἵνα μὴ περιπέσης ἀνηκέστους κινδύνους μέμνησο ἅει τῆς συνοχῆς τῶν ἁμαρτωλῶν, φοβούμενος μήποτε μετ' οὐ πολὺ ἐν τοῖς αὐτοῖς καὶ σὺ καταλογισθῆς. Οὐκ εἰσελήλυθας ποτὲ ἐν οἴκῳ πένθους, καὶ θεασάμενος τὸν κοπετὸν καὶ κλαυθμῶν ἠπειχθῆς ἀποπηδήσας τοῦ οἰκήματος; ἐκ τῶν οὖν προσκαίρων δεῖ τεκμαίρεσθαι τὰ αἰώνια. Φησὶ γὰρ «δίδου σοφῶ ἀφορμὴν, καὶ σοφώτερος ἔσται». Ἀκακίαν ἔχε πρὸς ὑποδοχῆς τῶν ἐντολῶν, τοῦ Θεοῦ, πανουργίαν δὲ πρὸς τὸ ἀποκρούεσθαι τὰς μεθοδίας τοῦ διαβόλου, καὶ ἀποτέμνειν τὰς βλαβεράς συντυχίας, ἵνα σου καὶ ἔσω ἄνθρωπος ἡρεμῇ.

Μὴ συνδιάτριβε μίμοις καὶ γελοιασταῖς, ἵνα μὴ φθαρῇ σου τὰ νοήματα οἱ γὰρ αὐτῶν λόγοι τοὺς ἀκούοντας πλέον τοῦ τῶν ἀσπίδων τοῦ καταβλάπτουσι καὶ τοὺς μὲν πρεσβύτας νεωτερίζειν παρασκευάζουσι, τοὺς δὲ νέους ἔλκουσι πρὸς τὴν τῆς ἀνομίας ἐνέργειαν. Εἰ δὲ ἐν Κοινοβίῳ εἰ καὶ θεωρεῖς τίνας ἀδελφοὺς ἀτάκτως περιπατοῦντας καὶ λαλοῦντας καὶ μὴ ἀρέσκει θεῷ, σὺ μὴ προσχῆς αὐτοῖς ἢ τοὺς λόγους αὐτῶν, ἀλλὰ τὸν Θεὸν ἔχε πρὸ ὀφθαλμῶν σου κατὰ τὸ γεγραμμένον «προωρώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἔστιν ἵνα μὴ σαλευθῶ» καὶ μὴ σοῦ ὑποβάλης καὶ πονηρός, καὶ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι οἱ γέροντες οὗτοι, καὶ χρονίσαντες ἐν τῷ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ' (Να προτιμούμε την δύσκολη αρετή και όχι την εύκολη κακία)

Μοναστηρίων καὶ τῇ ἀσκήσει, κακῶς ἀναστρέφονται, τί ποιήσω ἐγὼ γεωτερος ὢν; ἀλλ' ἄκουσον τοῦ Κυρίου λέγοντος «πολλοὶ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί» καὶ πάλιν «εἰ ὀλίγοι οἱ σφζόμενοι».

Γενοὺ οὖν καὶ σὺ ἐκ τῶν ἐκλεκτῶν καὶ τῶν ὀλίγων, καὶ μὴ τῶν πολλῶν καὶ ἀπολλυμένων. Οἱ γὰρ ποιοῦντες τὸ πονηρόν, εἴτε ἐν κοινοβίῳ, εἴτε ἐν ὁλωδήποτε τόπο ὑπάρχουσιν, οὗτοι εἰσιν υἱοὶ τοῦ πονηροῦ, οἵτινες ἀφομοιοῦνται τοῖς ζιζανίοις τοῖς ἀναμέσον του σίτου. Σὺ οὖν γενου σίτος, ἓνα συναχθῆς εἰς τὰς ἀποθήκας τοῦ Κυρίου, καὶ μὴ ὡς ζιζάνιον κατακαῆς πυρὶ ἀσβέστω. Ἐναλόγισαι δὲ ὅτι ὁ δίκαιος Λῶτ ἐν Σοδόμοις κατώκει, ἀλλ' οὐ συναπήχθη τῇ ἐκείνων φιληδονία καὶ ἀσελγείᾳ διὸ καὶ ἐσώθη, καθὼς γέγραπται «βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ καὶ δίκαιος ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀθέσμοις ἔργοις ἐβασάνιζε καὶ ἐπάγει οἶδε Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμῶν ρύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέρας κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν» καὶ τὰ ἐξῆς.

Οὗτος μὲν οὖν τοιούτοις συνοικῶν, οὐ συναπώλετο αὐτοῖς. Ὁ δὲ Γιεζὴ τῷ Προφῆτῃ Ἐλισσαῖο ἔλειτουργεῖ καὶ ἡμαρτεν' ὁμοίως καὶ Σαμουὴλ τῷ Ἡλεὶ παρέμενε, καὶ τοῖς τέκνοις αὐτοῦ συναναστρέφετο κακεῖνων ἀπολεσθέντων, οὗτος διεσώθη, ὅτι ἠγάπα τὸν Κύριον ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐζήλου τὰς ὁδοὺς τῶν ἀνόμων ὁ δὲ Ἰούδας, σὺν τοῖς μαθηταῖς τῷ Κυρίῳ ἠκολουθεῖ, καὶ παρέδωκεν αὐτὸν εἰς χεῖρας ἀνόμων.

Ὡς τὲ οὖν δεῖ ἕκαστον ἡμῶν ἐαυτῷ προσέχειν ἀεὶ καὶ εἰ μὲν δικαίοις συνοικοῦμεν, ἀφορῶντες εἰς αὐτούς, δικαίως καὶ αὐτοὶ ζήσομεν, ἐγγύθεν ἔχοντες τὰ τῆς ἀρετῆς ὑποδείγματα εἰ δὲ ἀμαρτωλοῖς, σπουδάσωμεν οὐχὶ μόνον μὴ ζηλώσαι τὰ ἔργα ἐκείνων, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἀφορμὴς αὐτοῖς παρασχεῖν σωτηρίας, διὰ τῆς ἀγαθῆς ἡμῶν ἀναστροφῆς. Εἰ δὲ τίς εἶπε ὅτι ἀσθενὴς εἰμι καὶ ὀλίγωρος, καὶ ὑπὸ τῶν ἀπροσεχῶν ἀνθρώπων εὐκόλως εἰς τὰ πονηρὰ καταφέρομαι, οὗτος ταῖς θεαῖς προσεχέτω γραφαῖς, καὶ ζηλουτῶ τὴν πολιτείας τῶν Ἁγίων Πατέρων, καὶ ἔσται παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις εὐδόκιμος. Παραβαλέτω δὲ καὶ ἀνθρώποις φοβουμένοις τὸν Κύριον, οἵτινες τὰς ψυχὰς θεραπεύουσι, καὶ πᾶν το παρ' ἐκείνων λεγόμενον μετὰ πόθου δεχέσθω, καὶ ἐπ' ἔργων δεικνύτω καὶ καρποφορήσει συντόμως. Λέγει γὰρ ἡ γραφή «ἐπερώτησαν τὸν πατέρα σου, καὶ ἀναγγελεῖ σοὶ τοὺς πρεσβυτέρους σου καὶ ἐροῦσι σοί».

Χρὴ δὲ γινώσκειν ὅτι ὁ ἐν κοινοβίῳ ὢν, καὶ ἀμελῶν τῆς ἐαυτοῦ σωτηρίας καὶ τὰ ἐναντία ἔργα διαπραττόμενος, βαρυτάτην ἔξει τὴν κόλασιν, οὐ μόνον ὑπὲρ ἐαυτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῶν δι' αὐτοῦ ἀπολλυμένων ψυχῶν, αἷς ραθυμίας καὶ κακίας τύπος ἐγένετο. Ἰάλιν δὲ καὶ ἐπιμελούμενος τῶν ἀρετῶν καὶ τῆς ἰδίας σωτηρίας φροντίζων, μεγάλης δόξης ἐν οὐρανοὺς ἀξιωθήσεται, ὅτι τύπον ἐαυτὸν ἑναρετου βίου παρέσχε τοῖς ἀδελφοῦς αὐτοῦ,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ΄ (Να προτιμούμε την δύσκολη αρετή και όχι την εύκολη κακία)

καὶ τῶν ἀμελεστέρων τὴν προθυμίαν διήγειρε πρὸς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν, διὰ τῆς οἰκείας σπουδῆς. Καθάπερ γὰρ ὁ ἐν παρατάξει πολέμου πρῶτος ἀγωνισάμενος, καὶ τὴν τῶν ἐναντίων φάλαγγα διακόψας, ὑπὲρ τοὺς ἄλλους τιμᾶται, οὕτω καὶ παρὰ θεῶ μειζόνως δοξασθήσεται καὶ νήφων εἰς τὸ ἔργον Κυρίου, καὶ πολλοῖς ὠφελείας παρέχων ὑπόδειγμα.

Ερμηνεία

ΑΓΑΠΗΤΕ, όταν ίδης τους γεροντοτέρους Μοναχούς να παραμελούν τα καθήκοντά τους, πρόσεχε και φύλαττε τον εαυτόν σου, μη τυχόν τους μιμηθής και ακολουθήσης τον δρόμον τους, και τότε, κληρονομήσης μαζί των την αιώνιον κόλασιν. Η πάλιν, πρόσεξε μη τυχόν αναδειχθής εγκρατής και ούτω υπερηφανευθής εις βάρος των και περιπέσης εις υψηλοφροσύνην, οπότεν θα γίνης υποχείριος του εχθρού. Να επαγρυπνής εις τον εαυτόν σου και να περιφρουρήσης πάρα πολύ την ψυχήν σου· διότι ημεῖς ούτε θα δικαιωθώμεν, ούτε θα κατακριθώμεν από τα έργα των άλλων, αλλά όταν θα οδηγηθώμεν ενώπιον του Κριτού, γυμνοι και αρπαγμένοι από τον τράχηλον, ο κάθε ένας θα δώση λόγον μόνον δια τον εαυτόν του, και θα σηκώση το φορτίον των προσωπικών του αμαρτιών. Δι' αυτό είναι καλόν να προσέχωμεν πάντοτε τον εαυτόν μας, να μιμούμεθα εκείνους, που έχουν πολιτευθή κατά Θεόν, πρὸς αὐτοὺς να στρέφωμεν τα βλέμματά μας και να προσπαθώμεν να ομοιάσωμεν προς αυτούς.

Αυτούς δε που παραμελούν την σωτηρίαν της ψυχῆς των και φροντίζουν μόνον διά την εξωτερικήν των εμφάνισιν, να μη τους ζηλεύης, διά να μη ομοιάσης με στρατιώτην, συλληφθέντα από τους εχθρούς, ο οποίος έχει μεν την σφραγίδα του Βασιλέως, δουλεύει όμως εις τους εχθρούς του Βασιλέως, διότι δεν λέγει ψέμματα εκείνος, που εἶπε: «Αλήθεια λέγω εις σάς εκείνος που διαπράττει την αμαρτίαν είναι δούλος της αμαρτίας» (Ιωάν. η', 34). Διότι το σχῆμα ομοιάζει με τα φύλλα, ενώ τα έργα με τον καρπὸν του δένδρου. Μὴ προσέξης λοιπὸν την εξωτερικὴν εμφάνισιν και ζηλεύσης να τους μιμηθής δικαιολογούμενος προς τον εαυτόν σου· δεν είσαι συ καλύτερος από αυτούς που περιπίπτουν εις τα πάθη, αλλά φέρε εις τον νούν σου το νόημα του ρητου, ότι εις μίαν μεγάλης οικίαν δεν υπάρχουν μόνον χρυσά και αργυρά σκεύη, αλλά και ξύλινα και πήλινα και άλλα μὲν έχουν αξίαν, ενώ άλλα δεν έχουν. Εάν λοιπὸν παρακούσης τον Κύριον και επιτελέσης τα έργα της αμαρτίας, θα είσαι σκεύος χωρίς αξίαν. Εάν, όμως, πράττης τα έργα του Κυρίου, θα είσαι σκεύος εκλεκτόν, με

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ΄ (Να προτιμούμε την δύσκολη αρετή και όχι την εύκολη κακία)

τιμήν, με αγιότητα, χρησιμοποιούμενον καλώς από τον Δεσπότην, έτοιμος για κάθε καλόν έργον.

Να αγαπάς την καλήν συναναστροφήν να φεύγης δε μακράν από την κακήν καθόσον ούτε ο μάγος ούτε ο ληστής, ούτε αυτός που ανοίγει τους τάφους και κλέπτει τους νεκρούς, εγεννήθησαν τοιούτοι, αλλ' έμαθαν τα εγκλήματα αυτά από ανθρώπους, των οποίων η διάνοια έχει τελείως διαστραφή υπό του σατανά. Διότι ο Θεός εδημιούργησε τα πάντα πάρα πολύ καλά. Ας μη σε ευχαριστούν τα λουτρά και τα ποτά, και ο θόρυβος από τας συγκεντρώσεις των αγορών, και η απόλαυσις, διά να μη περιπέσης εις φοβερούς κινδύνους: να ενθυμήσαι πάντοτε την θλίψιν των αμαρτωλών, φοβούμενος μήπως και συ μετ' ολίγον καταδικασθής εις τας ιδίας τιμωρίας.

Δεν έτυχε ποτέ να εισέλθης εις οικίαν, που πενθούν εξ αιτίας θανάτου, και μόλις ήκουσες τον θρήνον και τα κλάματα να βιασθής να εξέλτης από το σπίτι; Από τα πρόσκαιρα λοιπόν πρέπει να συμπεραίνωμεν διά τα αιώνια. Διότι, ως λέγει και η Παλαιά Διαθήκη, «δίδε αφορμήν εις τον σοφόν και θα γίνη σοφώτερος» (Παροιμ. θ', 9). Να ακούς χωρίς δυσφορίαν τας εντολάς του Θεού και να αποκρούης, με κάθε τρόπον, τας πονηράς μεθόδους του διαβόλου, και να αποκόπτης τας βλαβερές συναναστροφάς, διά νά έχη ηρεμίας ο εσωτερικός σου άνθρωπος.

Να μη συναναστρέφεις με θεατρίνους και γελωτοποιούς, διά να μη διαφθαρούν αι σκέψεις σου· διότι τα λόγια των τύπων αυτών καταστρέφουν αυτούς που τα ακούουν, φοβερώτερον και από το δηλητήριο της ασπίδος*, κάμνουν δε τους γέροντας να συμπεριφέρονται ως νέοι τους δε νεωτέρους τους παρασύρουν εις την εκτέλεσιν παρανόμων πράξεων. Εάν, πάλιν, διαμένης εις Κοινόβιον και βλέπης μερικούς αδελφούς να περιπατούν απροσέκτως και να λέγουν όσα δεν είναι αρεστά εις τον Θεόν, συ καθόλου να μη προσέχης εις αυτούς και εις όσα λέγουν, αλλά να έχης διαρκώς προ των οφθαλμών σου τον Θεόν, κατά την υπόδειξιν του ρητου «έβλεπον διαρκώς εμπρός μου τον Κύριον ιστάμενον εις τα δεξιά μου, διά νά μή παραπατήσω» (Ψαλμ. ιε', 8). Να μη σου βάλη ο πειρασμός εις τον νούν σου και είπης μέσα σου αυτοί οι γέροντες, αν και έχουν γηράσει εις το Μοναστήριον και εις την άσκησιν, εν τούτοις διάγουν κακώς, τι θα κάνω τότε εγώ που είμαι νεώτερός των; Ακουσε τότε τον Κύριον,

* Η ασπίς είναι είδος όφews πολύ δηλητηριώδους, του οποίου το δήγμα είναι: θανατηφόρον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ' (Να προτιμούμε την δύσκολη αρετή και όχι την εύκολη κακία)

που λέγει· «πολλοί είναι οι προσκεκλημένοι, ολίγοι όμως οι εκλεκτοί» (Ματθ. κβ', 14), όπως επίσης και ότι «οι σωζόμενοι είναι ολίγοι» (Λουκ. ιγ', 23). "

Γίνε, λοιπόν, και συ ένας από τους εκλεκτούς και τους ολίγους και μη ανήκης εις τους πολλούς και τους χαμένους. Διότι εκείνοι, που κάμνουν το πονηρόν, είτε ζούν εις Κοινόβιον, είτε οπουδήποτε αλλού, είναι τέκνα του πονηρού, που όμοιάζουν με τα ζιζάνια εις το σιτάρι. Συ λοιπόν να γίνης σιτάρι, διά να συγκομισθης εις τας αποθήκας του Κυρίου και να μη κατακαής ως ζιζάνιον (Ματθ. ιγ', 25-30) εις το πυρ το άσβεστον. Σκέψου, ότι ο δίκαιος Λώτ κατοικούσεν εις τα Σόδομα, αλλά δεν τον παρέσυρεν η φιληδονία και η ασέλγεια των Σοδομιτών: δι' αυτό και εσώθη, όπως αναφέρει η Αγία Γραφή «διότι με τα μάτια και τα αυτιά κατοικών μεταξύ αυτών και δίκαιος, έβασάνιζε καθημερινώς με τας ανηθίκους πράξεις που έβλεπε και ήκουε την δικαίαν ψυχήν του». Και καταλήγει εις το συμπέρασμα ή Αγ. Γραφή: «Ο Κύριος γνωρίζει να διασώζη τους ευσεβείς από τους πειρασμούς και να κολάζη τους αδίκους, κατά την ημέραν της Κρίσεως», και τα εν συνεχεία αναφερόμενα.

Αυτός λοιπόν ο Λώτ καίτοι συγκατοικούσε με τοιούτους άνηθίκους ανθρώπους, δεν εχάθη μαζί με εκείνους. Αντιθέτως, ο Γιεζή υπηρέτει τον Προφήτην Ελισσαίον και ήμάρτησε (Δ' Βασ. ε', 20-27). Ομοίως και ο Σαμουήλ παρέμενε μαζί με τον Ηλεί και συνανεστρέφετο με τα παιδιά του και όταν εκείνα εχάθησαν (Α' Βασ. δ', 1--22), αυτός εσώθη, επειδή ηγάπα τον Κύριον πραγματικώς και δεν επηρεάζετο από τα παραδείγματα των ανόμων. Και ο Ιούδας ήκολούθει τον Κύριον και τους μαθητές και όμως τον παρέδωσεν εις τα χέρια των παρανόμων.

Ώστε κάθε ένας από ημάς πρέπει να προσέχη πάντοτε τον εαυτόν του και εάν μεν συγκατοικώμεν με δικαίους, ας παρακολουθώμεν την ζωής των και ας ζήσωμεν και οι ίδιοι ενάρετα, εφ' όσον έχομεν τόσον κοντά μας τα παραδείγματα της αρετής: εάν όμως συγκατοικώμεν με αμαρτωλούς, ας φροντίσωμεν όχι μόνον να μη μιμηθώμεν τα έργα των, αλλά, με την καλήν μας διαγωγήν, ας προσπαθήσωμεν να τους προσφέρωμεν άφορμάς σωτηρίας.

Εάν δε κανείς είπη, ότι εγώ είμαι ασθενής και αμελής και παρασύρομαι ευκόλως εις πονηρά έργα από απροσέκτους ανθρώπους, αυτός ας στρέψη ολόκληρον την προσοχής του εις τας θείας Γραφάς και ας μιμηται την ζωήν των αγίων Πατέρων, οπότεν θα προκόψη και θα τον εκτιμήσουν και ο Θεός και οι άνθρωποι. Ας επισκέπτεται δε και ανθρώπους που σέβονται και φοβούνται τον Θεόν, οι οποίοι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ' (Να προτιμούμε την δύσκολη αρετή και όχι την εύκολη κακία)

υπηρετούν τας ψυχάς και ας δέχεται μετά πόθου τα λεγόμενά των, φροντίζων να τα εφαρμόση εμπράκτως τότε ασφαλώς συντόμως θα καρποφορήση. Διότι και η Αγία Γραφή συμβουλεύει: «Ερώτησε μετ' ενδιαφέροντος τον πατέρα σου και θα σου φανερώσης τους γεροντοτέρους και θα σου είπουν» (Δευτερ. λβ', 7).

Πρέπει δε να γνωρίζωμεν, ότι αυτός, που ζή εις Κοινόβιον και δεν φροντίζει για την σωτηρίας του, αλλ' εκτελεί έργα αντίθετα, θα έχη βαρυτάτην κόλασιν, όχι μόνον εξ αιτίας των σφαλμάτων του, αλλά και δι' εκείνας τας ψυχάς, που οδηγούνται εις την απώλειαν εξ αιτίας του και διά τας οποίας έγινε πρότυπον οκνηρίας και κακίας. Εκείνος, πάλιν, που καλλιεργεί τας αρετάς και φροντίζει για την σωτηρίαν της ψυχής του, θα αξιωθή να απολαύση εις τους ουρανοὺς μεγάλης δόξαν, διότι ανεδείχθη εις τους αδελφούς του πρότυπον εναρέτου βίου και διήγειρε, διά του προσωπικού του ζήλου, την προθυμίαν των αμελεστέρων πρὸς ἐργασίαν των εντολῶν. Δηλαδή ὅπως ακριβῶς εκείνος, που αγωνίζεται πρώτος εις την πολεμικῆς παράταξιν και διασπάσει την φάλαγγα των εχθρῶν, τιμάται περισσότερον ἀπὸ τους ἄλλους, τοιοῦτοτρόπως θα δοξασθῇ ἀπὸ τον Θεόν πάρα πολύ και εκείνος, που αγρυπνεῖ διά να επιτελέσῃ το ἔργον του Κυρίου, και, ως εκ τούτου, χρησιμεύει εις τους πολλούς παράδειγμα ψυχικῆς ωφελείας.

Γ'. Αντιόχου του Παντέκτου

ΩΣΠΕΡ ἡ σφῆκα τοὺς πόνους τῶν μελισσῶν ἐσθίει, οὕτω καὶ ράθυμος ἀδελφὸς ἀχρειοῖ συνοδείας ἐνάρετον ὕπαρξιν καὶ ὡς πὲρ δειλὸς στρατιώτης τὰς χεῖρας τῶν πολεμίων ἐκλύει, οὕτω καὶ Μοναχὸς ἀμελὴς τὴν τῶν ἀδελφῶν προθυμίαν χαυνοὶ διὸ καὶ μεγίστην ἐκ θεοῦ τιμωρίαν λήψεται. Κρεῖσσον οὖν ἔστιν, ἀγαπητοί, οἰκεῖν μετὰ ὀλίγων εὐαρέστων Θεῷ, ἥπερ μετὰ πολλῶν καταφρονούντων τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου. “Ὅπου γὰρ φόβος Κυρίου, ἐκεῖ καὶ ἀγάπη καὶ ὁμόνοια, καὶ ὁ Θεὸς οἰκεῖ ἐν μέσῳ αὐτῶν ὅπου δὲ ἄφοβια Θεοῦ, ἐκεῖ ἔρις καὶ ζῆλος καὶ ὅπου ζῆλος, ἤτοι φθόνος, ἐκεῖ ὁ πονηρὸς ἐναβρύνεται.

Αἴρετωτερον οὖν ἔστι μετὰ ὀλίγων καλῶν διαγεῖν, ἢ μετὰ πλήθους ἀχρήστων, καθὼς καὶ αἱ θεαὶ γραφαὶ παραδεδώκασιν ἡμῖν. Φησὶ γὰρ ὁ Παροιμιαστής «μὴ ἐπιθύμει πλῆθος ἀχρήστων, εἰ μὴ ἔστι φόβος Κυρίου μετ' αὐτῶν». Κρεῖσσων γὰρ εἰς δίκαιος, ἢ χίλιοι ἁμαρτωλοὶ «ἐν συναγωγῇ γὰρ ἁμαρτωλῶν ἐκκαυθήσεται πῦρ». Λέγει δὲ καὶ ἕτερος «μὴ ἐπιθύμει πλῆθος ἄχρηστον, καὶ ἐὰν πληθυνθῶσι, μὴ εὐφραίνου ἐπ' αὐτούς,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ΄ (Να προτιμούμε την δύσκολη αρετή και όχι την εύκολη κακία)

εἰ μὴ ἔστι φόβος Κυρίου μετ' αὐτῶν" μὴ ἐμπιστεύσης τῇ ζωῇ αὐτῶν" στενάξεις γὰρ πένθει ἄώρῳ" κρείσσων γὰρ εἷς δίκαιος ποιῶν τὸ θέλημα Κυρίου, ἢ ἔχειν τέκνα ἄσεβῃ ἀπὸ γὰρ ἑνὸς συνετοῦ συνοικισθήσεται πόλις».

Ερμηνεία

ΟΠΩΣ ΑΚΡΙΒΩΣ η σφήκα τρώγει τους κόπους των μελισσών, τοιουτοτρόπως και εις το Κοινόβιον ένας σκνηρός αδελφός βλάπτει την ύπαρξιν έναρέτου συνοδείας και καθώς και δειλός στρατιώτης παραλύει τα χέρια των συμπολεμιστών του, τοιουτοτρόπως και ο αμελής Μοναχός ελαττώνει την προθυμίαν των αδελφών και δι' αυτό θα λάβη μεγίστην τιμωρίαν από τον Θεόν. Είναι λοιπόν, αγαπητοί μου, καλύτερον να κατοική κανείς με ολίγους, που ευαρεστούν τον Θεόν, παρά με πολλούς που καταφρονούν τας εντολάς του Κυρίου. Διότι όπου υπάρχει φόβος Κυρίου, εκεί θα υπάρχη και ομόνοια και αγάπη και ο Θεός θα κατοική εις το μέσον αυτών. Όπου όμως οι άνθρωποι δεν φοβούνται τον Θεόν, εκεί επικρατεί φιλονεικία και φθόνος και όπου υπάρχει φθόνος, εκεί ο πονηρός ευχαριστείται.

Είναι λοιπόν προτιμότερον να ζώμεν με ολίγους καλούς, παρά με πλήθος αχρήστων, καθώς μας παρέδωσαν και αι Θείαι Γραφαί. Σχετικά μās λέγει ο συγγραφεύς των Παροιμιών: «να μη επιθυμής πλήθος αχρήστων, εφ' όσον ο φόβος του Κυρίου δεν υπάρχει εις τας ψυχάς των». Διότι είναι καλύτερος ένας δίκαιος, παρά χίλιοι αμαρτωλοί, επειδή «εἰς συγκέντρωσιν αμαρτωλῶν θα ανάψῃ φωτιά» (Σοφ. Σειρ. ιστ', 1-7). Άλλος πάλιν λέγει: «να μη επιθυμής πλήθος ἀχρηστον και εἰάν ἀκόμη πληθυνθούν, να μη χαίρεσαι δι' αυτούς, εφ' όσον δεν υπάρχει εις αυτούς ο φόβος του Κυρίου: να μη ἐμπιστευθῇς εις την ζωήν των ὥστε να την μιμηθῇς· διότι θα αναστενάξης ἀπὸ πρόωρον πένθος εἶναι δηλαδή καλύτερος ένας δίκαιος, που εκτελεῖ το θέλημα του Κυρίου, παρά να ἔχῃς τέκνα ἀσεβῇ, επειδή ἀπὸ ἑνα συνετόν θα δημιουργηθῇ πόλις».

Δ'. Του 'Αββά Μάρκου

ΟΤΑΝ ἴδῃς δύο κακοὺς ἔχοντας πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης, γίνωσκε ὅτι ὁ ἕτερος τῶ ἐτέρῳ συνεργεῖ πρὸς τὸ θέλημα. Ὑψηλόφρων καὶ κενόδοξος ἡδέως ἀλλήλοις συναλλάσσουσιν ὁ μὲν γὰρ δουλικῶς ὑποπίπτοντα ἐπαινεῖ τὸν κενόδοξον δ δέ, συνεχῶς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ΄ (Να προτιμούμε την δύσκολη αρετή και όχι την εύκολη κακία)

ἐπαινοῦντα, μεγαλύνει τὸν ὑψηλόφρονα' ὧν πόρρω ἀφίστατο ἵνα μὴ τῆς ἐξ αὐτῶν βλάβης μετάσχης.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ἴδης δύο κακοὺς να ἔχουν μεταξύ των ἀγάπην, να εἶσαι βέβαιος ὅτι βοηθεῖ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, διὰ να εκπληρώσουν τὸ κακὸν θέλημά των. Ὁ ὑψηλόφρων καὶ ὁ κενόδοξος με ευχαρίστησιν συναναστρέφονται μεταξύ των διότι ὁ μὲν ὑψηλόφρων ἐπαινεί τὸν κενόδοξον, ἐπειδὴ υποκλίνεται δουλικῶς ἐμπροσθέν του· ὁ δε κενόδοξος, πάλιν, ἐξυψώνει τὸν ὑψηλόφρονα, ἐπειδὴ συνεχῶς τὸν ἐπαινεί καὶ ἀπὸ τοὺς δύο να ἀπομακρύνεσαι, διὰ να μὴ λάβης μέρος εἰς τὴν ζημίας που προέρχεται ἐξ αὐτῶν.

Ε'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε γέροντα λέγων· ἐὰν τίνας ἴδω τῶν μετ' ἐμοῦ ἀνακάμπτοντας ἐν τῷ κόσμῳ, πῶς δύναμαι μὴ σκανδαλισθῆναι ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ὁφείλεις σκοπεῖν τοὺς κύνας τοὺς θηρεύοντας τοὺς λαγῶνους ὥς πὲρ γὰρ ἐκεῖ εἷς ἐκ τῶν κυνῶν ἰδὼν τὸν λαγῶν ἐπιδιώκει, ἕως οὗ φθάσῃ μὴ ἐμποδισθεῖς, οἱ δὲ λοιποὶ, οὐ τὸν λαγῶν, ἀλλὰ τὸν κύνα μόνον τὸν ἐπιδιώκοντα δρῶντες ἕως μὲν τινὸς συντρέχουσι καὶ αὐτοὶ ὕστερον δὲ κατανοήσαντες, ἀνακάμπτουσιν εἰς τὰ ὀπίσω· ἐκεῖνος δὲ καὶ ἑωρακὼς τὸν λαγῶν καὶ καταδιώκων, οὐ παύεται τοῦ δρόμου, ἕως οὐ φθάσῃ, μὴ ἀφορῶν εἰς τοὺς ἀνακάμπσαντας, μήτε τῶν κρημνῶν, καὶ ὑλῶν, καὶ κέντρων φροντίζων, ἢ ὑπ' αὐτῶν ὅλως ἐμποδιζόμενος, ἀλλὰ τοῦ σκοποῦ τοῦ δρόμου διηνεκῶς ἐχόμενος, καὶ πρὸς μόνον ἀφορῶν τὸν ὑπ' αὐτοῦ διωκόμενον οὕτω καὶ ὁ τὸν δεσπότην Ἰησοῦν ἐπιζητῶν καὶ καταλαβεῖν ἐπείγόμενος, τὸ σταυρῷ ἀδιαλείπτως προσέχων, πάντα παρορά, καὶ ὑπερβαίνει τὰ συναντώντα σκάνδαλα, ἕως οὐ φθάσῃ τὸν σταυρωθέντα, καὶ κατάσχη αὐτὸν ζῶντα καὶ μένοντα.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ἠρώτησε Γέροντα:

- Πάτερ, εἰάν ἴδω μερικοὺς ἀπὸ τὴν συνοδείαν μου να ἐπιστρέφουν εἰς τὸν κόσμον πῶς ἢ μπορῶ να μὴ σκανδαλισθῶ;

- Πρέπει να σκεφθῇς – ἀπήντησεν ὁ Γέρων – τοὺς σκύλους, που κυνηγοῦν λαγούς. Ὅταν ἓνας σκύλος ἀντιληφθῇ τὸν λαγόν, τὸν καταδιώκει, ἕως ὅτου κατανικήσῃ κάθε

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ΄ (Να προτιμούμε την δύσκολη αρετή και όχι την εύκολη κακία)

εμπόδιον και τον φθάση, ενώ οι υπόλοιποι σκύλοι, επειδή δεν βλέπουν τον λαγόν, αλλά μόνον τον σκύλον, που τον καταδιώκει, τρέχουν και αυτοί μαζί του ολίγον, μόλις όμως καταλάβουν επιστρέφουν οπίσω. Ενώ εκείνος που είδε τον λαγόν και τον καταδιώκει, δεν σταματά, μέχρις ότου τον φθάση, χωρίς να προσέχη αυτούς που επέστρεψαν και χωρίς να λογαριάζη τα δένδρα, τα αγκάθια και τους κρημνούς, από τα οποία καθόλου δεν εμποδίζεται, αλλά κατευθυνόμενος διαρκώς από τον σκοπόν του κυνηγίου και αποβλέπων εις τον καταδιωκόμενον λαγόν τρέχει συνεχώς. Τοιουτοτρόπως και εκείνος που επιζητεί τον Δεσπότην ημών Ιησούν και βιάζεται να τον φθάση: προσέχει διαρκώς εις τον Σταυρόν του Κυρίου, τα παραβλέπει όλα, ξεπερνά τα σκάνδαλα, που συναντά, μέχρι να φθάση τον Σταυρωθέντα, και τον κρατήση εις την ψυχήν του ζώντα και διαμένοντα.

ΣΤ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΤΟΥΣ ἀμελεστέρους ἀδελφοὺς κατὰ τῶν σπουδαιοτέρων ἐφοπλίζειν ἐπείγεται ὁ ἐχθρὸς ἀλλ' οἱ σπουδαιότεροι, εἰ προσέχουσι, διὰ τῶν ἀμελεστέρων εὐρίσκουσιν ἐργασίαν, βαστάζοντες αὐτῶν τὰ ἀσθενήματα διὰ τὸν Κύριον. Ὁ ποιῶν ἔλεος τῷ πλησίον, εὐρήσει ἔλεος παρὰ Κυρίου· ἀνίλεως δὲ ἡ κρίσις τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος. Μὴ συνέλθῃς ἀδελφῷ σου εἰς ἀμαρτίαν· σπούδασον δέ, εἰ δύνη, καὶ αὐτὸν ρύσασθαι ἐξ αὐτῆς, ὅπως ζήσεται ἡ ψυχὴ ὑμῶν ἐν Κυρίῳ ἔστω ὁ φόβος τοῦ θεοῦ πρὸ ὀφθαλμῶν σου διὰ παντός, καὶ ἀμαρτία οὐ κυριεύσει σου.

Ερμηνεία

Ο ΕΧΘΡΟΣ φροντίζει να οπλίζει τους αμελεστέρους αδελφούς εναντίον των σπουδαιοτέρων αλλ' οι σπουδαιότεροι, εάν προσέχουν, ευρίσκουν πνευματικήν εργασίαν από τους αμελεστέρους, βαστάζοντες τας αδυναμίας των, χάριν του Κυρίου. Εκείνος, που ευσπλαγχνίζεται τον πλησίον, θα εύρη ευσπλαχνικόν τον Κύριον απέναντί του. Η κρίσις θα είναι σκληρά δι' εκείνον που δεν επέδειξεν ευσπλαγχνίαν. Να μη βοηθήσης τον αδελφόν σου εις το να διαπράξη αμαρτίαν φρόντισε δε, εάν ήμπορης, να τον προφυλάξης, διά να ζήση η ψυχή σας ενώπιον του Κυρίου. Ο φόβος του Κυρίου ας ευρίσκεται συνεχώς εμπρός εις τα μάτια σου, και η αμαρτία ποτέ δεν θα σε κυριεύση.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ΄ (Να ακολουθούμε την δύσκολη αρετή και όχι την εύκολη
κακία)

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ'

(Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

Περὶ τοῦ ὅτι τοὺς προσιόντας τὴ μοναδικὴν πολιτείαν μετὰ πολλῆς δοκιμασίας δεῖ δέχεσθαι· οἱ γὰρ μετὰ δοκιμασίας εἰσδεχθέντες, ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ δοκιμώτατοι ἀποβαίνουσι τίνα τὰ αὐτοὺς δεῖ ἐπιτρέπειν.

Περὶ τοῦ ὅτι πρέπει νὰ δεχόμεθα τοὺς προσερχομένους εἰς τὴν μοναχικὴν πολιτείαν κατόπιν πολλῆς δοκιμασίας διότι οἱ εἰσελθόντες εἰς τὴν μοναχικὴν πολιτείαν, κατόπιν δοκιμασίας, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γίνονται δοκιμώτατοι· ποῖα πράγματα πρέπει νὰ ἐπιτρέπωμεν εἰς αὐτούς.

Α'. Εν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Παχώμιου

ΝΕΟΣ ἔτι ὢν ὁ Ἅγιος Παχώμιος, καὶ τὴ πρὸς θεὸν ἀγάπη πυρωθεὶς τὴν καρδίαν, Μοναχὸς γενέσθαι προεθυμεῖτο καὶ δὴ μηνυθέντος αὐτῷ Ἀναχωρητοῦ τινὸς ὀνόματι Παλάμωνος, οἰκούντος κατὰ μόνας, παρεγένετο πρὸς αὐτὸν βουλόμενος εἶναι σὺν αὐτῷ καὶ φθάσας ἕως τοῦ κελλίου αὐτοῦ, καὶ τὴ ἐρήμῳ ἐπλησίαζεν, ἤρξατο κρούειν τὴν θύραν καὶ δὲ παρανοίξας, ἔφη πρὸς αὐτὸν τί θέλεις καὶ τίνα ζητεῖς; (ἦν γὰρ ἐκ τοῦ ἐπὶ χρόνος κατὰ μόνας ἀσκέσθαι αὐστηρότερος ὁ γέρων) ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Παχώμιος εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεὸς με ἀπέστειλε πρὸς σε, ἕνα ποιήσης με Μοναχὸν λέγει αὐτῷ ὁ γέρων" οὐ δύνασαι γενέσθαι Μοναχὸς οὐ μικρὸν γὰρ πρᾶγμα ἐστὶ τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ διὸ καὶ πολλοὶ παραγενόμενοι ἐνταῦθα, ὄκλασαντες, οὐχ ὑπέμειναν. Λέγει αὐτῷ ὁ Παχώμιος" οὐχ ἀπάντων ἀνθρώπων αἱ γνώμαι εἰσὶν ὅμοιαι· δέξαι με καὶ ὁ χρόνος σε πληροφορεῖ. "Ἐφη πρὸς αὐτὸν ὁ γέρων" εἶπον σου ὅτι οὐ δύνῃ ἀπελθε ἀλλαχοῦ καὶ ἄσκησον χρόνον τινά· εἴθ' οὕτως παραγίνῃ, καὶ δέχομαί σε καὶ γὰρ ἐγώ, φησιν, ἐνταῦθα διάγων, σκληρὰν ἄσκησιν ἔχω, καὶ οὐδενὸς ἐτέρου χάριτι Θεοῦ μεταλαμβάνω, εἴμη ἄρτου καὶ ἁλατος ἐλαίου δὲ καὶ οἴνου παντελῶς ἀπέχομαι" καὶ ἀγρυπνῶ τὸ ἡμισὺ τῆς νυκτός, εἰς εὐχὴς καὶ μελέτην λογίων Θεοῦ διατελῶν· ἔστι δ' ὅτε καὶ ὅλην τὴν νύκτα.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ Παχώμιος καὶ τὰ αὐστηρῶ τῶν λόγων καταιδεσθεῖς, τὴ θεία χάριτι προθέμενος ἐν τῇ ψυχῇ πάντα πόνον γενναίως ὑπομένειν, ἔφη πρὸς αὐτὸν πιστεύω τῷ Κυρίῳ, ὅτι παρέξει μοὶ δύναμιν καὶ ὑπομονήν, ὥς τὲ καταξιωθῆναι με διὰ τῶν σῶν δσίων εὐχῶν ἐνταῦθα τελειωθῆναι. Τότε διορατικῶ ὀφθαλμῷ κατανοήσας ὁ "Ἅγιος Παλάμων τὴν περὶ τοῦ σωθῆναι πίστιν καὶ προθυμίαν τοῦ Παχωμίου, ἀνοίξας τὴν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ΄ (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

θύραν, εἰσεδέξατο αὐτόν, ἐνδύσας τὸ σχῆμα τῶν Μοναχῶν" καὶ διήγον λοιπὸν ἀμφότεροι ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀσκούμενοι καὶ σχολάζοντες ταῖς προσευχαῖς τὸ δὲ ἔργον αὐτῶν ἦν νήθειν τρίχας καὶ ὑφαίνειν σάκκους ἐργαζόμενοι δὲ ἐκοπίων, κατὰ τὸν. Ἀπόστολος, οὐχ ἔνεκεν τῆς ἑαυτῶν ἀναπαύσεως, οὐδ' ἔνεκεν χρημάτων συλλογῆς, ἀλλ' εἰς διατροφῆς πτωχῶν βλέπων δὲ ὁ Παλάμων τοῦ Παχωμίου τὴν εἰς πάντα ὑπακοὴν καὶ τὴν τῆς ἀσκήσεως προκοπὴν, ἡγαλλιατο σφόδρα καὶ ἐδόξαζε τὸν Θεόν.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ὁ Ἅγιος Παχώμιος ἦτο ἀκόμῃ νέος, ἐθερμάνθη ἡ καρδιά του ἀπὸ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην καὶ ἐπροθυμοποιεῖτο νὰ γίνῃ Μοναχός· ἐπληροφορήθη λοιπὸν δι' ἓνα Ἀναχωρητὴν, ὀνομαζόμενον Παλάμωνα, ὁ ὁποῖος παρέμενε τελείως μόνος. Ἠλθεν ἀμέσως πρὸς αὐτὸν ἐπιθυμῶν νὰ μείνῃ μαζί του.

Ἐφθασε, πράγματι, εἰς τὸ κελλί του, πού ἦτο κοντά εἰς τὴν ἐρήμον, καὶ ἤρχισε νὰ κτυπά τὴν θύραν.

Ὁ Ἀναχωρητὴς ἤνοιξεν ὀλίγον καὶ του εἶπε:

– Τι θέλεις καὶ ποῖον ζητεῖς;

(Ἀς σημειωθῇ, ὅτι ὁ Ἀναχωρητὴς Παλάμων ἀπὸ τὴν μακροχρόνιον, κατὰ μόνας, ἀσκήσιν, εἶχε γίνῃ πολὺ αὐστηρὸς).

Εἰς ἀπάντησιν ὁ Παχώμιος του εἶπεν:

– Ὁ Θεὸς με ἐστείλεν εἰς σέ, διὰ νὰ με κάμῃς Μοναχόν.

– Δεν ἡμπορεῖς νὰ γίνῃς Μοναχός – του ἀπαντᾷ ὁ Γέρων – διότι δὲν εἶναι μικρὸν πράγμα τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ: δι' αὐτὸ καὶ πολλοὶ πού ἐφθασαν μέχρις ἐδῶ, ἐκάμφθησαν ἀπὸ τὰς δυσκολίας καὶ δὲν υπέμειναν μέχρι τέλους. .

Ὁ Παχώμιος του λέγει πάλιν

– Αἱ γνῶμαι ὅλων τῶν ἀνθρώπων δὲν ὁμοιάζουν μεταξύ τῶν δέξαι με καὶ ὁ χρόνος θὰ σε πληροφορήσῃ.

– Σου εἶπον, ὅτι δὲν ἡμπορεῖς – ἐπανέλαβεν ὁ Γέρων: -- Πήγαινε εἰς ἄλλο μέρος νὰ γυμναστῇς ὠρισμένου χρόνον· ὕστερα ἔρχεσαι καὶ τότε σε δέχομαι. Διότι ἐδῶ ἐγὼ περνῶ τὴν ζωὴν μου με σκληράν ἀσκήσιν καὶ δὲν τρώγω, με τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, τίποτε

άλλο, εκτός από ψωμί και αλάτι. Το λάδι και το κρασί ούτε εις το στόμα μου δεν το βάζω.

Αγρυπνῶ τη μισή νύκτα εις προσευχές και εις την μελέτην των λόγων του Θεού: μερικάς, μάλιστα, φοράς και ολόκληρον την νύκτα.

Μόλις ήκουσεν αυτά ο Παχώμιος, κατελήφθη από σεβασμόν από την αυστηρότητα των λόγων και, εμπνεόμενος από την θείαν Χάριν, απεφάσισε, με όλην του την ψυχήν, να υπομείνη γενναίως όλους τους κόπους. Είπε λοιπόν προς τον 'Αββάν Παλάμωνα:

– Πιστεύω εις τον Κύριον, ότι θα μου δώση δύναμιν και υπομονήν, ώστε να αξιωθῶ, διά των οσίων ευχών σου, να τελειώσω εδώ την επίγειον ζωήν μου.

Τότε ο Άγιος Παλάμων αντελήφθη καλώς, με τα διορατικά μάτια της ψυχής του, την πίστιν και την προθυμίαν, που είχεν ο Παχώμιος διά να σωθῇ δι' αυτό λοιπόν του ήνοιξε την θύραν, τον έβαλε μέσα εις το κελλί του και του εφόρεσε το Μοναχικόν σχήμα.

Έκτοτε ηγωνίζοντο και οι δύο μαζί, γυμναζόμενοι εις τα πνευματικά και απασχολούμενοι με τις προσευχάς. Το έργόχειρόν των ήτο να κλώθουν τρίχας και να υφαίνουν σάκκους (τσουβάλια). Κατά την έντολήν του Αποστόλου (Έφεσ. δ', 28), είργάζοντο και εκοπίαζον, όχι διά την ανάπαυσίν των, ούτε διά να συνάξουν χρήματα αλλά διά να διατρέφουν τους πτωχούς. Ο Άγιος Παλάμων, βλέπων την τελείαν υπακοήν του Παχωμίου εις όλα και την προκοπήν εις την άσκησιν, ήτο πάρα πολύ ευχαριστημένος και εδόξαζε τον Θεόν.

Β'. Εν τω αυτώ

ΤΩ Άγίω Παχωμίω εύχή ήν συνεχής το γενέσθαι έπ' αυτό το θέλημα του Θεού και δὴ μετὰ χρόνον τινά, άγρυπνοῦντι αὐτῶ καὶ τὸ αὐτὸ προσευχομένῳ, ὤφθη αὐτῶ "Ἄγγελος Κυρίου λέγων" θέλημα Θεοῦ ἐστὶ τὸ διακονεῖν αὐτῶ, καὶ ἀποκαταλλάσσειν τῷ Θεῷ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος. Τρις δὲ τοῦτο εἰπων, ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ εὐχαριστήσας οὖν τῷ Θεῷ ὁ Παχώμιος, καὶ πληροφορηθεὶς ἐπὶ τῇ πρὸς αὐτὸν γενομένη πάλιν ὀπτασίᾳ, ἤρξατο ὑποδέχεσθαι τοὺς ἐκ μετανοίας προσερχομένους τῷ Θεῷ καὶ μετὰ δοκιμασίας πολλῆς ἐδίδου αὐτοῖς τὸ τῶν Μοναχῶν σχῆμα, ἀπαγορεύων μὲν αὐτοῖς τὰ τοῦ βίου, προβιβάζων δὲ αὐτοὺς κατὰ μέρος ἐν τῇ ἀσκήσει.

Ερμηνεία

[405]

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ΄ (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

Ο ΑΓΙΟΣ ΠΑΧΩΜΙΟΣ προσηύχετο αδιακόπως παρακαλών τόν Θεόν να γίνη εις αυτόν το θέλημά του. Αφού επέρασεν ολίγος καιρός και ενώ άγρυπνούσε και προσηύχετο, εφανερώθη ενώπιόν του Άγγελος Κυρίου και του λέγει:

- Θέλημα του Θεού είναι να Τον υπηρετής και να συμφιλιώνης το ανθρώπινον γένος με τον Θεόν.

Αφού δε ο Άγγελος επανέλαβε τρεις φορές την φράσιν αυτήν, ανεχώρησεν από τον Άγιον.

Τότε ο Άγιος Παχώμιος ηυχαρίστησε τον Θεόν και αφού έπληροφορήθη και πάλιν, εις την ψυχήν του, ότι το όραμα ήτο εκ Θεού, ήρχισε να δέχεται όσους μετενόουν ενώπιον του Θεού και, μετά πολλήν. δοκιμασίαν, έδιδεν εις αυτούς το Μοναχικόν σχήμα εις αυτούς απηγόρευε τας βιοτικές μερίμνας και τους ανεβίβαζε σιγά - σιγά εις την Μοναχικήν άσκησιν.

Γ'. Εν τω βίω της Οσίας Θεοδώρας

Η ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΗ γυναικών Θεοδώρα κόσμο και τοῖς ἐν κόσμῳ ἀποτάξασθαι κρίνασα καὶ σοφωτάταις ἐπινοίαις περνίσαι τὸν ἀπατήσαντα, ἀνδρεῖον σχῆμα περιθεμένη, ὡς ἂν οὕτω λάθοι τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα ταύτην ἐπιμελῶς ζητεῖν μέλλοντα, ἀνδρῶν προσεῖσι κοινοβίῳ, σημείοις ὀκτωκαίδεκα τῆς Ἀλεξανδρέων ἀπέχοντι. Καὶ ἔτι τοῦ πυλῶνος ἔξω τυγχάνουσα, εἰσδεχθῆναι τὴν αὐτὴν ἡξίου καὶ τοῦ ἀριθμοῦ γενέσθαι τῶν ἀσκουμένων" οἱ δέ, οὐ πρότερον ἔφησαν, καὶ τοῦ ἄνδρα τούτοις καὶ οὐχὶ γυναῖκα νομιζομένην, εἰ μὴ παρ' ὅλην νύκτα αἶθριος διαμείνοι καὶ δοκίμιον οὕτω καρτερίας παρασχοι τοῖς ἀδελφοῦς. Ἡ δέ, οὐ μόνον ἡδέως ἐδέξατο τὸ λεχθέν, καὶ ταῦτα μὴ ἀγνοοῦσα ὅτι θηρία πολλά τῆς νυκτὸς προσβάλλει διὰ τὸ τοῦ τόπου ἔρημον τὴν καὶ κομιδὴν ἄγριον, ἀλλὰ καὶ εἰς ἔργον τὸ πραχθὲν ἤγαγε καὶ διανυκτέρευσεν οὕτω προσμένουσα τῶν πυλῶνι: διὸ καὶ ὁ τῷ Δανιὴλ πάλαι καθημερώσας τὴν λεοντείαν ὥμοτητα, αὐτὸς καὶ νῦν τὴν Ὅσιαν προειδῶς εἰς οἶον ὕψος ἀναδραμεῖται τῆς ἀρετῆς, καὶ θηρσὶν ἄληπτον διετήρησεν καὶ αὐτοὶ πείρα καταμαθόντες οἱ Μοναχοί, τὸ συνεῖναι τούτοις θεοφιλεῖς ἔκριναν.

'Ἀσμένως οὖν εἰσδεχθείσης, καὶ τῆς μονῆς προεστῶς ἐντυχῶν αὐτὴ κατὰ μόνας, ἐπιμελῶς ἥρωτα, τίς τὴν εἶη καὶ κατὰ ποίαν δὴ τὴν αἰτίαν πρὸς τὰ τῶν Μοναχῶν παραγένετο μὴ δανείσμασι, φησί, χρεῶν βαρυνόμενος, ἢ φόνῳ τινὸς ἄλλου, ἢ τρέφειν παῖδας ἡπορηκώς, τὸ κοσμικὸν ἀποβαλεῖν σχῆμα προείλου; Δι' οὐδὲν τούτων, ἢ θεοδώρα εἶπεν, ὦ Πάτερ, ἀλλὰ διὰ τὸ σχολᾶσαι μὲ μόνος του κοσμικοῦ θορύβου, καὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ΄ (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

τάς οἰκείας ἀποκλαύσασθαι ἁμαρτίας. Πῶς δὲ καλή; ὁ μέγας ἀνθυπέφερε καὶ ἡ γενναία Θεόδωρος, εἶπεν, ἐμοὶ τὸ ὄνομα καὶ δὲ καὶ μὴ ὑπολάμβανε, ἔφη, ἀδελφὲ Θεόδωρε, ὅτι ἐκτὸς ἔσται σοὶ πόνων ἢ ἐνταῦθα διαγωγὴ ἀλλ' εἰ βούλει τὸν τῆς ὑπακοῆς ζυγὼν ὑπελθεῖν, πάσαις ἴσθι χρεῖαις ὑπηρετήσεων τῶν ἀδελφῶν, οὐ ταῖς ἐν τῇ μονῇ μόνον, οἷον τῶν φυτῶν καὶ λαχάνων ἐπιμελούμενος, ὕδατος τὲ μετακομιδὴ λειτουργῶν καὶ ἀμελητὶ ἄρδων, ἀλλὰ δὴ καὶ ταῖς ἔξω ταύτης διακονούμενος. Καὶ ὅτε χρεῖα καλοίη πρὸς τὴν πόλιν ἀπιέναι, μὴ παραιτούμενος" οὐ μὴν ἔσται σοὶ ταῦτα πρόφασις πρὸς τοὺς ἀσκητικούς πόνους ὀλιγωρεῖν, ἀλλὰ καὶ οὕτω μᾶλλον ἀπαραλείπτως νηστεία δεῖ σὲ προσανέχειν καὶ προσευχή, ψάλλειν τὲ συνήθως καὶ τὴν ἐσπερινῶν δσημέραι καὶ ὀρθρινὴν δοξολογίαν ἐπιτελεῖν πρὸς δέ, καὶ τῶν καλουμένων ὥρων μηδὲ μίαν καταλιμπάνειν. Προσπονεῖσθαι δὲ καὶ γονάτων κλίσει, καὶ οὕτω τρύχεις τὸ σῶμα, διὰ τὰς ἐκεῖθεν τῶν πολεμούντων ἐπιβουλᾶς.

Ταῦτα οὖν ἡ μακαρία ἔνθαισα ταῖς ἀκοαῖς, καὶ ὥς πὲρ τί ψυχῆς εἶναι λογισαμένη ἐντρύφημα, μετὰ πολλῆς αὐτὰ τῆς προθυμίας ἐπηγγείλατο πράττειν καὶ οὕτως ὁμοταγῆς τῶν καλῶ ἐκείνῃ τῶν Μοναχῶν χορῶ γίνεται. Ἐπειδὴ αἱ πρὸς Θεὸν αὐτῆς συνθήκαι τὸ ἄψευδὲς ἔξειν ἔμελλον πάσι τοῖς τῆς σαρκὸς φρονήμασι χαίρειν εἰποῦσα, εὐθὺς ἀπεδύσατο πρὸς τοὺς πόνους, μηδὲνα ὄκνον, μὴ πρόφασιν εἰς διακονίαν προβαλλομένη. "Ἐτεσιν οὖν ὀκτῶ τῇ τὲ τῶν φυτῶν ἄρδεια καὶ τῶν λαχάνων, τοῖς ἐν τῇ μονῇ τὴν χρεῖαν παρῆιχεν, ὅσαι ἡμέραι προσκαρτεροῦσα τοῦ τὲ ἀλήθειν τὸν σῖτον, καὶ φυρὰν τὸ ἄλουμενον, καὶ εἰς ἄρτους παρασκευάζειν οὐχ ὕστεροῦσα, ἔψουσα τὲ τὸ λάχανον, ὃ καὶ ἀπέστρεφον ἑαυτοὺς οἱ νεκροὺν τὸ σῶμα σπουδάζοντες· οὐδὲ τῆς ἐν Ἐκκλησίᾳ τελουμένης συνάξεως ἀπελείφθη ποτέ, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἐν ταύτῃ τῆς ψυχῆς ἐνέφαινε τὸ φιλόθεον.

Ἄλλὰ καὶ οὕτως ἔχουσιν ἀγωγῆς καὶ βίον ἄγαν ἐπίπονον ἐλομένην, καὶ τοῦ προλαβόντος σφάλματος λογισμὸς οὐκ ἀνῆκεν ὅλως αὐτὴν ἡρεμεῖν, ἀλλὰ ταῖς πανημέροις ταύταις διακονίαις, τῆς νυκτὸς ἐπιούσης, ὅτε καὶ ὕπνου καὶ μετρίας ἔδει μεταλαχεῖν ἀναπαύσεως, πλήττουσα τὸ στήθος καὶ τὴν ψυχὴν κινουσα πρὸς δάκρυα ἔλεγε συγχώρησον μοὶ τὴν ἁμαρτίαν, Κύριε, ἢ το εὖσχημόν της ἔμης ἀπώλεσε σωφροσύνης. Καὶ ἐλαίου δὲ καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἀναγκαίων ἐν τῇ μονῇ, αὕτη τὸ πλεῖστον τὴν τὲ ἀγορᾶς καὶ μετακομιδὴν διὰ τῶν καμήλων ἐποίει" καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, οὐκ ἦν τις διακονία τὸ ἐπίπονον. ἔχουσα, εἰς ἣν ἡ Θεοδώρα οὗ προθυμότερα τῶν ἄλλων ἐδείκνυτο.

Ερμηνεία

Η ΠΛΕΟΝ ΜΑΚΑΡΙΑ, ἀπὸ ὅλας τας γυναῖκας, ἡ Θεοδώρα, ἀπεφάσισε νὰ ἀρνηθῇ τὸν κόσμον καὶ με πολὺ σοφὰς ἐπινοήσεις νὰ κτυπήσῃ αὐτόν, που τὴν ἠπάτησε (τον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ΄ (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

διάβολον). Αμέσως λοιπόν ενεδύθη ανδρικά ενδύματα, διά να διαφύγη την προσοχής του συζύγου της, ο οποίος ασφαλώς θα την ανεζήτη με ιδιαιτέραν επιμονήν παντού και έρχεται εις ένα κοινόβιον ανδρών, που απείχεν από την Αλεξάνδρειαν δεκαοκτώ σημεία*.

Όταν έφθασεν εις την εξώθυραν του κοινοβίου, παρεκάλει να την δεχθούν και να την εντάξουν μεταξύ των Μοναχών. Οι Πατέρες του κοινοβίου της απήντησαν, αν και την ενόμισαν ως άνδρα και όχι γυναίκα, ότι δεν θα την δεχθούν μέσα εις το κοινόβιον, εκτός εάν μείνη εις το υπαιθρον όλην την νύκτα και αποδείξη, τοιουτοτρόπως, εις τους αδελφους την καρτερικότητά της.

Εκείνη όχι μόνον εδέχθη ευχαρίστως την εντολήν, αλλά και την έπραγματοποίησε προθύμως, αν και εγνώριζε καλώς ότι την νύκτα έρχονται εκεί πολλά θηρία, επειδή ο τόπος είναι έρημος και τελείως άγριος: πράγματι λοιπόν επέρασεν όλην την νύκτα έξω από την είσοδος του Μοναστηρίου. Δι' αυτό και Εκείνος, ο οποίος κατά τον παλαιόν καιρόν ημέρωσε την αγριότητα των λεονταριών, χάριν του Δανιήλ, ο ίδιος και τώρα, δηλαδή ο Θεος, προβλέπων, ως παντογνώστης, εις ποίον μέγιστον ύψος αρετής θα ανήρχετο η Οσία, την διετήρησε σώαν και αβλαβή από τα θηρία. Μόλις οι Μοναχοί του κοινοβίου έλαβον γνώσιν του κατορθώματος αυτού, έκριναν ότι ήτο ευχάριστον εις τον Θεόν το να μείνη μαζί των.

Αφού λοιπόν την εδέχθησαν με χαράν και ευχαρίστησιν εις το κοινόβιον, ο Ηγούμενος την εκάλεσεν ιδιαιτέρως και την ηρώτα λεπτομερώς:

– Επέ μου, τέκνον μου, ποιος είσαι και διά ποίαν αιτίαν προσήλθες εις το Μοναστήριον και απεφάσισες να γίνης Μοναχός: μήπως βαρύνεσαι με δάνεια και χρέη; ή μήπως καταδιώκεσαι διά φόνον; ή μήπως δεν ημπορούσες να συντηρήσης τα παιδιά σου, και δι' αυτό απεφάσισες να εγκαταλείψης τον κόσμον;

- Πάτερ μου – απήντησεν η Θεοδώρα --- τίποτε από όλα αυτά δεν συμβαίνει αλλ' ήλθον εδώ, διά να ησυχάσω από τους θορύβους του κόσμου και διά να κλαύσω τας αμαρτίας μου.

– Πώς ονομάζεσαι; ήρώτησε και πάλιν ο Ηγούμενος.

* Σημεία ονομάζοντο ώρισμένα σημάδια, με τα οποία έσημείωναν τότε τάς αποστάσεις των οδών προς πληροφορίας των οδοιπόρων, όπως γίνεται σήμερα με τους δείκτας των χιλιομετρικών αποστάσεων.

– Θεόδωρος, απήντησεν η γενναία.

– Ακουσε λοιπόν, αδελφέ Θεόδωρε, συνέχισεν ο Ηγούμενος μη νομίζης, ότι εδώ η ζωή σου θα είναι χωρίς κόπους· αλλ' εάν θέλῃς να σηκώσης τον ζυγόν της υπακοής, θα πρέπει να ξέρῃς πως θα υπηρετήσης τους αδελφούς εις ὅλας τας ανάγκας, ὅχι δε μόνον μέσα εις το κοινόβιον, ὅπως εἶναι ἡ καλλιέργεια του κήπου, ἡ μεταφορά του ὕδατος καὶ το τακτικόν πότισμα του κήπου, ἀλλὰ θα ἐκτελῇς ὠρισμένας υπηρεσίας καὶ ἔξω ἀπὸ το κοινόβιον. Καὶ ὅταν παραστῇ ἀνάγκη θα μεταβῇς καὶ εις τὴν πόλιν, χωρὶς να δυσανασχετῇς· ἐννοεῖται ὅτι ὅλα αὐτὰ δεν θα πρέπει. να τα ἐκλάβῃς ὡς πρόφασιν, διὰ να παραμελήσης τοὺς κόπους τῆς ἀσκήσεως ἀπεναντίας μάλιστα οὕτω χωρὶς ουδεμίαν παράλειψιν θα πρέπει να ἀντέχῃς εις τὴν νηστείας καὶ τὴν προσευχὴν, να ψάλλῃς καθημερινῶς τὸν εσπερινόν, καὶ να ἐπιτελῇς τὸν ὄρθρον ἐπὶ πλέον να μὴ ἀφήνῃς οὔτε μίαν ἀπὸ τὰς ἀκολουθίας τῶν ὡρῶν.

Ακόμη θα πρέπει να ἐκτελῇς γονυκλισίας καὶ τοιουτοτρόπως να καταπονῇς τὸ σῶμα σου, διὰ να ἀντιμετωπίζῃς τὰς ἐπιθέσεις τῶν πολεμούντων τὴν ψυχὴν διαβόλων.

Ὅλα αὐτὰ τὰ λόγια του Ηγουμένου, ἡ μακαρία Θεοδώρα τα ἤκουσε με πολλὴν προσοχὴ καὶ τα ἐφύλαξεν εις τὴν ψυχὴν τῆς καὶ, θεωρήσασα τὴν ἐκτέλεσιν τούτων ὡς ψυχικὴν ευχαρίστησιν, υπεσχέθη ὅτι μετὰ πάσης προθυμίας θα τα ἐκτελῇ. Κατόπιν αὐτῆς τῆς υποσχέσεως ἐνετάχθη πλέον εις τὸν καλὸν ἐκεῖνον χορὸν τῶν Μοναχῶν. Ἐπειδὴ αὖ ἐποσχέσεις τῆς πρὸς τὸν Θεόν ἐπρόκειτο να ἐπαληθεύσουν, ἀφού ἀπηνήθη ὅλα τῆς τα σαρκικά φρονήματα, ἀμέσως ἐπεδόθη εις τοὺς κόπους, χωρὶς να κουράζεται καὶ χωρὶς να ἐπιζητῇ προφάσεις για να ἀποφύγῃ τὰς υπηρεσίας που τῆς ἀνέθετον. Ἐπὶ οκτῶ λοιπὸν ἔτη κατεγίνετο εις τὸ πότισμα τῶν φυτῶν καὶ τῶν λαχάνων, τὰ ὁποῖα ἐχρησιμοποιοῦν εις τὸ κοινόβιον καὶ καθημερινῶς ἤσχολεῖτο μετὰ καρτερικότητος, να ἀλέθῃ τὸ σιτάρι καὶ να ζυμώνῃ τὸ ἀλεύρι καὶ να παρασκευάζῃ τοὺς ἄρτους, χωρὶς να ὑστερῇ πουθενά, καὶ, συγχρόνως, να μαγειρεύῃ τὰ λάχανα, με τὰ ὁποῖα καὶ ἐτρέφοντο οἱ ἐπιδιώκοντες να ἀπονεκρώσουν τὰς σαρκικὰς ορμὰς. Ουδέποτε δε παρέλειψε να παρευρίσκεται εις τὰς ἀκολουθίας, που ἐτελοῦντο εις τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ με τὴν πρόθυμον συμμετοχῇ τῆς ἐφάνερωνε τὸ φιλόθεον τῆς ψυχῆς τῆς.

Ἄν καὶ ἦτο τοιαύτη ἡ διαγωγὴ τῆς εις τι τὸσον σκληρόν καὶ κοπιαστικόν βίον, ἐν τούτοις ἡ ἀνάμνησις του προηγουμένου σφάλματος τῆς δεν τὴν ἀφήνε τελείως να ησυχάζῃ, ἀλλ' ὅταν τὰς ὁλοήμερους αὐτὰς υπηρεσίας διεδέχετο ἡ νύκτα, που ἔπρεπε

να αναπαυθῇ και να κοιμηθῇ ολίγον, εκείνη εκτύπα το στήθος της και με δάκρυα ἔλεγεν συγχώρεσέ μου, Κύριε, την αμαρτίαν, η οποία κατέστρεψε την ωραιότητα της σωφροσύνης μου.

Και το λάδι και το σιτάρι και τα άλλα αναγκαία για το κοινόβιον εφόδια, αυτή, ως επί το πλείστον, τα ηγόραζε και τα μετέφερε, με τας καμήλους, εις το κοινόβιον.

Και, διά να συντομεύωμεν· δεν υπήρχε μέσα εις το κοινόβιον, υπηρεσία κουραστική, την οποίαν να μη ανελάμβανεν η Θεοδώρα να εκτελέσῃ προθυμότερον από τους άλλους Μοναχούς.

Δ'. Εν τῷ βίῳ της Αγίας Μελάνης της Ρωμαίας

Ἡ ΑΓΙΑ ΜΕΛΑΝΗ, κοινόβιον ἐν Ἱεροσολύμοις, κατὰ τὸ ὅρος τῶν Ἑλαιῶν, παρθένων πλέον ἢ ἐνενήκοντα συστησαμένη, ἡγεμόνα ταύταις ἐφίστησε τὴν καὶ λόγῳ καὶ τρόπῳ τῶν λοιπῶν διαφέρουσαν αὐτὴ δὲ θεραπαινίδος μὲν τάξιν ἐπέιχε πρὸς αὐτὰς τὴν θεραπεία, τὴ δὲ φιланθρωπία μητρὸς ὑπετίθει γὰρ αὐταῖς τὰ σωτήρια, μεθ' ὧς ἂν εἰποῖς ταπεινοφροσύνης. "Ἐλεγεν οὖν πρὸς αὐτὰς πακοῆς χάριν καὶ τοῦ ταῖς ἀρχαῖς πείθεσθαι, ὅτι κὰν τοῖς βιωτικούς, τοῦτο ἔστι τὸ μάλιστα πάντα συνέχον καὶ Βασιλέα μὲν ἀποφαῖνον τὸν Βασιλέα, ὑπῆκος· δὲ τὸ ὑπήκοον ἂν δὲ τοῦτο ἀνέλης, ἀνείλες δὴ καὶ τὴν τάξιν, καὶ μετὰ τῶν ὀνομάτων συνέχεες καὶ τὰ πράγματα. Προσετίθει δὲ καὶ παράδειγμα τί τοιοῦτον.

Ποτὲ τὶς προσῆλθε γέροντα μεγάλῳ, φοιτητῇ αὐτοῦ γενέσθαι σπουδάζων του δὲ ἐκ προοιμίων οἶον εἶναι δεῖ τὸν μαθητὴν ὑπεμφαίνοντος, κελεύσαι ἀνδριάντα αὐτοῦ ποῦ πλησίον ἐστῶτα ὥς ἂν ἐκεῖνος δύναιτο τύψαι τὸ καὶ λακτίσαι ἔπει δὲ καὶ νέος ὑπήκουσεν, ἐρέσθαι τὸν γέροντα, εἰ τί πληττόμενος καὶ διαλακτιζόμενος καὶ ἀνδριάς ἀντεῖπεν ἢ δυσχέρανέ του δὲ μηδὲν τοιοῦτον γενέσθαι φήσαντος, αὐτῷ αὐτὸν κελεύσαι πλήξαι, καὶ ταῖς πληγαῖς καὶ ὕβρεις προσθεῖναι ὥς δὲ τρεῖς αὐτὰ ἔδρα, ὁ δὲ ἀνδριάς, ἀνδριάς μόνος ἦν ἄψυχος τὸ καὶ ἄφωνος, τότε ὁ γηραιός, εἰ μὲν οὖν καὶ σύ, ἔφη, τὰ αὐτὰ τὸ ἀνέχεσθαι δύνη καὶ μηδὲν ἀντιλέγειν, ὥς πὲρ οὐδὲ τοῦτο τὸ ξόانون διὰ πάντων ἔμπαροινουμενον, χώρει θαρρῶν καὶ τῆς παρ' ἡμῖν παιδείας ἀπόλαυε εἰ δὲ μή, μηδὲ τὴ μεθ' ἡμῶν ἐπιχείρει διατριβή.

Ερμηνεία

Ἡ ΑΓΙΑ ΜΕΛΑΝΗ ἰδρυσεν εις τα Ἱεροσόλυμα, πλησίον του ὀρους των Ελαιῶν, κοινόβιον καλογραιῶν, εις το οποίον προσήλθον περισσότεραι ἀπὸ ἐνενήκοντα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ΄ (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

Παρθένοι. Εις αυτές διορίζει Ηγουμένην εκείνην, που διεκρίνετο περισσότερον από τας άλλας, και κατά την διδακτικής ικανότητα, αλλά και κατά τον τρόπον της ζωής. Η ίδια, η Αγία Μελάνη, ήτο, καθ' όσον μεν αφορά την προθυμίαν να τας περιποιηται, ως μία υπηρέτρια, μεταξύ των, καθ' όσον δε αφορά την προς autάς αγάπην της, ως μητέρα, διότι συνεβούλευεν autάς τα απαραίτητα δια την σωτηρίαν των, και διά την μεγαλυτέραν ταπεινοφροσύνην, που θα ηδύνατο κανείς να είπη. Ἐλεγε λοιπόν προς autάς χάριν της υπακοῆς και διά να πειθαρχούν εις τας αρχάς, ότι και εις τα ζητήματα του κόσμου, εκείνο που συγκρατεί περισσότερον από όλα τα άλλα την τάξιν είναι τούτο το να είναι ο Βασιλεύς Βασιλεύς και ο υπήκοος υπήκοος. Αν αφαιρέσης αυτήν την διάκρισιν, τότε κατέστρεψες και την τάξιν και, μαζί με τα ονόματα, εμπέρδευσες και τα πράγματα. Προσέθετε δε και το εξής παράδειγμα:

Κάποτε ήλθεν εις ένα μεγάλον Γέροντα κάποιος, επιθυμών να γίνη μαθητής του. Ο Γέρων θέλων ευθύς εξ αρχής να του δείξη ποίος πρέπει να είναι ο μαθητής, τον διέταξε να κτυπήσῃ και να κλωτσήσῃ, όσον ημπορεί περισσότερον, κάποιο άγαλμα, που ήτο στημένον κάπου εκεί κοντά. Αφού λοιπόν ο νέος υπήκουσε, τον ηρώτησεν ο Γέρων:

– Το άγαλμα σου αντιμίλησεν ή εθύμωσε καθόλου, όταν το εκλωτσούσες και το εκτυπούσες;

– Τίποτε από όλα αυτά δεν έγινεν, απήντησεν ο νέος.

– Ξαναχτύπησε το και πάλιν, διέταξεν ο Γέρων και τώρα να το υβρίσης επί πλέον.

Την εντολήν αυτήν του Γέροντος εξετέλεσε τρεις φορές ο νέος και το άγαλμα παρέμεινεν άγαλμα, άψυχον και άφωνον. Τότε ο Γέρων διετύπωσε το συμπέρασμα προς τον νέον:

– Εάν λοιπόν και συ ήμπορέσης και υποφέρης τα ίδια, χωρίς να αντιμιλήσης καθόλου, όπως αυτό το άγαλμα, το οποίον παντοιοτρόπως έκακομεταχειρίσθης, προχώρησε τότε με θάρρος και έλα να απολαύσης από ημάς την ποθουμένην άσκησιν διαφορετικά ούτε την συναναστροφήν μας να μη επιδιώξης.

Ε'. Παλλαδίου

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ μοι Κρόνιος ό μαθητής του Μεγάλου Αντωνίου περι Παύλου του έπονομασθέντος άπλου, δια τὸ ἄκακον καθ' ὑπερβολήν καὶ άπλου του τρόπου αυτού,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ΄ (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

καὶ εἶπε μοι ὅτι Παυλὸς τίς ὀνόματι, ἄγροικος ἄνθρωπος καὶ γεωργός, ὡραία γυναικὶ συνεζεύχθη κακοτρόπῳ τὴν γνώμην ἣτις ἐτέρῳ συμφθειρομένη, ἐπὶ πολὺ τοῦτον ἔλανθανε διὰ τὸ ἀκέραιόν του ἦθους αὐτοῦ καὶ πρὸς κακίαν ἀνύποπτον. Ποτὲ οὖν ὁ Παῦλος ἐπανιῶν ἐκ τοῦ ἀγροῦ, αἰφνίδιον εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν, καταλαμβάνει ταύτην ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχευομένην" καὶ μειδιάσας σεμνόν, ἐπιφωνεῖ αὐτοῖς καλῶς, καλῶς ἀληθῶς οὐ μέλει μοι" μὰ τὸν Ἰησοῦν, ἐγὼ οὐκέτι εἰμι μετ' αὐτῆς ὑπαγε, ἔχε αὐτὴν καὶ τὰ παιδία αὐτῆς, καὶ ἐγὼ ὑπάγω, γίνομαι Μοναχός.

Καὶ μηδενὶ μηδὲν εἰρηκως, ἀνατρέχει τὰς ὀκτὼ μονάς, καὶ ἀπέρχεται πρὸς τὸν Μακάριος Ἀντώνιον, καὶ κρούει τὴν θύραν.

Ἐξελθὼν οὖν ὁ μέγας, ἔρωτα αὐτὸν τί θέλεις; λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος Μοναχὸς θέλω γενέσθαι" ἀποκρίνεται αὐτῇ καὶ Ἀντώνιος ἐτῶν ἐξήκοντα γέρων ἄνθρωπος, ὧδε Μοναχὸς γενέσθαι οὐ δύνασαι, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπελθε εἰς κώμης καὶ ἐργάζου, καὶ ζήθι ἐργατικὸν βίον, εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ ὑπομεῖναι γὰρ τὰς θλίψεις τῆς ἐρήμου οὐ δύνασαι. "Ἐφη ὁ γέρων" εἰ τί ἂν μὲ διδάξης, ἐκεῖνο ποιήσω λέγει ἴτο Ἀντώνιος εἰρηκα σοὶ ὅτι γέρων εἰ καὶ οὐ δύνασαι μονᾶσαι ἀπελθε εἰ ἄρα θέλεις μονᾶσαι, εἴσελθε εἰς κοινόβιον πλειόνων ἀδελφῶν, οἵτινες δύνανταί σου τῆς ἀσθενείας ἀντέχεσθαι ἐγὼ γὰρ μόνος κάθημαι ὧδε, διὰ πέντε ἐσθίων, καὶ τοῦτο λιμώττων καὶ μὴ χορταζόμενος. Τούτοις καὶ τοῖς τοιούτοις ρήμασιν ἀπεσόβει τὸν Παῦλον" καὶ δὲ ὡς οὐχ ὑπεχώρει, εἰσελθὼν εἰς τὸ σπήλαιον καὶ Ἀντώνιος καὶ κλείσας τὴν θύραν, οὐκ ἐξῆλθεν ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς δι' αὐτὸν καὶ δὲ τῇ θύρᾳ προσκαθεσθεῖς παρέμεγε.

Τῇ δὲ τετάρτῃ ἡμέρᾳ, ὑπὸ τινὸς χρειᾶς ἀναγκασθεὶς ὁ Ἀντώνιος, ἀνοίξας ἐξῆλθε, καὶ ἰδὼν αὐτὸν λέγει· ἀπελθε ἔνθεν, γέρον, τί μὲ ὑποπιάζεις; οὐ δύνασαι ὧδε μεῖναι λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος ἀδύνατον μὲ ἀλλαχοῦ ἀπελθεῖν ἢ ἀποθανεῖν, ἀλλ' ἢ ὧδε. Περιβλεψάμενος οὖν αὐτὸν ὁ Ἀντώνιος, καὶ ἰδὼν ὅτι τὰ πρὸς τροφήν οὐ βαστάζει, οὐκ ἄρτον, οὐχ ὕδωρ, οὐχ ἕτερον τί, καὶ ἤδη τετάρτην ἡμέραν ἄγει νῆστις προσκαρτερῶν, καὶ φοβηθεὶς μήποτε καὶ ἀποθάνῃ καὶ κηλιδώσῃ αὐτοῦ τὴν ψυχὴν, ὡς ἄσπλαγχνως εἰς τὸν Παῦλον διατεθέντος, εἰσδέχεται αὐτὸν καὶ βρέξας θαλλοὺς ἐκ φοινίκων, λέγει αὐτῷ δέξαι, πλέξον σειρὰν ὡς βλέπεις μέ.

Πλέκει ὁ γέρων μέχρις ἐνάτης ὀργυιᾶς δεκαπέντε μόχθῳ πολλὰ θεασάνος δὲ τὸ πλέγμα ὁ Ἀντώνιος ἀπηρέσθη καὶ ἐπενεχθεὶς αὐτὸ λέγει κακῶς ἐπλεξας ἀποπλεξον, καὶ ἄνωθεν πλέξον" (τοῦτο δὲ αὐτῷ ἐπέταξε, νηστεῖ ὄντι ἤδη τέσσαρας ἡμέρας, ὡς εἶπον, καὶ γηραιά, δοκιμάζων τὴν αὐτοῦ καρτερίαν)· ὁ δὲ ἀπέπλεξε, καὶ πάλιν ἐπλεξε τοὺς αὐτοὺς θαλλοὺς πάνυ δυσχερῶς, διὰ τὸ τοὺς θαλλοὺς ἐκ τῆς πρώτης πλοκῆς εἶναι ἔρρυσιδωμενους. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἀντώνιος, ὅτι οὔτε ἐγόγγυσεν ὁ γέρων μικροψυχήσας, οὔτε κὰν πρὸς βραχὺ ἠγανακτησεν, ἢ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὅλως διέστρεψε, κατενύγη ἐπ'

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ' (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

αὐτὸν καὶ δυσαντος τοῦ ἡλίου, λέγει αὐτῶν παππία, θέλεις φάγωμεν ἄρτου κλάσμα; λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος ὡς δοκεῖ σοί, Ἀββᾶ καὶ τοῦτο πλεῖον ἔκαμψε τὸν Ἀντώνιον πρὸς συμπάθειαν, τὸ μὴ προσδραμεῖν ἐτοιμῶς τῇ τῆς τροφῆς ἀγγελία, ἀλλ' αὐτὸ ἐπιτρέψαι τὴν ἐξουσίαν. "Ἐφη οὖν πρὸς αὐτὸν θὲς τὴν τράπεζας καὶ δὲ ὑπήκουσεν· εἴτα φέρει ὁ Ἀντώνιος παξαμαῖς τέσσαρας ἔχοντας ἀπὸ ἐξ οὐγγιῶν καὶ ἑαυτῷ μὲν ἔβρεξεν ἓνα, ἐκείνη δὲ τρεῖς. Μετὰ δὲ τοῦτο, βάλλει ψαλμόν, ὃν ᾗδει ὁ Ἀντώνιος καὶ δωδέκατον αὐτὸν ψάλας, δωδέκατον ἠΰξατο, ἓνα καὶ ἐν τούτῳ δοκιμάσῃ τὸν Παῦλον καὶ δὲ προθύμως τούτῳ συνηύχετο, μετὰ δὲ τὴν προσευχὴν ἐκάθισαν τοῦ φαγεῖν, ἐσπέρας σύσης βαθείας.

Φαγὼν οὖν ὁ Μέγας Ἀντώνιος τὸν ἓνα παξαμᾶν, ἄλλον οὐχ ᾗψατο καὶ δὲ γέρων, σχολαιότερον ἐσθίων, ἔτι εἶχε μικρόν του παξαμᾶ, οὗ ἤρξατο. Ἐξεδέξατο οὖν καὶ ὁ Ἀντώνιος ἕως οὐ τελέσῃ καὶ ὅτε ἐξεπλήρωσε, λέγει αὐτῷ φάγε παππία, καὶ ἄλλον παξαμᾶν. λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος ἐὰν σὺ ἐσθίης, καγῶ σου δὲ μὴ ἐσθίοντος, οὐδὲ ἐγὼ ἐσθίω· ἔφη ὁ Ἀντώνιος ἐμοὶ ἐπαρκεῖ Μοναχὸς γὰρ εἰμι· ὁ δὲ Παῦλος, καὶ ἐμοί, ἔφη, ἄρκεῖ κάγω γὰρ Μοναχὸς θέλω γενέσθαι. Ἐγείρονται οὖν, καὶ ποιήσαντος τοῦ Ἀντωνίου δώδεκα προσευχᾶς καὶ δώδεκα ψαλμούς, συμπροσηύχετο καὶ αὐτὸς εἴτα καθεύδουσι μικρὸν μέχρι μεσονυκτίου ἐν δὲ τῷ μεσονυκτίῳ ἐγερθέντες, ἄρχονται τοῦ ψάλλειν ἕως ἡμέρας. Ὡς οὖν εἶδε τὸν γέροντα καὶ Ἀντώνιος εἰς πάντα προθύμως αὐτὸ ἐπακολουθήσαντα, λέγει αὐτῷ ιδέ, ἀδελφέ, ἐὰν δύνασαι καθ' ἡμέραν οὕτω, μένε μετ' ἐμοῦ· ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος ἐὰν πλεῖον τίποτε ἔχῃς μοι δεῖξαι, οὐκ οἶδα· ἐπεὶ ταῦτα & εἶδον ποιοῦντά σε, ποιῶ καγῶ εὐχερῶς. Πληροφορηθεὶς οὖν εἰς αὐτὸν ἐν πάσιν ὁ μέγας, ὅτι τελείας ἐστὶ πάνυ ψυχῆς, ἁπλαστος ὢν καὶ ἀκέραιος, μετὰ μῆνας τινάς, τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος συνεργούσης, ποιεῖ αὐτῷ κελλίον ὁ Ἀντώνιος ὡς ἀπὸ σημείων τριῶν ἢ τεσσάρων τῆς ἑαυτοῦ κέλλης, καὶ λέγει αὐτῷ ιδού, δυνάμεως τοῦ Θεοῦ συνεργούσης σοί, γέγονας Μοναχὸς μένε οὖν κατ' ἰδίαν λοιπόν, ἵνα καὶ πεῖραν λάβῃς δαιμόνων. Οἰκήσας οὖν καθ' ἑαυτὸν καὶ ἀπλοὺς Παῦλος ἐνιαυτὸν ἓνα, χαρίσματος ἡξιώθη κατὰ δαιμόνων καὶ νόσων παντοδαπῶν κατορθώσας εἰς ἄκρον τὴν τῆς ἀσκήσεως ἀρετὴν.

Ἐν μιᾷ οὖν ἤχθη τις νεανίσκος πρὸς τὸν Μέγας Ἀντώνιον, ἀρχικὸν ἔχων δαίμονα, δς καὶ αὐτὸν τὸν οὐρανὸν ἐδυσφίμει. Προσεσχηκῶς οὖν ὁ Ἀντώνιος τὸ νεανίσκῳ, λέγει τοῖς ἄγουσιν αὐτὸν οὐκ ἔστι τοῦτο ἐμὸν τὸ ἔργον" κατὰ γὰρ τοῦ τάγματος τούτου τῶν δαιμόνων τοῦ ἀρχικοῦ οὐπὼ ἡξιώθην χαρίσματος, ἀλλὰ τοῦτο ἐστὶ τὸ χάρισμα Παύλου τοῦ ἀπλοῦ. Ἀπελθὼν οὖν σὺν ἐκείνοις ὁ Ἀντώνιος εἰς τὸν Παῦλον, λέγει αὐτῷ Ἀββᾶ Παῦλε, ἔκβαλε τὸν δαίμονα ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἓνα ὑγιαίνων ἀπέλθῃ εἰς τὰ ἴδια καὶ δοξάσῃ τὸν Κύριον" λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος σὺ γὰρ τί; ἀποκρίνεται ὁ Ἀντώνιος οὐ σχολάζω ἐγὼ ἄλλο ἔχω ἔργον" καὶ καταλείψας ἐκεῖ τὸν παῖδα ὁ Μέγας Ἀντώνιος, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν κέλλαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ΄ (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

Αναστᾱς οὖν ὁ Παῦλος καὶ προσευξάμενος, προσεκαλέσατο τὸν δαιμονιώντα καὶ λέγει· εἶρηκεν ὁ Ἀββᾱς Ἀντώνιος, ὅτι ἔξελθε ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἕνα δοξάσῃ τὸν Κύριον καὶ δὲ δαίμων μετὰ δυσφημίας ἔκραξεν οὐκ ἐξέρχομαι, φαγόγηρε λῆρε. Λαβὼν οὖν ὁ Παῦλος τὴν μηλωτὴς αὐτοῦ, ἔτυπεν αὐτὸν κατὰ τοῦ νώτου λέγων· ἐξελθε, εἶρηκεν ὁ Ἀββᾱς Ἀντώνιος καὶ δὲ δαίμων ἐλοιδореῖτο καὶ τὸν Ἀντώνιον μετὰ τοῦ Παύλου σφοδρότερον λέγων· οἱ πολιοφάγοι, οἱ λεληθαργωμένοι, οἱ ἄπληστοι, οἱ μηδέποτε τοῖς ἰδίοις ἀρκούμενοι, τί κοινὸν ἔχετε μεθ' ἡμῶν; τί ἡμᾶς τυραννεῖτε; Τέλος λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος οὐκ ἐκβαίνεις; Ἴδου ὑπάγω λέγω τὰ Χριστῷ, καὶ οὐαὶ σοὶ ἔχει ποιῆσαι. Προσεδυσφήμησε δὲ καὶ τὸν Κύριον καὶ ἀνήμερος δαίμων, κράζων οὐκ ἐξέρχομαι.

Ἐπὶ τούτῳ ὀργισθεῖς κατὰ τοῦ δαίμονος καὶ ἀπλοὺς Παῦλος, ἐξῆλθε τῆς ἑαυτοῦ κέλλης, σταθερᾶς μεσημβρίας οὔσης (το δὲ κατ' Αἴγυπτον καῦμα, μάλιστα τὸ κατ' ἐκείνους τοὺς τόπους γινόμενον, συγγενές ἐστι τάχα τῆς Βαβυλωνίας καμίνου). Στᾱς οὖν ἐπὶ πέτρας ὡς στῦλος, προσηύξατο οὕτως εἰπὼν σὺ βλέπεις, Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ σταυρωθεὶς ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, ὅτι οὐ μὴ καταβῶ ἀπὸ τῆς πέτρας ταύτης, οὐ φάγω, οὐ πῖω, ἕως οὐ ἀποθάνω, ἐὰν μὴ μοῦ ἄρτι ἀκούσης καὶ ἐκβάλλῃς τοῦτον τὸν δαίμονα ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐλεύθερον αὐτὸν ποιήσης ἀπὸ τοῦ πνεύματος τούτου τοῦ ἀκαθάρτου.

Ἐτι δὲ λαλοῦντος αὐτοῦ ταῦτα τὰ ρήματα, ἀνέκραξεν ὁ δαίμων διὰ τοῦ ἀνθρώπου κατωθεν πρὸ τῆς κέλλης καὶ πάγω, ὑπάγω ἐξέρχομαι βία καὶ τυραννίδι ἐλαύνομαι· ἀναχωρῶ τοῦ ἀνθρώπου οὐκέτι ἐγγίζω τὸ ταπεινὸν καὶ ἀπλοῦν Παύλου ἐλαύνει μέ, καὶ πὺν ἀπέλθω οὐκ οἶδα καὶ παραχρῆμα ἐξῆλθε τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα καὶ μετεβλήθη εἰς δράκοντα μέγιστον ὥσει πηχῶν ἑβδομήκοντα καὶ ἀπῆει συρόμενος ὡς ἐπὶ τὴν ἐρυθρὰς θάλασσαν.

Τοῦτο δὲ τὸ ἔργον τοῦ ταπεινόφρονος καὶ ἀπλοῦ Παύλου, δι' οὗ ἔδειξεν ὁ Θεὸς οἴας παρ' αὐτῷ τιμῆς καὶ δόξης οἱ ἄπλαστοι καὶ ταπεινοὶ ἀξιούνται δν γὰρ δαίμονα οὐδ' ὁ Μέγας Ἀντώνιος ἐκβαλεῖν ἠδυνήθη, τοῦτον διὰ τῆς ἀπλότητος οὗτος καὶ τοῦ μετρίου φρονήματος ἐν βραχεὶ ἔφυγαδευσεν καὶ τοῦτο ἐνιαυτὸν ἕνα μόνον ἀσκήσας, ὡς πληρωθῆναι ἐπ' αὐτὸ τὸ ρηθὲν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος «ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω, λέγει Κύριος, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν ταπεινὸς καὶ ἡσύχιον καὶ τρέμοντά μου τοὺς λόγους;» Ἐῶθε δὲ καὶ τὰ ταπεινότερά των τῆς πονηρίας πνευμάτων ὑπὸ τῶν ἀρχικῶν ἀνθρώπων ἐν πίστει ἐκβάλλεσθαι· τα δὲ ἀρχικώτερα ὑπὸ τῶν ταπεινότερων ἀνδρῶν φυγαδεύεσθαι.

Ερμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ΄ (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

Ο ΚΡΟΝΙΟΣ, ο μαθητής του μεγάλου Αντωνίου, μου διηγήθη διά τον όσιον Παύλον, τον επονομασθέντα απλόν, διά το άκακον και την υπερβολικήν απλότητα του τρόπου της ζωής του. Μου έλεγε λοιπόν:

Ήτο κάποιος χωρικός, που ελέγετο Παύλος, γεωργός το επάγγελμα: ούτος υπανδρεύθη μίαν γυναίκα ωραίαν, αλλά κακότροπον. Αυτη η γυναίκα έμοιχεύετο. και επί πολύ χρονικόν διάστημα δεν το είχεν αντιληφθή ο Παύλος, λόγω της ακεραιότητος του χαρακτήρας του και διότι δεν έβαζε ποτέ το κακόν εις τον νούν του.

Κάποτε όμως ο Παύλος εγύρισεν από τον αγρόν και εισήλθεν αιφνιδιαστικώς εις το σπίτι του, όπου την καταλαμβάνει επ' αυτοφώρῳ να μοιχεύεται. Μόλις είδε τους αμαρτάνοντας, έχαμογέλασε με αξιοπρέπειαν και τους λέγει:

– Μή ανησυχείτε· ούτε και με ενδιαφέρει· μα τον Ιησούν εγώ παύω να ζω πλέον μαζί της. Πήγαινε, έχε την, καθώς και τα παιδιά της και εγώ πηγαίνω, διά να γίνω Μοναχός.

Πράγματι, χωρίς να είπη λέξιν εις ουδένα, φεύγει, προσπερνά τας οκτώ Μονάς και φθάνει, τέλος, προς τον Μακάριον Αντώνιον, τού οποίου κτυπά την θύραν.

Ο Μέγας Αντώνιος βγαίνει από το κελλί και ερωτά:

– Τι θέλεις;

- Θέλω να γίνω μοναχός, απαντά ο Παύλος.

-Εξήντα χρόνων γέρων άνθρωπος - τού λέγει ο Μ. 'Αντώνιος – δεν είναι δυνατόν να γίνης εδώ Μοναχός πήγαινε, καλύτερα, σε κάποιο χωριό, να εργάζεσαι και να ζήσης εργατικήν ζωήν, ευχαριστών τον Θεόν δεν είναι δυνατόν να υπομείνης τας στενοχωρίας της ερήμου.

-Ό,τι με διδάξης αυτό θα κάνω, είπεν ο γέρων Παύλος.

- Σου είπα – τού απήντησε πάλιν ο Μ. Αντώνιος – ότι είσαι γέρων και δεν είναι δυνατόν να γίνης εδώ Μοναχός. Αν λοιπόν θέλῃς να μονάσης, να εισέλθῃς εις ένα κοινόβιον, με πολλούς αδελφούς, που θα ήμπορέσουν να ανεχθούν τας αδυναμίας σου· διότι εγώ μένω εδώ μόνος μου και τρώγω κάθε πέντε ημέρας και μένω πεινασμένος, χωρίς να χορταίνω.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ´ (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

Με αυτά και παρόμοια λόγια προσεπάθει ο Μέγας Αντώνιος να απομακρύνει τον Παύλον επειδή όμως εκείνος δεν υπεχώρει, εισήλθεν εις το σπήλαιον ο 'Αντώνιος και έκλεισε την θύραν, χωρίς να εξέλθῃ, επί τρεῖς ἡμέρας δι' αὐτόν ἀλλὰ καὶ ὁ Παῦλος ἐκάθισεν εἰς τὴν θύραν καὶ ἐπερίμενε.

Κατὰ τὴν τετάρτην ἡμέραν ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος, ἐξ αἰτίας κάποιας ἀνάγκης, ἤνοιξε καὶ ἐβγήκεν ἀπὸ το κελλί του. Μόλις τὸν εἶδε, τοῦ εἶπε:

- Φύγε ἀπ' ἐδῶ γέροντα, διατί με ἐνοχλεῖς; δὲν ἠμπορεῖς νὰ μείνης ἐδῶ.

- Εἶναι ἀδύνατον νὰ υπάγω ἀλλοῦ - ἀπήντησεν ὁ Παῦλος· προτιμῶ ἢ νὰ μείνω ἐδῶ ἢ νὰ ἀποθάνω.

Ὡς τὸ μεταξύ ὁ Μ. 'Αντώνιος τὸν περιειργάσθη καλὰ - καλὰ, ἀπὸ ἐπάνω ἕως κάτω καὶ ἀφοῦ εἶδεν, ὅτι δὲν ἔχει μαζὶ τοῦ οὔτε ψωμί, οὔτε νερό, οὔτε τίποτε ἄλλο φαγώσιμον καὶ περιμένει ἤδη τέσσαρας ἡμέρας νηστικός, ἐφοβήθη μὴ τυχόν ἀποθάνῃ καὶ βαρύνῃ τὴν ψυχὴν τοῦ δι' ἐπίδειξιν ἀσπλαγχνίας πρὸς τὸν Παῦλον δι' αὐτό, τέλος, τὸν ἐδέχθη μέσα εἰς τὸ κελλί του. Ἀμέσως ἐβρεξε βλαστοὺς φοινίκων καὶ τοῦ λέγει:

- Πάρε, νὰ πλέξης σχοινίον, ὅπως θὰ βλέπῃς ἐμένα.

Ὁ γέρων Παῦλος πλέκει συνεχῶς, μέχρι τῆς ἐνάτης ὥρας, δεκαπέντε ὀργυιάς, με πέρα πολλὸν κόπον. Ὅταν ὅμως εἶδε τὸ πλέξιμόν του ὁ Μέγας Ἀντώνιος, δὲν νηχαριστήθη τὸν ἐπλησίασε καὶ τοῦ λέγει:

- Ἀσχημα τοῦ ἐπλεξες ξύλωσε τὸ τώρα, καὶ ξανάπλεξε τὸ ἀπὸ τὴν ἀρχή. (Τὸν διέταξε δὲ νὰ τὸ κάμῃ αὐτό, ἐνῷ ἦτο νηστικός τέσσαρας ἡμέρας, ὅπως σὰς ἀφηγήθην, καὶ γέρων, διὰ νὰ δοκιμάσῃ τὴν καρτερικότητά του).

Ὁ γέρων Παῦλος τὸ ἐξήλωσε καὶ πάλιν ξανάπλεξε τοὺς ἰδίους βλαστοὺς πέρα πολλὰ δύσκολα, ἐπειδὴ, ἀπὸ τὸ προηγούμενον πλέξιμο, εἶχαν ζαρῶσει.

Ὅταν ὁ 'Αντώνιος εἶδεν, ὅτι ὁ γέρων Παῦλος οὔτε ἐγόγγυσεν, ἀπὸ μικροψυχίαν, οὔτε εἰς τὸ ἐλάχιστον ἠγανάκτησεν, ἀλλ' οὔτε καν ἐκατσούφιασε τὸ πρόσωπόν του, συνεκινήθη διὰ τὸν γέροντα. Ὅταν λοιπὸν ἔδυσεν ὁ ἥλιος, τοῦ λέγει:

- Παππούλη, θέλεις νὰ φάγωμεν κανένα κομματάκι ψωμί;

- Ὅπως νομίζεις, Ἀββὰ ἀπήντησεν ὁ Παῦλος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ΄ (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

Η απάντησις αυτή έκαμε τον Αντώνιον να συμπαθήση περισσότερον τον Παύλον, διότι δεν έτρεξεν, αμέσως, με την αναγγελίαν της τροφής, να εκδηλώση την επιθυμίας του, αλλά παρεχώρησεν εις αυτόν το δικαίωμα. Του είπε λοιπόν:

- Βάλε τραπέζι.

Ο Παύλος έκαμεν υπακοήν έπειτα φέρει ο Αντώνιος εις το τραπέζι τέσσαρα παξιμάδια, τριάντα γραμμάρια, περίπου, το καθένα. Από τα παξιμάδια αυτά βρέχει διά τον εαυτόν του το ένα και διά τον Παύλον τα τρία. Εν συνεχεία ο Μέγας Αντώνιος ήρχισε να λέγη ψαλμόν, τον οποίον έψαλλε τον έψαλλε δε δώδεκα φορές και δώδεκα φορές προσευχήθη διά να δοκιμάση και εις αυτό ακόμη το σημείον τον Παύλον εκείνος όμως μετά προθυμίας προσηύχετο μαζί του. Αφού ετελείωσαν την προσευχήν, εκάθισαν να φάγουν, ενώ είχε πλέον νυχτώσει καλά.

Αφού λοιπόν ο Μέγας Αντώνιος έφαγε το ένα παξιμάδι, δεν ήγγισε δεύτερον· ο δε γέρων Παύλος, τρώγων μετά βραδύτητος, είχεν ακόμη ολίγον από το πρώτον παξιμάδι που ήρχισεν. Ο Μέγας Αντώνιος τον επερίμενε μέχρις ότου τελειώση. 'Αφού ετελείωσε του είπε:

- Παππούλη, φάγε και άλλο παξιμάδι.

- Έαν θα φάγης συ θα φάγω και εγώ, απήντησεν ο Παύλος: όταν όμως δεν τρώγης σύ ούτε και εγώ θα τρώγω.

- Μα εις εμέ είναι αρκετόν, διότι είμαι Μοναχός, αντέτεινεν ο Μ. 'Αντώνιος.

- Και δι' εμέ είναι αρκετόν, απήντησεν ο Παύλος, διότι και εγώ θέλω να γίνω Μοναχός.

Σηκώνονται λοιπόν από το τραπέζι και ο Μέγας Αντώνιος απήγγειλε δώδεκα προσευχάς και δώδεκα ψαλμούς. Μαζί με τον Μέγαν Αντώνιον συμπροσηύχετο και ο Παύλος. Έπειτα εκοιμήθησαν ολίγον, έως τα μεσάνυκτα κατά το μεσονύκτιον εξύπνησαν και αρχίζουν να ψάλλουν, μέχρι που εξημέρωσεν.

Όταν λοιπόν ο Μέγας Αντώνιος είδεν, ότι ο γέρων τον ήκολούθησε με προθυμίαν εις όλας τας ασκήσεις, του λέγει:

- Πρόσεξε, αδελφέ εάν ήμπορης να έχης καθημερινώς αυτήν την ζωήν, μείνε μαζί μου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ΄ (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

-Εάν έχης να μου παρουσιάσης τίποτε περισσότερα από αυτά, δεν γνωρίζω, απήντησεν ο Παύλος επειδή αυτά που είδα ότι κάνεις, τα εκτελώ και εγώ εύκολα.

Αφού λοιπόν έβεβαιώθη ο Μέγας Αντώνιος δι' όλων αυτών ότι όντως ο Παύλος είχε ψυχήν πάρα πολύ τελείαν, ότι ο χαρακτήρα του είναι ακέραιος και δεν προσποιείται, δι' αυτό μετά μερικούς μήνας, με την Χάριν του Θεού, του κτίζει ένα κελλί, τρία ή τέσσαρα σημεία μακριά από το ιδικόν του, και του λέγει:

-Ιδού, ότι με την δύναμιν του Θεού έγινες Μοναχός. 'Απ' εδώ και πέραν μένε μόνος σου, διά να γνωρίσης και τους δαίμονας.

Πράγματι ο απλούς Παύλος κατώκησε μόνος του ένα χρόνον, έφθασεν εις τα ακρότατα όρια της άσκητικής αρετής και ο Θεός τον ήξίωσε του χαρίσματος να αποδιώκη τους δαίμονας και να θεραπεύη τας διαφόρους ασθενείας.

Μίαν ημέραν λοιπόν έφεραν εις τον Μέγαν Αντώνιον ένα νέον, που είχε μέσα του ισχυρόν δαιμόνιον (άρχοντα των δαιμόνων), τόσον αναίσχυντον, που και αυτόν τον ουρανόν έβλασφήμει.

Αφού ο Μέγας Αντώνιος είδε καλά - καλά τον νέον, λέγει εις αυτούς, που τον συνόδευαν:

- Αυτό δεν είναι ιδική μου εργασία: διότι δεν έχω ακόμη λάβει το χάρισμα εναντίον του τάγματος αυτού των δαιμόνων: αυτό το χάρισμα το έχει ο Παύλος και απλούς.

Μετέβη λοιπόν, μαζί με τον δαιμονιζόμενον και την συνοδείας του, και ο Μέγας Αντώνιος εις το κελλί του απλού Παύλου και του λέγει:

-Αββά Παύλε, βγάλε τον δαίμονα από τον άνθρωπος αυτόν, δια να επιστρέψη εις το σπίτι του υγιής και να δοξάζη τον Κύριον.

- Σύ, διατί δεν τον αποδιώκεις; ηρώτησεν ο Παύλος.

- Δεν ευκαιρώ, απήντησεν ο Μέγας Αντώνιος, διότι έχω άλλης εργασίαν.

Και αφού άφησεν εκεί τον νέον ο Μέγας Αντώνιος επέστρεψεν εις το κελλί του.

Ο Παύλος έσηκώθη αμέσως και, αφού προσευχήθη, εκάλεσε τον δαιμονισμένος και λέγει:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ΄ (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

- ο Αββάς Αντώνιος είπε, να εξέλθης από τον άνθρωπον αυτόν, διά να δοξάση τον Κύριον.

- Δεν εξέρχομαι, ξεμωραμένε γέρο, έκραξε με οργήν ο δαίμων.

Τότε επήρην ο Παύλος την κάπαν του και εκτύπα τον δαιμονισμένον εις τα νώτα του λέγων:

- Να εξέλθης, διέταξεν ο Μέγας Αντώνιος.

Είς απάντησιν ο δαίμων ύβριζε περισσότερον τον 'Αντώνιον και τον Παύλον:

- Παλιόγεροι, κοιμισμένοι, αχόρταγοι, που ποτέ δεν αρκείσθε εις τα ιδικά σας, τι γυρεύετε μαζί μας; τί μας τυραννείτε;

Ο Παύλος λέγει τέλος προς τον δαίμονα:

- Δεν βγαίνεις; Νά, πηγαίνω και εγώ να το αναφέρω εις τον Χριστόν και αλλοίμονόν σου τι έχει να σου κάμη.

Αλλά και αυτόν ακόμη τον Κύριον ύβρισεν ο άγριος δαίμων, κραυγάζων· δεν εξέρχομαι.

Μόλις ήκουσε την κατά του Κυρίου βλασφημίαν του δαίμονος ο απλούς Παύλος ώργίσθη, και έβγήκεν από το κελλί του το καταμεσήμερον. (Ως γνωστόν δε η ζέστη της Αιγύπτου, προ παντός εις το μέρος που ήτο ο απλούς Παύλος, είναι τόσον αφόρητος, ώστε περίπου να ενθυμίζη την κάμινον εις την Βαβυλώνα). Έστάθηκε λοιπόν ως στυλος, επάνω εις ένα βράχον και απλούς Παύλος και προσηυχήθη με αυτά τα λόγια «συ βλέπεις, Ιησού Χριστέ, που εσταυρώθης επί Ποντίου Πιλάτου, ότι δεν πρόκειται να κατεβω από αυτόν τον βράχον, ούτε θα φάγω, ούτε θα πιω, μέχρι να αποθάνω, εάν δεν με ακούσης τώρα και δεν αποδιώξης τον δαίμονα από τον άνθρωπον, και δεν απελευθερώσης αυτόν τον άνθρωπον από το ακάθαρτον τούτο πνεύμα».

Ενώ ακόμη εξηκολούθει να λέγη αυτούς τους λόγους και απλούς Παύλος, ανέκραξεν ο δαίμων, με το στόμα του δαιμονιζομένου ανθρώπου, εμπρός εις το κελλί:

- Πηγαίνω, πηγαίνω εξέρχομαι βιαίως και διώκομαι υπό άνωτέρας εξουσίας: φεύγω από τον άνθρωπος δεν τον πλησιάζω πλέον. Με εκδιώκει η ταπείνωσις και η απλότης του Παύλου και δεν γνωρίζω πού να υπάγω.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ' (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

Αμέσως εξήλθεν από τον άνθρωπον το ακάθαρτον πνεύμα και μετεβλήθη εις ένα μέγιστον δράκοντα, έως εβδομήντα πήχεις, και έφυγε συρόμενος προς την Ερυθράς θάλασσαν.

Αυτό είναι το έργον του ταπεινόφρονος και απλου Παύλου, με το οποίον έδειξεν ο Θεός ποίας δόξης και τιμής αξιώνονται από Αυτόν οι απλοί και ταπεινοί. Τον δαίμονα δηλαδή, τον οποίον ούτε ο Μέγας 'Αντώνιος ηδυνήθη να αποδιώξη, ο απλούς Παύλος τον έφυγάδευσε, πολύ σύντομα, με την απλότητά του και την μετριοφροσύνην του. Και το κατόρθωμα αυτό επετέλεσεν ο απλούς Παύλος μετά από ασκητικήν ζωήν ενός μόλις έτους, δια να εφαρμοσθή, εις την περίπτωσιν. αυτήν, αυτό που είπε το "Άγιον Πνεύμα: «εἰς ποῖον να επιβλέψω, λέγει ο Κύριος; παρά εις τον ταπεινόν και ήσυχον, που τρέμει τους λόγους μου;» (Ησαΐας ξστ', 2).

Συνηθίζουν δε τα υπουλότερα από τα πονηρά πνεύματα να εκβάλλωνται από προχωρημένους εις αρετήν ανθρώπους, ενώ τα τυραννικώτερα πονηρά πνεύματα να φυγαδεύωνται από τους ταπεινότερους.

ΣΤ'. Παλλαδίου

ΤΩ Άγίω Παχωμίω εὐχή ἦν συνεχῆς το γενέσθαι ἐπ' αὐτὸ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ δὴ μετὰ χρόνον τινὰ ἀγρυπνοῦντι αὐτῷ, καὶ τὸ αὐτὸ προσευχομένῳ, ὥφθη αὐτῷ Ὁ Ἄγγελος Κυρίου καὶ εἶπε θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐστὶ τὸ διακονεῖν αὐτὸ καὶ ἀποκαταλλάσσειν τῷ Θεῷ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος. Λοιπὸν οὖν δέχου μετὰ σεαυτοῦ τοὺς ἐκ μετανοίας τῷ θεῷ προσερχομένους καὶ κατὰ τὸν τύπον, ὃν δίδωμι σοί, οὕτως αὐτοὺς νομοθέτησον. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐπέδωκεν αὐτῷ δέλτον χαλκὴν, ἐν ἣ ἐγγράπτο ταῦτα συγχωρήσεις ἐκάστῳ κατὰ δύναμιν φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ μὴτε νηστεύσαι κωλύσης, μὴτε φαγεῖν οὕτω μέντοι τὰ ἰσχυρὰ ἔργα τοὺς ἰσχυροτέροις καὶ ἐσθίουσιν ἐγγεῖριζε, τὰ ἁτονα δὲ τοῖς ἀσκητικωτέροις καὶ ἀσθενεστέροις ποιήσον δὲ κέλλας διαφόρους ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ, καὶ τρεῖς κατὰ κέλλαν μεγέτωσαν" ἡ δὲ τροφή πάντων ὑπὸ ἓνα οἶκον γενέσθω καθευδέτωσαν δὲ μὴ ἀνακλινόμενοι, ἀλλὰ θρόνους οἰκοδομητοὺς ὑπτιωτέρους πεποιηκότες, καὶ ἐνθέντες ἐν αὐτοῖς τὰ στρώματα αὐτῶν, οὕτω καθευδέτωσαν.

Ξένος δὲ ἄλλου Μοναστηρίου ἐὰν ἔλθῃ ἄλλον ἔχων τύπον, μὴ συμφάγῃ τουτοῖς, μὴ συμπῇ, μὴ συνεισέλθῃ εἰς τὴν μονήν, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰς ὁδὸν εὕρεθῇ τὸν μέντοι ἐλθόντα ὥς τὲ συμμεῖναι αὐτοῖς εἰς τὸ διηνεκές, μέχρι τριετίας εἰς τὸν ἀγῶνα οὐ δέξῃ, ἀλλ' ἐργατικώτερα ἔργα ποιήσας, οὕτως εἰς τὸ στάδιον ἐμβαινέτω, μετὰ τὴν τριετίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ' (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

Φορείτωσαν δὲ κουκούλια ἄμαλλα ἴσα παιδίοις, ἐν οἷς καὶ διὰ πορφυροῦ σταυροῦ ἔγγαραττεσθω" καὶ τούτοις τοῖς κουκουλίοις ἐν τῷ ἐσθίειν τὰς κεφαλὰς καλυπτέτωσαν ἓνα μὴ ἀδελφὸς ἀδελφὸν ἴδη μασώμενον" οὐκ ἔστι λαλῆσαι ἐσθίοντα, οὐδὲ ἐκτός του πίνακος καὶ τῆς τραπέζης ἀλλαχοῦ προσέχειν τῷ ὀφθαλμῷ. Ἐτύπωσε δὲ καὶ ποιεῖν αὐτοὺς διὰ πάσης τῆς ἡμέρας εὐχὰς δώδεκα καὶ ἐν τῷ λυχνικῷ δώδεκα καὶ ἐν ταῖς παννυχίσι δώδεκα καὶ ἐν τῇ ἐνάτῃ ὥρα τρεῖς καὶ καθ' ἑκάστην εὐχὴν προσάδει ψαλμούς.

Ἀντιλέγοντος δὲ τοῦ μεγάλου Παχωμίου τῷ Ἀγγέλῳ, καὶ λέγοντας ὅτι ὀλίγοι εἰσιν αἱ εὐχαί, εἶπε πρὸς αὐτῶν καὶ "Ἄγγελος, ὅτι ταύτας διετύπωσα, ἓνα φθάνωσι καὶ οἱ μικροὶ καὶ μὴ λυπῶνται οἱ δὲ τέλειοι νομοθεσίας χρεῖαν οὐκ ἔχουσι καθ' ἑαυτοὺς γὰρ ἐν ταῖς κέλλαις ὄντες, ὅλην τὴν ζωὴν αὐτῶν τῇ τοῦ Θεοῦ θεωρίᾳ προσαφιέρωσαν. τύτοις δ' ἐνομοθέτησα, ὅσοι οὐκ ἔχουσι νοῦν ἐπιγνώμονα, ἓνα καν ὡς οἰκέται καταφρονται τὸ φόβο τοῦ δεσπότη τοῦ συναξίν πληροῦντες, διατεθῶσιν ἐν παρρησίᾳ.

Ταῦτα διαταξάμενος ὁ Ἄγγελος, καὶ πληρώσας τὴν διακονίαν, ἀπῆλθε. Τὰ οὖν κρατήσαντα τὸν τύπον τοῦτον μοναστήρια εἰσὶν ἑπτὰ, συντείνοντα εἰς ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, ἐργάζονται δὲ πᾶσαν τέχνης καὶ ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτοὶ τὰ διοικοῦνται, καὶ τὸ τῶν γυναικῶν Μοναστήριον, καὶ πέραν τοῦ Νείλου ἐστίν, ἐν ᾧ εἰσιν ἀδελφαὶ τετρακόσiai πολλάκις δὲ ἐκ τῶν περισσευμάτων χορηγοῦσε καὶ τοῖς πενομένους καὶ τοῖς ἐν φυλακαῖς.

Ερμηνεία

Ο ΑΓΙΟΣ ΠΑΧΩΜΙΟΣ ἠύχετο συνεχῶς καὶ προσηύχετο νὰ γίνεται εἰς αὐτὸν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Κάποτε λοιπόν, μετὰ ἀπὸ καιρὸν, καθὼς ἡγγρύπνει καὶ προσηύχετο διὰ τὸ ἴδιον πρᾶγμα, ἐνεφανίσθη ἐνώπιόν του Ἀγγελος Κυρίου καὶ τοῦ εἶπε:

- Θέλημα τοῦ Θεοῦ εἶναι νὰ τον υπηρετῇ καὶ νὰ συμφιλιώνης με τὸν Θεόν τὸ ἀνθρώπινον γένος.

Ἀπ' ἐδῶ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς λοιπόν νὰ δέχεσαι κοντὰ σου αὐτούς, που ἐπιστρέφουν, κατόπιν μετανοίας, εἰς τὸν Θεόν, καὶ, σύμφωνα με τὸν τύπον, που θα σου δώσω ἀμέσως τώρα, νὰ νομοθετήσης εἰς αὐτούς πῶς πρέπει νὰ ζοῦν ὡς μοναχοί. Ἀφοῦ εἶπεν αὐτά, τοῦ παρέδωκεν ὁ Ἀγγελος μίαν χαλκίνην πλάκα ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶχον γραφὴ τὰ ἐξῆς:

Εἰς τὸν καθ' ἓνα, που θα ἔρχεται ἐδῶ, θα του ἐπιτρέπης νὰ φάγῃ καὶ νὰ πῖνῃ, κατὰ δύναμιν. Καὶ νὰ μὴ ἐμποδίσῃ κανένα νὰ νηστεύσῃ ἢ νὰ φάγῃ. Τὰς βαρείας ὅμως καὶ σκληρὰς ἐργασίας νὰ ἀναθέτῃς εἰς τοὺς ευρωστοτέρους καὶ αὐτούς, που τρώγουν, τας

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ΄ (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

δε ελαφροτέρας εις τους ασκητικωτέρους και ασθενεστέρους. Να κατασκευάσης διάφορα κελλία εις το ίδιον Μοναστήρι και να παραμένουν εις το ίδιον κελλί ανά τρείς Μοναχοί. Όλοι να τρώγουν εις την ιδίαν τράπεζαν. Να κοιμούνται, χωρίς να ξαπλώνουν τελείως το σώμα των να κτίσουν λίθινα στασίδια, που η ράχη των να κλίνη ολίγον προς τα πίσω και αφού βάλλουν εις αυτά τα στρώματα των, έτσι να κοιμώνται.

Εάν έλθη ένας ξένος Μοναχός, από άλλο Μοναστήριον, που ακολουθεί άλλον τύπον μοναχικής ζωής, να μη φάγη μαζί των, ούτε να πίνη μαζί των, να μή εισέλθη μαζί εις το εσωτερικόν της Μονής, εκτός εάν ευρεθή εις τον δρόμον. Εκείνος όμως που θα έλθη διά να παραμείνει μονίμως μετά των αδελφών, δεν θα τον δεχθής οριστικώς εις τον Μοναχικόν αγώνα, επί μίαν τριετίαν· αλλ' αφού εκτελέση κοπιωδέστατα έργα, τότε μόνον και μετά από τριετίαν, ας εισέλθη εις το στάδιον των μοναχικών αγώνων. Να φορούν δε πάνινα κουκούλια, όμοια με παιδικά, εις τα οποία να χαράσσεται κόκκινος σταυρός. Με τα κουκούλια αυτά να καλύπτουν τας κεφαλής των, όταν τρώγουν, διά να μη βλέπη ο ένας μοναχός τον άλλον όταν θα μασα. Την ώραν που τρώγουν δεν επιτρέπεται να ομιλούν και τα μάτια των να μη προσέχουν πουθενά αλλού, εκτός από το τραπέζι και το πιάτο τους. Έθέσπισε δε και τυπικήν διάταξιν να κάνουν οι μοναχοί καθημερινώς, κατά το διάστημα της ημέρας, δώδεκα προσευχές και εις τον εσπερινόν πάλιν δώδεκα και εις τας αγρυπνίας δώδεκα και εις την ενάτην ώραν τρείς εις εκάστην δε ευχήν να ψάλλουν και ένα ψαλμόν.

Εις αυτά ο μέγας Παχώμιος προέβαλεν αντίρρησης εις τον Αγγελον και του είπεν ότι αι ευχαι αύται είναι ολίγαι. Τότε ο Αγγελος του απήντησε:

– Καθιέρωσα τόσας ευχάς, διά να προφθάνουν να τας εκτελούν και οι μικροί και να μη λυπώνται οι τέλειοι πλέον μοναχοί δεν έχουν ανάγκην από νομοθεσίαν· διότι παραμένοντες μόνοι των εις τα κελλία, αφιέρωσαν τελείως την ζωήν των εις την θεωρίαν του Θεού. Αυτά δε τα ενομοθέτησα δι' όσους δεν απέκτησαν ακόμη νουν ικανόν να αντιλαμβάνωνται αφ' εαυτών τας υψηλής εννοίας ώστε, τουλάχιστον τις υπηρεται ανυπάκοοι, από τον φόβον του δεσπότη να προσέρχωνται εις την σύναξιν δια την ακολουθίαν, έως ότου εκδηλώσουν φανερώς την διάθεσιν των.

Αφού διέταξεν αυτά ο Αγγελος και ετελεί έλυε την επηρεσίαν του ανεχώρησε. Τα δε Μοναστήρια, που εφήρμοσαν: τον τύπον αυτόν της μοναχικής πολιτείας είναι επτά και συγκεντρώνουν επτά χιλιάδας μοναχούς, που εργάζονται όλας τας τέχνας. Από το προϊόν δε της εργασίας των εξοικονομούνται και οι ίδιοι και το Μοναστήριον των

Γυναικών, που είναι πέραν από τον Νεῖλον και εις το οποίον μονάζουν τετρακόσiai Μοναχαί. Πολλάκις δε από τα περισσεύματα προσφέρουν βοηθήματα και εις τους πτωχούς και εις τους φυλακισμένους.

Ζ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, εἰ βούλει γενέσθαι Μοναχός, θές πρότον ἐν τῷ λογισμό σου ὅτι ἤδη μετέστης τοῦ βίου τούτου, καὶ ἤγησαν τὸν Κόσμον τοῦτον, καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ, ὡς πὲρ σκηνὴν καταλελυμένην εἰ μὴ γὰρ οὕτω παρασκευάσεις σεαυτόν, οὐ δυνήσῃ κατὰ Μοναχοὺς ζῆσαι, καὶ νικῆσαι τὰ πάθη καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, αἵτινες τοὺς ἀνθρώπους καταγουσιν εἰς ἀπώλειαν ἀψευδὴς γὰρ ὁ εἰπὼν " «εἰ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοί" ὁ γὰρ θέλων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εὐρεῖν, ἀπολέσει αὐτὴν καὶ δὲ ἀπολέσας αὐτὴν ἔνεκεν ἐμοῦ, εὐρήσει αὐτήν». Γίνωσκε οὖν ὅτι τὸ προσερχομένῳ τῷ Κυρίῳ ταῦτα συμβαίνει" πειρασμοί, θλίψεις, κόπος, ἀκηδία, γυμνότης, στενοχωρία, ἐξουδένωσις, καὶ τὰ ὁμοίως ἔχοντας ἐν τούτοις γὰρ δοκιμάζεται ἡ ὑπομονὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁ πόθος δν ἔχει πρὸς τὸν Θεὸν φανερούται. Ὁ οὖν ἑαυτὸν ἐκδούς ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ τῇ κυβερνήσει τοῦ κατὰ Θεὸν αὐτοῦ προεστῶτος, ἐν τούτοις πάσιν ὑπεργικὰ μόνῃ γὰρ τὴν τελείαν πρόθεσιν ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῶν ὁ Θεός, καὶ αὐτὸς ἡμῖν ἐπιχορηγεῖ τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ νίκος δωρεῖται, καθὼς γέγραπται «ὑπερασπιστὴς ἔστι πάντων τῶν ἐλπίζόντων ἐπ' αὐτόν».

Ταῦτα οὖν σοὶ προεῖπον, ἵνα μήποτε εἰσελθὼν καὶ τούτοις περιτυχὼν, μεταμεληθεὶς εἴπῃς, ὅτι οὐκ ἤδην ὡς τοιαῦτά μου συμβήσεται ἰδοὺ γὰρ προέγνωσταί σου καὶ μέλλει σου ἀπαντᾶν, ἵνα καὶ σὺ τὸν λογισμόν σου προκαταρτίσης οὐ γὰρ ἔστι κόπος βαλεῖν θεμέλιον, ἀλλὰ τὸ ἐκτελέσαι τὴν οἰκοδομῶν ὅσον γὰρ ὑψοῦται ἡ οἰκοδομή, τοσοῦτον πλείονα κόπον τὰ οἰκοδομοῦνται παρέχει ἄχρι τῆς τελειώσεως τοῦ ἔργου. "Ἄκουσον τῆς σωτηριώδους φωνῆς λεγούσης «τίς ἐξ ἡμῶν θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι, οὐχὶ πρότον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει τα πρὸς ἀπαρτισμόν; ἕνα μήποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύσαντος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται αὐτὴ ἐμπαΐζειν λέγοντες· «οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι». Ὁ μὲν γὰρ πόλεμος τῶν στρατιωτῶν βραχύς του δὲ Μοναχοῦ, ἄχρι τοῦ ἀποδημῆσαι αὐτὸν πρὸς τὸν Κύριον.

Διὰ τοῦτο χρή ἐνάρξασθαι τῆς ἐργασίας μετὰ πάσης σπουδῆς, καὶ ὑπομονῆς, καὶ νήψεως. Εἰ γὰρ ἐπιχειρήσεις, ἀγαπητέ, σφάζαι λέοντα, ἐδραίως ἐπιλαβοῦ, μήποτε συντρίψῃ τὰ ὀστέα σου ὡς ἀγγεῖον ὀστράκινον καὶ εἰ ρίψῃς ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν, μὴ ὀλιγοψυχῆσης, ἄχρις οὐ ἐξέλθῃς εἰς τὴν ξηράν, ἵνα μὴ κατέλθῃς εἰς τὸν βυθὸν ὥσει

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ΄ (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

λίθος. Μὴ οὖν σήμερον πρὸς θύραις ὦν καὶ ἐπερωτώμενος, εἴπῃς πάντα ὑπομένω, καὶ αὐριον ἔργοις παραιτήσῃ. Οἱ γὰρ "Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἀοράτως παρίστανται, καὶ ἀκούουσι πάντα τα ἐκπορευόμενα διὰ τῶν χειλέων σου. Βλέπε, ἀγαπητέ, ὅτι οὐδεὶς σὲ βιάζεται, ἀλλ' ἐκουσίως καὶ ἀληθινῶς συντάσσει καὶ εἰς τὸ ἐξῆς μὴ ψεύσῃ τὰς πρὸς Θεὸν συνθήκας, ὅτι αὐτὸς «ἀπολεῖ πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος».

Ἀγαπητέ, ἐὰν βάλῃς καλὴν ἀρχὴν, διατελέσεις καὶ τὸ γηράς σου εὐαρέστως καὶ ἔση ὡς πὲρ φωστήρ φωτίζων πολλοὺς ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ Κυρίου. Θεὸς οὖν θεμέλιον ἰσχυρόν, ἵνα ἀναβῇ τὸ ἔργον εἰς ὕψος. Εἰ δὲ καὶ ἀπὸ μεγάλης ὑπολήψεως τοῦ ματαίου βίου ἤλθες εἰς τὸν τῶν Μοναχῶν, τήρει ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ δαίμονος τῆς ὑψηλοφροσύνης, ἵνα μὴ κυριευθῇς ὑπ' αὐτοῦ καὶ κατενεχθῇς εἰς ἀπώλειαν. Οὐκ ἔστί σου αὕτη αἰσχύνῃ, ἐὰν ἦς ἐν ὑποταγῇ ἐν Κυρίῳ, καὶ ἐν ταῖς ἰδίαις χερσὶν ἐργάζῃ τὸ ἀγαθὸν αὕτη γὰρ ἡ μικρὰ στενοχωρία καὶ θλίψις, ἣν ὑπομένεις διὰ τὸν Κύριον, πρόξενός σου γίνεται τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ τί ἔτι λέγω; ὡς γὰρ καὶ καταλλάσσω δραχμὴν εἰς μυρία τάλαντα χρυσοῦ, οὕτω πᾶσα στενοχωρία τοῦ μονήρους βίου πρὸς τὴν μέλλουσαν ἀποκαλυφθῆναι δόξαν εἰς τοὺς ἀγωνιζομένους καὶ κοπιῶντας. Μικρὰ οὖν παρέχεις, καὶ μεγάλα ἀντιλαμβάνεις.

Εἰ δὲ καὶ παραδοθῇς ὑπὸ τοῦ προεστῶτος ἀδελφῷ εἰς τὸ εἶναι αὐτοῦ ὑποχείριος, μὴ εἴπῃς ἐν τῇ διανοίᾳ σου, ὅτι ἐγὼ μὲν εἶμαι μεγάλων καὶ λαμπρῶν γονέων υἱός, οὗτος δὲ ἐξ ἀφανῶν καὶ ἀνυπολήπτων καὶ προσαϊτῶν ἐστίν ἢ ἴσως καὶ ἐκ δουλείας κατάγεται, ἢ ὅτι τὴν κατὰ κόσμον σοφίαν οὐκ ἐπίσταται, ἐμοῦ ταύτην εἶδοτος καὶ πῶς δύναμαι ἐγὼ τούτῳ ὑποταγῆναι καὶ ὕβρις γὰρ μοι ἔστιν, ἐὰν τοῦτο ποιήσω. Μὴ τοιαῦτα λογίζου, ἀγαπητέ οὐ γὰρ ἐν φρονήσει λελόγισαι περὶ τούτου. “Ὁ γὰρ τοιαῦτα λογιζόμενος, οὕτω ἀπεδύσατο τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης. “Ἡμεῖς δέ, ἀγαπητέ, ὡς ὑπὸ θεοῦ παραδιδόμενοι τοὺς ὁμοψύχοις ἀδελφοὺς εἰς δουλείαν, ὑπομένωμεν, ἵνα ἀξιωθῶμεν τῆς ἐλευθερίας τῶν δικαίων, ἀναλογιζόμενοι τὸν πάντων δεσπότην, ὃς ἐπώχευσε δι' ἡμᾶς πλούσιος ὦν, ἕνα ἡμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσωμεν καὶ σαμαρείτης καὶ δαιμονιῶν ἤκουσεν, ἵνα τὴν ἀφροσύνην ἡμῶν διορθώσῃται. Ὑπόθεσ οὖν τὸν αὐχένα ἀναισχύντως ὑπὸ τὸν χρηστῶν τούτου ζυγόν, ἵνα εὐρῇς ἀνάπαυσιν τῇ ψυχῇ σου ἄκουσον δὲ περὶ τούτου παραβολήν.

Δύο ἀθλῆται ἤλθον ἀγωνίσασθαι ἅμα πρὸς τοὺς ἀντεταγμένους, ὧν ὁ μὲν εἶς ἡμφιεστο στολὴν λαμπρᾶν, ὁ δὲ ἕτερος πενιχρὰν ἀμφοτέρω δὲ ἐκδυθέντες & ἐφόρουν, γυμνοὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ στάδιον" ἄρα οὖν καὶ τὴν λαμπρὰν ἐκδύς ἐσθῆτα, ταύτην προσάγει ἐν τῷ καιρῷ τοῦ ἀγῶνος πρὸς βοήθειαν τοῦ ὑπεναντίου, ἢ μᾶλλον ἐκείνην ἀφείς ὡς μηδὲν εἰς τὸν ἀγῶνα συμβαλλομένην, τὴν ἀνδρείας καὶ τὴν τέχνην σὺν τῇ εὐτονίᾳ ἐπιδείκνυται κατὰ τοῦ ἀντιπάλου; Οὕτω καὶ σὺ μὴ λογίζου & κατέλιπες ἕκαστος γὰρ & εἶχεν ἀφῆκε καὶ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπος ἐξεδύσατο, ἵνα τὸν νέον ἐνδύσῃται" ἀλλ' ἐπιλαβοῦ τῆς ταπεινοφροσύνης, εἰδὼς ὅτι γυμνὸς εἰς τὸν ἀγῶνα εἰσῆλθες, ὁμοίως καὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ΄ (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

τοὺς λοιποὺς συναθληταῖς, καὶ ὅτι γέγραπται: «τὰ ὑψηλά τοὺς ἀνθρώπους, βδέλυγμα παρὰ τῷ θεῷ ἐστὶ» καὶ μηδὲ ἐπὶ τῇ κοσμικῇ σοφίᾳ ἐπαίρου ἢ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου, φησί, μωρία παρὰ Θεοῦ ἐστὶ καὶ πάλιν «ὁ θέλων ἐν ὑμῖν σοφὸς εἶναι ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός».

Ἐπιλάθου οὖν τῆς προτέρας ἀναστροφῆς, ἵνα καὶ τῶν πρώην ἀμαρτημάτων τὴν ἄφεσιν εὐπαρρησιάστως αἰτήσῃ παρὰ τοῦ Θεοῦ. Μήπω τὰ παλαιὰ ἀπορρίψας, καὶ ταπεινῶσας σου τὸ φρόνημα, συνάγαγε πλοῦτον ἀνέκλειπτον διὰ τῆς λειτουργίας καὶ καρποφορίας τῆς πρὸς τοὺς ἀδελφούς. Καὶ εἰ μὲν καταστέλλεις τὰ μέσανλα ἀπὸ τῶν κοπρίων, σπούδαζε καταστέλλειν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας ἀπὸ τοῦ ἔνδον ἀνθρώπου" εἰ δὲ καθαρίζεις τὴν σποδιῶν τοῦ μαγειρείου, μέμνησο τοῦ Προφήτου λέγοντος: «σποδὸν ὥσει ἄρτον ἔφαγον, καὶ τὸ πόμα μου μετὰ κλαυθμοῦ ἐκίρων».

Ὅρων δὲ καὶ τὸ φθαρτὸν πῦρ, ἀναλόγισαι τὴν αἰώνιον φλόγα, τὴν μέλλουσαν κατεσθίειν τοὺς ἀμαρτωλοὺς, καὶ δάκρυσαν περὶ ὧν ἡμαρτες καὶ πᾶν καὶ μετέρχη, ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀγαθῇ ἐννοίᾳ μετέρχου καὶ μεγίστην ἔξεις ὠφέλειαν, καὶ τὴν τοῦ θεοῦ χάριν εἰς ἑαυτὸν ἐπισπάσῃ. «Κύριος γάρ, φησιν, ὑπερηφάνους ἀντιτάσσεται, ταπεινοὺς δὲ δίδωσι χάριν». Εἰ δὲ καὶ κοπιᾷς πολλά, ἐννόησον τοὺς ἐν ἐξορίᾳ καὶ ἕνα μεταλλοὺς καὶ ἐν πικρᾷ δουλείᾳ ἐξεταζομένους καὶ ὑποτάγηθι τῷ προεστῶτι ἐν Κυρίῳ' οὐ γὰρ κατὰ ἄνθρωπος ἔστιν ἡ δουλεία, ἣν ὑπομένεις διὰ τὸν Κύριον. Τίς ἄρα ἀτιμασθεῖς, ἢ κοπιᾷσας ποτὲ ὑπὲρ βασιλέως, οὐχὶ μᾶλλον ἡγεῖται τὴν μὲν ὕβριν τιμὴν, τὸν δὲ κόπον ἀνάπαυσιν; Εἰ δὲ οὐ προαιρούμεθα ἀτιμίαν καὶ κόπον ὑπομεῖναι διὰ τὸν Κύριον, τί καὶ ἐξήλθομεν ἐκ τοῦ κόσμου;

Ἀγαπητέ, τίς ἄξιός καὶ μακάριος παθεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ; Εἴτε οὖν δι' αὐτὸν ὑπομένεις, ἴσθι ὡς μικρὰ παρέχεις, καὶ μεγάλα ἀντιλαμβάνεις. Ὑπομονῆς οὖν ἔχομεν χρεῖαν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες τύχωμεν τῆς ἐπαγγελίας εἶπε γὰρ «ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται».

Εἰ δὲ τοὺς τὰ λαμπρὰ καταλείψαντας οὕτω ταπεινοφρονεῖν δεῖ, πόσω γὰρ μᾶλλον τοὺς ἐξ οἴκτρον καὶ μοχθηροῦ βίου ἔρχομεν εἰς τὸν μονήρη βίον, χρὴ ἑαυτοὺς εὐτελίζειν καὶ μηδέποτε ὑψηλοφρονεῖν, κὰν ἴσως τῶν ἄλλων προτιμηθῶσιν, ἀλλὰ πᾶσαν πραότητα καὶ ταπεινοφροσύνην ἐνδείκνυσθαι, μνημονεύοντας καὶ ἀναλογιζομένους διηνεκῶς τὰς εὐεργεσίας τοῦ Κυρίου, ἐκ ποίας συνοχῆς τοῦ αἰῶνα τούτου ἐξέσπασεν αὐτούς, μήποτε διασπαρέντες τὸν νοῦν, καὶ τῆς προτέρας αὐτῶν ἀτιμίας ἐπιλαθόμενοι, φυσιωθῶσι καὶ ἀκούσωσιν ὡς ἀγνώμονες περὶ τὸν εὐεργέτην, τὸ εἰρημένον ἐν τῷ ψάλμῳ «ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὢν, οὐ συνῆκε" παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ὥμοιωθη αὐτοῖς».

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ΄ (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

Τοιγαροῦν, ἀγαπητοί, δουλεύσωμεν τῷ Κυρίῳ ἐν ταπεινοφροσύνῃ πολλή πάσας τὰς ἡμέρας ἡμῶν, τῷ ἐγείροντι ἀπὸ γῆς πτωχὸν καὶ ἀπὸ κοπρίας ἀνυψοῦντι πένητα, ὅπως καὶ μετὰ τέλος ἀξιῶσιν ἡμᾶς τῆς δόξης τῶν πραέων καὶ ταπεινῶν διότι γέγραπται: «Κύριος ἀνταποδίδωσι τοῖς περισσῶς ποιοῦσιν ὑπερφηανίαν».

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, εἰάν ἐπιθυμῆς νὰ γίνῃς μοναχός, βάλε πρῶτον εἰς τὴν σκέψιν σου, ὅτι ἤδη ἀνεχώρησες ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸν καὶ θεώρησε τὸν κόσμον αὐτὸν καὶ τὴν δόξαν τοῦ ὡς σκηνὴν κατεστραμμένην· διότι εἰάν δεν προετοιμάσῃς τὸν εαυτὸν σου με τὰς σκέψεις αὐτάς, δεν θα ἡμπορέσῃς νὰ ζήσῃς ὅπως οἱ Μοναχοί, οὔτε νὰ νικήσῃς τὰ πάθη σου καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, που παρασύρουν τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν ἀπώλειαν διότι δεν λέγει ψέματα Ἐκεῖνος, που εἶπε: «ὅποιος θέλει νὰ ἐλθῇ ὀπίσω μου, ἀς ἀπαρνηθῇ τὸν εαυτὸν του, ἀς σηκώσῃ τὸν σταυρὸν του καὶ ἀς με ἀκολουθήσῃ, διότι ἐκεῖνος που θέλει νὰ σώσῃ τὴν ψυχὴν του, πρέπει νὰ θυσιάσθῃ ὅποιος δε θυσιάσθῃ χάριν ἐμοῦ, θα εὕρῃ αὐτὴν (τὴν αἰώνιον ζωὴν)» (Ματθ. ιστ', 24-25).

Γνώριζε λοιπὸν ὅτι εἰς αὐτὸν που ἀφιερώνεται εἰς τὸν Κύριον συμβαίνουν πειρασμοί, θλίψεις, κόπος, πνευματικὴ ἐξάντλησις καὶ κατὰπτωσις, γυμνότης, στενοχωρία, περιφρόνησις ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων καὶ ὅλα τὰ παρόμοια διότι με αὐτὰ δοκιμάζεται ἡ υπομονὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ φανερώνεται ὁ πόθος που ἔχει πρὸς τὸν Θεόν. Αὐτὸς λοιπὸν, που θα ἐμπιστευθῇ τὸν εαυτὸν του, με ὅλην τὴν καρδίαν, εἰς τὸν Ἡγούμενον, διὰ νὰ τὸν κυβερνήσῃ κατὰ Θεόν, ὅλα αὐτὰ τὰ κατανικά διότι ὁ Θεὸς μόνον τελείαν πρόθεσιν ζητεῖ ἀπὸ ἡμᾶς καὶ ὁ ἴδιος μᾶς πλουτίζει με δύναμιν καὶ μᾶς δωρίζει τὴν νίκην, ὅπως λέγει ἡ Γραφή «Ὁ Θεὸς εἶναι υπερασπιστὴς ὅλων, ὅσων ἐλπίζουν εἰς Αὐτόν» (Ψαλμ. ιζ', 31).

Αὐτὰ σου τὰ εἶπα ἐκ τῶν προτέρων, μὴ τυχόν, ἀφοῦ εἰσέλθῃς εἰς τὸν μοναχικὸν βίον καὶ συναντήσῃς ὅλας αὐτάς τας δυσκολίας, μετανοημένος εἴπῃς ὅτι δεν ἐγνώριζα ὅτι θα μου συμβοῦν τέτοια πράγματα. Νὰ λοιπὸν, ὅτι σου γίνονται ἐκ τῶν προτέρων γνωστὰ ὅσα πρόκειται νὰ σου συμβοῦν, δια νὰ προετοιμάσῃς καὶ σύ, ἀπὸ τὴν ἀρχὴν, τὰς σκέψεις σου: διότι δεν εἶναι μέγας κόπος νὰ βάλῃ κανεὶς θεμέλιον, ἀλλὰ νὰ ἀποτελειώσῃ τὴν οἰκοδομήν· διότι ὅσον ἀνυψώνεται ἡ οἰκοδομὴ, τόσο περισσότερο μεγαλύνει καὶ ὁ κόπος τοῦ οἰκοδομοῦντος μέχρις ὅτου τελειώσῃ τὸ ἔργον. Ἀκουσε τι λέγει ἡ φωνὴ τοῦ Σωτήρος: «Ποῖος ἀπὸ ἡμᾶς θέλων νὰ οἰκοδομήσῃ πύργον, δεν κάθεται προηγουμένως νὰ υπολογίσῃ τὴν δαπάνην, εἰάν ἔχῃ τὰ ἀναγκαῖα διὰ νὰ ἀποτελειώσῃ τὴν οἰκοδομήν; Μὴ τυχόν, ἀφοῦ βάλῃ θεμέλιον, δεν ἡμπορέσει

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ´ (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

να ολοκληρώση την οικοδομήν, οπότε όλοι, όσοι τον ιδούν, θα αρχίσουν να τον εμπαίζουν και να λένουν, εις βάρος του αυτός ο άνθρωπος ήρχισε να κτίζη και δεν ημπόρεσε να τελειώση την οικοδομήν» (Λουκ. ιδ', 30). Διότι ο πόλεμος των στρατιωτών είναι σύντομος, ο πόλεμος όμως του Μοναχου διαρκεί μέχρι της ημέρας που θα εκδημήση προς τον Κύριον.

Διά τούτο πρέπει να αρχίζωμεν την πνευματικής μας εργασίας με σοβαρότητα, με υπομονήν και προσοχήν. Διότι εάν, αγαπητέ, επιχειρήσης να σφάξης ένα λεοντάρι, πρόσεξε να το κρατήσης δυνατά, μη τυχόν σου σπάση τα κόκκαλα, ως να είναι αγγείον πήλινον και εάν πέσης εις την θάλασσαν, μη δειλιάσης ώσπου να βγής έξω, εις την ξηράν, διά να μη βουλιάξης εις τον βυθόν όπως μία πέτρα. Σήμερα λοιπόν, που ευρίσκεσαι ακόμη εις τα πρόθυρα του αγώνος και ερωτάσαι μετά προσοχής, μή είπης, εις απάντησιν, ότι θα τα υπομείνης όλα, και αύριον, όταν θα έχης πλέον αρχίσει, εγκαταλείψεις κάθε προσπάθειαν. Διότι οι Αγγελοι του Θεού στεκουν κοντά μας αοράτως και ακούουν όλα, όσα βγαίνουν από τα χείλη σου. Βλέπε, αγαπητέ, ότι κανείς δεν σε βιάζει, αλλά πραγματικά παραδέχεσαι μόνος σου, με την θέλησίν σου, τας υποχρεώσεις σου. Και εις το μέλλον να μη διαψεύσης τας υποσχέσεις σου προς τον Θεόν, διότι ο Θεός «θα εξαφανίση όσους όμιλούν το ψεύδος» (Ψαλμ. ε', 7).

Αγαπητέ, εάν βάλης καλήν αρχήν, θα περάσης ευχάριστα και εις τα γηρατεία σου και θα είσαι ως φάρος που θα φωτίξης πολλούς εις τον δρόμος του Κυρίου. Βάλε λοιπον ισχυρόν θεμέλιον, διά να υψωθή το έργον σου. Εάν εις τον μάταιον βίον του κόσμου κατείχες μεγάλην θέσιν, και την εγκατέλειψες, διά να ακολουθήσης τον Μοναχικόν βίον, να φυλάγεις από τον δαίμονα της υψηλοφροσύνης, μη τυχόν κυριευθής απ' αυτόν και κατακρημνισθής εις την απώλειαν.

Δεν είναι εντροπή διά σέ, εάν είσαι εις υποταγήν, χάριν του Κυρίου, και εάν, με τα ίδια σου τα χέρια, εργάζεσαι το αγαθόν διότι αυτή η μικρή στενοχωρία και θλίψις, την οποίαν υπομένεις, χάριν του Κυρίου, θα σου γίνη πρόξενος της αιωνίου ζωής και τί λέγω ακόμη; Όπως ακριβώς ωφελείται και ανταλλάσσων μίαν δραχμήν με δέκα χιλιάδας χρυσά τάλαντα, έτσι βεβαίως ωφελούνται και οι ανεχόμενοι τας στενοχωρίας του μοναχικού βίου, κερδίζοντες ούτω την δόξαν που πρόκειται να αποκαλυφθῇ εις τους αγωνιζομένους και κοπιάζοντας. Μικρά πράγματα λοιπόν προσφέρεις και μεγάλα κερδίζεις.

Εάν δε ο Ηγούμενος του Μοναστηρίου σε παραδώσῃ εις κάποιον αδελφόν, διά να είσαι υποτεταγμένος εις αυτόν, να μή είπης, με τον νούν σου, ότι εγώ είμαι υιός

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ' (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

λαμπρών και μεγάλων γονέων, ενώ αυτός κατάγεται από ασήμους, ανυπολήπτους και επαίτας, ή, ότι προέρχεται από δούλους, ή ότι δεν γνωρίζει την κοσμική σοφίαν, ενώ εγώ την γνωρίζω και πώς λοιπόν εγώ δύναμαι να υποταχθώ εις αυτόν; Εάν το κάνω αυτό θα είναι δι' εμέ προσβολή. Να μη τα σκέπτεσαι αυτά, αγαπητέ διότι δεν έχεις σκεφθή λογικά επ' αυτού. Διότι αυτός που σκέπτεται αυτά τα πράγματα, δεν απέβαλεν ακόμη τον παλαιόν άνθρωπον, που φθείρεται από τας απατηλάς επιθυμίας. Ημείς όμως, αγαπητέ, υπομένομεν, ως να έχωμεν παραδοθή υπό του Θεού ως δούλοι εις τους ομοψύχους αδελφούς μας προς υποταγήν, διά να αξιωθώμεν της ελευθερίας των δικαίων, σκεπτόμενοι συνεχώς τον Δεσπότην τών όλων, ο οποίος επώχευσε, χάριν ημών, ενώ ήτο πλούσιος, διά να πλουτήσωμεν ημείς από την πτωχείαν Εκείνου. Τον Δεσπότην ημών τον απεκάλεσαν και Σαμαρείτην και δαιμονισμένον, και τα υπέμεινε, διά να διορθώση την απερισκεψίαν μας. Σκύψε λοιπόν τον αυχένα σου, χωρίς εντροπήν, υποκάτω από τον χρηστών ζυγός του Κυρίου, διά να εύρης ανάπαυσιν εις την ψυχήν σου. Άκουσε δε και μίαν σχετικήν με το ζήτημα τούτο παραβολήν.

Δύο αθληται ήλθον διά να αγωνισθούν συγχρόνως προς τους αντιπάλους των εξ αυτών ο ένας ήτο ενδεδυμένος με στολήν λαμπράν, ενώ ο άλλος με πτωχικήν και οι δύο όμως έβγαλαν αυτά που εφόρουν και εισήλθον εις το στάδιον των αγώνων γυμνοί. Μήπως, άραγε, αυτός που έβγαλε την λαμπράν στολήν, θα την παρουσιάση, κατά την στιγμήν του αγώνος, διά να τον βοηθήση εναντίον του αντιπάλου του; "Η θα προτιμήση να την αφήση, ως τελείως άχρηστον εις τον αγώνα, και θα επιδείξη εναντίον του αντιπάλου του την ανδρείας και την τέχνης μαζί με την ευκινησίαν;

Έτσι λοιπόν και σύ· μή σκέπτεσαι όσα άφησες, διότι ο καθένας άφησεν αυτά που είχε και απέβαλε τον παλαιόν άνθρωπον. διά να ενδυθή τον νέον. Δι' αυτό σπλίσου με την ταπεινοφροσύνην, γνωρίζων ότι εις τον χώρον των αγώνων εισήλθες γυμνός, όπως και οι υπόλοιποι συναθληται, και ότι είναι γραμμένον· «όσα θεωρούν οι άνθρωποι υψηλά, είναι βδέλυγμα διά τόν Θεόν». Ούτε και δια την κοσμικήν σοφίαν να υπερηφανεύεσαι, διότι η σοφία του κόσμου, λέγει ο Απόστολος, είναι μωρία ενώπιον του Θεού. Και αλλαχού λέγει: «εκείνος, που θέλει από σας να είναι σοφός εις αυτόν τον αιώνα, ας φανή μωρός, διά να γίνη σοφός» (Α' Κορινθ. γ', 18). Λησμόνησε λοιπόν την προηγούμενην κατάστασίν σου εις τον κόσμον, διά να ζητήσης, με θάρρος, από τον Θεόν και την συγχώρησιν των τότε αμαρτημάτων σου. Αφού λοιπόν απορρίψης τα παλαιά και ταπεινώσης το φρόνημά σου, συγκέντρωνε πλούτον, ο οποίος ποτέ δεν χάνεται, με την υπηρεσίαν σου προς τους αδελφούς και την προς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ΄ (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

αυτούς περιποιήσιν. Και όταν καθαρίζης τὰς εσωτερικάς αυλάς του Μοναστηρίου από τας κοπριάς, φρόντιζε συγχρόνως να απορρίπτης τας κοσμικάς επιθυμίας από τον εσωτερικός άνθρωπον. Αν πάλιν καθαρίζης την στάκην του μαγειρείου, να ενθυμήσαι τον Προφήτην Δαβίδ που λέγει· «στάκην έφαγα, σαν ψωμί, και το πιστό μου το ανεκάτευσα με δάκρυα» (Ψαλμ. ρα', 10).

Όταν δε βλέπης την φθαρτην φωτιάν, να σκέπτεσαι την αιώνιον φλόγα, που πρόκειται να κατατρώγη τους αμαρτωλούς, και να κλαύσης δι' όσα ήμάρτησας. Και κάθε τι που εκτελείς, να το εκτελής με ταπεινοφροσύνην και καλήν προαίρεσιν, οπόταν θα έχης μεγίστην ωφέλειαν και θα επισύρης εις τον εαυτόν σου την χάριν του Θεού. Διότι λέγει η Αγία Γραφή: «Ο Κύριος αντιτάσσεται εις τους υπερηφάνους, ενώ δίδει την χάριν Του εις τους ταπεινούς» (Παροιμ. γ', 34). Εάν κοπιάζης πάρα πολύ εις τας υπηρεσίας του Μοναστηρίου, σκέψου αυτούς, που ταλαιπωρούνται εις εξορίαν, εις καταναγκαστικά έργα, εις πικράν δουλείαν και υποτάξου με προθυμίαν εις τον Ηγούμενον, χάριν του Κυρίου· διότι η θεληματική δουλεία, την οποίαν υπομένεις, δεν εξυπηρετεί ανθρώπους, αλλά τον Κύριον. Ποίος, άραγε, από όσους προσεβλήθησαν ή εκοπίασαν κάποτε, χάριν ενός επιγείου βασιλέως, δεν θεωρεί την ύβριν ως τιμήν, και τον κόπον ως ανάπαυσιν; Εάν δε δεν μας αρέση να υπομείνωμεν κόπον και ατιμίαν διά τον Κύριον, τότε πρός τι έφύγαμεν από τον κόσμον;

Αγαπητέ, ποίος είναι άξιος και καλότυχος διά να πάθη χάριν Αυτού; Εφ' όσον λοιπόν δι' Αυτόν υπομένεις τας δοκιμασίας του Μοναχικού βίου, μάθε ότι παρέχεις μικρά και λαμβάνεις, ως ανταμοιβήν, μεγάλα. Έχομεν, κατά συνέπειαν, ανάγκην υπομονής, διά να εκτελέσωμεν το θέλημα του Θεού και να επιτύχωμεν όσα μάς υποσχέθη ο Κύριος, διότι είπεν: «όποιος υπομείνη μέχρις τέλους, αυτός μόνον θα σωθή».

Αν δε πρέπει να γίνωνται ταπεινοί όσοι εγκατέλειψαν εις τον κόσμον λαμπράς και σπουδαίας καταστάσεις, πόσον περισσότερον ταπεινωμένοι θα πρέπει να είναι όσοι έρχονται να γίνουν Μοναχοί από ελεεινήν και κουραστικήν ζωήν. Ούτοι πρέπει διαρκώς να ταπεινώνουν τους εαυτούς των και ποτέ να μη υπερηφανεύωνται, έστω και εάν τύχουν κάποιας καλυτέρας μεταχειρίσεως και προσοχής, αλλά να επιδεικνύουν συνεχώς ταπεινοφροσύνην και πραότητα ενθυμούμενοι και σκεπτόμενοι πάντοτε τας ευεργεσίας του Κυρίου, από ποίαν, δηλαδή, αφόρητον στενοχωρίαν αυτής της ζωής τους εγλύτωσεν μη τυχόν περισπασθή ο νους των και λησμονήσουν την προηγουμένην αθλιότητα, φουσκώσουν από υπερηφάνειας και

ακούσουν, κάποτε, ως αχάριστοι προς τον Ευεργέτη των, το αναφερόμενον εις τον ψαλμόν «Ανθρωπος ευρισκόμενος εις τιμήν, δεν εφάνη φρόνιμος άνεμίχθη με τα ανόητα κτήνη (τους αμαρτωλούς λογισμούς) και έγινεν όμοιος με αυτά» (Ψαλμ. μη', 13, 21).

Ας δουλεύσωμεν λοιπόν, αγαπητοί, τον Κύριον, με πολλήν ταπεινοφροσύνην, εις όλης μας την ζωήν τον Κύριον, που ήμπορεί, να εγείρη από γης τον πτωχόν και να ανυψώση τον πένητα από την κοπρίαν, διά να μάς αξιώση, μετά το τέλος της ζωής αυτής, της δόξης που απολαμβάνουν οι ταπεινοί και οι πράοι· διότι η Αγία Γραφή λέγει: «Ο Κύριος ανταποδίδει την δικαίαν τιμωρίαν εις όσους παντοιοτρόπως υπερηφανεύονται» (Ψαλμ. λ', 24).

Η'. Του Αββά Κασσιανού

ΕΝ πάσι τοῖς κατὰ τὴν Αἴγυπτος καὶ καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολὴν Κοινοβίοις αὗται αἱ κανονικαὶ διατυπώσεις φυλάττονται: ὁ ἐλθὼν εἰς τὸ Κοινόβιον καὶ θέλων μονᾶσαι, οὐ πρότερον δεχθήσεται ἔσω ἐν τῷ Μοναστηρίῳ, πρὶν ἀπόδειξιν τινὰ καὶ πείραν τοῦ πρὸς θεὸν πόθου καὶ τῆς ταπεινώσεως καὶ μακροθυμίας, διὰ τῆς ἐπὶ πλεῖστον ὑπομονῆς δείξει. Δοκιμασθεῖς οὖν ἐν τούτοις, εὐπρόσδεκτος παρ' αὐτοὺς γίνεται, καὶ διδάσκεται τῆς περιουσίας αὐτοῦ μὴ ἔχειν τί τεθησαυρισμένον. Οὕτως οὖν ἕκαστος γυμνοῦται τῆς ἀρχαίας περιουσίας, ὡς μηδὲ αὐτὸ τὸ ἐνδύμα, καὶ περιβεβλημένος ἦλθε, τοῦ λοιποῦ φορεῖν συγχωρεῖσθαι, ἀλλὰ τῶν ἀδελφῶν πάντων συνηγμένων, προαχθεῖς εἰς τὸ μέσον, ἐκδύεται τὰ ἴδια ἱμάτια, καὶ διὰ τῶν χειρῶν τοῦ Ἀββᾶ ἐνδύμασι τοῦ Μοναστηρίου μεταμφιέννυται, ὡς διὰ τούτου τοῦ τύπου ἐπιγινώσκει αὐτόν, ὅτι πάντων τῶν κοσμικῶν πραγμάτων καὶ τῆς ἀλαζογείας καὶ τοῦ τύφου γυμνωθεῖς, ἐνεδύσατο τὴν πτωχείαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅτι ἀνεπαισχύντως συναριθμεῖ ἑαυτὸν καὶ ἐξισοῖ τῷ σώματι τῆς ἀδελφότητος.

Τὰ δὲ μάτια καὶ ἀποδύεται, λαβὼν καὶ οἰκονόμος τῆς Μονῆς ἐπὶ πολὺν χρόνον φυλάττει, ἀφορίσας ἕως τῆς προκοπῆς αὐτοῦ καὶ ἀναστροφῆς καὶ ὑπομονῆς, ἣν ἐν διαφόροις πειρασμοῖς ἀπόδειξιν παρασχοῦ. Καὶ εἰ μὲν εὖρωσιν αὐτὸν δυνάμενον ἐν τούτοις ἐγκαρτερεῖν, καὶ ἐν τῇ σπουδῇ καὶ διαπύρῃ θερμῇ, ἣ ἐνήρξατο, διαμένοντα, τοῖς λοιποῖς συναριθμοῦσιν εἰ δὲ τί γογγυσμοῦ ἐλάττωμα ἢ παρακοῆς οἰασθῇποτε ἐν αὐτῷ ἁμαρτίαν καταμάθωσιν, ἐκδύσαντες τοῦτον ἅπερ ἐνεδύσατο τοῦ Μοναστηρίου, καὶ τὰ κοσμικὰ ἐνδύματα πάλιν περιβαλόντες, ἀπωθοῦνται τοῦ Κοινοβίου. Ὡς ἐκ ταύτης λοιπὸν τῆς ἀκριβείας μὴ εὐχέρειαν εἶναι τὸ βουλομένῳ ὡς ἔτυχεν ἀναχωρεῖν τῆς μονῆς,

ἀλλὰ τὸν μὴ ἐμμένοντα κατὰ πάντα τρόπον τῇ ἰδίᾳ ὁμολογία μετενδύεσθαι τὴν κοσμικὴν ἐσθῆτα, καὶ οὕτως ἀπολύεσθαι τοῦ Μοναστηρίου.

Ὅτε τοίνυν ὁ ὑποδεχθεῖς, ταύτῃ ἣ προειρήκαμεν ἀκριβείᾳ δοκιμασθῇ καὶ ἄμεπτος εὔρεθῇ, οὐ παραχρῆμα τῇ συνοδείᾳ τῶν ἀδελφῶν ἀναμίγνυσθαι ἐπιτρέπεται, ἀλλὰ παραδίδοται τὸ ἐπιτεταγμένῳ τὴν φροντίδα τῶν ξένων, καὶ τούτοις πᾶσαν ἐπιμέλειαν καὶ ὑπηρεσίαν ποιεῖν προστάσσεται καὶ ὅτε ὁλόκληρον ἐνιαυτὸν ἀμέμπτως ὑπηρετήσῃ τοῖς ξένους, τυπωθεῖς διὰ τούτου πρὸς ταπείνωσιν καὶ μακροθυμίαν, συναριθμεῖται λοιπὸν τῇ συνοδείᾳ τῶν ἀδελφῶν. "Ὅς τοιαύτην ἔχει τὴν μέριμναν, ὅπως διδάξῃ αὐτὸν τὸν μαθητευόμενον, διὰ ποίας ὁδοῦ ἀρξάμενος, δυνήσεται ἐπὶ τὴν τελειοτάτην ἀρετὴν φθάσαι. Ἐν πρώτοις γοῦν διδάσκει αὐτὸν νικᾶν τὰς ἰδίας ἡδονᾶς, διὰ τοῦ ἐπιτάσσειν αὐτῷ τὰ ἐναντία τῶν θελημάτων αὐτοῦ. Ὁ ὅς καὶ ἄλλως γὰρ λέγουσιν οἱ Πατέρες δύνασθαι τινὰ τὰς ἰδίας ἡδονᾶς χαλινοῦν, ἢ ὀργῆς περιγενέσθαι, ἢ λύπης, ἢ ταπείνωσιν ἀληθῶς κτήσασθαι, ἢ ἀπλῶς μετὰ ἀδελφοφιλίας καλῶς τελειωθῆναι ἐν Κοινοβίῳ, εἰ μὴ πρότερον διὰ τῆς ὑπακοῆς νεκρώσει τὰ ἑαυτοῦ θελῆματα.

Ταύταις δὲ ταῖς διατυπώσεσι καὶ διδασκαλίαις τὸν μαθητευόμενον προβιβάσαντες, ἀκολούθως διδάσκουσι πάλιν μὴ κρύπτειν τοὺς ἰδίους λογισμούς, ἀλλὰ παραχρῆμα, ἡνίκα ἐπέρχωνται, τούτους τῶν οἰκείῳ Πάτρι ἀποκαλύπτειν, καὶ μηδὲν περὶ τῆς τούτων διακρίσεως τῇ ἰδίᾳ καρδίᾳ πιστεύειν, ἀλλ' ἐκεῖνο γινώσκειν ἀγαθὸν ἢ κακὸν εἶναι, ὅπερ τῇ ἑαυτοῦ διακρίσει δοκιμάσας ὁ πατήρ ἀποδείξει. Τοιαύτη δὲ φυλάττεται παρ' αὐτοῦς ἡ ὑποταγή, ὥς μὴ τολμῆσαι τινὰ, ἐκτός του Ἀββά, μηδὲ τοῦ κελλίου καὶ ποῦ κάθηται προβαίνειν. Οὕτω δὲ τὰ παρ' αὐτοῦ προστασσόμενα ἐπιτελεῖν σπουδάζουσιν, ὥς παρὰ Θεοῦ ταῦτα δεχόμενοι.

Καθήμενοι δὲ ἐν τοῖς κελλίοις καὶ τὸ ἔργον καὶ τὴ μελέτη καὶ τὴ προσευχὴ μετὰ σπουδῆς πάσης προσέχοντες, ἐπειδὴ ἂν ἀκούσωσι τοῦ κρούοντος τὴν θύραν ἐκάστου κελλίου, ἢ εἰς τὴν κοινὴν προσευχὴν ἢ πρὸς τί ἔργον τούτους ἐκκαλουμένου, παραχρῆμα πάντα δμῶς ἀφέντες, πρὸς τὸ ἐπιταγὲν ὁρμῶσιν, πάσῃ σπουδῇ τὴν τῆς ὑπακοῆς ἀρετὴν ζηλοῦντες, ἣν οὐ μόνον τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν, ἀναγνώσεως τέ, καὶ τῆς ἐν τῷ κελλίῳ ἡσυχίας, ἀλλὰ καὶ πασῶν τῶν ἀρετῶν προτιμῶσι καὶ ταῦτα πάντα δεύτερα τίθενται. Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων ἐκεῖνο περιττόν ἐστι καὶ εἴπειν, ὥς οὐδεὶς ἂν ὁ τὸν ἄλλο τί κέκτηται αἰτλήν κολοβίου, καὶ ἡμιφορίου, καὶ σανδαλίων, καὶ μηλωτῆς καὶ ψαθίου, αἰσχύνῃ ἡγούμενοι τὸ λέγεσθαι παρ' αὐτοῖς βιβλίον ἐμόν, γραφίον ἐμόν, πινακίδιον ἐμόν, ἢ ἄλλο τί ἐμόν.

Ἐκαστος δὲ τούτων, τοσούτον πορισμὸν καὶ καθ' ἡμέραν συνάγει τὸ Μοναστηρίῳ ἐξ ἔργου τέ καὶ ἰδρωτός ἰδίου, ὥς μὴ μόνον ταῖς ἑαυτῶν χρεῖαις ἐξαρκεῖν, ἀλλὰ καὶ τὴ διακονίᾳ τῶν ξένων καὶ πτωχῶν ὑπουργεῖν. Οὕτω δὲ κάμνοντες, οὐ φυσιοῦνται, οὐχ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ΄ (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

ὑπερηφανεύονται, οὐδὲ τίς αὐτῶν ἐκ τοῦ ἰδίου ἔργου καὶ ἰδρῶτος ἀπαιτεῖ περισσοτέραν τῆς διδομένης χρείας ἀνάπαισιν, οὐ καὶ τῆμα οἰασθήποτε ὕλης ἐαυτῷ περιποιεῖται, πάροικον ἐαυτὸν καὶ ξένον ὅλου του κόσμου ἔχων, καὶ δοῦλον καὶ ὑπηρέτης τῶν ἀδελφῶν λογιζόμενος, ἥπερ δεσπότην οἰουδήποτε γηίνου πράγματος. Εἰ δὲ κλάσει τίς σκεῦος, ἢ οἰονδήποτε πρᾶγμα ἀπολέσει, ἐξομολογεῖται τὸ Ἑββᾶ τῆς ἰδίας ραθυμίας τὸ πταῖσμα, καὶ οὕτω μετανοῶν λαμβάνει συγχώρησιν.

Ὅστις δὲ πρὸς τί. ἔργον μετακληθεῖς, ἢ πρὸς σύναξις, βραδύτερον ἀπαντήσῃ, ἢ σκληρότερον ἢ προπετέστερον ἀποκριθῇ, ἢ ὑπογογγύζων τὴν προσταχθεῖσαν ὑπακοὴν ποιήσῃ ἢ ἀμελέστερον, ἢ τοῦ ἔργου καὶ τῆς ὑπακοῆς προτιμῇ σᾶς τὴν ἀνάγνωσιν, τὰ προσταχθέντα αὐτὰ ἔργα βραδύτερον ἐκτελέσῃ, ἢ ἀπολυθείσης τῆς συνάξεως μὴ ταχέως πρὸς τὸ ἔργον αὐτοῦ ἀναδράμῃ ἢ μετὰ τινὸς ὁμιλήσῃ ἐκτὸς ἀναγκαίας χρεῖ ἅς, ἢ ἄλλου τὴν χεῖρα κατάσχῃ μετὰ παρρησίας, ἢ τί τῶν ὁμοίων τούτοις πλημμελήσῃ, τούτῳ ἐπιτιμῇ ἐνυποβάλλεται: συνηγμένων τῶν ἀδελφῶν ἐν τῇ συνάξει, ρίψας ἐαυτὸν ἐπὶ τὴν γῆν, συγχώρησιν αἰτεῖ τοῦ ἰδίου σφάλματος.

Τὰ δὲ παχύτερα τούτων πταίσματα εἰ τίς εὐρεθῇ πράττων ἅτινά ἐστι καὶ ἀτὰ φρόνησις ἀντιλογία μετὰ ὑπερηφανίας ἢ του Μοναστηρίου πρόοδος, ἐκτὸς ἐπιτροπῆς τοῦ Ἑββᾶ ἢ πρὸς γυναῖκας καὶ τίνας τῶν ἔξω του Κοινοβίου συντυχία ἢ ὀργή ἢ μάχη ἢ ἔχθρα ἢ μνησικακία ἢ φιλαργυρία, ἥτις ἐστὶ λέπρα ψυχῆς ἢ καὶ τῇ σὶς οἰουδήποτε πράγματος, ἐκτὸς τῶν διδομένων παρὰ τοῦ Ἑββᾶ ἢ τροφῆς ἄνευ εὐλογίας, κλεψιμαίῳ τρόπο γινομένης, καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια, οὗ τὸ εἰρημένῳ ἐπιτιμῷ ὑποβάλλεται, ἀλλὰ σφοδρότέρῳ καὶ μείζονι καὶ εἰ μὴ διορθωθῇ, ἐκβάλλεται τοῦ Μοναστηρίου τοσαύτη δὲ ταπεινοφροσύνη καὶ σπουδὴ ἐν τῇ διακονίᾳ ἐπιτελεῖται παρ' αὐτῶν, ὅση οὐκ ἂν δεσπόταις παρὰ δούλων παρασχεθείη.

Ερμηνεία

Εἰς ὍΛΑ τα Κοινόβια τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ανατολῆς εφαρμόζονται αἱ ἐξῆς κανονικαὶ διατάξεις.

Εκεῖνος, που θα ἔλθῃ εἰς τὸ Κοινόβιον με τὴν ἐπιθυμίαν νὰ μονάσῃ, δὲν θα γίνῃ δεκτός ἐὰν προηγουμένως δὲν ἀποδείξῃ ὅτι ἔχει πραγματικὸν πόθον πρὸς τὸν Θεόν καὶ κάποιαν πείραν ταπεινώσεως καὶ μακροθυμίας, με τὴν ὅσον τὸ δυνατόν, περισσοτέραν υπομονήν του.

Αφού λοιπόν ὁ υποψήφιος Μοναχός δοκιμασθῇ εἰς αὐτά, τότε μόνον γίνεται δεκτός καὶ διδάσκεται, ὅτι δὲν πρέπει τίποτε νὰ κρατήσῃ ἀπὸ τὴν παρουσίαν του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ΄ (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

Κατ' αυτόν τον τρόπον απογυμνώνεται ο προσερχόμενος από την παλαιάν υλικών περιουσίας του, ώστε να μη επιτρέπεται πλέον να φορη ούτε αυτό το ένδυμα το οποίον εφόρει όταν προσήλθεν εις το Μοναστήριον: όταν λοιπόν όλοι οι αδελφοί συγκεντρωθούν εις τον Ναόν του Μοναστηρίου, προχωρεί εις το μέσον αυτών, αποβάλλει τα κοσμικά ενδύματά του και ενδύεται, εκ νέου, από τον ίδιον τον Ηγούμενος με τα καθιερωμένα ενδύματα και ράσα του Μοναστηρίου. Δια του τύπου αυτού επιδιώκεται να εννοήση και υποψήφιος, ότι απεγυμνώθη από όλα τα κοσμικά πράγματα και την αλαζονείαν και τον εγωϊσμόν και εφόρεσε πλέον την πτωχείας του Χριστού και ότι, χωρίς να εντρέπεται, συγκαταριθμεί τον εαυτόν του με τους Μοναχούς και εξισώνεται προς τα μέλη της αδελφότητος.

Τα ενδύματα που εκδύεται ο υποψήφιος, τα παραλαμβάνει ο Οικονόμος του Μοναστηρίου και τα φυλάττει επί αρκετον χρόνον εις ένα ωρισμένον μέρος, μέχρις ότου δηλαδή παρουσιάση προκοπήν, και δώση αποδείξεις για την ενάρετον ζωήν του και την υπομονήν του εις τους διαφόρους πειρασμούς. Και εάν μεν τον εύρουν να έχη την δύναμιν να υπομένη όλα αυτά, να διατηρή το ίδιον ενδιαφέρον, και την ιδίαν διάπυρον θερμης, με την οποίαν ήρχισε το μοναχικόν του στάδιον, τότε τον κατατάσσουν επισήμως εις την αδελφότητα.

Εάν όμως αντιληφθούν κάποιο ελάττωμα γογγυσμού εις αυτόν, ή κάποιο παράπτωμα οποιασδήποτε παρακοής, τότε αφού αφαιρέσουν από αυτόν τα ενδύματα, που του εφόρεσαν εις το Μοναστήριον, και του φορέσουν, πάλιν, τα κοσμικά ενδύματά του, τον απομακρύνουν από το Κοινόβιον. Εξ αιτίας λοιπόν της ακριβείας αυτής δεν είναι εύκολον να αναχωρή, από το Μοναστήριον, αυτός που θέλει, έτσι τυχαίως, αλλά μόνον εκείνος, που δεν παραμένει σταθερός, εις όλας τας περιπτώσεις, και εις την ομολογίαν, που έδωσεν αυτός φορεί εκ νέου το κοσμικόν ένδυμα και τοιουτοτρόπως απολύεται από το Μοναστήριον.

Όταν λοιπόν ο υποψήφιος, που έγένετο δεκτός εις το Μοναστήριον, δοκιμασθή μετά πάσης ακριβείας, κατά τον τρόπον που προείπαμεν και ευρεθή τέλειος, δεν επιτρέπεται αμέσως να συγκαταλεχθή εις την συνοδείαν των αδελφών, αλλά παραδίδεται εις εκείνον, που έχει την υπηρεσίας της φροντίδος και περιποιήσεως των ξένων και διατάσσεται να τους φροντίζη και να τους υπηρετή εις όλα. Και αφού υπηρετήση τους ξένους επί ολόκληρον έτος, επιδείξας αρίστην ικανότητα εις το διακόνημα αυτό, και συνηθίση, εκ της υπηρεσίας αυτής, εις την ταπείνωσιν και την μακροθυμίαν, τότε πλέον συναριθμείται εις την συνοδείαν των αδελφών.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ´ (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

Εκείνος δε, που θα αναλάβη, ως υποτακτικόν, τον ενταχθέντα εις την αδελφότητα νέον Μοναχόν, έχει την φροντίδα να διδάξη τον μαθητευόμενον του ποίαν οδόν πρέπει να αρχίση, διά να ήμπορέση να φθάση εις το ύψος της τελειοτάτης αρετής.

Μεταξύ των πρώτων λοιπόν τον διδάσκει πώς να νικά τας ιδικάς του ηδονάς, με το να τον διατάσση τα αντίθετα προς τα θελήματά του. Διότι, καθώς λέγουν οι Πατέρες, δεν ημπορεί κανείς να χαλιναγωγήση τας ηδονάς του, ή να καταβάλη την οργήν, ή την λύπην, ή να αποκτήση πραγματικώς ταπεινώσιν, ή, με ένα λόγον, να τελειώση καλώς τον προορισμόν του εις το Κοινόβιον, συνασκούμενος με αδελφότητα, εάν δεν νεκρώση προηγουμένως, με την υπακοήν, τα θελήματά του.

Αφού προβιβάσουν τον μαθητευόμενον με αυτούς τους κανονισμούς και τας διδασκαλίας, τον διδάσκουν, πάλιν, εν συνεχεία, να μη αποκρύπτη τους λογισμούς του, αλλά αμέσως, μόλις επέρχονται, να τους εξομολογήται εις τον πνευματικών του Πατέρα και να μη εμπιστεύεται εις την καρδίαν του να διακρίνη αυτούς, αλλά να θεωρη ως αγαθών ή κακόν εκείνο, που θα του φανερώση ο Πατήρ με την ιδικήν του διάκρισιν.

Τόσον αυστηρά δε τηρείται από αυτούς ή υπακοή, ώστε κανείς να μη τολμά, εκτός του Ηγουμένου, ούτε να εξέρχεται από το κελλί, που κάθεται. Φροντίζουν δε να εκτελούν τας εντολάς του Ηγουμένου μετά τοσούτου ζήλου, ως να δέχονται τας εντολάς αυτάς από τον Θεόν.

Ενώ δε παραμένουν εις τα κελλία των και με άγρυπνον την προσοχήν των επιδίδονται εις το εργόχειρον, την μελέτης και την προσευχήν, μόλις ακούσουν αυτόν που κτυπά την θύραν εκάστου κελλίου, διά να τους καλέση ή εις την κοινήν προσευχήν, ή εις ώρισμένης εργασίας, αφήνουν αμέσως όλα και σπεύδουν να εκτελέσουν την εντολήν, φιλοτιμούμενοι να εφαρμόσουν, με όλον των τον ζήλον, την αρετήν της υπακοής, την οποίαν και προτιμούν περισσότερον όχι μόνον από το εργόχειρον, και την ανάγνωσιν, και την ησυχίαν του κελλίου, αλλά και από όλας τας άλλας αρετάς· διότι όλα τα άλλα έρχονται δεύτερα.

Μεταξύ δε των άλλων εκείνο που είναι περιττόν και να το είπωμεν, είναι ότι κανείς από τους Μοναχούς αυτούς δεν κρατεί άλλο τίποτε, εκτός από ένα κοντόρρασον, ένα ράσον χονδρόν, πέδιλα, το δερμάτινον επανωφόριον και την ψάθαν του, που του χρησιμεύει ως στρώμα, θεωρούντες ως εντροπήν το να λέγουν μεταξύ των το βιβλίον μου, και κονδυλοφόρος μου, το σημειωματάριόν μου ή ο,τιδήποτε άλλο ιδικόν μου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ΄ (Οι δόκιμοι μοναχοί και οι δοκιμασίες τους)

Ἐκαστος δε ἐξ αὐτῶν μαζεύει τόσα εἰς τὸ Μοναστήριον ἀπὸ τὴν ἐργασίας του, ὥστε νὰ ἐπαρκούν, ὄχι μόνον διὰ τὰς ἰδικὰς του ἀνάγκας, ἀλλὰ διὰ νὰ βοηθοῦν καὶ εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ξένων καὶ πτωχῶν. Κοπιᾶζοντες δε τόσον δὲν ἀλαζονεύονται, δὲν υπερηφανεύονται, οὔτε κανεῖς ἀπὸ αὐτοὺς ζητεῖ ἀνάπαυσιν, ἀπὸ τὴν ἐργασίας του καὶ τὸν ἰδρώτα του, περισσοτέραν ἀπὸ τὴν υπάρχουσαν ἀνάγκην· οὔτε αποκτὰ κτήμα ἐξ οἰασδήποτε ὕλης, παραμένων ὡς πάροικος καὶ ἀποξενωμένος ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον καὶ θεωρῶν τὸν εαυτὸν του δούλον καὶ υπηρέτης τῶν ἀδελφῶν, παρὰ κύριον οἰουδήποτε γήινου πράγματος. Εἴαν κανεῖς σπάση σκεύος, ἢ χάσῃ οἰοιοδήποτε πράγμα, ἐξομολογεῖται εἰς τὸν Ἡγούμενον τὸ σφάλμα τῆς ἀπροσεξίας του καὶ, δι' εἰλικρινοὺς μετανοίας, λαμβάνει συγχώρησιν.

Ὅποιος προσκληθῇ εἰς ἐργασίαν, ἢ εἰς σύναξιν, καὶ προσέλθῃ βραδύτερον, ἢ ἀπαντήσῃ με θυμόν, ἢ με αὐθάδειαν, ἢ ἐκτελέσῃ τὰ προσταχθέντα με γογγυσμόν, ἢ δὲν ἐπιδείξῃ τὴν ἀπαιτουμένην ἐπιμέλειαν, ἢ προτιμήσῃ, ἀπὸ τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν υπακοήν, τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐκτελέσῃ βραδύτερον τὴν ἐργασίας, πού τὸν διέταξαν, ἢ, μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀκολουθίας, δὲν τρέξῃ ἀμέσως εἰς τὴν ἐργασίας, ἢ ὁμιλήσῃ με κάποιον, χωρὶς σοβαρὰν ἀνάγκην, ἢ κρατήσῃ τὸ χέρι του ἄλλου με ἐπιδεικτικότητα, ἢ, τέλος, περιπέσῃ εἰς παρόμοιον σφάλμα, εἰς αὐτὸν ἐπιβάλλεται τιμωρία ὅταν δὲ οἱ ἀδελφοὶ συγκροτήσουν σύναξις, τότε ὁ τιμωρημένος πίπτει κατὰ γῆς καὶ ζητεῖ συγχώρησιν τοῦ σφάλματός του.

Τὰ δε βαρύτερα παραπτώματα, εἰς τὰ ὁποῖα δύναται νὰ υποπέσῃ κάποιος Μοναχός, εἶναι τὰ ἐξῆς. Καταφρόνησις, ἀντιλογία με υπερηφάνειαν· ἐξοδος, χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ Ἡγουμένου ἀπὸ τὸ Μοναστήρι ἢ συνάντησις ἐξω ἀπὸ τὸ Κοινόβιον με γυναίκας ἢ με ἄλλα πρόσωπα· ἡ ὀργή, ὁ διαπληκτισμός, ἡ ἐχθρὰ, ἡ μνησικακία, ἡ φιλαργυρία, πού εἶναι λέπρα τῆς ψυχῆς, ἡ ἀπόκτησις οἰοιοδήποτε πράγματος, ἐκτὸς ἐκείνων, πού δίδει ὁ Ἡγούμενος τὸ φαγητόν, χωρὶς εὐλογίαν, καὶ πού πραγματοποιεῖται ὡς μία κλοπὴ καὶ ὅλα τὰ σχετικὰ, με τὰ ἀνωτέρω, παραπτώματα. Ὅλα αὐτὰ δὲν τιμωροῦνται με τὴν ἀπλὴν τιμωρίαν τοῦ ἐπιτιμίου, ἀλλὰ με μεγαλυτέραν καὶ αὐστηροτέραν. Καὶ εἴαν ὁ Μοναχός δὲν διορθωθῇ, τότε ἐκδιώκεται καὶ ἀπὸ τὸ Μοναστήριον.

Τόση δὲ ταπεινοφροσύνη καὶ ἐπιμέλεια ἐπιδεικνύεται, κατὰ τὰς διαφόρους υπηρεσίας, ὅση δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ παρασχεθῇ εἰς κυρίους ἀπὸ τοὺς δούλους τῶν.

Θ'. Εκ των Διαταγών των Αγίων Αποστόλων

ΟΙ ΠΡΩΤΩΣ προσιόντες τῇ μυστηρίων τῆς εὐεβείας, διὰ τῶν Διακόνων προσαγέσθωσαν τὸ Ἐπισκόπη ἢ τοῖς Πρεσβυτέροις καὶ τὰς αἰτίας ἀνεταξέσθωσαν, οὐ χάριν προσῆλθον τῷ κυριακῇ λόγῳ οἱ δὲ προσενέγκαντες μαρτυρεῖτωσαν ἀκριβῶσαντες τὰ κατ' αὐτούς. Ἐξεταζέσθω δὲ αὐτῶν ἀκριβῶς καὶ ὁ τρόπος καὶ ὁ βίος καὶ εἰ δοῦλοι εἰσιν ἢ ἐλεύθεροι, καὶ ἐὰν καὶ τις δοῦλος, ἐρωτάσθω ὁ δεσπότης αὐτοῦ, εἰ μαρτυρεῖ αὐτῷ εἰ δὲ μή, ἀποβαλέσθω, ἕως ἂν ἄξιον ἑαυτὸν ἐπιδείξῃ τῷ δεσπότη.

Ερμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΙ, που προσέρχονται διὰ πρώτην φοράν εἰς το μυστηριον της ευσεβείας* ἀς οδηγούνται ἀπὸ τοὺς Διακόνους ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκόπου ἢ τῶν πρεσβυτέρων. Ὁ Ἐπίσκοπος δε, ἢ οἱ πρεσβύτεροι, ἀς ἐξετάζουν, προσεκτικῶς, τὴν αἰτίαν, που τοὺς παρεκίνησε νὰ προσέλθουν εἰς τὸν λόγον τοῦ Κυρίου ἐκεῖνοι, πάλιν, που τοὺς οδήγησαν, ἀς εξακριβώνουν καὶ ἀς πληροφοροῦν υπευθύνως τὰ κατ' αὐτούς. Ἀς ἐξετάζεται δε λεπτομερῶς ἡ διαγωγή τῶν καὶ ἡ ζωὴ τῶν, καὶ ἐὰν εἶναι δούλοι ἢ ἐλεύθεροι εἰαν δε κάποιος ἐκ τῶν προσερχομένων εἶναι δούλος, ἀς ἐρωτάται ὁ κύριός του, ἐὰν δύναται νὰ διαβεβαιώσῃ διὰ τὸ ἥθος τοῦ: διαφορετικά, νὰ μὴ γίνεταῖ δεκτός ἕως ὅτου ὁ ἴδιος διὰ τῆς διαγωγῆς τοῦ ἀποδείξῃ εἰς τὸν ἐπίσκοπον τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἄξιον.

* Εἰς τὴν ἀναφέρειται ἓνα ἀπόσπασμα ἀπὸ τὰς Ἀποστολικὰς Διαταγὰς που ἀφορᾶν μὲν τοὺς προσερχομένους εἰς τὸν Χριστιανισμὸν εἰδωλολάτραις, εἶναι ὅμως ὁμοιότατον εἰς τοὺς τύπους καὶ τὴν οὐσίαν μὲ τὸν προσερχόμενον εἰς τὸ Κοινόβιον υποψήφιον Μοναχῶν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ'

(Να μην αποδιώκουμε τους δόκιμους μοναχούς)

Περὶ τοῦ ὅτι καὶ αἱ περιστατικαὶ ἀποταγαί, οὐ πάντα ἀπόβλητοι καὶ ὅτι πάντα τὸν προσιόντα τὸ κοινόβιον, καὶ τὴν μετὰ τῶν ἀδελφῶν οἴκησιν θερμῶς ἐξαιτούμενον, οὐ δεῖ παρευθὺς παντελῶς ἀποπέμπεσθαι, πρὸ τῆς ἀκριβοῦς των κατ' αὐτὸν διαγνώσεως ἀλλὰ παραιτεῖσθαι μὲν ποσῶς καὶ δοκιμάζειν κατὰ τὰ προγραφέντα: ἐμμένοντα δὲ τῇ προθέσει καὶ μετὰ τὴν δοκιμασίαν παραδέχεσθαι, εἴμη τί ἕτερον ἀπαγορευμένον τοῖς θείοις νόμοις παρακολουθεῖ τὰ πράγματι.

Περὶ τοῦ ὅτι δεν πρέπει να αποκρούωνται τελείως και αι εκ διαφόρων περιστατικῶν ἀρνήσεις του κόσμου και δεν πρέπει να αποδιώκωμεν ἀμέσως οποιονδήποτε προσέλθῃ εἰς το Κοινόβιον και ζητεῖ θερμῶς να παραμείνῃ με τους ἀδελφούς, πριν ἐξετάσωμεν λεπτομερῶς τα κατ' αὐτόν ἀλλὰ να του παραχωρῶμεν κάποιαν δυνατότητα παραμονῆς, και να τον δοκιμάζωμεν, σύμφωνα με αὐτά, που προεγράψαμεν. Αφού δε διαπιστώσωμεν ὅτι ἐμμένει εἰς την πρόθεσιν του, και μετὰ την δοκιμασίαν, να τον κάμνωμεν δεκτόν εἰς το Κοινόβιον, ἐκτός εἰάν συμβαίῃ κάτι, που το ἀπαγορεύουν οι θεῖοι νόμοι.

Α'. Παλλαδίου

ΝΕΩΤΕΡΟΣ τις ὀνόματι Μακάριος, ὡς ἐτῶν δέκα καὶ ὀκτώ, παίζων μετὰ τῶν συνηλίκων, ἀκούσιον φόνον εἰργάσατο καὶ φοβηθεῖς, καταλαμβάνει τὴν ἔρημον εἰς τοσοῦτον δὲ ἤλασε φόβον θεῖον τὸ καὶ ἀνθρώπινον, ὡς τριετίαν ὅλην ἄστεγος μέινας ἐν τῇ ἐρήμῳ ἀναισθητῆσαι Ἐπὶ δὲ γῇ ἐκείνῃ, ἄβροχος τελείως ὑπάρχει. Μετὰ δὲ τοῦτο, ἐν ταύτῃ ὠκοδομησεν ἑαυτὸ κελλίον' καὶ ζήσας ἐν αὐτῷ ἄλλα εἴκοσι καὶ πέντε ἔτη, ἥξιωθη χαρίσματος τοῦ ἐντροφᾶν τὴ μονώσει, καὶ καταπτύειν τῶν δαιμόνων παντάπασι.

Τούτῳ οὖν ἐγὼ πολὺν συγγενόμενος χρόνον, καὶ μαθὼν παρ' αὐτοῦ τα περὶ αὐτόν, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀναχωρήσεως, ἡρώτων αὐτόν ἐν μιᾷ εἰπεῖν μου πῶς διάκειται καὶ λογισμὸς αὐτοῦ ἐπὶ τῇ τοῦ φόνου ἁμαρτία ὃ δὲ τοσοῦτον εἶπεν ἀπέχειν τοῦ ἐπ' αὐτὴ λυπεῖσθαι, ὡς καὶ προσευχαριστεῖν τῇ τοῦ φόνου αἰτία γεγένηται γὰρ μοί, φησίν, ὑπόθεσις σωτηρίας καὶ ἀκούσιος φόνος ἔφερε δὲ καὶ μαρτυρίαν ἀπὸ τῆς γραφῆς, λέγων περὶ τοῦ Μωυσέως, ὅτι κακεῖνος εἰ μὴ διὰ τὸν φόβον τοῦ κατὰ τὴν Αἴγυπτον φόνου,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ΄ (Να μην αποδιώκουμε τους δόκιμους μοναχούς)

ἀποδιδράσκων τὸν Φαραώ, ἔφυγεν εἰς Μαθηναίους, καὶ κατειληφε τὸ ὄρος Σινά, οὐκ ἂν ἤξιωθῇ της δεσποτικῆς θεοπτίας, καὶ τῶν τοσούτων δωρεῶν, καὶ τῆς συγγραφῆς τῶν λογίων τοῦ πνεύματος. Δῆλον οὖν ἐκ τούτου, ὅτι συμβαίνει ποτὲ τινὰ καὶ ἀκουσίῳ γνώμῃ προσελθόντα τῶν ἀγαθῶ, τῆς ἐπ' αὐτὴ προκοπῆς μεγίστης ἀξιωθῆναι.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ κάποιος νέος, ονομαζόμενος Μακάριος, μέχρι δέκα οκτώ ετών, καθώς έπαιζε με τους συνομηλίκους του, διέπραξε φόνο, χωρίς να το θέλη. Από τον φόβον του καταφεύγει εις την έρημον τόσον πολύ δε κατελήφθη από θεϊον και ανθρώπινον φόβον, ώστε να παραμείνη άστεγος επί ολόκληρον τριετίαν εις την έρημον και να μη αισθάνεται καθόλου τας κακουχίας της ερήμου εις την περιοχὴν δε εκείνην, που παρέμενε, δεν βρέχει σχεδόν ποτέ. Αφού επέρασεν η τριετία της κρίσεως, έκτισεν εις αυτήν την φοβεραν έρημον ένα κελλί εις το κελλί αυτό έζησεν άλλα είκοσι πέντε έτη και ήξιώθη να λάβη το χάρισμα να ευχαριστηται εις την μόνωσιν και να μη φοβήται καθόλου τους δαίμονας.

Με αυτόν λοιπόν εγώ έζησα επί πολύν χρόνον και έμαθα από τον ίδιον την ζωήν του, καθώς και την αιτίαν της έκ του κόσμου αναχωρήσεώς του. Μίαν ημέραν τον ήρώτησα να μου είπη τι σκέπτεται διά την αμαρτίαν του φόνου, που διέπραξεν. Εκείνος μου απήντησε τόσον πολύ απέχω από του να λυπούμαι δι' αυτήν, ώστε, αντιθέτως, να με ευχαριστη η αιτία του φόνου, διότι ο αθέλητος αυτός φόνος μου έγινεν αφορμή σωτηρίας. Εδικαιολόγησε δε την σκέψιν του αυτήν με μαρτυρίαν από την αγίας Γραφής και μου ανέφερε την περίπτωσιν του Μωϋσέως: εκείνος – μου έλεγεν – εάν δεν έφευγες από φόβον, διά τον φόνον του Αιγυπτίου και δεν κατέφευγεν εις την χώραν των Μαθηναίων, φθάνων μέχρι του όρους Σινά, δεν θα ήξιώνετο να αναδειχθῇ θεόπτης, να απολαύση το πλήθος των δωρεών του Θεού και να συγγράψη, με τον φωτισμόν του “Αγίου Πνεύματος, τα θεόπνευστα βιβλία.

Από το περιστατικόν αυτό γίνεται φανερόν, ότι συμβαίνει κάποτε να προσέλθῃ ένας άνθρωπος εις το αγαθόν έστω και χωρίς να έχη αρχικώς τοιαύτην πρόθεσιν, και όμως να προκόψῃ πάρα πολύ εις αυτό.

Β'. Του Αγίου Εφραίμ

ΕΑΝ ἔλθῃ ἀδελφὸς εἰς κοινόβιον ἐκ τινὸς περιστάσεως, ἀσφαλιζέσθω ἑαυτόν, ἵνα μὴ ἐξ εὐλογοφανείας δῆθεν κυριεύσῃ αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ γὰρ ὑποβάλλει αὐτῷ ὁ

πονηρὸς καὶ λέγει τί θέλεις σὺ φιλοπονεῖν εἰς τὰς ἀρετᾶς, καὶ ταλαιπωρεῖν, ἀνταποδόσεως σοὶ μὴ οὕσης; μὴ γὰρ ἐξ ἰδίας προαιρέσεως ἦλθες εἰς τὸν Μοναχόν; εἰ μὴ γὰρ συνέβη σου ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα, καὶ δι' ἀνάγκην γέγονας Μοναχός, οὐκ ἂν πότε ἀφ' ἑαυτοῦ ἠθέλησας τοῦτο. Μὴ οὖν θέλε ἄρτι κοπιᾶν εἰς μάτην οὐ γὰρ ἔχει σοὶ ὁ Θεὸς χάριν ἐν τούτῳ. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ὑποβάλλει ὁ ἐχθρὸς τῷ ἀδελφῷ, θέλων αὐτὸν κρημνίσαι εἰς ἀπόγνωσιν" καὶ εἰ οὐ νήψει ὁ ἀδελφός, καὶ λογισάμενος τὴν εὐεργεσίαν τοῦ Κυρίου ἀντιστη στερρῶς τῇ πίστει, ἐκδίδωσιν ἑαυτὸν τῇ ἀπογνώσει τυφλωθεὶς τὴν διάνοιαν, καὶ ἄρχεται ἐν ἀμελεῖᾳ διαγεῖν, καὶ ἀφοβία καὶ πάση ἀδιαφορία, καὶ οὕτω καταντᾷ εἰς τελείαν ἀπώλειαν.

Χρὴ οὖν μὴ πείθεσθαι τῶν ἐχθρῶν τοιαῦτα ὑποβάλλοντι, ἀλλὰ μᾶλλον περισσοτέρως φιλοπονεῖν εἰς τὰς ἀρετᾶς, τῶν εὐεργεσιῶν τοῦ Κυρίου μεμνημένον, καὶ λέγειν πρὸς ἑαυτὸν ψυχή, πόσοι δι' αὐτὴν πολλὰ ὦ ν ν ἢ στείων καὶ ἐλεημοσυνῶν ἠξιώθησαν εἰς τὴν τοιαύτην πολιτείαν ἔλθειν, ἐγὼ δὲ ἐν ἀμέλειᾳ διαγαγὼν τὸν πάντα χρόνον τῆς ζωῆς μου, ἠξιώθην ὑπὸ τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν τοιαύτην ἐλθεῖν τάξιν τοῦ σεμνοῦ καὶ ἀπερισπάστου βίου, μὴ λογισαμένου μου τοῦ φιλανθρώπου δεσπότης τὰς πολλὰς καὶ ἀναριθμήτους μοὶ ἁμαρτίας. Τοιγαροῦν, καὶ ἡμεῖς, ψυχή, σπουδάσωμεν ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράξαι, ἕνα μὴ δισσῶς. κολασθῶμεν, ὡς καὶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἀθετήσαντες, καὶ τὸ ἐπάγγελμα μὴ τηρήσαντες. Διηγῆσομαι δὲ σοί, ἀγαπητέ, καὶ παραβολὴν περὶ τούτου, ἕνα πλείονα προθυμίαν ἔξης καὶ μὴ ἀμφιβάλλῃ σου καὶ λογισμός.

Πλούσιος τις ἦν ἐν χώρᾳ τινί, καὶ ἠγόρασεν ἑαυτῷ κτῆσιν πέραν τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς ἰδίους δούλους, διέμερισεν αὐτοῖς τὴν κτῆσιν" καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἀπέλθετε ἕκαστος ὑμῶν εἰς τὴν μερίδα αὐτοῦ καὶ ἐργάζεσθε ἐν αὐτῇ, ἕως ἂν ἐλθῶν ὁψομαι ἐκάστου ὑμῶν τὴν ἐργασίαν. Τινὲς οὖν ἐξ αὐτῶν, εὐγνώμονες εὐρεθέντες καὶ φιλοδέσποτοι, οὐ παρήκουσαν τῆς διαταγῆς τοῦ κυρίου αὐτῶν, ἀλλ' ἀπελθόντες εἰργάζοντο ἕτεροι δὲ ἐκ τούτων, ἀνήκοοι ὄντες καὶ σκληροτράχηλοι, ἀντεῖπον τῷ δεσπότῃ αὐτῶν λέγοντες ἡμεῖς τῆς φωνῆς σου οὐκ ἀκουσόμεθα, καὶ τὸν ποταμὸν οὐ διαπεράσομεν καὶ ἐν τῇ κτήσει σου οὐ κοπιήσομεν" καὶ ἐπὶ πάσι τούτοις οὐκ ὥργισθη ὁ κύριος αὐτῶν, ἀλλ' ἐκέλευσε τοῖς ἑαυτοῦ παισὶ παρασκευᾶσαι πότον" καὶ μεθύσας τοὺς ἀνηκόους δούλους, προσέταξεν ἐτέροις παισιν ἄραι αὐτούς, καὶ διαπερᾶσαι τὸν ποταμὸν καὶ θεῖναι ἕκαστον ἐν τῇ μερίδι ἣ ἔλαχε, τὴν δοθείσιν αὐτῷ παρ' αὐτοῦ οἱ δὲ ἐποίησαν ὡς προσετάγησαν καὶ ἀπήγαγον τοὺς δούλους εἰς τὰς μερίδας αὐτῶν.

Μετὰ δὲ τοῦτο, εἷς ἐξ αὐτῶν, ἀνανήψας ἐκ τῆς μέθης καὶ εὐρῶν ἑαυτὸν πέραν τοῦ ποταμοῦ κείμενον εἰς τὴν μερίδα, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, ἐξέστη ἐπὶ τούτῳ καὶ εἶπεν ἐν ἑαυτῷ εἰ οὕτως ἠγάπησε με δ κύριός μου, καὶ οὐκ ὥργισθη ἀπειθήσαντι μοι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ΄ (Να μην αποδιώκουμε τους δόκιμους μοναχούς)

αὐτῷ, ἀλλ' ἤνεγκε μακροθύμως, καὶ τὸν μέγαν τοῦτον καὶ βίαιον ποταμὸν διεβίβασε μέως δι' ὄνειρου ἀκόπως, καὶ ἐν τῇ μερίδι μου τέθεικε μέ, τοιγαροῦν κάγω κοπιάσω σπουδαίως ἐν τῇ κτήσει αὐτοῦ, μεμνημένος τῆς ἀνοχῆς αὐτοῦ καὶ τῆς ἀγαθότητος, καὶ τῶν εὐεργεσιῶν, ὧν ἐποίησε μετ' ἐμοῦ καὶ ἤρξατο καὶ δοῦλος ἐκεῖνος ἐργάζεσθαι ἐπιμελῶς, ὥς τὲ καταλαβεῖν αὐτὸν καὶ τοὺς προεναρξαμένους.

Εἵτα διύπνισθεις καὶ ὁ δεύτερος δοῦλος, καὶ εὐρῶν ἑαυτὸν εἰς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐν τῇ κτήσει τοῦ κυρίου αὐτοῦ, πονηρὸς ὑπάρχων καὶ ὀκνηρὸς, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ" ἰδοὺ τὸν ποταμὸν τοῦτον τὸν μέγαν καὶ βίαιον διεπέρασε μέ, ὥς δι' ὄνειρου, ἐγὼ δὲ ἀφήσω χέρσον τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, καὶ ὄψομαι καὶ μέλλει ποιεῖν καὶ πάλιν ἀνακλιθεῖς ἐκοιμήθη καὶ ἐν τῷ καθεύδειν αὐτὸν ἐπὶ πολὺ, ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ ἄγριαι βοτάναι καὶ κατεκάλυψαν αὐτόν.

Μετὰ δὲ χρόνον πολὺν ἦλθεν ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων ἐπισκέψασθαι ἐκάστου τὸ ἔργον" καὶ ἰδὼν τὴν ἐργασίας τῶν προεναρξαμένων, εὐλόγησεν αὐτούς. Ἐλθὼν δὲ καὶ πρὸς τὸν δοῦλον, ὃν αὐτὸς διεπέρασε τὸν ποταμὸν ὥς δι' ὄνειρου, καὶ ἰδὼν αὐτοῦ τὴν καλὴν ἐργασίαν, εὐφράνθη ἐπ' αὐτῷ, καὶ εὐλόγησεν αὐτόν. Εἵτα ἔρχεται καὶ πρὸς τὸν δοῦλον τὸν ὀκνηρόν, ἰδεῖν τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ καὶ εὐρίσκει αὐτὸν καθεύδοντα, καὶ ὑπὸ τῶν ἀκανθῶν κεκαλυμμένον πάντοθεν" καὶ φωνήσας αὐτὸν μετὰ ἀπειλῆς εἶπεν αὐτῷ δοῦλε πονηρὲ καὶ ὀκνηρὲ διατὶ χέρσον ἀφήκας μου τὸν ἀγρόν; ἢ οὐκ οἶδας πῶς σὲ διεβίβασα τὸν ποταμὸν ὥς δι' ὄνειρου καὶ τέθεικά σε ἐν τῇ μερίδι ἣ σοὶ ἐμέρισα, καὶ οὐκ ἔμνησικακησα σοὶ ἐπὶ τῇ προτέρᾳ σου ἀπειθείᾳ; οὐκ ἔδει καὶ σὲ μιμήσασθαι τὸν συνδουλόν σου, ὃν ὁμοίως σοὶ διεπέρασα τὸν ποταμόν; ὃ δὲ ἐφिमώθη καὶ οὐδὲ μίαν εὔρεν ἀπολογίαν τότε ὁ κύριος αὐτῶν ἐποίησεν αὐτοῖς κατὰ τὴν ἐκάστου πρᾶξιν.

Γνώθι οὖν εἶναι τὸν πλούσιος τὸν Χριστὸν πίστιν δέ, τὴν κτῆσιν" μέθην δέ, τὴν περίστασιν τὸν δὲ βίαιον ποταμόν, τὸν πλοῦτος τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ τὴν ἀπάτην αὐτοῦς τοὺς δὲ προθύμους δούλους τοὺς διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ ἀγάπην ἀποταξαμένους τῷ βίῳ τὸν δὲ ἐκ τῆς μέθης ἀνανήψαντα, ἄνδρα φιλήδονον, ὃς περιστάσεως αὐτὴ γενομένης, ἦλθε καὶ αὐτὸς εἰς τὸν μοναδικὸν βίον, καὶ εἰργάσατο τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸν δὲ ὀκνηρὸν δοῦλον, ἄνθρωπος καὶ αὐτὸν μὲν ἐκ περιστάσεως καὶ ἀνάγκης εἰς τὸ σχῆμα ἐλθόντα, ἀθετήσαντα δὲ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου καὶ ἀμελήσαντα τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας. Ἐπὶ δὲ τούτοις ἀναλόγισαι Σαῦλον, ὃς λαβὼν ἐπιστολὰς παρὰ τῶν Ἀρχιερέων, ἐπορεύετο εἰς Δαμασκόν, δῆσων τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ τὸν Κύριον" καὶ ὁ ἐξελθὼν ἀνατρέπει τὴν πίστιν, αὐτὸς εὐρέθη κῆρυξ τῆς πίστεως πολλοὶ γὰρ οἱ οἰκτιρμοὶ τοῦ Κυρίου ἐπὶ πάντας τοὺς ἐν ἀληθείᾳ ἐπικαλουμένους αὐτόν.

Ερμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ΄ (Να μην αποδιώκουμε τους δόκιμους μοναχούς)

ΕΑΝ ένας αδελφός έλθη εις Κοινόβιον, από μίαν ανάγκην (και όχι από αρχικήν διάθεσιν να γίνη Μοναχός), ας προσέχη τον εαυτόν του μη τυχόν τον κυριεύση ο εχθρός με σκέψεις, που φαίνονται εκ πρώτης όψεως ως δήθεν λογικάι διότι ο πονηρός εμβάλλει εις τον νούν του διαφόρους σκέψεις και λέγει: σύ, τώρα, τι θέλεις να κοπιζης, διά τας αρετάς και να ταλαιπωρήσαι, εφ' όσον δεν υπάρχει, διά σέ, ανταπόδοσις; Μήπως έγινες Μοναχός από ιδικήν σου προαίρεσιν; Διότι εάν δεν σου συνέβαινεν εκείνο το περιστατικόν και από ανάγκην ήλθες να γίνης Μοναχός, ουδέποτε από μόνος σου δεν θα το ήθελες αυτό. Μη θέλης λοιπόν τώρα πια να κοπιάζης ματαίως διότι ο Θεός δεν σου οφείλει χάριν δι' αυτό.

Αυτά και άλλα παρόμοια εμπνέει ο εχθρός εις την σκέψιν του αδελφού επιθυμών να τον κατακρημνίση εις την απόγνωσιν» και εάν ο αδελφός δεν προσέξη και, σκεπτόμενος την ευεργεσίαν του Κυρίου, δεν αντισταθή αποφασιστικώς, με την δύναμιν της πίστεως, αφήνει τον εαυτόν του να πέση εις απόγνωσιν, διότι εσκοτίσθη η διάνοιά του, και αρχίζει να περνά τον βίον του με αμέλειαν και μεγάλην αδιαφορίαν, χωρίς τον φόβον του Θεού, και κατ' αυτόν τον τρόπον καταντά εις τελείαν απώλειαν.

Πρέπει λοιπόν να μη δίδη εμπιστοσύνην εις τον εχθρόν, όταν έμβάλλη εις τον νούν τοιαύτας σκέψεις, αλλά μάλλον να κοπιάζη περισσότερον διά την άσκησιν των αρετών: ενθυμούμενος δε τας ευεργεσίας του Κυρίου και να λέγη εις τον εαυτόν του. Ψυχή μου, πόσοι ήξιώθησαν να φθάσουν εις μίαν τοιαύτην πολιτείαν, διά πολλών νηστειών και ελεημοσυνών, ενώ εγώ, αν και επέρασα όλον τον χρόνον της ζωής μου εις την αμέλειαν, εν τούτοις με ελέησεν ο Θεός και, διά της αγαθότητός Του, έφθασα εις την τάξιν του σεμνού και χωρίς περισπασμους βίου, διότι δεν μου ελογάριασεν ο φιλόανθρωπος Δεσπότης τας πολλές και αναριθμήτους αμαρτίας μου. Και ημείς λοιπόν, ώ ψυχή, ας φροντίσωμεν να πράξωμεν έργα άξια της μετανοίας, διά νά μή τιμωρηθώμεν διπλά, αφ' ενός μεν διότι έπεριφρονήσαμεν την Χάριν του Θεού, και αφ' ετέρου διότι δεν έτηρήσαμεν την υπόσχεσίν μας.

Θα σου διηγηθώ δε, αγαπητέ, και μίαν σχετικών παραβολήν, διά να έχης περισσοτέραν προθυμίαν και να μην είναι διστακτικός και λογισμός σου.

Κάποτε έζη, εις κάποιαν χώραν, ένας πλούσιος. Ο πλούσιος αυτος ηγόρασε, πέραν από τον ποταμόν, κτήματα και αμέσως ανεχώρησε. Πριν όμως να αναχωρήση, εκάλεσε κοντά του τους δούλους του και τους έμοίρασε τα κτήματα. Τους είπε δέ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ΄ (Να μην αποδιώκουμε τους δόκιμους μοναχούς)

- Πηγαίνετε, ας παραλάβη ο καθένας το μερίδιόν του και ας εργασθή εις αυτό, μέχρις ότου επιστρέψω και ιδω την εργασίαν ενός εκάστου.

Μερικοί, πράγματι, από αυτούς, αισθανόμενοι ευγνωμοσύνης και αγαπώντας τον κύριόν των, δεν παρήκουσαν την διαταγήν του κυρίου των, αλλά, μεταβάντες, ειργάζοντο. "Άλλοι όμως από αυτούς, ανυπάκοοι και απότομοι, απήντησαν, με αυθάδειαν, εις τον κύριόν των.

- Ημείς δεν θα πειθαρχήσωμεν εις την φωνήν σου, και δεν θα περάσωμεν εις τον ποταμόν και δεν θα κοπιάσωμεν εργαζόμενοι εις τα κτήματά σου.

Παρά ταύτα ο κύριος δεν άργίσθη εναντίον εκείνων των δούλων, αλλά διέταξε τους υπηρέτας, εις την οικίαν του, να ετοιμάσουν συμπόσιον. Αφού λοιπόν εμέθυσε τους μη υπακούσαντας δούλους, προσέταξεν άλλους υπηρέτας να τους σηκώσουν, να τους περάσουν από τον ποταμόν και να τους αφήσουν τον καθένα εις το μερίδιον, που του έκληρώθη. Οι υπηρέται έκαμαν, όπως διετάχθησαν, και μετέφεραν τους δούλους εις τα μερίδιά των.

Μετά το περιστατικόν αυτό, ένας από τους δούλους αυτούς συνήλθεν από την μέθην, και βλέπων ότι ευρίσκετο πέραν από τον ποταμόν, εις το μερίδιον, που του έδωσεν ο κύριός του, παρεξενεύθη δι' αυτό και είπεν εις τον εαυτόν του: 'Αφού ο κύριός μου με ηγάπησε τόσον πολύ και δεν ώργίσθη εναντίον μου, όταν παρήκουσα την διαταγήν του, αλλά με ήνέχθη με μακροθυμίαν, και με επέρασεν, ως εις όνειρον, χωρίς να κοπιάσω, από αυτόν τον μεγάλος και ορμητικόν ποταμόν και με έβαλεν εις το μερίδιόν μου, και εγώ λοιπόν τώρα θα κουρασθώ, εργαζόμενος φιλοτίμως εις τα κτήματά του, ενθυμούμενος πάντοτε την ανεκτικότητά του, την καλωσύνην του και τας ευεργεσίας, που μου προσέφερεν. Και πράγματι δουλος εκείνος ήρχισε να εργάζεται με επιμέλειαν, ώστε να προφθάση και εκείνους, που ήρχισαν πριν από αυτόν.

Κατόπιν εξύπνησε και ο δεύτερος δούλος και μόλις είδεν ότι ευρίσκεται εις τα κτήματα του κυρίου του, πέραν από τον ποταμόν, είπε με τον νούν του, καθώς ήτο τεμπέλης και πονηρός: Νά! με επέρασεν από αυτόν τον μεγάλος και ορμητικόν ποταμόν, σαν σε όνειρον εγώ όμως θα αφήσω ακαλλιέργητο και χέρσον το χωράφι του και θα ιδώ τί πρόκειται να μου κάμη. "Έπειτα έπεσε και πάλιν εις τον ύπνον. Με το να κοιμηθή όμως πολύ, εψήλωσαν τα αγκάθια και τα άγρια χόρτα και τον έσκέπασαν τελείως.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ΄ (Να μην αποδιώκουμε τους δόκιμους μοναχούς)

Μετά πολύν χρόνον ήλθεν ο κύριος των δούλων να εξετάση την εργασίας ενός εκάστου. Όταν είδε την εργασίαν εκείνων, που ήρχισαν πρώτοι, τους ευλόγησεν. Επίσης, όταν ήλθε και εις τον δούλον, τον οποίον ο ίδιος διεπέρασεν, ως εις όνειρον, από τον ποταμόν, και διεπίστωσε την καλήν εργασίας του, ηυχαριστήθη από αυτόν και τον ευλόγησε. Κατόπιν έρχεται και προς τον σκνηρόν δούλον, διά να ίδη την εργασίας του, τον ευρίσκει όμως να κοιμάται και να είναι σκεπασμένος, από παντού, από αγκάθια. Τότε τον εφώνασε και του είπεν απειλητικά:

– Δούλε πονηρέ και σκνηρέ, διατί άφησες το χωράφι μου χέρσον; ή μήπως δεν γνωρίζεις ότι σε επέρασα από τον ποταμόν, όπως εις όνειρον και σε έβαλα εις το μερίδιον του κτήματός μου, που σου εκλήρωσα, χωρίς να μνησικακήσω διά την προηγουμένην απειθαρχίαν σου; Δεν έπρεπε και συ να μιμηθής τον σύνδουλόν σου, τον οποίον επέρασα, με τον ίδιον τρόπον από τον ποταμόν;

Ο σκνηρός δούλος έμεινεν άφωνος και δεν εύρεν ούτε ένα επιχείρημα διά να δικαιολογηθή. Τότε ο κύριος απέδωσεν εις αυτούς το δίκαιον, αναλόγως με την πράξιν των.

Μάθε λοιπόν τώρα και την σημασίας της παραβολής: Ο πλούσιος είναι ο Χριστός: τα δε κτήματα είναι η πίστις: η μέθη είναι αι διάφοροι περιστάσεις του βίου· ο δε βίαιος ποταμός είναι τα πλούτη και η απατηλή ευτυχία της παρούσης ζωής: οι πρόθυμοι δούλοι συμβολίζουν εκείνους, που δια την αγάπην του Θεού ηρνήθησαν τον κοσμικόν βίον εκείνος ο δούλος, που συνήλθεν από την μέθης, συμβολίζει τον φιλήδονον άνθρωπον, που από κάποιο περιστατικών του βίου προσήλθεν εις τον μοναχικόν βίον και ειργάσθη όπως ήθελεν ο Θεός. Ο σκνηρός πάλιν, δούλος συμβολίζει και αυτός τον άνθρωπος, που από κάποιο περιστατικών του βίου και από κάποιαν ανάγκης έγινε μοναχός, αλλ' αμέσως ελησμόνησε την Χάριν του Κυρίου και την σωτηρίαν του.

Εκτός αυτών φέρει εις τον νούν σου και τον Σαύλον, όταν επήρε τας επιστολές από τους Αρχιερείς και επορεύετο εις την Δαμασκόν, διά να δέση αυτούς που επίστευον εις τον Χριστόν· αυτός όμως που εξήλθε, διά να καταδιώξη την πίστιν του Χριστού, ο ίδιος ανεδείχθη κήρυξ της πίστεως αυτής· διότι οι οικτιρμοί του Κυρίου είναι πλούσιοι δι' όλους, που Τον επικαλούνται ειλικρινώς.

Γ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΝΕΩΤΕΡΟΣ τις ἀποτάξασθαι βουλόμενος, ἀπήρχετο εἰς τὴν ἔρημον καὶ θεωρήσας πύργον, ἥτοι κελλίον ἔκτισμενον πυργοειδῶς, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ δὴ ἂν εὖρω ἐν τῷ πύργῳ, δουλεύσω μέχρι θανάτου. Φθάσας οὖν ἔκρουσε καὶ ἐξελθὼν γέρων τις Μοναχὸς λέγει αὐτῷ τί θέλεις; ὁ δὲ ἀπεκρίθη χάριν εὐχῆς ἐλήλυθα' καὶ δεξάμενος αὐτὸς ὁ γέρων καὶ ἀναπαύσας, λέγει αὐτῷ οὐκ ἔχεις ἀπόκρισιν πούποτε; ὁ δὲ ἔφη οὐχί, ἀλλ' ὥδε βούλομαι μεῖναι καὶ ἀκούσας ἀφῆκεν αὐτὸν" (ἦν δὲ ὁ γέρων πεσὼν εἰς πορνείαν καὶ εἶχε τὴν γυναῖκα μεθ' ἑαυτοῦ): λέγει οὖν τὸ ἀδελφῷ" εἰ θέλεις ὠφεληθῆναι, ὕπαγε ἐν Μοναστηρίῳ· ἐγὼ γὰρ γυναῖκα ἔχω καὶ δὲ ἀδελφὸς εἶπε: κὰν τὲ γυναῖκα κὰν τὲ ἀδελφήν, οὐκ οἶδα ἐγὼ τέως δουλεύσω ἡμῖν ἕως θανάτου.

Εἵτα χρόνου ἱκανοῦ παρελθόντος, καὶ ἀδιακρίτως ἐν πάσιν ὑπηρετοῦντος τοῦ ἀδελφοῦ, λέγουσιν ἐκεῖνοι πρὸς ἑαυτοὺς οὐκ ἀρκεῖ ἡμῖν τὸ βάρος καὶ βαστάζομεν, ἀλλ' ἀπαιτησόμεθα καὶ ὑπὲρ τῆς τούτου ψυχῆς; ἀπέλθωμεν οὖν τῶν ὧδε, καὶ καταλείψωμεν αὐτὸ τὸ κελλίον. Καὶ δὴ λαβόντες ὅσα ἠδύναντο ἐκ τῶν προσόντων αὐτοῖς, λέγουσι τῷ ἀδελφῷ ἡμεῖς εἰς εὐχὴν ἀπερχόμεθα, σὺ δὲ φύλαξον ἡμῖν τὸ κελλίον. "Ὡς οὖν ἀπῆλθον ὀλίγον διάστημα, ἔγνω ὁ ἀδελφὸς τὴν βουλήν αὐτῶν, καὶ δρομαῖος ἀπῆε πρὸς αὐτοὺς οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν ἐταράχθησαν καὶ εἶπον" ἕως πότε κατακρίνεις ἡμᾶς; ἔχεις τὸ κελλίον, κάθισον καὶ πρόσεχε σεαυτῷ ὁ δὲ εἶπεν: ἐγὼ οὐκ ἦλθον διὰ τὸ κελλίον, ἀλλ' ἵνα δουλεύσω ὑμῖν" καὶ ἀκούσαντες κατενύγησαν καὶ ἔκριναν τῷ θεῷ μετανοῆσαι καὶ δῆ, ἡ μὲν γυνὴ ἀπῆλθεν εἰς Μοναστήριον· ὁ δὲ γέρων εἰς τὸ ἑαυτοῦ κελλίον ὑπέστρεψε καὶ οὕτω διὰ τῆς ὑπομονῆς τοῦ ἀδελφοῦ ἐσώθησαν ἀμφότεροι.

Ὅρᾷς πῶς ὁ γέρων, πνευματικὸς ὢν, οὐκ ἡγνοεῖ τὸν νόμον τοῦ πνεύματος, καὶ ὀλισθὼν ὡς ἄνθρωπος ἔπαθε; διὸ καὶ τὸν ἀδελφὸν οὔτε προσελθόντα τελείως ἀπώσατο, καίτοι μὴ βουλόμενος δέξασθαι καὶ ἕτερον συνοικόν, ἀλλὰ πρὸς ὀλίγον παραιτησάμενος, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὑποχωρῆσαι μὴ ἀνεχόμενον, κατεδέξατο καὶ ἄκων ὡς θεόθεν εἰς τοῦτο κινούμενον, δεδοικῶς μὴ εἰς θεὸν ἀμάρτη τὸν τοῦτον κινήσαντα καὶ εἰπόντα: «τὸν ἐρχόμενος πρὸς μὲ οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω». Ὁμοίως δὲ καὶ διακαρτεροῦντα τὸν ἀδελφὸν ἐπὶ χρόνον συχνόν, καὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἀπροφάσιστον παρεχόμενον, διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν διώξαι οὐκ ἐτόλμησεν, ἀλλ' εἵλετο μᾶλλον αὐτὸς ἀπαναστῆναι τῆς κέλλης, ἢ τὸν θεία προνοία καὶ προσελθόντα καὶ μένοντα, ἢ καὶ τὴν πληροφορίαν ἐνεποίει αὐτῷ, ἀδίκως ἀπώσασθαι. Οὗτος ὁ νόμος τηρεῖσθω καὶ παρ' ἡμῖν ἀναλλοιώτως.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ΄ (Να μην αποδιώκουμε τους δόκιμους μοναχούς)

ΕΝΑΣ νέος θέλων να αρνηθή τον κόσμον, έφευγε προς την έρημον εις τον δρόμον βλέπει ένα πύργον, δηλαδή ένα κελλί, που είχε κτισθή σαν πύργος. Είπε τότε εις τον εαυτόν του όποιον και αν εύρω εις τον πύργον αυτόν, θα τον υπηρετήσω μέχρι θανάτου. Πράγματι, μόλις έφθασεν, εκτύπησε και έβγήκεν, εις την είσοδον, ένας Γέρων Μοναχός.

– Τι θέλεις; τον έρωτα, ο Γέρων. –Έχω έλθει από τάξιμον να γίνω μοναχός.

Ο Γέρων τότε τον έβαλε μέσα εις τον πύργον και αφού τον επεριποιήθη και τον ανέπαυσε, τον έρωτά εκ νέου:

– Δεν μένεις πουθενά; - Όχι, απήντησεν ο νέος αλλ' επιθυμώ να μείνω εδώ.

Όταν ήκουσεν αυτό ο Γέρων, τον άφησε: (ο Γέρων αυτός είχε περιπέσει εις πορνείαν και είχεν εις το ίδιον κελλί μαζί του γυναίκα). Μετ' ολίγον λέγει εις τον νέον.

–Εάν θέλῃς, αδελφέ μου, να ωφεληθῇς, πήγαινε εις το Μοναστήρι, διότι εγώ έχω γυναίκα εδώ μέσα.

Ο νέος του απήντησε:

- Είτε γυναίκα έχεις, είτε αδελφή, δεν γνωρίζω εγώ πάντως ήλθα να σας υπηρετήσω μέχρι θανάτου.

'Αφού επέρασεν αρκετός χρόνος και ο αδελφός τους υπηρετούσεν εις όλα, χωρίς να σκέπτεται τίποτε, είπον μεταξύ των, ο Γέρων και η συνείσακτος: Δεν μάς φθάνει το βάρος της αμαρτίας, που βαστάζομεν, αλλά θα δώσωμεν λόγον και διά την ψυχήν αυτού του ανθρώπου; ας φύχωμεν λοιπόν από εδώ και ας του αφήσωμεν το κελλίον. Και πράγματι αφού επήραν όσα ήμπορούσαν από τα υπάρχοντά των, λέγουν εις τον αδελφόν: .

– Ημείς πηγαίνομεν διά κάποιο τάξιμον· συ φύλαξέ μας το κελλί.

Μόλις όμως απεμακρύνθησαν ολίγον, αντελήφθη, αμέσως, ο αδελφός την πρόθεσιν των (να μη επιστρέψουν) και τρέχει κοντά τους. 'Εκείνοι όταν τον είδον, εταράχθησαν και του είπον:

– Μέχρι πότε θα είσαι η κατάκρισις μας; έχεις εις την διάθεσιν σου το κελλί, κάθισε και πρόσεχε τον εαυτόν σου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ΄ (Να μην αποδιώκουμε τους δόκιμους μοναχούς)

-Εγώ δεν ήλθον διά το κελλί, απήντησεν ο νέος ήλθα εδώ διά να σας υπηρετήσω ως δούλος.

Μόλις ήκουσαν αυτήν την απάντησιν ο Γέρων και η συνείσακτος γυναίκα, ησθάνθησαν να τους ελέγχη η συνείδησις των και απεφάσισαν να μετανοήσουν απέναντι του Θεού. Και πράγματι από εκείνην την στιγμήν ή μέν γυναίκα ανεχώρησεν εις Μοναστήριον, ο δε Γέρων εγύρισεν εις το κελλί του. Τοιουτοτρόπως με την υπομονήν του αδελφού εσώθησαν και οι δύο.

Βλέπεις ότι ο Γέρων, ο οποίος έσκέπτετο ορθώς, δεν αγνοούσε τον νόμον του Πνεύματος, έστω και αν, ως άνθρωπος, υπέπεσεν εις την πτώσιν της πορνείας; Δι' αυτό και όταν ήλθεν εις το κελλί του ο αδελφός δεν τον απέκρουσε τελείως, αν και δεν επεθύμει να έχη άλλον συγκάτοικον. 'Αλλά αφού ηρνήθη ολίγον, μόλις είδε τον επισκέπτης του να μη είναι διατεθειμένος να υποχωρήση, τον εδέχθη και παρά την θέλησίν του, διαβλέπων ότι από τον Θεόν κινείται να επιμένη όπως παραμείνης εφοβήθη λοιπόν μήπως αμαρτήση απέναντι του Θεού, που τον παρεκίνηει και που είπε: «Αυτόν, που έρχεται κοντά μου δεν πρέπει να τον απομακρύνω» (Ιωάν. στ', 37). Επίσης δε και όταν ο νεώτερος αδελφός έκαμεν υπομονήν επί πολύν χρόνον και προσέφερεν εις αυτόν, χωρίς πρόφασιν, την υπηρεσίας του, δεν ετόλμησε, δι' αυτήν την αιτίαν, να τον εκδιώξη, αλλ' επροτίμησεν ο ίδιος να εγκαταλείψη το κελλί του, παρά να εκδιώξη αυτόν που ήλθε και παρέμενεν από την Θείαν Πρόνοιαν, η οποία και τον πληροφόρει ότι αδίκως θα τον απεμάκρυνε.

Αυτός λοιπόν ο νόμος ας εφαρμόζεται και από ημάς, χωρίς ουδεμίαν αλλαγήν.

Δ'. Του Αγίου Εφραιμ

ΜΗ έξουθένει γέροντας εάν βουληθῶσιν ἔλθεῖν εἰς τὸν κόπον τοῦ μοναδικοῦ βίου καὶ γὰρ ὁ Κύριος τοὺς περὶ τὴν ἑνδεκάτην οὐκ ἀπεβάλετο οὐ γὰρ οἶδας μήποτε σκεῦος ἐκλογῆς ἔστιν οὗτος.

Ερμηνεία

ΜΗ εξευτελίζης γέροντας, όταν αποφασίσουν να προσέλθουν εις τον κόπον του μοναχικού βίου διότι και ο Κύριος δεν έδιωξεν αυτούς που ήλθον κατά την ενδεκάτην ώραν (Ματθ. κ', 6). Διότι δεν γνωρίζεις μήπως ο Γέρων αυτός είναι σκεύος εκλογής.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ' (Η άσκηση της αρετής)

Περὶ τοῦ πόθεν δεῖ ἄρχεσθαι τῆς ἀσκήσεως, καὶ ὅτι τοὺς ἀρχομένοις ὑπομονῆς χρεῖα καὶ βία, ὡς τῆς ἀρετῆς ἐξ ἀρχῆς μὲν τραχείας εἶναι δοκούσης διὰ τὰ πάθη καὶ τὰς προλήψεις, ὕστερον δὲ καὶ πάνυ λείας εὕρισκομένης καὶ ὅτι ἡ στερρὰ ἀρχὴ λυσιτελεῖ τὰ μέγιστα καὶ ὅτι ἀδύνατον ἀκολουθεῖσαι Χριστῷ, ἢ ἀρετὴν τινὰ κατορθῶσαι, τὸν μὴ ἑαυτὸν εἰς θάνατον προετοιμάσαντα.

Περὶ τοῦ ἀπὸ πού πρέπει νὰ ἀρχίζωμεν τὴν ἀσκήσιν, καὶ ὅτι ὅσοι ἀρχίζουν ἔχουν ἀνάγκην ὑπομονῆς καὶ πείσεως τοῦ ἑαυτοῦ των, διότι ἡ ἀρετὴ εἰς τὴν ἀρχὴν μὲν φαίνεται ὅτι εἶναι δύσκολος, ἐξ αἰτίας τῶν παθῶν καὶ τῶν προκαταλήψεων ὕστερον ὁμως ἀποβαίνει πάρα πολὺ εὐκολοκατόρθωτος καὶ ὅτι πάρα πολὺ ὠφελεῖ ἡ ἰσχυρὰ θεμελίωσις εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν Χριστὸν ἢ νὰ κατορθώσῃ ὁποιανδήποτε ἀρετὴν, ἐκεῖνος καὶ ὁποῖος δὲν θὰ προετοιμάσῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὡς νὰ ἐπικεῖται ὁ θάνατός του.

Α'. Εν τῷ βίῳ τῆς Ἀγίας Συγκλητικῆς

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητικὴ ὅτι ἀγὼν ἐστὶ πολὺς τοὺς προσερχομένους τῷ θεῷ, καὶ κόπος τὰ πρῶτα, ἔπειτα δὲ χαρὰ ἀνεκδιήγητος ὡς πὲρ γὰρ οἱ πῦρ ἐξάψαι βουλόμενοι, πρῶτον μὲν καπνίζονται καὶ δακρύουσι, μετὰ δὲ τοῦτο τοῦ ζητουμένου τυγχάνουσιν, οὕτω δὴ καὶ ἡμᾶς εἰ γὰρ τὸ θεῖον ἐν ἑαυταῖς πῦρ ἐξάψαι βουλόμεθα, μετὰ δακρύων καὶ κόπου τοῦτο πειράσθαι ποιεῖν· φησὶ γὰρ ὁ Κύριος «ὅτι πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἤθελον εἰ ἤδη ἀνήφθῃ» τινὲς δὲ δι' ὀλιγωρίαν τοῦ μὲν καπνοῦ ἤνεσχοντο μικρὸν κοπιάσασαι, τὸ δὲ πῦρ οὐκ ἐξῆψαν, διὰ τὸ ἀποστῆναι συντόμως καὶ μὴ μακροθυμῆσαι καὶ μέχρι τέλους ὑπομεῖναι.

Ερμηνεία

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητικὴ, ὅτι ὁ ἀγὼν διὰ τοὺς προσερχομένους εἰς τὸν Θεόν εἶναι πολὺς καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς ἀπαιτεῖται πάρα πολὺς κόπος, ἔπειτα ὁμως ἀκολουθεῖ χαρὰ ἀνεκδιήγητος. Ὅπως, δηλαδή, ἐκεῖνοι που θέλουν νὰ ἀνάψουν φωτιά, εἰς τὰς ἀρχὰς πνίγονται ἀπὸ τὸν καπνὸν καὶ δακρύζουν, ὕστερα ὁμως κατορθώνουν ἐκεῖνο

που ζητούν, έτσι ακριβώς συμβαίνει και με ημάς, αν βεβαίως θέλωμεν να ανάψωμεν εις τας καρδίας μας το θείον πύρ με δάκρυα και κόπον προσπαθούμεν να το κάμνωμεν. Διότι λέγει ο Κύριος: «φωτιάν ήλθον να ανάψω εις την γην, και τι περισσότερον θέλω, εαν τώρα πλέον ήναψεν η φωτιά αύτη» (Λουκ. ιβ', 49). Μερικοί, από αμέλειαν, ήνέχθησαν μεν τον καπνόν και να κοπιάσουν ολίγον, δεν κατόρθωσαν όμως να ανάψουν την φωτιάν διότι εγκατέλειψαν την προσπάθειαν συντόμως και δεν κατόρθωσαν να υπομείνουν μέχρι τέλους.

Β'. Εν τω Γεροντικώ

ΗΡΩΤΗΘΗ γέρων: διατί συνεχῶς ὀλιγωρῶ; καὶ ἀπεκρίθη ἐπειδὴ οὕτω εἶδες τὸν ἥλιον.

2. Εἶπε γέρων: τὸ εἰς πάντα ἑαυτὸν βιάζεσθαι, αὕτη ἐστὶν ἡ ὁδὸς τοῦ Θεοῦ.

3. Ὁ αὐτὸς εἶπεν ὁ βιαζόμενος ἑαυτὸν διὰ τὸν Θεόν, ὅμοιος ἔστιν ἀνθρώπῳ ὁμολογητῇ.

4. Ἠρώτησαν ἀδελφοὶ τινὰ τῶν Πατέρων λέγοντες πῶς εἰς τὰς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ, ἃς ἐπηγγείλατο διὰ τῶν γραφῶν, ἡ ψυχὴ οὐ προστρέχει, ἀλλ' εἰς τὰ ἀκάθαρτα ἐκκλίνει; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἐγὼ λέγω ὅτι οὕτω ἐגעύσατο τῶν ἄνω, καὶ διὰ τοῦτο τὰ ἀκάθαρτα ἐπιποθεῖ.

5. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν 1Ποιμένα λέγων· τὸ σῶμα μου ἐξησθένησε, καὶ τὰ πάθη μου οὐκ ἐξασθενούσι καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων: ἀκανθώδεις ριζίδες εἰσι τὰ πάθη αἰνίττεται δέ, ὅτι ὡς πῆρ καὶ ἐκείνας ἀνασπᾶσαι ζητῶν τὰς χεῖρας αἰμορραγεῖ, οὕτω καὶ τὰ πάθη ἐκριζώσαι θέλων ἰδρώτων δεῖται καὶ κόπων.

6. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ τὸ Ἀββᾶ Λώτ' οὐ δύνασαι γενέσθαι Μοναχός, ἐὰν μὴ γένη ὡς πῦρ φλογιζόμενος ὅλος, καὶ καταφρονήσης τιμῆς καὶ ἀναπαύσεως, καὶ τὰ θελήματα τῆς καρδίας ἐκκόψης, καὶ σπουδάσης φυλάξαι πάσας τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΙΟΣ ἠρώτησεν ἓνα Γέροντα Πάτερ διατί συνεχῶς αμελῶ; Καὶ ὁ Γέρων ἀπήντησεν· ἐπειδὴ ἀκόμη δεν εἶδες τὸν ἥλιον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ΄ (Η άσκηση της αρετής)

2. Ένας Γέρων είπε το να βιάζωμεν εις όλα τον εαυτόν μας (διά να κατορθώσωμεν το καλόν), αυτός είναι ο δρόμος, που οδηγεί προς τον Θεόν.

3. Ο ίδιος Γέρων είπεν αυτός που βιάζει τον εαυτόν του διά τον Θεόν, ομοιάζει με ομολογητήν (της πίστεως).

4. Μερικοί αδελφοί ήρώτησαν ένα από τους Πατέρας:

– Πώς η ψυχή δεν προστρέχει εις τας υποσχέσεις του Θεού, τας οποίας έδωσε διά των αγίων Γραφών, αλλά στρέφεται εις τα ακάθαρτα;

– Έχω την γνώμην – απήντησεν ο Γέρων – ότι ακόμη δεν έγεύθη τα επουράνια και δι' αυτό ποθεί ισχυρώς τα ακάθαρτα.

5. Ένας αδελφός ήρώτησε τον Αββάν Ποιμένα:

– Το σώμα μου εγήρασε και εξησθένησε, αλλά τα πάθη μου δεν εξασθενούν.

– Τα πάθη ομοιάζουν με ρίζας, γεμάτας αγκάθια, απήντησεν ο Γέρων. Τούτο σημαίνει, ότι όπως ακριβώς εκείνος που επιχειρεί να ξερριζώση της ρίζας αυτάς πληγώνει τα χέρια του ώστε να τρέχουν αίματα, τοιουτοτρόπως και αυτός που θέλει να ξερριζώση τα πάθη του έχει ανάγκην από πολλούς κόπους και ιδρώτας.

6. Ο Αββάς Ιωσήφ είπεν εις τον Αββάν Λώτ: Δεν ήμπορείς να γίνης Μοναχός, αν δεν φλογισθης προηγουμένως ολόκληρος από την επιθυμίαν της αρετής, και δεν αδιαφορήσης για την τιμήν και την ανάπαυσιν, και δεν αποκόψης τα θελήματα της καρδιάς σου και δεν φροντίσης να φυλάξης όλες τας εντολάς του Θεού.

Γ'. Του Αββά Ησαΐου

ΑΔΕΛΦΕ, μη άκηδιάσης έν τινι κόπω, ίνα μη είσπηδήσωσιν έν σοϊ αϊ τοῦ έχθροῦ ενέργειαι ως πέρ γάρ κατεστραμμένος οἶκος ἔξωθεν πόλεως. δυσώδης τόπος γίνεται, οὔτως ἀρχαρίου ὀκνηροῦ ψυχὴ κατοικητήριον γίνεται παντὸς ἀτόμου πάθους.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, μη ολιγοψυχήσης από τον κόπον που καταβάλλεις διά μίαν προσπάθειαν, διά νά μή εισέλθουν μέσα εις την ψυχήν σου αι ενέργειαι του εχθρού· διότι όπως ακριβώς ένα ερειπωμένον σπίτι έξω από την πόλιν γίνεται βρωμερός τόπος,

τοιουτοτρόπως καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀρχαρίου οκνηροῦ ἀποβαίνει κατοικητήριον διὰ κάθε ἀτιμωτικόν πάθος.

Δ'. Του Αββά Μάρκου

ΠΑΣ ὁ βαπτισθεὶς ὀρθοδόξως ἔλαβε μυστικῶς πᾶσαν τὴν χάριν πληροφορεῖ δὲ λοιπὸν κατὰ τὴν ἐργασίας τῶν ἐντολῶν ἐντολὴ Χριστοῦ κατὰ συνείδησιν, ἥγουν κατὰ σκοπὸν ἐπιτελουμένη, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ὁδυνῶν τῆς καρδίας δωρεῖται παράκλησιν.

Ερμηνεία

ΚΑΘΕ ἄνθρωπος, που εβαπτίσθη ὀρθοδόξως, ἔλαβε, κατὰ τρόπον μυστικόν, ολόκληρον τὴν θεϊαν χάριν πληροφορεῖται λοιπὸν τούτο ἐν συνεχείᾳ καὶ διὰ τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Ἐντολὴ δὲ Χριστοῦ κατὰ συνείδησιν, που ἐκτελεῖται δηλαδὴ με ὠρισμένον σκοπὸν, χαρίζει παρηγορίαν, ἡ ὁποία εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸ μέγεθος τῶν κόπων τῆς καρδίας διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐντολῶν.

Ε'. Του Αγίου Διαδόχου

Ἡ ΤΗΣ ἀρετῆς ὁδὸς τοὺς μὲν ἀρχομένους ἐρᾶν τῆς εὐσεβείας τραχεῖα ἄγαν καὶ καταστυγνὸς φαίνεται, οὐ διὰ τὸ ἐκείνην τοιαύτην εἶναι, ἀλλὰ διὰ τὸ τὴν ἀνθρώπινην φύσιν εὐθὺς ἐκ γαστρὸς τῇ πλάτει τῶν ἡδονῶν συναναστρέφεσθαι τοῖς δὲ τὸ μέσον αὐτῆς παρελθεῖν δυνηθεῖσι, προσηνῆς ὅλη καὶ λίαν ἄνετος δέικνυται τῷ γὰρ καλῷ ἔθει τὸ φαῦλον ὑποταγὲν διὰ τῆς συνεργείας τοῦ ἀγαθοῦ, τῇ τῶν ἀλογίστων ἡδονῶν συναπόλλυται μνήμη. Ὅθεν λοιπὸν ἡδέως ἡ ψυχὴ τὰς τρίβους ἀπάσας διαπορεύεται τῶν ἀρετῶν. Διὰ τοῦτο ὁ Κύριος εἰσάγων μὲν ἡμᾶς εἰς τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας λέγει: «τί στενὴ καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν Βασιλείαν, καὶ ὀλίγοι δι' αὐτῆς εἰσπορεύονται» πρὸς δὲ τοὺς θέλοντας πολλὴ προθέσει προσιέναι τὴν τηρήσει τῶν ἁγίων αὐτοῦ ἐντολῶν, φησὶν «ὁ γὰρ ζυγὸς μου χρηστός ἐστὶ, καὶ τὸ φορτίον μου ἕλαφρόν».

Δεῖ οὖν παρὰ ἀρχῶν τῆς ἀγωνίας, βιαίῳ τινὶ θελήματι τὰς τῶν ἁγίων αὐτοῦ κατεργάζεσθαι ἐντολᾶς, ἵνα θεωρήσας ἡμῶν καὶ ἀγαθὸς Κύριος τὸν σκοπὸν καὶ τὸν πόνον, καὶ ὡς προαιρούμεθα ἡδέως ἄγαν τοῖς αὐτοῦ ὑπηρετεῖν ἐνδοξοῖς θελήμασιν, ἔτοιμον ἡμῖν τὸ αὐτοῦ ἅγιον βούλημα καταπέμψῃ παρὰ γὰρ Κυρίου τότε ἐτοιμάζεσθαι θέλησις, ὡς τὲ ἐν πολλῇ τινὶ ἡμᾶς χαρὰ ἐξεργάζεσθαι ἀπαύστως τὸ ἄγαθον τότε γὰρ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ΄ (Ἡ ἀσκήση τῆς ἀρετῆς)

ὄντως αἰσθησόμεθα, ὅτι ὁ Θεὸς ἔστιν καὶ ἐνεργῶν ἐν ἡμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας.

Ερμηνεία

Ἡ ΟΔΟΣ τῆς ἀρετῆς εἰς ἐκείνους μέν που ἀρχίζουν νὰ ἀγαποῦν τὴν ευσέβειαν φαίνεται πάρα πολὺ δύσκολος καὶ κουραστική, ὅχι διότι ἡ ἀρετὴ εἶναι ἐκ φύσεως τοιαύτη, ἀλλὰ διότι ὁ ἄνθρωπος, ἀπὸ τὴν στιγμὴν, που θα γεννῆθῃ, συναναστρέφεται, με τὸ πλῆθος τῶν διαφόρων ἡδονῶν. Εἰς ἐκείνους ὅμως, που ἠμπόρεσαν νὰ φθάσουν εἰς τὸ μέσον τῆς οδοῦ τῆς ἀρετῆς, παρουσιάζεται εὐκολος καὶ πάρα πολὺ ευχάριστος· διότι με τὴν συνήθειαν τῆς ἐκτελέσεως ἀγαθῶν ἔργων υπετάχθῃ ἡ φαυλότης, καὶ ἐξηφανίσθῃ, διὰ τῆς συνεργίας τοῦ ἀγαθοῦ, μαζί με τὴν ἐνθύμησιν τῶν ἀλογίστων ἡδονῶν. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος προετοιμάζων ἡμᾶς νὰ ἀκολουθήσωμεν τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας, μάς λέγει: «ο δρόμος, που οδηγεῖ εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν εἶναι στενός καὶ γεμάτος θλίψεις καὶ ολίγοι εἶναι ἐκεῖνοι, που τὸν βαδίζουν» (Ματθ. ζ', 13-14): εἰς ἐκείνους ὅμως που θέλουν, με ὅλην τὴν καρδίαν, νὰ προσέλθουν εἰς τὴν τήρησιν τῶν ἀγίων ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. λέγει· «ο ζυγός μου εἶναι καλός καὶ τὸ φορτίον μου ελαφρόν (Ματθ. ια', 30).

Πρέπει λοιπόν, ὅταν ἀκόμη εὐρισκόμεθα εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀγώνος, νὰ πιέζωμεν τὴν θέλησίν μας, ὥστε νὰ ἐκτελώμεν τὰς ἀγίας ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ ἰδῇ ὁ καλός μας Κύριος τὸν σκοπὸν μας καὶ τοὺς κόπους μας καὶ ὅτι ἔχομεν τὴν ὀρεξιν νὰ υπηρετήσωμεν, με πολλὴν ευχαρίστησιν, τὰ ἐνδοξα θελήματά Του καὶ τότε, νὰ μας βοηθήσῃ νὰ ἐκτελώμεν τὸ ἅγιον θέλημά Του. Διότι τότε πλέον ετοιμάζεται ἡ θέλησις μας ἀπὸ τὸν Κύριον, διὰ νὰ ἐκτελώμεν ἀκαταπαύστως καὶ με πολλὴν χαρὰν τὸ ἀγαθόν: τότε δηλαδή θα ἐννοήσωμεν, πράγματι, ὅτι ὁ Θεός εἶναι ἐκεῖνος, που χαρίζει εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὴν θέλησιν καὶ τὴν δύναμιν ἐκτελέσεως τοῦ θείου θελήματος (Ἐφεσ. β', 13).

ΣΤ'. Του Αββὰ Ισαάκ

ΜΑΚΑΡΙΟΙ οἱ ἐν ὑπομονῇ καὶ ἐλπίδι περιζωσάμενοι τὰς ὀσφύας αὐτῶν, καὶ ἐπιρρίψαντες ἑαυτοὺς πρὸς τὴν τῶν θλίψεων θάλασσαν, ἐν ἀπλότητι καὶ ἀνεξετάστῳ τρόπῳ, χάριν τῆς πρὸς Θεὸς ἀγάπης, καὶ μὴ δειλιάσαντες πρὸς τὰ ἐν αὐτοῖς ἐγχειρόμενα κύματα καὶ τὸν σάλον αὐτῆς, καὶ τὴν ταραχὴν μὴ πτοηθέντες, ὅτι ταχέως πρὸς τὸν λιμένα τῆς βασιλείας διασφύζονται καὶ ἀναπαύονται ἐν σκηνώμασι τῶν καλῶς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ' (Ἡ ἀσκήση της ἀρετῆς)

κοπιασάντων, καὶ ἀγάλλονται ἐν τῇ εὐφροσύνῃ τῆς ἐλπίδος αὐτῶν. Οἱ ἐπ' ἐλπίδι τρέχοντες πρὸς τὸ σκολιῶν καὶ τραχύ της ὁδοῦ οὐκ ἐπιστρέφονται, οὐδὲ ἐπιμένουσι διερευνῶν περὶ τούτου" ἀλλ' ὅταν διέλθωσι τὴν ὁδὸν καλῶς τελειώσαντες, τότε τὰ ἐν αὐτῇ σκολιὰ καὶ τραχέα ἐν ἑαυτοῖς ἀναλογιζόμενοι, τῷ θεῷ τὴν εὐχαριστίαν προσφέρουσι, πῶς ἐρρύσατο αὐτοὺς ἐκ τῶν τοσούτων καὶ τηλικούτων δεινῶν μὴ εἰδότες.

Οἱ δὲ πολλοὺς διαλογισμοὺς διανοοῦμενοι, καὶ θέλοντες σφόδρα εἶναι σοφοὶ παρ' ἑαυτοῖς, καὶ παραδιδόντες ἑαυτοὺς ταῖς ἀναστροφαῖς τῶν λογισμῶν, καὶ τῇ δειλίᾳ προεντρεπιζόμενοι, καὶ προβλέπειν βουλόμενοι τὰς βλαπτικὰς αἰτίας, οἱ πλείους τούτων, ἐπὶ θύραις τῶν ιδίων οἴκων διὰ παντὸς καθήμενοι εὐρίσκονται ἀληθῶς γὰρ περὶ τῶν τοιούτων ἡ γραφὴ λέγει· «ὀκνηρὸς εἰς ὁδὸν ἀποσταλεῖς, ἔρει" λέων κατὰ τὴν ὁδόν, καὶ φονίσκος κατὰ τὰς πλατείας» ὡς οἱ εἰπόντες «υἱοὺς γιγάντων ἔωρακαμεν, καὶ ἡμὲν ἐνώπιον αὐτῶν ὥσει ἀκρίδες». Οὗτοι εἰσιν οἱ ἐν ἀεὶ θέλοντες εἶναι σοφοί, βαλεῖν δὲ ἀρχὴν παντελῶς μὴ βουλόμενοι.

Μὴ σοῦ γένοιτο τὸ πολὺ της σοφίας ὀλίσθημα καὶ παγὶς πρὸ προσώπου σου" ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ θαρρήσας, ἄψαι, βάλε ἀρχῆς τῆς αἵματος πεπληρωμένης ὁδοῦ ἐν τῇ πρώτῃ θέρμῃ, φροντίδα τοῦ σώματος παντελῶς μὴ ποιούμενος, μηδὲ σοφιζόμενος περισσά, ἵνα μὴ εὐρεθῇς γυμνὸς της τοῦ θεοῦ γνώσεως καὶ γεωργὸς γὰρ καὶ δεδιῶς, ἡ περιμένων τοὺς ἀνέμους, οὐ σπερεῖ ποτὲ κρεῖσσον θάνατος ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ ἢ ζωὴ μετὰ αἰσχύνης καὶ ὀκνηρίας.

Σὺ οὖν ὅταν θέλῃς βαλεῖν ἀρχὴν εἰς ἔργον θεοῦ, πρῶτον διαθήκην ποιήσον μεταξὺ σου καὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς μὴ ἔχων ζωὴν ἐν τῷδε τῷ βίῳ, καὶ ὡς πὲρ προεντρεπισθεῖς εἰς θάνατον, καὶ πάντῃ ἀπελπίσας τῆς παρούσης ζωῆς ταύτης καὶ τοῦτο ἔχε ἐν τῇ διανοίᾳ σου, καὶ οὕτω δυνήσῃ, τοῦ Θεοῦ συνεργία, ἀγωνίσασθαι καὶ νικῆσαι. “Ἡ γὰρ ἐλπίς τῆς ζωῆς ταύτης χαυνοὶ τὸν λογισμόν, καὶ οὐκ ἔα τὸν ἄνθρωπον προκόψαι εἰς τί ἀγαθὸν σὺ δὲ μὴ ἐν διψυχίᾳ, ἡγουν χαυνότητα, προσέλθῃς τῇ ἐργασίᾳ τοῦ καλοῦ ἔργου, ἵνα μὴ γένηται ὁ κόπος σου ἀνόνητος καὶ ἐπιβαρὴς ἡ ἐργασία τῆς γεωργίας σου" ἀλλ' ἐν ἀνδρείᾳ καὶ ἀδιστάκτῳ πίστει τῇ εἰς Θεὸν ἄρξαι τοῦ ἀγαθοῦ, εἰδὼς ὅτι ἐλεήμων ὁ Κύριος, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσαν αὐτὸν βοηθὸς εὐρίσκεται ἕτοιμος, καὶ μισθαποδότης μεγαλοδωρος γίνεται, διδούς τὴν χάριν αὐτοῦ, οὐ κατὰ τὴν ἡμετέραν ἐργασίαν, ἀλλὰ κατὰ τὴν προθυμίαν καὶ πίστιν τῶν ἡμετέρων ψυχῶν" αὐτὸς γὰρ ἔστιν ὁ λέγων· «ὡς ἐπιστευσας γεννηθήτω σοί».

“Ὅς τις οὖν θέλει ὀπίσω αὐτοῦ ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, κατὰ τὴν ἐκείνου φωνήν, καὶ οὕτως αὐτῷ ἀκολουθεῖν δυνήσεται ἄρας τὸν Σταυρὸν καὶ γὰρ Σταυρὸς το πρὸς πᾶσαν θλιψὴν καὶ κακουχίαν καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν θάνατον ἕτοιμος εἶναι δηλοί. "Ὡς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ΄ (Η άσκηση της αρετής)

πὲρ γὰρ καὶ ἐτοιμασθεῖς σταυρωθῆναι, λαμβάνει τὴν ἔννοιαν τοῦ θανάτου ἐν τῷ λογισμῷ αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἐξέρχεται ὡς ἄνθρωπος μὴ ἐνθυμούμενος ἔτι ἔχειν μέρος ζωῆς ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, οὕτω καὶ καὶ τὸ εἰρημένον πληρῶσαι βουλόμενος καὶ γὰρ θέλων, φησί, ζῆσαι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἀπολέσει ἑαυτὸν ἐκ τῆς ζωῆς τῆς ἀληθινῆς καὶ δὲ ἀπολλὺς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ διὰ τὸν πόθον μου, οὗτος ἀνέγκλητος καὶ ἀβλαβὴς φυλάττεται εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν.

Λοιπὸν οὖν ἐντεῦθεν ἐτοίμασαν τὴν ψυχὴν σου εἰς ἀφανισμόν τέλειον ἐκ ταύτης τῆς ζωῆς, καὶ δώσω σοί, φησί, ζωὴν αἰώνιον, καθὼς ἐπηγγειλάμην σου καὶ ἐν ταύτῃ δὲ τῇ ζωῇ, ἐν ἔργῃ τὴν ἐπαγγελίαν μου ἐνδείξομαι σοί, καὶ τὴν βεβαίωσιν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν καὶ τοὺς ἄρραβῶνας αὐτῶν ἐντεῦθεν λήψῃ. Εἰ οὖν μὴ καταφρονήσης πρότερόν της παρούσης ζωῆς, τὴν αἰώνιον ζωὴν οὐχ εὔρησεις καὶ ὅτε εἰσέλθῃς ἐν τῇ παρασκευῇ τούτῃ εἰς τὸν ἁγῶνα, τότε πάντα τα νομιζόμενα ἐπίποντα καὶ θλιβερά εἰς οὐδὲν ἡγήσῃ ἄλλως γὰρ οὐ δύναται τις ὑπομεῖναι τὰς θλίψεις, ἐὰν μὴ πρότερον μισήσῃ τῆς ἑαυτοῦ ζωὴν ἐν τῷ κόσμῳ, διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς μελλούσης ζωῆς.

Ερμηνεία

ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟΙ εἶναι ἐκεῖνοι, που ἔζωσαν γύρω - γύρω τὴν μέσσην τὴν με υπομονῆς καὶ ἐλπίδα, καὶ ἐρρίφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν τὴν θλίψεων χάριν τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης, με ἀπλότητα καὶ χωρὶς νὰ πολυπραγμονοῦν, χωρὶς ἀκόμη νὰ δειλιάζουν ἀπὸ τὰ κύματα, που υψώνονται, ἢ νὰ φοβηθοῦν ἀπὸ τὴν βοήν καὶ τὴν θαλασσοταραχὴν οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἶναι ευτυχισμένοι, διότι γρήγορα διασώζονται εἰς τὸν λιμένα τῆς Βασιλείας καὶ ἀναπαύονται εἰς τὰ σκηνώματα αὐτῶν που ἐκοπίασαν καλῶς, ἀλλὰ καὶ χαίρουν ἀπὸ τὴν χαρὰν, που γεννᾷ εἰς τὴν ψυχὴν τὴν ἡ ἐλπίς. Ὅσοι τρέχουν με ἐλπίδα ἐπάνω εἰς τὸν πολύστροφον καὶ ἀνώμαλον δρόμον τῆς σωτηρίας δὲν ἐπιστρέφουν οπίσω, οὔτε ἐπιμένουν νὰ ἐξετάζουν τὴν αἰτίαν τῆς ἀνωμαλίας. Ὅταν πλέον περάσουν τὸν δρόμον καὶ τελειώσουν καλῶς τὴν διαδρομὴν, τότε, σκεπτόμενοι μόνοι τὴν τὰς δυσκολίας καὶ τὰς ἀνωμαλίας τοῦ δρόμου, εὐχαριστοῦν τὸν Θεόν διότι τοὺς ἐγλύτωσεν ἀπὸ τὰ τόσα καὶ μεγάλα κακά, χωρὶς καὶ οἱ ἴδιοι νὰ γνωρίζουν τὸ πῶς.

Εκεῖνοι ὅμως που ἀπασχολοῦν τὴν διάνοιάν τὴν με πολλὰς σκέψεις καὶ θέλουν νὰ παρουσιάσουν τοὺς ἑαυτοὺς τὴν ὡς σοφοὺς, καὶ παραδίδονται εἰς τὰς παραπλανήσεις τὴν λογισμῶν τὴν καὶ συμπλέκουν τὸν φόβον εἰς τὴν ψυχικὴν τὴν προετοιμασίαν, ἐπιζητοῦν δὲ νὰ προβλέψουν τὰς αἰτίας, που ἐνδεχομένως θὰ τοὺς βλάψουν, οἱ περισσότεροι ἀπὸ αὐτοὺς εὐρίσκονται νὰ κάθονται συνεχῶς εἰς τὴν ἐξώθυραν τὴν σπιτιῶν τὴν πράγματι, διὰ τοὺς τοιοῦτους τὴν ἀλήθειαν λέγει ἡ ἀγία Γραφή, ὅταν γράφῃ: «ὅταν ὁ τεμπέλης ἀποστολὴ εἰς μίαν υπηρεσίαν θὰ εἰπῇ εἰς τὸν

δρόμον υπάρχει λεοντάρι και εις την πλατείαν δολοφόνος» (Παροιμ. κστ', 13): ομοιάζουν επίσης και με εκείνους, που λένουν: «είδομεν υιούς γιγάντων και είμεθα έμπροσθέν των σαν ακρίδες» (Αριθμοί ιγ', 34 και Δευτερ. α', 28). Αυτοί είναι εκείνοι, που κατά την ώραν του θανάτου των ευρίσκονται χωρίς πνευματικούς καρπούς, που πάντοτε θέλουν να είναι σοφοί, αλλά δεν αποφασίζουν ποτέ να βάλουν άρχήν.

Πρόσεξε μήπως η πολλή σοφία γίνη παγίς εμπρός σου και αιτία να γλυστρήσης αλλά στηρίζων το θάρρος σου εις τον Θεόν πλησίασε, και άρχισε να βαδίζης, κατά τον πρώτον θερμόν ενθουσιασμόν σου, επάνω εις τον αιματωμένον δρόμον, χωρίς να φροντίζης καθόλου διά το σώμα σου, ούτε να σοφίζεσαι περιττά πράγματα, διά να μη ευρεθής γυμνός από την γνώσιν του Θεού. Διότι και ο γεωργός που φοβάται, ή περιμένει να έλθουν ευνοϊκοί άνεμοι, ποτέ δεν θα σπείρη. Είναι προτιμότερος και θάνατος χάριν του Θεού, παρά μία ζωή γεμάτη εντροπήν και οκνηριάν.

Συ λοιπόν όταν θέλης να αρχίσης έργον Θεού, πρώτον να δώσης υπόσχεσιν εις τον Θεόν, ως να μη ζής δια την παρούσαν ζωήν και ως να έχης προετοιμασθή διά να αποθάνης, αδιαφορών, ως εκ τούτου, δι' όλα τα επίγεια πράγματα και αυτό να έχεις πάντοτε εις την σκέψιν σου, καιπόταν θα ήμπορέσης, με την βοήθειαν του Θεού, να αγωνισθείς και να νικήσης. Διότι η ελπίς της παρούσης ζωής αποχαυνώνει τον λογισμόν και δεν αφήνει τον άνθρωπον να προκόψη εις κανένα αγαθόν· συ όμως να μη προσέλθης εις την εργασίας του καλού έργου με δύο σκέψεις για τον κόσμον και διά τόν Θεόν, πράγμα, που φέρει εις χαυνότητα, διά να μη αποβή ανωφελής ο κόπος σου και κουραστική η εργασία της πνευματικής σου γεωργίας. Αλλά άρχισε να εργάζεσαι το αγαθόν με ανδρείαν και αδίστακτον πίστιν προς τον Θεόν, αφού γνωρίζεις, ότι ο Κύριος είναι ελεήμων, και είναι πάντοτε έτοιμος να βοηθήση αυτούς που τον ζητούν, αλλά και αποδίδει τον κόπον των εργαζομένων το αγαθόν. Μεγαλοψυχίαν και μεγάλας δωρεάς, δίδων εις ημάς την Χάριν Του, όχι αναλόγως της εργασίας μας, αλλά κατά το μέτρον της προθυμίας και της πίστεως των ψυχών μας: διότι ο ίδιος είναι Εκείνος, που λέγει: «άς γίνη είς σε κατά την πίστιν σου» (Ματθ. η', 13).

Όποιος λοιπόν θέλει να έλθη οπίσω Του, ως οπαδός Του, ας απαρνηθή τον εαυτόν του, συμφώνως με όσα είπε και Εκείνος (Ματθ. ιστή, 24), και έτσι θα ήμπορέση, αφού σηκώση τον Σταυρόν, να τον ακολουθήση· διότι ο Σταυρός φανερώνει το ότι είμεθα έτοιμοι για κάθε θλίψιν και διά κάθε κακουχίαν, ακόμη δε και δι' αυτόν τον θάνατον. Διότι όπως ακριβώς εκείνος, δια τον οποίον έχει αποφασισθή να τον σταυρώσουν,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ΄ (Ἡ ἀσκήσις τῆς ἀρετῆς)

ἔχει πλέον εἰς τὸν νοῦν τοὺς τὸν θάνατον, τὸν ὁποῖον καὶ μόνον σκέπτεται, καὶ ἔτσι ἐξέρχεται πρὸς τὸν τόπον τῆς καταδίκης, ὡς ἄνθρωπος, πού δεν ἐνθυμεῖται ὅτι ἔχει ἀκόμη νὰ ζήσῃ ὀλίγον χρόνον εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον, τοιοῦτοτρόπως πρέπει νὰ σκέπτεται καὶ ὁποῖος ἐπιθυμεῖ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ Κυρίου, «ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν»... Αὐτὸς δηλαδὴ πού θέλει – λέγει ὁ Κύριος – νὰ ζήσῃ εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον, θὰ ξεγράψῃ τὸν εαυτὸν τοῦ ἀπὸ τὴν ἀληθινὴν ζωὴν ἐκεῖνος δε πού θὰ βάλῃ εἰς τὸν νοῦν τοῦ, πῶς, ἀπὸ πόθον πρὸς Ἐμέ, θὰ θυσιάσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ, αὐτὸς δεν θὰ κατηγορηθῇ εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ δεν θὰ ὑποστῇ καμμίαν ζημίαν.

Ἀπ' ἐδῶ καὶ ἐμπρὸς λοιπὸν ετοιμάσου νὰ ἐξαφανίσῃς τελείως τὴν ψυχὴν σου ἀπὸ τὴν παρούσαν ζωὴν, καὶ θὰ σου δώσω -- λέγει Κύριος -- ζωὴν αἰώνιον, καθὼς σου ὑπεσχέθην καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν ζωὴν ἐμπράκτως θὰ σου ἀποδείξω τὴν ὑπόσχεσίν μου, καὶ ἀπ' ἐδῶ θὰ βεβαιωθῇς διὰ τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, καὶ ἀπ' ἐδῶ θὰ λάβῃς τοὺς ἀρραβῶνας τῶν ἀγαθῶν αὐτῶν. Ἐάν λοιπὸν δεν καταφρονήσῃς προηγουμένως τὴν παρούσαν ζωὴν, δεν θὰ εὐρῇς τὴν αἰώνιον ζωὴν» καὶ ὅταν ἀρχίσῃς νὰ ἀγωνίζεσαι δι' αὐτὴν τὴν προετοιμασίαν, τότε ὅλα, ὅσα νομίζονται πάρα πολὺ κουραστικὰ καὶ θλιβερά, θὰ τὰ θεωρήσῃς ὡς ἀνάξια λόγου· διότι δεν ἡμπορεῖ κανεὶς, κατ' ἄλλον τρόπον, νὰ ὑπομείνῃ τὰς θλίψεις, εἴαν δεν μισήσῃ προηγουμένως τὴν ζωὴν τοῦ εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, διὰ νὰ ἐπιθυμήσῃ τὴν μέλλουσαν.

Ερώτησις

ΟΣΤΙΣ ἀπέρριπεν ἐξ ἑαυτοῦ ὅλον τὸν περισπασμόν, καὶ οὕτω προετοιμασάμενος εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα, πόθεν ὀφείλει ἄρχεσθαι τῆς πρὸς τὴν ἁμαρτίαν πάλης;

Ερώτησις - Ἑρμηνεία

ΟΠΟΙΟΣ ἀπήλλαξε τὸν εαυτὸν τοῦ ἀπὸ κάθε περισπασμόν καὶ φροντίδα καὶ με αὐτὴν τὴν προετοιμασίαν εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα, ἀπὸ πού πρέπει νὰ ἀρχίσῃ τὴν πάλιν ἐναντίον τῆς ἁμαρτίας;

Απόκρισις

ΠΑΣΗΣ ἀρετῆς ὁ θεμέλιος ἢ νηστεία ὑπάρχει καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτὰι γὰρ ἐν διακρίσει γινόμεναι, συνεργοῦσε τὸ ἄνθρωπῳ εἰς πᾶν ἀγαθὸν ἀρχὴ γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἢ ἀνάπαυσις τῆς γαστρὸς καὶ ἡ χαυνότης τοῦ ὕπνου, ἡ ἐξάπτουσα τὴν ἐπιθυμίαν τῆς πορνείας, καὶ ἀμβλύνουσα τὸν νοῦν, καὶ παχὺν αἰεὶ καὶ ἐσκοτισμένον ἀποδεικνύουσα καθὼς ἀκολουθεῖ τοῖς ὑγιαίνουσιν ὀφθαλμοῖς ἡ ἐπιθυμία τοῦ φωτός, οὕτως ἀκολουθεῖ τῇ νηστείᾳ, τῇ μετὰ διακρίσεως γενομένη, ἡ ἐπιθυμία τῆς εὐχῆς ὅταν γὰρ ἄρξῃται τις

νηστεύειν, ἐκ τούτου εἰς ἐπιθυμίαν τῆς ὁμιλίας τοῦ Θεοῦ καὶ νοῦς αὐτοῦ διεγείρεται καὶ τὸ σῶμα δὲ νηστεῦον καὶ μὴ βαρυνόμενον κόρη, οὐ καρτερεῖ ὑπνώσαι ἐν τῇ στρωμνῇ αὐτοῦ ὅλην τὴν νύκτα, ἀλλὰ προθύμως εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ Θεοῦ διανίσταται.

Ἐφ' ὅσον οὖν ἡ σφραγὶς τῆς νηστείας ἐπιτίθεται τῷ σώματι τοῦ ἀνθρώπου, ὁ λογισμὸς αὐτοῦ ἐν κατανύξει μελετᾷ, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ εὐχὴν βρῦει, καὶ ἡ στυγνότης ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ κεῖται, καὶ οἱ διαλογισμοὶ οἱ αἰσχροὶ πόρρω ἀπέχουσιν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἐχθρὸς ἐστὶ τῶν κακῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῶν ματαίων συντυχιῶν. Δρόμος μέγας εἰς πᾶν ἀγαθὸν ἐστὶν ἡ νηστεία καὶ ὁ ἀμελῶν αὐτῆς πάσας τὰς ἀρετὰς διασεύει· διότι αὕτη ἐστὶν ἐντολὴ ἡ τεθεῖσα τῇ φύσει ἡμῶν ἐξ ἀρχῆς εἰς παραφυλακὴν, καὶ ἐκεῖθεν ἡ ἀρχὴ τοῦ πλάσματος ἡμῶν.

Ὅθεν οὖν γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς ἡ πτώσις, ἐκεῖθεν πάλιν οἱ ἀθλῆται διὰ τῆς φυλακῆς τοῦ νόμου τῆς ἔγκρατειας ἀναστῆναι εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἀγωνίζονται, καὶ εἰς τὸ ποιῆσαι πάσας τὰς ἐντολὰς καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Λυτρωτὴς τοῦ γένους ἡμῶν, τῆς πρὸς τὸν διάβολος πάλης ἐντεῦθεν ἤρξατο. Μετὰ γὰρ τὸ Βάπτισμα, ἐξήνεγκεν αὐτὸν τὸ πνεῦμα εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἐνήστευσεν ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα.

Ὅμοίως οὖν καὶ πάντες οἱ ἐξερχόμενοι ἀκολουθεῖσαι ὀπίσω αὐτοῦ, ἐπὶ τούτῳ τῷ θεμελίῳ βαλεῖν τὴν ἀρχὴν ὀφείλουσι τῆς κατὰ Θεὸν οἰκοδομῆς αὐτῶν. Εἰ γὰρ δ' ἐκθέμενος τὸν νόμον τῆς σωτηρίας νηστεύει, τίς ἐκ τῶν θελόντων τηρεῖσαι τὸν νόμον οὐ χρήζει νηστείας; ἔως γὰρ τότε τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων οὐκ ἐγίνωσκε τὴν νίκην, οὐδὲ ὁ διάβολος ἐπειράθη ποτὲ τῆς ἡττῆς αὐτοῦ ἐκ τῆς φύσεως ἡμῶν ἐν δὲ τούτῳ τὸ ὄπλο ἡττονῆσεν ἐξ ἀρχῆς.

Καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν, ὁ ἀρχηγὸς τῆς κατ' αὐτοῦ νίκης, δέδωκε τὸν πρῶτον τῆς νίκης στέφανον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς φύσεως ἡμῶν. "Ἐκτοτε οὖν, ὅταν Ῥδῇ τοῦτο τὸ ὄπλον ἐπὶ τινὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀντίπαλος, εὐθέως φοβεῖται, εἰς μνήμην ἐρχόμενος τῆς ἡττῆς αὐτοῦ, ἧς ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἡττήθη ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ ἀσθενεῖ ἐν τῷ ὅπλῳ τῷ δοθέντι ἡμῖν ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς σωτηρίας ἡμῶν" δ καὶ ἰσχυρότατον δν κατὰ τῶν πεμπομένων ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ βελῶν, προσέτι καὶ θάρσος ἡμῖν οὐ μικρὸν ἔνδον παρέχει ἐν τῷ ἀγώνι· ὅσον γὰρ μοχθεῖ τὸ σῶμα, καὶ κακοπαθεῖ ἐν τῷ καιρῷ, ἐν ᾧ περικυκλοῖ τὸν ἄνθρωπον ἡ φάλαγξ τῶν δαιμόνων, τοσοῦτον ἡ καρδία αὐτοῦ θάρσους πληροῦται καὶ ἐντολμίας, ἐξ οὗ καὶ γενναιότερον ἴσταται κατὰ τῶν ἀντιτεταγμένων καὶ ἀνδρειότερον αὐτοῖς καὶ θαρραλεώτερον μάχεται, τῇ κατ' αὐτῶν ζῆλο ἀεὶ πυρπολούμενος καὶ οὐ παύεται οὐδ' ἡρεμῆσαι ἀνέχεται, ἔως εἰς τέλος αὐτοὺς ἐξ ἑαυτοῦ ἀποδιώξη καὶ ἀπολέση, διὰ τῆς ἄνωθεν βοηθείας καὶ τῆς τῶν λοιπῶν ἐντολῶν ἐργασίας.

Καὶ ὁ ζηλωτὴς δὲ Ἡλίας, ὅτε ἐξήλωσεν ὑπὲρ τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ, εἰς τοῦτο τὸ ἔργον τῆς νηστείας διῆγεν αὕτη γὰρ ὑπομιμνήσκει τῶν ἐνταλμάτων τοῦ Πνεύματος τὸν αὐτὴν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ΄ (Η άσκηση της αρετής)

ὥς δεῖ μετερχόμενον καὶ μεσίτις ἐστὶ τοῦ τὲ παλαιοῦ νόμου, καὶ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης ἡμῖν παρὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ ὁ ἀμελῶν ταύτης, καὶ εἰς τὰ ὑπόλοιπά των ἀγωνισμάτων χαυνός ἐστι καὶ ἀσθενής, καὶ σημεῖον ἐναργές τῆς ψυχικῆς χαυνώσεως δείκνυσι τὸ ἐχθρῶ, ἐν τῷ τῆς νηστείας καταμελεῖν, καὶ δῆλος ἐστὶ γυμνός εἰς τὸν ἀγῶνα εἰσερχόμενος διὸ καὶ θαρρούντως προσβάλλει αὐτὸ καὶ πολέμιος καὶ σὺν οὐδενὶ κόπῳ, ἅτε γυμνοῦ καὶ δειλοῦ αὐτοῦ περιγίνεται καὶ συντόμως αὐτὸν ἀναιρεῖ, πάντων των μελῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐτοιμῶς εἰσδεχομένων τὰ παρὰ τοῦ ἐναντίου ἀφιέμενα βέλη, διὰ τὸ μὴ πεφράχθαι τῷ στερρῷ τούτῳ τῆς νηστείας ὅπλῳ, καὶ παρὰ τοῦ δεσπότου ἡμῶν ἐλάβομεν.

Απόκρισις - Ερμηνεία

ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΑ εἰς τὸ οικοδόμημα ὅλων των αρετῶν εἶναι ἡ νηστεία καὶ ἡ αγρυπνία· διότι αὐταὶ αἱ αρεταὶ, ὅταν γίνονται με διάκρισιν, βοηθοῦν τὸν ἄνθρωπος νὰ ἐπιτύχῃ κάθε αγαθόν. Ἡ ἀρχὴ δηλαδὴ ὅλων των κακῶν εἶναι ἡ ἀνάπαυσις τῆς κοιλίας, καὶ ὁ μαλθακός ὕπνος, που ἐξάπτει τὴν ἐπιθυμίαν τῆς πορνείας, ἐκμηδενίζει τὴν επαγρύπνησιν τοῦ νοῦ καὶ τὸν κάνει νὰ εἶναι συνεχῶς χονδρός καὶ σκοτισμένος.

Ὅπως εἰς τοὺς υγιεῖς ὀφθαλμοὺς ἐρχεται ἡ ἐπιθυμία τοῦ φωτός, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐκεῖνος, που νηστεύει με διάκρισιν, ἐπιθυμεῖ τὴν προσευχὴν ὅταν δηλαδὴ ἀρχίζῃ κανεὶς νὰ νηστεύῃ, ἀπὸ αὐτὴν τὴν νηστείαν ἀφυπνίζεται σιγὰ - σιγὰ ὁ νοῦς τοῦ καὶ δοκιμάζει τὴν ἐπιθυμίαν νὰ συνομιλή με τὸν Θεόν. Ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα, ὅταν νηστεύῃ, καὶ δὲν βαραίνει ἀπὸ τὸν χορτασμόν, δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ κοιμηθῇ ὅλην τὴν νύκτα εἰς τὸ στρώμα, ἀλλὰ ἐξυπνὰ, με προθυμίαν, διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ Θεοῦ.

Εφ' ὅσον λοιπόν εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου τεθῇ ἡ σφραγὶς τῆς νηστείας, ὁ λογισμὸς μελετὰ κατανυκτικὰ, ἡ καρδιά ἀναβλύζει τὴν προσευχὴν καὶ ἀποτυπώνεται ἡ αὐστηρότης εἰς τὸ πρόσωπον, οἱ δὲ αἰσχροὶ λογισμοὶ παραμένουν μακρὰν ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον αὐτόν ἡ νηστεία εἶναι ὁ ἐχθρὸς των κακῶν ἐπιθυμιῶν καὶ των ματαίων συναναστροφῶν. Δρόμος μεγάλος, που ὁδηγεῖ εἰς κάθε καλὸν ἔργον εἶναι ἡ νηστεία καὶ ἐκεῖνος που τὴν παραμελεῖ, κλονίζει ὅλας τὰς αρετάς· διότι αὐτὴ εἶναι ἐντολή, που ἐτέθη, εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν φύσιν ἡμῶν πρὸς διαφύλαξιν καὶ ἀπὸ ἐκεῖ διὰ τῆς παραβάσεως τῆς νηστείας ἐξέπεσεν εἰς τὴν ἀμαρτίαν ὁ ἄνθρωπος.

Απὸ ἐκεῖ λοιπόν, ἀπὸ ὅπου ἤρχισεν ἡ πτώσις, ἀπὸ ἐκεῖ πάλιν οἱ ἀθληταὶ ἀγωνίζονται νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, με τὴν τήρησιν τοῦ νόμου τῆς ἐγκρατείας καὶ νὰ ἐκτελέσουν ὅλας τὰς ἐντολάς καὶ ὁ ἴδιος ὁ Λυτρωτὴς τοῦ γένους μας ἀπ' ἐδῶ ἤρχισε τὴν πάλιν τοῦ πρὸς τὸν διάβολον. Μετά, δηλαδὴ, τὸ Βάπτισμα τὸ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ΄ (Η άσκηση της αρετής)

Πνεύμα Τον ωδήγησεν εις την έρημον, και εκεί ένήστευσεν τεσσαράκοντα ημέρας και τεσσαράκοντα νύκτας (Ματθ. δ', 2).

Κατά τον ίδιον τρόπον λοιπόν και όλοι, όσοι εξέρχονται του κόσμου, διά να ακολουθήσουν τον Ιησούν, οφείλουν να θεμελιώσουν την κατά Θεόν οικοδομή των επάνω εις το ίδιον θεμέλιον (την νηστείαν). Διότι εάν νηστεύη Έκείνος, που ενομοθέτησε την σωτηρίαν μας, ποίος από όσους θέλουν να τηρήσουν τον νόμον αυτόν δεν έχει ανάγκην νηστείας; Έως τότε το ανθρώπινον γένος δεν εγνώριζε την νίκην, αλλά ούτε ποτέ και ο διάβολος εδοκίμασεν ήτταν από την φύσιν ημών με αυτό όμως το όπλον (της νηστείας) κατέστη, πάλιν, από την αρχήν ανίκανος.

Και ο Κύριος ημών, ο αρχηγός της νίκης εναντίον του διαβόλου, έδωσεν εις το κεφάλι του ανθρώπου τον πρώτον στέφανον της νίκης. Από τότε λοιπόν, όταν ήδη ο αντίπαλος αυτό το όπλον εις ένα άνθρωπον, αμέσως φοβείται, ενθυμούμενος την ήτταν του, με την οποίαν ενικήθη από τον Σωτήρα εις την έρημον, οπότεν η δύναμις του εξασθενίζει με το όπλον, που μας έδωσεν ο Αρχηγός της σωτηρίας μας. Αυτό το όπλον και ισχυρότατον είναι να αποκρούη τα εκτοξευόμενα υπό του εχθρού βέλη, αλλ' επί πλέον παρέχει και εντός ημών μεγάλο θάρρος κατά την διεξαγωγής του αγώνος· διότι όσον κουράζεται το σώμα και ταλαιπωρείται κατά το διάστημα, που περικυκλώνει τον άνθρωπον η φάλαγξ των δαιμόνων, επί τοσούτον η καρδιά του οπλίζεται με θάρρος και τόλμην, δι' αυτό και στέκει γενναιότερος εναντίον των αντιπάλων και πολεμεί έναντίον των με περισσότερον θάρρος και ανδρείαν, διαφλεγόμενος συνεχώς από επιθετικόν, κατ' αυτών, ζήλον. Δεν σταματά δε, ούτε παραδέχεται να ησυχάση και αγωνιστής, μέχρις ότου εκδιώξη τελείως (τους αντιπάλους) από αυτόν και να τους εκμηδενίση, με την βοήθειαν του Θεού και την εργασίας και των άλλων εντολών.

Και ο ζηλωτής Ηλίας, ότε μετά ζήλου έμάχετο διά τον νόμον του Θεού, διήρχετο τον χρόνον του εις το έργον της νηστείας· διότι αυτή, η νηστεία, υπενθυμίζει εις εκείνον, που την εφαρμόζει όπως πρέπει, τας εντολάς του Πνεύματος και συνδέει τον παλαιόν νόμον και την χάριν, που μάς εδόθη από τον Χριστόν. Όποιος παραμελεί την νηστείαν είναι άμελής και ασθενής και εις τα υπόλοιπα αγωνίσματα και δεικνύει καθαρά εις τον εχθρόν την ψυχικήν του αδυναμίας με το να παραμελή την νηστείαν, γίνεται δε φανερόν ότι εισέρχεται άοπλος εις τον αγώνα. Δι' αυτό και ο εχθρός του επιτίθεται με θάρρος, χωρίς δε κανένα κόπον τον νικά ως δειλόν και άοπλον και σύντομα τον ρίπτει κάτω, εφ' όσον όλα τα μέλη του ανθρώπου είναι έτοιμα να δεχθούν τα βέλη, που

αφήνει ο εχθρός, με το να μην είναι περιτειχισμένα με το ισχυρόν αυτό όπλον της νηστείας, το οποίον παρελάβομεν από τον Δεσπότην μας.

Ζ'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΙΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ζωσιμᾶς, ὅτι ἡ τοῦ θεοῦ χάρις ἀεὶ τὴ προαίρεσει ἡμῶν ἐπακολουθεῖ, καὶ διὰ τῆς χάριτος πᾶν ἡμῖν ἀγαθὸν κατορθοῦται" ἀλλ' ἡμεῖς οὐ ζητοῦμεν βαλεῖν ἀρχὴν εἰς τὸ ἀγαθόν, οὐδὲ δεικνύομεν προαίρεσιν μεγάλην καὶ πρόθυμον, ὥς τὲ ἐπισπάσασθαι τὴν χάριν τοῦ θεοῦ πρὸς βοήθειαν, ἀλλὰ κἂν πότε δόξωμεν ἐνδείξασθαι προαίρεσιν, νωθρὰν ταύτης καὶ εὐτελεῖ ἔνδεικνυμες καὶ μὴ οὕσαν ἀξίαν τυχεῖν τινὸς ἀγαθοῦ παρὰ τοῦ θεοῦ" οὐκ οἶδαμεν ὅτι πάντα τα ἡμέτερα ὥς ἐπὶ σπόρου καὶ ἐπικαρπίας εἰσίν; "Ὡς πὲρ γὰρ ὁ γεωργὸς σπεῖρει μὲν τὴν ἑαυτοῦ γῆν, εἶτα ἐκδέχεται τὸ τοῦ θεοῦ ἔλεος, καὶ λοιπὸν πέμπει ὁ Θεὸς τὴν δωρεὰν αὐτοῦ διὰ τὲ βροχῆς εὐκαίρου καὶ ἀνέμων ἐπιτηδείων, φύων τὲ καὶ αὐξάνων καὶ τελειῶν τὰ παρὰ τοῦ γεωργοῦ καταβληθέντα σπέρματα, καὶ ἐξ ὀλίγων πολλὰ κερδαίνειν παρασκευάζων αὐτόν.

Οὕτω καὶ ἡμεῖς εἰ πλουσίαν προαίρεσιν εἰς τὰ καλὰ καὶ μεγάλῳψυχον σπείρομεν, ἀνάλογον καὶ τὴν παρὰ θεοῦ χάριν εὐρήσομεν, δι' ἧς δυνησόμεθα λοιπὸν ἀβιάστως καὶ ἀκόπως πάντα τα ἀγαθὰ κατορθοῦν καὶ γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν τεχνῶν οὕτως δρῶμεν τοῦτο γινόμενον' ὁ γὰρ προσελθὼν τέχνην τινὲ ἐπὶ τῷ ταύτην μαθεῖν, κατ' ἀρχὰς μὲν κοπιᾷ καὶ ἀσυστροφεῖ καὶ πολλάκις ἀφανίζει ἀλλ' ὅμως δ' οὖν οὐκ ἐκκακεῖ, οὐδ' ἀπογινώσκει, ἀλλὰ πάλιν ἐπιχειρεῖ καὶ ὁσάκις ἂν ἀφανίσῃ, τοσαυτάκις καὶ ζητεῖ διόρθωσιν, δεικνὺς τῷ τεχνίτῃ τὴν προαίρεσιν αὐτοῦ. Εἰ γὰρ ἐκκακήσας ὑποχωρήσῃ, οὐδὲν μανθάνει" σφαλλόμενος δὲ πολλάκις, καὶ διορθούμενος παρὰ τοῦ τεχνίτου, καὶ οὕτως ὑπομένων, καὶ ἐν κόπο καὶ ὑπομονῇ ἐργαζόμενος, κατὰ μικρὸν ἐν ἔξει τῆς τέχνης γίνεται καὶ λοιπὸν μετὰ ἀναπαύσεως τὰ ἑαυτοῦ ἔργα ἐπιτελεῖ, ὥς καὶ ἐξ αὐτῶν προστρέφεσθαι.

Οὕτως ὀφείλει καὶ καὶ θέλων ἐπιλαβέσθαι τινὸς ἀρετῆς τὰ μὲν πρῶτα γενναίως καὶ μεγάλην δεῖξαι προαίρεσιν, εἶτα ἐν ὑπομονῇ τῆς ἐργασίας τοῦ καλοῦ ἔχεσθαι καὶ δέεσθαι τῆς τοῦ Θεοῦ συνεργίας καὶ ἀντιλήψεως, μὴ ὀλιγορῶν ἐν ταῖς ἀποπτώσεσιν ἢ ἀπογινώσκων καὶ ἀφιστάμενος οὕτω γὰρ οὐδέποτε τί ἀγαθὸν κατορθῶσαι δυνησεται, ἀλλὰ διεγείρων ἑαυτὸν ὁσάκις ἂν καὶ συμβαίνῃ πεσεῖν, καὶ προθυμοποιῶν τὴ ἐλπίδι καὶ τὸ τοῦ θεοῦ ἔλεος προσδεχόμενος.

Τοῦτο γὰρ ἔστιν δ εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Μώσης, ὅτι ἡ ἰσχὺς τῶν θελόντων κτήσασθαι τὰς ἀρετὰς, αὕτη ἐστὶν ἵνα ἐὰν πέσωσι, μὴ μικροψυχήσωσιν, ἀλλὰ πάλιν φροντίσωσι. Καὶ ἡμεῖς οὖν ποιούντες τὴν δύναμιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐργασίᾳ τῶν ἀρετῶν, καὶ τὸν Κύριον ὑπομείνωμεν, δεικνύντες αὐτῇ προαίρεσιν μεγάλῳψυχον, καὶ παρ' αὐτοῦ βοήθειαν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ' (Η άσκηση της αρετής)

ἐπικαλούμενοι καὶ πάντως ποιήσῃ μεθ' ἡμῶν τὸ παρ' αὐτοῦ ἔλεος, καὶ παρέξει ἡμῖν πλουσίαν τὴν χάριν αὐτοῦ δι' ἧς πᾶν ἀγαθὸν εὐκόλως, καὶ μόχθου χωρὶς, κατορθοῦν ἐσόμεθα.

2. Ἦν τις Μοναχὸς νέος καὶ ὡς ἤρχετο βαλεῖν τὴν σύναξιν, ἐλάμβανεν αὐτὸν ρῖγος καὶ πυρετός, καὶ τὴν κεφαλὴν πόνῳ σφοδρῇ ὥχλειτο ὁ δὲ ἔλεγε πρὸς ἑαυτόν: ἰδοὺ ἀσθενῶν καὶ ἀποθανοῦμαι ἴσως μετὰ βραχὺ βάλλω οὖν τὴν σύναξιν πρὶν ἀποθάνω" καὶ τὸ λογισμὸς τούτῳ ἐβιάζετο ἑαυτόν, καὶ ἐποίει τὴν λειτουργίας ἑαυτοῦ. Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τῆς προσευχῆς, κατέπαυε καὶ ὁ πυρετὸς καὶ ἡ κεφαλαλγία, καὶ πάλιν τῇ ὥρᾳ τῆς συνάξεως ἤρχοντο ὁ δὲ τῷ εἰρημένῳ σκοπῷ προσέχων, ἐποίει μετὰ βίας τὴν λειτουργίας καὶ οὕτως οὐ μετὰ πολὺ, βοηθεῖα Θεοῦ, ἀπηλλάγη τοῦ πολέμου.

3. Παρέβαλε τὶς τῶν γερόντων τῷ Ἀββᾷ Ἀχιλλὰ καὶ θεωρεῖ αὐτὸν ρίψαντα αἷμα ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν τί ἐστὶ τοῦτο καὶ ἀπεκρίθη, ὅτι λόγος ἐστὶν ἀδελφοῦ λελυπηκότος μέ, καὶ ἠγωνισαμὴν του μὴ ἀναγγεῖλαι αὐτὸν καὶ ἔδεθηθῇ του Θεοῦ ἕνα ἄρθῃ ἀπ' ἐμοῦ, καὶ γέγονεν ὁ λόγος αἷμα ἐν τῷ στόματί μου, καὶ ἐπτυσσά αὐτὸν καὶ ἀνεπαύθην, καὶ τῆς λύπης ἐπελαθόμην.

4. Ἐπείνασε τὶς τῶν ἀδελφῶν ἀπὸ πρωὶ καὶ ἐπολέμησε τὴν λογισμῷ μὴ φαγεῖν, ἕως οὐ γένηται τρίτῃ ὥρᾳ ἔνστασις δὲ τῆς τρίτης, πάλιν ἠγωνίσασατο μὴ φαγεῖν ἕως γένηται ἕκτη ὥρα καὶ καταλαβούσης τῆς ἕκτης, ἔβρεξε τοὺς ἄρτους, καὶ εἶπε τὸ λογισμῷ" μείνωμεν ἕως ὥρας ἐνάτης καὶ γενομένης τῆς ἐνάτης, εὐχὴν ἐποίει" καὶ εἶδε τὴν ἐνέργειαν ὡς καπνὸν ἐκ τοῦ ἔργοχειρου ἔξιουσας, καὶ ἀνιούσας εἰς τὸν ἀέρα καὶ εὐθὺς ἐπαύσατο ἡ πείνα ἐξ αὐτοῦ.

5. Ἦσκησε γέροντος τοῦ μὴ πιεῖν ὕδωρ ἕως ἡμερῶν τεσσαράκοντα καὶ εἶποτε οὖν ἐγένετο καῦμα καὶ ὑπὸ τοῦ δίψους ἠνωχλεῖτο σφοδρῶς, ἔπλυνε τὸ βαυκάλιον καὶ ἐγέμιζεν αὐτὸ ὕδατος, καὶ ἐτίθει ἐναντίον αὐτοῦ. Ἐπερωτηθεὶς δὲ παρὰ τινὸς ἀδελφοῦ, δι' ἣν αἰτίαν τοῦτο ποιεῖ, ἀπεκρίθη ἕνα μετὰ τοῦ διψᾶν μὲ πλεῖον κοπιᾷ βλέπων τὸ ὕδωρ, καὶ μὴ γεύόμενος αὐτοῦ, καὶ λαμβάνω παρὰ τοῦ Θεοῦ μισθὸν πλείονα.

6. Εἶπε γέροντος: διὰ τοῦτο οὐ προκόπτομεν οὐδὲ ἐπιστάμεθα τὰ μέτρα ἑαυτῶν, ὅτι οὐκ ἔχομεν ὑπομονὴν ἐν ᾧ ἀρχόμεθα ἔργῳ, ἀλλὰ ἀπόνως θέλομεν ἀρετὴν κτήσασθαι τούτου χάριν καὶ εὐκόλοι ἐσμέν, καὶ εὐριπιστοὶ ἀπὸ τόπων εἰς τόπους εὐχερῶς μεταβαίνοντες, νομίζοντες ὅτι εὐρήσομεν τόπον ὅπου οὐκ ἐστὶ διάβολος.

7. Εἶπεν καὶ αὐτὸς Μοναχὸς ἐὰν ὀλίγας ἡμέρας κοπιά, εἶτα καὶ χαννοῦται καὶ πάλιν κοπιά, καὶ ἀμελεῖ πάλιν, ὁ τοιοῦτος οὐδὲ ποιεῖ οὐδὲ κτᾶται ὑπομονήν.

Ερμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ΄ (Η άσκηση της αρετής)

Ο ΑΒΒΑΣ Ζωσιμάς είπε ότι η Χάρis του Θεού ακολουθεί πάντοτε την προαίρεσίς μας και με την βοήθειαν της Χάρitos κατορθώνομεν να εκτελέσωμεν πάν αγαθόν αλλά ημείς δεν ζητούμεν να κάμωμεν αρχήν εις το αγαθόν, ούτε δεικνύομεν μεγάλην και πρόθυμον προαίρεσιν, ώστε να επισύρωμεν την Χάριν του Θεού εις τον εαυτόν μας διά να μας βοηθήση: αν δε κάποτε φανώμεν ότι παρουσιάζομεν κάποιαν προαίρεσιν (προς το αγαθόν), ή προαίρεσις αυτή είναι ασήμαντος και χωρίς όρεξιν και δεν αξίζει να τύχη κανενός αγαθού από τον Θεόν. Δεν γνωρίζομεν, ότι όλα τα (πνευματικά μας) ζητήματα μας θυμίζουν τον σπόρον και την καρποφορίαν του; Όπως δηλαδή ο γεωργός σπείρει μεν τον σπόρον εις το χωράφι του, ύστερα όμως περιμένει το έλεος του Θεού, στέλλει δε ο Θεός, εν συνεχεία, την δωρεάν του με τας εις τον κατάλληλον χρόνον βροχές και τους ευνοϊκούς ανέμους, διά να φυτρώσουν, να αυξηθούν και να τελειοποιηθούν τα σπέρματα που έρριξεν εις την γην και τοιουτοτρόπως τον βοηθεί ο Θεός να κερδίση από τα ολίγα πολλά.

Το ίδιον λοιπόν συμβαίνει και εις ημάς. Εφ' όσον σπείρομεν εις τα καλά έργα πλουσίαν την προαίρεσίς μας και με μεγαλοψυχίαν, τότε και η Χάρis που θα εύρωμεν από τον Θεόν θα είναι ανάλογος, με την οποίαν εις το εξής θα μπορέσωμεν, χωρίς στενοχώριας και κόπον, να κατορθώσωμεν όλα τα αγαθά. Το ίδιον βλέπομεν να συμβαίνει και εις τας τέχνας εκείνος δηλαδή, που προσέρχεται διά να μάθη μίαν τέχνην, εις τας αρχάς κοπιάζει και αποτυγχάνει και πολλές φορές φθάνει μέχρι του θανάτου» παρ' όλα ταύτα όμως δεν χάνει το θάρρος του, ούτε απογοητεύεται, αλλά και πάλιν επιχειρεί εκ νέου. Και όσας φορές αποτύχει, τόσας φορές ζητεί να διορθωθεί, φανερώνων την καλήν του προαίρεσιν εις τον τεχνίτην. Διότι εάν λιποψυχήση και υποχωρήση, δεν θα μάθη τίποτε απ' εναντίας, τότε μόνον θα συνηθίση σιγά – σιγά εις την τέχνης και θα την μάθη τελείως, όταν επιδείξη υπομονήν και εργάζεται μετά κόπου και επιμονής, διορθωνόμενος από τον τεχνίτην, οσάκις κάνει λάθη, αφού δε μάθη καλά - καλά την τέχνην, τότε πλέον εκτελεί με άνεσιν την εργασίαν του, ώστε από αυτήν να κερδίξη την ζωήν του. Έτσι λοιπόν οφείλει να ενεργή και εκείνος, που θέλει να αρχίση κάποιαν αρετήν εις την αρχήν, δηλαδή, να σπλισθή με γενναιότητα και να δείξη μεγάλην προαίρεσιν, έπειτα να συνεχίξη υπομονετικά την εργασίας του καλού και να παρακαλή τον Θεόν συνεχώς να τον βοηθή και να τον προστατεύη: να μη αδιαφορή κατά της αποτυχίας, ή να απελπίζεται και να εγκαταλείπη την προσπάθειαν, διότι έτσι δεν θα μπορέση ποτέ να κατορθώση κάτι αγαθόν. Αλλά πρέπει να σηκώνεται, οσάκις συμβή να πέση, και να αυξάνη την προθυμίαν του διά της ελπίδος και αναμένων με υπομονήν το έλεος του Θεού.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ΄ (Η άσκηση της αρετής)

Αυτό, δηλαδή, είναι εκείνο, που είπεν ο 'Αββάς Μωϋσής: Πώς η δύναμις αυτών, που θέλουν να αποκτήσουν τας αρετάς, είναι η εξής: άν πέσουν, να μη χάσουν το θάρρος των, αλλά πάλιν να φροντίσουν να βάλουν νέαν άρχήν εις την προσπάθειάν των. Και ημείς λοιπόν, εφ' όσον κατά την εργασίας των αρετών καταβάλλωμεν όλην την δύναμιν μας, υπομείνωμεν τον Κύριον δεικνύοντες εις Αυτόν μεγαλόψυχον προαίρεσιν, και επικαλούμενοι την βοήθειάν Του οπωσδήποτε θα μας ενισχύση με το έλεός Του και θα μας παράσχη πλουσίαν την Χάριν Του, οπότεν θα κατορθώσωμεν ευκόλως και χωρίς κόπον κάθε αγαθόν.

2. Ητο, κάποτε, ένας νέος Μοναχός ούτος λοιπόν, όταν ήρχιζε την ακολουθίαν του, καταλαμβάνετο από ρίγη και πυρετόν και ήνωχλείτο από σφοδρον πονοκέφαλον. Έλεγε – τότε – εις τον εαυτόν του ο Μοναχος εκείνος τώρα είμαι άρρωστος και ίσως μετ' ολίγον αποθάνω: άς κάμω λοιπόν την ακολουθίαν μου, πριν αποθάνω. Με την σκέψιν αυτήν επίεζε τον εαυτόν του και έτσι ετελείωνε την ακολουθίαν του. Μόλις δε ετελείωνε την προσευχήν του, έσταματούσεν ο πυρετός και ο πονοκέφαλος: όταν, πάλιν, ήρχετο η ώρα της ακολουθίας, ήρχιζε και πάλιν η δοκιμασία του. Ο Μοναχός όμως έχων την προσοχήν του εστραμμένην εις αυτόν τον σκοπόν, επίεζε τον εαυτόν του διά να κάμη την ακολουθίαν του. Με αυτήν την επιμονήν και υπομονήν του, μετά από ολίγον χρόνον, απηλλάγη από τον πόλεμον, με την βοήθειαν του Θεού.

3. Κάποιος Γέρων επεσκέφθη κάποτε τον 'Αββάν 'Αχιλλάν και τον βλέπει να φτύνη αίμα από το στόμα του. Τον ερώτησε λοιπόν:

– Τί είναι αυτό, Αββά;

– Είναι ένας λόγος – απήντησε – κάποιου αδελφού, που με έλύπησεν ηγωνίσθην να μη φανερώσω τον πικρόν αυτόν λόγον και παρεκάλεσα τον Θεόν να πάρη από επάνω μου τον πόλεμον. Και ο λόγος αυτός έγινεν αίμα εις το στόμα μου, τον έπτυσσα λοιπόν, ανεκουφίσθην και έλησμόνησα την λύπην μου.

4. Ένας Μοναχός επείνασεν από το πρωί και επολέμησεν έναντίον του λογισμού του, να μη φάγη έως ότου έλθη η τρίτη ώρα. Όταν έφθασεν η τρίτη ώρα, ηγωνίσθη πάλιν να μη φάγη, έως ότου έλθη ή έκτη και όταν έφθασε και η έκτη, έβρεξε τα παξιμάδια του και είπεν εις τον λογισμόν του· ας περιμένωμεν μέχρι της ενάτης ώρας. Όταν ήλθε, πράγματι, η ενάτη ώρα έκαμε προσευχήν. Τότε δε είδε την σατανικήν ενέργειαν να εξέρχεται ως καπνός από το εργόχειρον, και να αναβαίνει εις τον αέρα. Αμέσως τότε έσταμάτησε και η πείνα του,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ΄ (Η άσκηση της αρετής)

5. Ένας Γέρων, χάριν ασκήσεως, έθεσεν ως όρον εις τον εαυτόν του να μη πίνη ύδωρ επί τεσσαράκοντα ημέρας. Αν δε κάποτε έκανε ζέστη και ήνωχλείτο πάρα πολύ από την δίψαν, έπλυνε το κανάτι του και το έγέμιζε με νερόν και το έτοποθετούσεν απέναντί του.

– Δια ποιον λόγον το κάνεις αυτό; Τον ήρώτησεν ένας αδελφός.

– Διά να υποφέρω περισσότερον, προσθέτων εις το μαρτύριον της δίψης και την θέαν του νερού, – απήντησεν ο Γέρων – χωρίς να το πίνω και έτσι να λαμβάνω από τον Θεόν περισσότερον μισθόν.

6. Είπε Γέρων: δι' αυτό δεν προκόβομεν ούτε και γνωρίζομεν την πραγματικήν πνευματικής μας κατάστασιν, διότι δεν έχομεν υπομονήν εις το έργον, το οποίον αρχίζομεν, αλλά θέλομεν να αποκτήσωμεν την αρετήν χωρίς κόπον. Εξ αιτίας αυτού είμεθα και ευμετάβολοι, αλλά και ευκολομετακίνητοι, μεταβαίνοντες, χωρίς δυσκολίαν, από τόπου εις τόπον, επειδή νομίζομεν ότι είναι δυνατόν να εύρωμεν κάποιον τόπον, όπου δεν υπάρχει ο διάβολος.

7. Ο ίδιος είπε πάλιν εάν ένας Μοναχός κοπιάζη δι' ολίγας ημέρας, αμελή δε κατόπιν, και εκ νέου κοπιάζει και πάλιν αδιαφορεί, και Μοναχός αυτός ποτέ του δεν κατορθώνει τίποτε, ούτε και αποκτά υπομονήν.

Η'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΓΑΠΗΤΕ· έκ νεότητός σου έπιλεξαι παιδείαν, και ἔως πολιῶν εὔρησεις φρόνησιν· έκ νεότητός σου σπεῖρον τὸν ἀγρόν σου, και φρόντισον αὐτοῦ μήποτε ἀναβῇ εἰς αὐτὸν ὥς εἰς χέρσον ἄκανθα· ποιήσον ἐν αὐτῷ καρπὸν καλόν, και τῶν ἐπιχορηγοουντὶ σοὶ τὴν ἰσχὺν δὸς δόξαν.

Ερμηνεία

ΑΓΑΠΗΤΕ να προτιμήσης την παιδείαν από τότε που είσαι ακόμη νέος, και να είσαι βέβαιος ότι μέχρι των γηρατειών σου θα σε συντροφεύη η σύνεσις (Σοφ. Σειρ. στ', 18): από τα νειάτα σου να σπείρης εις τον αγρόν της ψυχής σου τα σπέρματα της αρετής και να φροντίζης μήπως φυτρώσουν και υψωθούν εις αυτόν αγκάθια, ως να ήτο χέρσος. Κάνε καλόν καρπόν εις αυτόν και δόξασε Εκείνον που σου δίδει δύναμιν.

Θ'. Του 'Αββά Ισαάκ

Ο ΘΕΜΕΛΙΟΣ πάντων των αγαθῶν, καὶ ἡ ἀνάκλησις τῆς ψυχῆς ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἡ ὁδὸς ἢ πρὸς τὸ φῶς καὶ τὴν ζωὴν ἀπάγουσα, ταῦτα τὰ δύο εἰσὶ: τὸ συνάξει ἑαυτὸν εἰς ἓνα τόπον, καὶ τὸ ἀεὶ νηστεύσαι, τουτέστι τὸ κανονίσαι ἑαυτὸν ἐν ἐγκρατεῖα γαστρὸς σοφῶς καὶ φρονίμως, ἐν ἡσυχῇ τόπῳ καὶ ἀδιαλείπτῳ σχολῇ καὶ μελέτῃ τοῦ Θεοῦ καὶ ταῦτα τὰ δύο κρατήσας, εἰς μέγα προκόψει, καὶ ἐντεῦθεν κατορθώσει τὰς πάσας ἀρετὰς.

2. Δειλὸς ἄνθρωπος σημαίνει ὅτι δύο νόσους νοσεῖ ὀλιγοπιστίας καὶ φιλοσωματίας καὶ δὲ τούτων καταφρονῶν, δηλὸς ἐστίν, ὅτι τῷ θεῷ πιστεύει ὀλοψύχως, καὶ τὰ μέλλοντα ἐκδέχεται. Ἡ ἐντολμία τῆς καρδίας καὶ ἡ καταφρόνησις τῶν κινδύνων, ἀπὸ ἐνός των δύο τούτων γίνεται ἢ ἐκ τῆς σκληροκαρδίας, ἢ ἐκ τῆς πολλῆς πρὸς τὸν Θεὸν πίστεως καὶ τῇ μὲν σκληροκαρδίᾳ ἀκολουθεῖ ὑπερηφανία τῇ δὲ πίστει, ταπείνωσις καρδίας.

Ερμηνεία

ΤΟ ΘΕΜΕΛΙΟΝ ὅλων των αγαθῶν καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ὁ δρόμος, που οδηγεῖ πρὸς τὸ φῶς καὶ τὴν ζωὴν, κατορθώνονται με τὰ δύο ἐπόμενα με τὸ νὰ εγκατασταθῇς μονίμως εἰς ἓνα τόπον καὶ με τὸ νὰ νηστεύῃς πάντοτε. Δηλαδή με τὸ νὰ ρυθμίσεις τὴν ζωὴν σου σοφῶς καὶ συνετῶς, ασκούμενος εἰς ἐγκράτειαν σαρκὸς καὶ, διαμένων εἰς ἡσυχον τόπον, ο νους σου νὰ ἀπασχολήται διαρκῶς με τὸν Θεόν καὶ τὴν μελέτην Του. Αυτὸς που θα ἐφαρμόσῃ τοὺς δύο αυτοὺς ὁρους θα προκόψῃ πολὺ, καὶ ἀπ' ἐδῶ θα ξεκινήσῃ, διὰ νὰ κατορθώσῃ ὅλας τὰς ἀρετὰς.

2. Δειλὸς ἄνθρωπος σημαίνει ὅτι πάσχει ἀπὸ δύο ἀσθενείας ἀπὸ ὀλιγοπιστίαν καὶ ἀπὸ ἀμετρον ἀγάπην πρὸς τὸ σῶμα τοῦ ἐκείνος δε που καταφρονεῖ αὐτὰ εἶναι φανερόν ὅτι πιστεύει με ὅλην τὴν ψυχὴν εἰς τὸν Θεόν καὶ περιμένει τὰ μέλλοντα (τὴν αἰώνιον ζωὴν). Τὸ θάρρος τῆς καρδίας καὶ ἡ περιφρόνησις των κινδύνων οφείλεται εἰς ἐν ἐκ των δύο ἢ εἰς τὴν σκληροκαρδίαν, ἢ εἰς τὴν πολλήν πίστιν πρὸς τὸν Θεόν. Τὴν σκληροκαρδίαν ὁμως τὴν συνοδεύει ἡ ὑπερηφάνεια, ἐνῶ τὴν πίστιν (τὴν συνοδεύει) ἡ ταπείνωσις τῆς καρδίας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ'

(Οι δαίμονες πολεμούν αυτούς που αγωνίζονται)

Περὶ τοῦ ὅτι τὸ ἀγωνιζομένῳ ἰσχυρῶς καὶ οἱ δαίμονες ἀντιπαρατάττονται: τῶν δὲ ἀμελούντων ὡς ὑποχειρίων αὐτοῖς ἀμελούσι καὶ ὅτι οἱ το ἀγαθὸν θέλοντες, συνεργῶν εὐρίσκουσι τὸν Θεόν, ὅς καὶ τοὺς πολέμους συγχωρεῖ συμφερόντως.

Περὶ τοῦ ὅτι τὸν ἀγωνιζόμενον με ὅλην τὴν δύναμιν τοῦ καὶ οἱ δαίμονες τὸν πολεμοῦν με μανίαν, ἐνῶ ἀδιαφοροῦν διὰ τοὺς ἀμελεῖς, ἐπειδὴ τοὺς ἔχουν υποχειρίους· αὐτοὶ που θέλουν τὸ ἀγαθὸν εὐρίσκουν σύμμαχόν των τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖός καὶ τοὺς πολέμους ἐπιτρέπει πρὸς τὸ πνευματικόν μας συμφέρον.

Α'. 'Εν τῷ Γεροντικῷ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ τις τῶν Πατέρων, ἔτι φιλόπονος τις Μοναχὸς προσεῖχεν ἑαυτῷ, συνέβη δὲ αὐτὸν μικρὸν ἀμελῆσαι ἐν δὲ τῷ ἀμελεῖν, καταγνοὺς ἑαυτοῦ εἶπε: ψυχὴ ἤ, ἕως πότε ἂ μελεῖς τῆς σωτηρίας σου, καὶ οὐ φοβῇ τὸ κρῖμα τοῦ Θεοῦ, μὴ καταληφθῇς ἐν τῇ ἀμελεῖα ταύτῃ, καὶ παραδοθῇς ταῖς αἰωνίαις κολάσεσιν; Ταῦτα λέγων ἐν ἑαυτῷ, διηγείρεν ἑαυτὸν εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ. Ἐν μιᾷ οὖν ποιούντος αὐτοῦ τὴν σύναξιν, ἦλθον οἱ δαίμονες καὶ ἐθορύβουν αὐτὸν καὶ δὲ λέγει πρὸς αὐτοὺς ἕως πότε θλίβετε μέ; οὐκ ἠρκέσθητε εἰς τὴν ἀμέλειαν τοῦ παρελθόντος χρόνου; λέγουσιν αὐτῷ οἱ δαίμονες ὅτε ἦς ἐν ἀμελεῖα, καὶ ἡμεῖς ἡμελουμέν σου· ὡς δὲ διηγέρθης καθ' ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς ἡγέρθημεν κατὰ σου. Ταῦτα ἀκούσας, διηγείρεν ἑαυτὸν εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ καὶ προέκοπτε χάριτι τοῦ Χριστοῦ.

2. Διηγῆσατο τις γέρων, ὅτι ἀδελφὸς πότε ἐν Αἰγύπτῳ διάγων, περιεπάτει ἐν ὁδῷ· καὶ ἐσπέρας αὐτὸν καταλαβούσης, εἰσῆλθεν εἰς μνημεῖον κοιμηθῆναι διὰ τὸ ψυχὸς παρήρχοντο δὲ δύο δαίμονες, καὶ λέγει ὁ εἰς πρὸς τὸν ἕτερον βλέπεις ποῖον θάρσος ἔχει ὁ Μοναχὸς οὗτος, ὅτι εἰς μνημεῖον κοιμᾶται καὶ ἀλλὰ δεῦρο σιάγωμεν αὐτὸν καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἄλλος τί θέλομεν σιάναι αὐτόν; οὗτος ἡμέτερός ἐστι, ποιῶν τὰ θελήματα ἡμῶν, τρώγων καὶ πίνων καὶ καταλαλῶν καὶ τῆς συνάξεως ἁμῶν μᾶλλον ἀνθ' οὐ ἐξαργοῦμεν εἰς τοῦτον; ἄγωμεν, θλίψωμεν τοὺς θλίβοντας ἡμᾶς, καὶ διὰ τῆς εὐχῆς καὶ λοιπῆς ἀσκήσεως πολεμοῦντας ἡμᾶς νύκτα καὶ ἡμέραν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Οι δαίμονες πολεμούν αυτούς που αγωνίζονται)

3. Εἶπε γέρων: εἰ θέλεις νόμῳ Θεοῦ ζῆσαι, ὦ ἄνθρωπε, εὐρήσεις ἀντιλήπτορα τὸν νομοθέτην εἰ: δὲ θέλεις παρακούσαι τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ ἐκῶν, εὐρήσεις τὸν διάβολον συντρέχοντά σου τῇ πτώσει. Εἶπε πάλιν δὸς πρόθεσιν καὶ λαμβάνεις δύναμιν.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΙΟΣ ἀπὸ τους Πατέρας διηγήθη ὅτι ἐξή κάποτε ἓνας Μοναχὸς φιλόπονος, ὁ ὁποῖος ἐπρόσεχε πολὺ τὴν διαγωγὴν του· συνέβη ὅμως νὰ ἀμελήσῃ, ἐπ' ὀλίγον, τὰ πνευματικὰ του καθήκοντα. Ἀμέσως ὅμως ἀντελήφθη τὸ σφάλμα του καὶ κατηγορῶν τὸν εαυτὸν του εἶπε: ψυχὴ μου, μέχρι πότε θὰ ἀμελήσῃς τὴν σωτηρίαν σου καὶ δὲν φοβείσαι τὴν δικαίαν κρίσιν τοῦ Θεοῦ, μήπως ἐλθῇ τὸ τέλος σου, ἐνῶ συ θὰ ἀμελήσῃς, ὁπότεν θὰ παραδοθῇς εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν; Με αὐτοὺς τοὺς λόγους πρὸς τὸν εαυτὸν του, ἐξυπνοῦσε καὶ πάλιν τὴν ψυχὴν του ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν, εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ.

Μίαν ἡμέραν λοιπόν, τὴν ὥραν που ἔκανε τὴν ἀκολουθίαν του, ἦλθον οἱ δαίμονες καὶ τὸν ἐνοχλοῦσαν με θόρυβον. Τότε λέγει πρὸς αὐτοὺς ὁ Μοναχὸς

— Ἔως πότε θὰ με στενοχωρῆτε; δὲν ικανοποιηθήκατε ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν, που ἐδείξα κατὰ τὸ παρελθόν;

Ὅταν εὐρίσκεσο εἰς τὴν ἀμέλειαν - ἀπήντησαν εἰς αὐτὸν οἱ δαίμονες -- καὶ ἡμεῖς δὲν ἐνδιεφερόμεθα διὰ σε μόνις ὅμως ἐπανεστάτησες ἐναντίον μας, ἐπανεστατήσαμεν καὶ ἡμεῖς ἐναντίον σου.

Μόνις ἤκουσεν αὐτὰ ἀπὸ τοὺς δαίμονας ὁ Μοναχὸς, ἐπέμεινεν ἀκόμη περισσότερο εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, προκόπτων εἰς τὴν ἀρετὴν, με τὴν Χάριν τοῦ Χριστοῦ.

2. Ἐνας Γέρων διηγήθη ὅτι κάποτε κάποιος Μοναχὸς, που ἔμενεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐβάδιζεν εἰς τὸν δρόμον ὅταν ἐβράδυασεν, ἐμβήκεν εἰς ἓνα τάφον διὰ νὰ κοιμηθῇ, ἐπειδὴ ἔκανε κρύο. Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐπερνοῦσαν δύο δαίμονες καὶ λέγει ὁ ἓνας πρὸς τὸν ἄλλον

— Βλέπεις τί θάρρος ἔχει αὐτὸς ὁ Μοναχὸς, ἀφοῦ καὶ εἰς τάφον ἀκόμη κοιμάται; Ἐλα ὅμως νὰ τὸν πειράξωμεν.

— Διατί νὰ τὸν πειράξωμεν; ἀπήντησεν ὁ ἄλλος εἶναι ἰδικὸς μας, ἀφοῦ κάνει τὰ θελήματά μας, τρώγει καὶ πίνει καὶ κατηγορεῖ τοὺς ἄλλους καὶ παραμελεῖ τὰς ἀκολουθίας του. Διατί λοιπόν νὰ καθυστερήσωμεν με αὐτόν; Ἀς υπάγωμεν νὰ

βασανίσωμεν αυτούς που μας στενοχωρούν και μας πολεμούν ήμέραν και νύκτα με την προσευχή και την υπόλοιπον άσκησιν.

3. Ένας Γέρων είπεν: Ανθρωπε, εάν θέλῃς να ζήσης με τον νόμον του Θεού, θα εύρης ως βοηθόν τον ίδιον τον Νομοθέτην· εάν πάλιν αποφασίσης να παρακούσης τας εντολάς του Θεού με την θέλησίν σου, τότε θα συναντήσης τον διάβολον να σε συντρέχῃ εις την πτώσιν. Ο ίδιος Γέρων, εις άλλην περίπτωσιν, είπε: δώσε την καλήν σου προαίρεσιν. και παίρνεις δύναμιν (από τον Θεόν).

Β'. Του Αγίου Εφραίμ

ΧΡΗ ἀδελφὸν πάσῃ φυλακῇ ἀεὶ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν καὶ τὰς αἰσθήσεις διότι ἐν μεγάλῃ πολέμῳ ἐσμεν ἐν τῷδε τῷ βίῳ καὶ ὁ ἐχθρὸς μαίνεται, μάλιστα κατὰ τῶν ἀγωνιζομένων, καὶ περιέρχεται, κατὰ τὴν γραφὴν, ζητῶν τίνα καταπίῃ ὃ δεῖ ἀντίστασθαι κραταιῶς, τὴν ἄνωθεν συμμαχίαν ἐπικαλούμενος καὶ δὲ εἰρηνεύων. πρὸς τὰ πάθη, πῶς πολεμήσει πρὸς αὐτά, ἤδη ἑαυτὸν δοῦλον πεπρακῶς ταῖς ἡδοναῖς καὶ μετὰ πάσης εὐνοίας φόρους τελῶν τῷ τυράννῳ; ὅπου γὰρ ἔχθρα, ἐκεῖ καὶ πόλεμος καὶ ὅπου πόλεμος, ἐκεῖ ἀγῶν' καὶ ἔνθα ἀγῶν, ἐκεῖ οἱ στέφανοι.

Εἰ οὖν βούλεται τις ἐλευθερωθῆναι τῆς πικρᾶς δουλείας, πόλεμον συναψάτω πρὸς τὸν ἐχθρὸν οὕτω γὰρ καὶ οἱ ἅγιοι, νικήσαντες αὐτόν, τῶν ἐπουρανίων ἀγαθῶν ἥξιωθησαν" ἀλλ' ἴσως ἔρει τις εἰ ἄρα ὅπου ἔχθρα κατὰ τῶν παθῶν, ἐκεῖ καὶ ὁ πόλεμος, ὡς ἔφης, πέφυκε γίνεσθαι, πῶς θεωροῦμεν τοὺς φιληδόνους σφόδρα πολεμουμένους ὑπὸ τῶν ἀτίμων παθῶν, καὶ μὴ συγχωρουμένους μετανοεῖν; πρὸς δὲν εἵπομι ἄν: ὅτι οὐκ οἶμαι τὸν πόλεμον τοῦτον, ἀγαπητέ, εἶναι κατὰ ἀρετὴν καὶ κατὰ ἀντίστασιν τοῦ τυράννου, ἀλλὰ πάθος μᾶλλον ὑπάρχειν δουλοπαθείας καὶ φιληδονίας ὅθεν οὐδὲ τὴ προαιρέσει οἱ τοιοῦτοι διήρηνται κατὰ τοῦ ἐχθροῦ.

Οἱ γὰρ πολεμοῦντες οὐδὲ μίαν πρὸς ἀλλήλους ἔχουσι συμφωνίαν ἐπὶ δὲ τῶν ἑαυτοῦς ἐκδόντων τοῖς τοῦ ἐχθροῦ θελήμασι καὶ πεπρακόντων ταῖς ἡδοναῖς, πῶς ἐπ' αὐτῶν πόλεμος κληθεῖται κυρίως; Εἰ δὲ καὶ πολεμοῦνται, οὐχ ὡς ἀρετῆς ἀντιποιοῦμενοι καὶ θλίβοντες τὸν πολέμιον, ἀλλὰ ἀπορία τοῦ συναλλάσσοντα τὸ συνάλλαγμα τῆς παρανομίας, καὶ ὅπως τοὺς συνήθεις φόρους τελέσωσι καὶ μηδὲ πρὸς μικρὸν ἀνανεύσωσι τῆς πλινθουργίας τῶν αἰσχίστων ἐπιθυμιῶν, αἷς δουλεύειν οἰκεία θελήσει ἑαυτοὺς ἐξέδωκαν ὃ γὰρ τις, φησὶν, ἡττηται, τοῦτο καὶ δεδούλωται. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι οὐ βία ἄγονται μὴ θέλοντες, ἀλλὰ καὶ μισθοὺς παρέχουσιν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Οι δαίμονες πολεμούν αυτούς που αγωνίζονται)

ἀποπλανήσαντος αὐτοὺς ἐπιτελέσωσι διὸ καὶ ἐπιτυχόντες τοῦ κακοῦ, οὐδὲ μίαν μεταμέλειαν ἢ ἐγκράτειαν ἢ ἀσφάλειαν ὑπὲρ τοῦ μὴ πάλιν περιπεσεῖν ἐνδύγνυνται.

Τῶν δὲ ἀγωνιζομένων καὶ πόλεμος οὐχ οὕτως πολεμοῦμενοι γάρ, ἀντιπολεμοῦσι" καὶ πυρούμενοι, ὑπομένουσι καὶ αὐτῆς τῆς ὕλης παρούσης, ἀποστρέφονται διὰ τὸν φόβον τοῦ Κυρίου καὶ ἐὰν τις αὐτῶν ὑποσκελισθῇ, θάττον ἀνίσταται. Οἱ γὰρ συσχεθέντες ὑπὸ βαρβάρων καὶ ὑπὸ τυραννικὴν χεῖρα γενόμενοι, ὅσοι μὲν τοῖς τῶν αἰχμαλωτευσάντων αὐτοὺς ἐπιτηδεύμασι χαίρουσιν, οὗτοι καὶ ἄνευ δεσμῶν καὶ φυλακῆς τοὺς πολεμίους προσμένουσι γεγηθότες, καὶ ὑπερμαχοῦσιν αὐτῶν, καὶ κατὰσκοποι κατὰ τῶν ὁμοφύλων καθίστανται.

“Ὅσοι δὲ ἀνιώνται ἐπὶ τῇ αἰχμαλωσίᾳ ἢ περιέπεσον καὶ τοῖς τῶν βαρβάρων ἦθεσιν ἀπαρέσκονται καὶ τῇ ἀθέσμῃ πολιτείᾳ αὐτῶν, καὶ φεύγεις ἀπ' αὐτῶν κατεπείγονται, καὶ καιρὸν ἐπιτηροῦσι, καθ' ὃν πρὸς τοὺς οἰκείους ἀνασωθῶσι, καὶ τὴν πρώτην ἐλευθερίαν ἀπολάβωσι καὶ τοὺς ὁμογενεῖς εὗχονται εἰς συμμαχίαν ἔλθειν οὗτου καὶ δισφθέντες ἐκ τῶν πολεμίων, εὐθύς ἀντίπαλοι αὐτῶν εὐρίσκονται, καὶ τῶν ὁμοφύλων ὑπερμαχοῦσι, καὶ τῶν ἐναντίων σὺν αὐτοῖς περιγίνονται. “Ὅσοι οὖν βούλονται τῆς πικρᾶς τοῦ ἐχθροῦ ἐλευθερωθῆναι δουλείας, ὀφείλουσιν ἀντιτάξασθαι τοὺς ἑαυτοῦ θελήμασι καὶ πόλεμον φανερόν πρὸς αὐτὸν ἄρασθαι, εἰπόντες πρὸς αὐτὸν διαθέσει καρδίας τὰ τῶν παίδων ρήματα, ὅτι γνωστὸν ἔστω σοί, διάβολε, ὡς ἡμεῖς τῆς φωνῆς σου ἔτι οὐκ ἀκουσόμεθα, οὐδὲ ταῖς ἡδοναῖς σου λατρεύσομεν.

Χρὴ δὲ ἐν τῷ ἀγῶνι, καὶ τὴν θεῖαν ἐπικαλεῖσθαι βοήθειαν, μετὰ τῶν παίδων πάλιν καὶ αὐτοὺς λέγοντας πρὸς τὸν Θεόν: «Κύριε, ἐξακολουθοῦμεν νῦν ἐν ὅλῃ καρδίᾳ, καὶ φοβούμεθά σε, καὶ ζητοῦμεν τὸ πρόσωπόν σου" μὴ καταισχύνης ἡμᾶς, ἀλλὰ ποιήσον μεθ' ἡμῶν κατὰ τὴν ἐπιείκειάν σου, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου ἐξελοῦ ἡμᾶς κατὰ τὰ θαυμάσια σου καὶ δὸς δόξαν τὰ ὀνόματί σου, Κύριε καὶ ἐντραπήησαν πάντες οἱ ἐνδεικνύμενοι τοὺς δούλοις σου κακά, καὶ καταισχυνθείησαν ἀπὸ πάσης δυναστείας, καὶ ἡ ἰσχὺς αὐτῶν συντριβεῖ καὶ γνώτωσαν ὅτι σὺ εἰ Κύριος ὁ Θεὸς μόνος, καὶ ἐνδοξος ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην» κὰν ὑπερμανῆς γενόμενος ὁ τύραννος ἐκκαύσῃ τὴν κάμινον τῶν ἡδονῶν ἐπταπλασίως, ἀλλὰ θαρσεύτωσαν οἱ ἐπὶ Κύριον πεποιθότες ὅτι ἡ κάμιнос μετ' ὀλίγον εἰς δρόσον μεταβληθήσεται, καὶ δν πάλαι ἔδεδοικεσαν τύραννον, αὐτὸς τοῦ λοιποῦ τὴν σκιὰν αὐτῶν τρομάσσει διὰ τὴν ἐξ ὕψους ἐπιγενομένην αὐτοῖς βοήθειαν.

Ερμηνεία

ΠΡΕΠΕΙ ὁ ἀδελφός νὰ φρουρῇ, με κάθε προφυλακτικόν μέσον, τὴν καρδίαν καὶ τὰς αἰσθήσεις του· διότι, ἐνόσω ζῶμεν εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν, εὐρισκόμεθα εἰς μεγάλον πόλεμον καὶ μαίνεται ὁ ἐχθρός, πρὸ παντός κατὰ τῶν ἀγωνιζομένων, καὶ τρέχει ἐδῶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Οι δαίμονες πολεμούν αυτούς που αγωνίζονται)

και εκεί, όπως λέγει η Αγία Γραφή, ζητών ποίον να καταπίη (Α΄ Πέτρ. ε', 8). Εναντίον λοιπόν αυτού του εχθρού πρέπει να αντιστέκεται με δύναμιν επικαλούμενος την συμμαχίαν του Θεού εκείνος όμως που έχει συμβιβασθή με τα πάθη του, πώς θα τα πολεμήση, εφ' όσον επώλησε τον εαυτόν του ως δούλον εις τας ηδονάς, και μετά πάσης προθυμίας πληρώνει φόρους εις τον τύραννον; Διότι όπου υπάρχει εχθρότης, εκεί υπάρχει και πόλεμος, και όπου πόλεμος, εκεί διεξάγεται αγών· και όπου αγών, εκεί προσφέρονται οι στέφανοι.

Εάν λοιπόν θέλη κανείς να ελευθερωθή από την πικράν δουλείαν, ας αναλάβη πόλεμον εναντίον του εχθρού διότι έτσι έκαναν και οι άγιοι, αφού δε ενίκησαν τον εχθρόν. ήξιώθησαν των επουρανίων αγαθών. Ισως όμως ερωτήση κάποιος: Έαν πράγματι όπου υπάρχει έχθρα κατά των παθών, εκεί είναι φυσικόν να συμβαίνει και πόλεμος, βλέπομεν τους φιληδόνους να πολεμώνται μετά σφοδρότητος από τα άτιμα πάθη, και να μη δύναται να μετανοήσουν; Είς αυτόν θα ήμπορούσα να απαντήσω: Δεν νομίζω, αγαπητέ μου, ότι αυτός ο πόλεμος γίνεται συμφώνως με την αρετήν και με πνεύμα αντιστάσεως εναντίον του τυράννου, αλλά το πιθανώτερον είναι πως θα υποκρύπτεται εις τον πολεμούντα πάθος φιληδονίας, εις το οποίον θα είναι δούλος· δι' αυτό οι τοιούτοι δουλοπαθείς ούτε κατά την προαίρεσιν δεν έχουν εξεγερθή εναντίον του εχθρού.

Διότι οι πολεμούντες εις ουδεμίαν συμφωνίαν έρχονται μεταξύ των δι' εκείνους όμως, οι οποίοι παρέδωσαν τους εαυτούς των εις τα θέληματα του εχθρού και επωλήθησαν εις τας ηδονάς, πώς θα ήτο δυνατόν να ονομασθή διά την περίπτωσιν των πραγματικός πόλεμος; Εάν δε πολεμώνται, αυτό δεν οφείλεται εις την φροντίδα των δια την άρ... και να στενοχωρούν τον εχθρόν των αλλά εις την σκληρότητα αυτού και οποίος τους παρασύρει εις την παρανομίαν να πληρώνουν τον συνήθη φόρον της αμαρτίας και δεν τους αφήνει να αναπνεύσουν από την διάπραξιν των αισχροτάτων επιθυμιών, εις τας οποίας θεληματικώς παρεδόθησαν ως δούλοι· διότι, όπως λέγει και το ρητόν: Από όποιον πάθος ενικήθη ο άνθρωπος, εις αυτό υποδουλώνεται (Β΄ Πέτρ. β', 19). Διότι αυτοί περί των οποίων όμιλούμεν δεν οδηγούνται βιαίως, χωρίς να θέλουν, αλλά και χρήματα δίδουν, διά να πραγματοποιήσουν το θέλημα αυτού, που τους απεπλάνησε δι' αυτό και αφού επιτύχουν την κακήν πράξιν, που επιδιώκουν, ουδεμίαν μετάνοιαν παρουσιάζουν, ούτε καμμίαν έγκράτειαν ή προφύλαξιν λαμβάνουν, διά νά μή περιπέσουν πάλιν εις το ίδιον σφάλμα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ´ (Οι δαίμονες πολεμούν αυτούς που αγωνίζονται)

Των πραγματικών όμως αγωνιστών ο πόλεμος δεν είναι έτσι διότι αυτοί αντιπολεμούν, καθώς πολεμούνται και φλεγόμενοι (από την κακήν επιθυμίαν) δεν υποκύπτουν αλλά υπομένουν και ενώ υπάρχει ενώπιόν των το υλικόν της αμαρτίας, το αποστρέφονται διά τον φόβον του Κυρίου: εάν δε κανείς εξ αυτών πέση προς στιγμήν, γρήγορα σηκώνεται πάλιν. Οι αιχμαλωτισθέντες από βαρβάρους και ευρισκόμενοι κάτω από το χέρι του τυράννου, όσοι μέν από αυτούς χαίρονται διά τας επιτυχίας των εχθρών, που τους ήχμαλώτισαν, αυτοί μένουν ευχαρίστως κοντά εις τους εχθρούς, χωρίς δεσμά και φυλακήν, αγωνίζονται διά την νίκην των έχθρων και μάλιστα χρησιμοποιούνται και ως κατάσκοποι εις βάρος των συμπατριωτών των.

Αντιθέτως όμως, όσοι στενοχωρούνται διά την αιχμαλωσίαν, εις την οποίαν περιέπεσαν, δεν μένουν ευχαριστημένοι από τα ήθη των βαρβάρων και την παράνομον πολιτείαν των, και βιάζονται να φύγουν από αυτούς, και ευκαιρίαν αναμένουν να σωθούν και πάλιν προς τους συντρόφους των, να επιστρέψουν και να αποκτήσουν την προηγουμένην ἐλευθερίαν των και εύχονται να ἔλθουν οι πατριώται των εις βοήθειάν των ως σύμμαχοι αυτοί μόλις διασωθούν από τους εχθρούς, αμέσως καθίστανται αντίπαλοι των, μάχονται μαζί με τους πατριώτας των και μαζί των καταβάλλουν τους εχθρούς. Όσοι λοιπόν θέλουν να ελευθερωθούν από την πικράν δουλείαν του εχθρού, οφείλουν να αντισταθούν προς τα θελήματά του και να αναλάβουν φανερόν κατ' αυτού πόλεμον, αφού είπουν εις αυτόν με ὅλην των την καρδίαν, τους λόγους των Παίδων· ας γίνης γνωστόν εις σέ, διάβολε, ὅτι ημεῖς δεν θα ακούσωμεν πλέον την φωνήν σου, ούτε θα υπηρετήσωμεν τας ηδονάς σου.

Πρέπει δε, κατά τον αγώνα, να επικαλούνται οι αγωνισται και την θείαν βοήθειαν, λέγοντες, πάλιν, μαζί με τους Παίδας προς τον Θεόν «Κύριε, βαδίζομεν ὀπίσω Σου τώρα με ὅλης μας την καρδίαν, και Σε φοβούμεθα και ζητούμεν το πρόσωπόν Σου· μή μάς εντροπιάσης, αλλά δέξου μας με επιείκειαν και σώσε μας, κατά το πλήθος της ευσπλαγχνίας σου και των θαυμάτων σου· δόξασε το ὄνομά Σου, Κύριε, και ας εντραπούν όσοι κακομεταχειρίζονται τους δούλους Σου· εἴθε να καταισχυνθούν μαζί με κάθε δυναστείας τους και να συντριβῇ ἡ δύναμις των. Ας μάθουν, ὅτι συ εἶσαι Κύριος, ὁ μόνος ἀληθινός Θεός, και δοξασμένος εις ολόκληρον την οἰκουμένην». Και εάν ὁ τύραννος γίνη ἔξω φρενών και πυρακτώσῃ επτά φορές ἰσχυρότερον την κάμινον των ηδονών, ας ἔχουν θάρρος όσοι ἐστήριξαν τας ἐλπίδας των εις τον Κύριον. Διότι ἡ κάμινος θα μεταβληθῇ ἐντός ὀλίγου εις δρόσον, και ὁ τύραννος, τον ὁποῖον παλαιότερον εἶχον φοβηθῇ, αὐτός απ' ἐδῶ και ἔμπρός και ἀπό την σκιάν των θα τρομάξῃ, ἐξ αἰτίας της βοηθείας που τους ἐδόθη ἀπό ὑψηλά.

Γ' Του Αββά Ισαάκ του Σύρου

ΟΤΑΝ θελήσης ἀρχὴν ποιήσασθαι καλῆς ἐργασίας, πρῶτον ἐτοίμασον σεαυτον πρὸς τοὺς πειρασμοὺς τοὺς ἐπιέναι σου μέλλοντας ἔθος γὰρ τῷ ἐχθρῷ, ὅταν ἴδῃ τινὰ μετὰ θερμῆς πίστεως ἀρξάμενον ἀγαθῆς πολιτείας, προσυπαντᾷ αὐτῷ ποικίλους καὶ φοβεροὺς πειρασμούς, ὅπως ἐντεῦθεν δειλιάσας καὶ ἄνθρωπος ἀποστή τῆς ἀγαθῆς προαιρέσεως. Παραχωρεῖ δὲ ὁ Θεὸς πειρασθῆναι σε, ὅπως ἐπιμόνως κρούσης τὴν θύραν αὐτοῦ, καὶ φόβῳ τῶν θλιβερῶν ἐνσπαρῇ ἡ μνήμη αὐτοῦ ἐν τῇ σῇ διανοίᾳ, καὶ πλησιάσης αὐτῷ διὰ τῶν ἐντεύξεων, καὶ ἀγιασθῇ σου ἡ καρδία τῇ διηνεκεῖ αὐτοῦ μνήμῃ καὶ δεομένου σου, εἰσακούσεται σου, καὶ μάθησῃ ὅτι θεὸς ἔστιν καὶ ἐξαιρούμενός σε καί. αἰσθανθήσῃ τοῦ πλάσαντός σε καὶ ἐνισχύοντος καὶ φυλάσσοντος. Ἡ γὰρ σκέπη τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ πρόνοια ἐπὶ πάντας ἀνθρώπους κυκλοῖ· οὐχ δρᾷται δέ, εἴμη ὑπὸ τῶν καθαρισάντων ἑαυτοὺς ἐκ τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἐν τῷ θεῷ ἐχόντων τὴν μελέτην διὰ παντός ἐξαιρέτως δὲ φανεροῦνται τούτοις ἡ βοήθεια καὶ ἡ πρόνοια τοῦ θεοῦ, ὅταν εἰσέλθωσιν εἰς πειρασμὸν μέγαν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας τότε γὰρ ἐναργῶς λίαν ταύτης αἰσθάνονται τὴ τοῦ νοὸς αἰσθήσει.

Τινὲς δὲ καὶ σωματικοὺς ὀφθαλμοῖς εἶδος αὐτὴν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῶν πειρασμῶν καὶ τὴν ἀντίληψιν γνωρίσαντες, καὶ πρὸς ἀνδρείαν ἐντεῦθεν διαναστάντες, ὡς ἐπὶ τοῦ Ἰακῶβ μανθάνομεν, καὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, καὶ τῶν Τριῶν Παίδων, καὶ Πέτρου τοῦ Ἀποστόλου, καὶ τῶν λοιπῶν ἀγίων, τῶν διὰ Χριστὸν ἄθλησαντων οἷς ὀφθαλμοφανῶς ἐν ἀνθρωπίνῳ ἐφαίνετο σχήματι, θαρσοποιοῦσα καὶ ἀλείφουσα πρὸς τὴν εὐσέβειαν. Καὶ πρὸς τοὺς Πατέρας δὲ τοὺς τὴν ἔρημον πολίσαντας, καὶ τοὺς δαίμονας ἐξ αὐτῆς ἀπελάσαντας, Ἀγγέλων ἀποτελέσαντας σκηνώμα, συνεχῶς ἔφοιτων οἱ Ἁγιοὶ Ἁγγελοι, καὶ παντοίως αὐτῶν ἀντελαμβάνοντο, καὶ συνήργουν ἐν πάσι, καὶ ἐνίσχουν, καὶ τῶν πειρασμῶν ἔλντροντο, τῶν ὑπὸ τῆς ἀγριότητος τῶν δαιμόνων ἐπαγομένων αὐτούς. Καὶ ἄχρι δὲ τοῦ νῦν οὐκ ἀφίσταται ἡ παρὰ Θεοῦ βοήθεια τῶν ἀνθρώπων, τῶν ἑαυτοὺς ὀλοκλήρως ἐκδεδωκότων εἰς τὴν αὐτοῦ εὐαρέστησιν, ἀλλ' ἐγγὺς ἐστὶ πάσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ θελήσης νὰ κάμῃς ἀρχὴν καλῆς ἐργασίας πρωτίστως νὰ ἐτοιμάσῃς τὸν ἑαυτὸν σου νὰ ἀντιμετωπίσῃ τοὺς πειρασμοὺς, που πρόκειται νὰ ἔλθουν ἐναντίον σου· διότι ὁ ἐχθρὸς συνηθίζει, ὅταν ἤδη κάποιον ὅτι ἀρχίζει, με θερμὴν πίστιν, τὴν εὐάρεστον ζωὴν, νὰ τὸν ἐμποδίζει με διαφόρους καὶ φοβεροὺς πειρασμοὺς, ὥστε νὰ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Οι δαίμονες πολεμούν αυτούς που αγωνίζονται)

δειλιάση από αυτούς ο άνθρωπος και να εγκαταλείψη την αγαθήν προαίρεσιν της καρδιάς του.

Παραχωρεί δε και ο Θεός να πέσης εις πειρασμόν, διά να κτυπήσης με επιμονήν την θύραν του ελέους Του και, από τον φόβον των θλίψεων, να εμφυτευθῇ εντός της διανοίας σου ή ενθύμησις του Θεού, και να τον πλησιάσης δια των προσευχών, οπότεν θα αγιασθή η καρδιά σου από την διαρκή ενθύμησιν του ονόματος του Θεού όταν δε τον παρακαλής με πίστιν, θα σε εισακούσῃ και θα μάθῃς ότι ο Θεός είναι αυτός που σε ελύτρωσε. Και τότε θα καταλάβῃς ότι ο Πλάστης σου σε ενισχύει και σε φρουρεί. Διότι η σκέπη του Θεού και η πρόνοιά Του περιλαμβάνει όλους τους ανθρώπους. Δεν γίνεται όμως ορατή παρά μόνον από εκείνους που έκαθαρίσθησαν από την αμαρτίαν και μελετούν συνεχώς τον νόμον του Θεού κατ' εξαίρεσιν φανερώνεται εις αυτούς η βοήθεια και η πρόνοια του Θεού, όταν εισέλθουν εις αληθείαν. Τότε δηλαδή αισθάνονται πολύ καθαρά, με την αίσθησιν του νοός, την βοήθειαν του Θεού.

Μερικοί δε είδον αυτήν την βοήθειαν και με τους σωματικούς οφθαλμούς των, αναλόγως των πειρασμών. Τοιουτοτρόπως έγνώρισαν ότι ο Θεός τους υπερασπίζει και από αυτό υπεκινήθησαν εις γενναίας πράξεις όπως πληροφορούμεθα από τον Ιακώβ, και τον Ιησούν του Ναυή και τους Τρεις Παίδας, τον Απόστολος Πέτρον, και τους υπολοίπους αγίους, που ήθλησαν για τον Χριστόν εις αυτούς η Θεία Βοήθεια εφαινετο όφθαλμοφανώς, υπό μορφήν ανθρωπίνην, ενθαρρύνουσα αυτούς και προετοιμάζουσα διά τον αγώνα της ευσεβείας. Και προς τους Πατέρας, που κατώκησαν εις την έρημον και εξεδίωξαν από αυτήν τους δαίμονας και που απετέλεσαν με την αρετήν των κατοικητήριον Αγγέλων, παρουσιάζοντο συνεχώς οι Άγιοι Άγγελοι και παντοιοτρόπως τους επροστάτευον και τους εβοήθουν εις όλα τους ενίσχυνον δε και τους ελύτρωνον από τους πειρασμούς και από την αγριότητα των δαιμόνων, που έφέροντο μετά μανίας εναντίον των.

Και μέχρι σήμερον η βοήθεια του Θεού δεν απομακρύνεται από τους ανθρώπους, που ολοκληρωτικά αφιέρωσαν τους εαυτούς των εις την ευαρέστησιν του Θεού, αλλ' ευρίσκεται πλησίον εις όλους τους επικαλουμένους Αυτόν.

Δ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΔΙΑ πέντε αἰτίας φάσι παραχωρεῖσθαι ὑπὸ θεοῦ πολεμείσθαι ἡμᾶς ὑπὸ τῶν δαιμόνων καὶ πρώτην μὲν εἶναι, φασίν, ἵνα πολεμοῦντες καὶ ἀντιπολεμοῦντες εἰς διάκρισιν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς κακίας ἔλθωμεν· δευτέραν δέ, ἕνα πολέμῳ καὶ πάνῳ τὴν ἀρετὴν κτώμενοι, βεβαίαν καὶ ἀμετάπτωτον ἔξωμεν τρίτην δέ, ἵνα προκόπτοντες εἰς τὴν ἀρετὴν, μὴ ὑψηλοφρονῶμεν, ἀλλὰ μάθωμεν ταπεινοφρονεῖν τετάρτης δέ, ἕνα πειραθέντες τῆς κακίας, τέλειον μῖσος αὐτὴν μισήσωμεν πέμπτης δὲ ἐπὶ πάσαις, ἕνα ἀπαθεῖς γενόμενοι, μὴ ἐπιλαθώμεθα τῆς οἰκείας ἀσθενείας, μήτε τῆς τοῦ βοηθήσαντος δυνάμεως.

Ερμηνεία

ΛΕΓΟΥΝ ὅτι διὰ πέντε αἰτίας παραχωρεῖ ὁ Θεός να πολεμούμεθα ἀπὸ τοὺς δαίμονας καὶ πρώτη μὲν αἰτία λέγουσι ὅτι εἶναι να διακρίνωμεν τὴν ἀρετὴν ἀπὸ τὴν κακίαν πολεμοῦντες καὶ ἀντιπολεμούμενοι δευτέρα δὲ διὰ να ἀποκτήσωμεν με πόλεμον καὶ κόπον τὴν ἀρετὴν, ὥστε να ἔχωμεν αὐτὴν βεβαίαν καὶ σταθεράν τρίτη διὰ νὰ μὴ ὑψηλοφρονήσωμεν, ὅταν θα προκόπτωμεν εἰς τὴν ἀρετὴν, ἀλλὰ να μάθωμεν να εἴμεθα ταπεινοί» τετάρτη διὰ να μισήσωμεν ολοκληρωτικὰ τὴν κακίαν, ἀφοῦ τὴν δοκιμάσωμεν. Καὶ τέλος πέμπτη, ἐκτὸς ὅλων αὐτῶν, εἶναι να μὴ λησμονήσωμεν τὴν ἀδυναμίας μας, οὔτε τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ που μας ἐβοήθησεν διὰ να φθάσωμεν εἰς τὴν ἀπάθειαν.

Ε'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ πειραζόμενος ὑπὸ δαιμόνων ἀπῆλθε πρὸς τινὰ γέροντα, καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ τοὺς πειρασμούς, οὓς ὑπέμεινε καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων ἀδελφέ, μὴ πτοησάτωσαν σὲ οἱ συμβαίνοντες σοὶ πειρασμοὶ ὅσον γὰρ δρῶσιν οἱ ἐχθροὶ τὴν ψυχὴν ἀνιούσαν καὶ συναπτομένην τῷ θεῷ, χαλεπαίνουσι φθόνο τηκόμενοι" ἀμήχανον δὲ μὴ παρεῖναι τὸν Θεὸν καὶ τοὺς Ἀγγέλους αὐτοῦ ἐν τῷ πειράζεσθαι τὸν ἄνθρωπον, καὶ χεῖρα βοηθείας ὀρέγειν. Σὺ οὖν μὴ διαλίπης πρὸς αὐτὸν αἰεὶ ἀνανεύων, καὶ μετὰ ταπεινώσεως ἐπικαλούμενος αὐτὸν εἰς βοήθειαν, ἅμα δὲ καὶ λαμβάνων εἰς ἔννοιαν ἐν τῷ πειρασμῷ τὴν ἅμαχον αὐτοῦ δυναστείας καὶ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν, καὶ τοῦ ἐχθροῦ ἡμῶν τὴν ὁμότητα καὶ τῆς τοῦ θεοῦ ἀντιλήψεως τυγχάνεις τάχιον.

2. Ἀδελφὸς ἥρωτησε γέροντα λέγων" πῶς οἱ ἐν τῷ κόσμῳ βιωτικοὶ νηστείας ἀμελοῦντες, καὶ προσευχῆς καταφρονοῦντες, ἀγρυπνιῶν ἀπεχόμενοι, πάσης βρώσεως ἐμφορούμενοι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν ποιοῦντες εἰς τὸ δοῦναι καὶ λαβεῖν, ἀλλήλους

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Οι δαίμονες πολεμούν αυτούς που αγωνίζονται)

κατεσθίοντες, ὄρκους καὶ ἐπιρκίαις τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας ἀναλίσκοντες, οὐ πίπτουσιν, οὐδὲ λέγουσιν ὅτι ἡμαρτομεν, οὐδὲ τῆς κοινωνίας ἑαυτοὺς ἀφορίζουσιν, ἡμεῖς δὲ οἱ Μοναχοὶ νηστείαις καὶ ἀγρυπνίαις καὶ χαμαικοιτίαις καὶ ξηροφαγίαις ἀεὶ προσηλούμενοι, καὶ πάσης ἀναπαύσεως σαρκικῆς ἐστερημένοι, πενθοῦμεν καὶ θρηνοῦμεν καὶ λέγομεν, ὅτι ἀπολώλαμεν, καὶ τῆς γεέννης ὑπεύθυνοι ἐσμέν;

Ὁ δὲ γέρων στενάξας εἶπε καλῶς εἶπας, ἀδελφέ, ὅτι οὐ πίπτουσιν οἱ κοσμικοὶ πεσόντες γὰρ ἅπαξ ἐξαίσιος καὶ χαλεπὸν πτόμα, οὔτε ἀναστῆναι δύνανται, οὔτε ἔχουσιν ὄθεν πέσωσι, τῇ πρώτῃ πτώσει διὰ πολλὴν ἄγνοίαν ἐναπομείναντες, καὶ μηδὲ εἰδότες ὅτι πεπτωकाσι' τίς δὲ ἐστὶ μέριμνα τὸ διαβόλῳ παλαίειν τοῖς ἀεὶ κάτω κειμένοις; Οἱ δὲ Μοναχοὶ φανερῶς ἀντιπαραταξάμενοι τῶν ἐχθρῶ, μάχονται ἀεὶ αὐτὸ διὸ καὶ πότε μὲν νικῶσι, ποτὲ δὲ νικῶνται καὶ οὐ παύονται πίπτοντες, ἐγειρόμενοι, θλίβοντες, θλιβόμενοι, βάλλοντες, βαλλόμενοι, ἕως αὐτοῦ χάριτι Θεοῦ περιγέγωνται, καὶ ἀνίσχυρον αὐτὸν ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἀσθενῇ ἀπεργάσονται. Τότε γὰρ τελείως πρὸς θεὸν εἰρηνεύσαντες, καὶ τῆς αὐτοῦ γαλήνης καὶ χαρᾶς ἔνδοθεν διηνεκῶς ἀπολαύοντες, ἀναπαύονται.

3. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ Κολοβοῦ, ὅτι παρεκάλεσε τὸν Θεὸν καὶ ἦρθ. ἦ τα πάθη ἀπ' αὐτοῦ, καὶ γέγονεν ἀμέριμνος καὶ ἀπελθὼν εἶπε τινι γέροντι "δρῶ ἑμαυτὸν ἀναπαυόμενον, καὶ μηδένα πόλεμον ἔχονται καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων" ὕπαγε, παρακάλεσον τὸν θεόν, ὥς τὲ τὸν πόλεμον σοὶ ἐλθεῖν διὰ γὰρ τῶν πολέμων προκόπτει ἡ ψυχὴ. Παρεκάλεσεν οὖν καὶ οὐκέτι ἠῤῥατο ἀρθῆναι αὐτὸν ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἔλεγε: Κύριε, δὸς μοὶ ὑπομονὴν ἐν τοῖς πολέμοις.

4. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Κόπρις μακάριος ὁ ὑπομένων κόπον μετὰ εὐχαριστίας. "Ὁ αὐτὸς ἀσθενήσας ἐπὶ πολὺν χρόνον κλινήρης ἦν καὶ ἠὐχαρίσκει καὶ ἐκώλυε τὸ ἴδιον θέλημα.

5. Εἶπε γέρων, ὅτι ἀδελφὸς τίς ἐπειράζετο ὑπὸ λογισμοῦ ἐπὶ ἔτη ἑννέα καὶ ἀπὸ εὐλαβείας διέκρινεν ἑαυτὸν λέγων· ἀπώλεσά μου τὴν ψυχὴν, ἑαυτὸν αἴτιον τοῦ πειρασμοῦ λογιζόμενος. "'Υστερον οὖν βαρυνθεῖς καὶ ἀπογνοῦς, ὥς οὐκ ὄφειλε, τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν, εἶπεν ὑπάγω εἰς τὸν κόσμον ἐπεὶ ἀπωλόμην. Ὡς οὖν ὥρμησεν ἀπελθεῖν, ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ κατὰ τὴν ὁδὸν λέγουσα τὰ ἑννέα ἔτη, ἐν οἷς ἐπειράσθης, στεφάνους σου προεξένησαν" διο ἐπιστρεψον εἰς τὸν τόπον σου, καὶ κουφίζω σε ἀπὸ τῶν λογισμῶν καὶ ἐπιστρέψας ὁ ἀδελφὸς εὗρεν ἀνάπαυσιν" ἐξ οὗ μανθάνομεν ὡς τοὺς στεφάνους πόλεμοι προξενούσιν.

6. Εἶπε γέρων εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἀποταγῆς τοῦ Μοναχοῦ, οὐ παραχωροῦνται οἱ δαίμονες βιαίως πειράζειν τὸν ἄνθρωπον, ἵνα μὴ πτοηθεῖς καὶ ξενισθεῖς τὰ πράγματι, ταχέως ὑποστρέψῃ εἰς τὸν κόσμον ὅταν δὲ τῷ χρόνῳ καὶ τὸ ἔργο προκόψῃ καὶ Μοναχός, τότε ἐπαφίενται αὐτὸ οἱ πόλεμοι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν καὶ λοιπῶν ἡδονῶν, τάχα δὲ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ´ (Οι δαίμονες πολεμούν αυτούς που αγωνίζονται)

καὶ τοῦ θυμοῦ καὶ μίσους καὶ ἐτέρων παθῶν καὶ τότε ἀνάγκης ἔχει ὁ ἄνθρωπος ταπεινούσθαι καὶ πενθεῖν, ἑαυτὸν μόνον κατακρίνων καὶ μεμφόμενος καὶ οὕτω διὰ τῶν πειρασμῶν μανθάνει ὑπομονὴν καὶ ἐμπειρίαν καὶ διάκρισιν, καὶ προσφεύγει λοιπὸν τῷ θεῷ μετὰ δακρύων. Τινὲς δὲ θορυβηθέντες ἐπὶ τὸ πρᾶγμα καὶ τὴ ἀφορήτη καταβαρηθέντες λύπη, εἰς τὸν τῆς ἀπογνώσεως βυθὸν κατηνέχθησαν, καὶ τὴ καρδίαν εἰς τὸν κόσμον πάλιν ὑπέστρεψαν, τινὲς δὲ καὶ τῷ σώματι.

Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, μηδέποτε ἀπελπίσωμεν ἢ ὀλιγορήσωμεν, ἀλλὰ γενναίως καὶ μακροθύμως τοὺς πειρασμοὺς ὑπομείνωμεν, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ ἐπὶ πάσι τοῖς συμβαίνουσιν εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ πρὸς Θεὸν εὐχαριστία πάντα λύει τὰ μηχανήματα τοῦ ἐχθροῦ.

Ὡς πὲρ γὰρ καὶ τὰς χεῖρας ἔχων πεπιστωμένας, οὐκ ἄλλως αὐτὰς ἐκκαθαίρεται, εἴμη δι' ἐλαίου, οὕτω καὶ ἡμεῖς, μολυνθέντες ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας, διὰ τοῦ ἐλέους καὶ τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πάλιν καθαριζόμεθα. Αὐτὸ οὖν ἐν παντὶ πειρασμῷ προσερχώμεθα, καὶ τὴν αὐτοῦ βοήθειαν ἐκτενῶς ἐπικαλώμεθα, ἐπὶ πάσιν εὐχαριστοῦντες καὶ ὀψόμεθα τὸν ἐχθρὸν ἠττώμενον εὐχερῶς, καὶ ἀσθενῇ πρὸς ἡμᾶς γινόμενον καὶ ἀδύνατον.

7. Εἶπε γέρων: εἰ τὰ κακὰ ποιοῦσιν ἡμῖν συγχωρεῖ ὁ θεὸς μακροθυμῶν ἐφ' ἡμῖν, οὐ πολλῷ μᾶλλον συνεργήσει ἡμῖν εἰ θελήσομεν ποιεῖν τὰ καλὰ;

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφός ενοχλούμενος ἀπὸ δαίμονας μετέβη εἰς ἓνα Γέροντα καὶ τοῦ ἐξωμολογήθη τοὺς πειρασμούς, που υπέμενεν. Ο Γέρων τοῦ λέγει:

- Ἀδελφέ, νὰ μὴ σε φοβίζουν οἱ πειρασμοί, που σου συμβαίνουν: διότι ὅσον βλέπουν οἱ ἐχθροὶ τὴν ψυχὴν νὰ ἀνέρχεται καὶ νὰ ἐπικοινωνῇ με τὸν Θεόν, τόσον στενοχωροῦνται καὶ λυώνουν ἀπὸ τὸν φθόνον των. Εἶναι δε ἀδύνατον νὰ μὴ παρευρίσκεται ὁ Θεός καὶ οἱ Ἀγγελοὶ Του, ὅταν ὁ ἄνθρωπος εὐρίσκεται εἰς πειρασμόν καὶ ζητῇ χεῖρα βοηθείας. Σὺ λοιπὸν μὴ σταματᾷς νὰ ἀνυψῶνς συνεχῶς πρὸς Αὐτόν το βλέμμα σου καὶ με ταπεινῶσιν νὰ Τὸν ἐπικαλῇσαι νὰ σε βοηθήσῃ, σκεπτόμενος δε, συγχρόνως, κατὰ τὴν ὥραν τοῦ πειρασμοῦ, τὴν ἀκατανίκητον δύναμιν τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀσθένειάν μας καὶ τὴν σκληρότητα τοῦ ἐχθροῦ μας, θὰ ἐπιτύχῃς γρήγορα καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ.

2. Ἐνας ἀδελφός ἠρώτησε Γέροντα λέγων:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Οι δαίμονες πολεμούν αυτούς που αγωνίζονται)

– Πώς οι κοσμικοί, καίτοι παραμελούν την νηστείαν, καταφρονούν την προσευχήν, απέχουν από αγρυπνίαν, τρώγουν τα πάντα, εκπληρούν τις επιθυμίας των κατά τας μεταξύ των σχέσεις εις το δούναί και λαβεῖν, καταβρογχθίζουν ο ένας τον άλλον, εξοδεύουν το μεγαλύτερον μέρος της ημέρας εἰς ὅρκους και επιορκίας, ἐν τούτοις δὲν πίπτουν, οὔτε λέγουν ὅτι ἡμαρτήσαμεν, οὔτε αποκλείονται ἀπὸ τὴν θείαν κοινωνίαν; Ἐνῷ ἡμεῖς οἱ Μοναχοὶ ἀν καὶ εἴμεθα πάντοτε προσηλωμένοι εἰς τὰς νηστείας, τὰς αγρυπνίας, τὰς ξηροφαγίας, κοιμώμενοι κατὰ γῆς, ἐστερημένοι ἀπὸ κάθε σαρκικὴν ἀνάπαυσιν, πενθούμεν καὶ θρηνούμεν καὶ παρ' ὅλα αὐτὰ λέγομεν ὅτι εἴμεθα χαμένοι καὶ καταδικασμένοι διὰ τὴν γέννην του πυρός;

Ο Γέρων ἀνεστέναξε καὶ ἀπήντησε:

- Καλῶς εἶπας, ἀδελφέ, ὅτι δὲν πίπτουν οἱ κοσμικοὶ διότι ὅταν πέσουν μίαν φορὰν εἰς ἐλεεινὴν καὶ φοβερὰν πτώσιν, οὔτε νὰ σηκωθοῦν πλέον ἡμποροῦν, ἀλλ' οὔτε καὶ ἔχουν ἀπὸ πού νὰ πέσουν, ἐφ' ὅσον παρέμειναν ἀρκετὸν καιρὸν, ἀπὸ πολλὴν ἀγνοίαν, εἰς τὴν πρώτην πτώσιν καὶ δὲν ἀντελήφθησαν καν ὅτι ἔχουν πέσει. Διὰ τὴν νὰ φροντίζῃ ὁ διάβολος νὰ παλαίῃ πρὸς ἐκείνους, που κείτονται συνεχῶς χάμω;

Οἱ Μοναχοὶ ὅμως παρετάχθησαν φανερά ἐναντίον του ἐχθροῦ καὶ μάχονται συνεχῶς με αὐτόν δι' αὐτό καὶ ἄλλοτε μὲν νικοῦν, ἄλλοτε δὲ νικῶνται καὶ δὲν σταματοῦν συνεχῶς νὰ πίπτουν καὶ νὰ σηκώνονται, νὰ στενοχωροῦν καὶ νὰ στενοχωροῦνται, νὰ κτυποῦν καὶ νὰ κτυπῶνται, ἕως ὅτου, με τὴν Χάριν του Θεοῦ, νικήσουν τὸν ἐχθρόν καὶ τὸν καταστήσουν, διὰ τὸν εαυτὸν των, ἀνίσχυρον καὶ ἀσθενή. Διότι τότε πλέον, ἀφού εἰρηνεύσουν τελείως πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ἀπολαύουν συνεχῶς εἰς τὴν ψυχὴν των τὴν γαλήνην Του καὶ τὴν χαρὰν Του, ἀναπαύονται.

3. Ο Αββάς Ποιμὴν εἶπε γιὰ τὸν Αββάν Ἰωάννην τὸν Κολοβόν, ὅτι παρεκάλεσε τὸν Θεόν καὶ ἐφυγὰν ἀπὸ ἐπάνω του τὰ πάθη καὶ ἐγένιν ἀμέριμνος. Μετέβη λοιπὸν εἰς ἓνα Γέροντα καὶ του εἶπε· Βλέπω τὸν εαυτὸν μου νὰ ἀναπαύεται καὶ νὰ μὴ ἔχῃ κανένα πόλεμον. Ο Γέρων του ἀπήντησε· πῆγαινε νὰ παρακαλέσῃς τὸν Θεόν, διὰ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς σε ὁ πόλεμος, διότι με τοὺς πολέμους προκόπτει ἡ ψυχὴ. Παρεκάλεσε λοιπὸν ὁ Αββάς Ἰωάννης καὶ ποτε πλέον δὲν προσευχήθη νὰ φύγῃ ἀπὸ αὐτόν ὁ πόλεμος, ἀλλ' ἔλεγε συνεχῶς: Κύριε, δός μου υπομονὴν εἰς τοὺς πολέμους.

4. Ο Αββάς Κόπρις εἶπε: εἶναι μακάριος αὐτός που υπομένει κόπον καὶ εὐχαριστεῖ τὸν Θεόν. Ο ἴδιος ἡσθένησε κάποτε ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ παρέμεινεν εἰς τὸ κρεβάτι. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἡγαρίσκει τὸν Θεόν καὶ δὲν ικανοποιεῖ τὸ θέλημά του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Οι δαίμονες πολεμούν αυτούς που αγωνίζονται)

5. Ένας Γέρων είπε, ότι κάποιος αδελφός επειράζετο από λογισμόν επί εννέα έτη και από ευλάβειαν κατέκρινε τον εαυτόν του λέγων: έχασα την ψυχήν μου, θεωρών τον εαυτόν του αίτιον του πειρασμού. Ύστερα από καιρόν, επειδή έβαρύνθη και απελπισθείς, ενώ δεν έπρεπε, δια την σωτηρίας του, είπε· ας υπάγω εις τον κόσμον, αφού έπεσα εις απώλειαν. Καθώς λοιπόν εκίνησε να φύγη, του ήλθε μία φωνή εις τον δρόμον τα εννέα έτη -- του έλεγεν η φωνή αυτή -- κατά τα οποία ευρίσκεσο εις πειρασμόν, σου εχάρισαν στεφάνους. Δι' αυτό γύρισε εις τον τόπον σου και θα σε ελαφρώσω από τους λογισμούς. Πράγματι ο αδελφος επέστρεψε και ανεπαύθη. Από αυτό μανθάνομεν, πως οι πόλεμοι παρέχουν στεφάνους εις τους αγωνιζομένους.

6. Ένας Γέρων είπε εις την αρχήν που ο Μοναχός θα εγκαταλείψη τον κόσμον διά να επιδοθή εις την άσκησιν, ο Θεός δεν επιτρέπει εις τους δαίμονας να τον πειράξουν βιαίως τον άνθρωπος αυτόν, διά να μη φοβηθη και παραξενευθή από αυτό το πράγμα, οπότεν θα επιστρέψη γρήγορα πάλιν εις τον κόσμον. "Όταν όμως ο Μοναχός, συν τω χρόνω, προκόψη και εις το πνευματικόν έργον, τότε εξαπολύονται εναντίον του οι πόλεμοι των σαρκικών επιθυμιών και των λοιπών ηδονών, ίσως δε και του θυμού και του μίσους και των άλλων παθών και τότε ο άνθρωπος έχει ανάγκην να ταπεινώνεται και να πενθή κατακρίνων και κατηγορών τον εαυτόν του μόνον. Τοιουτοτρόπως, δια των πειρασμών, μανθάνει υπομονήν, αποκτά έμπειρίας και διάκρισιν και προσφεύγει, του λοιπού, μετά δακρύων εις τον Θεόν.

Μερικοί θορυβηθέντες από τους πειρασμούς και υποκύψαντες υπό το ασήκωτον βάρος της λύπης, έβυθίσθησαν εις τον βυθόν της απελπισίας, και εγύρισαν πάλιν εις τον κόσμον, διά της προαιρέσεως και των σκέψεών των, ενώ άλλοι επέστρεψαν εις τον κόσμον και σωματικώς. Ημείς όμως, αδελφοί μου, ουδέποτε να απελπισθώμεν ή να αδιαφορήσωμεν, αλλ' ας υπομείνωμεν με γενναιότητα και μακροθυμίαν τους πειρασμούς, ευχαριστούντες τον Θεόν δι' όλα όσα μας συμβαίνουν. Διότι η ευχαριστία προς τον Θεόν αχρηστεύει όλες τας δολοπλοκίας του εχθρού.

Όπως ακριβώς αυτός που έχει τα χέρια του γεμάτα πίσσαν δεν ήμπορεί να τα καθαρίση παρά μόνον με έλαιον, τοιουτοτρόπως και ημείς: από την στιγμήν που έμολύνθημεν από την αμαρτίαν μόνον με το έλεος και την φιλανθρωπίαν του Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού καθαριζόμεθα πάλιν. Ας προσερχώμεθα λοιπόν ενώπιόν Του εις κάθε πειρασμόν και ας επικαλούμεθα με επιμονήν την βοήθειάν Του ευχαριστούντες δι' όλα και τότε θα ίδωμεν να νικάται με ευκολίαν ο εχθρός και να κάθεται ασθενής και αδύνατος απέναντί μας.

7. Είπε Γέρων: εάν μας συγχωρή ο Θεός, μολονότι πράττομεν κακάς πράξεις, μακροθυμών απέναντί μας, δεν θα μας βοηθήση, πολύ περισσότερον, εαν θελήσωμεν να πράξωμεν τα καλά;

ΣΤ'. Του Αγίου Εφραίμ

Ο ΒΟΥΛΟΜΕΝΟΣ Θεῷ εὐαρεστήσαι, καὶ κληρονόμος θεοῦ διὰ πίστεως γενέσθαι, καὶ Υἱὸς Θεοῦ καὶ αὐτὸς προσαγορευθῆναι γεννηθεῖς ἐκ Πνεύματος “Ἁγίου, πρὸ πάντων της μακροθυμίας καὶ τῆς ὑπομονῆς δραξάμενος ὀφείλει τὰς ἀπαντώσας θλίψεις καὶ ἀναγκας γενναίως καὶ εὐχαρίστως ὑποφέρειν, ἥτοι σωματικᾶς νόσους καὶ πάθη, ὀνειδισμοὺς καὶ ὕβρεις ὑπὸ ἀνθρώπων ἢ ἀοράτους πολέμους διαφόρους, τοὺς ἐπαγομένους τῇ ψυχῇ ὑπὸ τῶν τῆς πονηρίας πνευμάτων, βουλομένων εἰς χαύνωσιν καὶ ὀλιγωρίαν ταύτην ἀπαγαγεῖν, τοῦ θεοῦ οἰκονομικῶς συγχωροῦντος ἕκαστον δοκιμασθῆναι ἐν διαφόρους θλίψεσιν, ἵνα φανερωθῶσιν οἱ ἐξ ὅλης ψυχῆς ἀγαπῶντες αὐτόν, εἰ πάντα τα ἐπιφερόμενα ὑπὸ τοῦ πονηροῦ γενναίως καὶ εὐχαρίστως ὑπομένουσι, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐλπίδος καὶ πίστεως οὐκ ἀφίστανται, ἀλλὰ πάντοτε τὴν λύτρωσιν τῶν λυπηρῶν διὰ τῆς χάριτος, ἐν πίστει καὶ ὑπομονῇ πολλῇ ἀπεκδέχονται δι' ὧν καὶ ἐξελθεῖν δυνήσονται πάντα πειρασμόν, καὶ οὕτω τῆς ἐπαγγελίας τυχεῖν, ἅξιοί της Βασιλείας γενόμενοι καὶ αὐτοί, ὡς τοῖς ἴχνεσι πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος Ἁγίων καὶ αὐτοῦ του Κυρίου ἀκολουθήσαντες, καὶ κοινωνοὶ αὐτοῖς οὐ μόνον τῶν παθημάτων, ἀλλὰ καὶ τῆς δόξης γενόμενοι.

Κατανόησον γὰρ καὶ ἴδε πῶς ἐξ ἀρχῆς οἱ Πατέρες πάντες, ἤγουν Πατριάρχαι, καὶ Προφῆται, καὶ Ἀπόστολοι, καὶ Μάρτυρες, διὰ τῆς ὁδοῦ τῶν θλίψεων τῶν πειρασμῶν διελθόντες, καὶ πάντα τα δυσχερῆ καρτερῶς καὶ μετὰ χαρᾶς ὑπομείναντες, διὰ τὴν προσδοκωμένης τῆς μισθαποδοσίας ἐλπίδα, οὕτως ἠδυνήθησαν εὐαρεστήσαι θεὸν" καθὼς καὶ ἡ γραφὴ λέγει: «τέκνον, εἰ προσῆλθες δουλεύειν Κυρίῳ, ἐτοίμασαν τὴν ψυχὴν σου εἰς πειρασμόν εὐθυνοῦς τὴν καρδίαν σου καὶ καρτέρει» ἥτοι εἰς Θεὸν ἀφορῶν, καὶ τὴ εἰς αὐτὸν ἐλπίδι νευρούμενος φησι δὲ καὶ ὁ Ἀπόστολος «εἰ δὲ χωρὶς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα νόθοι ἔστε καὶ οὐχ υἱοὶ» καὶ ἀλλαχοῦ λέγει: «τὰ ἐπιφερόμενά σου πάντα ὡς ἀγαθὰ προσδεξαι, εἰδὼς ὅτι ἄνευ Θεοῦ οὐδὲν γίνεται» καὶ ὁ Κύριος μακαρίζει τοὺς δι' αὐτὸν ἀγωνιζομένους καὶ δεινότατα πάσχοντας ἢ φανερῶς ὑπὸ ἀνθρώπων, ἢ κρυπτῶς ὑπὸ τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας ἀνταγωνιζομένων, ὡς εἴρηται, πρὸς τὴν τὸν θεὸν ἀγαπῶσαν ψυχὴν, καὶ τὰς διαφόρους θλίψεις ἐπιφερόντων, πρὸς τὸ ἐμποδίσαι αὐτὴ τὴν εἰς τὴν ζωὴν εἴσοδον, εἰς ὀλιγωρίαν καὶ ἀπελπισίαν ὀλισθησάσῃ. Οἱ οὖν πειρασμοὶ ἐλέγχουσι τὰς τὸν Θεὸν ἀγαπῶσας καὶ μὴ ἀγαπῶσας ψυχὰς, καὶ οὗτοι ἢ ἀξίας Αὐτοῦ ἢ ἀναξίας Αὐτοῦ ἀπεργάζονται.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Οι δαίμονες πολεμούν αυτούς που αγωνίζονται)

Τοίνυν πρὸ παντὸς τὴν ὑπομονῆς καὶ ἐλπίδα πᾶσα ψυχὴ ἢ θεῶ βουλομένη εὐαρεστήσai, γενναίως κρατεῖτω καὶ οὕτω δυνήσεται ὑπομεῖναι καὶ διεξελθεῖν πᾶσαν ἐπανάστασιν τοῦ πονηροῦ καὶ ἐπήρειαν. Οὐδὲ γὰρ εἰς τοσούτον παραχωρεῖ καὶ Θεὸς ψυχὴν τὴν εἰς αὐτὸν ἐλπίζουσαν καὶ Αὐτὸν ὑπομένουσαν πειρασθῆναι, ὥς τὲ ἐξαπορηθῆναι βαρυνθείσαν ὑπὲρ καὶ δύναται. Οὔτε δὲ ὁ πονηρὸς ὅσον βούλεται πειράζει καὶ θλίβει τὴν ψυχὴν, ἀλλ' ὅσον παραχωρεῖται αὐτὴ ὑπὸ τοῦ θεοῦ οἶδε γὰρ καὶ πλάστης ἡμῶν πόσον ὀφείλει εἰς δοκιμασίας καὶ πύρωσιν εἰσελθεῖν ἢ ψυχὴ, καὶ τοσούτον καὶ παραχωρεῖ. .

Εἰ γὰρ καὶ κεραμεὺς πλάσας τὰ σκευὴ ἐπίσταται πόσον ἐν τῷ πυρὶ χρὴ ἔᾶσαι αὐτά, εἰ μὴ γὰρ διέλθωσι διὰ πυρός, εὐχρηστά τοὺς ἀνθρώποις οὐ γίνεται, καὶ οὔτε ὑπὲρ τὸ δέον αὐτὰ ἀφήσιν ἐν τῇ καμίνῳ, ἵνα μὴ κατακαέντα διαφθαρῇ, οὔτε πάλιν ἐλλιπῶς ἔχοντα ἐκβάλλει, ἵνα μὴ εὐθραυστα ὁμοίως καὶ ἄχρηστα ἢ καὶ τοῖς ὑποζυγίοις δὲ οὐ πᾶσιν ἐπίσης, ἀλλὰ πρὸς τὴν δύναμιν ἐκάστου ζῶου τὸν φόρτον ἐπιτιθέαμενο καὶ ἡ ναῦς δέ, ἔχει τινὰ σημεῖα, δι' ὧν δηλοῖ μέχρι τίνος δεξαμένη τὸν γόμον, ἀβλαβῶς ἐκ τοῦ πλοοῦ διασώζει.

Εἰ οὖν ἐπὶ τῶν φαινομένων καὶ φθειρομένων τοσαύτην γνῶσιν καὶ διάκρισιν τοῖς ἀνθρώποις ὁ Θεὸς ἔδωκεν, ἕνα ἀσφαλῶς αὐτὰ διοικῶσιν, οὐ πολλῶ μᾶλλον Αὐτὸς ὁ χορηγὸς τῆς σοφίας καὶ τῆς συνέσεως ἐπίσταται πόσων καὶ ποίων δοκιμασιῶν δέονται αἱ ψυχαὶ αἱ αὐτῶ εὐαρεστήσαι βουλόμεναι, ἵνα καὶ εὐχρηστοὶ αὐτῶ, καὶ ἐπιτήδριοι πρὸς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν γένωνται ; Ὡς πὲρ γὰρ τὸ εἶδος τῆς κανάβης οὐ χρησιμεύει ἄλλως εἰς τὸ γενέσθαι ὑπ' αὐτοῦ νήματα λεπτότατα, ἐὰν μὴ ἐπὶ πολὺ κοπανισθῇ καὶ ὅσον βασανίζεται καὶ ξεεται, τοσούτον καθαρώτερον καὶ ἐπιτηδειότερον γίνεται, οὕτω καὶ ἡ φιλόθεος ψυχὴ ἐν πολλοῖς πειρασμοῦς καὶ θλίψεσιν ἐξεταζομένη καὶ λεπτυνομένη, καὶ ὑπομένουσα γενναίως, καθαρωτέρα καὶ χρησιμωτέρα εἰς τὴν πνευματικῆς ἐργασίας καθίσταται, καὶ τέλος εἰς τὴν τῆς Βασιλείας εἴσοδος μετὰ χαρᾶς εἰσελθοῦσα, κληρονόμος ἔσται τῆς ἐπουρανίου τῶν ἀγαθῶν παστάδος, εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας.

Ερμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΣ που θέλει να ευαρεστήση τον Θεόν και να αναδειχθῇ, διὰ πίστεως, κληρονόμος Θεοῦ, και να ονομασθῇ Υἱός του Θεοῦ γεννηθείς εκ Πνεύματος Αγίου, πρέπει, πριν απ' όλα, να οπλισθῇ με υπομονήν και μακροθυμίαν και να υπομένη με γενναιότητα και ευχαρίστως τας θλίψεις και τις ανάγκας, που θα συναντήση, δηλαδή τας σωματικές νόσους και τα πάθη, τους εξευτελισμούς και τας ὕβρεις των ανθρώπων, ἢ τους διαφόρους αοράτους πολέμους, που φέρονται ἐναντίον της ψυχῆς ἀπὸ τα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Οι δαίμονες πολεμούν αυτούς που αγωνίζονται)

πνεύματα της πονηρίας, που επιδιώκουν να την παρασύρουν εις αμέλειαν και αδυναμίαν. Όλα αυτά τα επιτρέπει ο Θεός κατ' οίκονομίαν, διά να δοκιμασθή έκαστος με διαφόρους θλίψεις, και να φανερωθούν αυτοί, που αγαπούν τον Θεόν με όλην των την ψυχήν, εφ' όσον υπομείνουν όλας τας επιθέσεις του πονηρού γενναίως και ευχαρίστως και δεν απομακρυνθούν από την προς τον Θεόν ελπίδα και πίστιν των, αλλά πάντοτε θα αναμένουν, με πίστιν και πολλήν υπομονήν, να λυτρωθούν διά της Χάριτος, από τα λυπηρά. Με όλα αυτά θα ήμπορέσουν να αντεπεξέλθουν κατά παντός πειρασμού και τοιουτοτρόπως να επιτύχουν την υπόσχεσιν, καθιστάμενοι και οι ίδιοι άξιοι της επουρανίου Βασιλείας, αφού έβάδισαν επάνω εις τα ίχνη των από πολλών αιώνων αγίων και του ιδίου του Κυρίου και εγένοντο κοινωνοί όχι μόνον των παθημάτων των, αλλά και της δόξης των.

Πρόσεξε λοιπόν να αντιληφθής και ιδε πως από την αρχήν όλοι οι Πατέρες, δηλαδή Πατριάρχαι, και Προφήται, και Απόστολοι, και Μάρτυρες, αφού επέρασαν από την οδόν των θλίψεων και των πειρασμών και αφού υπέμειναν με χαράν και καρτερικότητα τας διαφόρους δυσκολίας έτσι μόνον ηδυνήθησαν να ευαρεστήσουν τον Θεόν, χάρις εις την αναμενομένην ελπίδα της αποδόσεως εις τον αγωνιζόμενος του μισθού των κόπων του. Η αλήθεια αυτή είναι σύμφωνος και με το ρητόν της Αγίας Γραφής: «Τέκνον, εάν επλησίασες προς τον Κύριον διά να τον υπηρετήσης ως δούλος, ετοίμασε την ψυχήν σου να δεχθή την δοκιμασίαν του πειρασμού κατεύθυνε την καρδίαν σου και υπόμενε» (Σοφ. Σειρ. β', 1-2). Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να ελπίζης εις τον Θεόν και με την ελπίδα Του αυτήν να ενισχύεσαι.

Λέγει δε και ο Απόστολος: «εάν στερήσθε της παιδαγωγούσης δοκιμασίας, της οποίας μέτοχοι έγιναν όλοι, άρα είσθε νόθοι και όχι υιοί γνήσιοι» (Εβρ. ιβ', 8). Εις άλλο πάλιν σημείον λέγει η αγ. Γραφή «όλας τας κατά σου επιθέσεις να τας δεχθής ως αγαθά, γνωρίζων ότι χωρίς την θέλησιν του Θεού τίποτα δεν γίνεται». Αλλά και ο ίδιος ο Κύριος μακαρίζει όσους αγωνίζονται δι' Αυτόν και υποφέρουν φοβεράς δοκιμασίας ή φανερώς από τους ανθρώπους ή κρυφά από τα πνεύματα της πονηρίας, τα οποία, όπως ελέχθη, αγωνίζονται εναντίον της ψυχής, που αγαπά τον Θεόν, και ρίπτουν επάνω της τας διαφόρους θλίψεις, διά να εμποδίσουν την είσοδόν της εις την ζωήν, εφ' όσον θα έχη γλιστρήσει εις την αμέλειαν και την απελπισίαν. Οι πειρασμοί λοιπόν δοκιμάζουν και ξεχωρίζουν τας ψυχάς, που αγαπούν τον Θεόν, από τας ψυχάς, που δεν τον αγαπούν, και τοιουτοτρόπως αναδεικνύουν ποίοι είναι άξιοι του Θεού και ποίοι ανάξιοι Αυτού.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Οι δαίμονες πολεμούν αυτούς που αγωνίζονται)

Κάθε ψυχή λοιπόν, που θέλει να φανή ευάρεστος ενώπιον του Θεού, ας κρατή γενναίως, προ παντός, την υπομονήν και την ελπίδα και έτσι με αυτάς τας αρετάς θα ήμπορέση να υπομείνη και να αντιμετωπίστη όλην την ενόχλησιν και επανάστασιν του πονηρού. Διότι ούτε και ο Θεός παραχωρεί η ψυχή που ελπίζει εις Αυτόν και εις Αυτόν υπομένουσα, να πέση εις τόσον μεγάλον πειρασμόν, ώστε να περιέλθῃ εις δύσκολον θέσιν βαρυνομένη με θλίψεις περισσοτέρας των όσων δύναται να σηκώση. Αλλ' ούτε και ο πονηρός πειράζει και στενοχωρεί την ψυχὴν όσον θέλει, αλλ' όσον του επιτρέπεται από τον Θεόν· διότι γνωρίζει ο Πλάστης μας πόσον η ψυχή πρέπει να εισέλθῃ εις δοκιμασίας και στενοχωρίαν, και τόσον μόνον παραχωρεί.

Ας λάβωμεν ως παράδειγμα τον κεραμοποιόν: ο κεραμοποιός, αφού πλάσῃ τα πήλινα σκεύη, γνωρίζει πόσον πρέπει να τα αφήσῃ εις την φωτιάν, διότι εάν δεν περάσουν από την φωτιάν, δεν ήμπορούν να τα χρησιμοποιήσουν οι άνθρωποι, και ούτε περισσότερον από ό,τι πρέπει τα αφήνει εις το καμίνι, μη τυχόν και καταστραφούν από την φωτιάν, ούτε πάλιν τα βγάζει από το καμίνι πρό της ώρισμῆνης ώρας, δια να μη σπάζουν εύκολα και γίνονται άχρηστα. Και τα υποζύγια επίσης δεν τα φορτώνομεν με το ίδιον βάρος όλα, αλλά αναλόγως της αντοχής εκάστου ζώου. Και το πλοίον πάλιν έχει ορισμένα σημεία, με τα οποία φανερώνει μέχρι που πρέπει να φορτωθῇ, ώστε χωρίς βλάβης να διαπλεύσῃ το πέλαγος.

Εάν λοιπόν ο Θεός έδωσεν εις τους ανθρώπους τόσην γνώσιν και διάκρισιν, διά να διοικούν ασφαλώς τα φαινόμενα και φθειρόμενα πράγματα του κόσμου αυτού, δεν θα γνωρίζῃ πολύ περισσότερον Αυτός ούτος ο χορηγός της σοφίας και της συνέσεως πόσας και ποίας δοκιμασίας έχουν ανάγκην αι ψυχαί, που θέλουν να είναι ευάρεστοι εις Αυτόν, διά να του είναι και χρήσιμοι, αλλά και διά να είναι άξιοι της Βασιλείας των ουρανών; Διότι όπως ακριβώς το φυτόν της καννάβεως δεν γίνεται χρήσιμον, διά της κατασκευής του εις νήματα λεπτα, εάν πρωτίστως δεν κοπανισθῇ επί πολύ όσον δε περισσότερον βασανίζεται και ξένεται, τόσον καθαρώτερον και χρησιμώτερον γίνεται, κατά τον ίδιον τρόπον και η φιλόθεος ψυχή. Ταλαιπωρουμένη και λεπτυγομένη, διά πολλών πειρασμών και θλίψεων, και υπομένουσα γενναίως, αναδεικνύεται καθαρωτέρα και χρησιμωτέρα εις την πνευματικής εργασίας, και τέλος, αφού εισέλθῃ χαρούμενη εις την Βασιλείαν των ουρανών, θα γίνῃ παντοτεινά κληρονόμος των επουρανίων θαλάμων.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α'

(Να μην κατηγορούμε πάντα τους δαίμονες)

Περὶ τοῦ ὅτι οὐ δεῖ εἰς πάντα καὶ πταίωμεν τοὺς δαίμονας αἰτιάσθαι, ἀλλ' ἑαυτοὺς τοὺς γὰρ προσέχοντας, οὐδὲ οἱ δαίμονες βλάψαι δύνανται, μεγάλης οὔσης τῆς παρὰ Θεοῦ βοηθείας καὶ ὅτι πρὸς τὴν δύναμιν τῶν ἀνθρώπων καὶ ὁ Θεὸς συγχωρεῖ τοὺς πολέμους.

Περὶ τοῦ ὅτι δεν πρέπει εἰς ὅλα ὅσα αμαρτάνομεν, να θεωρώμεν ως αἰτίους τοὺς δαίμονας, ἀλλὰ τοὺς εαυτοὺς μας διότι ἐκείνους, οἱ οἱ ποῖοι προσέχουν, οὔτε οἱ δαίμονες ἡμποροῦν να βλάψουν, ἐπειδὴ εἶναι μεγάλη ἡ παρὰ Θεοῦ βοήθεια ἀναλόγως δε πρὸς τὴν δύναμιν των ἀνθρώπων, ο Θεὸς ἐπιτρέπει καὶ τοὺς πολέμους.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΙΠΕΝ καὶ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, ὅτι ὁ Θεὸς οὐκ ἀφήσιν τοὺς πολέμους ἐπὶ τὴν γενεάν. ταύτην, ὡς πὲρ ἐπὶ τοὺς ἀρχαίους οἶδε γὰρ ὅτι ἀσθενεῖς εἶσι καὶ οὐ βαστάζουσιν.

2. Ἡρώτησεν Ἀβραὰμ καὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀγάθωνος τὸν Ἀββᾶς Ποιμένα λέγων· τί ποιήσω ὅτι σφόδρα οἱ δαίμονες πολεμοῦσι μέ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· σὲ πολεμοῦσιν οἱ δαίμονες; οὐ πολεμοῦσι μεθ' ἡμῶν ἐφ' ὅσον τὰ θελήματα ἡμῶν ποιοῦμεν· τὰ γὰρ θελήματα ἡμῶν δαίμονες γεγόνασι καὶ αὐτὰ εἶσι τὰ θλίβοντα ἡμᾶς, ἵνα πληρώσωμεν αὐτὰ εἰ δὲ θέλεις μαθεῖν μετὰ τινῶν ἐπολέμησαν οἱ δαίμονες, γνόθι ὅτι μετὰ Μωυσέως καὶ τῶν ὁμοίων.

3. Ἀδελφὸς ἠρωτησε τὸν Ἀββᾶν Παμβῶ λέγων· διατὶ κωλύουσι μὲ οἱ δαίμονες ποιῆσαι ἀγαθὸν τῷ πλησίον; ἀπεκρίθη ὁ γέρων· μὴ λέγε οὕτως εἰ δὲ μὴ γέ τὸν Θεὸν ψεύστην ποιεῖς ἀλλὰ μᾶλλον εἶπε, ὅτι οὐ θέλω ὅλως ποιῆσαι ἔλεος προλαβὼν γὰρ εἶπεν ὁ Θεὸς «ἔδωκα ὑμῖν ἐξουσίαν πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ».

4. Ἀδελφὸς ἠρωτησε τὸν Ἀββᾶν Σισώην· τί ποιήσω διὰ τὰ πάθη καὶ τοὺς δαίμονας; καὶ εἶπεν ὁ γέρων ἕκαστος ἡμῶν, πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας.

5. Εἶπεν ἡ ἁγία Συγκλητική ὅσον προκόπτουσιν οἱ ἀθληταί, τοσούτω μείζονσι συνάπτονται ἀνταγωνισταῖς.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην κατηγορούμε πάντα τους δαίμονες)

6. Ἐπολεμήθη ποτὲ καὶ Ἀββᾶς Μωυσῆς εἰς πορνείαν πάνυ καὶ μηκέτι ἰσχύων καθίσαι εἰς τὸ κελλίον, ἀπῆλθε καὶ ἀνήγγειλε τὸ Ἀββᾶ Ἰσιδώρα καὶ δὲ γέρων παρεκάλεσεν αὐτὸν ἕνα ὑποστρέψῃ εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ καὶ δὲ οὐ κατεδέξατο λέγων "οὐκέτι ἰσχύω, Ἀββᾶ καὶ λαβὼν αὐτῶν μεθ' ἐαυτοῦ, ἀνήγαγεν εἰς τὸ δῶμα, καὶ λέγει αὐτὸ προσχες εἰς δυσμᾶς καὶ προσχῶν, εἶδε πλῆθος δαιμόνων, καὶ ἦσαν τεταραγμένοι καὶ θορυβοῦντες τοῦ πολεμεῖν. "Ἐφη αὐτῷ πάλιν δ. Ἀββᾶς Ἰσιδώρος βλέψαν καὶ πρὸς ἀνατολᾶς καὶ ἀναβλέψας, εἶδεν ἀναρίθμητα πλήθη Ἀγίων Ἀγγέλων δεδοξασμένων καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρων: ἰδοὺ οὗτοι εἰσιν οἱ ἀποστελλόμενοι τοῖς ἁγίοις παρὰ Κυρίου εἰς βοήθειαν" οἱ δὲ εἰς δυσμᾶς εἰσιν οἱ πολεμοῦντες αὐτοὺς πλείους οὖν εἰσιν οἱ μεθ' ἡμῶν διο θάρσει καὶ μηκέτι φοβοῦ' καὶ οὕτως εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ ὁ Ἀββᾶς Μωυσῆς ἔλαβε θάρσος καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ.

7. Εἶπε γέρων· εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἀποταγῆς τοῦ Μοναχοῦ, οὐ παραχωροῦνται οἱ δαίμονες βιαίως πειρᾶσαι, τὸν ἄνθρωπον, ἵνα μὴ ξενισθεῖς καὶ πτοηθεῖς ἐπὶ τούτῳ, ταχέως ὑποστρέψῃ εἰς τὸν κόσμον ὅταν δὲ τῷ χρόνῳ καὶ τῷ ἔργῳ προκόψῃ, τότε ἐπαφίενται αὐτῷ οἱ πόλεμοι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ἡδονῶν καὶ λυπούμενος, ἀνάγκην ἔχει ταπεινούσθαι καὶ πενθεῖν, καὶ ἐαυτὸν κατακρίνειν καὶ μέμφεσθαι ἐφ' οἷς ἡμαρτε καὶ ἁμαρτάνει· καὶ οὕτω διὰ τῶν πειρασμῶν τούτων γυμνασθεῖς, μανθάνει ὑπομονῆς καὶ ἐμπειρίας καὶ διάκρισιν, καὶ προσφεύγει λοιπὸν τῷ Θεῷ μετὰ δακρύων κακεῖνος πάντα λύει τὰ μηχανήματα τοῦ ἐχθροῦ, καὶ κατὰ μικρὸν μικρὸν φέρει αὐτὸν εἰς ἀνάπαυσιν" τινὲς δὲ ὀλιγωρήσαντες ἢ διαχειρίσαντο ἐαυτούς, ἢ εἰ στὸν κόσμον ὑπέστρεψαν, ὑπὸ τῆς λύπης καταποθέντες.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Αντώνιος εἶπεν, ὅτι ὁ Θεός δεν εξαπολύει εἰς αὐτὴν τὴν γενεάν τοὺς πολέμους, με τὴν ἰδίαν σφοδρότητα, που τοὺς εξαπέλυεν εἰς τοὺς ἀρχαίους· διότι γνωρίζει ὅτι οἱ σημερινοὶ ἄνθρωποι εἶναι ἀδύνατοι καὶ δεν ἀντέχουν.

2. Ὁ Ἀβραάμ, ὁ υποτακτικὸς τοῦ Αββᾶ Αγάθωνος, ἠρώτησε τὸν Αββάν Ποιμένα:

– Τι νὰ κάνω, που οἱ δαίμονες με πολεμοῦν σφοδρῶς;

– Σε πολεμοῦν οἱ δαίμονες; ἀπήντησεν ὁ Γέρων: δεν πολεμοῦν μαζί μας ἐφ' ὅσον κάνομεν τὰ θελήματά μας· διότι τὰ θελήματά μας ἐγίναν δαίμονες καὶ αὐτὰ εἶναι που μας στενοχωροῦν, διὰ νὰ τὰ ικανοποιήσωμεν· ἐάν δε θέλῃς νὰ μάθῃς με ποίους ἐπολέμησαν οἱ δαίμονες, μάθε ὅτι ἐπολεμήσαμεν με τὸν Μωϋσῆν καὶ τοὺς ὁμοίους του,

3. Ἐνας ἀδελφός ἠρώτησε τὸν Ἀββάν Παμβώ:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην κατηγορούμε πάντα τους δαίμονες)

– Διατί με εμποδίζουν οι δαίμονες να κάμω το αγαθόν προς τον πλησίον μου;

– Να μη λέγης έτσι, απήντησεν ο Γέρων: διαφορετικά κάμνεις ψεύστην τόν Θεόν. Προτιμότερον να λέγης: Καθόλου δεν θέλω να κάνω καλόν εις τον άλλον. Διότι ο Θεός προγνώριζων την πονηρίαν μας είπε εις τὴν Ἀγίαν Γραφήν «Σᾶς ἔδωσα τὴν δύναμιν νὰ πατῇτε ἐπάνω σε ὅφεις καὶ σκορπιούς, καὶ ἐπάνω εἰς ὅλην τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ» (Λουκ. ι', 19).

4. Ἐνας ἀδελφὸς ἤρωτησε τὸν Ἀββᾶν Σισῶην:

- Τί νὰ κάμω ἐναντίον τῶν παθῶν μου καὶ τῶν δαιμόνων;

- Καθένας μᾶς ἐνοχλεῖται ἀπὸ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ (Ἰακώβ. α', 14), απήντησεν ὁ Γέρων.

5. Ἡ ἀγία Συγκλητική εἶπεν ὅσον οἱ ἀθλῆται γίνονται καλύτεροι, τόσον καὶ πρὸς ἰσχυροτέρους ἀντιπάλους συναγωνίζονται.

6. Κάποτε ὁ Ἀββᾶς. Μωϋσῆς ἐπολεμήθη πάρα πολὺ ἀπὸ λογισμοὺς πορνείας καὶ μὴ δυνάμενος πλέον νὰ καθίσῃ εἰς τὸ κελλί του, ἔφυγε καὶ ἔξωμολογηθῇ τοὺς λογισμοὺς τοῦ εἰς τὸν Ἀββᾶς Ἰσίδωρον. Ὁ Γέρων τὸν παρακάλεσε νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν εἰς τὸ κελλίον του. Ἐκεῖνος ὅμως δὲν ἤθελε καθόλου νὰ ἀκούσῃ τὴν σύστασιν, ἀπαντῶν πρὸς τὸν Ἀββᾶς Ἰσίδωρον δὲν ἀντέχω πλέον, Ἀββᾶ. Τότε ὁ Ἀββᾶς Ἰσίδωρος τὸν ἐπῆρε κοντά του καὶ ἀνέβηκε εἰς τὴν στέγην τοῦ κελλίου καὶ τοῦ λέγει:

- Κοίταξε πρὸς δυσμᾶς.

Πράγματι ἐκοίταξε μὲ προσοχὴν πρὸς τὰ ἐκεῖ καὶ εἶδε πλῆθος δαιμόνων νὰ προκαλοῦν ταραχὴν καὶ νὰ θορυβοῦν μὲ τὸ νὰ κάνουν πόλεμον.

Τοῦ λέγει πάλιν ὁ Ἀββᾶς Ἰσίδωρος

– Τώρα κοίταξε καὶ πρὸς ἀνατολᾶς.

Ὅταν ἐστράφη πρὸς ἀνατολᾶς ὁ ἀββᾶς Μωϋσῆς εἶδεν ἀναρίθμητα πλήθη ἁγίων Ἀγγέλων, ποὺ περιεβάλλοντο μὲ δόξαν.

Εἶπε τότε πρὸς τὸν Μωϋσῆν ὁ Γέρων:

– Νά! αὐτοὺς ποὺ βλέπεις εἶναι ἐκεῖνοι, ποὺ ἀποστέλλει ὁ Κύριος νὰ βοηθήσουν τοὺς ἁγίους ποὺ ἀγωνίζονται ἐκείνους ὅμως ποὺ εἶδες, προηγουμένως, πρὸς δυσμᾶς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην κατηγορούμε πάντα τους δαίμονες)

εἶναι αὐτοὶ ποὺ τοὺς πολεμοῦν περισσότεροι λοιπὸν εἶναι οἱ σύμμαχοί μας. Δι' αὐτὸ νὰ ἔχῃς θάρρος καὶ νὰ μὴ φοβῇσαι.

Ἐπειτα ἀπὸ αὐτὰ ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς ηὐχαρίστησε τὸν Θεόν, ἐπῆρε θάρρος καὶ ἐγύρισεν εἰς τὸ κελλί του.

7. Ἐνας Γέρων εἶπεν: Εἰς τὸν πρῶτον καιρὸν ποὺ ὁ Μοναχὸς ἀπαρνεῖται τὸν κόσμον, οἱ δαίμονες δὲν ἔχουν δικαίωμα νὰ ἐνοχλήσουν μὲ βιαιότητα τὸν ἄνθρωπον, διὰ νὰ μὴ παραξενευθῇ καὶ φοβηθῇ καὶ ἔτσι ξαναγυρίσῃ γρήγορα εἰς τὸν κόσμον. Ὅταν ὅμως, σὺν τῷ χρόνῳ, προχωρήσῃ καὶ εἰς τὰ ἔργα τῆς ἀσκήσεως, τότε ἐξαπολύονται ἐναντίον τοῦ οἱ πόλεμοι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῶν ἡδονῶν: ὁπότεν λυπεῖται καὶ αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ ταπεινωθῇ καὶ νὰ πενήθῃ, καὶ νὰ κατακρίνῃ τὸν ἑαυτὸν του καὶ νὰ τὸν κατηγορήσῃ δι' ὅσα ἡμαρτησε καὶ ἀμαρτάνει. Ἔτσι γυμνάζεται ἀπὸ τοὺς πειρασμούς, μανθάνει ὑπομονήν, ἀποκτᾷ ἔμπειριαν καὶ διάκρισιν καὶ καταφεύγει πλέον μὲ δάκρυα ἐνώπιόν του Θεοῦ. Τότε καὶ ὁ Θεὸς διαλύει τὰς μηχανορραφίας τοῦ ἐχθροῦ καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸν ὁδηγεῖ εἰς ἀνάπαυσιν. Μερικοί, παραμελήσαντες τὴν προσπάθειάν των ἢ αυτοκτόνησαν ἀπὸ τὴν μεγάλην των λύπην ἢ ἐξαναγύρισαν εἰς τὸν κόσμον, ἐπειδὴ τοὺς κατέβαλεν ἡ μεγάλη στενοχωρία.

Β'. Του Αββά Κασσιανού

Εἶπεν καὶ Ἀββᾶς Σερίνος, ὅτι οὐ πάντες ἅμα οἱ δαίμονες πάντα τὰ πάθη τοὺς ἀνθρώποις ὑποβάλλουσιν, ἀλλ' ἐν ἑκαστῷ πάθῳ εἰδικὰ καὶ ὠρισμένα πνεύματα ἔχει τὰ τοῦτο ὑποβάλλοντα. "Ἀλλὰ μὲν γὰρ ταῖς ἀκαθαρσίαις καὶ τοῖς τῶν ἡδονῶν ρύποις τέρπονται καὶ ταῖς δυσωδίαις ἄλλα δὲ ταῖς βλασφημίαις ἄλλα τὴν ὀργὴν καὶ μανίαν χαίρουσιν ἕτερα τὴν λύπην ἄλλα τὴν κενοδοξίαν" ἕτερα δὲ τὴν ὑπερηφανίαν καὶ ἐν ἑκαστῷ τῶν πνευμάτων τούτων ἐκεῖνο φιλεῖ συνεχῶς ὑποβάλλειν, ὅπερ καὶ τὴν ψυχὴν ἡδέως δεχομένην δρᾷ.

Καὶ πᾶσι δὲ οὐκ ἐπίσης παρενοχλοῦσιν ἢ τὴν ἑαυτῶν κακίαν ἐπισπεύρουσιν, ἀλλ' ἐνηλλαγμένως καὶ κατὰ τὰς τῶν καιρῶν καὶ προσώπων καὶ τόπων ἐπιτηδεϊότηας, ἀλλήλοις τὲ ἢ συνεργοῦσιν ἢ παραχωροῦσιν ἐνίοτε, οὔτε λείαν μὲν ἀκολουθίαν καὶ τάξιν πρὸς ἀλλήλους φυλάττοντες «ζητήσεις γὰρ φησι παρὰ κακοῖς σύνεσιν, καὶ οὐχ εὐρησεις καὶ οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν ἀνόητοι».. "Ὅμως πρὸς ὀλίγον δμόνοιαν τινὰ παρέχοντες ἀλλήλοις, εἰς τὸν καθ' ἡμῶν πόλεμον, καὶ καιρῶν καὶ τόπων παραχωροῦντες, ὡς εἴρηται. Οὐδεὶς γὰρ δύναται ἅμα ὑπὸ κενοδοξίας ἐμπαίζεσθαι, καὶ ὑπὸ ἐπιθυμίας πορνείας ἐμυριζέσθαι, οὔτε ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ ὄγκουσθαι, καὶ τὴν γαστριμαργίαν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Λ´ (Να μην κατηγορούμε πάντα τους δαίμονες)

ταπεινούσθαι, ἢ γέλωτι καὶ καγχασμοὺς νηπίων ἐκλύεσθαι, καὶ δμοὺ τοῖς τῆς ὀργῆς κέντροις παροξύνεσθαι" ἀλλ' ἐπαναγκές ἐστιν ἕκαστος τῶν πνευμάτων τὴν ἰδίαν τάξιν φυλάττειν, καὶ οὕτω πολεμεῖν τὸν ἄνθρωπον καὶ ὅτε ἡττηθὲν ἀναχωρήσει, ἄλλο πνεύματι σφοδροτέρω τὴν μάχην παραχωρεῖ.

Χρὴ δὲ γινώσκειν καὶ τοῦτο ὅτι οὐ πάντες οἱ δαίμονες τῆς αὐτῆς εἰσιν ἀγριότητος ἢ τῆς αὐτῆς ἰσχῦος, ἀλλὰ διάφορος αὐτοὺς μετὰ τῆς ἐνεργείας καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ τῆς ἐπιθυμίας ιδιότης. Τοῖς γὰρ ἀθληταῖς τοῦ Χριστοῦ ἀρχομένους μὲν τῆς ἀρετῆς καὶ ἔτι ἀσθενέσιν ὑπάρχουσιν, ἀσθενέστερα καὶ προσπαλαίουσιν πνεύματα τούτων δὲ νικηθέντων, κατὰ βαθμὸν αἰεὶ μείζονες αὐτοὺς ἀνταγωνισταὶ διαδέχονται. Εἰ γὰρ μὴ κατὰ σύγκρισιν τῆς ἀνθρωπίνης δυνάμεως καὶ ἡ δυσχέρεια τῆς πάλης ἐγίνετο, οὐδεὶς τῶν ἀγωνιζομένων ἡδυνήθη ἂν ὑπομεῖναι τῶν τοιούτων καὶ τοσούτων πολεμίων τὴν δεινὴν ἀγριότητα οὔτε ταῖς ἐπιβουλαῖς αὐτῶν ἀντιστῆναι ὅλως ἴσχυσεν ἄνθρωπος, εἰ μὴ τῷ τοιοῦτο ἀγῶνι φιλόανθρωπος μεσίτης καὶ ἀγωνοθέτης καὶ δικαστῆς προυκάθητο ὁ Χριστός, ἐξιῶν τῇ ἡμετέρα δυνάμει τὰ παλαίσματα, καὶ τὰς ὑπερβαλλούσας τῶν ἀντιπάλων ὀρμᾶς κωλύων καὶ ἀποστρέφων, καὶ μὴ συγχωρῶν ἡμᾶς, κατὰ τὸ γεγραμμένον, πειρασθῆναι ὑπὲρ καὶ δυνάμεθα, ἀλλὰ ποιῶν μετὰ τοῦ πειρασμοῦ καὶ τὴν ἐκβασιν τοῦ δύνασθαι ὑπενεγκεῖν.

Ταύτην δὲ τὴν πάλην καὶ αὐτοὺς τοὺς δαίμονας οὐκ ἄνευ καμάτου καὶ πόνου πιστεύομεν ἐκτελεῖν ἔχουσι γὰρ καὶ οὗτοι μέριμναν καὶ λύπην, καὶ μάλιστα ὅταν ἰσχυροὺς τισι καὶ ὑπομονητικοὺς καὶ ἀντιζῆλοις ἀνδράσι πρὸς μάχην συμβάλωσι. Τούτοις δὲ καὶ ὁ Ἀπόστολος μαρτυρεῖ λέγων" «οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας», καὶ τὰ ἐξῆς καὶ πάλιν: «οὕτω πυκτεύω, ὥς οὐκ ἄερα δέρων» καὶ ἐν ἑτέρῳ" «τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἡγωνισμαί» ὅπου δὲ ἀγῶν, καὶ πάλη, καὶ μάχη, ἀναγκαῖον ἔστιν ἐκατέροις τοῖς ἐναντίοις μέρεσι μέριμναν, καὶ κόπον, καὶ πόνον ἐγγίνεσθαι καὶ ὥς πὲρ ἡμεῖς νικήσαντες μὲν αὐτοὺς χαίρομεν, ἡττηθέντες δὲ λυπούμεθα, οὕτω κακεῖνοι πάσχουσι" καὶ ἐφ' οἷς μὲν ἡμᾶς νικήσωσι, τέρπονται ἐφ' οἷς δὲ πολλὰ μοχθήσαντες μὴ ἰσχύσωσι καθ' ἡμῶν, ἀλλ' ἡττηθῶσι, μεταστρέφεται εἰς αὐτοὺς ἡ αἰσχὺνὴ τῆς ἥττης, ἥτις ἡμᾶς ἔμενε, καὶ πληροῦται τὸ γεγραμμένον «ἐπιστρέψει ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ» καὶ πάλιν: «ἡ θήρα ἣν ἔκρυψε συλλαβέτω αὐτόν».

Ταῦτα γὰρ πάντα καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ ἐπιστάμενος καὶ τὸν ἀόρατον τοῦτον πόλεμον τοῖς ἔνδον ὀφθαλμοῖς καθορῶν, καὶ εἰδὼς ὅτι χαίρουσιν οἱ ἐχθροὶ ἐπὶ τῇ πτώσει ἡμῶν, ἔλεγε πρὸς τὸν Θεόν: «φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου, μήποτε ὑπνώσω εἰς θάνατον μήποτε εἶπη ὁ ἐχθρὸς μου ἴσχυσα πρὸς, αὐτόν" οἱ θλίβοντες με ἀγαλλιάσονται, ἐὰν σαλευθῶ» καὶ αὖθις «μὴ ἐπιχαρεῖσάν μοι οἱ ἐχθραίνοντες μοι ἀδίκως μὴ εἵποισαν ἐν καρδίαις αὐτῶν, εὗγε, εὗγε τὴν ψυχὴν ἡμῶν" μὴδὲ εἵποισαν κατεπίομεν αὐτόν» καὶ τὴν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην κατηγορούμε πάντα τους δαίμονες)

αἰσχύνῃν δὲ αὐτῶν, ἣν ἡττηθέντες αἰσχύνονται, ἐντυγχάνων τῷ θεῷ κατ' αὐτῶν ἔψαλλεν «αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἔντραπητώσαν οἱ ζητοῦντες κακὰ μοί». Καὶ ὁ Ἰερεμίας «αἰσχυνθείησαν, φησὶν, οἱ ἐχθροί μου, καὶ μὴ αἰσχυνθείην ἐγὼ ἐπάγαγε αὐτοὺς ὀργὴν θυμοῦ σου, καὶ δισσον σύντριμμα συντριψαν αὐτοὺς» καὶ γὰρ ἀληθῶς δισσῶς συντριβήσονται, ὅταν ὑφ' ἡμῶν ἡττηθῶσιν οἱ δαίμονες ἐν μέν, ὅτι ἀνθρώπων κατορθούντων ἀγίωσύνῃν, ἐκεῖνοι ταύτην κεκτημένου ἀπώλεσαν" ἕτερον δέ, ὅτι πνεύματα ὄντες, ὑπὸ τῶν σαρκικῶν καὶ γηίνων ἡττῶνται.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Σερίνος εἶπεν ὅτι δεν διεγείρουν ὅλοι μαζί οἱ δαίμονες συγχρόνως ὅλα τα πάθη εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ τὸ κάθε πάθος ἔχει τὸ εἰδικόν καὶ ορισμένον πονηρόν πνεῦμα, που ἐμπνέει τὸ ἀντίστοιχον πάθος εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

Ἀλλὰ δηλαδὴ πονηρά πνεύματα ευχαριστοῦνται με τὶς ἀκαθαρσίας καὶ τοὺς ρύπους καὶ τὰς δυσωδίας τῶν ἡδονῶν· ἀλλὰ, πάλιν, με τὰς βλασφημίας ἀλλὰ χαίρονται με τὴν ὀργὴν καὶ τὴν μανίαν· ἀλλὰ με τὴν λύπην· ἀλλὰ με τὴν κενοδοξίαν· ἀλλὰ με τὴν υπερηφάνειαν. Καὶ κάθε ἓνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ πονηρά πνεύματα προτιμᾷ νὰ υποβάλλῃ συνεχῶς τὸ πάθος ἐκεῖνο, που βλέπει ὅτι ἡ ψυχὴ τὸ δέχεται ευχαρίστως.

Εἰσὶς δεν παρενοχλοῦν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, οὔτε καὶ σπείρουν ὁμοίως τὴν κακίαν τῶν εἰς ὅλους, ἀλλὰ διαφορετικὰ καὶ ἀναλόγως τῶν εἰδικῶν συνθηκῶν, που παρουσιάζουν αἱ περιστάσεις, τὰ πρόσωπα καὶ οἱ τόποι μεταξύ τῶν τὰ πονηρά πνεύματα ἢ συνεργάζονται ἢ συνήθως τὸ ἓνα παραχωρεῖ τὴν σειρὰν τοῦ εἰς τὸ ἄλλο, χωρὶς ὅμως, ὥς τόσον, νὰ παρατηρῆται συμφωνία καὶ τάξις εἰς τὰς μεταξύ τῶν σχέσεις. Διότι, ὅπως λέγει καὶ τὸ ρητόν, «θα ἀναζητήσης εἰς τοὺς κακοὺς τὴν σύνεσιν καὶ δεν θα τὴν εὕρης καὶ οἱ ἐχθροί μας εἶναι ἀνόητοι» (Ησ. νστ' 11--Δευτ. λβ', 31). Παρὰ ταῦτα ὁμοοοῦν, κάπως, μεταξύ τῶν, κατὰ τὴν διεξαγωγὴς τοῦ ἐναντίον μας πολέμου τῶν, ὅταν παραχωροῦν, ὅπως ἐλέχθη, τὰς ευκαιρίας καὶ τοὺς τόπους τῆς διεγέρσεως τῶν παθῶν. Διότι κανεὶς δεν εἶναι δυνατόν τὴν ἰδίαν στιγμὴν νὰ ἐμπαίζεται ἀπὸ τὴν κενοδοξίαν, καὶ νὰ φλογίζεται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς πορνείας, οὔτε, πάλιν, νὰ φουσκώνῃ ἀπὸ υπερηφάνειαν καὶ νὰ ἐξευτελίζεται ἀπὸ τὴν γαστριμαργίαν, ἢ νὰ γελά καὶ νὰ καγχάζι μωρόν παιδί, συγχρόνως δε νὰ ἐξάπτεται ἀπὸ τὰ κεντρίσματα τῆς ὀργῆς. Ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη κάθε ἓνα ἀπὸ τὰ πονηρά πνεύματα νὰ ἐπιτίθεται με τὴν σειρὰν τοῦ ἐναντίον τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἔτσι νὰ τὸν πολεμῇ καὶ ὅταν συμβῇ νὰ νικηθῇ καὶ νὰ ἀποχωρήσῃ ἀπὸ τὸν πολεμούμενον, τότε παραχωρεῖ τὴν μάχην εἰς ἄλλο ἐπιθετικώτερον πονηρόν πνεῦμα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην κατηγορούμε πάντα τους δαίμονες)

Πρέπει δε να γνωρίζωμεν και τούτο: όλοι οι δαίμονες δεν έχουν την ιδίαν αγριότητα ή την ιδίαν δύναμιν, αλλά διαφέρει, μεταξύ των, μαζί με την (ειδικήν) ενέργειαν και η δύναμις, με την οποίαν πολεμούν και η ιδιότης της επιθυμίας την οποίαν έμπνέουν. Όταν δηλαδή οι αθληται του Χριστού αρχίζουν τον αγώνα της αρετής, και ενώ είναι ακόμη ασθενείς, πολεμούν εναντίον ασθενεστέρων πονηρών πνευμάτων· όταν δε αυτά τα ασθενέστερα πνεύματα νικηθούν, τα διαδέχονται πάντοτε μεγαλύτεροι, κατά την επιθετικότητα, αντίπαλοι. Διότι εαν ή δύσκολος πάλη δεν διεξήγετο αναλόγως προς την ανθρωπίνην δύναμιν, τότε κανείς εκ των αγωνιζομένων δεν θα ήμπορούσε να υπομείνη την φοβεραν αγριότητα τόσων φοβερών και αναριθμήτων εχθρών.

Ούτε θα ήτο δυνατόν ο άνθρωπος να αντισταθή καθ' ολοκληρίαν προς την εχθρικήν των μανίαν, εάν κατά τον αγώνα αυτόν δεν μας προησπίζετο ο Χριστός ως φιλόανθρωπος μεσίτης και αγωνοθέτης και δικαστής, εξισώνων τον αγώνα κατά του εχθρού προς την δύναμιν μας, έμποδίζων δε και απομακρύνων από ημάς τας υπερβολικές ορμές των αντιπάλων, και μη επιτρέπων, όπως λέγει η Αγία Γραφή, να δοκιμάσωμεν πειρασμούς μεγαλυτέρους από την δύναμιν μας, αλλά κατορθώνων ώστε η διεξαγωγή του αγώνος να είναι ανάλογος προς την αντοχής μας, διά να ήμπορούμεν να τον αντέξωμεν.

Πιστεύομεν, επίσης, ότι αυτόν τον πόλεμον και αυτοί οι δαίμονες τον διεξάγουν με κούρασιν και πόνον· διότι και αυτοί έχουν μέριμναν λύπην, προ παντός, όταν κατά την μάχην συγκρούονται με άνδρας υπομονητικούς και ισχυρούς, οι οποίοι δεν υποχωρούν. Αυτό το επικυρώνει και ο Απόστολος, όταν μάς λέγη: «δεν έχομεν να πολεμήσωμεν με ανθρώπους, που έχουν αίμα και σάρκα, αλλά προς τας αρχάς και τας εξουσίας του σκότους» (Έφεσ, στ', 12) και τα λοιπά. Και όταν, πάλιν, μάς λέγη αλλού: «έτσι αγωνίζομαι πραγματικά και ουχί ως να δέρνω αέρα» (Α' Κορ. θ', 26)· και εις άλλο σημείον ο ίδιος Απόστολος γράφει: «έχω αγωνιστή τον καλόν αγώνα». (Β' Τιμ. δ', 7).

Όπου δε διεξάγεται αγών και πάλη και μάχη, κατ' ανάγκην και εις τας δύο αντιπάλους παρατάξεις παρατηρείται άγωνιώδης προσπάθεια και κόπος και πόνος και όπως ακριβώς ήμείς χαίρομεν, όταν νικήσωμεν, ενώ λυπούμεθα, όταν νικηθώμεν, τα ίδια πάσχουν και οι δαίμονες: και εφ' όσον μεν μάς νικήσουν, ευχαριστούνται. Εις όσας όμως περιπτώσεις, αν και εκοπίασαν πάρα πολύ, δεν κατορθώσουν τίποτε εναντίον μας και νικηθούν, τότε η εντροπή διά την ήτταν, που είχε καταλάβει ημάς, μεταβαίνει εις εκείνους και εφαρμόζεται πλέον το ρητόν «ξαναγυρίζει ο πόνος του εις

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην κατηγορούμε πάντα τους δαίμονες)

το κεφάλι του» (Ψαλμ. ζ', 16) ή το άλλο: «η παγίδα, που έστησεν, άς συλλάβη τον ίδιον» (Ψαλμ. λδ', 8).

Αυτά λοιπόν όλα τα εγνώριζε καλώς ο Προφήτης Δαβίδ και έβλεπε με τα μάτια της ψυχής του τον άόρατον αυτόν πόλεμον και επειδή ήξευρε καλά πόσον χαίρονται οι εχθροί μας διά την πτώσιν μας, έλεγε προς τον Θεόν «φώτισε τους οφθαλμούς μου, μη τυχόν ο ύπνος με οδηγήσῃ εις τον θάνατον μη τυχόν καυχηθῇ, κάποτε, ο εχθρός μου λέγων: τον ενίκησαν αυτοί που με στενοχωρούν, θα χαρούν εάν πέσω». Και πάλιν «άς μη χαρούν εναντίον μου όσοι με έχθρεύονται άδिका ας μη είπουν εις την καρδίαν των εύγε εις την ψυχὴν μας ακόμη ας μη είπουν τον έκατάπιαμεν». Επίσης την εντροπήν αυτών, διά την οποίαν εντρέπονται, όταν νικηθούν, οσάκις ηύχετο, εναντίον των, ενώπιον του Θεού, έψαλλεν «άς αισχυνθούν και ας εντραπούν όσοι επιζητούν την δυστυχίαν μου» (Ψαλμ. λδ', 21--26). Και ο Προφήτης Ιερεμίας λέγει: «είθε να εντραπούν οι εχθροί μου και να μη έντραπώ εγώ ρίψε κατ' αυτών την οργήν του θυμού σου και σύντριψε τους με διπλήν συντριβήν» (Ιερεμ. ιζ', 18). Και πράγματι διπλά συντρίβονται οι δαίμονες, όταν νικηθούν από ημάς. Η πρώτη συντριβή γίνεται όταν οι άνθρωποι επιτυγχάνουν την αγιωσύνην την οποίαν εκείνοι, αν και κατείχαν, την έχασαν: η δε δευτέρα προέρχεται από το ότι αν και οι δαίμονες είναι πνεύματα, εν τούτοις νικώνται από γήινους και σαρκικούς ανθρώπους..

Γ'. Του Αγίου Μαξίμου

TINEΣ μὲν φάσιν, ὅτι οὐκ ἂν ἦν τὸ κακὸν ἐν τοῖς οὖσιν, εἰ μὴ τίς ἂν ἑτέρα δύναμις ἦν ἢ ἀνθέλκουσα ἡμᾶς ἐπ' αὐτὸ αὕτη δὲ ἐστὶν οὐδὲν ἕτερον, ἢ τῶν κατὰ φύσιν τοῦ νοῦ ἐνεργειῶν ἢ ἀμέλεια. Διόπερ οἱ τούτων τὴν ἐπιμέλειαν ποιούμενοι, τὰ μὲν καλὰ ἀεὶ ποιοῦσι, τὰ δὲ κακὰ οὐδέποτε. Εἰ οὖν θέλεις καὶ σύ, ἀπῶσαι τὴν ἀμέλειαν, καὶ συναπελάνεις τὴν κακίαν, ἥτις ἐστὶν ἡ ἐσφαλμένη κρίσις τῶν νοημάτων, ἢ ἐπακολουθεῖ ἡ παράχρησις τῶν πραγμάτων. Κατὰ φύσιν ἐστὶ τοῦ ἐν ἡμῖν λογικοῦ μέρους τὸ τὲ ὑποταγῆναι τὸ θεῷ λόγῳ, καὶ τὸ ἄρχειν τοῦ ἐν ἡμῖν ἀλόγου μέρους. Αὕτη οὖν ἡ τάξις ἐν πάσι φυλαχθήτω, καὶ οὔτε τὸ κακὸν ἔσται ἐν τοῖς οὖσιν, οὔτε τὸ ἐπ' αὐτὸ ἀνθέλκον εὐρεθήσεται.

Ερμηνεία

ΜΕΡΙΚΟΙ λέγουν, ὅτι δεν θα υπήρχε το κακόν εις τους ανθρώπους, αν κάποια άλλη δύναμις δεν μας έσυρε προς αυτό αυτή δε ή δύναμις δεν είναι τίποτε άλλο από την

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην κατηγορούμε πάντα τους δαίμονες)

αμέλειαν διά τας φυσικάς ενεργείας του νου. Δι' αυτό όσοι φροντίζουν δι' αυτάς, διαρκώς εκτελούν τα πράξεις, ουδέποτε δε τας κακάς. Αν λοιπόν και συ θέλης, διώξε μακράν από σε την αμέλειαν, και μαζί θα διώξης την κακίαν, η οποία είναι ή εσφαλμένη κρίσις των νοημάτων, συνοδευομένη από κακής χρήσιν των πραγμάτων. Η φυσική τάξις του λογικού μέρους της ψυχής μας συνίσταται εις την υποταγήν μας εις τον θείον λόγον, και εις την εξουσίαν επί του αλόγου μέρους του εαυτού μας (δηλαδή των παθών). Αυτή λοιπόν η τάξις ας διατηρηθή εις όλας τας περιπτώσεις, και τότε ούτε το κακόν θα υπάρχῃ εις τους ανθρώπους, αλλά και η δύναμις που μας σύρει προς αυτό δεν θα εμφανισθῇ ποτέ.

Δ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΛΕΓΟΝ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἡσαΐου, ὅτι ποτὲ ἔλαβε θαλλίον, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἄλωνα, καὶ λέγει τῇ γεούχῃ δὸς μοὶ σῖτον ὃ δὲ εἶπεν αὐτῷ καὶ σὺ ἐθέρισας, Ἀββᾶ; ἔφη ὁ γέρων οὐχὶ λέγει αὐτῷ ὁ γεοῦχος· πῶς οὖν σῖτον θέλεις λαβεῖν μὴ θερίσας; ἀπεκρίθη ὁ γέρων οὐκοῦν ἐὰν μὴ τίς θερίσῃ, οὐ λαμβάνει μισθόν; λέγει ὁ γεοῦχος οὐχὶ καὶ οὕτως ἀνεχώρησεν ὁ γέρων" οἱ δὲ ἀδελφοὶ ἰδόντες τί ἐποίησεν, ἔβαλον αὐτῷ μετάνοιαν, παρακαλοῦντες μαθεῖν τί τοῦτο ἐποίησε καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ γέρων ὑπόδειγμα τοῦτο ἐποίησα, ὅτι ἐὰν μὴ τίς ἐργάσῃται, οὐ λαμβάνει μισθὸν παρὰ τοῦ θεοῦ.

2. Γέρων τις ἐκάθητο ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἔχων τὸ διάστημα ἀπὸ τοῦ ὕδατος μίλια δώδεκα καὶ ἀπερχόμενος ἐν μιᾷ γεμίσει, ὥλιγωρησε καὶ εἶπε τίς χρεῖα τοῦ κόπου τούτου; ἔρχομαι καὶ μένω πλησίον τοῦ ὕδατος καὶ τοῦτο εἶπων ἐν ἑαυτῷ, ἦσθετο τινὸς ἀκολουθοῦντος καὶ στραφεὶς εἶδε τὸν ἀκολουθοῦντα, ἀριθμοῦντα τὰ βήματα αὐτοῦ καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ γέρων εἶπων τίς εἶ; ὃ δὲ εἶπεν "Ἄγγελος Κυρίου εἰμί, καὶ ἀπεστάλην μετρηῆσαι τὰ βήματά σου, καὶ δοῦναι σοὶ τὸν μισθὸν καὶ τοῦτο ἀκούσας ὁ γέρων, εὐψυχήσας, προθυμότερος γέγονε" καὶ προσέθηκεν ἐσώτερον μίλια πέντε, ἥτοι κατοικήσας τῆς ἐρήμου ἐνδότερον καὶ τοῦ ὕδατος μίλια δεκαεπτὰ διῡστάμενος.

3. Ἔλεγον περὶ τοῦ Ἀβδα Χαιρήμονος τοῦ εἰς Σκήταν, ὅτι ἀπεῖχε τὸ σπήλαιον αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας μίλια τεσσαράκοντα, ἀπὸ δὲ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ ἔλους, ὅθεν δηλαδὴ ἐπορίζοντο τὰ θαλλία, μίλια δώδεκα καὶ οὐκ ὀλιγώρησεν καὶ γέρων ἐκ τοῦ τοσούτου κοπιῶν εἰς τὸν πορισμὸς τοῦ ἔργοχειρου αὐτοῦ καὶ τοῦ ὕδατος, καὶ εἰς τὸ παραβάλλειν κατὰ Κυριακὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὡς σύνηθες.

Ερμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην κατηγορούμε πάντα τους δαίμονες)

ΔΙΑ τον αββάς Ησαΐαν διηγούνται τα εξής: Κάποτε επήρην ένα ζεμπίλι, επήγεν εις το αλώνι και λέγει εις τον γεωργόν.

- Δώσε μου σιτάρι.
- Μήπως και συ εθέρισες, Αββά; ηρώτησεν ο γεωργός.
- Όχι, απεκρίθη ο γέρων.
- Πώς λοιπόν θέλεις να πάρης, χωρίς να θερίσης; είπε πάλιν ο γεωργός.

Ο Γέρων απήντησεν

- Όστε λοιπόν, αν δεν θερίση κανείς, δεν παίρνει μισθόν;
- Βεβαίως όχι απήντησεν ο γεωργός.

Μετά την απάντησιν αυτήν ο Γέρων ανεχώρησεν. Οι αδελφοί, όταν είδον αυτό, που έκαμε, έβαλαν μετάνοιαν και τον παρεκάλεσαν να τους είπη το νόημα της πράξεώς του αυτής. Ο Γέρων απήντησε:

– Το έκαμα ως παράδειγμα, διά να αντιληφθήτε, ότι αν κανείς δεν εργασθή, δεν λαμβάνει μισθόν από τον Θεόν.

2. Ένας Γέρων ασκητής εκάθητο εις την έρημον, το δε κελλίον του απείχεν από το νερόν δώδεκα μίλια περίπου. Κάποτε λοιπόν, καθώς επήγαινε να πάρη νερόν από την πηγήν, εβαρυγκόμησε και είπε μόνος του· ποία η ανάγκη αυτού του κόπους θα έλθω να εγκατασταθώ κοντά εις την πηγήν. Μόλις έσκέφθη αυτό, αντελήφθη να τον ακολουθη κάποιος.

Έγύρισε και είδε τον άγνωστον να μετρά τα βήματά του. Τον έρωτά τότε ο Γέρων:

– Ποιος είσαι;

Αγγελος Κυρίου είμαι, απήντησε, και με έστειλεν ο Θεός να μετρήσω τα βήματά σου και να σου δώσω τον ανάλογον μισθόν.

Όταν ήκουσεν αυτό ο Γέρων επήρε θάρρος, έγινε προθυμότερος και ανεχώρησε βαθύτερον εις την έρημον άλλα πέντε μίλια» δηλαδή, εγκατεστάθη εις την νέαν του κατοικίαν, απείχε πλέον από την πηγήν του ύδατος δεκαεπτά μίλια.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Να μην κατηγορούμε πάντα τους δαίμονες)

3. Διά τον Αββάν Χαιρήμονα της Σκήτης διηγούνται ότι το σπήλαιόν του ήτο μακρὰν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν σαράντα μίλια, ἀπὸ δε τὴν πηγὴν τοῦ ὕδατος καὶ τὸ ἔλος ἀπ' ὅπου ἐμάζευε τὸ ψαθὶ δώδεκα μίλια καὶ ὅμως ὁ Γέρων ποτέ δεν ἐβαρυγγόμησεν ἀπὸ τὸν τόσον κόπον, διὰ νὰ ἐξοικονομήσῃ τὸ ἐργόχειρόν του καὶ τὸ ἀπαραίτητον ὕδωρ καὶ διὰ νὰ μεταβαίνει, ὅπως εἶχε συνήθειαν, κάθε Κυριακὴν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Να γινόμεσθε μοναχοί μόνο αφού προκόψουμε στην
αρετή)

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄

(Να γινόμεσθε μοναχοί μόνο αφού προκόψουμε
στην αρετή)

*Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ τὸν τῇ ἀσκήσει προσελθόντα, μετὰ τὸ ἔκανως ἔγγυμνασθῆναι
ταῖς ἀρεταῖς, τότε τὰ τῶν Μοναχῶν ἀμφιέννυσθαι καθ' ὅτι τίμιόν το σχῆμα καὶ
ψυχωφελές καὶ σωτήριον.*

*Περὶ τοῦ ὅτι πρέπει αὐτός που προσήλθεν εἰς τὸν ἀσκητικὸν βίον, τότε μόνον νὰ
ενδύεται τὸ Μοναχικὸν ἔνδυμα, αφοῦ ἐκγυμνασθῇ ἀρκετὰ εἰς τὰς ἀρετάς καὶ ὅτι τὸ
Μοναχικὸν σχῆμα εἶναι τίμιον, ψυχωφελές καὶ σωτήριον.*

Α'. Εν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἰωαννικίου

ΤΩ θαυμαστῷ Ἰωαννικίῳ, ἔτος ἤδη δωδέκατόν τῃς ἐν τῇ ἐρήμῳ διατριβῆς ἡνύετο,
καὶ πρόρρησις αὐτῷ ἄνωθεν ἦκει ἐκεῖθεν μὲν ἀναζεῦξαι, ἐν τῷ Ἑριστῇ δὲ καλουμένο
ἀσκητηρίῳ σκηνώσαι, καὶ τὸ τῶν Μοναχῶν ἔνδυμα περιθέσθαι" (ἐτι γὰρ τῶν μεγάλων
ἀγώνων τοῦ Μοναχικοῦ σχήματος τὰ προλαβόντα, καὶ πὲρ τοιαῦτα ὄντα καὶ τηλικάυτα,
προγυμνάσματα ἦν): θέρους τοίνυν τὸ προρρηθὲν ἀσκητήριον καταλαμβάνει, καὶ τὰ τῆς
ἀποκαλύψεως Στεφάνη τῇ τῶν ἐν αὐτῷ Μοναχῶν ἀφηγουμένῳ πιστεύει καὶ δέ, τῇ
ὑστεραία μηδὲν μελήσας, εὐχᾶς τὴν αὐτὴν καὶ ἱερολογίας τὰς συνήθεις ἐπιλέγει, καὶ
στολὴν τὴν μοναχικὴν ἀμφιέννυσι. Τὸ τοιοῦτον τοιγαροῦν τῶν Μοναχῶν σχῆμα ἐνδὺς
καὶ μονάζων καὶ πρὸ τοῦ σχήματος, ἐξ ἀγώνων πρὸς ἀγῶνας ἀπεδύσατο μερίζοντας, καὶ
εἰς τραχυτέραν ἐπέδωκεν ἄσκησιν.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ὁ θαυμαστός Ἰωαννίκιος διέτρεχε τὸ δωδέκατον ἔτος τῆς διαμονῆς του εἰς
τὴν ἐρημον, φθάνει εἰς αὐτὸν προφητεία ἀπὸ τοῦ οὐρανό, διὰ τῆς ὁποίας ἐκαλεῖτο
νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τοῦ τόπον ἐκεῖνον καὶ νὰ στήσῃ τὴν καλύβην του εἰς τὸ ἀσκητήριον
τῆς Ἑριστῆς, συγχρόνως δὲ νὰ φορέσῃ καὶ τὸ Μοναχικὸν ἔνδυμα (διότι ἀκόμη
ἐπεδίδετο εἰς τοὺς πρὸ τοῦ Μοναχικοῦ σχήματος μεγάλους ἀγῶνας, ἀν καὶ ἦσαν οἱ
τοιούτοι ἀγῶνες τοῦ προγυμνάσματα τόσο ἀξιόλογα καὶ μεγάλα).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Να γινόμεσθε μοναχοί μόνο αφού προκόψουμε στην αρετή)

Κατά το θέρος λοιπόν φθάνει εις το υποδειχθέν υπό του Θεού ασκητήριον και εμπιστεύεται εις τον Στέφανον, τον ηγούμενον τών εκεί Μοναχών, τα αποκαλυφθέντα εις αυτόν υπό του Θεού. Ο Στέφανος, χωρίς να αμελήση καθόλου, τον ενδύει την επομένην ημέραν με το Μοναχικόν ένδυμα, αφού έψαλε τας συνήθεις ευχές και ιερολογίας της κουράς του Μοναχού. Αφού λοιπόν ενεδύθη το σχήμα των Μοναχών, ο μονάζων και πρό του σχήματος, απεδύθη εις μεγαλυτέρους, από τους προηγουμένους, αγώνας και επεδόθη εις σκληροτέραν άσκησιν.

Β'. Εν τω βίω του Οσίου Αλυπίου

ΤΟΝ Μέγας Άλύπιον τής φήμης έκδηλον πανταχοῦ ποιούσης, πολλοί πρὸς μετάνοιαν άνεκαλοῦντο ψυχαι οὐκ άνδρῶν μόνον, αλλά και γυναικών. Έπει οὖν οὐκ έναριθμητοί ήσαν, οἴκους δύο άλλήλων διεστώτας άνίστησιν, έν οἷς τὰ έκατέρας φύσεως σώματα διαιρεῖ (οὐδὲ γάρ αν εἶποιμι και τὰ πνεύματα) , κανόνα και έντολην ταῖς όσίαις δούς, άρρένων όψει μήτ' αὐτᾶς όφθῆναι, μήτ' ιδεῖν πώποτε αἷς οὕτω τῆς έντολῆς έμέλησε ταύτης, ως τὲ και προτραπέ, αὐταῖς πολλάκις πρὸς τοῦ “Όσίου, κατὰ τινὰ δὴ περίστασιν, ή και ζωῆς άπόγνωσιν, όφθῆναι τοῖς κατὰ σάρκα γεννησαμένοις, αἱ δὲ οὐχ εἶλοντο, Πατρός έντολῆν ισχυροτέραν και φυσικῆς ανάγκης δείξαι βουλόμεναι.

Ταύταις οὖν ή τοῦ Όσίου Μήτηρ έτύγχανε συναυλιζομένη και τὸν μὲν αὐτὸν ταῖς άλλαις μετῆει κανόνα, κοινωνῆσαι δὲ και τοῦ σχήματος οὐκ έπέιθετο, και πὲρ θαυμαστῇ τις οὕσα τὴν άρετήν, ως έν άλλοις ό λόγος έδήλωσεν, αλλά και πολλά πολλάκις τοῦ παιδὸς άξιούντος άνήκοος ήν, ταυτὸν εἶναι λέγουσα τὴν Διάκονον τῇ Μοναστρία. Αλλά θεῖον τί ένύπνιον οὕτως αὐτὴν παραχρῆμα καταπειθῇ ποιεῖ, ως και δέησιν τοῦτο πρὸς τὸν παῖδα θέσθαι θερμῆν.

Έδοξε γοῦν έν ὕπνου συνωδίας τινὸς άρμονίου τῶν ιερῶν τούτων γυναικῶν ψαλλουσῶν άκούειν· εἶτα ήσθεῖσα τῷ πνεύματι, βουληθῆναι τὸν οἶκον εισδραμεῖν, ένθα αἱ χοροστασίαι αὗται, και μίαν και τὴν αὐτὴν τῶν ᾄδουσων εκείνων γενέσθαι: μὴ άνεθῆναι δὲ παρὰ τοῦ τὴν εἴσοδος έπιτετραμμένου, οὐκ έξὸν εἶναι λέγοντος ταῖς παιδίσκαις συνάπτεσθαι τοῦ Θεοῦ τὴν μὴ τοῦ αὐτοῦ μετέχουσιν σχήματος. Πρὸς ταῦτα εκείνη δῆθεν αἰσχυνθεῖσα, και θορύβου μεστῇ γενομένη, τοῦ ὕπνου λύεται αὐτίκα δὲ τῷ Άγίῳ προσελθοῦσα τὴν όψιν τὲ διηγείτο, και ισχυρῶς ἤξιου τυχεῖν, δ πρότερον μετ' ἴσης άπηγόρευε τῆς ένστάσεως και τὸ λοιπὸν κοινοῦσα ήν και τοῦ σχήματος, αἷς τοῖς άλλοις πάσιν εἶχεν όμοίως ή και πολλά δικαιοσύνης γεννήματα σπείρασα, νῦν τῶν άφθαρτων ήδέως απολαύει καρπῶν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Να γινόμεσθε μοναχοί μόνο αφού προκόψουμε στην αρετή)

Ερμηνεία

Η ΦΗΜΗ είχε καταστήσει παντού γνωστόν τον Μέγαν Αλύπιον και δι' αυτό τον έπεσκέπτοντο πολλοί, όχι μόνον άνδρες, αλλά και γυναίκες, αποφασισμένοι να ακολουθήσουν την οδόν της μετανοίας.

Επειδή λοιπόν δεν ήσαν ολίγοι οι προσελθόντες, οικοδομεί δύο οικήματα, μακράν το ένα από το άλλο, εις τα οποία μοιράζει τα διαφορετικής φύσεως σώματα, χωριστά δηλαδή τους άνδρας από τις γυναίκας (όχι όμως και τα πνεύματα των ασκουμένων). Εις τας ασκουμένας γυναίκας έδωσε κανόνα και εντολήν να μη εμφανισθούν ποτέ ενώπιον άνδρών, αλλ' ούτε και αύται να δουν άνδρας τόσον δε πολύ επρόσεξαν και εσεβάσθησαν την εντολήν αι όσαι εκείναι γυναίκες, ώστε καίτοι ο ίδιος ο Όσιος τας προέτρεψε πολλάκις να εμφανισθούν εις τους γονείς των, λόγω εκτάκτου περιστάσεως ή και θανάτου, εκείναι δεν εδέχθησαν, θέλουσαι ούτω να αποδείξουν την εντολήν του πνευματικού των Πατρός ισχυροτέραν και από αυτήν ακόμη την φυσικήν ανάγκην.

Μεταξύ αυτών των οσίων γυναικών διέμενε και η μήτηρ του οσίου Αλυπίου· αυτή λοιπόν αν και εφήρμοζε τον ίδιον κανόνα, όπως και αι άλλαι, εν τούτοις δεν επείθετο να λάβη το μοναχικόν σχήμα, αν και βεβαίως ήτο αξιοθαύμαστος η αρετή της, όπως ελέχθη εις άλλην περίπτωσιν παρήκουε δε συνεχώς εις τας πολλές και επιμόνους αξιώσεις του υιού της ισχυριζομένη ότι είναι το ίδιον πράγμα εις το Μοναστήριον η υπηρέτρια με την Μοναχήν.

Κάποιο όμως θεϊκόν όνειρον την έκαμε να υπακούση αμέσως εις την εντολήν, ώστε εκείνη πλέον να παρακαλώ περί τούτου θερμώς τον υιόν της. Της εφάνη δηλαδή, κατά το αποκαλυπτικόν αυτό όνειρον, ότι ήκουε να ψάλλουν αι ιεραι αυται γυναίκες μίαν αρμονικήν ψαλμωδίαν· τόσον δε ηυχαριστήθη από την ψαλμωδίαν αυτήν, ώστε ηθέλησε να εισέλθη εις το δωμάτιον, όπου ελάμβανε χώραν η θαυμαστή εκείνη χοροστασία, και να ενωθή και αυτή με τάς, ψαλλούσας εκείνας γυναίκας. Ενώ δε εκινείτο διά να εισέλθη, την ημπόδισεν ο φρουρός.

- Δεν επιτρέπεται – της είπε – να επικοινωνή με τας δούλας του Θεού, εκείνη που δεν φέρει το ίδιον με αυτάς σχήμα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Να γινόμεσθε μοναχοί μόνο αφού προκόψουμε στην αρετή)

Η μήτηρ του Οσίου, μετά το όραμα αυτό, έντράπηκε και εταράχθη αμέσως δε εξύπνησε και χωρίς αναβολήν τρέχει προς τον Άγιον, του διηγήθη το όνειρον και εζητεί επιμόνως να λάβη εκείνο που προηγουμένως με την ιδίαν έντασιν ηρνείτο.

Ούτω πλέον μετείχε και του ιδίου σχήματος με τας άλλας, με τας οποίας προ πολλού ωμοιάζεν η ζωή της και η άσκησης της αφού δε έσπειρε πολλά φυτά αρετής, απολαμβάνει τώρα με ευφροσύνην εις τον ουρανόν τους αφθάρτους καρπούς.

Γ'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΙΠΕ γέρων· πιστεύσατε μοί, τέκνα, λέγονται, ότι καθόσον μέγας έπαινος και μεγάλη δόξα Βασιλεΐ άποτασσομένη και γινομένη Μοναχῶ, κατά τοσούτον μεγάλη αισχύνη έ στο Μοναχά έ ὥ ντι τὸ σχῆμα και γινομένῳ Βασιλει έπειδῇ τὰ νοητά των αισθητῶν ασυγκρίτως έστι τιμιώτερα.

2. Έγένετο τῖς μέγας διορατικὸς γέρων, και διεβεβαιώσατο οὔτως ότι την δύναμιν, ἦν εἶδαν ἐπὶ τοῦ φωτισμάτος έστωσαν, την αὐτήν εἶδον και ἐπὶ τοῦ ένδύματος τοῦ Μοναχοῦ, όταν λαμβάνη τὸ σχῆμα.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Γέρων είπε: Τέκνα, πιστεύσατέ με όταν σας λέγω, ότι όσον μεγάλος έπαινος και δόξα ανήκουν εις ένα Βασιλέα, που εγκαταλείπει την Βασιλείαν και γίνεται Μοναχός, άλλη τόσον μεγάλη εντροπή είναι διά τον Μοναχόν, που περιφρονεί το μοναχικόν σχήμα και γίνεται Βασιλεύς και τούτο διότι τα νοητά είναι ασυγκρίτως πολυτιμότερα από τα αισθητά.

2. Υπήρχε κάποτε ένας μεγάλος διορατικός γέρων, ο οποίος διεβεβαίωνεν, ότι, την δύναμιν της (Χάριτος), που είδα να ίσταται πλησίον του βαπτιζομένου κατά την ώραν του βαπτίσματος, την είδα και κατά την ώραν, που λαμβάνει ο Μοναχός το αγγελικόν σχήμα.

Δ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, μη ὀλιγῶρει περὶ τοῦ χρόνου τοῦ λαβεῖν σὲ τὸ σχῆμα τισὶ γάρ ὁ έχθρὸς ὑποβάλλει ἐπιθυμίαν ἄλογον, τοῦ παρὰ τὸν καιρὸν ἀξιωθῆναι τοῦ σχήματος σὺ δέ,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Να γινόμεσθε μοναχοί μόνο αφού προκόψουμε στην αρετή)

ἀγαπητέ, ὡς τῷ Θεῷ ἀρέσαι σπουδάζων, μακροθύμησον καὶ ἄκουσον τοῦ Ἀποστόλου λέγοντας «ἐὰν καὶ δύνῃ ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι τῇ δουλείᾳ» ἐμβλεψε δὲ καὶ εἰς τὰς ἀρχαίας γενεᾶς καὶ ἶδε, ὅτι οἱ Ὁἱ Ἅγιοι πάντες διὰ τῆς μακροθυμίας καὶ ὑπομονῆς ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, καὶ παρακάλει ἑαυτὸν καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ὅπως συγκληρονόμος αὐτοὺς εὕρεθῇς ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

Αναλόγισαι γὰρ ὅτι ὁ Πατριάρχης Ἰακώβ οὐχὶ διὰ τὴν Ραχὴλ ἔτη δεκατέσσαρα ἐδούλευσε Λάβαν τῇ Σύρῃ ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ ἐν τῷ καύσωνᾳ τῆς ἡμέρας καὶ τῷ παγετῷ τῆς νυκτός· Ὁμοίως δὲ καὶ Ἰωσήφ ὁ ἡγαπημένος οὐκ ἔτη ἱκανὰ ἐδούλευσεν ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ· καὶ γὰρ γέγραπται· «ἦν Ἰωσήφ ἐτῶν δεκαεπτὰ, ποιμαίνων τὰ πρόβατα μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ» εἶτα πάλιν λέγει· «καὶ ἦν Ἰωσήφ ἐτῶν τριάκοντα ὅτε ἔστη ἐνώπιον Φαραώ». Καὶ Μωϋσῆς δὲ ὁ θεράπων Κυρίου, τεσσαράκοντα ἔτη παρώκησεν ἐν γῇ Μαδιάμ καὶ υἱοὶ Ἰσραὴλ διὰ τεσσαράκοντα ἐτῶν εἰσῆλθον εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας πρὸ δὲ τούτων πάντων ἶδε τὸν Ἀβραὰμ μετὰ πόσα ἔτη τὴν ἐπαγγελίαν ἐκομίσατο καὶ πάντες δὲ οἱ Ὁἱ Ἅγιοι μακροθυμήσαντες, τῶν ἐπαγγελμένων ἐπέτυχον. Καὶ αὐτὸς οὖν ὑπομεινον ἐν ταπεινώσει τὸν Κύριον, καὶ ἐν καιρῷ εὐθέτω ὑψώσει σε, καὶ ἔξοισει ὡς φῶς τὴν δικαιοσύνην σου καὶ τὸ κρῖμα σου, ὡς μεσημβρίαν.

Εἰ δὲ ἡξιωθῇς τοῦ Ἁγίου ἐνδύματος τοῦ Μοναχοῦ, μὴ ἐπαίρου κατὰ τῶν ὑπομενόντων εἰς τὸ ἐπιὸν ἔτος οὐ γὰρ τὸ οἶσθαι τινὰ πρῶτον εἶναι ἔστιν ἀρετὴ, ἀλλὰ τὸ ὑπομεῖναι ἄχρι τέλους. Μὴ οὖν λαβὼν τὸ σχῆμα εἵπης ἐν σεαυτῷ ἃ πηλλάγην νῦν τῶν ἀμαρτιῶν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ νῦν πλεῖον πόνησον εἰς τὰς ἀρετὰς, ἵνα μὴ σεαυτὸν τὰ μέγιστα ζημιώσης. Ἀχρι γὰρ τοῦ παρόντος πολλάκις καὶ ἐξ ἀνάγκης τοῦ μειζοτέρου, οὐκ ἡμέλησας τῆς σεαυτοῦ σωτηρίας ἄχρι τοῦ νῦν, ἐν τῷ ἐξωτέρῳ θόλῳ ἦς· νυνὶ δὲ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ θόλῳ εἰσελήλυθας.

Ἀπὸ τοῦ νῦν φανήσεται ἀκριβῶς ποίαν ὁδὸν ἐπιποθεῖς τὴν πλατείας καὶ εὐρύχωρον τὴν ἀπάγουσαν εἰς τὴν ἀπώλειαν, ἢ τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην τὴν ἀπάγουσαν εἰς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Μὴ οὖν ἀμελήσης σεαυτοῦ, ἵνα μὴ ἀπολέσης καὶ ἃ ἐκοπίσας μήποτε δὲ θελήσης ἐξελθεῖν τοῦ κελλίου, ἄνευ καταγωγτίου, ἥγουν μανδύου, κὰν τὸ ἔργον λίαν ἢ κατεπεῖγον, ἀλλὰ τοῦτο περιθέμενος σεαυτῷ, οὕτως ἐξέρχου εὐσχημοσύνην γὰρ σοὶ παρέχει τὸ γὰρ γυμνῷ τὸ λευίτων, εἴτε τὰ κολοβία νεανιευόμενον περιπατεῖν, αἰσχρὸν ἐστὶ τὸ Μοναχὰ γέγραπται γὰρ «ζῶσαι καὶ ὑποδησαι τὰ σανδάλια σου καὶ περιβαλοὺ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ ἀκολουθεῖ μοί».

Ερμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Να γινόμαστε μοναχοί μόνο αφού προκόψουμε στην αρετή)

ΑΔΕΛΦΕ, μη ανυπομονής να λάβης το αγγελικόν σχήμα διότι ο εχθρός εμπνέει εις μερικούς την παράλογον επιθυμίαν να αξιωθούν του Μοναχικού σχήματος όταν δεν είναι ακόμη κατάλληλος ο καιρός (λόγω ηλικίας). Συ όμως, αγαπητέ, εφ' όσον θέλεις να αρέσης εις τον Θεόν, μακροθύμησε και άκουσε τον Απόστολον, που λέγει: «άν και ήμπορης να γίνης ελεύθερος, να προτιμήσης μάλλον την δουλείαν» (Α' Κορ. ζ', 21). Ρίψε δε το βλέμμα σου και εις τας περασμένας γενεάς και ιδε ότι όλοι οι Άγιοι με την μακροθυμίαν και την υπομονήν έλαβον υποσχέσεις παρά του Θεού, και να παρακινής καθημερινώς τον εαυτόν σου, να εύρεθής, κάποτε, εις την Βασιλείαν των ουρανών συγκληρονόμος με αυτούς.

Σκέπτεσαι δηλαδή, ότι ο Πατριάρχης Ιακώβ ειργάσθη ως δούλος εις την Μεσοποταμίαν, επί δεκατέσσαρα έτη, πλησίον του Λάβαν του Σύρου, υπομένων την ζέστης της ημέρας και την παγωνιάν της νυκτός διά την Ραχαήλ; Καθ' όμοιον τρόπον δεν παρέμεινεν ως δούλος εις ξένην χώραν επί αρκετά έτη και ο ηγαπημένος Ιωσήφ; Σχετικώς λέγει η Αγία Γραφή: «ήτο ο Ιωσήφ δεκαεπτά ετών, όταν έβοσκε τα πρόβατα με τους αδελφούς του» και εν συνεχεία λέγει: «και ήτο ο Ιωσήφ τριάντα ετών, όταν παρουσιάσθη εμπρός εις τον Φαραώ». Και ο Μωϋσής δε και υπηρέτης του Κυρίου έμεινεν ως πρόσφυξ εις την γην Μαδιάμ σαράντα χρόνους. Και οι Εβραίοι μετά πορείαν σαράντα ετών εισήλθον εις την γήν της επαγγελίας. Πριν από όλους αυτούς ιδε τον Αβραάμ μετά από πόσα έτη έλαβεν από τον Θεόν τα υποσχεθέντα. Και γενικώς, όλοι οι Άγιοι δι' άγογγύστου αναμονής εκέρδισαν τας θεϊκάς υποσχέσεις και συ λοιπόν υπόμεινε, με ταπεινώσιν, τον Κύριον, και θα σε υψώση, όταν έλθη η κατάλληλος ευκαιρία και θα παρουσιάση ως φώς την αρετήν σου και η κρίσις διά σε θα λάμψη όπως το μεσημέρι ο ήλιος.

Αν, πάλιν, ήξιώθης να δεχθής το άγιον ένδυμα του Μοναχού, μη υπερηφανεύεσαι εις βάρος εκείνων που παρέμειναν να γίνουν μεγαλόσχημοι κατά το επόμενον έτος· διότι δεν είναι αρετή το να νομίζη κανείς πως είναι πρώτος, αλλά το να υπομείνη τους πειρασμούς μέχρι τέλους. Μη είπης λοιπόν εις τον εαυτόν σου, όταν θα λάβης το μοναχικόν σχήμα: τώρα εγώ έχω απαλλαγή από την αμαρτίαν προτιμότερον θα είναι να κοπιάσης, από την στιγμήν αυτήν, περισσότερον διά τάς αρετάς, διά να μη ζημιώσης υπερβολικά τον εαυτόν σου. Διότι μέχρι τώρα πολλάκις και από επιθυμίαν του μεγαλυτέρου σχήματος δεν ήμέλησες δια την σωτηρίαν σου μέχρι τώρα ήσουν εις τον εξωτερικός θόλον τώρα όμως εισήλθες εις τον εσωτερικός θόλον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Να γινόμαστε μοναχοί μόνο αφού προκόψουμε στην αρετή)

Από τώρα θα φανή ακριβώς ποίαν οδόν ποθείς ισχυρώς την ευρύχωρον και πλατείαν, που οδηγεί εις την απώλειαν, ή την στενών και κοπιαστικών, που οδηγεί εις την αιώνιον ζωήν. Μή αμελήσης λοιπόν διά την ψυχήν σου, διά να μη χάσης και εκείνα, διά τα οποία εκοπίασες. Ποτέ δε να μη θελήσης να εξέλθης από το κελλίον σου, χωρίς το κατανώτιον, δηλαδή τον μανδύαν, έστω και εάν πρόκειται για κάποιαν βιαστικήν έργασίαν· αλλά ρίψε το επάνω σου και έτσι να εξέρχεσαι. Διότι το να περιπατη γυμνός με το ζωστικόν είτε με το κολόβιον ως νεαρός, είναι αισχρόν δι' ένα Μοναχόν. Είναι, κάπου μάλιστα, γραμμένον· «βάλε την ζώνην σου, φόρεσε τα υποδήματά σου, ενδύσου το ιμάτιόν σου και ακολούθησέ με».

Ε'. Του 'Αββά Ησαΐου

ΕΙ μὴ πρότερον ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐθεράπευσε πάντα τα πάθη τοῦ ἀνθρώπου, δι' ὧν ἐπεδήμησεν, οὐκ ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸν σταυρὸς πρὶν ἢ γὰρ ἔλθεῖν τὸν Κύριον ἐν σαρκί, ἦν ὁ ἄνθρωπος τυφλὸς καὶ ἄλαλος καὶ παραλυτικὸς καὶ κωφός, λεπρὸς καὶ χωλός, καὶ θανατωθεὶς ἐν πάσαις ταῖς παραφύσεσιν. "Ὅτε δὲ ἐποίησε τὸ ἔλεος καὶ ἐπεδήμησε δι' ἡμᾶς, ἤγειρε τὸν νεκρὸς καὶ ἐποίησε τὸν χωλὸν περιπατῆσαι, καὶ τὸν τυφλὸν ἀναβλέψαι, καὶ τὸν ἄλαλον λαλῆσαι, καὶ τὸν κωφὸν ἀκούσαι, καὶ ἀνέστησε τὸν ἄνθρωπον καινόν, πάσης ἀσθενείας ἐλεύθερος καὶ τότε ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸν Σταυρόν. Καὶ ἐκρέμασαν σὺν αὐτῷ δύο ληστᾶς καὶ ὁ μὲν ἐκ δεξιῶν ἔδοξαζεν αὐτὸν καὶ παρεκάλει λέγων· «μνήσθητί μου, Κύριε, ἐν τῇ Βασιλείᾳ σου» καὶ δὲ ἐξ εὐωνύμων ἔβλασφημεῖ αὐτόν, δηλοῦντος τοῦ λόγου, ὅτι πρὶν ὁ νοῦς αὐτοῦ ἀνανήψῃ ἐκ τῆς ἀμελείας, μετὰ τῆς ἔχθρας ἐστίν.

Ἐὰν δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀναστήσῃ αὐτὸν ἐκ τοῦς ἀμελείας αὐτοῦ, καὶ δώσῃ αὐτὴ ἀναβλέψαι καὶ διακρίναι πάντα, οὕτω δυνήσεται ἀναβῆναι ἐπὶ τὸν σταυρὸν τότε ἢ ἔχθρα βλασφημοῦσα διαμένει ἐν ῥήμασι βαρέσιν, ἐλπίζουσα ὅτι ὁ νοῦς χαυνωθεὶς ἀποστήσεται τοῦ κόπου καὶ ἐπιστρέψει πάλιν εἰς τὴν ἀμέλειαν τοῦτό ἐστι τὸ τῶν δύο ληστῶν, οὓς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐχώρισέ της πρὸς ἀλλήλους φιλίας" ὧν καὶ εἰς ὀνειδίζεν αὐτόν, προσδοκῶν, ὡς εἶπον, ἴσως ἀποστήσαι αὐτόν τῆς ἐλπίδος καὶ δὲ ἄλλος ὑπέμεινε παρακαλῶν, ἕως ἤκουσε «σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ» καὶ φαγῶν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς.

Ερμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Να γινόμαστε μοναχοί μόνο αφού προκόψουμε στην αρετή)

ΠΡΙΝ να θεραπεύση ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός τα πάθη του ανθρώπου, δια τον οποίον ήλθεν εις τον κόσμον, δεν θα ανήρχετο επάνω εις τον Σταυρόν. Διότι προτού να έλθῃ ο Κύριος εις τον κόσμον ως ένσαρκος, ο άνθρωπος ήτο τυφλός και άλαλος και παράλυτος, και κωφός, λεπρός και κουτσοσ και θανατωμένος εξ ολοκλήρου από τας αμαρτίας. Όταν όμως μας ευσπλαγχνίσθη και ήλθεν εις τον κόσμον δι' ημάς, ανέστησε τον νεκρόν και έκαμε τον κουτσον να περιπατήσῃ, και τον τυφλόν να αναβλέψῃ, και τον άλαλον να λαλήσῃ, και τον κωφόν να ακούσῃ, και ανέστησε τον άνθρωπον νέον, απηλλαγμένος από κάθε ασθένειαν και τότε ανήλθεν εις τον Σταυρόν,

Και εκρέμασαν μαζί του δύο ληστές και εκείνος που εκρεμάσθη εις τα δεξιὰ Του, τον έδόξαζε και τον παρεκάλει «ενθυμήσου με, Κύριε, εις την Βασιλείαν Σου» ενώ ο εξ αριστερών τον έβλασφήμει ο λόγος φανερώνει, ότι πριν ανανήψῃ ο νους από την αμέλειαν, ευρίσκεται με την έχθραν.

Μόνον δε εάν ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός αναστήσῃ τον νούν από την αμέλειάν του, και του δώσῃ την δύναμιν να αναβλέψῃ και να διακρίνῃ όλα, θα ήμπορέσῃ έτσι να αναβῇ επάνω εις τον σταυρόν της αυταπαρνήσεως.

Τότε η έχθρα, που βλασφημεί όπως ο αγνώμων ληστής, εκδηλώνεται εις λόγους βαρείς, ελπίζουσα πως ο νούς θα αποκάμῃ θα παραιτηθῇ από τον κόπον της ασκήσεως και θα επιστρέψῃ πάλιν εις την αμέλειαν. Αύτῃ είναι η συμβολική σημασία των δύο ληστών, τους οποίους ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός διεχώρισεν από την μεταξύ των φιλίαν και από τους οποίους ο μεν ένας ενέπαιζε τον Ιησούν, αναμένων, όπως ανέφερα προηγουμένως, μήπως τον απομακρύνῃ από την ελπίδα, ενώ ο άλλος υπέμεινε να παρακαλή, μέχρις ότου ήκουσε «σήμερον μαζί μου θα είσαι εις τον Παράδεισον»· οπότεν ήξιώθη να δοκιμάσῃ από το ξύλον της αιωνίου ζωής.

ΣΤ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΙΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Διόσκορος ἀδελφοί, χάριτι Θεοῦ ἐλάβομεν τὸ "Ἅγιον σχῆμα, καὶ τοσούτον ἤδη χρόνον φοροῦμεν αὐτό. Σπουδάσωμεν οὖν ἓνα εὐρεθῶμεν καὶ ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἀνάγκης ἔχοντες τὸ ἔνδυμα τοῦ γάμου" ἐὰν γὰρ φορέσωμεν ἡμῶν· τὸ οὐράνιον ἔνδυμα, οὐκ ἂν φανῶμεν γυμνοὶ ἐὰν δὲ μὴ εὐρεθῶμεν φοροῦντες αὐτό, τί ποιήσομεν, ἀδελφοί καὶ πάντως ἀκούσομεν καὶ ἡμεῖς τὴν φωνὴν ἐκείνην τὴν λέγουσαν «ἐκβάλετε τούτους εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων».

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Να γινόμαστε μοναχοί μόνο αφού προκόψουμε στην αρετή)

""Ω τῆς μεταμελείας τῆς μελλούσης ἡμῖν προσγίνεσθαι! ὦ τῆς αἰσχύνης, καὶ τῆς ἀφορήτου λύπης τῆς ἐσομένης ἡμῖν, ἡνίκα ἴδωμεν τοὺς μὲν Πατέρας ἡμῶν εἰς τὴν τῶν οὐρανῶν Βασιλείαν ἀρπαζομένους, ἡμᾶς δὲ ἑαυτοὺς ὑπὸ τῶν τιμωρητικῶν ἀγγέλων ἐκβαλλομένους εἰς τὸ ἐξώτερον σκότος καὶ τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Διόσκορος εἶπεν ἀδελφοί, με τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ ελάβομεν τὸ ἅγιον σχῆμα καὶ ἤδη τόσον χρόνον το φορούμεν. Ἀς φροντίσωμεν λοιπὸν νὰ ευρεθῶμεν καὶ κατὰ τὴν ὥραν τῆς κρίσεως ἐνδεδυμένοι καὶ με τὸ ἔνδυμα τοῦ γάμου· διότι εἰάν φορέσωμεν τὸ οὐράνιον ἔνδυμά μας, δὲν θὰ φανώμεν γυμνοί: εἰάν ὅμως ευρεθῶμεν τὴν στιγμὴν ἐκείνην νὰ μὴ το φορώμεν, τι θὰ κάμωμεν, ἀδελφοί; Ὅπωςδήποτε θὰ ἀκούσωμεν καὶ ἡμεῖς τὴν φωνὴν ἐκείνην νὰ μᾶς λέγῃ: «οδηγήσατε αὐτοὺς εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον ἐκεῖ θὰ εἶναι ὁ θρήνος καὶ ὁ τριγμός των οδόντων».

Ἀλλοίμονον! Πόσον θὰ μετανοήσωμεν τότε ἀνωφελῶς διὰ τὴν ἀμέλειάν μας! Πόσῃ ἐντροπῇ καὶ ἀνυπόφορον λύπῃ θὰ αἰσθανώμεθα, ὅταν ἴδωμεν τοὺς μὲν Πατέρας μας νὰ ἀρπάζωνται εἰς τὴν οὐράνιον Βασιλείαν, τοὺς ἑαυτοὺς μας δὲ νὰ οδηγούνται ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους τῆς τιμωρίας εἰς τὸ φοβερὸν σκότος καὶ τὸ αἰώνιον πῦρ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ΄ (Να ζούμε σύμφωνα με το σχήμα μας)

Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ τὸν πιστόν, τὸν πρόποντα βίον τῷ σχήματι ἐπιδείκνυσθαι· ὁ γὰρ μὴ κατὰ τὸ σχῆμα πολιτευόμενος οὐ πιστός καὶ ὅτι οὐκ ἐκ τοῦ χρόνου, ἀλλ' ἐκ τοῦ τρόπου τὸ κατὰ Θεὸν γήρας χαρακτηρίζεται.

Περὶ τοῦ ὅτι πρέπει ὁ πιστός να παρουσιάζῃ τὸν τρόπον τοῦ βίου, που ἀρμόζει εἰς τὸ σχῆμα τοῦ· διότι ἐκεῖνος, που δεν ζή σύμφωνα με τὸ σχῆμα τοῦ, δεν εἶναι πιστός· ἐπίσης τὸ κατὰ Θεὸν γήρας δεν χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸν χρόνον, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν τρόπον με τὸν ὁποῖον ζῇ ὁ ἄνθρωπος

Α'. Εν τῷ βίῳ τῆς Αγίας Συγκλητικῆς

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητική, ὅτι δέον ἡμᾶς μὴ ἐπιπόλαιον ποιείσθαι τῆς ψυχῆς τὴν θεραπείας, ἀλλ' ὅλην αὐτὴν διόλου κοσμεῖν, μάλιστα τοῦ βάθους μὴ ἀμελησάσας. Τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς περιεῖλωμεν; συναφέλωμεν αὐταῖς καὶ τοὺς ἐν τῇ νοητῇ κεφαλῇ σκόλοπας, ἥγουν τὴν ψυχὴν τὸ μὲν γὰρ τρίχωμα ἡμῶν ἦν καὶ κατὰ τὸν βίον κόσμος, οἶον τιμαί, δόξαι, χρημάτων κτήσεις, λαμπραὶ ἐσθῆτες, λουτρῶν ἀνέσεις, βρωμάτων ἀπολαύσεις, καὶ αἱ λοιπαὶ φαντασίαι τοῦ κόσμου καὶ ἡδοναὶ ταῦτα δὲ διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν τριχῶν ἀποβάλλειν ἔδοξαμεν.

Μηκέτι οὖν ἐξ αὐτῶν τί ἐπιδειξώμεθα, ἵνα μὴ καὶ τοῖς δρῶσι σκανδάλου γενώμεθα αἷτια· ἕως μὲν γὰρ ἐν ταῖς αὐλαῖς τῶν κοσμικῶν πραγμάτων ἔσκεποντό τα θηρία, ἔδοκουν λανθάνειν νῦν δὲ γυμνωθέντα πάσιν εἰσὶν ἔκδηλα. Διὰ τοῦτο ἐν Παρθένῳ ἡ ἐν Μοναχῷ προφανὴ τυγχάνει καὶ τὰ εὐτελέστατα ἁμαρτήματα ὥς πὲρ γὰρ ἐν καθαρᾷ οἰκήματι τὸ εἰσελθὼν θηρίον, κὰν βραχύτατόν ἐστι, φανερόν πάσι γίνεται, οὕτω καὶ ἐφ' ἡμῶν" καὶ τὸ ἐλάχιστον πταῖσμα γνώριμον πάσιν ἐστὶν ἐν δὲ τοῖς κοσμικοῖς, ὥς πὲρ ἐν ἀκαθάρτοις σπηλαίοις, καὶ τὰ μέγιστα τῶν ἰοβόλων ἐμφωλεύοντα λανθάνει ὑπὸ τῆς συνεχοῦς ὕλης καλυπτόμενα.

Δέον οὖν ἡμᾶς ἀεὶ καθαίρειν τὸν οἶκον ἡμῶν τῆς ψυχῆς, καὶ περιβλέπεσθαι μὴ τί τῶν ψυχοφθόρων ζώυφιων ἐν τοῖς νοητοῖς παρεισέλθοι ταμείους, θυμῶν τε τὸν τόπον ἀεὶ τῷ ἁγίῳ θυμιάματι, τῇ προσευχῇ. Ὡς γὰρ τὰ ἰοβόλα ζῶα ὑπὸ τῆς ὁσμῆς τῶν δριμυτέρων φαρμάκων ἐλαύνονται, οὕτω λογισμὸν ρυπαρὸν εὐχὴ μετὰ νηστείας ἐκδιώκειν ἐφύκεν.

Ἐξορία ἑαυτας παρεδώκαμεν, τουτέστιν ἔξω των κοσμικῶν ὄρων γεγόναμεν οὐ τινὸς οὖν ἑαυτὰς ἐξεβάλομεν, τὰ ἐκείνου μηκέτι ζητήσωμεν ἐκεῖ δόξαν εἵχομεν, ὧδε ὀνειδισμόν ἐκεῖ δαψίλειαν τροφῶν, ἐνταῦθα καὶ ἄρτου ἔνδειαν ἐν τῷ κόσμῳ οἱ πταῖοντες καὶ μὴ βουλόμενοι, ἐν φυλακῇ βάλλονται καὶ ἡμεῖς διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν ἑαυτὸς φυλακίσωμεν, ἵνα τὸ ἐκούσιόν της γνώμης τῆς μελλούσης ἡμᾶς ἐλευθερώσῃ κολάσεως.

Ερμηνεία

Ἡ ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητική ἔλεγεν, ὅτι ἡμεῖς πρέπει να μὴ φροντίζωμεν επιπολαίως δια την σωτηρίαν της ψυχῆς μας, ἀλλὰ δι' ὅλων των πράξεών μας να την στολίζωμεν καί, προ παντός, να μὴ αμελῶμεν το βάθος. Αφηρέσαμεν κατὰ την μοναχικὴν κουράν τας τρίχας της κεφαλῆς μας; Ας φροντίσωμεν να αφαιρέσωμεν συγχρόνως καὶ τὰ ἀγκάθια της νοητῆς κεφαλῆς, δηλαδή της ψυχῆς. Διότι τὰ μαλλιά μας συμβολίζουν τον κοσμικὸν βίον, δηλαδή τας τιμάς, τας δόξας, την ἀπόκτησιν χρημάτων, τὰ λαμπρά φορέματα, τὰς ἀνέσεις των λουτρῶν, τὰς ἀπολαύσεις των φαγητῶν, καὶ ὅλας, ἐν γένει, τὰς ματαιοδοξίας καὶ τὰς ἡδονὰς του κόσμου. Ὅλα αὐτὰ ἐφάνημεν ὅτι τὰ ἀφηρέσαμεν δια της κουράς των μαλλιών μας.

Ἀπ' ἐδῶ λοιπόν καὶ εἰς το ἐξῆς ας μὴ παρουσιάζωμεν εἰς την ζωὴν μας κάτι ἀπὸ ὅλα αὐτά, διὰ να μὴ σκανδαλίζωμεν καὶ αὐτοὺς που μας βλέπουν. Διότι ἕως ὅτου τὰ θηρία αὐτὰ ἐσκεπάζοντο εἰς τὰς αὐλές των πραγμάτων του κόσμου, ἐδημιούργουν την ἐντύπωσιν ὅτι δὲν υπάρχουν τώρα ὁμως που ἀπεγυμνώθησαν, εἶναι ολοφάνερα εἰς ὅλους. Δι' αὐτὸν τον λόγον ἀκριβῶς καὶ εἰς την Παρθένον ἢ τον Μοναχὸν φαίνονται καθαρὰ καὶ τὰ πῖο ἀσήμαντα ἀμαρτήματα ὅπως ἀκριβῶς εἰς καθαρὰν οἰκίαν, ὅταν θα εἰσέλθῃ ἓνα ζῶον, γίνεται ἀμέσως ἀντιληπτὸν εἰς ὅλους, ὅσον μικρῶν καὶ εἰάν εἶναι, το ἴδιον συμβαίνει καὶ με ἡμᾶς καὶ το παραμικρότερον σφάλμα γίνεται εἰς ὅλους γνωστόν. Εἰς τοὺς κοσμικοὺς ὁμως δὲν συμβαίνει το ἴδιον, διότι οὗτοι ὁμοιάζουν με ἀκάθαρτα σπήλαια, ὅπου δὲν γίνονται ἀντιληπτὰ καὶ τὰ μεγαλύτερα ἀπὸ τὰ δηλητηριώδη ἐρπετά, που φωλιάζουν ἐντὸς αὐτῶν, διότι σκεπάζονται με την ὕλην που συνεχῶς ὑπάρχει μέσα εἰς αὐτά.

Πρέπει λοιπόν ἡμεῖς πάντοτε να καθαρίζωμεν τον οἶκον της ψυχῆς μας καὶ να ἐξετάζωμεν προσεκτικὰ ὁλόγυρά μας, μήπως τρυπώσῃ εἰς τὰ ἀδύτα του νοός μας κανένα ψυχοφθόρον ζώῳφιον καὶ να θυμιάζωμεν πάντοτε τον τόπον με ἅγιον θυμίαμα, δηλαδή με την προσευχήν. Διότι ὅπως τὰ φαρμακερὰ ζῶα ἐκδιώκονται με τὰ δραστικώτερα φάρμακα, ἔτσι εἶναι φυσικῶν καὶ ἡ προσευχή με την νηστείαν να

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ΄ (Να ζούμε σύμφωνα με το σχήμα μας)

εκδιώκουν τον αισχρόν λογισμόν. Αυτοεξωρίσθημεν, δηλαδή έβγήκαμεν έξω από τις συνθήκας της κοσμικής ζωής από όπου λοιπόν απεμακρύναμεν τον εαυτόν μας, με την θέλησίν μας, ποτε πλέον να μη ζητήσωμεν εκείνα που ανήκουν εις τον κόσμον. Εκεί είχομεν δόξαν, εδώ περιφρόνησιν· εκεί άφθονίαν τροφών, εδώ έλλειψιν και αυτού του άρτου: όσοι διαπράττουν αδικήματα εις τον κόσμον, ρίπτονται και παρά την θέλησίν των εις τας φυλακάς και ημείς λοιπόν ας αυτοφυλακισθώμεν τώρα διά τας αμαρτίας μας, ώστε να μας ελευθερώση από την μέλλουσαν κόλασιν η απόφασις την οποίαν ελάβαμεν με την ιδικήν μας προαίρεσιν.

Β'. Εν τω Γεροντικώ

ΗΡΩΤΗΘΗ γέρων όποιον δεῖ εἶναι τόν Μοναχῶν καὶ εἶπεν: ἐὰν ὡς κατ' ἐμέ, μόνος πρὸς μόνον, ἤγουν πρὸς μόνον τὸν θεὸν ἀποβλέπῃ.

2. Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθεὶς πάλιν τί δεῖ τὸν Μοναχῶν ποιεῖν, ἀπεκρίθη παντὸς ἀγαθοῦ ἐργασίας, καὶ παντὸς κακοῦ ἀποχήν.

3. Εἶπεν ὁ αὐτός, ὅτι αἰσχύνῃ ἐστὶ τοῦ Μοναχοῦ, ἐὰν ἐάσας τὰ ἑαυτοῦ ξενιτεύσῃ διὰ τὸν Θεόν, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς κόλασιν ἀπέλθῃ.

Ερμηνεία

ΗΡΩΤΗΘΗ, κάποτε, ένας Γέρων: Ὅποιος πρέπει να είναι ο Μοναχός;

– Κατά την γνώμην μου, απήντησε ο Γέρων, αν μόνος προς μόνον, δηλαδή αν αποβλέπῃ προς μόνον τον Θεόν.

2. Όταν πάλιν ο ίδιος ήρωτήθη τί πρέπει να κάνῃ ο Μοναχός, απήντησε να εργάζεται κάθε αγαθόν και να απέχη από κάθε κακόν.

3. Ο ίδιος Γέρων είπεν, ότι είναι εντροπή διά τον Μοναχόν εάν εγκαταλείψῃ τα πάντα και ξενιτευθῇ διά τόν Θεόν, και ἀπέλθῃ, κατόπιν όλων αυτών, εις την κόλασιν.

Γ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΜΟΝΑΧΟΝ οὐχ ἥ κουρά και ἡ περιβολή συνίστησιν, ἀλλ' ὁ οὐράνιος πόθος και ἡ ἔνθεος πολιτεία" ἐν τούτοις γάρ ὁ Μοναχός γνωρίζεται ὁμοίως δὲ και κοσμικὸν ἄνδρα οὐχ ἥ κόμη και ἡ ἐσθῆς δείκνυσιν, ἀλλ' ὁ κακὸς τρόπος, και τὸ κεχηγέναι πρὸς τὰς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ΄ (Να ζούμε σύμφωνα με το σχήμα μας)

κοσμικὲς καὶ ὑλώδεις ἐπιθυμίας ἐν τούτοις γὰρ ἡ ψυχὴ ἐναγῆς ἀποκαθίσταται. Ἐὰν ἀπετάξω τῷ κόσμῳ, ἐπιμελοῦ τοῦ ἔργου σου, ἵνα τοῦ ζητουμένου μαργαρίτου ἐπιτύχῃς τινὲς γὰρ ἀποταξάμενοι τῷ κόσμῳ, ἀνεχώρησαν οἱ μὲν στρατείας καταλείψαντες οἱ δὲ πλοῦτον διασκορπίσαντες ἔσχατον δέ, ἰδίῳ ἀχθέντες θελήματι, κατέπεσον οὐδὲν γὰρ χαλεπώτερον τοῦ κρατεῖσθαι τινὰ τὸ οἰκείῳ θελήματι καὶ τῇ ἐαυτοῦ συνέσει στοιχεῖν.

Οὗτοι οὖν, τῇ μὲν αὐθεντικῇ καὶ δημοσίᾳ πύλῃ ἔδοξαν ὑποχωρῆσαι τῶν τοῦ βίου πραγμάτων τῇ δὲ παραθύρῳ εὗρηνται ἐνδότερον" καὶ γὰρ καὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, μετὰ τὸ ἐξελθεῖν ἐκ τῆς σιδηρᾶς καμίνου, ἦτοι τῆς Αἰγύπτου καὶ διασωθῆναι διὰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, καὶ ἀπολαύσαι τῶν τοσούτων καὶ τηλικούτων δωρεῶν τοῦ Θεοῦ, θελήματι ἰδίῳ ἀχθέντες, εἰς τὴν ἡπειρον ἔναυαγῆσαν καὶ ἐκ τοῦ τοσούτου πλήθους τῶν ἡριθμημενων, ἦγουν τῶν ἐξήκοντα μυριάδων, δύο μόνοι εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ἐσώθησαν, Χάλες καὶ Ἰησοῦς καὶ τοῦ Ναυῆ, οἱ το λόγιον Κυρίου μὴ παραπικράγαντες, καὶ τὴν βουλὴν τοῦ ὑψίστου ὁσίως φυλάξαντες. "Ὡς πὲρ οὐκ ἔστι διὰ χρημάτων γράμματα ἢ τέχνην ὠνήσασθαι ἄνευ κόπου, οὕτως οὐκ ἔστι γενέσθαι Μοναχὸν δίχα ἐπιμελείας καὶ ἐπιμόνου ὑπομονῆς.

Νῆφε οὖν, ἀδελφέ, ὥς καλὸς στρατιώτης, καὶ μὴ ἀμέλει τοῦ δοθέντος σου χαρίσματος, μὴ πότε δι' ἀμφοτέρα κολασθῇς, ὥς ἀνθρώπους λυπήσας, τοὺς κατὰ σάρκα γονεῖς, καὶ τῷ θεῷ μὴ ἀρέσας ἀλλ' ἀγωνίζου, ὅπως καὶ οἱ δρῶντες σὲ δοξάσωσι τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ἀγαθῇ σου διαγωγῇ γέγραπται γὰρ «οἱ φοβούμενοι σὲ ὄψονται μὲ καὶ εὐφρανθήσονται» καὶ πάλιν «εἰρήνη πολλή τοις ἀγαπῶσι τὸν νόμον σου, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς σκάνδαλος». Εἰ γὰρ τὸν κόσμον κατέλιπες, καὶ τοὺς κατὰ σάρκα γονεῖς καὶ συγγενεῖς καὶ φίλους καὶ Πατρίδα καὶ πλοῦτον διὰ τὸν Κύριον, τί σοὶ τὸ ὄφελος ἐὰν πὲρ καὶ ὦδες ἐλθὼν τοῦ σωθῆναι τὰ ἐναντία πράττης; καὶ ἀμαρτάνεις μὲν ἐναντι Κυρίου, καὶ ἄργον τὸ ὄνομα τοῦ Μοναχοῦ παράκεισαι παρὰ δὲ τῶν ἀνθρώπων μακαρίζῃ, τῶν πότε γνωρίμων σου, λεγόντων μακάριος ὁ δεῖνα, ὅτι ἐμίσησε τὸν κόσμον τούτου καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀπάτης αὐτοῦ, καὶ οὐκέτι φροντίζει γηίνου τινὸς ἀνεχώρησε γὰρ καὶ γέγονε Μοναχὸς καὶ ἰδοὺ σὺ ὃ δὲ ἀμονάχως διάγεις.

Σκοπήσωμεν ποία αἰσχύνῃ καταλήψεται ἡμᾶς, ἐὰν πὲρ ὁ μακαρίζοντες νῦν ἡμᾶς προάξωσιν ἡμῶν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ ἐὰν οἱ νῦν προσκυνοῦντες ἡμᾶς καὶ λέγοντες «εὐξασθε ὑπὲρ τῶν ἀμαρτωλῶν, δοῦλοι Χριστοῦ», αὐτοὶ μὲν εὐρεθῶσιν ἐν ἀνέσει, ἡμεῖς δὲ ἐν στενοῦς διὰ τὰ πλημμελήματα ἡμῶν" οὐ γὰρ ἐπίσης ἐκείνους καὶ ἡμεῖς κριθησόμεθα «ὡ γὰρ ἐνεπιστεύθη, φησί, πολὺ, πολὺ καὶ ἀπαιτηθήσεται καὶ ὁ εἰδὼς τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου αὐτοῦ, καὶ μὴ ποιήσας αὐτό, δαρήσεται πολλὰς».

Διό, ἀγαπητέ, νήψωμεν παρακαλῶ, ὥς ἔτι καιρὸν ἔχομεν ἰδοὺ γὰρ τὸ στάδιον ἀνέφεται πᾶσι, καὶ ἡ ἀγωνοθέτης λέγει διὰ τοῦ Ἀποστόλου: «οὕτω τρέχετε ἕνα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ΄ (Να ζούμε σύμφωνα με το σχήμα μας)

καταλάβετε καὶ πᾶς ὁ ἀγωνιζόμενος, πάντα ἐγκρατεύεται» καὶ πάλιν φησὶν «οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τὰ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανούται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ». Ἐδελφέ, γίνωσκε ὅτι καὶ θέλων γενέσθαι Μοναχός, καὶ 86 ρὶν καὶ ἐξουδένωσιν καὶ ζημίαν οὐχ ὑποφέρων, οὐ δύναται γενέσθαι Μοναχός.

Ἀγαπητὲ ἀδελφέ, ἐὰν ἀποταξάμενος τῷ βίῳ γένῃ Μοναχός, νηφε, ὅτι πολλοὶ αἱ μεθοδεῖαι τοῦ ἐχθροῦ μήποτε εὐρῶν ἐν σοὶ χώραν διὰ τῆς ἀμελείας, ὑποβάλλῃ σοὶ τοιαῦτα, καὶ ἐκτρέψῃ σὲ τῆς εὐθείας ὁδοῦ λέγων" ἰδοὺ ἀπεχώρισας σεαυτῶν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐκάθισας ἐν κελλίῳ' τί οὖν; οὐχὶ καὶ τὰ θηρία ἡσυχάζουν εἰς τοὺς φωλεοὺς αὐτῶν; Σὺ οὖν ἐπιτίμησον αὐτὸ καὶ εἶπε ὁ Κύριός σε, διάβολε, καταργήσοι, ὅτι τὸν ἄνθρωπον δὲν ἐποίησε κατ' εἰκόνα ἰδίαν καὶ ὁμοίωσιν, θηρίοις ἀλόγους αὐτὸς παρεικάσας, οὐ παύῃ, ἐχθρὲ τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ γένους ἡμῶν πολέμιε, διαστρέφω τὰς ὀρθὰς ὁδοὺς τοῦ Κυρίου;

Ἀκουε οὖν, μισόκαλε, τὴν διαφορὰν τοῦ Μοναχοῦ πρὸς τὸν κοσμικῶν καὶ θέλων γενέσθαι Μοναχός, πρῶτον ἀποτάσσεται τῷ κόσμῳ, εἶτα καὶ τοῖς ἰδίῳις θελήμασι, καὶ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖ τῷ Σωτῆρι ἡμῶν Χριστῷ οὐ φιλονικεῖ, οὐ καταρᾶται, οὐκ ὀμνύει, οὐ δυσφημεῖ, οὐ μελετᾷ λόγους ψευδεῖς διὰ τῆς φλυάρου φιλοσοφίας ἐγκρατεύεται, οὐ σπαταλᾷ φίλους ἔχει τοὺς θεῷ δουλεύοντας ὁμοίως αὐτῷ, ἐχθρὸν δὲ ἀνθρώπων μὲν οὐδένα, μόνον δὲ σὲ τὸν διάβολον. Οὐκ ἐκθλίβει τινάς, οὐκ ἀδικεῖ μᾶλλον δὲ καὶ ἄδικουμενος, εὐχαρίστως φέρει τὴν ἀνεξικακίαν ἐμπρέπει. Οὐ μαίνεται ἐπὶ τῷ συναγάγει πλοῦτον: πῶς γὰρ καὶ σκορπίσας δὲν εἶχε, καὶ τὴν πτωχείαν αὐθαирέτως ἐλόμενος, καὶ ταύτην ἔχων δόξαν καὶ καύχημα; οὐ πραγματεύεται, οὐ φροντίζει οἴκου, ἢ πῶς ἀρέσῃ γυναικὶ οὐ μεριμνᾷ πῶς στρατεύσει τοὺς ἑαυτοῦ υἱούς, ἢ τὴν θυγατέρα ἐκδίδωσιν ἀνδρὶ: οὐ δέδεται περισπασμούς, ἀλλὰ σχολάζει τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν.

Οὐ ζητεῖ δόξαν παρὰ ἀνθρώπων, οὐκ ἐπαίρεται, ἀλλὰ ταπεινοφρονεῖ μᾶλλον καὶ χρηστὸς καὶ ἐπιεικὴς πρὸς πάντας ἐστὶ ψάλλει, καὶ οὐ μετεωρίζεται καὶ ἀντὶ αὐλῶν καὶ τυμπάνων καὶ μουσικῶν, τὴ ψαλμοδία καὶ τὴ προσευχὴν κέχρηται ἀντὶ τοῦ γελᾶν, πενθεῖ καὶ δακρύει ἐν τῷ ἐνδοτάτῳ ταμεῖα, καὶ τοῦ οἴκου καὶ τῆς ψυχῆς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν αἰτούμενος. Οὐχ ὑπὲρ ἑαυτοῦ δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ὅλου τοῦ κόσμου προσεύχεται. Οὐ παραβάλλει ματαίαις θεωρίαις, ἀλλὰ ἀγίοις ἀνδράσι. Τὰς χεῖρας οὐκ εἰς τάβλην ἐκτείνει τὴν ἔρημουσαν οἴκους καὶ ψυχὰς τῶν τερπομένων ἐν αὐτῇ, ἀλλ' εἰς τὸ κατὰ Θεὸν ἔργον καὶ ἀνάγνωσιν τῶν θείων γραφῶν. Ἀμεριμνεῖ γονέων, συγγενῶν καὶ πάντων τῶν γηίνων πραγμάτων" αἰεὶ ἐνθυμεῖται τὴν μέλλουσαν κρίσιν καὶ τὰς τοῦ Σωτῆρος ἐπαγγελίας καὶ τὴ μνήμη ταύτη ἀναζωπυρεῖται τὸ ἐν αὐτῷ, καὶ φυγαδεύει τὴν λύπην καὶ ἀκηδὴν ἣκει σωματικὴ ἀρρωστία, καὶ χαίρει ὅτι ἐγγὺς καὶ στέφανος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ΄ (Να ζούμε σύμφωνα με το σχήμα μας)

Ἐνθίσταται πάσαις ταῖς τοῦ σώματος ἡδοναῖς, ἀναλογιζόμενος τὴν πικρίαν τῶν αἰωνίων κολάσεων, αἱ τοὺς ἡδυπαθεῖς περιμένουσι λοιδορούμενος εὐλογεῖ βλασφημούμενος παρακαλεῖ συκοφαντούμενος μακροθυμεῖ βασανιζόμενος ὑποφέρει, ἐνθυμούμενος τὰ τοῦ Σωτῆρος παθήματα. Ταῦτα καὶ πλείονα τούτων καὶ μείζονά τα ἔργα τοῦ ἀληθινοῦ Μοναχοῦ καὶ πῶς σύ, μισάνθρωπε καὶ μισόκαλε, τὸν τοιοῦτον Εἶον τῷ κοσμικῷ παρεικάζεις; ἀποστηθὶ οὖν ἀπ' ἐμοῦ, πονηρὲς ὁ Κύριός σου ἐπιτάσσει δι' ἐμοῦ τοῦ ἀμαρτωλοῦ, καὶ ἐξερευνήσω τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ μου. Οὕτως οὖν, ἀγαπητέ, ἀνθίστασο τὰ τοιαῦτα σοὶ ὑποβάλλοντι καὶ φεύξεται ἀπὸ σου, συνεργία τῆς χάριτος.

Ερμηνεία

ΤΟΝ ΜΟΝΑΧΟΝ δεν τον κάνει και κουρά και το ένδυμα, αλλά ο πόθος των ουρανίων και η σύμφωνος με το θέλημα του Θεού ζωής από αυτά γνωρίζεται ο πραγματικός μοναχός. Κατά τον ίδιον τρόπον ο κοσμικός άνθρωπος δεν γνωρίζεται από το κτένισμα και την ενδυμασίαν, αλλά από τον κακόν τρόπον ζωής και την απληστίαν του διά τὰς κοσμικές και υλικὰς απολαύσεις· διότι αυτά κάνουν αμαρτωλὴν την ψυχὴν. Εάν εγκατέλειψες τον κόσμον, φρόντιζε διά την πνευματικὴς εργασίας σου, ὥστε να ἀποκτήσης τον μαργαρίτης που επιζητεῖς· διότι μερικοὶ εγκατέλειψαν τον κόσμον και ἀνεχώρησαν ἐξ αὐτοῦ· ἄλλοι περιεφρόνησαν στρατιωτικά αξιώματα και ἄλλοι διεσκόρπισαν τα πλούτη των. Επειδὴ ὁμως εἰς το τέλος παρασύρθησαν ἀπὸ το θέλημά των, κατέπεσον· διότι δεν ὑπάρχει χειρότερον ἀμάρτημα να αἰχμαλωτίζεται κανεὶς ἀπὸ το θέλημά του και να πορεύεται με ὅσα ο ἴδιος μόνος του κρίνει ως ὀρθά.

Αυτοὶ λοιπόν ἐφάνησαν ὅτι εγκατέλειψαν τον κοσμικὸν βίον ἀπὸ την κυρίαν και δημοσίων εἰσοδὸν εἰς την πραγματικότητα ὁμως διά του παραθύρου εἰσῆλθον και εὐρίσκονται πολὺ πιο μέσα. Ὅπως και οἱ Ἰσραηλίται, ἀφού ἐξήλθον ἀπὸ το σιδερένιο καμίνι, δηλαδή την Αἴγυπτον, και ἀφού διεσώθησαν διά μέσου της Ερυθρὰς θαλάσσης και ἀπήλαυσαν τὰς τόσας πολλὰς και τόσον μεγάλας δωρεὰς του Θεοῦ, επειδὴ παρεσύρθησαν ἀπὸ το θέλημά των, ἐναυάγησαν ἐπάνω εἰς την στερεαν γῆν. Και ἀπὸ τόσον μεγάλον πλήθος των καταμετρηθέντων κατὰ την ἐξοδὸν, δηλαδή των εξακοσίων χιλιάδων, δύο μόνον κατόρθωσαν να φθάσουν εἰς την γην της ἐπαγγελίας, ο Χάλεβ δηλαδή και ο Ἰησοὺς του Ναυή, οἱ ὁποῖοι δεν παρήκουσαν τους λόγους του Κυρίου και ἐξετέλεσαν με εὐλάβειαν το θέλημα του Υψίστου. Ὅπως δεν εἶναι δυνατόν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ΄ (Να ζούμε σύμφωνα με το σχήμα μας)

με χρήματα να αγοράση κανείς γράμματα ή τέχνην χωρίς να κοπιάσῃ, ἔτσι δεν εἶναι δυνατόν να γίνῃ κανείς τέλειος Μοναχός, χωρίς επιμέλειαν και ἐπίμονον υπομονήν.

Πρόσεχε λοιπόν, ἀδελφέ, σαν καλὸς στρατιώτης και μη ἀμελῆς διὰ το χάρισμα που σου ἐδόθη, μη τυχόν κάποτε τιμωρηθῆς και διὰ τα δύο, ἐπειδὴ δηλαδὴ ἐλύπησας ὡς ἀνθρώπους τους κατὰ σάρκα γονεῖς σου και ἐπειδὴ δεν ευηρέστησας τὸν Θεόν. Ἀλλὰ να ἀγωνίζεσαι, ὥστε και αυτοὶ που σε βλέπουν να δοξάσουν τὸν Θεόν, διὰ τὴν ἐνάρετον ζωὴν σου· διότι εἶναι γραμμένος: «Ὅσοι σε φοβούνται, θα με ἴδουν και θα ευχαριστηθούν» (Ψαλμ. ριη', 74) και αλλοῦ, πάλιν, γράφει: «εἰς αὐτούς, που ἀγαποῦν τὸν νόμον σου ὑπάρχει εἰρήνη πολλή, και δεν εὐρίσκεται εἰς τὴν ζωῆς των αἰτία σκανδάλου» (Ψαλμ. ριη', 165). Εἴαν δηλαδὴ ἐγκατέλειψες τὸν κόσμον, τους γονεῖς σου, τους συγγενεῖς σου, και φίλους και Πατρίδα και πλούτη χάριν το Κυρίου, ποῖον θα εἶναι τὸ κέρδος σου, ὅταν ἐλθῇς ἐδῶ, εἰς τὸν Μοναχικὸν βίον, διὰ να σωθῇς, και κάμνης τα ἀντίθετα; Και τότε θα ἀμαρτάνῃς μεν ἀπέναντι το Κυρίου και θα προσβάλλῃς τὸ ὄνομα το Μοναχοῦ. Ὡς τὸσον θα μακαρίζεσαι, χωρίς να το ἀξίζῃς, ἀπὸ τους ἀνθρώπους, που ἄλλοτε σε ἐγνώριζαν και που θα λέγουν καλὸτυχος ὁ τάδε, διότι ἐμίσησεν αὐτὸν τὸν κόσμον και τὴν δόξαν το και τὴν ἀπάτης το και δεν φροντίζει πλέον διὰ κανέν γήϊνον, ἐφ' ὅσον ἐφυγε και ἐγίνε Μοναχός. Νὰ ὁμως που εσύ ἐδῶ περνάς τὴν ζωὴν σου ὅχι ὡς Μοναχός, ἀλλὰ τελείως διαφορετικὰ.

Ἀς σκεφθῶμεν ποῖα ἐντροπὴ θα μας καταλάβῃ, αν αυτοὶ που τώρα μας μακαρίζουν, πορευθούν πριν ἀπὸ ἡμᾶς εἰς τὴν Βασιλείαν των ουρανῶν, και εἴαν αυτοὶ τώρα που μας προσκυνοῦν και μάς λέγουν: «προσευχηθῆτε δι' ἡμᾶς τους ἀμαρτωλούς, δούλοι το Χριστοῦ», εὔρεθούν τότε εἰς ἄνεσιν, ἐνῶ ἡμεῖς εἰς στενοχωρίαν διὰ τα σφάλματα που διεπράξαμεν. Διότι δεν θα κριθῶμεν και ἡμεῖς και ἐκεῖνοι με τα ἴδια κριτήρια, ὅπως λέγει (και τὸ Πνεῦμα το Θεοῦ): «εἰς ὅποιον ἐδόθη περισσοτέρα χάρις, θα απαιτηθούν και περισσότεροι καρποὶ και ἐκεῖνος που γνωρίζει τὸ θέλημα το Κυρίου το και δεν το κάνει, θα τιμωρηθῇ πολὺ» (Λουκ. ιβ', 47).

Δι' αὐτό, ἀγαπητέ, ἀς προσέξωμεν, παρακαλῶ, ἐφ' ὅσον ἀκόμη ἔχομεν καιρόν· διότι ἰδοὺ τὸ στάδιον των πνευματικῶν ἀγώνων εἶναι ανοικτόν εἰς ὅλους και ὁ ἀγωνοθέτης παραγγέλλει, διὰ το Αποστόλου «ἔτσι τρέχετε, διὰ να νικήσητε· και ἐκεῖνος που ἀγωνίζεται, ἀπὸ ὅλα ἐγκρατεύεται». Και εἰς ἄλλο πάλιν μέρος λέγει· «κανεῖς στρατιώτης δεν περιπλέκεται εἰς τας κοσμικὰς υποθέσεις, διὰ να εἶναι εὐάρεστος εἰς αὐτὸν που τὸν ἐστρατολόγησεν· αν κανεῖς δε ἀγωνίζεται ὡς ἀθλητής, δεν στεφανώνεται, αν δεν ἀθλήσῃ νόμιμα» (Β' Τιμ. β', 5). Ἀδελφέ, γνῶριζε, ὅτι ἐκεῖνος

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ΄ (Να ζούμε σύμφωνα με το σχήμα μας)

που θέλει να γίνη Μοναχός και δεν υποφέρει προσβολήν και περιφρόνησιν και ζημίαν, δεν ημπορεί να γίνη Μοναχός.

Αγαπητέ αδελφέ, εάν αργηθής τον κοσμικόν βίον και γίνης Μοναχός, πρόσεχε, διότι οι τρόποι που χρησιμοποιεί ο εχθρός, διά να σε παγιδεύση, είναι πολλοί. Πρόσεχε μήπως, από αμέλειάν σου, εύρη ευκαιρίαν εις σε καί, διά να σε απομακρύνη από την ευθείαν οδόν, σου εμπνεύση σκέψεις όπως αυταί: ιδού απεμακρύνθης από τους ανθρώπους και εκάθισες μόνος σου εις το κελλίον και λοιπόν τι σπουδαίον είναι αυτό; μήπως και τα θηρία δεν ησυχάζουν εις τας φωλεάς των; Συ όμως, όταν δεχθής αυτήν την επίθεσιν, να ελέγξης με αυστηρότητα τον εχθρόν της ψυχής μας και να του είπης: Είθε να σε καταργήση, διάβολε, ο Κύριος, διότι τον άνθρωπον, τον οποίον έπλασεν ο Θεός κατ' εικόνα και ομοίωσίν Του, συ τον εξομοιώνεις με άγρια θηρία και δεν παύεις, εχθρέ της αληθείας και πολέμιε του γένους μας, να διαστρέφης τας ορθάς οδούς του Κυρίου.

"Ακουε λοιπόν, μισόκαλε, ποία είναι η διαφορά μεταξύ του κοσμικού και του Μοναχού: 'Εκείνος, που θέλει να γίνη Μοναχός, πρώτον αρνείται τον κόσμον, έπειτα τα θελήματά του, σηκώνει τον σταυρόν του και ακολουθεί τον Σωτήρα ημών Χριστόν. Δεν φιλονικεί, δεν καταράται, δεν ορκίζεται, δεν κακολογεί κανένα, δεν καταγίνεται εις την μελέτης φιλοσοφικών φλυαριών: εγκρατεύεται, δεν σπαταλά· φίλους έχει αυτούς, που δουλεύουν τον Θεόν, όπως αυτός κανένα δεν θεωρεί εχθρόν των ανθρώπων, παρά μόνον σέ, τον διάβολον. Δεν στενοχωρεί κανένα, ούτε αδικεί μάλλον όταν αδικείται, υπομένει με ευχαρίστησιν· είναι ανεξίκακος. Δεν καταλαμβάνεται από την μανίαν του πλουτισμού· διότι πώς είναι δυνατόν να καταληφθῇ από αυτήν την μανίαν, αυτός που εσκόρπισε τα δικά του, εξέλεξε με την θέλησίν του την πτωχείαν, και αυτήν, τώρα, έχει ως δόξαν και καύχημα; Δεν ασχολείται με συναλλαγάς, δεν φροντίζει δι' οικίαν, ούτε ενδιαφέρεται πως θα αρέση εις γυναίκα δεν μεριμνά πώς θα τακτοποιήση εις τον στρατός τους υιούς του, ή πώς θα εξεύρη σύζυγον διά την θυγατέρα του δεν δεσμεύεται από περισπασμούς, αλλά παραμένει ελεύθερος, διά να ασχολήται συνεχώς με την σωτηρίαν της ψυχής του.

Δεν επιζητεί δόξαν από τους ανθρώπους, ούτε υπερηφανεύεται, αλλ' όσον δύναται ταπεινοφρονεί περισσότερο είναι ωφέλιμος και συγκαταβατικός προς όλους ψάλλει και δεν αφήνει την σκέψιν του να πλανάται ασκόπως: αντί δε να χρησιμοποιή αυλούς και τύμπανα και διάφορα άλλα μουσικά όργανα, ασχολείται με την ψαλμωδίαν και

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ΄ (Να ζούμε σύμφωνα με το σχήμα μας)

την προσευχήν. Αντί να γελά, πενθεί και κλαίει εις το πλεόν απόκρυφον σημεῖον και του οίκου και της ψυχῆς, ζητών από τον Θεόν να συγχωρήσῃ τας αμαρτίας του.

Δεν προσεύχεται δε μόνον διά τον εαυτόν του, αλλά και δι' όλον τον κόσμον. Δεν ασχολείται με ματαιάς θεωρίας, αλλά μελετά την ζωὴν αγίων ανδρών. Δεν απλώνει τα χέρια του προς χαρτοπαιξίαν, που ἐρημώνει τα σπίτια και τας ψυχὰς ὅσων ευχαριστοῦνται εἰς αὐτήν, ἀλλά εις την κατὰ Θεόν εργασίαν, και την ἀνάγνωσιν των θείων Γραφών. Δεν μεριμνά για γονεῖς, συγγενεῖς και τα διάφορα γήϊνα πράγματα: ενθυμείται διαρκῶς την μέλλουσαν κρίσιν και τας υποσχέσεις του Σωτήρος: και με αὐτές τις σκέψεις αναθερμαίνεται και εσωτερικός του κόσμος, διώχνει μακράν του την λύπην, την αποχαύνωσιν· τού ἐρχεται σωματική ἀρρώστεια και χαίρεται, διότι πλησιάζει ο στέφανος.

Αντιστέκεται ἐναντίον ὅλων των σωματικῶν ἡδονῶν, φέρων εις τον νούν του την πικρίαν των αιωνίων κολάσεων, που αναμένουν αὐτούς που ἐπιζητοῦν τας ἡδονάς. Εὐλογεῖ ἐκείνους που τον ἐμπαίζουν, παρακαλεῖ δι' αὐτούς που τον βλασφημοῦν, μακροθυμεῖ ἀπέναντι ἐκείνων, που τον συκοφαντοῦν: υποφέρει ἀγογγύστως τα διάφορα βάσανα, παρηγορούμενος ἀπό την ἐνθύμησιν τῶν παθημάτων του Σωτήρος. Αὐτά και περισσότερα και ἀπό αὐτά μεγαλύτερα εἶναι τα ἔργα του πραγματικού Μοναχοῦ. Και πῶς, συ διάβολε, που μισεῖς τον ἄνθρωπος και το καλόν, ἐξομοιώνεις μίαν τοιαύτην ζωὴν προς την κοσμικὴν ζωὴν; Φύγε λοιπόν μακράν ἀπὸ ἐμέ, πονηρὲς ο Κύριος σε διατάσσει, δι' ἐμοῦ του αμαρτωλοῦ, (ὥστε να δυνηθῶ) να ἐξερευνήσω τας ἐντολάς του Θεοῦ μου.

Ἐτσι λοιπόν, ἀγαπητέ μου, να ἀντιστέκεσαι εις ἐκείνον, που σου ἐμπνέει τοιαύτας σκέψεις, και θα φύγῃ ἀπὸ κοντά σου, με την βοήθειαν της θείας Χάριτος.

Δ'. Του Ἀββά Ησαΐου

ΟΥΑΙ ἡμῖν, ὅτι τὸ ἐν ἀκαθαρσίας μαινόμενον σῶμα ἡμῶν οἱ φιλοχριστοὶ τῶν ἀνθρώπων προσκυνοῦσι καὶ κατασπάσσονται ἡμεῖς δὲ ἐσμέν τάφοι κεκονισμένοι, τὴν θανατηφόρον ἁμαρτίαν ἐξόζοντες οὐαὶ ἡμῖν, ὅτι μωροὶ ὄντες καὶ ἄφρονες, τοὺς ἐπαίνους τῶν ἀγίων καὶ οὐ τὰς ἐργασίας αὐτῶν ἀγαπῶμεν καὶ ἀρπάζομεν καὶ ρυποῦντες αἰεὶ τὰς ψυχὰς ἡμῶν τοῖς ἀκαθάρτοις λογισμοῖς, ὑπονοίας ἔχειν ἀγίων καὶ ταῖς προσηγορίαις ἐκείνων τιμάσθαι βουλόμεθα.

Ερμηνεία

[511]

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ΄ (Να ζούμε σύμφωνα με το σχήμα μας)

ΑΛΛΟΙΜΟΝΟΝ ΜΑΣ, διότι το σώμα μας που μολύνεται από ακαθαρσίας, προσκυνούν και κατασπάζονται οι φιλόχριστοι άνθρωποι ημείς όμως είμεθα τάφοι ωραιοκτισμένοι εξωτερικά που αναδίδομεν την δυσωδίαν της θανατηφόρου αμαρτίας. Αλλοίμονόν μας, διότι ενώ είμεθα ανόητοι και απερίσκεπτοι, αγαπώμεν όχι τας εργασίας των αγίων, αλλά τους επαίνους, και σπεύδομεν να τους αρπάξωμεν. Ενώ δε ρυπαίνομεν συνεχώς τας ψυχάς μας με λογισμούς ακαθάρτους, θέλομεν να θεωρούμεθα άγιοι και να τιμώμεθα με τους επαινετικούς τίτλους εκείνων.

Ε'. Του Αββά Μάρκου

ΓΙΝΩΣΚΕ, ἀδελφέ, ὅτι ὁ μ ἢ ἐαυτὸν τελείως τὸ σταυρῷ ἐπιδιδούς ἐν φρονήματι ταπεινώσεως καὶ ἐξουδενώσεως, καὶ ρίψας ἐαυτὸν ὑπὸ πάντων καταπατεῖσθαι καὶ καταφρονεῖσθαι, ἀδικεῖσθαι τέ, καταγελάσθαι καὶ χλευάζεσθαι, καὶ ταῦτα πάντα μετὰ χαρᾶς διὰ τὸν Κύριον ὑπομένων, καὶ μὴ ἐκδικῶν ὅλως τὰ ἀνθρώπινα, δόξαν ἢ τιμὴν, ἢ ἔπαινον, ἢ ἡδονὴν βρώσεως, ἢ πόσεως, . ἢ ἐνδύματος, Μοναχὸς ἀληθινὸς γενέσθαι οὐ δύναται.

Τοιούτων οὖν ἡμῖν ἀγώνων καὶ ἄλλων καὶ στεφάνων προκειμένων, μέχρι πότε ἡμεῖς ὑπὸ τῆς ἐσχηματισμένης εὐσεβοῦς μορφώσεως διαχλευαζόμεθα, μετὰ ἐπιθέσεως τῷ Κυρίῳ δουλεύοντες, ἄλλο τοὺς ἀνθρώποις νομιζόμενοι, καὶ ἄλλο τὸ τὰ κρυπτὰ γινώσκοντι φαινόμενοι ; "Ἅγιοι γὰρ παρὰ πολλῶν νομιζόμενοι, ἄγριοί το ἦθος ἀκμῆς τυγχάνομεν, μόρφωσιν εὐσεβείας ἀληθοῦς ἔχοντες, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἐνώπιόν του Θεοῦ μὴ κεκτημένοι" ἐν τῇ νομιζομένῃ τοῦ ἔξωθεν ἀνθρώπου δικαιοσύνη στηριζόμενοι, καὶ τοῖς φαινομένοις ἐπιτηδεύμασι τοῖς ἀνθρώπους ἀρέσκειν βουλόμενοι, καὶ τὰς παρ' αὐτῶν τιμᾶς καὶ ἐπαίνους θηρώμενοι, τὴν δὲ κατὰ συνείδησιν πολιτείαν ὅλως ἀγνοοῦντες. Ἢ ἀρθένοι καὶ ἀγνοὶ παρὰ πολλῶν νομιζόμενοι, καὶ παρὰ τῷ κατανοοῦντι τὰ κρυπτὰ ἐν ἀκαθαρσίαις συγκαταθέσεως λογισμῶν πορνικῶν ἐνδοθεν μολυνόμενοι, καὶ ταῖς ἐνεργείαις τῶν παθῶν βορβορούμενοι καὶ διὰ τὴν ἐσχηματισμένης ἡμῶν ἄσκησιν, ἔτι καὶ τοὺς ἐπαίνους τῶν ἀνθρώπων ὑπτιούμενοι καὶ τὸν νοῦν ἐκτυφλούμενοι.

Ἦξει πάντως καὶ τὰ κρυπτὰ του σκότους ἀποκαλύπτων, καὶ φανερῶν τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν, καὶ ἀπαραλόγιστος δικαστῆς, καὶ τὸ σχῆμα τὸ ἔξωθεν περιαιρών, καὶ τὴν ἀλήθειαν τὴν ἐνδοθεν κεκρυμμένην φανερῶν" ὃς τοὺς οὕτω καθ' ὑπόκρισιν πολιτευσαμένους, ἐπὶ τῆς ἄνω "Εκκλησίας τῶν ἀγίων καὶ πάσης της ἐπουρανίου στρατιᾶς θριαμβεύσει, καὶ δεινῶς αἰσχυνομένους εἰς τὸ ἐξώτερον παραπέμψει σκότος, κατὰ τὰς μωρὰς ἐκεῖνας παρθένους, αἵτινες τὴν μὲν ἔξωθεν του σώματος παρθενίαν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ΄ (Να ζούμε σύμφωνα με το σχήμα μας)

ἐφύλαξαν (περὶ γὰρ ταύτης οὐδὲν ἔνεκληθησαν, ἀλλὰ καὶ ἔλαιον μερικῶς ἐν τοῖς ἀγγείοις εἶχον, τουτέστιν ἀρετῶν τινῶν τῶν φαινομένων καὶ κατορθωμάτων ἐτύγχανον μέτοχοι: διὸ καὶ αἱ λαμπάδες αὐτῶν ἦττον μέχρι τινός) , διὰ δὲ ἀμέλειαν καὶ ἄγνοιαν καὶ ραθυμίαν, πρόνοιαν οὐκ ἐποίησαντο καὶ τὸν κρυπτόμενον ἔσωθέν των παθῶν ἐσμὸν καθάрай, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων ἐνεργειῶν ἔφθειροντο αὐτῶν τὰ νοήματα, καὶ ἐν τῇ τῶν λογισμῶν συγκαταθέσει ἐκοινώνουν αὐτοῖς διὸ καὶ τοιοῦτου τέλους ἔτυχον, νυμφίου χαρᾶς στερηθεῖσαι, καὶ νυμφῶνος ἐπουρανίου ἀποκλεισθεῖσαι.

Ταῦτα οὖν λογιζόμενοι καὶ διακρίνοντας καὶ δοκιμάζοντες, γινώμεν ἐν τίσιν ἐσμέν, ἵνα ὡς ἔτι καιρὸν μετανοίας ἔχομεν, ἑαυτοὺς διορθώσωμεθα, ὅπως τὰ καλὰ ἡμῶν ἔργα καθαρῶς ἐπιτελούμενα, καὶ σαρκικὴ φρονήματι μὴ ἐπιμιγνύμενα, τὰ ἐπουρανία ἀρχιερεῖ Χριστῷ εὐπρόσδεκτα γένηται, καὶ μὴ ἀπόβλητα ὡς θυσία ἐπιμῶμος.

Ερμηνεία

ΓΝΩΡΙΖΕ, ἀδελφέ, ὅτι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δεν παραδίδει τελείως τὸν εαυτὸν τοῦ ἵνα σταυρωθῇ με ταπείνωσιν καὶ περιφρόνησιν τοῦ εαυτοῦ τοῦ, ὁ ὁποῖος δεν εξουθενώνει τόσο πολύ τὸν εαυτὸν τοῦ ὥστε ἀπὸ ὅλους νὰ καταπατήται καὶ νὰ περιφρονῆται καὶ νὰ ἀδικῆται καὶ νὰ περιγελάται καὶ νὰ ἐμπαίζεται, καὶ ὅλα αὐτὰ νὰ τα δέχεται με χαρὰν καὶ υπομονὴν διὰ τὸν Κύριον, ὁ ὁποῖος δεν περιφρονεῖ ὅλας τὰς ἐπιθυμίας τῶν ἀνθρώπων, ἤτοι δόξαν, ἢ τιμὴν, ἢ ἐπαινον, ἢ ἡδονικά φαγητά ἢ ποτά ἢ ἐνδύματα, δεν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ ἀληθινὸς Μοναχός.

Ὅταν λοιπὸν παρουσιάζονται ἐνώπιόν μας τέτοιοι ἀγῶνες, καὶ βραβεῖα καὶ στέφανοι, μέχρι πότε θὰ ἐμπαίζωμεθα ἀπὸ τὴν προσποιητὴν εὐσεβὴ μὀρφωσιν, δουλεύοντες με δόλον τὸν Κύριον, θεωρούμενοι ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους διαφορετικοὶ ἀπὸ ἐκεῖνοι που εἴμεθα πράγματι καὶ διαφορετικοὶ ἐμφανιζόμενοι ἐνώπιον 'Εκείνου, που γνωρίζει τὰ κρυπτά τῶν ἀνθρώπων; Διότι ἐνῷ θεωρούμεθα ὡς ἅγιοι ἀπὸ τοὺς πολλούς, εἴμεθα ἀκόμη κατὰ τὸ ἥθος ἄγριοι, ἔχοντες μὀρφωσιν πραγματικῆς εὐσεβείας, χωρὶς ὁμως νὰ ἔχωμεν ἀποκτήσει ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τὴν δυνάμιν τῆς.

Στηριζόμεθα εἰς τὴν ἐξωτερικὴ δικαιοσύνη τοῦ ἀνθρώπου, θέλοντες νὰ ἀρέσωμεν εἰς τοὺς συνανθρώπους μας με φαινομενικὰς καλωσύνας, προκειμένου νὰ ἐπιδιώκωμεν τὰς τιμὰς καὶ τοὺς ἐπαίνους τῶν, ἐνῷ ἀγνοοῦμεν καθ' ὁλοκληρίαν τὴν κατὰ συνείδησιν ἐσωτερικὴν ζωὴν τῆς ἀρετῆς. Ἀπὸ τοὺς πολλούς θεωρούμεθα ὡς παρθένοι καὶ ἀγνοί.

Εκεῖνος ὁμως, που γνωρίζει τὰ κρυπτά, εἴμεθα μολυσμένοι, εἰς τὴν ψυχὴν, ἀπὸ τὴν συγκατάθεσιν εἰς τοὺς πορνικοὺς λογισμοὺς καὶ ἀπὸ τὴς ἐνεργείας τῶν παθῶν. Εἰς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ΄ (Να ζούμε σύμφωνα με το σχήμα μας)

αιτίας δε της προσποιητής αυτής ασκήσεως και ακόμη από τους επαίνους των ανθρώπων, πίπτομεν κάτω και τυφλώνεται ο νους μας.

Θα έλθη όμως οπωσδήποτε Εκείνος, που αποκαλύπτει τα κρυπτα του σκότους, και φανερώνει τις διαθέσεις των καρδιών μας, και αλάνθαστος δικαστής, Εκείνος, που αφαιρεί την εξωτερικήν εμφάνισαν και παρουσιάζει την εσωτερικήν αλήθειαν. Αυτός, όσους επολιτεύθησαν με υποκρισίαν, θα τους αποκαλύψη επάνω εις την επουράνιον Εκκλησίαν, ενώπιον των αγίων και ολοκλήρου της επουρανίου στρατιάς. Και ενώ ούτοι θα εντρέπονται φοβερά, θα τους εξαποστείλῃ εις το σκότος το εξώτερον, όπως και τας απερισκέπτους εκείνας νέας, που εφύλαξαν μεν την εξωτερικήν παρθενίαν του σώματος (άλλωστε ουδόλως κατηγορήθησαν δι' αυτήν, αλλά και εις τα δοχεία των είχαν ολίγον έλαιον, δηλαδή διέθεταν μερικές αρετάς και μερικά κατορθώματα, από όσα φαίνονται εις τους ανθρώπους δι' αυτό και αι λαμπάδες των ήναπτον δι' ολίγον), πλην όμως, από αμέλειαν, άγνοιαν και ραθυμίαν δεν εφρόντισαν να καθαρίσουν και το πλήθος των παθών, που έκρύπτοντο εις το εσωτερικών της ψυχής των, δι' αυτό και έφθείροντο σιγά - σιγά, από διαβολικάς ενεργείας, τα νοήματά των, και επικοινωνούν με αυτάς διά της συγκαταθέσεως με τους λογισμούς των. Εξ αιτίας δε αυτής της πνευματικής αδρανείας έτυχον τοιούτου τέλους, να στερηθούν την χαράν του Νυμφίου και να αποκλεισθούν από τον επουράνιον Νυμφώνα (Ματθ. κε', 1-13).

Αυτα λοιπόν ας σκεπτώμεθα. ας διακρίνωμεν και ας δοκιμάζωμεν, διά να αντιληφθώμεν εις ποίαν κατάστασιν ευρισκόμεθα και να διορθωθώμεν, εν όσα έχομεν καιρόν μετανοίας, οπόταν τα καλά μας έργα πραγματοποιούμενα μετα ψυχικής καθαρότητος, και μη μολυνόμενα από το σαρκικόν φρόνημα θα γίνουν ευπρόσδεκτα από τον επουράνιον Αρχιερέα Χριστόν, χωρίς να απορριφθούν ως αμαρτωλή θυσία.

ΣΤ'. Του Αββά Κασσιανού, εκ της παραινέσεως του Οσίου Πατρός Πινουφρίου, ήν πρός τινα αποτασσόμενον πεποιήται

ΑΔΕΛΦΕ, έγνωσ πόσον χρόνον πρό τῶν θυρῶν διατελέσας, σήμερον προσεδέχθης; έπιγνωθι τοίνυν ότι τούτου χάριν άνεβαλλόμεθα τοῦ δέξασθαι σέ οὐχ ὅτι τῆς σωτηρίας σου καί πάντων των εις Χριστόν έπιστρεφόντων οὐκ έπιποθοῦμεν, ἀλλ' ἵνα μή προπετῶς καί ὡς ἔτυχεν ὑποδεχόμενοι, ήμεῖς μὲν παρὰ θεῷ κουφότητος καί εὐχερείας δίκας

υφέξομεν, σὲ δὲ ὑπεύθυνον βαρυτέρας τιμωρίας ποιήσωμεν, εἰ πρὸς τὸ παρὸν προπετῶς ὑποδεχθεῖς, καὶ μὴ μαθὼν τὸ βάρος καὶ τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ἐπαγγέλματος, μετὰ ταῦτα χαῦνος καὶ ραθύμος ἀποδειχθείης. "Ὡς πὲρ γὰρ τοῖς πιστῶς δουλεύουσι τῷ δεσπότη ῥόξα καὶ τιμὴ πρὸς τὸ μέλλον ἐπήγγελλται, οὕτω τιμωρίαι βαρυταταὶ ἐτοιμάζονται τοῖς χλιαρῶς καὶ ραθύμως προσερχομένοις ταύτῃ τῇ πολιτείᾳ. Βέλτιον γάρ ἐστι, κατὰ τὴν γραφὴν, μὴ εὗξασθαι, ἢ εὗξασθαι καὶ μὴ ἀποδοῦναι καὶ πάλιν εἴρηται «ἐπικατάρatos καὶ ποιῶν τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου ἀμελῶς». Διὰ τοῦτο πρὸ πάντων ὀφείλεις μαθεῖν τὴν αἰτίας τῆς ἀποταγῆς ἐὰν γὰρ ταύτην καταλάβῃς, δύνασαι γνῶναι καὶ τί σὲ δεῖ ποιεῖν.

Ἡ ἀποταγὴ οὐδὲν ἄλλο καθεστηκεν, εἰμὴ σταυροῦ καὶ θανάτου ἐπαγγελία γίνωσκε οὖν ὅτι ἀπὸ τῆς σήμερον ἡμέρας τεθνηκέναι σε καὶ ἐσταυρώσθαι τῷ κόσμῳ καὶ τὸν κόσμον σοί, κατὰ τὸν Ἀπόστολος καὶ καταμάνθανε τίς ἡ δύναμις τῆς σταυρώσεως, ἐπειδὴ οὐκέτι λοιπὸν σὺ ζῆς, ἀλλ' ἐκεῖνος ἐν σοὶ ζῇ καὶ ὑπὲρ σου σταυρωθεῖς. Τοῦτο τοίνυν τὸ τύπο καὶ τὰ σχήματι, ὃ ὁ δεσπότης ὑπὲρ ἡμῶν ἐκρεμάσθη, καὶ ἡμᾶς ὁμοίως ἐπαναγκὲς ἐστὶν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ διαγεῖν, καθὼς εὐχεται καὶ μακάριος Δαβὶδ ἐκ τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ παρακαλῶν καθηλωθῆναι τὰς σάρκας αὐτοῦ.

Ὡς γὰρ καὶ τὸ σῶμα ἔχων καθηλωμένον ἐν τῷ ξύλῳ ἀκίνητός ἐστι πρὸς πᾶσαν ἐργασίαν, ἣν ἂν ἐθέλοι, οὕτως καὶ τὸ θεῖο φόβῳ ἔχων τῶν λογισμῶν, ἀκίνητός ἐστι πρὸς πᾶν θέλημα σαρκικὸν καὶ ὡς πὲρ ὁ σταυρὸς προσηλωμένος οὐκέτι τὰ παρόντα λογίζεται, οὔτε τοῖς ἰδίῳις θελήμασι συνδιατίθεται, οὐκ ἐπιθυμία ταράσσεται, οὐ φροντίδα τοῦ κτάσθαι κατατέμνεται, οὐχ ὑπερηφανία φυσιοῦται, οὐ φιλονεικία, οὐ φθόνῳ ἐξάπτεται, οὐ περὶ τῶν παρουσῶν ἀτιμιῶν ἀλγεῖ, οὐ τὰς παρελθούσας ὕβρεις ἀναλογίζεται (μικρὸν γὰρ ὕστερον τὴν ἐκ τοῦ βίου ἐξοδὸν προσδέχεται διὰ τοῦ σταυροῦ), οὕτως καὶ ἀποταξάμενος γνησίως τῷ κόσμῳ, καὶ τῇ θείῳ φόβῳ ὡς ἐν σταυρῷ προσηλωμένος, καὶ τὴν ἐκ τοῦ βίου τούτου μετὰστασιν καθ' ἐκάστην ἐκδεχόμενος, ἀκινήτους καὶ ἀνενεργήτους ἔχει πάσας τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς σαρκικὰς διαθέσεις.

Φυλάττου τοιγαροῦν μήποτε τούτων ἀναλαβεῖν ἐπιθυμήσης, ὧν ἀποτασσόμενος ἀποβεβληκας κατὰ γὰρ τὴν ἀπόφασιν τοῦ δεσπότη «ὁ βαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον, καὶ στραφεῖς εἰς τὰ ὀπίσω, οὐκ εὐθετος ἐστὶν ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῶν οὐραγῶν» καὶ καὶ πρὸς τὰ ταπεινὰ τὲ καὶ γῆϊνα τοῦ κόσμου τούτου πράγματα ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς πολιτείας καταβαίνων πάλιν, παρ' ἐντολὴν τοῦ Χριστοῦ πράττει, τοῦ δώματος καταβαίγων, καὶ ἄραι τί τῶν τοῦ οἴκου ἐπιχειρῶν.

Φυλάττου, μήποτε τὴν ὑπερηφανίαν, ἣν νῦν ἀρχόμενος τῇ θέρμῃ τῆς τὰ πεινώσεως κατεπάτησας, ἀνεγείρης αὐθις κατὰ σεαυτοῦ, ὅταν τὸ ψαλτήριον μάθῃς ἢ τινὰ τῆς γραφῆς, καὶ κατὰ τὴν τοῦ Ἀποστόλου φωνήν, καὶ κατέλυσας πάλιν οἰκοδομῶν,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ΄ (Να ζούμε σύμφωνα με το σχήμα μας)

παραβάτην ἑαυτὸν ἀποδείξῃς ἀλλὰ μᾶλλον ὡς ἐνήρξω καὶ ὠμολογήσας τὴν ταπείνωσιν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ Ἀγγέλων, ἕως τέλους διατήρησον.

Ὅμοίως τὴν ὑπομονήν, ἣν ἐπεδείξω ἓνα δεχθῆς ἐν τῷ Μοναστηρίῳ, ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας πρὸ τῶν θυρῶν διακαρτερῶν, καὶ μετὰ δακρύων ἱκετεύων, σπούδασον ἐπαυξῆσαι ἄθλιον γὰρ ὄντως ὀφείλοντά σε καθ' ἐκάστην προστιθέναι τὴ πρώτη θέρμη, καὶ ἐπὶ τὸ τέλειον ἀναβαίνειν, ἀφαιρεῖν ἀπ' αὐτῆς, καὶ πρὸς τὰ κάτω ἐπαναλύειν. Οὐ γὰρ ὁ ἑναρξάμενός του καλοῦ μακάριος, ἀλλ' ὅς τις ἕως τέλους ἐν τούτῃ διαμεμένηκεν ὁ γὰρ ἐπὶ γῆς συρόμενος ὄφῃς τὴν ἡμετέραν ἀεὶ τηρεῖ πτέρναν, τουτέστι τὴ ἡμετέρα ἐξόδω ἀεὶ ἐπιβουλεύει καὶ ἕως τέλους τῆς ζωῆς ἡμῶν ὑποσκελίζει ἡμᾶς ἐπιχειρεῖ καὶ τούτου χάριν τὸ ἐνάρξασθαι καλῶς οὐδὲν ὠφελήσῃ, οὐδὲ ἡ ἀρχὴ τῆς ἀποταγῆς καὶ θερμότης, εἰ μὴ καὶ τὸ τέλος ὥσαντως γένηται καὶ ἡ του Χριστοῦ δὲ ταπείνωσις, ἣν ἐνώπιον αὐτοῦ νῦν ἐπηγγείλω, οὐκ ἄλλως βεβαιωθήσεται, εἰ μὴ ἕως τέλους ταύτην ἐπιδείξῃ.

Εἰ οὖν κατὰ τὴν γραφὴν προσῆλθες δουλεύειν θεῷ, ἐτοίμασαν τὴν καρδίαν σου μὴ πρὸς ἀνέσεις καὶ τέρψεις, ἀλλὰ πρὸς πειρασμοὺς καὶ θλίψεις «διὰ πολλῶν γὰρ θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν καὶ στενὴ καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσιν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν». Προσχεῖς οὖν τοῖς ὀλίγοις καὶ καλοῖς, καὶ ἐκ παραδείγματος αὐτῶν κανόνιζε τὸν σεαυτοῦ βίον" μὴ προσχῇς τοῖς ραθύμοις καὶ καταφρονηταῖς καν πολλοὶ ὧσι «πολλοὶ γάρ, φησι, κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί» καὶ μικρὸν το ποίμνιον, ὃ εὐδόκησεν ὁ πατὴρ δοῦναι τὴν Βασιλείαν μὴ μικρὸν γὰρ νόμιζε εἶναι ἀμάρτημα, ἐπαγγέλλεσθαι τελειότητα, καὶ τοῖς ἀμελεστέροις καὶ ραθύμοις ἀκολουθεῖν.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, ἔχεις ὑπ' ὄψιν σου πόσον χρόνον προηγουμένως παρέμεινες ἐμπρὸς εἰς τὰς θύρας του Μοναστηρίου πρὶν σήμερον μόλις γίνῃς δεκτός; Ἐννόησον λοιπόν, ὅτι ἀνεβαλλομεν νὰ σε δεχθώμεν διὰ τον ἐξῆς λόγον· ὅχι διότι δεν ποθοῦμεν με ὅλης μας τὴν καρδίαν τὴν σωτηρίαν σου, καθὼς καὶ ὅλων ὅσοι ἐπιστρέφουν εἰς τον Χριστόν, ἀλλὰ ἡμεῖς μεν νὰ μὴ δώσωμεν λόγον ἐνώπιον του Θεοῦ δι' ἐπιπολαιότητα καὶ ἐλαφρόνοιαν, εἴαν σε ἐδεχώμεθα ἀσυλλόγιστα καὶ χωρὶς δοκιμὴν, σε δε νὰ καταστήσωμεν υπεύθυνον βαρυτέρας τιμωρίας, εἴαν ἤθελες φανῇ εἰς το μέλλον ἀμελής καὶ ἀδιάφορος, ὅταν θα ἐγίνεσο ἀμέσως δεκτός, χωρὶς σοβαράν σκέψιν καὶ πρὶν μάθῃς το βάρος καὶ τὰς ευθύνης τῆς μοναχικῆς υποσχέσεως.

Διότι ὅπως ἀκριβῶς ἔχουν δοθῇ υποσχέσεις δόξης καὶ τιμῆς εἰς το μέλλον δι' ὅσους υπηρετοῦν μετὰ πίστεως τον Δεσπότην, τοιουτοτρόπως ετοιμάζονται καὶ βαρύταται

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ΄ (Να ζούμε σύμφωνα με το σχήμα μας)

τιμωρία δι' εκείνους, που προσέρχονται εις την μοναχικήν αυτην πολιτείαν με χλιαρότητα και ραθυμίαν. Διότι είναι πολύ προτιμότερον, κατά την Αγίας Γραφήν, να μη τάξη ο άνθρωπος εις τον Θεόν, παρά να τάξη και να μη εκπληρώση το τάξιμόν του (Εκκλ. ε', 4).

Αλλού πάλιν έχει λεχθή: «υπό κατάραν θα ευρίσκεται εκείνος, που εκτελεί με αμέλειαν το έργον του Κυρίου» (Ιερεμ. λα', 10). Δι' αυτό πρέπει προηγουμένως να μάθεις την αιτίαν της φυγής σου από την κοσμικήν ζωήν· διότι μόνον εάν την αντιληφθής καλώς, θα ήμπορέσης να μάθης και τι πρέπει να κάνης.

Η άρνησις του κόσμου τίποτε άλλο δεν είναι, παρά υπόσχεσις θυσίας, την οποίαν συμβολίζει ο σταυρός, και θανάτου γνώριζε λοιπόν, ότι από την σημερινήν ημέραν έχεις αποθάνει και ότι ο κόσμος έχει σταυρωθή διά σε, καθώς και συ διά τον κόσμον, όπως λέγει και ο Απόστολος και μάθε ακόμη πολύ καλά ποία είναι η δύναμις της σταυρώσεως, αφού πλέον δεν ζης σύ, αλλά μέσα εις σε ζη 'Εκείνος, που εσταυρώθη διά σε. Με αυτόν λοιπόν τον τύπον και το σχήμα, με το οποίον ο Δεσπότης εκρεμάσθη χάριν όλων ημών, είναι ανάγκη και ημείς, εντελώς καθ' όμοιον τρόπον να ζήσωμεν εις τον κόσμον αυτόν, όπως εύχεται και μακάριος Δαυίδ παρακαλών να σταυρωθούν αι σάρκες του από τον φόβον του Θεού (Ψαλμ. ριη', 120).

Διότι όπως αυτός, που έχει καρφωμένον το σώμα του επάνω εις το ξύλον, δεν δύναται να κινηθή δια να κάμη όποιαν εργασίαν θέλει, ουτοτρόπως και εκείνος που έχει αιχμαλωτισμένον τον λογισμόν του από τον φόβον του Θεού δεν ημπορεί να κινηθή δια να εκτελέση τας διαφόρους σαρκικές επιθυμίας. Και όπως ακριβώς όποιος είναι προσηλωμένος επάνω εις ένα σταυρόν δεν σκέπτεται πλέον τα παρόντα ούτε παρασύρεται από τα θελήματά του, ούτε από επιθυμίαν τaráσσεται, ούτε βασανίζεται από την φροντίδα να αποκτήση περιουσίαν, ούτε φουσκώνει από υπερηφάνειαν, ούτε εξάπτεται από φθόνον και φιλονεικίαν, ούτε διά τας ατιμίας αυτού του κόσμου πονεί ούτε σκέπτεται τας ύβρεις και τις προσβολές που επέρασε (διότι περιμένει, μετά από ολίγον, να φύγη από τον κόσμον αυτόν, με τον σταυρικόν θάνατον), έτσι και αυτός που ηρνήθη πραγματικά τον κόσμον και προσηλώθη εις τον θείον φόβον, όπως επάνω εις ένα σταυρόν, και καθημερινώς αναμένει την αναχώρησίν του από αυτόν τον κόσμον, έχει ακινητοποιήσει και αδρανήσει όλας του τας επιθυμίας και σαρκικάς διαθέσεις.

Πρόσεξε λοιπόν μη τυχόν επιθυμήσης να πάρης κάτι από όσα επέταξες μακράν σου, όταν εγκατέλειψες τον κόσμον. Διότι συμφώνως με την απόφασιν του Δεσπότη,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ΄ (Να ζούμε σύμφωνα με το σχήμα μας)

που λέγει «όποιος βάλει το χέρι του εις το άροτρον και γυρίσει προς τα πίσω, δεν είναι κατάλληλος διά την Βασιλείαν των ουρανών» (Λουκ. θ', 62), και εκείνος που θα κατέλθη και πάλιν προς τα ταπεινά και γήινα πράγματα αυτού του κόσμου, το κάνει παρά την εντολήν του Θεού, και ομοιάζει με εκείνον που καταβαίνει από την στέγην και επιχειρεί να πάρη κάτι από τα πράγματα της οικίας.

Πρόσεξε μη τυχόν ορθώσης και πάλιν εναντίον σου την υπερηφάνειαν, την οποίαν κατεπάτησας εις την αρχήν, με την θέρμης της ταπεινώσεως, εξ αιτίας του ψαλτηρίου που έμαθες, ή των ελαχίστων της Αγίας Γραφής, οπότεν, τότε, σύμφωνα με τους λογους του Αποστόλου, θα αποδείξης τον εαυτόν σου παραβάτην (Γαλατ. β', 18), εφ' όσον ξανακτίζης και πάλιν όσα προηγουμένως εγκρέμισες. Είναι προτιμότερον όπως ήρχισες και ώμολόγησες την ταπείνωσιν ενώπιον του Θεού και των Αγγέλων, έτσι έως το τέλος να την διατηρήσης.

Επίσης και την υπομονήν, την οποίαν επέδειξες διά να σε δεχθούν εις το Μοναστήριον, με το να περιμένης επί πολλάς ημέρας έξω από την θύραν και να ικετεύης με δάκρυα, φρόντισε να την επαυξήσης. Διότι πράγματι είναι άθλιον, ενώ οφείλεις να προσθέτης καθημερινώς νέον εις τον πρώτον σου θερμόν ζήλον και να προχωρής προς την τελειότητα, να αφαιρης από αυτόν και να επιστρέφης και πάλιν προς τα κάτω. Μακάριος δεν είναι εκείνος, που ήρχισε να εργάζεται το καλόν, αλλ' εκείνος που έμεινε σταθερός εις αυτό μέχρι τέλους· διότι ο όφης που σύρεται επάνω εις την γην παρακολουθεί πάντοτε την πτέρναν μας, δηλαδή σκέπτεται πώς να μας ετοιμάση κάτι κακόν κατά την στιγμήν του θανάτου μας, και προσπαθεί να μας καταβάλη μέχρι τέλους της ζωής μας. Δι' αυτό ακριβώς δεν θα μας ωφελήση τόσον το να αρχίσωμεν καλώς ούτε η αρχή της αναχωρήσεώς μας από τον κόσμον και η πρώτη θερμότης, αν και το τέλος δεν είναι ανάλογον. Ωσαύτως και η ταπείνωσις, την οποίαν τώρα υπεσχέθης χάριν του Χριστού, δεν θα αποδειχθή κατ' άλλον τρόπον, παρά μόνον εφ' όσον μέχρι τέλους ταύτην επιδείξης.

Εάν λοιπόν, σύμφωνα με την Αγίας Γραφήν, προσήλθες εις το Μοναστήριον διά να υπηρετήσης πραγματικά τον Κύριον, ετοίμασε την καρδίαν σου, όχι δι' ανέσεις και απολαύσεις, αλλά διά πειρασμούς και θλίψεις. Διότι δια μέσου πολλών θλίψεων πρέπει να εισέλθωμεν εις την Βασιλείαν των ουρανών· η δε οδός που οδηγεί εις την ζωήν είναι στενή και γεμάτη από στενοχωρίας, και εκείνοι που την ακολουθούν είναι πολύ ολίγοι (Ματθ. ζ', 14).

Πρόσεχε λοιπόν τους ολίγους και τους καλούς και φρόντιζε με το παράδειγμα των να ρυθμίζης την ζωήν σου μη προσέξης τους σκνηρούς και εκείνους που την καταφρονούν, όσοι πολλοί και αν είναι. Διότι, όπως λέγει και ο Κύριος: «πολλοί έχουν κληθή δια να σωθούν, αλλά ολίγοι είναι οι εκλεκτοί» (Ματθ. κβ', 14). Ακόμη άς ενθυμούμεθα ότι είναι μικρόν το ποίμνιον, εις το οποίον ο Κύριος συγκατετέθη να δώση την Βασιλείαν του (Λουκ. ιβ', 32). Μη νομίζης ότι είναι μικρόν το αμάρτημα να υποσχεθής τελειότητα και να ακολουθής το παράδειγμα των αμελεστέρων και των ραθύμων.

Ζ'. Του Αββά Ισαάκ

ΜΟΝΑΧΟΣ ἔστιν ὁ ἔξω του κόσμου καθήμενος καὶ αἰεὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ τυχεῖν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν πλοῦτος Μοναχοῦ ἔστιν ἡ Παράκλησις, ἡ γενομένη ἐκ τοῦ πένθους, καὶ ἡ χαρὰ ἡ ἐκ πίστεως ἢ ἐν τῷ ταμεῖα τῆς ψυχῆς λάμπουσα πενθικὸς ἔστιν ὁ ἐν πείνῃ καὶ δίψῃ διάγων πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ, διὰ τὴν ἐλπίδα τῶν ἀποκειμένων ἀγαθῶν" τὸν γὰρ διὰ τὸν Θεὸν πεινῶντα, μεθύσκει αὐτὸν ὁ θεὸς τῆς παρακλήσεως αὐτοῦ καὶ τὸν δι' αὐτὸν γυμνητεύοντα, ἐνδύει τὴν τῆς ἀφθαρσίας καὶ δόξης στολὴν.

Δεῖ τὸν Μοναχὸν ἐν πάσι τοῖς ἑαυτοῦ πράγμασι καὶ σχήμασι καὶ κινήμασι τύπον ὠφελείας εἶναι πάσι τοῖς δρῶσιν αὐτὸν δεῖ γὰρ αὐτὸν ἔχειν πρὸ πάντων ὑπεροψίαν τῶν δρωμένων, ἀκριβῆ ἀκτημοσύνην, καταφρόνησιν τελείαν τῆς σαρκός, νηστείας ὑψηλῆς καὶ ἀνένδοτος, σωφροσύνην ἄκραν, διαμονὴν ἐν τῇ ἡσυχίᾳ, εὐταξίαν τῶν αἰσθήσεων καὶ παραφυλακὴν, πάσης ἔριδος καὶ θυμοῦ ἀλλοτριώσιν, ἐν λόγοις βραχύτητα, μνησικακίας ἄγνοιαν, ἀπλότητα μετὰ διακρίσεως, τῆς παρούσης ζωῆς περιφρόνησιν, τῆς μελλούσης ἐπιπόθησιν, τὸ φεύγειν τὸν κόσμον καὶ τοὺς ἐν κόσμῳ, μᾶλλον δὲ καὶ πάντας τοὺς ἔξω, καὶ μὴ θέλειν γινώσκεσθαι ὑπ' αὐτῶν, μηδὲ δεσμεύειν ἑαυτὸν ἐν φιλίᾳ καὶ ἐταιρίᾳ τινὸς ἐκ τούτων, μηδὲ ἐρευνᾶν ἢ καταδέχεσθαι ὅλως ἀκούειν περὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν το μὴ ἀγαπᾶν τὴν τιμὴν, μηδὲ χαίρειν ξενίοις, ἡγουν δώρους, ἀλλ' ἔχεις τὸν τόπον τῆς οἰκήσεως ἡσυχον, καὶ τοὺς πολλοὺς ἀγνοούμενον, καὶ ἀδιαλείπτως ἐγκαρτερεῖν ταῖς προσευχαῖς, τὸ διηνεκῶς φροντίζειν καὶ μελετῶν περὶ τῆς χώρας τῆς ἀληθοῦς καὶ μακαρίας το ἔχεις τὸ πρόσωπον στυγνὸν καὶ ἔρρικνωμενον, καὶ δακρύειν διηνεκῶς νυκτὸς καὶ ἡμέρας.

Αὗται εἰσιν αἱ ἀρεταὶ τοῦ Μοναχοῦ ὡς ἐν συντόμῳ εἶπειν, αἱ μαρτυροῦσαι αὐτὴ τὴν ἀπὸ τοῦ κόσμου παντελεῖ ἥθησιν, καὶ τὴν πρὸς Θεὸν ἐγγύτητα. Ὁ οὖν ἐπιμελούμενος τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς, ζητησάτω ἀκριβῶς εἰ λείπει τὸ αὐτῷ ἐκ τῶν ἀπηριθμημένων καὶ εἰ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ΄ (Να ζούμε σύμφωνα με το σχήμα μας)

εὔρη αὐτὸν ἐνδεῇ ἐνὸς τούτων, γινωσκέτω μήπω τὸ τοῦ Μοναχοῦ. νομα τελείως ἔμπρεπειν αὐτῷ. "Ὅταν δὲ πάντα τα εἰρημένα κτήσεται, τότε καὶ ἡ γνώσεις τῶν λοιπῶν, ὧν οὐκ ἐμνήσθην, δοθήσεται αὐτὸ καὶ ἔσται τοῖς ἄλλοις, ἀνθρώπους αἴτιος δοξολογίας τῆς εἰς θεόν, κἀντευθεν ἐτοιμάσει τὴ ψυχὴ αὐτοῦ τόπον ἀνέσεως πρὸ τοῦ ἐξελθεῖν ἐκ τοῦδε τοῦ βίου.

Ερμηνεία

ΜΟΝΑΧΟΣ, εἶναι ἐκεῖνος, που μένει μακρὰν ἀπὸ τον κόσμον και παρακαλεῖ ἀδιαλείπτως τον Θεόν να ἀπολαύση τα μέλλοντα ἀγαθὰ. Πλούτος του Μοναχοῦ εἶναι ἡ παρηγορία, ἡ ὁποία προέρχεται ἀπὸ το πένθος και ἡ χαρά, που γεννᾶται ἀπὸ την πίστιν, ἡ ὁποία λάμπει εἰς τα βάθη της ψυχῆς. Διάθεσιν δε πένθους δοκιμάζει ἡ ψυχὴ ἐκεῖνου που περνᾶ ὅλας τας ἡμέρας της ζωῆς του με πείνας και δίψαν, χάριν της ἐλπίδος των ἀγαθῶν που τον περιμένουν. Διότι αὐτόν που πεινᾷ διὰ τον Θεόν, ο Θεός τον πλημμυρίζει με την γλυκεῖαν παρηγορίαν του και ἐκεῖνον που διέρχεται την ζωὴν του γυμνός χάριν του Θεοῦ, τον ἐνδύει ο Θεός με στολὴν δόξης, που τον κάνει ἀφθαρτον.

Ο Μοναχός πρέπει να εἶναι παράδειγμα ωφελείας δι' ὅλους, ὅσοι βλέπουν τον τρόπον της ζωῆς του. Πρώτον ἐξ ὅλων τον Μοναχόν πρέπει να τον διακρίνη ἡ περιφρόνησις πρὸς τα ὀρώμενα υλικά ἀγαθὰ και να ἔχη πραγματικὴν ἀκτημοσύνην, να καταφρονη τελείως την σάρκα του, να νηστεύῃ με αυστηρότητα και ἐπιμονήν, και να φυλάσῃ ἀπόλυτον σωφροσύνην. Να ζῇ εἰς την ἡσυχίαν, να ἐπαγρυπνῇ ἐπὶ των αἰσθήσεων και να τας ἔχη πειθαρχημένας να ἀποξενώνεται ἀπὸ κάθε φιλονεικίαν και να μὴ θυμῶνῃ, να εἶναι ὀλιγόλογος, να μὴ γνωρίζῃ καθόλου την μνησικακίαν, να εἶναι ἀπλός ἀλλὰ και διακριτικός, να περιφρονη την παρούσαν ζωὴν και να ἐπιποθῇ την μέλλουσαν. Πρέπει να ἀπομακρύνεται ἀπὸ τον κόσμον και τους κοσμικούς, ἀλλὰ και ἀπὸ ὅλους, ὅσοι εἶναι ἔξω ἀπὸ το ἀσκητήριόν του και να μὴ θέλῃ να γνωρίζεται ἀπὸ αὐτούς, οὔτε να δεσμεύεται μαζί τους με φιλίαν ἢ να κἀνῃ συντροφίαν με κάποιον ἀπὸ αὐτούς, οὔτε να ἐξετάζῃ ἢ να καταδέχεται να ἀκούῃ διὰ τὰς υποθέσεις των.

Ο Μοναχός οφείλει να μὴ ἀγαπᾷ τὰς τιμές των ἀνθρώπων, οὔτε να εὐχαριστῇται να δέχεται δῶρα, ἀλλὰ να διατηρῇ εἰς ἡσυχίαν το μέρος ὅπου κατοικεῖ και να μὴ το γνωρίζουν οἱ πολλοί να ἐπιδίδεται δε εἰς τας προσευχάς, χωρὶς να σταματᾷ, και να φροντίζει να μελετᾷ διαρκῶς διὰ την ἀληθινὴς και εὐτυχισμένην χώραν (δηλαδή την Βασιλείαν των οὐρανῶν). Το πρόσωπον του Μοναχοῦ ας εἶναι πάντοτε αυστηρόν και ρυτιδωμένον και δακρυσμένον ἡμέραν και νύκτα.

Αύται είναι, με κάθε δυνατήν συντομίαν, αι αρεται του Μοναχού, που θα αποδείξουν ότι απέθανε τελείως διά τον κόσμον και προσέγγισε τον Θεόν. Εκείνος λοιπόν που φροντίζει για την πνευματικής του ζωήν, ας εξετάση, μετά προσοχής, μήπως του λείπει τίποτε από όσα απηρίθμησας και εάν εύρη, ότι σε κάτι υστερεί, ας γνωρίζει ότι δεν του αρμόζει το όνομα του Μοναχού. Όταν δε αποκτήση όλα όσα ανέφερα, τότε θα του επιτρέψη ο Θεός να γνωρίση και τα υπόλοιπα, όσα δεν ανέφερα οπότεν θα γίνη αιτία να δοξολογούν οι άλλοι άνθρωποι τον Θεόν, και από τον κόσμον αυτόν πλέον θα έχη ετοιμάσει για την ψυχήν του τόπον ανάσεως.

Η'. Του Αγίου Μαξίμου

ΚΟΣΜΟΝ λέγει ή γραφή τὰ ὑλικά πράγματα καὶ κοσμικοὶ εἰσιν οἱ τούτοις τὸν νοῦν ἐνασχολοῦντες, πρὸς οὓς καὶ λέγει ἐντρεπτικώτερον" «μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον ὅτι πᾶν το ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκός, καὶ ἡ ἀπάτη τῶν οφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου εἰσί», καὶ τὰ ἐξῆς.

2. Μοναχὸς ἔστιν καὶ τῶν ὑλικῶν πραγμάτων τὸν νοῦν ἀποχωρίσας, καὶ δι' ἐγκρατείας καὶ ἀγάπης καί, ψαλμωδίας καὶ προσευχῆς προσκαρτερῶν τῷ Θεῷ.

3. Μηδεὶς σὲ ἀπατήσῃ, Μοναχέ, ὅτι ἓνα σωθῆναι ἡδονὴ καὶ κενοδοξία δουλεύοντα.

4. Τὰ τῶν κοσμικῶν κατορθώματα, πτώματα εἰσι τῶν Μοναχῶν καὶ τὰ τῶν Μοναχῶν κατορθώματα πτώματα εἰσι τῶν κοσμικῶν οἷον τὰ τῶν κοσμικῶν κατορθώματα, πλοῦτος ἔστι, καὶ δόξα, καὶ δυναστεία, καὶ τρυφή, καὶ εὐσαρκία, καὶ εὐτεκνία, καὶ τὰ τούτων ἀκόλουθα εἰς ἅπερ ἐλθῶν καὶ Μοναχός, ἀπώλετο. Τὰ δὲ τοῦ Μοναχοῦ κατορθώματα ἀκτημοσύνη, ἄδοξια, ἀδυναμία, ἐγκράτεια, καὶ κακοπάθεια, καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα, εἰς ἅπερ ἐλθῶν ὁ φιλοκόσμος παρὰ πρόθεσιν, πτῶμα ἡγεῖται μέγα, καὶ κινδυνεύει πολλάκις καὶ ἀγχόνῃ χρῆσασθαι' τινὲς δὲ καὶ ἐχρησαντο.

5. Ὁ μὲν τοῖς πράγμασιν ἀποταξάμενος, οἷον τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς χρήμασι καὶ τοὺς ἐξῆς, τὸν ἔξω ἄνθρωπος ἔποιησε Μοναχόν, οὐπω δὲ καὶ τὸν ἔσω καὶ δὲ τοῖς τούτων ἐμπαθέσι νοήμασι, τὸν ἔσω ἄνθρωπον ὃς ἔστιν ὁ νοῦς καὶ τὸν μὲν ἔξω ἄνθρωπον, εὐκόλως τις ποιεῖ Μοναχόν, μόνον ἐὰν θελήσῃ οὐκ ὀλίγος δὲ ἀγών, τὸν ἔσω ἄνθρωπον ποιῆσαι Μοναχόν.

6. Τὶς ἔστιν ἄρα ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ καὶ παντάπασιν ἀπαλλαγεῖς τῶν ἔμπαθων νοημάτων καὶ τῆς καθαρᾶς διὰ παντὸς καὶ ἄθλου καταξιωθεῖς προσευχῆς; ὅπερ ἔστι σημεῖον τοῦ ἔνδον Μοναχοῦ.

7. Πολλά πάθη ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν κέκρυπται· τότε δὲ ἐλέγχονται, ὅταν τὰ πράγματα ἀναφαίνωνται.

Ερμηνεία

Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ, όταν λέγη κόσμον, εννοεί τα υλικά πράγματα κατά συνέπειαν κοσμικοί είναι οι απασχολούμενοι, τον νούν των με αυτά προς αυτούς λοιπόν απευθυνομένη λέγει με τρόπον αυστηρότερον: «να μη αγαπάτε τον κόσμον· διότι κάθε τι το κοσμικόν, και η σαρκική επιθυμία, και αι απατηλαι εντυπώσεις των οφθαλμών, και η αλαζονεία του βίου δεν προέρχονται από τον Θεόν, αλλά από τον κόσμον» (Α' Ιωάν. 6', 15-16) και όσα εν συνεχεία αναφέρονται εις την Αγίας Γραφήν.

2. Μοναχός είναι εκείνος που απεμάκρυνε τον νούν του από τα υλικά πράγματα και δια της εγκρατείας, της αγάπης, της ψαλμωδίας και της προσευχής, παραμένει σταθερώς πλησίον του Θεού.

3. Μοναχέ, πρόσεξε να μη σε εξαπατήση κανείς ότι είναι δυνατόν να σωθής, εφ' όσον είσαι δούλος της ηδονής και της κενοδοξίας.

4. Τα κατορθώματα των κοσμικών γίνονται αιτία πτώσεως διά τους Μοναχούς και τα κατορθώματα των Μοναχών επιφέρουν την πτώσιν των κοσμικών. Π. χ., κοσμικά κατορθώματα είναι ο πλούτος, η δόξα, ή εξουσία, η απόλαυσις, τα ωραία σώματα και τα καλά παιδιά, καθώς και όλα τα σχετικά με αυτά όταν όμως ο Μοναχός επιδιώξη αυτά, εχάθη. Τα κατορθώματα όμως του Μοναχού είναι η ακτημοσύνη, η αποφυγή της δόξης και η ταπείνωσις, η αδυναμία, η εγκράτεια, αι κακοπάθειαι και όλα τα σχετικά με αυτά. Οσάκις όμως αυτός που αγαπά τον κόσμον περιέλθη εις αυτήν την κατάστασιν, χωρίς βεβαίως να έχη πρόθεσιν, το θεωρεί μεγίστην πτώσιν και πολλές φορές κινδυνεύει και να απαγχονιστεί μερικοί δέ, πράγματι, και εκρεμάσθησαν.

5. Εκείνος, που κατώρθωσε να απαρνηθή υλικά πράγματα, όπως γυναίκα, χρήματα και τα σχετικά, έκαμε μόνον τον εξωτερικός άνθρωπον Μοναχόν, όχι όμως ακόμη και τον εσωτερικόν» όποιος όμως κατώρθωσε να κατανικήση και τα εμπαθή νοήματα, αυτός τότε έκαμε Μοναχών και τον εσωτερικόν του άνθρωπον, ο οποίος είναι ο νούς. Και τον μέν έξω άνθρωπον ευκόλως κανείς τον κάνει Μοναχόν, αρκεί να θελήσης χρειάζεται όμως μεγάλος αγών, διά να κάμη και τον έσω άνθρωπον Μοναχόν.

6. Ποίος άραγε είναι εκείνος, που κατώρθωσεν, εις την γενεάν αυτήν, να απαλλαγή τελείως από τα εμπαθή νοήματα, και να καταξιωθι να ασχοληται συνεχώς με την

καθαράν και άϋλον προσευχήν; Αυτό ακριβώς είναι το γνώρισμα του εσωτερικού Μοναχού.

7. Μέσα εις τας ψυχάς μας ευρίσκονται κρυμμένα πολλά πάθη: φανερώνονται δε τότε μόνον, όταν παρουσιασθούν και τα πράγματα, που τροφοδοτούν και διεγείρουν τα πάθη αυτά.

Θ'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΛΕΓΕΝ ὁ Ἄββᾶς Ἰωάννης ὁ Κίλιξ, καὶ τῆς Ραΐθοῦ ἡγούμενος, τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἀδελφοῖς τέκνα, ὡς ἐφύγομεν τὸν κόσμον, φύγωμεν καὶ τὰς ἐπιθυμίας τῆς σαρκὸς ὃ γὰρ ταύτας φυγῶν, ἐκεῖνος ἔστι Μοναχὸς ἀληθῶς.

Απίδωμεν οὖν πρὸς τοὺς Πατέρας ἡμῶν μετὰ ποίας σκληραγωγίας καὶ ἡσυχίας ἐκάθισαν ὧδε, καὶ μιμησώμεθα αὐτούς, καὶ μὴ ρυπώσωμεν τὸν τόπον τοῦτον, ὃν ἐκεῖνοι ἐκαθάρισαν ἀπὸ δαιμόνων καὶ ἡγίασαν. Μάθωμεν ὅτι ὁ τόπος οὗτος ἀσκητῶν ἐστίν, οὐ πραγματευτῶν, καὶ ἀξίως σπουδάσωμεν πολιτεύεσθαι.

Καὶ τοῦτο δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ μὲν θελήσετε ἀκολουθεῖσαι τοῖς Πατράσι, καὶ φυλάξαι τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, πέμπει τὴν χάριν αὐτοῦ, καὶ φυλάττει τὸν τόπον τοῦτον: εἰ δὲ οὐ φυλάξετε, οὐ μὴ μείνετε ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ καὶ ἡμεῖς γὰρ τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου καὶ τῶν Πατέρων τὰς παραγγελίας τηροῦντες ἐστήκαμεν, δοκοῦντες καὶ μετὰ τὴν ἀποβίωσιν αὐτοὺς μεθ' ἡμῶν εἶναι, καὶ πάντα κατοπτρεύειν τὰ καθ' ἡμᾶς. Οὕτως οὖν καὶ ὑμεῖς ποιήσατε καὶ σώζεσθε ἐκ πάντων τῶν κακῶν.

2. Ἔλεγε τις τῶν γερόντων Θηβαῖος, ὅτι ἐγὼ τέκνον γέγονα ἱερέως τῶν Ἑλλήνων" παῖς οὖν ὑπάρχων, ἐν μιᾷ ὡς εἶδον τὸν πατέρα μου εἰσερχόμενος συνήθως εἰς τὸ εἰδωλεῖον ὡς τὴν θυσίαν ἐπιτελέσαι, εἰσῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ καὶ εἶδον τὸν σατανᾶς καθήμενον, καὶ πᾶσαν τὴν στρατιὰν αὐτοῦ κύκλῳ παρέστωσαν" καὶ ἰδοὺ εἷς τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ παρελθὼν εἰς τὸ μέσον, προσεκύνει αὐτὸν ὃ δὲ εἶπεν αὐτῷ πόθεν σὺ ἔρχης καὶ ἀπεκρίθη ἐκεῖνος εἰς τὴν δὲ τὴν χώραν ἡμῶν, καὶ ἐξήγειρα πολέμους, καὶ πολλὴν ἔκχυσιν αἱμάτων ἐποίησα, καὶ ἦλθον τοῦ ἀναγγεῖλαι σοὶ" καὶ εἶπεν ὁ διάβολος" ἐν πόσῳ χρόνῳ τοῦτο ἐποίησας; ὃ δὲ ἔφη ἐν τριάκοντα ἡμέραις καὶ ἀκούσας ὁ σατανᾶς, ἐκέλευσεν αὐτὸν μαστιχθῆναι εἰπὼν" ἐν τοσούτῳ χρόνῳ τοῦτο μόνον ἐποίησας;

Ὅμοίως καὶ ἕτερος παρελθὼν, εἶπεν' ἐγὼ ἐν τῇ θαλάσῃ ἡμῶν καὶ ἐξήγειρα ἀνέμους, καὶ κατεπόντισα πλοῖα, καὶ πολλοὺς ἀνθρώπους ἀπέκτεινα, καὶ ἦλθον τοῦ ἀναγγεῖλαι σοί: ἐπερωτήσας δὲ καὶ αὐτὸν ἐν πόσῳ καιρῷ τοῦτο ἐποίησε καὶ μαθὼν ὅτι ἐν ἡμέραις

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ΄ (Να ζούμε σύμφωνα με το σχήμα μας)

εἵκοσιν, μαστιχθῆναι ὁμοίως τὸ πρῶτο ἐκέλευσεν, ὅτι μηδὲν ἄλλο ἤνυσεν ἐν τοσοῦτῳ καιρῷ εἴτα καὶ ἄλλος προσῆλθεν, δς ἐν πόλει τινί, γάμου γινομένου, μάχην ἀναμεταξὺ ποιήσας, πολλὴν αἵματοχυσίαν εἰργάσατο, καὶ αὐτὸν τὸν νυμφίον σὺν τῇ νύμφῃ ἀναιρεθῆναι παρασκευάσας ἔφασκε δὲ ἐν ἡμέραις δέκα το τοιοῦτον ἔργον ἀνύσαι καὶ αὐτὸς δὲ αἰτιαθεῖς κατὰ τοὺς προτέρους, ὡς χρονοτριβήσας, ἐμαστίχθη. Μετὰ τούτους οὖν παρῆλθεν εἰς τὸ μέσον καὶ ἕτερος καὶ ἡρώτησεν αὐτὸν ὁ διάβολος, πόθεν καὶ σὺ ἔρχῃ;

Ὁ δὲ εἶπεν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἤμην, ἰδοὺ τεσσαράκοντα ἔτη πολεμῶν πρὸς ἓνα Μοναχῶν καὶ τῇ νυκτὶ ταύτῃ κατέβαλον αὐτὸν εἰς πορνείαν ἐκεῖνος δὲ ὡς ἤκουσε τοῦτο, ἀναστὰς εὐθὺς κατεφίλησεν αὐτόν, καὶ ἄρας δὲ ἐφόρει στέφανον, ἐπέθηκε τὴ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ ἐνεχθέντος θρόνου, καὶ τεθέντος πλησίον αὐτοῦ, καθεσθῆναι αὐτὸν ἐποίησεν, εὐχαριστῶν αὐτῷ καὶ λέγων, ὅτι τὸ μέγα τοῦτο πρᾶγμα ἡδυνήθης ποιῆσαι. Ἰδὼν οὖν ἐγώ, φησὶν ὁ γέρων, τὸ γεγονός καὶ κατανοήσας οἷον μέγα ἐστὶ τὸ τάγμα τῶν Μοναχῶν καὶ τοὺς δαίμοσι φοβερόν, ἐξῆλθον εὐδοκία θεοῦ καὶ γέγονα Μοναχός.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ιωάννης ο Κίλιξ, ο ηγούμενος της Μονής εις την Ραϊθῷ*, ἔλεγεν εις τους αδελφούς της Μονής τα εξής:

– Τέκνα, ὅπως ἐφύγαμεν ἀπὸ τον κόσμον, ἐτσι ας φύγη ο νους μας και ἀπὸ τας επιθυμίας της σαρκός· διότι πραγματικός Μοναχός εἶναι ἐκεῖνος, που ἀπηλλάγη ἀπὸ αὐτάς τας επιθυμίας.

Ας ἀναλογισθῶμεν λοιπόν τους Πατέρας μας, με πόσῃν σκληραγωγίαν καὶ ἡσυχίαν παρέμεναν ἐδῶ καὶ ας τους μιμηθῶμεν· ας μὴ ρυπαίνωμεν αὐτόν τον τόπον, που ἐκεῖνοι ἐκαθάρισαν ἀπὸ τους δαίμονας καὶ τον ἡγίασαν. Ας ἐννοήσωμεν καλῶς, ὅτι αὐτός ο τόπος εἶναι τόπος ἀσκητῶν καὶ ὄχι πραγματευτῶν, καὶ ας φροντίσωμεν νὰ πολιτευθῶμεν ἀξίως.

Ακόμη καὶ τούτο νὰ γνωρίζετε ὅτι ἐάν θελήσετε νὰ ἀκολουθήσετε τους Πατέρας καὶ νὰ φυλάξετε τας ἐντολὰς του Θεοῦ, καὶ ο Θεός θὰ στέλλῃ την Χάριν του καὶ θὰ

* Ἡ Ραϊθῷ κεῖται εἰς τον τόπον ἐκεῖνον εἰς τον οποίον, ὡς ἀναφέρει ἡ θεία Γραφή εἰς το βιβλίον της Εξόδου, ἦσαν αἱ δώδεκα πηγαὶ των ὑδάτων καὶ τὰ ἐβδομήκοντα δένδρα των φοινίκων. Κατὰ την Βυζαντινὴν ἐποχὴν ο τόπος οὗτος ἐκαλεῖτο Ελάνα, σήμερον δὲ ὑπὸ μὲν των Τούρκων καλεῖται Ραϊθού ὑπὸ δε των Αράβων Ελ Τῶρ" εὐρίσκεται δὲ ἐν τῇ Πετραίᾳ Ἀραβίᾳ καὶ παρὰ τὰ σύνορα αὐτῆς με την Εὐδαίμονα Ἀραβίαν ἀπέχει δὲ του Ὀρους Σινὰ περὶ τὰ 60 μίλια. Ἐν τῇ Ραϊθῷ ἠσύχαζε πληθὺς Οσίων πατέρων ἀναιρεθέντων ὑπὸ των Βλεμύων (βλέπε ἐν τῇ ἡμετέρῳ «Μεγάλῳ Συναξαριστῇ της Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» Τόμος Α' σελ. 281).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ΄ (Να ζούμε σύμφωνα με το σχήμα μας)

φυλάσση τον τόπον αυτόν εάν όμως δεν τα τηρήσετε, τότε ούτε και εις τον τόπον αυτόν θα μείνετε. Και ημείς παρεμείναμεν εδώ φυλάσσοντες τας εντολάς του Θεού και τηρούντες τας παραγγελίας των Πατέρων, πιστεύοντες, ότι και μετά την εις Κύριον εκδημίαν των παρέμεναν μαζί μας και παρηκολούθουν όλα τα ζητήματά μας. Έτσι λοιπόν και σείς να κάνετε και θα απαλλαγίτε από όλα τα κακά.

2. Ένας Γέρων από την Θηβαΐδα διηγείτο τα εξής: εγώ ήμουν παιδί ενός ιερέως των ειδώλων. Όταν λοιπόν ακόμη ήμουν μικρός, καθώς είδον μίαν ημέραν τον πατέρα μου να εισέρχεται εις τον ειδωλολατρικόν ναόν διά να τελέση θυσίαν, εισήλθον και εγώ μετά από αυτόν. Και είδον να κάθεται ο Σατανάς και ολόγουρά του να στέκεται ολόκληρη η στρατιά του. Εις μίαν στιγμήν προχωρεί κοντά του ένας από τους άρχοντάς του και τον προσκυνούσε. Ο Σατανάς του λέγει:

-Από πού έρχεσαι σύ;

- Ήμουν εις αυτήν την χώραν – απήντησε – και εξήγειρα μεταξύ των κατοίκων πολέμους και προεκάλεσα πολλήν αιματοχυσίαν και τώρα ήλθα να σου το αναφέρω.

-Είς πόσον χρόνον το επέτυχες αυτό; έρωτά πάλιν ο Σατανάς. – Εις διάστημα τριάκοντα ημερών.

Μόλις ήκουσε την απάντησιν αυτήν ο Σατανάς διέταξε να μαστιγωθή λέγων συγχρόνως:

– Εις τόσον χρόνον αυτό μόνον κατώρθωσες;

Μετά από αυτόν επλησίασε με τον ίδιον τρόπον τον Σατανάς και άλλος και του είπεν:

-Εγώ ευρισκόμουν εις την θάλασσαν και εσήκωσα ανέμους, κατεπόντισα πλοία και έθανάτωσα πολλούς ανθρώπους ήλθα λοιπόν να σου το αναφέρω.

Όταν τον ηρώτησεν εις πόσον χρόνον επέτυχεν αυτό και έμαθεν ότι το επέτυχεν εις είκοσιν ημέρας, διέταξε να μαστιγωθή και αυτός, όπως και ο πρώτος, διότι τίποτε άλλο δεν κατώρθωσεν εις τόσον διάστημα.

Εν συνεχεία προσήλθε και άλλος, όστις ανέφερεν, ότι εις μίαν πόλιν, ενώ εγίνετο γάμος, προεκάλεσε μάχην μεταξύ των ανθρώπων, με πολλήν αιματοχυσίαν, επιτυχών μάλιστα να φονευθούν και ο γαμβρός με την νύμφην. "Έλεγε δε ότι αυτό το

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ΄ (Να ζούμε σύμφωνα με το σχήμα μας)

κατώρθωσεν εις δέκα ημέρας. Και αυτός όμως, όπως και οι προηγούμενοι, ευρέθη ένοχος διά χρονοτριβής και έμαστιγώθη.

Έπειτα από αυτούς, που έμαστιγώθησαν, προσήλθεν εις το μέσον και ένας άλλος διάβολος. Τον έρωτα τότε ο Σατανάς:

- Και συ από που μας έρχεσαι;

- Εγώ ευρισκόμεν εις την έρημον – απήντησεν εκείνος – και σαράντα ολόκληρα χρόνια επολέμουν ένα Μοναχόν μόλις δε αυτήν την νύκτα τον ενίκησα και έπεσεν εις την αμαρτίαν της πορνείας.

Μόλις ο Σατανάς ήκουσεν αυτό το κατόρθωμα, έσηκώθη, τον κατεφίλησεν, αφήρесе το στεφάνι από το κεφάλι του και το εφόρεσεν εις τον νικητής του Μοναχού αφού δε έφεραν ένα θρόνον και τον ετοποθέτησαν πλησίον του, τον έβαλε να καθήση δίπλα του και του έλεγεν ευχαριστημένος:

- Μπράβο! πώς τόσον μεγάλο έργον ήμπόρεσες να κάμης;

Όταν εγώ είδον όλα αυτά – είπεν ο Γέρων από την Θηβαΐδα - αντελήφθην πόσον μεγάλο είναι, εις άξίαν, το τάγμα των Μοναχών και πόσον φοβίζει τους δαίμονας. Χωρίς αναβολήν, κατόπιν αυτών, έβγήκα από τον ειδωλολατρικός ναόν και με την Χάριν του Θεού έγινα Μοναχός.

Ι'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΙ, τὸν χρόνον ὃν διήξαμεν τῷ μονήρει βίῳ ἀριθμοῦμεν, τὴν δὲ ἀμέλειαν, ἣν κατειργασάμεθα ἐν αὐτῷ, ἀγνοοῦντες ἔπαιρομεθα ἔπαινος ἀνδρὶ οὐχ ὁ χρόνος μόνον, ἀλλ' ἡ κατὰ Θεὸν προκοπῆς προκοπὴ δὲ οὐ πολὺ, ἀλλὰ τὸν ἐνάρετον βίον κεκτησθαι.

Ἐπιλαβού, Μοναχέ, τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθης, καὶ ὡμολογησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων, ἡγουν ἐπὶ πάσης τῆς ἄνω καὶ κάτω κτίσεως «ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἤξει καὶ οὐ χρονιεῖ». Τί δὲ ἔστιν ὁ Μοναχός, ἡ τίνι ὁμοίωται; Ὁ Μοναχὸς ἔοικεν ἀνδρὶ καταφερομένῳ ἐξ ὕψους, ὃς εὐρῶν σχοινίον κρεμάμενον ἐν ὑψηλῷ διαθέματι, δραξάμενος ἀπεκρέμασεν ἑαυτόν, καὶ βοᾷ ἀδιαλείπτως πρὸς Κύριόν του βοηθηθῆναι, εἰδῶς ὅτι, ἐὰν ἐξατονήσας ἀπολύσῃ τὰς ἀμφοτέρας χεῖρας, πεσεῖται καὶ θανατωθήσεται.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ΄ (Να ζούμε σύμφωνα με το σχήμα μας)

Αγαπητοί αδελφοί, Ἀγγέλων σχῆμα φοροῦντες μὴ τὴ διαβόλῳ συναμιλλώμεθα, ἀλλὰ τὸν Ἀγγελικὸν βίον ζηλῶμεν ὡς δυνατὸν τῷ γὰρ σχήματι ὀφείλει ἐπακολουθεῖν ὁ τρόπος καὶ τὰ ἔργα χωρὶς γὰρ τῶν ἔργων, τὸ σχῆμα οὐδὲν ἔστιν. Ἄρα οὖν οἱ Ἄγγελοι ἐν οὐρανῷ ἐν ἔριδι καὶ ζῆλῳ διαγούσι, καθὼς νῦν δρῶμεν ἐν ἡμῖν τοῖς Μοναχοῦς ταῦτα γινόμενα;

Σπουδάσωμεν, ἀδελφοί, μὴ γίνεσθαι τοῖς ἔξωθεν πρόσκομμα καὶ σκάνδαλον" μὴ βλασφημείσθω τὸ καλὸν σχῆμα δι' ἡμᾶς, μᾶλλον δὲ εὐφημείσθω. Ἄρα τί ἀπολογησόμεθα τὰ κριτῇ ἐν τῇ φοβερᾷ ὥρᾳ τῆς ἐξετάσεως, εἰ οὕτως ἀμελοῦμεν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας; τί γὰρ ἔδει αὐτὸν ποιῆσαι ἡμῖν, καὶ οὐκ ἐποίησεν, ὅτι αὐτὸν τὸν θεὸν Λόγον ἐν δούλῳ μορφῇ ταπεινὸς οὐκ εἶδομεν, ἵνα καὶ ἡμεῖς ταπεινοὶ γενώμεθα; ἢ ὅτι ἔμπτυσμενός το ἀπερινόητον αὐτοῦ πρόσωπον οὐκ ἔθεασάμεθα, ἓνα καὶ ἡμεῖς ὑβρίζομενοι καὶ ἐπιπληττόμενοι μὴ ἄγριαίνωμεν;

Ἀλλ' ὅτι οὐκ εἶδομεν τὸν ἅγιον αὐτοῦ νῶτον διδόμενον εἰς μάστιγας, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑπέικωμεν κατὰ πάντα τοῖς ἡγουμένοις ἡμῶν καὶ πᾶσι τοῖς Μοναχοῖς; ἢ ὅτι οὐκ εἶδομεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ το ἐπιβλέπον ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ποιοῦν αὐτὴν τρέμειν, ραπίζομενον, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἐξουθενούμενοι ὑποφέρωμεν καὶ μὴ θηριώμεθα; Ἄλλ' ὅτι οὐκ ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος, ὅτι ἐγὼ ἀπ' ἑμαυτοῦ οὐδὲν ποιῶ; καὶ πάλιν ἦλθον οὐχ ἓνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντος με Πατρός, ἓνα καὶ ἡμεῖς μὴ ὦμεν αὐθάδεις καὶ αὐτεξούσιοι; ἀλλὰ καὶ πάλιν οὐκ ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντας «ἐγὼ οὐκ ἀπειθῶ οὐδὲ ἀντιλέγω" καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρῶος εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ» καὶ πάλιν «οὐκ ἦλθον διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι». Καὶ πολλὰ ἕτερα τοιαῦτα φάσκοντος, ἵνα καὶ ἡμεῖς τοιοῦτοι γενέσθαι ἀγωνισώμεθα; Ἀδύνατον γὰρ ἄλλως εὐδοκιμῆσαι καὶ σωθῆναι, εἰμὴ ἐν τῷ μιμήσασθαι τὸν Κύριον ἐν παντί. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, τὸ ἐκλεκτὸν ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ, νήψωμεν ὡς καιρὸν ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸ σχῆμα πολιτευσώμεθα, ἵνα καὶ τὴν Ἀγγελικὴν ἄξιαν ἀπολάβωμεν ὕστερον.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΟΙ, μετροῦμεν τὸν χρόνον, που ἐπεράσαμεν εἰς τὸν μοναχικὸν βίον ἀγνοοῦντες ὅμως τὴν ἀμέλειαν, που ἐπεδείξαμεν κατὰ τὸ διάστημα αὐτό, υπερηφανευόμεθα. Ἐπαινος ὅμως δι' ἓνα ἄνδρα δὲν εἶναι μόνον ὁ χρόνος τῆς ἀσκήσεως, ἀλλὰ καὶ κατὰ Θεὸν προκοπή, ὡς προκοπή δὲ νοεῖται ὅχι ἡ λεύκανσις τῶν τριχῶν, ἀλλὰ τὸ νὰ ἀποκτήσῃ κανεὶς ἐνάρετον βίον.

Φρόντισε νὰ κατακτήσῃς, Μοναχέ, τὴν αἰώνιον ζωὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκλήθης, καὶ χάριν τῆς ὁποίας ἐδώσες τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον ὁλοκλήρου τῆς ἀνω καὶ κάτω κτίσεως: «ἀκόμη λοιπὸν ὀλίγη υπομονή καὶ ὁ ἀναμενόμενος θὰ ἔλθῃ καὶ δὲν θὰ

αργήση». (Ησ. κστ', 20-21 και 'Αμβρακούμε β', 3). Τί είναι δε ο Μοναχός; ή με ποίον είναι όμοιος;

Ο Μοναχός ομοιάζει με ένα άνδρα, που πίπτει από υψηλά ευρίσκει λοιπόν ένα σχοινί, κρεμασμένος από υψηλόν στήριγμα, το αρπάζει, κρεμιέται από αυτό και φωνάζει, έκτοτε, συνεχώς προς τον Κύριον, να τον βοηθήση, διότι γνωρίζει, ότι εάν κουρασθή και αφήση και τα δύο του χέρια, θα πέση και θα σκοτωθή.

'Αγαπητοι αδελφοί, αφού φορούμεν το 'Αγγελικόν σχήμα, ας μη συναγωνιζώμεθα με τον διάβολον, αλλ' ας επιδιώκωμεν, όσον το δυνατόν, τον βίον των Αγγέλων. Διότι το σχήμα πρέπει να συνοδεύεται από τον τρόπον και τα έργα χωρίς τα έργα, το σχήμα καμμίαν άξίαν δεν έχει. Μήπως τάχα ζούν εις τον ουρανόν οι Αγγελοι με φιλονικίαν και φθόνον, καθώς τώρα βλέπομεν να συμβαίνουν αυτά μεταξύ των Μοναχών;

Ας φροντίσωμεν, αδελφοί, να μη γινώμεθα εμπόδιον και σκάνδαλον εις τους κοσμικούς: ας μη βλασφημῆται το καλόν σχήμα, εξ αιτίας μας, αλλ' όσον το δυνατόν περισσότερον άς ευφημηῆται. Αραγε τι θα απολογηθώμεν ενώπιον του Κριτού, κατά την φοβεραν ώραν της Κρίσεως, εάν έτσι αμελῶμεν την σωτηρίαν μας; Τι έπρεπε να κάμη ο Θεός δι' ημάς, και δεν το έκαμεν; Μήπως αυτόν τούτον τον Θεόν Λόγον δεν είδομεν ταπεινόν, έν μορφή δούλου, δια να γίνωμεν και ημείς ταπεινοί; Η μήπως δεν είδαμεν να έμπτύεται το ακατάληπτον Αύτου πρόσωπον, ώστε να μη οργιζώμεθα και ημείς, όταν υβριζώμεθα, ή όταν μάς επιπλήττουν;

Αλλά μήπως δεν είδαμεν τα άγια νώτα Αυτού να μαστιγώνωνται, διά να υπακούωμεν και ημείς εις όλα ενώπιον των Ηγουμένων μας και των άλλων Μοναχών; "Η μήπως δεν είδομεν το πρόσωπόν Του, το οποίον όταν βλέπη την γην, την κάμνει να τρέμη (Ψαλμ. ργ', 32), να ραπίζεται, ώστε και ημείς να υπομένωμεν, οσάκις μάς προσβάλλουν, και να μη γινώμεθα όπως τα θηρία; Μήπως, τάχα, δεν Τον ηκούσαμεν να λέγη, πώς εγώ τίποτε δεν κάνω με την θέλησίν μου; και αλλού πάλιν, ότι ήλθον εις τον κόσμον όχι να κάμω το θέλημά μου, αλλά το θέλημα του Επουρανίου Πατρός, που με έστειλεν (Ιωάν. ε', 30-31), ώστε και ημείς να μή είμεθα αυθάδεις και να μη ενεργώμεν αυθαιρέτως; Μήπως, τάχα, δεν τον ηκούσαμεν να λέγη αλλού: «εγώ δεν απειθαρχώ, ούτε αντιλέγω μάθετε από εμέ, ότι είμαι πράος και έχω ταπεινήν καρδίαν»: (Ματθ. ια', 29) και πάλιν: «δεν ήλθον να υπηρετηθώ, αλλά να υπηρετήσω» (Ματθ. κ', 28). Και εν γένει να λέγη πολλά τοιαύτα όμοια, διά να αγωνισθώμεν και ημείς να γίνωμεν τοιούτοι;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΒ΄ (Να ζούμε σύμφωνα με το σχήμα μας)

Διότι είναι αδύνατον με άλλον τρόπον να ευδοκιμήσωμεν και να σωθώμεν, παρά μόνον εφ' όσον μιμηθώμεν εις όλα τον Κύριον. Σας παρακαλώ λοιπόν, αδελφοί μου, σείς που είσθε το εκλεκτόν ποίμνιον του Χριστού, ας συνέλθωμεν, εφ' όσον έχομεν καιρόν, και ας πολιτευθώμεν, σύμφωνα με το σχήμα που φέρομεν, διά να απολαύσωμεν μετά ταύτα και την Αγγελικὴν ἀξίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ'

(Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)

Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ τὸν πιστὸν τα παρὰ τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ πατρὸς καταδέχεσθαι προθυμῶς ὡς συμφέροντα, κὰν λυπηρὰ ἢ καὶ ἐπώδυνα πρὸς γὰρ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ καὶ τὰς θλίψεις καὶ τὸ παρὰ Θεοῦ ἔλεος δίδεται.

Περὶ τοῦ ὅτι ὁ πιστὸς πρέπει μετὰ προθυμίας να παραδέχεται ὅσα του υποδεικνύει ὁ πνευματικὸς του πατήρ, διότι εἶναι συμφέροντα, ἔστω καὶ εἰάν τοῦ προκαλοῦν λύπην ἢ εἶναι κοπιαστικά διότι πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν καὶ δια τὴν ἀνακούφισιν ἀπὸ τὰς θλίψεις δίδεται καὶ ἀπὸ τὸν Θεὸν τὸ ἔλεος.

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου

Ο ΤΗΝ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ προστασίας μετὰ τὸν Ἅγιον Ὁνωράτον διαδεξάμενος, ἐν μιᾷ κατὰ τοῦ θεοφιλοῦς Λιβερτίνου βαρυτάτῳ θυμῷ ἐξήφθη, ὡς ἐπιβαλεῖν αὐτῷ καὶ τὰς ἑαυτοῦ χεῖρας καὶ μὴ εὐρῶν ράβδον δι' ἧς αὐτὸν μαστιγώσει, ἄρας τὸ ὑποπόδιον, τούτῃ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ τὸ πρόσωπον ἔκανως ἔτυψε, καὶ ὅλον μελανῶν καὶ πεφουσημένον πεποίηκε. Σφοδρῶς οὖν ὁ Λιβερτίνος μαστιγωθείς, ἀπελθὼν ἐν τῇ ἰδίᾳ κλίνη ἡσύχαζεν. "Ἦν δὲ τί πρᾶγμα τοῦ Μοναστηρίου ὠρισμένον τῇ ἐξῆςπραχθῆναι ἡμέρα. Τῇ ἐπαύριον οὖν πληρωθέντων τῶν ἑωθινῶν ὕμνων, ὁ Λιβερτίνος εἰς τὴν τοῦ ἡγουμένου κλίνην ἀπῆλθε, καὶ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης εὐχὴν ἡτήσατο.

Γινώσκων οὖν ὁ ἡγούμενος πῶς παρὰ πάντων ἐτιμάτο καὶ ἡγαπάτο καὶ Λιβερτίνος διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς αὐτοῦ ἀρετῆς, ἐνόμισεν ὅτι διὰ τὴν ὕβριν, ἣν αὐτῷ ἐπήγαγε, τῆς μονῆς ὑποχωρῆσαι βούλεται διὸ καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν ποῦ βούλεται ἀπελθεῖν καὶ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε' τοῦ Μοναστηρίου πρᾶγμα ὠρισμένον ἐστὶ, Πάτερ, ὅπερ εἶσαι οὐ δύναμαι" χθὲς γὰρ ὠρισα σήμερον ἐκεῖσε εὐρεθῆναι. Τότε ἐκεῖνος κατανοήσας τὴν ἑαυτοῦ σκληρότητα, τὴν δὲ ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητα τοῦ Λιβερτίνου, ἐκ βάθους καρδίας ἐστέναξε, καὶ τῆς κλίνης ἐξαναστὰς, τοὺς τοῦ Λιβερτίνου πόδας ἐκράτησε καὶ ἑαυτὸν ἡμαρτηκέναι ὡμολόγησεν, ὅτι τηλικούτῳ ἀνδρὶ τοιαύτην ὡμοτάτην βάσανον ἐπενεγκεῖν ἐτόλμησε τουναντίον δὲ καὶ ὁ Λιβερτίνος ἑαυτὸν εἰς τὴν γῆν ὑποστρώσας, καὶ τοὺς ἐκείνου ποσὶ προσκυλινδούμενος, τὸ γεγονὸς οὐκ ἐκείνου, ἀλλὰ τοῦ ἰδίου πταισματος εἶναι ἔλεγε καὶ ἑαυτὸν ἥτιατο, καὶ ἄξια παθεῖν ὧν ἡμαρτεν ἀπεφαίνετο. Ὁ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)

οὖν Πατὴρ εἰς μεγίστην ἐκ τούτου ἐπανῆλθε πραότητα, καὶ γέγονε τῇ διδασκάλῳ πρὸς ἀρετὴν ὁδηγὸς ἢ τοῦ μαθητευομένου ταπεινώσις.

Ἀπολυθεῖς οὖν, εἰς τὸ ὥρισμενος ἀπῆλθε πρᾶγμα, καὶ πολλοὶ τῶν γνωρίμων αὐτοῦ ἄνδρες εὐγενεῖς τὲ καὶ τίμιοι, ἰδόντες αὐτὸν οὕτως ἔχοντα καὶ οὕτω μελανῶν καὶ πεφυσημένον τὸ πρόσωπον, ἡρώτων πόθεν αὐτῷ τοῦτο συνέβη πρὸς οὓς ἀπεκρίθη, ὅτι χθὲς πρὸς ἐσπέραν, τῶν ἁμαρτιῶν μου ποιουσῶν, εἰς τὸ ὑποπόδιον τοῦ σκαμνίου προσκόψας, τοῦτο ἐπαθον" καὶ οὕτως καὶ δίκαιος οὔτε τοῦ Πατρὸς τὸν θυμὸν ἐδημοσίευσεν, οὔτε τῇ ἁμαρτία τοῦ ψεύδους ὑπέπεσεν.

Ταύτην οὖν, Πέτρε, τὴν δύναμιν τῆς ὑπομονῆς παρὰ πολὺ μείζονα εἶναι πιστεύω τῶν θαυμάτων καὶ τῶν σημείων, ὧν ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ ἐποίησεν.

Ερμηνεία

ΜΙΑΝ ΗΜΕΡΑΝ εκείνος που διεδέχθη τον ἅγιον Ὀνωράτον εἰς τὴν θέσιν του Ἡγουμένου τῆς Μονῆς, κατελήφθη ἀπὸ τόσον μεγάλον θυμὸν καὶ οργὴν ἐναντίον του θεοφιλοῦς Λιβερτίνου, ὥστε νὰ φθάσῃ εἰς τὸ σημεῖον νὰ τον κτυπήσῃ με τὰ χέρια του καὶ ἐπειδὴ δὲν εὗρισκε ραβδί διὰ νὰ τον μαστιγώσῃ, ἐσήκωσε τὸ σκαμνὶ καὶ τον ἐκτύπησε με τόσῃν δύναμιν εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον, ὥστε του το ἐπρηξέ καὶ το ἐμελάνιασε. Μετὰ τὸ ἰσχυρόν αὐτὸ κτύπημα, ὁ Λιβερτίνος ἐπῆγε καὶ ἠσύχασεν εἰς τὸ κρεβάτι του. Ἐν τῷ μεταξύ εἶχε προγραμματισθῇ μία ἐργασία τοῦ Μοναστηρίου γιὰ τὴν ἐπομένην ἡμέραν· πρῶι – πρῶι τότε ὁ Λιβερτίνος, ἀφού ἐτελείωσεν ἡ ἀκολουθία τοῦ Ὁρθοῦ, μετέβη εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Ἡγουμένου καὶ με ὅλην τὴν ταπεινοφροσύνην του ἐζήτησε τὴν εὐχὴν του.

Ὁ Ἡγούμενος, ἐπειδὴ ἐγνώριζε πόσον ὅλοι ἐτίμων καὶ ἠγάπων τὸν Λιβερτίνον, διὰ τὴν υπερβολικὴν ἀρετὴν του, ἐνόμισεν ὅτι θέλει νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ Μοναστήρι, διὰ τὴν προσβολήν, που του ἐπροξένησε δι' αὐτὸ λοιπόν τὸν ἠρώτησε, που θέλει νὰ υπάγῃ.

- Πάτερ ἀπήντησε με ἡρεμίαν ὁ Λιβερτίνος – ἔχω προγραμματίσει μίαν ἐργασίαν τοῦ Μοναστηρίου, τὴν ὁποῖαν δὲν δύναμαι νὰ ἀφήσω, διότι χθὲς ὥρισαν νὰ εὐρεθῶ ἐκεῖ σήμερον.

Ὁ Ἡγούμενος ἀνεγνώρισεν ὅτι εἶχε φερθῇ σκληρά πρὸς τὸν Λιβερτίνον καθὼς καὶ τὴν ταπεινοφροσύνην καὶ πραότητα αὐτοῦ. Ἀνεστεναξεν ἀπὸ τὴν καρδίαν του καὶ ἀμέσως ἐσηκώθηκεν ἀπὸ τὸ κρεβάτι του, ἐπέσεν εἰς τὰ πόδια του ὑποτακτικοῦ του,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)

τα εκράτησε με σεβασμόν, και ωμολόγησεν ότι ήμάρτησε, με το να τολμήσῃ να προξενήσῃ τόσον σκληρότατον πόνον εις ένα τόσον σπουδαίον άνδρα εξ αντιθέτου και ο Λιβερτίνος έπεσεν εις την γην έμπρός εις τα πόδια του Ηγουμένου, ισχυριζόμενος ότι αυτό, που έγινε, δεν ωφείλετο εις εκείνον (τον Ηγούμενον δηλαδή), αλλ' εις ιδικόν του πταίσιμον εθεώρει δε τον εαυτόν του αίτιον και διετύπωνε την γνώμην, ότι αυτά που έπαθεν ήσαν άξια των σφαλμάτων του.

Κατόπιν αυτού του περιστατικού και Ηγούμενος απέκτησε μεγίστην πραότητα και η ταπείνωσις του μαθητού έγινε διά τον διδάσκαλος οδηγός προς την αρετήν.

Αφού λοιπόν έλαβε την άδειαν, μετέβη εις την καθορισμένην υπηρεσίαν πολλοί, τότε, από τους γνωστούς του, άνθρωποι ευγενείς και αξιοσέβαστοι, καθώς τον έβλεπαν να έχῃ μελανιασμένος και πρησμένον το πρόσωπόν του, τον ήρώτων τί του συνέβη.

– Χθες το βράδυ απαντούσεν εκείνος εξ αιτίας των αμαρτιών μου, εσκόνταψα εις το σκαμνί και έπαθα αυτό που βλέπετε.

Έτσι ο δίκαιος εκείνος άνθρωπος ούτε τον θυμόν του Ηγουμένου εφάνέρωσεν, αλλ' ούτε και εις την αμαρτίαν του ψεύδους περιέπεσεν.

Αυτή λοιπόν η δύναμις της υπομονής πιστεύω, Πέτρε, ότι είναι κατά πολύ μεγαλύτερα από τα θαύματα και τα σημεία που έπραγματοποίησεν ο μέγας άνθρωπος (ο Λιβερτίνος).

Β'. Εν τω βίω του Αγίου Παχωμίου

Ο ΜΕΓΑΣ Παχώμιος, έτι νέος ών και τών Αγίω Παλάμωني ύποτασσόμενος, εις πάντα τή διδασκάλο άδιακρίτως και προθύμως υπήκουε και ήκολουθει αυτό μετά ταπεινής καρδίας έν ταῖς μεγίσταις εκείναις και ύπερφυέσι σκληραγωγίαις. Πρὸς οὖν ταῖς άλλαις κακοπαθείαις πολλάκις πεμπόμενος ξύλα αναλέξασθαι ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἀνυπόδετος ὢν, ήλγει τοὺς πόδας, ἐπὶ πολὺ τὸν σκολόπων αὐτῷ πειραμένων, καὶ ὑπέμενε χαίρων, μνημονεύων τῶν ἐν ταῖς χερσὶ καὶ τοῖς ποσὶ τοῦ Σωτῆρος ήμῶν ήλων ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ αὐτὸ συνηλωθέντων.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Παχώμιος, όταν ακόμη ήτο νέος, υποτακτικός εις τον Άγιον Παλάμωνα, υπήκουεν εις τον διδάσκαλόν του πρόθυμα και χωρίς ουδεμίαν αντιλογίαν, τον ήκολούθει δε με ταπεινήν καρδίαν εις εκείνας τας ανυπερβλήτους και αξιοθαυμάστους σκληραγωγίας. Εκτός λοιπόν των άλλων κακοπαθειών (εις τας οποίας υπεβάλλετο εκουσίως) εστέλλετο πολλάκις εις το βουνόν, διά να μαζεύση ξύλα καθώς λοιπόν επερπατούσε ξυπόλητος και τα αγκάθια, ως καρφιά, του ετρυπούσαν τα πόδια, υπέμενε με χαράν το μαρτύριον, ενθυμούμενος τα καρφιά, με τα οποία εκάρφωσαν επάνω εις τον Σταυρόν τα χέρια και τα πόδια του Σωτήρος ημών.

Γ'. Εν τω βίω τού Αγίου Αντωνίου του νέου επί των εικονομάχων

Ο ΟΣΙΟΣ Πατήρ οὗτος Ἀντώνιος, ἐξ ἀρχοντικῆς ἀξίας τῇ μοναδικῇ προσελθὼν πολιτείᾳ, καὶ ὑπερφυεῖς ἀγῶνας καθ' ἑαυτὸν ἐν ἡσυχίᾳ ἀγωνισάμενος ἐπὶ χρόνους μακροὺς, μετὰ ταῦτα, ἀναγινώσκων ποτὲ τὴν τῶν ἀρετῶν θείαν Κλίμακα, εὐρίσκει ἐν τῷ τέλει τοῦ περὶ ὑπακοῆς λόγου λέγοντα τὸν διδάσκαλον «ὅς τις καθ' ἡσυχίαν καθήμενος ἐπέγνω τὴν ἑαυτοῦ ἀσθένειαν, καὶ μετελθὼν πέπρακεν ἑαυτὸν ὑπακοῇ, οὗτος, τυφλὸς ὢν, ἀκόπως πρὸς Χριστὸς ἀνέβλεψε». Τοῦτο τοίνυν τὸ ρητὸν ἐν διανοίᾳ περιστρέφων, ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ μετὰ τοσοῦτους κόπους καὶ καμάτων ἀσκήσεως, ἀκμῆς τυφλός; καὶ πότε ἄρα ἀναβλέσαι προθυμηθῶμεν, καὶ καταλιπὼν τὴν μονιᾶς καὶ τὸν ἀναχωρητικὸν βίον, δίδωσιν ἑαυτὸν εἰς κοινοβιακὸν στάδιον.

Ἐλθὼν οὖν εἰς τὸ κατὰ τὴν Κίον τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας διαβόητον κοινόβιον, ἔμεινεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ἐπὶ ἡμέρας τινὰς ὡς εἷς τῶν πτωχῶν, μηδενὶ μηδὲν εἰρηκῶς ἔπει δὲ ἐτρέφετο μετὰ τῶν πενήτων ἔφ' ἐκάστης, μὴ ἀνασχόμενος δωρεὰν ἄρτον ἐσθίειν, ἀνήρχετο εἰς τὸ πλησίον ὄρος καὶ ἐποίει φορτίον φρυγάνων, καὶ φέρων τοῖς ἰδίοις ὤμους, ἐτίθει παρὰ τὸν πυλῶνα ὅπερ ἰδὼν καὶ ἐπιτεταγμένος τὴν τῶν ξένων φροντίδα, λέγει αὐτῷ " τί ποιεῖς, Ἀββᾶ; οὐ χρεῖαν ἔχει τὸ Μοναστήριον τοῦ κόπου σου οἱ ἐνταῦθα παραγινόμενοι ἀγάπην ἐσθίουσιν, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀντώνιος καὶ γὰρ ἐγὼ ἔγνωκα ἀλλ' ἐπειδὴ ἀργὸς οὐ φέρω καθέζεσθαι, τοῦτο προθέσει ἰδίᾳ ποιῶ καὶ ἀναπαύομαι. Ἐπιμένοντος : αὐτοῦ το πυλῶνι τούτῳ τῷ τρόπῳ καὶ μηδὲν λέγοντος, ἀναφέρει καὶ ξενοδόχος τὰ κατ' αὐτὸν τῷ ἡγουμένῳ ἦν δὲ οὗτος Ἰγνάτιος ὁ αἰοίδιμος, καὶ καὶ τὸ Μοναστήριον ἰδίοις κόποις ἐν Κυρίῳ δειμάμενος.

Λέγει οὖν ὁ Πατήρ πρὸς τὸν ξενοδόχον ἐρώτησον αὐτὸν τί ζητῶν προσκαρτερεῖ τῷ πυλῶνι; ἐρωτηθεὶς δὲ ὁ Ἀντώνιος πρὸς τοῦ ἀδελφοῦ, ἔφη ξένος μὲν εἶμι τῶν ἐνταῦθα, βούλομαι δὲ σὺν Θεῷ μεθ' ὑμῶν συνοικῆσαι ὠφελείας χάριν. Ταῦτα μαθὼν ὁ ἡγούμενος

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)

ἐκέλευσεν αὐτὸν εἰσελθεῖν καὶ θεασάμενος, ἐπέγνω αὐτὸν ὃς τις ἦν (ἦν γὰρ ἔχων ἀκοὴν τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ πολιτείας): εἶτα λέγει αὐτῷ τί πρὸς ἡμᾶς ἔσκυλῃς, Ἀββᾶ; ἔφη αὐτῇ ὁ Ἀντώνιος ἕνα γένωμαι ὡς εἷς ἐξ ὑμῶν τῇ ἄρετι, ἐλλιπῶς ἔχων πρὸς ταύτην ἕως ἄρτι.

Λέγει πρὸς αὐτὸν καὶ προεστῶς" οὐ δύνασαι γενέσθαι ὑποτακτικός, τοσούτοις ἔτεσιν ἑαυτὸ ζήσας καὶ θεῷ πολλοὶ γὰρ ἰδίῳ θελήματι στηριζόμενοι, ἢ τινι ἂν τῶν λοιπῶν ἀρετῶν ἐπεχείρησαν, κατάρθωσαν ταύτην λέγω δὴ ἐγκράτειαν, νηστείαν, ἀκτημοσύνην, κακουχίαν σώματος οὓς πολλάκις καὶ κοινοβιακὸς δοκιμάσας νόμος, διὰ τὸ τῆς ταπεινοφροσύνης ἐνδέον, ἀδοκίμους ἀπέφηνε καὶ ἐν οἷς ἐδόκουν εἶναι καλοῖς. ἔφη ὁ Ἀντώνιος τοῦτο καγὼ μαθὼν ἐκ τῆς θεοπνεύστου τῶν Πατέρων διδασκαλίας, ὡς μήπω τῶν οὐδῶν ἐπιβᾶς τῆς ἀρετῆς, φέρων ἑμαυτὸν ὑμῖν παραδέδωκα εἰς δουλείαν, ὡς ἂν δι' ὑμῶν ἀρχὴν βάλω ἐν Χριστῷ τῆς παρ' ἡμῖν ἐπιστημονικῶς εὐθετουμένης ζωῆς.

Μετὰ οὖν τὸ εἰπεῖν ταῦτα, εἰσδεχθεῖς καὶ Ἀντώνιος, ἐπετράπη παρὰ τοῦ ἡγουμένου τὴν τῆς Ἐκκλησίας ἐν πρώτοις ποιεῖσθαι ὑπηρεσίαν, ὡς βαρυτάτην οὖσαν, καὶ τοὺς πολλοὺς παραιτητέαν. Ἐπιμείνας οὖν ἐν τῇ διακονίᾳ ταύτῃ χρόνον τινά, καὶ μὴ ἄρκεσθεῖς τῇ ἐντεῦθεν αὐτῷ προσγινομένη ταλαιπωρίᾳ, προσελθὼν λέγει τὸ προεστῶτι ἐγὼ διὰ κόπον περισσότερον ἤλθον ἐνταύθα, καὶ ἦν μου ἐπέτρεψας ἐκτελεῖν διακονίαν, ἐλαφρά ἐστι πρὸς ἐμέ.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἡγούμενος, παραδίδωσιν αὐτὸν τὸ πρωτεργάτῃ τῶν ἀμπέλων, πρὸς τὸ κλαδεύειν αὐτάς σὺν τοῖς λοιποῖς ἀδελφοῖς. Ἀπείρως οὖν ἔχων πρὸς τὴν τοιαύτην ὑπουργίαν, πολλαχῶς ἐπληττε τοὺς ἑαυτοῦ δακτύλους ὅθεν καὶ δυσαχθῶς πρὸς τὸ ἐπιτήδευμα διέκειτο" ὅμως ἐπιμείνας τὸν ἅπαντα χρόνον τοῦ κλάδου, πάλιν τῷ καιρῷ τῆς σκαφῆς ἀμπεπονεῖτο περὶ αὐτάς, κοπιῶν ἰσχυρότατα ἤδη δὲ τῶν καρπῶν περκαζόντων, τὴν τούτων φυλακὴν αὐτὸς ἐγχειρίζεται.

Ἐρχόμενοι τοίνυν τιμὲς τῶν ἀδελφῶν, οἱ ἀμελέστεροι, ἢ κατὰ δοκιμὴν ἴσως, ἐζήτουν σταφυλᾶς λαβεῖν πρὸς οὓς ἔλεγε συγχωρήσατε μοί, ἀδελφοί, ὅτι οὐκ ἐπετράπην τοῦτο ποιεῖν ἰδοὺ αἱ ἄμπελοι πρόκεινται ὑμῖν καὶ εἰ βούλεσθε, λάβετε ἅψ' ἑαυτῶν καὶ ἐὰν ἄρητε, πάλιν ἀνάγκη μου ἐπίκειται, ἵνα ἐξαγγείλω τῷ ἡγουμένῳ κακεῖνος γὰρ καθ' ἐκάστην μετὰ τῶν λοιπῶν τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ τῷ προεστῶτι ἐξήγγελλε.

Ταῦτα ἀκούοντες οἱ ἀδελφοὶ ἀνεχώρουν ἄπρακτοι. Οἷα δὲ καὶ πρὸς ἑαυτὸν διεξήκει καθεζόμενος τὸ μεσημβρινὸν ἐν τῇ σκηνῇ, καὶ τοὺς φθείρας ἀποσυνάγων ἐκ τοῦ ἰδίου ἐνδύματος, ἔλεγε πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ λογισμοὺς ὄντι μοί καθ' ἡσυχίαν, ἐλέγετε ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖς ἐνταύθα ταλαιπωρούμενος, καὶ ἄμισθον ἐποιεῖτε τὴν ἐν μονίᾳ διαγωγὴν ἡγάγετε μὲ ἐνταύθα καὶ πάλιν ἐκείνης τοὺς πόνους μακαρίζετε, βουλόμενοι μὲ τῆς τῶν ἀδελφῶν διαστῆσαι ζωῆς; Ταῦτα μετὰ δακρύων ἐν πόνοις καρδίας λογιζόμενος πολλάκις καὶ πρὸς ἑαυτὸν λέγων, ὑπὸ τινὸς Πνευματικοῦ γέροντος κατελαμβάνετο ὑψ'

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)

οὐ καὶ λόγοις παρεμυθεῖτο φιλαδελφίας καὶ οὕτως ὑπέφερε τοὺς πειρασμοὺς καὶ Ἀντώνιος διὰ τὴν μέλλουσαν μισθαποδοσίαν.

Μετὰ γοῦν τὸ παρελθεῖν τὸν καιρὸν τοῦ τρυγητοῦ, παραδίδοται δουλεύειν εἰς τὸ τραπεζαρεῖον, ἔνθα δὴ καὶ συνέβαινεν αὐτῷ κοπιᾶν περισσοτέρως, ἕως τρίτης ὥρας σχεδὸν τῆς νυκτὸς τυρβαζομένῳ ἐν τῇ τῶν εἰσιόντων καὶ ἐξιόντων ὑποδοχῇ καὶ λειτουργίᾳ, ὑφ' ὧν πολλάκις καὶ ἀτιμίαις ἐπλύνετο, οἷα φιλεῖ πολλάκις ἐπὶ τῶν τοιούτων συμβαίνειν. Γυμναζόμενος δὲ ἐν ταῖς τοιαύταις διακονίαις χρόνον ἤδη συχνόν, τὸ τὲ ἱμάτιον ἑαυτοῦ καὶ τὰ ὑποδήματα κατέτριπεν, ἅπερ ὑποδήματα κατεδέξαστο φορέσαι, διὰ τὴν τοῦ μακαρίτου Ἐπισκόπου Παύλου παράκλησιν τὸν γὰρ πρὸ τοῦ τῆς ἀσκήσεως ἅπαντα χρόνον γυμνοποδῶν ἦν.

Τότε οὖν, ὡς εἶπον, τούτων κατατριβέντων, τοῦ χειμῶνος ἐνστάντος, ἐπήγγυτο ὑπὸ τοῦ κρύους, τοῦ ἡγουμένου τέως ἀναβαλλομένου δοῦναι αὐτῇ τὴν ἀναγκαίαν τοῦ σώματος σκέπην δοκιμαστικῶς, εἰς ὠφέλειαν τῶν ἀφερεπόντων καὶ αὐτοῦ περισσότερον μισθόν. "Ὅθεν δὴ καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ἐκ τῆς πρὸς τὰ μάρμαρα ὁμιλίας ρῆξιν ὑπομείναντες ἄλγος αὐτῷ οὐ τὸ τυχόν ἐνεποιοῦν. θεωροῦντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ τὴν πολλὴν αὐτοῦ βίας καὶ ἀνάγκην, ὁ μὲν κώδιον αὐτῷ ἐπέρριπτεν, ὁ δὲ καλίγια εἰς τὸ ὑποδήσασθαι, ἂν οὐδὲν ὁ πύκτης δεχόμενος, εἰς τὴν τοῦ προεστῶτος ἑώρα κρίσιν, λέγων τοῖς ἀδελφοῦς γινώσκειν οἶδα τὸν Πατέρα ἡμῶν, ὧν ἐπιδέομαι ὑστερούμενος αὐτῷ οὖν καταλιμπάνω τὴν περὶ ἐμοῦ οἰκονομίαν, ἕως ὅτου ὁ Θεὸς πληροφορήσει αὐτόν, χάριν τῆς ἔμης ταπεινώσεως.

"Ἐν τούτοις τοιγαροῦν τῆς χειμερίου τροπῆς διαλυθείσης, καὶ τοῦ ἔαρος τὲ καὶ θέρους παραλλαξάντων, καὶ αὐτοῦ ἀπρονοήτου ἔτι διαθλεῖν ἐγκαταλειφθέντος, ἡττηθεὶς τῇ πολιορκίᾳ τῶν ἐντὸς λογισμῶν καὶ τῶν ἐκτὸς ἐλλείψεων, προσεῖσι τὸ γυμναστή καὶ φησι δέσποτα, ἐὰν οὐχ ἱκανοὶ το Μοναστήριον δοῦναι καὶ ἐμοὶ τα πρὸς τὴν χρείαν, ἐπιτρεψον καὶ διὰ φίλων ποιήσω τὴν ἑμαυτοῦ ὑπηρεσίαν" ὁ δὲ θεῖος ἐκεῖνος ποιμὴν, εἰς ὅπερ ἔβουλετο τοῦτον ἐαλωκῶς, λέγει πρὸς αὐτόν" πᾶσαν τὴν περιοικίδα ἐν Χριστῷ τρέφει τὸ Μοναστήριόν μου, καὶ σὲ οὐκ ἰσχύει ἐνδύσαι καὶ ὑποδεῖσαι; ἤκουον πάλαί περὶ σου ὅτι ἀγωνιστῆς εἶ, καὶ ὑπομονητικὸς ἐν ταῖς σωματικαῖς περιστάσεσι νυνὶ δέ, οὐδὲν ὧν ἤκουσα θεωρῶ ἐπὶ σὲ πάντα τα ἐν τῷ κόσμῳ περιόντα σοὶ κατέλιπες διὰ τὸν Θεόν, καὶ εἰς κόπους ἑαυτόν καὶ πτωχείας δέδωκας, ἡσυχάσας ἐν τῇ ἐρήμῳ καλῶς ἐπὶ πλείστους χρόνους, καὶ τὰς ἀναγκὰς ὑπομείνας τοῦ σώματος, καὶ ἵνα ἔλθης πρὸς ἡμᾶς ὀλιγόψυχος γέγονας καὶ ἀκαρτέρητος ἐν τοῖς μικροῦς ταύτοις γυμνάσμασιν, ἀνέσεις ἐπιζητῶν ὡς εἰς τῶν ἀμελεστέρων καὶ μὴ σαφῶς ἀποβλεπόντων εἰς τὴν μεγάλην τοῦ Χριστοῦ μισθαποδοσίαν; καὶ ἐξουδενώσας αὐτόν, ἀπεριλόγητον εἶασεν ἀπελθεῖν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)

Τοὺς τοιοῦτους οὖν καυτῆρας καὶ ἀθλητῆς τοῦ Χριστοῦ δεξάμενος Ἀντώνιος, διέμεινεν ἐγκαρτερῶν τοὺς κατὰ Θεὸν θλιβεροῖς, καθ' ἐκάστην δάκρυσιν ἑαυτὸν κατακλύζων, καὶ ἐγκρατεῖα τῆς τοῦ σώματος διαφόρως ἀποκαθαίρων" συνεχωρήθη γὰρ αὐτῷ παρὰ τοῦ ποιμένος νηστεύειν τὲ καὶ ἀγωνίζεσθαι, ὡς βούλεται, ἵνα μὴ δόξη κατόπιν ἐληλακέναι τῆς καθ' ἡσυχίαν αὐτοῦ προτέρας διαγωγῆς· ὅθεν οὐδ' ἐπὶ κλίνης κοιτάζεσθαι κατεδέξατο, ἀλλ' ἐπὶ καθισματίου κτιστοῦ μικρὸν ὑπτιούμενος μετελάμβανε τοῦ ὕπνου, καὶ πρὸ τῆς ὥρας τοῦ κρούσματος αὔθις ἀνιστάμενος, ἤρχετο τὲ καὶ ἐστιχολόγει καὶ τοῖς ἀγαθοῖς τῆς ψυχῆς ἐπιμελῶς ἐγετρύφα.

Ἐπεὶ οὖν ὁ Ἀντώνιος δόκιμος διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ ὑπομονὴν τῷ τὲ πατρὶ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς ἐκρίνετο, ἐλάμβανον αὐτὸν καὶ οἱ γηπόνοι τῶν ἀδελφῶν, καὶ τὴν μακελλαν ἐγγειρίζοντες ἐπέτρεπον αὐτῷ ἐκριζοῦν καὶ ἀποτέμνειν τὰς νάπας τὲ καὶ τοὺς θάμνους, κάθιδρως δὲ τῷ κόπο καὶ κεκμηκῶς ὅλος γινόμενος, κρυφίους καρδίας χεῖλεσιν ἔλεγε πρὸς τὸν Θεὸν «ἴδε, Κύριε, τὴν ταπείνωσίν μου καὶ τὸν κόπον μου, καὶ ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας μου». Καὶ γοῦν ἐν μιᾷ νυκτὶ βλέπει καθ' ὕπνου ἄνδρα τινὰ ἑνδοξον, τρυτάνην ἐπιφερόμενον, ἧς ἡ εὐώνυμος πλάστιγξ ἔδοκει φέρειν τὰ αὐτοῦ ἀπὸ νεότητος ἁμαρτήματα, ἡ δὲ ἑτέρα τῆς μακελλαν τῶν κατὰ Θεὸν αὐτοῦ κόπων, ἣτις καὶ βαρήσασα, διεσκόρπισε τὰ τῶν παραπτωμάτων εἶδη καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ἔφη τὸ 'Αντωνίω" ἰδοὺ ἐδέξατο Κύριος ὁ Θεὸς τοὺς κόπους σου, καὶ συνεχώρησε τὰς ἁμαρτίας σου.

Μετὰ ταῦτα ἔωρακως καὶ προεστῶς τὴν ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ ὑπομονὴν αὐτοῦ, . καὶ ὅτι ἔκανως ἐπυρώθη τοῖς τῆς ὑποταγῆς ἐμπύροις ἀθλήμασι, καὶ τέθεικε λοιπὸν τὸν λογισμὸς ἑαυτοῦ ὑπομῆναι διὰ Θεὸν πᾶν καὶ ἂν ἐπαχθῇ αὐτῷ μεγαλοψύχως, προσκαλεσάμενος κατ' ἰδίαν λέγει αὐτῷ ὁ Θεὸς τὸν μισθὸν παρασχοῦ, Πάτερ, τῶν ὠφεληθεισῶν ψυχῶν τῇ σῇ πρὸς ἡμᾶς ἀφίξει καὶ κατὰ Θεὸν πολιτεία, ὅτι οὐδέπω οὕτως ἔβελτιωθησαν οἱ ὑπ' ἐμὲ ἀδελφοί, ὡς ἐπὶ τῇ σῇ θεοπέμπῳ παρουσίᾳ καὶ τελείᾳ ὑπακοῇ καὶ ἐκβαλὼν δέδωκεν αὐτῷ ἔματιον καὶ ὑποδήματα, καὶ εἰ τί τούτοις ἐπόμενόν ἐστι καὶ ἦν ἐξ ἐκεῖνου ὡς οἱ λοιποὶ τῶν ἀδελφῶν, ἔχων τὴν χρεῖαν τοῦ σώματος εἰ τί γὰρ ἤδει ὁ ἡγούμενος ὅτι λείπει αὐτό, κρυφίως εἰς τὸ κοιτάριον αὐτοῦ ἀπετίθει, ὅπερ ἀναστρέφων εὕρισκεν ὁ Ἀντώνιος.

Ερμηνεία

Ο ΟΣΙΟΣ οὗτος Πατὴρ Ἀντώνιος προσήλθεν εἰς τὸν Μοναχικὸν βίον, ἐνὺ προηγουμένως εἶχεν ἀξίωμα ἀρχontos, ἐπὶ πολλὰ δε χρόνια ἐπεδόθη μόνος του, διὰ τῆς ἡσυχίας, εἰς σκληροτάτους αγῶνας. Κάποτε ἐδιάβασε τὴν Κλίμακα τῶν ἀρετῶν *

* Πρόκειται διὰ τὸ σύγγραμμα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῆς Κλίμακος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)

και επρόσεξεν, εις το τέλος, τον λόγον περί υπακοής, που λέγει ο διδάσκαλος: «όποιος διάγει εν ασκητική ησυχία και αναγνωρίση την ασθένειάν του και σπεύση να πωλήση τον εαυτον του, ως δούλον, εις την υπακοήν Γέροντος, αυτός, ενώ ήτο τυφλός, ανέβλεψεν έξαφνα χωρίς κόπον προς τον Χριστόν». Το ρητόν αυτό έγυρόφερνε συνεχώς εις την σκέψιν του και έμονολόγει μετά από τόσους κόπους και ασκητικούς αγώνας, να είμαι ακόμη τυφλός; και πότε, άραγε, περιμένωμεν να αναβλέψωμεν; Υπό το κράτος δε των σκέψεων αυτών εγκατέλειψε την μοναχικήν του καλύβης και τον αναχωρητικόν βίον και παρεδόθη εις το κοινοβιακόν στάδιον.

Έρχεται λοιπόν εις το πλησίον της Κίου της Βιθυνίας περίφημον Κοινόβιον και έμεινεν εις τον ξενώνα της Μονής, ως εις εκ των πτωχών, χωρίς να είπη εις ούδένα τίποτε επειδή δε ετρέφετο, μαζί με τους πένητας, δωρεάν καθημερινώς, έστενοχωρείτο, διότι δεν ήνείχετο να τρώγη το ψωμι δωρεάν. Ανήρχετο λοιπόν εις το γειτονικών βουνόν, έμάζευε φρύγανα καί, μεταφέρων αυτά επί των ώμων του, τα ετοποθέτει δίπλα εις την είσοδος της Μονής. Το πράγμα αυτό το αντελήφθη ο Μοναχός, που είχεν ως διακόνημα την περιποίησην των ξένων, και του λέγει:

–Αββά, τι κάνεις; Το Μοναστήρι δεν έχει ανάγκης από τον κόπον σου: όσοι έρχονται εδώ διατρέφονται δωρεάν, και ευχαριστούν τον Θεόν.

– Και εγώ το γνωρίζω αυτό - απήντησεν ο Αντώνιος – αλλ' επειδή δεν ευχαριστούμαι να παραμένω αργός, το κάνω αυτό μόνος μου και αναπαύομαι.

Επειδή όμως ο Αντώνιος επέμενε να εκτελή εκουσίως αυτήν την υπηρεσίας και να μη λέγη τίποτε, αναφέρει ο ξενοδόχος την υπόθεσιν εις τον Ηγούμενον.

Ητο δε τότε Ηγούμενος του Μοναστηρίου και αοίδιμος Ιγνάτιος, ο ίδιος, που με την βοήθειαν του Κυρίου, ώκοδόμησε το Μοναστήριον.

Αφού ήκουσεν ο Ηγούμενος, λέγει προς τον ξενοδόχον Έρώτησε τον τί ζητεί και καρτερεί υπομονητικά έξω από το Μοναστήρι;

Όταν ο ξενοδόχος μετεβίβασε την ερώτησιν αυτήν του Ηγουμένου εις τον Αντώνιον, εκείνος απήντησε:

- Δεν είμαι απ' εδώ είμαι ξένος, επιθυμώ δε, με την βοήθειαν του Θεού, να κατοικήσω μαζί σας, διά να ωφεληθώ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)

Μόλις επληροφορήθη την απάντησιν αυτήν ο Ηγούμενος, του παρήγγειλε να έλθῃ διὰ να τον ἴδῃ καθὼς δε τον εκοίταξεν εἰς το πρόσωπον, τον ανεγνώρισεν αμέσως ποῖος ἦτο (διότι ἐξ ακοῆς ἐγνώριζε διὰ τον ἐνάρετον βίον του) και του λέγει:

– Αββά, διατί ἐταλαιπωρήθης τόσον διὰ να ἐλθῃς κοντά μας;

– Δια να γίνω, ὅπως και σεις, κατὰ την ἀρετήν, ἀπήντησεν ο Αββάς Αντώνιος, ἐπειδὴ μέχρι τώρα υστερώ.

– Δεν εἶναι δυνατόν να γίνῃς υποτακτικός, ἐφ' ὅσον τόσα χρόνια ἐζήσῃς μόνος σου με τον Θεόν· διότι πολλοί – συνέχισεν ο Ηγούμενος - στηριζόμενοι εἰς την θέλησίν των, ὁποιανδήποτε ἀπὸ τας ἄλλας ἀρετάς ἐπεχείρησαν να κατορθώσουν, το ἐπέτυχον ὅπως, π.χ., την ἐγκράτειαν, την νηστείαν, την ἀκτημοσύνην, την σωματικῆς κακουχίαν. Ὡστόσον αὐτοῦ ἀπεδείχθησαν ἀδόκιμοι και εἰς ἐκεῖνα ἀκόμη που εθεωροῦντο καλοί, ὅταν ἐδοκιμάσθησαν με τον κοινοβιακὸν νόμον, διότι τους ἔλειπεν ἡ ταπεινοφροσύνη.

- Ακριβῶς, Πάτερ, αὐτό ἐμάθα και ἐγὼ ἀπὸ την θεόπνευστον διδασκαλίαν των Πατέρων, ὅτι δηλαδή ἀκόμη δεν κατόρθωσα οὔτε τα κατώφλια της ἀρετῆς να διαβῶ ὡς ἐρημίτης και δι' αὐτό ἦλθα ἕως ἐδῶ και παρέδωσα τον εαυτόν μου εἰς πνευματικὴν δουλείαν, ὥστε, με την βοήθειάν σας, να βάλω την ἀρχήν, ὅπως θέλει ο Χριστός, μιας ζωῆς καθοδηγουμένης συνετῶς ἀπὸ σας.

Κατόπιν αὐτῆς της ἐξομολογήσεως ἐγένετο δεκτός ο 'Αντώνιος εἰς το Μοναστήριον και ἔλαβεν ἐντολήν ἀπὸ τον Ηγούμενον να ἐκτελή κατ' ἀρχήν, την υπηρεσίαν της Ἐκκλησίας, την ὁποίαν, ὡς βαρυτάτην και επίπονον, ἀπέφευγαν οἱ πολλοί. Ἀφού λοιπόν παρέμεινεν εἰς το διακόνημα αὐτό αρκετον χρόνον, και δεν ικανοποιήθη ἀπὸ την ἐκ τού διακονήματος αὐτοῦ ταλαιπωρίαν, προσήλθε, μίαν ἡμέραν, εἰς τον Ηγούμενον και του λέγει:

-Εγὼ, Πάτερ, ἦλθον ἐδῶ χάριν περισσοτέρου κόπου, ἐνῶ το διακόνημα που μου ἀνέθεσες εἶναι ἐλαφρόν δι' ἐμέ.

Μόλις ἤκουσεν αὐτό ο Ηγούμενος, τον παραδίδει εἰς τον υπεύθυνον διὰ την φροντίδα των ἀμπέλων, διὰ να κλαδεύῃ αὐτὲς με τους υπολοίπους ἀδελφούς. Καθὼς ὁμως ἦτο τελείως ἀπειρος εἰς την ἐργασίαν αὐτήν, ἐτραυμάτιζε συνεχῶς τα δάκτυλά του· δι' αὐτό και ἐστενοχωρεῖτο με αὐτό το διακόνημα. Ὡστόσον υπέμενε την ταλαιπωρίαν καθ' ὅλον το διάστημα του κλαδεύματος. Ἀλλὰ και ὅταν ἦλθεν ἡ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)

περίοδος του σκαψίματος των αμπελιών, πάλιν εκοπίαζε πάρα πολύ με το σκάψιμο. "Όταν, τέλος, ωρίμαζαν τα σταφύλια, του ανέθεσαν να τα φυλάττη.

Έρχόμενοι λοιπόν εις το αμπέλι μερικοί από τους αδελφούς, οι αμελέστεροι ή, διά να τον δοκιμάσουν, εζήτησαν να κόψουν σταφύλια. Προς αυτούς έλεγεν ο Αββάς Αντώνιος. Συγχωρήσατε με, αδελφοί μου, αλλά δεν έχω τοιαύτην εντολήν έμπρός σας υπάρχουν τα κλήματα και, εάν θέλετε, κόψετε μόνοι σας πάντως όμως εάν πάρετε, είναι αναγκαίον, δι' εμέ, να το φανερώσω εις τον Ηγούμενον. Διότι και ο Αββάς Αντώνιος, όπως και οι άλλοι, έξωμολογείτο καθημερινώς τους λογισμούς του εις τον Ηγούμενον. Μόλις ήκουον αυτά οι αδελφοί ανεχώρουν άπρακτοι.

Εν τω μεταξύ και με τον εαυτόν του, ως εξής, περίπου, συνωμίλει. Όταν, κατά την μεσημβρίαν, εκάθητο εις το κελλί του και έμάζευε ψείρες από τα ενδύματά του, έμονολόγει, απαντών προφανώς εις τους λογισμούς του όταν ησύχαζα μόνος εις την έρημον, μού ελέγατε δεν ωφελείσαι εδώ όσον και να ταλαιπωρήσαι και παρουσιάζετε την άσκητικήν μου μοναξιάς χωρίς άξίαν. Τώρα, που με εφέρατε εδώ, μακαρίζετε, τάχα, τους κόπους της μοναχικής εκείνης ζωής, επειδή θέλετε να με αποσπάσετε από την κοινοβιακήν ζωήν των αδελφών. Αυτά έσκέπτετο πολλάκις με πόνον καρδιάς και με δάκρυα έμονολόγει. Συχνάκις μάλιστα εγίνετο αντιληπτός από κάποιον πνευματικών Γέροντα, ο οποίος με θερμά λόγια αγάπης τον παρηγόρει και έτσι ο Αντώνιος υπέφερε τους πειρασμούς χάριν της απολαύσεως των μελλόντων αγαθών.

Αφού λοιπόν επέρασε και ο τρυγητός, του ανέθεσαν να υπηρετή εις την τραπεζαρίαν· εκεί μάλιστα εκοπίαζε περισσότερο, διότι μέχρι σχεδόν της τρίτης ώρας της νυκτός* απασχολείτο με την υποδοχής και περιποίηση των εισερχομένων και εξερχομένων, από τους οποίους, συνήθως, περιελούζετο με ύβρεις και απρεπείς φράσεις, όπως πολλάκις συμβαίνει εις τας περιπτώσεις αυτές. Από τον πολύ δε χρόνον, που εγυμνάζετο εις αυτά τα διακονήματα, εφθάρη και το ιμάτιόν του και τα υποδήματά του, τα οποία εδέχθη να φορέση, κατόπιν επιμόνου παρακλήσεως του μακαρίτου Επισκόπου Παύλου, διότι καθ' όλον τον προ της ασκήσεως χρόνον έβάδιζεν ανυπόδητος.

Τότε λοιπόν, όπως είπον, επειδή εφθάρησαν τα ενδύματα και τα υποδήματά του, και έφθασεν ο χειμών, επάγωνεν από το κρύον ο Ηγούμενος, μέχρι της στιγμής

* Δωδεκάτη ώρα κατά το βυζαντινών ωρολόγιον είναι πάντοτε η ώρα της δύσεως του ηλίου ή δε τρίτη ώρα της νυκτός είναι τρεις ώραι μετά την δύσιν του ηλίου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)

εκείνης, ανέβαλε να του δώση τον απαραίτητον ιματισμόν, διά να σκεπάση το σώμα του. Αυτό το έκανε για να τον δοκιμάση, να ωφελήση τους οκνηροτέρους και να εξασφαλίση εις τον Αντώνιον περισσότερον μισθόν. Δι' αυτό και τα πόδια του, από το περπάτημα επάνω εις τα μάρμαρα, έσκασαν και επροξενούσαν πολύν πόνον. Οι αδελφοί βλέποντες τον 'Αντώνιον πόσον εβίαζε τον εαυτόν του, αλλά και πόσην ανάγκην είχε, τον ελυπούντο και άλλος του έρριπτεν ένα κομμάτι δέρμα, άλλος υποδήματα, διά να τα φορέση, τα οποία όμως ο αγωνιστής ουδόλως εδέχετο και αποβλέπων εις την κρίσιν του Ηγουμένου έλεγε προς τους αδελφούς: Γνωρίζω ότι ο Πατήρ μας ήξεύρει ποία πράγματα υστερούμαι και έχω ανάγκην εις αυτόν λοιπόν αφήνω να με οικονομήση, ώσπου να τον πληροφορήση ο Θεός, χάριν της ταπεινώσεώς μου.

Εν τω μεταξύ επέρασεν ο χειμώνα και το θέρος διεδέχθη την άνοιξιν και αυτός έμενεν ακόμη αφρόντιστος να αγωνίζεται νικημένος λοιπόν από την πολιορκίαν τών εσωτερικών λογισμών και των εξωτερικών ελλείψεων προσέρχεται εις τον γυμναστής του, δηλαδή τον Ηγούμενον, και του λέγει:

- Δέσποτα, εάν το Μοναστήριον δεν ημπορεί να δώση και εις εμέ τα αναγκαία, τότε επίτρεψέ μου να ικανοποιήσω τας ανάγκας μου με δωρεάς των φίλων.

Τότε, ο καλός εκείνος Ποιμήν, αφού έφερε τον Αντώνιον εις το σημείον που επεδίωκε, του απαντά.

- Το Μοναστήρι μου, με την βοήθειαν του Χριστού, διατρέφει ολόκληρον την περιοχής και δεν θα είχε την δύναμιν να σε ενδύση και να σε υποδήση; Από καιρόν επληροφορούμην διά σέ, ότι είσαι αγωνιστής, και υπομένεις τας σωματικές δοκιμασίας: τώρα όμως δεν βλέπω επάνω σου τίποτε από όσα ήκουσα. Όλα όσα είχες εις τον κόσμον τα εγκατέλειψες από αγάπης προς τον Θεόν και υπέβαλες τον εαυτόν σου εις τους ασκητικούς κόπους και την πτωχείαν: έζησες δε εις την άσκητικήν ήσυχίαν της ερήμου καλά επί αρκετά χρόνια υπομείνας τας σωματικας στερήσεις. Και με το να έλθης τώρα κοντά μας έγινες ολιγόψυχος και ανυπόμονος εις τα μικρά αυτά γυμνάσματα, επιζητείς δε ανέσεις, ως να είσαι από τους αμελεστέρους που δεν προσβλέπουν με βεβαιότητα εις την μεγάλην μισθαποδοσίας του Χριστού; Και αφού τον εταπεινώσε, τον άφησε να φύγη, χωρίς να μπορώ να δικαιολογηθή.

Αφού λοιπόν ο αθλητής του Χριστού 'Αντώνιος εδέχθη τέτοιου είδους καυτηριάσματα, έμεινε υπομένων με εγκαρτέρησιν τα κατά Θεόν θλιβερά, και με

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)

βουρκωμένα τα μάτια καθημερινώς επεδίωκε διαφοροτρόπως την εσωτερική καθαρότητα με την σωματικήν έγκράτειαν. Διότι του επετράπη από τον Ηγούμενος να νηστεύη και να αγωνίζεται, όπως θέλει, διά να μη φανή ότι απεμακρύνθη από τον προηγούμενον τρόπον της ζωής του εις την ησυχίαν της ερήμου. Δι' αυτό και δεν επέτρεψεν εις τον εαυτόν του να κοιμάται εις κρεβάτι, αλλά εξαπλωμένος ολίγον, εις ένα κτιστόν κάθισμα, εκοιμάτο ελάχιστα και πάλιν εσηκώνετο, πριν να κτυπήση το τάλαντον^{*}. Προσηύχετο, ανεγίνωσκε στίχους του ψαλτηρίου και απελάμβανε συνεχώς τα αγαθά της ψυχής.

Επειδή δε ο Αντώνιος εθεωρείτο από τον Ηγούμενον και τους αδελφούς πάρα πολύ υπομονητικός, τον έπαιρναν οι γεωργοί του Μοναστηρίου και του έδιδαν την τσάπαν, με εντολήν να εκριζώνη και κόπτη τα αγριόχορτα και τους θάμνους μουσκεμένος δε από τον ιδρώτα και κατάκοπος έψιθύριζεν από τα βάθη της καρδιάς του προς τον Θεόν: «ιδέ, Κύριε, την ταπεινώσιν μου και τον κόπον μου και συγχώρησε τας αμαρτίας μου» (Ψαλ. κδ', 18). Και μίαν νύκτα λοιπόν βλέπει εις τον ύπνον του ένα επίσημον και λαμπρόν άνδρα, που εκράτει ζυγαριάν. Εις την αριστεραν πλάστιγγα της ζυγαριάς αυτής του εφάνη ότι είχαν τοποθετηθή όλα τα αμαρτήματά του, από της νεότητος αυτού εις τον άλλον δίσκον είχε τοποθετηθη η τσάπα των κατά Θεόν κόπων του, η οποία εβάρυνε και διεσκόρπισεν όλα τα είδη των παραπτωμάτων του. Τότε ο επίσημος εκείνος ανήρ απευθυνόμενος προς τον Αντώνιον του είπε: Νά, που ο Θεός εδέχθη τους κόπους σου και συνεχώρησε τας αμαρτίας σου. .

Μετά καιρόν βλέπων ο Ηγούμενος την μακροχρόνιον υπομονήν του Αντωνίου και ότι αρκετά έβασανίσθη εις τα κουραστικά αγωνίσματα της υποταγής και ότι έβαλε πλέον καλά εις την σκέψιν του να υπομένη διά τον Θεόν, με μεγαλοψυχίαν, ό,τιδήποτε ήθελε του επιβληθή, τον εκάλεσε κοντά του και ιδιαιτέρως του λέγει:

– Πάτερ, είθε ο Θεός να σου δώση τον μισθόν διά τας ψυχάς, που ωφελήθησαν με τον ερχομόν σου εις το Μοναστήρι μας και την θεάρεστον ζωήν σου· διότι ποτέ δεν

* Τάλαντον ή Σήμαντρον εννοούμεν κατά την μοναστηριακής παράδοσιν ένα ξύλινον ή ένα μεταλλικών αντικείμενον ειδικώς κατασκευασμένος και το οποίον κρουόμενον ρυθμικώς διά σφύρας ή κοπάνου εκ ξύλου ή εκ σιδήρου αναδίδει ήχον διά να εγερθούν οι μοναχοί εκ του ύπνου ή αργότερα διά να συναχθούν εις την Εκκλησίαν. Επίσης κρούεται το απόγευμα διά τον εσπερινών ή και διά την αγρυπνίαν. Το άλαντον είναι πολύ αρχαιότερον των κωδώνων, που έχομεν σήμερα εις τους Ορθοδόξους ναούς και υπό των οποίων αντικατεστάθη.

είχον τόσον πολύ τελειοποιηθή οι υποτακτικοί μου, όσον με την ιδικήν σου θεόσταλτον παρουσίας και τελείαν υπακοήν.

Ενώ δε του έλεγεν αυτά, έβγαλεν από την ιματιοθήκης και του προσέφερεν ιμάτιον και υποδήματα και όλα τα σχετικά είδη του ιματισμού.

Από τότε είχε και αυτός ό,τι είχαν όλοι οι Μοναχοί, δηλαδή όλα τα είδη δια τας σωματικές ανάγκας του. Διότι ο Ηγούμενος μόλις αντελαμβάνετο ότι του λείπει κάτι, το ετοποθετούσε κρυφά εις το στρώμα του και όταν επέστρεφεν ο Αντώνιος το εύρισκεν.

Δ'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΙΠΕΝ ό Άββās Άρσένιος τώ Άββā Άλεξάνδρω όταν άποσχίσης τὰ θαλλία σου, έλθε γεύσαι μετ' έμοϋ έάν δέ έλθωσι ξένοι, φάγε μετ' αυτών. Ό οϋν Άββās Άλέξανδρος όμαλώς ειργάζετο και έπιεικώς και ως γέγονεν ή ώρα, άκμής είχε θαλλία. Ίδων οϋν ό Άρσένιος ότι έχρονισεν, έφαγε, λογισάμενος ότι πάντως ξένους έσχεν ως δέ γέγονεν όψε, ήλθεν ό Άββās Άλέξανδρος και ιδών αυτών και γέρων ειπε ξένους έσches; άπεκρίθη εκείνος οϋχι και ό γέρων πάλιν ήρώτησε: πώς οϋκ ήλθες εις την ώρα; ό δέ έφη ότι ειπές μου, όταν άποσχίσης τὰ θαλλία σου έλθέ και τηρών τόν λόγον σου οϋκ ήλθον, ότι άρτι έπλήρωσα. Και άκούσας και γέρων έθαύμασε την άκρίβειας αυτού, και ειπεν αυτώ ταχύτερον κατάλυε, ίνα και την σύναξίν σου βάλλης, και του ύδατός σου μεταλαμβάνης, ει δέ μή γέ, ταχέως έχει τώ σώμα σου άσθενήσαι.

2. Παρέβαλεν ό Άββās Άβραάμ τώ Άββā "Άρει και καθημένων αυτών, ήλθεν άδελφός πρὸς τόν γέροντα και λέγει αυτώ" ειπε μοί, τί ποιήσω ένα σωθῶ; ό δέ λέγει αυτώ ύπαγε, ποιήσον τόν ένιαυτόν τουτον κατ' όψέ έσθίων άρτον και άλλας και μετά τουτο, δεϋρο πάλιν και λαλῶ σοί. Και άπελθών, έποίησεν οϋτως. Και μετά τόν ένιαυτόν, ήλθε πάλιν ό άδελφός πρὸς τόν γέροντα έτυχε δέ πάλιν και ό Άββās Άβραάμ εκεί και ειπε πάλιν ό γέρων τῷ άδελφῷ ύπαγε, νήστευσον και τουτον τόν ένιαυτόν δύο δύο. Και ως άπηλθεν ό άδελφός, λέγει ό Άββās Άβραάμ τώ Άββā "Άρει· δια τί όλους τους άδελφούς μετά ζυγοϋ έλαφροϋ λαλεις, τώ δέ άδελφω τουτώ φορτία βαρέα επιτίθεις; άπεκρίθη ό γέρων" οί άδελφοί, καθως έρχονται ζητούντες, οϋτω λέγω αυτοίς οϋτος δέ εργάτης έστι και τόν Θεόν έρχεται άκούσαι και ει τί αν ειπω αυτώ, μετά σπουδής ποιει δια τουτο κάγω λαλῶ αυτώ τόν λόγον του Θεοϋ.

3. Διηγήσαντο περι του Άββā Ίωάννου του Κολοβοϋ, ότι αναχωρήσας πρὸς θηβαϊον γέροντα εις σκήτιν, εκάθητο έν τη έρήμῳ λαβών δέ ό Άββās αυτού ξύλον ξηρόν,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)

ἐφυτευσε καὶ εἶπεν αὐτῷ καθ' ἡμέραν πότιζε τοῦτο λαγίνιον ὕδατος, ἕως καρπὸν ποιήσῃ ἣν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν τὸ ὕδωρ, ὥς ἀπὸ ὧς ἀπελθεῖν καὶ ἐλθεῖν πρῶτῃ. Μετὰ δὲ τρία ἔτη ἔζησε τὸ ξύλον καὶ ἐξήνεγκε καρπὸν κάρυα καὶ λαβὼν ὁ γέρων τὸν καρπὸν αὐτοῦ, ἤνεγκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν λέγων τοῖς ἀδελφοῖς λάβετε, φάγετε καρπὸν ὑπακοῆς.

4. Ἦλθε τις τῶν Θηβαίων πρὸς τὸν Ἀββᾶν Σισῶην, θέλων γενέσθαι Μοναχὸς ἡρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ γέρων, εἰ ἔχει τινὰ ἐν τῷ κόσμῳ καὶ δὲ ἔφη ἔχω ἓνα υἱὸν καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων: ὕπαγε, ρίψον αὐτὸν εἰς τὸν ποταμόν, καὶ τότε γίνεαι Μοναχός. Ὡς οὖν ἀπῆλθε ρίψαι αὐτόν, ἐπεμψεν ἀδελφὸν ὁ γέρων ὀπισθεν αὐτοῦ, ἵνα, εἰ δρμήσει τοῦτο ποιῆσαι, κωλύσῃ αὐτόν. Ὡς οὖν ὀρμήσας ρίψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκωλύετο ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ, ἐπιδραμόντος αὐτῷ, ἔλεγε πρὸς τὸν ἀδελφόν: ἔασον μὲ δ' Ἀββᾶς μου εἶπε ρίψαι αὐτόν ὁ δὲ ἀδελφὸς ἔφη" ἀλλὰ πάλιν εἶπε, μὴ ρίψῃς αὐτόν καὶ καταλιπὼν αὐτόν, ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα καὶ γέγονε δόκιμος Μοναχός. "Ὁμοιον καὶ τὸ τοῦ Πατερμουθίου διήγημα, καὶ διηγῆσατο ὁ "Ἅγιος Κασσιανός.

5. Διηγῆσατο τις τῶν Πατέρων, ὅτι σχολαστικός της ἀπὸ θεουπόλεως εὐλαβὴς προσήδρευε τινὶ Ἐγκλείστῳ, καὶ παρεκάλει αὐτὸν ἓνα δέξεται αὐτόν καὶ ποιήσῃ Μοναχός καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρων ὅπαγε, πώλησον τὰ ὑπάρχοντά σου καὶ δὸς πτωχοῖς, κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου, καὶ τότε ἐλθόντα δέχομαι σὲ ἐκεῖνος δὲ ἀπελθὼν καὶ ποιήσας ὡς προσετάγη, ἐπανῆλθε καὶ λέγει πάλιν αὐτῷ ὁ γέρων: καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχεις φυλάξαι, ἵνα μὴ λαλήσῃς καὶ δὲ συνέθετο καὶ ἐποίησε πέντε ἔτη καὶ οὐκ ἐλάλησε. "Ἦρξαντο οὖν δοξάζειν αὐτὸν οἱ τοῦτον εἰδότες καὶ μαθὼν τοῦτο δ' ὁ γέρων λέγει αὐτῷ οὐκ ὠφελῇ ὧδε, ἀλλὰ πέμψω σὲ εἰς κοινόβιον εἰς Αἴγυπτος καὶ ἐπεμψεν αὐτὸν ἀπιόντι δέ, οὐκ εἶπεν αὐτῷ λαλήσαι ἢ μὴ λαλήσαι αὐτὸς δὲ τηρῶν τὴν ἐντολὴν, ἔμεινε μὴ λαλῶν. Ὁ δὲ Ἀββᾶς, ὁ δεξάμενος αὐτόν, θέλων πείρα δοκιμᾶσαι, καὶ μαθεῖν, εἰ ἀληθῶς ἄλαλος ἐστὶ, πέμπει αὐτόν εἰς ἀπόκρισιν ἐν τῇ πλημμύρᾳ τοῦ ποταμοῦ, ἵνα ἀναγκασθῇ ὑποστρέψας εἰπεῖν, ὅτι οὐκ ἠδυνήθη περᾶσαι. "Ὁ δὲ ἀπελθὼν εἰς τὸν ποταμόν, ἔκλινε γόνυ καὶ ἰδοὺ ἔρχεται κροκόδειλος, καὶ βαστάζει αὐτόν καὶ ἀποφέρει εἰς τὸ πέραν. Ἐπεμψε δὲ καὶ ἀδελφὸν ὁ Ἀββᾶς ὀπισθεν αὐτοῦ, ἓνα ἴδῃ τί ποιεῖ καὶ ἰδὼν τὸ γενόμενον, ὑποστρέψας ἀνήγγειλε τὸ Ἀββᾶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ ἀκούσαντες ἐξεπλάγησαν. Μετὰ δὲ χρόνον τινὰ συνέβη αὐτὸν κοιμηθῆναι καὶ πέμψας καὶ Ἀββᾶ πρὸς τὸν "Ἐγκλειστον τὸν ἀποστείλαντα αὐτόν, ἔμνησεν αὐτῷ εἰ καὶ ἄλαλος ἐπεμψας ἡμῖν, ἀλλ' ὅμως "Ἀγγελον θεοῦ ἀντεδήλωσε δὲ ὁ "Ἐγκλειστος, ὅτι οὐκ ἦν φύσει ἄλαλος, ἀλλὰ τηρῶν τὴν ἐντολὴν, ἣν ἐξ ἀρχῆς ἔδωκα αὐτῷ, τούτου χάριν ἔμεινε ἄλαλος καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν καὶ ἐδόξασαν τὸν θεόν.

6. Γέρων τις εἶχε μαθητὴν ὧνητος αὐτοῦ, δς τελείαν εἶχε τὴν ὑπακοὴν ἐν μιᾷ οὖν εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρων: ὕπαγε, καὶ ἀναφθέντος τοῦ κλιβάνου σφοδρῶς, λαβὼν τὸ βιβλίον

τὸ ἀναγινωσκόμενον ἐν τῇ συνάξει, ρίψον εἰς τὸν κλίβανον ὁ δὲ ἀπελθὼν ἐποίησεν ἀδιακρίτως καὶ ριφθέντος τοῦ βιβλίου ἔσβεσθη ὁ κλίβανος.

7. "Ἐλεγον οἱ γέροντες, ὅτι ἐὰν ἔχη τις πίστιν εἰς τινὰ καὶ δώσῃ ἑαυτὸν ὑποταγῆναι αὐτῇ, οὐ χρειᾷ ἂν ἔχει προσέχειν ἐντολαῖς Θεοῦ, ἀλλὰ τῷ Πατρὶ αὐτοῦ συγχωρεῖν τὰ θελήματα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔχει ἔγκλημα παρὰ θεῷ οὐδὲ γὰρ οὕτω ζητεῖ ὁ Θεὸς παρὰ τῶν ἀρχαρίων, ὥς τὸν δι' ὑπακοῆς σκυλμόν.

8. Ὁ ἀδελφὸς ἐν σκῆτι ὑπάγων εἰς θέρος, παρέβαλε μεγάλο γέροντα καὶ εἶπεν αὐτῷ" εἶπε μοί, Ὁ ἀββᾶ, τί ποιήσω ὑπάγων εἰς τὸ θέρος; λέγει αὐτῷ ὁ γέροντα καὶ ἐὰν σοὶ εἶπω, πείθῃ μου; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφὸς ναί, ἀκούσω σου λέγει αὐτῷ ὁ γέροντα εἰ πείθῃ μοί, ἀποταξάμενος τῇ θερισμῷ τούτων καὶ ὑποστρέψας, εἰσελθε εἰς τὸ κελλίον σου, καὶ ποιήσων τὴν πεντηκοστήν, καθ' ἑσπέραν ἐσθίων ἄρτον μετὰ ξηροῦ ἁλατος καὶ μετὰ τοῦτο ἔλθε καὶ ἀναγγελῶ σοὶ τί ὀφείλεις ποιῆσαι.

Ὁ δὲ ἀδελφός, ἀπελθὼν καὶ ποιήσας ὥς προσετάγη, μετὰ τὴν πεντηκοστήν ἦλθε πάλιν πρὸς τὸν γέροντα καὶ δὲ γέροντα, εἰδὼς ὅτι ἐργάτης ἐστίν, ἀπήγγειλεν αὐτῷ πῶς δεῖ καθίσαι ἐν τῷ κελλίῳ. "Ἐβαλεν οὖν ἑαυτὸν ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆς ἡμέρας τρεῖς, κλαίων ἐνώπιόν του Θεοῦ. Εἶτα ἔλεγον αὐτῷ οἱ λογισμοί: ὑψώθης, μέγας γέγονας καὶ δὲ ἔφερε καὶ αὐτὸς τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ ἐνώπιον αὐτοῦ λέγων καὶ ποῦ εἰσι πάσαι αἱ πλημμελειαί μου; καὶ ἀπρηριθμεῖτο αὐτὰς ἔλεγον οὖν αὐτῷ πάλιν ὁ λογισμοί μεταβαλόντες πολλὰς ἐποίησας πλημμελείας, καὶ οὐ δύνασαι σωθῆναι. Ἀντέφερε δὲ καὶ αὐτὸς ἀλλὰ ποιῶ μικρὰς λειτουργίας τῷ θεῷ, καὶ πιστεύω εἰς τὴν ἄφατον αὐτοῦ ἀγαθότητα, ὅτι ποιήσει μετ' ἐμοῦ ἔλεος.

Ἐπὶ πολὺ οὖν οὕτως αὐτοῦ πολεμουμένου καὶ πολεμοῦντος, τέλος ἡττηθέντα τὰ πνεύματα, παρέστησαν αὐτὸ αἰσθητῶς λέγοντα ἐχειμάσθημεν ὑπὸ σου: ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς: διατί; ἀπεκρίθησαν ἐκεῖνα" ἐὰν ὑψώσωμέν σε, τρέχεις εἰς ταπεινώσιν" ἐὰν δὲ ταπεινώσωμεν, σεαυτὸν ἀνάγεις εἰς ὕψος καὶ ἐπιτιμηθέντα ὑπ' αὐτοῦ γέγονεν ἄφαντα.

9. Ἀνθρωπὸς τις βιωτικός, ἔχων παιδία τρία, ἐάσας αὐτὰ ἐν τῇ πόλει, ἀνεχώρησεν εἰς Μοναστήριον διαγαγὼν δὲ ἐν τῷ Μοναστηρίῳ ἔτη τρία, ἤρξατο ὀχλείσθαι ὑπὸ τῶν λογισμῶν, ἐμβαλλόντων αὐτῷ μνήμην τῶν παίδων αὐτοῦ καὶ πόθον, καὶ ἐλυπεῖτο δι' αὐτὰ σφόδρα οὐκ ἦν δὲ ἀναγγείλας τὸ Ἀββᾶ ἐξ ἀρχῆς, ὅτι τέκνα ἔχει. Βλέπων οὖν αὐτὸν ὁ Ἀββᾶς στυγνάζοντα, λέγει αὐτῷ τί ἔχεις, ὅτι στυγνὸς εἶ; καὶ διηγήσατο τῷ Πατρὶ, ὅτι τρία παιδία ἔχω ἐν τῇ πόλει, καὶ θέλω αὐτὰ ἐνέγκαι εἰς τὴν μονὴν καὶ ἐπέτρεψεν ὁ πατήρ.

Ἀπελθὼν οὖν ὁ ἀδελφός, εὗρεν ὅτι τὰ μὲν δύο ἐξ αὐτῶν ἐκοιμήθησαν, τὸ δὲ ἐν ἑξῇ" καὶ λαβὼν καὶ ἐπιζητήσας τὸν Ἀββᾶν εὗρεν αὐτὸν ἐν τῷ ἀρτοκοπεῖο, καὶ προσήγαγεν αὐτὸ τὸ παιδίον· ὁ δὲ Ἀββᾶς, λαβὼν τὸ παιδίον, περιεπτύξατο καὶ ἐναγκαλισάμενος

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)

κατεφίλει καὶ λέγει τῇ πατρὶ αὐτοῦ ἀγαπᾶς αὐτό; ἀπεκρίθη, ναὶ καὶ εἶπεν ὁ Ἀββᾶς· ἄρον οὖν, καὶ βάλε αὐτὸ εἰς τὸν φοῦρνον, ὥς καίεται καὶ λαβῶν ἐκεῖνος εὐθέως τὸν ἴδιον παῖδα, ταῖς οἰκείαις χερσὶν ἔρριψεν εἰς τὸν φοῦρνον ἐγένετο δὲ παραχρῆμα ὥς δρόσος ἢ φλὸξ καὶ οὐ καὶ ἕκα ἢ ὁ παῖς καὶ δὲ πατὴρ αὐτοῦ ἀπηνέγκατο δόξαν ὥς ὁ Πατριάρχης Ἀβραάμ.

10. Εἶπε γέρων' ἀρχὴν τῶν μαθημάτων αὐτοῦ ὁ Σωτὴρ θλίψιν καὶ στενοχωρίαν ἔσχεν ὁ δὲ τὴν ἀρχὴν φεύγων, ἔφυγε γινῶσιν θεοῦ ὥς γὰρ τὰ γράμματα ἀρχὴν παιδεύσεως διδούσι τοῖς παιδίοις τοῦ εἰδέναι ἐπιστήμην, οὕτω καὶ ὁ Μοναχός, ἐν κόποις καὶ θλίψεσιν ὑπακοὴν ἔχων, γίνεται θεοῦ συγκληρονόμος καὶ υἱὸς θεοῦ.

11. "Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ἀκούσας τα περὶ τοῦ Ἀββᾶ Νισθερῶ, νέου ὄντος καὶ ἐν κοινοβίῳ καθεζομένου, ἐπεθύμησεν ἰδεῖν αὐτόν, καὶ ἐδήλωσε τὸ Ἀββᾶ αὐτοῦ, ἵνα ἀποστείλῃ αὐτόν. Ἐλθόντα οὖν αὐτόν σὺν τῷ οἰκονομῷ τῆς μονῆς, ἠρώτησεν ὁ γέρων· Ἀββᾶ Νισθερῶ, πόθεν ἔκτησω τὴν ἀρετὴν ταύτην, ὅτι ὅτε δήποτε εἰ συμβῇ θλίψις εἰς τὸ κοινόβιον, οὐ λαλεῖς οὐδὲ μεσάζεις; Καὶ πολλὰ βιασθεῖς καὶ ἀδελφός ὑπὸ τοῦ γέροντος, εἶπε συγχώρησόν μου, Ἀβδα ὅτε εἰσῆλθον τὴν ἀρχὴν εἰς τὸ κοινόβιον, εἶπον τὸ λογισμό μου ὅτι σὺ καὶ ὁ ὄνος ἐν ἔστε· ὥς πὲρ οὖν καὶ ὄνος δέρεται καὶ οὐ λαλεῖ, ὑβρίζεται καὶ οὐδὲν ἀποκρίνεται, οὕτω καὶ σὺ καθὼς καὶ ὁ ψαλμωδὸς λέγει· «κτηνώδης ἐγενήθην παρὰ σοῖ, καγῶ διὰ παντὸς μετὰ σου».

12. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ἄνθρωπος συνοικῶν τῷ πλησίον, ὀφείλει εἶναι ὡς στήλη λιθίνη, ὑβριζόμενος καὶ μὴ ὀργιζόμενος, δοξαζόμενος καὶ μὴ ἔπαιρομενος.

13. "Ἐλεγον περὶ τοῦ μικροῦ Ἰωάννου τοῦ Θηβαίου του μαθητοῦ τοῦ Ἀ6θα Ἀμμώη, ὅτι δώδεκα ἔτη ἐποίησεν ὑπηρετῶν τὸ γέροντα, ὅτε ἥσθενει, καὶ μετ' αὐτοῦ ἦν εἰς τὸ χαράδριον κατήμενος, καὶ ὠλιγωρεῖ ὁ γέρων ἐπάνω αὐτοῦ καὶ πολλὰ κοπιάσαντος μετ' αὐτοῦ, οὐδέποτε εἶπεν αὐτῷ σωθείης. "Ὅτε δὲ ἔμελλε τελευτᾶν, καθεζομένων τῶν γερόντων, ἐκράτησε τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτό. σωθείης, σωθεῖ ἦς καὶ παρέδωκεν αὐτόν τοῖς γέροισι λέγων· οὗτος Ἀγγελός ἐστι καὶ οὐκ ἄνθρωπος.

14. Τὶς τῶν Πατέρων παρεκάλεσε τὸν θεόν, ἕνα αὐτὸν πληροφορήσῃ εἰς ποῖον ἔφθασε μέτρον καὶ ἀπεκάλυπεν αὐτῷ ὁ θεός, ὅτι εἷς τόδε τὸ κοινόβιον ἔστιν ἀδελφός σου βελτίων. Καὶ ἀναστᾶς ὁ γέρων ἀπῆλθεν εἰς τὸ κοινόβιον" καὶ ἀκούσαντες οἱ ἡγούμενοι ἀπήντησαν αὐτὸ μετὰ χαρᾶς" ἦν γὰρ μέγας καὶ ὀνομαστός καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ γέρων" θέλω ἰδεῖν ὅλους τοὺς ἀδελφούς καὶ ἀσπάσασθαι" καὶ κελεύσαντος τοῦ ἡγουμένου, ἦλθον οἱ ἀδελφοὶ καὶ οὐκ ἦλθε περὶ οὗ ἐπληροφορήθη ὁ γέρων καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἔστιν ἄλλος ἀδελφός; καὶ λέγει· ναί, ἀλλὰ σαλός ἐστι, καὶ εἰς τὸν κῆπον ἀσχολεῖται· ἔφη ὁ γέρων" καλέσατε αὐτόν καὶ ἐκάλεσαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)

Καὶ ἐγένετο, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ γέρων, ἀναστὰς ἡσπάσατο αὐτὸν καὶ λαβὼν αὐτὸν κατ' ἰδίαν, ἐπερώτησεν αὐτὸν τίς ἔστιν ἡ ἐργασία σου; ἀναγγειλὸν μοι ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν: ἐγὼ ἄνθρωπος εἶμι σαλὸς καὶ πολλὰ παρακληθεὶς ὑπὸ τοῦ γέροντος, εἶπεν αὐτῷ, ὅτι τὸν βοῦν τῆς μηχανῆς καὶ Ἀββᾶς εἰς τὸ κελλίον μου βάλλει μετ' ἐμοῦ, καὶ καθ' ἡμέραν τὰ σχοινία τοῦ ψιαθίου, οὐ ἐργάζομαι, κόπτει καὶ ἰδοὺ τριάκοντα ἔτη τοῦ τὸ ὑπομένω, καὶ οὐδέποτε συνεχώρησα τὸν λογισμὸν μου ἔχειν τί καὶ κατὰ τοῦ Ἀββᾶ μου, οὐδὲ τὸν βοῦν ἔδεια ποτέ, ἀλλὰ μακροθυμῶν πάλιν ἐπλεκον τὰ σχοινία εὐχαριστῶν τῷ θεῷ καὶ ἀκούσας ὁ γέρων ἐθαύμασεν ἐκ τούτου γὰρ ἔγνω καὶ τὴν λοιπῶν ἐργασίας αὐτοῦ.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Αρσένιος εἶπε πρὸς τὸν Αββᾶς Αλέξανδρον.

-Ὅταν ἀποτελειώσης τὸ σχίσιμον τῶν θαλλίων σου*, ἔλα νὰ φάγωμεν· ἐὰν ὅμως σε ἐπισκεφθοῦν ξένοι, τότε φάγε μαζί τῶν.

Ο Αββᾶς λοιπὸν Ἀλέξανδρος εἰργάζετο με προσοχῆς καὶ ἡρεμίαν, χωρὶς νὰ βιάζεται καὶ ὅταν ἐφθασεν ἡ ὥρα τοῦ φαγητοῦ, ἀκόμη εἶχε φοινικοβλαστούς.

Ο Αββᾶς Αρσένιος, ἀφού εἶδεν ὅτι ἀργοπορεῖ ὁ Ἀββᾶς Αλέξανδρος, ἐφαγε, διότι ἐσκέφθη ὅτι ὁπωσδήποτε θὰ εἶχεν ἐπισκέπτας.

Αργά, πρὸς τὸ βράδυ, ἦλθεν ὁ Ἀββᾶς Αλέξανδρος καὶ ὁ Γέρων τοῦ λέγει:

– Ξένους εἶχες; - Ὁχι, ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

– Διατί λοιπὸν δὲν ἦλθες τὴν ὥραν τοῦ φαγητοῦ; ἠρώτησεν ἐκ δευτέρου ὁ Ἀββᾶς Αρσένιος.

– Διότι μοι εἶπες ἔλα, ἀφού τελειώσης τὸ σχίσιμον τῶν φοινικοβλαστῶν καὶ ἐγὼ ἐφαρμόζων τὴν ἐντολήν σου δὲν ἦλθον ἐνωρίτερον, ἐπειδὴ μόλις τώρα ἐτελείωσα.

Ὅταν ἤκουσεν αὐτά ὁ Αββᾶς Αρσένιος, ἐθαύμασε τὴν ἀκρίβειαν τοῦ Αββᾶ Αλεξάνδρου καὶ τοῦ λέγει:

* θαλλία εἶναι οἱ βλαστοὶ τῶν φοινίκων, τοὺς ὁποίους ἐχρησιμοποιοῦν οἱ Πατέρες διὰ νὰ κατασκευάζουν ψιθάθια, κοφίνους κ.λ.π. Τοὺς βλαστοὺς αὐτοὺς τοὺς ἐσχίζον πρῶτα, τοὺς διετῆρουν υγροὺς μέσα εἰς ὕδωρ καὶ οὕτω ἐπλεκον. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ζεμπίλια κατεσκευάζοντο κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, κατήντησε θαλλίον νὰ σημαίνει καὶ ζεμπίλι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)

- Να τρώγης συχνότερα, διά νά κάνης και τον κανόνα σου και να πίνης και νερόν, είδ' άλλως γρήγορα θα αρρωστήση το σώμα σου.

2. Επεσκέφθη, κάποτε, ο Αββάς Αβραάμ τον Αββάν Αρην και ενώ εκάθηντο ήλθεν ένας αδελφός και του λέγει:

– Ειπέ μου, σε παρακαλώ, τι να κάμω, διά να σωθώ;

- Πήγαινε, του απήντησεν ο Γέρων, κάθισε εις το κελλίον σου ένα χρόνον τρώγων κάθε βράδυ ψωμι και αλάτι και κατόπιν έλα πάλιν και σου λέγω.

Πράγματι, ο αδελφός ανεχώρησε και έκαμεν όπως του υπεδείχθη.

Μετά ένα χρόνον επανήλθε πάλιν ο αδελφός κατά σύμπτωσιν παρευρίσκετο και ο Αββάς Αβραάμ εκεί.

Και είπε πάλιν ο Γέρων προς τον αδελφόν.

– Πήγαινε, νήστευσον και αυτόν τον χρόνον, τρώγων κάθε δύο ημέρας.

Όταν ανεχώρησεν ο αδελφός, ο Αββάς Αβραάμ ήρώτησε τον Αββάν Αρην.

– Διατί προς όλους τους άλλους αδελφούς, όταν όμιλής, τους θέτεις υπό ελαφρών ζυγόν, ενώ τον αδελφόν αυτόν τον φορτώνεις με φορτώματα βαριά;

– Είς τους αδελφούς, που έρχονται, απαντώ σύμφωνα με ό,τι μου ζητούν. Ενώ αυτός εδώ είναι πραγματικός αγωνιστής και έρχεται να ακούση τον Θεόν· και ό,τι να του είπω το εκτελεί με επιμέλειαν και ακρίβειαν δι' αυτό και εγώ λαλώ εις αυτόν τον λόγον του Θεού.

3. Διά τον Αββάς Ιωάννην τον Κολοβόν διηγήθησαν το εξής περιστατικόν:

Κάποτε επεσκέφθη ένα Γέροντα, που εμόναζεν εις μίαν σκήτην της Θηβαΐδος παρέμεινε πλησίον του εις την έρημον.

Μίαν ημέραν λοιπόν επήρεν ο πνευματικός Πατήρ του Γέροντος εκείνου ένα ξερό ξύλο και το έφύτευσε.

- Κάθε ημέραν, του είπε, να το ποτίζης με μίαν στάμναν νερό, μέχρις ότου δώση καρπόν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)

Το νερό δε από το κελλί ήτο πολύ μακρυνά και εχρειάζετο να ξεκινήση κανείς από το βράδυ για να επιστρέψη το πρωί. Μετά τρία έτη το ξερό κλαδί εφύτρωσε και έδωσε και καρπούς καρύδια.

Τότε ο πνευματικός Πατήρ τού υπάκουου υποτακτικού επήρε τον καρπόν αυτόν και αφού τον έφερεν εις την Εκκλησίας της σκήτης, είπε προς τους αδελφούς.

– Πάρετε να φάτε από τον καρπόν της υπακοής.

4. Ηλθε, κάποτε, κάποιος από τους ασκητής της Θηβαΐδος προς τον Αββάν Σισών, με την επιθυμίαν να γίνη Μοναχός. Ο Γέρων τον ήρώτησεν:

- Έχεις κανένα άλλον εις τον κόσμον;

- Έχω ένα υιόν, απήντησεν εκείνος.

– Τότε πήγαινε, ρίξε τον εις τον ποταμόν και έλα να γίνης Μοναχός. Εκείνος ανεχώρησε, διά να εκτελέση την διαταγήν του 'Αββά Σισώη. Εν τω μεταξύ όμως ο Γέρων έστειλεν από πίσω του ένα άλλον, διά να τον εμποδίση, εαν πράγματι επιχειρήση να το κάμη.

Καθώς λοιπόν πραγματικώς ήτοιμάζετο να ρίψη το παιδί του εις τον ποταμόν προσέτρεξεν ο αδελφός, ο οποίος τον ημπόδιζεν.

- Αφησέ με - διεμαρτύρετο εκείνος - ο Αββάς μου είπε να τον ρίψω εις τον ποταμόν.

- Ο ίδιος όμως 'Αββάς, απήντησεν ο αδελφός, σου παραγγέλλει, με εμένα, να μη τον ρίψης.

Τότε άφησε το παιδί και επέστρεψεν εις τον Γέροντα, και έγινε δόκιμος Μοναχός.

Όμοιον είναι και το διήγημα του Πατερμουθίου, το οποίον διηγήθη ο Αββάς Κασσιανός.

5. Ένας από τους Πατέρας διηγήθη την εξής ιστορίας: Κάποιος μορφωμένος και ευλαβής άνθρωπος από την Θεούπολιν* έπεσκέπτετο, συνεχώς, κάποιον Έγκλειστον και τον παρεκάλει να τον δεχθή και να τον κάμη Μοναχόν.

* Θεούπολις ωνομάσθη η Αντιόχεια μετά την ανοικοδόμησιν της υπό του Ιουστινιανού, την οποίαν είχαν καταστρέψει οι Πέρσαι το 540 μ. Χ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)

- Πήγαινε – τού είπεν ο Γέρων - πώλησε την περιουσίαν σου και μοίρασε την εις τους πτωχούς, όπως παραγγέλλει ο Κύριος, και όταν θα επιστρέψης, θα σε δεχθώ.

Πράγματι ο ευλαβής εκείνος άνθρωπος ανεχώρησεν, έκαμεν όπως διετάχθη από τον Έγκλειστον και επέστρεψε.

- Τώρα όμως θα πρέπει να φυλάξης και μίαν ακόμη εντολήν, είτε προς αυτόν ο Έγκλειστος να μη ομιλής.

Ο άνθρωπος συνεφώνησεν εις αυτό και παρέμεινε μαζί με τον "Έγκλειστον επί έντε ολόκληρα έτη χωρίς να είπη ούτε μίαν λέξιν.

Όσοι λοιπόν τον εγνώριζον, ήρχισαν να τον επαινούν. Μόλις το έμαθεν ο Γέρων του λέγει:

- Παιδί μου, δεν ωφελείσαι πλέον εδώ: δι' αυτό θα σε στείλω εις την Αίγυπτον, εις ένα Κοινόβιον.

Πράγματι δε τον έστειλεν. Όταν όμως ανεχώρει, δεν του είπε να ομιλή ή να μη ομιλή. Αυτός επροτίμησε να τηρήση την εντολήν και παρέμεινεν εις το Κοινόβιον, χωρίς να ομιλή.

Ο Ηγούμενος του Κοινοβίου, που τον έδέχθη, ηθέλησε να αντιληφθή ο ίδιος προσωπικώς, εάν πραγματικώς είναι εκ φύσεως άλαλος.

Τον αποστέλλει λοιπόν εις μίαν υπηρεσίαν, διά την εκτέλεσιν της οποίας ήτο υποχρεωμένος να περάση τον ποταμόν, ο οποίος όμως την εποχήν εκείνην ήτο πλημμυρισμένος, ώστε να αναγκασθή να γυρίση πίσω εις το Κοινόβιον και να είπη, πως δεν ημπόρεσα να περάσω.

Ο ευλαβής εκείνος Μοναχός μόλις επλησίασε τον ποταμόν και τον είδε πλημμυρισμένον, εγονάτισε και αμέσως έρχεται ένας κροκόδειλος. τον παίρνει επάνω εις την ράχιν του και τον περνά εις την απέναντι όχθην.

Εν τω μεταξύ ο Ηγούμενος έστειλε κάποιον Μοναχών από πίσω του, διά να ι΄δη τι θα κάμη. Μόλις λοιπόν είδεν αυτό το καταπληκτικόν θαύμα ο Μοναχός, εγύρισε και το ανέφερεν εις τον Ηγούμενον και τους αδελφούς, οι οποίοι κατεπλάγησαν και αυτοί.

Μετά καιρόν, όταν απέθανεν ο Μοναχός, ο Ηγούμενος εμήνυσε προς τον "Έγκλειστον, που τον απέστειλεν:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)

- Αν και δεν είχε φωνήν αυτός που μας έστειλες, εν τούτοις ήτο άγγελος Θεού.

Τότε και ο Έγκλειστος απήντησεν εις τον Ηγούμενον.

– Δεν ήτο εκ φύσεως άλαλος: δεν ωμίλει όμως χάριν της εντολής που του έδωσα, όταν ήλθε διά πρώτην φοράν κοντά μου.

Όταν ήκουσαν εις το Κοινόβιον το κατόρθωμα αυτό εθαύμασαν και εδόξασαν τον Θεόν.

6. Ένας Γέρων είχεν ένα μαθητών αγορασμένον, ο οποίος είχε τελείαν υπακοήν εις αυτόν. Μίαν ημέραν λοιπόν του λέγει ο Γέρων:

– Πήγαινε, άναψε καλά τον φούρνον, πάρε το βιβλίον, που διαβάζομεν εις την σύναξιν και ρίξε το μέσα εις τον φούρνον.

Πράγματι ο μαθητής έκαμεν όπως ακριβώς τον διέταξεν ο Γέρων, χωρίς ουδεμίαν αντίρρησιν.

Μόλις όμως έρριξε το βιβλίον εις τον φούρνον, αμέσως ο φούρνος έσβυσεν.

7. Οι Γέροντες έλεγαν ότι εάν έχη κανείς εμπιστοσύνην εις κάποιον και υποταχθή τελείως εις αυτόν, δεν είναι ανάγκη πλέον να προσέχη εις τας εντολάς του Θεού, αλλά να υποτάσση τα θελήματά του εις τον Πνευματικόν του Πατέρα και δεν θα έχη αμαρτίαν απέναντι του Θεού. Διότι τίποτε άλλο δεν ζητεί ο Θεός από τους αρχαρίους, παρά τον βασανισμόν της υπακοής.

8. Ένας αδελφός που επήγαινε από την σκήτην, δια να θερίση, ήλθε προς κάποιον αξιόλογον Γέροντα και τον ηρώτησεν:

- Είπέ μου, Αββά, τι πρέπει να κάνω τώρα, που πηγαίνω εις το θέρος;

- Εάν σου είπω, θα υπακούσης; του λέγει ο Γέρων.

– Ναι, θα σε ακούσω.

- Τότε – επανέλαβεν ο Γέρων – εφ' όσον είσαι διατεθειμένος να υπακούσης, παράτησε αυτόν τον θερισμόν, γύρισε και κλείσου εις το κελλί σου, επί πενήκοντα ημέρας, τρώγων καθ' εκάστην εσπέραν άρτον μόνον με αλάτι και μετά από αυτό έλα και θα σου ειπώ τι άλλο πρέπει να κάμης.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)

Ο αδελφός επέστρεψε, πράγματι, και έκαμεν όπως διετάχθη μετά δε τας πεντήκοντα ημέρας επεσκέφθη πάλιν τον Γέροντα. Ο Γέρων, γνωρίζων ότι ο αδελφός είναι αγωνιστής, του έδωσεν οδηγίας πώς πρέπει να καθίση εις το κελλίον. Έρριψε λοιπόν το πρόσωπόν του εις την γην και επί τρείς ημέρας έκλαιεν ενώπιον του Θεού. Του έλεγον τότε οι λογισμοί: τώρα πλέον ανέβης υψηλά, έγινες μεγάλος. Ο αδελφός τότε έφερεν εις την σκέψιν του τας αμαρτίας του και έλεγε μονολογών και που είναι όλα τα αμαρτήματά μου; και ανέφερε μίαν προς μίαν τας αμαρτίας του τότε οι λογισμοί πάλιν μετέβαλλον τακτικών και του έλεγον έκαμες πολλές αμαρτίας και δεν δύνασαι να σωθής. Ο αδελφός όμως απαντούσε: θα κάνω όμως ενώπιον του Θεού ολίγας προσευχές και κανόνα και πιστεύω εις την απέραντον ευσπλαγχνίαν Του, ότι θα με ελεήσει.

Αφού λοιπόν επί πολύν καιρόν επολέμει και επολεμείτο, κατ' αυτόν τον τρόπον, εις το τέλος τα πονηρά πνεύματα κατενικήθησαν, ενεφανίσθησαν ενώπιόν του οφθαλμοφανώς και του είπον. Μας ενίκησες. Διατις ηρώτησεν ο αδελφός. Και τα πονηρά πνεύματα απήντησαν. Εάν σε υψώσωμεν, τρέχεις και ταπεινώνεσαι εάν πάλιν σε ταπεινώσωμεν, τότε ανεβαίνεις εις ύψος. Και τότε αφού τα επετίμησεν ο αδελφός, εξηφανίσθησαν.

9. Κάποτε ένας βιοπαλαιστής, που είχε τρία παιδιά, τα άφησεν εις την πόλιν και ανεχώρησεν εις Μοναστήριον. Αφού διέμεινε τρία έτη εις το Μοναστήριον, ήρχισε να ενοχληται από τους λογισμούς, οι οποίοι του έφεραν την ενθύμησιν των παιδιών του και του έξυπνούσαν τον πόθον δι' αυτά. Εδοκίμαζε λοιπόν μεγάλην λύπην διά τα παιδιά του. Εις τον Ηγούμενον του Μοναστηρίου δεν είπε τίποτε από την αρχήν, που εισήλθεν, ότι έχει παιδιά.

Ο Ηγούμενος λοιπόν, καθώς τον έβλεπε συχνά λυπημένον, του λέγει μίαν ημέραν:

– Τι έχεις και είσαι στενοχωρημένος;

– Έχω τρία παιδιά εις τον κόσμον – απήντησεν ο Μοναχός – και θέλω να τα φέρω εις το Μοναστήρι.

Ο Ηγούμενος του το επέτρεψεν.

Ο αδελφός επέστρεψεν εις την πόλιν τα δυο παιδιά του είχαν αποθάνει, εν τω μεταξύ, και μόνον το ένα έζη. Το παραλαμβάνει λοιπόν και επιστρέφει αμέσως εις το

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)

Μοναστήριον. Ανεζήτησε τον Ηγούμενον και τον εύρεν εις το αρτοποιείον όπου και του παρουσίασε το παιδί του.

Ο Ηγούμενος τότε αγκάλιασε και κατεφίλει το παιδί εις μίαν στιγμής λέγει προς τον πατέρα του.

– Το αγαπάς το παιδί; – Μάλιστα, απήντησεν ο πατέρας. – Πάρε το λοιπόν και ρίξε το εις τον φούρνον, τώρα που καίει.

Και ο αδελφός αμέσως παίρνει το ίδιο το παιδί του, με τα ίδια του τα χέρια και το έρριξεν εις τον φούρνον.

Και (ω του θαύματος) αμέσως έγινε δροσιά η φλόγα του φούρνου και δεν εκάη το παιδί.

Ο πατέρας του παιδιού εκέρδισε την δόξαν, που είχαν ο Πατριάρχης Αβραάμ.

10. Ένας Γέρων είπεν: Ο Σωτήρ είχαν ως αρχήν των μαθημάτων του την θλίψιν και την στενοχωρίαν· όποιος δε αποφεύγει την αρχήν, απέφυγε να γνωρίση τον Θεόν. Όπως δηλαδή τα γράμματα εξασφαλίζουν εις τα παιδιά τας πρώτας αρχάς της παιδείας, διά να μάθουν επιστήμην, τοιουτοτρόπως και ο Μοναχός, όταν υπακούη, παρά τους κόπους και τας θλίψεις, αποβαίνει συγκληρονόμος του Θεού και υιός του Θεού.

11. Ο Αββάς Ποιμίν, ακούσας όσα έλέγοντο διά τον Αββάν Νιστερώ, που ήτο νέος και παρέμενεν εις Κοινόβιον, επεθύμησε να τον ίδη. Εξεδήλωσε την επιθυμίαν του αυτήν εις τον Ηγούμενόν του και τον παρεκάλεσε να του τον στείλῃ. Πράγματι όταν ήλθε, μαζί με τον οίκονόμον της Μονής, τον ηρώτησεν ο Γέρων:

- Αββά Νισθερώ, από πού απέκτησες αυτήν την αρετήν; οποτεδήποτε δηλαδή και εάν συμβή θλίψις εις το Κοινόβιον, να μη ομιλής και να μη μεσολαβής;

Επειδή δε επιέσθη πάρα πολύ ο αδελφός από τον Γέροντα, απήντησε.

- Συγχώρησέ με, Αββά όταν, διά πρώτην φοράν εισήλθον εις το Κοινόβιον, είπον εις τον λογισμόν μου, ότι συ και ο όνος είσθε ένα πράγμα όπως λοιπόν τον όνον τον δέρνουν και δεν ομιλεί, τον υβρίζουν και δεν απαντά, έτσι και σύ, όπως λέγει ο ψαλμωδός «πλησίον σου έγινα όπως το κτήνος και εγώ θα είμαι πάντοτε μαζί Σου» (Ψαλμ. ο6', 22).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)

12. Ο Αββάς Ποιμήν είπε: ένας άνθρωπος, που συγκατοικεί με άλλον, πρέπει να είναι όπως μία στήλη από μάρμαρον να υβρίζεται και να μη οργίζεται, να επαινείται και να μη υπερηφανεύεται.

13. Διά τον μικρόν Ιωάννην τον Θηβαίον, τον μαθητών του Αββά Αμμώ, διηγούνται τα εξής: Επί δώδεκα έτη εξυπηρετεί ένα ασθενή γέροντα και παρέμενε μαζί του εις την ρεματιάν: ωστόσο ο γέρων τον περιφρονούσε και ενώ πάρα πολύ εκοπίασε μαζί του, εν τούτοις ούτε μίαν φοράν δεν του απηύθυνε τον χαιρετισμόν «σωθείς». Όταν ο γέρων αυτός επρόκειτο να αποθάνη και εκάθηντο γύρω του οι άλλοι γέροντες, εκράτησε το χέρι του μικρού Ιωάννου και του λέγει· σωθείς, σωθείς, σωθείς. Τον παρέδωσε δε εις τους γέροντας λέγων προς αυτούς: αυτός εδώ είναι Αγγελος, δεν είναι άνθρωπος.

14. Κάποιος Πατήρ παρεκάλεσε τον Θεόν να τον πληροφορήση εις ποίον μέτρον άρετης έφθασεν. Ο δε Θεός απεκάλυψεν εις αυτόν ότι εις το τάδε Κοινόβιον υπάρχει ένας αδελφός καλύτερός σου. Αμέσως ο Γέρων εξεκίνησε, διά να μεταβή εις το Κοινόβιον. Μόλις επληροφορήθησαν αυτό το πράγμα ο Ηγούμενος και οι Γέροντες του Κοινοβίου, τον προϋπήνησαν μετά χαράς, διότι ήτο μεγάλος και ονομαστός. Αφού εισήλθεν εις το Κοινόβιον ο Γέρων, λέγει προς αυτούς

- Θέλω να ιδώ όλους τους αδελφούς και να τους ασπασθώ.

Κατόπιν εντολής του Ηγουμένου προσήλθον όλοι οι αδελφοί, χωρίς όμως να παρουσιασθή εκείνος, διά τον οποίον τον επληροφόρησεν ο Θεός.

- Άλλος αδελφός δεν υπάρχει εις το Κοινόβιον; έρωτά τον Ηγούμενον.

- Ναι, είναι ακόμη ένας – απήντησεν ο Ηγούμενος – αλλά είναι πνευματικώς καθυστερημένος και ασχολείται με τον κήπον.

- Φώναξέ τον, είπεν ο Γέρων.

Πράγματι τον εφώναξαν και μόλις τον είδεν ο Γέρων έσηκώθη από το κάθισμά του και τον ησπάσθη. Αφού δε τον επήρεν ιδιαιτέρως, τον ήρώτησε μετ' επιμονής.

- Ποία είναι η πνευματική σου εργασία; φανέρωσέ μου αυτήν. - Είμαι ένας ανόητος άνθρωπος, Γέροντά μου, απήντησεν εκείνος.

Αφού δε τον παρεκάλεσε πάρα πολύ ο Γέρων, απεκάλυψεν επι τέλους τα εξής:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)

– Ο Ηγούμενος βάζει εις το κελλί μαζί μου το βόδι, που σύρει το μαγγάνι του πηγαδιού και καθημερινώς μου κόβει τα σχοινιά της ψάθας, που εργάζομαι αυτήν την δοκιμασίαν την υπομένω τώρα επί τριάντα έτη και ποτέ δεν επέτρεψα εις τον λογισμός μου να βαρυγγομήση κατά του Ηγουμένου μου, αλλ' ούτε και ποτέ έδειρα το βόδι, διά την ζημίαν. Έμακροθυμούσα και έπλεκα πάλιν τα σχοινιά ευχαριστών τον Θεόν.

Μόλις ήκουσεν αυτά ο Γέρων εθαύμασε, διότι από αυτό αντελήφθη και την υπόλοιπον πνευματικής εργασίας του αδελφού.

Ε'. Του Αγίου Εφραίμ

ΕΑΝ καθέξη, ἀδελφέ, ἐν ὑποταγῇ Πατέρων, ἐν τούτῳ σου φαίνεται τὸ ἐδραῖον τῆς πίστεως· οὐκ ἐν τῇ θεραπεύεσθαί σε καὶ ἀκούειν λόγους ἡμέρους καὶ πράους, ἀλλ' ὅταν ἐξουθενούμενος καὶ τυπτόμενος ὑπομένης καὶ θηρίον γὰρ κολακευόμενον, ἡμερούται καὶ πραύνεται. Μ ἢ τοίνυν πικραίνου πρὸς τὸν παιδεύοντα, εἰ ἄρα γέ σκεῦος ἐκλογῆς βούλει γενέσθαι, ἀλλ' ἐν πάσιν ὑποτάσσου μετ' ἐπιεικείας τῶν διδασκάλῳ σου, καθὼς καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος ἐνανθρωπήσας ἐν ταπεινώσει ὑπετάσσετο πρῶτον μὲν τῇ Μητρί, καὶ τὸ δοκοῦντι πατρί, καθὼς ὁ Εὐαγγελιστὴς διδάσκει ἡμᾶς λέγων· «καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς» καὶ τὸ ἀληθινὸ Πατρὶ τῷ οὐρανίῳ «ὑπήκοος ἐγένετο μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ», κατὰ τὴν τοῦ Ἀποστόλου φωνήν.

Δέχου εὐχαρίστως τὰς ἐπερχομένας σοὶ θλίψεις καὶ τὰς παρὰ τοῦ προεστῶτος παιδείας «τίς γάρ ἐστι, φησὶν υἱός, δν οὐ παιδεύει πατήρ; εἰ δὲ χωρὶς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγονάσι πάντες, ἄρα νόθοι ἐστε καὶ οὐχ υἱοί» ἐδάρης; χαῖρε ἐν τούτῳ, καὶ διόρθωσαι τὸ πταῖσμα ἀλλὰ ἀδίκως ἐδάρης; περισσὸς ὁ μισθὸς καὶ γὰρ οἱ Ἀπόστολοι τὴν σωτηρίαν τῷ κόσμῳ καταγγέλλοντες, κατὰ πόλιν ὡς κακοῦργοι ἐτύπτοντο, καὶ οὐκ ὀργίζοντο οὐδὲ ἠγανακτοῦν, «ἀλλ' ἔχαιρον ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ ἀτιμασθῆναι».

Ἀλλ' ἴσως ἔρει τίς τῶν ἀμελεστέρων λυποῦμαι ὅτι τοῦτο μοὶ συνέβη, μετὰ τοσούτους κόπους, οὓς ἐκοπίασα ἐν τῷ Μοναστηρίῳ πρὸς δν εἵπομι ἂν" ὅτι τοῦτό σε λυπεῖ, δοῦλε Κυρίου; Ἐντεῦθεν οὖν ἐπιγνοῦθι ὅτι μετὰ τοσαῦτα ἔτη καὶ τοὺς πολλοὺς καμάτους οὓς λέγεις, οὐπω τὰ πάθη ἐνίκησας. Εἰ γὰρ δοκεῖ τίς εἶναι τὸ μηδὲν ὢν, ἐαυτὸν φρεναπατᾷ ὡς γὰρ καὶ κυβερνήτης ἐν καιρῷ κλύδωνος ἐλέγχεται οἷος τὴν τέχνην ἐστὶν οὕτω καὶ ὁ Μοναχὸς ἐν καιρῷ ἀτιμίας καὶ ἐπιπλήξεως, κὰν τὲ μετὰ χαρᾶς αὐτὰς ὑποφέρει ὡς κερδαίνων τὰ μέγιστα, κὰν τὲ δάκνηται ἐπ' αὐταῖς καὶ λυπᾶται καὶ γὰρ μεγαλαυχῶν καὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)

λέγων, ἔχω τοσαύτα ἔτη ἐν τῇ μοναδικῷ βίῳ, τὴν δὲ ἐργασίαν τοῦ ἐπαγγέλματος μὴ ἔνδειξαμενος μηδὲ κατορθώσας τοὺς τρόπους τοῦ σεμνοῦ βίου, οὗτος περιφέρει ἐργαλεῖα, ὧν τὴν τέχνην οὐ μεμαθηκε.

Γεγήρακας ἐν τῷ σχήματι ; ὥς οὖν ἔμπειρός του "...οὗτου βίου, τύπος γενοὺ τοὺς νέους καὶ ἀπείροις ἐκπλαγεῖτωςαν καὶ οἱ λοιποὶ ἐπὶ τῇ σῇ ὑπομονῇ καὶ ἀνεξικακία χαιρέτω καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ "Ἅγιόν το ἐνοικοῦν ἐν σοί, ἐπὶ τῇ μεγάλῃ σου καρτερία μάλιστα οὖν εὐχαριστεῖν σοὶ πρέπει, ὅτι πάντα ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος πάσχεις. • Λογίζομαι γὰρ ὅτι καὶ ἀναδεξάμενός σου τὴν προστασίαν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῷ σῷ μώμῳ, ὥς λόγον ὑπὲρ σου μέλλων δοῦναι τῷ Κυρίῳ, χαρὰ δὲ αὐτῷ ἔστιν ἐὰν πὲρ τέλειον σὲ παραστήσῃ τῷ Κυρίῳ διὸ εὐγνωμόνως ὑπομένειν ὀφείλεις πάντα τα παρ' αὐτοῦ, κὰν ἀλγεῖν ἢ, ὥς ἱατρευόμενος, οὐχὶ κολαζόμενος. Εἰ δὲ μικρὰν θλιῖψιν καὶ πειρασμὸν οὐ φέρεις διὰ τὸν Κύριον, πῶς μέγαν ὑπομείνης; καὶ ἡ ὕβριν ἢ ράπισμα ἢ πληγὴν οὐ καταδέχη, πῶς τὸν σταυρόν σου βαστάσεις, δν φέρειν ἐξ ἀρχῆς ἐπηγγείλω; καὶ εἰ τὸν σταυρόν οὐ βαστάζεις, πῶς τῆς ἐπουρανίου δόξης κληρονόμος γενήσῃ μετὰ τῶν λεγόντων «ταῦτα πάντα ἦλθεν ἐφ' ἡμᾶς καὶ οὐκ ἐπελαθόμεθά σου, καὶ οὐκ ἡδίκησαμεν ἐν τῇ διαθήκῃ σου» καὶ πάλιν «ἐνεκά σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς».

Ἀδελφε ἀγαπητέ ἐπελαθόμεθα ὧν ὑπέμεινεν ὁ πάντων ἡμῶν δεσπότης δι' ἡμᾶς; ὑβρίσθη, ἐξουθενώθη, ἤκουσε δαιμόνιον ἔχεις, καὶ οὐκ ὥργισθη ἔρραπισθη, ἐκολαφίσθη, ἐνεπαίχθη, σταυρῷ προσηλώθη, ὄξους μετὰ χολῆς ἐגעύσατο, λόγχῃ τὴν πλευρὰν ἐνύγη, ταῦτα πάντα ὑπέμεινε διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν, καὶ ἡμεῖς δι' αὐτὸν οὐδὲ μικρὰν ὕβριν ὑποφέρομεν; Πῶς οὖν αὐτῷ ἀπαντήσωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως; ποίαν δὲ ἀπολογία ἐνρήσομεν, ὅταν ἡμῖν πρὸς ταῖς ἄλλαις εὐεργεσίαις ἀπάσαις αἷς ἐποίησε μεθ' ἡμῶν, καὶ ταῦτα προσφέρῃς καὶ τίνα ἀντισηκώσιν ἀπαιτεῖ; Ἀνανήψωμεν οὖν, ἀγαπητέ, τῆς τοσαύτης χαυνότητος, καὶ ἀναλαβόντες καρδίαν γενναίαν καὶ στερεάν, εἰπώμεν καὶ αὐτοὶ μετὰ τοῦ Ἀποστόλου, ὅτι οὐ μόνον δεθῆναι ἢ πληγῆναι ὑπὲρ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν ἐτοίμως ἔχομεν εἰ γὰρ συμπάσχομεν, καὶ συνδοξασθησόμεθα πάντως καὶ συγκληρονόμοι αὐτῇ τῆς Βασιλείας ἐσόμεθα.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, εἴαν εἶσαι υποτακτικὸς εἰς Πατέρας, ἢ ἀκλόνητος πίστις σου θα φανῇ ἀπὸ αὐτὰ ὅχι, δηλαδή, με το να σε περιποιούνται και να ακούης λόγους γλυκεῖς και ευγενικούς, ἀλλὰ με το να υπομένης ὅταν σε δέρουν και σε προσβάλλουν· διότι και ἓνα θηρίον, ὅταν το κολακεύης, εξημερώνεται και καταπραύνεται. Να μη πικραίνεσαι λοιπόν ἐναντίον ἐκείνου που σε στενοχωρεῖ, αν θέλῃς να γίνῃς σκεύος ἐκλογῆς, ἀλλὰ να υποτάσσεσαι εἰς ὅλα, με ἡρεμίαν, εἰς τον διδάσκαλόν σου, ὅπως και ο Κύριος, ὅταν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)

έγινεν άνθρωπος υπετάσσετο, με ταπείνωσιν, πρώτον μεν εις την Μητέρα Του και εις εκείνον που ένομιζετο ως πατήρ Του, καθώς μάς πληροφορεί και ο ιερός Ευαγγελιστής, λέγων· «και υπετάσσετο εις αυτούς» (Λουκ. 6', 51): εν συνεχεία δε προς τον πραγματικών επουράνιον Πατέρα Του, «προς τον οποίον υπήκουσε μέχρι θανάτου, θανάτου μάλιστα σταυρικού» (Φιλιπ. 6', 8) κατά την πληροφορίας του Αποστόλου.

Να δέχεσαι λοιπόν με ευχαρίστησιν τάς θλίψεις, που σε ευρίσκουν και τας παιδαγωγικές δοκιμασίας του Ηγουμένου· διότι, όπως λέγει και η Αγία Γραφή, «ποίος είναι ο υιός εκείνος, τον οποίον δεν υποβάλλει εις παιδαγωγούσαν δοκιμασίαν ο πατήρ; εάν δε είσθε χωρίς παιδαγωγούσαν δοκιμασίας, της οποίας όλοι έχουν γίνει μέτοχοι, τότε είσθε νόθα και όχι γνήσια τέκνα» (Εβρ. ιβ', 8). Σε έδειραν; Να χαίρης δι' αυτό και να διορθώσης το σφάλμα σου αλλά σε έδειραν αδικώς; Τότε ο μισθός σου γίνεται πολύ μεγαλύτερος. Διότι και οι Απόστολοι, όταν εκήρυττον εις τον κόσμον την σωτηρίαν, εδέροντο ως κακούργοι εις τας διαφόρους πόλεις και όμως ούτε ωργίζοντο, ούτε αγανακτούσαν: «άλλα έχαιρον, διότι ήξιώθησαν να ατιμασθούν προς χάριν του ονόματος του Χριστού» (Πράξ. ε', 41).

Αλλ' ίσως θα είπη κανείς από τους αμελεστέρους: λυπούμαι, διότι μου συνέβη αυτό, μετά από τόσους κόπους, που εκοπίασα εις το Μοναστήριον. Προς αυτόν θα ήτο δυνατόν να είπωμεν· Αυτό, πράγματι, σε στενοχωρεί, δούλε του Θεού; Κατάλαβε λοιπόν από αυτό, ότι μετά από τόσα χρόνια και πολλούς κόπους, τους οποίους επικαλείσαι, δεν ενίκησες ακόμη τα πάθη. Διότι εάν κάποιος έχη την γνώμην πως είναι κάτι, ενώ δεν είναι τίποτε, εξαπατά τον εαυτόν του, ως φρενοβλαβής· διότι όπως ακριβώς ο καπετάνιος φανερώνει ποία είναι η επαγγελματική του ικανότης την ώραν της τρικυμίας, τοιουτοτρόπως και ο Μοναχός φανερώνει πούς είναι την ώραν, που τον προσβάλλουν και τον επιπλήττουν: αν, δηλαδή, ανέχεται με χαράν τας δοκιμασίας αυτάς, όπως θα έχαιρεν εάν έκέρδιζε μεγάλα κέρδη, ή αν στενοχωρήται από αυτάς και λυπείται. Διότι εκείνος, ο οποίος λέγει καυχησιολογίας, ότι έχει, δηλαδή, τόσα χρόνια εις τον μοναχικόν βίον, αλλά δεν παρουσίασεν αποδείξεις της εργασίας του, ούτε και κατώρθωσε να αποκτήση τους τρόπους του σεμνού βίου, αυτός είναι ωσάν να περιφέρη εργαλεία, τα οποία δεν έχει μάθει ακόμη να χρησιμοποιή.

Έχεις γηράσει εις τον μοναχικόν βίον; Ως έμπειρος λοιπόν του βίου αυτού, να γίνεσαι υπόδειγμα διά τους νέους, που είναι ακόμη άπειροι. Ας εκπλαγούν όλοι οι άλλοι από την υπομονήν σου και την ανεξικακίαν σου· ας χαρη και το Αγιον Πνεύμα,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Να υπακούμε στον πνευματικό μας πατέρα)

που κατοικεί μέσα σου, από την καρτερικότητά σου περισσότερο λοιπόν από κάθε άλλον πρέπει να ευχαριστής, διότι πάσχεις όλα διά το πνευματικόν σου συμφέρον.

Έχω την γνώμην ότι εκείνος που ανέλαβε την πνευματικήν προστασίαν σου, δεν χαίρει διά το ελάττωμά σου, επειδή πρόκειται να δώση λόγον, διά την σωτηρίαν σου, εις τον Κύριον. Απ' εναντίας θα είναι όλος χαρά, εάν σε παρουσιάση τέλειον εις τον Κύριον· δι' αυτό έχεις υποχρέωσιν να υπομένης με ευγνωμοσύνην όσα προέρχονται από αυτόν, και αν ακόμη είναι λυπηρά, ως μέσα προς ιατείαν, και όχι ως κολαστήρια. Εάν δεν έχης την δύναμιν να ανεχθής μικράν θλίψιν ή πειρασμόν χάριν του Κυρίου, τότε πως θα υπομείνης τον μεγάλον; Και εάν δεν ανέχεσαι μίαν ύβριν ή ένα ράπισμα ή μίαν πληγήν, πώς θα κρατήσης τον σταυρόν, τον οποίον ευθύς εξ αρχής υπεσχέθης να φέρης εις τους ώμους σου; Και εάν δεν βαστάζης τον σταυρόν, πώς τότε θα γίνης κληρονόμος της επουρανίου δόξης, μαζί με εκείνους, που θα λέγουν: «όλα αυτά μάς ήλθαν και δεν σε ελησμονήσαμεν και δεν παρέβημεν τον Νόμον Σου» (Ψαλμ. μγ', 18-23). Και πάλιν: «Προς χάριν Σου, όλην την ημέραν θανατωνόμεθα και εθεωρούμεθα ως πρόβατα, που τα οδηγούν προς σφαγήν».

Αγαπητέ αδελφέ, ελησμονήσαμεν όσα ο Δεσπότης όλων ημών υπέμεινε δι' ημάς; Υβρίσθη, προσεβλήθη, ήκουσεν από τους Φαρισαίους δαιμόνιον έχεις, και όμως δεν ώργίσθη τον έρράπισαν, τον έκολάφισαν, τον περιέπαιξαν, τον εκάρφωσαν εις τον Σταυρόν, εγεύθη ξίδι με χολήν, του έκέντησαν την πλευράν, και όλα αυτά τα υπέμεινε διά την σωτηρίαν μας, και ημείς να μη υπομείνωμεν, προς χάριν Του, μίαν μικράν προσβολήν; Πώς λοιπόν θα τον αντικρύσωμεν, κατά την Δευτέρα Παρουσίαν; Ποίαν απολογίαν θα εύρωμεν, όταν μαζί με τας άλλας ευεργεσίας, που έκαμε δι' ημάς, παρουσιάση και αυτά; Και δι' όλα αυτά ποίον αντιστάθμισμα ζητεί; Ας συνέλθωμεν λοιπόν, αγαπητέ, από την κατάπτωσιν και αφού αναλάβωμεν γενναίαν και στερεών καρδίαν, ας είπωμεν μαζί με τον Απόστολον, ότι είμεθα πρόθυμοι όχι μόνον να δεθώμεν και να πληγωθώμεν, διά τον Χριστόν, αλλά και να αποθάνωμεν ακόμη διότι εάν είμεθα πρόθυμοι να συμπάσχωμεν μαζί Του, τότε οπωσδήποτε και θα συνδοξασθώμεν μαζί Του, και θα γίνωμεν, μαζί Του, συγκληρονόμοι της Βασιλείας των ουρανών.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ' (Να υπακούωμεν μέχρι θανάτου)

Ὅτι δεῖ καὶ μέχρι θανάτου τοῖς ἐν Κυρίῳ προεστῶσι πείθεσθαι, καὶ ἀγαπᾶν τὸ αὐτοὺς καὶ φοβεῖσθαι.

Πρέπει, καὶ μέχρι θανάτου ἀκόμη, νὰ υπακούωμεν εἰς τοὺς ἐν Κυρίῳ προεστῶτας, νὰ ἀγαπῶμεν δε καὶ νὰ σεβώμεθα αὐτοὺς.

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΠΟΤΕ τοῦ Ἁγίου Βενεδίκτου ἐν τῷ ἑαυτοῦ κελλίῳ ἡσυχάζοντος, καὶ αὐτοῦ μαθητῆς Πλακιδος ἐπὶ τῷ ἀντλήσαι ὕδωρ εἰς τὸν ἐπιχωρίως Λάκκον ὀνομαζόμενον παραγένονε. Τὸ οὖν σκεῦος ἐν ᾧ τὸ ὕδωρ ἀντλήσαι ἤβουλετο, ἐκ τῆς αὐτοῦ χειρὸς πεσόν, ὑπὸ τῆς τοῦ ὕδατος ρύμης ἐφέρετο· θέλων δὲ ὁ ἀδελφὸς ἐκ τοῦ ὕδατος ἀφαρπᾶσαι τὸ κεράμιον, καὶ αὐτὸς ὀλισθήσας πέπτωκεν ἐν τοῖς ὕδασι, καὶ ὑπὸ τῆς σφοδρᾶς τῶν ὑδάτων κινήσεως ἐπὶ τὰ ἔνδον του Λάκκου ὥσει τόξου βολὴν ἐφέρετο.

Ὁ δὲ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος ἐν τῷ ἑαυτοῦ κελλίῳ σχολάζων, ὡς εἴρηται, ἔγνω τὸ συμβάν, καὶ τὸν μαθητῆς Μαῦρον καλέσας, ἔφη πρὸς αὐτὸν ἀδελφε Μαῦρε, σπεῦσον, ὅτι ὁ ἀδελφὸς Πλακιδος εἰς τὸν Λάκκον ἐνέπεσε, καὶ ἡ των ὑδάτων φορᾷ παρέσυρεν αὐτὸν μήκοθεν.

Ὁ οὖν Μαῦρος τῆς τοῦ Πατρὸς ἀκούσας κελεύσεως, τρέχων ἀπῆει καὶ ἐν τῷ τόπῳ γενόμενος, εἶδε τὸν Πλάκιδον πόρρω ὑπὸ τῆς τῶν ὑδάτων ἀπαχθέντα φορᾶς.

Ἀδιστάκτη οὖν πίστει, ταῖς τοῦ Πατρὸς θαρρήσας εὐχαῖς, ἐπέβη τοῖς ὕδασι, καὶ ὡς ἐπὶ ξηρᾶς δρομαὶ ὡς ἐβάδιζεν, ἕως τὸν Πλακιδον κατέλαβεν ὑπὸ τῶν ὑδάτων φερόμενον καὶ δραξάμενος τῶν τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τριχῶν, εἴλκεν αὐτὸν ἐπὶ τῶν ὑδάτων καὶ μοὶ ὡς βαδίζων ἕως εἰς τὴν χέρσον ἐγένοντο. Ἐν ἑαυτῷ οὖν ὁ Μαῦρος τότε γενόμενος, καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐπάνω των ὑδάτων ἔδραμε, καὶ ὅτι ἀδύνατον αὐτῷ πάντως ἦν τοῦτο, εἰ μὴ ἢ τοῦ σημειοφόρου Πατρὸς εὐχὴ τοῦτον ἐνίσχυσε, θαυμάσας ἐτρόμασσε τὸ γενόμενον, καὶ ὑποστρέψας πρὸς τὸν Ἰατέρα ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὸ τελεσθὲν θεῖον τεράστιον.

Ὁ δὲ Ἅγιος το θαῦμα τοῦτο οὗ τῇ ἑαυτοῦ ἀγιότητι, ἀλλὰ τῇ ἐκείνου ὑπακοῇ ἐπέγραφεν· ὁ δὲ Μαῦρος τὴν τοῦ Ἁγίου κέλευσιν ἔφασκε τοῦτο πεπραχέναι ἔλεγε γὰρ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ΄ (Να υπακούωμεν μέχρι θανάτου)

μη εἶναι ἑαυτὸν ἐν αὐτῇ τῇ δυνάμει, ἐν ἣ ὅτε ἐπέβη τοῖς ὕδασι. Προσχῶν δὲ ὁ Μοναχὸς Πλακιδος τῇ τούτων θεομιμήτῳ ταπεινολογία καὶ προσφιλεστάτῃ ἀμφιλογίᾳ, ἔλεγεν ἐγὼ ἐν ὅσο ἐσυρόμην ἀπὸ τοῦ βάθους ἐπὶ τῆς χέρσον, ἐπάνω της κεφαλῆς μου τοῦ Ἀββᾶ μου τὴν μηλωτὴν ἐθεώρουν καὶ αὐτὸν μὲ ἐκ τῶν ὑδάτων ἐκβάλλοντα κατενούουν.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Ἅγιος Βενέδικτος ησύχαζεν εἰς τὸ κελλίον του καὶ Πλακιδος, ὁ μαθητὴς του, ἦλθεν εἰς τὸν Λάκκον, ὅπως τὸν ὀνομάζουν οἱ ἐντόπιοι, διὰ νὰ πάρῃ νερό. Το δοχεῖον ὁμως, με τὸ ὁποῖον ἐπρόκειτο νὰ πάρῃ τὸ νερό, του ἔπεσεν ἀπὸ τὰ χέρια του καὶ παρεσύρετο ἀπὸ τὴν ὁρμὴν του ρεύματος. Εἰς τὴν προσπάθειάν του ὁ Πλακιδος νὰ ἀρπάσῃ τὴν στάμναν ἀπὸ τὸ ρεῦμα, ἐγλίστρησε καὶ αὐτὸς καὶ ἔπεσεν εἰς τὰ νερά ἀπὸ δε τὴν ὁρμὴν τῶν ὑδάτων του ρεύματος παρασύρθη, πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν του Λάκκου, εἰς ἀπόστασιν βολῆς τόξου περίπου.

Ὁ ἄνθρωπος ὁμως τοῦ Θεοῦ ἅγιος Βενέδικτος, που ὅπως εἶπομεν ησύχαζεν εἰς τὸ κελλίον του, ἐγνώρισεν αὐτὸ που συνέβη εἰς τὸν Πλάκεδον καὶ αὐτοῦ ἐφώνησε τὸν Μαῦρον, τὸν μαθητὴν, του εἶπε:

- Τρέξε, ἀδελφέ Μαύρε, διότι ὁ ἀδελφὸς Πλακιδος ἔπεσεν εἰς τὸν Λάκκον καὶ τὸ ρεῦμα τοῦ ὕδατος τὸν παρέσυρε μακράν.

Ὁ Μαῦρος λοιπόν, μόλις ἤκουσε τὴν ἐντολὴν τοῦ Πνευματικοῦ τοῦ ἱατροῦ, ἐξεκίνησε τρέχων καὶ μόλις ἐφθασεν εἰς τὸν τόπον τοῦ δυστυχήματος, εἶδε, πράγματι, τὸν Πλάκεδον νὰ ἔχῃ παρασυρθῇ μακράν, ἀπὸ τὴν ὁρμὴν τοῦ νεροῦ.

Τότε λοιπόν με ἀδίστακτον πίστιν καὶ στηρίζων τὸ θάρρος του εἰς τὰς εὐχές τοῦ πνευματικοῦ τοῦ Πατρός, περιεπάτησεν ἐπάνω εἰς τὰ ὕδατα καὶ ἔτρεχεν, ὥς νὰ ἐβάδιζεν ἐπάνω εἰς τὴν ξηράν, μέχρις ὅτου ἐφθασε τὸν Πλάκεδον, ὁ ὁποῖος παρεσύρετο ἀπὸ τὴν ὁρμὴν τῶν ὑδάτων: αὐτοῦ δε τὸν ἥρπασεν ἀπὸ τὶς τρίχας τῆς κεφαλῆς του, τὸν ἔσυρεν ἐπάνω εἰς τὸν νερό, βαδίζων κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, μέχρις ὅτου ἐφθασαν εἰς τὴν ξηράν. .

Μόνον τότε ὁμως συνήλθεν ὁ Μαῦρος καὶ ἀντελήφθη ὅτι ἔτρεξεν ἐπάνω εἰς τὸ νερό καὶ ὅτι αὐτὸ τὸ κατόρθωμα δὲν ὠφείλετο εἰς αὐτὸν διότι τούτο θὰ του ἦτο τελείως ἀδύνατον νὰ το ἐπιτύχῃ ὁ ἴδιος, ἀν δὲν τὸν ἐνίσχυνεν ἡ εὐχή τοῦ θαυματουργοῦ Πατρός. Ἐθαύμασε λοιπόν καὶ ἐτρόμαξε δι' αὐτό, που ἐγίνε καὶ ἐγύρισε πρὸς τὸν Πατέρα του, διηγούμενος εἰς αὐτὸν τὸ τεράστιον θαῦμα, που τοῦ συνέβη.

Ο άγιος πάλιν Βενέδικτος, το θαύμα αυτό δεν το απέδιδεν εις την αγιότητά του, αλλά εις την υπακοήν του Μαύρου. Ο Μαύρος αντέλεγεν ότι η διαταγή του Ηγουμένου είχε πραγματοποιήσει το θαύμα. Διότι – ισχυρίζετο – δεν αισθάνεται εις την ψυχήν του την δύναμιν, που είχεν όταν περιεπάτησεν επάνω εις τα ύδατα.

Εν τω μεταξύ ο Μοναχός Πλακιδος, ο οποίος παρηκολούθει μετά προσοχής την θεομίμητον ταπεινολογίας των δύο τούτων ανδρών, και την πολυαγάπητον, μεταξύ των, συζήτησιν, επενέβη και είπεν:

-Εγώ, καθώς εσυρόμουν από το βάθος, που με είχε παρασύρει το ρεύμα, προς την ξηράν, έβλεπον επάνω από το κεφάλι μου το επανωφόρι του Αββά μου (του Αγίου Βενεδίκτου) και ένοιωθα τον ίδιον να με τραβά από τα ύδατα.

Β'. Εν τω βίω του Αγίου Θεοδοσίου του Κοινοβιάρχου

ΕΙΔΩΣ ό Μέγας Θεοδόσιος, ότι τούς κατά Θεόν ζήν έλομένοις, ούδέν ούτως άτεχνώς πρόσ το και κτήσασθαι άρετήν και φυλάξαι κτηθείσαν, ως μνήμη θανάτου συνεργεΐν δύναται, τί ποιείς τάφον ήδη κατασκευάσαι τούς οικείους μαθηταΐς επιτρέπει άμα μέν, ίνα μνημείον αύτοΐς, ως πέρ δή και καλεΐται, τοϋ τέλους γίνεται και ούτω μάλλον αύτούς έναγωνίους ποιή και κεντρίζη πρόσ άρετήν έμπονωτερον, άμα δέ και θνήσκοντας ύποδέχεται, πλην άλλα και προβλέπων τί τών μελλόντων και προνοούμενος. Ός ούν ηϋτρεπιστο ό τάφος, παρίστατο μέν αύτός άνωθεν, οί μαθηται δέ αύτόν περιίσταντο, και δς όξυτέρω τής διανοΐας όμματι τό έκβησόμενον καθορών, χαριέντως ούτω πώς φησι πρόσ αύτούς άπιδών και μέν τάφος ήδη έτοιμος, τίς δ' άν είη και γέ τοϋτον έξ ύμωδν έγκαινίσων;

Και ό μέν ούτως πώς τό χαρίεντι τοϋ λόγου και ήδονήν επιμίσγων.

Βασίλειος δέ τίς, τó μέν άξίωμα ιερέυς, τά δέ περί τά καλά ζηλο διαφανείς σώζων τούς πατρικούς χαρακτηρας, και τόν γεγενηκότα πνευματικώς ούδέν ήττον ύποφαίνων άπό τών τής άρετής δμοιώσεων ή τούς σαρκικούς πατέρας οί ύπ' αύτών ούτω τικτόμενοι, άλλως τέ και είδώς μη εις κεναν ειρήσθαι τή διδασκάλω τó πρόβλημα, πρώτος τόν λόγον άρπάσας, έτοιμος περί τήν τοϋ θανάτου αίρεσιν και πρόθυμος ήν, ως πέρ ούκ άβουλή του τινός προκειμένου, άλλ' έπικερδοϋς λίαν και ώφελίμου αύτίκα γοϋν εις γόνυ κλιθείς, και πρόσ τήν έρεισάς το πρόσωπον, εϋλόγησον δή μέ, Πάτερ, φησίν, εγώ δέ σοί, τοϋ δέ τοϋ τάφου πρώτος έγκαινιστής έσομαι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ΄ (Να υπακούωμεν μέχρι θανάτου)

Ὁ μὲν οὖν ἦτει, ὁ δὲ ἐδίδου καὶ ὁ μὲν τάφος εἶχεν αὐτόν, ἐκέλευε δὲ καὶ Πατὴρ πάντα ἐπ' αὐτῷ ποιεῖν, ὅσα νόμος ἐν τεθνεῶσιν ἐστὶ, τρίτα, φημί, καὶ ἔνατα, καὶ ἀκολούθως δὴ τεσσαρακοστά. "Ἦδη δὲ τῶν τεσσαράκοντα πέρας ἔχουσιν, ὁ Βασίλειος μὴτε πυρετῷ ληφθεὶς, μὴτε κεφαλὴν ἢ ἄλλο τί τῶν τοῦ σώματος μερῶν ἀλγήσας μηδέν, ὡς πὲρ ὕπνον τινὰ μαλακῶν καὶ ἡδιστον ἀφυπνώσας, πρὸς Κύριον ἐξεδήμει, ἄθλον τῆς ὑπακοῆς καὶ τῆς τοῦ μεταβῆναι πρὸς τὰ ἐκεῖ προθυμίας, (8 τοῖς μὴ ἡδέως ἔχειν πρὸς τὰ ἐνταῦθα δῆλωσις ἀκριβής), τὸ πρῶτος ἐμφανισθῆναι θεῷ καὶ στεφθῆναι πρῶτος ἀπενεγκάμενος.

Τεσσαράκοντα οὖν ἐφεξῆς ἡμέρας κατὰ τὰς ἐσπερίους ὥδᾳς μεταξύ του ἱεροῦ των μαθητῶν χοροῦ καὶ ὁ θεῖος οὗτος Βασίλειος ἐστῶς καὶ συνάδων, ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου ἔβλεπετο τὲ καὶ ἠκούετο καὶ τῶν μὲν ἄλλων οὐδεὶς ἕτερος οὔτε τῆς φωνῆς ἀκούων, οὔτε τὴν μορφήν ἐκείνου θεώμενος ἦν, μόνος δὲ τις Ἀέτιος, ἀνὴρ καὶ αὐτὸς τῇ διδασκάλῳ κατ' ἔχνος βαίνων, καὶ μαθητῆς εἶναι Θεοδοσίου οὐκ ἀπὸ τοῦ τὰ ἐκείνου εἶδεναι καὶ διηγείσθαι μόνον, ἀλλ' ἀπὸ του καὶ μιμείσθαι μᾶλλον βουλόμενος, ὁρᾷ μὲν οὐκ εἶχεν αὐτόν, τῆς δὲ φωνῆς ἤκουεν. "Ἦρετο οὖν τὸν διδάσκαλον, εἰ καὶ αὐτὸς τῆς τοῦ τελευτήσαντος ἀκούει φωνῆς καὶ δὲ καὶ ἀκούειν ἔφη. σὲ καὶ δρᾷν, καὶ εἰ βούλοιτο καὶ αὐτὴ δεῖξιν, καθ' ὃν ἂν φανείη καιρόν.

Ἡ μὲν οὖν νύξ ἐπελάμβανε, καὶ ἡ σύναξις ἐτελεῖτο, καὶ καὶ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος ἐώρα πάλιν ἀκριβῶς τὸν Βασίλειον τοῖς ἱσταμένοις καὶ ἄδουσι συνεστώτα τὲ καὶ συνάδοντα καὶ τῇ δακτύλῳ τοῦτον τῷ Ἀετίῳ παραδεικνύς, εἶτα καὶ εὐχὴν συνῆπτεν, ἀνοίξον, Κύριε, λέγων, καὶ τοῦδε τοῦς ὀφθαλμοὺς καὶ ἰδέτω σου τὸ μέγα τοῦτο τῶν μεγάλων ἔργων μυστήριον. Τοῦ δὲ αὐτίκα θεασαμένου καὶ ἐπιγνόντος, πρὸς δὲ καὶ ἐπιδραμόντος καὶ περιλαβεῖν ἐκ πόθου θελήσαντος, ὁ Βασίλειος οὐκ ἄληπτος μόνον ἀλλ' ἤδη καὶ ἀφανὴς ἦν, τοῦτο εἰς ἀκοᾶς εἰρηκῶς σώζοισθε, ὦ Πατέρες καὶ ἀδελφοί, σώζοισθε' ἐμὲ δὲ ὄψεσθε τὸ λοιπὸν οὐκέτι. "Ὡς τὲ τὸ ὑπὸ Χριστοῦ λεχθὲν ἐν Εὐαγγελίοις «ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ κἂν ἀποθάνῃ ζήσεται», δείκνυσιν τὸ πραχθὲν ἀληθέστατον καὶ πιστότατον.

Ερμηνεία

ΕΠΕΙΔΗ ὁ μέγας Θεοδόσιος ὁ Κοινοβιάρχης ἐγνώριζεν, ὅτι δι' ἐκείνους οἱ οποίοι ἐπρωτίμηναν νὰ ζουν κατὰ Θεόν, τίποτε ἄλλο δὲν συντελεῖ εἰς τὸ νὰ ἀποκτήσουν τὴν ἀρετὴν καὶ νὰ τὴν φυλάξουν ὅταν τὴν ἀποκτήσουν, ὅσον ἡ ἐνθύμησις τοῦ θανάτου, τί κάμνει; δίδει τὴν ἀδειαν εἰς τοὺς υποτακτικούς του νὰ κατασκευάσουν τάφον, ἀφ' ἐνός μὲν διὰ νὰ υπενθυμίσῃ εἰς αὐτοὺς τὸν θάνατον, διὰ τούτου ἄλῳστε ὁ τάφος λέγεται καὶ μνημεῖον, ἀφ' ἐτέρου δὲ διὰ νὰ τοὺς καθιστᾷ περισσότερον ἐπιμόνους εἰς τοὺς πνευματικούς ἀγῶνας καὶ νὰ κεντρίξῃ ἰσχυρότερον τὸν ζήλον των πρὸς τὴν ἀρετὴν, ἀλλὰ καὶ, συγχρόνως, νὰ τοὺς υποδέχεται ὁ τάφος ὅταν ἀποθνήσκουν ἐκτός

όμως από αυτά όλα και κάτι προέβλεψεν από τα μέλλοντα και εφρόντιζεν, εκ των προτέρων, δι' αυτό.

Μόλις λοιπόν ήτοιμάσθη ο τάφος ο μεν άγιος Θεοδόσιος εστέκετο από επάνω, οι δε υποτακτικοί του ολόγυρα από αυτόν τότε προβλέπων τι επρόκειτο να συμβή με το διαπεραστικών βλέμμα της διανοίας, στρέφεται προς τους μαθητές και τους λέγει, αστειευόμενος δηθεν.

-Ο τάφος είναι πλέον έτοιμος: ποιός όμως θα είναι από σας, αυτός που θα τον εγκαινιάση;

Και ο μεν Μέγας Θεοδόσιος συνεκάλυψε με τον αστεϊσμόν και την ευχαρίστησιν εκ του προβλεπομένου.

Πράγματι κάποιος ιερεύς Βασίλειος, ο οποίος, με τον ζηλον προς το καλόν, απεδείκνυνεν ολοφάνερα ότι είχεν όλα τα πατρικά γνωρίσματα, τα οποία εφανέρωσαν και τον πνευματικών του γεννήτορα, από την ομοιότητα της αρετής, όπως ακριβώς τα φυσικά παιδιά προδίδουν τους σαρκικούς των γονείς από την φυσιγνωμίαν, έμάντευσεν, ότι δεν έκανε ασκόπως τον υπαινιγμόν ο Διδάσκαλος και δι' αυτό, έτοιμος διά την εκλογήν του θανάτου και πρόθυμος, ως να επρόκειτο, όχι δι' ανεπιθύμητον, αλλά δι' ωφέλιμον και επικερδές γεγονός, ήρπασεν αμέσως τον λόγον και γονατίσας προ του πνευματικού του Πατρός, μέχρι σημείου που το κεφάλι του να ακουμπήση εις το έδαφος, είπε:

- Πάτερ, την ευχήν σου εγώ, προς χάριν σου, θα εγκαινιάσω τον τάφον πρώτος.

Ο Βασίλειος εξήτει και ο άγιος Θεοδόσιος παρεχώρει την χάριν.

Πράγματι λοιπόν ετέθη ζωντανός εις τον τάφον και ο Πατήρ διέταξε να τελεσθούν εις αυτόν όλα τα νόμιμα διά τους νεκρούς, εννοείται, τα μνημόσυνα την τρίτην, την ενάτην και, εν συνεχεία, την τεσσαρακοστήν ημέραν. "Ήδη δε αφού ετελείωσε το σαρανταήμερον, ο Βασίλειος, χωρίς να πονέση το κεφάλι του ή άλλο σημείον του σώματός του, ούτε και να καταληφθή από πυρετόν, ως να κοιμήθη ύπνον γλυκών και μαλακών, ανεχώρησε προς τον Κύριον, αποκομίσας ως βραβείον διά την υπακοήν του και την προθυμίαν του, να μεταβή προς την αιωνιότητα (ακριβές γνώρισμα όσων δεν ευχαριστούνται από τα εγκόσμια), να εμφανισθή πρώτος ενώπιον του Θεού και να στεφανωθή.

Κατά τας επομένας λοιπόν τεσσαράκοντα ημέρας, κατά την ώραν που εψάλλοντο οί ύμνοι του Εσπερινού, ενεφανίζετο μεταξύ του ιερού χορού των μαθητών, ο θείος αυτός Βασίλειος, ψάλλων και αυτός. Ο Μέγας Θεοδόσιος και τον έβλεπε και τον ήκουεν από τους άλλους όλους κανείς δεν έβλεπε την μορφήν του, ούτε τον ήκουεν, εκτός από κάποιον Αέτιον, άνδρα, που ήκολούθει τα ίχνη του διδασκάλου και ήτο μαθητής του Μεγάλου Θεοδοσίου όχι μόνον από το να γνωρίζει και να διηγήται τα κατορθώματά του, αλλά και από το να επιθυμη να τα μιμηται· αυτός λοιπόν ο 'Αέτιος δεν έβλεπε μέν την μορφήν ήκουεν όμως την φωνήν του Βασιλείου. Ηρώτησε λοιπόν τον διδάσκαλον, εάν ακούη και αυτός την φωνήν του αποθανόντος.

- Όχι μόνον τον ακούω, αλλά και την μορφήν του βλέπω - απήντησεν ο άγιος Θεοδόσιος, και εάν θέλῃς να σου τον δείξω, κατά την ώραν, που θα εμφανισθή.

Πράγματι λοιπόν, καθώς η νυξ επροχώρει και ετελείτο ή ακολουθία, ο άνθρωπος του Θεού βλέπει, πάλιν, ολοκάθαρα τον Βασίλειον, να στέκεται και να ψάλλη μαζί με τους ψάλτας. Τότε τον έδειξε με τον δάκτυλόν του και εις τον Αέτιον, ενώ συγχρόνως παρεκάλει τον Θεόν λέγων: Ανοιξε, Κύριε, και αυτού τους οφθαλμούς ίνα ίδη το μέγα τούτο μυστήριον των μεγάλων Σου έργων. Ο Αέτιος μόλις τον είδε και τον ανεγνώρισεν, έτρεξεν από πόθον να τον εναγκαλισθή. Τότε όμως ο Βασίλειος όχι μόνον έγινε άπιαστος, αλλά και εξαφανίσθη, αφού είπε τούτο μόνον εις επήκοον όλων· εύχομαι να σωθήτε, Πατέρες μου και αδελφοί, εύχομαι να σωθήτε. έμε δεν θα με ξαναϊδείτε πλέον. Ούτως αποδεικνύεται αληθέστατον και αξιοπιστότατον αυτό, που είπεν ο Κύριος εις το Ευαγγέλιον: «Εκείνος, που πιστεύει εις εμέ, και εάν ακόμη αποθάνη θα ζήση» (Ιωάν. ια', 25).

Γ'. Εν τω βίω της Οσίας Θεοδώρας

ΛΙΜΝΗ τις υπήρχεν έγγύς της μονῆς, έν η̃ ή μακαρία Θεοδώρα ήσκειτο ταύτη τή λίμνη κροκόδειλος έμφιλοχωρῶν, ὃ ἂν έντύχοι αὐτὴ παραβάλλοντι, ἀνθρώπῳ ἢ κτήνει μικρὴ τὲ καὶ μεῖζονα, δεῖπνον εὐθὺς ἐποιεῖτο. Οὕτως οὖν κατέστη τοῖς ἐπιχωριάζουσιν ἐπίφοβόν το κακόν, ὥς καὶ αὐτὸν τὸν τῆς Ἀλεξανδρέων πόλεως Ὑπάρχον Γρηγόριον, στρατιώτας παρακαθίσαι τῷ τόπῳ εἶργειν τοὺς δι' ἐκείνης δδεύοντας.

Εἰδῶς οὖν καὶ τῆς μονῆς προεστῶς οἶος ἦν καὶ τῆς Θεοδώρας βίος, καὶ ὥς μικροῦ καὶ Ἀγγέλοις αὐτοὺς ἁμιλλωμενος, καὶ ὥς οὐκ ἂν εἴη καὶ χάριτος θείας ἁμοίρος, μετάκλητον αὐτὴν ποιησάμενος, τέκνον, εἶπε, Θεόδωρε, (ὥς γὰρ ἀνὴρ ἡ ἁγία διῆγεν ἐν

τῇ μονῇ) τὸ κεράμιον ἄρας, ὕδωρ ἡμῖν ἀπὸ τῆς ὧδε λίμνης ἐπέιχθητι ἀγαγεῖν' ἡ δὲ πείθεσθαι τοῖς ἡγουμένοις Ἀποστολικὴν εἰδυῖα παραίνεσιν, ἐπλήρου τὸ κελευσθὲν" καὶ πολλῶν αὐτὴν ἐκχωρεῖν τοῦ τόπου διακελευομένων, εἰ μὴ θανατὰ προδηλότατα, ἐκείνη πίστει τῇ εἰς Θεὸν θαρροῦσα, καὶ ὑπακοῆς ἔργον ἀνύουσα, ζωὴν μᾶλλον οἶδεν οὐχὶ θάνατον προξενεῖν, πάντας δμοῦ διαφυγούσα τοὺς εἵργοντας, τῇ λίμνῃ προσβάλλει καὶ (ὡ τῶν παραδόξων ἔργων σου, Κύριε!) ἐπάνω του θηρὸς ὠράτο βασταζομένη, ἀρυσταμένη τὲ ὕδωρ καὶ τὸ ἐν χερσὶν ἄγγος πλήσασα, ἐποχος πάλιν ὑπ' ἐκείνου τοῦ θηρὸς ὠράτο βασταζομένη, καὶ τῇ ξηρᾷ παραδίδοται. Καὶ οὕτως ἐκείνη μὲν ἀπαθὴς τῇ γῇ διασώζεται, τὸ δὲ θηρίον παρ' αὐτῆς ἐπιτιμηθὲν, εἰσπράττεται δίκην τῶν μέχρι τότε τολμηθέντων αὐτῶ, καὶ παραυτίκα τῷ τόπῳ πεσὼν ὠράτο νεκρόν.

Γίνεται οὖν τὸ πρᾶγμα καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιδηλον, ἅτε τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦτο παραλαβόντων, πολλῶν ἀκοαῖς χαρίσασθαι βουληθέντων, καὶ πάντας εἶχε θεὸς δι' ἐκείνης εὐχαριστοῦντας αὐτῶ.

Ερμηνεία

ΠΛΗΣΙΟΝ εἰς τὸ Μοναστήρι, που ἡσκήτευεν ἡ μακαρία Θεοδώρα, υπήρχε μία λίμνης εἰς αὐτὴν τὴν λίμνην ἐκρύπτετο κάποιος κροκόδειλος, ὁ οποίος κατέτρωγεν ἀμέσως ὅποιονδήποτε ἐπλησίαζεν, εἴτε ἄνθρωπος, εἴτε ζῶον μικρὸν ἢ μεγάλον. Τόσον δε πολὺ επικίνδυνον ἐγίνετο τὸ κακὸν διὰ τοὺς περιοίκους, ὥστε ὁ ἴδιος ὁ Ὑπαρχος τῆς Αλεξανδρείας καὶ Γρηγόριος ετοποθέτησε στρατιώτας εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον διὰ νὰ ἐμποδίζουσιν τοὺς διαβάτας που διήρχοντο ἀπ' ἐκεῖ, νὰ πλησιάζουσιν τὴν λίμνην.

Ὁ ἡγούμενος λοιπὸν τῆς Μονῆς, γνωρίζων καλῶς τὸν βίον τῆς Θεοδώρας, ὅτι ολίγον υπελείπετο διὰ νὰ εἶναι ἐφάμιλλος τῶν Ἀγγέλων, καὶ ὅτι, ὡς ἐκ τούτου, ἡ Θεοδώρα δεν θα ἦτο ἀμοῖρος τῆς θείας Χάριτος ἐστεῖλε καὶ τὴν ἐκάλεσε πλησίον του.

– Τέκνον, Θεόδωρε, τῆς εἶπεν (διότι ὡς ἄνδρας ἐζή εἰς τὸ Μοναστήριον), πάρε τὴν στάμναν καὶ πῆγαινε νὰ μας φέρῃς νερό ἀπὸ τὴν λίμνης που εἶναι ἐδῶ κοντά.

Ἡ Θεοδώρα, που ἐγνώριζε τὴν ἀποστολικὴν συμβουλὴν νὰ πειθαρχώμεν εἰς τοὺς ἡγουμένους (Εβρ. ιγ' 17), ἐσπευσε νὰ ἐκτελέσῃ τὴν διαταγὴν. Καὶ ἐνῶ πολλοὶ τὴν παρεκίνουν νὰ φύγῃ ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν τόπον, διότι διαφορετικὰ θα ἐθανατώνετο ἀπὸ τὸ θηρίον, ἐκείνη στηρίζουσα τὸ θάρρος τῆς εἰς τὴν πίστιν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἀσκούσα τὸ ἔργον τῆς υπακοῆς, που μόνον προσφέρει ζωὴν καὶ δεν προξενεῖ θάνατον, ἀφού διέφυγε ἀπὸ ὅλους που τὴν ἠμπόδιζον, ἐρχεται εἰς τὴν λίμνην. Καὶ ἐκεῖ (ὡ τῶν παραδόξων ἔργων Σου, Κύριε) τὴν βλέπουν νὰ τὴν παίρνῃ ἐπάνω εἰς τὴν ράχιν του τὸ

θηρίον, να παίρνη νερό και να γεμίξη την στάμναν που εκράτει εις τα χέρια της και αφού ετελείωσε την βλέπουν πάλιν επάνω εις την ράχιν του θηρίου να εξέρχεται εις την ξηράν. Και έτσι η μεν Θεοδώρα διασώζεται εις την ξηράν, χωρίς να πάθη τίποτε: το δε θηρίον, επιτιμηθέν υπό της Θεοδώρας εισπράττει την δικαίαν τιμωρίαν του δι' όσα είχε κάνει έως τότε και πίπτει νεκρόν επί τόπου.

Το γεγονός ταχύτατα διεδόθη και εις τους άλλους από εκείνους, που το είδον με τα μάτια των και ηθέλησαν να χαροποιήσουν και τους άλλους, και όλοι, χάρις εις το κατόρθωμα της Θεοδώρας, ηυχαρίστουν τον Θεόν.

Δ'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΙΠΕΝ καὶ Ἀββᾶς Ἰσιδώρος, ὅτι χρή τοὺς μαθητευομένους, καὶ ὡς πατέρας φιλεῖν τοὺς ὄντως διδασκάλους, καὶ ὡς ἄρχοντας φοβεῖσθαι, καὶ μήτε διὰ τὴν ἀγάπην ἐκλύειν τὸν φόβον, μήτε διὰ τὸν φόβον ἁμαυροῦν τὴν ἀγάπην.

2. "Ἐλεγον περὶ Ἰωάννου τοῦ μαθητοῦ τοῦ Ἀββᾶ Παύλου, ὅτι εἶχε μεγάλης ὑπακοὴν ἣν δὲ ἔν τινι τόπῳ μνημεῖα, καὶ ὥκει ἐκεῖ ὕψαινα καὶ δὲ γέρον εἶδε κατὰ τὸν τόπον βόλβιτα" καὶ λέγει τῇ Ἰωάννῃ ἀπελθεῖν καὶ ἐνεγκεῖν αὐτὰ καὶ δὲ εἶπε: τί ποιήσω, Ἀββᾶ, διὰ τὴν ὕψαιναν; ὁ δὲ γέρον χαριεντιζόμενος εἶπεν: ἔαν ἔλθῃ ἐπάνω σου, δῆσον αὐτήν, καὶ φέρε ὧδε.

Ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἀδελφὸς ἐκεῖ ὅψε καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἡ ὕαινα ἐπάνω αὐτοῦ: ὁ δέ, κατὰ τὸν λόγον τοῦ γέροντος, ὥρμησε κρατῆσαι αὐτήν, καὶ ἔφυγεν ἡ ὕαινα, καὶ ὁ Ἰωάννης διώκων αὐτήν ἔλεγεν ὁ 'Α 6 6 ἅς μου εἶπεν ἵνα σὲ δεσμῇ ἢ σῶ" καὶ κρατήσας αὐτήν ἔδωκεν. Ἐθλίβετο δὲ ὁ γέρων καὶ ἐκάθητο περιμένων αὐτὸν καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἔχων τὴν ὕαιναν δεδεμένην καὶ ἰδὼν ὁ γέρων ἐθαύμασε: καὶ θέλων ταπεινώσαι αὐτόν, ἔτυψε λέγων σαλέ, κύνα σαλὸν ἤνεγκάς μου ὧδε, καὶ λύσας αὐτήν ὁ γέρων ἀφῆκεν ἀπελθεῖν.

3. Ὁ Μακάριος Σέριδος, ἔχων κοινόβιον εἰς θαναθά, εἶχεν ἀγαπητὸν τινὰ οἰκοῦντα ἐν Ἀσκάλῳ, ἔχοντα καὶ μαθητὴν. Ποτὲ οὖν χειμῶνος ὄντος, ἔπεμψε τὸν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ γέρων πρὸς τὸν Ἀββᾶν Σέριδος μετὰ γραμμάτων, ἐπὶ τῷ ἐνέγκαι αὐτῷ σκυτάλην χαρτῶν ἐλθόντος δὲ τοῦ μαθητοῦ εἰς τὸ Κοινόβιον, συνέβη γενέσθαι ὄμβρον πολὺν, ὥς τε καὶ τὸν ποταμὸν θύαθον αὐξῆσαι εἰς ὅλην τὴν πλημμύραν αὐτοῦ. Ὡς οὖν ἔδωκεν ὁ νέος τα γράμματα, ἐζήτει τοὺς χάρτας ἕνα ἀπέλθῃ καὶ δὲ Ἀββᾶς εἶπεν αὐτῷ δρᾶς τὴν βροχὴν, καὶ ποῦ ἔχεις ἄρτι ἀπελθεῖν; ἀπεκρίθη καὶ νέος ἐντολὴν ἔχω καὶ οὐ δύναμαι μείναι ὥς δὲ ἐπέμενε ἐνοχλῶν αὐτῷ, δέδωκε τοὺς χάρτες καὶ λαβὼν παράθεσιν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ΄ (Να υπακούωμεν μέχρι θανάτου)

ἐκ τοῦ Ἀββᾶ, ἀπῆλθε. Λέγει οὖν δ' Ἀββᾶς πρὸς ἡμᾶς ὑπάγετε ὀπισθεν αὐτοῦ καὶ ἴδετε τί ποιεῖ εἰς τὸν ποταμόν.

Ἦκολουθήσαμεν οὖν αὐτῷ ἦν δὲ σὺν ἡμῖν καὶ ὁ Ἀββᾶς Δωρόθεος καὶ βλέπομεν, ὅτι ὡς ἔφθασεν εἰς τὸν ποταμόν, ἀπεδύσατο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτοῖς ἐντυλίξας τὰ χαρτία, καὶ δῆσας ἐπάνω της κεφαλῆς αὐτοῦ, ἐστράφη πρὸς ἡμᾶς καὶ εἶπεν: εὗξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ ρίπτει ἑαυτὸν εἰς τὸν ποταμόν ἐκεῖνον εἰς ὃν μόλις ἤδυναμεθα ἀτενίσαι. Ἡμεῖς μὲν οὖν προσεδοκῶμεν αὐτὸν πάντως κινδυνεύσαι, καὶ δὲ ἔμενε πυκτεύων καὶ ἀντιβαίνων τῇ φορᾷ τοῦ ὕδατος καὶ μακρὰν ποὺ κατασυρεῖς, ἔφθασεν εἰς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐνδυσάμενος τὰ μάτια αὐτοῦ, καὶ βαλὼν ἡμῖν ἐκεῖθεν μετάνοιαν, ἀπῆει τρέχων πρὸς τὸν Ἀββᾶν αὐτοῦ.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ισίδωρος εἶπεν, ὅτι οἱ δόκιμοι πρέπει τοὺς πραγματικούς διδασκάλους τῶν να τοὺς αγαποῦν ὡς Πατέρας τῶν καὶ να τοὺς φοβούνται ὡς ἀρχοντας καὶ οὔτε να καταργοῦν τὸν φόβον ἐξ αἰτίας τῆς ἀγάπης, ἀλλ' οὔτε καὶ να αμαυρώνουν τὴν ἀγάπης ἀπὸ τὸν φόβον.

2. Διὰ τὸν μαθητῶν τοῦ Αββά Παύλου τὸν Ἰωάννην, ἔλεγαν ὅτι εἶχε μεγάλην υπακοήν. Υπήρχον λοιπὸν εἰς ἓνα γειτονικὸν τόπον μνημεῖα καὶ εἰς αὐτὰ κατοικοῦσε μία ὕαινα. Ο Γέρων εἶδε βολβούς εἰς τὴν περιοχὴς ἐκείνην καὶ λέγει εἰς τὸν Ἰωάννην να υπάγη καὶ να τοὺς φέρῃ.

-Αββά, τι θα κάνω με τὴν ὕαιναν; ἠρώτησεν ὁ Ἰωάννης. -Ἐὰν επιτεθῇ ἐναντίον σου - ἀπῆντησεν ἀστεειευόμενος ὁ Γέρων – να τὴν δέσης καὶ να τὴν φέρῃς ἐδῶ.

Ο ἀδελφός Ἰωάννης ἐπήγε, πράγματι, εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἀργά, πρὸς τὸ βράδυ καὶ ἰδοὺ ἡ ὕαινα ὥρμησε κατ' ἐπάνω τοῦ ἐκείνος ὅμως σύμφωνα με τὴν διαταγὴν τοῦ Γέροντός του, ὥρμησε να τὴν συλλάβῃ, καὶ ἡ ὕαινα ἐφυγεν ὁ Ἰωάννης τὴν κατεδίωκε καὶ ἔλεγεν ὁ Ἀββάς μου, μου εἶπε να σε δέσωσ καὶ ἀφού τὴν ἐπίασε, τὴν ἔδεσε.

Ο Γέρων ἐν τῷ μεταξύ ἐστενοχωρεῖτο ἀπὸ τὴν ἀργοπορίαν του καὶ ἐκάθητο ἐξω ἀπὸ τὸ κελλί του καὶ τὸν ἐπερίμενε. Καὶ ἰδοὺ ἔρχεται ὁ Ἰωάννης κρατῶν τὴν ὕαιναν δεμένην. Μόλις εἶδεν αὐτὸ ὁ Γέρων, εθαύμασε. Θέλων ὅμως να τὸν ταπεινώσῃ, τὸν ἐκτύπησε καὶ τοῦ λέγει:

- Κουτέ, ἓνα παλιόσκυλο μου ἔφερες ἐδῶ; Ἀφού δε τὴν ἔλυσεν ὁ Γέρων, τὴν ἀφήσε να φύγῃ.

3. Ο Μακάριος Σέριδος, ο οποίος συνετήρει εις Θαναθά Κοινόβιον, είχεν ένα αγαπητόν φίλον, ο οποίος είχε και υποτακτικόν, και κατοικούσεν εις τον Ασκάλωνα.

Κάποτε λοιπόν εις καιρόν χειμώνος έστειλεν ο Γέρων αυτός τον υποτακτικόν του προς τον Αββάν Σέριδον με γράμματα, δια να του φέρη ένα κύλινδρον (σκυτάλην χαρτών) με παπύρους

Όταν εισήλθεν ο υποτακτικός εις το κοινόβιον εξέσπασε ραγδαιοτάτη βροχή, ώστε να πλημμυρίση ο ποταμός Θύαθος και να κατακλύση ολόκληρον την περιοχής.

Μόλις λοιπόν και υποτακτικός παρέδωσε τα γράμματα, εζήτηι αμέσως τους παπύρους, διά να αναχωρήση.

– Δεν βλέπεις την βροχήν; του λέγει ο Ηγούμενος. Πού θα υπάγης με αυτόν τον καιρόν; Ο υποτακτικός όμως επέμενε, λέγων προς τον Ηγούμενον.

- Έχω εντολήν και δεν μπορώ να μείνω. Επειδή λοιπόν και υποτακτικός με την επιμονήν του εγίνετο ενοχλητικός, του έδωσε τον κύλινδρον με τους παπύρους ο Ηγούμενος. Ο υποτακτικός έλαβε τότε την ευλογίαν του Ηγουμένου και έφυγε. Μας λέγει τότε ο Ηγούμενος πηγαίνετε από πίσω του να ιδήτε τι θα κάνη εις τον ποταμόν.

Πράγματι λοιπόν τον ήκολουθήσαμεν» μαζί μας δε ήτο και ο 'Αββάς Δωρόθεος και βλέπομεν ότι μόλις έφθασεν εις τον ποταμόν, έβγαλε τα ρούχα του και ετύλιξε μέσα εις αυτά τα χαρτιά, και αφού τα έδεσεν επάνω εις το κεφάλι του εγύρισε προς ημάς και μας είπε: «προσευχηθητε για μένα» αμέσως δε ρίπτεται εις τον πλημμυρισμένον εκείνον ποταμόν, μέσα εις τον οποίον μόλις ημπορούσαμεν να τον διακρίνωμεν.

Ημείς επεριμέναμεν οπωσδήποτε να διατρέξη μεγάλον κίνδυνον ωστόσον εκείνος παρέμεινεν αγωνιζόμενος και αντεστέκετο προς το ρεύμα του ποταμού. Τέλος παρασυρθείς κάπου μακράν έφθασε πάντως εις την απέναντι όχθης του ποταμού, αφού δε εφόρεσε τα ρούχα του μάς έβαλεν από εκεί μετάνοιαν και έφυγεν τρέχων προς τον Αββάν του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ'

(Να υποτασσόμεθα στους προεστώτες άνευ
όρων)

*“Οτι δεῖ ἐν ἀπλότῃ ὑποτάσσεσθαι τοῖς ἐν Κυρίῳ προεστώσι καὶ τὰς αὐτῶν κρίσεις
ὡς ἐκ Θεοῦ ἄβασανιστως δέχεσθαι, καὶ μὴ ἀνακρίνειν αὐτὰς ἢ ἐπιδιορθοῦν, κὰν οὐ
συμφέρουσαι ἴσως πρὸς τὸ παρὸν φαίνωνται.*

*Ὅτι πρέπει να υποτασσόμεθα με ἀπλότῃ εἰς τοὺς ἐν Κυρίῳ προεστώτας καὶ να
δεχόμεθα τὰς ἐντολὰς τῶν ὡς προερχομένων ἐκ Θεοῦ, χωρὶς να τὰς ἐλέγχωμεν καὶ
χωρὶς να τὰς πολυεξετάζωμεν ἢ να διορθώνωμεν, ἐστὼ καὶ ἀν πρὸς τὸ παρὸν
φαίνωνται ὅτι δὲν μας συμφέρουν.*

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου

Ο ΕΥΛΑΒΕΣΤΑΤΟΣ Ἐπίσκοπος Φουρτουνάτος ἄνθρωπος τινὰ δαιμονιώντα διὰ
προσευχῆς αὐτοῦ τῆς τοῦ δαίμονος μάστιγος ἤλευθερωσε. Τὸ οὖν πονηρὸν πνεῦμα,
ἀπελάθεν τοῦ ἀνθρώπου, ἤδη λοιπὸν τῆς ἡμέρας οὔσης πρὸς ἐσπέραν, εἰς ξένον
σχηματισθέν, περιήει τὴν πόλιν, κρᾶζον. οὕτω καὶ λέγον" ὦ, τί πεποίηκε Φουρτουνάτος
ὁ Ἐπίσκοπος! ἰδοὺ ξένον ἄνθρωπον ἐκ τοῦ κελλίου αὐτοῦ ἐξέβαλε ζητῶ οὖν ποῦ
ᾧφειλον ἀναπαυθῆναι, καὶ ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ τόπον οὐχ ευρίσκω.

Ταύτης δὲ τῆς φωνῆς ἀνὴρ τις ἀκούσας, παρὰ τὴν πυρὰ καθεζόμενος σὺν τῇ γυναικὶ
αὐτοῦ καὶ τὸ παιδί, ἐκάλεσε τοῦτον καὶ ἐπιζητήσας τί αὐτῷ ὁ Ἐπίσκοπος ἐποίησεν, ἐν
τῷ ἰδίῳ οἴκῳ αὐτὸν εἰσεδέξατο, καὶ τὴν πυρὰ σὺν αὐτοῖς παρακαθεσθῆναι ἐκέλευσε.
Καθίσαντος οὖν καὶ πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν ὁμιλούντων, τὸ πονηρὸν πνεῦμα ἐν τῷ
παιδίῳ αὐτοῦ εἰσελθὼν ἔρριπεν αὐτὸ ἐν τῇ πυρᾷ καὶ παραχρῆμα ἀπέκτεινε. Τότε οὖν
καὶ δυστυχῆς ἐκεῖνος ἔγνω τίνα μὲν ὁ Ἐπίσκοπος ἐξήγαγε, τίνα δὲ αὐτὸς ὑπεδέξατο καὶ
ἐκ τῶν ἔργων ἔμαθε, μὴ τοῦ Ἐπισκόπου ἑαυτὸν νομίζειν κρεῖττονα καὶ
φιλανθρωπότερον.

Ερμηνεία

Ο ΕΥΛΑΒΕΣΤΑΤΟΣ Ἐπίσκοπος Φουρτουνάτος ἠλευθέρωσε, με τὴν προσευχήν του,
ένα δαιμονιζόμενον ἄνθρωπον, ἀπὸ τὴν μάστιγα τοῦ δαίμονος. Το πονηρὸν πνεῦμα,

λοιπόν, μόλις έξεδιώχθη από τον άνθρωπον, όταν πλέον επλησίαζε το βράδυ, μετεσηματίσθη εις ξένον, και περιήρχετο την πόλιν, κράζον και λέγον· ω! τι έχει κάνει ο Επίσκοπος Φουρτουνάτος! 'Επέταξεν έξω από το κελλί του ένα ξένον άνθρωπον· ζητώ λοιπόν κάποιο μέρος να ήμπορέσω να αναπαυθώ και δεν ευρίσκω εις την πόλιν αυτήν τόπον.

Κάποιος άνθρωπος, που ήκουσε την φωνήν αυτήν, και ο οποίος εκάθητο κοντά εις την φωτιάν μαζί με την γυναίκα του και το παιδί του, τον εφώναξε και αφού τον ήρώτησε τι του έκαμεν ο Επίσκοπος, τον εδέχθη μέσα εις το σπίτι του και τον παρεκάλεσε να καθίση κοντά των δίπλα στη φωτιά.

Αφού λοιπόν εκάθησε και ενώ συνωμίζουν μεταξύ των, το πονηρόν πνεύμα εισήλθε μέσα εις το παιδί, το έρριψεν εις την φωτιάν και αμέσως το εσκότωσε.

Τότε πλέον και δυστυχής εκείνος αντελήφθη ποίον εξεδίωξεν ο Επίσκοπος και ποίον αυτός υπεδέχθη εκ των έργων δε εδιδάχθη να μη θεωρή τον εαυτόν του καλύτερος από τον Επίσκοπον και περισσότερον φιλόανθρωπον.

Β'. Εν τω βίω του Αγίου Ευθυμίου

ΕΝ ΤΗ ΛΑΥΡΑΙ τοῦ Ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου ἦν τις ἀδελφός, τὸ γένος Ἀσιανός, τὴν κλησιν Αὐξέντιος, ἐπιτηδείως ἔχων πρὸς τὴν τῶν ἡμιόνων διακονίαν. Οὗτος οὖν ὑπὸ Δομετιανοῦ τοῦ τῆς μονῆς οἰκονόμου προτρεπόμενος ὥς τὴν διακονίαν ὑπελθεῖν ταύτην, ἀνεβάλλετο τὲ καὶ οὐχ ὑπήκουεν. Ἀναγκαίου δὲ καὶ χρησίμου τοῦ πράγματος ὄντος, παραλαβὼν καὶ Ἰωάννην μεθ' ἑαυτοῦ καὶ Κυρίωνα τοὺς πρεσβυτέρους καὶ οἰκονόμος, ἥξιου καὶ αὐθις σὺν αὐτοῖς τὸν Αὐξέντιον ὑπελθεῖν τὴν διακονίαν ἔπει δὲ καὶ οὕτως ἀνήκοος ἦν, τοῦ Σαββάτου ἤδη διαγεγονότος, ἠνίκα τὴ μεγάλη ἐξὴν ἔντυχειν, ἀναφέρει τὰ κατὰ τὸν Αὐξέντιος καὶ οἰκονόμος πάντα τὸ “Ἄγιω, κακεῖνος μεταστέλλεται μὲν εὐθέως τὸν ἀδελφόν, ὑπακούειν δὲ παραινεῖ, καὶ μὴ οὕτως ἀνένδοτος εἶναι καὶ ἀπειθῆ, τῷ ἰδίῳ μόνο στοιχοῦντα θελήματι, καὶ τὴν κοινὴ τους ἀδελφοὺς χρησιμεύουσαν διακονίαν ἀποποιούμενον.

Τοῦ δὲ μηδὲ παράκλησιν μηδὲ μόνην ὄψιν αἰδεσθέντος τοιαύτην, ἀλλὰ καὶ οὕτως ἀναδυομένου σαφῶς, καὶ ποίαν οὐχὶ κινοῦντος πρόφασιν, ἵνα θέλημα τὸ ἑαυτοῦ κύριον δείξῃ, καὶ νῦν μὲν τὸ ἀλλοδαπῶν εἶναι καὶ τῆς ἐπιχωρίου φωνῆς ἀνομίλητον αἰτιωμένου, νῦν δὲ τὰς τῆς σαρκὸς ἐπιβουλὰς καὶ τὶς ποικίλας τοῦ πονηροῦ τέχνας μήποτε μέ, φησίν, ἔξω των ὑμετέρων ὀφθαλμῶν ἐφευρῶν ὑποσκελίση, καὶ κακίας τῆς ἑαυτοῦ ἔργον δείξῃ:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ΄ (Να υποτασσόμεθα στους προεστώτες άνευ όρων)

πρὸς δὲ καὶ ὅπως μὴ φροντίσι καὶ θορύβους συνεθισθεῖς, ἀπάδων τοῦ λοιποῦ καὶ ἀσύμφωνος πρὸς ἡσυχίας καὶ γαλήνης ψυχῆς διαμείνω. Τοιαῦτα λέγοντος, καὶ τὴν τῆς ψυχῆς βλάβης ὡς δυσωπῆσαι ἱκανὴν οὖσαν προβαλλομένου, ὁ μέγας πάλιν Εὐθύμιος, ἀλλὰ δεηθισόμεθα οὖν, τέκνον, φησί, τοῦ θεοῦ, ὡς τὲ μηδενὶ τῶν βλαπτόντων διὰ τὴν ὑπακοὴν ἀλώσιμον ὀφθῆναι σὲ αὐτοῦ γὰρ ἔστιν ἡ φωνή, «οὐκ ἦλθον διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι» καὶ «οὗ ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντος με πατρός».

Πρὸς ταῦτα ἔτι μᾶλλον τραχυνομένου τοῦ Αὐξεντίου καὶ μηδαμῶς εἰκοντος, βαρύτερον αὐτῷ προσενεχθεῖς ὁ θεῖος Εὐθύμιος, ἡμεῖς μὲν, ὦ τέκνον, εἶπεν, ὅπερ δὴ καὶ αὐτὸ σοὶ λυσιτελεῖν ἔδοκει συνεβουλευσαμεν, σὺ δὲ μένων ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀπειθείας, ὅσον οὐπω τίς καὶ τῆς ἀπειθείας καρπὸς γνώσῃ. Οὐπω τέλος εἶχε τὴ μεγάλην τὰ εἰρημένα, καὶ κλόνον, οὐκ οἶδ' ὅθεν, ὁ Αὐξέντιος τοῦ σώματος ὑποστᾶς, ἄθλιος ἐπὶ τὴν γῆν καταπίπτει, δακρύνων διὰ τὴν συμφορὰν μόνον ἄξιος. Οἱ γοῦν παρόντες τῶν ἀδελφῶν, ἐπικλασθέντες αὐτῷ τὰς ψυχὰς οὕτως ἐλεεινῶς ἔχοντι, ἔδεοντο Εὐθυμιου, ἰκέτευον, ἥντιβολουσι βοηθῆσαι κειμένων καὶ παρακοῆς ὑποστάντι πικρὰν ἔκπτωσιν. Ὁ δέ, πρὸς οὕτως ἀπειθῆ καὶ ἀνήκοον, ἔτοιμος ἦν ὑπακοῦειν" καὶ λαβόμενος αὐτοῦ τῶν χειρῶν, ἀνίστησε τὸν Αὐξέντιον, ὑποτρόμον ἔτι καὶ διὰ πάντων μικροῦ τῶν μελῶν τὴν τιμωρίαν ὑπέχοντα εἶτα καὶ καθάπερ τί φάρμακον αὐτὸ τὸ τοῦ Σταυροῦ σημεῖον ἐπιβαλὼν, λύει τὸ ἀνθρώπῳ τὸ πάθος, καὶ γιὰ παραχρῆμα δείκνυσιν.

Ἀνενεγκὼν οὖν ὁ Αὐξέντιος, καὶ τῆς μὲν παρακοῆς εἰς μνήμην ἔλθων, συνεῖς δὲ καὶ τὸ κατασκήσαν εἰς αὐτὸν πάθος, καὶ ὅτι μόνος ἦν ἀπειθείας ἔργον μὴ ἀγνοήσας, ἔτι μείζονα δίκην ὑπὸ τοῦ συνειδότος ἐπράττετο καὶ μεταμέλεια τίς αὐτὸν εἰσῆι δεινὴ ἀμέλει καὶ προσπίπτει τὰ Εὐθυμῷ, τοῦτο μὲν συγγνώμην τῶν ἤδη γεγενημένων αἰτῶν, τοῦτο δὲ καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἀσφάλειαν. Τοῦ δὲ καὶ συγγνώντος εὐθέως αὐτῷ, (ἡ γὰρ πρὸς ὀργὴν τραπεῖσα μόλις ψυχὴ, πῶς οὐκ ἔμελλεν ἐτοιμῶς δραμεῖν εἰς συμπάθειαν;) καὶ τὸ μέλλον δι' εὐχῆς ἀσφαλισαμένου, μεθ' ἡδονῆς ἐκεῖνος καὶ προθυμίας τὴν τῶν ἡμιόνων ἀναιρεῖται διακονίαν. Οὕτως ἡ παιδεία Κυρίου, κατὰ τὴν θεῖαν φάναι γραφήν, ἀνοίγει τὰ ὦτα καὶ νοῦν ἀκριβῶς προστίθῃσι καὶ ὁ πρὸ τοῦ ταπεινωθῆναι τὴν ἀπειθειαν πλημμελήσας, μετὰ τὴν ἐκ παιδείας ταπείνωσιν ἔτοιμος πρὸς ὑπακοὴν ἐγνωρίζετο.

Ερμηνεία

ΕΙΣ ΤΗΝ Λαύραν του οσίου πατρός ημών Ευθυμίου ἦτο κάποιος ἀδελφός, που κατήγετο ἀπὸ τὴν Ἀσίαν καὶ ονομάζετο Αὐξέντιος: ἦτο δε κατάλληλος νὰ περιποιηθῇ τοὺς ἡμιόνους.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ΄ (Να υποτασσόμεθα στους προεστώτες άνευ όρων)

Αυτός λοιπόν ο Αυξέντιος προετρέπετο από τον Δομετιανόν, τον οικονόμον της Μονής, να αναλάβη αυτό το διακόνημα, αλλ' αυτός ανέβαλλε και δεν υπήκουεν. Επειδή όμως το διακόνημα αυτό ήτο αναγκαίον και χρήσιμον, παίρνει μαζί του ο οικονόμος τους πρεσβυτέρους Ιωάννην και Κυρίωνα, και ήξίωνε και πάλιν από τον Αυξέντιον, μαζί με τους δύο πρεσβυτέρους, να αναλάβη το διακόνημα. Αφού και έτσι δεν υπήκουσεν, και αφού πλέον επέρασεν το Σάββατον, ότε, και επετρέπετο να συναντήσουν τον Μέγας Ευθύμιον, τα αναφέρει όλα ο οικονόμος εις τον Άγιον. Ο Μέγας Ευθύμιος τότε στέλλει, αμέσως και καλεί τον Αυξέντιον και τον συμβουλεύει να υπακούη και να μην είναι ανυποχώρητος και απείθαρχος, ακολουθών μόνον το ιδικόν του θέλημα και αρνούμενος υπηρεσίας, η οποία είναι χρήσιμος δι' όλους τους αδελφούς.

Ο Αυξέντιος όμως ούτε εις τας παρακλήσεις του Ευθυμίου υπήκουσεν, αλλ' ούτε και το πρόσωπόν του εσεβάσθη. Εξηκολούθει λοιπόν να επιμένη και να επικαλήται διαφόρους προφάσεις, διά να αποδείξη ως ορθόν το θέλημά του. Ούτως άλλοτε μεν ισχυρίζετο ότι είναι ξένος και δεν γνωρίζει να ομιλή την γλώσσαν του τόπου, άλλοτε ότι εφοβείτο τας επιβουλάς της σαρκός και τας διαφόρους τέχνας του πειρασμού – μήπως, έλεγε, με εύρη ο πονηρός μακράν από την επίβλεψίν σας και με καταβάλη και με καταστήση όργανον της κακίας του.- Ακόμη – ισχυρίζετο ο Αυξέντιος - φοβούμαι, μήπως συνηθίσω εις τας φροντίδας και τους θορύβους και έτσι πλέον παραμείνω ξένος και αδιάφορος προς την ήσυχίαν και την γαλήνην της ψυχής. Αυτά λοιπόν έλεγε και προέβαλλε την βλάβης της ψυχής, ως ικανών να μεταπείση τον Μέγας Ευθύμιον.

Εις αυτάς τας δικαιολογίας ο Μέγας Ευθύμιος του απήντησε:

– Τέκνον μου, ημείς θα παρακαλέσωμεν τον Θεόν, ώστε να μη σε βλάβη τίποτε και, λόγω της υπακοής που θα επιδείξης, να μη κυριευθης από κανένα κακόν, εξ όσων φοβείσαι. Διότι φωνή του Θεού είναι αυτή που λέγει «δεν ήλθον να υπηρετηθώ, αλλά να υπηρετήσω» (Ματθ. κ', 28) και ότι «δεν εκτελώ το θέλημα το ιδικόν μου, αλλά το θέλημα του Πατρός, που με απέστειλεν εις τον κόσμον» (Ιωάν. ε', 30).

Παρά ταύτα ο Αυξέντιος περισσότερο επέμενε και ουδόλως υπεχώρει: δι' αυτό και ο άγιος Ευθύμιος του ωμίλησεν αυστηρώς πλέον

- Ημείς, τέκνον μου, του είπε, σε συνεβουλεύσαμεν εκείνο, που θα ήτο και διά σε ωφέλιμον· συ όμως επιμένων εις την ανυπακοήν, θα γνωρίσης, εντός ολίγου, ποίος είναι ο καρπός της απειθαρχίας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ΄ (Να υποτασσόμεθα στους προεστώτες άνευ όρων)

Δεν είχε προφθάσει να τελειώση τους λόγους του ο Μέγας Ευθύμιος και αμέσως ο Αυξέντιος, δεν γνωρίζω από ποίαν αιτίαν, ήρχισε να τρέμη και πίπτει εις την γην, αξιοδάκρυτος διά την συμφοράν του.

Όσοι λοιπόν εκ των αδελφών της Λαύρας παρευρίσκοντο, συνεκινήθησαν από την ελεεινήν κατάστασιν του Αυξεντίου και παρεκάλουν τον άγιον Ευθύμιον, τον ικέτευον και εδέοντο επιμόνως αυτού, να βοηθήση τον αδελφόν, ο οποίος είχε πέσει κάτω, υφιστάμενος πικράν την τιμωρίαν της παρακοής.

Ο άγιος Ευθύμιος εφάνη πρόθυμος να δεχθή τας παρακλήσεις και να προσφέρη την βοήθειάν του προς ένα τόσον απειθή και ανυπάκουον αδελφόν. Αφού λοιπόν έπιασε τον Αυξέντιον από τα χέρια, τον εσήκωσεν, ενώ ακόμη εκείνος έτρεμε και έφερεν εις όλα τα μέλη του την τρεμούλαν ως τιμωρίαν διά την παρακοήν του. Μετά αντί διά φάρμακον αποτελεσματικόν, τον σημειώνει με το σημείον του Σταυρού, απαλλάσσει τον άνθρωπος από το πάθος και αμέσως τον παρουσιάζει και πάλιν υγιά.

Όταν λοιπόν συνήλθεν ο Αυξέντιος, και ενεθυμήθη την παρακοήν του, αντελήφθη δε καλώς το κακόν το οποίον τον είχεν εύρει και εννόησεν ότι τούτο ήτο αποτέλεσμα της απειλείας του, ακόμη μεγαλύτερον έλεγχον εδέχετο από την συνείδησίν του και τον εκυρίευε φοβερά μεταμέλεια. Αμέσως λοιπόν πίπτει έμπρός εις τον άγιον Ευθύμιον, αφ' ενός μεν δια να του ζητήσει συγγνώμην δι' όσα έπραξεν, αφ' ετέρου δε να τον παρακαλέση να τον ασφαλίση, με τις ευχές του, δια το μέλλον. Ο άγιος Ευθύμιος αμέσως τον συγχωρεί (διότι η πρόσ ολίγον τραπέισα εις οργήν ψυχή του, πώς δεν θα μεταβάλλετο αμέσως εις συμπάθειαν;), και τον εξησφάλισε, διά της προσευχής του, εις το μέλλον. Τότε ο Αυξέντιος, χωρίς αναβολήν, αναλαμβάνει την φροντίδα των ημιόνων.

Έτσι η παιδαγωγούσα τιμωρία του Κυρίου, όπως λέγει και η Αγία Γραφή, ανοίγει τα αυτιά του ανθρώπου και του βάζει μυαλό και αυτός, που έσφαλλε, πριν να ταπεινωθή. με απείθειαν, μετά την ταπείνωσιν της εκ Θεού τιμωρίας, ανεδείχθη πρόθυμος εις την υπακοήν.

Γ'. Εν τω βίω του Αγίου Παχωμίου

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ τοῦ Μεγάλου Θεόδωρος, περὶ οὗ καὶ ἕνα ἄλλους εἴρηται, εἰ καὶ νεώτερος ἦν, ἀλλ' οὖν ἐνεδυναμοῦτο τῷ πνεύματι, καὶ ταῖς ἀρεταῖς προέκοπτε λίαν, μιμούμενος ἐν πάσι τὸν διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὑποτασσόμενος αὐτῷ διὰ τὸν Θεόν, ὡς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ΄ (Να υποτασσόμεθα στους προεστώτες άνευ όρων)

αὐτῷ τῷ Κυρίῳ. Ἐπει δὲ εἴωθεν ὡς τὰ πολλὰ ἡ ψυχὴ τοὺς ἐναντίοις πρὸς μακροθυμίαν ἀλείφεσθαι, ἐδοκίμαζε πολλάκις αὐτόν, ἐν οἷς αὐτῷ ἐπέταττε, κελεύων μὲν αὐτῷ τινὰ τῶν ἔργων ποιεῖν, εἴτα πάλιν ἐφιστάμενος καὶ ψέγων, ἐφ' οἷς αὐτὸς ὡς μετὰ πολλῆς προθυμίας εἰργάζετο, εἰς ἕτερον πάλιν μεθίστα, οὐ καλῶς φάσκων τὸ πρότερον παρ' αὐτοῦ γεγενῆσθαι, καὶ τὸν τῆς αὐταρεσκείας λογισμῶν πολεμεῖν αὐτὸ συνεχῶς ἐπεφώνει.

Αὐτὸς δὲ τὴν πατρικὴν ἐπίπληξιν συνετῶς δεχόμενος, ἀτάραχος ἔμενε, μηδὲν ὅλως ἀντιλέγειν τολμῶν ἢ δικαιολογεῖσθαι πρὸς αὐτόν ἐτέρους δὲ περὶ αὐτοῦ πληροφορῶν ἔλεγεν, ὅτι ἄριστός ἐστι τεχνίτης, καὶ δοῦλος δόκιμός του Χριστοῦ πολλὰ γὰρ παρὰ τοὺς ἀπείροις ἐτέρως φαινόμενα, ἐτέρως παρὰ τῶν ἐπιστημόνων δέχεται τὴν διόρθωσιν" ἐγὼ τοίνυν καὶ ἁμαρτωλός, πενθεῖν ἑαυτὸν ὀφείλω, ἕως ἂν ὁ Κύριος κατευθύνῃ μου τὴν καρδίαν πρὸς τὸ ἀγαθὸν καὶ ἄξιός γένωμαι τῆς τῶν Ἁγίων Πατέρων ὑπακοῆς ἄνευ γὰρ τῆς τοῦ Κυρίου βοηθείας τὰ ἔργα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἡ ἐφ' ἑαυτῷ μάλιστα πεποιθήσις, σποδός ἐστι καὶ τέφρα.

Ερμηνεία

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ του Μεγάλου Παχωμίου, ο Θεόδωρος, διὰ τον οποίον ἔχομεν ομιλήσει καὶ αλλοῦ*, ἀν καὶ ἦτο ἀκόμη νέος κατὰ τὴν ηλικίαν, ὁμως ἐνεδυναμούτο εἰς τὸ πνεῦμα καὶ ἐπρόκοπτε πολὺ εἰς τὰς ἀρετὰς, μιμούμενος εἰς ὅλα τον διδάσκαλόν του καὶ υποτασσόμενος εἰς αὐτόν, διὰ τον Θεόν, ὡς νὰ υπετάσσετο εἰς αὐτόν τούτον τον Κύριον. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ψυχὴ συνηθίζει νὰ παρακινῆται εἰς μακροθυμίαν ἀπὸ τὰς ἐναντιώσεις τὰς ὁποίας συναντᾷ, τον ἐδοκίμαζε πολλάκις εἰς ἐκεῖνα, που τον διέτασσαν. Οὕτως ἐνῶ κατ' ἀρχὴν τον διέτασσε νὰ ἐκτελῇ μερικά ἀπὸ τὰ ἔργα, κατόπιν ἐπανήρχετο καὶ ἀφοῦ του ἔκανε παρατηρήσεις, δι' ἐκεῖνα τὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα ὁ Θεόδωρος με πολλὴν προθυμίαν ἐξετέλει, τον υπεχρέωνε νὰ ἀσχοληθῇ με ἄλλο ἔργον, ἰσχυριζόμενος ὅτι τὸ προηγούμενον δὲν το εἶχε κάνει καλὰ ὅλα αὐτὰ δὲ τὰ ἔλεγεν ὁ Παχώμιος διὰ νὰ καταπολεμῇ συνεχῶς μέσα εἰς τον Θεόδωρον τον λογισμὸς τῆς αὐταρεσκείας.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Θεόδωρος, ἐνῶ ἐδέχετο με σύνεσιν τὴν πατρικὴν ἐπίπληξιν, δὲν ἐταράσσετο καὶ δὲν ἐτόλμα νὰ ἀντιλογήσῃ ἢ νὰ δικαιολογήσῃ τον ἑαυτόν του

* Περὶ Θεοδώρου του μαθητοῦ του μεγάλου Παχωμίου γίνεται λόγος ἐν τοῖς πρόσθεν εἰς ὑπόθεσιν ΙΕ' (σελ. 205) ὑπόθεσιν ΙΣΤ' (σελ. 221) του ἀνά χεῖρας Τόμου.

πληροφορών δε άλλους (διά τον Γέροντά του) έλεγεν ότι είναι άριστος τεχνίτης και δούλος δοκιμασμένος του Χριστού· διότι πολλά, που φαίνονται διαφορετικά εις τους απείρους, διαφορετικά διορθώνονται από αυτούς που γνωρίζουν. Εγώ λοιπόν ο αμαρτωλός – συνέχιζεν ο Θεόδωρος – είμαι υποχρεωμένος να πενθώ διά τον εαυτόν μου έως ότου ο Κύριος οδηγήση την καρδίαν μου εις το αγαθόν και φανώ άξιος της υπακοής των Αγίων Πατέρων. Διότι χωρίς την βοήθειαν του Κυρίου τα έργα του ανθρώπου, όταν μάλιστα τα στηρίξη εις την αυτοπεποίθησίν του, είναι σκόνη και στάχτη.

Δ'. Εν τη διηγήσει των περιόδων του Αγίου Πέτρου του Αποστόλου τη ιστορηθείση υπό του Αγίου Κλήμεντος

Ο ΤΩΝ Αποστόλων Κορυφαίος Πέτρος, ως ήδη τόν βίον απολιπεῖν έμελλε, συνηθροισμένων μιά των αδελφών πάντων έν Ρώμη τής χειρός έμου Κλήμη λαβόμενος, σταῖς έν μέσω τής Έκκλησίας, άκούσατέ μου, έφη, τέκνα και αδελφοί του μέν έμοῦ δρόμου τò τέλος έγγύς, Κλήμεντα δέ τοῦτον Έπίσκοπον ὑμῖν χειροτονῶ σήμερον, ὥ και τήν έμήν τῶν λόγων πιστεύω καθέδραν και μεταδίδωμι τής έξουσίας, τοῦ δεσμεῖν και λύειν" δήσει γάρ δ δεῖ δεθῆναι, και λύσει πάντως και δεῖ λυθῆναι, ως τόν τής Έκκλησίας Κανόνα καλῶς εἰδῶς.

Αὐτοῦ οὖν άκούσατε, εἰδότες ὅτι και τόν άληθείας προκαθεζόμενον λυπῶν εις Χριστόν άμαρτάνει και τόν Πατέρα τῶν ὅλων παροργίζει Θεόν, οὐ εἵνεκεν οὐ ζήσεται· ἀλλ' ὑμεῖς τήν ὀφειλομένην τιμήν και εὐπείθειαν διά παντός αποδιδόναι τὸ ὑμῶν Πατρὶ μή, ἔλλιποιτε οὕτω γάρ και ἑμεῖς πουμαινόμενοι καλῶς ἔξετε, και οὗτος ποιμήν άληθῶς ἔσται και οὐ μισθωτός, τοῦ ποιμνίου ἐπιμελούμενος και γάρ εἶπον και πάλιν ἔρῳ ὅτι ὁ τόν ποιμένα και διδάσκαλον έν τοῖς κατὰ Θεόν λυπῶν, τὸ τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα λυπεῖ, οὐ τήν καθέδραν οὗτος και τόν τόπον ἐπέχει και ὁ τους αὐτοῦ λόγους άθετῶν, Χριστόν ἄθετει και παραβάτης νόμου εὕρσκεται.

Ερμηνεία

Ο ΚΟΡΥΦΑΙΟΣ των Αποστόλων Πέτρος, όταν πλέον επρόκειτο να εγκαταλείψη αυτήν την ζωήν, καθώς, είχαν συναθροισθῇ μίαν ημέραν ὅλοι οι αδελφοί της Ρώμης, επήρην από το χέρι έμε τον Κλήμεντα και αφού εστάθη εις το μέσον της Εκκλησίας είπε.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ΄ (Να υποτασσόμεθα στους προεστώτες άνευ όρων)

Τέκνα και αδελφοί· ακούσατέ με το τέλος του δρόμου μου πλησιάζει τον Κλήμεντα τούτον χειροτονώ Επίσκοπόν σας, εις τον οποίον και εμπιστεύομαι την καθέδραν των κηρυγμάτων μου και του μεταδίδω την εξουσίαν να δηναι και να λύη· θα δένη κατόπιν της εξουσίας αυτής, εκείνο που πρέπει να δεθῇ και θα λύη εκείνο που πρέπει να λυθῇ, ως γνωρίζων καλώς τον κανόνα της Εκκλησίας.

Αυτόν λοιπόν θα ακούετε, γνωρίζοντες ότι εκείνος που προκαλεί λύπην εις αυτόν, που υπερασπίζεται την αλήθειαν, (τον Επίσκοπον), αμαρτάνει εις Χριστόν και παροργίζει τον Πατέρα των όλων Θεόν, εξ αιτίας του οποίου δεν θα ζήση, αλλά σείς μη παραλείπετε να αποδίδετε πάντοτε εις τον πνευματικών πατέρα την οφειλομένην τιμήν και υπακοήν: έτσι και σείς ως ποιμαινόμενοι θα ευτυχῆτε και αυτός θα είναι πραγματικός Ποιμήν και όχι μισθωτός, φροντίζων διά το ποίμνιον. Δι' αυτό εκείνο που είπα, θα το επαναλάβω και πάλιν ότι αυτός που προκαλεί λύπην, δι' όσα αναφέρονται εις τον Θεόν, εις τον ποιμένα και διδάσκαλον, στενοχωρεῖ το Πνεύμα του Θεού, του Οποίου τον θρόνον κατέχει και είναι αντιπρόσωπός Του. Και αυτός που άθετεί τους λόγους του Επισκόπου, τον Χριστόν περιφρονεί και παραβάτης του νόμου γίνεται.

Ε'. Εν τω Γεροντικώ

ΔΙΗΓΕΙΤΟ τις τών γερόντων, ότι ό Άγιος Βασίλειος έν κοινοβίω παραβαλών, μετά την πρόπουνσαν διδασκαλίαν, λέγει τῷ ἡγουμένῳς ἔχεις ἀδελφόν ὧδε ἔχοντα ὑπακοήν; ό δέ λέγει αὐτῷ· πάντες δοῦλοί σου εἰσι καί σπουδάζουσι σωθῆναι, δέσποτα" πάλιν λέγει ό Άγιος ἔχεις έν ἀληθεῖα τινά ἔχοντα ὑπακοήν; δ δέ ἠνεγκεν αὐτῷ ἓνα ἀδελφόν, καί ἔχρησατο αὐτῷ εἰς τὸ ἄριστον ὑπηρέτη ό Άγιος Βασίλειος. Μετά δέ τὸ φαγεῖν, ἔδωκεν ό ἀδελφός των Ἀγίῳ νίψασθαι καί νιψάμενος λέγει αὐτῷ ό "Άγιος δεῦρο, κάγω δώσω σοι νιψασθαι καί δέ κατεδέξατο αὐτοῦ ἐπιχέοντος τὸ ὕδωρ εἶτα πάλιν ἔφη αὐτῇ ό "Άγιος Βασίλειος ὅταν εἰσέρχομαι εἰς τὸ ἱερατεῖον, ὑπομνησὸν μὲ ἵνα σέ χειροτονήσω Διάκονον" ό δέ ἀδιακρίτως καί εἰς τοῦτο ὑπήκουσε καί χειροτονήσας αὐτὸν πρεσβύτερον ό "Άγιος, ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὸ Ἐπισκοπεῖον, διά τὴν ὑπακοήν αὐτοῦ.

2. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Σιλουανοῦ, ότι εἶχε μαθητῆς Μάρκον ὀνόματι καί ἦν ἔχων ὑπακοήν μεγάλην ἦν δέ καλλιγράφος, καί ἡγάπα αὐτὸν ό γέρων διά τὴν ὑπακοήν αὐτοῦ εἶχε δέ καί ἄλλους ἑνδεκα μαθητᾶς, καί ἔθλιβοντο ὅτι ἡγάπα ἐκεῖνον ὑπὲρ αὐτοῦς, καί ἀνήγγειλαν τοῖς γέρονσιν. "Ἦλθον δέ έν μιᾷ οἱ γέροντες πρὸς τὸν Ἀββᾶς Σιλουανόν, καί ἔνεκαλουν αὐτῷ περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καί δέ, λαβὼν αὐτοῦς, ἐξῆλθε, καί

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ΄ (Να υποτασσόμεθα στους προεστώτες άνευ όρων)

διερχόμενος τὰ κελλία τῶν ἀδελφῶν, ἔκρουεν εἰς ἕκαστον κελλίον λέγων· ὁ δεῖνα ἀδελφέ, δεῦρο ὅτι χρήζω σου καὶ εἷς ἐξ αὐτῶν οὐκ ἠχολούθησεν αὐτῷ εὐθύς.

Ὡς οὖν διερχόμενος ἦλθεν ἐπὶ τὴν κέλλαν τοῦ Μάρκου, ἔκρουσε καὶ ἐκεῖ δμοίως λέγων" Μᾶρκε· ὁ δὲ ἀκούσας τῆς φωνῆς τοῦ γέροντος, εὐθύς ἐπήδησεν ἔξω καὶ πέμψας αὐτὸν εἰς διακονίαν, λέγει τοὺς γέρουσι ποῦ εἰσιν οἱ ἀδελφοί, Πατέρες; καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν κέλλας τοῦ Μάρκου ἔψηλαφησέ το ἔργοχειρος αὐτοῦ, καὶ εὔρεν ὅτι ἔβαλε τὴν χεῖρα τῷ ποιῆσαι, καὶ ὡς ἐφώνησεν αὐτὸν ὁ γέρων, οὐκ ἔστρεψε τὸν κάλαμον πληρῶσαι ἃ ὁ τ' ὅ, ἀλλ' ἀφῆκεν ἡμιτελὲς καὶ ἐξεναγκῶν, ὑπέδειξε τοῦτο τοῖς γέρουσιν" οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ ὄντως δν σὺ ἀγαπᾷς, 'Αββᾶ, καὶ ἡμεῖς αὐτὸν ἀγαπῶμεν" ὅτι καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ἀγαπᾷ. .

3. Ἐλεγον πάλιν περὶ τοῦ αὐτοῦ 'Αββᾶ Σιλουανοῦ, ὅτι ποτὲ περιπατῶν ἐν τῇ σκῇτι μετὰ τῶν γερόντων, καὶ θέλων αὐτοῖς τὴν ὑπακοὴν τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ δείξαι, δι' ἣν καὶ αὐτὸν ἀγαπᾷ, θεωρήσας μικρὸν σύαγρον, λέγει αὐτῷ θεωρεῖς τὸ μικρὸν βουβάλιον ἐκεῖνο, τέκνον; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς ναί, 'Α66 καὶ πάλιν καὶ γέρων θεωρεῖς καὶ τὰ κέρατα αὐτοῦ προσασπίθαιμα εἰσι; καὶ εἶπε ναί, 'Αββᾶ καὶ ἐθαύμασαν οἱ γέροντες τὴν ἀπόκρισιν αὐτοῦ καὶ ὠκοδομηθησαν ἐν τῇ ὑπακοῇ αὐτοῦ.

4. Ἐλεγον περὶ τοῦ 'Αββᾶ Μούη, ὅτι εἶχε μαθητὴς τὸν 'Αββᾶν Σαῖν καὶ ἔλεγεν αὐτῷ ὁ γέρων πειράζων ὕπαγε, σύλησον καὶ ὑπῆγε καὶ ἐσύλα τοὺς ἀδελφούς διὰ τὴν ὑπακοήν, εὐχαριστῶν τῷ Κυρίῳ ἐπὶ πάσιν' ὁ δὲ γέρων λαμβάγων αὐτὰ κρύφα πάλιν παρεῖχε τοῖς ἀδελφούς.

5. Διηγῆσατο γέρων λέγων, ὅτι ἀπῆλθον πρὸς τὸν 'Αββᾶν Σισῶην οἰκοῦντα ἐν τῷ Κλύσματι, καὶ παρεκάλεσα αὐτὸν εἰπεῖν λόγον, καὶ εἶπε συγχώρησον μοί, ιδιώτης ἄνθρωπος εἶμι ἀλλὰ παρέβαλον πρὸς τὸν 'Αββᾶν "'Ωρ καὶ τὸν 'Αββᾶς Ἀθρὲ ἦν δὲ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ Ἀββᾶς "'Ωρ, δέκα καὶ ὀκτῶ ἔτη καὶ ἔβαλον αὐτοῖς μετάνοιαν εἰπεῖν μοι λόγον καὶ εἶπεν ὁ 'Αββᾶς "'Ωρ' τί ἔχω εἰπεῖν σοί; ἀπελθε καὶ ὁ βλέπεις ποιήσον ὁ Θεὸς ἐκεῖνου ἐστὶ τοῦ εἰς πάντα ἐαυτὸν βιαζομένου. Οὐκ ἦσαν δὲ ἀπὸ μιᾶς ἐνορίας καὶ Ἀββᾶς "'Ωρ καὶ ὁ 'Αββᾶς Ἀθρὲ ἐγένετο δὲ μεγάλη εἰρήνη μετὰξὺ αὐτῶν, ἕως ἐξῆλθον ἀπὸ τοῦ σώματος ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ὑπακοὴ τοῦ 'Αββᾶ Ἀθρέ, καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη τοῦ 'Αββᾶ "'Ωρ. Ἐποίησα δὲ ὀλίγας ἡμέρας ἐκεῖ, ἀνιχνεύων τὴν πολιτείαν αὐτῶν, καὶ εἶδον μὲν καὶ ἄλλα θαυμαστὰ ἔργα, καὶ τοῦτο δὲ καὶ διηγῆσομαι.

Ἦγεγκεν αὐτοῖς τις μικρὸν ὀψάριον· καὶ ἡβουληθη αὐτὸ ποιῆσαι ὁ Α6βᾶς Ἀθρὲ τῷ γέροντι" εἶχε δὲ τὴν μάχαιραν κόπτων τὸ ψάριον" καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν δ 'Αββᾶς "'Ωρ. καὶ ἀφῆκε τὴν μάχαιραν μέσον του ὁ ψαρίου, καὶ οὐ καὶ ἔκοψε τὸ ἐπίλοιπον καὶ ἐθαύμασα τὴν μεγάλην ὑπακοὴν αὐτοῦ, διότι οὐκ εἶπε· μακροθύμησον ἕως κόψω τὸ ὀψάριον εἶπον δὲ τῷ Ἀββᾶ Ἀθρέ· ποῦ εὔρες τὴν ὑπακοὴν ταύτην, καὶ εἶπε μοι" οὐκ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ΄ (Να υποτασσόμεθα στους προεστώτες άνευ όρων)

ἔστιν ἐμή, ἀλλὰ τοῦ γέροντός ἐστι καὶ εἰ θέλεις δεῦρο βλέπε τὴν ὑπακοὴν αὐτοῦ. “Ἦψησεν οὖν τὸ δψάριον, καὶ ἡ χρεῖωσεν αὐτὸ θέλω ν, καὶ παρέθηκε τὸ γέροντα καὶ ἔφαγε μηδὲν λαλήσας εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ἀθρὲ καὶ ἄλο ν ἔστι, γέρον; καὶ ἀπεκρίθη καλὸν ἐστι πάνυ. Εἵτα ἤνεγκεν αὐτῷ ἕτερον μικρόν, καλῶς πάνυ ἐσκευασμένος καὶ ἐσθίοντι τῷ γέροντα εἶπεν ἡ χρεῖωσα αὐτό, γέρον καὶ ἀπεκρίθη νὰ ἰ, ἡ χρεῖωσας αὐτὸ μικρόν καὶ μετὰ τοῦτο εἶπε μοὶ ὁ Ἀββᾶς Ἀθρὲ: οἶδας καὶ τί ἡ ὑπακοὴ τοῦ γέροντός ἐστι; καὶ ἐξῆλθον ἀπ' αὐτῶν καὶ εἰ τί εἶδαν ἐποίησα τὴν δύναμίν μου φυλάξαι.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἀπὸ τους Γέροντας διηγείτο, ὅτι κάποτε ὁ Ἅγιος Βασίλειος ἦλθεν εἰς ἓνα κοινόβιον. Μετὰ τὴν ἀρμόζουσαν διδασκαλίαν, λέγει πρὸς τὸν Ἡγούμενον:

- Ἐχεις ἐδῶ ἀδελφόν, με τελείαν ὑπακοήν;

- Ὅλοι εἶναι δούλοι σου, καὶ φροντίζουν νὰ σωθοῦν, δέσποτά μου, ἀπήντησεν ὁ Ἡγούμενος. Ὁ Ἅγιος ἠρώτησε καὶ πάλιν.

- Ἐχεις κανένα, που νὰ εἶναι πραγματικά υπάκουος;

Ὁ Ἡγούμενος τοῦ ἔφερε τότε κάποιον Μοναχὸν που τὸν ἐχρησιμοποίησεν ὡς ὑπηρέτης τοῦ εἰς τὸ γεύμα ὁ Ἅγιος Βασίλειος.

Μετὰ τὸ φαγητόν ὁ ἀδελφός ἐβοήθησε τὸν Ἅγιον νὰ πλυθῇ: ἀφοῦ ἐπλύθη, λέγει ὁ Ἅγιος πρὸς τὸν ἀδελφόν.

- Ἐλα τώρα νὰ σε βοηθήσω καὶ ἐγὼ νὰ πλυθῇς. Καὶ ὁ ἀδελφός ἐδέχθη ἀδιαμαρτυρήτως νὰ τοῦ χύσῃ νερό ὁ Ἅγιος, διὰ νὰ πλυθῇ. Κατόπιν λέγει πάλιν ὁ Ἅγιος εἰς τὸν Μοναχόν.

- Ὅταν θὰ εἰσέλθω εἰς τὸ ἱερόν της Εκκλησίας νὰ μου υπενθυμίσης νὰ σε χειροτονήσω Διάκονον.

Ὁ Μοναχός καὶ εἰς αὐτό υπήκουσε χωρὶς συζήτησιν. Ὁ Ἅγιος Βασίλειος τότε τὸν ἐχειροτόνησε Πρεσβύτερον καὶ τὸν ἐπῆρε μαζί του εἰς τὴν ἐπισκοπὴν, χάριν τῆς ὑπακοῆς τοῦ.

2. Διὰ τὸν Ἀββᾶς Σιλουανόν ἔλεγαν ὅτι εἶχεν ἓνα ὑποτακτικόν, ὀνομαζόμενον Μάρκον, ὁ ὁποῖος διεκρίνετο διὰ τὴν μεγάλην ὑπακοὴν τοῦ. Οὗτος εἶχεν ὡς ἔργον τὴν καλλιγραφικὴν ἀντιγραφὴν βιβλίων. Ὁ ἀββᾶς Σιλουανός τὸν ἠγάπα διὰ τὴν ὑπακοὴν τοῦ. Εἶχεν, ἐπίσης, καὶ ἄλλους ἑνδεκα ὑποτακτικούς, που ἐστενοχωροῦντο, διότι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ΄ (Να υποτασσόμεθα στους προεστώτες άνευ όρων)

ηγάπα τον Μάρκον περισσότερον από αυτούς ανέφεραν λοιπόν το παράπονόν των εις τους Γέροντας.

Μίαν ημέραν επεσκέφθησαν οι Γέροντες τον αββάν Σιλουανόν και τον ήλεγchon διά την στάσιν του απέναντι των μαθητών του. Αντί να τους απαντήσει ο Αββάς Σιλουανός, τους επήρε μαζί του και περνών ένα - ένα τα κελλία των αδελφών, εκτυπούσε την θύραν λέγων: αδελφέ τάδε, έλα, διότι σε χρειάζομαι. Αλλά κανείς από αυτούς δεν τον ήκολούθησεν αμέσως.

Οταν λοιπόν ήλθε και εις το κελλί του Μάρκου, εκτύπησε και του είπε, όπως και εις τους άλλους Μάρκε...Ο υποτακτικός μόλις ήκουσε την φωνήν του επήδησεν αμέσως έξω από το κελλί. 'Αφού λοιπόν τον έστειλεν εις υπηρεσίαν, λέγει τότε προς τους Γέροντας ο 'Αββάς Σιλουανός:

– Πού είναι, Πατέρες, οι άλλοι αδελφοί;

Εισήλθε δε εις το κελλί του Μάρκου και παρετήρησε το εργόχειρόν του επρόσεξε δε ότι είχεν αρχίσει να κάμνη) κάτι επάνω εις το εργόχειρον, και μόλις τον εφώναξεν ο 'Αββάς, δεν εκίνησε το χέρι του διά να ολοκληρώση το γράψιμον. Τότε φέρει έξω το εργόχειρον και το επιδεικνύει εις τους Γέροντας. Μόλις το είδον οι Γέροντες του είπον:

- Πραγματικώς έχεις δίκαιον να τον αγαπάς, 'Αββά και ημείς τον αγαπώμεν, διότι και ο Θεός τον αγαπά διά την υπακοήν του.

3. Δια τον ίδιον, πάλιν, Αββάν Σιλουανόν, διηγούνται ότι επεριπατούσε, κάποτε, εις την σκήτης με τους Γέροντας θέλων δε να δείξη την υπακοήν του υποτακτικού του, διά την οποίαν και τον αγαπούσε, μόλις είδεν ένα μικρόν αγριόχοιρον, λέγει εις τον υποτακτικόν του.

– Βλέπεις, τέκνον, εκείνο το μικρό βουβάλι; -Μάλιστα, Γέροντά μου απαντά ο υποτακτικός.

- Βλέπεις και τα κέρατά του πόσες πιθαμές μεγάλα είναι; ήρώτησεν εκ δευτέρου ο Γέρων.

– Ναι, Γέροντά μου.

Και εθαύμασαν οι Γέροντες από την απάντησιν του υποτακτικού και ωφελήθησαν από την υπακοήν του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ΄ (Να υποτασσόμεθα στους προεστώτες άνευ όρων)

4. Διά τον Αββάς Μούην έλεγον, ότι είχε μαθητών τον Αββάν Σαΐν. Του έλεγε λοιπόν ο Γέρων, διά να τον δοκιμάζη: πήγαινε και κλέψε και επήγαινε και έκλεπτε τους αδελφούς χάριν της υπακοής ευχαριστών πάντοτε τον Κύριον. Ο Γέρων έπαιρνε πάλιν κρυφά τα κλοπιμαία και τα επέστρεφεν εις τους αδελφούς της Σκήτης.

5. Ένας Γέρων διηγήθη τα εξής: Μετέβην κάποτε, προς τον Αββάν Σισώην, που κατοικούσεν εις το Κλύσμα* και τον παρεκάλεσα να μου είπη διδακτικόν λόγον.

- Συγχώρεσέ με, μου απήντησεν ο Αββάς Σισώης, εγώ είμαι αγράμματος και αμαθής άνθρωπος.

Κατόπιν επήγα προς τον Αββάν Όρ και τον Αββάν Αθρέ. Ήτο δε ο 'Αββάς Όρ άρρωστος επί δέκα οκτώ έτη. Τους έβαλα μετάνοιαν και τους παρεκάλεσα να μου είπουν διδακτικόν λόγον.

- ήμπορώ να σου είπώ; Μου απήντησεν ο Αββάς Όρ. Πήγαινε και ό,τι βλέπεις κάνε. Ο Θεός είναι κοντά εις εκείνον που βιάζει τον εαυτόν του εις όλα τα καλά έργα.

Ο 'Αββάς Όρ και ο Αββάς Αθρέ δεν προήρχοντο από μίαν επαρχίαν· και όμως μεταξύ των υπήρχε μεγάλη ειρήνη, έως ότου αι ψυχαί των εξήλθον από τα σώματά των. Ήτο δε μεγάλη η υπακοή του Αββά Αθρέ, όπως και η ταπεινοφροσύνη του Αββά Όρ. Παρέμεινα δε μαζί των ολίγας ημέρας εξετάζων μετά προσοχής τον τρόπον της ζωής των και είδον πολλά αξιοθαύμαστα έργα των, εκ των οποίων τούτο μόνον θα διηγηθώ.

Μίαν ημέραν τους έφερε κάποιος ένα μικρό ψάρι και ήθέλησεν ο 'Αββάς Αθρέ να το μαγειρεύση διά τον Γέροντα. Ήρχισε δε να το τεμαχίζει με το μαχαίρι και εν τω μεταξύ τον εφώναξεν ο Αββάς Όρ. Και αμέσως άφησε το μαχαίρι και δεν έτεμ άχισε το υπόλοιπον. Εγώ εθαύμασα την μεγάλην υπακοήν του, διότι δεν είπε: περίμενε λιγάκι, ώσπου να κόψω το ψάρι. Είπον τότε εις τον Αββάν.

- Αββά Αθρέ, πού ευρήκες αυτήν την υπακοήν;

- Δεν είναι δική μου είναι του Γέροντος. Αν θέλεις, έλα και βλέπε την υπακοήν του.

* Κλύσμα είναι η παραλία, ο τόπος που κατακλύζεται από τα κύματα. Ενταύθα ίσως νοείται και το Σουέζ, όπερ εις την αρχαίαν έποχήν ελέγετο Κλύσμα και το οποίον ευρίσκεται εις την Αίγυπτον, όπου έζων πολλοί μοναχοί.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ΄ (Να υποτασσόμεθα στους προεστώτες άνευ όρων)

Έψησε λοιπόν το ψάρι, ο 'Αββάς Αθρέ, το εχάλασε θεληματικά και το έφερεν εις τον Γέροντα και εκείνος το έφαγε, χωρίς να είπη τίποτε. Τον ήρώτησε δε ο Αββάς 'Αθρέ.

– Γέροντα, είναι καλό το ψαράκι; - Πάρα πολύ καλό, απήντησεν ο Αββάς "Ωρ.

Έπειτα του έφερεν ένα άλλο μικρό ψαράκι, πολύ ωραία μαγειρευμένον και καθώς έτρωγεν ο Γέρων του είπε:

- Το εχάλασα, Γέροντα. – Ναι, λιγάκι το εχάλασες: απήντησεν ο Αββάς Ωρ. Κατόπιν αυτού μου είπεν ο Αββάς Αθρέ.

– Κατάλαβες λοιπόν τώρα πώς η υπακοή είναι του Γέροντος;

Έφυγα λοιπόν ωφελημένος από αυτούς τους 'Αββάδες και έκανα ό,τι ήμπορούσα, διά να εφαρμόσω και εγώ όσα είδον.

ΣΤ' Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρωτησε γέροντα λέγων· ό 'Αββᾶς έταξε με έρχεσθαι εις τὸ ἀρτοκοπεῖον καὶ ποιεῖν τοὺς ἄρτους τῶν ἀδελφῶν· οἱ δὲ ἐργᾶται, κοσμικοὶ ὄντες, λαλοῦσιν ἅ μὴ δεῖ, καὶ οὐκ ὠφελοῦμαι ἀκούων ταῦτα· τί οὖν ποιήσω; δὲ ἀπεκρίθη αὐτῷ λέγων· οὐχ ἑώρακας παιδία γράμματα μανθάνοντα ἐπὶ πλήθους, καὶ ἕκαστον αὐτῶν τὸ ἴδιον μάθημα μελετᾷ, καὶ οὐχὶ τὸ τοῦ ἄλλου; Καὶ σὺ οὖν πρόσεχε σεαυτῷ καὶ τῇ μελέτῃ τῆς καρδίας σου· εἰ δὲ νικᾷσαι ὑπὸ τῶν παθῶν, ἀναγγειλον τῷ Ἀββᾷ, καὶ ὃ σου εἶπη ποιήσον αὐτὸς γὰρ τὸ συμφέρον σου οἶδεν ὑπὲρ σε.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Μοναχός ηρώτησεν ένα Γέροντα:

- Ο Αββάς μου με διέταξε να έρχομαι εις το αρτοποιεῖον, διά να παρασκευάζω τους ἄρτους των αδελφών οι εργᾶται όμως, ως κοσμικοί, ομιλοῦν μεταξύ των αυτά που δεν πρέπει, και εγώ δεν ωφελοῦμαι με το να ακούω αυτά. Τι πρέπει να κάμω λοιπόν;

Ο Γέρων απήντησε:

- Δεν έχεις ιδεί πολλά παιδιὰ να μαθαίνουν μαζί γράμματα, και όμως κάθε ένα από αυτά μελετά το μάθημά του, και όχι το μάθημα του άλλου. Και συ λοιπόν να προσέχης τον εαυτόν σου και την μελέτης της καρδίας σου. Αν πάλιν νικάσαι από τα πάθη, τότε

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ΄ (Να υποτασσόμεθα στους προεστώτες άνευ όρων)

να εξομολογηθής εις τον Γέροντά σου και κάνε αυτό, που θα σου είπη, διότι αυτός γνωρίζει το συμφέρον της ψυχής σου καλύτερος από σέ.

Ζ'. Του 'Αββά Ησαΐου

ΕΑΝ ὁ Ἀββᾶς σου ἀποστείλῃ σέ ἐπὶ ξένης περὶ πράγματος, εἶπε αὐτὸ ποῦ θέλεις παραβάλῳ; τίνας χρεῖαν ἔχεις; καὶ εἰ τί σου λέγει, ποιήσον μὴ προσθῆς, μηδὲ ἀφέλῃς, μὴ θελήσης ποιῆσαι πρᾶγμα εὐεργετικῶν πτωχῶ, εἰ μὴ πρότερον αὐτὸν ἐρωτήσεις εἰ δὲ ποιήσεις χωρὶς αὐτοῦ ἐν κρυπτῷ, ἁμαρτήσεις.

Ερμηνεία

ΕΑΝ ο Γέροντάς σου σε στείλῃ εἰς ξένον τόπον, ἐρώτησε τον Γέροντα, που θέλεις να υπάγῳ; Τι πρᾶγμα χρειάζεσαι; Να κάνῃς δε αὐτό, που θα σου εἴπῃ. Να μὴ προσθέσης οὔτε να αφαιρέσης τίποτε ἀπὸ την ἐντολὴν του οὔτε να θελήσης να ευεργετήσης πτωχόν, εἰαν προηγουμένως δὲν τον ἐρωτήσης. Ἀν κάνῃς κάτι χωρὶς να σου δώσῃ αὐτός την ἄδειαν, θα ἁμαρτήσης.

Η'. Εκ του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ἤρωτησε γέροντα λέγων· εἰ ἐν τοῖς καλοῦς ἢ καὶ τοὺς μέσους δεῖ κόπτειν τὸ θέλημα, ἢ καὶ ἐν οἷς παράβασις δοκεῖ φθάνειν ἐντολῆς θεοῦ; καὶ ὑπὲρ τὴν κατάστασίν μου δὲ ἐὰν εὗρεθῇ ἡ ἐπιταγή, εἰ ὀφείλω παραιτεῖσθαι, ἵνα μὴ λύπην καὶ ταραχὴν ὕστερον ἐνέγκῃ μου καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον ἄδελφέ, καὶ θέλων εἶναι Μοναχός, οὐκ ὀφείλει ὅλως θέλημα ἔχειν ἐν τινὶ πράγματι καὶ τοῦτο διδάσκων καὶ Κύριος εἶπεν «ἦλθον εἰς τὸν κόσμον, οὐ τὸ ἐμὸν θέλημα ποιῆσαι» καὶ θέλων γὰρ τότε ποιεῖν, καὶ τότε παραιτεῖσθαι, ἡ διακριτικώτερον ἑαυτὸν δείκνυσι τοῦ ἐπιτάσσοντος αὐτῷ, ἢ ὑπὸ δαιμόνων ἐμπαίζεται, ἅπερ ἀμφοτέρω κακὰ καὶ δαιμονιώδη, ὥς τὲ ἐν πάσιν ὀφείλεις ὑπακούειν· ὁ γὰρ ἐπιτάσσων Ἀββᾶς σου βαστάζει τὸ κρῖμα, ὥς ἀπαιτούμενος λόγον ὑπὲρ σου ἐὰν δὲ φαίνεται σοὶ βαρὺ τὸ ἐπιτασσόμενον, ἐρώτησον αὐτὸν καὶ τὴ διακρίσει αὐτοῦ ἄφες τὸ πρᾶγμα.

Ἐὰν δὲ ἀδελφοὶ ὧσιν οἱ ἐπιτάξαντες καὶ βλέπῃς ἢ νομίζῃς, ὅτι βλάβην ἔχει τὸ πρᾶγμα ἢ ὑπὲρ τὴν δυνάμιν σου ἔστι, πάλιν τὸν Ἀββᾶν ἐρώτησον, καὶ & λέγει ποιήσον ἐὰν γὰρ θέλῃς μὴ μόνον τὰ πρᾶγματα, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀνθρώπους διακρίνειν, θλίψιν σεαυτῷ ἐπισπᾶσαι· ἀλλ' ὅπου μὲν δοκεῖ καλὸν εἶναι τὸ πρᾶγμα, ἐκεῖ δεῖξον τὴν ὑπακοὴν τοῖς ἀδελφοῖς ὅπου δὲ διστάζει ὁ λογισμός, ἢ ὑπὲρ τὴν δυνάμιν σου ἔστιν, ἢ ἔχον βλάβην, ἀνάθου τῷ Ἀββᾶ σου, καὶ ὁ διακρίνει ποιήσον αὐτὸς γὰρ οἶδε τί ποιεῖ, καὶ πῶς φροντίζει

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ΄ (Να υποτασσόμεθα στους προεστώτες άνευ όρων)

σου τῆς ψυχῆς, καὶ ἀναπαύου, πιστεύων ὅτι εἰ τί λέγει σοί, κατὰ Θεὸν ἐστὶ πᾶν δὲ τὸ κατὰ Θεὸν ὠφέλιμόν ἐστι, καὶ λύπην ἢ ταραχὴν οὐ φέρει ἐκ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ οὐδὲν κακὸν ἐξέρχεται «πᾶν γὰρ δένδρον καλόν, καρποὺς καλοὺς ποιεῖ».

Ἐφη ὁ ἀδελφός το κόψαι τὸ θέλημα τί ἐστίν; ἀπεκρίθη ὁ γέρων ἀδελφές το κόψαι τὸ θέλημα, προκοπή ἐστὶ κατὰ Θεόν ἐστὶ δὲ τοῦτο, ἵνα ἐν μὲν τοῖς δοκούσι καλοῖς τὸ ἴδιος κόπτη τις θέλημα, τὸ δὲ τῶν Ἀγίων ποιῇ ἐν δὲ τοῖς κακοῖς, καὶ ἀφ' ἐαυτοῦ φεύγη τὰ ἄτοπα.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφός ηρώτησεν ἓνα Γέροντα:

– Πρέπει, Γέροντα, να κόπτωμεν το θέλημά μας εἰς τα καλά ἢ καὶ τα μέτρια, ἢ εἰς ὅσα μόνον θεωροῦνται παράβασης τῆς ἐντολῆς το Θεοῦ; Ἐπίσης εἰάν ἡ διαταγή εἶναι ἀνωτέρα ἀπὸ τὴν κατάστασίν μου, διὰ να μὴ λυπηθῶ καὶ ταραχθῶ ἐκ τῶν υστέρων, πρέπει να παραιτηθῶ ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσιν;

Ο Γέρων ἀπήντησεν.

– Ἀδελφέ, αὐτός που θέλει να εἶναι Μοναχός δεν ἔχει το δικαίωμα να ἔχη θέλημα δια κανένα πράγμα. Αὐτό μας διδάσκει καὶ ὁ Κύριος. ὅταν λέγη: «ἦλθα εἰς τὸν κόσμον ὄχι διὰ να κάμω τὸ θέλημά μου» (Ἰωάν. δ', 34). Διότι αὐτός που θέλει να ἐκτελή τὸ ἓνα καὶ να παραιτήται ἀπὸ τὸ ἄλλο, ἢ παρουσιάζει τὸν εαυτὸν το πλέον διακριτικός ἀπὸ ἐκεῖνον που τὸν διατάσσει, ἢ τὸν ἐμπαίζουν οἱ δαίμονες καὶ τα δύο ὅμως εἶναι κακά καὶ οφείλονται εἰς τὴν ἐνέργειαν το δαίμονος. Ὡστε εἰς ὅλα οφείλεις να υπακούης. Διότι ὁ Γέροντάς σου, που σε διατάσσει, αὐτός θα φέρῃ καὶ τὴν εὐθύνην ὡς υπεύθυνος γιὰ τὴν σωτηρίαν σου. Ἐαν δε σου φαίνεται βαρὺ αὐτό που σε διατάσσει, παρακάλεσε τὸν καὶ ἀφήσε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν διάκρισίν του.

Ἐάν πάλιν αὐτοὶ που σε διέταξαν εἶναι ἀδελφοί, καὶ βλέπῃς ἢ νομίζῃς πως τὸ πράγμα εἶναι ἐπιβλαβές δι' ἐσέ ἢ ἀνώτερος ἀπὸ τὴν δύναμίν σου, τότε πάλιν να ἐρωτήσης τὸν Γέροντα καὶ κάνε αὐτά που θα σου εἴπῃ. Διότι εἰάν θελήσῃς να διακρίνης ὄχι μόνον τα πράγματα, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀνθρώπους, τότε θα προξενῇς θλίψιν εἰς τὸν εαυτὸν σου. Ὅπου τὸ πράγμα (διὰ τὸ ὁποῖον σε διατάσσουν) φαίνεται καλόν ἐκεῖ να υπακούσης εἰς τοὺς ἀδελφούς ὅπου ὅμως διστάζει ὁ λογισμός σου, ἢ τὸ πράγμα φαίνεται ἀνώτερον ἀπὸ τὴν δύναμίν σου, ἢ παρουσιάζει βλάβην, τότε να ἐμπιστευθῇς εἰς τὸν Γέροντα σου καὶ κάνε αὐτό, που ἐκεῖνος θα διακρίνῃ ὡς καλόν. Διότι αὐτός γνωρίζει τι κάνει καὶ πῶς πρέπει να φροντίσῃ διὰ τὴν ψυχὴν σου να ἀναπαύεται

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ΄ (Να υποτασσόμεθα στους προεστώτες άνευ όρων)

λοιπόν η ψυχή σου και να έχης εμπιστοσύνην πώς ό,τι και να σου είπη είναι σύμφωνον με το θέλημα του Θεού. Ό,τι δε είναι κατά Θεόν ωφέλιμον δεν φέρει λύπην ή ταραχήν επειδή από το αγαθόν κανένα κακόν δεν προέρχεται «διότι κάθε καλόν δένδρον, παράγει καλούς καρπούς» (Ματθ. ζ', 17).

Ήρώτησεν ο αδελφός πάλιν: – Το να κόψη το θέλημά του κανείς τί είναι;

Αδελφέ, το να κόψης το θέλημά σου είναι προκοπή κατά Θεόν: ή δε κοπή του θελήματος συνίσταται εις όσα μεν θεωρούνται καλά να μη κάνη κανεις αυτό που θέλει ο ίδιος, αλλά να κάνω αυτό που λένουν οι Άγιοι. Εις δε την περίπτωση των κακών και εξ ιδίας προαιρέσεως να αποφεύγη τα άτοπα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ΄
**(Να μην γογγύζουμε και να αγαπάμε τον
έλεγχο)**

Τί τὸ κρῖμα τῆς πρὸς τοὺς ἐν Κυρίῳ διδασκάλους ἀπειθείας καὶ τοῦ γογγυῖς σμοῦ καὶ ὅτι οὐ δεῖ τὸν χριστιανῶν ἀντιλέγειν ὅλως ἢ δικαιολογεῖσθαι, ἀλλ' ἐν πάσιν ἀνθίστασθαι τῷ ἰδίῳ θελήματι, καὶ ἀγαπᾶν τὸν ἔλεγχον καὶ μὴ μισεῖν

Ποία εἶναι ἡ ἀμαρτία τῆς ἀπειθείας καὶ τοῦ γογγυσμοῦ πρὸς τοὺς ἐν Κυρίῳ διδασκάλους καὶ ὅτι ὁ χριστιανὸς δὲν πρέπει νὰ ἀντιλέγῃ καθόλου ἢ νὰ δικαιολογῇται, ἀλλ' εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις νὰ ἀντιστέκεται εἰς τὸ ἰδικόν του θέλημα καὶ νὰ ἀγαπᾷ τὸν ἔλεγχον καὶ νὰ μὴ τὸν ἀποφεύγῃ

Α'. Αντιόχου του Παντέκτου

ΑΔΕΛΦΟΙ: οὐ δεῖ ἡμᾶς γογγύζειν ἐν οἰωδήποτε πράγματι εὐλόγῳ, ἢ τῇ δοκεῖν ἀλόγῳ, ἀλλ' εὐπειθεῖς εἶναι κατὰ πάντα καὶ εὐχαρίστους, πρὸς τὸ θεόν, καὶ τοὺς κατὰ Θεὸν ἡμῖν ἐπιτάττοντας εἰ δὲ γογγύζομεν ἐν τινι, ὅμοιοι ἐσόμεθα τοὺς ἀλιτηρίους καὶ ἄχαριστους Ἰουδαίους, οἵτινες ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ θεράποντος αὐτοῦ, καθὼς γέγραπται «καὶ ἦν ὁ λαὸς γογγύζων ἐπὶ Μωϋσὴν" καὶ εἶπε Μωϋσῆς οὐ καθ' ἡμῶν ἔστιν ὁ γογγυσμὸς ὑμῶν, ἀλλὰ κατὰ θεοῦ» οἱ καὶ διὰ τὸν γογγυσμὸν αὐτῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ κατεστρώθησαν. :

Καὶ οἱ ἔκγονοι δὲ αὐτῶν τὴν πατρικὴν ἀχαριστίαν καὶ ἀπειθειαν ἀκριβῶς ἀποσώζοντες, ποτὲ μὲν κατὰ τῶν μαθητῶν τοῦ Κυρίου ἐγόγγυζον λέγοντες διὰ τί μετὰ ἀμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; ποτὲ δὲ καὶ κατὰ τοῦ Σωτῆρος αὐτοῦ ἐγόγγυζον, ὅτι εἶπεν «ἐγὼ εἶμι ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς πρὸς οὓς ἔφη ὁ Κύριος οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς μέ, ἐὰν μὴ ὁ Πατὴρ καὶ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν» εὐρῶν δηλονότι τὸν τοιοῦτον εὐπειθῆ καὶ εὐγνώμονα καὶ οὐ γογγυστὴν καθ' ἡμᾶς. Καὶ οἱ πρῶτοι δὲ ἐργᾶται ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου διὰ τοὺς ἐσχάτους ἐργάτας τοὺς περὶ τὴν ἐνδεκάτην κληθέντας λέγοντες, ὅτι ἴσους αὐτοὺς ἡμῖν ἐποίησας, καὶ τὰ ἐξῆς πρὸς οὓς ἀπεκρίθη «ἐταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σὲ οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησα σοὶ ; ἄρον τὸ σὸν καὶ ὑπάγε» ποῦ δὲ αὐτὸν ἀποστέλλει; δηλον ὅτι ὅπου καὶ τοὺς τῆς ἀριστερᾶς μερίδος, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον το ἡτοιμασμένον το διαβόλῳ καὶ τοῖς Ἀγγέλοις αὐτοῦ τοῦτο γὰρ καὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ΄ (Να μην γογγύζουμε και να αγαπάμε τον έλεγχο)

διὰ τοῦ ἐπαγομένου ἐμφαίνει, πονηροὺς αὐτοὺς ἐλέγξας καὶ φθονερούς, ἐν τῷ εἰπεῖν «εἰ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ἔστιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθὸς εἼμι».

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΟΙ, δεν πρέπει να γογγύζωμεν δι' οποιοδήποτε εύλογον πράγμα, ή ακόμη και δι' εκείνο που μας φαίνεται παράλογον, αλλά να είμεθα εις όλα υπάκουοι και ευχάριστοι, και προς τον Θεόν και προς εκείνους που μας διατάσσουν, κατά Θεόν· εάν δε σε κάτι γογγύζωμεν, τότε θα ομοιάσωμεν με τους αμαρτωλούς και άχαρίστους Ιουδαίους, που εγόγγυζον κατά του θεράποντος του Θεού, καθώς λέγει η Αγία Γραφή «και εγόγγυζεν ο λαός εναντίον του Μωϋσέως: και είπεν ο Μωϋσής: ο γογγυσμός σας δεν στρέφεται εναντίον μου, αλλ' εναντίον του Θεού» (Έξόδ. ιστ', 8): όσοι δε εγόγγυζον, εξ αιτίας του γογγυσμού των, απέθανον εις την έρημον. .

Και οι απόγονοι των διατηρούντες την πατρικήν αχαριστίαν και ανυπακοήν, άλλοτε μεν εγόγγυζον κατά των μαθητών του Κυρίου, λέγοντες· διατί τρώγετε και πίνετε μαζί με τους αμαρτωλούς; άλλοτε δε εγόγγυζον κατά του ιδίου του Σωτήρος επειδή τους είπεν: «εγώ είμαι ο άρτος, που κατέβηκα από τον ουρανόν» (Ιωάν. στ', 50–51). Προς αυτούς είπεν ο Κύριος: «κανείς δεν ημπορεί να έλθη προς εμέ εάν ο Έπουράνιος Πατήρ μου ο οποίος με απέστειλε, δεν ελκύση αυτόν» (Ιωάν. στ', 65): όταν εύρη αυτόν, κατά την γνώμην μου, υπάκουον και ευγνώμονα και όχι γογγυστήν. Και οι πρώτοι εργάται (της παραβολής) εγόγγυζον διά τους τελευταίους εργάτας, που προσεκλήθησαν περί την ενδεκάτην ώραν, λέγοντες· διατί έκαμες αυτούς ίσους με ημάς; και τα λοιπά (Ματθ. κ', 1-15). Προς αυτούς πάλιν ο Κύριος απήντησε: «φίλε μου, δεν σε αδικώ δεν συνεφώνησα μαζί σου ένα δηνάριον; Πάρε το δηνάριόν σου και πήγαινε». Που όμως τον αποστέλλει; Είναι φανερόν ότι τον στέλλει εκεί που θα ευρίσκονται οι άνθρωποι της αριστεράς μερίδος, εις το πυρ το αιώνιον, που έχει ετοιμασθή διά τον Διάβολον και τους υπηρέτας του. Αυτό αποδεικνύεται και από τα επόμενα, ότι, δηλαδή τους κατηγορεί ως πονηρούς και φθονερούς, «πράγματι το μάτι σας είναι πονηρόν, ενώ εγώ είμαι αγαθός» (Ματθ. κ', 15).

Β'. Του Αββά Μάρκου

Ο ΤΗΙ ΕΠΙΤΑΓΗΙ επιμίσγων λάθρα τὸ ἑαυτοῦ θέλημα, μοιχός ἐστι, καθὼς ἐν τῇ Σοφίᾳ δεδήλωται, καὶ δι' ἔνδειαν φρενῶν ὀδύνας καὶ ἀτιμίας ὑποφέρει ὡς πὲρ ὕδατος καὶ πυρὸς ἐναντία ἢ σύνοδος, οὕτως ἐναντιοῦνται ἀλλήλαις δικαιολογία καὶ ταπείνωσις.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ΄ (Να μην γογγύζουμε και να αγαπάμε τον έλεγχο)

Ἐὰν θέλῃς σωθῆναι, ἀληθῆ λόγον ἀγάπησον, καὶ μηδέποτε ἔλεγχον ἀκρίτως ἀποστραφῇς. Λόγος ἀληθῆς μετέβαλε γεννήματα ἐχιδνῶν, καὶ ὑπέδειξεν αὐτοῖς φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς καὶ δεχόμενος λόγους ἀληθείας, ὑποδέξεται τὸν Θεὸν Λόγον" φησὶ γὰρ ὁ Κύριος: «ὁ δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται».

Παραλυτικός ἐστὶ, χαλασθεῖς διὰ τοῦ δώματος, ἀμαρτωλὸς παρὰ πιστῶν ἐλεγχόμενος κατὰ Θεόν, καὶ διὰ τὴν ἐκείνων πίστιν λαμβάνων τὴν ἄφεσιν. "Ὁ μισῶν ἔλεγχον, δῆλον ὅτι κατὰ πρόθεσιν ἔγκειται τὸ πάθει" ὁ δὲ ἀγαπῶν, κατὰ πρόληψιν περιφέρεται.

Ὡς πὲρ οἱ ἐν θαλάσῃ πλέοντες ἤδεως ὑπομένουσι τὸν ἡλιακῶν καύσωνα, οὕτως οἱ μισοῦντες τὴν κακίαν ἀγαπῶσιν ἔλεγχος διότι ἐναντιοῦται ὁ μὲν τοῖς ἀνέμοις, ὁ δὲ τοῖς πάθεσιν. "Ὁ γραφικαῖς ἐντολαῖς καὶ νουθεσίαις μὴ παιδευόμενος, τῇ μάστιγι τοῦ ἵππου καὶ τὸ κέντρο τοῦ ὄνου ἐλαθήσεται εἰ δὲ ταῦτα ἀπώσεται, ἐν κῆμα καὶ χαλινὰ τὰς σιαγόνας ἄγχθησεται.

Ερμηνεία

ΑΥΤΟΣ, που ανακατεύει κρυφά εις την διαταγήν που έλαβε, και το θέλημά του, είναι μοιχός, καθώς φανερώνεται και εις την Σοφίαν Σολομώντος (Σοφ. Σειρ. λβ', 17 και Παροιμ. στ', 32-33) και από έλλειψιν λογικής υποφέρει κόπους και ταπεινώσεις. Όπως ακριβώς είναι αδύνατος ή ένωσις του νερού με την φωτιάν, έτσι είναι αντίθετοι μεταξύ των, η δικαιολογία και η ταπεινώσις. Εάν θέλῃς να σωθῇς, να αγαπήσης τον ειλικρινή λόγον, και ποτέ σου απερισκέπτως να μη περιφρονήσης τον έλεγχο. Αληθινός λόγος μετέβαλε τα γεννήματα των εχιδνών και τους υπέδειξε να φύγουν από την μέλλουσαν οργήν εκείνος που δέχεται ευχαρίστως αληθινούς λόγους, θα υποδεχθῇ και τον ίδιον τον Θεόν Λόγον· διότι ο Κύριος είπεν: «αυτός που δέχεται σας, δέχεται εμένα» (Ματθ. ι', 40).

Ο αμαρτωλός που ελέγχεται, κατά Θεόν, από πιστούς, είναι και Παραλυτικός που κατεβιβάσθη από την στέγην και λαμβάνει την άφεσιν, χάριν εις την πίστιν εκείνων. Εκείνος, που μισεί τους ελέγχους, φανερώνει ότι θεληματικά παραμένει εις το πάθος όποιος όμως αγαπά τους ελέγχους συμπεριφέρεται λογικά.

Όπως ακριβώς αυτοί, που πλέουν εις την θάλασσαν υπομένουν ευχαρίστως τον καύσωνα του ηλίου ,έτσι και αυτοί, που μισούν την κακίαν, αγαπούν τον έλεγχο· διότι ο μὲν ήλιος ἐναντιώνεται προς τους ανέμους, ο δε έλεγχος προς τα πάθη. Εκείνος, που δεν θέλει να παιδαγωγῇται από εντολάς και νουθεσίας της Αγίας Γραφής, θα αναγκασθῇ με το μαστίγιον του ἵππου και με το κέντημα της βουκέντρας να βαδίζει:

αν και με αυτά δεν σωφρονισθή τότε θα οδηγηθῇ με φίμωτρον και χαλινάρι, που θα φορέσουν εις τας σιαγόνας του (Ψαλμ. λα', 9).

Γ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΩΣ ΠΕΡ ἴδιος παρακοῆς ἔστιν ἔργον ἢ ἀμαρτία, οὕτως ἴδιον ὑπακοῆς ἔστιν ἔργον ἢ ἀρετὴ καὶ ὡς πὲρ τῇ μὲν παρακοῇ παράβασις ἐντολῶν καὶ τοῦ ἐντειλάμενου διαίρεσις, οὕτω τῇ ὑπακοῇ ἐφέπεται συντήρησις ἐντολῶν, καὶ ἡ πρὸς τὸν ἐντειλάμενον ἔνωσις διὰ τῆς ἀγάπης ἐτήρησεν ἀδιαίρετον καὶ δὲ παραβὰς διὰ παρακοῆς ἐντολήν, καὶ τὴν ἀμαρτίαν εἰργάσατο, καὶ τῆς κατὰ ἀγάπην ἑαυτὸν πρὸς τὸν ἐντειλάμενον διεῖλεν ἐνώσεως.

Ερμηνεία

ΟΠΩΣ ακριβῶς ἔργον τῆς παρακοῆς εἶναι ἡ ἀμαρτία, ἔτσι καὶ ἡ ἀρετὴ εἶναι ἔργον τῆς υπακοῆς καὶ ὅπως ακριβῶς τὴν παρακοήν ακολουθεῖ ἡ παράβασις τῶν ἐντολῶν καὶ ὁ χωρισμός ἀπὸ τὸν Ἐντολοδότην, ἔτσι καὶ τὴν υπακοήν ακολουθεῖ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἐντολῶν καὶ ἡ διὰ τῆς ἀγάπης ἀδιάσπαστος ἔνωσις πρὸς τὸν Ἐντολοδότην. Εκείνος, που με τὴν παρακοήν τοῦ παρέβη ἐντολήν καὶ τὴν ἀμαρτίαν διέπραξε καὶ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἐχώρισεν ἀπὸ τὴν διὰ τῆς ἀγάπης ἔνωσιν πρὸς τὸν Ἐντολοδότην.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΖ'

(Να μην κατακρίνουμε τους διδασκάλους μας)

Ὅτι οὐ δεῖ τὸν διδάσκαλος κατακρίνειν, κὰν τινὰ ἐναντία ἴσως ὧν διδάσκει ποιῇ καὶ γὰρ πολλοὶ μαθηταὶ ἄμελεσι διδασκάλοις ἐμπιστευθέντες, καὶ μὴ κατακρίνοντες αὐτούς, ἀλλ' ἐν Κυρίῳ ὑποτασσόμενοι, αὐτοὶ μὲν ἐσώθησαν, πολλάκις δὲ καὶ τοὺς διδασκάλους σωτηρίας γεγόνασιν αἵτιοι.

Δεν πρέπει να κατακρίνωμεν τον διδάσκαλον, ἔστω καὶ εἰάν κἀνῃ μερικά πράγματα, ἀντίθετα των ὅσων διδάσκει διότι πολλοὶ μαθηταὶ ἐμπιστευθέντες τους εαυτοὺς των εἰς ἀμελεῖς διδασκάλους, ἐπειδὴ δεν τους κατέκριναν, ἀλλὰ παρέμειναν εἰς αὐτούς ὑποτασσόμενοι ἐν Κυρίῳ, αὐτοὶ μὲν ἐσώθησαν, ἀλλὰ καὶ πολλάκις ἐγίναν αἵτιοι να σωθοῦν καὶ οἱ διδάσκαλοι.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ἮΝ ΤΙΣ ἀναχωρητὴς πάνυ διακριτικὸς καὶ ἤθελε μένειν εἰς τὰ κελλία, καὶ οὐχ εὗρισκε πρὸς τὸ παρὸν κελλίον" ἕτερος δὲ γέρων, μαθὼν περὶ τοῦ ἀναχωρητοῦ, καὶ ἔχων ἐκεῖ κελλίον παρὰ μέρος κενόν, παρεκάλεσεν αὐτὸν καθίσαι εἰς τὸ κελλίον ἐκεῖνο, ἕως οὐ εὔρεθῇ ἕτερον ὃ δὲ ἀπελθὼν ἐκάθισεν ἐν αὐτῷ. Τινὲς δὲ τῶν κατὰ τόπον ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν ὡς πρὸς ξένον, φέροντες καὶ ἡδυνато ἕκαστος, καὶ αὐτὸς δεχόμενος ἔφιλοξενεῖ αὐτούς. Ὁ δὲ γέρων, ὃ δοὺς αὐτὸ τὸ κελλίον, ἤρξατο φθονεῖν καὶ κακολογεῖν αὐτὸν καὶ λέγειν' ἐγὼ πόσα ἔτη ἔχω ὧδε ἐν ἀσκήσει πολλή, καὶ οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς μέ, καὶ οὗτος καὶ ἐπιθέτης ὀλίγας ἡμέρας ἔχει, καὶ πόσοι ἔρχονται πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει τὸ μαθητὴ αὐτοῦ ὕπαγε καὶ εἶπε αὐτὸ ἀναχώρησον ἔνθεν ὅτι χρεῖαν ἔχω τοῦ κελλίου.

Ὁ δὲ μαθητὴς ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν εἶπε λέγει ὁ Ἀββᾶς μου πῶς ἔχεις; ὃ δὲ ἔφη εὐχέσθω ὑπὲρ ἐμοῦ ὅτι βεβάρηται ὁ στόμαχός μου καὶ ὑποστρέψας πρὸς τὸν ἀποστείλαντα λέγει ὁ γέρων εἶπεν, ὅτι ἰδοὺ βλέπω κελλίον ἕτερον καὶ ὑπάγω. Καὶ μετὰ δύο ἡμέρας λέγει πάλιν τὸ μαθητὴ ὕπαγε, εἶπε αὐτό, ὅτι, εἰ μὴ ἀναχωρήσης, ἐγὼ ἔρχομαι καὶ μετὰ ράβδου σὲ ἐκβάλλω. Ὁ δὲ ἀδελφὸς ἀπελθὼν πάλιν εἶπε τῷ ἀναχωρητῇ ἤκουσεν ὁ Ἀββᾶς μου ὅτι ἀσθενεῖς, καὶ πάλιν λυπεῖται καὶ ἀπέστειλε μὲ ἐπισκέψασθαι σὲ ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐκεῖνος εἶπε αὐτό, ὅτι διὰ τῶν εὐχῶν σου καλῶς ἔσχον. "Ἐρχεται οὖν πρὸς τὸν γέροντα αὐτοῦ καὶ λέγει· εἶπεν ὅτι ἕως τῆς Κυριακῆς ἐκβαίνω θελήματι Θεοῦ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΖ' (Να μην κατακρίνουμε τους διδασκάλους μας)

Ὡς οὖν ἦλθεν ἡ Κυριακὴ καὶ οὐκ ἐξῆλθε τῆς κέλλης καὶ ἀναχωρητῆς, λαβὼν ράβδον ὁ γέρων ἀπῆλθε δεῖραι αὐτὸν καὶ διώξαι. Ἄπερχομένω δέ, εἶπεν ὁ μαθητὴς αὐτοῦ προλαμβάνω ἐγώ, μήπως εὐρεθῶσιν ἐκεῖ τινὲς καὶ σκανδαλισθῶσιν ὃ δὲ ἐπέτρεψε καὶ προλαβὼν ὁ ἀδελφός, λέγει τὸ ἀναχωρητὴ ὁ Ἀββᾶς μου ἔρχεται παρακαλέσαι σε καὶ λαβεῖν εἰς τὸ κελλίον. Ἐκεῖνος δὲ ὡς ἤκουσε τὴν ἀγάπην τοῦ γέροντος, ἐξῆλθεν εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ, καὶ βάλλει αὐτὴ μετάνοιαν ἀπὸ μακρόθεν λέγων· ἐγὼ ἔρχομαι πρὸς τὴν ἀγιωσύνην σου, καὶ μὴ σκύλλου, Πάτερ.

Ἰδὼν δὲ ὁ Θεὸς τὴν ἐργασίας τοῦ νεωτέρου, κατανυξε τὸν Ἀββᾶν αὐτοῦ, καὶ ρίψας τὴν ράβδον ἔτρεχεν εἰς τὸν ἀσπασμὸν αὐτοῦ καὶ ἠσπάσατο αὐτὸν καὶ ἀπῆγαγεν εἰς τὸ κελλίον, ὡς μηδὲν ἀκούσαντα, ὧν αὐτὸς εἶπεν ἔφη δὲ πρὸς τὸν μαθητὴν οὐδὲν αὐτῷ εἶπας ὧν εἶπον σοὶ ; ὁ δὲ ἀπεκρίθη οὐχὶ καὶ τοῦτο ἀκούσας καὶ γέρων πάνυ ἐχάρη καὶ ἔγνω ὅτι τοῦ ἐχθροῦ ἦν ὁ φθόνος, καὶ τότε μὲν ἀνέπαυσε τὸν γέροντα μετὰ δὲ τοῦτο, προσπίπτει τὸ μαθητὴ αὐτοῦ λέγων· σύ μου Πατήρ, κάγώ σου μαθητὴς ὅτι διὰ τῆς ἐργασίας σου αἱ ψυχαὶ τῶν δύο ἐσώθησαν.

2. Διηγῆσατο τὶς τῶν γερόντων, ὅτι ἦν τὶς γέρων μεθυστὴς καὶ ἐργάζετο ψιάθιον καθ' ἡμέραν, καὶ ἐπώλει αὐτὸ εἰς τὴν κώμης καὶ ἔπινε τὴν τιμὴν αὐτοῦ. Ὑστερον δὲ ἦλθε τὶς πρὸς αὐτὸν ἀδελφός, καὶ ἔμεινε μετ' αὐτοῦ εἰργάζετο δὲ καὶ αὐτὸς καθ' ἐκάστην ψιάθιον, καὶ ἐλάμβανε καὶ αὐτὸ ὁ γέρων, καὶ ἐπώλει καὶ ἔπινε τὴν τιμὴν τῶν δύο, τὸ δὲ ἀδελφῷ ἔφερε μικρὸν ἄρτον κατοψε καὶ ἐπὶ τρία ἔτη τοῦτο ποιοῦντος αὐτοῦ, οὐδὲν ἐλάλησεν αὐτῷ ὁ ἀδελφός. Μετὰ δὲ τοῦτο λέγει ἐν ἑαυτῷ ἴδου γυμνὸς εἰμι, καὶ τὸν ἄρτον μου μετὰ ἐνδεΐας ἔσθιω· ἀναστᾶς οὖν πορευθῶ ἐντεῦθεν· πάλιν δὲ ἐλογίσαστο ἐν ἑαυτῷ λέγων· ποῦ ἔχω ἀπελθεῖν; καθέξομαι πάλιν ἐγὼ γὰρ τῷ θεῷ καθέξομαι κοινόβιον· καὶ εὐθὺς ἐφάνη αὐτῇ Ἄγγελος λέγων· μηδαμοῦ ἀναχωρήσης ἔρχομαι γὰρ αὖριον ἐπὶ σε.

Τῇ οὖν ἐπαύριον, παρεκάλεσεν ὁ ἀδελφὸς τὸν γέροντα λέγων· Πάτερ, μηδαμοῦ σήμερον ἀπέλθης ἔρχονται γὰρ νῦν οἱ ἐμοὶ λαβεῖν μέ. Ὡς οὖν ἦλθεν ἡ ὥρα καθ' ἣν ἀπῆρχετο ὁ γέρων, εἶπεν αὐτῷ οὐκ ἔρχονται σήμερον, τέκνον, ἐχρόνισαν γάρ οὐ δὲ ἔφη ναί, Ἀββᾶ, πάντως ἔρχονται καὶ λαλῶν μετὰ τοῦ γέροντος ἐκοιμήθη. Ἰδὼν δὲ ὁ γέρων, ἥρξατο κλαίειν λέγων· οἴμοι, τέκνον, ὅτι ἐν πολλοῖς ἔτεσιν εἰμι ζῶων ἐν ἀμελείᾳ σὺ δὲ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τὴν ψυχὴν σου ἔσωσας ἐν ὑπομονῇ καὶ ἀπὸ τότε καὶ αὐτὸς ἔσωφρονησε καὶ δόκιμος γέγονεν.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ἔζη ἓνας ἀναχωρητὴς πάρα πολὺ διακριτικὸς αὐτὸς ἤθελε νὰ μένη εἰς τὰ κελλία, ἀλλὰ πρὸς τὸ παρόν δεν εὗρισκε κελλίον. Ἐνας ἄλλος Γέρων, ὅταν ἔμαθε δια

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΖ´ (Να μην κατακρίνουμε τους διδασκάλους μας)

τον αναχωρητήν, και επειδή είχεν ένα παράμερον κελλί άδειο, τον παρεκάλεσε να καθίση εις εκείνο το κελλί, μέχρις ότου εύρη άλλο καλύτερον: πράγματι ο αναχωρητής επήγε και εκάθισεν εκεί.

Μερικοί όμως από τους κατοικούντας εις εκείνον τον τόπον ήρχοντο προς τον αναχωρητήν, ως να ήρχοντο προς ξένον, και ο καθείς εξ αυτών του έφερεν ό,τι ήμπορούσε και αυτός τους εδέχετο και τους εφιλοξένει.

Ο Γέρων, που του προσέφερε το κελλί, ήρχισε να τον φθονή, να τον κακολογή και να λέγη: εγώ, αν και έχω τόσα χρόνια εδώ εις αυστηραν άσκησιν, εν τούτοις ουδείς έρχεται προς εμέ και αυτός ο απατεών ολίγας ημέρας έχει και κοιτάξε πόσοι τον επισκέπτονται. Αμέσως δε λέγει προς τον μαθητήν του

– Πήγαινε και είπέ του να φύγη γρήγορα, διότι το χρειάζομαι το κελλί.

Πράγματι ο υποτακτικός επήγεν εις τον αναχωρητήν και του λέγει:

– Ο Γέροντάς μου έρωτά πώς είσαι;

– Να εύχεται δι' εμέ, διότι έχει βαρύνει το στομάχι μου.

Όταν επέστρεψεν εις το κελλί του, λέγει προς τον Γέροντα, που τον έστειλε.

– Μου είπεν ο Γέρων, ότι αναζητεί άλλο κελλίον και φεύγει. Μετά δύο ημέρας λέγει πάλιν ο Γέρων προς τον υποτακτικόν του

– Πήγαινε και είπέ του, ότι εάν δεν αναχωρήση από το κελλί, εγώ θα έρθω να τον διώξω με το ξύλο.

Ο υποτακτικός ήλθεν εις τον αναχωρητήν και του είπε:

– Έκουσεν ο Γέροντάς μου, ότι είσαι άρρωστος και λυπείται και με έστειλε να σε επισκεφθώ.

Και ο αναχωρητής του απήντησεν:

– Ειπέ του, ότι με τις ευχές του έγινα καλά. Όταν επέστρεψεν ο υποτακτικός, λέγει εις τον Γέροντά του:

– Μου είπεν, ότι μέχρι την Κυριακήν φεύγω με το θέλημα του Θεού.

Όταν λοιπόν έφθασεν η Κυριακή και δεν έφυγεν ο αναχωρητής από το κελλί, επήρην ο Γέρων μίαν ράβδον και επήγε διά να τον δείρη και να τον διώξη.

Ενώ όμως επήγαινε, του λέγει ο υποτακτικός:

– Πηγαίνω, Γέροντα, εγώ γρηγορότερα, μη τυχόν ευρίσκονται τίποτε άνθρωποι εκεί και σκανδαλισθούν.

Ο Γέρων του το επέτρεψε. Προτρέξας τότε ο υποτακτικός λέγει εις τον αναχωρητήν.

Έρχεται ο Γέροντάς μου να σε παρακαλέση και να σε πάρη εις το κελλί του.

Ο αναχωρητής μόλις ήκουσε διά την τόσην αγάπην του Γέροντος έβγήκεν από το κελλί να τον προϋπαντήσει, και μόλις τον είδε, του έβαλε μετάνοιαν από μακρυά και του λέγει:

– Μή κουράζεσαι, Πάτερ εγώ έρχομαι προς την αγιωσύνην σου.

Βλέπων ο Θεός την καλοπροαίρετον εργασίας του υποτακτικού, συνεκίνησε την καρδίαν του Γέροντος και αφού επέταξε την ράβδον, έτρεξε να τον ασπασθή. Πράγματι τον ησπάσθη και τον επήρε μαζί του εις το κελλίον, ως να μην είχεν ακούσει και αναχωρητής τίποτε από όσα είπεν εναντίον του ο Γέρων. Όταν έφθασαν εις το κελλίον ήρώτησε τον υποτακτικόν του.

- Τίποτε δεν του είπες, από όσα σου είπα;

- Όχι, απήντησεν ο υποτακτικός.

Όταν πληροφορήθη αυτό, εχάρη ο Γέρων και αντελήφθη ότι ο φθόνος του οφείλετο εις τον διάβολον και τον μεν αναχωρητήν τον ανέπαυσε και τον περιποιήθη, εν συνεχεία δε πίπτει προ των ποδών του υποτακτικού του και του λέγει.

- Συ πλέον πρέπει να είσαι Γέροντας και εγώ υποτακτικός σου, διότι με την εργασίαν σου εσώθησαν και των δύο μας αι ψυχαί.

2. Ένας από τους Γέροντας διηγήθη, ότι έζη κάποτε ένας καλόγηρος μέθυσος όλην την ημέραν έπλεκε την ψάθαν εις το κελλί του και το βράδυ επώλει το έργόχειρόν του εις το χωρίον και όσα εισέπραττε τα έπινε κρασί. Μετά καιρόν ήλθε κοντά του, ως υποτακτικός, ένας αδελφός και παρέμεινε μαζί του: έπλεκε δε και αυτός όλην την ημέραν ψάθαν και την επώλει και αυτήν ο καλόγηρος και όσα εισέπραττε και από τα δύο έργόχειρα τα έπινε κρασί εις τον υποτακτικόν του έφερε μόνον ολίγον άρτον αργά

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΖ' (Να μην κατακρίνουμε τους διδασκάλους μας)

το βράδυ. Επί τρία έτη συνέβαινε αυτό, χωρίς και υποτακτικός να του αντιμιλήση καθόλου ή να διαμαρτυρηθή.

Μίαν ημέραν λέγει μέσα του και υποτακτικός: είμαι γυμνός και τρώγω το ψωμί μου με μεγάλην στέρησιν· θα σηκωθώ λοιπόν να φύγω απ' εδώ αλλά και πάλιν εσκέφθη: πού ήμπορώ να υπάγω; ας μείνω εδώ, διότι εγώ χάριν του Θεού κοινοβιάζω. Μόλις έσκέφθη αυτά εμφανίζεται ενώπιόν του Αγγελος Κυρίου και του λέγει:

– Πουθενά να μη αναχωρήσης, διότι αύριον θα σε επισκεφθώ. Την επομένην λοιπόν είπεν ο υποτακτικός εις τον Γέροντα:

– Πάτερ, σε παρακαλώ, να μη φύγης πουθενά σήμερα, διότι έρχονται τώρα οι ίδικοί μου να με πάρουν.

Όταν όμως ήλθεν η ώρα, που εσυνήθιζεν ο καλόγηρος να φεύγη διά το χωρίον, λέγει εις τον υποτακτικόν:

– Τέκνον, όπως φαίνεται, δεν θα έλθουν σήμερα, διότι άργησαν.

– Ναί, Γέροντά μου, οπωσδήποτε έρχονται: ενώ δε συνωμίλει με τον 'Αββάν, εκοιμήθη εν Κυρίω.

Μόλις είδεν αυτό το πράγμα ο γέρων ήρχισε να κλαίη και να λέγη:

– Αλλοίμονον, τέκνον μου, ότι πολλά χρόνια είναι που ζω εις την αμέλειαν· ενώ συ μέσα εις ολίγον διάστημα έσωσες την ψυχήν σου, διά της υπομονής. Και από τότε έσωφρονίσθη και αυτός και έγινε δόκιμος.

Β'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΙ, χρή τοὺς μαθητευομένους μὴ ἀνηκόους εἶναι ἢ ἀντιλέγοντας ὅλως τοῖς ἐν Κυρίῳ διδασκάλους, ἀλλὰ πᾶσαν ταπεινοφροσύνην ἐνδείκνυσθαι ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Εἰ δὲ συμβῇ τὸν παιδεύοντα λόγῳ μὲν τὴν ἀρετὴν κηρύττειν, τῆς δὲ κατ' αὐτὴν ἐργασίας παραμελεῖν, μὴ ἐκ ταύτης τῆς ὑποθέσεως δῶμεν χώραν τὸ σατανᾶ, ἐπὶ διαστροφή τῆς ἡμετέρας ψυχῆς, ἀλλὰ μνημονεύσωμεν τοῦ εἰπόντος «ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι πάντα οὖν ὅσα ἂν εἴπωσιν ὑμῖν ποιεῖν, ποιεῖτε, κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε λέγουσι γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσι».

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΖ' (Να μην κατακρίνουμε τους διδασκάλους μας)

Παραγγέλλει δὲ καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος λέγων" «μὴ μόνον τοῖς ἀγαθοῦς καὶ ἐπιεικέσιν ὑποτάσσεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοὺς σκολιούς τοῦτο γὰρ χάρις παρὰ θεῷ, εἰ διὰ συνειδήσιν θεοῦ ὑποφέρει τὶς λύπας πάσχων ἀδίκως ποῖον γὰρ κλέος εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομένετε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιούντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο γὰρ χάρις παρὰ θεῷ εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ ἡμῶν, ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμῶν, ἕνα ἐπακολουθήσετε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὗρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπειλεῖ, παρεδίδου δὲ τῷ κρῖνον", δικαίως». "Ἐχετε, ἀδελφοί, ὑπόδειγμα τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ τὸν Προφήτην Σαμουὴλ' οὐ γὰρ ὑψώθη τῇ καρδίᾳ κατὰ Ἡλεὶ τοῦ ἱερέως, καὶ πὲρ τοιαῦτα ἀκούσας ἐκ τοῦ Θεοῦ περὶ τοῦ ἀνδρός, ἀλλ' ἐταπεινοῦτο ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

Γενώμεθα οὖν, ἀγαπητοί, τῆς σωτηρίας ἑαυτῶν, ἔτοιμοι ὄντες εἰς μετάνοιαν παντὶ λόγῳ, ὃ ἐὰν ἀκούσωμεν, μάλιστα παρὰ τοῦ προεστῶτος ἐν Κυρίῳ. "Ὡς πὲρ γὰρ ὕδωρ σβέννυσι πῦρ, οὕτω μετάνοια καθαρὰ σβέννυσι θυμὸν καὶ ὀργὴν ἀποστρέφει" καὶ πειθέτω σε καὶ ἐπὶ τοῦ Ἡλιοῦ πεντηκόνταρχος, ὃς διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης ἐξευμενισάμενος τὸν Προφήτην, διεσώθη ἀπὸ τῆς ὀργῆς αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ.

Ἐχετε οὖν, ἀγαπητοί, ὑπακοὴν κατὰ πάντα ἐν Κυρίῳ πρὸς τὸν προεστώτα, καὶ φυλάττετε τοὺς λόγους αὐτοῦ ἕως τέλους, καὶ μὴ παρίδητε ποτὲ ρῆσιν στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔσται μεθ' ὑμῶν καὶ εἰπῶν· «ὅπου εἰσὶ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἑμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἼμι ἐν μέσῳ αὐτῶν». Ἀγαπητοί: ἐὰν καὶ οἱ ἡγούμενοι ἡμῶν σκολιάζωσι πρὸς ἡμᾶς, ὅπερ ἀπεῖη, ἀλλ' ἡμεῖς ἐν ἀγαθῇ συνειδήσει δουλεύσωμεν αὐτοῖς, ὥς τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώπους δουλεύοντες, εἰδότες ὅτι ἀπὸ Κυρίου ληψόμεθα τὸν μισθόν.

Ερμηνεία

ΠΡΕΠΕΙ, ἀδελφοί, οἱ ἀσκούμενοι εἰς τὸν μοναχικὸν βίον, νὰ μὴ εἶναι ἀνυπάκουοι καὶ νὰ μὴ ἀντιλέγουν καθόλου εἰς τοὺς ἐν Κυρίῳ διδασκάλους των, ἀλλὰ νὰ συμπεριφέρονται με μεγάλην ταπεινοφροσύνην ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Εἴαν δε συμβῇ ὁ Γέρων νὰ κηρύσῃ με λόγια μόνον τὴν ἀρετὴν, νὰ παραμελῇ ὅμως τὴν ἐργασίαν τῆς, ας μὴ δώσωμεν τὴν ευκαιρίαν εἰς τὸν διάβολον, ἀπὸ τὴν ὑπόθεσιν αὐτήν, νὰ διαστρέψῃ τὴν ψυχὴν μας, ἀλλὰ νὰ ἐνθυμούμεθα τὸν Κύριον, πού εἶπεν: «Ἐπάνω εἰς τὸν θρόνον τοῦ Μωϋσέως ἐκάθησαν οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι: ὅλα λοιπὸν ὅσα λέγουν εἰς σὰς νὰ ἐκτελήτε νὰ μὴ κάμετε ὅμως κατὰ τὰ ἔργα των, διότι λέγουν μὲν τὸ ὀρθόν, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐκτελοῦν» (Ματθ. κγ', 1-4).

Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος μάς παραγγέλλει «νὰ ὑποτάσσεσθε ὅχι μόνον εἰς τοὺς καλοὺς καὶ συγκαταβατικούς ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς δυστρόπους· διότι αὐτὸ εἶναι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΖ' (Να μην κατακρίνουμε τους διδασκάλους μας)

χάρις ενώπιον του Θεού, ότι εάν κανείς διά να υποτάσσεται εις το θέλημα του Θεού, υποφέρει λύπας, πάσχων αδίκως: ποία δηλαδή θα είναι η δόξα σας, εάν έχετε υπομονήν όταν σας δέρουν, αφού έχετε διαπράξει σφάλματα; Αλλ' εάν θα υπομείνατε, εφ' όσον κάνετε το καλόν και το χρέος σας, αυτό θεωρείται χάρις ενώπιον του Θεού· διότι εις αυτό ακριβώς εκλήθητε, επειδή και ο Χριστός απέθανε δι' ημάς, αφήνων εις ημάς την ζωήν του ως υπόδειγμα, διά να βαδίσωμεν ακριβώς επάνω εις τα ίχνη του ο Οποίος αμαρτίαν δεν διέπραξεν ούτε και εις το στόμα Του ευρέθη δόλος, και ο οποίος χλευαζόμενος δεν ανταπέδιδε τον χλευασμόν, πάσχων δεν απειλούσε τους βασανιστάς, ενεπιστεύετο δε εις τον Θεόν, που κρίνει με δικαιοσύνην» (Α' Περ. 6', 18-23). Έχετε, αδελφοί, ως παράδειγμα ταπεινοφροσύνης και τον Προφήτην Σαμουήλ· διότι δεν υπερηφανεύθη κατά του ιερέως Ηλεί, αν και ήκουσε τόσα από τον Θεόν δι' αυτόν, αλλά παρέμεινε ταπεινός υπό την εξουσίαν του (Α' Βασιλ. γ', 1--21).

Ας γινώμεθα λοιπόν, αγαπητοί, άξιοι της σωτηρίας μας και ας είμεθα έτοιμοι να βάλωμεν μετάνοιαν, διά κάθε λόγον, τον οποίον θα τύχη να ακούσωμεν, προ παντός από τον εν Κυρίω προϊστάμενον ημών. Διότι όπως, ακριβώς το νερό σβύνει την φωτιά, έτσι και η καθαρά μετάνοια σβύνει τον θυμόν και απομακρύνει την οργήν και δι' αυτό να σε πείση ο πεντηκόνταρχος επί της εποχής του Προφήτου Ηλιού, που εξευμένισε, με την ταπεινοφροσύνην του, τον Προφήτην και διεσώθη από την οργήν αυτός και οι σύντροφοί του (Βασ. Δ' α', 9-15).

Έχετε λοιπόν, αγαπητοί, υπακοήν κατά πάντα, χάριν του Κυρίου, προς τον προϊστάμενον και τηρήσατε μέχρι τέλους τους λόγους του, και μη περιφρονήσετε ούτε λέξιν, από όσα εξέρχονται εκ του στόματός του, και τότε θα είναι πάντοτε μαζί σας Αυτός, που είπεν: «όπου ευρίσκονται δύο ή τρεις συγκεντρωμένοι εις το όνομά μου, εκεί είμαι και εγώ, μεταξύ των» (Ματθ. ιη', 20).

Αγαπητοί, αν σφάλλουν απέναντί μας οι Ηγούμενοι ημών, το οποίον εύχομαι να μη συμβαίνη, ημείς ας υπακούωμεν εις αυτούς με αγαθην συνείδησιν, ως να δουλεύωμεν εις τον Κύριον και όχι εις ανθρώπους, γνωρίζοντες καλώς ότι θα λάβωμεν από τον Κύριον τον μισθόν μας.

Γ'. Εν τω Γεροντικώ

ΗΝ ΤΙΣ γέρων οίκων εις τὰ κελλία τὰ λεγόμενα έρημικά, έξωθεν Άλεξανδρείας και ήν ό γέρων πάνυ όξυχολος και όλιγόψυχος. Άκούσας ούν περι αύτοϋ άδελφός τις

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΖ' (Να μην κατακρίνουμε τους διδασκάλους μας)

νεώτερος, συντίθεται διαθήκην μετὰ θεοῦ λέγων· "Κύριε ὑπὲρ ὅλων των κοσμικῶν ὧν ἐποίησα, ὑπάγω καὶ μένω μετὰ τοῦ γέροντος, καὶ δουλεύω καὶ ἀναπαύω αὐτόν. "Υβρίζεν οὖν αὐτόν ὁ γέρον ὡς κύνα ἐφ' ἐκάστης ἡμέρας. Βλέπων οὖν ὁ θεὸς τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν ὑπομονὴν τοῦ ἀδελφοῦ, δείκνυσιν αὐτῷ μετὰ ἐξ ἔτη της πρὸς τὸν γέροντα ὑποταγῆς, κατὰ τοὺς ὕπνους, τινὰ βαστάζοντα χάρτης μέγαν, οὗ τὸ μὲν ἡμισυ ἀπηλειμμένον ἦν, τὸ δὲ ἡμισυ γεγραμμένον, καὶ ὑποδείκνυντά των ἀδελφῶ τὸν χάρτης καὶ λέγοντα ἰδοὺ τὸ ἡμισὺ του χρέους σου ἐλείανεν ὁ δεσπότης θεός, ἀγώνισαι καὶ περὶ τῶν λοιπῶν.

Ἦν δὲ ἄλλος γέρον πνευματικὸς οἰκὼν πλησίον αὐτοῦ, ὃς ἐγίνωσκε τὰ κατὰ τὸν ἀδελφὸν καὶ ἤκουε πάντως, πῶς ὀλιγωρεῖ ὁ γέρον καὶ ἄθλιβε τὸν ἀδελφὸν ἀδίκως, καὶ πῶς ὁ ἀδελφὸς ἔβαλλεν αὐτῷ μετανοίας καὶ ὁ γέρον οὐ διηλλάσσετο αὐτὸ καὶ καθότι ὑπῆντα τῷ ἀδελφῷ καὶ πνευματικὸς οὗτος γέρον, ἠρώτα αὐτόν τί ἔνι, τέκνον; πῶς ἡ σήμερον παρήλθεν; ἄρα ἔκερδισαμεν τίποτε; ἄρα ἠλειώσαμεν ἐκ τοῦ χάρτου; Εἰ πότε δὲ ἐκ διαλειμμάτων παρήλθεν ἡμέρα, ἐν ἣ οὐχ ὑβρίσθη ἢ ἐνεπτυσθη ἢ ἐδιώχθη ὑπὸ τοῦ γέροντος, ἀπήρχετο πρὸς τὸν γέροντα τὸν γείτονα αὐτοῦ ἐν τῇ ἐσπέρᾳ καὶ ἔλεγε κλαίων· οὐαὶ μοί, Ἀββᾶ, ὅτι κακὴ μοὶ ἡμέρα γέγονε σήμερον, καὶ οὐκ ἐκέρδησα τίποτε, ἀλλ' ἐν ἀναπαύσει διῆλθον.

Μετὰ οὖν ἄλλους ἐξ χρόνου ἐκοιμήθη ὁ ἀδελφὸς καὶ διεβεβαιώσατο καὶ πνευματικὸς γέρον, ὅτι ἐώρακα αὐτόν μετὰ τῶν Μαρτύρων ὑπάρχοντα, καὶ μετὰ παρρησίας πολλῆς ὑπὲρ τοῦ γέροντος αὐτοῦ τὸν Θεὸν παρακαλοῦντα καὶ λέγοντας Κύριε, ὡς πὲρ ἔμε ἠλεησας δι' ἐκείνου, ἐλέησον κακεῖνον διὰ τοὺς οἰκτιρμοὺς σου τοὺς πολλοὺς, καὶ δι' ἐμὲ τὸν δοῦλόν σου. Καὶ μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἔλαβε πρὸς ἑαυτὸν καὶ τὸν γέροντα ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἀναπαύσεως ἰδοὺ ποίαν παρρησίαν ἀπολαμβάνουσιν ὁ διὰ τὸν Θεὸν τὰς θλίψεις ὑπομένοντες.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΙΟΣ Γέρων κατοικούσεν ἔξω ἀπὸ τὴν Αλεξάνδρειαν, εἰς τα λεγόμενα ερημικὰ κελλία· ἦτο δε πολὺ οξύθυμος καὶ ολιγόψυχος. Κάποιος λοιπὸν νεώτερος ἀδελφός, ὅταν το ἐπληροφορήθη, ἔκαμε τάξιμον εἰς τὸν Θεόν καὶ εἶπε·

Κύριε, διὰ τὴν ἐξιλέωσιν των αμαρτιῶν, που διέπραξα ὡς κοσμικός, θα ὑπάγω καὶ θα μείνω κοντὰ εἰς αὐτόν τὸν Γέροντα, διὰ νὰ τον υπηρετῶ καὶ νὰ τον ἀναπαύω. Καθημερινῶς λοιπὸν ὁ Γέρων τὸν ὑβρίζεν ὡς σκύλον.

Ὁ Θεός, που ἐβλεπε τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν ταπείνωσιν του ἀδελφοῦ, του παρουσιάζει, ἐξ χρόνια μετὰ τὴν ὑποταγὴν του εἰς τὸν Γέροντα, ἓνα ἀποκαλυπτικόν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΖ΄ (Να μην κατακρίνουμε τους διδασκάλους μας)

όνειρον κάποιος, εις το αποκαλυπτικόν αυτό όνειρον, εκράτει ένα μεγάλο χαρτί, του οποίου το ήμισυ ήτο καθαρισμένον από γράμματα και το άλλο ήμισυ ήτο ακόμη γραμμένον. 'Αγωνίσου – του είπεν - καθώς έδειχνε το χαρτί εις τον αδελφόν νά ο Δεσπότης Θεός σου εξήλειψε το ήμισυ του χρέους σου, αγωνίσου, τώρα και διά το υπόλοιπον.

Εκεί πλησίον κατοικούσε και ένας άλλος Γέρων, πνευματικός, που εγνώριζε την περίπτωσιν του αδελφού. Ούτος επληροφορείτο λεπτομερώς ότι ο ιδιότροπος Γέρων αδιαφορούσε και έστενοχώρει αδίκως τον αδελφόν, και ότι ο αδελφός έβαζε μετάνοιαν και εζήτηι συγγνώμην, αλλά ο Γέρων δεν συνεφιλίωνετο. Κάθε φοράν δε που συναντούσε τον αδελφόν ο πνευματικός αυτός Γέρων, τον ήρώτα:

– Τι γίνεται, τέκνον μου; Πώς επέρασεν η σημερινή ημέρα; μήπως έκερδίσαμεν τίποτε; μήπως έσβύσαμεν τίποτε από το χαρτί;

Αν δε συνέβαινε, κατά διαλείμματα, να περάση ημέρα, χωρίς να υβρισθή ή να έμπτυσθή ή να διωχθῃ ο αδελφός από τον Γέροντα, επήγαινε, τότε, προς τον πνευματικών Γέροντα ο αδελφός, τον γείτονά του, κατά το βράδυ και του έλεγε κλαίων: .

– Αλλοίμονόν μου, Αββά, διότι η σημερινή ήτο δι' εμε κακή ημέρα και δεν έκέρδισα τίποτε επέρασα με ανάπαυσιν σήμερα.

Μετά λοιπόν από άλλα έξ χρόνια εκοιμήθη ο αδελφός. Κατόπιν μικρού διαστήματος και πνευματικός Γέρων μας επληροφόρησε περί αυτού:

– Πατέρες - μάς είπε - τον είδα να ευρίσκεται με τους Μάρτυρας και να παρακαλή μετά παρρησίας πολλής τον Θεόν διά τον Γέροντά του και να λέγη. Κύριε, όπως με ελέησες δι' εκείνου, ελέησε και εκείνον, διά των πολλών Σου οικτιρμών, και χάριν εμού, του δούλου Σου.

Μετά σαράντα ημέρας επήρε μαζί του ο αδελφός και τον ιδιότροπον Γέροντα, εις τον τόπον της αναπαύσεως.

Ιδού λοιπόν ποία είναι η χάρις, που κερδίζουν, όσοι υπομένουν τας θλίψεις, χάριν του Θεού.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ' (Διδασκόμαστε και από τους τυχόντας)

Περὶ τοῦ ὅτι τοὺς προσέχοντας ἑαυτοὺς καὶ τὴ προνοία τῇ τοῦ Θεοῦ, ἡ χάρις πολλάκις καὶ διὰ ἰδιωτῶν καὶ ἀγνώστων διδάσκει τὰ δέοντα, καὶ ὅτι οἱ ταπεινόφρονες καὶ παρὰ τῶν τυχόντων μανθάνειν οὐ παραιτοῦνται.

Πολτάκις ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ διδάσκει τὰ πρέποντα, εἰς ὅσους προσέχουν τὸν ἑαυτὸν των καὶ ἐμπιστεύονται εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, με ἀπλοὺς καὶ ἀγνώστους ἀνθρώπους οἱ ταπεινόφρονες καταδέχονται νὰ διδάσκωνται καὶ ἀπὸ τοῦ τυχόντας.

Α'. Εν τῷ βίῳ τοῦ Οσίου Εφραίμ.

ΤΑΙΣ θείαις αἰεὶ σχολάζων ὁ Μέγας Ἐφραίμ φαντασίαις, καὶ τὴ νὸτ τὴν τῆς κρίσεως ἡμέραν ἀδιαλείπτως σχεδὸν ὀπτανόμενος καὶ πενθῶν ἀπαυστα, ἐμάκρυνε κατὰ τὸν ψαλμῳδὸν καὶ αὐτὸς φυγαδεύων, καὶ θόρυβος πάντα βιωτικῶν καὶ κλύδωνα καὶ σάλον ἐκκλινων, καὶ περὶ τὴν ἔρημον αὐλιζόμενος, ἐκ τόπων δὲ τόπους ἀμείβων, ψυχῶν οἰκοδομῆς χάριν καὶ ὠφελείας, ἅτε καὶ πνεύματι θείῳ κινούμενος, ἀπολιμπάνει ποτὲ τὴν ἐνεγκαμένην, κατὰ τὸν θεῖον καὶ οὗτος κελευσθεὶς Ἀβραάμ, καὶ τὴν Ἑδεσσηνῶν πόλιν καταλαμβάνει, ἅμα μὲν κατὰ προσκύνησιν τῶν ἱερῶν ἐν αὐτῇ λειψάνων τὲ καὶ τόπων ἐλθῶν, ἅμα δὲ καὶ κατὰ συντυχίαν ἀνδρὸς τῶν λογίων τινός, ὡς τὲ γνώσεως καρπὸν ἐκεῖθεν μεταλαβεῖν, δ καὶ παρὰ θεοῦ αἰτεῖται οὕτως εἰπὼν «Ἰησοῦ Χριστέ, δέσποτα καὶ Κύριε πάντων, ἀξίωσον μὲ τὴν πόλιν Ἑδεσσαν εἰσελθόντα, τοιούτῳ ἀνδρὶ συντυχεῖν, δς ἱκανὸς ἔσται τὰ πρὸς οἰκοδομῆς ψυχῆς καὶ ὠφέλειαν ἐμοὶ συλλαλῆσαι».

Οὕτως εὐξάμενος, ἐπεὶ πρὸς ταῖς τῆς πόλεως εἰσόδοις ἦν, καὶ τὴν πύλης εἰσῆει, σύννους ἦν καὶ προσεκτικὸς καὶ μεμεριμνημένος, οἷα σκοπῶν, ὅπως μὲν ἐκείνῳ τῷ ἀνδρὶ προσέλθοι, τίνα δὲ πύθοιτο παρ' αὐτοῦ, καὶ ποίας ἀπολαύσου τῆς ὠφελείας. Οὕτω τοιγαροῦν ἐπὶ συνορίας βαδίζοντι, γυνὴ τις εὐθὺς συναντᾷ αὐτῷ, καὶ αὐτὴ πόρνη θεοῦ δὲ τοῦτο πάντως ἦν, τοῦ διὰ τῶν ἐναντίων πολλάκις οἰκονομοῦντος τὰ ἐναντία μυστικῶς τὲ καὶ ἀπορρήτως. Ὁ μὲν οὖν ἱερὸς Ἐφραίμ οὕτω παρ' ἐλπίδα πᾶσαν ἐντυχῶν τῇ πόρνῃ, ἴστατο πρὸς αὐτὴν ἔξεστηκως τί καὶ ἀτενὲς ἐνορῶν, ἀλύων τὲ καὶ παθαινόμενος καθ' ἑαυτὸν τὴν ψυχὴν, ὅπως μὴ κατ' εὐχὴν, ἀλλὰ παντάπασιν ἀπεναντίας μᾶλλον ἀπέβῃ τὸ αἰτηθὲν ἢ δέ, οὕτως ἐνορώντα ἰδοῦσα, ὀξύτατον αὐτῷ πάλιν ἐπιβάλλει τὸν ὀφθαλμῶν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΔΗ΄ (Διδασκόμαστε και από τους τυχόντας)

Ἐπει δὲ οὕτω μέχρι πολλοῦ πρὸς ἀλλήλους ἑώρων, βουλευθεῖς αὐτὴν ἐντρέψαι καὶ εἶς αἰδῶ πρέπουσαν γυναιξὶν ἀγαγεῖν ὁ μέγας, τί δέ; οὐκ ἐρυθριᾷς, γύναι, φησὶν, οὕτω πεπηγόσιν ὀφθαλμοῖς εἰς ἡμᾶς ἐνορώσα; κακεῖνη ἀλλ' ἐμὲ οὕτως, ἔφη, προσηκόν ἐστι πρὸς σὲ βλέπεις καὶ γὰρ ἔκ σοῦ καὶ τῆς σῆς εἴλημμαι πλευρᾷς, σὲ δὲ οὐ πρὸς ἡμᾶς, ἀλλὰ πρὸς τὴν γῆν μᾶλλον ὁρᾶν δεῖ, ἐξ ἧς πάλιν ἐλήφθης αὐτός. Τούτων ἔξω πάσης προσδοκίας ὁ Ἐφραιμ ἀκούσας, τῇ τὲ γυναικὶ μεγάλας ὠμολογεῖ χάριτας ὠφελείας, καὶ θεῷ θερμῶς ἀνέπεμπε τὰς εὐχαριστίας, τῷ διὰ τῶν παρ' ἐλπίδα πολλάκις, καὶ αὐτῶν ἐλπίδων κρείττονα ποιεῖν παρὰ πολὺ δυναμένω.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Ἐφραίμ ἡσυχολεῖτο συνεχῶς με τὴν σκέψιν τοῦ Θεοῦ καὶ εθεώρει, αδιαλείπτως, διὰ τοῦ νοός του, τὴν ἡμέραν τῆς Κρίσεως δι' αὐτό συνεχῶς ἐπένθει καὶ ἐζούσε πολὺν χρόνον κατὰ τὸν ψαλμωδόν (Ψαλμ. νδ', 8), εἰς τὴν ἔρημον, ὡς νὰ ἦτο ἕνας φυγὰς, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τοὺς θορύβους καὶ τὰς τρικυμίας τῆς ζωῆς. Μεταβαίνων δὲ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, χάριν ψυχικῆς ὠφελείας καὶ οἰκοδομῆς, διότι εἰς τοῦτο ἐκινεῖτο ἀπὸ το Ἅγιον Πνεῦμα, ἐγκαταλείπει κάποτε τὴν πατρίδα του, διαταχθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὅπως ὁ Ἀβραάμ (Γενεσ. ιβ', 1-5), καὶ ἐρχεται εἰς τὴν Ἑδεσσαν. Σκοπὸς αὐτοῦ τοῦ ταξιδίου τοῦ υπῆρξεν ἀφ' ἐνός μεν ἡ προσκύνησις τῶν ἱερῶν λειψάνων τῆς πόλεως καὶ τῶν τόπων, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἡ συνάντησις με ἕνα ἀπὸ τοὺς λογίους τοῦ τόπου, διὰ νὰ ἀποκομίσῃ καρπὸν γνώσεως ἀπὸ ἐκεῖ. Δι' αὐτό καὶ προσηυχήθη ὡς ἐξῆς εἰς τὸν Θεόν: «Ιησοῦ Χριστέ, Δέσποτα καὶ Κύριε ὅλων, ἀξίωσέ με μόλις θὰ εἰσέλθω εἰς τὴν πόλιν Ἑδεσσαν νὰ συναντήσω ἕνα τέτοιον ἄνδρα, ποὺ θὰ εἶναι ικανὸς νὰ συνομιλήσῃ μαζί μου, διὰ νὰ με οἰκοδομήσῃ ψυχικῶς καὶ νὰ με ὠφελήσῃ».

Μετά ἀπὸ αὐτὴν τὴν προσευχὴν, ὅταν ἐφθασεν εἰς τὴν εἰσοδὸς τῆς πόλεως, καὶ εἰσῆρχετο ἀπὸ τὴν πύλην, ἐφαίνετο σκεπτικός. Κατείχετο ἀπὸ τὴν φροντίδα καὶ ἐπρόσεχε ποῖον ἀραγε ἄνθρωπον, θὰ συναντούσεν, εἰς ἐκπλήρωσιν τῆς προσευχῆς τοῦ καὶ περὶ τίνων θὰ ἐζήτει παρ' αὐτοῦ πληροφορίας καὶ ποῖαν ὠφέλειαν θὰ ἀπεκόμιζεν ἐκ τῆς συναντήσεως αὐτῆς.

Ἔτσι λοιπὸν καθὼς ἐβάδιζε σκεπτικός καὶ ἀπορροφημένος, τὸν συναντᾷ ἑξαφνα μία γυναῖκα καὶ αὐτὴ μάλιστα πόρνη. Πάντως ἀπὸ τὸν Θεόν ἦτο ἡ συνάντησις αὐτῇ, ὁ ὁποῖος πολλάκις ἔτσι οἰκονομεῖ τὰς περιστάσεις, ὥστε νὰ ἐπιτυχάνῃ ἀπὸ τὰ φαινομενικῶς ἀντίθετα πράγματα, τὰ ἀντίθετα τούτων πρὸς σωτηρίαν, κατὰ τρόπον μυστηριώδη καὶ ἀνέκφραστον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Διδασκόμαστε και από τους τυχόντας)

Ο ιερός Εφραίμ, έτσι καθώς συνήντησε την πόρνην, παρά πάσαν ελπίδα, εστάθη απέναντί της και την κοιτάζε γεμάτος απορίαν, ενώ η ψυχή του μέσα εταράσσετο και υπέφερε, διότι δεν έπραγματοποιήθη αυτό, που με προσευχήν, εζήτησεν από τον Θεόν, αλλ' εντελώς το αντίθετον. Η γυναίκα πάλιν, καθώς τον είδε να την κοιτάζη με τόσην περιέργειας και απορίαν, του ρίχνει, εκ νέου, διαπεραστικόν βλέμμα.

Αφού λοιπόν έτσι, επ' αρκετόν, παρετήρει ο ένας τον άλλον, ηθέλησεν ο μέγας ασκητής να την κάμη να εντραπή και να την επαναφέρη εις την αιδημοσύνης, που αρμόζει εις τας γυναίκας. Δι' αυτό της λέγει:

- Τί λοιπόν; δεν κοκκινίζεις, από εντροπήν, κυρά μου, παρά με βλέπεις με καρφωμένα επάνω μου τα μάτια σου;

- Σε εμένα αυτό ταιριάζει - απήντησεν εκείνη – να βλέπω πρός εσένα διότι από την ιδικήν σου πλευράν επλάσθηκα: συ όμως δεν πρέπει να μας παρατηρής τόσον περιέργα, αλλά να βλέπης προς την γήν από την οποίαν επλάσθης σύ ο ίδιος.

Μόλις ο Όσιος Εφραίμ ήκουσε τα λόγια αυτά, χωρίς να το περιμένη, και εις την γυναίκα ώμολόγει χάριν πολλήν διά την ωφέλειαν από την απάντησίν της, αλλά και τον Θεόν ευχαριστούσε θερμώς, ο οποίος πολλές φορές ημπορεί να μας ωφελήσης από εκεί που δεν περιμένομεν και μάς προξενεί μεγαλυτέραν ωφέλειαν από όσην ελπίζομεν.

Β'. Εν τω βίω του Οσίου Παχώμιου

ΚΑΤΑΝΟΩΝ ό Μέγας Παχώμιος τò συνετòν έν άπασι θεοδώρου τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ, δς εἰ καὶ νέος ἦν, οὐ κατὰ νέους εἶχε τò φρόνημα, ἀλλὰ καὶ ἄλλους τοὺς ἀσθενεστέρους πρὸς τὴν ἄσκησιν συνεκρότει, λίαν ἔχαιρεν ἐπ' αὐτῷ. "Ἐθος οὖν ἦν ἅπασι καθ' ἐκάστην ἐσπέραν ἐν ἐνὶ τόπῳ τῆς μονῆς συνερχομένοις, ἐπακούειν τῆς τοῦ μεγάλου διδασκαλίας συναχθέντων δὲ ἀπάντων ἐπὶ τούτῳ, κελεύει τὸ Θεοδώρῳ, νέῳ ὄντι, ὡς εἴρηται, καὶ μήπω ὑπερβάντι τὰ εἴκοσιν ἔτη, λαλῆσαι τοῖς ἀδελφοῖς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ δὲ παραχρῆμα ἄνευ τινὸς ἀντιλογίας καὶ παρακοῆς ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ πρὸς ὠφέλειαν συντείνοντα.

Τινὲς τοίνυν τῶν ἀρχαιοτέρων γερόντων, θεασάμενοι τὸ γεγονός, οὐκ ἤβουληθησαν ἀκούσαι αὐτοῦ, εἰπόντες πρὸς ἀλλήλους ἐπειδὴ ὁ ἀρχάριος οὗτος ἡμᾶς διδάσκει, οὐκ ἀκουσόμεθα αὐτοῦ καὶ καταλιπόντες τὴν ἐπισυναγωγὴν, ἀνεχώρησεν ἕκαστος εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ. Πληρωθείσης δὲ τῆς διδασκαλίας, ἀποστείλας καὶ μέγας ἐκάλεσεν αὐτούς. Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν πρὸς αὐτόν, ἤρωτα αὐτοὺς λέγων· τίνος ἕνεκεν,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΔΗ΄ (Διδασκόμαστε και από τους τυχόντας)

καταλείψαντες τὴν ἀκρόασιν, ἀνεχωρήσατε εἰς τὰ κελλία ὑμῶν; οἱ δὲ εἶπον" ἀλλὰ παιδίον τοσούτων γερόντων καὶ προβεβηκότων ἐν τῇ μονῇ διδάσκαλος κατέστησας;

Ταῦτα ἀκούσας ἐστέναξε μέγα, καὶ κατηφὴς γενόμενος, φησὶ πρὸς αὐτοὺς οἶδατε πόθεν ἡ ἀρχὴ τῶν κακῶν εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν; εἰπόντων δὲ αὐτῶν πόθεν; λέγει αὐτοῖς ἐκ τῆς ὑπερηφάνιας, δι' ἧς καὶ ὁ Ἑωσφόρος ὁ πρῶτ' ἀνατέλλων ἐξέπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ συνετρίβη ἐπὶ τὴν γῆν δι' ἧς μετὰ τῶν θηρίων συνώκησε Γαβουχοδονόσορ καὶ βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἣ οὐκ ἤκουσατέ το γεγραμμένον, ὅτι βδέλυγμα Κυρίῳ πᾶς ὑψηλοκάρδιος, καὶ ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ δὴ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται; Τοιγαροῦν ἄγνοησαντες ἔσκυλευθη ἀπὸ τοῦ διαβόλου, πᾶσαν ὑμῶν τὴν ἀρετὴν ἀπολέσαντες μήτηρ γὰρ καὶ ἀρχὴ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ ὑπερηφάνια οὐ γὰρ Θεόδωρος καταλείψαντες ἀπήλθετε, ἀλλὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἀποφυγόντες, τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐχωρίσθητες ἀληθῶς παντὸς οἴκου: ἄξιοι ὑμεῖς ὡς οὐ «συνήκατε. δεῖ ὁ σατανᾶς ἦν καὶ συνεργήσας ὑμῖν εἰς τοῦτο ἐλθεῖν,

Ὡς μεγάλου θαύματος! «ὁ Θεὸς ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου δι' ἡμᾶς», καὶ ἡμεῖς, ταπεινοὶ ὄντες κατὰ φύσιν, ἔπαιρομεθα καὶ φύσει ὑψηλὸς καὶ λίαν ὑπερμεγέθης, διὰ τῆς ταπεινώσεως τὸν κόσμον περιποιήσατο, δυνάμενος, καὶ βλέμματι τὰ σύμπαντος καταφλέξει οἱ δέ, γῇ ὄντες καὶ σποδός, καὶ εἰ τί τοιούτων εὐτελέστερον, φυσιοῦμεθα, ἀγνοοῦντες ὅτι ἐντεῦθεν εἰς τὰ κατώτατά της γῆς ἑαυτοὺς παραπέμπημεν οὐκ ἐθεάσασθε κάμε μετὰ πολλῆς ἀκροώμενον τῆς ἀκριβείας; Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐγὼ τρελὴν μεγάλας, ἀκούσας αὐτοῦ του γὰρ ὡς δοκιμάζων ὑμᾶς ἐπέτρεψα αὐτῷ λαλῆσαι ὑμῖν, ἀλλ' ὡς προσδοκῶν καὶ αὐτὸς ὠφεληθήσεσθαι.

Πόσω οὖν μᾶλλον ἔδει ὑμᾶς μετὰ ταπεινοφροσύνης πολλῆς ἀκούσαι αὐτοῦ; ἐπ' ἀληθείας λέγω, ὅτι ἐγὼ καὶ ἐν Κυρίῳ Πατὴρ ὑμῶν, ὡς μὴ εἰδὼς δεξιὰν ἢ ἀριστεράν, οὕτως ὑπηκροώμην αὐτοί. Ὑμῖν οὖν ἐνώπιόν του Θεοῦ λέγε, ὅτι ἐὰν μὴ μεγίστην ὑπὲρ τοῦ πταίσματος τούτου ἐπιδείξησθε τὴν μετάνοιαν, ὡς τὲ συγχωρηθῆναι ὑμῖν τὸ παράπτωμα, εἰς ἀπώλειαν ἔσεσθε, καὶ τῆς κακίστης ταύτης ἀρχῆς ἐν ὑμῖν γενομένης οὐ παύσησθε, ἕως ἂν εἰς τὴν ἐσχάτης της κατακρίσεως ἀπόφασιν φθάσητε. Καὶ τούτοις τοῖς λόγοις ἱκανῶς ἐπιστύψας τὸ τῆς ὑπερηφάνιας ἔλκος, παρεμιωθεῖτο τὴν νόσον μετρίως αὐτοὺς ἐασάμενος ἦν γὰρ καὶ ἀπότομος ἡνίκα ἔδει, καὶ χρηστὸς πάλιν, καιροῦ καλοῦντος, ἐλέγχων τὲ καὶ παρορμῶν πρὸς τὸ ἀγαθὸν τοὺς ἀμαρτάνοντας.

2. Ἄλλοτε πάλιν εἰσελθὼν καὶ ὁσῖος, ἔκαθεσθη εἰς τὸ ἔργον τῶν ὑφαινομένων ψιαθίων καὶ ἐλθὼν παιδίον, τυπωθὲν πρὸς ὑπηρεσίας τῆς ἐβδομάδος, δρᾷ ἐργαζόμενον τὸν μέγαν καὶ λέγει αὐτὸ" μὴ στρέφε οὕτω τὸ λῶμα: κακῶς ἐργάζη καὶ Ἀββᾶς Θεόδωρος ἄλλω τύπῳ ὑφαίνει καὶ δὲ ἀναστὰς λέγει αὐτῷ" καὶ δίδαξον μὲ τὸν τύπον, τέκνον καὶ διδασκαλεῖς, πάλιν ἔχαθεσθη ἐργάσασθαι σὺν εὐθυμῇ πολλῇ, καταστέλλων

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Διδασκόμαστε και από τους τυχόντας)

καὶ ἐν τούτῳ τὸ πνεῦμα τῆς ὑπερηφανίας" εἰ γὰρ ἦν τὸ τῆς σαρκὸς φρόνημα κεκτημένος, οὐκ ἂν ἐπέισθη, ἀλλὰ γὰρ καὶ ἐπετίμησεν ἂν αὐτῷ, ὥς ὑπὲρ τὰ μέτρα λαλήσαντι.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Παχώμιος αντιληφθείς καλῶς πόσον συνετός ἦτο εἰς ὅλα τα ζητήματα ο μαθητῆς του Θεόδωρος, ο οποίος ἀν καὶ ἦτο νέος ἐστήριζε πολλοὺς ἀσθενεστέρους εἰς τὴν ἀσκήσιν, ἐχαίρετο δε πάρα πολὺ δι' αὐτό.

Ὅλοι, εἰς τὸ Κοινόβιον, συνήθιζον κάθε ἀπόγευμα νὰ συγκεντρώνωνται εἰς ἓνα μέρος τοῦ Μοναστηρίου καὶ νὰ ἀκούουσιν, μετὰ προσοχῆς, τὴν διδασκαλίαν τοῦ Μεγάλου Παχωμίου.

Ἐνα ἀπόγευμα λοιπόν, καθὼς συνεκεντρώθησαν διὰ τὸν σκοπὸν αὐτόν, ὁ Μέγας Παχώμιος διατάσσει τὸν Θεόδωρον, ὁ οποίος, ὅπως ἐλέχθη, ἦτο νέος, ὅχι μεγαλύτερος τῶν εἴκοσι ἐτῶν, νὰ κηρύξῃ εἰς τοὺς ἀδελφούς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεόδωρος, ἀμέσως, χωρὶς καμμίαν ἀντιλογίαν ἢ παρακοήν, ἐκήρυξε πρὸς τοὺς Μοναχοὺς ἀρκετὰ διὰ τὴν ψυχικὴν τῶν ωφέλειαν.

Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς γεροντοτέρους, μόλις εἶδον νὰ ομιλῇ ὁ νεαρὸς Θεόδωρος, δὲν ἠθέλησαν νὰ τὸν ἀκούσουσιν, λέγοντες μεταξύ τῶν. Ἐπειδὴ, μάς διδάσκει αὐτὸς ὁ ἀρχάριος, ἡμεῖς δὲν θὰ τὸν ἀκούσωμεν. Ἀφοῦ δὲ ἐγκατέλειψαν τὴν συγκέντρωσιν, ἀπεχώρησε καθ' ἓνας εἰς τὸ κελλί του.

Ὅταν ἐτελείωσε τὸ κήρυγμα ἐστείλεν ὁ Μέγας Παχώμιος καὶ τοὺς ἐκάλεσε.

Μόλις ἦλθον ἐνώπιόν του, τοὺς ἠρώτησε:

– Δια ποῖον λόγον ἐγκαταλείψατε τὸ κήρυγμα καὶ ἐφύγατε εἰς τὰ κελλιά σας;

Εκεῖνοι ἀπήντησαν:

– Διότι ὠρίσας διδάσκαλον ἓνα παιδί, νὰ διδάξῃ ἡλικιωμένους, ποὺ ἐγήρασαν μέσα εἰς τὸ Μοναστήρι.

Ὅταν ἤκουσεν αὐτὴν τὴν δικαιολογίαν ὁ Μέγας Παχώμιος ἀνεστέναξε βαθεῖα καὶ με διάθεσιν μελαγχολικῆς τοὺς εἶπε:

-Γνωρίζετε ἀπὸ πού προήλθον εἰς τὸν κόσμον τὰ κακά; -Απὸ πού; ἠρώτησαν ἐκεῖνοι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Διδασκόμαστε και από τους τυχόντας)

-Από την υπερηφάνειαν, εξ αιτίας της οποίας εξέπεσεν από τον ουρανόν ο εωσφόρος, που ανατέλλει το πρωί, και συνετρίβη εις την γην. 'Εξ αιτίας αυτής της υπερηφανείας και ο βασιλεύς της Βαβυλώνος Ναβουχοδονόσορ κατώκησε μαζί με τα θηρία. Η δεν ακούσατε τί λέγει η Αγία Γραφή; «Ενώπιον του Κυρίου κάθε υψηλό μυδος είναι βδελυγμία» (Παροιμ. ιστ', 5) και «όποιος υψώνει τον εαυτήν του θα ταπεινωθῇ, ενώ όποιος ταπεινώνει τον εαυτόν του θα υψωθῇ» (Ματθ. κγ', 12). Ωστε λοιπόν, με το να λησμονήσετε αυτά, ενικήθητε από τον διάβολον και εχάσατε όλην σας την αρετήν. Διότι μητέρα και αρχή όλων των κακών είναι η υπερηφάνεια· διότι δεν εγκαταλείψατε τον Θεόδωρον αναχωρήσαντες, αλλ' απεφύγατε τον λόγον του Θεού, απεχωρίσθητε από το Άγιον Πνεύμα. Είσθε πράγματι άξιοι οίκτου. Πώς δεν έκαταλάβατε ότι ο σατανάς σας παρέσυρε να φθάσετε εις το σημείον, που ήλθετε;

Ω, πόσον μεγάλο θαύμα ελησμονήσατε! «Ο Θεός εταπεινώθη και έγινε υπήκοος προς χάριν μας μέχρι θανάτου» (Φιλιπ. 6', 8) και ημείς, αν και ταπεινοί εκ φύσεως, υπερηφανευόμεθα: ο κατά φύσιν υψηλός και απέραντος, με την ταπείνωσιν ευηργέτησε τον κόσμον, ενώ ήμπορούσε με το βλέμμα του να κατακαύσῃ τα σύμπαντα: ενώ ημείς που είμεθα χώμα και στάχτη και ακόμη πιο ασήμαντοι από αυτά, υπερηφανευόμεθα, αγνοούντες ότι έτσι εξαποστέλλομεν τους εαυτούς μας εις τα κατάβαθα της γης, δεν παρετηρήσατε εμένα μετά πόσης προσοχής ήκουα την ομιλίας του; Σας διαβεβαιώ, ότι εγώ ο ίδιος πάρα πολύ ωφελήθην που τον ήκουσα· διότι δεν του επέτρεψα να Σάς κηρύξῃ, διά να Σας δοκιμάσω, αλλά επειδή ήθελα και εγώ ο ίδιος να ωφεληθώ.

Πόσον μάλλον λοιπόν σείς έπρεπε να τον ακούσετε με ταπεινοφροσύνην; Σας λέγω αληθινά, εγώ ο εν Κυρίω πνευματικός Πατήρ σας, ότι με τόσην αφοσίωσιν τον ήκουον, ως να μη εγνώριζαν την δεξιάν και την αριστεράν οδόν. Σας λέγω λοιπόν ενώπιον του Θεού, ότι εάν δεν δείξετε μεγίστην μετάνοιαν, δι' αυτό το πταίσμα σας, ώστε να σας συγχωρηθῇ το παράπτωμα, θα πάτε χαμένοι, και εφ' όσον έγινε σε σας αυτή ή κακή αρχή, δεν θα σταματήσητε, έως ότου καταστήτε άξιοι της τελευταίας καταδικαστικής αποφάσεως.

Με τα λόγια αυτά ο Μέγας Παχώμιος, έκαιτηρίασεν αρκετά την πληγήν της υπερηφανείας, και με πατρικές νουθεσίας εθεράπευσεν αποτελεσματικώς την νόσον αυτών. Διότι ο Μέγας Παχώμιος ήτο και απότομος, όταν έπρεπε, αλλά και μαλακός, πάλιν, όταν το έκαλούσεν η περίστασις, άλλοτε μεν ελέγχων τους αμαρτάνοντας, άλλοτε πάλιν παρορμών αυτούς προς το αγαθόν.

2. Εἰς ἄλλην περίπτωσιν ὁ Ὅσιος ἐκάθισεν εἰς τὸ ἐργαστήριον, πού ὕφαινον τὰ ψαθία καὶ ἦλθε κοντά του ἓνα παιδί, πού εἶχεν ὀρισθῇ διὰ τὴν υπηρεσίαν τῆς εβδομάδος. Βλέπει λοιπόν τὸν Ὅσιον νὰ ἐργάζεται καὶ του λέγει:

– Μὴ στρίβης ἔτσι τὴν ἄκρη δὲν ἐργάζεσαι καλά. Ὁ Ἀββάς Θεόδωρος με ἄλλον τρόπον ὑφαίνει.

Τότε, με ταπεινοφροσύνην, σηκώνεται ἀπὸ τὸ ἐργόχειρος ὁ Μέγας Παχώμιος, καὶ λέγει εἰς τὸ παιδί.

– Τέκνον μου, μάθε καὶ εἰς ἐμέ τὸν ἄλλον τρόπον.

Ἀφού δε, πράγματι, ἔμαθεν ἀπὸ τὸ παιδί τὸν ἄλλον τρόπον ἐργασίας, ἐκάθισε νὰ ἐργασθῇ καὶ πάλιν με πολλήν χαράν, ταπεινῶνων καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν περίπτωσιν τὸ πνεῦμα τῆς υπερηφανείας· διότι εἰάν ἦτο κυριευμένος ἀπὸ τὸ φρόνημα τῆς σαρκός, δὲν θὰ ἐπείθετο, ἀλλὰ θὰ ἐμάλυνε τὸ παιδί, διότι εἶπε περισσότερα ἀπὸ ὅσα ἐπρεπεν.

Γ'. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Ἀρσενίου

Ὁ ΜΕΓΑΣ Ἀρσένιος, εἰ καὶ πολὺς ἦν τὴν γνῶσιν, τὴν τὲ θύραθεν, φημί, καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς, καὶ πάντας, ὡς εἶπεῖν, τοὺς τότε ἐπὶ πολυμαθείᾳ καὶ ἀρετῇ ὑπερέβαινε, δι' ἃ καὶ πάντων ἀνθρώπων προεκρίθη εἰς τὸ παιδεύσαι τοὺς παῖδας τοῦ Βασιλέως Θεοδοσίου, Ὀνώριον καὶ Ἀρκάδιον, ὅμως καὶ τοιοῦτος ὢν, καὶ ἐν τῇ Σκήτει πολὺν χρόνον ἀσκήσας, καὶ τὴν θεῖαν γνῶσιν πλείονα προσλαβὼν, περιουσία ταπεινώσεως οὐδὲ τοὺς ἀγροικοτέρους ἐπησχύνετο ἐρωτᾶν, καὶ παρ' αὐτῶν ὠφέλειαν καρπούσθαι τὴν κατὰ δύναμιν. Καὶ ποτὲ τὶς πρὸς Αἰγύπτιον τινὰ Μοναχὸν θεασάμενος αὐτὸν λογισμῶν χάριν ἔρωταν καὶ διαπυνθανόμενον, ἔν θαύματι τὲ τὸ γινόμενον ποιησάμενος, ἤρετο τὴν αἰτίαν" ὁ δὲ ἀπεκρίνατο" παιδείας μὲν ἔκανως μετασχεῖν οὐκ ἄρνούμαι" τοῦ δὲ ἀγροίκου τοῦ δέ, φησί, τὸν ἀλφάβητον οὐπω μεμαθηκένται ὁμολογῶ, τὴν κατὰ Θεὸν πρᾶξιν καὶ γνῶσιν διὰ τῆς ἀπολογίας ταύτης ὑπαινιττόμενος.

2. Ἄλλοτε πάλιν πλησίον τοῦ ποταμοῦ γενομένῳ τὸ θαυμαστῷ Ἀρσενίων καὶ ἀποπλεῖν ἤδη μέλλοντι, γυνὴ τὶς αἰθιόπισσα ἐπελάβετο τῆς αὐτοῦ μηλωτῆς τοῦ δὲ ἐμβριθῶς αὐτὴ καὶ δριμαίως ἐπιτιμήσαντος, ἐκείνη, εἰ Μοναχός, φησιν, εἰ, Ἀρσένιε, ἅπιθι πρὸς τὸ ὅρος ὅπερ ρῆμα οὐκ ἄμοιρον ὠφελείας τῷ Ἀρσενίῳ ἔδοξεν.

Ἑρμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Διδασκόμαστε και από τους τυχόντας)

Ο ΜΕΓΑΣ Αρσένιος ήτο πάρα πολύ μορφωμένος, και κατά την φιλοσοφική συγκρότησιν και κατά τας χριστιανικές γνώσεις: όλους δε υπερέβαινε κατά την αρετήν, και δι' αυτό ο Βασιλεύς Θεοδόσιος τον εξέλεξεν από όλους τους τότε μορφωμένους ανθρώπους, ως παιδαγωγών των τέκνων του Όνωρίου και Αρκαδίου. Αν και ήτο δε τόσο μορφωμένος και ήσκήτευσεν, επί πολύν χρόνον, εις την σκήτην, απολαύσας περισσοτέραν θείαν γνώσιν, εν τούτοις είχε τόσο μεγάλην ταπείνωσιν, ώστε δεν εντρέπετο να ερωτά και τους πλέον αμαθείς και να λαμβάνη παρ' αυτών πάσαν δυνατήν ωφέλειαν.

Κάποτε κάποιος τον είδε να έρωτα ένα Αιγύπτιον Μοναχόν και να ζητή παρ' αυτού πληροφορίας περί των διαφόρων λογισμών. Τόσον δε πολύ σπουδαίον εθεώρησε το γεγονός, ώστε εξήτησε να μάθη την αιτίαν.

Με απλότητα ο Μέγας Αρσένιος του απήντησε:

- Δεν αρνούμαι, ότι είμαι κάτοχος αρκετης μορφώσεως ωστόσον όμως ομολογώ ότι δεν έχω μάθει ακόμη το αλφάβητον αυτού του αμορφώτου, εννοών, με αυτά, την κατά Θεόν πράξιν και γνώσιν.

2. Άλλοτε πάλιν και αξιοθαύμαστος Αρσένιος έφθασεν εις τον ποταμόν και ενώ ήτοιμάζετο να αποπλεύση, μια αιθιοπίσσα τον έπιασεν από το επανωφόρι του. Όταν δε ο Μέγας Αρσένιος την έμάλωσε με αυστηρότητα, η γυναίκα του απήντησε:

Αν είσαι καλόγηρος, Αρσένιε, να φύγης εις το βουνό. Ο Αρσένιος έθεώρησε την φράσιν αυτήν ωφέλιμον.

Δ'. Εν τω Γεροντικώ

ΠΟΤΕ ό 'Αββᾶς Αντώνιος έδέξατο Κωνσταντίνου του Βασιλέως γράμματα, ένα έλθη εις Κωνσταντινούπολιν και έσκόπει τί ποιῆσαι και λέγει τὸ 'Αββᾶ Παύλω τῷ μαθητῇ αὐτοῦ ὁφείλω ἀπελθεῖν; ὁ δὲ λέγει αὐτῷ ἐὰν ἀπέλθῃς, Ἀντώγιος λέγῃ εἰ δὲ οὐκ ἀπέλθῃς, 'Αββᾶς Αντώνιος και ὑπήκουσεν αὐτῷ και οὐκ ἀπῆλθεν.

2. Άδελφός ήρωτησε μικρόν Μοναχόν, ήτοι παιδίον· εάν εισιν οι λόγοι αργοί, ἄφες αὐτούς, εἰ δὲ ἀγαθοί, δὸς τόπον τὸ καλὸ καὶ λάλησον πλὴν καν ἀγάθοι ᾧσι, μὴ χρονίσης, ἀλλὰ ταχέως κόψον καὶ ἀναπαύῃ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΔΗ΄ (Διδασκόμαστε και από τους τυχόντας)

3. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ὀλύμπιος, ὅτι κατέβη ποτὲ ἱερεὺς τῶν Ἑλλήνων εἰς σκήτιν" καὶ ἦλθεν εἰς τὸ κελλίον μου καὶ ἐκοιμήθη καὶ θεασάμενος τὴν διαγωγὴς τοῦ Μοναχοῦ, λέγει μοι οὕτω διάγοντες, οὐδὲν θεωρεῖτε παρὰ τῷ θεῷ ὑμῶν; καὶ λέγω αὐτῷ, οὐχὶ ἔφη ἐκεῖνος τέως ἡμῶν Ἱερουργούντων τῷ θεῷ ἡμῶν, οὐδὲν κρύπτει ἀφ' ἡμῶν, ἀλλ' ἀποκαλύπτει ἡμῖν τὰ μυστήρια αὐτοῦς καὶ ὑμεῖς τοσούτους κόπους ποιοῦντες, ἀγρυπνίας, ἡσυχίας, ἀσκήσεις, λέγεις ὅτι οὐδὲν θεωρεῖτε; πάντως, εἰ οὐδὲν θεωρεῖτε, λογισμοὺς πονηροὺς ἔχετε εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, τοὺς χωρίζοντας ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ θεοῦ ὑμῶν, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀποκαλύπτεται ὑμῖν τὰ μυστήρια αὐτοῦ. Μετὰ τοῦτο οὖν ἀπῆλθον καὶ ἀνήγγειλα τοῖς γέρουσι τὰ ρήματα τοῦ τῶν Ἑλλήνων ἱερέως καὶ ἐθαύμασαν καὶ εἶπον, ὅτι οὕτως ἐστὶν οἱ γὰρ ἀκάθαρτοι λογισμοὶ χωρίζουσι τὸν ἄνθρωπος ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

4. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Μακάριος, ὅτι ὅτε ἡμην νεώτερος, ἀκηδιάσας ἐν τῷ κελλίῳ ἐξῆλθον εἰς τὴν ἔρημον λέγων τὸ λογισμό μου" ὃν ἐὰν ὑπαντήσης, ἐρώτησον αὐτὸν χάριν ὠφελείας. Καὶ εὗρον παιδίον βόσκον βοῖδια, καὶ λέγω αὐτῷ τί ποιήσω παιδίον ὅτι πεινῶ; ἀπεκρίθη μοι ἐκεῖνο καὶ φᾶγε. Πάλιν εἶπον, ὅτι ἔφαγον, καὶ πάλιν πεινῶ λέγει μοι καὶ παῖς καὶ πάλιν φᾶγε ἐγὼ δὲ εἶπον αὐτῷ, ὅτι πολλάκις ἔφαγον, καὶ πάλιν πεινῶ τότε λέγει μοι' τάχα ὄνος εἰ, Ἀββᾶ, ὅτι πάντοτε τρώγειν θέλεις; καὶ ὠφεληθεῖς ἀνεχώρησα.

5. Εἶρηκε γέρων" θέλω διδαχθῆναι ἢ διδάξαι.

6. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Μακάριος τῷ Ἀββᾷ Ζαχαρία" εἶπε μοι τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ ἀπεκρίθη αὐτῷ Ζαχαρίας ἐμὲ ἔρωτας, Πάτερ; λέγει ὁ Ἀββᾶς Μακάριος πληροφοροῦμαι εἰς σέ, τέκνον Ζαχαρία ἔστι γὰρ ὁ νύσσων μὲ τοῦ Ῥρωτησαί σε ἔφη αὐτῷ Ζαχαρίας τὸ κατ' ἐμέ, πάτερ, τὸ ἑαυτὸν βιάζεσθαι εἰς πάντα, τοῦτο ἐστὶ τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Αββάς Αντώνιος ἔλαβεν ἐπιστολὴς ἀπὸ τον Αυτοκράτορα Κωνσταντῖνον, να υπάγη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐσκέπτετο τι πρέπει να κάνη. Απευθυνόμενος τότε πρὸς τον μαθητὴν του, τον Αββάν Παύλον, τον ἔρωτα

- Πρέπει να υπάγω;

Ο Αββάς Παύλος του απαντά:

-Εάν μεταβῆς, λέγεσαι Αντώνιος: εάν όμως δεν υπάγης, Αββάς Αντώνιος καὶ δεν ἐφυγεν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Διδασκόμαστε και από τους τυχόντας)

2. Ένας αδελφός ήρώτησε με ένα μικρόν Μοναχόν, δηλαδή παιδίον διά την ωφέλειαν των συζητήσεων. Και το παιδίον απήντησεν:

Εάν οι λόγοι μιάς συζητήσεως είναι απλή φλυαρία άφησε τους: εάν όμως είναι ωφέλιμοι, τότε επωφελήσου από την ευκαιρίαν και ωμίλησε ωστόσον όσον καλοί και εάν είναι, μη ομιλήσης επί πολύν χρόνον, αλλά σύντομα διάκοψε την συζήτησιν και αναπαύεσαι.

3. Ο Αββάς Ολύμπιος είπε: Κάποτε ένας ειδωλολάτρης ιερεύς κατέβη εις την σκήτην, ήλθεν εις το κελλί μου και κοιμήθη. Όταν λοιπόν ο ιερεύς των ειδώλων είδε τας σκληρές συνθήκας, υπό τας οποίας ζή ο Μοναχός, μου λέγει:

-Ζώντες κατ' αυτόν τον τρόπον δεν βλέπετε τίποτε από τον Θεόν σας; . -Όχι, του απήντησα.

- Οσάκις ημείς προσφέρομεν θυσίαν εις τον θεόν μας, τίποτε δεν μάς αποκρύπτει, αλλά μάς φανερώνει όλα τα μυστήριά του και σείς υποβαλλόμενοι εις τόσους κόπους, εις αγρυπνίας, εις ησυχαστικήν σιωπήν, εις ασκήσεις, λέγεις ότι δεν βλέπετε τίποτε; Οπωσδήποτε, εάν δεν βλέπετε τίποτε, έχετε εις την καρδίαν σας πονηρούς λογισμούς, που σας χωρίζουν από τον Θεόν σας και δι' αυτό δεν σας φανερώνει τα μυστήριά του.

Μετά την επίσκεψιν αυτήν επήγα και ανέφερα τα λόγια αυτά του ειδωλολάτρου ιερέως εις τους Γέρονταν.

Εθαύμασαν δε οι Γέροντες και είπον Πράγματι έτσι είναι διότι οι ακάθαρτοι λογισμοί χωρίζουν τον άνθρωπος από τον Θεόν.

4. Ο Αββάς Μακάριος έλεγεν, ότι όταν ήμην νεώτερος, επειδή έβαρέθηκα μέσα εις το κελλί μου, έβγήκα προς την έρημον, λέγων εις τον λογισμός μου όποιον και αν συναντήσης, να τον έρωτήσης, διά να ωφεληθής. Μετ' ολίγον ευρήκα ένα παιδί, που έβοσκε βόδια, και του λέγω:

– Παιδί μου τι να κάνω, επειδή πεινώ;

Να φάγης, απήντησε το παιδίον. Έφαγα, και πάλιν πεινώ, του απαντώ. – Και πάλιν να φάγης, απήντησε το παιδίον. - Πολλές φορές έφαγον και πάλιν πεινώ, ηρώτησε: έκ τρίτου. Και το παιδί μου απήντησε μετά τινος θαυμασμού. - Μήπως είσαι όνος, Γέροντα, αφού θέλεις όλο να τρώγης; Από την απάντησιν αυτήν ωφελήθην και έφυγα.

5. Ένας Γέρων είπε: Προτιμώ να διδαχθώ, παρά να διδάξω.

6. Ο Αββάς Μακάριος ήρώτησε τον Αββάς Ζαχαρίας:

– Είπέ μου, Γέροντα, ποίον είναι το έργον του Μοναχού;

– Έμε έρωτάς, Πάτερ; απήντησε μετά ταπεινοφροσύνης ο Αββάς Ζαχαρίας.

– Διά σε, τέκνον μου Ζαχαρία, πληροφορούμαι εσωτερικώς αισθάνομαι κάποιον να με παρακινή εις αυτό.

– Κατά την γνώμην μου, Πάτερ, το να βιάζη τον εαυτόν του εις όλα τα καλά έργα, αυτό είναι το έργον του Μοναχού.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ' (Να μην πιστεύουμε στον εαυτό μας)

Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ τὸν πιστὸν μὴ ἑαυτῷ θαρρεῖν, ἀλλὰ πιστεύειν ὡς διὰ τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ πατρὸς καὶ σώζεται καὶ δυναμοῦται εἰς πᾶν ἀγαθόν, καὶ τὰς αὐτοῦ ἐπικαλεῖσθαι εὐχὰς μεγάλα γὰρ δύνανται.

Ὅτι ὁ πιστός δεν πρέπει να στηρίζη το θάρρος του εις τον εαυτόν του, ἀλλὰ να πιστεύει ὅτι διὰ τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ Πατρὸς καὶ σώζεται καὶ ενισχύεται εἰς κάθε καλόν καὶ να ζητῇ τὰς εὐχὰς τοῦ Γέροντός του διότι αὗται ἔχουν μεγάλην δύναμιν.

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΛΙΒΕΡΤΙΝΟΣ ὁ τοῦ δικαίου Ὁνωράτου μαθητής, περὶ οὗ καὶ ἐν ἄλλοις. κεφαλαίοις διείληπται, κατὰ κέλευσιν τοῦ ἡγουμένου αὐτοῦ, δς τὴν τοῦ Ὁνωράτου προστασίαν διεδέξατο, διὰ πρᾶγμα τί τοῦ Μοναστηρίου ἀπήρχετο διὰ δὲ τὸν πόθον δὲν εἶχε πρὸς τὸν ἐν Ἀγίοις Ὁνωράτος, ὅπου δήποτε ὁ Λιβερτίνος ἀπήρχετο, εἶωθει βαστάζειν ἐν τῷ ἑαυτοῦ κόλπῳ τὸ τοῦ διδασκάλου καλίγιον. Ἀπερχομένου δὲ αὐτοῦ ἐν Ραβέννη, συνέβη τινὰ γυναῖκα (τελευτήσαντος τοῦ υἱοῦ αὐτῆς) τὸ σῶμα αὐτοῦ βαστάζειν, ἥτις τοῦτον θεασαμένη καὶ Θεοῦ δοῦλον αὐτὸν εἶναι πιστεύσασα, τὸ πόθῳ τοῦ τελευτήσαντος αὐτῆς υἱοῦ φλεγομένη, τὸν ἵππον αὐτοῦ ἐκ τοῦ χαλινοῦ ἐκράτησε, καὶ μεθ' ὅρκου ἔλεγε μηδαμῶς αὐτὸν ἐᾶσαι ὑποχωρῆσαι, εἰ μὴ τὸν υἱὸν αὐτῆς ἀναστήσει ἐκεῖνος δέ, πείραν μὴ ἔχων τοιούτου θαύματος, ἐξέστη ἐπὶ τῷ ὅρκῳ τῆς αἰτήσεως αὐτῆς ὅθεν καὶ ἐκκλίνει ἐκ τῆς γυναικὸς ἥθελε διὰ μετριοφροσύνης ὑπερβολὴν ὡς δὲ ἡ γυνὴ οὐκ ἐνεδίδου, ἠττήθη τῇ συμπαθείᾳ καὶ κατελθὼν ἐκ τοῦ ἵππου καὶ κλίνας γόνυ, εἰς τὸν οὐρανὸν τὰς χεῖρας ἐξέτεινε, καὶ ἐξενεγκὼν ἐκ τοῦ κόλπου αὐτοῦ καὶ ἐπέφερετο καλίγιον, ἐπάνω τοῦ στήθους τοῦ τεθνεῶτος παιδίου ἔθηκεν εὐχομένου δὲ αὐτοῦ, ἡ ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ ἐν τῷ σώματι ὑπέστρεψε καὶ παραχρῆμα ἀνέστη. Κρατήσας οὖν αὐτὸ τῆς χειρός, τὴ κλαίουσῃ μητρὶ ζῶν ἀπέδωκε καὶ μετὰ τοῦτο τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἐπορεύθη.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Λιβερτίνος, ὁ μαθητής τοῦ δικαίου Ὁνωράτου, διὰ τὸν ὁποῖον καὶ εἰς προηγούμενα κεφάλαια ἐγένε λόγος, κατὰ διαταγὴν τοῦ ἡγουμένου του, ὅστις διεδέχθη τὸν Ὁνωράτον, μετέβαινε κάπου, διὰ κάποιαν υπόθεσιν τοῦ Μοναστηρίου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ΄ (Να μην πιστεύουμε στον εαυτό μας)

Ο Λιβερτίνος, από τον πόθον που είχε προς τον άγιον Όνωράτον, οπουδήποτε μετέβαινε, συνήθιζε να κρατη εις τον κόλπον του το υπόδημα του διδασκάλου του. Κάποτε λοιπόν που επήγαινε προς την Ραβένναν κάποια γυναίκα, που εκρατούσε το νεκρόν σώμα του αποθανόντος υιού της, μόλις τον είδε, καταφλεγόμενη από τον πόθον του νεκρού παιδιού της και πιστεύσασα ότι είναι δούλος του Θεού, εκράτησε το άλογον του Λιβερτίνου από το χαλινάρι και ωρκίσθη ότι δεν θα τον αφήση να προχωρήση, εάν δεν αναστήση τον υιόν αυτής.

Ο Λιβερτίνος, που δεν ήσθάνετο τον εαυτόν του καθόλου ικανόν διά τοιούτον θαύμα, ετρόμαξεν από τον όρκον, και το αίτημα της γυναικός. Διά τούτο και από υπερβολικήν μετριοφροσύνην ήθελε να ξεφύγη από την γυναίκα. Η γυναίκα όμως δεν υποχωρούσε και ο Λιβερτίνος ενικήθη από την συμπάθειαν. Κατέβηκε λοιπόν από το άλογον, έγονάτισεν, ύψωσε τα χέρια του προς τον ουρανόν και αφού έβγαλεν, από τον κόλπον του, το υπόδημα που εκράτει μαζί του, το έτοποθέτησεν επάνω εις το στήθος του νεκρού παιδιού. Καθώς δε προσηύχετο, επέστρεψεν αμέσως η ψυχή του παιδιού εις το σώμα του και ανεστήθη. Το έπιασε τότε από το χέρι και το παρέδωσε ζωντανών εις την μητέρα του, η οποία έκλαιεν. Έπειτα εξηκολούθησε τον δρόμον του.

Πέτρος

ΤΙ οὖν εἶναι τοῦτο λέγομεν; τοῦ "Όνωρατου ἡ ἀγίωσύνη τὴν δύναμιν τοῦ τοσούτου θαύματος πεποίηκεν, ἢ τοῦ Λιβερτίνου ἡ αἵτησις;

Ερμηνεία - Πέτρος

Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν τι πιστεύομεν; Ὅτι ἡ ἀγίωσύνη τοῦ Ὁνωράτου εἶχε τὴν δύναμιν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ θαύματος ἢ ἡ παράκλησις τοῦ Λιβερτίνου πρὸς τὸν Θεόν;

Γρηγόριος

ΕΝ τῇ ἐπιδείξει τοῦ τοιούτου θαύματος, μετὰ τῆς πίστεως τῆς γυναικός, ἢ δύναμις τῶν ἀμφοτέρων συνῆλθε, καὶ διὰ τοῦτο ὑπολαμβάνω Λιβερτίνον τοῦτο δυνηθῆναι ὅτι πλεῖον μᾶλλον τῇ τοῦ διδασκάλου δυνάμει ἢ πὲρ τῇ ἑαυτοῦ πεποιθέναι ἐπιστευσεν οὐ τινὸς γὰρ τὸ καλίσγιον ἐν τῷ στήθει τοῦ τεθνεῶτος ἔθηκε, τοῦτον δηλαδὴ δυνηθῆναι ὅπερ ἤτησατο ὑπελάμβανεν ἐπεὶ καὶ "Ἐλισσαῖος τοῦ διδασκάλου τὴν μηλωτὴν βαστάζων, καὶ εἰς τὸν Ἰορδάνην ἔλθων, ἐπάταξεν ἅπαξ καὶ οὐδαμῶς τὰ ὕδατα διηρέθη" ὥς δὲ παρευθὺς εἶπε ποῦ ἔστιν ὁ Θεὸς Ἥλιος; καὶ πάλιν τὸν ποταμὸν τῇ τοῦ διδασκάλου μηλωτῇ ἐπάταξε, καὶ ὁδὸν ἀναμέσον των ὑδάτων πεποίηκεν κατανοεῖς, Πέτρε, πόσον ἢ ταπεινοφροσύνη ἐν ταῖς γενομέναις δυνάμεσιν ἰσχύει καὶ τότε γὰρ ποιῆσαι τὴν ἴσιν τοῦ

διδασκάλου δύναμιν πεποίηκεν, ὅτε ἐπ' ἐκεῖνον κατέφυγε καὶ τὸ ἐκεῖνου ἐπέκαλέσατο μετὰ πίστεως ὄνομα.

Ερμηνεία - Γρηγόριος

ΚΑΤΑ την πραγματοποίησιν ενός τόσο μεγάλου θαύματος συνέτρεξαν και η πίστις της γυναίκος, αλλά και η δύναμης και των δύο και δι' αυτό νομίζω ότι ο Λιβερτίνος ήμπόρεσε να το κατορθώσει· επέστευσε δηλαδή περισσότερο εις την δύναμιν του διδασκάλου, παρά εις τον εαυτόν του. Είχε την γνώμην δηλαδή ότι εκείνο, διά το οποίον παρεκάλεσε τον Θεόν ήμπόρεσε να γίνη, μόνον αφού ετοποθέτησεν εις το στήθος του νεκρού το υπόδημα του Γέροντός του. Αλλωστε, ως γνωστόν, και ο Ελισαίος, κρατών την κάπαν του διδασκάλου του προφήτου Ηλίου ήλθεν εις τον Ιορδάνην και εκτύπησε μίαν φοράν τα ύδατα και καθόλου δεν έχωρίσθησαν όταν όμως είπεν αμέσως· πού είναι ο Θεός Ηλίου; και εκτύπησε πάλιν τα ύδατα με την κάπαν του διδασκάλου του, έκαμεν αμέσως δρόμον διά μέσου των υδάτων. Αντιλαμβάνεσαι λοιπόν, Πέτρε, ποία είναι η δύναμις της ταπεινοφροσύνης εις τα γενόμενα θαύματα; Τότε δηλαδή κατώρθωσε τα ίσα με τον διδάσκαλόν του, όταν κατέφυγε εις εκείνον και επέκαλέσθη, με πίστιν, το όνομά του.

Β'. Εν τω βίω του Αγίου Γρηγορίου του θαυματουργού

ΠΟΤΕ ό Μέγας Γρηγόριος μετὰ τῶν συνόντων κατὰ τὸ σύνηθες τῷ Θεῷ προσευχόμενος ἐν τῷ βρεῖ, ἀθρόως ἀγῶνος καὶ θορύβου καταπλησθεῖς, εὐδηλος ἦν τοῖς παρούσιν οἷον ξενιζόμενος καὶ ἐναγωνιῶν τινι θεάματα, καὶ τὴν ἀκοὴν ὑπέχων, καθάπερ ἤχου τινὸς πρὸς αὐτὸν διαβαίνοντος καὶ διαγενομένου διαστήματος οὐκ ὀλίγου, μείνας πάντα τὸν ἐν μέσῳ χρόνον ἀκλινῆς καὶ ἀκίνητος, εἶθ' ὥς πὲρ τοῦ προκειμένου θεάματος εἰς ἀγαθῶν καταλήξαντος, πάλιν ἐπανῆλθεν εἰς τὸ σύνηθες, καὶ ἀνευφήμησε τὸν θεὸν λαμπρὰ τῇ φωνῇ, τὸν ἐπινίκιον τὲ καὶ εὐχαριστήριον λόγον ἐπιφθεγξάμενος «εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὃς οὐκ ἔδωκεν ἡμᾶς εἰς θήραν τοῖς ὁδοῦσιν αὐτῶν».

Τῶν δὲ περὶ αὐτὸν θαυμαστικῶς διατεθέντων καὶ μαθεῖν ἀξιούντων, καὶ τί πότε εἶη τὸ ἐν ὀφθαλμοῖς γενόμενον θέαμα, εἰπεῖν λέγεται, μέγα πτῶμα κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἰδεῖν πεπτωκότα τὸν σατανᾶς ὑπὸ νεανίσκου τινὸς Τρωαδίου ὀνόματι, δς προσαχθεῖς ὑπὸ τῶν δημίων τῷ δυσσεβεῖ ἄρχοντι, μετὰ πολλᾶς βασάνους τὸν τῆς Μαρτυρίας ἀνεδήσατο στέφανον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ΄ (Να μην πιστεύουμε στον εαυτό μας)

Ἐκπλαγεῖς δὲ πρὸς τὴν ἀκοὴν καὶ τῶν ἀγίῳ συνῶν μαθητῆς, δν ἐκ γεωκόρου πιστεύσαντα Διάκονον τῶν θείων μυστηρίων κατέστησε, καὶ οὔτε ἀπιστεῖν τῷ λεγομένῳ τολμῶν, καὶ ἅμα κρεῖττον τῆς ἀνθρωπίνης δυνάμεως τὰ πόρρωθεν ὄντα τῆς πόλεως, (μηδενὸς ἀνθρώπου τὰ κατ' αὐτὸν ἀναγγεῖλαντος) ὥς ἔφεστωτα τοῖς πράγμασι λέγειν πρὸς τοὺς συνόντας περὶ τῶν ἐκεῖ γενομένων, ἰκέτης γίνεται τοῦ διδασκάλου, ὀφθαλμοῖς ἐπιτραπῆναι γνῶναι τὰ πεπραγμένα, καὶ μὴ κωλυθῆναι παρ' αὐτοῦ γενέσθαι μέχρι τῶν τόπων αὐτῶν, ἐν οἷς τὸ θαῦμα ἔγενετο.

Τοῦ δὲ φοβερὸν εἶναι λέγοντος ἐν μέσῳ τῶν φονευόντων γενέσθαι, καὶ τί πολλάκις ἐξ ἐπηρείας τοῦ ἀντικειμένου τῶν ἄβουλητων παθεῖν, ἐπιθαρσεῖν ἔλεγε καὶ Διάκονος τῇ τῶν εὐχῶν αὐτοῦ συμμαχίᾳ φθεγξάμενος ταύτην πρὸς αὐτὸν τὴν φωνήν, σὺ μὲ παράθου τῷ σῷ θεῷ καὶ οὐδεὶς μου φόβος ἐκ τῶν πολεμίων καθάψεται" του δὲ καθάπερ συνοδοιπόρον τὴν τοῦ θεοῦ βοήθειαν αὐτῷ διὰ τῆς εὐχῆς ἐκπέμπαντος, πεποιθῶς τὴν ὁδὸν ἦει πρὸς οὐδένα τῶν ἀπαντῶντων ἐπιστρεφόμενος.

Ἐσπέρας δὲ τῆς πόλεως ἐντὸς γεγονῶς, καὶ κοπῶδης ἐκ τῆς ὁδοιπορίας γενόμενος, λουτρῷ θεραπεύσαι τὸν κόπον ἀναγκαῖον ὤηθη. Ἐπεκράτει δὲ κατὰ τὸν τόπον ἐκεῖνον δαίμων τις ἀνθρωποκτόνος, ἐγχωριάζων τὸ λουτρό, οὐ ἡ φθοροποιὸς δύναμις ἐνεργὸς μετὰ τὸ σκότος κατὰ τῶν προσεγγιζόντων ἐγένετο. Τούτου χάριν ἄβατον ἦν μετὰ τὰς ἡλίου δυσμᾶς τὸ λουτρὸν ἐκεῖνο καὶ ἀνενεργητον· ὦ παραστάς, ἥξιου τὸν ἐπιτεταγμένον ἀνοίξει τὴν εἴσοδον αὐτῷ, καὶ μὴ φθονῆσαι τῆς ἐκ τοῦ λουτροῦ θεραπείας.

Τοῦ δὲ μαρτυρουμένου μηδένα τῶν κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην κατατολμώντων τοῦ ὕδατος ἰδίῳις ποσὶν ἐξελθεῖν, ἀλλὰ πάντως μετὰ τὴν ἐσπέραν κρατεῖν τὸ δαιμόνιον, καὶ πολλοὺς ὑπ' ἀγνοίας ἤδη παθεῖν τὰ ἀνήκεστα, οὕς, ἀντὶ τῆς ἐλπισθείσης ἀνέσεως, θρῆνοι καὶ τάφοι καὶ οἰμῳгаи διεδέξαντο. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα διεξιόντος, οὐδὲν μᾶλλον ἐκεῖνος ὑφίει τῆς ἐπιθυμίας, ἀλλ' ἐνέκειτο, παντὶ τρόπῳ καταναγκάζων αὐτὸν τὰ ἐντὸς παραδέξασθαι· δὲ τὸ μὴ συγκινδυνεύσαι τὴν ἀγνοῖα τοῦ ξένου, κέρδος ποιούμενος, τὴν κλεῖν ἐπ' αὐτῷ ποιησάμενος, ἀπαλλάσσεται.

Ἐπει δὲ γυμνωθεῖς ἐντὸς ἦν, πολυτροποὶ τινὲς φόβων καὶ καταπλήξεων ἀφορμαὶ παρὰ τοῦ δαιμονίου συνεσκευάζοντο φάσματα παντοδαπᾶ πύρινα καὶ καπνώδη τὴν φύσιν, ἐπιδεικνύμενα" ἐν ἀνθρώπων καὶ θηρίων μορφῇ, τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐμπίπτοντα, ταῖς ἀκοαῖς ἐνηχούντα, τὸ ἄσματα προσεγγίζοντα κύκλῳ περὶ τὸ σῶμα χεόμενα. Ὁ δὲ τὴν σφραγίδα αὐτοῦ προβαλλόμενος, καὶ τὸ τοῦ Χριστοῦ ἀνακαλῶν ὄνομα, ἀπαθῆς τὸν πρῶτον διεξῆλθε τῶν οἴκων.

Ἐπὶ δὲ τὸν ἐνδότερον χωρήσας, χαλεπωτέροις ἐνέτυχε τοῖς θεάμασιν εἰς φοβερωτέραν μετασκευασθέντος τοῦ δαιμονίου τὴν ὄψιν καὶ ἅμα σεισμὸν τὸν οἶκον

ὤετο κατακλογεῖσθαι, καὶ τὸ ἔδαφος ὑπορρήγνυμενον, γυμνὴν ἐπιδείκνυσθαι τὴν κάτω φλόγα, σπινθηρὰς τὲ φλογώδεις ἀπὸ τῶν ὑδάτων ἐκπέμπεσθαι καὶ πάλιν αὐτῷ τὸ ἴσον ὄπλον, ἢ σφραγίς, καὶ τὸ τοῦ Χριστοῦ ὄνομα, καὶ ἡ τῶν εὐχῶν τοῦ διδασκάλου βοήθεια, τὰ φοβερά των φαινομένων τὲ καὶ γινομένων διέχεεν. Ἄνεθεῖς δὲ τῷ ὕδατι, καὶ πρὸς τὴν ἐξοδὸν σπεύδων, πάλιν ἐκωλύετο τοῦ δαιμονίου τῆς θύρας ἀντειλημμένου ἀλλὰ καὶ τοῦτο πάλιν τὸ κώλυμα διὰ τῆς ἴσης δυνάμεως ἐλύετο, τὴ σφραγίδα τῆς θύρας ὑποχωρούσης. Ἐπει δὲ κατὰ νοῦν αὐτῷ προεκεχωρήκει τὰ πάντα, ἐκβοῆσαι λέγεται πρὸς αὐτὸν ἀνθρωπίνῃ φωνῇ τὸ δαιμόνιον, μὴ ἐαυτῷ τὴν δύναμιν ἐκείνην λογίσασθαι, δι' ἧς τὸν ὀλεθρον ἔφυγεν' ἡ γὰρ φωνὴ τοῦ παραθεμένου αὐτὸν τῷ φυλάσσουντι, τὸ ἀπαθὲς ἔχαρισατο.

Διασωθεῖς οὖν, ὡς εἴρηται, ἔκπληξιν παρέσχε τοῖς ἐπιστατούσι τῷ τόπῳ, οὐδενὸς τῶν πώποτε κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην κατατολμησάντων τοῦ ὕδατος ἐν τοῖς ζῶσι φανέντος. Ἐπὶ δὲ τούτοις τὰ τὲ καθ' ἐαυτὸν διηγήσατο, καὶ τὰ κατὰ τὴν πόλιν τῶν Μαρτύρων ἀνδραγαθήματα τοῦτον ἔγνω γεγενημένα τὸν τρόπον, ὃν ἐπὶ τῆς ἐρημίας διάγων καὶ μέγας προδιηγήσατο, προσθεῖς τοῖς περὶ αὐτὸν θαύμασι, δι' ὧν τὲ εἶδε, καὶ δι' ὧν ἤκουσε, καὶ δι'. ὧν τὴ ἐαυτοῦ πείρα τῆς τοῦ μεγάλου πίστεως ἐδιδάχθη τὴν δύναμιν, ἣ προσεμαρτύρησε τὸ δαιμόνιον, πάλιν ἀνατρέχει πρὸς τὸν διδάσκαλον, τοῖς τὲ καθ' ἐαυτὸν καὶ τοὺς μετὰ ταῦτα κοινὸν ἀφεῖς φυλακτήριον, τὸ διὰ τῶν ἱερέων ἐαυτὸν τῷ θεῷ παρατίθεσθαι καὶ νῦν ἐστὶ κατὰ πᾶσαν μὲν τὴν Ἐκκλησίαν, ἐξαιρέτως δὲ παρ' ἐκείνους ἢ τοιαύτῃ φωνῇ, τῆς τότε γεγενημένης τῷ ἀνδρὶ παρὰ τοῦ Γρηγορίου βοηθείας μνημόσυνον.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Μέγας Γρηγόριος προσηύχετο, ὡς συνήθως, εἰς τὸ ὅρος. ἑξαφνα ἀντελήφθη θόρυβον καὶ ἀγῶνα καὶ ἐγένετο φανερόν τοὺς παρόντας ὅτι παρεξενεύετο καὶ ἀγωνιούσεν ἀπὸ κάποιο ὄραμα. Ἐτέντωνε τὰ αὐτιά του, ὡς διὰ νὰ συλλάβῃ ἐξ ἀποστάσεως ἐρχόμενον ἦχον καὶ ἀφού παρήλθεν αρκετῶν χρονικῶν διάστημα, κατὰ τὸ ὁποῖον παρέμεινεν ἀσάλευτος καὶ ἀκίνητος, μετὰ, ὡς νὰ ἀπέληξε τὸ θέαμα εἰς εὐχάριστον ἀποτέλεσμα, συνήλθεν ἀπὸ τὸν ἐκστασιασμόν του ἐκείνον καὶ ἐδόξασε, με λαμπράν φωνήν τὸν Θεόν, ἀπαγγείλας τὸν ἐπινίκιον καὶ εὐχαριστήριον στίχον «ἀς εἶναι εὐλογημένος ὁ Θεός, πού δεν ἄφησε νὰ πέσωμεν τροφὴ εἰς τὰ δόντια τῶν ἐχθρῶν μας» (Ψαλμ. ρκγ', 6).

Ἐπειδὴ ἐκεῖνοι πού ἦσαν κοντά του, ἐθαύμασαν ἀπὸ τὴν ἐκστασιν τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου καὶ ἐζήτησαν παρ' αὐτοῦ νὰ μάθουν, ποῖον ἦτο τὸ θέαμα, ὁ Ἅγιος Γρηγόριος, ὡς ἀναφέρει ἡ παράδοσις, τοὺς εἶπεν:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ΄ (Να μην πιστεύουμε στον εαυτό μας)

– Εκείνην την στιγμήν είδον ότι ο σατανάς ενικήθη και κατέπεσε, φοβερόν πτώμα, από κάποιο παλληκάρι, που ελέγετο Τρωάδιος. Αυτός ο Τρωάδιος οδηγήθη από τους δημίους ενώπιον του δυσσεβούς άρχοντος και αφού υπεβλήθη εις πολλά βασανιστήρια, εφόρεσε τον στέφανον του μαρτυρίου.

Από την αφήγησιν αυτήν εξεπλάγη ο μαθητής του Αγίου, που ευρίσκετο πλησίον του, τον οποίον προσείλκυσε από νεωκόρον εις την χριστιανικήν πίστιν και τον έχειροτόνησε Διάκονον των θείων Μυστηρίων. Αυτός λοιπόν ο Διάκονος ούτε να αμφιβάλλη προς τα λεγόμενα ετόλμα, συγχρόνως όμως εθεώρει ως ανώτερον από την ανθρωπίνην δύναμιν (χωρίς κανείς να του φανερώση κάτι σχετικών) να ομιλή περί των εκεί συμβαινόντων ως να το παρών. Παρακαλεί λοιπόν θερμώς τον διδάσκαλος να του επιτρέψη να διαπιστώση με τα μάτια του τα γενόμενα και να μη τον εμποδίση να μεταβή μέχρι των τόπων, που έγινε το θαύμα.

Ο Άγιος Γρηγόριος τον απέτρεπε και του έλεγεν ότι είναι φοβερόν να ευρεθί εις το μέσον των φονευτών και να διατρέξη τον κίνδυνος να πάθη κάτι ανεπιθύμητον από ενέργειας του πειρασμού. Ο Διάκονος όμως έλεγεν ότι στηρίζει το θάρρος του εις την προστασίας των ευχών του. Προσέθεσε δε και τα εξής: συ να με θέσης υπό την προστασίαν του Θεού σου και τότε δεν θα με απειλήση κανένας φόβος από τους εχθρούς.

Εν τέλει ο Άγιος Γρηγόριος του έδωσεν ως συνοδοιπόρον την βοήθειαν του Θεού και τον κατευόδωσε με την ευχήν του· ο δε Διάκονος επορεύετο, χωρίς να παρατηρή τίποτε από όσα συναντούσε κατά την πορείαν του.

Κατά το βράδυ έφθασεν εις την πόλιν και καθώς ήτο κατάκοπος εκ της οδοιπορίας, ενόμισε καλόν να ξεκουρασθή με ένα λουτρόν. Εις εκείνην όμως την περιοχήν εκυριάρχει ένας άνθρωποκτόνος δαίμων, που διέμενεν εις το λουτρόν και του οποίου η καταστρεπτική δύναμις ενήργει μετά το σκότος εις βάρος όσων προσήγγιζον προς το λουτρόν. Εξ αιτίας αυτού το λουτρόν ήτο απλησίαστον μετά την δύσιν του ηλίου και κλειστόν, Ηλθε λοιπόν ο Διάκονος εις αυτό το λουτρόν και εξήτει από τον επιτετραμμένον να του ανοίξη και να μη τον στερήση από την θεραπείας του λουτρού.

Ο άνθρωπος του λουτρού έβεβαίωσε τον Διάκονον ότι κανείς, από όσους ετολμούσαν να εισέλθουν εκείνην την ώραν εις το νερόν του λουτρού, δεν εξήρχετο ζωντανός, αλλά μετά την εσπέραν εις όλα εκυριαρχούσε το δαιμόνιον ήδη δε πολλοί

από άγνοιαν έπαθαν συμφοράς και οι οποίοι, αντί να χαρούν, όπως ήλπισαν, περιέπεσαν εις θρήνους και τάφους και κλαυθμούς.

Αυτά και παρόμοια διηγήθη εις τον Διάκονον ο άνθρωπος του λουτρού εν τούτοις όμως ούτος δεν παρατείτο καθόλου από την επιθυμίαν του, αλλ' επέμενεν εξαναγκάζων αυτόν παντοιοτρόπως να τον αφήση να εισέλθη μέσα. Κατόπιν αυτών και άνθρωπος του λουτρού, διά να μη συγκινδυνεύση από την άγνοιαν του ξένου και θεωρών αυτήν ως κέρδος, αφού του παρέδωσε το κλειδί ανεχώρησεν.

Μόλις ο Διάκονος εισήλθε και έβγαλε τα ρούχα του, το δαιμόνιον ήρχισε να ετοιμάζη αφορμάς διά φόβους πολλών ειδών και τρομάρας ούτως ενεφανίζοντο διάφορα φαντάσματα, όμοια με φωτιάν και καπνόν: σιγά - σιγά τα φαντάσματα αυτά παρουσιάζοντο εις τα μάτια του σαν άνθρωποι και θηρία και επροκαλούσαν θόρυβον και τόσον απεθρασύνοντο, ώστε επλησίαζαν το σώμα του γύρω - γύρω με τραγούδια και με διαθέσεις επιθετικής. Ο Διάκονος όμως, απτόητος, τους παρουσίαζε την σφραγία του τιμίου Σταυρού και επεκαλείτο το όνομα του Χριστού έτσι επέρασε το πρώτον διαμέρισμα, χωρίς να πάθη τίποτε.

Καθώς όμως επροχώρησε βαθύτερα, συνήντησε τρομακτικώτερα θεάματα: το δαιμόνιον δηλαδή απέκτησε φοβερωτέραν όψιν και συγχρόνως εδημιούργει την εντύπωσιν, ότι θα εγκρέμιζε με σεισμόν το σπίτι το έδαφος εφάνη ως να εσχίζετο από κάτω και παρουσίαζε την κάτω φλόγα και από τα νερά εξετινάσσοντο σπινθήρες φλογεροί. 'Αλλά πάλιν ο Διάκονος έχρησιμοποίει τα ίδια όπλα: την σφραγίδα του τιμίου Σταυρού, το όνομα του Χριστού, επεκαλείτο δε και την βοήθειαν των ευχών του διδασκάλου του ούτω διεσκόρπισε και πάλιν τα συμβαίνοντα και τα τρομακτικά φαντάσματα.

Όταν έβγήκεν από το νερό και επήγαινε προς την έξοδον και πάλιν ήμποδίζετο, διότι το δαιμόνιον εκράτει την θύραν. Αλλά και πάλιν απτόητος ο Διάκονος με την ιδίαν δύναμιν εξεμηδένισε και αυτό το έμπόδιον και η θύρα ήνοιξε με το σημείον του Σταυρού.

Αφού δε όλα εξελίχθησαν σύμφωνα με την επιθυμίαν του Διακόνου, λέγεται ότι το δαιμόνιον εφώναξε προς αυτόν με ανθρωπίνην φωνήν, να μη νομίζει ότι η δύναμις διά της οποίας ηδυνήθη να αποφύγη την συμφοράν ήτο ιδική του διότι την αποφυγήν όλων των κακών έχάρισεν εις αυτόν η φωνή εκείνου, ο οποίος τον ενεπιστεύθη εις την προστασίαν Αυτού ο οποίος πραγματικώς ήμπορεί να μας φυλάξη (δηλαδή του Θεού).

Όταν λοιπόν ο Διάκονος διεσώθη, με τον τρόπον που ελέχθη, τούτο προεκάλεσε κατάπληξιν εις εκείνους που εγνώριζον καλώς τον τόπον, διότι κανείς, μέχρι τότε, από όσους ετόλμησαν να εισέλθουν εις το λουτρόν, μετά την δύσιν του ηλίου, δεν ενεφανίσθη, και πάλιν, μεταξύ των ζωντανών. Τότε ο Διάκονος διηγήθη εις αυτούς όσα συνέβησαν εις αυτόν και έμαθεν από αυτούς τον τρόπον, που συνετελέσθησαν τα ανδραγαθήματα των Μαρτύρων εις την περιοχών της πόλεως. Αφού εις αυτά επρόσθεσεν όσα συνέβησαν εις αυτόν και όσα είδε και όσα ήκουσε και δι' όσα εξ ιδίας πείρας εδιδάχθη διά την δύναμιν της πίστεως του μεγάλου Διδασκάλου, την οποίαν επεβεβαίωσε το δαιμόνιον, επιστρέφει πάλιν ο Διάκονος, αφήσας ούτω και εις τους συγχρόνους του, αλλά και εις τους μεταγενεστέρους, κοινόν τρόπον προστασίας το να εμπιστευόμεθα, διά των ιερέων, τους εαυτούς μας εις τον Θεόν. Και μέχρι τώρα υπάρχει εις όλην μεν την Εκκλησίαν, ειδικώτερον όμως μεταξύ εκείνων ή τοιαύτη παράδοσις, περί της τότε γενομένης βοηθείας από τον Άγιον Γρηγόριον εις τον Διάκονον, διατηρουμένη ως ευσεβής ανάμνησις.

Γ'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΛΕΓΕΝ ό Άββᾶς Δανιήλ, ότι εκάλεσε με ποτε ό 'Άββᾶς Άρσένιος καί εἶπε μοι ἀναπαυσον τὸν πλησίον σου, ἵνα ὅταν ἀπέλθῃ πρὸς Κύριον παρακαλέσῃ ὑπέρ σου, καὶ ἐν σοὶ γένηται.

2. 'Αδελφὸς ἦλθεν ἀπὸ σκήτεως πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἀμμοῦν, καὶ λέγει αὐτῇ πέμπει με ὁ Πατήρ μου εἰς διακονίαν, καὶ φοβοῦμαι τὴν πορνείαν" ἔφη αὐτῇ ὁ γέρων" οἶαν ὥραν ἔρχεται σου πειρασμός, εἶπε: «ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων, εὐχαῖς τοῦ Πατρός μου ἐξελοῦ μέ». Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν, ἔκλεισε παρθένος τὴν θύραν ἐπάνω αὐτοῦ, καὶ βοήσας φωνὴ μεγάλη εἶπεν: «ὁ Θεὸς τοῦ Πατρός μου ἐξελου μέ» καὶ εὐθέως εὐρέθη εἰς τὴν ὁδὸν τῆς σκήτεως.

3. Γέρων τις εἶχε διακονητὴν εἰς τὴν κώμην οἰκοῦντα. Συνέβη δὲ ἅπαξ βραδυναντος τοῦ διακονητοῦ κατὰ τὸ ἔθος παραγενέσθαι, λείψαι τὰς χρείας τοῦ γέροντος ἔτι δὲ αὐτοῦ χρονίζοντος, ἐξέλιπον αἱ χρεῖαι παντελῶς, καὶ τὸ ἐργόχειρον δ εἰργάζετο ἐν τῷ κελλίῳ, καὶ ἔθλιβετο, μήτε ἐργάσασθαι ἔχων, μήτε τὰ πρὸς τροφήν καὶ λέγει τὸ μαθητὴ αὐτοῦ θέλεις ἀπελθεῖν εἰς τὴν κώμην; ὁ δὲ εἶπεν ὡς θέλεις ποιῶ ἐφοβεῖτο γὰρ καὶ ὁ ἀδελφὸς ἐγγίσει τὴ κώμῃ διὰ τὰ σκάνδαλα, ἓνα δὲ μὴ παρακούσῃ τοῦ Πατρός, κατεδέξατο ἀπελθεῖν. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ γέρων: ὕπαγε, καὶ πιστεύω εἰς τὸν Θεὸν τῶν Πατέρων μου, ὅτι σκεπάζει σε ἀπὸ παντὸς πειρασμοῦ καὶ ποιήσας εὐχὴν ἀπέστειλεν αὐτόν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ΄ (Να μην πιστεύουμε στον εαυτό μας)

Ἐλθὼν οὖν ὁ ἀδελφὸς εἰς τὴν κώμην, καὶ εὗρων τὴν οἰκίαν τοῦ διακονητοῦ, σταῖς πρὸς τὴ θύρα ἔκρουσεν ἔτυχε δὲ τότε τὸν διακονητὴς καὶ πάντας τοὺς τῆς αὐτοῦ οἰκίας ἔξω τῆς κώμης ἀπελθεῖν εἰς μνημόσυνον, πλὴν μιᾶς θυγατρὸς αὐτοῦ, ἥτις, ὡς ἔκρουσεν ὁ ἀδελφός, ἤνοιξε καὶ ἰδοῦσα αὐτὸν καὶ μαθοῦσα τί θέλει, προετρέπετο ἔσω εἰσεθεῖν ἅμα δὲ καὶ εἶλκεν ὁ δὲ οὐκ ἤνειχετο. Ἐπὶ πολὺ δὲ βιαζομένη κατίσχυσε, καὶ ἐπεσπάσατο αὐτὸν πρὸς ἑαυτὴν καὶ δὲ ὡς ἔγνω ἑαυτὸν τοῖς λογισμοῖς συνεχόμενον, στενάξας ἐκ βάθους, εἶπε πρὸς τὸν Θεόν: Κύριε, διὰ τὰς εὐχὰς τοῦ Πατρός μου σῶσον με ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ καὶ τοῦτο εἰπὼν, εὐρέθη παραχρῆμα εἰς τὸν ποταμὸν, ὑπάγων εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἀποκατεστάθη ἀβλαβὴς πρὸς τὸν Πατέρα αὐτοῦ.

4. Ἐπειράσθη ποτὲ ὑπὸ δαίμονος Ἀβραάμ ὁ μαθητὴς τοῦ Ἀββᾶ Σισώη" καὶ εἶδεν ὁ γέρον, ὅτι πέπτωκε καὶ ἀναστὰς ἐξέτεινε τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ προσηύξατο πρὸς τὸν Θεὸν λέγων· «ὁ Θεὸς καὶ Σωτὴρ ἡμῶν, καὶ μὴ θέλων τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἕως τοῦ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆσαι αὐτόν, θεράπευσον καὶ τὸν δοῦλόν σου Ἀβραάμ, καὶ λύτρωσαι αὐτὸν ἀπὸ τοῦ πειρασμοῦ τοῦ δαίμονος» καὶ εὐθέως ἐθεραπεύθη.

5. Ἀπέστειλε τὶς τῶν γερόντων τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀντλήσαι ὕδωρ· ἦν δὲ μακράν το φρέαρ ἀπὸ τοῦ κελλίου αὐτῶν καὶ δὲ ἐπελάθετο τὸ σχοινίον ἄραι· καὶ ἐλθὼν ἐπὶ τὸ φρέαρ, ἔγνω ὅτι οὐκ ἤνεγκε σχοινίον· καὶ ποιήσας εὐχὴν πρὸς τὸν Θεόν, ὦ τοῦ θαύματος! ἀνῆλθε παραχρῆμα τὸ ὕδωρ ἄνω καὶ γεμίσαντος τὸ κεράμιον τοῦ ἀδελφοῦ, πάλιν ἀποκατεστάθη τὸ ὕδωρ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Δανιήλ ἔλεγε: Κάποτε με ἐκάλεσεν ὁ Αββᾶς Αρσένιος καὶ μου εἶπεν: «ανακούφισε τὸν πλησίόν σου, ὥστε ὅταν ἀναχωρήσῃ ἐκ τοῦ κόσμου αὐτοῦ πρὸς τὸν Κύριον, νὰ τὸν παρακαλέσῃ διὰ σε, καὶ θὰ εὐρὴς καλόν».

2. Ἐνας ἀδελφός, ἀπὸ τὴν σκῆτην, ἦλθε πρὸς τὸν Αββᾶν Αμμόν καὶ του λέγει:

– Πάτερ, με στέλλει ὁ Γέροντάς μου εἰς υπηρεσίας, ἀλλὰ ἐγὼ φοβοῦμαι τὴν πορνείαν.

– Οἰανδὴποτε ὥραν σε ἐνοχλήσῃ ὁ πειρασμός με πορνικούς λογισμούς – του ἀπήντησεν ὁ Αββᾶς – νὰ εἴπῃς: «ὁ Θεός των δυνάμεων, με τὶς εὐχὰς τοῦ πνευματικοῦ μου Πατρός, λύτρωσέ με».

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ΄ (Να μην πιστεύουμε στον εαυτό μας)

Μίαν ημέραν λοιπόν, μία νέα επεχείρησε να τον κρατήσει διά της βίας και Μοναχός εφώναξε με μεγάλην φωνήν: «Θεέ του πνευματικού μου Πατρός, γλύτωσέ με». Και – ω του θαύματος – αμέσως ευρέθη εις τον δρόμον, που οδηγούσε προς την σκήτην.

3. Ένας Γέρων είχε κάποιον εις το χωρίον, ο οποίος τον εξυπηρετούσεν εις τας ανάγκας του. Κάποτε ο φροντιστής αυτός άργησε να έλθη εις την σκήτην, όπως συνήθιζε, οπότεν τα εφόδια του Γέροντος ήρχισαν να ολιγοστεύουν επειδή δε συνέχιζεν η αργοπορία του φροντιστού, εξηντλήθησαν τελείως τα αναγκαία, ακόμη και το εργόχειρον, με το οποίον απασχολείτο εις το κελλί του. Ο Γέρων λοιπόν έστενοχωρείτο διότι δεν είχεν ούτε εφόδια για να εργασθή το εργόχειρόν του, αλλ' ούτε και τρόφιμα. Πιεζόμενος υπό της στενοχωρίας αυτής λέγει προς τον υποτακτικόν του:

– Θέλεις να μεταβής εις το χωρίον;

– Να κάμω, όπως θέλεις απήντησε δειλά ο αδελφός, διότι εφοβείτο να πλησιάση το χωρίον από τον φόβον του σκανδάλου. Διά να μη παρακούση όμως τον Γέροντά του εδέχθη να μεταβή.

– Πήγαινε τότε, του είπε πάλιν ο Γέρων, και πιστεύω ότι ο Θεός των Πατέρων μου θα σε προφυλάξη από κάθε πειρασμόν και αφού του έδωσε την ευχήν του, τον έστειλε.

Ο αδελφός πράγματι ήλθεν εις το χωρίον και αφού ευρήκε την οικίαν του φροντιστού, εστάθη έξω από την θύραν και εκτύπησε.

Κατά σύμπτωσιν όμως την ημέραν εκείνην έλειπεν από την οικίαν του ο φροντιστής με την οικογένειά του και ευρίσκετο, δια μνημόσυνον, έξω από το χωρίον. Εις την οικίαν είχε παραμείνει μόνον μία από τις θυγατέρας του, η οποία, μόλις εκτύπησεν ο αδελφός, ήνοιξε την θύραν: πληροφορηθείσα δε τι θέλει, τον παρακινούσε να εισέλθη μέσα εις την οικίαν και συγχρόνως τον έσυρεν. Ο αδελφός όμως δεν απεφάσιζε να εισέλθη. Επί τέλους αφού τον έπίεσε πολύ, υπερίσχυσε και τον έτράβηξε κοντά της, προς το εσωτερικόν της οικίας.

Μόλις αντελήφθη ο αδελφός να ενοχλήται από κακούς λογισμούς, εστέναξεν από τα βάθη της καρδιάς του και είπε προς τον Θεόν: «Κύριε, με την δύναμιν των ευχών του Γέροντός μου, σώσε με κατά την επικίνδυνον αυτήν ώραν».

Μόλις ετελείωσε την μυστικήν αυτήν προσευχήν ευρέθη αμέσως εις τον ποταμόν πορευόμενος προς το όρος και επανήλθεν εις τον Γέροντά του, χωρίς βλάβης.

4. Κάποτε ο Αβραάμ, ο μαθητής του Αββά Σισώη, ήνωχλήθη από τον δαίμονα ο Γέρων, ως προορατικός, είδε πως είχε πέσει. Αμέσως λοιπόν έσηκώθη εκείνην την στιγμήν, ύψωσε τα χέρια του προς τον ουρανόν και απηύθυνε προς τον Θεόν αυτήν την προσευχήν: «Ο Θεός ο Σωτήρ ημών, που δεν επιθυμείς τον θάνατον του αμαρτωλού έως ότου επιστρέψη από την αμαρτίαν και ξαναζήση, θεράπευσε και τον δούλον Σου Αβραάμ και λύτρωσε τον από την ενόχλησιν του δαίμονος». Αμέσως δε ο Αβραάμ εθεραπεύθη.

5. Ένας Γέρων έστειλε τον υποτακτικόν του εις το πηγάδι να πάρη νερό. Το πηγάδι ήτο μακράν από το κελλί τους. Ο υποτακτικός όμως ελησμόνησε να πάρη μαζί του σχοινί και μόλις ήλθεν εις το πηγάδι, τότε μόνον αντελήφθη, ότι δεν είχε πάρει σχοινί. Αμέσως προσευχήθη με πίστιν εις τον Θεόν και, ω του θαύματος, ανέβη η στάθμη του νερού υψηλά. Αφού δε έγέμισεν ο αδελφός την στάμναν του κατέβηκε και πάλιν το νερόν εις την φυσικής του στάθμην.

Δ'. Του Αββά Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρωτησε γέροντα λέγων· όταν έχω παράθεσιν τῶν Ἀγίων, καὶ συμβαίνει μοι ληστρικὴν διαβαίνειν ὁδὸν διὰ τινὰ χρεῖαν ἀναγκαίαν ἢ εὐσεβῇ, πῶς ὀφείλω, Πάτερ, διελθεῖν τὴν ὁδόν; ἄρα ἀπερισκεπτόως θαρρῶν τὴ παραθέσει, ἢ ποίω τρόπῳ; εἰ δὲ καὶ τύχῳ ἀπροσδοκῆτως τοῖς λησταῖς, πῶς ὀφείλω διακεῖσθαι ἐν τῷ λογισμῷ περὶ τὸ ἐμαυτοῦ καὶ τῶν σὺν ἔμοι πραγμάτων; καν συμβῇ δὲ μοῦ μὴ εἰπεῖν τῷ Ἀββᾶ περὶ τῶν ληστῶν, ἄρα ὀφείλω ἀνακάμψαι καὶ εἶπειν αὐτῷ; ἀπεκρίθη ὁ γέρων· ἐὰν φθάσωμεν λαβεῖν παράθεσιν παρὰ τινὸς τῶν Ἀγίων, ὀφείλομεν θαρρεῖν ὅτι ἀκριβῶς τὴν τοῦ θεοῦ βοήθειαν ἔχομεν. Εἰ γὰρ εἰς τὰ τοῦ κόσμου ἐὰν τις παραδώσῃ τὸν οἶκον αὐτοῦ τινὸς τῶν μεγάλων, οὐ μικρῶς φροντίζεται ὑπ' αὐτοῦ διὰ τὴν τιμὴν τοῦ παραδόντος, πόσω γὰρ μᾶλλον παρὰ τῷ Θεῷ τελειούται ἢ τῶν Ἀγίων παράθεσις, τοῦ φυλάξαι τὸν παραδεδομένον αὐτῷ ὑπ' αὐτῶν. Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ περὶ τοῦ θεοῦ: «ὅτι θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιήσει καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν εἰσακούσεται, καὶ σώσει αὐτούς».

Ἐν παντὶ οὖν τρόπο καὶ πράγματι ὀφείλομεν ἔχειν τὴν τῶν Ἀγίων παράθεσιν τελείαν καὶ εἷς βοήθειαν καὶ σωτηρίαν ψυχῆς. Ἐὰν δέ, λαβόντες τὴν παράθεσιν, εὕρωμεν σκυλμὸν καὶ θλίψιν ἐν τοῖς πράγμασιν, ἢ ἐν τῇ ὁδῷ κατὰ συγχώρησιν θεοῦ περιπέσωμεν πειρασμό, μὴ ὀλιγορήσωμεν, μηδὲ λογισώμεθα τοὺς παραθεμένους ἡμᾶς ὡς

ἀδυνάτους, καὶ σκανδαλισθῶμεν εἰς αὐτούς, διὰ τὸ μετὰ τὴν παράθεσιν γενέσθαι ἡμῖν ἀπώλειαν πράγματος, ἢ καὶ πληγὴν σώματος ἀλλὰ μνησθῶμεν ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ θεῖος Ἀπόστολος δυνατὸς ὢν, καὶ τέλειος "Ἄγιος, πολλοῖς λυπηροὺς καὶ πάσι τούτοις περιέπεσε καὶ ἔκαυχατο λέγων" πόσους κινδύνους ὑπέμεινα, καὶ ἐκ πάντων αὐτῶν ἐρρύσατο μὲ ὁ Κύριος καὶ ὅτι πολλὰ αἱ θλίψεις τῶν δικαίων καὶ ἐκ πασῶν αὐτῶν ρύσεται αὐτοὺς ὁ Κύριος, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν καὶ πάλιν ἀνὴρ ἀπειραστος, ἄπειρος καὶ ἀδόκιμος καὶ σχῶμεν ἐν τῷ νῷ, ὅτι πᾶν πρᾶγμα ἀγαθὸν ἄνευ θλίψεως οὐ τελειοῦται" ἔχει γὰρ τὸν ἀντικείμενον φθόνον τοῦ διαβόλου.

Ἐὰν δὲ συμβῇ παρελθεῖν ἡμᾶς ἄνευ θλίψεως, μὴ ὑψηλοφρονήσωμεν, νομίσαντες ὅτι, ἄξιοι ὄντες, ἐσώθημεν ἀπὸ θλίψεως ἀλλὰ λογισώμεθα ὅτι εἰδῶς ὁ θεὸς τὴν ἀσθένειαν ἡμῶν, ὡς ἀδυνάτως ἔχομεν τοῦ ὑπενεγκεῖν θλίψιν, διὰ τῆς παραθέσεως τῶν Ἁγίων ἐσκέπασεν ἡμᾶς ἀπὸ θλίψεως καὶ γὰρ περὶ τῶν ὑπομεινάντων ἐν θλίψει ἢ ἐν πειρασμῷ γέγραπται «μακάριος δὲ ὑπομείνη πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενόμενος» καὶ τὰ ἐξῆς.

Προσχεῖς δὲ μὴ ὡς ἔχων παράθεσιν τῶν Ἁγίων μετὰ ραθυμίας ποιήσης τὴν ὁδόν σου ὀφείλεις γὰρ ἐὰν ἀκούσης τίποτε ἐν τῇ ὁδῷ ἢ περὶ τινὸς πράγματος ἑναντιοῦ, ἀσφαλίσασθαι ἑαυτὸν καὶ ποιῆσαι τὴν δύναμίν σου, μὴ περιπεσεῖν τῷ κινδύνῳ τοῦ πράγματος, ἀλλὰ δεόμενος τοῦ Θεοῦ καὶ μεμνημένος τῆς παραθέσεως τῶν "Ἁγίων σπούδασον ἢ μετὰ καὶ τινῶν ἄλλων παρελθεῖν τὴν ἐπισφαλῆ ἐκείνην ὁδόν, ἢ ἔρωτας ποιοῦν τρόπο δύνασαι ἀσφαλῶς παρελθεῖν, ἢ δι' αὐτῆς τῆς ὁδοῦ ἢ δι' ἐτέρας καὶ ἐὰν προφάσει δὲ εὐσεβοῦς πράγματος ἢ πρὸς Πατέρας Ἁγίους λέγῃς διαβῆναι, καὶ ἀκούσης περὶ ληστῶν ἢ ἄλλων κινδύνων ἐν τῇ ὁδῷ, μὴ ὡς θαρρῶν τῷ εὐσεβεῖ σου σκοπῷ ἐμβάλῃς ἑαυτὸν τοῦ παρελθεῖν ἐκείνην τὴν ὁδόν, δίχα ἀσφαλείας, ἀλλ' ὡς δύνη ἀσφάλισαι σεαυτόν, ἵνα κὰν τούτῳ φύγῃς τῆς ὑψηλοφροσύνης τὸν κίνδυνον οὗ δεῖ γὰρ τινὰ ἐκόντα ἑαυτὸν ἐμβάλλειν εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ τὸν κατὰ θεοῦ συγχώρησιν ἐρχόμενον εὐχαρίστως ὑπομένειν. Καὶ γὰρ καὶ τίνας τῶν Πατέρων εὐρίσκομεν θελήσαντας ἀπελθεῖν εἰς ἐπίσκεψιν ἄλλων Ἁγίων οἰκούντων τὰ τῆς ἐρήμου ἐνδότατα καὶ ἀκούσαντας περὶ ληστῶν καὶ ἄλλων θλίψεων, ὑπερέθεντο ἀπελθεῖν καὶ τοῦτο ταπεινῶς ἡμῖν εὐρίσκεται.

Ἐὰν οἶδας ἢ ἤκουσας πρότερον περὶ τῆς ὁδοῦ ὅτι θλίψιν ἔχει, ἐρώτησον τὸν Ἀββᾶν, τί δοκιμάζεις ποιήσω; καὶ ὁ εἶπῃ σοί, ποιήσον. Ἐὰν δὲ κατὰ λήθην μὴ εἶπῃς αὐτῷ, ἀλλὰ ἀπέλθῃς λαβὼν παράθεσιν, καὶ μνησθῇς ἐν τῇ ὁδῷ, ὅτι λήθῃ παρηκολούθησε καὶ οὐκ εἶπες αὐτῷ, οὐ χρειᾶ σὲ ἀναλύσαι, δεήθητι δὲ τοῦ θεοῦ λέγων δέσποτα, συγχώρησον μοι καὶ τὴ ἐμὴ ραθυμία καὶ διὰ τὴν παράθεσιν τοῦ Ἁγίου σου, καὶ διὰ τὴν ἀγαθότητα τῆς εὐσπλαγχνίας σου, ὁδήγησον μὲ κατὰ τὸ θέλημά σου καὶ σῶσον μέ, καὶ φύλαξον ἀπὸ παντὸς κακοῦ καὶ πονηροῦ πράγματος.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ αδελφός ήρώτησεν ένα Γέροντα: - Όταν έχω εντολήν (παράθεσιν)^(*) των Πατέρων, να μεταβώ εις ένα μέρος και συμβαίνει να περνώ από δρόμον, εις τον οποίον υπάρχει ενέδρα ληστών, είναι δε ανάγκη να περάσω, πώς πρέπει, Πάτερ, να περάσω τον δρόμον; Χωρίς να υπολογίζω τίποτε, στηρίζων το θάρρος μου εις την εντολήν; ή κατά ποίον άλλον τρόπον; Αν δε τύχη και συναντηθώ έξαφνα με τους ληστές, πώς πρέπει τότε να σκεφθώ διά τον εαυτόν μου και διά τα πράγματα που μεταφέρω; Αν πάλιν δεν είχα ενθυμηθή να είπω προηγουμένως εις τον Γέροντά μου διά τους ληστές, μήπως πρέπει να επιστρέψω και να του το είπώ;

Εις αυτές τας ατορίας ο Γέρων απήντησεν·

‘Όταν λάβωμεν ευλογίαν από ένα εκ των αγίων Πατέρων διά κάποιαν εντολήν, πρέπει να πιστεύωμεν ότι έχομεν την βοήθειαν του Θεού και να έχωμεν θάρρος. Διότι όπως εις τον κόσμον όταν ένας παραδώ τον οίκον του εις κάποιον άρχοντα ισχυρόν, θα τον φροντίζη πλέον ο άρχων αυτός πάρα πολύ, από εκτίμησιν προς τον δωρητήν, έτσι και πολύ περισσότερον ο Θεός θα προστατεύση αυτόν, που του ενεπιστεύθησαν οι Άγιοι, των οποίων την εντολήν εκτελεί. Διότι η Αγία Γραφή λέγει διά τον Θεόν «ότι θα εκτελέση το θέλημα αυτών, που τον σέβονται, θα ακούση την δέησίν των και θα τους σώση» (Ψαλμ. ρμδ', 19).

Παντοιοτρόπως λοιπόν και εις πάσαν περίστασιν οφείλομεν να εφαρμόζωμεν επακριβώς την εντολήν των Αγίων Γερόντων, οπόταν αυτό θα αποβή εις βοήθειαν και σωτηρίαν της ψυχής μας. Αν δε συμβή, αφού πάρωμεν την εντολήν, να εύρωμεν ενόχλησιν και στενοχωρίαν από την φοράν των πραγμάτων, ή επιτρέψη ο Θεός και περιπέσωμεν, καθ' οδόν, εις πειρασμόν, ας μη χάσωμεν το θάρρος μας, ούτε και να επιτρέψωμεν εις τον λογισμόν μας να είπε ότι είναι αδύνατοι αυτοί, που μας έδωσαν την εντολήν και μας έθεσαν υπό την προστασίας του Θεού, ώστε να σκανδαλισθώμεν

(*) Η λέξις παράθεσις είχε παρά τοις τότε μοναχούς την σημασίαν την οποίαν έχει σήμερον παρ' ημίν η λέξις ευλογία ή και εντολή. Η εντολή του προεστώτος είναι διά τον υποτακτικών ιερά παραγγελία, την οποίαν πρέπει να εκτελέση ανυπερθέτως μετά πάσης ακριβείας και επιμελείας. Λαμβάνων δε την εντολήν ο μοναχός προς εκτέλεσιν υπηρεσίας τινός λαμβάνει συγχρόνως και την ευλογίαν του προεστώτος, ασπαζόμενος την χείρα αυτού υφ' ου και σφραγίζεται διά του σημείου του Τιμίου Σταυρού, προς αισίαν έκβασιν της ανατιθεμένης αυτή εντολής. Εν τη περιπτώσει ταύτη η λέξις ευλογία έχει την σημασίαν της υπέρ τούτου ευχής του προεστώτος προς τον Θεόν εις του οποίου την κραταιάν προστασίας παραθέτει (παράθεσις) τον λαμβάνοντα την εντολήν, ίνα διαφυλαχθή αβλαβής από παντός κινδύνου και φέρη εις αισιον πέρας την ανατεθείσαν αυτή εντολήν. (Βλέπε εν τη πράξει παράθεσιν διακόνου υπό του Αγίου Γρηγορίου σελ. 550 του ανά χείρας τόμου).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ΄ (Να μην πιστεύουμε στον εαυτό μας)

με αυτούς, διότι συνέβη, τάχα μετά την εντολήν, να χάσωμεν κάποιο πράγμα ή και να τραυματισθώμεν ακόμη.

Ας ενθυμηθώμεν πως και αυτός ο θείος Απόστολος, αν και ήτο δυνατός και τέλειος άγιος, εν τούτοις περιέπεσεν εις πολλές θλίψεις και εις όλα αυτά τα λυπηρά και όμως έκαυχάτο και έλεγεν «πόσους κινδύνους υπέμεινα και από όλους αυτούς με εγλύτωσεν ο Κύριος» (Β' Κορ. ια', 24-33) και «ότι είναι πολλαι αι θλίψεις των δικαίων και από όλας αυτάς θα τους λυτρώση ο Κύριος» (Ψαλμ. λγ', 20): ακόμα «ότι διά μέσου πολλών στενοχωριών πρέπει να εισέλθωμεν εις την Βασιλείαν των ουρανών» (Β' Κορ. στ', 1-10). Αλλού, πάλιν, η Αγία Γραφή λέγει: «άνθρωπος, που δεν εδοκίμασε πειρασμούς, δεν έχει πείραν και δεν έχει δοκιμασθή» (Ιακώβ. α', 12). Ας βάλωμεν καλά εις τον νούν μας ότι κανένα καλόν πράγμα δεν τελειώνει χωρίς στενοχωρίαν· διότι αντιμετωπίζει τον φθόνον του διαβόλου.

Αν, πάλιν, μάς συμβή να περάσωμεν χωρίς στενοχωρίαν, ας μη το πάρωμεν επάνω μας και νομίσωμεν, ότι τάχα, επειδή είμεθα άξιοι εσώθημεν από την στενοχωρίαν· απ' εναντίας πρέπει να σκεφθώμεν, ότι επειδή ο Θεός γνωρίζει την ασθένειάν μας, και ότι μάς ήτο αδύνατο υποφέρωμεν την θλίψιν, μάς εσκέπασεν από την θλίψιν, διά της προστασίας των Αγίων, που μας έδωσαν την εντολήν. Διότι δι' αυτούς, που έχουν την δύναμιν να υπομένουν θλίψεις και πειρασμούς έχει γραφή: «μακάριος είναι αυτός, που υπομένει πειρασμόν, διότι εδοκιμάσθη και επέτυχε» (Ιακώβ. α', 12) και όσα εν συνεχεία αναφέρει η περικοπή.

Πρόσεχε δε να μη βαδίζης εις τον δρόμον σου με επιπολαιότητα, επειδή έχεις την ευλογίαν των Αγίων Γερόντων: οφείλεις δηλαδή, αν ακούσης κάτι εις τον δρόμον, ή πληροφορηθής διά κάποιο πράγμα αντίθετον, να προφυλαχθής και να κάμης ό,τι ήμπορείς διά νά μή περιπέσης εις τον κίνδυνον, που περικλείει το επικίνδυνον πράγμα αλλά ικετεύων τον Θεόν και ενθυμούμενος την εντολήν και ευλογίαν των Αγίων Γερόντων να φροντίσης να περάσης τον επικίνδυνον τόπον μαζί με άλλους, ή να έρωτήσης να μάθης με ποιον τρόπον θα προσπεράσης ασφαλώς από εκεί, ή από αυτόν τον δρόμον, ή από άλλον. Και εαν ακόμη με την πρόφασιν ευσεβούς υποθέσεως, ή προτίθεσαι να επισκεφθής Αγίους Πατέρας και ακούσης ότι εις εκείνο το μέρος υπάρχουν λησται ή άλλοι κίνδυνοι, μη ξεκινήσης να προσπεράσης από εκείνον τον δρόμον, με το θάρρος μόνον του ευσεβούς σου σκοπού, χωρίς ασφάλειαν· αλλά όσον ήμπορέσης να ασφαλισθής, δια να αποφύγης, έστω με τον τρόπον αυτόν, τον κίνδυνον, τουλάχιστον, της υψηλοφροσύνης.

Διότι δεν πρέπει κανείς με την θέλησίν του να εκτίθεται εις τον πειρασμόν, αλλά μόνον να υπομένη με ευχαρίστησιν αυτόν, που επέρχεται, κατά παραχώρησιν Θεού. Διότι πληροφορούμεθα ότι και μερικοί από τους Πατέρας, που ήθελαν να επισκεφθούν άλλους Αγίους, που κατώκουν βαθειά μέσα εις την έρημον, όταν ήκουσαν διά ληστές ή άλλους κινδύνους, ανέβαλαν την αναχώρησίν των αυτό είναι δι' ημάς παράδειγμα ταπεινώσεως.

Εάν γνωρίζης εκ των προτέρων, ή πληροφορήθης διά τον δρόμον, ότι είναι επικίνδυνος, ερώτησαν τον Γέροντά σου· τί κρίνεις ορθόν, να κάμω; και αυτό, που θα σου είπῃ να το εκτελέσης. Εάν όμως λησμονήσης και δεν τον έρωτήσης, αλλά αναχωρήσης αφού λάβης ευλογίαν, και ενθυμηθής καθ' οδόν, ότι ελησμόνησες και δεν τον ήρώτησες, δεν είναι ανάγκη να επιστρέψης πάλιν, διά να τον έρωτήσης. Παρακάλεσε τον Θεόν και είπε με πίστιν. Δέσποτα, συγχώρεσέ μου την λησμοσύνην και αμέλειαν και προς χάριν της παρακλήσεως του Αγίου Σου Γέροντος μου, και διά την αγαθότητα της ευσπλαγχνίας Σου, οδήγησέ με, όπως είναι το θέλημά Σου, σώσε με και προφύλαξέ με από κάθε κακόν και πονηρόν πράγμα».

Ε'. Εν τω Γεροντικώ

ΜΑΘΗΤΗΣ μεγάλου γέροντος, πολεμηθείς εις πορνείαν, ἀπῆλθεν εις τὸν κόσμον καὶ ἐμνηστεύσατο καὶ δὲ γέρων λυπηθείς, ἠϋξάτο τῷ Θεῷ λέγων· «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, μὴ συγχωρήσης τὸν δοῦλον σου μιανθῆναι». Ὡς οὖν ἀνεκλίθη ὁ ἀδελφὸς μετὰ τῆς γυναικὸς, παρέδωκε τὸ πνεῦμα μὴ μιανθεῖς.

2. Γέρων τις ἦν ἐν θηβαῖδι καθήμενος ἐν σπηλαίῳ καὶ εἶχε μαθητὴς δόκιμον" ἔθος δὲ ἦν καθ' ἐσπέραν τὸ γέροντα παραινεῖν αὐτά τα πρὸς ὠφέλειαν καὶ μετὰ τὴν παραίνεσιν, ἐποίει εὐχὴν καὶ ἀπέλυεν αὐτὸν κοιμηθῆναι. Συνέβη δὲ πότε κοσμικοὺς τίνας εὐλαβεῖς, εἰδότας τὴν πολλὴν τοῦ γέροντος ἄσκησιν, παραβαλεῖν αὐτῷ καὶ ποιῆσαι παράκλησιν" μετὰ δὲ τὸ ἀπελθεῖν αὐτούς, ἐκάθισε πάλιν ὁ γέρων τῇ ἐσπέρᾳ κατὰ τὸ ἔθος νουθετῶν τὸν ἀδελφὸν καὶ ὁμιλῶν αὐτῷ, κατηνέχθη εἰς ὕπνον ὁ δὲ ἀδελφὸς παρέμενε, ἕως οὗ ὁ γέρων ἐξυπνισθὴ καὶ ποιήσῃ αὐτῷ εὐχὴν.

Ἐπὶ πολὺ οὖν καθεζόμενος, μὴ ἐξυπνιζομένου τοῦ γέροντος, ὥχληθη καὶ οὐκ ἀπῆλθε καὶ ὡσαύτως ἕως ἐπτάκις ὥχληθεις καὶ ἀντισχῶν ἐκαρτέρησε, καὶ οὐκ ἀπῆλθεν. Ὡς οὖν τῆς νυκτὸς ἤδη προκοψάσης, διυπνίσθη ὁ γέρων καὶ ἰδὼν αὐτὸν καθεζόμενον, λέγει· οὐκ ἀνεχώρησας ἕως ἄρτι; ὁ δὲ εἶπεν οὐχὶ οὐ γὰρ ἀπέλυσας μέ, Ἄββᾶ καὶ ἔφη ὁ γέρων καὶ διατὶ οὐκ ἐξύπνισας μέ;" ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφὸς οὐκ ἐτόλμησα σὲ νύξαι, ἵνα μὴ

σὲ παραλύσω. Ἀναστάντες οὖν ἔβαλον τὰ ὄρθρινα καὶ μετὰ τὴν σύναξιν ἀπέλυσεν ὁ γέρων τὸν ἀδελφόν, καὶ ἐκάθητο καθ' ἑαυτόν. Γίνεται οὖν ἐν ἐκστάσει καὶ ἰδοὺ τίς ἐδείκνυ αὐτὴν τόπον ἔνδοξον, καὶ θρόνον ὑπέρλαμπρον ἐν αὐτῷ, καὶ ἐπάνω τοῦ θρόνου ἑπτὰ στεφάνους ἀστράπτοντας καὶ δὲ ἡρώτησε τὸν δεικνύοντα αὐτῷ εἰπὼν" τίνοις ταῦτα; καὶ ἀπεκρίθη ἐκεῖνος τοῦ μαθητοῦ σου καὶ τὸν μὲν τόπον καὶ τὸν θρόνον ἔχαρισατο αὐτὸ ὁ Θεὸς διὰ τὴν ὑπακοὴν αὐτοῦς τοὺς δὲ ἑπτὰ στεφάνους ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ ἔλαβεν.

Εἰς ἑαυτὸν οὖν ἐπανελθὼν ὁ γέρων, καλεῖ τὸν ἀδελφόν καὶ λέγει αὐτῷ" εἶπε μοί, τί ἐποίησας ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ; ὁ δὲ εἶπε συγχώρησον μοί, 'Αββᾶ, ὅτι οὐδὲν ἐποίησα καὶ δὲ γέρων νομίσας ὅτι ταπεινοφρονῶν οὐχ ὁμολογεῖ, εἶπεν αὐτῷ οὐ παραχωρῶ σοί, εἰ μὴ εἴπῃς μου τί ἐποίησας, ἢ τί ἔγερθησιν ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ καὶ δὲ ἀδελφός, μὴδὲν ἑαυτὸ συνειδὼς πεπραχέναι, ἢ πόρῃ εἰπεῖν λέγει δὲ τῷ πατρί: 'Αββᾶ, οὐδὲν ἐποίησα, εἰμὶ μόνον τοῦτο ὄχληθεις γὰρ ἐπτάκις ὑπὸ τῶν λογισμῶν ἀναχωρῆσαι χωρὶς τῆς σῆς ἀπολύσεως, οὐκ ἀπῆλθον ὁ δὲ γέρων ταῦτα ἀκούσας, ἐνόησεν ὅτι ὁσάκις ἀντεμαχέσατο τὸ λογισμὸς ἔστεφανωθῇ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ μὲν ἀδελφῷ οὐδὲν περὶ ὧν εἶδεν, ἐλάλησεν ὠφελείας δὲ χάριν διηγῆσατο ταῦτα ἀνδράσι πνευματικούς, ἵνα μάθωμεν ὅτι καὶ ὑπὲρ μικρῶν πόνων λαμπρούς ἡμῖν ὁ θεὸς στεφάνους χαρίζειται, ἅμα δὲ διδασκόμεν καὶ τὸ σπουδαίως ἐπιζητεῖν τὰς τῶν Πατέρων εὐχὰς, καὶ μὴ τολμᾶν ποιεῖν τί, ἢ ὅλως χωρίζεσθαι ἀπ' αὐτῶν, ἄνευ τῆς αὐτῶν εὐλογίας καὶ παραθέσεως.

Ερμηνεία

Ο ΜΑΘΗΤΗΣ ενός μεγάλου Γέροντος κάποτε επολεμήθη ἀπὸ λογισμοὺς πορνείας νικηθεὶς δὲ ἀνεχώρησεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἡρραβωνίσθη. Ὁ Γέρων ἐλυπήθη καὶ προσευχήθη εἰς τὸν Θεόν, «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, - εἶπε - μὴ ἐπιτρέψῃς νὰ μολυνθῇ ὁ δούλος Σου». Μόλις λοιπὸν ὁ ἀδελφός ἐπέσεν εἰς τὸ κρεβάτι μετὰ τὴν γυναῖκα, παρέδωκε τὸ πνεῦμα, χωρὶς νὰ μολυνθῇ.

2. Ἐνας Γέρων ἡσκήτεψε κάποτε εἰς σπήλαιον τῆς Θηβαΐδος: οὗτος εἶχεν υποτακτικὸν δοκιμασμένης ἀρετῆς. Κάθε βράδυ ὁ Γέρων συνήθιζε νὰ τὸν συμβουλευῇ τὰ ωφέλιμα καὶ μετὰ τὰς συμβουλὰς τοῦ ἐδίδεν τὴν εὐχὴν καὶ εὐλογίαν νὰ υπάγῃ νὰ κοιμηθῇ. Κάποτε ἐπεσκέφθησαν τὸν Γέροντα μερικοὶ εὐλαβεῖς κοσμικοί, ποὺ ἐγνώριζαν τὴν ἀσκήσιν τοῦ καὶ ἦλθον νὰ τοῦ φέρουν μερικά δῶρα. Ὅταν ἐφύγαν, ἐκάθισε πάλιν ὁ Γέρων, κατὰ τὴν συνήθειάν του, τὸ βράδυ νὰ νουθετῇ τὸν υποτακτικόν του. Καθὼς ὅμως τοῦ ωμίλει ἀπεκοιμήθη ὁ υποτακτικὸς παρέμεινεν ἕως ὅτου ἐξυπνήσῃ διὰ νὰ τὸν εὐχηθῇ καὶ νὰ τοῦ δώσῃ ἐντολὴν νὰ φύγῃ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ΄ (Να μην πιστεύουμε στον εαυτό μας)

Εκάθισε λοιπόν πολλήν ώραν, χωρίς να εξυπνά ο Γέρων: καίτοι δε ήνωχλήθη από τον λογισμόν του, εν τούτοις ο υποτακτικός δεν έφυγεν. Ο λογισμός του τον ηνώχλησε να φύγη μέχρις επτά φορές και αντεστάθη και δεν έφυγε. Μετά επροχώρησεν η νύκτα και ο Γέρων εξύπνησεν. Όταν λοιπόν είδε τον υποτακτικός του να κάθεται ακόμη, του λέγει:

- Διατί μέχρι τώρα δεν έφυγες;
- Διότι δεν μου έδωσες ευλογίαν να φύγω, απήντησεν ο υποτακτικός.
- Και διατί δεν με εξύπνησες; ηρώτησεν εκ δευτέρου ο Γέρων.
- Δεν ετόλμησα να σε σκουντήσω, διά να μη σε τρομάξω, επανέλαβεν ο υποτακτικός.

Εν συνεχεία εσηκώθησαν και ετέλεσαν την ακολουθίαν του άρθρου. Μετά την ακολουθίαν έδωσεν ευλογίαν ο Γέρων εις τον υποτακτικόν του να φύγη και αυτός εκάθησε μόνος του. Περιπίπτει δε εις έκστασιν. Βλέπει λοιπόν κάποιον που του έδειχνεν ένα ένδοξον τόπον και εις τον τόπον εκείνον ένα ολόλαμπρον θρόνον και επάνω εις τον θρόνον επτά αστραπτερούς στεφάνους. Ο Γέρων ερωτά εκείνον, που του τα έδειχνε:

- Τίνος είναι αυτά;
- Του υποτακτικού σου, απήντησεν εκείνος και τον μεν τόπον και τον θρόνον – συνέχισεν ο άγνωστος - του τα εχάρισεν ο Θεός δια την υπακοήν του τους δε επτά στεφάνους τους επήρε την προηγουμένην νύκτα.

Μόλις συνήλθεν από την έκστασιν ο Γέρων, φωνάζει τον υποτακτικόν του και του λέγει:

- Είπέ μου, την προηγουμένην νύκτα τι έκανες;
 - Συγχώρεσέ με, Γέροντά μου απήντησεν ο υποτακτικός τίποτε δεν έκανα.
- Ο Γέρων νομίζων πως από ταπεινοφροσύνης δεν απαντούσε, επέμενε και πάλιν.
- Δεν σου δίδω ευλογίαν να φύγης – του έλεγεν – εάν δεν μου είπης τι έκανες, ή τί εσκέφθηκες αυτήν την νύκτα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ΄ (Να μην πιστεύουμε στον εαυτό μας)

Ο αδελφός, επειδή δεν εγνώριζε να είχε κάνει κάτι, ευρίσκετο εις απορίαν και δεν εγνώριζε τι να είπη. Λέγει λοιπόν εις τον πνευματικόν του Πατέρα.

– Αββά, δεν έκανα τίποτε· μόνον ενθυμούμαι, πώς με ηνώχλησεν ο λογισμός να φύγω, χωρίς την ευλογίαν σου, επτά φορές, αλλ' εγώ δεν έφυγα.

Όταν ήκουσεν αυτά ο Γέρων αντελήφθη την σημασίας του οράματος ότι δηλαδή κάθε φοράν που αντεστέκετο εις τον λογισμός του και δεν έφευγες εστεφανώνετο υπό του Θεού. Και είς μέν τον υποτακτικόν του τίποτε δεν είπεν από όσα είδεν χάριν όμως ωφελείας τα διηγήθη εις άνδρας πνευματικούς, διά να μάθωμεν ότι ο Θεός και διά μικρούς ακόμη κόπους μας χαρίζει λαμπρούς στεφάνους, αλλά και διά να διδαχθώμεν συγχρόνως ότι πρέπει να επιζητώμεν, μετ' ενδιαφέροντος, τας ευχάς των πνευματικών μας Πατέρων και να μη τολμώμεν να κάνωμεν κάτι, ή να απομακρυνώμεθα τελείως απ' αυτούς, χωρίς την ευλογίαν των και την εντολήν των.

ΣΤ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΕΝ ὅλη δυνάμει σου τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ μὴ ἀκύρους ποιήσης θεσμοὺς τοῦ ἐν Κυρίῳ γεννήσαντος σὲ ἐν τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ πονηροὶ δαίμονες οὐδέποτε ἰσχύουσι κατὰ σου γέγραπται· «ὁ τιμῶν πατέρα εὐφρανθήσεται ἐπὶ τέκνοις, καὶ ἐν ἡμέρᾳ προσευχῆς αὐτοῦ εἰσακουσθήσεται καὶ δοξάζων πατέρα μακροημερεύσει, καὶ ἐν ἡμέρᾳ τελευτῆς αὐτοῦ εὕρησει χάριν. Ἐν λόγῳ καὶ ἔργα τίμα τὸν πατέρα σου, ἕνα ἐπέλθῃ σοὶ εὐλογία παρ' αὐτοῦ» μὴ δοξάζου ἐν ἀτιμίᾳ πατρός σου" οὐ γὰρ ἔστί σου δόξα πατὸς ἀτιμία ἢ γὰρ δόξα ἀνθρώπου ἐκ τιμῆς πατρός αὐτοῦ» (Σείρ. γ', 3-12).

Ἐὰν καθίσης μετὰ μεγάλου γέροντος, μὴ μόνον τὰς ἀρετὰς ἐκδιηγοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸν βίον διαμιμοῦ τοῦτο γὰρ σοὶ ὠφέλιμον καὶ μὴ ἐκ τῶν λόγων μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἔργων δεῖξον τὴν πρὸς αὐτὸν οἰκειότητα.

Ερμηνεία

ΜΕ ὅλην σου την δύναμιν να τιμάς τον πνευματικόν σου Πατέρα και να μη περιφρονῆς τας συμβουλές αυτού, που σε ἐγέννησεν εν Κυρίῳ, διότι κατ' αυτόν τον τρόπον ποτέ δεν θα σε νικήσουν οι πονηροι δαίμονες.

Η Αγία Γραφή σχετικῶς γράφει: «Αυτός, που τιμά τον πατέρα του, θα ευφρανθῇ διὰ τα τέκνα του και όταν προσευχηθῇ, θα τον ακούσῃ ο Θεός εκείνος που δοξάζει τον πατέρα του θα ζήσῃ: πολλά χρόνια και θα εὕρῃ χάριν από τον Θεόν εις το τέλος της

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ΄ (Να μην πιστεύουμε στον εαυτό μας)

ζωής του. Με λόγια και με έργα να τιμάς τον πατέρα σου, διά να έλθη εις σε η ευλογία από αυτόν να μη δοξάζεσαι ατιμάζων τον πατέρα σου· διότι δεν είναι δόξα διά σε η ατιμία του πατρός σου· διότι η δόξα του ανθρώπου προέρχεται από την τιμήν του πατρός αυτού» (Σοφ. Σειρ. γ΄, 1-16).

Αν θα παραμείνης πλησίον ονομαστού Γέροντος. μή αρκεστής να διηγῆσαι μόνον τας αρετάς του, αλλά προσπάθησε να μιμήσαι και τον βίον του· διότι αυτό θα σε ωφελήση. Δείξε δε την συγγένειαν και γνωριμίαν, που έχεις μαζί του, όχι μόνον από τα λόγια, αλλά και από τα έργα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ'

(Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

Ὅτι οὐ δεῖ τινὰ εὐμετάβατον εἶναι καὶ τῆς μονῆς ἀναχωρῆσαι ἐν ἡ τελειωθῆναι τῷ Θεῷ συνετάξατο οἱ γὰρ Πατέρες οὐδὲ τῆς κέλλης εὐχερῶς ἀπανίσταντο, ἐν ἡ καὶ οὐ τὴν τυχοῦσαν εὖρον ὠφέλειαν.

Ὅτι δεν πρέπει να εξέρχεται κανείς εύκολα ή να αναχωρή από το Μοναστήρι, εις το οποίον υπεσχέθη, ενώπιον του Θεού, να παραμείνη μέχρι τέλους της ζωής του διότι οι Πατέρες ούτε από το κελλί των δεν εξήρχοντο, μέσα εις το οποίον εύρον μεγάλην ωφέλειαν.

Α'. Παλλαδίου

ΝΑΘΑΝΑΗΛ τις καλούμενος ἦν ἐν τῷ τῆς Νιτρίας ὄρει ὃς τοσαύτην ἔσχε τὴν ὑπομονὴν ἐν τῷ κελλίῳ, ὥς μὴ σαλευθῆναι τῆς προθέσεως ἧς προέθετο ἐν ἑαυτῷ, ἐν οἷς ἦν ἔμπαιχθεις κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τοῦ δαίμονος.

Ἐν γὰρ τῷ κελλίῳ καθήμενος πρῶην, ἔδοξεν ἀκηδιὰν καὶ ἀναχωρήσας - ἐκεῖθεν, ἄλλῳ ἐκτίσε κέλλαν, ἀπελθὼν πλησιέστερον κόμης. Καὶ ἐν τὸ οἰκεῖν ἐν αὐτῇ, μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας μῆνας, ἀκούει ψόφους ἔξωθεν ἐν νυκτὶ παρὰ τινὸς κατέχοντος ταυρέαν ὥς πὲρ οἱ δῆμιοι, καὶ σχῆμα ἔχοντος στρατιώτου ρακοδυτούντος, καὶ κτύπους ἐργαζομένου τῇ ταυρέᾳ· πρὸς ὃν ἀχθόμενος καὶ μακάριος ἔφη Ναθαναήλ: τίς εἰ σὺ καὶ ταῦτα δρῶν ἐν τῇ ἐμῇ ξενίας καὶ δὲ ἀπεκρίνατο· ἐγὼ εἶμι καὶ τῆς πρώτης κέλλης ἐλάσας σε" καὶ νῦν ἦλθον ἐκ ταύτης φυγαδεύσαι σε.

Ἐγνωκῶς οὖν καὶ μακάριος ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τοῦ δαίμονος, ὑποστρέφει αὐθις ἐπὶ τὴν πρώτης κέλλαν καὶ πληρώσας ἐν αὐτῇ τριάκοντα ἐπτὰ ἔτη, οὐχ ὑπερέβη τὸν βατῆρα φιλογικήσας τῷ δαίμονι, ὃς τοιαῦτα αὐτὰ ἐνεδείξατο ἕνα αὐτὸν ἀναγκάσει ἐκ τῆς κέλλης ἐξελθεῖν, ὅσα οὐκ ἔστιν οὐδὲ διηγῆσασθαι· ὁ δὲ ἀντέστη αὐτῇ μέχρι τέλους, καὶ ἐν αὐτῇ ἐκοιμήθη.

2. Ὡχλησᾶν πότε τὸ Μεγάλο Μακαρίῳ τῷ Ἀλεξανδρεῖ λογισμοὶ κενοδοξίας, πειρώμενοι τοῦτον ἐκβαλεῖν τῆς κέλλης, ὑποτιθέμενοι οἰκονομίας χάριν καταλαμβάνειν τὴν Ρώμην, ὥς ἐπὶ προφάσει δῆθεν εὐεργεσίας τῶν ἐκεῖ ἄρρωστωντων ἄκρως γὰρ κατὰ τῶν πνευμάτων εἰς αὐτὸν ἐνήργει ἡ χάρις τοῦ Κυρίου. Καὶ ὥς ἐπὶ πολὺ ὄχλουντων οὐχ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

υπήκουε, σφοδρότέρως αὐτὴ προσπελάσαντες, τοῦτον ἐξήλαυνον. Περσῶν οὖν ἐπὶ τὴν φλιὰν τῆς κέλλης ἑαυτοῦ ὁ Ὑἱ Ἁγίος, καὶ τοὺς πόδας ἐκτείνας, ἀφῆκεν ἐπὶ τὰ ἔξω, λέγων τοῖς τῆς κενοδοξίας δαίμοσιν ἔλκετε με σύραντες, δαίμονες, ἐὰν δύνασθε ἐγὼ γὰρ τοῖς ἔμοις ποσὶν ἀλλαχοῦ οὐκ ἀπέρχομαι. Εἰ οὖν δύνασθε με οὕτως ἀπενεγκεῖν, ὅπου λέγετε, ἀπελεύσομαι διομνύμενος αὐτούς, ὅτι οὕτως ἔσομαι κείμενος ἕως ἑσπέρας, ἐὰν μὴ με σαλεύσητε, οὐ μὴ ὑμῖν ὑπακούσω. Καὶ μείνας ἀσάλευτος, ἀνέστη λοιπὸν ἑσπέρας οὐσης βαθείας.

Νυκτὸς δὲ πάλιν ἐπιγενομένης, σφοδρότέρως ἠνώχλουν ἀναστᾶς δὲ ὁ Ὑἱ Ἁγίος, λαβὼν σφυρίδα ὡς δύο μοδίων, ψάμμου ταύτην ἐπλήρωσε, καὶ τεθεικῶς ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ ὦμον διεκίνει τὴν ἔρημον. Τούτῳ συνήντησε θεοσέβιος καὶ κοσμήτωρ Ἀντιοχεύς, καὶ λέγει αὐτῷ βασιτάξεις, Ἀββᾶς παραχώρησον ἐμοὶ τοῦ φορτίου, καὶ μὴ σκύλλου αὐτὸς ὁ δὲ ἔλεγε: σκύλλω τὸν σκύλαντα με ἄνετος γὰρ ὢν, ἀποδημίας μου ὑποβάλλει καὶ ἐπὶ πολλὴ διακινήσας, οὕτως εἰσῆλθεν εἰς τὴν κέλλαν συντρίψας τὸ σῶμα.

Ερμηνεία

EMONAZE, κάποτε, εἰς τὸ ὅρος τῆς Νιτρίας, κάποιος Μοναχός, ονομαζόμενος Ναθαναήλ. Αὐτὸς τόσον μεγάλην υπομονὴν εἶχεν, ὥστε νὰ μὴ παραβῇ τὸν ὅρον, που ἔθεσεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του, κατόπιν τοῦ ἐμπαιγμοῦ, που υπέστη, εἰς τὰς ἀρχάς, ἀπὸ τοῦ δαίμονα. .

Παλαιότερον, δηλαδή, του εἶχε συμβῇ τὸ ἐξῆς: ἐνῷ ἐκάθητο εἰς τὸ κελλίον, του ἐφάνη ὅτι ἀδρανεῖ καὶ δὲν ἐκτελεῖ πνευματικὸν ἔργον. Αφοῦ λοιπὸν ἀνεχώρησεν ἀπὸ ἐκεῖ, ἐκτίσεν ἄλλο κελλί πιο κοντὰ εἰς κάποιον χωρίον. Εἶχαν λοιπὸν περάσει τρεῖς ἢ τέσσαρες μῆνες, ὁπότεν ἀκούει, μίαν νύκτα, ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί του, θόρυβον, ἀπὸ κάποιον, που ἐκρατοῦσε ταυρέας, ἦτοι τύμπανον, ὡσάν αὐτό που χρησιμοποιοῦν οἱ δῆμιοι. Αὐτός, που ἐθορύβει, ὡμοίαζε με ρακένδυτον στρατιώτην, καὶ ἐκτύπα τὸ τύμπανον.

Στενοχωρημένος ἀπὸ τὴν ἐνόχλησιν αὐτὴν, του λέγει ὁ μακάριος Ναθαναήλ.

— Ποίος εἶσαι σύ, που κάνεις εἰς ἐμέ τὰς φιλικὰς αὐτὰς ἐκδηλώσεις;

— Εγὼ εἶμαι - ἀπήντησεν ὁ περίεργος ἐκεῖνος τυπὸς - αὐτὸς που σε ἐξεδίωξεν ἀπὸ τοῦ πρώτου σου κελλί ἡλθα τώρα, διὰ νὰ σε διώξω καὶ ἀπ' ἐδῶ.

Μόλις λοιπὸν ἀντελήφθη ὁ μακάριος, ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ἐπιστρέφει ἀμέσως εἰς τὸ πρῶτο κελλί του. Συνεπλήρωσε δὲ εἰς τὸ πρῶτο του ἐκεῖνο κελλί τριάκοντα ἐπτὰ ὁλόκληρα χρόνια, χωρὶς νὰ περάσῃ οὔτε τὸ κατώφλι. Κατὰ τὸ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ΄ (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

διάστημα αυτό επολέμησε πλειστάκις προς τον δαίμονα, ο οποίος τέτοια πράγματα του παρουσίαζε, διά να τον αναγκάση να εξέλθῃ από το κελλί του, που δεν μπορεί κανείς ούτε να τα διηγηθῇ. Ο δε μακάριος Ναθαναήλ αντεστάθη γενναίως, μέχρι τέλους, ἕως ὅτου απέθανε εἰς το κελλί εκείνο.

2. Λογισμοὶ κενοδοξίας ἠνώχλησαν κάποτε τὸν Μεγάλον Μακάριον, τὸν Ἀλεξανδρινόν. Προσεπάθουν νὰ τὸν βγάλουν ἀπὸ τὸ κελλί του, υποδεικνύοντες εἰς αὐτόν νὰ μεταβῇ, χάριν οικονομίας δῆθεν, εἰς τὴν Ρώμην, διά νὰ ευεργετήσῃ τοὺς ἐκεῖ ἀρρώστους διότι ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἐνήργει, διὰ τοῦ Ἁγίου Μακαρίου, ἐξαιρετικῶς κατὰ τῶν πονηρῶν πνευμάτων. Καὶ ἐπειδὴ τὸν ἐνοχλοῦσαν πολὺ, χωρὶς νὰ τοὺς ἀκούῃ, τοὺ ἐπετέθησαν με μεγαλυτέραν σφοδρότητα καὶ τὸν ἐπέζαν νὰ ἐξέλθῃ.

Τότε ὁ Ἅγιος ἔπεσεν εἰς τὸ κατώφλιον τοῦ κελλίου του καὶ ἀφοῦ ἐτέντωσε τὰ πόδια του πρὸς τὰ ἔξω, ἔλεγε πρὸς τοὺς δαίμονας τῆς κενοδοξίας σύρετε με καὶ τραβάτε με, δαίμονες, εἴν ἡμπορητε· διότι ἐγὼ με τὰ πόδια μου δὲν πηγαίνω πουθενά. Εἴν λοιπόν ἡμπορεῖτε νὰ με μεταφέρετε ὅπου μου λέγετε, θὰ υπάγω σας ορκίζομαι πάντως πὼς ἔτσι θὰ μένω ξαπλωμένος μέχρι τὸ βράδυ καὶ ἀν δὲν με κουνήσετε δὲν θὰ σας υπακούσω. Καὶ ἔμεινε πράγματι, ἀσάλευτος, εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην, ἕως ὅτου ἐβράδυσσε καλὰ.

. Κατὰ τὴν ἐπακολουθήσαν νύκτα, πάλιν με περισσοτέραν σφοδρότητα τὸν ἐνοχλοῦσαν οἱ λογισμοί. Ἐσηκώθη τότε ὁ Ἅγιος, καὶ ἀφοῦ ἐπήρεν ἓνα μεγάλο ζεμπίλι, τὸ ὁποῖον ἐχωροῦσεν ἕως δύο μόδια, τὸ ἐγέμισε με ἄμμον, τὸ ἔβαλε εἰς τὸν ὦμον του, καὶ ἐπεριπατοῦσεν εἰς τὴν ἔρημον. Εἰς τὸν δρόμον τὸν συνήντησεν ὁ κοσμήτωρ, ἥτοι ὁ διοικητὴς τῆς περιοχῆς, ὁ Θεοσέβιος ἀπὸ τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ τοῦ λέγει:

– Τι βαστάζεις ἐκεῖ, Ἀββά; Ἀφησέ με νὰ σηκώσω ἐγὼ τὸ φορτίον σου καὶ μὴ κουράζεσαι σύ.

– Βασανίζω αὐτόν, που με βασανίζει - ἀπήντησεν ὁ Ἅγιος - διότι ὅταν εἶμαι ξεκούραστος μού ἐμβάλλει τὴν ιδέαν ταξιδίων.

Καὶ ἀφοῦ περιεπάτησεν ἔτσι φορτωμένος ἐπὶ πολὺ, εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλίον του με κατακουρασμένον τὸ σῶμα του.

3. Τοῦ αὐτοῦ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

ΕΝ ἀκηδία σφόδρα διάγων προσήλθον πότε τὸ Ἀγία Μάρκα καὶ εἶπον αὐτῷ Ἀββᾶ Μάρκε, τί ποιήσω ὅτι θλίβουσι με οἱ λογισμοί, λέγοντας μοι ὅτι οὐδὲν ποιεῖς, ἀπελθε ἐντεῦθεν; ἀποκρίνεται μοι ὁ Ἀγιώτατος Μάρκος εἶπε καὶ σὺ τοῖς λογισμοῦς, ὅτι διὰ τὸν Χριστὸν τοὺς τοίχους τηρῶ.

Ερμηνεία

Ευρισκόμενος, κάποτε, εἰς μεγάλην στενοχωρίαν καὶ ψυχικῆς κατάθλιψιν, ἐπεσκέφθην τὸν Ἀββάν Μάρκον καὶ τοῦ εἶπον:

– Ἀββᾶ Μάρκε, τι νὰ κάμω, που οἱ λογισμοί με στενοχωροῦν πάρα πολὺ με το νὰ μου λέγουν, τίποτε δὲν κάνεις, φύγε ἀπ' ἐδῶ;

Καὶ ὁ ἀγιώτατος Μάρκος μου ἀπήντησε:

– Νὰ εἶπης καὶ συ εἰς τοὺς λογισμοὺς σου· διὰ τὸν Χριστὸν φυλάγω τοὺς τοίχους.

Β'. Εν τω βίο του Αγίου Ευθυμίου

ΕΝ τῇ λαύρα τοῦ Μεγάλου Εὐθυμίου δύο τινὲς τῶν ἀδελφῶν, Μάρων τὲ καὶ Κλημάτιος, πρὸς τὸ τραχύ της κατὰ τὴν λαύραν ἀγωγῆς καὶ διαίτης ἀπαγορεύσαντες, συνθήκας ἔθηκαν πρὸς ἀλλήλους λαθραίως ἐκεῖθεν ἐκφυγεῖν, καὶ ὑπὸ νύκτα κλέψαι τὴν ἀναχώρησιν. Ταῦτα οἱ μὲν ἐκοινολογοῦντο καὶ καθ' ἑαυτοὺς διεσκέπτοντο ἀλλ' καὶ ἀνακαλύπτων βαθέα καὶ τοῖς ἀνακειμένοις αὐτῷ διὰ Ἡσαΐου φάσκων, ὅτι «οὐκ ἔσται σοῖ ἔτι ὁ ἥλιος εἰς φῶς ἡμέρας, οὐδὲ ἀνατολὴ σελήνης φωτιεῖ σου τὴν νύκτα, ἀλλ' ἔσται σοὶ Κύριος φῶς αἰώνιον», αὐτὸς ἔκδηλον καὶ τοῦτο ποιεῖ τὸ οἰκείῳ θεράποντι' ποιεῖ δὲ οὕτως.

Ἦσυχάζοντι γὰρ πότε τῇ Μεγάλῃ τούτῳ καὶ θαυμαστῇ Εὐθυμίᾳ, ἐώκει Μάρωνι τὲ καὶ Κληματίῳ χαλινὸν ἐμβαλεῖν ὁ πονηρὸς, καθάπερ ὑπ' ὀφθαλμοῦς τῇ ἀγίῳ παρισταμένους, καὶ εἰς παγίδα τούτους ἔλκειν χαλεπωτάτην. Ὁ δέ, συμβαλὼν εὐθὺς τὴν ἐπιβουλήν, μετακαλεῖται τοὺς ἀδελφοὺς Μάρωνα καὶ Κλημάτιον, πάrainων αὐτοῖς, νουθετῶν, παρακαλῶν, διδάσκων, διαλεγόμενος, μακροὺς περὶ ὑπομονῆς ἀποτείνων λόγους, καὶ ὅτι πολλῆς πανταχοῦ φυλακῆς χρεῖα καὶ ἀσφαλείας. Εἶτα καὶ τὸν Ἀδάμ αὐτοῖς ὑπόδειγμα παράγων καὶ τὸν Ἰώβ, τὸν μὲν ἐν Παραδείσῳ τὴν ἐντολήν ἀθετήσαντα, τὸν δὲ καὶ πᾶν εἶδος ἀρετῆς ἐπὶ κοπρίας ἐπιδειξάμενον, οὐδὲ αὐτὰ παραλείπων, ὅτι δεῖ τὸν Μοναχὸν ἀπαράδεκτον εἶναι τῶν ἐκ τοῦ πονηροῦ λογισμῶν καν λύπην ἐκεῖνος, καν μῖσος, καν ἀκηδίαν, καν ἐτέρωθεν μετάβασιν ὑποβάλλῃ, μηδὲ τὴν ἀρχὴν αὐτῷ μηδ' ὅλως τὴν διάνοιαν ἀνιέναι, ἀλλὰ διακρούεσθαι ταῦτα καὶ ἀπωθεῖσθαι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

πάση χειρί, μήποτε λάθῃ διὰ μεθοδείας ὑποσκελίσας ἡμᾶς καὶ πτῶμα ρίψας δακρύων ἄξιον.

Εἰ δὲ τις ἐνταῦθα τυχὸν ἀρετὴν ἀσκῆσαι μὴ δύναται, μὴ νομιζέτω ἀλλαχοῦ μεταβάς ράον κατορθῶσαι τὸ σπουδαζόμενον" οὐ γὰρ παρὰ τὴν τοῦ τόπου φύ.. σίν, ἀλλὰ παρὰ τὴν οἰκείαν ἡμῶν προαίρεσιν ἢ τοῦ ἀγαθοῦ ἐργασία. Τουναντίον μὲν οὖν καὶ σφαλερὸν τοῦτο τοῖς Μοναχοῖς, καὶ ἀτόνους αὐτοὺς καὶ ἀρετῶν ἀκάρπους ποιεῖν δυνάμενον, ἐπεὶ μὴδὲ φυτὸν οἶον τὲ καρποφορεῖν συνεχῶς μεταφυτευόμενον" πρὸς πλείονα δὲ τῶν εἰρημένων πίστιν, καὶ τινῶν γερόντων αὐτοῖς Αἴγυπτίων ἐπεξήει βίους.

"Ἐλεγεν οὖν, ὡς ἦν τις ἀδελφὸς ἐν Αἰγύπτῳ ἐν κοινοβίῳ τινὶ καθήμενος, δς συνεχῶς εἰς θυμὸν ἐκφερόμενος, ἡγριοῦτο καὶ ἐταράττετο καὶ πικρίας τὸ στόμα καὶ ὀργῆς ἐπιμπλατο. Λαβοῦσα δὲ τις αὐτὸν μεταμέλεια, ὡς εἶη διὰ τοῦ θυμοῦ τουδε καὶ τῆς πρὸς τὴν ταραχὴν εὐκολίας ἑαυτῷ πολεμῶν, καὶ εἰ ποὺ τὸ καλὸν ἤδη φθάσας ἔκτησατο καὶ τοῦτο προσαπολλύς, πείθει τοῦ κοινοβίου ἀναχωρῆσαι καὶ μόνον δὴ καὶ καθ' ἑαυτὸν ἡσύχως διαβιώναι, ἅτε πολλὰ τῆς ἐρημίας πρὸς γαλήνην αὐτῷ καὶ ἀταραξίαν συνάρασθαι δυναμένης. "Ὡετο γὰρ ὡς ἄρα, μηδενὸς ὑποντος πρὸς δν καὶ θυμωθεῖη καὶ καθ' οὐ ἂν τῇ ὀργῇ χρήσαιτο, σβεσθήσεται πάντως ἡρέμα το δεινὸν ἐκεῖνο καὶ ὀξύτατα ἀναπτόμενον τοῦ θυμοῦ πῦρ, καὶ τὸ λοιπὸν ἡμερος αὐτῇ ἔσται καὶ γαλήνης πάσης καὶ ἡρεμίας μεστός.

Ταῦτα λογισάμενον ἐκεῖνον, τὸ ἐξῆς ἀποστάντα τοῦ Κοινοβίου, μόνον ἐφ' ἡσυχίας διαγιν. Καὶ πότε κατὰ χρεῖαν τινὰ τὸ ποτήριον ὑποπλήσαντα ὕδατος, καὶ τί μικρὸν αὐτῷ πρὸς τὰ ἐδάφει θελήσαντα καταθεῖναι, τέχνη τινὶ τοῦ πονηροῦ τοῦτο περιστραφῆναι ὅπερ οὐχ ἄπαξ, ἀλλὰ καὶ δις ἐφεξῆς καὶ τρὶς γεγονόνς, θυμωθῆναι τὲ τὸν ἀδελφὸν καὶ ἥττω τῆς τοῦ θυμοῦ ρύμης γενόμενον, ὡς εἶχεν εὐθὺς εἰς γῆς κατενεγκεῖν τὸ ποτήριον καὶ τοῦτο συντρίψαι, καὶ οὕτω πολλῷ μείζονά το ἐχθρῷ πάντως καὶ θερμότερον ὠφλῆσαι τὸν γέλωτα.

Πρὸς ταῦτα γελᾷ μὲν ὁ Κλημάτιος, διαθερμανθεὶς τὴν ψυχὴν τὸ ἀστεῖο του διηγήματος προσχῶν δὲ ὁ θεῖος Εὐθύμιος, ἢ πού, φησίν, ὑπὸ τινός, ἀδελφέ, πονηροῦ καὶ σὺ κεκίνησαι δαίμονος, ὅτι γελᾷς ἀναισχύντως οὕτω καὶ ἰταμῶς, δέον ὁδύρεσθαι καὶ ὀδυνᾶν τὴν ἐκεῖθεν παράκλησιν ἐκδεχόμενον ἢ ποὺ ἀληθῆς ἐστὶν καὶ τότε δικάσω ἡμίν, μακαρίους μὲν τοὺς νῦν πενθοῦντας ἀποκαλῶν, ὅτι αὐτοὶ φησι παρακληθήσονται, ἄθλιους δὲ τοὺς γελῶντας καὶ ἑαυτοὺς μὴ προσέχοντας; ἄλλως τὲ δὲ καὶ ἀπαιδευσία σαφὴς το τὸν Μοναχῶν πέρα τοῦ μετρίου λαλεῖν ἢ πρὸς ὅ,τι οὖν κινεῖσθαι, εἴτε μὴν καὶ παρρησιάζεσθαι' μητέρα γὰρ οἱ Πατέρες τὴν παρρησίαν πάντων ἀτεχνῶς τῶν παθῶν ὀνομάζουσι. Ταῦτα ὁ μὲν ἐπιτιμήσας τῷ Κληματίῳ, εἰς τὸ ἐνδότερον κελλίον εἰσῆλθε

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

τὸν δὲ ἡ δίκη παρὰ πόδας μετήει, καὶ πρηνῆς ἐπιπεσὼν, κλόνω τὲ ἐδονεῖτο καὶ φρίκη συνέχετο.

Δομετιανὸς οὖν κείμενον οὕτως ἰδὼν τὸν Κλημάτιον, καὶ ἅμα μὲν τὸ πρᾶον, ἅμα δὲ καὶ τὸ αὐστηρὸς Εὐθυμίου θαυμάσας ὅπως ἄριστα κεκραμμένα παρ' αὐτῷ . ἦν, ἅμα δὲ καὶ τὸν ἀδελφὸς του πάθους οἰκτείρας, συνάγει τινὰς τῶν Πατέρων ὑπὲρ

αὐτοῦ πρεσβείαν ποιησόμενους, καὶ τούτους εἰσάγει σὺν τῷ Μάρωνε πρὸς Εὐθύμιον. “Ο δέ, καὶ οἰκοθεν εὐέλαιτος ὢν, καὶ τὴν ἐκείνων πρεσβείαν οὐκ ἀτιμάζων, ἐφίσταται σὺν αὐτοῖς κειμένω τὸ Κληματίων καὶ τὴν τὲ φρίκην σβέννυσιν αὐτῷ, τῷ τοῦ σταυροῦ σημεῖο, καὶ τὸν κλόνον εὐθὺς ἔστησι, καὶ τὴν ἀπαλλαγῆς τοῦ πάθους ἔντελη παρέχει, πρόσεχε σεαυτῷ λοιπόν, ἐπειπῶν, καὶ μὴ περιφρόνει Πατέρων διδασκαλίας μηδὲ ὑποθήκας, ἀλλὰ γενοῦ ὀφθαλμὸς ὅλος, οἷα περὶ τῶν Χερουβὶμ ἤκουσαμεν πάντοθεν περισκοπῶν ἑαυτόν, ὥς ἐν μέσῳ παγίδων ἀεὶ διαβαίνοντα τοιαῦτα τῷ Κληματίῳ παραινέσας καὶ ὑποθεῖς καὶ τὰ κατ' αὐτὸν ὑποδείγματι τοὺς ἄλλους ἀσφαλισάμενος, ἐν εἰρήνῃ ἀπολύει τὸν ἄνδρα.

Ερμηνεία

ΕΙΣ ΤΗΝ ΛΑΥΡΑΝ του Μεγάλου Ευθυμίου, δύο εκ των Μοναχών, ο Μάρων και ο Κλημάτιος, μη αντέχοντες εις την σκληραγωγίαν και την νηστείαν, απεινάσισαν να φύγουν κρυφά απ' εκεί συνεφώνησαν δε να δραπετεύσουν εν καιρῷ νυκτός. Αυτά ἔλεγαν και ἐσκέπτοντο μεταξύ των. Αλλ' 'Εκεῖνος, που ανακαλύπτει τα πλεον ἀπόκρυφα και τα φανερώνει και εις τους αφοσιωμένους εις Αὐτόν, διαβεβαιῶν διὰ του Προφήτου Ησαΐου, πως «δεν θα εἶναι πλέον διὰ σε ο ἥλιος διὰ να σε φωτίζει την ημέραν, οὔτε και η σελήνη θα σε φωτίζει την νύκτα, ἀλλὰ θα υπάρχη δια σε φῶς αἰώνιον ο Κύριος», Αὐτός ἀποκαλύπτει το σχέδιον της δραπετεύσεως και εις τον θεράποντά του, τον Μέγαν Ευθύμιον αὐτό δε ἐγένεν ως εξής:

Μίαν ημέραν, που ανεπαύετο ο Μεγάλος και αξιοθαύμαστος Ευθύμιος, του εφάνη πως ο πονηρὸς ἔβαλε χαλινάρι εις τον Μάρωνα και τον Κλημάτιον, που τους εἶδε σαν να ἦσαν εμπρὸς εις τα μάτια του, και πῶς τους ἔσυρεν εις φοβερωτάτην παγίδα. Αμέσως ἐνόησε την ἐπιβουλήν του διαβόλου ἀπέναντι των δύο Μοναχῶν και δι' αὐτὸ στέλλει και τους προσκαλεῖ κοντά του.

Ἦρχισε λοιπόν να τους συμβουλεύη, να τους νουθετῇ, να τους παρηγορή, να τους διδάσκῃ, να συνομιλή μαζί των, να τους απευθύνη μακροὺς λόγους περί υπομονῆς, και να τους λέγῃ ὅτι χρειάζεται ἀπὸ παντου προφύλαξης και ασφάλισης. Μετά τους ἔφερεν ως παράδειγμα τον Αδάμ και τον Ιῶβ, τον μεν πρῶτον διότι παρέβη την

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

εντολήν του Θεού μέσα εις τον Παράδεισον, τον δε δεύτερον, διότι κατώρθωσεν όλες τας αρετάς επάνω εις την κοπρίαν ακόμη τους είπε πως ο Μοναχός δεν πρέπει να δέχεται τους λογισμούς που υποβάλλει ο πειρασμός, είτε λύπην, είτε μίσος, είτε κατάπτωσιν, είτε αναχώρησιν εις άλλον τόπον. Αυτούς τους λογισμούς – συνέχισεν ο Άγιος – ούτε προς στιγμήν να τους δεχώμεθα, ούτε καν να τους προσέχωμεν, αλλά να τους αποκρούωμεν και να απομακρύνωμεν, με όλης μας την δύναμιν, μήπως και πονηρός μας ξεγελάση με κανένα τέχνασμα και μάς ρίψη κάτω, άξιοδάκρυτον πτώμα.

Εάν δε νομίζη κανείς ότι δεν ημπορεί να ασκήση την αρετήν εδώ, ας μη νομίζει ότι, αν μεταβή αλλού, θα κατορθώση ευκολώτερον το επιδιωκόμενον· διότι η εργασία του αγαθού δεν εξαρτάται από την φύσιν του τόπου, αλλά από την προαίρεσίν μας. Το αντίθετον λοιπόν από αυτό και σφαλερόν είναι διά τους Μοναχούς και μπορεί να μετριάση την έντασιν των προσπαθειών των και να τους καταστήση ακάρπους εις την άρετην, όπως ακριβώς και ένα φυτόν ποτέ δεν ήμπορεί να καρποφορήση, όταν μεταφυτεύεται συνεχώς. Προς περισσοτέραν δε επιβεβαίωσιν των λεγομένων, διηγείτο ο Άγιος εις αυτούς και βίους μερικών Γερόντων Αίγυπτίων.

Διηγείτο λοιπόν ότι κάποιος αδελφός εμόναζεν εις Κοινόβιον της Αιγύπτου· αυτός εθύμωνε συνεχώς και εξηγριούτο και εταράσσετο και από το στόμα του εξήρχοντο πικραι και γεμάται οργήν λέξεις. Κάποτε μετεμελήθη και έσκέφθη ότι με αυτόν τον θυμόν και την ευκολίαν, με την οποίαν τaráσσεται, πολεμεί τον εαυτόν του, ώστε και εάν κάποτε έφθασε να κάμη κάποιο καλόν και αυτό τώρα να κινδυνεύση να το χάση.

Πείθει λοιπόν τον εαυτόν του να αναχωρήση εκ του Κοινοβίου και να ζήση πλέον μόνος του ήσυχα, διότι η ερημία, ως εφαντάζετο, ηδύνατο να τον βοηθήση πάρα πολύ να αποκτήση την γαλήνην και την αταραξίαν. Διότι ενόμιζεν, ότι αφού δεν θα υπάρχη κανείς υπό την εξουσίαν του, και έναντίον του οποίου να θυμώση και να οργισθη, οπωσδήποτε θα σβήση σιγά - σιγά το φοβερόν εκείνο και απότομα αναφλεγόμενον πυρ του θυμού και του λοιπού θα είναι ήμερος, γεμάτος από κάθε γαλήνης και ηρεμίας.

Αφού έβαλεν εις τον νούν του όλα αυτά, ανεχώρησεν αμέσως από το Κοινόβιον και έζη πλέον μόνος του. Κάποτε, διά κάποιαν ανάγκην, έγέμισε το ποτήρι νερό και ηθέλησε να το ακουμπήση ολίγον εις το έδαφος· οπότεν, εκ διαβολικής ενεργείας, αναποδογύρισε το ποτήρι, πράγμα που συνέβη όχι μίαν φοράν, αλλά και δύο και τρεις και πολλάκις.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

Ἐθύμωσε τότε ο Μοναχός εκείνος και ηττηθείς από την παραφοράν του θυμού, κυριευμένος δε από το πάθος καθώς ήτο, έρριψε κατά γης το ποτήριο και το συνέτριψε, πράγμα που προεκάλεσεν ακράτητα γελια εις τον εχθρόν.

Το διήγημα εφάνη αστείον εις τον Κλημάτιον και ήρχισε να γελά με όλην του την καρδιά: ο θείος όμως Ευθύμιος, αφού τον παρετήρησε μετά προσοχής, του λέγει:

- Μήπως, αδελφέ, έχεις παρακινηθή και συ από κανένα πονηρόν δαίμονα, δι' αυτό γελάς έτσι αδιάντροπα και με αυθάδειαν, ενώ θα έπρεπε να κλαίης και να στενάζης, διά να απολαύσης την εκ Θεού παρηγορίαν; ή μήπως δεν είναι αληθινός Εκείνος, που θα μας δικάση τότε, χαρακτηρίζων μακαρίους αυτούς που τώρα εις αυτόν τον κόσμον πενθούν, διότι, όπως λέγει, αυτοί θα παρηγορηθούν (Ματθ. ε', 4), και αθλίους αυτούς που τώρα, εις αυτόν τον κόσμον γελούν και δεν προσέχουν εις τον εαυτόν των; (Λουκ. στί', 25). "Άλλωστε το να ομιλή ο Μοναχός πέραν του μετρίου ή να κινείται προς ό,τιδήποτε, φανερώνει καθάραν απαιδευσίαν, όπως ακόμη και το να ομιλή χωρίς εντολήν. Διότι οι Πατέρες την παρρησίαν την ονομάζουν μητέρα όλων, εν γένει, των παθών.

Με αυτά τα λόγια επετίμησεν ο Μέγας Ευθύμιος τον Κλημάτιον και αμέσως εισήλθεν εις το εσωτερικών κελλίον. Αμέσως δε τον Κλημάτιον τον καταλαμβάνει η θεία δίκη, και αφού έπεσε πρηνής εις την γην, κατελήφθη από φρίκην και έτρεμε σύγκορμος.

Ο Δομετιανός λοιπόν μόλις είδε τον Κλημάτιον να είναι ξαπλωμένος εις αυτήν την θλιβεράν κατάστασιν και θαυμάζων συγχρόνως, αφ' ενός μεν την πραότητα και την αυστηρότητα του Μεγάλου Ευθυμίου, πόσον αρμονικά ήσαν αναμεμιγμένα εις τον χαρακτήρα του, αφ' ετέρου δε λυπούμενος τον αδελφόν Κλημάτιον δι' αυτό που έπαθε, συγκεντρώνει μερικούς από τους Πατέρας του Κοινοβίου διά να παρακαλέσουν υπέρ αυτού μαζί δε με αυτούς οδηγεί ενώπιον του Μεγάλου Ευθυμίου και τον Μάρωνα.

Τότε, ο Μέγας Ευθύμιος, που ήτο και εκ φύσεως αγαθός, αλλά και δεν ήθελε να τους προσβάλη διά την μεσολάβησιν των, μεταβαίνει, μαζί των, προς τον Κλημάτιον, που ήτο ακόμη εξαπλωμένος. Με το σημείον του Σταυρού τον απαλλάσσει από την φρίκην και του σταματά την τρεμούλα έτσι τον εθεράπευσε τελείως από το πάθημά του. Μετά την θαυματουργικήν αυτήν θεραπείας λέγει προς τον Κλημάτιον:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

- Πρόσχε να μή περιφρονης τάς διδασκαλίας και τας συμβουλές των Πατέρων, αλλά να γίνης ολόκληρος οφθαλμός, όπως ηκούσαμεν διά τα Χερουβίμ, διά να εξετάζης από παντού τον εαυτόν σου, ώσαν να περνας συνεχώς μέσα από πολλές παγίδας.

Αφού συνεβούλευσε και edίδαξε τον Κλημάτιον με τα λόγια αυτά, και αφού έστερέωσε και τους άλλους με το παράδειγμα του Κληματίου, του δίδει την ευχήν του, διά να μεταβή να ησυχάση ειρηνικά εις το κελλίον του.

Γ'. Εν τω βίω της Αγίας Συγκλητικής

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητική, ὅτι, ἐν κοινοβίῳ τυγχάνων, μή μεταλλάξῃς τὸν τόπον" ὅλαβησῃ γάρ μεγάλως ὡς πὲρ γὰρ ὄρνις ἐξισταμένη τῶν ῥῶν οὔρια ταῦτα καὶ ἄγονα ἐπιτελεῖ, οὕτω καὶ παρθένος ἡ Μοναχός, φύγεται καὶ νεκροῦται τῆς πίστεως, τόπον ἔκαι τὸ πὸν μεταβαίνων.

Ερμηνεία

Η ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητική έλεγεν Εφ' όσον έτυχε να ευρίσκεσαι εις Κοινόβιον, μή αλλάξης τόπον, διότι θα ζημιωθής πάρα πολύ. Όπως ακριβώς η κότα, που σηκώνεται από τα αυγά, που επωάζει, και φεύγει, τα κάνει κλούβια και άγονα, τοιουτοτρόπως και η μοναχή ή ο μοναχός, όταν μεταβαίνει από τόπου εις τόπον, παγώνει και νεκρώνει μέσα του την πίστιν.

Δ'. Εν τω βίω της Οσίας Θεοδώρας

ΤΗΣ μονῆς, ἐν ἣ ἡ Ἁγία Θεοδώρα ἠσκεῖτο ὡς ἄνηρ φαινομένη, εἰς ἔνδειαν πότε σίτου καταστάσης, κελεύεται ὑπὸ τοῦ προεστῶτος ἡ μακαρία, τὰς καμήλους λαβοῦσα, πρὸς τὴν πόλιν ἄφικεσθαι, καὶ στὸν αὐτοῖς πρίασθαι' ἐπετέτραπτο δὲ αὐτὴ καὶ τοῦτο ὡς εἰ γὲ ἀδύνατον αὕτη γένοιτο πρὸ τῆς ἐσπέρας ἐπανελθεῖν, καταλύσειν ἐν τῷ τοῦ "Ενάτου φροντιστηρίῳ κακεῖσε τὰς καμήλους διαναπαύσαι. "Επανιοῦσα τοιγαροῦν ἐκ τῆς πόλεως, ἐπεῖπερ ἤδη πρὸς δυσμᾶς ἑώρα τὸν ἥλιον, τῇ τοῦ "Ενάτου κατὰ τὸ ἐπιτάγμα μονὴ καὶ ταῖς καμήλοις πρὸς ἀνάπausιν ἦτει οὐ γενομένου, πρὸς τοῖς ποσὶν αὕτη τῶν καμήλων διανεπαύετο.

Ἐντεῦθεν ὁ πονηρὸς νεάνιδα τινὰ τότε, τῶν Μοναχῶν τισι συγγενείας λόγῳ συνδιατρίβουσαν, πρὸς οἶστρον ἀνερεθίζει λαγνεΐας, ἡ καὶ ἄνδρα εἶναι τὴν μακαρίαν,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

ἐξ ὧν ἑώρα, λογισαμένη, πρὸς τὸ ταύτη συγκαθευδῆσαι προσεκαλεῖτο, αἰδῶ πᾶσαν ἀποθεμένη καὶ προσώπου καὶ ψυχῆς ὡς δὲ καὶ ἀνήκοον ἑώρα πρὸς τοῦτο, καὶ προτιμωσαν μᾶλλον τὴν ἐπὶ ψιλῷ τὸ ἐδάφει καὶ ταῖς καμήλοις κατάκλισιν, ἐκείνη τὸν οἶστρον κατασβέσαι μὴ δυναμένη, ἐκδίδωσιν ἑαυτὴν ἐνὶ τῶν ἐκεῖσε προσκαθευδόντων, ὁδίτη καὶ αὐτὸ ὄντι, καὶ ἐκ παρόδου τὴ μονὴ καταλύσαντι.

Τοῦ τοίνυν τὴν ἀνομίαν ἐργασαμένου, ἅμα πρῶτὴ τῆς μονῆς ἐκχωρήσαντος, καὶ τῆς Ὁσίας πρὸς τὴν οἰκειάν ἀνασωθείσης μονήν, ἣ τοῦ χρόνου παράτασις αἰρόμενην ἦδη πρὸς ὄγκος τὴν γαστέρα τῆς κόρης ἐδείκνυ καὶ ὅθεν τοῦτο παρὰ τῶν συγγενῶν εἰπεῖν ἀνακρινομένη, τὸν Μοναχῶν εἶπε Θεόδωρον τὸν τῆς Ὁκτωκαιδεκάτου μονῆς αὐτὴ συμφθαρῆναι. Πιστεύουσιν αὐτίκα τοῖς λεχθείσιν οἱ Μοναχοί: ὁ γὰρ τὴ μακαρία τους πειρασμοὺς συσκευάζων ἐχθρός, καὶ τὴν κόρην τοῦτο λέγειν ἐδίδασκε, κακείνους πιστεύειν.

Εἵτα τὴ μονὴ προσελθόντες, ἐν ἣ ἡ Ἀγία ἡσκεῖτο, σὺν βοῇ καὶ θορύβῳ, θεόδωρος, ἔλεγον, ὁ ὑφ' ὑμᾶς τελῶν Μοναχός, τὸ τοιόνδε μύσος πράττειν οὐκ ἔφριξεν. Εἰς ἐρώτησιν οὖν ἐλθοῦσαν παρὰ τοῦ ἡγουμένου, εἰ κατηρξεν οὕτω βδελυρᾶς πράξεως, αὕτη πρᾶγμα μὴ ἔχειν εἶπε πρὸς αὐτὸν ἐνοχῆς ἄξιον. Ἐκεῖνοι μὲν οὖν τότε πρὸς τὴν οἰκειάν μονήν ἐπανέστρεφον" ὡς δὲ καὶ τὸ βρέφος τεχθὲν ἤδη προῆλθεν εἰς φῶς, ἀράμενοι τοῦτο, κατὰ μέσον ἔνθα ἡ μακαρία διῆγε τῆς μονῆς ἀπορρίπτουσι.

Τί οὖν τὸ ἐντεῦθεν; Πατὴρ εἶναι πιστεύεται τοῦ νηπίου ἡ Θεοδώρα, σιγῇ τὲ τὴν κατακρίνουσαν ψῆφον δέχεται, καὶ σὺν αὐτῇ τῆς μονῆς ἐξορίζεται τιθηνός οὖν αὐτὸ γίνεται, καὶ οἷα μήτηρ παιδοτροφεῖν ἀναγκάζεται, γάλακτα μὲν προβάτων αὐτὸ ἀποτρέφουσα, ἔρια δὲ κακείνα παρὰ τῶν ποιμένων αἰτοῦσα, καὶ εἰς χρεῖαν ἀμφίων ταῦτα τὸ παιδί σχεδιάζουσα. Ἀλλὰ τίς ἂν καὶ ψυχὴ παραδέξαιτο βαρυτάτην οὕτω συκοφαντίαν; ποία δὲ καὶ χεὶρ οὐκ ἂν ἐδυσχερανε πρὸς ἐπαχθῇ τοιαύτην ὑπηρεσίαν;

"Ἐτη γὰρ ἐπτὰ παρετάθησαν ἐν οἷς ἔταλαιπωρεῖ γυναῖου φύσις, ὃ θεοῦ πάντα βλέποντες ὀφθαλμοὶ ! διαβολὴν ματαίαν καταψευσθεῖσα, καὶ τῆς μονῆς ἔξω βληθεῖσα, ἐν' ὡς πὲρ αἰσchrὸν ἔπραξε βουλομένη, ἐκουσία πάλιν αἰσχύνη κατακαλύψη οἷα δὲ καὶ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ διαίτη ἔχρητο τροφή μὲν γὰρ ἐκείνη, τὸ ἐκ τῶν βοτανῶν ὅσον ἄγριον" ποτὸν δὲ τὸ ἐκ τῆς λίμνης ἄμωσγεπως αὐτὴ ἀρυόμενον, εἴμη καὶ μᾶλλον εἶπης τὸ τῶν δακρύων, & διηνεκῶς ἀπέρρει τῶν αὐτῆς ὀφθαλμῶν, ὡς καὶ ἐπ' αὐτὴ πληροῦσθαι τὸ τοῦ ψαλμοῦ" «καὶ τὸ πόμα μου μετὰ κλαυθμοῦ ἐκίρων».

Οὕτως οὖν αὐτὴ τοῦ σώματος τηχομένου καὶ ἀμελῶς ἔχοντος, οἱ μὲν ὄνυχες ἐπιμήκεις ἦσαν, καὶ τισι τῶν ἄγριωτερων ζώων μᾶλλον ἀρμόζοντες αἱ δὲ τρίχες αὐχμηραὶ τὲ καὶ λάσσαι, καὶ δεινῶς ταῖς νάπαις προσεοικύαι, ἡ ὄψις δὲ τὴ ἀμέσω τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐπιβολὴ ἤδη κατοπηθεῖσα, πρὸς τὸ αἰθιοπικώτερον ἔμελαινετο, τὰ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

βλέφαρα τὲ ἀλλοίωτο, τὴ συντόνα ἀνάγκη τῆς ἀγρυπνίας. Καὶ ὅμως δειγῶν ἐπαγωγὴ τοιαύτη παλαιούσα, καὶ νιφάσιν οὐκ ἀερίοις μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκ τῶν πειρασμῶν βαλλομένη, οὐδὲ πρὸς βραχὺ τῆς μονῆς ἀποστῆναι ἤνεσχετο, ἀλλὰ διέμεινεν οὕτω καλύβην πηξαμένη πρὸς τὸ πυλῶνι, καὶ ἥδεως αὐτὸ παραρριπτεῖσθαι κατὰ τὸν Προφήτην ἀνεχομένη τίς δ' ἂν ἐξείπου καὶ ὅσους πειρασμοὺς αὐτὴ ἐτέρους ἐκεῖ ἐπήγαγε, κὰν αὐτῆς ὅμως περιγενέσθαι οὐκ ἴσχυσε.

Ποτὲ μὲν τὸν ἄνδρα καὶ δόλιος ὑποκρινόμενος, ἀπατηλοὺς λόγους αὐτὴν περιήρχετο, καὶ ἐπανελθεῖν πρὸς τὸν ἴδιον οἶκον παρεκάλει, κὰν ἐκεῖνη τὴ τοῦ σταυροῦ σημεῖα καὶ τὴ εὐχὴ ἄφαντον ἐποίει αὐτόν. Ποτὲ δὲ τὰ θηρία πάντα τα τῆς ἐρήμου ἐπιέναι αὐτὴ ἐφάνταζε, καὶ πάλιν ἐκεῖνης εὐχομένης εἰς καπνὸν διελύετο τὰ φαντάσματα.

Ἄλλοτε δὲ καὶ ὄχλον ἀνδρῶν αὐτὴ τὸ δοκεῖν ἐπῆγε καὶ πληγᾶς αὐτὴ ἀφορήτους δι' ἐκεῖνων ἐνέτεινεν, ὥς καὶ ἡμιθνήτα ὑπὸ τῶν πληγῶν ταύτην γενέσθαι ἐνίοτε δὲ καὶ ὅσα αὐτὴ παρεδείκνυ παντοῖα καὶ χρυσοῦ πολλὴν φαντασίαν, κὰν οὐδενὶ αὐτῆς μαλάξαι τὸ στερρὸν ἴσχυσεν· ἀλλ' ἀπὸ τούτων τὸ ἄμαχον αὐτῆς ἰδὼν καὶ ἀήττητος καὶ γῆν καὶ θάλασσαν ἐξαλείφειν καυχώμενος, τοῦ πρὸς αὐτὴν πολέμου ἀποστῆναι διέγνωκε.

Τῶν γὰρ ἐπτά διαγεγονότων ἐτῶν οἱ τῆς λαύρας τοῦ Ἐνάτου μονάζοντες, ἰκέται γίνονται τοῦ τῆς μονῆς προεστῶτος, δέξασθαι πάλιν τὴν Ἀγίαν καὶ τὰ λοιπά των μοναζόντων Ἑναριθμησαι τάγματι ἀρκοῦσαν γὰρ ἔφασκον ἔδωκε δίκης χρόνους ὅλους ἐπτά παρὰ τὴν εἴσοδος τῆς μονῆς προσεδρεύουσα προσέθεντο δέ, ὅτι καὶ διὰ θείας ἐμφανείας ἔμαθον, ὥς ἤδη συγκεχώρηται τὸ ἀμάρτημα Θεοδώρῳ ὧν καὶ εἷζας ἐκεῖνος τὴ παρακλήσει, ἀνίησι τῆς ἀδίκου καταδίκης τῆς Θεοδώραν, εἰς ἐνδότατον κελλίον τὸ μετὰ τοῦτο κελεύσας μένειν ἀπρόιτον, καὶ μηδεμίαν διακονίαν τῆς μονῆς αὐτὴν ἐγχειρίζεσθαι.

Δύο το λοιπὸν παρέδραμον ἔτη, οὕτως ἀσκουμένης ἐν ἐγκρατεῖα μείζονι καὶ συντονωτέραις εὐχαῖς εἶθ' οὕτως αὐχμοῦ γενομένου, καὶ τῶν ἐν τῷ κοινοβίῳ λάκκων οὐδὲ νοτίδα μικρὰν ὕδατος ἔχειν ὑποφαινόντων, ἐπεὶ πὲρ καὶ προεστῶς, οἷς τὲ ἤκουεν, οἷς τὲ ἔβλεπε, τοῦ χαρίσματος ἥξιωσθαί των ἱαμάτων τὴν μακαρίαν πεπληροφόρητο, μεταστέλλεται ταύτην, καὶ τὸ λάκκῳ τὸ κεράμιον καθεῖναι προστάττει, καὶ ὕδωρ ἀνενεγκεῖν. Ἡ δὲ εἶκειν μαθοῦσα λόγοις Πατρός, μηδὲν πολυπραγμονήοασα μηδὲ ἀναβαλλομένη, πράττει τὸ κελευσθὲν" καὶ εὐθὺς ὕδατος μεστὸν ἀνήνεγκε τὸ κεράμιον ἐξ οὗ καὶ ἄλλοι τῶν λάκκων πλήρεις ὕδατος καθωρῶντο.

Ὅλιγων δὲ παρελθουσῶν ἡμερῶν, τὸ παιδίον ἀραμένη καὶ ἑαυτὴν ἐγκλειςαμενη ἐσπέρας, τὰ τελειότατα αὐτὰ παρήνει διὰ πάσης νυκτός, καὶ ταῖς τοιαύταις παραινέσεσι ταῖς χερσὶν ἠδέως τοῦ θεοῦ τὸ πνεῦμα παρέθετο. Καὶ τὸ μὲν παιδίον θρήνοις παραυτικά ἐκόπτετο καὶ βοῆς τὸν οἰκίσκος ἐπλήρου οἱ δὲ παρατυχόντες, τὸ γεγονὸς μαθόντες, τὸ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

προεστώτι ἀπήγγειλαν, ὅς, ἐπεὶ ἤκουσε, καὶ αὐτὸς ὄναρ τὸ θεαθὲν αὐτῷ τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἔλεξε Μοναχοῖς.

"Εδόκουν, εἶπων, ἄνδρας δύο δρᾶν, μετέωρον μὲ εἰς ὕψος αἶροντας, τὸ δὲ ὕψος τὴν ἀνείκαστον τάγμα δὲ μοὶ 'Αγγέλων ὠράτο, φωνὴ τὲ ἤχλειτο ταῖς ἀκοαῖς, βλέπε, λέγουσα, οἷα ἢ το ἱμασται δεοδώρα τ ἢ ἔμ ἢ νύμφη τὰ ἀγαθὰ. Πρὸς τούτοις καὶ κλίνη μοὶ κατεφαίνετο, 'Αγγέλω πεπιστευμένη, καὶ νυμφῶν τὸ κάλλος ἀπόρρητος. Περὶ πολλοῦ δὲ μοῦ ποιουμένη μαθεῖν τίς δ νυμφῶν καὶ βλεπόμενος, καὶ τίς ἐκείνη ἢ ταῦτα ἡτοίμασται καὶ περὶ τούτου τοὺς ἀπάγοντας ἐρωτῶντι, εὐθὺς χορεία μοὶ Προφητῶν, Ἀποστόλων τὲ καὶ Μαρτύρων, μετὰ τῶν ἄλλων καθωράτο δικαίων καὶ ἡ χορεία μέσον εἶχε γυναικὰ θειοτέρα δόξη κεκοσμημένην, ἥτις ἔνδον τὲ τοῦ νυμφῶνος εἰσῆει, καὶ ἐπ' αὐτῆς ὠράτο τῆς κλίνης καθεζομένη.

Οἱ δὲ ἀπάγοντες ταύτην, εἶναι, ἔφησαν, τὸν 'Αββᾶς Θεόδωρον, ἢ καὶ τὸ τῆς πορνείας ἔγκλημα κατεψεύσθη καὶ ἦνεσχετο μᾶλλον παρ' ὅλους ἐπτὰ ἔτεσι τῆς μονῆς ἀπόβλητος ταλαιπωρεῖν, καὶ πατὴρ εἶναι παιδὸς ἄλλοτρίου νομίζεσθαι, καὶ τροφὴν ἐκείνου καὶ ἀνατροφὴν ἀναδέξασθαι, ἢ ἑαυτήν, ὅς τίς εἴη, γνωρίσαι, καὶ αἰσχύνῃς ἅμα καὶ τοσαύτης ἀπαλλαγῆναι κακοπαθείας διὰ τοῦτο καὶ τοιαύτης, ἥς δρᾶς, ἥξιωταί της φαιδρότητος. Ταυτὰ μὲ ἰδόντα καὶ ὕπνος ἀνῆκε, καὶ πρὸς τὸ θρηγεῖν τὰς ἐμᾶς ὥρμησα ἀμαρτίας.

Ταῦτα διηγησάμενος, εὐθὺς ὥς εἶχε τὸ κελλίον τῆς 'Οσίας κατείληφε σὺν τοῖς Μοναχοῦς καὶ εἰσελθόντες, τὴν ὄντως ζῶσαν δρώσα νεκρὰν καὶ παραστάντες, δάκρυα τοῦ ἱεροῦ κατέσταζον σώματος. Ὁ δὲ προεστὼς μεταπεμψάμενος καὶ τοὺς τοῦ Ἐνάτου Μοναχοῦς, ἐνώπιον αὐτῶν ἔνια μέρη τοῦ Ἱεροῦ σώματος παραδείξας, ἴδετε, εἶπεν αὐτοῖς, τὸ καινότατον τοῦτο θέαμα οἷα φύσις, οἷω δελεάματι τὸν τοῦ σκότους ἡπάτησεν ἄρχοντα. Πάντας οὖν ἡ θεὰ ἐξέπληξεν' εἶτα καὶ φόβος πολὺς κατέσχευεν αὐτούς, λογιζομένους οἷους πόνους παλαίειν ὀφείλουσιν οἱ πάθουσιν ἐνεσχημένοι σωματικούς, καὶ τὸν φόβον δάκρυα διεδέχοντο ὁπὲρ δὲ καὶ μόλις τῶν θρηνῶν παυσάμενοι, ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις τὸ πολυᾶθλον ἐκεῖνο σῶμα καὶ ἱερώτατον ἐξοσιωσάμενοι, θάπτουσιν.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ εἰς τὸ Μοναστήρι, εἰς τὸ οποίον ἡσκέιτο ἡ Αγία Θεοδώρα, νομιζομένη ὡς μοναχός, παρατηρήθη ἑλλειψις σίτου. Διατάσσεται λοιπόν ἀπὸ τὸν Ἡγούμενον ἢ Μακαρία νὰ πάρῃ τὰς καμήλους καὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν πόλιν, διὰ νὰ αγοράσῃ σιτάρι. Τῆς ἔδωσαν δε καὶ τὴν ἀδειαν, ἐφ' ὅσον θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ βράδυ εἰς τὸ μοναστήρι, νὰ διανυκτερεύσῃ εἰς τὸ μοναστήρι τοῦ Ἐνάτου καὶ ἐκεῖ νὰ ξεκουράσῃ καὶ τὰς καμήλους.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ΄ (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

Πράγματι, επιστρέφουσα από την πόλιν, επειδή είδεν ότι ο ήλιος έκλινε προς την δύσιν, εζήτησε, κατά την εντολήν που έλαβε, να ξεκουράση τας καμήλους εις το Μοναστήρι του Ένάτου. Αφού δε της υπεδείη ο τόπος διά τα ζώα, ανεπαύετο και αυτή εις τα πόδια των καμήλων. Από την στιγμήν αυτήν αρχίζει ο πονηρός να την πολεμή. Ούτως ερεθίζει εις το πάθος της λαγνείας μίαν νέαν, που έμενεν εις το Μοναστήρι, λόγω συγγενείας προς μερικούς Μοναχούς ερεθισμένη λοιπόν η νέα και νομίζουσα, από όσα έβλεπε, ότι η μακαρία ήτο άνδρας, την παρακινούσε να κοιμηθούν μαζί, χωρίς καθόλου να εντρέπεται και εις το πρόσωπον και εις την ψυχήν.

Επειδή δε ή οίστρηλατουμένη από το πάθος νέα έβλεπε την Αγίαν Θεοδώραν να μη δίδη προσοχήν εις αυτά που της έλεγε και να προτιμά να μένη εξαπλωμένη εις το γυμνόν έδαφος, κοντά εις τας καμήλους, χωρίς να ήμπορη να σβύση τον αμαρτωλόν της πόθον, παραδίδεται τότε εις κάποιον, από αυτούς που εκοιμώντο εκεί, οδοιπόρον και αυτόν, από τους περαστικούς, που διενυκτέρευον εις το Μοναστήρι.

Πρωί - πρωί λοιπόν ο συνεργός της αμαρτίας ανεχώρησεν από το Μοναστήρι και η Οσία επίσης επέστρεψεν εις το Μοναστήρι της. Το πέραςμα όμως του χρόνου έδειχνε, σιγά – σιγά, φουσκωμένην την κοιλίαν της κόρης. Καθώς δε ανεκρίνετο επιμόνως από τους συγγενείς να είπη πώς της συνέβη αυτό, αυτή είπεν ότι ο Μοναχός Θεόδωρος, από το Μοναστήρι του Οκτωκεδικάτου, την διέφθειρεν. Αμέσως οι Μοναχοί, χωρίς άλλην εξέτασιν, πιστεύουν εις τα λόγια της διότι ο εχθρός, που ήτοιμάζε τους πειρασμούς εναντίον της Οσίας, και την κόρην έδασκάλευσε να είπη αυτά και εκείνους έκανε να την πιστεύσουν.

Κατόπιν αυτού ήλθον με θορύβους και κραυγάς εις το Μοναστήρι, όπου ήσκήτευεν η Αγία και εφώναζον ο καλόγηρός σας ο Θεόδωρος δεν εδίστασε να διαπράξη αυτήν την βδελυράν πράξιν.

Την ηρώτησε λοιπόν ο Ηγούμενος, εάν πράγματι έκαμε μίαν τόσον βδελυράν πράξιν και εκείνη απήντησε προς αυτόν ότι δεν γνωρίζει τίποτε το ένοχον.

Τότε οι Μοναχοί τού Ένάτου επέστρεψαν εις το Μοναστήρι των όταν δε εγεννήθη το παιδί της αμαρτίας το επήραν και το έρριψαν μέσα εις το Μοναστήρι, όπου εξούσεν η Αγία Θεοδώρα.

Τι γίνεται όμως απ' εδώ και έμπρός; Έγινε πιστευτόν ότι η Θεοδώρα είναι ο πατήρ του νηπίου και χωρίς να είπη τίποτε, διά να απολογηθή, δέχεται να καταδικασθή ως ένοχος και εξορίζεται μαζί μ' αυτό από το Μοναστήρι. Αναδεικνύεται τροφος του

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

παιδιού και αναγκάζεται να το φροντίζει όπως η μητέρα το παιδί της, διατρέφουσα αυτό με το γάλα των προβάτων, με τα μαλλιά δε των προβάτων, που εξήτει από τους βοσκούς, κατεσκεύαζε τα ενδύματα του παιδιού. 'Αλλά ποία ψυχή θα ήτο δυνατόν να παραδεχθή μίαν τόσον βαρείαν συκοφαντίαν; Ποιό χέρι δεν θα έβάραινε από μίαν τόσον βαρείαν υπηρεσίαν;

Επτά ολόκληρα χρόνια επέρασαν, κατά τα οποία έταλαιπωρείτο η γυναικεία φύσις της: ώ μάτια του Θεού, που τα βλέπετε όλα! συκοφαντηθείσα με κακόβουλον κατηγορίαν εδιώχθη από το Μοναστήρι της, ως να διέπραξε με την θέλησίν της αισχύροτητα και να ήθελε πάλιν να την σκεπάση με την θεληματικής της εντροπήν. Μαζί δε με όλα της τα βάσανα είχε και την δίαιταν έτρωγε, δηλαδή, διάφορα αγριόχορτα και έπινε νερό, που αντλούσεν όπως-όπως από την λίμνης, αν και θα ήτο προτιμότερον να έλεγε κανείς, ότι έπινε τα δάκρυά της, που έτρεχαν ήμέραν και νύκτα από τα μάτια της πράγματι αυτή εφήρμοσε το ρητόν του ψαλμού: «και το ποτόν μου το ανεμίγνυον με κλαυθμούς» (Ψαλμ. ρα', 10).

Έτσι με τον τρόπον αυτόν έλειωνε το κορμί της και επειδή δεν είχε καμμίαν σωματικής φροντίδα, τα νύχια της είχαν μεγαλώσει και έμοιαζαν με τα νύχια των άγριωτέρων ζώων: τα μαλλιά της πυκνά και ξηρά (καθώς παρέμεναν ακτένιστα) ήσαν όμοια με άγρια χόρτα: το πρόσωπόν της καθώς ήτο εκτεθειμένον εις τας ηλιακής ακτίνας, έμαύριζε περισσότερο και τα βλέφαρά της είχαν αλλοιωθή από την παρατεταμένην αग्रυπνίαν. Και όμως αν και επάλαιε πρός τόσας συμφοράς και εδέρνετο όχι μόνον από τας νιφάδας του χιονιού, αλλά και από τους πειρασμούς, ως τόσον δεν απεφάσισε ούτε δι' ολίγον να απομακρυνθη από το Μοναστήρι, αλλά έστησε την καλύβην της εις την εξώπορταν και παρέμεινεν εις αυτήν, προτιμώνσα με ευχαρίστησαν να είναι παραριγμένη εις αυτό, συμφώνως και με τον Προφήτην Δαυίδ (Ψαλμ. πγ', 11). Ποίος δε θα ήμπορούσες ακόμη να είπη και πόσους άλλους πειρασμούς της επροξένησεν εκεί ο διάβολος χωρίς όμως να ήμπορέση να την κατανικήση;

Αλλοτε μεν ο διάβολος υπεκρίνετο τον άνδρα της, που με απατηλα λόγια την έγυρόφερνε και την παρεκάλει να επιστρέψη εις το σπίτι της ωστόσον εκείνη με το σημείον του σταυρού και την ευχήν τον έκανε άφαντον άλλοτε πάλιν παρουσίαζε φανταστικά εις αυτήν όλα τα θηρία της ερήμου ως νά ώρμούσαν εναντίον της αλλά και πάλιν εκείνη με την προσευχήν διέλυεν ως καπνόν τα φαντάσματα αυτά.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

Άλλοτε πάλιν της εφαινετο ότι ήρχοντο κοντά της πλήθη ανδρών, οι οποίοι της επροξενούσαν αφόρητες πληγές, ώστε να μένη ως μισοπεθαμένη. Κατά καιρούς δε της παρουσίαζε και διάφορα φαγητά και πολύ χρυσάφι τέλος με τίποτε από όλα αυτά δεν κατόρθωσε να κάμψη την σταθερότητά της. Από όλα αυτά έκατάλαβε πλέον αυτός που καυχάται ότι ήμπορεί να εξαφανίση την γην και την θάλασσαν, ότι η Αγία Θεοδώρα είναι απολέμητη και ακατανίκητη και δι' αυτό απεφάσισε να διακόψη τον πόλεμόν του εναντίον της.

Αφού λοιπόν επέρασαν τα επτά έτη οι Μοναχοί της λαύρας του Ένάτου έρχονται και παρακαλούν τον Ηγούμενος να δεχθή και πάλιν την Αγίαν (την οποίαν, ως είπομεν, ενόμιζον άνδρα) και να την συγκαταριθμήση μαζί με τους υπολοίπους Μοναχούς του Μοναχικού τάγματος: διότι έλεγον ήτο αρκετή ή τιμωρία να παραμείνη διαρκώς επτά χρόνια εις την είσοδος του Μοναστηριού. Προσέθετον δε εις το διάβημά των αυτό, ότι από θεϊκόν όραμα επληροφορήθησαν ότι ο Θεός έχει συγχωρήσει ήδη τον Θεόδωρον. Κατόπιν των παρακλήσεων αυτών, υπήκουσεν ο Ηγούμενος και απαλλάσσει την Θεοδώραν από την άδικον καταδίκην, αφού διέταξε να μένη εις το πλέον απόμερον κελλίον, χωρίς να την πλησιάζη κανείς και να μη της αναθέτουν καμμίαν υπηρεσίας του Μοναστηρίου.

Επέρασαν άλλα δύο έτη, κατά τα οποία η Οσία ήσκειτο απομονωμένη και κλεισμένη εις το κελλί της, με μεγαλυτέραν μάλιστα έγκράτειαν και θερμότερας προσευχάς. Εις την διετίαν επάνω έγινε μεγάλη ξηρασία εις την περιοχής, ώστε τα πηγάδια και αι δεξαμεναι του Κοινοβίου να μη έχουν πλέον ούτε σταγόνα νερού: τότε ο Ηγούμενος, επειδή από όσα έβλεπε και ήκουεν, επληροφορείτο ότι η μακαρία είχε λάβει το χάρισμα να κάμη και θεραπείας, στέλλει και την διατάσσει να πάρη την στάμναν και να μεταβή εις το πηγάδι να φέρη νερό. Εκείνη δέ, μαθημένη να υπακούη εις τον Ηγούμενος χωρίς καθόλου να εξετάζη την εντολήν που λαμβάνει ή να αναβάλλη την εκτέλεσίν της, εκτελεί πάραυτα την διαταγήν και αμέσως φέρνει επάνω την στάμναν γεμάτην νερόν. Από την στιγμήν εκείνην, όλα τα πηγάδια εφάνησαν γεμάτα νερό.

Αφού επέρασαν μερικαι ημέραι, επήρε το παιδί και έκλείσθη μαζί του το βράδυ εις το κελλί της καθ' όλην δε την νύκτα το συνεβούλευε διά την κατά Χριστόν τελειότητα. Και ενώ έδιδεν αυτές τις συμβουλές παρέδωσε με ευχαρίστησιν το πνεύμα της εις τα χέρια του Θεού. Αμέσως τότε το παιδί ήρχισε να κλαίη και να θρηνή και εγέμιζε το κελλί με τας φωνάς του. Από τους θρήνους αυτούς επληροφορήθησαν τον θάνατον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

της όσοι ευρίσκοντο κοντά και το ανέφεραν εις τον Ηγούμενον μόλις δε ο Ηγούμενος ήκουσε την είδησιν αυτήν, είπεν αμέσως εις τους Μοναχούς, που τον επληροφόρησαν, το όνειρον που είδε.

Μου εφάνη – είπε – ότι είδα δύο άνδρας να με σηκώνουν υψηλά εις ανυπολόγιστον ύψος. Εκεί έβλεπα ένα αγγελικόν τάγμα και μία φωνη αντηχούσεν εις τα αυτιά μου. Πρόσεχε, έλεγεν η φωνή εκείνη, πόσα αγαθά έχουν ετοιμασθή διά τήν Θεοδώραν την νύμφην μου. Συγχρόνως είδα και μίαν κλίνην, την οποίαν έφρούρει ένας Άγγελος, και ένα νυμφικόν θάλαμον με απεριίγραπτον κάλλος. Επειδή δεν είχα σφοδράν επιθυμίαν να μάθω ποιος είναι ο νυμφικός θάλαμος, που έβλεπα, και ποία είναι εκείνη, διά την οποίαν έχουν ετοιμασθή όλα αυτά και ενώ ήρώτων περί όλων αυτών τους οδηγούς μου, διακρίνω έξαφνα χορείαν Προφητών, Αποστόλων και Μαρτύρων. Και η χορεία εκείνη είχεν εις το μέσον γυναίκα, στολισμένην ολόλαμπρα και η οποία εισήρχετο μέσα εις τον νυμφικόν θάλαμον και εφαινετο να κάθεται επάνω εις την κλίνην.

Εκείνοι δε που συνόδευαν την θαυμαστής εκείνην γυναίκα είπον ότι είναι η ψυχή του αββα Θεοδώρου εις την οποίαν απεδόθη ψευδώς το έγκλημα της πορνείας, και επροτίμησε να ταλαιπωρήται επί επτά ολόκληρα χρόνια, εξόριστος από το Μοναστήρι και να θεωρήται πατήρ ενός ξένου παιδίου και να αναλάβη την διατροφής και την μόρφωσίν του, παρά να φανερώση ποία ήτο, πράγματι, κατά την φύσιν και να απαλλαγή έτσι από την εντροπήν και την τόσην ταλαιπωρίαν. Δι' αυτό και όπως βλέπεις – συνέχισαν οι συνοδοι της ψυχής – ήξιώθη μιάς τοιαύτης λαμπρότητος. Όταν είδα αυτά ο ύπνος έφυγες από τα μάτια μου και ήρχισα να κλαίω τας αμαρτίας μου.

Αφού ετελείωσεν αυτήν την διήγησιν, αμέσως επήγε μαζί με τους άλλους Μοναχούς εις το κελλί της Οσίας. Μόλις δε εισήλθον βλέπουν την πραγματικώς ζώσαν, νεκράν πλησιάσαντες δε έχυσαν δάκρυα επάνω εις το ιερόν εκείνο σώμα. Τότε ο Ηγούμενος έστειλε και εκάλεσε και τους Μοναχούς του 'Ενάτου, ενώπιον των οποίων απεκάλυψε μερικά μέλη του ιερού σώματος, ενώ συγχρόνως τους έλεγεν:

- Ιδετε το παραδοξότατον αυτό θέαμα: πώς η γυναικεία φύσις εξηπάτησε με τέτοιον τρόπον τον άρχοντα του σκότους.

Όλους, όπως ήτο φυσικόν, εξέπληξεν αυτό που είδον εν συνεχεία δε τους κατέλαβε και πολύς φόβος, καθώς έσκέπτοντο με πόσον κόπον πρέπει να παλαιούν, όσοι είναι αιχμαλωτισμένοι από τα σωματικά πάθη, και τα δάκρυά των ακολουθούσαν τον φόβον αυτόν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

Προς το βράδυ και όταν πλέον εσταμάτησαν τους θρήνους, θάπτουν, με ψαλμούς και ύμνους και τις οφειλομένας επικηδείους τιμάς το πολύαθλον και ιερώτατον εκείνο σώμα.

Ε'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΙΠΕ γέρων: ἔν τόπω ὃ ἔστι τις, ἐάν δοκιμάση καλὸν τί ποιῆσαι καὶ μὴ ἰσχύση, μὴ νομίση ὅτι ἀλλαχοῦ δύναται ποιῆσαι αὐτό.

2. Εἶπεν ἡ Ἀμμάς Θεοδώρα, ὅτι ἦν τις Μοναχός, καὶ ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν πειρασμῶν, λέγει πρὸς ἑαυτὸν ὕπαγε ἔνθεν καὶ ὥς ἔλαβεν αὐτοῦ τα σανδάλια, δρᾷ ἄνθρωπος βάλλοντα καὶ αὐτὸν τὰ σανδάλια αὐτοῦ καὶ λέγοντα αὐτῷ οὐ δι' ἐμὲ ἐξέρχῃ; ἰδοὺ ἐγὼ σου προάγω ὅπου ἐάν ἀπέρχῃ ἦν δὲ οὗτος ὁ δαίμων καὶ πειράζων αὐτόν.

Ερμηνεία

ΕΙΠΕ κάποτε ἕνας Γέρων:

— Εἰς τον τόπον, που εὐρίσκεται κανεῖς, εἰάν δοκιμάση νὰ πράξη κάτι καλόν καὶ δὲν ἤμπορέση, ας μὴ νομίση ὅτι εἰς ἄλλο μέρος θὰ δυνηθῇ νὰ το πραγματοποιήσῃ.

2. Ἡ Ἀμμάς (Γερόντισσα) Θεοδώρα διηγήθη ὅτι ἦτο κάποιος Μοναχός, ὁ ὁποῖος ἠγνωχλείτο ἀπὸ πλήθος πειρασμῶν. Λέγει λοιπὸν στον ἑαυτὸν τοῦ· φύγε ἀπ' ἐδῶ. Καθὼς ὅμως ἐπηρε νὰ φορέσῃ τα υποδήματά του, βλέπει κάποιον ἄλλον ἄνθρωπον νὰ βάζῃ τα υποδήματά του, καὶ νὰ τοῦ λέγῃ: δι' ἐμὲ δὲν φεύγεις ἀπ' ἐδῶ; Καὶ ἐγὼ πηγαίνω πρὶν ἀπὸ σέ, ὅπου σκέπτεσαι νὰ μεταβῇς. Αὐτός δὲ ἦτο ὁ δαίμων, που τον ἐπείραζε.

ΣΤ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΒΟΥΛΟΜΑΙ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπομνησαι περὶ τῶν ἐπιχειρούντων εἰς τὰ ὑπέρμετρα καὶ περιπιπτόντων κινδύνους ἀνηκέστοις, οἱ οὐκ ἀκούουσι τῆς γραφῆς λεγούσης: «μὴ φρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν» καὶ πάλιν ἐτέρωθι: «μὴ γίνου δίκαιος πολὺ, μὴδὲ σοφίζου περισσά, μήποτε ἐκπλαγῇς».

Συνέβη γὰρ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις τινὰς ἀδελφοὺς καταλιπόντας τὰ ἴδια κελλία, εἰς τὴν ἄβατον καὶ ἄκαρπον καὶ ἄνυδρον γῆν ἑαυτοὺς ἐκδεδωκέναι· οἵτινες πολλὰ ὑπὸ Πατέρων καὶ ἀδελφῶν νουθετηθέντες, οὐκ ἐπέισθησαν, ἀλλ' εἶπον ἡμεῖς βοσκοὶ

ἀπερχόμεθα ὥς δὲ ἤλασαν ἑαυτοὺς κατὰ τῆς ξηροτάτης ἐρήμου, τότε συγκλειθέντες ὑπὸ τὴν ἄβατον γῆν καὶ μηδεμίαν παραμυθίαν εὐρίσκοντες, ἤρξαντο δυσφορεῖν λίαν καὶ ἀρξάμενοι ἐπαναλύνειν εἰς τὰ οἰκούμενα οὐκ ἴσχυσαν φθᾶσαι, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἀσιτίας καὶ τῆς δίψης καὶ τοῦ καύσωνος ἐκλιπόντες, ἔκειντο ἄθυμουντες, καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς ἀπολεγόμενοι οἰκονομία δὲ τινι θεία τινὲς κατὰ τὴν ἔρημον ὁδεύοντες, εὗρον τινὰς ἐξ αὐτῶν οὕτω ψυχορραγοῦντας, οἱ καὶ ἐπιθέντες αὐτοὺς ἐπὶ τὰ ἴδια κτήνη, ἐκόμισαν εἰς τὰ οἰκούμενα, καὶ ἔμειναν ἐφ' ἱκανὸν ἀσθενοῦντες καὶ λοιπὸν τῇ πεῖρᾳ ἔμαθον μὴ τῇ ἰδίῳ στοιχεῖν θελήματι οἱ δὲ λοιποὶ, οἱ μὴ εὐρεθέντες, ἀπέψυξαν ἐκεῖ κείμενοι, καὶ τὰ σώματα αὐτῶν κατεβρώθη ὑπὸ πετεινῶν καὶ θηρίων.

Πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι, αὐθαδεῖα λογισμῶν φερόμενοι, χαλεποὺς κινδύνους ἑαυτοῖς περιβάλλουσιν, εἰς γῆν ἄνυδρον καὶ ἄκαρπον διελάσαντες καὶ οἱ μὲν τῆς οἰκουμένης ἀπανίστανται ὑποταγῆναι μὴ βουλόμενοι, μηδὲ ἐξυπηρετεῖν μοψύχοις ἀνεχομενοί, καὶ τὸ αὐτὸ κινδύνῳ περιπίπτουσιν" οἱ δὲ ἐργάζεσθαι ταῖς ἰδίαις χερσὶν οὐ προαιρούμενοι ἄλλοι ὑπὸ αὐθαδεῖας λογισμῶν κατ' ἔρωτα δῆθεν ἡσυχίας καὶ ἄκρας ἀρετῆς, τὰ ἑαυτῶν ἀγνοήσαντες μέτρα" ἕτεροι, τῇ κενοδοξίᾳ ἐπαρθέντες, καὶ τοὺς παρὰ τῶν ἀκουόντων ἐπαίνους θηρώμενοι, ὥς ἀναχωρηται δῆθεν γενόμενοι, τοὺς δὲ ἐπιγινομένους πόνους μὴ λογισάμενοι καὶ οὗτοι πάντες τοὺς οἰκείους πιστεύσαντες λογισμοὺς, ἀθλίως καὶ χαλεπῶς ἐκινδύνευσαν.

Οὐ χρὴ οὖν, ἀγαπητοί, ἀκρίτως τοῖς ἰδίῳις θελήμασιν ἡμᾶς συναπάγεσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον ταπεινούσθαι τῷ πλησίον ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ, ἕκαστον τὰ οἰκεῖα μέτρα ἐπιγινώσκοντα ἴσως δὲ τὶς παρελθὼν λέξεις καὶ πῶς εὐρίσκομεν τινὰς τῶν Πατέρων ταύτην ἐξασκηκότας τὴν ἀρετὴν; Σκοπεῖτω οὖν οὗτος, πῶς καὶ οἱ Πατέρες οὐδὲν ἀπερискέπτως ἢ ὥς ἔτυχεν ἐπραττον, καὶ ἐκ τοῦ ὑποδείγματος ἑαυτὸν σωφρονίζέτω.

2. Περὶ γὰρ τοῦ Ἑββᾶ Μακαρίου ἱστορεῖται, ὅτι ἔλεγεν οὕτω καθημένου μου, φησὶν, ἐν τῷ κελλίῳ μου εἰς σκῆτιν, ὥχλησαν μὲ οἱ λογισμοὶ λέγοντες ἀπελθε ἔσω εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἴδε τί βλέπεις ἐκεῖ καὶ ἔμεινα πολέμων τὸ λογισμὸ πέντε ἔτη, λέγων μήπως ἀπὸ δαιμόνων ἐστὶν δρᾶς σύνεσιν ὁσίου ἀνδρός; μὴ συναπήχθη εὐθέως ἢ ἐπέδραμε; μὴ προσεποιήσατο τῶν λογισμῶν; οὐχὶ ἀλλ' ἔμεινεν ἀνακρίνων, νηστεύων καὶ ἀγρυπνῶν καὶ προσευχόμενος, μήπως ἀπὸ δαιμόνων ἐστίν. "Ἡμῖν δὲ ὅταν ἐπέλθῃ λογισμός, ἀκατάσχετοι ἐσμεν, ἐξαγριούμενοι καὶ οὐ μόνον οὐκ ἀνακρίνομεν ἐμπόνως προσευχόμενοι, ἀλλ' οὐδὲ ὑφ' ἐτέρων νουθετούμενοι πειθαρχοῦμεν ὅθεν καὶ αἰχμαλωτιζόμεθα ραδίως ὑπὸ τοῦ ἐξ ἐναντίας.

Εἵτα, φησὶν, ὥς ἐπέμενες καὶ λογισμός, ἐξῆλθον εἰς τὴν ἔρημον, καὶ εὗρος ἐκεῖ λίμνην ὑδάτων, καὶ νῆσον ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ ἦλθον τὰ κτήνη τῆς ἐρήμου πιεῖν ἐξ αὐτῆς καὶ εἶδον ἐν μέσῳ αὐτῶν δύο ἀνθρώπους γυμνοὺς εἵτα μετὰ τὸ λαλῆσαι ἡμᾶς, εἶπον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

αὐτοῖς πῶς δύναμαι γενέσθαι Μοναχός; οἱ δὲ εἶπον μοι' ἐὰν μὴ ἀποτάξῃται τις πάσι τοῖς τοῦ κόσμου, σὺ δύναται γενέσθαι Μοναχὸς ἐγὼ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἐγὼ ἀσθενὴς εἶμι καὶ οὐ δύναμαι ὥς ὑμεῖς καὶ λέγουσιν ἐκεῖνοι ἐὰν οὐ δύνασαι ὥς ἡμεῖς, κάθου ἐν τῷ κελίῳ σου καὶ κλαῦσον τὰς ἀμαρτίας σου.

Ὡ ταπείνωσις ἐνθέου ἀνδρός, ὦ σύνεσις ἐναρέτου ψυχῆς! ὁ τοσούτοις καὶ τηλικούτοις ἀνδραγαθήμασι διαπρέψας οὐκ ἔκρινεν ἑαυτὸν ἄξιόν του πράγματος ἡμεῖς δὲ οἱ μηδὲν ὄντες ἢ τὸ τυχὸν κοπιᾶσαι δυνάμενοι, τῇ προπετεία καὶ αὐταρεσκείᾳ ἀγόμενοι, ἐπιχειροῦμεν εἰς τὰ ὑπέρμετρα, ὥς Κύριον τὸν Θεὸν πειράζοντες, ὅπερ ἐστὶ φοβερῶν οὐαὶ δὲ ἀνθρώπῳ πεποιθότι ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ δυνάμει ἢ ἀσκήσει ἢ εὐφυΐᾳ, καὶ μὴ ἐπὶ Θεῷ παρ' αὐτοῦ γὰρ μόνου το κράτος καὶ ἡ ἰσχὺς.

3. Ἐγκύψωμεν δὲ εἰς τὸν βίον τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου καὶ εὐρήσομεν καὶ αὐτὸν ἐκ θείας ἀποκαλύψεως πάντα πεποιηκότα ὅμως δὲ καὶ αὐτὸς οὐκ ἐν Μοναστηρίων ἑκαθεζετο; οὐκ ἀμφιάσματος ἐκέχρητο; οὐκ ἄρτου ἥσθιεν; οὐ ταῖς ἰδίαις χερσὶν εἰργάζετο; οὐ μαθητὰς ἐκέκτητο, οἱ τινὲς καὶ μετὰ θάνατον τὸ σῶμα αὐτοῦ συνέστειλαν καὶ ἔθαψαν; καὶ πάντες δὲ οἱ Πατέρες, πλὴν ὀλίγων, τῇ διαγωγῇ ταύτῃ ἔχρησαντο, ὧν τὸν βίον ζηλώσωμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ ἐν τῇ βασιλικῇ καὶ μέσῃ ὁδῷ πορευθῶμεν, μὴ ἐκκλίνοντες μήτε εἰς τὰ δεξιά, μήτε εἰς τὰ ἀριστερά.

4. Χρὴ οὖν ἕκαστον τελειοῦν τὸ ἔργον δ' ἐνήρξατο ποιεῖν μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ ὑπομονῆς το δὲ ἄσταται τοῖς ἡθεσι καὶ τοὺς λογισμοῖς, καὶ περιφέρεσθαι τῇ γνώμῃ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καὶ ἀπὸ ἔργου εἰς ἔργον, ἄωρον τὸν καρπὸν ἀποκαθίστησιν, εἰ ἄρα γὰρ καὶ καρποφορήσει ποτὲ καὶ τοιοῦτος καὶ γὰρ ὁ πονηρὸς, οὐ τὰς αὐτὰς προσβολὰς ἐκάστου προσάγει, ἀλλὰ πρὸς καὶ ἕκαστον ἴδη ἐπιτηδείως πολεμηθησόμενον, πρὸς αὐτὸ καὶ τοὺς λογισμοὺς ὑποβάλλει διὰ δικαιωμάτων. Καὶ ἐν μὲν κοινοβίῳ καθεζόμενον, τὴν ἔρημον φαντάζεσθαι παρασκευάζει, πολλὴν οὖσαν τῷ τόπῳ, τὴν ξηροτάτην πολιτείας καὶ τὸν ἀπεσκληρότα βίον ζητεῖν αὐτὸν ὑποθέμενος ἐν δὲ τῇ ἐρήμῳ διάγοντα φεύγειν ταύτην αὐτὸν συμβουλεύει, ὥς αὐχμῶδη τὲ καὶ ἀπαραμύθητον, καὶ μὴδὲ μικρὰν πρὸς τοὺς ἀσθενεστέρους συγκατάβασιν ἔχουσιν καὶ ταῦτα συνεχέστερον κινεῖ, ἵνα πανταχοῦ ἄρξῃται πύργον οἰκοδομεῖν, καὶ ἀκηδιάσας εἴπῃ στοὰν μᾶλλον οἰκοδομήσω εἴτα μικρῶν ἐργασάμενος, εἴπῃ πάλιν" βέλτιόν ἐστι κελλίον οἰκοδομῆσαι καὶ μεσάσας τὸ ἔργον, βαρυνθῇ καὶ πρὸς αὐτό, καὶ ἀφήσῃ ἡμιτελές, ἀνόνητα ὄντως καὶ εἰς οὐδὲν χρήσιμον κοπιᾷ. Οὕτω καὶ ὁ Μοναχός, μὴ καρτερῶν ἐν τόπῳ ἐνί, ἐν συνέσει πνευματικῇ τέλειον καρπὸν ἀποδοῦναι οὐ δύναται.

5. Τοῖς δὲ ἐν κοινοβίοις καὶ ἄλλους τινὰς λογισμοὺς καὶ ἐχθρὸς ὑποτίθησι, λέγων πρὸς ἕκαστον" τί περισσὸν ποιεῖς ὧδε, ὑπὲρ καὶ εἰς τὸν κόσμον ἐποίεις; καὶ γὰρ κακεῖ εἰργάζου καὶ ἥσθιες ὥς πὲρ τὰ ἄλογα ζῶα καὶ ποῖα δικαιοσύνη αὕτη ἐργάζεσθαι καὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

ἐσθίειν; Ἴδου γὰρ καὶ διὰ τῆς βρώσεως ἐπεγείρεται σοὶ πόλεμος τῆς πορνείας καὶ πάλιν ἔάν μὴ φάγῃς, οὐχ ὑποφέρεις τὸν κάματον" ἀλλὰ μᾶλλον δεῦρο εἰσελθε εἰς τὴν ἐσωτέραν ἔρημον καὶ σῶζῃ τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς πλὴν μικρῶν σιδήριον ἄρον μετὰ σεαυτοῦ, δι' οὐ μέλλεις τὰς βοτάνας ἀνασπᾶν καὶ ἐσθίειν, καθὰ καὶ οἱ ἀρχαῖοι Μοναχοὶ ἐποίουν, οἱ καὶ εὐηρέστησαν τῷ Θεῷ καὶ τί χρεῖαν ἔχεις καθίσαι ὧδε, ἔνθα εἰσὶ σκάνδαλα καὶ καταλαλῖαι, καὶ ἕτερα πράγματα καὶ μὴ δεῖ λέγειν;

Εἰ οὖν ἐξέλθῃς, τούτων πάντων ἀπαλλαγῇς καὶ εἰ μὴ θέλεις εἰς τὴν ἐνδοτέραν ἔρημον ἀπελθεῖν, καθίσεις ἐν ἐτέρῳ τόπῳ ἔνθα μὴ εἰσὶ σκάνδαλα τόπος γὰρ σοὶ οὐ λείπει τίνα γὰρ πότε. ἐγκατέλιπεν ὁ Θεός, ὅτι σὲ ἐγκαταλείψει, καὶ μᾶλλον ζητοῦντα τὸ ἀγαθόν; καὶ ἐν ἐκείνῳ ἐτέραν· τέχνην μαθήσῃ, ὅθεν ἱκανοῦ μισταρίου καταλύεις, ὅπως καὶ τὰ πτωχῷ δώσης ἐκ τῶν καμάτων σου. Καὶ τοιούτους λογισμοὺς πολλοὺς καὶ πονηρὸς τῷ ἀδελφῷ ὑποβάλλει ἐκ τῶν δεξιῶν, ὅπως δοκῶν καὶ ἀδελφὸς εἰς μείζονα προκοπὴν ἔλκεσθαι, συγκατάθῃται τοῖς λογισμοῖς καὶ οὕτως ἑαυτὸν ἀποχωρίσας τοῦ κοινοβίου καὶ τῆς τοῦ προεστῶτος σκέπης καὶ φυλακῆς, ὡς Ἀρνίον ἐκ τῆς ἀγέλης ἀποπλανηθέν, γένηται τῇ λύκῳ καταβρῶμα ἔτοιμον. Εἰ μὲν γὰρ εἰς τὴν ἐνδοτέραν ἀπέλθῃ ἔρημον, ἡ πεῖνα πρώτη ἐκθλίψει αὐτὸν εἴτα καὶ οἱ δαίμονες περισσῶς ἐκταρασσοῦσιν αὐτὸν τῇ δειλίᾳ, φόβητρα καὶ βασάνους πολλὰς κατὰ διάνοιαν δεικνύντες αὐτῷ.

Τότε ἄρχεται ὁ ἀδελφὸς μεταμελεῖσθαι καὶ λέγειν ἐν ἑαυτῷ καλῶς ἔκαθεζομην μετὰ τῶν ἀδελφῶν μου' ποῖος δὲ δαίμων ἔπλανησε μὲ ἐξελθεῖν εἰς ταύτην τὴν φοβερὰν ἔρημον, ἔνθα οἰκοῦσι θηρία πολλὰ καὶ δεινά; τί δὲ ποιήσω καὶ ταλαίπωρος, ἔάν ἐμπέσω εἰς τὰς χεῖρας τῶν βαρβάρων; μήποτε καὶ λησταῖς περιπέσω, μήποτε θηρίον πονηρὸν συναντήσῃ μου;

Ἀλλὰ καὶ δαιμόνια πολλὰ εὐρίσκονται ἐν τοῖς τόποις τούτοις ἔρημος γὰρ ἔστιν ὁ τόπος καὶ πῶς ἐγὼ δυνήσομαι κατὰ μόνας οἰκεῖν ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ, ἔνθα ἐνδελεχοῦσι τὰ ἀκάθαρτα πνεύματα, μάλιστα ὅτι καὶ εἴθισα μετὰ πλειόνων ἀδελφῶν; καὶ γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἔάν μὴ νήψῃ καὶ οἰκῶν κατὰ μόνας ἐν τῇ ἐρήμῳ, τάχα καὶ τὰς φρένας ἀπολλύσι, καθ' & καὶ τινὲς πολλοὶ τοῦτο ὑπέμειναν" ποία δὲ δικαιοσύνη, φησί, ἔστιν, ἔάν ἀποθάνω ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ κακὸ θανάτῳ;

Προσπαλαίσας οὖν τοῖς τοιούτοις λογισμοῖς καὶ ἀδελφός, εἰ μὲν φρόνιμος ὄντως ἐστίν, ἐπαναστρέφει εἰς τὸ ἴδιον κοινόβιον, ἀπάσης αἰσχύνης καταφρονήσας, ἣν οἱ δαίμονες αὐτὸ ὑποτίθενται λέγοντες, ὅτι ἔάν ὑποστρέψῃς πρὸς τοὺς ἀδελφούς, ἡγήσονται σε ὡς ἀδόκιμον καὶ ἀνυπομόνητον, καὶ ὡς δειλὸς στρατιώτης ἀπὸ παρατάξεως δραπετεύσαντα" ἀλλ' οὗ πεισθήσεται τούτοις ὁ ἀδελφός, ἀντεῖπῃ δὲ μᾶλλον αὐτοῖς, ὅτι οὐχ οὕτως ἔσται, πονηροὶ δαίμονες, ἀλλὰ μᾶλλον ὑποδέχονται μὲ ὡς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

δόκιμον ἀγωνιστῶν καὶ ὡς τὸ τοῦ Ἀποστόλου πληρώσαντα «πάντα γάρ, φησι, δοκιμάζοντες, τὸ καλὸν κατέχετε» καὶ ἰδοὺ ἀμφοτέρα δοκιμάσας, εὗρον ὅτι καλὸν καὶ τερπνὸν το κατοικεῖν ἀδελφούς ἐπὶ τὸ αὐτὸ καθὼς γέγραπται «ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφου βοηθούμενος, ὡς πόλις ὀχυρὰ καὶ ὑψηλὴ» καὶ οὕτως ἐπανελθόντα αὐτὸν δέχεται καὶ προεστῶς καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἀσμένως διὰ τὸν εἰπόντα «ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενούντων»

Εἰ δὲ αἰσχυνθεῖς οὐχ ὑποστρέψει εἰς τὸ ἴδιον κοινόβιον, εἰς τὸν κόσμον ἴσως ἐπαναλύει πεισθεῖς τοὺς δαίμοσι λέγουσιν, ὅτι κακεῖ, ἐὰν θέλης φοβηθῆναι τὸν Θεόν, σῶζῃ ἢ δοκεῖς ὅτι μόνοι οἱ ἐν ἐρήμῳ σῶζονται καὶ ταῦτα γὰρ ὑποβάλλει ὁ ἐχθρὸς θέλων αὐτῶν ἐπιστρέψαι ἐπὶ τὸν ἴδιον ἔμετον.

Καὶ ταῦτα μὲν συμβαίνει τὸ χωρισθέντι ἐκ τοῦ κοινοβίου, εἰ εἰς τὴν ἔρημον ὀπέλθῃ εἰ δὲ πορευθεῖς λάβοι κελλίον πλησίον γερόντων, οἱ μὲν γέροντες ἀντιλαμβάνονται αὐτοῦ ἐν Κυρίῳ, φέροντες αὐτὸ καθότι ἰσχύει ἡ χεὶρ αὐτῶν καὶ δὲ καθεστῆς ἐν τῷ κελλίῳ, λέγει λοιπὸν ἐν ἑαυτῷ ὀφείλομεν ἐργάσασθαι ἓνα εὖρωμεν διατραφήναι.

"Ἄρχεται οὖν περισπᾶσθαι ὡς κατὰ μόνας οἰκῶν" καθάπερ γὰρ τῷ ἔθισαντι κατὰ μόνας δυσχερές το κοινόβιον φαίνεται, οὕτω καὶ τῷ ἐν τῷ κοινοβίῳ ἐθίσαντι ἡ μονία πολλῶν ἐμποιεῖ τὴν δυσχέριαν καὶ ἀφόρητον. Ὑπὸ οὖν τῶν πειρασμῶν καὶ τοῦ περισπασμοῦ συνεχόμενος, ἄρχεται μεταμελεῖσθαι καὶ λέγει: ἰδοὺ περισπῶμαι πάντοθεν, καὶ οὐδὲ τὴν μικρῶν μου σύναξις εὐρίσκω βαλεῖν, τῇ φροντίδι καὶ τοῖς ἐκ ταύτης λογισμοῦς καὶ τῷ ἔργῳ ἀεὶ ἀντιμαχόμενος ὅτε δὲ ἤμην ἐν τῷ κοινοβίῳ, τούτων ἀπάντων ἐλεύθερος ὑπῆρχαν, πᾶσα δὲ μοῦ ἡ μέριμνα ἦν εἰς τὴν σύναξίν μου καὶ εἰς τὸ μικρὸν ἐργόχειρον.

Νῦν οὖν τί ποιήσω ἐγὼ καὶ ταλαίπωρος; διὰ γὰρ τὰς ἁμαρτίας μου ταῦτα συνέβη μοι" εἰ γὰρ ἤκουσα τῆς συμβουλῆς τοῦ Πατρός, οὐκ ἂν ἐνέπεσον ταῖς τοσαύταις καὶ τηλικαύταις θλίψεσιν, αἱ μὲ νῦν συνέχουσιν οὐδὲν ὄντως ὀλεθριωτερόν της παρακοῆς αὕτη γὰρ καὶ τὸν Ἀδὰμ ἐξέβαλε τοῦ Π ἀραδείσου, καμὲ ἐκ τοῦ κοινοβίου: μοῦ καὶ οὕτω μεταμεληθεῖς καὶ ἀδελφός, ἢ πάλιν εἰς τὸ ἴδιος ἐπιστρέφει κοινόβιον, ἢ τυχὸν εἰς τὸν κόσμον ἐπανακάμψας ἀπολλυται.

Ἐ! οὖν ἐπανακάμψας εἰς τὸ κοινόβιον καὶ δεχθεῖς, πολεμηθῇ πάλιν ὑπὸ τοῦ λογισμοῦ διὰ τὰ σκάνδαλα καὶ τὴν καταλαλιάν, εἵπατο πρὸς ἑαυτὸν θὲς θύραν ἐν τὸ στόματί σου ἐν Κυρίῳ, καὶ τοὺς ὀφθαλμούς σου ἀποστρεψόν τοῦ μὴ ἰδεῖν ματαιότητα καὶ ἐν τούτοις νικήσεις ἀμφοτέρα τὴν μὲν καταλαλιάν διὰ τῆς σιωπῆς, τὰ δὲ σκάνδαλα διὰ τῆς φυλακῆς τῶν ὀφθαλμῶν ἐὰν γὰρ μὴ ταῦτα νικήσωμεν, ὅπου δ' ἂν πορευθῶμεν, ἐν ἑαυτοῖς, βαστάζομεν τοὺς πολεμοῦντας ἡμᾶς.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

6. Ἄλλω δὲ ἀδελφῷ ἕτερον λογισμὸς καὶ πονηρὸς ὑποβάλλει, θέλων αὐτὸν τῆς μονῆς ἀφαρπᾶσαι καὶ φησὶν ἰδοὺ ἐγνώσθη σου ἡ ἀσυστροφία καὶ ἀμέλεια πάσι τοῖς ἀδελφοῖς διὸ οὐκέτι δύνασαι οἰκῆσαι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ καν γὰρ σὺ ποθήσης τὴν ἀρετὴν, ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι μεθ' ὧν κατοικεῖς, οἱ αὐτοὶ εἰσιν, οἱ τινὲς οἶδασι σὲ οἷος ἦς ἀπ' ἀρχῆς ἀπελθε οὖν ἀλλαχοῦ, ἔνθα οὐ γινώσκουσί σε, καὶ βάλε ἀρχὴν ἐκεῖ, καὶ εὐαρεστήσεις καὶ θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

Ἀκουσον τοῖνυν, ἀγαπητὲ διὰ τὸν ὀνειδισμόν τῶν ἀνθρώπων φεύγεις τὸν Πατέρα καὶ τοὺς ἀδελφούς, ὧν ἐνώπιον συνέθου τῷ Θεῷ, καὶ διατὶ μὴ μνημονεύῃς τοῦ Προφήτου λέγοντας «ὀνειδισμόν προσεδόκησεν ἡ ψυχὴ μου καὶ ταλαιπωρίαν καὶ ἔνεκά σου ὑπήνεγκα ὀνειδισμόν, καὶ ἐντροπὴ ἐκάλυψε τὸ πρόσωπόν μου», καὶ φέρεις καὶ αὐτὸς μετὰ χαρᾶς τὴν ἀτιμίας καὶ ἐξουδένωσιν; «μακάριοι γάρ, φησιν, ἔστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι» καὶ τὰ ἐξῆς. Πάνυ γὰρ συμβάλλεται καὶ ὀνειδισμὸς καὶ διὰ τὸν Κύριον πρὸς τὴν κάθαρσιν τῶν ἁμαρτημάτων καὶ πειθέτω σὲ ο Ὁ Προφήτης λέγων· «ἐν τῇ ταπεινώσει ἡμῶν ἐμνήσθη ἡμῶν ὁ Κύριος καὶ ἔλυτρωσατο ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν».

Ἄλλως τὲ σὺ τὸ ἀγαθὸν ποιεῖς, καὶ πάντως ὄψει ὅτι ὁ Κύριος θεραπεύει καὶ τὴν συνείδησιν τῶν ἀδελφῶν σου εἰς σέ. Μείνον οὖν ἔνθα σε κατέλαβεν ὁ ἐξ ἐναντίας καὶ ἀναστὰς ἐκεῖ καταπάλαισον αὐτόν, ἕνα οἷς ἐγνώσθη σου τὰ ἐλαττώματα, φανερωθῇ αὐτοὺς καὶ τὰ κατορθώματα, καὶ ἐν τούτῳ κομίσῃ δόξαν μεγάλην παρὰ τοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰπόντος «καὶ ἔσονται οἱ πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ οἱ ἔσχατοι πρῶτοι». Ἀφ' ὃ γὰρ τὸ ρυπωθὲν ἱμάτιον πλυθῇ, οὐκέτι μετὰ τῶν ρυπαρῶν ἀφορισθήσεται εἰ δὲ τίς καὶ κατὰ φθόνον ἢ ζῆλον πονηρὸν ἐπονομάσει τὸ καθαρὸν ρυπαρόν, οὐ πιστευθήσεται" ἡ γὰρ ἰδέα τοῦ ἱματίου ἐλέγξει αὐτόν: «πλυνεῖς με γάρ, φησι, καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι».

7. Πολλάκις δὲ καὶ τῷ εἰς τὸ κοινόβιον γηράσαντι ὑποτίθησιν ὁ ἐχθρὸς ἀποστασίας. λογισμὸν λέγων" ἰδοὺ τοσαύτα ἔτη ἔχεις ἐν τῷ Μοναστηρίῳ δουλεύων τῇ Χριστῷ νῦν δὲ γεγήρακας καὶ οὐχ ἰσχύεις ἔτι φέρειν τοὺς κανόνας τοῦ κοινοβίου ἀλλ' οὐδὲ ἔχεις δύναμιν τοῦ ποιεῖν τίποτε ἢ γὰρ σὰρξ σου ἀσθενὴς γέγονε, καὶ μέλλεις τοῦ λοιποῦ ἐξουθενεῖσθαι ὑπὸ μικρῶν τὲ καὶ μεγάλων ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ γῆρας, ἀναπαύσεως χρήξεις.

Ἐξέλθε οὖν ἐντεῦθεν, καὶ καθίσας ἐν ἐνὶ τόπῳ, ἡσύχασον καὶ ὁ Θεὸς ἀποστέλλει τὴν τροφήν σου, εἴτε ἐξ ἀγάπης, εἴτε ἐξ οἰασδήποτε προφάσεως ποία γὰρ ἀνάγκη σου ἐπίκειται, ἵνα καὶ ταλαιπωρῶν ὀνειδίζῃ περὶ τῆς τροφῆς σου; τί δὲ καὶ ἡ βρώσις σου τυγχάνει, ὅτι οὕτω καθ' ἐκάστην ἡμέραν ταλαιπωρεῖς ὥς κακὸς δοῦλος, καὶ ἀνέχη ὑποταγῆναι τοῖς μικροτέροις σου;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ὑποβάλλει ὁ πονηρός το γέροντα, βουλόμενος αὐτὸν μετὰ τοσαῦτα ἔτη χωρίσαι τῆς ἀδελφότητος καὶ τοῦ τόπου ἔνθα γεγήρακε, καὶ ἀνυπομόνητον δείξαι αὐτὸν περὶ τὸ γῆρας αὐτοῦ καὶ ἐὰν ἔστιν ὁ γέρων ἐλαφρότερος τῷ λογισμῷ, εὐθὺς μεταστρέφεται καὶ ἐλαύνεται ὑπ' αὐτοῦ ὡς φρύγανον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον.

Εἰ δὲ ἔστιν ὁ γέρων τὸ λογισμῷ τέλειος, περιγίνεται αὐτοῦ λέγων" οὐ μὴ μοῦ τοῦ γήρους καταγελάσης, διάβολε' εἰ γὰρ ἐν τῇ νεοτητί μου ὑπέμεινα τοὺς πόνους καρτερῶς, πολλῷ μᾶλλον νῦν ὑπομενῶ, ὅτι ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκε τοῦ εἶναι με σὺν Χριστῷ ὁ γὰρ γηράσας οὐδὲν ἕτερον προσδοκᾷ, εἰ μὴ τοῦ ἀναλύσαι τοῦ βίου ἅμα δὲ καὶ τοὺς νεωτέροις οὐ γενήσομαι τύπος ἐγὼ ραθυμίας, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπομονῆς. Εἰ γὰρ ὁ εὐσεβὴς γέρων καὶ Ἐλεάζαρ, τοιαύταις βασάνοις περιεχόμενος, καὶ τὰ μέλη κατακαϊόμενος πάντοθεν, οὐ μετετράπη τῶν λογισμόν, ἀλλ' ὑπόδειγμα τοῖς νέοις ὑπομονῆς γέγονεν, οἱ πρὸς ἐκεῖνον ἀφορῶντες γενναίως καὶ αὐτοὶ κατεφρόνησαν τῶν βασάνων, πολλῷ γὰρ μᾶλλον ἐγὼ ὁ μηδὲν πάσχων τοιοῦτον.

Διὰ τὸν μικρὸν κόπον καὶ τὴν ἐλαχίστην ἐξουδένωσιν, οὐκ ἔσομαι τοὺς νεωτέροις ἀποστασίας ἀρχέτυπον, ἀλλ' ὑπομονῆς μᾶλλον καὶ καρτερίας ἐγὼ γὰρ ἡγοῦμαι ἑαυτὸν ὅτι δοῦλος εἰμὶ τινὸς καὶ ἐλθὼν ὁ Κύριός μου παρέθετο με τὸ προεστώτι τοῦ Μοναστηρίου, ἐν ᾧ παροικῶ, καὶ οὐκ εἰμὶ αὐτεξούσιος ὅτι θέλω ὑποχωρῆσαι. Τί δὲ καὶ ὑπὲρ τοῦ μικροῦ ἔργοχειρου με ἐκθλιβετε; εἰ γὰρ οἱ κοσμικοὶ διὰ τὰ φθειρόμενα οὐ μόνον ἐν ταῖς ἡμέραις, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς νυξὶ φιλοπόνως ἐργάζονται, καὶ περὶ φροντίδας εἰσὶ γυναικῶν καὶ τέκνων, καὶ κέλλης, καὶ ἐνοικίου, καὶ ὑπομένουσι, πολλῷ μᾶλλον ἐγὼ ἐν τῷ βραχεῖ τούτῳ κόπῳ μετὰ χαρᾶς καρτερήσω, ὡς ἐκείνων ἀπάντων χάριτι Χριστοῦ ἐλευθερωθεῖς «ὅτι ὁ ζυγὸς αὐτοῦ χρηστός, καὶ τὸ φορτίον αὐτοῦ ἐλαφρόν ἐστι διὰ τοῦτο ἐκκλίνετε ἀπ' ἐμοῦ πονηρεύομενοι καὶ ἐξερευνήσω τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ μου». Καὶ οὕτω, συνεργία τῆς χάριτος διαμείνας ἐν τῇ αὐτοῦ γνώμῃ, καὶ τελειωθείς ἐν τῷ τόπῳ, ᾧ γεγήρανε, κομιεῖτε τὸν ἀμαράντινος στέφανον.

Ερμηνεία

ΘΕΛΩ, ἀδελφοί μου, νὰ σας υπενθυμίσω, δι' ἐκείνους οἱ οποίοι επιχειροῦν τὰ υπερβολικὰ κατορθώματα καὶ περιπίπτουν εἰς φοβεροὺς κινδύνους αὐτοὶ δὲν προσέχουν τὴν Ἀγίας Γραφὴν, που λέγει: «να μὴ σκέπτεσαι κάτι ἀντίθετον ἀπὸ ἐκεῖνο που πρέπει νὰ σκέπτεσαι, ἀλλὰ νὰ σκέπτεσαι μόνον τὸ πὼς θὰ ἔχῃς σωφροσύνην» (Ρωμ. ιβ', 3). Καὶ εἰς ἄλλο μέρος πάλιν λέγει: «Νὰ μὴ γίνῃς δίκαιος πολὺ, οὔτε νὰ σοφίζεσαι περισσά, μὴ τυχόν καὶ κάποτε ευρεθῇς προ ἐκπλήξεων» (Ἐκκλησ. ζ', 17).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ΄ (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

Διότι συνέβη εις τας ημέρας μας μερικοί αδελφοί να εγκαταλείψουν τα κελία των και να αυτοεξορισθούν εις περιοχήν αδιάβατον, ακαρπον και τελείως άνυδρον. Αυτούς τους αδελφούς οι Πατέρες προηγουμένως τους ενουθέτησαν επί πολύ αλλά δεν επείσθησαν εις τας νουθεσίας των. Είπον, εις απάντησιν των συμβουλών ημείς πηγαίνομεν εκεί διά να ζήσωμεν όπως τα βοσκήματα. Μόλις όμως έφθασαν εις την περιοχήν της ξηροτάτης ερήμου, τότε έχοντες ολόγυρά των τελείως έρημον τόπον, όπου δεν εύρισκαν ούτε την ελαχίστην υλικήν παρηγορίαν, ήρχισαν να στενοχωρούνται πάρα πολύ. Ήρχισαν λοιπόν να επιστρέφουν εις τα Μοναστήρια δεν ηδυνήθησαν όμως να φθάσουν· αλλ' εξαντληθέντες από την έλλειψιν τροφών, την δίψαν και την υπερβολικήν ζέστης, έπεσαν χάμω απελπισμένοι, έτοιμοι να ξεψυχήσουν.

Κατά θείαν όμως οικονομίαν μερικοί οδοιπόροι, που έπερνούσαν από εκείνην την έρημον, ευρήκαν μερικούς από αυτούς, πού, σχεδόν, εψυχορραγούσαν: αφού λοιπόν τους ανέβασαν εις τα ζώα των, τους μετέφεραν εις τα Μοναστήρια, όπου παρέμειναν αρκετόν διάστημα ασθενείς και από τότε εδιδάχθησαν, εκ πείρας, να μή ακολουθούν το θέλημά των. Οι υπόλοιποι, όσοι δεν ανευρέθησαν, παρέδωσαν τας ψυχάς των εκεί που έπεσαν αποκαμωμένοι και τα σώματα των κατεφαγώθησαν από τα όρνεα και τα άγρια θηρία. .

Αλλά και πολλοί άλλοι, παρασυρόμενοι από αλαζονικές σκέψεις, εκθέτουν τον εαυτόν των εις φοβερούς κινδύνους, απομακρυνόμενοι δι' άσκησιν δήθεν εις περιοχές τελείως άγόνους και ανύδρους. Εξ αυτών άλλοι μεν απομακρύνονται από τους άλλους, επειδή δεν επιθυμούν να υποταχθούν, ή δεν ανέχονται να εξυπηρετούν τους αδελφούς των και περιπίπτουν έτσι εις τον ίδιον κίνδυνον είς άλλους πάλιν δεν αρέσει να εργάζωνται με τα χέρια των, ενώ άλλοι από αλαζονείαν, αισθανόμενοι, δηθεν, έρωτα διά την ησυχίαν και την τελειότητα της αρετής, αν και αγνοούν τα μέτρα της ικανότητός των. Άλλοι, τέλος, υπερηφανεύονται και επιζητούν τους επαίνους από όσους τους ακούουν, ότι δηθεν κατόρθωσαν να γίνουν αναχωρηται, χωρίς να σκεφθούν τους κόπους και τας δυσκολίας, που θα συναντήσουν. Όλοι αυτοί με το να πιστεύσουν εις τους λογισμούς των, περιέπεσαν είς κινδύνους φοβερούς και αθλίους.

Δεν πρέπει λοιπόν, αγαπητοί, να παρασυρώμεθα απερισκεπτως από τα θελήματα και τας επιθυμίας μας είναι προτιμότερον να ταπεινώνωμεν τον εαυτόν μας εις τον πλησίον μας με αγάπην Θεού και να γνωρίζη και καθένας μας έπακριβώς τα μέτρα του. "Ίσως κάποιος προβάλη την εξής αντίρρησιν. Και πώς τότε συναντώμεν μερικούς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

Πατέρας, που ήσκησαν την αρετήν; Ας λάβη υπ' όψιν του αυτός, ότι και οι Πατέρες τίποτε δεν έπρατταν απερισκέπτως και εις την τύχην. Από δε το παράδειγμα των Πατέρων ας σωφρονίζεται ο καθένας.

2. Διότι διηγούνται περί του Αββά Μακαρίου πώς ο ίδιος έλεγεν, ότι καθώς κάποτε έκαθήμην εις το κελλί μου, εις την σκήτην, με ηνώχλησαν οι λογισμοί πήγαινε – με προέτρεπον – εις τα βάθη της ερήμου, και πρόσεξε τι θα ιδής εκεί. Έναντίον αυτού του λογισμού έπολέμησε συνεχώς επί πέντε έτη, αναλογιζόμενος μήπως είναι από τους δαίμονας. Βλέπεις σύνεσιν οσίου ανδρός; Μήπως παρασύρθη αμέσως ή έτρεξεν; Μήπως απεδέχθη τους λογισμούς; Τίποτε από όλα αυτά έμεινεν εξετάζων μετά προσοχής τους λογισμούς, ενήστευεν, αγρυπνούσε και προσηύχετο, από φόβον μήπως προέρχονται από τους δαίμονας. Ημείς όμως, όταν μας παρουσιασθή ένας λογισμός, είμεθα ασυγκράτητοι, εξαγριωνόμεθα και όχι μόνον δεν τους εξετάζομεν με προσοχήν προσευχόμενοι, αλλ' ούτε και ταπεινωνόμεθα ζητούντες νουθεσίας από άλλους: δι' αυτό και με ευκολίαν αιχμαλτιζόμεθα από τον Διάβολον.

Κατόπιν, εξηκολούθει να διηγήται ο Αββάς Μακάριος, επειδή επέμενεν ο λογισμός, έβγήκα πράγματι εις την έρημον και εκεί συνήντησα μίαν λίμνην, που είχεν εις το μέσον ένα νησάκι: εις την λίμνην αυτήν ήλθον τα κτήνη της ερήμου να ποτισθούν. Μεταξύ των ζώων αυτών είδον και δύο γυμνούς ανθρώπους. 'Αφού επ' ολίγον όμιλήσαμεν, τους είπον:

– Πώς μπορώ να γίνω Μοναχός;

– Έάν δεν απαρνηθή κανείς θεληματικά, όλα τα πράγματα του κόσμου τούτου, δεν είναι δυνατόν να γίνη Μοναχός, μου απήντησαν εκείνοι.

– Εγώ είμαι ασθενής και δεν έχω δύναμιν, όπως σείς, τους λέγω εκ δευτέρου.

– Έάν δεν ήμπορης, όπως ημείς – μου απήντησαν πάλιν – τότε κάθισε εις το κελλί σου και κλαυσε τας αμαρτίας σου.

Ω ταπεινώσις ανδρός, που έσέβετο τον Θεόν, ώ σύνεσις εναρέτου ψυχής! 'Εκείνος, που διέπρεψεν εις τόσον μεγάλα και αξιόλογα ανδραγαθήματα, δεν έκρινεν άξιον τον εαυτόν του δι' αυτό το πράγμα: ενώ ημείς, που δεν είμεθα τίποτε και δεν έχομεν την δύναμιν να κοπιάσωμεν, από αυθάδειαν και αυταρέσκειαν, επιχειρούμεν πράγματα ανώτερα από τα μέτρα μας, σαν να προκαλούμεν τον Κύριον και Θεόν, πράγμα που είναι βεβαίως φοβερόν. Αλλοίμονον εις τον άνθρωπος, που εμπιστεύεται εις την

δύναμιν του, ή εις την άσκησίν του, ή εις την ευφυΐαν του και όχι εις τον Θεόν· διότι μόνον από τον Θεόν προέρχεται η κραταίωσις και η δύναμις.

3. Ας εξετάσωμεν προσεκτικά και τον βίον του Αγίου Αντωνίου, και θα ιδώμεν ότι και ο Άγιος αυτός όλα τα έκαμεν οδηγούμενος από θείαν αποκάλυψιν. Μήπως όμως και αυτός δεν παρέμεινεν εις Μοναστήριον, δεν έχρησιμοποίει ενδύματα; δεν έτρωγε ψωμί; δεν είργάζετο με τα ίδια του τα χέρια; δεν είχεν αποκτήσει μαθητές, οι οποίοι έσαβάνωσαν το σώμα του μετά τον θάνατός του και το έθαψαν; Αλλά και όλοι οι Πατέρες, εκτός από ελαχίστας εξαιρέσεις, με αυτόν τον τρόπον έζησαν ας μιμηθώμεν και ημείς τον βίον των και ας περιπατήσωμεν επάνω εις την μέσης και βασιλικήν οδόν, χωρίς να παρεκκλίνωμεν ούτε δεξιά, ούτε αριστερά.

4. Πρέπει λοιπόν ο καθένας να τελειώνη το έργον, που ήρχισε να εκτελή, με μεγάλην ταπεινοφροσύνην και υπομονήν. Εάν είναι άστατος εις τας συνηθείας του και τας σκέψεις του και περιφέρεται, με ιδικήν του γνώμην, από τόπου εις τόπον και από εργασίας εις εργασίας, οι καρποί των έργων του θα είναι ανώριμοι, αν βεβαίως ήμπορέση κάποτε ο τοιούτος να καρποφορήση. Και τούτο διότι ο πονηρός δεν προσβάλλει τον καθένα με τον ίδιον τρόπον, αλλ' εξετάζει μετά προσοχής το σημείον που είναι δυνατόν να πολεμηθή ευκολώτερον ο καθένας και αφού το διαπιστώση, τότε επ' αυτού υποβάλλει και τους καταλλήλους λογισμούς, ως δικαίωμα πρὸς δήθεν τελειότερον βίον.

Και εκείνον μέν, που παραμένει εις το Κοινόβιον, τον κάμνει να φαντάζεται την έρημον, η οποία είναι απέραντος εις εκείνο το μέρος, και τον παρακινεί να επιζητή την αυστηροτάτην άσκησιν και την πλέον βασανιστικήν ζωήν. Εκείνον πάλιν, που ζή εις την έρημον, τον συμβουλεύει να φύγη από αυτήν, διότι, δήθεν, είναι ξηρά και δεν έχει ουδεμίαν παρηγορίαν, και δεν προσφέρει ούτε την παραμικροτέραν ευκολίαν εις τους ασθενεστέρους. Και αυτὰς τας σκέψεις ανακινεί συχνότερον εις τον νούν του ερημίτου, διά να τον παρακινήση να αρχίση να κτίζη πύργον, έως ότου βαρυνθη και είπη καθ' εαυτόν: προτιμότερον να οικοδομήσω στοάν. Μετά, αφού εργασθῇ ολίγον, πάλιν του μεταβάλλει την σκέψιν: καλλίτερα να κτίσω κελλί λέγει μόλις όμως φθάση εις το μέσον του έργου, βαρύνεται και εις αυτό και το αφήνει μισοτελειωμένον, ώσπου κουράζεται ανωφελώς και δεν τελειώνει τίποτε το χρήσιμον. Με τον τρόπον αυτόν ο Μοναχός, με το να μη παραμένη δηλαδή εις ένα τόπον, δεν ημπορεί να αποδώση τέλειον καρπόν, όστις θα είναι αποτέλεσμα πνευματικής συνέσεως.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

5. Εις τους Μοναχούς πάλιν των κοινοβίων ο εχθρός υποβάλλει μερικούς άλλους λογισμούς. Λέγει συχνά εις έκαστον κοινοβιάτην:

Τι περισσότερο κάμνεις εδώ από εκείνο, που έκαμνες εις τον κόσμον; Και εκεί είργάζεσο και έτρωγες, όπως τα άλογα ζώα και ποίου είδους αρετή είναι αυτή να εργάζεσαι μόνον και να τρώγης; Να ότι με το φαγητόν σηκώνεται εναντίον σου ο πόλεμος της πορνείας αλλά και πάλιν εάν δεν φάγης, δεν είναι δυνατόν να ανθέξης εις τον κόπον προτιμότερον είναι να φύγης απ' εδώ και να εισέλθης εις την βαθυτέραν έρημον, διά να σωθής· διότι όλη η γη ανήκει εις τον Κύριον. Πάρε λοιπόν μαζί σου ένα μαχαίρι, με το οποίον να βγάξης χόρτα διά να τρώγης, όπως έκαμναν οι αρχαίοι Μοναχοί, οι οποίοι και κατώρθωσαν να ευαρεστήσουν τον Θεόν. Ποία ανάγκη να κάθесαι εδώ, όπου υπάρχουν σκάνδαλα και κατακρίσεις και διάφορα άλλα πράγματα, που δεν επιτρέπεται να λέγωνται;

Εάν λοιπόν φύγης απ' εδώ, θα απαλλαγής από όλα αυτά εάν πάλιν δεν θέλεις να φύγης διά την βαθυτέραν έρημον, τότε πήγαινε εις άλλον τόπον· διότι ποίον μέχρι τώρα εγκατέλειψεν ο Θεός, διά να εγκαταλείψη και σε, τοσούτον μάλλον, καθ' όσον ζητείς το αγαθόν; Είς εκείνο, το μέρος, όπου θα καταφύγης, θα μάθης και άλλην τέχνην, απ' όπου θα κερδίζης αρκετά, διά να δίδης ελεημοσύνης και εις ένα πτωχόν από τους κόπους σου. Και τοιούτου είδους λογισμούς εμπνέει πολλούς και πειρασμός, εκ δεξιών, εις τον αδελφόν, διά να νομίση ο αδελφός, ότι οδηγείται εις μεγαλυτέραν προκοπήν εάν συμφωνήση με τους λογισμούς αυτούς.

Αυτό όμως είναι παγίς, διά να αποχωρήση ο Μοναχός από το Κοινόβιον και από την σκέπην και φροντίδα του Ηγουμένου και να αποπλανηθή ως αρνίον μακραν από το κοπάδι, οπότεν θα γίνη πλέον διά το στόμα του λύκου έτοιμον φαγητόν. Διότι εάν συμφωνήση με τον λογισμόν του και πραγματοποιήση την σκέψιν του απερχόμενος εις την βαθυτέραν έρημον, η πείνα πρώτη θα τον στενοχωρήση πολύ έπειτα και οι δαίμονες θα τον συνταράξουν με την δειλίαν, υποβάλλοντες εις την σκέψιν του πολλούς φόβους και βάσανα.

Κατόπιν αυτών αρχίζει ο αδελφός να μετανοή και να λέγη με την σκέψιν του: καλά έκαθήμην με τους αδελφούς μου· ποίος δαίμων με εξεγέλασε να εξέλθω εις αυτήν την φοβεραν έρημον, όπου κατοικούν πολλά και φοβερά θηρία; τι θα κάνω και ταλαιπωρος, εάν πέσω εις τα χέρια των βαρβάρων; Πώς φοβούμαι μη τυχόν πέσω εις ληστάς, ή μη τυχόν με συναντήση κανένα θηρίον!

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

Αλλά και πολλά δαιμόνια ευρίσκονται εις αυτούς τους τόπους, διότι ο τόπος είναι έρημος και πώς θα ήμπορέσω εγώ να κατοικήσω οι μόναχος εις αυτήν εδώ την έρημον, όπου ευρίσκονται διαρκώς τα ακάθαρτα πνεύματα, τώρα μάλιστα, όπου συνήθισα να συγκατοικώ με πολλους αδελφούς; Διότι πραγματικώς εάν δεν προσέξη εκείνος, που κατοικεί μόνος του. εις την έρημον, φθάνει και εις την παραφροσύνην, όπως συνέβη εις αρκετούς. Και ποίον θα είναι το όφελος εάν αποθάνω με κακον θάνατον εις αυτήν την έρημον;

Αφού λοιπόν αγωνισθή εναντίον αυτών των λογισμών ο αδελφός, εάν πράγματι είναι συνετός, επιστρέφει εις το κοινόβιόν του. Εις την προσπάθειάν του αυτήν θα πρέπει να περιφρονήση κάθε εντροπήν, την οποίαν του εμπνέουν οι δαίμονες με το να του λέγουν: εάν επιστρέψης προς τους αδελφούς σου, θα σε νομίσουν ανυπόμονον και ανίκανον, ως στρατιώτης που από φόβον δραπετεύει από την στρατιωτικών του παράταξιν. 'Αλλ' ο αδελφός δεν πρέπει να δώση εμπιστοσύνην εις αυτούς απ' εναντίας πρέπει να τους αντιμετωπίση με τους εξής λόγους. Δεν θα γίνη έτσι, όπως τα λέγετε, πονηροι δαίμονες, αλλά μάλλον ως έμπειρον αγωνιστήν θα με υποδεχθούν και ως εφαρμόσαντα το ρητόν τού Αποστόλου: «να τα δοκιμάζετε όλα, αλλά να κρατήτε το καλόν» (Α' Θεσ. ε', 21). Αυτό λοιπόν έκαμα και εγώ εδοκίμασα και τα δύο και εύρον, ότι πράγματι είναι καλός και ευχάριστον το να κατοικούν από κοινού οι πνευματικοί αδελφοί, όπως έχει άλλωστε γραφή: «όταν ο ένας αδελφός βοηθήται υπό του ετέρου, ομοιάζουν προς πόλιν υψηλήν και ωχυρωμένην» (Παροιμ. ιη', 19).

Τον αδελφόν αυτόν, όστις θα επιστρέψη κατ' αυτόν τον τρόπον εις το κοινόβιον, τον υποδέχονται με ευχαρίστησιν ο Ηγούμενος και οι αδελφοί του κοινοβίου, επειδή ο Κύριος είπε: «να ανέχεσθε τους ασθενείς» (Α' Θεσ. ε', 14).

Εάν όμως ο αδελφός αυτός δεν επιστρέψη, από εντροπήν, εις το Κοινόβιόν του, τότε δεν αποκλείεται να δώση εμπιστοσύνην εις τους δαίμονας και να επιστρέψη εις τον κόσμον. Και εις τον κόσμον – του λέγουν οι δαίμονες - εάν θέλῃς να φοβάσαι τον Θεόν, σώζεσαι ή μήπως νομίζεις ότι μονάχα οι ερημίται σώζονται; Αυτά λοιπόν υποβάλλει ο εχθρός εις την προσπάθειάν του να πείση τον Μοναχών να επιστρέψη πάλιν επί τον ίδιον έμετον.

Αυτά όλα συμβαίνουν εις τον απομακρυθέντα από το κοινόβιον, εάν απέλθῃ εις την έρημον εάν πάλιν μεταβή και εγκατασταθῇ εις κάποιο κελλί κοντά εις τους Γέροντας, οι Γέροντες τον φροντίζουν, χάριν του Κυρίου, προσφέροντες εις αυτόν όσα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

ήμπορούν. Εκείνος, αφού έγκατασταθή εις το κελλίον, σκέπτεται πρέπει να εργασθώμεν, διά να ευρωμεν τα μέσα να ζήσωμεν.

Αρχίζει λοιπόν τότε να απασχολήται με πολλά πράγματα, ως να κατοική τελείως μόνος του διότι όπως ακριβώς δι' αυτόν, που συνήθισε να ζη μοναχός, του φαίνεται το κοινόβιον δύσκολον, τοιουτοτρόπως και δι' εκείνον, που συνήθισεν εις το κοινόβιον, η μοναξιά του φέρνει μεγάλης και αφόρητον στενοχωρίαν. Επηρεασμένος λοιπόν από τους πειρασμούς και τον περισπασμόν, αρχίζει να μετανοή και να λέγη: Να τώρα, εγώ απασχολούμαι με τόσα πράγματα ώστε ούτε ολίγην ώραν δεν ευρίσκω ελευθέραν να κάμω την ακολουθίαν μου, πολεμών συνεχώς εναντίον των καθημερινών φροντίδων, των εξ αυτών λογισμών και της εργασίας. Όταν όμως διέμενον εις το κοινόβιον ήμουν απηλλαγμένος από όλα αυτά όλη μου δε η μέριμνα ευρίσκετο εις την ακολουθίαν μου και το μικρόν έργόχειρόν μου.

Τώρα λοιπόν τι θα κάνω και ταλαίπωρος; αυτά όλα μου συνέβησαν από τας αμαρτίας μου· διότι εάν είχαν ακούσει την συμβουλήν του πνευματικού μου Πατρός δεν θα είχαν περιπέσει εις τόσον πολλές και μεγάλας θλίψεις, αι οποίαι με έχουν αιχμαλωτίσει. Η παρακοή, αυτή έβγαλεν έξω από τον Παράδεισον και τον Αδάμ και έμε από το κοινόβιόν μου. Μετά τις σκέψεις αυτές και μετανοημένος αδελφός ή επιστρέφει πάλιν εις το κοινόβιόν του, ή επανέρχεται τυχόν εις τον κόσμον, οπότεν πηγαίνει χαμένος.

Εάν λοιπόν επιστρέψη εις το κοινόβιον και τον δεχθούν πάλιν, τότε όταν πολεμηθή από τον λογισμόν διά τα σκάνδαλα και την εις βάρος του κατακραυγήν, ας είπη προς τον εαυτόν του βάλε θύραν εις το στόμα σου, χάριν του Κυρίου (Ψαλμ. ρμ', 3), και γύρισε από το άλλο μέρος διά να μη ίδης ματαιότητα (Ψαλμ. ριη', 37). Και με τας σκέψεις αυτάς θα νικήσης και τα δύο: την μεν κατακραυγήν διά της σιωπής, τα δε σκάνδαλα δια της προσοχής των οφθαλμών, Διότι εάν δεν νικήσωμεν αυτά τα δύο, την κατακραυγήν και τα σκάνδαλα, οπουδήποτε και εάν πηγαίνωμεν, κρατούμεν μέσα εις την ψυχήν μας αυτούς που μας πολεμούν.

6. Εις άλλον πάλιν αδελφόν, όταν θέλη ο πονηρός να τον αρπάξη από το Μοναστήρι, βάζει μέσα εις τον νούν του διαφορετικούς λογισμούς και του λέγει: Να πού και εδώ έγινε γνωστή η αταξία σου και όλοι οι άδελφοι αντελήφθησαν την αμέλειάν σου· δι' αυτό δεν ήμπορείς πλέον να κατοικήσης εις αυτόν εδώ τον τόπον· διότι και αν ακόμη συ ποθήσης την αρετήν, όμως οι άνθρωποι με τους οποίους συγκατοικείς είναι οι ίδιοι, οι οποίοι γνωρίζουν ποιος είσαι από την αρχήν. Πήγαινε

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

λοιπόν αλλου, εκεί που δεν σε γνωρίζουν και βάλε αρχήν διά πνευματικής ζωής και έτσι θα ευαρεστήσης τον Θεόν και τους ανθρώπους.

Ακουσε λοιπόν, αγαπητέ εξ αιτίας του ονειδισμού εκ μέρους των ανθρώπων εγκαταλείπεις τον πνευματικόν σου Πατέρα και τους αδελφούς ενώπιον των οποίων έδωσες τας μοναχικής υποσχέσεις σου προς τον Θεόν; Πρέπει να ενθυμηθής τον λόγον του Προφήτου: «η ψυχή μου επερίμενεν ονειδισμόν και χάριν του ονόματός σου υπέφερα όνειδισμόν και το πρόσωπόν μου εσκέπασεν εντροπή» (Ψαλμ. ξη', 21). "Όταν σκεφθής αυτόν τον προφητικόν λόγον ασφαλώς και συ ο ίδιος θα υποφέρης με χαράν την ατιμίαν και την περιφρόνησιν. Διότι και ο Κύριος λέγει εις τους Μακαρισμούς: «Μακάριοι και ευτυχισμένοι θα είστε, όταν σας περιφρονήσουν και σας καταδιώξουν, χάριν του ονόματός μου» (Ματθ. ε', 11). Ο όνειδισμός, τον οποίον υφίσταται ο άνθρωπος χάριν του Κυρίου, συντελεί πάρα πολύ διά να καθαρίση τον άνθρωπος από την αμαρτίαν. Δι' αυτήν την αλήθειαν άς σε πείση ο Προφήτης με τους λόγους του: «ο Κύριος μάς ένεθυμήθη κατά την περίοδον των δοκιμασιών μας και μας εγλύτωσεν από τους εχθρούς μας» (Ψαλμ. ρλε', 23).

Άλλωστε συ πράττε το αγαθόν και θα ίδης, ότι οπωσδήποτε και Κύριος θα μεταστρέψη προς το αγαθόν την συνείδησιν των αδελφών σου απέναντί σου. Να παραμείνης λοιπόν σταθερός εκεί όπου σου επετέθη και εχθρός και αφού σηκωθής όρθιος να τον πολεμήσης, ώστε να φανερωθούν και τα κατορθώματά σου ενώπιον εκείνων, που εγνώρισαν τα ελαττώματά σου· διά του τρόπου αυτού θα δοξασθής πάρα πολύ από τον Κύριον ημών Ιησούν Χριστόν, όστις είπε: «και θα γίνουν πρώτοι οι προσελθόντες τελευταίοι, ενώ θα παραμείνουν τελευταίοι οι προσελθόντες πρωτοι» (Ματθ. ιθ', 30). "Όταν δηλαδή πλυθή το φόρεμα που έλερώθη, δεν θα χωρισθή πλέον μαζί με τα ακάθαρτα αν δε κάποιος, από φθόνον ή πονηράν ζηλοτυπίαν ονομάση το καθαρόν ρυπαρόν, δεν θα γίνη πιστευτός, διότι η εμφάνιση του φορέματος θα τον διαψεύση. Είναι δε γνωστόν το ωραίον ρητόν: «θα με πλύνης και θα ασπρίσω περισσότερον από το χιόνι» (Ψαλμ. ν', 9).

7. Πολλές φορές ο εχθρός της ψυχής μας βάλλει εις την σκέψιν και αυτού ακόμη που έγήρασεν εις το Κοινόβιον, λογισμόν να φύγη και του λέγει: Τόσα χρόνια έχεις εις το Μοναστήρι, και δουλεύεις τον Χριστόν· τώρα όμως έχεις γηράσει και δεν ημπορείς πλέον να εκτελής τους κανόνες του Κοινοβίου· αλλ' ούτε έχεις πλέον και την δύναμιν να κάνης τίποτε, διότι το σώμα σου έχει εξασθενήσει από εδώ δε και πέρα θα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

έξευτελίζεσαι από μικρούς και μεγάλους επί πλέον έχεις ανάγκην αναπαύσεως λόγω των γηρατειών σου.

Φύγε λοιπόν από εδώ και κάθισε εις άλλον τόπον, διά να ησυχάσης εκεί ο Θεός θα σου στέλλη την τροφήν σου είτε δι' ελεημοσύνης των Χριστιανών, είτε δι' άλλου τρόπου· διότι ποία ανάγκη υπάρχει να βάσανίζεσαι και να εμπαίζεσαι για το φαγητόν σου; Και τι θα φάγης εσύ, ώστε να ταλαιπωρήσαι έτσι καθημερινώς, όπως ο κακός δούλος, και να ανέχεσαι να υποταχθής εις τους μικροτέρους σου; Αυτά και άλλα παρόμοια βάλλει εις την σκέψιν του γέροντος μοναχού ο πονηρός επιθυμών να τον χωρίση, έπειτα από τόσα χρόνια, από την αδελφότητα και τον τόπον, όπου έχει γηράσει και να τον αποδείξη, εις τα γηρατεία του, άνθρωπον χωρίς υπομονήν. Αν τύχη ο γέρων να είναι εις τον λογισμόν ελαφρότερος, αλλάζει αμέσως γνώμης και τον μετακινεί ο πειρασμός όπως ο άνεμος το φρύγανον.

Αν όμως ο γέρων αναδειχθη τέλειος εις τον λογισμόν, τότε νικά τον σαταναν. Δεν θα με ξεγελάσης - τού λέγει -- τώρα είς τα γηρατεία μου, διάβολες διότι αφού εις την νεότητά μου υπέμεινα καρτερικώς τους κόπους, πολύ περισσότερον θα τους υπομείνω τώρα, που πλησιάζει και καιρός, κατά τον οποίον, διά του σωματικού μου θανάτου, θα είμαι μαζί με τον Χριστόν· διότι ο γέρων τίποτε άλλο δεν περιμένει παρά μόνον να ελευθερωθή από τον επίγειον βίον και διά τους νεωτέρους δεν πρέπει να γίνω παράδειγμα ανυπομονησίας, αλλά υπομονής. Αν ο ευσεβής Γέρων Ελεάζαρ, αν και υπεβλήθη εις τόσα μαρτύρια και κατεκαίοντο από παντου τα μέλη του, δεν μετέβαλλε τον λογισμόν του, αλλ' έγινε παράδειγμα υπομονής εις τους νέους, οι οποίοι αποβλέποντες προς εκείνον περιεφρόνησαν και οι ίδιοι με γενναιότητα τα βασανιστήρια των τυράννων, πολύ περισσότερον πρέπει να υπομείνω εγώ, εφ' όσον μάλιστα δεν πάσχω τίποτε από όλα αυτά.

Αν υπομείνω όλίγον κόπον και ελαχίστην περιφρόνησιν, δεν θα γίνω παράδειγμα αποστασίας εις τους νεωτέρους, αλλά υπομονής και καρτερικότητος· διότι εγώ θεωρώ τον εαυτόν μου ότι είμαι δούλος, τον οποίον ο Κύριός μου ήλθε και ενεπιστεύθη εις τον Ηγούμενος του Μοναστηρίου, εις το οποίον κατοικώ, και ως εκ τούτου δεν είναι εις την εξουσίαν μου να φύγω οπότεν θελήσω. Διατί δε, ώ κακοί λογισμοί, με στενοχωρείτε και διά το μικρόν έργόχειρόν μου;

Εάν οι κοσμικοί διά τα φθειρόμενα αγαθά του κόσμου αυτού όχι μόνον την ημέραν, αλλά και την νύκτα εργάζονται με πολλήν όρεξιν, και φροντίζουν διά γυναίκας, παιδιά, διά δωμάτιον και ενοίκιον και τόσας ταλαιπωρίας υπομένουσι, πολύ περισσότερον

εγώ πρέπει να υπομείνω με χαράν τον ολίγον αυτόν κόπον, εφ' όσον μάλιστα, με την Χάριν του Χριστού, ήλευθερώθην από όλα αυτά, διότι «ο ζυγός του Κυρίου είναι καλός και το φορτίον που επιβάλλει ελαφρόν» (Ματθ. ια', 30): Δι' αυτό «απομακρυνθήτε από εμέ πονηρευόμενοι και θα εξετάσω μετά προσοχής τας εντολάς του Θεού μου» (Ψαλμ. ριη', 115). "Έτσι με την βοήθειαν της Θείας Χάριτος θα διαμείνη εις την αρχικήν του γνώμην και θα τελειοποιηθῇ εις τον τόπον, όπου ἐγήρασε, οπότεν θα κερδίση τον αμαράντινον στέφανον.

Ζ. Του Αγίου Μαξίμου

Ο ΜΕΝ ἄφρων ὑπὸ τῶν παθῶν ἀγόμενος, ὅτε μὲν ὑπὸ τοῦ θυμοῦ κινούμενος ἔκταρασσεταί, φυγεῖν ἀλογίστως τοὺς ἀδελφοὺς ἐπείγεται ὅτε δὲ πάλιν ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας ἐκθερμαίνεται μεταμελόμενος, αὐτὺς προστρέχων ὑπαντᾷ ὁ δὲ φρόνιμος ἐπ' ἀμφοτέρων τουναντίον ποιεῖ ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ θυμοῦ τὰς αἰτίας τῆς ταραχῆς ἐκκόψας, τῆς πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς λύπης ἑαυτὸν ἀπαλλάττει ἐπὶ δὲ τῆς ἐπιθυμίας τῆς ἀλόγου ὀργῆς καὶ συντυχίας ἐγκρατεύεται.

2. Ἐν τῷ καιρῷ τῶν πειρασμῶν μὴ καταλίπης τὸ Μοναστήριον, ἀλλὰ φέρε γενναίως τὰ κύματα τῶν λογισμῶν καὶ μάλιστα τῶν τῆς λύπης καὶ τῆς ἀκηδίας οὕτω γὰρ οἰκονομικῶς διὰ τῶν θλίψεων δοκιμασθεῖς, ἔξεις βεβαίαν τὴν εἰς Θεὸν ἐλπίδα ἐὰν δὲ καταλίπης, ἀδόκιμος καὶ ἄνανδρος καὶ ἄστατος εὕρεθῇ. Οὕτω ἔχει τελείαν ἀγάπην οὐδὲ τῆς θείας προνοίας κατὰ βάθους τὴν γνῶσιν, ὁ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ μὴ μακροθυμῶν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσιν, ἀλλὰ ἀποκόπτων ἑαυτὸν τῆς τῶν πνευματικῶν ἀδελφῶν ἀγάπης. Σκοπὸς τῆς θείας προνοίας, τὸ τοὺς ὑπὸ τῆς κακίας ποικίλως διεσχισμένους, διὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τῆς πνευματικῆς ἀγάπης ἐνοποιεῖν εἴπερ διὰ τοῦτο πέπονθεν ὁ Σωτὴρ, ἵνα τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἓν.

3. Ὁ οὖν μὴ στέγων μηδὲ βαστάζων τὰ ὀχληρά, μηδὲ φέρων τὰ λυπηρά, μηδὲ ὑπομένων τὰ ἐπίπονα, ἐκτὸς τῆς θείας ἀγάπης καὶ τῆς προνοίας περιπατεῖ, καὶ ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ καὶ χρηστεύεται. Ὁ ὀλιγοψυχῶν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι λυπηροῦς, καὶ διὰ τοῦτο πονηρευόμενος ἐπὶ τοῖς λυπήσασιν καὶ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀγάπης ἑαυτὸν ἀποκόπτων, πῶς τοῦ σκοποῦ τῆς θείας προνοίας οὐκ ἐκπίπτει;

4. Συνέβη σου πειρασμὸς ἐκ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ ἡ λύπη εἰς μῖσος σὲ ἤγαγε; μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ μίσους, ἀλλὰ νίκα ἐν τῇ ἀγάπῃ τὸ μῖσος νικήσεις δὲ τρόπο τοιῶδες προσευχόμενος ὑπὲρ αὐτοῦ γνησίως τῷ θεῷ, τὴν ἀπολογία αὐτοῦ δεχόμενος, ἢ καὶ αὐτὸς διὰ ταύτης αὐτὸν θεραπεύων, καὶ σεαυτὸν αἴτιον τοῦ πειρασμοῦ λογιζόμενος, καὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

μακροθυμῶν μέχρις οὐ παρέλθῃ τὸ νέφος. Μακρόθυμος ἐστὶν καὶ τὸ τέλος ἐκδεχόμενος τοῦ πειρασμοῦ καὶ τὸ καύχημα τῆς καρδίας ἀναμένων.

5. Ἄνῃρ μακρόθυμος πολὺς ἐν φρονήσει ὅτι πάντα συμβαίνοντα ἐπὶ τὸ τέλος ἀναφέρει, κακεῖνο περιμένων ἀνέχεται τῶν λυπηρῶν· το δὲ τέλος ἐστὶ ζωὴ αἰώνιος κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον «αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἓνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν». Μὴ τὸν χθὲς πνευματικῶν ἀδελφῶν καὶ ἐνάρετον, διὰ τοῦ ἐν σοὶ σήμερον ἐξ ἐπηρείας τοῦ πονηροῦ ἐγγινομένου μίσους, κρῖνε φαῦλος καὶ πονηρόν, ἀλλὰ διὰ τῆς μακροθυμοῦσης ἀγάπης, τὰ χθεσινὰ καλὰ λογιζόμενος, τὸ σήμερον μῖσος τῆς ψυχῆς ἀπόβαλε.

6. Μὴ ὃν ἐπήνεις χθὲς ὡς καλὸν καὶ ἔνεκωμιαζες ὡς ἐνάρετον, σήμερον ὡς φαῦλος καὶ πονηρὸν κακολογήσῃς διὰ τὴν σὴν ἐξ ἀγάπης εἰς μῖσος μεταβολήν, τὸν τοῦ ἀδελφοῦ ψόγον ἀπολογίας τοῦ ἐν σοὶ πονηροῦ μίσους ποιούμενος, ἀλλὰ τοῖς αὐτοῖς ἐγκωμίοις ἐπιμεινον καν ἔτι ὑπὸ τῆς λύπης κεκράτησαι, καὶ εἰς τὴν αὐτὴν σωτήριον ἀγάπην εὐχερῶς ἐπανέρχῃ. Μὴ τὸν συνήθη του ἀδελφοῦ ἔπαινον, διὰ τὴν ἐν σοὶ πρὸς αὐτὸν ὑπάρχουσαν κεκρυμμένην λύπην, ἐν τῇ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν συντυχίᾳ νοθεύσῃς συμπαραμίσγων τοῖς λόγοις λεληθότως τὸν ψόγον ἀλλὰ καθαρῇ τῷ ἐπαίνῳ ἐν τῇ συντυχίᾳ χρῆσαι, καὶ γνησίως ὑπὲρ αὐτοῦ ὡς ὑπὲρ σαυτοῦ προσεύχου, καὶ τοῦ ὀλεθρίου μίσους τάχιστα ἀπαλλάττῃ καν ὁ ἀδελφὸς τυχὸν πειραζόμενος ἐπιμένῃ κακολογῶν σε, ἀλλὰ σὺ γέ μὴ ἐξενεχθῇς τῆς ἀγαπητικῆς καταστάσεως, τοῦ αὐτοῦ πονηροῦ δαίμονος ἀνεχόμενος ἐνοχλοῦντος κατὰ διάνοιαν οὐκ ἐξενεχθῇς δὲ ταύτης, ἐὰν δυσφημούμενος εὐφημήσῃς, ἐὰν ἐπιβουλεύόμενος εὐνοήσῃς αὕτη ἐστὶν ἡ ὁδὸς τῆς κατὰ Χριστόν φιλοσοφίας, καὶ ὁ μὴ ταύτην ὁδεύων οὐ συναυλίζεται αὐτό.

7. Μὴ λόγοις δι' αἰνιγμάτων τὸν ἀδελφὸν κεντήσῃς, ἵνα μὴ τὰ ὅμοια παρ' αὐτοῦ ἀντιδεχόμενος τὴν τῆς ἀγάπης διάθεσιν ἐξ ἀμφοτέρων ἀπολέσῃς, ἀλλὰ μετὰ παρρησίας ἀγαπητικῶς ὕπαγε, ἔλεγξον αὐτόν, ἵνα τὰς αἰτίας τῆς λύπης λύσας, ταραχῇ καὶ λύπῃ ἀμφοτέρους ἀπαλλάξῃς. Μὴ εἴπῃς οὐ μισῶ τὸν ἀδελφόν, τὴν μνήμην αὐτοῦ ἀποστρεφόμενος, ἀλλὰ ἄκουσον Μωϋσέως λέγοντας «μὴ μισήσῃς τὸν ἀδελφόν σου τὴ διανοία σου ἐλεγμῷ ἐλέγξεις τὸν ἀδελφόν σου, καὶ οὐ λήψῃ δι' αὐτὸν ἁμαρτίαν». Μὴ μνημόνευε ἐν τῷ καιρῷ τῆς εἰρήνης τῶν ἐν τῷ καιρῷ τῆς λύπης ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ λεχθέντων, καν τέ κατὰ πρόσωπον τὰ λυπηρὰ ἐρρέθῃ, καν τέ πρὸς ἄλλον περὶ σου καὶ μετὰ ταῦτα ἤκουσας, ἵνα μὴ τοῦ λογισμοῦ τῆς μνησικακίας ἀνεχόμενος, εἰς τὸ ὀλέθριον μῖσος τοῦ ἀδελφοῦ ὑποστρέψῃς.

8. Οὐ δύναται ψυχὴ λογικὴ πρὸς ἄνθρωπον μῖσος τρέφουσα πρὸς τὸν Θεὸν εἰρηνεύσαι τὸν τῶν ἐντολῶν δοτήρα. «Ἐὰν γάρ, φησι, μὴ ἀφῆτε τοὺς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ἀφήσει ὑμῖν τὰ παραπτώματα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

ύμῶν». Εἰ δὲ ἐκεῖνος εἰρηνεύειν οὐ θέλει, ἀλλὰ σὺ γὰρ ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ μίσους φύλαξον, προσευχόμενος ὑπὲρ αὐτοῦ γνησίως καὶ μὴ κακολογῶν αὐτὸν πρὸς τινά.

9. Ἡ τῶν Ἁγίων Ἀγγέλων εἰρήνη ταῖς δύοσι ταύταις κεκράτηται διαθέσεσι, τῇ τὲ πρὸς Θεόν, καὶ τῇ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπῃ, ὁμοίως δὲ καὶ πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος ἀγίων. Παγκάλως οὖν εἴρηται ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ὅτι «ἐν ταύταις ταῖς δύοσιν ἐντολαῖς ὁλος ὁ νόμος καὶ οἱ Προφῆται κρέμανται». Μὴ ὥς εὐνοοῦντας λογίζου τοὺς λόγους φέροντας λύπην ἐν σοὶ καὶ μῖσος ἐργαζομένους, κὰν ἀληθεύειν δοκῶσιν, ἀλλ' ὥς θανατοῦντας ὄφεις τοὺς τοιοῦτους ἀποστρέφου, ἕνα κακείνους τοῦ κακολογεῖν ἀνακόψῃς, καὶ τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν πονηρίας ἀπαλλάξῃς. Ἐρεῦνησον τὴν συνείδησιν μετὰ πάσης ἀκριβείας μήποτε τῇ σὴ αἰτία ὁ ἀδελφὸς οὐ διηλλάγη, καὶ μὴ παραλογίζου ταύτην τὰ κρυπτὰ σου γινώσκουσιν, καὶ κατηγοροῦσάν σου ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐξόδου, καὶ ἐν καιρῷ δὲ προσευχῆς πρόσκομμά σου γινομένην.

10. Μὴ εὐκολος ἔσο ἐπὶ ἀποβολὴ πνευματικῆς ἀγάπης διότι ἄλλη σωτηρίας ὁδὸς οὐκ ὑπολέλειπται ἐν ἀνθρώποις. Πρόσεχε σεαυτῷ, μήποτε ἡ χωρίζουσα σὲ ἐκ τοῦ ἀδελφοῦ κακία οὐκ ἐν τῷ ἀδελφῷ, ἀλλ' ἐν σοὶ εὐρίσκεται, καὶ σπεῦσον αὐτῷ διαλλαγῆναι, ἵνα μὴ τῆς ἐντολῆς τῆς ἀγάπης ἐκπέσῃς. Μὴ καταφρονήσῃς τῆς ἐν- τολῆς τῆς ἀγάπης, ὅτι δι' αὐτῆς υἱὸς Θεοῦ ἔση, ἣν παραβαίνων υἱὸς γεέννης εὐρεθῇς.

11. Μὴ ἔσο αὐτάρεσκος, καὶ οὐκ ἔση μισάδελφος καὶ μὴ ἔσο φίλαντος, καὶ ἔση φιλόθεος. Πνευματικοῖς ἀδελφοῦς συζῆσαι προσηρημένους, τοῖς σοῖς θελήμασιν ἀπὸ θυρῶν ἀποταξαι οὐ μὴ γὰρ ἐτέρῳ τρόπῳ εἰρηνεύσαι δυνήσῃ οὔτε πρὸς τὸν Θεὸν οὔτε πρὸς τοὺς συζώντας.

12. Τοῦ ἔτι δόξαν ἀγαπῶντος κενήν, ἢ τινι τῶν ὑλικῶν πραγμάτων προσκειμένου, ἔστι τὸ πρὸς ἀνθρώπους λυπεῖσθαι διὰ πρόσκαιρα, ἢ μνησικακεῖν αὐτοῖς, ἢ μῖσος ἔχειν πρὸς αὐτούς, ἢ λογισμοὺς δουλεύειν αἰσχροῦς, τῆς δὲ φιλοθέου ψυχῆς πάντῃ ταῦτα ἀλλότρια.

Ερμηνεία

Ο ΑΦΡΩΝ παρασυρόμενος ἀπὸ τὰ πάθη του ἄλλοτε μὲν τaráσσεται ολόκληρος, διότι κινεῖται ἀπὸ τὸν θυμὸν του καὶ χωρὶς πολλήν σκέψιν βιάζεται νὰ φύγῃ μακράν ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς, ἄλλοτε δὲ πάλιν καταφλέγεται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν καὶ μετανοῶν διὰ τὴν ἀναχώρησίν του, ἐπιστρέφει ἀμέσως ὀπίσω καὶ τοὺς συναντά. Ο φρόνιμος ὅμως καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις κάνει ἐντελῶς τὸ ἀντίθετον εἰς τὴν περίπτωσιν δηλαδὴ τοῦ θυμοῦ, ἀφοῦ κόψῃ τὰς αἰτίας που τοῦ ἐπιφέρουν ταραχήν, παύει νὰ στενοχωρῇ τοὺς ἀδελφούς καὶ νὰ λυπάται συγκρατεῖται δὲ οσάκις

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ΄ (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

καταλαμβάνεται από την επιθυμίας της παραλόγου οργής και της ασκόπου συναντήσεως. .

2. Εις τον καιρών που δοκιμάζεις πειρασμούς, να μη εγκαταλείπης το Μοναστήριον, αλλά να υπομένης με γενναιότητα τα κύματα των λογισμών και προ παντός τους λογισμούς της λύπης και της πνευματικής καταπτώσεις διότι δοκιμαζόμενος τοιουτοτρόπως, κατ' οίκονομίαν Θεού, από τας θλίψεις, θα αποκτήσης σταθεράν προς τον Θεόν ελπίδα. Εάν όμως εγκαταλείψης το Μοναστήριον, θα καταντήσης εις το τέλος ένας αδόκιμος, επιπόλαιος και δειλός τύπος. Δεν απέκτησεν ακόμη τελείαν αγάπην, αλλ' ούτε και βαθείαν γνώσιν της Θείας Προνοίας, εκείνος που κατά την ώραν του πειρασμού δεν μακροθυμεί δι' όσα του συμβαίνουν, αλλ' απομακρύνει τον εαυτόν του από την αγάπην των πνευματικών του αδελφών. Σκοπός της Θείας Προνοίας είναι να ενώνη πάλιν διά της όρθής πίστεως και πνευματικής αγάπης εκείνους, που έχουν διαχωριστή ποικιλοτρόπως από την κακίαν. Δι' αυτό ακριβώς έπαθεν ο Σωτήρ, διά να οδηγήση εις ενότητα τα τέκνα του Θεού, που είχαν διασκορπισθή από την αμαρτίαν.

3. Εκείνος, λοιπόν, που δεν ανέχεται ούτε κάμνει υπομονήν εις τας στενοχωρίας, ούτε δέχεται τας λύπας, ούτε υπομένει τας δυσκολίας, αυτός ασφαλώς περιπατεί μακράν από την θείαν αγάπην και την πρόνοιαν του Θεού, διότι η αγάπη κάμνει τον άνθρωπον να μακροθυμή και να είναι καλός. Εκείνος που ολιγοψυχεί διά τα λυπηρά, που του συμβαίνουν, και δι' αυτό έχθρεύεται αυτούς, που τον έλύπησαν και παύει να τους αγαπά απομακρυνόμενος εξ αυτών, πώς δεν θα εκπέση από τον σκοπόν της θείας προνοίας;

4. Σου συνέβη πειρασμός από τον αδελφόν σου και η λύπη σε ωδήγησεν εις μίσος εναντίον του; Πρόσεξε να μη νικηθής από το μίσος, αλλά να νικήσης το μίσος διά της αγάπης: θα νικήσης δε επιτυχώς διά του εξής τρόπου. Όταν προσεύχεσαι εις τον Θεόν ειλικρινώς χάριν αυτού, όταν δέχεσαι τας δικαιολογίας του δι' όσα σε έλύπησεν ή όταν και συ ο ίδιος τον καταπραύνης με τους λόγους της απολογίας του, θεωρών τον εαυτόν σου υπαίτιον του πειρασμού και όταν, εν γένει, μακροθυμής έως ότου παρέλθη το νέφος της δοκιμασίας. Μακρόθυμος είναι εκείνος που περιμένει με ψυχραιμίαν το τέλος του πειρασμού και αναμένει το καύχημα της καρδίας του.

5. Ο μακρόθυμος ανήρ είναι πάρα πολύ συνετός: διότι δι' όλα όσα του συμβαίνουν, αυτός αποβλέπει εις την εκ Θεού ανταπόδοσιν, την οποίαν περιμένει και δι' αυτό ανέχεται τα λυπηρά. Το τέλος του κατά Χριστον αγώνος είναι ζωή αιώνιος, όπως λέγει

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

και ο θείος Απόστολος «αύτη δε είναι η αιώνιος ζωή, να γνωρίζουν εσένα τον μόνον αληθινόν Θεόν και αυτόν, τον οποίον απέστειλας, τον Κύριον Ιησούν Χριστόν (Α' Ιωάν. ε', 20). Πρόσεξε μη τυχόν τον πνευματικόν και ενάρετον αδελφόν της χθές, εξ αιτίας του μίσους, το οποίον εγεννήθη μέσα σου από την επήρειαν του πονηρού, τον θεωρείς φαύλον και πονηρόν. Αλλά με την δύναμιν της αγάπης, που πάντοτε μακροθυμεί, να σκέπτεσαι τας χθεσινάς του καλωσύνας, ώστε να αποβάλης από την ψυχήν σου το σημερινόν μίσος.

6. Να μη κακολογήσης σήμερον ως πονηρόν και αισχρόν, εκείνον που χθες έπαινούσες ως καλόν και εγκωμιάζες ως ενάρετον, επειδή μετεβλήθη ή προς αυτόν αγάπη σου εις μίσος επικαλούμενος ως δικαιολογίαν, διά την μεταστροφήν σου αυτήν, την κατάκρισιν του αδελφού σου. 'Απ' εναντίας να επιμένης εις τα ίδια προς αυτόν εγκώμια έστω και αν ακόμη η ψυχή σου έχη κυριευθή από λύπην και εύκολα να επανέρχεται εις την ιδίαν σωτήριον αγάπην. Να μη νοθεύσης τον οφειλόμενον έπαινον του αδελφού, κατά τας συνομιλίας με τους άλλους αδελφούς, εξ αιτίας της λύπης, που είναι κρυμμένη εις την ψυχήν σου, αναμιγνύων εις τους λόγους σου και κατάκρισιν, χωρίς να το αντιληφθής. 'Αλλά να χρησιμοποιήσ καθαρόν έπαινον εις τας συναναστροφές και να προσεύχεται ειλικρινώς χάριν αυτού, ως να προσεύχεται δια τον εαυτόν σου, οπόταν συντόμως θα απαλλαγής από το ολέθριον μίσος.

Και αν ακόμη ο αδελφός, πειραζόμενος από τον διάβολον, επιμένη να σε κακολογή, σύ όμως, τουλάχιστον, να μη απομακρυνθής από την κατάστασιν της αγάπης, αποκρούων τον δαίμονα, όστις θα ενοχλη την διάνοιάν σου. Δεν θα απομακρυνθής δε από την αγάπην αυτήν, εαν θα έπαινής, όταν κακολογήσαι και θα σκέπτεσαι ευνοϊκά δι' εκείνον, που ζητει το κακόν σου. Αυτός είναι ο δρόμος, που υποδεικνύει η κατά Χριστόν φιλοσοφία, και εκείνος, που δεν τον ακολουθεί, δεν συγκατοικεί με τον Χριστόν.

7. Να μη κεντάς με υπαινιγμούς τον αδελφόν σου, διά να μη δεχθης τα ίδια από εκείνον, οπόταν θα χαθή ή διάθεσης της αγάπης και από τα δύο μέρη: εαν νομίζης ότι σε έλύπησε κάπου, πήγαινε να τον συναντήσης με το θάρρος που εμπνέει η αγάπη και να τον ελέγξης, διά να εξαφανίσης την αιτίαν της λύπης και απαλλαγίτε και οι δύο σας από την ψυχικήν ταραχών και την λύπην. Να μη είπης, με τα χείλη μόνον, δεν μισώ τον αδελφόν, ενώ δεν θέλεις να ακούσης ούτε το όνομά του.

Ακουσε τί λέγει ο Μωϋσής: «να μη μισήσης τον αδελφόν σου ούτε κατά διάνοιαν αλλά να ελέγξης με αδελφικόν έλεγχον τον αδελφόν σου και δεν θα λάβης δι' αυτόν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ΄ (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

αμαρτίαν» (Λευϊτ. ιθ', 17). Να μη ενθυμήσαι τα λόγια του αδελφού σου, που σε έλύπησαν κάποτε, όταν έχετε συμφιλίωση και είσθε ειρηνικοί, είτε τα λυπηρά αυτά λόγια ελέχθησαν κατά πρόσωπον, είτε τα επληροφορήθης, μετά ταύτα, από άλλον, διά να μη κυριεύεσαι από τον λογισμό της μνησικακίας και επανέλθης πάλιν εις το καταστρεπτικών κατά του αδελφού σου μίσος.

8. Δεν είναι δυνατόν η λογική ψυχή, όταν τρέφη μίσος εναντίον ενός ανθρώπου, να ειρηνεύση προς τον Θεόν, που έδωσε τας εντολάς, όπως αυτήν: «εάν δεν συγχωρήσητε εις τους ανθρώπους τα σφάλματά των, ούτε και ο Πατήρ σας και επουράνιος θα σας συγχωρήση». Εάν δε εκείνος δεν θέλει να συμφιλιωθεί μαζί σου και να ειρηνεύητε, συ να προφυλαχθής από το μίσος, προσευχόμενος ειλικρινώς δι' αυτόν και μη λέγων κακόν λόγον εναντίον του εις ουδένα.

9. Η ειρήνη των Αγίων Αγγέλων, την οποίαν οφείλει να έχη και Χριστιανός, στηρίζεται εις αυτάς τας δύο διαθέσεις εις την αγάπην προς τον Θεόν και εις την αγάπην προς τον πλησίον. Τοιουτοτρόπως κατέκτησαν την ειρήνην εις τας ψυχάς των όλοι οι απ' αιώνος Άγιοι. Άριστα λοιπόν έχει λεχθή υπό του Σωτήρος ημών, ότι «από αυτάς τας δύο έντολάς όλοι οι νόμοι και οι προφήται έχουν εξαρτηθή» (Ματθ. κβ', 40). Να μη θεωρης τους λόγους, που φέρουν λύπην εις σε και γεννούν μίσος εις την ψυχήν σου, έστω ακόμη και αν φαίνονται ότι είναι αληθινοί, ότι προέρχονται από φίλους σου ευνοϊκώς διακειμένους. Απ' εναντίας να αποστρέφesai τους λόγους αυτούς, όπως τα φαρμακερά φίδια που θανατώνουν, ώστε δια του τρόπου αυτού, να ανακόψης και εκείνους από την κακολογίαν, αλλά και την ψυχήν σου να απαλλάξης από κάθε πονηρίαν. Να έρευνάς λεπτομερώς την συνειδησίң σου μη τυχόν, εξ αιτίας σου, ο αδελφός σου δεν συνεφιλιώθη, και μη προσπαθής να την παραπλανήσης, διότι αυτή γνωρίζει καλώς τα κρυπτά σου· δι' αυτό και θα σε κατηγορή κατά την ώραν της εξόδου της ψυχής σου και γίνεται εις σε εμπόδιον κατά την ώραν της προσευχής.

10. Να μη αποβάλλης εύκολα την αδελφικήν αγάπην, διότι δεν έχει μείνει άλλη οδός σωτηρίας εις τους ανθρώπους. Πρόσεξε καλά τον εαυτόν σου, μη τυχόν η κακία, που σε χωρίζει από τον αδελφόν σου, δεν έχει την αιτίαν της εις αυτόν αλλά εις σε και σπεύσε γρήγορα να συμφιλιωθείς μαζί του, διά νά μή παραβης την εντολήν της αγάπης. Να μη καταφρονήσης την εντολήν της αγάπης, διότι δι' αυτής θα καταστής υιός του Θεού, ενώ όταν την παραβής θα ευρεθής υιός της γεέννης.

11. Να μη είσαι αυτάρεσκος, και δεν θα γίνης μισάδελφος και να μη είσαι φίλαυτος, διά νά γίνης φιλόθεος. Αφού έχεις αποφασίσει να ζήσης με πνευματικούς αδελφούς

μαζί, πρέπει να αρνηθής τα θελήματά σου, από την στιγμήν που θα διαβής τας θύρας του Μοναστηρίου διότι με άλλον τρόπον δεν θα ήμπορέσης να ειρηνεύσης ούτε προς τον Θεόν, ούτε με εκείνους, με τους οποίους ζης μαζί.

12. Εκείνος που αγαπά την ματαίαν δόξαν ή πρόσκειται προ ένα υλικών πράγμα, είναι δυνατόν να λυπηται προς τους ανθρώπους και πρόσκαιρα, ή να μνησικακη εναντίον των, ή να δουλεύη τους αισχροους λογισμούς αντιθέτως όλα αυτά είναι τελείως ξένα από την φιλόθεον ψυχήν.

Η'. Εν τω Γεροντικώ

ΑΔΕΛΦΟΣ τις έν κοινοβίω καθήμενος ὥχλειτο ὑπό λογισμῶν μεταβάσεως. "Εν μιᾷ οὖν λαβὼν χαρτίου καὶ καθίσας, ἔγραψεν ἐν τῷ χαρτίῳ πάσας τὰς αἰτίας, δι' ἃς ἔλεγον αὐτῷ οἱ λογισμοὶ μεταστῆναι τοῦ κοινοβίου καὶ μετὰ τὸ ἀπαριθμήσασθαι πάσας, ἔγραψε τελευταῖον ἑαυτὸν ἐρωτῶν· τὰ πάντα ὑπομένεις; Εἵτα ὑπέγραψεν ὡς ἀνθυποφέρων καὶ ἀποκρινόμενος νὰ ἰ, ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ θεοῦ ὑπομένως καὶ ἐλίξας τὸ χαρτίον δεσμεῖ εἰς τὴν ζώνην ἑαυτοῦ.

"Όταν οὖν τινὸς ἐξ ἐκείνων τῶν αἰτίων κινηθέντος, δι' & ἐπολεμεῖτο καὶ πρότερον, προσέβαλον αὐτῷ οἱ της μεταβάσεως λογισμοί, ἐκεῖνος ἀποτρέχων κατ' ἰδίαν ἐλάμβανε τὸν χάρτης καὶ ἀνεγίνωσκε, καὶ εὐρίσκων τὸ «ἐ ν ὀνόματι Ἰ ἡσοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ὑπομένω», ἔλεγε πρὸς ἑαυτὸν ὅρα, ταλαίπωρε" οὐκ ἀνθρώπω, ἀλλὰ τῷ θεῷ συνετάξω, καὶ εὐθὺς ἀνεπαύετο καὶ οὕτως ἀεὶ ποιῶν καὶ ἀδελφὸς ὅτε τις ἀνέκυπτε ταραχὴ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις αἰτίοις ἀτάραχος ἔμενεν.

Οἱ οὖν λοιποὶ ἀδελφοὶ κατανοήσαντες καὶ ἐποίει ὁ ἀδελφός, καὶ πῶς ἀναγινώσκων τὸν χάρτην οὕτω διῆγεν, αὐτῶν πολλὰκις ταρασσομένων, ἐπηρεῖα τοῦ πονηροῦ εἰς φθόνον καὶ μῖσος τοῦ ἀδελφοῦ ἐκινήθησαν καὶ τὸ 'Αββᾶ προσελθόντες, ἔλεγαν ὅτι γόγης ἐστὶν ὁ ἀδελφός, καὶ ἐν τῇ ζώνῃ αὐτοῦ ἔστιν ἡ γοητεία αὐτοῦ· διὸ καὶ οὐ δυνάμεθα μεῖναι μετ' αὐτοῦ ἢ οὖν αὐτόν, ἢ ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ὧδε ἀπολυσον. Ὁ δέ, μὴ ἀγνοήσας τὴν τοῦ ἐχθροῦ ἔνεδραν (ἡδεὶ γὰρ τὴν ταπείνωσιν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ εὐλάβειαν), λέγει αὐτοῦς ὑπάγετε εὐξασθε, καγῶ εὐχομαι, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας λέγω ὑμῖν τὴν ἀπόκρισιν. Τῇ δὲ νυκτὶ κοιμωμένου τοῦ ἀδελφοῦ, ἐπιστᾶς καὶ 'Αββᾶς ἡρέμα λύει τὴν ζώνην αὐτοῦ καὶ ἀναγνοὺς τὸν χάρτην, ζώννυσσι πάλιν αὐτόν καὶ ἀπῆλθε.

Τῶν δὲ τριῶν διελθουσῶν ἡμερῶν, προσῆλθον οἱ ἀδελφοὶ τῷ 'Αββᾶ μαθεῖν τὴν ἀποκρισινδε καλέσας τὸν ἀδελφὸν εἶπε: διατὶ σκανδαλίζεις τοὺς ἀδελφούς; ὁ δὲ εὐθὺς εἰς ἔδαφος καταβαλὼν ἑαυτόν, ἔφη ἡμάρτον, συγχώρησόν μου, καὶ εὐξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

καὶ λέγει ὁ Ἀββᾶς τοὺς ἀδελφοὺς τί εἶπατε περὶ τοῦ ἀδελφοῦ τούτου; καὶ ἀποκριθέντες εἶπον, ὅτι γόης ἐστι, καὶ ἡ γοητεία αὐτοῦ εἰς τὴν ζώνην αὐτοῦ ἐστι καὶ φησιν ὁ Ἀββᾶς ἐκβάλετε οὖν τὰς μαγείας αὐτοῦ οἱ δὲ ὥρμησαν λυσαι τὴν ζώνην αὐτοῦ καὶ οὐκ ἤφειε ὁ ἀδελφὸς εἶπε δὲ ὁ Ἀββᾶς κόψατε αὐτὴν καὶ κόψαντες, εὗρον ἐν αὐτῇ τὸ χαρτίον" καὶ παρέχει αὐτὸ καὶ Ἀββᾶς ἐνὶ τῶν Διακόνων, κελεύσας ἐπὶ ὑψηλοῦ σταθῆναι καὶ ἀναγνῶναι, ἵνα καὶ ὁ πονηρὸς ἐπὶ πλεῖον καταισχυρῇ καὶ ταύτην τὴν διαβολὴν ὑποστείρας.

Ὡς δὲ ἀνεγνώσθη τὰ ἐν τῷ χάρτῃ, τελευταῖος δὲ καὶ τὸ «ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπομένω», ἀκούσαντες οἱ ἀδελφοί, ἀπὸ τῆς αἰσχύνης οὐκ εἶχον ὅ,τι καὶ γένωνται καὶ ἔβαλον τῷ Ἀββᾶ μετάνοιαν λέγοντες, ἡμαρτομεν" ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς μὴ ἐμοὶ βάλλετε μετάνοιαν, ἀλλὰ τῇ θεᾷ καὶ τῷ ἀδελφῷ, οὗ κατεψεύσασθε, ἕνα συγχωρήση ὑμῖν" οἱ δὲ ἐποίησαν οὕτω καὶ εἶπεν αὐτῷ δ' Ἀββᾶς εὖ ζώμεθα τῷ Θεῷ, ἕνα συγχωρήση αὐτοὺς καὶ ἠύξαντο ὑπὲρ αὐτῶν.

2. Εἶπε γέρων, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι οὗ ταχέως μετέβαινον ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν, εἰ μὴ τί συνέβη αὐτοῖς ἐκ τούτων τῶν τριῶν πραγμάτων" ἤτοι ἐὰν τις γείτονα ἔχη λυπούμενον κατ' αὐτοῦ ἐκ φθόνου, δηλονότι μνησικακοῦντα, καὶ πάντα ποιῶν τα πρὸς θεραπείας αὐτοῦ, μὴ δύναται αὐτὸν μεταβαλεῖν ἢ ἐὰν πολλοὶ παραβάλλωσιν αὐτῷ, καὶ προσφέρωσι διάφορα εἶδη δεχομένου αὐτοῦ, καὶ δοξάζωσιν αὐτὸν περισσως ἢ ἐὰν συμβῇ πειρασμὸς πορνείας περιπεσεῖν, πλησίον δηλονότι οἰκουσῶν γυναικῶν" εἰ γὰρ τί ἐνός των τριῶν τούτων συμβάντος μεταβῇ τοῦ τόπου, οὐκ ἄλογος αὐτῷ γενήσεται ἢ μετάβασις" ταῦτα δὲ οὐ τοῖς κοινοβιακοῖς ἀρμόζει, ἀλλὰ τοὺς κατὰ μόνας οἰκοῦσι καὶ ἡσυχάζουσιν.

3. "Ἐλεγον οἱ Πατέρες, ὅτι ἐὰν συμβῇ σου πειρασμὸς ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ οἰκεῖς, μὴ καταλίπῃς τὸν τόπον ἐν τῷ καιρῷ τοῦ πειρασμοῦ εἰδεμή, ὅπου ἐὰν ἀπέλθῃς, εὕρισκεις ἔμπροσθέν σου καὶ φεύγεις ἀλλ' ὑπομεινον ἕως οὐ παρέλθῃ ὁ πειρασμός, ἕνα ἀσχανδάλιστος γένηται ἢ ἀναχώρησίς σου καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης, ὅπως μηδὲ τοῖς κατοικοῦσε τὸν τόπον θλίψιν τινὰ ἐμποιήσῃ καὶ χωρισμός σου.

4. Εἶπε γέρων" ὥς πὲρ δένδρον συνεχῶς μεταφυτευόμενον καρποφορῆσαι οὐ δύναται, οὕτως οὐδὲ Μοναχὸς μεταβαίγων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἀρετὴν ἐπιτελέσαι οὐ δύναται.

5. Ἀδελφὸς τις ἐν κοινοβίῳ καθήμενος καὶ ὄχλουμενος ὑπὸ λογισμῶν μεταβάσεως, ἀνήγγειλε τῷ Ἀββᾶ ὁ δὲ λέγει πρὸς αὐτὸν ὕπαγε, κάθου εἰς τὸ κελλίον σου, τὸ σῶμα σου δούς ἐνέχυρον τῷ τείχει τῆς κέλλης σου, καὶ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν τῷ σώματι τὸν δὲ λογισμὸν ἔασον λογίζεσθαι καὶ βούλεται.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

6. Εἶπε γέρων ἡ κέλλα τοῦ Μοναχοῦ ἔστιν ἡ κάμινος τῆς Βαβυλῶνος, ὅπου οἱ τρεῖς παῖδες τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ εὗρον καὶ ὁ στῦλος τῆς νεφέλης, ὅθεν ὁ Θεὸς ἐλάλησε τῷ Μωϋσῇ.

7. Ἀδελφὸς ἔμεινεν ἑννέα ἔτη πολεμούμενος ἐξελθεῖν ἀπὸ κοινοβίου, καὶ καθ' ἡμέραν ἡτοίμαζε τὸ μηλωτάριον αὐτοῦ ἕνα ἐξέλθῃ ὡς δὲ ἐγίνετο ὀφέ, ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ αὐριον ἀναχωρῶ ἐκ τῶν ὧδε καὶ πρωῒα ἔλεγε τὸ λογισμὸς βιασώμεθα ἑαυτοὺς καρτερῆσαι καὶ τὴν σήμερον διὰ τὸν Κύριον· καὶ ὡς ἐπλήρωσεν ἑννέα ἔτη οὕτω ποιῶν, ἐκούφισεν ὁ Θεὸς πάντα πειρασμὸν ἀπ' αὐτοῦ.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Μοναχὸς κοινοβιάτης ἠνωχλείτο ἀπὸ λογισμοὺς ἀναχωρήσεως ἐκ τοῦ κοινοβίου. Μίαν ἡμέραν λοιπὸν ἐπῆρεν ἕνα χαρτί καὶ, ἀφοῦ ἐκάθισεν, ἔγραψεν εἰς αὐτὸ ὅλας τὰς αἰτίας, διὰ τὰς ὁποίας τοῦ ἔλεγαν οἱ λογισμοὶ νὰ φύγῃ ἀπὸ τοῦ κοινόβιον. Ἀφοῦ ἀπηρίθμησεν ὅλας τὰς αἰτίας, διετύπωσε τελευταίως, εἰς τὸ χαρτί, τὴν ἐρώτησιν πρὸς τὸν ἑαυτὸν τοῦ: Τὰ υπομένεις ὅλα; "Ἐπειτα, ὡς νὰ ἀπαντούσεν εἰς τὴν ἐρώτησιν, ἔγραψεν: Ναι, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, υπομένως ἀφοῦ δε ἐτύλιξε τὸ χαρτί τὸ ἔδесεν εἰς τὴν ζώνην τοῦ.

Ὅταν λοιπὸν ἐκινεῖτο εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ κάποια ἀπὸ ἐκείνας τὰς αἰτίας, ἀπὸ τὰς ὁποίας καὶ προηγουμένως ἐπολεμείτο, καὶ τὸν ἠνώχλουν οἱ λογισμοὶ τῆς ἀναχωρήσεως ἀπὸ τοῦ κοινόβιον, ἔτρεχεν ἐκεῖνος ἰδιαιτέρως κάπου, ἔπαιρνε τὸ χαρτί, τὸ ἐδιάβαζε καὶ ὅταν ἐφθάνεν εἰς τὴν φράσιν: «Εἰς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ θὰ υπομένω», ἔλεγε πρὸς τὸν ἑαυτὸν τοῦ πρόσεξε, ταλαίπωρε, δὲν συνεφώνησες με ἄνθρωπον, ἀλλὰ με τὸν Θεόν· καὶ ἀμέσως ἡρεμούσεν. Ενεργῶν τοιοῦτοτρόπως ὁ Μοναχὸς, οσάκις ἐδημιουργεῖτο ταραχὴ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀπὸ κάποιαν αἰτίαν, παρέμενεν ἀτάραχος.

Ὅταν λοιπὸν οἱ ἄλλοι Μοναχοὶ ἀντελήφθησαν αὐτὸ που ἔκαμε καὶ πῶς ἐπερνοῦσε τὴν ζωὴν τοῦ εἰρηνικὰ με τὴν μελέτην τοῦ χαρτιοῦ ἐκείνου, ἐνῶ αὐτοὶ πολλὰς φορές ἐταράσσοντο ἀπὸ τὴν ἐπῆρειαν τοῦ πονηροῦ, ἐφθόνησαν καὶ ἐμίσησαν τὸν Μοναχόν. Προσῆλθον λοιπὸν ἐν σώματι πρὸς τὸν ἡγούμενος καὶ τοῦ λέγουν

- Αββά, ὁ ἀδελφὸς αὐτὸς εἶναι γόης καὶ τὰ μαγικά του τὰ ἔχει εἰς τὴν ζώνης του. Δι' αὐτὸ καὶ δὲν ἤμπορούμεν νὰ μένωμεν μαζὶ τοῦ ἢ λοιπὸν αὐτόν ἢ ἐμὰς νὰ διώξῃς ἀπ' ἐδῶ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

Ο Ηγούμενος χωρίς να αγνοήσει την ενέδραν του εχθρού (διότι εγνώριζε την ταπείνωσιν και την ευλάβειαν του Μοναχού), τους λέγει:

– Πηγαίνετε να προσευχηθήτε και εγώ προσεύχομαι και μετά τρεις ημέρας θα σας απαντήσω.

Την νύκτα, καθώς κοιμάτο ο Μοναχός, τον πλησιάζει σιγά-σιγά ο Ηγούμενος και του λύει την ζώνην· αφού δε ανέγνωσε το χαρτί, του εφόρεσε πάλιν την ζώνην και ανεχώρησεν.

"Όταν επέρασαν αι τρεις ημέραι, ήλθον οι Μοναχοι εις τον Ηγούμενον να λάβουν απάντησιν. 'Αμέσως ο Ηγούμενος εκάλεσε τον αδελφόν και του είπε:

– Διατί σκανδαλίζεις τους αδελφούς; Ο Μοναχός αντί απαντήσεως πίπτει χάμω και είπεν: - Ημάρτησα, συγχώρησόν με και ευχήσου δι' εμέ.

Απευθυνόμενος, εν συνεχεία, ο Ηγούμενος προς τους άλλους Μοναχούς, τους λέγει:

– Τι είπατε διά τον αδελφόν αυτόν;

– Είναι μάγος και έχει τα σύνεργα της μαγείας του εις την ζώνην του, απήντησαν εκείνοι.

– Βγάλετε λοιπόν τας μαγείας του, συνέστησεν ο Ηγούμενος.

Εκείνοι τότε ώρμησαν εναντίον του, διά να του λύσουν την ζώνην, αλλά δεν άφηνε ο Μοναχός.

– Κόψατε την προσέταξεν ο Ηγούμενος.

Οι Μοναχοί πράγματι έκοψαν την ζώνην και εύρον εις αυτήν το γνωστόν χαρτί.

Ο Ηγούμενος το δίδει αμέσως εις ένα Διάκονον και τον διατάσσει να το αναγνώση από υψηλόν μέρος, διά να εντροπιασθή περισσότερον και ο πονηρός διάβολος που έσπειρε κρυφίως εις τας ψυχάς των αυτήν την διαβολήν.

Μόλις ανεγνώσθη το περιεχόμενος του χαρτιού και τελευταίον η φράσις «είς το όνομα του Χριστού θα τα υπομένω όλα», και ήκουσαν οι αδελφοί, δεν, ήξεραν τι να κάμουν από την εντροπήν των. Έβαλον μετάνοιαν εις τον Ηγούμενος και του έλεγαν:

– Ημάρτομεν. Ο Ηγούμενος τους είπε:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ΄ (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

– Μη βάλλετε εις εμέ μετάνοιαν, αλλ' εις τον Θεόν και τον αδελφόν, εναντίον του οποίου ελαλήσατε ψεύδη, διά να σας συγχωρήση.

Πράγματι έτσι έκαμαν οι Μοναχοί. Ο Ηγούμενος παρεκάλεσε τον Μοναχόν:

– Ας προσευχηθώμεν, αδελφέ, εις τον Θεόν να τους συγχωρήσης και προσηυχήθησαν υπέρ αυτών.

2. Ένας Γέρων ασκητής είπε προς τους υποτακτικούς του:

– Οι αρχαίοι δεν απεμακρύνοντο ευκόλως από τον τόπον, όπου εμόναζον, εκτός εάν συνέβαινεν ένα από τα εξής τρία πράγματα: Εάν είχαν γείτονα κάποιον, που ελυπείτο από φθόνον, δηλαδή μνησικάκον, και ενώ κατέβαλλον κάθε προσπάθειαν διά να τον ειρηνεύσουν, δεν το έπετύγχανον δεύτερον, εαν τους επεσκέπτοντο πολλοί και εδέχοντο διάφορα είδη, που τους προσέφερον και τους επαινούσαν πολύ τρίτον εάν περιέπιπτον εις πειρασμόν πορνείας, λόγω γειτονίας με γυναίκας.

Εάν συμβή ένα από τα τρία αυτά πράγματα, δεν είναι τότε παράλογος και αναχώρησης του Μοναχού από τον ένα τόπον εις τον άλλον.

Αυτά εννοείται δεν έχουν εφαρμογήν εις τους κοινοβιάτας, αλλά μόνον εις εκείνους, που διαμένουν μόνοι.

3. Οι Πατέρες έλεγον, ότι εάν σου συμβή πειρασμός εις τον τόπον όπου κατοικείς, μη εγκαταλείψης τον τόπον αυτόν, κατά την στιγμής του πειρασμού· διαφορετικά όπου και εάν μεταβής, θα εύρης έμπροσθέν σου αυτό, διά το οποίον φεύγεις. Να υπομένης, ώσπου να περάση ο πειρασμός, διά να μή σκανδαλίση κανένα η αναχώρησίς σου. Ούτε πάλιν να αναχωρήσης εν καιρώ ειρήνης, διά να μη προξενήση ο χωρισμός σου θλίψιν εις ουδένα από όσους κατοικούν εις τον τόπον.

4. Ένας Γέρων είπεν· όπως ακριβώς το δένδρον, που μεταφυτεύεται συνεχώς, δεν ημπορεί να καρποφορήση, έτσι και ο Μοναχός δεν ημπορεί να επιτελέση ουδεμίαν αρετήν, εφ' όσον θα μεταβαίνει από τόπου εις τόπον.

5. Κάποτε ένας Κοινοβιάτης Μοναχός ήνωχλείτο από λογισμούς αναχωρήσεως: εξωμολογήθη λοιπόν τους λογισμούς του εις τον Ηγούμενον. Εκείνος τότε του λέγει:

- Πήγαινε, κάθισε εις το κελλίον σου και διασφάλισε το σώμα σου εντός του κελλίου, ως οχυρού και από εκεί να μη εξέλθης ποτέ τον λογισμόν σου άφησε τον να σκέπτεται αυτό που θέλει.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

6. Ένας Γέρων Μοναχός είπε: το κελλί του Μοναχού είναι η κάμινος της Βαβυλώνας, όπου οι Τρεις Παίδες εύρος τον Υιόν του Θεού και ο στύλος της νεφέλης απ' όπου ο Θεός ελάλησεν εις τον Μωϋσὴν.

7. Ένας Μοναχός επολεμείτο επί εννέα έτη να αναχωρήση από το κοινόβιον. Κάθε ημέραν ητοίμαζε το επανωφόρι του, δια να φύγη και καθώς έφθανε το βράδυ, έλεγεν εις τον εαυτόν του αύριον αναχωρώ απ' εδώ. Το πρωί έλεγε πάλιν: ας πιέσωμεν τον εαυτόν μας να κάμωμεν και σήμερον υπομονήν χάριν του Κυρίου. Και τοιουτοτρόπως αγωνιζόμενος, συνεπλήρωσεν εννέα έτη, έως ότου ο Θεός, επιβραβεύων την υπομονήν του, απεμάκρυνεν από την ψυχήν του κάθε πειρασμόν.

Θ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΜΗ εΐπης, Μοναχέ, ὧδε στένωσις καὶ πόλεμος, καὶ παρεκεῖ ἀνάπauσις καὶ ἀμεριμνία τίς γάρ ἔστιν ὁ πολεμῶν ἡμᾶς, ἐὰν οἶδας; οὐχὶ ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν διάβολος; ἄκουε τοιγαροῦν τί λέγει ἐν τῷ Ἰώβ: «καὶ εἶπεν ὁ Κύριος τῷ διαβόλῳ" πόθεν σὺ ἔρχῃ; καὶ εἶπεν ὁ διάβολος ἔναντι Κυρίου διαπορευθεῖς τὴν ὑπ' οὐρανόν, καὶ ἐμπεριπατήσας τὴν σύμπασαν παρειμὶ». Γίνωσκε οὖν ὅτι ὁ οὐρανὸς ὑψηλότερός σου ἔστιν, ὅπου δ' ἂν πορευθῇς, καὶ οὐκ ἔστι τόπος ἐν πάσῃ τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τῷ κοινῷ ἐχθρῷ ἄβατος. "Ἐμμεῖνον οὖν ἐν ᾧ ἐκλήθης τόπῳ, καὶ ἀντίστα τῷ διαβόλῳ καὶ φεύζεται ἀπὸ σου, καὶ ἔγγισον τῷ Θεῷ καὶ ἔγγιει σοί. Οὐαὶ τῇ ψυχῇ ἣ εἰσέλθῃ ἀπιστία, ἀφοβία, ἄγνωσια, ἀφροσύνη καὶ ἀναίδεια ὅτι μερὶς ἀλώπεκος ἔσται.

Μακαρία δὲ ἡ ψυχὴ ἐν ἣ φόβος Θεοῦ οἰκεῖ καὶ εὐλάβεια. Ὡς οὐκ ἀρέσκει δουλεύειν δεσπότη ἐνί, δουλεύσει πολλοὺς καὶ ὁ μὴ ἀνεχόμενος ὑποταγῆναι ἡγουμένη ἐνί, ὑποταγήσεται πολλοῖς εἰς διαφόρους τρόπους. Γέγραπται· «πρόφασιν ζητεῖ ἀνὴρ βουλόμενος χωρίζεσθαι ἀπὸ φίλων, ἐν παντὶ δὲ καιρῷ ἐπονείδιστος ἔσται». Οὕτω καὶ Μοναχὸς χωρίζο μένος ἀπὸ μονῆς, αἱ τί ἄται ἡγούμενος καὶ ἀδελφούς. ἀλλὰ τὸν παρὰ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων τῶν εὖ φρονούντων ὀνειδισμόν οὐδέποτε διαφεύζεται.

Περὶ τοῦ τοιούτου πάλιν ἡ Γραφὴ λέγει: «ἔστιν ὁδὸς ἣ δοκεῖ ὀρθὴ εἶναι παρὰ ἀνθρώπους τα δὲ τελευταῖα αὐτῆς ἔρχεται εἰς πυθμένα ἄδου» καὶ ἐπάγει: «τῶν αὐτῶν ὁδῶν πλησθήσεται θρασυκάρδιος». Ἐὰν συμβῇ στενωθῆναι τὸ Μοναστήριον ἐν ᾧ οἰκεῖς εἰς τὰ χρειώδη του σώματος, μὴ καταλίπῃς τὸν τρόπον τότε γὰρ εὕρησεις ἐργασίας πολλῶν ἐν αὐτῷ. Οὐκ ἀρέσει ἀνοσίσις ὅσιος ἡγούμενος, οὐδὲ δικαίῳ πᾶν ἄδικον.

Ερμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ' (Να μένουμε στο κελί μας όπως υποσχεθήκαμε)

ΜΟΝΑΧΕ, να μή είπης, εδώ υπάρχει στενοχωρία και πόλεμος και κάπου πλησίον ανάπαυσης και αμεριμνησία· διότι, είπέ μου, εάν γνωρίζης, ποίος είναι εκείνος, που μας πολεμεί; Μήπως ο εχθρός ημών δεν είναι ο διάβολος; Ακουε λοιπόν τι λέγει εις το βιβλίον του Ιώβ «και είπεν ο Κύριος εις τον διάβολον: συ από πού έρχεσαι; και απήντησεν ο διάβολος εις τον Κύριον· αφού περιέτρεξα την υφήλιον και εβάδισα εις όλην την γην ευρίσκομαι τώρα εδώ» (Ιώβ 6', 2). Γνώριζε λοιπόν ότι ο ουρανός είναι υψηλότερα από σέ, όπου δε και αν ημπορέσης να πορευθής, δεν θα εύρης τόπον, κάτω από τον ουρανόν, που να μη έχη πατηθη από τον κοινόν εχθρόν. Παράμεινε λοιπόν εις τον τόπον, που εκλήθης και αντιστάσου εις τον διάβολον, οπότεν και θα φύγη από σέ· πλησίασε τον Θεόν και θα σε πλησιάση και Εκείνος. Αλλοίμονον εις την ψυχήν, εις την οποίαν θα εισέλθη απιστία, έλλειψις φόβου Θεού, και άγνωσία, αφροσύνη και αναίδεια αυτή η ψυχή θα γίνη μερίδιον των αλεπούδων (Ψαλμ. ξβ', 10).

Αντιθέτως, είναι μακαρία η ψυχή, εις την οποίαν κατοικεί φόβος Θεού και ευλάβεια. Εκείνος, που δεν του αρέσει να είναι δούλος ενός Κυρίου, θα υποδουλωθή εις πολλούς και εκείνος, που δεν ανέχεται να υποταγή εις ένα Ηγούμενον, θα υποταγή εις πολλούς εις διαφόρους του πους. Λέγει η Αγία Γραφή: «ανήρ, που θέλει να αποχωριστή από φίλους, ζητεί πρόφασιν, θα είναι δε εντροπιασμένος εις κάθε περίστασιν» (Παροιμ. ιη', 1). Το ίδιον ακριβώς συμβαίνει με τον Μοναχόν, ο οποίος αποχωρίζεται από την αδελφότητα και εγκαταλείπει το Μοναστήριόν του: ούτος θεωρεί ως υπαιτίους τον Ηγούμενον και τους αδελφούς. Παρά τας δικαιολογίας του όμως ο Μοναχός ούτος ουδέποτε θα δυνηθή να αποφύγη την κατάκρισιν, που προέρχεται από τον Θεόν και τους λογικούς ανθρώπους.

Δια τον τοιούτον Μοναχόν λέγει πάλιν η Αγία Γραφή: «υπάρχει οδός, η οποία θεωρείται ότι είναι ορθή από τους ανθρώπους το τέλος όμως του δρόμου αυτού φθάνει εις τον πυθμένα του Άδου» (Παροιμ. ιδ', 12): και συμπληρώνει ο ιερός συγγραφεύς: «αυτούς τους δρόμους ακουλουθεί, χωρίς διάκρισιν, κάθε ένας, που έχει καρδίαν γεμάτην θράσος» Εάν παρατηρηθή στενοχωρία εις το Μοναστήρι, όπου κατοικείς και δεν δύναται να έχης τα απαραίτητα διά τας σωματικές σου ανάγκας, να μη εγκαταλείψης τον τόπον της μετανοίας σου· διότι τότε θα έχης εις αυτόν πολλήν εργασίαν. Δεν είναι ευχάριστος εις τους ανοσίους όσιος Ηγούμενος, ούτε και ικανοποιεί τον δίκαιον ή αδικία.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ' (Οι αγύμναστοι είναι επικίνδυνο να μένουν μόνοι)

Ὅτι τοῖς ἀγυμνάστοις τὸ ἀφιδιάζειν ἐπικίνδυνον.

Περὶ τοῦ ὅτι εἶναι επικίνδυνον διὰ τοὺς ἀγυμνάστους νὰ μένουν τελείως μόνοι.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ τις ἀναχωρήσας καὶ λαβὼν τὸ σχῆμα, εὐθέως ἀπέκλεισεν ἑαυτὸν λέγων, ὅτι ἀναχωρητὴς εἰμι ἀκούσαντες δὲ οἱ γέροντες, ἦλθον καὶ ἐξέβαλον αὐτόν, καὶ ἐποίησαν αὐτὸν κυκλεύειν τὰ κελλία τῶν Μοναχῶν καὶ βάλλειν μετάνοιαν καὶ λέγειν συγχωρήσατε μοί, ὅτι οὐκ εἰμι ἀναχωρητὴς, ἀλλὰ ἀρχάριος.

2. Ἡρωτήθη γέρων, πῶς δύναται ἄνθρωπος κατὰ μόνας οἰκῆσαι; καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἀθλητὴς ἐὰν μὴ πυκτεύσῃ μετὰ πολλῶν, οὐ δύναται μαθεῖν τὴν τέχνην τῆς νίκης, ἵνα οὕτω δυνηθῇ μετὰ τοῦ ἀντιδίκου μονομαχῆσαι καὶ ὁ Μοναχός, ἐὰν μὴ παιδευθῇ μετὰ ἀδελφῶν καὶ μάθῃ τὴν τῶν λογισμῶν τέχνην, οὐ δύναται οἰκῆσαι κατὰ μόνας, οὐδὲ ἀντιστῆναι τοῖς λογισμοῖς.

3. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος πολλοὶ ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ εἴλοντο τὴν ἀνάπαυσιν, πρὶν ὁ Θεὸς αὐτοὺς παράσχῃ.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφός ἐγκατέλειψε τὴν κοσμικὴν ζωὴν καὶ περιεβλήθη τὸ μοναχικόν σχῆμα ἀμέσως ἐνεκλείσθη μόνος τοῦ εἰς κελλίον καὶ ἔλεγεν εἶμαι ἀναχωρητὴς. Μόλις ἐπληροφορήθησαν αὐτὸ οἱ Γέροντες, ἦλθον εἰς τὸ κελλίον τοῦ καὶ τὸν ἐβγαλαν ἀπὸ μέσα. Ἐν συνεχείᾳ τὸν υπεχρέωσαν νὰ περιφέρεται εἰς τὰ κελλία τῶν Μοναχῶν, νὰ βάλλῃ εἰς αὐτοὺς μετάνοιαν καὶ νὰ λέγῃ: συγχωρήσατε με: δὲν εἰμαι ἀναχωρητὴς, ἀλλὰ ἀρχάριος.

2. Κάποτε ἠρώτησαν ἓνα Γέροντα:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

– Πώς είναι δυνατόν να κατοικήση ένας άνθρωπος τελείως μόνος του; Ο Γέρων απήντησεν:

– Εάν ο αθλητής δεν αγωνισθή με πολλούς μαζί, δεν ήμπορεί να μάθη την τέχνην της νίκης, διά να δυνηθή πλέον μόνος του να μονομαχήση με τον αντίπαλον. Κατ' αναλογίαν και ο Μοναχός, εάν δεν εκπαιδευθῇ πνευματικῶς μαζί με τους άλλους αδελφούς του κοινοβίου και δεν μάθη την τέχνην των λογισμῶν, δεν είναι δυνατόν να κατοικήσῃ μόνος του και να αντισταθῇ προς τας επιθέσεις των λογισμῶν.

3. Ο Αββάς Θεόδωρος εἶπεν εἰς αὐτόν τον καιρόν πολλοί ἐξέλεξαν τὴν ἀνάπαυσιν, πρὶν νὰ τοὺς τὴν δώσῃ ὁ Θεός.

Β'. Του Αββά Ησαΐου

Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας πρὶν ἢ παύσωνται τῆς ἀσθενείας αἱ αἰσθήσεις, ἐὰν ὁ νοῦς βουληθῇ ἐπιβῆναι τὸ σταυρόν, ὁργὴ τοῦ Θεοῦ ἔρχεται ἐπ' αὐτόν, ὅτι ἤρξατο πράγματος ὑπὲρ τὸ μέτρον αὐτοῦ, μὴ ἰασάμενος τὰς αἰσθήσεις αὐτοῦ εἰ μὴ γὰρ πρότερον ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐθεράπευσε πάντα τὰ πάθη τοῦ ἀνθρώπου, δι' ὃν ἐπεδήμησεν, οὐκ ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸν σταυρὸν λέγει γὰρ πρὸ τοῦ σταυρωθῆναι «πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννη ᾧ ἠκούσατε καὶ εἶδετε τυφλοὶ ἀναβλέπουσι" χωλοὶ περιπατοῦσι λεπροὶ καθαρίζονται νεκροὶ ἐγείρονται καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται" καὶ μακάριος ἔστιν δς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί». Ἰωάννης μὲν οὖν ὅτι ἔβαπτισε τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, δηλοῖ ὅτι τὸν προσερχόμενον δουλεύσαι τῷ Θεῷ πρῶτον δεῖ ὁμολογῆσαι τὰς ἰδίας πράξεις «ἔβαπτιζοντο γάρ, φησιν, ὑπὸ Ἰωάννου ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν». Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Κύριος Ἰησοῦς, ἀλλὰ διὰ τῶν ἀπαριθμημένων ὧδε ταῦτα μανθάνομεν.

Τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν καὶ προσέχων τὴν ἐλπίδα τοῦ κόσμου τούτου, τυφλὸς ἔστιν ἐὰν δὲ καταλείψας αὐτὴν ἀτενίσῃ τὴν προσδοκωμένην ἐλπίδα, ἀνέβλεψε. Τὸ δὲ χωλοὶ περιπατοῦσι, τοῦτο δηλοῖ ὅτι καὶ θέλων τὸν θεόν, καὶ ἀγαπῶν τὰ φρονήματα τῆς καρδίας τὰ σαρκικά, χωλὸς ἔστιν ἐὰν δὲ καταλείψῃ αὐτὰ καὶ ἀγαπήσῃ τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας αὐτοῦ, περιπατεῖ. Διὰ τοῦ, κωφοὶ ἀκούουσι, διδασκόμεθα, ὅτι καὶ ὢν ἐν περισπασμῷ, κωφεύει διὰ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ λήθης ἐὰν δὲ σχολάσῃ ἐν γνώσει, ἤκουσε. Τὸ δέ, λεπροὶ καθαρίζονται, τοῦτο παρίστησιν ἐπειδὴ γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσείως «ἀκάθαρτος μὴ εἰσέλθῃς εἰς οἶκον Κυρίου», λεπρός ἐστι πᾶς ὁ ἔχων ἔχθραν πρὸς τὸν πλησίον, ἢ μῖσος, ἢ ζῆλον, ἢ καταλαλιὰν ἐὰν δὲ καταλίπῃ, ἑκαθαρισθῇ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

Ἐὰν οὖν ἀναβλέψη ὁ τυφλός, καὶ περιπατήσῃ καὶ χολός, καὶ ἀκούσῃ καὶ κωφός, καὶ καθαρισθῇ ὁ λεπρός, ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀποθανῶν διὰ τούτων ἐν καιρῷ ἀμελείας, ἐγείρεται καὶ ἀνακαινίζεται. Καὶ εὐαγγελίζεται λοιπὸν ταῖς αἰσθήσεσιν αὐτοῦ ταῖς πτωχευσάσαις τῶν ἁγίων ἀρετῶν ὅτι ἀνέβλεψε, καὶ περιεπάτησε, καὶ ἤκουσε, καὶ ἐκαθαρίσθη. Τὴν ὁμολογίαν ταύτην παρέσχες τὸ ἀναδεξαμένω σε, τὸ ἐν πάσῃ κακοπαθείᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ πολιτεύεσθαι. Γέγραπται γὰρ περὶ Ἰωάννου, ὅτι τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἦν ἐκ τριχῶν καμήλου καὶ τὰ ἐξῆς δι' ὧν δηλοῦται κακοπάθεια, ἡ καθαρίζει πρῶτος τὸν ἄνθρωπον, καὶ τότε σχολάζει ἐλθεῖν ἐπὶ τὸν σταυρόν.

Ὁ γὰρ σταυρὸς σημεῖόν ἐστι τῆς μελλούσης ἀθανασίας, ὅταν ἀποκλείσῃ πρότερόν τα στόματα τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων" οἱ μὲν γὰρ Φαρισαῖοι τύπον ἐπέχουσι τῆς πανουργίας καὶ ὑποκρίσεως καὶ κενοδοξίας οἱ δὲ Σαδδουκαῖοι τῆς ἄπιστίας, καὶ ἀνελπιστίας, ὧν τὰ στόματα ἔφραξε κατὰ τὸ γεγραμμένον «Ἰησοῦν δὲ οὐκέτι οὐδεὶς ἐτόλμα ἐρωτῆσαι ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης λοιπὸν οὖν ἀπέστειλε Πέτρος καὶ Ἰωάννην ἐτοιμάσαι τὸ πάσχα» δηλοῦντος τοῦ λόγου, ὅτι ἐὰν Ῥδῇ ὁ νοῦς ἑαυτὸν μὴ κατακυριευόμενον ὑπὸ τινός, ἐτοιμάζεται εἰς ἀθανασίαν, ἐπισυνάγων τὰς αἰσθήσεις αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ ποιῶν αὐτὰς ἐν σῶμα, τρέφων αὐτὰς, μεταλαμβάνουσας ἐξ αὐτοῦ ἀχωρίστως.

Εἵτα, φησί, προσήχето ὁ Ἰησοῦς λέγων· «εἰ δυνατόν, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ. Ἡμῶν ἐστὶν ὁ λόγος, ὅτι ἐὰν θελήσῃ ὁ νοῦς ἐπιβῆναι τοῦ σταυροῦ, χρήζει πολλῆς δεήσεως, καὶ δακρύων πολλῶν, καὶ ὑποταγῆναι ἐν πάσῃ ὥρᾳ ἐνώπιόν του Θεοῦ, αἰτῶν δοῆθειαν παρὰ τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ, ἕνα ἔσῃται ἐνδυναμοῦσα καὶ φυλάττουσα αὐτόν, ἕως οὐ ἐγείρῃ αὐτόν ἐν καινότητι ἀγία καὶ ἀηττήτῳ. Διότι κίνδυνος ἔστι μέγας ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ σταυροῦ" εὐχόμενος γάρ, χρεῖαν ἔχει Πέτρου καὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου, ἡγουν πίστεως ὑγιοῦς, καὶ ἀνδρείας ἐλπίδος, καὶ ἀγάπης τελείας, ἕνα διὰ τούτων ἐπισπάσῃται τὴν ἄνωθεν χάριν, καὶ δυνηθῇ ἐπιβῆναι τοῦ σταυροῦ. Ταῦτα γὰρ πάντα γέγονε τῇ Δεσπότῃ ἡμῶν Χριστῷ, ὃς τύπος ἡμῖν γέγονεν ἐν παντί, καθὼς εἶπεν ὁ Απόστολος, τοῦ γνῶναι ἡμᾶς τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ τὴν κοινωνίας τῶν παθημάτων αὐτοῦ, εἰ πὼς συμμορφούμενοι τῇ θανάτῳ αὐτοῦ, καταντήσωμεν εἰς τὴν ἐξανάστασιν τῶν νεκρῶν. σματος οὐ ἐνεπτύσθη, ἐξαλείψαι διδασκόμεθα πᾶσαν ἀνθρωπαρεσκίαν, καὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν πονηρᾶν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐμφράξαι τὰ στόματα ἑαυτῶν, καὶ μὴ συγχωρῆσαι αὐτὰς ἐκβῆναι ἐκ τοῦ σώματος καὶ ἀποτελεσθῆναι. Διὰ δὲ τοῦ ὄξους οὐ ἐγεύσατο δι' ἡμᾶς, μανθάνομεν σβέσαι πᾶσαν αὐθάδειαν καὶ ταραχὴν ματαίαν. Διὰ δὲ τοῦ πτυσματος οὐ ἐνεπτύσθη, ἐξαλείψαι διδασκόμεθα πᾶσαν ἀνθρωπαρεσκίαν, καὶ πᾶσαν δόξαν τοῦ κόσμου τούτου. Διὰ δὲ τοῦ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

ἀκανθίνου στεφάνου παιδευόμεθα βαστάσαι τὴν μέμψιν ἡμῶν ἐν πάσῃ ὥρᾳ, ὑπομένοντες τὰς ὕβρεις ἀταράχως.

Ὁ κάλαμος ἐν ᾧ ἔτυπτον τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ δι' ἡμᾶς, τύπος ἡμῖν ἔστιν, ἕνα πάντοτε ἔχοντες τὴν περικεφαλαίαν τῆς ταπεινοφροσύνης, σκιάσωμεν πᾶσαν ὑπερηφανίαν τοῦ ἐχθροῦ. Τὸ δὲ φραγγελωθῆναι αὐτὸν πρὸ τοῦ σταυρωθῆναι, τύπος ἡμῖν ἐστὶ τοῦ καταφρονῆσαι παντὸς ὀνειδισμοῦ ἀνθρωπίνου καὶ δειγματισμοῦ. Διὰ δὲ τοῦ διαμερισθῆναι τὰ μάτια αὐτοῦ καὶ διαμεῖναι αὐτὸν ἀτάραχον παιδευόμεθα παραβλέπειν τὰ τοῦ κόσμου τούτου, πρὸς τὸ ἀναβῆναι ἐπὶ τὸν σταυρόν. Τὸ δέ, ἦν ἕκτη ὥρα ὅτε ἐσταυρώθη, τύπος ἡμῖν ἐστὶ πρὸς τὸ ἐνδυναμωθῆναι ἡμᾶς πρὸς πᾶσαν ἀκηδίαν καὶ μικροψυχίαν, ἕως οὐ ἀποθάνῃ ἡ ἁμαρτία κατὰ τὸ γεγραμμένον, «ὅτι διὰ τοῦ σταυροῦ ἀπέκτεινε τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ».

Τὸ δὲ ὅτε γέγονεν ὥρα ἐνάτη ἔκραξε φωνὴ μεγάλη ὁ Ἰησοῦς ἐλωϊ, ἐλωϊ, λαμὰ σαβαχθανή, διδάσκει ἡμᾶς τὸ μετὰ τὴν ἐπὶ τὰ πάθη ὑπομονὴν τῆς θλίψεως, ἕως οὐ σβεσθῶσι, παρρησιάζεσθαι λοιπὸν ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ βοᾶν πρὸς τὸν Θεόν. Διὰ δὲ τοῦ παραδοῦναι τὸ πνεῦμα ἐν τῷ δύναι τὸν ἥλιον μανθάνομεν, ὅτι ἐὰν ἐλευθερωθῇ ὁ νοῦς ἀπὸ πάσης ἐλπίδος τοῦ κόσμου τούτου τῶν δρωμένων, σημεῖον ἔστιν ὅτι ἀπέθανεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἡ ἁμαρτία τότε καὶ τὸ καταπέτασμα σχίζεται, ἡγουν μετὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ νοῦς ἡ μεσότης ἡ οὐσα μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ θεοῦ ἀπέρχεται. Λοιπὸν αἱ πέτραι ρήσσονται, καὶ τὰ μνημεῖα ἀνοίγονται, δηλοῦντος τοῦ λόγου, ὅτι ἐὰν ὁ θάνατος ἐκεῖνος γένηται ἐν ἡμῖν, πᾶσα βαρύτης καὶ τυφλότης καὶ τὰ ἐπικείμενα τῇ ψυχῇ διαρρήσεται, καὶ αἱ αἰσθήσεις αἱ θανούσαι καὶ καρποφορούσαι τῷ θανάτῳ ὑγιαίνουν καὶ ἐγείρονται ἀήττητοι. Τὸ δὲ ἐντυλιχθῆναι αὐτὸν ἐν σινδόνι καθαρὰ καὶ ἀρώμασι, τὸν ἁγιασμὸς τοῦ νοῦς ἐμφαίνει δὴ μετὰ τὸν θάνατον ἐκεῖνον ἐντετυλιγμένος ἐστὶ καὶ τὴν ἀφθαρσίαν, ἥτις ἀναπαύει αὐτόν.

Τὸ δὲ ἔθηκαν αὐτὸν ἐν μνημεῖᾳ καινῷ, ἐν ᾧ οὐδεὶς ἦν τεθεῖς, καὶ προσεκύλισαν λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ, δηλοῖ ὅτι, ἐὰν ἐλευθερωθῇ ὁ νοῦς ἀπὸ πάντων καὶ σαββατίσῃ, ἔστιν ἐν ἑτέρῳ αἰῶνι καινῷ, καινὰ λογιζόμενος καὶ ἄφθαρτα «λοιπὸν ὅπου το πτώμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἁετοί». Γέγραπται ὅτι «ἀνέστη ἐν δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἀνῆλθεν εἰς οὐρανούς, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψίστοις». καὶ τούτου τὸν τύπον παραδίδους ἡμῖν ὁ Ἀπόστολος λέγει: «εἰ οὖν συνηγέρθητε τῇ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὐ ὁ Χριστὸς ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθημένος τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ἀπεθάνετε γάρ». Δυνατὸν δὲ ἐστὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ το ἅγιον ἐπιλαβέσθαι τῆς ἀσθενείας ἡμῶν, πρὸς τὸ κατὰ τὴν πτωχείαν ἡμῶν καταλείψαι τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν καὶ εὐρεῖν ἔλεος μετὰ τῶν ἀξίων αὐτοῦ. Ἀμήν.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ησαΐας είπε: εάν επιθυμήση ο νους να αναβή εις τον σταυρόν, πριν ακόμη παύση η αδυναμία των αισθήσεων (διά της ασκήσεως), έρχεται η οργή του Θεού (εις τον άνθρωπον αυτόν) διότι ήρχισεν έργον, ανώτερον της ικανότητός του, εφ' όσον δεν εθεράπευσεν εισέτι τας αισθήσεις του. Διότι και ο Κύριος ημών Ιησούς εάν δεν εθεράπευε προηγουμένως όλα τα πάθη του ανθρώπου, διά τον οποίον ήλθεν εις τον κόσμον, δεν θα ανέβαιnen εις τον σταυρόν. Διότι λέγει πριν να σταυρωθι: «πηγαίνετε να αναφέρετε εις τον Ιωάννην όλα όσα ηκούσατε και είδετε. Οι τυφλοί αποκτούν και πάλιν την όρασίν των: οι κουτσοι περιπατούν: οι λεπροί καθαρίζονται οι νεκροί αναστήνονται και οι πτωχοί χαροποιούνται κατόπιν όλων αυτών μακάριος εκείνος, που δεν θα σκανδαλισθή δι' εμέ» (Ματθ. ια', 4-6). Ο Ιωάννης λοιπόν, που εβάπτισε τον Κύριον ημών Ιησούν Χριστόν, φανερώνει ότι εκείνος που προσέρχεται διά να γίνη δούλος του Θεού, πρέπει πρώτον να ομολογήση τας ιδικάς του πράξεις λέγει το ιερόν Ευαγγέλιον: «έβαπτίζοντο υπό του Ιωάννου, αφού προηγουμένως εξομολογούντο τας αμαρτίας αυτών». Πολλά μέν λοιπόν και άλλα θαυμαστά σημεία έκαμεν ο Κύριος Ιησούς, αλλά δι' εκείνων, που ανεφέραμεν εδώ, μανθάνομεν αυτά.

Οι τυφλοί ανακτούν και πάλιν την όρασίν των: αυτός, που έχει εστραμμένην την προσοχής του εις την ελπίδα αυτού του κόσμου, είναι τυφλός: εάν όμως εγκαταλείψη την πρόσκαιρον αυτην ελπίδα, και στρέψη την προσοχήν του προς την αναμενομένην τοιαύτην, ήδη ο τοιούτος ανέβλεψε. Το δε οι κουτσοι περιπατούν, αυτό φανερώνει ότι αυτός, που θέλει τον Θεόν και αγαπά συγχρόνως τα σαρκικά φρονήματα της καρδιάς, είναι κουτσός: εάν όμως τα εγκαταλείψη και αγαπήση τον Θεόν με όλην του την καρδίαν, αυτός περιπατεί πλέον ορθώς.

Με το «άκουν οι κωφοί», διδασκόμεθα ότι εκείνος, που ευρίσκεται εις περισπασμόν, κωφεύει από την αιχμαλωσίαν των λογισμών και την πνευματικήν λήθην εάν όμως διαθέση τον καιρόν του εις την πνευματικήν γνώσιν, τότε επανέκτησε και πάλιν την ακοήν του. Το «οι λεπροί καθαρίζονται» σημαίνει τούτο συμφώνως με αυτά, που έχουν γραφή εις τον Νόμος του Μωϋσέως, ότι «ο ακάθαρτος δεν πρέπει να εισέλθη εις οίκον Κυρίου» (Δευτερ. κγ', 1-3), λεπρός είναι δηλαδή κάθε ένας που έχει έχθραν προς τον πλησίον του, ή μίσος, ή ζήλειαν, ή κατάκρισιν· εάν όμως τα εγκαταλείψη όλα αυτά, τότε εκαθαρίσθη.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

Εφ' όσον λοιπόν αναβλέψη ο τυφλός, και περιπατήση και κουτσός, και ακούση ο κουφός, και καθαρισθή ο λεπρός, ο άνθρωπος, που απέθανεν εξ αιτίας αυτών, κατά τον καιρόν της αμελείας, ανεγείρεται και καθίσταται πάλιν καινούργιος. Τότε πλέον δίδει εις τας αισθήσεις του, που έστε ρήθησαν τας αγίας αρετάς, την χαρούμενην είδησιν, ότι ανέβλεψε, περιεπάτησεν, ήκουσε και εκαθαρίσθη. Αυτήν την ομολογίαν έδωσες και συ εις εκείνον, που έγινεν ανάδοχός σου εις την μοναχικήν ζωήν, ότι, δηλαδή, θα ζής με πάσαν κακοπάθειαν και ταπεινοφροσύνην. Διά τον Ιωάννην τον Πρόδρομο έχει γραφή ότι το ένδυσμά του ήτο από τρίχας καμήλου (Ματθ. γ', 4) και τα σχετικά με την περιγραφήν αυτήν φανερώνεται ή κακοπάθεια, η οποία πρέπει προηγουμένως να καθαρίζει τον άνθρωπο και εν συνεχεία φροντίζει να έλθη εις τον σταυρόν.

Διότι ο σταυρός είναι σημείον της μελλούσης αθανασίας, αφού αποκλείση προηγουμένως τα στόματα των Φαρισαίων και των Σαδδουκαίων. οι μεν Φαρισαίοι δηλαδή συμβολίζουν την πανουργίαν, την υποκρισίαν και την κενοδοξίαν οι Σαδδουκαίοι, πάλιν, συμβολίζουν την απιστίαν, την έλλειψιν ελπίδος προς τον Θεόν. Τα στόματα των Φαρισαίων και των Σαδδουκαίων έφραξεν ο Ιησούς, όπως αναφέρει η Αγία Γραφή: «' Από την ώραν εκείνην ουδείς ετόλμα να ερωτηση τον Ιησούν: - στερα λοιπόν απέστειλε τον Πέτρον και τον Ιωάννην να ετοιμάσουν το Πάσχα» (Λουκ. κβ', 8). Η αλληγορική σημασία του χωρίου αυτού φανερώνει, ότι όταν ο νούς ιδή ότι δεν κατακυριεύεται από τίποτε, ετοιμάζεται τότε διά την αθανασίαν, συγκεντρώνων τας αισθήσεις εις αυτήν την σκέψιν, καθιστών αυτάς ένα σώμα, διατρέφων αυτάς, αι οποίαι πλέον μεταλαμβάνουν, αχωρίστως από τον νούν και μένουν ηνωμένοι με αυτόν.

Μετά, καθώς λέγει η Αγία Γραφή, ο Ιησούς προσηύχετο λέγων: «εάν είναι δυνατόν, ως παρέλθη από εμέ το ποτήριον αυτό, κατ' αυτήν την ώραν» (Ματθ. κοτ', 39). Δι' ημάς αλληγορείται ο λόγος αυτός και σημαίνει, ότι εάν ο νούς θελήση να ανέβη επάνω εις τον σταυρόν, έχει ανάγκην πολλής προς τον Θεόν προσευχής και πολλών δακρύων πρέπει δε να υποταχθή, ανά πάσαν στιγμήν, ενώπιον του Θεού, παρακαλών την αγαθότητα του Θεού να τον βοηθήση, διά να ενδυναμωθή και να διαφυλαχθη, έως ότου αναστηθη εις την νέαν αγίαν και ακατανίκητον ζωή

Διότι, διά τον νούν, υπάρχει κίνδυνος μεγάλος, κατά την στιγμήν του σταυρού (της μεγάλης δοκιμασίας): όταν προσεύχεται δηλαδή, σημαίνει ότι έχει ανάγκην από τον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

Πέτρον, τον Ιάκωβον και τον Ιωάννην, ήτοι υγιούς πίστεως (όπως ο Πέτρος), ανδρειωμένης ελπίδος (όπως ο Ιάκωβος) και τελείας αγάπης (όπως και Ιωάννης), διά να δυνηθή. με αυτά, να επισύρη την χάριν εκ των άνω και να μπορέση να αναβή επάνω εις τον σταυρόν. Όλα αυτά λοιπόν συνέβησαν εις τον Δεσπότην ημών Χριστόν, ο οποίος έγινε εις όλα τύπος δι' ημάς, όπως είπε ο Απόστολος (Α΄ Πέτρ. 6, 21), δια να γνωρίσωμεν και ημείς την δύναμιν της αναστάσεώς Του και να δοκιμάσωμεν τα παθήματά Του, ώστε και ημείς, όπως Εκείνος, να φθάσωμεν εις την εκ νεκρών ανάστασιν. Η δε χολή την οποίαν εγεύθη, είναι τύπος δι' ημάς να αποβάλωμεν από την ψυχήν μας πάσαν πονηράν επιθυμίαν, να κλείσωμεν τα στόματά μας και να μη επιτρέψωμεν εις αυτάς να εξέλθουν από το σώμα μας και να πραγματοποιηθούν εις πονηράς πράξεις. Από το όξος, πάλιν, το οποίον εγεύθη διά την σωτηρίαν ημών, διδασκόμεθα, ότι πρέπει να σβύνωμεν κάθε αυθάδειαν και ματαίαν ταραχήν. Από το πτύσιμον, με το οποίον τον ενέπτυσαν, διδασκόμεθα, ότι πρέπει να εξαλείψωμεν κάθε τάσιν να αρέσκωμεν εις τους ανθρώπους και κάθε δόξαν αυτού του κόσμου. Διά τού ακανθίνου στεφάνου γυμναζόμεθα να υπομένωμεν τον ανά πάσαν στιγμήν εναντίον ημών έμπαιγμόν και να αντιμετωπίζωμεν με ατάραχον υπομονήν τας διαφόρους ύβρεις.

Το καλάμι, με το οποίον εκτυπούσαν την κεφαλήν του Ιησού χάριν της σωτηρίας ημών, είναι και αυτό τύπος δι' ημάς να φορώμεν πάντοτε την περικεφαλαίαν της ταπεινοφροσύνης, διά να εκμηδενίσωμεν κάθε υπερηφάνειαν, που μας εμπνέει ο εχθρός. Η φραγγέλωσις την οποίαν υπέστη πρό της σταυρώσεώς του ο Ιησούς, είναι παράδειγμα δι' ημάς να καταφρονώμεν κάθε ανθρώπινον διασυρμόν και κάθε ειρωνείαν. Από το γεγονός, ότι έμεινεν ατάραχος, ενώ έμοίραζαν τα ιμάτιά του, διδασκόμεθα να παραβλέπωμεν τά μάταια πράγματα του κόσμου αυτού, διά να αναβωμεν απερίσπαστοι επάνω εις τον σταυρόν. Το ότι δε ήτο έκτη ώρα, ότε εσταυρώθη, είναι δι' ημάς τύπος προς το να ενδυναμωθώμεν εναντίον πάσης μικροψυχίας και πνευματικής καταπτώσεως, έως ότου αποθάνη εις την ψυχήν μας η αμαρτία, σύμφωνα με αυτό, που έχει γραφή: «διά του σταυρού εφόνευσε την έχθραν εις αυτόν» (Εφεσ. 6', 14-16).

Το ότι δε, όταν έγινε η ενάτη ώρα, έκραξεν ο Ιησούς με μεγάλην φωνήν «έλωϊ, έλωϊ, λαμά σαβαχθανή» (Ματθ. κζ', 46), μάς διδάσκει ότι πρέπει να υπομένωμεν την θλίψιν, που προξενούν εις ημάς τα πάθη, έως ότου σβύσουν, διά να αποκτώμεν του

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

λοιπού περισσότερον θάρρος απέναντι του Θεού και με ταπεινοφροσύνην να επικαλούμεθα Αυτόν.

Από το ότι δε παρέδωσε το πνεύμα Του, αφού εσκοτίσθη ο ήλιος, μανθάνομεν ότι όταν χάση ο νούς ημών κάθε ελπίδα από τα ορατά αυτού του κόσμου, είναι σημεῖον, ότι απέθανε πλέον η αμαρτία εις τον άνθρωπον. Τότε και το καταπέτασμα σχίζεται, δηλαδή μετά την απελευθέρωσιν του νοός μας από τα γήϊνα και εγκόσμια, εξαφανίζεται και το εμπόδιον μεταξύ του νοός μας και του Θεού. Εν συνεχεία αι πέτραι σχίζονται και τα μνημεία ανοίγονται αυτό σημαίνει ότι εαν εκείνος ο θάνατος (του Ιησού) ενεργηθή εις ημάς, τότε κάθε υλική βαρύτης, και τυφλότης και όσα βαραίνουν την ψυχήν εξαφανίζονται και αι νεκρωθείσαι αισθήσεις που έκαρποφόρον διά του (πνευματικού) θανάτου, έξυγιαίνονται και ανεγείρονται ανίκητοι. Το ότι ετύλιξαν το σώμα του Ιησού εις καθαραν σινδόνα και το ήλειψαν με αρώματα, φανερώνει τον αγιασμός του νοός, με τον οποίον περιβάλλεται μετά τον ζωηφόρον εκείνον θάνατον σημαίνει ακόμη και την αφθαρσίαν, η οποία τον αναπαύει.

Το ότι δε ετοποθέτησαν αυτόν εις καινούργιο μνημείον, εις το οποίον κανείς προηγουμένως δεν είχε τεθή, και το ότι εκύλισαν ένα μεγάλον λίθον έμπρός εις την θύραν του μνημείου, φανερώνουν ότι εάν ο νούς έλευθερωθή από όλα αυτά και διέλθη την εβδομάδα των παθών του, εισέρχεται πλέον εις άλλον καινούργιου αιώνα, σκεπτόμενος νέα και άφθαρτα πράγματα: «όπου υπάρχει το πτώμα εκεί μαζεύονται και οι αετοί» (Ματθ. κδ', 28). Λέγει η Αγία Γραφή ότι «άνεστήθη εις την δόξαν του Πατρός αυτού και ανέβη εις τους ουρανούς και εκάθισεν εις τα δεξιά της μεγαλωσύνης εις τα υψηλότατα» (Εβρ. α', 3). Και τον τύπον αυτού παραδίδων εις ημάς ο Απόστολος λέγει: «εφ' όσον λοιπόν συνανεστήθητε διά του Χριστού και εις τον Χριστόν, τα άνω πλέον να ζητήτε, εκεί όπου είναι ο Χριστός καθημένος εις τα δεξιά του Θεού τα άνω να σκέπτεσθε και όχι τα επίγεια, διότι έχετε αποθάνει πλέον» (Κολασ. γ', 1-3). Είναι δε το όνομά Του το άγιον δυνατόν να αναλάβη την θεραπείας της ασθενείας ημών, ώστε κατά το μέτρον της πνευματικής ημών πτωχείας, να εγκαταλείψωμεν τας αμαρτίας μας και να εύρωμεν έλεος μαζί με τους αξίους του. 'Αμήν.

Γ'. Του Αββά Μάρκου

ΕΣΤΙΝ ενέργεια χάριτος τῶν νηπίω ἀγνοουμένη καὶ ἔστι τῆς κακίας ἑτέρα τῇ ἀληθείᾳ ἑξομοιουμένη καλὸν δὲ τὰ τοιαῦτα μὴ ἔνοπτριζεσθαι διὰ τὴν πλάνην, μήτε ἀναθεματίζειν διὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ πάντα δι' ἐλπίδος προσφέρειν τῷ θεῷ" αὐτὸς γὰρ οἶδε τῶν ἀμφοτέρων τὸ χρήσιμον.

Ερμηνεία

ΥΠΑΡΧΕΙ ενέργεια χάριτος, ἡ οποία εἶναι ἀγνωστος εἰς τὸν νήπιον (κατὰ τὴν πνευματικὴν ζωὴν): καὶ ὑπάρχει καὶ ἄλλη ενέργεια τῆς κακίας, που ἐξομοιώνεται πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Εἶναι δε καλὸν νὰ μὴ προσέχωμεν αὐτὰ διὰ τὸ ἐνδεχόμενον πλάνης: οὔτε πάλιν νὰ τα ἀπορρίπτωμεν διότι ἀγνοοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· ἀλλὰ νὰ τα προσφέρωμεν ὅλα δι' ἐλπίδος εἰς τὸν Θεόν· διότι Αὐτὸς γνωρίζει τὴν χρησιμότητα καὶ τῶν δύο.

Δ'. Του Αββά Κασσιανού

Οἱ μετὰ ἀδελφῶν ὄντες, καὶ διὰ τὸ μὴ φέρειν τὸν ἐκ τῶν παθῶν πόλεμον ἐρημίαν καὶ μόνωσιν μεταδιώκοντες, ὥς ἐκεῖ δῆθεν μηδενὸς ὄντος τοῦ κινουῦντος ταῦτα καὶ ἐρεθίζοντος, εὐκόλως τούτων περιγενήσονται, γινωσκέτωσαν, ὅτι ὑπὸ δαιμόνων ἐμπαίζονται ἢ καὶ ὑπὸ ὑπερηφανίας σφόδρα κατέχονται διὰ γὰρ τὸ μὴ θέλειν ἑαυτοὺς μέμφεσθαι καὶ ἐπιγράφειν τῇ ἰδίᾳ ραθυμίᾳ τὰς τῶν παθῶν αἰτίας, τοὺς ἀδελφοὺς αἰτιῶνται, καὶ φεύγεις ἀπ' αὐτῶν ἀλογίστως θέλουσι, διὸ καὶ ἀγιάτους τὰς ἑαυτῶν νόσους φυλάττουσιν. Ὅσα γὰρ τῶν παθῶν ἐν τῇ ἐρημίᾳ ἀθεράπευτα ἀπενέγκωσι, ταῦτα διὰ τῆς μονώσεως ἐπικαλύψουσι μόνον, οὐκ ἐξαλείψουσι καὶ γὰρ ἡ ἀναχώρησις, τοὺς μήπων παθῶν ἀπηλλαγμένοις, τὰ ἐλαττώματα οὐ μόνον, τηρεῖ ἀνεκκάλυπτα, ἀλλὰ καὶ ἐπικαλύπτειν αὐτὰ οἶδεν, ὥς τὲ μὴ ἐπαισθάνεσθαι τούτων τοὺς ταῦτα ἔχοντας, μηδὲ ἐπιγινώσκειν λοιπὸν ποίους ἡττῶνται πάθεσι.

Τουναντίον δὲ φαντασίαν ἀρετῆς αὐτοῖς ὑποβάλλει, καὶ κατωρθωκέναι αὐτοὺς τὴν τὲ μακροθυμίαν καὶ τὴν ταπείνωσιν καὶ τὰς λοιπὰς τῶν ἀρετῶν ὑποτίθησιν, ἕως μὴ παρεστὶν καὶ αὐτοὺς ἐρεθίζων" ὅταν δὲ συμβῇ πρόφασις τὶς τούτους κινουῖσα καὶ ἐρεθίζουσα, εὐθύς τα ἐν αὐτοῖς ἀποκείμενα πάθη καὶ τὸ πρὶν λανθάνοντα, ὥς πὲρ ἵπποι ἀχαλίνωτοι ἐκ τῶν ἰδίων ἀφετηρίων ἐκπηδήσαντες, σφοδρότερον καὶ ἀγριώτερον τὸν ἴδιον ἐπιβάτης πρὸς ὄλεθρον κατασύρουσιν, ἅτε τὴ μακρὰ ἡσυχία καὶ σχολὴ τραφέντα καὶ εὐπαθήσαντα. Τὰ γὰρ ἐν ἡμῖν πάθη πλέον ἄγριουνταί τῆς ἐκ τῶν ἀνθρώπων

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

γυμνασίας ἀργήσαντα καὶ αὐτὴν τὴν μικρὰν ἐλάττωσιν, ἣν ἐκ τῆς τῶν ἀδελφῶν συνδιαγωγῆς ἤλαττώθησαν, ἀποβάλλουσι πάλιν ἐν τῇ μονώσει, καὶ καθ' ἡμῶν πλεον κρατύνονται καὶ ἰσχύουσιν ἢ τὸ πρότερον, ἡνίκα δηλονότι ὁ ἐρεθίζων αὐτοὺς παρεστίν.

Ὡς πὲρ γὰρ τὰ ἰοβόλα των θηρίων ἐν ἔρημια καὶ ταῖς ἰδίαις κοίταις ἡσυχάζοντα, τότε τὴν ἰδίαν μανίαν ἐπιδείκνυται, ὅταν τινὸς προσεγγίζοντος ἐπιλάβωνται, οὕτω καὶ οἱ ἐμπαθεῖς ἄνθρωποι, οὐκ ἀρετῆς διαθέσει, ἀλλὰ τῇ τῆς ἐρημίας ἀνάγκῃ ἡσυχάζοντες, τότε τὸν τῆς ψυχῆς τὸν ἐξεμούσιν, ὅταν τῶν προσεγγιζόντων δράζωνται.

Ερμηνεία

ΟΣΟΙ ζοῦν μαζί με ἄλλους ἀδελφούς, καὶ διότι δεν υποφέρουν τον πόλεμον ἐκ των παθῶν ἐπιδιώκουν τὴν ἐρημίαν καὶ τὴν ἀπομόνωσιν, ἐπειδὴ, τάχα, ἐκεῖ εἰς τὴν ἐρημίαν δεν ὑπάρχει τίποτε που νὰ κινῇ τὰ πάθη καὶ νὰ τους ἐρεθίσῃ καὶ πιστεύουν πως ἔτσι εὐκόλῃ θὰ τὰ κατανικήσουν, ας γνωρίζουν ὅτι ἐμπαίζονται ὑπὸ των δαιμόνων, ἢ κατέχονται ἀπὸ ἀθεράπευτον υπερηφάνειαν. Διότι με το νὰ μὴ θέλουν νὰ μεμφθοῦν τον εαυτὸν των καὶ νὰ μὴ ἀποδίδουν εἰς τὴν ἰδικὴν των οκνηρίαν τας αἰτίας των παθῶν των, αἰτιῶνται τους ἀδελφούς καὶ θέλουν νὰ φεύγουν ἀπὸ αὐτούς, δι' αὐτό καὶ διατηροῦν ἀθεραπεύτους τας νόσους των.

Διότι ὅσα ἀπὸ τὰ πάθη των παραλάβουν μαζί των ἀθεράπευτα εἰς τὴν ἐρημίαν, αὐτὰ θὰ τὰ σκεπάσουν μόνον δια τῆς μονώσεως, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ τὰ εξαλείψουν. Καὶ τοῦτο διότι ἡ ἀναχώρησις δι' ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι δεν ἀπηλλάγησαν ἀκόμη ἀπὸ τὰ πάθη, ὅχι μόνον διατηρεῖ ἀφανέρωτα τὰ ἐλαττώματα, ἀλλὰ γνωρίζει καὶ νὰ τὰ σκεπάσῃ, ὥστε νὰ μὴ τὰ ἀντιλαμβάνονται οἱ ἔχοντες τὰ πάθη αὐτά, οὔτε καὶ νὰ ἐννοοῦν, κατὰ συνέπειαν, ἀπὸ ποῖα πάθη νικῶνται.

Ἀντιθέτως ὁ κακὸς λογισμὸς τους κάνει νὰ φαντάζονται ὅτι τάχα εἶναι ἐνάρετοι καὶ ὅτι ἔχουν κατορθώσει τὴν μακροθυμίαν καὶ τὴν ταπείνωσιν καὶ τας ἄλλας ἀρετάς αὐτά βάζει εἰς τὸν νούν των ὁ πειρασμός, ἐφ' ὅσον δεν ὑπάρχει ἐκεῖνος που θὰ τους ἐρεθίσῃ. Ὅταν ὅμως παρουσιασθῇ κάποια πρόφασις νὰ τους κινήσῃ ἀπὸ τὴν ἡσυχίαν των καὶ νὰ τους ἐρεθίσῃ, ἀμέσως τότε τὰ πάθη, που εὐρίσκοντο κρυμμένα μέσα των καὶ που δεν ἐγίνοντο προηγουμένως ἀντιληπτὰ, ἐξορμούν με βιαιότητα, ὅπως τὰ ἀχαλίνωτα ἄλογα, που τρέχουν ἀφηνιασμένα ἀπὸ τους σταύλους των καὶ ρίπτουν εἰς τὴν καταστροφὴν τον ἐπιβάτης των με περισσοτέραν σφοδρότητα καὶ ἀγριότητα. Αὐτὴ δε ἡ καταστρεπτικὴ ορμὴ των παθῶν οφείλεται εἰς τὸ ὅτι τὰ πάθη, διὰ τῆς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

μακράς ησυχίας και αναπαύσεως, ετράφησαν και έγιναν περισσότερον απειλητικά εις την εμπαθή των ενέργειαν.

Διότι τα πάθη, που κατοικούν μέσα μας, αγριεύουν περισσότερον, εφ' όσον δεν υποβάλλονται εις κατασταλτικήν άσκησιν από την συναναστροφής των ανθρώπων και παραμένουν εις αργίαν. Και αυτή η μικρά ελάττωσις της σφοδρότητος των παθών, η οποία οφείλεται εις την επικοινωνίαν με τους αδελφούς, χάνεται πάλιν κατά την μόνωσιν, οπότεν εκ νέου δυναμώνουν εναντίον μας, περισσότερον μάλιστα από προηγουμένως, όταν δηλαδή εμφανισθή αυτός, που θα διερεθίση τους ερημίτας αυτούς.

Όπως ακριβώς τα φαρμακερά φίδια, που ησυχάζουν εις την ερημίαν και εις τας φωλεάς των, τότε μόνον παρουσιάζουν την μανίαν των, όταν αντιληφθούν κάποιον να τα πλησιάζη, έτσι θείς άνθρωποι. Ούτοι ησυχάζουν όχι από διάθεσιν αρετής, αλλά αναγκαστικά από την ερημίαν, δι' αυτό και χύνουν το δηλητήριον της ψυχής των, όταν αρπάξουν κάποιον από αυτούς που τους πλησιάζουν.

Ε'. Έκ του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρωτησε γέροντα λέγων και λογισμός λέγει μου, ότι ή ήσυχία πάντων ἔστιν ἀναγκαιοτέρα, καὶ ὅτι συμφέρει σοὶ ἄρα καλῶς λέγει ; Ἐπεκρίθη καὶ γέρων: ή ήσυχία οὐκ ἄλλο τί ἐστίν, ἢ τὸ συστείλαι τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἀπὸ δόσεως καὶ λήψεως καὶ ἀνθρωπαρεσκείας, καὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν καὶ σὺ οὖν μὴ δώσης μηδὲ λάβης μετὰ τινὸς τῶν ἔξω, καὶ ήσυχάζεις ἀπ' αὐτῶν, ἀλλοτριωθέντων ἀπὸ σου. Εἶρηκε δὲ ὁ Κύριος «ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν». Εἰ οὖν ἔχεις ἅπαξ ὅτι τὸ ἔλεος πλεῖον ἐστὶ τῆς θυσίας, εἰς τὸ ἔλεος κλῖνον τὴν καρδίαν σου καὶ γὰρ ή πρόφασις τῆς ήσυχίας φέρει εἰς ὑψηλοφροσύνην πρὶν ἢ ὁ ἄνθρωπος κέρδανη ἑαυτόν, τουτέστιν ἄμωμος γένηται. “Οτε γὰρ τις βαστάζει τὸν σταυρόν, τότε ήσυχᾶσαι δύναται. Ἐὰν οὖν συμπαθήσης, εὐρίσκεις βοήθειαν ἐὰν δὲ θελήσης ἀναβῆναι ὑπὲρ τὸ μέτρον σου, γίνωσκε ὅτι καὶ ὁ ἔχεις ἀπώλεσας. Μήτε οὖν ἔξω, μήτε ἔσω, ἀλλὰ μέσως πορεύητι, συνιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσιν.

"Ἐφη ὁ ἀδελφὸς σαφήνισον μοί, Πάτερ, τί ἐστίν ὃ εἶπας, μήτε ἔξω, μήτε ἔσω ἀλλὰ μέσως; ἄρα μὴ τίνας μὲν ἡμέρας ἀφορίζειν χρῆ τὴ ήσυχία, τινὰς δὲ τὴ φροντίδι; Ἐπεκρίθη ὁ γέρων" τὸ μὲν θαρρεῖν εἰς τὴν ήσυχίαν, μηδὲ καταφρονεῖν εἰς τὸν περισπασμόν, αὕτη ἐστίν ή μέση ὁδὸς ή οὐ πίπτουσα" ἀλλ' ἔχειν ἐν τῇ ήσυχίᾳ τὴν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

ταπείνωσιν, καὶ ἐν τῷ περισπασμῷ τὴν νήψιν, καὶ συστέλλειν τὸν λογισμόν, οὐκ ἔστι δὲ ὄρος οὐδὲ ὥρας, πόσω μᾶλλον ἡμέρας, ἀλλὰ δεῖ ποιεῖν κατὰ τὰ ἐπερχόμενα. Συμπάσχειν δὲ χρή πάσι τοῖς ἐν τῷ Κοινοβίῳ· καὶ γὰρ τοῦτο ποιῶν, ἐντολὴν τοῦ Ἀποστόλου πληροὶ τουτέστιν ἐὰν τις θλίβηται, ἵνα συνθλίβῃ αὐτῷ, ἕνα παρακαλέσῃ αὐτόν, ἕνα παραμυθήσεται αὐτόν αὕτη γὰρ ἔστιν ἡ συμπάθεια. Καὶ τὸ τοῖς ἀσθενέσι δὲ συμπάσχειν καὶ ταῖς θεραπαίαις αὐτῶν συνεργεῖν, καλόν.

Εἰ γὰρ ὁ ἱατρὸς μισθὸν ἔχει φροντίζων τοῦ ἀσθενοῦς, πόσω μᾶλλον καὶ συμπάσχων εἰς πάντα τὸ πλησίον κατὰ τὴν δύναμιν αὐτοῦ; Εἰ δὲ τις οὐχὶ εἰς πάντα, ἀλλ' εἰς τινὰ μὲν συμπάσχει τὸ πλησίον, εἰς τινὰ δὲ οὐ, καὶ εἰς αὐτὰ & συμπάσχει, εὐρίσκεται ἐὰν γιὰ αὐτοῦ. Καὶ τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ὅσον δ' ἄνθρωπος κατάγεται εἰς ταπείνωσιν, προκόπτει. Τὸ οὖν μεῖναι σὲ νῦν ἐν τῷ κελλίῳ, ἄπρακτόν σε ποιεῖ, ὅτι γίνῃ ἄθλιβος καὶ ἐν τῇ ἀμεριμνήσῃ πρὸ καιροῦ, ὁ κοινὸς ἐχθρὸς ἐτοιμάζει σου ταραχὴν πλείονα τῆς ἀναπαύσεως, ἵνα ἐνέγκῃ σου εἰπεῖν· εἴθε οὐκ ἐγεννήθην.

Εἶπεν ὁ ἀδελφὸς ἄλλ' ὁ λογισμὸς λέγει μοί, ὅτι ἐὰν ἀπέλθω πούποτε καὶ ἡσυχάσω, ἔρχομαι εἰς ἡσυχίαν τελείαν", χρεώστης γὰρ εἰμι πολλῶν ἁμαρτιῶν, καὶ θέλω ἐλευθερωθῆναι ἀπ' αὐτῶν καὶ πάλιν οὐκ ἔρχεται μοι κλαυθμὸς οὔτε κατάνυξις καὶ λέγει μοι ὁ λογισμὸς, ὅτι ἐφ' ὅσον εἰμι μετὰ ἀνθρώπων, οὐ δύναμαι ταῦτα κτήσασθαι· ποιήσον οὖν ἔλεος μετὰ τῆς ἀσθενείας μου, Πάτερ, καὶ εἶπε μοι πῶς σωθῶ ἐκ τούτων τῶν πονηρῶν λογισμῶν.

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον· ἀδελφέ, καὶ χρεώστης ἄνθρωπος, ἐὰν μὴ πρῶτον ἀποδῶ τὸ χρέος, ὅπου δ' ἂν ἀπέλθῃ, κὰν εἰς πόλιν, κὰν εἰς κώμην, χρεώστης ἐστὶ, καὶ οὐκ ἔχει ἐλευθερίας τοῦ καθίσαι μετὰ ἀναπαύσεως ἐὰν δὲ κοπιάσῃ, πρῶτον ἀπὸ τῶν ὀνειδισμῶν τῶν ἀνθρώπων αἰσχύνεται καὶ τότε ὅθεν δῆποτε ἀποδίδωσι τὸ χρέος καὶ ἐλευθεροῦται ἐλευθερωθεὶς δέ, τότε μετὰ θάρσους καὶ πολλῆς παρρησίας δύναται δημοσιεύσαι ἢ καθίσαι ὅπου θέλει.

Ἐὰν οὖν ὁ ἄνθρωπος ποιήσῃ τὴν δύναμιν αὐτοῦ βαστάσαι ὕβρεις καὶ ὀνειδισμούς, ἀτιμίας τὲ καὶ ζημίας διὰ τὰς πεπραγμένας αὐτῷ ἁμαρτίας, τὴν ταπείνωσιν μανθάνει καὶ τὸν κόπον, καὶ συγχωροῦνται αὐτῷ αἱ ἁμαρτίαι αὐτοῦ κατὰ τὸ γεγραμμένον· «ἶδε τὴν ταπείνωσίν μου καὶ τὸν κόπον μου, καὶ ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας μου». Κατανόησον δὲ ὅτι πρὸ τοῦ Σταυροῦ πόσας ὕβρεις καὶ ὀνειδισμούς ὑπέμεινεν ὁ δεσπότης ἡμῶν Χριστός, καὶ μετὰ ταῦτα ἦλθεν εἰς τὸν σταυρόν. Οὕτως οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν εἰς ἡσυχίαν τελείαν καὶ ἔγκαρπον, καὶ εἰς κατάπαυσιν ἀγίαν τῆς τελειότητος, εἰ μὴ πρότερον συμπασχήσῃ τῶν Χριστῶ καὶ ὑπενέγκῃ ὅλα τα παθήματα αὐτοῦ, μνημονεύων τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος, «ὅτι ἐὰν συμπάσχωμεν Αὐτῷ, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν». *

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

Μὴ οὖν πλανηθῆς ἄλλη γὰρ σωτηρίας ὁδὸς οὐκ ἔστι, πλὴν ταύτης περὶ δὲ τοῦ κλαυθμοῦ, ἐὰν μὴ πυκτεύσης ὧν μετὰ τῶν ἀνθρώπων μὴ λαβεῖν πρὸς τινὰ αὐτῶν παρρησίαν, καὶ κλαυθμὸς ἢ ἡ κατάνυξις οὐκ ἔρχεται. Ἐὰν διὰ ταῦτα τὰ δικαιώματα φύγῃς τοὺς ἀδελφούς, γίνωσκε ὅτι τὸν ἀγῶνα καὶ τὸ στάδιον φεύγεις. Πύκτευσον οὖν μετὰ τῶν ἀνθρώπων νικῆσαι τὴν πρὸς αὐτοὺς παρρησίαν ἄλλως γὰρ οὐκ ἔστι νικῆσαι τὴν πρὸς αὐτοὺς παρρησίαν" καὶ γὰρ οὐ δύνησιν τὸν κλαυθμόν, ἢ τὴν κατάνυξιν κτήσασθαι· φησὶ γὰρ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι «ἐὰν ἀθλῇ τις οὐ στεφανούται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ». Ποίησον τὴν δύναμίν σου, ἀδελφέ, καὶ συνεργεῖ σοὶ ὁ Θεὸς μὴ ἐπιλάθῃ δέ, ὡς εἶπον, ἐν πάσι φυλάξαι τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν ὑπακοὴν καὶ τὴν ὑποταγὴν, καὶ σφῶν ἐν Κυρίῳ.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Μοναχὸς ἠρώτησε, κάποτε, ἓνα Γέροντα:

- Γέροντα, ὁ λογισμὸς μου μοῦ λέγει, ὅτι ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας ἀρετὰς εἶναι ἀναγκαιότερα ἡ ἐρημία καὶ ὅτι ἡ ἐρημία συμφέρει εἰς τὴν ψυχὴν μου ἄραγε μοῦ λέγει καλὰ;

Ὁ Γέρων ἀπήντησεν:

-Ἡ ἡσυχία δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ τὸ συμμάζεμα τῆς καρδίας ἀπὸ κάθε δοσοληψίαν καὶ ἀνθρωπαρέσκειαν καὶ ἀπὸ τὰς υπολοίπους παρομοίας ἐνεργείας: ἐὰν λοιπὸν θέλῃς καὶ σύ ἡσυχίαν, τότε νὰ μὴ δημιουργήσῃς δοσοληψίας μετὰ κοσμικῶν ἀνθρώπων, ὁπότεν ἡσυχάζεις ἀπὸ αὐτοῦς, ἐφ' ὅσον θὰ ἀποξενωθοῦν ἀπὸ σένα. Ὁ Κύριος μὰς ἔχει εἰπεῖ: «ἐλεον θέλω καὶ ὀχι θυσίαν» (Ματθ. θ', 13). Εἰς λοιπὸν γνωρίζῃς καλῶς, ὅτι ἡ εὐσπλαγχνία ἀξίζει περισσότερον ἀπὸ τὴν θυσίαν, τότε ἀφήσε τὴν καρδίαν σου νὰ κλίνη πρὸς τὴν εὐσπλαγχνίαν· διότι ἡ πρόφασις τῆς ἡσυχίας ὁδηγεῖ πρὸς τὴν ὑψηλοφροσύνην, πρὶν ἀκόμη ὁ ἀνθρώπος κερδήσῃ τὸν εαυτὸν του, πρὶν δηλαδὴ κατορθώσῃ νὰ γίνῃ ἀμωμος. Ὅταν ὁ ἀνθρώπος σηκῶνῃ τὸν σταυρὸν του, τότε μόνον δύναται νὰ ἡσυχάσῃ (ἐσωτερικῶς).

Εἰς λοιπὸν ἐπιδείξῃς συμπάθειαν, τότε «εὐρίσκεις καὶ βοήθειαν. Εἰς ὅμως θελήσῃς νὰ ἀνέλθῃς ὑπεράνω τοῦ μέτρου σου, γινώριζε πῶς καὶ αὐτό, ποῦ ἔχεις κατορθώσει, τὸ ἔχασες. Πρόσεξε λοιπὸν νὰ ἀποφύγῃς τὰ ἄκρα καὶ νὰ μὴ πορευθῇς οὔτε ἔξω, οὔτε μέσα ἀλλὰ νὰ πορευθῇς εἰς τὴν μεσαίαν οδόν, ἀντιλαμβανόμενος τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, διότι αἱ ἡμέραι εἶναι πονηραὶ (Εφεσ. ε', 16).

Ὁ ἀδελφός, ἠρώτησε καὶ πάλιν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

– Γέροντα, ξεκαθάρισέ μου, τι εννοείς με αυτό, που είπες: ούτε έξω, ούτε μέσα, ἀλλ' εις το μέσον; Μήπως, άραγε, εννοείς, ότι πρέπει να αφιερώνωμεν ωρισμένας ημέρας εις την ησυχίαν και ορισμένας εις τας φροντίδας;

Ο Γέρων απήντησε:

– Το να έχη κανείς θάρρος εις την ησυχίαν, αλλά να μην καταφρονή τας διαφόρους ασχολίας, αυτή είναι η μέση οδός, η οποία δεν πίπτει ποτέ αλλά πρέπει όμως να έχη την ταπείνωσιν, κατά το στάδιον της ησυχίας, να διατηρή δε την νηφαλιότητα και επαγρύπνησίν του κατά τους αναγκαίους περισπασμούς, και να συμμαζεύη τον λογισμόν του, ώστε να μη υπάρχη ούτε λεπτόν της ώρας ελεύθερον, πολύ δε περισσότερο ούτε ημέρα, που να εκμεταλλευθῇ ο διάβολος πρέπει ακόμη να πράττῃ ἔτσι, αναλόγως προς τα επερχόμενα. Πρέπει να συμπάσχη με τους αδελφούς όλου του Κοινοβίου. Όταν ο Μοναχός πράττῃ αυτό, εφαρμόζει την εντολήν του Αποστόλου (Ρωμ. η΄, 17 και Α΄ Κορ. ιβ΄, 26). Δηλαδή, εαν κανείς από το Κοινόβιον λυπηται, να λυπηθῇ και αυτός μαζί με αυτόν, διά να τον ανακουφίσῃ, να τον παρηγορήσῃ αυτό ακριβώς είναι η συμπάθεια. Και το να συμπάσχη κανείς με τους ασθενείς (εννοεί τους διά των θλίψεων δοκιμαζομένους) και να τους βοηθῇ να θεραπευθούν, είναι καλόν.

Διότι εάν ιατρός έχη μισθόν, όταν φροντίζει διά τον άρρωστον, πόσον περισσότερο θα αμειφθῇ εκείνος, που κατά την δύναμιν του συμπάσχει με τον πλησίον του, δι' όλας τας δοκιμασίας του; Εάν πάλιν κάποιος συμπάσχη με τον πλησίον του εις ώρισμένας μόνον θλίψεις και όχι εις όλας, και εις αυτά τότε, που συμπάσχει, ενεργεί κατά το θέλημά του και όχι κατά το θέλημα του Θεού. Ακόμη και αυτό να γνωρίζῃ πως όσον ο άνθρωπος ταπεινώνεται, τόσο προκόπτει. Το να παραμείνῃς λοιπόν τώρα εις το κελλί σου, εφ' όσον δεν θα έχῃς θλίψεις, δεν θα εκτελέσῃς ουδεμίαν αγαθήν πράξιν και το να μένῃς αμέριμνος προτού γυμναστής διά ερημικήν και ήσυχαστικήν ζωήν, τότε ο κοινός εχθρός θα σου ετοιμάσῃ ταραχήν μεγαλυτέραν της αναπαύσεως, διά να σε φέρῃ εις το σημείον της απογνώσεως να εἰπῇς: μακάρι να μή είχον γεννηθῇ.

Ο αδελφός ήρώτησεν εκ νέου τον Γέροντα:

– Γέροντα, ο λογισμός μού λέγει, ότι εάν αναχωρήσω κάπου και ησυχάσω, τότε θα φθάσω τα μέτρα της τελείας ησυχίας· διότι αισθάνομαι τον εαυτόν μου ένοχον διά πολλές αμαρτίας και θέλω να ελευθερωθώ από αυτάς. Επίσης, εφ' όσον ζω μαζί με άλλους, δεν μου έρχονται δάκρυα και κατάνυξις και μου λέγει ο λογισμός, ότι εφ' όσον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

παραμένω μαζί με άλλους ανθρώπους, δεν θα ήμπορέσω να αποκτήσω αυτά. Εύσπλαγχνίσου λοιπόν, Πάτερ μου, την ασθένειάν μου και είπέ μου πώς θα σωθώ από αυτούς τους πονηρούς λογισμούς

Ο Γέρων του απήντησε και πάλιν:

- Αδελφέ, ο άνθρωπος, που χρεωστεί, εφ' όσον προηγουμένως δεν εξοφλήση το χρέος του, όπου και αν μεταβή, είτε εις πόλιν, είτε εις χωρίον, θα είναι χρεώστης και δεν θα έχη ελευθερίαν να καθίση με άνεσιν και να αναπαυθῇ. Εάν όμως κοπιήσῃ, δοκιμάζῃ κατ' αρχήν έντροπήν από τους ονειδισμούς των ανθρώπων. Τότε, όπου δήποτε ευρεθῇ έξοφλεῖ το χρέος και ελευθερώνεται. Όταν πλέον ελευθερωθῇ, τότε θα ήμπορέσῃ με θάρρος και πολλήν ελευθεριότητα ή να ζήσῃ μαζί με άλλους, ή να καθίση όπου θέλει. Εάν λοιπόν ο άνθρωπος κατορθώσῃ, κατά την δύναμιν του, να σηκώσῃ τὰς ὕβρεις και τους ονειδισμούς, τὰς προσβολάς και τὰς ζημίας διὰ τὰς αμαρτίας που διέπραξε, μανθάνει την ταπείνωσιν και τον κόπον και δέχεται πλέον την συγχώρησιν των αμαρτιών του, σύμφωνα με το ρητόν: «ιδέ, Θεέ μου, την ταπείνωσίν μου και τον κόπον μου, και συγχώρησόν μου ὅλας τὰς αμαρτίας μου» (Ψαλ. κδ', 18). Σκέψου δε καλώς πόσας ὕβρεις υπέμεινεν ο Δεσπότης ημών Χριστός, πριν να σταυρωθῇ και κατόπιν ανήλθεν επάνω εις τον Σταυρόν. Κατ' αναλογίαν κανείς δεν ήμπορεί να ἔλθῃ εις τελείαν και καρποφόρον ήσυχίαν και να χαρῇ εις την κατάπαυσιν της αγίας τελειότητος, παρά μόνον αφού πάθῃ τα ίδια παθήματα με τον Χριστόν και τα υποστή ὅλα ἀγογγύστως, ἔχων υπ' ὄψιν του αυτά, που λέγει ο Απόστολος «εάν πάσχωμεν από κοινού μαζί με τον Χριστόν, ασφαλώς θα δοξασθώμεν και μαζί Του» (Ρωμ. η', 17).

Πρόσεξε λοιπόν να μη πλανηθῇς, διότι δεν υπάρχει ἄλλη οδός σωτηρίας από αυτήν διά δε τον κλαυθμόν πρέπει να γνωρίζῃς και τούτο: εάν δεν αγωνιστής, ευρισκόμενος με τους ανθρώπους, να μη αποκτήσῃς ελευθεριότητα με κανένα εξ αυτών, δεν έρχονται τα δάκρυα ή η κατάνυξις. Εάν απομακρύνεσαι από τους ανθρώπους για να κερδίσῃς αυτής τὰς τελειότητας, γνώριζε ότι αποφεύγεις τον αγώνα και το στάδιον. Αγωνίσου λοιπόν μετά των ανθρώπων να νικήσῃς την προς αυτούς ελευθεριότητα, διότι δεν θα ήμπορέσῃς να αποκτήσῃς τα δάκρυα και την κατάνυξιν (χωρίς αγώνας), ὅπως λέγει και ο Απόστολος πως «εάν κάποιος αγωνίζεται ως αθλητής, δεν στεφανώνεται, εφόσον δεν ἀθλήσῃ νόμιμα» (Β' Τιμοθ. 6', 5). Βάλε ὅλην σου την δύναμιν, ἀδελφέ, και θα σε βοηθήσῃ ο Θεός και μη λησμονήσῃς, ὅπως σου είπα, να

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

διαφυλάξης, εις όλας σου τας προσπάθειας, την ταπείνωσιν, την υπακοήν και την υποταγήν, οπόταν θα σωθής, με την δύναμιν του Κυρίου.

ΣΤ'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΙΠΕ γέρων, ὅτι ἔστιν ἄνθρωπος δς ποιεῖ ἑκατὸν ἔτη ἐν τῷ κελλίῳ, καὶ οὐ μανθάνει πῶς δεῖ ἐν τῷ κελλίῳ καθίσαι.

2. Γέρων τις ἔσχε μαθητὴν χρόνοις οὐκ ὀλίγοις τὴν ὑπακοήν καλῶς μετερχόμενον" οὗτος ἔτι ἀτελὴς ὢν, ἐπεθύμει ἡσυχᾶσαι καὶ ἐν μιᾷ, προσελθὼν τὸ γέροντα, βάλλει μετάνοιαν λέγων" ποιήσον μέ, Πάτερ, γενέσθαι Μοναχόν, ἥγουν κατὰ μόνας οἰκῆσαι καὶ λέγει ὁ γέρων: ἴδε ἐπιτήδειον τόπον, καὶ ποιῶμεν σοὶ κελλίον. "Ὁ δὲ ἀπελθὼν ὡς ἀπὸ σημείου ἐνός, εὔρε τόπον, καὶ ἐλθὼν ἀνήγγειλε τὸ γέροντα, καὶ ἐποίησαν κελλίον" καὶ λέγει τῷ ἀδελφῷ ἰδοὺ καὶ ἐζήτεις κάθου οὖν ἐν τῷ κελλίῳ, καὶ ὅταν χρεῖαν ἔχῃς, φᾶγε, πίε, κοιμήθητι μόνον ἐκ τοῦ κελλίου σου μὴ ἐξέλθῃς ἕως τοῦ Σαββάτου, τότε δὲ ἔρχου πρὸς μέ καὶ ταῦτα ἐντειλάμενος αὐτῷ ὁ γέρων ἀπῆλθεν.

Ὁ δὲ ἀδελφὸς ἐποίησε δύο ἡμέρας κατὰ τὴν ἐντολήν, τῇ δὲ τρίτῃ ἀκηδιάσας, ἔφη πρὸς ἑαυτὸν τί τοῦτο ἐποίησε μοι ὁ γέρων; καὶ ἀναστὰς ἔψαλε πλείστους ψαλμούς, καὶ ἔφαγε μετὰ τὸ δύναι τὸν ἥλιον καὶ προσευξάμενος, ἀπῆλθε κοιμηθῆναι εἰς τὸ ψιαθίον αὐτοῦ, καὶ θεωρεῖ αἰθίοπα κείμενον τρίζοντα τοὺς ὀδόντας κατ' αὐτοῦ καὶ δρομαῖος καταλιπὼν τὸ κελλίον, ἐξῆλθε καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὸν γέροντα καὶ κρούσας τὴν θύραν εἶπεν Ἄββᾶ, ἐλέησον μέ καὶ ἄνοιξαν καὶ δὲ γέρων οὐκ ἤνοιξεν αὐτῷ ἕως πρωῒ. Τὸ δὲ πρωὶ ἀνοίξας, εὔρεν αὐτὸν παρακαλοῦντα καὶ λέγοντα μετὰ δακρύων ἐλέησον μέ, δέομαί σου, καὶ δέξαι μέ μένειν πλησίον σου" αἰθίοπα γὰρ ἄγριον καὶ τρίζοντα κατ' ἐμοῦ τοὺς ὀδόντας εἶδον κείμενον ἐπὶ τοῦ ψιαθίου μου ὡς ἀπῆλθον κοιμηθῆναι, καὶ οὐκέτι οἰκῆσαι ἐκεῖ δύναμαι καὶ δὲ γέρων σπλαγχνισθεῖς εἰσήγαγεν αὐτὸν ἔσω καὶ ἐτύπωσεν αὐτῷ πρὸς τὴν δύναμιν τὸ ἀκόλουθόν του μονήρους βίου καὶ κατὰ μικρὸν γέγονε Μοναχὸς δόκιμος.

3. Ἀδελφὸς τις καθεζόμενος εἰς τὰ κελλία, ἐταράσσετο κατὰ μόνας καὶ ἀπελθὼν πρὸς τὸν Ἀββᾶ Θεόδωρον τῆς Φέρμης, ἀνήγγειλεν αὐτῷ ὃ ἔπαθε καὶ εἶπεν καὶ γέρων καὶ πάγε, ταπείνωσον τὸν λογισμὸν σου καὶ ὑποτὰ γῇ θ ἰ, καὶ μείνουν μετὰ ἄλλων. Ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτως καὶ μετὰ μικρὸν ὑποστρέψας πρὸς τὸν γέροντα εἶπεν οὐδὲ μετὰ ἀνθρώπων ἀναπαύομαι καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων καὶ εἰ οὐκ ἀναπαύῃ οὔτε μόνος οὔτε μετὰ ἀνθρώπων ὑπομεῖναι, διατὶ ἐξῆλθες Μοναχός; οὐχ ἓνα ὑποφέρεις τὰς θλίψεις; εἶπε δὲ μοῦ πόσα ἔτη ἔχεις εἰς τὸ σχῆμα; καὶ ἀπεκρίθη, ὀκτὼ λέγει ὁ γέρων" φύσει, ἀδελφέ,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

ἔχω ἐν τῷ σχήματι ἐβδομήκοντα ἔτη, καὶ οὐδέποτε εὗρον τελείαν ἀνάπαυσιν οὐδὲ μίαν ἡμέραν" καὶ σὺ εἰς ὀκτὼ ἔτη θέλεις τελείαν ἀνάπαυσιν; καὶ ἐδραιωθεῖς ὑπὸ τοῦ γέροντος καὶ ἀδελφὸς ἀπῆλθεν.

4. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Θεοδώρου καὶ τοῦ Ἀββᾶ Λουκίου τῶν ἐν τῷ Ἐνάτῳ Ἀλεξανδρείας, ὅτι ὄχλουμενοι ὑπὸ λογισμῶν μεταβάσεως πενήκοντα ἔτη, ἔχλευαζόν τους λογισμοὺς καὶ ἔλεγον μετὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον μεταβαίνομεν ἐντεῦθεν' ὅτε δὲ πάλιν ἦλθε τὸ θέρος ἔλεγον, ὅτι μετὰ τὸ θέρος τοῦτο ἀπερχόμεθα καὶ οὕτω ταῖς ὑπερθέσεσιν ἀπατῶντες τοὺς λογισμοὺς, ἕως τελευτῆς ἐν τῷ τόπῳ ἔμειναν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Γέρων εἶπεν, ὅτι ὑπάρχει ἄνθρωπος, που κάμνει εκατὸν χρόνια εἰς τὸ κελλίον του, καὶ δὲν κατορθώνει νὰ μάθῃ πῶς πρέπει νὰ καθίσῃ εἰς τὸ κελλί.

2. Ἐνας Γέρων εἶχεν ἓνα υποτακτικόν, ὁ οὗτος ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἶχεν εἰς αὐτὸν θαυμασίαν υπακοήν. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ υποτακτικὸς, ἐνῶ ἀκόμη δὲν εἶχε καλὰ – καλὰ τελειοποιηθῇ, ἐπεθύμει νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν ἡσυχίαν. Μίαν ἡμέραν ἦλθεν εἰς τὸν Γέροντα, τοῦ ἔβαλε μετάνοιαν καὶ τοῦ λέγει:

– Πάτερ, κάνε με Μοναχόν, δηλαδή νὰ κατοικήσω ὁλομόναχος.

– Εὐρε κατάλληλον τόπον – τοῦ ἀπήντησεν ὁ Γέρων – καὶ σου κτίζομεν τὸ κελλί σου.

Ἐφυγε, πράγματι, ὁ ἀδελφός καὶ εἰς ὠρισμένην ἀπόστασιν εὗρε τόπον ἐπανερχόμενος τὸ ἀνήγγειλεν εἰς τὸν Γέροντα. Ἀπὸ κοινού δε ἐκτίσαν εἰς ἐκεῖνο τὸ σημεῖον τὸ κελλίον. Τότε ὁ Γέρων λέγει εἰς τὸν υποτακτικόν του.

– Νά, ἐκεῖνο, που ἐζήτεις κάθισε λοιπὸν εἰς τὸ κελλίον καὶ ὅταν ἔχῃς ἀνάγκην, φάγε, πῖε, κοιμήσου μόνον νὰ μὴ ἐξέλθῃς ἀπὸ τὸ κελλί σου μέχρι τὸ Σάββατον, ὅπότεν ἔρχεσαι νὰ με συναντήσης. Ἀφοῦ τοῦ παρήγγειλεν αὐτά, ἐφυγεν ὁ ἱέρων.

Ὁ υποτακτικὸς παρέμεινεν εἰς τὸ κελλί δύο ἡμέρας, κατὰ τὴν ἐντολήν τοῦ Γέροντός του. Τὴν τρίτην ἡμέραν ἐβαρύνθη καὶ εἶπε μόνος τοῦ διατί μου τὸ ἔκαμεν αὐτό ὁ Γέροντάς μου; Ἀμέσως δὲ ἐσηκώθη καὶ ἀφοῦ ἐψάλε μερικοὺς ψαλμοὺς ἐφαγε μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Ἀφοῦ δὲ ἔκαμε τὴν προσευχήν του, ἐπήγε νὰ κοιμηθῇ εἰς τὴν ψάθαν τοὺς βλέπει ὅμως κατάπληκτος ἓνα ἀράπην ἐξαπλωμένος νὰ τοῦ τρίζῃ ἀπειλητικὰ τὰ δόντια. Ἀφήνει τότε ἀμέσως τὸ κελλί του καὶ τρέχων, ἐξέρχεται καὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

φεύγει προς τον Γέροντά του. Μόλις έφθασε, κτυπά την θύραν και του λέγει: Λυπήσου με, Γέροντά μου και άνοιξέ μου. :

Ο Γέρων όμως δεν ήνοιξε, έως ότου εξημέρωσε.

Το πρωί, που ήνοιξε, τον εύρε να τον παρακαλή με δάκρυα και να του λέγη:

– Σε παρακαλώ, λυπήσου με και δέξου με να μένω κοντά σου διότι είδον, καθώς επήγαινα να κοιμηθώ, έναν αράπη άγριον, να τρίζη τα δόντια του και να είναι εξαπλωμένος εις την ψάθαν μου και δεν ημπορώ πλέον να κατοικήσω εκεί.

Ο Γέρων τον ελυπήθη και τον έβαλε μέσα εις το κελλί του. Του καθώρισε δε κανόνα μοναχικής ζωής, ανάλογον με την δύναμίν του. Όλίγον δε κατ' ολίγον, έγινε ούτος ένας καλός και ενάρετος Μοναχός.

3. Ένας αδελφός, που παρέμενεν εις τα κελλία, εταράσσετο μόνος του από τους λογισμούς. Μεταβας προς τον Αββάν Θεόδωρον της Φέρμης, του ανέφερε τι έπαθε. Αφού τον ήκουσεν ο Γέρων, του είπε:

- Πήγαινε, ταπείνωσε τον λογισμόν σου, να υποταχθής και να μείνης μαζί με άλλους αδελφούς.

Ο Μοναχός έκαμεν όπως του είπεν ο Γέρων. Μετά όμως από ολίγον επέστρεψε πάλιν εις τον Γέροντα και του είπε:

– Γέροντα, ούτε μαζί με τους ανθρώπους αναπαύομαι. Ο Αββάς Θεόδωρος του απήντησεν:

Εάν δεν αναπαύεσαι ούτε μόνος, αλλ' ούτε και τους ανθρώπους υπομένεις, τότε διατί έγινες Μοναχός; Δεν έγινες, δια να υποφέρης τας θλίψεις; Είπέ μου πόσα έτη φέρεις το Μοναχικόν σχήμα;

-Οκτώ, απήντησεν ο Μοναχός.

- Αδελφέ γνήσιε, – απήντησεν ο Αββάς Θεόδωρος – φέρω το Μοναχικόν σχήμα εβδομήντα ολόκληρα έτη και ποτέ δεν ήμπόρεσα να εύρω ανάπαυσιν, ούτε μίαν ημέραν και συ μόνον εις οκτώ έτη θέλεις να αποκτήσης την τελείαν ανάπαυσιν;

Ο Μοναχός έλαβε δύναμιν από τους λόγους του Γέροντος και ανεχώρησεν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

4. Διηγούνται διά τον Αββάν Θεόδωρον και τον Αββάν Λούκιον, που έμεναν εις το Ένατον. Αλεξανδρείας, ότι ενοχλούμενοι, επί πενήκοντα έτη, υπό λογισμών αναχωρήσεως, ενέπαιζαν τους λογισμούς και τους έλεγον: Όταν περάση αυτός ο χειμώνας, αχωρούμεν απ' εδώ: όταν πάλιν ήρχετο το καλοκαίρι έλεγον: Όταν περάση αυτό το καλοκαίρι φεύγομεν. Εξαπατώντες, με τις αναβολάς αυτάς, τους λογισμούς, παρέμειναν εις τον τόπον, όπου ήσκούντο μέχρι του θανάτου των.

Ζ'. Του Αββά Ισαάκ

ΑΔΕΛΦΕ, οὐδείς δύναται νικῆσαι τὰ πάθη, εἴμι δι' ἀρετῶν αἰσθητῶν, ἥτοι σωματικῶν καὶ θεωρουμένων ὁμοίως καὶ τοῦ μετεωρισμοῦ τοῦ νοὸς οὐκ ἔστιν ἄλλως περιγενέσθαι, εἰμὴ τῇ ἁδολεσχίᾳ τῆς γνώσεως τῆς πνευματικῆς, ἣ τινὸς φροντίδος κατὰ Θεόν: ὁ γὰρ νοὺς ἡμῶν κουφός ἐστι καὶ ἐὰν μὴ δεσμευθῇ ἐν τινι διαλογισμῷ, οὐ παύεται ἐκ τοῦ μετεωρισμοῦ. Εἰ γὰρ μὴ νικήσῃ πρότερόν τους ἐχθρούς, πῶς ἐν εἰρήνῃ ἔσται; καὶ ἐὰν ἡ εἰρήνῃ οὐ βασιλεύῃ ἐν αὐτῷ, πῶς δύναται εὐρεῖν καὶ κατανοῆσαι τὰ ἐντὸς τῆς εἰρήνης ἀποκείμενα; Τὰ γὰρ πάθη, διάφραγμα εἰσι τῶν κρυπτῶν ἀρετῶν τῆς ψυχῆς καὶ εἰ μὴ ταῦτα πρότερον διὰ τῶν φανερῶν ἀρετῶν καταπέσωσι, τὰ ἔσωθεν αὐτῶν οὐχ δρῶνται" οὐδὲ γὰρ δύναται τις ἔξω του τείχους ὧν, μετὰ τῶν ἔνδον συναναστρέφεσθαι" καὶ οὐδείς θεωρεῖ τὸν ἥλιον ἐν τῷ γνόφῳ, οὐδὲ τὰς ἀρετὰς τῆς ψυχῆς, ἐπικειμένης ἐτι τῆς ἀχλύος τῶν παθῶν.

Εὕξαι τῷ θεῷ δοῦναι σοὶ αἰσθανθῆναι τῆς ἐφέσεως τοῦ πνεύματος καὶ ἐπιποθήσεως καὶ ὅταν ἔλθῃ σοὶ αὕτη ἡ αἴσθησις, τότε ἀληθῶς ἀφίστασαι τοῦ κόσμου, καὶ ὁ κόσμος ἀφίσταται ἀπὸ σου, ἡγουν ἡ ὑλικὴ προσπάθεια. Πλὴν ἐν ιδρώτῃ εὐδόκησεν ὁ σοφὸς Κύριος τοῦτον τὸν ἄρτον τοῖς ζητοῦσαν εὐρίσκεσθαι, καὶ τοῦτο συμφερόντως, ἵνα μὴ πρὸ καιροῦ μεταλαβούσιν ἡμῖν ἐξ αὐτοῦ, γένηται ἀπεψία καὶ ἀποθάνωμεν. Αἱ οὖν ἀρεταὶ ἐξ ἁλλήλων γεννῶνται καὶ ἐὰν ἀφήσας τοῦ κτήσασθαι πρότερον τὰς μητέρας, σπουδάσης τὰς θυγατέρας λαβεῖν, ἔχιδναι αὗται εὐρίσκονται τῇ ψυχῇ σου, ἐὰν μὴ συντόμως ρίψῃς αὐτάς ἀπὸ σου.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, κανείς δεν ημπορεί να νικήσῃ τα πάθη, παρά μόνον με αισθητάς ἀρετάς, δηλαδή σωματικές και βλεπομένας. Ομοίως και την υπερηφάνειας του νού δεν μπορεῖ κανείς κατ' ἄλλον τρόπον να νικήσῃ, παρά μόνον με την λεπτότητα της πνευματικῆς γνώσεως, ἢ με κάποιαν, κατὰ Θεόν, απασχόλησιν· διότι ο νους μας εἶναι ελαφρός και

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

εάν δεν δεσμευθῇ με κάποιαν σοβαράν σκέψιν και απασχόλησιν, δεν παύει να μετεωρίζεται και να υπερηφανεύεται. Διότι εάν προηγουμένως δεν νικήσῃ τους εχθρούς, πώς θα απολαύσῃ την ειρήνην; Και εάν η ειρήνη δεν βασιλεύσῃ μέσα εις τον νούν, πώς θα μπορέσῃ να εὐρῇ και να κατανοήσῃ ὅσα αγαθά ευρίσκονται μέσα εις την ειρήνης;

Διότι τα πάθη εἶναι το σκέπασμα των κρυμμένων αρετῶν της ψυχῆς και εάν προηγουμένως δεν κατανικηθούν αυτά τα πάθη, διε φανερών αρετῶν, δεν φαίνονται, ὅσαι αρεται σκεπάζονται κάτω από αυτά. Αλλωστε οὔτε και ἡμπορεῖ κανεῖς, ευρισκόμενος ἔξω από το τείχος, να συναναστρέφεται με ὅσους ευρίσκονται ὀπισθεν του τείχους, εις το εσωτερικόν. Κανεῖς, ἐπίσης, δεν βλέπει τον ἥλιον μέσα εις την σκοτεινιά. οὔτε και τας αρετάς της ψυχῆς, όταν σκεπάζονται από την ομίχλης των παθῶν.

Παρακάλεσε τον Θεόν να σου δώσῃ την δύναμιν να αισθανθῇς την επιθυμίαν του πνεύματος και σφοδρῶς να το ποθήσῃς. Και όταν σου ἔλθῃ αὐτή η αἴσθησις, τότε πραγματικῶς απομακρύνεσαι από τον κόσμον και ο κόσμος απομακρύνεται από σέ, δηλαδή παύει να ενεργῇ εις την ψυχὴν σου κάθε υλική προσπάθεια. Πλην ὅμως ο σοφός Κύριος ἔκρινε καλόν με ιδρώτα να ανευρίσκουν τον ἄρτον αὐτόν ὅσοι τον ἐπιζητοῦν, και τοῦτο προς το συμφέρον, μη τυχόν μεταλαμβάνοντες προ καιροῦ ἐξ αὐτοῦ, βαρυστομαχιάσωμεν και ἀποθάνωμεν. Αἱ αρεται λοιπόν γεννῶνται αἱ μὲν από τας δε· εάν δε παραμελήσῃς να ἀποκτήσῃς προηγουμένως τας μητέρας, και σπεύσῃς να λάβῃς τας θυγατέρας, αὗται ευρίσκονται ως ἐχιδναί εις την ψυχὴν σου, εάν δεν τας πετάξῃς συντόμως από την ψυχὴν σου.

Η'. Του Αββά Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ τίς ἐν ἡσυχίᾳ καθήμενος καὶ ἀναγνοὺς εἰς τὰ γεροντικά, ὅτι ὀφείλει καὶ θέλων ἐν ἀληθείᾳ σωθῆναι, πρῶτον μετὰ τῶν ἀνθρώπων βαστάξαι ὕβρεις, ἐξουδενώσεις, ἀτιμίας, καὶ ἀπλῶς πρότερον τὰς αἰσθήσεις αὐτοῦ διορθώσασθαι καὶ ἐλευθερωθῆναι τοῦ δι' αὐτῶν πολέμου, καὶ τότε ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν τελείαν ἡσυχίαν, καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐποίησεν, ἀτιμασθεῖς πρότερον καὶ ἐξουδενωθεῖς, καὶ οὕτως ἐλθὼν ἐπὶ τὸν σταυρόν, ὃς ἔστι νέκρωσις τῆς σαρκὸς καὶ τῶν παθῶν καὶ κατάπαυσις τελεία ἀγία, εἶπε πρὸς ἑαυτὸν ἐγὼ ὁ ἄθλιος ἐν τούτων οὐκ ἐποίησα, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς ἀσθενείας μου σκανδαλίζων ἅπαντας, ἀνεχώρησα ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων. Τάχα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

οὖν ὀφείλω πάλιν ἐλθεῖν εἰς τὸ μέσον των ἀνθρώπων καὶ βοηθοῦντος τοῦ Θεοῦ ποιῆσαι, δς εἶπον οἱ Πατέρες, καὶ οὕτως εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἡσυχίαν, ἵνα μὴ εἰς καιρὸν γένηται ὁ κόπος μου; καὶ ἀνήγγειλε ταῦτα τὸ γέροντα.

Ὁ δὲ ἀπεκρίθη αὐτῷ οὕτω καλῶς εἶπον οἱ Πατέρες, καὶ ἄλλως οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἐπειδὴ πολλὰ γίνονται προφάσεις, ἐν αἷς νομίζει ὁ ἄνθρωπος καλῶς ποιεῖν, καὶ εὐρίσκεται βλαπτόμενος δι' ἑτέρας προφάσεως, χρῆ ἀσφαλίζεσθαι ἑαυτὸν ἔφθασας γὰρ καθίσαι, καὶ ἐὰν ἔλθῃς εἰς τὸ μέσον, γεννᾷ σου κενοδοξίαν" καὶ τάχα οὐδ' ἐστήκει μετὰ σου τὸ εἶναι ἐν τῷ μέσῳ, καὶ δύο κακὰ γίνεται ἀλλ' ἐὰν μέμψῃ ἑαυτὸν ὥς μὴ ποιήσαντα τὸ ὀφειλόμενον τῇ ἁνοδο τοῦ σταυροῦ, λέγων, ἐν ἀγνωσίᾳ ἐκάθισα, οἶδεν ἢ μέμψις ὑβρίσαι καὶ ἀτιμᾶσαι ἑαυτὴν καὶ εἶθ' οὕτως ἐνεγκεῖν τὸν αὐτὴν δεχόμενον εἰς τὸ μέτρον τοῦ σταυροῦ ἐν ἀληθείᾳ.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφός, που ησύχαζε μόνος του εἰς τὸ κελλίον του, ἀνέγνωσεν εἰς τα γεροντικά ὅτι ἐκεῖνος που θέλει πραγματικά τα σωθῇ, πρέπει πρῶτον, συναναστρεφόμενος με τοὺς ἀνθρώπους, να ἀνθέξῃ εἰς τὰς ὑβρεῖς, τὰς περιφρονήσεις, τὶς προσβολὰς καὶ, με μίαν λέξιν, να διορθώσῃ προηγουμένως τὰς αἰσθήσεις του καὶ να ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὸν δι' αὐτῶν πόλεμον. Τότε δε μόνον θα φθάσῃ εἰς τὴν τελείαν ἡσυχίαν, ὅπως ἐκάμε καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ὁποῖος προηγουμένως ἡτιμάσθη, ἐταπεινώθη ἀφαντάστως καὶ ἔτσι ἀνῆλθεν ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρόν, που εἶναι νέκρωσις τῆς σαρκὸς καὶ τῶν παθῶν καὶ κατάπαυσις τελεία, ἀγία.

Αφοῦ τα ἐμελέτησεν ὅλα αὐτά ὁ ησυχαστὴς ἀδελφός εἶπεν εἰς τὸν ἑαυτὸν του ἐγώ ὁ ἀθλιος οὔτε ἓνα δεν ἐκάμα ἀπὸ ὅλα αὐτά, ἀλλ' ὁ ρησα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἀφοῦ ἐσκανδάλιζα ὅλους με τὴν ἀδυναμίαν μου. Αραγε λοιπὸν μήπως πρέπει να ἐπιστρέψω καὶ πάλιν μετὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ, με τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, να ἐκτελέσω ὅσα εἶπον οἱ Πατέρες, καὶ κατόπιν να εἰσέλθω εἰς τὴν ἡσυχίαν, δια να μὴ πηγαῖν χαμένος ὁ κόπος μου; Ἐξωμολογήθη ἀμέσως τὰς σκέψεις του αὐτὰς εἰς τὸν Γέροντα.

Ὁ Γέρων, ἀφοῦ τὸν ἤκουσε μετὰ προσοχῆς, του εἶπεν. Οἱ Πατέρες καλὰ τα εἶπον ὅλα αὐτά καὶ δεν γίνεται να σωθῇ κανεὶς κατ' ἄλλον τρόπον ἐπειδὴ ὅμως υπάρχουν πολλὰ δικαιολογία, με τὰς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος νομίζει ὅτι ἐνεργεῖ καλῶς καὶ εἰς τὸ τέλος θεωρεῖ, δι' ἄλλης δικαιολογίας, τὸν ἑαυτὸν του βλαπτόμενον, πρέπει να ἀσφαλίζεται καλῶς. 'Εφ' ὅσον δηλαδὴ κατῴρθωσες να καθίσῃς ἐπὶ τόσα ἔτη εἰς τὴν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

ησυχίαν, εάν επανέλθης πάλιν μεταξύ των ανθρώπων, ο λογισμός σου γεννά κenoδοξίαν. Και πράγματι δεν αρμόζει εις εσε να ευρίσκεσαι μέσα εις τον κόσμον, οπότεν δημιουργούνται δύο κακά.

Αλλ' εάν όμως αυτοκατηγορήσαι, διότι δεν έκανες προηγουμένως αυτό που επεβάλλετο διά να ανέλθης εις τον σταυρόν, λέγων, ότι έμόνασα χωρίς να γνωρίζω (το χρέος μου), γνωρίζει η αυτομεμψία να υβρίζει και να εξουδενώνει εαυτήν και με αυτόν τον τρόπον κατόπιν φέρνει τον δεχόμενον αυτήν εις το μέτρον του αληθινού σταυρού της ασκήσεως.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

Ὅτι οὐ δεῖ ἐριστικῶς ἀντιλέγειν οὐδ' ἐν αὐτοῖς τοῖς δοκούσιν εἶναι καλοῖς, ἀλλὰ τῷ πλησίον διὰ τὸν Θεὸν ὑποτάσσεσθαι κατὰ πάντα.

Ὅτι δεν πρέπει να αντιλέγωμεν με τρόπον φιλόνηκον ουδε δι εκείνα, που θεωρούνται καλά, ἀλλὰ, χάριν του Θεοῦ, να υποτασσώμεθα, εις ὅλα, εις τον πλησίον.

Α'. Εν τῷ βίῳ του Οσίου Συμεών του εν τη Μάνδρα

ΗΝΙΚΑ τὴν καινὴν ὁ Συμεὼν ἐπὶ τοῦ κίονος πολιτείαν ἐπενοήσατο, πανταχοῦ τῆς κατ' αὐτὸν φήμης ὀξέως διαδοθείσης, οἱ τὴν ἔρημον οἰκοῦντες θεῖοι Πατέρες τὸ καινοφανεῖ τούτῳ καταπλαγέντες καὶ ξενικὴ του ἐπιτηδεύματος, στέλλουσι τίνας πρὸς αὐτὸν καὶ ἐν τούτοις ἐντέλλονται τῆς ξένης μὲν αὐτῷ ἐπινοίας ἐπιτιμῆσαι, διδάξαι δὲ τὴν τετριμμένης καὶ συνήθη τοῖς ἁγίοις πορεύεσθαι καὶ μὴ ταύτης καταφρονεῖν, ἣν χορὸς τοσοῦτος μακαρίων ὁδεύσας, πρὸς οὐρανούς τε ἀνεληλύθει καὶ σκηνῶν ἐκείνων τῶν αἰδίων ἐπέβησαν. Εἶτα δέισαντες μὴ τὸ ἐννόημα θεάρεστον ἦ, οἱ δὲ ἀνθρωπίνως τὸ πρᾶγμα στοχάζονται, καὶ τοῦτο ἐπισκῆπτουσι τοῖς ἀπεσταλμένοις, ὥς εἰ μὲν ἴδοιεν τὸν ἄνδρα τοῦ οἰκείου θελήματος ἐξιστάμενον, καὶ πρὸς τὴν ἐκεῖθεν εἰκοντα κάθοδον, ἐπέχειν τοῦτον εὐθύς, καὶ κελεύειν ἔχεσθαι τῆς προθέσεως.

Οὕτῳ γὰρ ἂν θεῖαν τὲ εἶναι ὥοντο τὴν οἰκονομίαν, καὶ οὐκέτι περὶ τοῦ μέλλοντος ἐνδοιάζοντες ἦσαν, ὥς οὐκ ἀγαθὸν ἀρχὴ τοιαύτη ἀπαντήσῃ καὶ τέλος. Εἰ δὲ δυσανασχετῶν εἶη καὶ οὐδὲ ὀλίγα τῆς συμβουλῆς ἀνεχόμενος, ἀλλ' ἀπλῶς οὕτῳ καὶ ἀλογίστως τῶν οἰκείῳ θελήματι ἐποιτο, δηλον ὥς μακράν τῆς ταπεινοφροσύνης ἐστὶ πάντως ἔλεγον καὶ τίς ἂν μὴ οὐχὶ τὸν πονηρὸν αὐτῷ τοὺς λογισμοὺς τούτους ὑποβεβληκέναι φαίη; ἔνθεν του καὶ κατασπᾶν τοῦτον, εἰ οὕτως ἔχοι, ἐκέλευον, καὶ ἄκοντα καταγειν τοῦ κίονος.

Οὕτῳ τῆς ἐντολῆς ἐχούσης, ἐπειδὴ οἱ πρέσβεις πρὸς τὸν τῆς ὑπακοῆς καὶ τῆς ταπεινοφροσύνης πατέρα Συμεὼν ἀφίκοντο, οὗτοι μὲν ἀπ' αὐτῆς θέας τὲ καὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

προσαγορεύσεως αἰδοῦς πρὸς αὐτὸν ἐπλήσθησαν, καὶ οὐκέτι οὐδὲ ἀντιβλέπειν οἱ τὲ ἦσαν ὅμως διὰ τὴν τῶν ἀπεσταλκῶν Πατέρων ἐντολῶν καὶ αὐτὸ δὲ τοῦτο τὸ τῆς διακονίας καλόν, καταλέγουσιν αὐτῷ πάντα τα ὑπ' ἐκείνων εἰρημένα. “Ὁ δὲ πρῶτος καὶ πρῶτος τῷ ὄντι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ τὴν ἐπιτίμησιν ἐνεγκῶν, οὐκ ἀντεῖπεν, οὐκ ἠγανάκτησεν, οὐδὲ ἔσυρε ταύτην, οὐ μικρὸν οὐδὲν οὐδὲ μέγα ἔφθεγξατο" ἀλλ' ὅτι μάλιστα ἔλαρω καὶ κάτω βλέποντι νεύματι τὴν ἐπιτίμησιν ἀποδεξάμενος, τὸ Θεὸ τὴν εὐχαριστίαν ἁποδους καὶ χάριν τῆς περὶ αὐτὸν φροντίδος τοῖς Πατράσιν ὁμολογήσας, μὴ μελήσας μηδέν, κατιέναι τοῦ στύλου ἐπεχείρει. Οἱ δὲ ἐπέχοντες αὐτίκα καὶ τὴν τῶν Πατέρων αὐτῷ ἀνεκάλυψαν γνώμην εἴτα μόνιμον μὲν καὶ διηνεκῇ τὴν ἐπὶ τοῦ κίονος στάσιν, χρηστῶν δὲ τέλος καὶ βεβαίαν τῶν συνεχῶν πόνων ἀνάπαυσιν τῷ Συμεῶν ἐπευξάμενοι, ἀπηλλάγησαν.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ο ἅγιος Συμεὼν ἐσκέφθη νὰ ἐφαρμόσῃ, ὡς τρόπον ἀσκήσεως, τὸ πρωτάκουστον νὰ ζήσῃ ἐπάνω εἰς ἓνα στυλον, καὶ διεδόθη ταχέως ἡ φήμη τοῦ εἰς ὅλην τὴν ἔρημον, κατεπλάγησαν οἱ Ἀσκηταὶ ἀπὸ αὐτοῦ το παρὰδοξον καὶ ἀσυνήθιστον πράγμα καὶ στέλλουν μερικοὺς ἀντιπροσώπους τῶν πρὸς αὐτόν. Εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν αὐτοὺς δίδουν ἐντολὴν ἀφ' ἐνός μὲν νὰ ἐπιτιμήσουν τὸν ἅγιον Συμεῶν, διὰ τὴν περιέργον αὐτὴν ἐφεύρεσίν του, ἀφ' ἐτέρου δὲ νὰ τὸν διδάξουν νὰ πορεύεται εἰς τὴν συνηθισμένην καὶ χαραγμένην, ἀπὸ τοὺς ἁγίους Πατέρας. ὁδὸν τῆς ἀσκήσεως καὶ νὰ μὴ τὴν περιφρονῇ, ἀφοῦ δι' αὐτῆς ἀνῆλθον πρὸς τοὺς οὐρανοὺς πλήθῃ μακαρίων ἀσκητῶν καὶ ἀνεπαύθησαν εἰς τὰς εὐτυχισμένας σκηνές τοῦ Παραδείσου.

Ἐπειτα ὅμως, ἐπειδὴ ἐφοβήθησαν, μὴ τυχόν ἡ πράξις αὐτὴ τοῦ ἁγίου Συμεῶν ἦτο θεάρεστος, ἐνῶ αὐτοὶ σκέπτονται τὴν ὑπόθεσιν ὡς ἄνθρωποι, παραγγέλλουν καὶ τοῦτο εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν: Ἀν ἴδουν τὸν ἄνδρα νὰ ἀπομακρύνεται ἀμέσως ἀπὸ τὸ θέλημά του καὶ νὰ καταβαίνει ἀπὸ τὸν στυλον ἀπὸ ὑπακοήν πρὸς αὐτοὺς, νὰ τὸν συγκρατήσουν ἀμέσως καὶ νὰ τὸν διατάξουν νὰ παραμείνῃ σταθερῶς εἰς τὴν ἀπόφασίν του. Διότι ἐτσι θὰ ἐπείθοντο, ὅτι ἦτο θεϊκὴ ἡ οἰκονομία, ἡ περὶ τὸν ἅγιον Συμεῶν, καὶ δὲν θὰ ἐφοβούντο διὰ τὸ μέλλον, ὅτι δὲν θὰ εἶχε καλὸν τέλος μία τοιαύτη ἀρχὴ ἀσκήσεως. Ἐάν ὅμως ὁ ἅγιος Συμεὼν θὰ δυσανασχετοῦσε καὶ δὲν θὰ ἠνείχετο

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

ούτε ὀλίγον να ἀκούσῃ συμβουλᾶς, ἀλλὰ πεισματικῶς καὶ χωρὶς πολλὴν σκέψιν θα ἀκολουθοῦσε τὸ θέλημά του, θα ἐγένετο πλέον φανερόν, ὅτι εὐρίσκεται μακράν τῆς ταπεινοφροσύνης: ὁπότεν ποῖος δεν θα ἔλεγεν, ὅτι ὁ πονηρὸς του ἐνέβαλεν αὐτὴν τὴν σκέψιν; Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν οἱ Πατέρες τῆς ἐρήμου διέτασσον τοὺς ἀντιπροσώπους των καὶ με βίαν ἀκόμη να τὸν καταβιβάσουν ἀπὸ τὸν στυλον, ἔστω καὶ εἰάν δεν θέλῃ μόνος του.

Αφοῦ ἔλαβον αὐτὴν τὴν ἐντολὴν ἐφθασαν οἱ Πρέσβεις τῶν Ἀσκητῶν πρὸς τὸν Πατέρα τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ τῆς υπακοῆς Συμεὼν μόλις ὁμῶς οὗτοι τὸν εἶδον καὶ τὸν ἐχαίρετσαν, κατελήφθησαν ἀπὸ σεβασμὸν πρὸς αὐτὸν καὶ δεν ἤμπορούσαν οὔτε κατὰ πρόσωπον να τὸν κοιτάξουν. Ὁμῶς διὰ τὴν ἐντολὴν τῶν Πατέρων, πού τοὺς ἀπέστειλαν καὶ χάριν αὐτοῦ τούτου τοῦ καλοῦ τῆς ἐντολῆς, πού ἀνέλαβον, λέγουν εἰς αὐτὸν λεπτομερῶς ὅλα ὅσα τοὺς εἶχον εἶπει οἱ Πατέρες. Ὁ ἅγιος Συμεὼν, πρὸς πρᾶγματι καὶ ταπεινὸς κατὰ τὴν καρδίαν, ἤκουσε με πραότητα τὴν ἐπιτίμησιν, χωρὶς οὐδεμίαν ἀντίρρῃσιν οὔτε ἡγανάκτησεν, οὔτε τὴν συνεζήτησεν, οὔτε εἶπε τίποτε, μικρῶν ἢ μεγάλων.

Ἀλλ' ἐδέχθη ἀμέσως τὴν ἐπιτίμησιν καὶ με χαμηλωμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ βλέμμα καλωσύνης ἠυχάριστησε τὸν Θεόν, ἐξεδήλωσε τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τοὺς Πατέρας διὰ τὰς περὶ αὐτοῦ φροντίδας των καὶ χωρὶς καθόλου να διστάσῃ, ἐπεχείρησε να καταβῇ ἀπὸ τὸν στυλόν. Οἱ πρέσβεις τότε τὸν συγκρατοῦν ἀμέσως καὶ τοῦ ἐφάνέρωσαν τὴν τελικὴν γνώμην τῶν Πατέρων. Κατόπιν αὐτοῦ εὐχηθέντες εἰς τὸν ἅγιον Συμεὼν να παραμείνῃ μονίμως καὶ διαρκῶς ἐπάνω εἰς τὸν στυλόν τῆς ἀσκήσεως, να ἔχῃ καλὸν τέλος καὶ να εὖρῃ βεβαίαν ἀπὸ Θεοῦ τὴν ἀνάπαυσιν διὰ τοὺς συνεχεῖς κόπους του, ἀνεχώρησαν.

Β'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΙ ΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, ὅτι τὸ θέλημα τοῦ ἀνθρώπου τεῖχος ἔστι χαλκοῦν ἀναμέσον αὐτοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ πέτρα ἀντιδέρουσα. Ἐὰν οὖν καταλείψῃ αὐτὸς ἄνθρωπος, λέγει καὶ αὐτὸς «ἐν τῷ Θεῷ μου ὑπερβήσομαι τεῖχος» ἐὰν δὲ τὸ δικαίωμα συνέλθῃ τῷ θελήματι, κάμνει ὁ ἄνθρωπος.

2. Εἶπε γέρων, ὅτι ἡ ἔρις παραδίδωσι τὸν ἄνθρωπον τῇ ὀργῇ, καὶ ἡ ὀργὴ παραδίδωσιν αὐτὸν τῇ τυφλώσει, ἡ δὲ τύφλωσις ποεῖ αὐτὸν πᾶν κακὸν ἐργάσασθαι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

3. Ἡρωτήθη ὁ Ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς, τίς ἔστιν ἡ ὁδὸς ἡ στενὴ καὶ τεθλιμμένη καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἡ ὁδὸς ἡ στενὴ καὶ τεθλιμμένη ἐστὶ τὸ βιάζεσθαι τοὺς λογισμοὺς ἑαυτοῦ, καὶ κόπτειν διὰ τὸν Θεὸν τὰ ἴδια θελήματα καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ «ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθησαμεν σοί».

4. Διηγῆσατο ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης, ὅτι ὁ Ἀββᾶς Ἀνοῦς καὶ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, καὶ ἕτεροι πέντε, ὑπῆρχον ἀδελφοὶ κατὰ σάρκα, καὶ ὥκησαν τὸ πρῶτον ἐν σκῆτι: εἴτα ὡς ἐρημώθη ὑπὸ τῶν Μαζίκων ἡ Σκήτις, τὸ πρότερον ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθον εἰς τόπον τινὰ Τερεμουθὶν λεγόμενον, ἐν ᾧ ἦν εἰδωλεῖον, εἰς καὶ εἰσῆλθον καὶ ἔμειναν πρὸς βραχὺ ἕως οὐ σκοπήσωσι πού ὥφειλον ἀπελθεῖν εἶπε δὲ ὁ Ἀββᾶς Ἀνοῦς, δς ἦν πρῶτος τῶν ἄλλων, τὸ Ἀββᾶ Ποιμένι ποιήσον ἀγάπην σὺ καὶ οἱ ἀδελφοί σου, καὶ ἕκαστος ἡμῶν ἡσυχασάτω καθ' ἑαυτόν, καὶ μὴ ὑπαντήσωμεν ἀλλήλοις τὴν ἐβδομάδα ταύτην. Ἀπεκρίθη ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ὡς θέλεις ποιοῦμενο καὶ ἐποίησαν οὕτως.

Ἦν δὲ ἐκεῖ ἄγαλμα λίθινον, καὶ ἐν ἐκάστη πρωΐα ὁ Ἀββᾶς Ἀνοῦς ἐλιθοβάλει τὸ προσωποῦ τοῦ ἀγάλματος καὶ καθ' ἐσπέραν ἔλεγεν αὐτῷ συγχώρησον μοι καὶ ἐποίει οὕτως ἐν πάσῃ τῇ ἐβδομάδι. Τὸ δὲ Σαββάτῳ ἀπήντησαν ἀλλήλους καὶ εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν τῷ Ἀββᾶ Ἀνοῦβ: εἰδόν σε, Ἀββᾶ, τῇ ἐβδομάδᾳ ταύτῃ λιθάζοντα τὸ προσωποῦ τοῦ ἀγάλματος, καὶ μετὰ τοῦτο μετάνοιαν αὐτῷ ποιοῦντα" εἶπε μοι οὖν πιστὸς ἄνθρωπος ταῦτα ποιεῖ;

Ἀπεκρίθη ὁ γέρων· τοῦτο δι' ὑμᾶς ἐποίησα ὡς γὰρ εἶδετε μὲ λιθοβολοῦντα τὸ προσωποῦ τοῦ ἀγάλματος, μὴ ἐλάλησεν ἡ ὥργισθη; Ἀπεκρίθη ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν· οὔ. Ὁ δὲ γέρων· πάλιν δὲ ὡς ἔβαλλον αὐτῷ μετάνοιαν, μὴ ἐταράχθη καὶ εἶπεν οὐ συγχωρῶ; Λέγει ἐκεῖνος οὐ καὶ φησὶν ὁ γέρων καὶ ἡμεῖς οὖν, ἀδελφοί, εἰ θέλετε ἵνα μείνωμεν μετ' ἀλλήλων, γενώμεθα ὡς πὲρ τὸ ἄγαλμα τοῦτο, ὅπερ ἐὰν ὑβρισθῇ ἢ δοξασθῇ, οὐ τaráσσεται εἰ δὲ οὐ θέλετε γενέσθαι οὕτως, ἰδοὺ τέσσαρες πύλαι εἰσὶν ἐν τούτῳ τῷ ἱερῷ ἕκαστος ὑμῶν ὅπου θέλει ἀπελθέτω καὶ ὡς ἤκουσαν οἱ ἀδελφοί, ἔβαλον ἑαυτοὺς χαμαὶ λέγοντες αὐτοῦ ὡς θέλεις, Πάτερ, ποιοῦμεν καὶ ἀκούομεν ὡς λέγεις ἡμῖν.

Εἶπε δὲ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, ὅτι ἐμείναμεν μετ' ἀλλήλων τὸν ἅπαντα χρόνον ἡ. μῶν, ἐργαζόμενοι κατὰ τὸν λόγον τοῦ γέροντος, δν εἶπεν ἡμῖν κατέστησε δὲ αὐτὸς ἕνα ἐξ ἡμῶν οἰκονόμον, καὶ πᾶν δ' ἐτίθει ἡμῖν ἡσθιομεν" καὶ ἀδύνατον ἦν εἰπεῖν τινὰ ἐξ ἡμῶν" φέρε ἡμῖν ἄλλο τίποτε, ἢ ὅτι θέλομεν τοῦτο φαγεῖν καὶ ἐποιοῦμεν πάντα τὸν χρόνον ἡμῶν ἐν ἀνέσει καὶ εἰρήνῃ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

5. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀλώνιος εἰ μὴ τὸ ὅλον κατέστρεψα, οὐκ ἂν ἡδυνήθης ἑμαυτον οἰκοδομησαι ἤγουν εἰ μὴ πᾶν δ' ἔδοκει μοὶ ἀγαθὸν ἐκ τοῦ οἰκείου θελήματος κατέλιπον, οὐκ ἂν ἴσχυσα τὰς ἀρετᾶς κτήσασθαι.

6. Ἦρωτήθη ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ὑπὸ ἀδελφοῦ πῶς ὀφείλω εἶναι ἐν τῷ τόπο καὶ κατοικῶς καὶ ἀπεκρίθη ἔχε φρόνημα παροίκου, ὅπου ἐὰν παροικῆς, ἵνα μὴ ζητήσης τὸν λόγον σου ἔμπροσθεν ἔχειν, καὶ ἀναπαύῃ.

7. Εἶπε πάλιν μὴ πληρώσης τὸ θέλημά σου" ἀναγκαῖον δὲ ἐστὶ μᾶλλον ταπεινώσαι ἑαυτὸν τῷ ἀδελφῷ σου.

8. Ἀδελφὸς ἤρωτησε γέροντα λέγων· τί ποιήσω; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρον· ὕπαγε, πλησίασον μετὰ τοῦ λέγοντος, τί θέλω ἐγώ; καὶ ἔξεις ἀνάπαυσιν" ἤγουν μίμησαι τὸν μὴ τὸ ἴδιον θέλημα θέλοντα, ἀλλὰ λέγοντα οὐδὲν θέλω ἐγώ, καὶ ἀναπαύῃ.

9. Εἶπε τίς τῶν Πατέρων διὰ τὴν ταπεινοφροσύνην παραβολήν, ὅτι αἱ κέδροι εἶπον τοῖς καλάμοις πῶς ὑμεῖς, ἀσθενεῖς ὄντες καὶ ἀδύνατοι, οὐ κλάσθε ἐν τῷ χειμῶνι, ἡμεῖς δὲ τηλικαῦται οὐσαι συντριβόμεθα, ἔστι δὲ ὅτε καὶ ἐκριζούμεθα; καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ καλάμοι λέγοντες ἡμεῖς, ὅταν ἔλθῃ ὁ χειμῶνα καὶ φυσήσωσιν οἱ ἄνεμοι, κλινόμεθα μετὰ τῶν ἀνέμων ὧδε καὶ ὧδε καὶ διὰ τοῦτο οὐ κλώμεθα" ὑμεῖς δὲ ἀνθιστάμεναι τοὺς ἀνέμους κινδυνεύετε. Καὶ ἔλεγεν ὁ γέρον ὅτι δεῖ παραχωρεῖν ὅταν λόγος ὕβρεως γένηται καὶ διδόναι τόπον τῇ ὀργῇ, καὶ μὴ ἐναντιοῦσθαι καὶ πίπτειν εἰς ἀτόπους λογισμούς, καὶ λόγους καὶ πράγματα.

10. Δύο γέροντες ἦσαν ἔτη πολλὰ καθήμενοι μετ' ἀλλήλων, καὶ οὐδέποτε μάχην ἐποίησαν" εἶπε δὲ καὶ εἷς τῷ ἐτέρῳ ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς μίαν μάχην ὥς οἱ ἄνθρωποι καὶ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν οὐκ οἶδα πῶς γίνεται μάχη ἔφη ἐκεῖνος ἰδοὺ τιθῶ πλινθάριον εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγω ὅτι ἐμὸν ἔστιο καὶ σὺ λέγεις ὅτι οὐχί, ἀλλὰ ἐμὸν καὶ ἐνθεν γίνεται ἡ ἀρχή. "Ἐθηκεν οὖν εἰς τὸ μέσον τὸ πλινθάριον" καὶ λέγει τὸ ἐτέρῳ" τοῦτο ἐμὸν ἔστιν εἶπε δὲ ὁ ἕτερος οὐχί, ἀλλ' ἐμὸν καὶ λέγει ὁ ἄλλος εἰ σὸν ἔστιν, ἄρον αὐτὸ καὶ ὕπαγε καὶ ἀνεχώρησαν μηδὲ φιλονεικῆσαι μετ' ἀλλήλων δυνηθέντες.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ποιμὴν εἶπεν, ὅτι τὸ θέλημα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τείχος χάλκινον μεταξύ αὐτοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ πέτρα, που μας κτυπά. Εἴαν λοιπόν ὁ ἄνθρωπος εγκαταλείψῃ τὸ θέλημά του, θὰ λέγῃ καὶ αὐτός, ὅπως ὁ ψαλμωδός: «με τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ μου θὰ υπερπηδήσω τείχος». Εἴαν πάλιν ὁ ἐγωϊσμός τοῦ ἀνθρώπου συνεργασθῇ με τὸ θέλημά του, τότε ὁ ἄνθρωπος νικάται.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

2. Ένας Γέρων ασκητής είπε: η φιλονικία παραδίδει τον άνθρωπον εις την οργήν και η οργή τον παραδίδει εις την τύφλωσιν, ή δε τύφλωσις τον έξωθεί να διαπράξη κάθε κακίαν.

3. Ηρώτησαν τον Αββάν Αμμωνάν ποία είναι η στενή οδός, που έχει τας κατά Θεόν θλίψεις. Και εκείνος απήντησεν:

- Η στενή οδός, που έχει τας κατά Θεόν θλίψεις, είναι το να υποτάσσης τους λογισμούς σου και να κόπτης, χάριν του Θεού, τα θελήματά σου. Αυτό ακριβώς σημαίνει και το «ιδού, ημείς τα εγκαταλείψαμεν όλα και σε ήκολουθήσαμεν» (Ματθ. ιθ', 27).

4. Ο Αββάς Ιωάννης διηγήθη, ότι κάποτε ο Αββάς Ανουσ και ο Αββάς Ποιμήν και άλλοι πέντε, όλοι των αδελφοί κατά σάρκα, κατώκησαν αρχικώς εις την σκήτην. Έπειτα, μόλις ήρημώθη η Σκήτη υπό των Μαζίκων^(*), ανεχώρησαν κατά πρώτον απ' εκεί και ήλθον εις κάποιον τόπον, που ελέγετο Τερεμουθίν. Εις τον τόπον αυτόν υπήρχεν ειδωλολατρικός ναός εις τον οποίον εισήλθον και παρέμειναν όλίγον, ώσπου να εξετάσουν που έπρεπε να υπάγουν. Τότε ο Αββάς Ανούς, που ήτο αρχαιότερος εις την μοναχικήν ζωήν από τους άλλους, είπε προς τον Αββάν Ποιμένα:

- Κάμε αγάπην, συ και οι αδελφοί σου, και ας ήσυχάση ο καθένας από ημάς μόνος του και ας μη επικοινωνήσωμεν μεταξύ μας αυτήν την εβδομάδα.

- Όπως θέλεις, ας κάμωμεν, απήντησεν ο 'Αββάς Ποιμήν. Και πράγματι έτσι έκαμαν.

Είς εκείνον τον τόπον υπήρχεν ένα άγαλμα πέτρινον. Κάθε πρωί λοιπόν ο Αββάς Ανούς έρριπτε πέτρας εις το πρόσωπον του αγάλματος: και καθ' εκάστην εσπέραν έλεγεν εις το άγαλμα: «συγχώρησόν με». Ετσι δε έκαμε καθ' όλην την εβδομάδα. Το Σάββατον, που συνηντήθησαν, όπως είχαν συμφωνήσει, λέγει ο Αββάς Ποιμήν προς τον Αββάν Ανούβ.

(*) Οι Μάζικες ήσαν βάρβαρος λαός κατοικούντες προς δυσμάς του ποταμού Τρίτωνος εις την Λιβύης. Οι νεώτεροι ερμηνευται θεωρούν αυτούς ως τον ίδιον λαόν τον οποίον αναφέρει ο αρχαίος "Έλλην ιστορικός Ηρόδοτος με το όνομα Μάζυες. Ούτοι άφηναν ακούρευτον το δεξιόν ήμισυ της κεφαλής και εκούρευαν το αριστερόν, έχρωμάτιζαν το σώμα των, έλεγον δε ότι ήσαν απόγονοι των Τρώων, οι οποίοι διεσκορπίσθησαν μετά την άλωσιν της Τροίας υπό των Ελλήνων.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

- Πάτερ, αυτήν την εβδομάδα σε έβλεπον να πετροβολάς το πρόσωπον του αγάλματος και έπειτα να του βάζης μετάνοιαν» εξήγησέ μου λοιπόν: ένας άνθρωπος πιστός τα κάμνει αυτά;

Τότε ο Γέρων απήντησεν:.

- Αυτό το έκανα διά σας καθώς δηλαδή με είδετε να λιθοβολώ το πρόσωπον του αγάλματος, αντελήφθητε να λαλήση ή να οργισθή το άγαλμα;

- Όχι, απήντησεν ο 'Αββάς Ποιμήν. .

- Όταν πάλιν, προς το βράδυ, του έβαζα μετάνοιαν, μήπως αντελήφθητε να ταραχθή και να μου είπη δεν σε συγχωρώ;

Όχι, απήντησεν εκ νέου ο Αββάς Ποιμήν. Τότε ο Αββάς Ανούβ είπεν συμπερασματικώς:

– Και ημείς λοιπόν, αδελφοί, εάν θέλετε να μείνωμεν μαζί, πρέπει να γίνωμεν όπως αυτό το άγαλμα, που δεν ταρασσεται είτε υβρισθή είτε δοξασθή. Εάν πάλιν δεν συμφωνήτε να γίνη έτσι, εδώ υπάρχουν τέσσαρες πύλαι εις αυτόν τον ναόν ας υπάγη ο καθένας όπου θέλει.

Μόλις οι αδελφοί ήκουσαν τους λόγους αυτούς του έβαλαν μετάνοιαν και του είπον:

- Όπως θέλεις, Πάτερ μου, θα κάμωμεν και θα λέγωμεν ό,τι μάς λέγεις.

Είπε δε ο Αββάς Ποιμήν, ότι εμείναμεν μαζί όλα μας τα χρόνια, εργαζόμενοι συμφώνως με όσα είπεν εις ημάς ο Γέρων. Ούτος διώρισεν ένα από ημάς ως οικονόμον και ετρώγαμεν παν ό,τι προσέφερεν εις ημάς. Ητο δε αδύνατον εις ημάς να είπη κάποιος φέρε μας τίποτε άλλο, ή ότι αυτό θέλομεν να φάγωμεν και έτσι επεράσαμεν όλης μας την ζωήν ειρηνικά και ευχαριστημένοι.

5. Ο Αββάς Αλώνιος είπεν: εάν δεν κατέστρεφα το όλον, δεν θα μου ήτο δυνατόν να οικοδομήσω τον εαυτόν μου· εάν, δηλαδή, δεν εγκατέλειπον κάθε τι, που μου εφάινετο ως αγαθόν από ιδικών μου θέλημα, δεν θα ήμπορούσα να αποκτήσω τας αρετάς.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

6. Ένας αδελφός ήρώτησε τον 'Αββάν Ποιμένα: – Πώς πρέπει να είμαι εις τον τόπον, που κατοικώ;

- Όπου κατοικείς – απήντησεν ο Αββάς Ποιμήν — να σκέπτεσαι, όπως ένας πάροικος, διά να μη ζητήσης να είναι πρώτος ο λόγος σου, οπότεν θα αισθάνεσαι ψυχικήν ανάπαυσιν.

7. Είπε πάλιν ο Αββάς Ποιμήν: να μη ικανοποιής το θέλημά σου μάλλον πρέπει να προτιμάς να ταπεινώνεσαι απέναντι του αδελφού σου.

8. Ένας αδελφός ήρώτησεν ένα Γέροντα: – Τι να κάνω, διά να σωθώ;

– Πήγαινε να πλησιάσης αυτόν, που λέγει: Τι θέλω εγώ; και θα έχης ανάπαυσιν· δηλαδή να μιμηθής αυτόν, που δεν θέλει να κάνη το θέλημά του, αλλά που λέγει συνεχώς εγώ δεν θέλω τίποτε, και τότε θα αναπαυθής.

9. Ένας Γέρων είπε την εξής παραβολήν, διά να δώση εις τους μαθητάς του να καταλάβουν τι είναι ταπεινοφροσύνη. Κάποτε – είπεν - είπον αι κέδροι προς τα καλάμια: πώς σείς, αν και είσθε ασθενή και αδύνατα, δεν σπάζετε κατά τον χειμώνα, ενώ ημείς, αν και είμεθα τόσοσιν μεγάλοι, συντριβόμεθα καί, καμμιά φορά, ξερριζωνόμεθα; Και απήντησαν τα καλάμια. Ημείς, όταν έλθη ο χειμών, και φυσήξουν οι άνεμοι, γέρνομεν με τους ανέμους πότε εδώ και πότε εκεί και δια τούτο δεν σπάζομεν. Ενώ σείς αντιστέκεσθε προς τους ανέμους και δι' αυτό κινδυνεύετε. Και εν συνεχεία ο Γέρων διετύπωσε το συμπέρασμα: πρέπει να υποχωρώμεν, όταν μάς υβρίζουν και να δίδωμεν τόπον εις την οργήν και να μη έναντιωνώμεθα και να πίπτωμεν εις ατόπους λογισμούς, να λογομαχώμεν και να δημιουργώμεν ζητήματα.

10. Δύο Γέροντες εκάθηντο μαζί επί πολλά έτη και ουδέποτε εμάλωσαν. Είπε λοιπόν ο εις εξ αυτών ας μαλώσωμεν και ημείς μίαν φοράν, όπως οι άνθρωποι. Ο άλλος Γέρων απήντησε: μα δεν γνωρίζω πώς γίνεται το μάλωμα. Τότε ο πρώτος είπε νά, θα τοποθετήσω ένα μικρόν τούβλο εις το μέσον και θα λέγω πως αυτό είναι ιδικόν μου σύ, αμέσως, θα απαντάς, όχι ιδικόν μου είναι. Και αυτό θα γίνη η αρχή του μαλώματος.

Πράγματι, ο πρώτος Γέρων ετοποθέτησεν εις το μέσον το μικρόν τούβλον και λέγει προς τον άλλον αυτό είναι ιδικόν μου. Όχι -απήντησεν ο δεύτερος – ιδικόν μου είναι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

Τότε λέγει πάλιν ο πρώτος εάν είναι ιδικόν σου, πάρε το και πήγαινε. Και ανεχώρησαν, χωρίς να ήμπορέσουν να μαλώσουν μεταξύ των.

Γ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΕΑΝ οικῆς μετὰ ἀδελφῶν, μὴ θέλε προστάσσειν αὐτοῖς, ἀλλὰ μᾶλλον τύπος εἶναι αὐτοῖς εἰς τὰ καλὰ ἔργα, ὑπακούων αὐτοῖς ἐν οἷς σοῖ λέγουσι. Εἰ δὲ χρείας γενομένης λαλήσεις, λέγε ὡς συμβουλεύων ἐν ταπεινώσει. Ἐὰν δὲ ἕτερος ἀδελφὸς ἀντεῖπῃ τοῖς ὑπὸ σου λεγομένοις, μὴ κινηθῇς τῇ διανοίᾳ, ἀλλὰ κατάλιπε τὸ σὸν θέλημα ἕνεκεν τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης, καὶ εἶπε ἐν πραότητι τὸ ἀντιλέξαντι σοῖ οὕτως ἐγὼ μὲν, εὐλογημένε, ὡς ἰδιώτης ἐλάλησα, οὕτω σκοπήσας, καὶ συγχώρησον μοὶ ὅτι ἄγνοῶν ἐλάλησα γενέσθω δὲ καθὼς αὐτὸς εἰρηκας καὶ ἐν τούτῳ ἀποστραφήσεται εἰς τὰ ὀπίσω ἄπρακτος καὶ κατασχυμμένος καὶ τὰς ταραχὰς συνιστῶν διάβολος τὸ γὰρ φιλονεικεῖν, καὶ τὸ ἴδιον θέλημα συνιστᾶν, ταραχὰς ἐγείρει καὶ θυμὸν δυσίατον «θυμὸς δέ, φησιν, ἐν κόλποις ἀσεβῶν ἀναπαύσεται» καὶ πάλιν «ἡ ροπὴ τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ, πτώσις αὐτῶ» διὸ καὶ ὁ Ἀπόστολος παραγγέλλει λέγων «δοῦλον δὲ Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι».

Ερμηνεία

ΕΑΝ θέλῃς να κατοικήῃς μαζί με ἄλλους ἀδελφούς, μὴ θελήσῃς να τους διατάσσης, ἀλλὰ μᾶλλον να γίνεσαι εἰς αὐτοὺς παράδειγμα καλῶν ἔργων, ὑπακούων πρὸς αὐτοὺς εἰς ὅσα σου λέγουν. Εάν δε παραστή ἀνάγκη να ομιλήσῃς, να λέγῃς τὴν ἀποψὶν σου, ὡς να συμβουλεύῃς με ταπεινῶσιν. Εάν δε κάποιος ἀδελφὸς φέρῃ ἀντίρρησην εἰς τὰ λεγόμενά σου, να μὴ ταραχθῇ ἡ διάνοιά σου, ἀλλὰ παράτησε τὸ θέλημά σου χάριν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης καὶ εἶπε με πραότητα πρὸς ἐκεῖνον, που διετύπωσεν ἀντίρρησην πρὸς τὴν γνώμην σου, ὡς ἐξῆς: Εγὼ, εὐλογημένε, ἐλάλησα ὡς ἀνόητος σκεφθεὶς τοιοῦτοτρόπως: συγχώρεσέ με, διότι ἀπὸ ἀγνοίαν ἐλάλησα ὡστόσο, ἀς γίνῃ, ὅπως εἶπες σύ. Διὰ τῆς υποχωρήσεώς σου αὐτῆς θα γυρίσῃ πρὸς τὰ πίσω ἐντροπισμένος καὶ χωρίς να πράξῃ τίποτε ὁ διάβολος, που δημιουργεῖ αὐτάς τας ταραχάς.

Διότι με τὸ να φιλονεικῇς καὶ να ἐπιμένῃς να γίνῃ τὸ θέλημά σου, προκαλεῖς ταραχές καὶ δυσκολοθεράπευτον θυμόν. Καθὼς δε λέγει ἡ Ἁγία Γραφή «ὁ θυμὸς θα ἀναπαυθῇ εἰς τοὺς κόλπους ἀσεβῶν» (Ἐκκλησ. ζ', 10). Εἰς ἄλλο πάλιν μέρος γράφει: «ἡ τάσις πρὸς τὸν θυμόν, εἶναι πτώσις δι' αὐτόν» (Σοφ. Σειρ. α', 22). Δι' αὐτό καὶ ὁ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

Απόστολος Παύλος παραγγέλλει: «ο δούλος του Κυρίου δεν πρέπει να μαλλώνη» (Β΄ Τιμ. 6', 24).

Δ'. Αντιόχου του Παντέκτου

ΑΝΘΡΩΠΟΣ έριστικός οὐ μόνον μετὰ τῶν οἰκείων οὐκ εἰρηνεύει ποτέ, ἀλλ' οὐδὲ μετὰ τῶν ἀλλοτρίων θέλων γὰρ τὸν έριστικῶν αὐτοῦ λογισμῶν πληροφορησai, ἀεὶ ραδιουργίας ἐπιτηδεύει καὶ ἐνδελεχῶς παροξύνεται, καὶ ἄλλους θολεῖ, καὶ στυγητὸς παρὰ πάσιν εὐρίσκεται γέγραπται γὰρ ἐν τῇ Γενέσει, ὅτι «ἔλαβεν Ἡσαὺ ἐκ τῶν ἀλλοφύλων γυναῖκας καὶ ἦσαν ἐρίζουσαι τῷ Ἰσαὰκ καὶ τῇ Ρεβέκκα" εἶπε δὲ Ρεβέκκα τῷ Ἰσαὰκ προσώχθισα τῇ ζωῇ μου διὰ τὰς θυγατέρας τῶν ὑλῶν Χέτ». . Τοῦτο δηλοῦντος τοῦ λόγου, ὅτι τὸ ἐρίζειν ἂ θ' ἐοῖς ἀρμόζει καὶ οὐχὶ πιστοῖς καὶ εὐσεβέσιν. Οἱ γὰρ ὄντως Χριστιανοὶ καὶ Χριστοῦ μαθηταὶ τὸν ἑαυτῶν δεσπότης καὶ διδάσκαλος μιμοῦνται, περὶ οὗ γέγραπται: «οὐκ ἔρισει οὐδὲ κραυγάσει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ» καὶ οἱ τοιοῦτοι οὐ πειρώνται οἰονδήποτε πρᾶγμα μετ' ἔριδος καὶ φιλονεικίας ἐπιλύσαι, ἀλλὰ δι' ὑπομονῆς καὶ προσευχῆς καὶ ὑπακοῆς, καὶ μονολογίστου ἐλπίδος, μὴ δὲ πότε τὸν οἰκεῖον λόγον στήσαι θέλοντες ἢ ἐκδικοῦντες τὸ ἴδιον θέλημα καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἔφη: «ἦλθον οὐχ ἓνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντος με Πατρός».

Ερμηνεία

ΑΝΘΡΩΠΟΣ φιλόνεικος ὅχι μόνον με τοὺς συγγενεῖς του δεν εἰρηνεύει ποτέ, ἀλλ' οὔτε καὶ με τοὺς ξένους· διότι εἰς τὴν προσπάθειάν του νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἐριστικὴν σκέψιν του ὡς ὀρθῆς, μηχανεύεται πάντοτε ραδιουργίας, διαρκῶς θυμῶνει, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων θολώνει τὴν διάνοιαν καὶ εἰς τὸ τέλος ὅλοι τὸν μισοῦν. Σχετικῶς με τὸν τύπον αὐτὸν ἔχει γραφῇ εἰς τὴν Γένεσιν· «ο' Ἡσαὺ ἐπηρε γυναῖκα ἀπὸ τοὺς ἀλλοφύλους καὶ ἐμάλωναν με τὸν Ἰσαὰκ καὶ τὴν Ρεβέκκαν καὶ εἶπεν ἡ Ρεβέκκα εἰς τὸν Ἰσαὰκ: εβάρεθηκα πια τὴν ζωὴν μου ἐξ αἰτίας τῶν θυγατέρων τῶν Χετταίων» (Γενεσ. κζ', 46). Αὐτὸ τὸ χωρίον τῆς Γενέσεως φανερώνει ὅτι ἡ φιλονικία καὶ τὰ μαλώματα ἀρμόζουν εἰς τοὺς ἀθέους καὶ ὅχι εἰς τοὺς πιστοὺς καὶ τοὺς εὐσεβεῖς.

Διότι οἱ πραγματικοὶ Χριστιανοὶ καὶ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ μιμοῦνται τὸν διδάσκαλον καὶ Δεσπότην τῶν, περὶ τοῦ οὐοίου ἔχει γραφῆς «δεν θα φιλονικησῇ οὔτε θα φωνάξῃ, οὔτε θα ἀκούσῃ κανεῖς τὴν φωνὴν του εἰς τὰς πλατείας». Οἱ εὐλογημένοι αὐτοὶ ἄνθρωποι δεν δοκιμάζουν νὰ ξεδιαλύνουν οἰοιονδήποτε ζήτημα με λογομαχίας καὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

μαλώματα, αλλά με υπομονήν, με προσευχήν, με υπακοήν και με ελπίδα, έμπνεομένην από την σκέψιν, ότι ουδέποτε πρέπει να επιβάλουν τον λόγον τους θέλοντες και επιμένοντες να γίνη το θέλημά των, όπως, άλλωστε, είπε και ο Κύριος: «ήλθον εις τον κόσμον όχι διά να κάμνω το θέλημά μου, αλλά το θέλημα του Πατρός μου που με απέστειλεν» (Ιωάν. στ΄, 38-39).

Ε'. Του Αββά Ησαΐου

ΈΑΝ οικής μετά αδελφοῦ καὶ θέλης πρᾶγμα γενέσθαι, ὁ δὲ ἀδελφὸς μεθ' οὐ οἰκεῖς οὐ θέλει αὐτὸ γενέσθαι, ἀπολυσον αὐτὸ τὸ θέλημά σου, ἵνα μὴ γένηται φιλονεικία καὶ λυπηθῇ. Ἐσο δὲ πρὸς τὸν ἀδελφὸν ὡς πάροικος μὴ προστάξης αὐτῷ ἐν τινὶ πράγματι καὶ μὴ θελήσης αὐτοῦ κεφαλὴ εἶναι. Ἐὰν ἐπιτάξῃ σου πρᾶγμα, δὲ οὐ θέλεις, πολέμησον τῷ θελήματί σου, ἕως οὐ ποιήσης τὸ ἐπιταχθέν, ἵνα μὴ θλίψῃς αὐτόν, καὶ ἀπολέσης τὸ ἀπαρρησίαστος καὶ τὴν εἰρηνικὴς συνοίκησιν αὐτοῦ. Ἐὰν οὖν εἴπῃ σου ὅτι, ἔψησον μοὶ τίποτε, εἶπε αὐτῇ τῇ θέλεις ποιήσω; καὶ ἐὰν ἐν ἐξουσίᾳ σὲ ποιήσῃ λέγων, καὶ θέλεις, τὸ εὐρίσκόμενον ποιήσον μετὰ φόβου Θεοῦ.

Ἐὰν λόγος τῆς γραφῆς ἔλθῃ ἀνὰ μέσον ὑμῶν, καὶ γινώσκων τὸν λόγον ἐνέγκῃ ὀπίσω τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τὸ ἴδιον θέλημα καὶ ἀναπαύσῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν χαρᾷ. Ὁ γὰρ ζητούμενος λόγος οὗτός ἐστι, τὸ ταπεινώσαι ἑαυτὸν ἐν πάσι τῷ ἀδελφῷ σου. “Ὁ οὖν προσέχων τὸ κρίματι τοῦ βήματος οὐ μέλλει παραστῆναι, τὴν δύναμιν αὐτοῦ ποιεῖ ἕνα μὴ φραγῇ αὐτοῦ τότε τὸ στόμα, μὴ εὐρίσκων ἀπολογία ἐπὶ ἐν τῇ φρικτῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

Ἐὰν θέλετε ἐξελθεῖν εἰς μικρῶν παρέργον, μὴ καταφρονήσῃ καὶ εἰς τοῦ ἐτέρου καὶ ἐξέλθῃ μόνος, ἐάσας τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὴν συνειδήσιν πάσχοντα ἐν τῷ κελλίῳ, ἀλλ' εἴπῃ αὐτῷ ἐν ἀγάπῃ θέλεις ἀπέλθωμεν; καὶ ἐὰν ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μὴ ἀναπαυόμενον ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ ἢ κατὰ τὸ σῶμα ἀσθενοῦντα, μὴ φιλονεικήσῃ ὅτι νῦν ἔχομεν ἐξελθεῖν, ἀλλ' ὑπέρβῃ τέως καὶ ἀπέλθῃ εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ εὐσπλαγχνίας φυλάξτε δὲ τοῦ μὴ ἀντιστῆναι τῷ ἀδελφῷ ἐν τινὶ, ἕνα μὴ θλίψῃτε αὐτόν.

Ἐὰν οἰκῇτε μετ' ἀλλήλων, πᾶν ἐργόχειρος καὶ ἐργάζεσθε, κὰν τὲ ἔσω, κὰν τὲ ἔξω, καὶ καλέσῃ σὲ ὁ ἀδελφός σου, μὴ εἴπῃς ὅτι μακροθύμησον, ἕνα ἀπόσχῃ ἔτι τὸ ὀλίγον τοῦτο, ἀλλ' εὐθέως ὑπάκουσον: ἐὰν οικῇς μετὰ τινός, ἢ παροικῇς καὶ λάβῃς παρ' αὐτοῦ ἐντολήν, φύλαξον διὰ τὸν Θεὸν μὴ καταφρονῆσαι, μήτε ἐν τῷ κρυπτῷ μήτε ἐν τῷ φανερῷ λύσαι τὴν ἐντολήν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

Ἐὰν κατοικῆς μετὰ Πατρός σου ἢ ἀδελφοῦ σου, μὴ εὗρεθῇς ἔχων φιλίαν μετὰ τινὸς ἐν τῷ κρυπτῷ, μὴ θέλων τοὺς μετὰ σου ἀδελφοὺς γινῶναι ἐπεὶ καὶ σεαυτὸν ἀπολλύς κακεῖνον ὃν τρόπον ὑποτάσσεται τὸ κτῆνος τῶν ἀνθρώπων, οὕτως ὀφείλει πᾶς ἄνθρωπος τῷ πλησίον ὑποτάσσεσθαι διὰ τὸν Θεονκαὶ ὥσπερ τὸ κτῆνος οὐκ ἔχει ἴδιον θέλημα οὐδὲ γινῶσιν, οὕτω κάγω ὀφείλω ποιεῖν οὐ μόνον μετὰ τοῦ συνόντος μου, ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦ ἐναντιουμένου μου, καὶ ἀπολύσαι τὴν γινῶσιν μου τὸ ἀγνοοῦντι καὶ τὸ θέλημά μου τὸ ἄφρονι" καὶ τότε ἐπιγνώσομαι ἑαυτὸν καὶ κατανοήσω τὸ βλάπτον μὲ' ὃ δὲ πεποιθῶς ἐπὶ τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ κρατῶν, οὐ δύναται τὴν ἔχθραν ἐκφυγεῖν, οὔτε ἀναπαυθῆναι, οὔτε ἰδεῖν τίνων ὑστερεῖται καὶ ἐὰν ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ σώματος, κόπος ἐστὶν εὐρεῖν ἔλεος.

Σὺ οὖν, ἀδελφέ, μὴ ἔσο φιλονεικος, ἵνα μὴ πᾶν πονηρὸν οικήσῃ ἐν σοὶ μηδὲ σεαυτὸν ἡγοῦ φρόνιμον, ἵνα μὴ ἐμπέσης εἰς χειρας τῶν ἐχθρῶν σου. "Ἐθισον τὴν γλῶσσάν σου τοῦ λέγειν συγχώρησον, καὶ ἡ ταπεινώσις ἐλεύσεται ἐπὶ σε. Τὸ ἀπολύσαι τὸ θέλημά σου τὸ πλησίον, συμβαίνει ὅτι ὁ νοῦς βλέπει τὰς ἀρετὰς το δὲ κρατεῖν τὸ θέλημά σου μετὰ τοῦ πλησίον, δηλοὶ τὴν ἀγνωσίαν.

Φρόντισον οὖν, ἀγαπητέ, τοῦ ἀπολύειν τὸ θέλημά σου τὸ πλησίον ἐν ἅπασιν, ὅτι τὸ κρατεῖν τὸ θέλημα ἀπολλυσι πάσας τὰς ἀρετὰς καὶ δὲ ἔχων τοὺς λογισμοὺς ἐκτεταμένους ἐν εὐθύτητι, ἐκκόπτει τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐν πραότητι, φοβούμενος τὴν φιλονεικίαν ὡς δράκοντα αὕτη γὰρ καταστρέφει πᾶσαν τὴν οἰκοδομήν, καὶ ποιεῖ τὴν ψυχὴν σκοτισθῆναι του μὴ ἰδεῖν τί τοῦ φωτὸς τῶν ἀρετῶν" τὸ γὰρ κεκατηραμένον τοῦτο πάθος μίσγει ἑαυτὸ μετὰ τῶν ἀρετῶν ἕως οὐ ἀπολέσῃ αὐτὰς.

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς, δεικνὺς ἡμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ ἐκ κ' ὄψῃ καὶ ἄνθρωπος τὸ ἀτιμον τοῦτο πάθος οὐ δύναται προκόψαι κατὰ Θεόν, οὐκ ἀνέβη ἐπὶ τὸν Σταυρόν, εἰ μὴ πρότερον ἀπέρριψε τὸν Ἰούδαν ἐκ μέσου των μαθητῶν. Τούτω γὰρ ἐξακολουθοῦσε πάντα τα κακά, καὶ πάντα ὅσα μισεῖ ὁ Θεὸς κατοικεῖ ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ φιλονεικου. Τὸ οὖν κόψαι τὸ θέλημά σου εἰρηνεύει τὰς ἀρετὰς μετ' ἀλλήλων, καὶ καθιστᾷ τὸ ἡγεμονικὸν ἀτάραχον. Καὶ τοῦτο ζητεῖ ὁ Θεὸς παρὰ τοῦ ἀνθρώπου πλέον ὑπὲρ πάσας τὰς ἀρετὰς, τὸ ταπεινώσαι ἑαυτὸν τῷ πλησίον ἐν ἅπασιν καὶ ὑποταγῆναι. Τὰ δὲ γεννῶντα τὴν φιλονεικίαν, ταῦτα εἰσιν' ἡ πολυλογία, τὸ μεταφέρεις λόγους πρὸς τὸ ἐκάστῳ ἀρέσκον, ἡ παρρησία, ἡ διγλωσσία, τὸ θέλειν στήσαι τὸν οἰκεῖον λόγον ταῦτα τὴν φιλονεικίαν τίκτουσι καὶ τοῦ ἔχοντος ταῦτα ἡ ψυχὴ κατοικητήριον ἐστὶ πάντων των παθῶν.

Ερμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

ΕΑΝ κατοικής μαζί με άλλον αδελφόν και θέλης να γίνη κάποιο πράγμα, ο αδελφός όμως με τον οποίον συγκατοικείς δεν θέλει να γίνη αυτό, τότε πρέπει, διά νά μή φιλονικήσητε και λυπηθή, να υποτάξης εις αυτόν το θέλημά σου. Να είσαι δε απέναντι του αδελφού σου όπως ένας προσωρινώς φιλοξενούμενος να μη τον προστάξης διά κανένα πράγμα και να μη θελήσης να φαίνεσαι ανώτερός του. Εάν σου επιβάλη να κάνης κάτι, που συ δεν το θέλεις, πολέμησε εναντίον του θελήματός σου, μέχρις ότου κάμης αυτό που διετάχθης, δια να μη τον στενοχωρήσης και χάσης την αρμονικής και ειρηνικήν συγκατοίκησιν μαζί του. Εάν, π.χ., σου είπη: ψήσε μου κάτι, ερώτησε τον ήρεμα: τι θέλεις να σου κάνω; Και εάν σε αφήση εις την διάθεσίν σου απαντών, κάνε ό,τι θέλεις, τότε ετοίμασε του ό,τι ευρίσκεται, με φόβον Θεού.

Εάν, κατά την συζήτησίν σας, αναφέρετε ρητόν εκ της Αγίας Γραφής, εκείνος, που γνωρίζει το ρητόν, ας υποτάξη το θέλημά του εις τον αδελφός του, οπότεν θα αναπαύση και θα χαροποιήση τον αδελφόν του. Διότι η βαθυτέρα έννοια του ρητού είναι το να ταπεινωθής εις όλα ενώπιον του αδελφού σου.

Εκείνος λοιπόν, που έχει συνεχώς εις τον νούν του την κρίσιν, την οποίαν πρόκειται να αντιμετωπίση εις το αδέκαστον βημα του Κριτού, που θα παρασταθή κατά την Δευτέρας Παρουσίαν, κάμνει, από εδώ, ό,τι ήμπορεί, διά να μη σφραγισθή το στόμα του, κατά την φρικτής εκείνης ώραν, ώστε να μη ευρίσκη να είπη ουδεμίαν απολογίαν.

Εάν θελήσετε να υπάγητε εις κάποιαν μικράν εργασίαν, να μη περιφρονήση ο ένας τον άλλον και εξέλθη μόνος, εγκαταλείπων τον αδελφόν του εις το κελλίον να ελέγχεται από την συνείδησίν του. Ας είπη εις αυτόν με αγάπην θέλεις να υπάγωμεν μαζί; Και εάν ίδη ότι ο αδελφός αυτού αναπαύεται, κατά την ώραν εκείνην, ή είναι σωματικά ασθενής, ας μη λογομαχήση, ότι τώρα είναι ώρα, που πρέπει να πηγαίνωμεν, αλλ' άς αναβάλη και ας επιστρέψη εις το κελλίον του, από ευσπλαγχνικήν προς τον αδελφόν αγάπην. Προσέχετε δε να μη έναντιωθήτε εις τον αδελφόν σας εις ουδεμίαν περίπτωσιν, διά να μη τον στενοχωρήσητε.

Εάν συγκατοικήτε και εργάζεσθε οποιοδήποτε εργόχειρον, είτε μέσα εις το κελλί είτε έξω από το κελλί, και σε φωνάξη ο αδελφός σου, μή του είπης: περίμενε όλίγον, διά να αποτελειώσω το έργόχειρόν αυτό, αλλ' αμέσως να υπακούσης. Εάν συγκατοικής με κάποιον, ή φιλοξενείσαι κάπου και λάβης κάποιαν εντολήν, πρόσεξε, δι' όνομα του Θεού, να μη καταφρονήσης, την εντολήν αυτήν, και επιδιώξης, είτε κρυφίως είτε φανερώς, να την παραβής.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

Εάν συγκατοικής με τον πνευματικόν σου πατέρα ή με αδελφόν, πρόσεχε να μη διατηρής κρυφίως φιλίαν με κάποιον άλλον που δεν θέλεις να το μάθουν οι αδελφοί που συγκατοικούν μαζί σου· διότι τοιουτοτρόπως και τον εαυτόν σου και εκείνον παρασύρεις εις την απώλειαν. Με τον τρόπον που υποτάσσεται το ζώον εις τον άνθρωπον, πρέπει και κάθε άνθρωπος να υποτάσσεται εις τον πλησίον του, χάριν του Θεού. Και όπως ακριβώς το ζώον δεν έχει θέλημα, ούτε γνώμην ιδικήν του, έτσι και εγώ πρέπει να κάμνω όχι μόνον απέναντι εκείνου, με τον οποίον συγκατοικώ, αλλά και απέναντι εκείνου, που μου έναντιώνεται και να υποτάξω την γνώμην μου εις τον αγνοούντα και το θέλημά μου εις τον ανόητον. Και τότε θα γνωρίσω επακριβώς τον εαυτόν μου και θα αντιληφθώ τί με βλάπτει· εκείνος, που έχει πεποίθησιν εις την αρετήν του και το δίκαιόν του και επιμένει εις το θέλημά του, δεν δύναται να αποφύγη την έχθραν, ούτε να αναπαυθη ψυχικά, ούτε να ίδη εις ποία σημεία υστερεί. Ο τοιούτος, όταν εξέλθῃ του σώματός του (όταν δηλαδή αποθάνῃ) είναι δύσκολον να εύρῃ ευσπλαγχνίαν από τον Θεόν.

Συ λοιπόν, αδελφέ, να μή αγαπᾷς τα μαλώματα, διὰ να μη κατοικήσῃ κάθε πονηρία εντός σου ούτε από μόνος σου να νομίζῃς ὅτι εἶσαι συνετός, διὰ να μη πέσῃς εις τα χέρια των εχθρών σου. Συνήθιζε την γλώσσαν σου να λέγῃ συγχώρεσέ με, και τότε θα ἔλθῃ ἡ ταπείνωσις ἐπάνω σου. Το να υποτάξῃς το θέλημά σου εις τον πλησίον συμβαίνει, διότι ο νούς βλέπει τας αρετάς· αντιθέτως το να επιμένῃς εις το θέλημά σου και να εναντιώνεσαι προς τον πλησίον, φανερώνῃ ἀγνωσίαν.

Φρόντισε λοιπόν, αγαπητέ, να υποτάξῃς, εις ὅλας τας περιπτώσεις, το θέλημά σου εις τον πλησίον, διότι το να επιμένῃς εις το θέλημά σου καταστρέφει ὅλας τας αρετάς εκείνος, που σκέπτεται ὀρθῶς, κόπτει με πραότητα το θέλημά του, διότι φοβείται ὡς δράκοντα την φιλονεικίαν· ἐπειδὴ ἡ φιλονεικία καταστρέφει κάθε πνευματικὴν οἰκοδομήν και σκοτίζει την ψυχήν, διὰ να μη ἴδῃ το φῶς των αρετῶν. Το κατηραμένον αὐτό πάθος ἀναμινύεται με τας αρετάς, μέχρις ὅτου τας καταστρέψῃ.

Δι' αὐτό λοιπόν και ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, δεικνύων εις ἡμᾶς, ὅτι εἰάν ὁ ἄνθρωπος δεν κόψῃ αὐτό το ἀτιμον πάθος, δεν ἔμπορεῖ να προκόψῃ κατὰ Θεόν, δεν ἀνέβῃ εις τον Σταυρόν, παρά αφοῦ προηγουμένως ἐξεδίωξε τον Ἰούδαν ἀπὸ τον κύκλος των μαθητῶν (Ἰωάν. ιγ', 25-31). Διότι το πάθος της φιλονεικίας το παρακολουθοῦν ὅλα τα κακά και ὅλα ὅσα μισεῖ ὁ Θεός κατοικοῦν εις την ψυχήν του φιλονείκου. Με το να κόψῃς λοιπόν το θέλημά σου, εἰρηνεύουν μεταξύ των αἰ αρεται,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

και το ηγεμονικόν της ψυχής καθίσταται ατάραχον. Αυτό ακριβώς ζητεί ο Θεός, περισσότερον από όλας τας άλλας αρετάς, το να ταπεινωθή ο άνθρωπος εις τον πλησίον και να υποταχθή ενώπιον αυτού εις όλα. Εκείνα που γεννούν την φιλονεικίαν είναι τα εξής: η πολυλογία, το να μεταφέρεις εις τον καθένα λόγους που του αρέσουν, η ελευθεριότης, η διπροσωπία, το να θέλης να επικρατήση ο λόγος σου· όλα αυτά γεννούν την φιλονεικίαν και η ψυχή αυτού που έχει αυτά τα ελαττώματα είναι κατοικητήριον όλων των παθών.

ΣΤ'. Του Αββά Μάρκου

ΜΗ πειρῶ πρᾶγμα σκολιὸν ἢ γραφικῶν ζήτημα ἐπιλύσαι διὰ φιλονεικίας, ἀλλὰ δι' ὧν καὶ πνευματικὸς παρακελεύεται νόμος δι' ὑπομονῆς καὶ προσευχῆς καὶ μονολογίστου ἐλπίδος.

Ερμηνεία

ΝΑ μη δοκιμάζης πράγμα δύσκολον ή να μη επιχειρής να ξεδιαλύης ζήτημα της Γραφής με φιλονεικίαν, αλλά με εκείνα τα μέσα, που διατάσσει ο πνευματικός νόμος δηλαδή με την υπομονήν, την προσευχήν, και την σταθεράν ελπίδα.

Ζ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΛΕΓΟΝ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένου, ὅτι καλούμενος εἰς τὸ φαγεῖν παρὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀπήρχετο δακρύων, ἵνα μὴ παρακούσῃ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ λυπήσῃ αὐτὸν" ἀδελφοῦ δὲ λέγω, τοῦ συνοικοῦντος αὐτῷ ἤτοι τοῦ Ἀββᾶ Ἀνοῦς ἢ τινὸς τῶν λοιπῶν, οἷς συνώκει.

2. Ἀδελφὸς ἤρωτησε τὸν Ἀββᾶς Ποιμένα λέγων· πῶς ὀφείλουσιν εἶναι οἱ ἐν τῷ κοινοβίῳ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων, ὅτι ὁ καθηήμενος εἰς κοινόβιον ὀφείλει πάντας ὡς ἕνα βλέπει καὶ τηρεῖν τὸ στόμα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἀναπαύεται.

Ερμηνεία

ΕΛΕΓΟΝ διὰ τον Αββάν Ποιμένα, ότι όταν εκκαλείτο διά να φάγη, χωρίς να θέλη, μετέβαινε με δάκρυα, διά νά μή παρακούση τον αδελφόν του και τον λυπήση.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Να μην αντιλέγουμε αλλά να υποτασσόμαστε στον πλησίον)

Αδελφόν δε έννοώ τον συγκάτοικόν του, δηλαδή τον Αββάν Ανούβ ή κάποιον άλλον, από αυτούς, με τους οποίους συγκατοικούσε.

2. Ένας αδελφός ήρώτησε τον 'Αββάν Ποιμένα: - Πάτερ, πώς πρέπει να είναι αυτοί, που μένουν εις το κοινόβιον;

-Εκείνος, που μένει εις κοινόβιον - απήντησεν ο Αββάς Ποιμήν- πρέπει να βλέπει όλους τους Μοναχούς ως ένα αδελφόν και να προσέχη το στόμα του και τα μάτια του, οπότεν και θα αναπαύεται.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΓ'

(Να επιδιώκουμε το θέλημα του Θεού και όχι το δικό μας)

Ὅτι πάντα τα γινόμενα δικαιοσύνη Θεοῦ γίνεται διὸ δεῖ τὸν πιστῶν τὴ προνοία αἰεὶ ἀκολουθεῖν καὶ μὴ τὸ οἰκεῖον ἐπιζητεῖν θέλημα, ἀλλὰ τὸ τοῦ Θεοῦ καὶ γὰρ οὕτω πάντα ποιῶν ἢ δεχόμενος ἀναπαύεται.

Ὅτι ὅλα ὅσα γίνονται, δια τῆς δικαιοσύνης του Θεοῦ γίνονται δι' αὐτό πρέπει ο πιστός να ακολουθεῖ πάντοτε τὴν θείαν Πρόνοιαν καὶ να μὴ ἐπιδιώκη το θέλημά του, ἀλλὰ να ἐπιζητῇ το θέλημα του Θεοῦ· διότι ὅποιος τοιοιτοτρόπως ἐνεργεῖ ἢ δέχεται τα γεγονότα, ἀναπαύεται ψυχικῶς.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΙΕ γέρων: ἐὰν ἀσθενήσης καὶ αἰτήσης πρᾶγμα λαβεῖν παρὰ τινὸς εἰς χρείαν σου καὶ μὴ δώση σου, μὴ θλιβῆς κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' εἶπε ὅτι εἰ ἤμην ἄξιος λαβεῖν, ἐπληροφόρησεν ἂν ὁ Θεὸς τὸν ἀδελφὸν δοῦναι μοὶ ἀγάπην.

2. Εἶπε πάλιν ἐὰν κρατηθῆς εἰς ἀγάπης καὶ βάλῃς σὲ εἰς τὸν ἐλάχιστον τρόπον, μὴ γογγύσῃ ὁ λογισμὸς σου, ἀλλὰ λέγε ὅτι οὐδὲ ὧδε ἤμην ἄξιος τοῦτο γὰρ γίνωσκε, ὅτι οὐδὲ μία θλίψις ἔρχεται τὸ ἀνθρώπῳ, εἰ μὴ ἄνωθεν ἐκ Θεοῦ πρὸς δοκιμῆς ἢ διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ καὶ ὁ μὴ κρατῶν οὕτως, οὐ πιστεύει ὅτι ὁ Θεὸς κριτὴς δίκαιος ἐστίν.

3. Διηγεῖτο τὶς γέρων, ὅτι ποτὲ συναχθέντων τῶν Πατέρων ὠφελείας χάριν, ἀναστὰς εἷς ἐξ αὐτῶν, λαβὼν τὸ μικρὸν κερδικάριον τὸ ἐπικείμενον τὰ καθίσματα αὐτοῦ, ἔβαλεν ἐπάνω των ὤμων αὐτοῦ, καὶ κρατῶν ταῖς δύο χερσὶν ἔστη ἐν μέσῳ πάντων κατὰ ἀνατολᾶς βλέπων καὶ ἠῤῥατο λέγων ὁ Θεὸς ἐλέησον με» καὶ ἀπεκρίνετο πρὸς ἑαυτὸν καὶ ἔλεγεν εἰ θέλεις νὰ σὲ ἐλεήσω, θὲς ὅπερ βαστάζεις καὶ ἐλεῶ σε' καὶ πάλιν ἔλεγεν ὁ Θεὸς ἐλέησόν σε' καὶ ἀπεκρίνετο ἑαυτῷ" εἶπον σοί, θὲς ὅπερ βαστάζεις καὶ ἐλεῶ σὲ τοῦτο δὲ ἐπὶ πολὺ ποιήσας, ἐκάθισε' καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ Πατέρες" εἶπε ἡμῖν τί ἐστὶν ὁ ἐποίησας; καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς" τὸ κερδικάριον, ὅπερ ἐβάσταζον ἐπὶ τῶν ὤμων μου, τὸ θέλημά μου ἐστὶ καὶ παρεκάλουν τὸν Θεὸν ἕνα μετ' αὐτοῦ ἐλεήσῃ με' καὶ εἶπε μοὶ ἄφες 8 βαστάζεις καὶ ἐλεῶ σε. Καὶ ἡμεῖς οὖν, φησιν, εἰ θέλομεν ἐλεηθῆναι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀφήσωμεν τὰ ἴδια θελήματα καὶ τυγχάνομεν ἐλέους.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Γέρων ασκητής είπεν: εαν αρρωστήσης και ζητήσης από κάποιον να πάρης κάτι διά την ανάγκην σου και δεν σου το δώση, να μη στενοχωρηθής εναντίον του, αλλά να ειπής εις τον εαυτόν σου· εάν ήμουν άξιος να το πάρω, θα ήμπορούσεν ο Θεός να πληροφορήση τον αδελφόν, να μου το προσφέρει ως ελεημοσύνην.

2. Είπε πάλιν ο ίδιος εαν κληθής εις αγάπην και σε βάλουν εις θέσιν ασήμαντον, να μη γογγύση ο λογισμός σου εναντίον των φιλοξενούντων αλλά να λέγης από μέσα σου ούτε εδώ δεν ήμουν άξιος να καθήσω. Διότι τούτο πρέπει να γνωρίζης, ότι ουδεμία στενοχωρία δεν επέρχεται εις τον άνθρωπον, εάν ο Θεός δεν το επιτρέψη άνωθεν, ή χάριν δοκιμασίας της πίστεως. ή διά τας αμαρτίας του. Αυτός δε που δεν σκέπτεται κατ' αυτόν τον τρόπον, δεν πιστεύει ότι ο Θεός είναι δίκαιος κριτής.

3. Ένας Γέρων διηγείτο ότι κάποτε συνεκεντρώθησαν οι Πατέρες χάριν πνευματικής ωφελείας: έξαφνα έσηκώθη ένας από αυτούς και επηρε το μικρόν μαξιλάρι, που ήτο επάνω εις το κάθισμά του αφού δε το έβαλεν επάνω εις τους ώμους του και το εκράτησε με τα δύο του χέρια, εστάθη εις το μέσον όλων και βλέπων κατά ανατολάς προσευχήθη λέγων: Θεέ μου, ελέησόν με συγχρόνως απαντούσε προς τον εαυτόν του εάν θέλῃς να σε ελεήσω, άφησε αυτό που βαστάζεις και θα σε ελεήσω.

Και πάλιν έλεγε: Θεέ μου, ελέησόν με» και απαντούσεν, εκ νέου, εις τον εαυτόν του σου είπα, άφησε αυτό που βαστάζεις και θα σε ελεήσω. Την σκηνήν αυτήν επανέλαβεν επί πολλάς φορές και, εις το τέλος, εκάθισε. Τότε τον έρωτούν οι Πατέρες:

- Έξηγήσέ μας, τι σημαίνει αυτό, που έκανες; Ο Γέρων τους απήντησε:

- Το μαξιλαράκι, που έβάσταζα επάνω εις τους ώμους μου, συμβολίζει το θέλημά μου και παρεκάλουν τον Θεόν να με ελεήση, φέροντα το θέλημά μου και μου έλεγεν ο Θεός, άφησε αυτό που βαστάζεις, δηλαδή το θέλημά σου, και θα σε ελεήσω.

Και ημείς λοιπόν – συνεπέραναν ο Γέρων ασκητής – εάν θέλωμεν να μας ελεήση ο Θεός, ας εγκαταλείψωμεν τα θελήματά μας και θα επιτύχωμεν, οπωσδήποτε, το θείον έλεος.

Β'. Του Αββά Ησαΐου

ΑΔΕΛΦΕ, ἐὰν τί σοὶ συμβῇ πρᾶγμα, εἴτε ἐν ἔργῳ, εἴτε ἐν λόγῳ, εἴτε ἐν διανοίᾳ, μὴ ζήτει τὸ καθόλου τὸ σεαυτοῦ θέλημα μηδὲ τὴν σὴν ἀνάπαυσιν, ἀλλὰ σπούδαζε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐρευνᾶν ἀκριβῶς, καὶ τελείως τοῦτο ποιεῖν, εἰ καὶ κόπον φαίνεται ἔχον, πιστεύων ἐξ ὅλης καρδίας ὅτι τοῦτο συμφέρει ὑπὲρ πᾶσαν φρόνησιν ἀνθρωπίνην· ἢ γὰρ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐστὶ καὶ οἱ ἐκζητοῦντες αὐτὴν οὐκ ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, εἰ σοὶ συμβῇ κάποια δυσκολία, εἴτε εἰς τὴν ἐργασίαν σου, εἴτε εἰς λόγον, εἴτε ἀκόμη καὶ εἰς τὴν σκέψιν σου, νὰ μὴ ἐπιζητῇς καθόλου τὸ θέλημά σου, ἀλλὰ νὰ φροντίζῃς νὰ ἀνακαλύπτῃς, μετὰ προσοχὴν, τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ το ἐφαρμόζῃς ἐπακριβῶς, ἐστὼ καὶ εἰάν παρουσιάσῃ κόπον ἢ ἐκτέλεσίν σου. Νὰ πιστεύῃς με ὅλην σου τὴν καρδίαν, ὅτι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ συμφέρει εἰς σε περισσότερον ἀπὸ κάθε ἀνθρωπίνην σύνεσιν. Διότι ἡ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ εἶναι αἰώνιος ζωὴ καὶ ἐκεῖνοι που τὴν ἐπιζητοῦν, δὲν θὰ στερηθοῦν ἀπὸ κανένα ἀγαθόν.

Γ'. Του Αββά Μάρκου

ΤΙΝΕΣ φρονίμους λέγουσι τοὺς διακριτικούς των αἰσθητῶν πραγμάτων· φρόνιμοι δὲ εἰσιν οἱ ἐπικρατοῦντες τῶν ἰδίων θελημάτων. Ὁ μὴ συναλλάσσει τὸ Θεὸν τὸ ἑαυτοῦ θέλημα, ὑποσκελίζεται ἐν τοῖς ἰδίῳ ἐπιτηδεύμασι, καὶ ὑποχείριος των ἀντιπάλων γίνεται. “Ὅταν λύσαι θέλης πρᾶγμα ἐμπεπλεγμένον, ζήτει περὶ αὐτοῦ τί τῷ Θεῷ ἀρέσκει, καὶ εὐρήσεις αὐτοῦ τὴν λύσιν ἐπωφελεῖ. Ἐν οἷς ἂν πράγμασιν εὐδοκεῖ ὁ Θεός, ἐν τούτοις καὶ πᾶσα ἡ κτίσις ὑπηρετεῖ ἐν οἷς δὲ αὐτὸς ἀποστρέφεται, ὁμοίως καὶ ἡ κτίσις ἀντιτάσσεται. Ὁ ἀντιτασσόμενος ταῖς σκυθρωταῖς ἐπιφοραῖς, ὡς οὐκ οἶδεν ἀντιμάχεται τῇ κελεύσει τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ καταδεχόμενος αὐτὰς μετὰ γνώσεως ἀληθοῦς, οὗτος κατὰ τὴν γραφὴν ὑπομένει τὸν Κύριον. Πειρασμοῦ ἐπελθόντος, μὴ ζήτει διὰ τί ἢ διὰ τίνος ἐλήλυθεν, ἀλλ' ὅπως ἂν αὐτὸν εὐχαρίστως καὶ ἀμνησικακῶς ὑπομείνῃς.

Ερμηνεία

ΜΕΡΙΚΟΙ ὀνομάζουσι φρονίμους ἐκεῖνους που διακρίνουσι τὰ αἰσθητὰ πράγματα· φρόνιμοι ὅμως εἶναι ὅσοι κατορθώνουσι νὰ ἐπιβληθοῦν εἰς τὰ θελήματα των. Ἐκεῖνος που δὲν υποτάσσει τὸ θέλημά του εἰς τὸν Θεόν, περιπλέκεται ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ ἔργα του, καὶ γίνεται πλέον ὑποχείριος εἰς τοὺς ἀντιπάλους του. Ὅταν θέλῃς νὰ ξεδιαλύνῃς μίαν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΓ΄ (Να επιδιώκουμε το θέλημα του Θεού και όχι το δικό μας)

υπόθεσιν μπερδεμένην, να ζητης δι' αυτό τι αρέσει εις τον Θεόν, και θα εύρης οπωσδήποτε ωφέλιμον λύσιν δι' αυτό. Είς όσα ζητήματα αναπαύεται ο Θεός, αυτά και ολόκληρος ή κτίσις τα δέχεται αντιθέτως όσα αποστρέφεται ο Θεός, εις αυτά ομοίως και η κτίσις αντιτάσσεται. Εκείνος, ο οποίος εναντιώνεται εις τας θλιβεράς περιστάσεις, χωρίς να το γνωρίζει, αντιμάχεται εις την διαταγήν του Θεού· εκείνος όμως, που τας υπομένει, διότι γνωρίζει πραγματικώς τας αιτίας των, αυτός, κατά την Αγίας Γραφήν, περιμένει υπομονητικά τον Κύριον. Όταν έλθη πειρασμός, να μη ζητης διατί, ή από ποίαν αιτίαν έχει έλθει, αλλά να φροντίζης πώς θα ήμπορέσης να τον υπομείνης με περισσότεραν ευχαρίστησιν και αμνησικακίαν.

Δ'. Τού Αγίου Διαδόχου

ΠΑΝΤΕΣ οί άνθρωποι κατ' εικόνα έσμεν τοῦ Θεοῦ το δὲ καθ' ομοίωσιν ἐκείνων μόνον έστι, τῶν διὰ πολλῆς ἀγάπης τὴν ἑαυτῶν ἐλευθερίαν δουλωσάντων τῷ Θεῷ ὅτε γὰρ οὐκ έσμεν ἑαυτῶν, τότε ὅμοιοι έσμεν τῷ ἡμᾶς ἑαυτῷ δι' ἀγάπης καταλλάξαντι.

Ερμηνεία

ΟΛΟΙ οι άνθρωποι είμεθα δημιουργημένοι κατ' εικόνα Θεού το να γίνουν όμως οι άνθρωποι και καθ' ομοίωσιν Θεού, ανήκει μόνον εις εκείνους, που από πολλήν αγάπην υπέταξαν την ελευθερίαν των εις τον Θεόν. Όταν δηλαδή δεν ανήκωμεν εις τον εαυτόν μας, τότε είμεθα όμοιοι προς Εκείνον, που διά της αγάπης συνεφιλίωσεν ημάς προς τον Εαυτον Του.

Ε'. Εν τω Γεροντικῷ

ΕΙΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἰσιδωρος ἡ σύνεσις τῶν ἁγίων, αὕτη έστι τὸ ἐπιγνῶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ πάντων γὰρ περιγίνεται ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας, ὅτι εἰκὼν καὶ ὁμοίωμα τοῦ Θεοῦ έστι. Πάντων δὲ τῶν παθῶν δεινότερόν έστι τὸ ἀκολουθεῖν τῇ ἑαυτοῦ καρδίᾳ, ἥγουν πείθεσθαι τῷ ἰδίῳ θελήματι, καὶ μὴ τὸ νόμο τοῦ Θεοῦ, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τῷ ἀνθρώπῳ φαίνεται ὡς ἀνάπausιν τινὰ ἔχον, ὕστερον δὲ γίνεται αὐτῷ εἰς πένθος, ἀγνοήσαντι τὸ μυστήριον τῆς θείας οἰκονομίας καὶ μὴ εὐρόντι τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ ἓνα πορευθῇ ἐν αὐτῇ.

Ερμηνεία

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΓ΄ (Να επιδιώκουμε το θέλημα του Θεού και όχι το δικό μας)

Ο ΑΒΒΑΣ Ισίδωρος είπε η φρονιμάδα των Αγίων είναι, ότι εγνώρισαν ακριβώς το θέλημα του Θεού. Διότι, όλα τα νικά ο άνθρωπος δια της υπακοής εις την αλήθειαν, επειδή είναι εικών και ομοίωμα του Θεού. Από όλα δε τα πάθη το πιο φοβερόν είναι να ακολουθη κανείς τας εμπνεύσεις της καρδιάς του, να υπακούη δηλαδή εις το θέλημά του, και όχι εις τον νόμον του Θεού. Αυτό το πάθος φαίνεται, κατ' αρχάς, ότι αναπαύει τον άνθρωπον κάπως, ύστερα όμως μεταβάλλεται μέσα του εις πένθος, επειδή παρέβλεψε το μυστήριον της θείας οικονομίας και δεν ανεύρε την οδόν του Θεού, διά να την ακολουθήση.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ' (Περί ταπεινοφροσύνης)

Ὅτι ἡ ταπεινοφροσύνη τοῖς δαίμοσιν ἀνάλωτος ὅλως ἐστὶ καὶ τίς ἢ τῆς ταπεινοφροσύνης γένεσις καὶ τίς ἡ δύναμις καὶ ὅτι ὑπὲρ πάσας τὰς ἀρετὰς ἡ ταπείνωσις καὶ μόνη συντόμως σώζει τὸν ἄνθρωπον.

Ὅτι ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι τελείως ἀκατανίκητος ἀπὸ τοὺς δαίμονας, καὶ πῶς γεννᾶται ἡ ταπεινοφροσύνη καὶ ποία εἶναι ἡ δύναμις τῆς ὅτι ἡ ταπείνωσις περισσότερον ἀπὸ ὅλας τὰς ἀρετὰς ἔχει τὴν δύναμιν καὶ μόνη τῆς νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπον.

Α'. Εν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Παχωμίου

ΤΙΣ ἀνὴρ Σιλβανὸς καλούμενος ἀπὸ μίμων, τῇ μονῇ τοῦ Ἁγίου Παχωμίου προσῆλθε, θέλων ἀποτάξασθαι" καὶ μηνυθέντος περὶ αὐτοῦ το δσίῳ, καλέσας αὐτὸν λέγει πρὸς αὐτὸν βλέπε, ἀδελφέ, ὅτι κόπος ἐστὶ καὶ χρεία νηφούσης ψυχῆς, καὶ σῶφρονος λογισμοῦ πρὸς τὸ δυνηθῆναι μετὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἀντιστῆναι πρὸς τὸν θλίβοντα, τῆς προτέρας μάλιστα συνηθείας ὠθούσης ἐπὶ τὸ χεῖρον. Καὶ συνταξαμένου αὐτοῦ πάντα ποιεῖν, κατὰ τὴν διδαχὴν τοῦ Μεγάλου, εἰσεδέξατο αὐτὸν ὁ Πατήρ. Οὗτος ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀγωνισάμενος, αὐθὶς ἤρξατο καταμελεῖν

τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας καὶ ἔλκεσθαι πρὸς σπατάλην, καὶ ταῖς εὐτραπέλαις θέλγεσθαι, ἔτι μὴν καὶ τὰ τῆς θυμέλης ἄσεμνα ῥήματα ἀδεῶς μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν τραγωδεῖν. Τοῦτον καλέσας ὁ Ἅγιος, μετὰ εἰκοσαετῇ τῆς ἀσκήσεως χρόνον, ἔκελευσεν ἐπὶ τῶν ἀδελφῶν ἀποδυσθῆναι τὸ σχῆμα τοῦ Μοναχοῦ καὶ λαβόντα τὰ κοσμικὰ μάτια ἐκβληθῆναι τῆς μονῆς.

Ὁ δὲ πεσὼν πρὸς τοῖς ποσὶ τοῦ ἁγίου γέροντος, παρεκάλει λέγων" ἔτι τοῦτο συγχώρησον μοί, Πάτερ, καὶ πιστεύω εἰς τὸν σῶζοντα τοὺς ἀσθενεῖς δεσπότην, ὅτι πὲρ ἔξεις μὲ μετανοοῦντα ἐφ' οἷς ἐν ἀμελείᾳ διήγον, ὡς τὲ σὲ ἡσθέντα ἐπὶ τῇ μεταβολῇ τῆς ψυχῆς μου εὐχαριστῆσαι τῷ Θεῷ. Ὁ δὲ Μέγας ἀποκριθεὶς λέγει πρὸς αὐτὸν οἶδας πόσα σὲ ἐβάστασα, ὡς ἀναγκασθῆναι μὲ καὶ πληγαῖς πολλάκις σοὶ χρήσασθαι, μηδέποτε ἐπ' ἄλλον ἄνθρωπον τοιοῦτον τί ἐνδειξαμενον ἢ κὰν ἐκτεῖναι χεῖρα πρὸς τινὰ βουληθέντα ἐπὶ σου δὲ μόνου τοῦτο ἤναγκαζομένην ποιεῖν, μᾶλλον σου τοῦ τυπτομένου ἀλγῶν τὴν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ΄ (Περί ταπεινοφροσύνης)

ψυχὴν τῷ τῆς συμπαθείας δεσμῷ οὐδενὸς γὰρ ἑτέρου ἔνεκεν, ἀλλ' ἢ διὰ τὴν σωτηρίαν τὴν σὴν τοῦτο ποιεῖν ἔδοκουν, ὅπως κὰν οὕτω δυνηθῶ διορθώσασθαι σὲ τῶν πταισμάτων.

Εἰ τοίνυν τοσαύτας παραινέσεις δεξάμενος ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐλθεῖν οὐκ ἡβουληθης, οὔτε μὴν πληγαῖς αἰχιζόμενος αἰρήσασθαι τὸ συμφέρον, πῶς δύναμαι ἐγὼ ἐπὶ πολὺ μέλος γενοσηκὸς τῇ ποιμνῇ τοῦ Χριστοῦ συγχωρεῖν συναγελάζεσθαι, μήπως ἢ τοῦ ἐνὸς ψώρα πάσι συναναχρωσθεῖσα, οὐκ ὀλίγον τῆς ἀδελφότητος λυμαγεῖται μέρος; Οὕτως οὖν τοῦ Πατρὸς ἔγισταμένου κακείου ἐπὶ πλεῖον τὴν παράκλησιν ἐπεκτείνοντος, διαβεβαιουμένου τὲ διορθοῦσθαι ἑαυτὸν τοῦ λοιποῦ, ἐγγύας παρ' αὐτοῦ ἔχει ὁ Παχώμιος, ὡς τὲ μὴ τοῖς αὐτοῖς αὐτὸν ἐπιμένειν πάλιν.

Πετρωνίου τοίνυν ἀνδρὸς ἀγίου καὶ θαυμαστοῦ ἀναδεξαμένου αὐτὸν ἐφ' οἷς ὑπισχνεῖτο, συνεχώρησεν αὐτῷ ὁ μακάριος καὶ ἐπευξάμενος παρέδωκε τῷ Πετρωγίῳ. “Ὁ δὲ τυχὼν τῆς ἀφέσεως, οὕτως ἑαυτὸν ἐταπείνωσεν, ὡς τὲ αὐτὸν τύπον καὶ ὑπογραμμῶν γενέσθαι πολλούς, μᾶλλον δὲ καὶ πάσῃ τῇ ἀδελφότητι, κατὰ πᾶσαν μὲν ἀρετὴν εὐσεβείας, ἐξαιρέτως δὲ ἐν τοῖς κατὰ Θεὸν δάκρυσιν, ὡς καὶ ἐσθίοντος αὐτοῦ πολλάκις τὴν τῶν δακρύων φορᾶν ποταμηδὸν χέεσθαι, καὶ μὴ δύνασθαι αὐτὸν ἐπισχεῖν, ἀλλὰ συμμίγνυσθαι καὶ αὕτῃ τὴν ἀναγκαῖα τροφή καὶ πληροῦσθαι ἐπ' αὐτῷ τὸ Δαβιτικὸν ἐκεῖνο λόγιόν' το, «σποδὸν ὥσει ἄρτον ἔφαγον, καὶ τὸ πόμα μου μετὰ κλαυθμοῦ ἐκίρνων».

Λεγόντων δὲ αὐτῷ τῶν ἀδελφῶν μὴ ἐπὶ ξένων ἢ ὅλως ἑτέρων τινῶν τοῦτο ἐποίει, δίσχυριζετο λέγων, ὅτι πολλάκις βουληθεῖς ἐγκρατεύσασθαι ταύτης μάλιστα τῆς αἰτίας, ὅλως οὐκ ἠδυνήθην. Αὐτῶν δὲ πάλιν δυνατὸν εἶναι λεγόντων, καθ' ἑαυτὸν μὲν ἐν κατανύξει τοῦτο ποιεῖν καὶ ἐν τῇ προσευχῇ, ἐπὶ δὲ τῆς τραπέζης ἐσθίοντα ἐγκρατεύεσθαι (δύναται γάρ, ἔφασκον, ψυχὴ καὶ χωρὶς τῶν ἔξωθεν δακρύων πάντοτε ἐν κατανύξει εἶναι) καὶ ἀναγκαζόντων μαθεῖν τινὸς ἔνεκεν βρέχεται τοῖς δάκρυσιν, μᾶλλον δὲ καὶ κωλύοντων (ἐρυθριάν γάρ, ἔλεγον, πολλοὺς ἐξ ἡμῶν εἰς σὲ βλέποντας καὶ μήτε ἐσθίειν δύνασθαι), ἐκεῖνος φησὶ πρὸς αὐτοὺς οὐ βούλεσθε, ἀδελφοί, ἓνα κλαύσω ὁρῶν & γιούς ὑπηρετοῦντας μοί, ὧν καὶ ὁ κονιορτὸς τῶν ποδῶν μέγας ἐμοί, καὶ ὧν οὐδόλως ἐγὼ ἄξιος εἰμὶ ; οὐκ ὀφείλω οὖν πενθεῖν;

Εἵπατε μοι ὅτι ἀπὸ θυμέλης ἄνθρωπος ὑπηρετοῦμαι ὑπὸ τοιούτων ἀγίων ἀνδρῶν. Πενθῶ οὖν, ἀδελφοί μου, φοβούμενος ἐφ' ἐκάστης, μήπως κατὰ Δαθαν καὶ Ἀβειρῶν τοὺς βεβήλους καταποθῶ, ἐπιχειρούντων πονηραῖς προαιρέσεσι καὶ χερσὶν οὐ καθαραῖς θυμῶν εἰς τὰ ἅγια, ὅτι τοσαύτην γινῶσιν δεξάμενος, τῆς κατὰ ψυχὴν ἀμελῶ σωτηρίας. Διὰ τοῦτο οὐκ ἐπαισχύνομαι τοῦτο οἶδα γὰρ τὰς πολλὰς μου ἁμαρτίας διὸ εἰ καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν ἐπέδωκα, ξένον οὐδὲν ἐποίουν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ΄ (Περί ταπεινοφροσύνης)

Τούτου οὕτω καλῶς ἀγωνιζομένου ἐπὶ πολὺ, διεμαρτύρατο περὶ αὐτοῦ ἐπὶ πάντων ὁ Μέγας εἶπων· ἰδοὺ, ἀδελφοί, διαμαρτύρομαι ἐνώπιόν του Θεοῦ, ὅτι ἀφ' οὗ τὸ κοινόβιον τοῦτο γέγονεν, οὐδένα ἐκ πάντων των συνόντων μοι ἀδελφῶν οἶδα μιμησάμενον μέ, ἐκτὸς ἐνός. Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ ἀδελφοί, οἱ μὲν ὥντο τοῦτον εἶναι Θεόδωρον, οἱ δὲ Πετρώνιον, οἱ δὲ Ὀρσίσιον. Πυθομένου οὖν τοῦ Θεοδώρου περὶ τίνος λέγει, οὐκ ἔβουλετο ὁ μέγας εἰπεῖν. Αὐτοῦ δὲ πάλιν σφοδρότερον ἐπιμένοντος, καὶ τῶν ἄλλων μεγάλων ἀδελφῶν παρακαλούντων, τίς ἂν εἴη οὗτος, μαθεῖν, ἀπεκρίθη ὁ Μέγας λέγων· εἰ ἡπισταμην ὅτι κενοδοξεῖν εἶχεν ἐπαινούμενος, περὶ οὗ μέλλω λέγειν, οὐκ ἂν συνέστησα τὸν τοιοῦτον ἄλλ' ἐπειδὴ χάριτι Χριστοῦ οἶδα ὅτι ἐπαινούμενος μᾶλλον ταπεινοὶ ἑαυτὸν, διὰ τοῦτο, πρὸς τὸ μιμεῖσθαι ὑμᾶς τὸν τούτου τρόπον, ἀφόβως ἐπὶ πάντων ὑμῶν μακαρίσω αὐτόν.

Σὺ μὲν γάρ, ὦ Θεόδωρε, καὶ ὅσοι εἰσὶ κατὰ σέ ἐν τῇ μονῇ ἀγωνιζόμενοι, δῆσαντες τὸν διάβολον ὡς στρουθίον ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἔθεσθε, καὶ καθ' ἐκάστην διὰ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου καταπατεῖτε τοῦτον ὡς χῶμα ἄλλ' ἐὰν ἀμελήσητε ἑαυτῶν, ἀναστᾶς ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν κείμενος ὁ διάβολος, ἐπαναστήσεται ὑμῖν.

“Ὁ δὲ ἀδελφὸς Σιλβανός, ὁ πρὸ χρόνου ὀλίγου ἐκβληθήνα· παρ' ἡμῶν τῆς μονῆς μέλλων διὰ τὴν ἀμέλειαν αὐτοῦ, οὗτος νῦν ἐχειρώσατο παντελῶς τὸν διάβολον καὶ ἐξαφάνισεν αὐτόν, ὡς μὴ δύνασθαι ἔτι φανῆναι παρ' αὐτῷ, τῇ ὑπερβολῇ τῆς ἑαυτοῦ ταπεινοφροσύνης εἰς τέλος, νικήσας αὐτόν καὶ ἡμεῖς μὲν, ὡς ἔχοντες ἔργα δικαιοσύνης, θαρρεῖτε ἐφ' οἷς ἤδη ἐπράξατε, οὗτος δέ, ὅσον ἀγωνίζεται, τοσοῦτον ἑαυτὸν ἀδόκιμον ἀпасιν ἐπιδείκνυσιν, ἐξ ὅλης αὐτοῦ ψυχῆς καὶ διανοίας ἀχρεῖον αὐτόν ἐνθυμούμενος εἶναι διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τὸ δακρύειν πρόχειρον ἔχει, ἐκ τοῦ πρόχειρον ἑαυτὸν ἐξευτελίζειν καὶ μὴ λογίζεσθαι μηδὲν τῶν παρ' αὐτοῦ γινομένων κατορθωμάτων" οὐδὲν γὰρ οὕτω τὸν διάβολον ἐκνευρίζει, ὡς ἡ μετὰ πρακτικῆς δυνάμεως ἐξ ὅλης ψυχῆς γινομένη ταπεινοφροσύνη.

Οὕτως οὖν ἀγωνιζόμενος ὁ Σιλβανὸς ἐν ἄλλοις ὀκτὼ ἔτεσι πρὸς τοὺς εἴκοσι τοῖς πρώην, ἐτέλεσε τὸν δρόμον, μαρτυρηθεὶς ὑπὸ τοῦ ὁσίου, καὶ περὶ τῆς ἐξόδου αὐτοῦ εἰπόντος ὅτι πλῆθος Ἀγγέλων εἶδε μετὰ χαρᾶς μεγάλης τὴν ψυχὴν αὐτοῦ παραλαβόν, οἱ καὶ πρὸς οὐρανὸν ἀναδραμόντες, ταύτην ὡς θυσίαν ἐκλεκτῆς προσήγαγον τὰ Χριστῷ.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἄνθρωπος, ονομαζόμενος Σιλβανός, που ἦτο προηγουμένως θεατρίνος, προσήλθεν εἰς τὴν Μονὴν του Αγίου Παχωμίου, θέλων να αρνηθῇ τον κόσμον, και να γίνῃ Μοναχός. Μόλις τον ανήγγειλαν εἰς τὸν Ὅσιον, τον καλεῖ και του λέγει:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ΄ (Περί ταπεινοφροσύνης)

– Πρόσεχε, αδελφέ, διότι η Μοναχική ζωή απαιτεί κόπον και έχει ανάγκην από άγρυπνον ψυχήν και φρόνιμον σκέψιν, διά να ήμπορέσης, με την χάριν του Θεού, να αντισταθής προς αυτόν, που μας στενοχωρεί, δεδομένου μάλιστα, ότι ο προηγούμενος βίος σου εις τα θέατρα σπρώχνει την ψυχήν σου προς το χειρότερον. Και αφού συνεφώνησεν ο Σιλβανός, ότι θα εκτελή όλα όσα τον έδίδαξεν ο Μεγάλος, τον εδέχθη εις την αδελφότητα. Αυτός λοιπόν αφού ήγωνίσθη επί πολύν χρόνον, ήρχισε πάλιν να παραμελη την σωτηρίαν του και να παρασύρεται προς την σπατάλην, να ευχαριστήται εις τα ανόητα αστεία έφθασεν ακόμη εις το σημείον να τραγουδά και τα άσεμνα τραγούδια της θυμέλης, χωρίς εντροπήν ενώπιον των αδελφών της Μονής.

Αμέσως τότε τον εκάλεσεν η Αγιος και, μετά από είκοσι χρόνια μοναχικής ασκήσεως, τον διέταξε να αποβάλη το Μοναχικόν σχήμα ενώπιον των Μοναχών, να φορέση και πάλιν τα κοσμικά του ενδύματα και να εκδιωχθῇ από την Μονήν.

Τότε, ώς να συνήλθεν ο Σιλβανός, έπεσεν εις τα πόδια του αγίου Γέροντος και τον παρεκάλει

– Συγχώρησόν με ακόμη και αυτήν την φοράν, Πάτερ, και πιστεύω ότι η Δεσπότης, που σώζει τους ασθενείς, (θα με βοηθήση) να με έγγης μεταφορίντα δι' όσα, μέχρι σήμερα, έζων εις αμέλειαν, ώστε συ πρώτος να χαρής διά την μεταβολήν αυτήν της ψυχής μου και να ευχαριστήσης τον Θεόν.

Ο Αγιος Παχώμιος του απήντησεν εις αυτά.

- Γνωρίζεις καλώς εις πόσα πράγματα σε ανέχθηκα αφού με έφερε εις το σημείον πολλές φορές και να σε κτυπήσω ακόμη, πράγμα το οποίον ουδέποτε έκανα εις άλλον άνθρωπον, ούτε κάν ηθέλησα να απλώσω το χέρι μου προς άλλον μόνον εις σε ηναγκαζόμενην να χειροδικώ, οπότεν εγώ επονούσα περισσότερον από σέ, λόγω του δεσμού της πνευματικής συμπαθείας. Αλλωστε δι' ουδένα άλλον λόγον δεν έχρησιμοποιουν το σκληρόν αυτό μέτρον, παρά μόνον διότι ενόμιζον, ότι θα ήμπορέσω να σε διορθώσω από τα σφάλματά σου. Εφ' όσον λοιπόν εδέχθης τόσας παραινέσεις και δεν ήθέλησες να έλθης εις το καλύτερον, ούτε ακόμη και με το ξύλον, που σου έδινα, δεν επροτίμησες το συμφέρον σου, πώς ήμπορώ πλέον εγώ να επιτρέπω επί πολύ να συναναστρέφεται, ένα αρρωστημένο μέλος, με την ποιίμνην του Χριστού; Μήπως η ψώρα του ενός απλωθή εις όλα και καταστρέψη, εντός ολίγου, σημαντικόν μέρος εκ της αδελφότητος;

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ΄ (Περί ταπεινοφροσύνης)

Τοιουτοτρόπως ο μεν Πατήρ έναντιούτο εις τον Σιλβανόν και αυτός επέμενεν εις την παράκλησίν του και διεβεβαίωνε τον Άγιον Παχώμιον, ότι απ' εδώ και έμπρός θα διώρθωνε τον εαυτόν του τότε ο Άγιος Παχώμιος του εξήτησεν εγγυήσεις, ότι δεν θα επιμένη πάλιν εις τα ίδια. Τότε κάποιος Πετρώνιος, άνθρωπος άγιος και θαυμάσιος, εδέχθη να εγγυηθή ότι ο Σιλβανός θα τηρήση τας υποσχέσεις του, και ο Άγιος τον συνεχώρησεν. Αφού δε τον ηυλόγησε, τον παρέδωσεν εις τον Πετρώνιον.

Ο Σιλβανός μόλις έλαβε την συγχώρησιν, τόσον πολύ εταπείνωσε τον εαυτόν του, ώστε έγινε διά πολλούς τύπος και υπογραμμός, μάλλον δε δι' όλην την αδελφότητα, δι' όλας τας αρετάς που κατώρθωσεν, πρό παντός δε διά τα κατά Θεόν δάκρυα. Τόσον πολύ τον διέκρινεν η κατά Θεόν δακρύβρεκτος κατάνυξις, ώστε και όταν ακόμη έτρωγε, να χύνωνται πολλές ηοράς τα δάκρυά του σαν ποτάμι και να μη μπορώ να τα συγκρατήση, αλλά να αναμιγνύονται με το φαγητόν του και να εφαρμόζεται εις αυτόν το ρητόν του προφητάνακτος Δαυίδ «ο άρτος που έφαγον, ήτο σαν στάχτη και το ποτόν μου το ανακάτευα με τα δάκρυά μου» (Ψαλμ. ρα, 10).

Όταν δε οι αδελφοί του έλεγον μήπως το κάνει αυτό ενώπιον ξένων ή, οπωσδήποτε άλλων προσώπων, ισχυρίζετο, ότι πολλάκις ηθέλησε να συγκρατηθή, δι' αυτήν ακριβώς την αιτίαν, και δεν το κατώρθωσεν. Αυτοι και πάλιν επέμενον, ότι ήτο δυνατόν να δακρύη από κατάνυξιν και όταν ήτο μόνος του και εις την προσευχήν, να συγκρατήται όμως την ώραν, που τρώγει εις την τράπεζας (διότι ήμπορεί, έλεγον, η ψυχή να ευρίσκεται εις συνεχή κατάνυξιν πάντοτε και χωρίς τα εξωτερικά δάκρυα). Επιμόνως δε εξήτουν να μάθουν διά ποίαν αιτίαν δακρύζει τόσον πολύ και μάλλον τον ημποδίζον (διότι – τού έλεγον – κοκκινίζομεν από έντροπήν, όταν σε βλέπωμεν και πολλοί από εμάς ούτε να φάγουν δεν ήμπορούν). Εκείνος τότε απήντα προς αυτούς.

– Δεν θέλετε λοιπόν να κλαύσω, αδελφοί μου, όταν βλέπω να με υπηρετούν άγιοι, των οποίων και η σκόνη ακόμη των ποδιών έχει μεγάλη αξίαν ενώ δι' εμέ δεν είμαι άξιος καθόλου; Δεν πρέπει λοιπόν να πενθώ; Είπατε μου αξίζω εγώ ο θεατρίνος να υπηρετούμαι από τοιούτους αγίους άνδρας; Γενθώ λοιπόν, αδελφοί μου, διότι φοβούμαι καθημερινώς, μήπως με καταπίη και εμέ ή γή, όπως τον Δαθαν και Αβειρών, που επεχείρησαν με σκέψεις πονηράς και ακάθαρτα χέρια να θυμιάσουν εις τα Αγία^(*). Και φοβούμαι, διότι ενώ έχω γνωρίσει τόσα πράγματα, εν τούτοις αμελώ

(*) Όπως αναφέρεται εις τους «Αριθμούς» της Παλαιάς Διαθήκης (κεφ. 15Τ') ο Δαβάν και Αβειρών ήσαν εκ των κυριωτέρων Εβραίων, οι οποίοι υπό την αρχηγίαν του Κορέ επανεστάτησαν εναντίον του Μωυσέως, όταν ο Εβραϊκός λαός επερνούσε την έρημον. Ο Μωυσής επικαλέσθη τότε την προστασίας και βοήθειας του Θεού,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ΄ (Περί ταπεινοφροσύνης)

την ψυχικήν μου σωτηρίαν. Δι' αυτό και δεν εντρέπομαι να κλαίω, διότι γνωρίζω τας πολλὰς μου αμαρτίας. Διὰ τούτο και εάν ακόμη την ψυχὴν μου ἐδίδα, τίποτε το παράξενον δεν θα ἐπραττον. Επειδὴ λοιπόν ο Σιλβανὸς ἠγωνίζετο τόσον καλῶς και ἐπὶ αρκετὸς χρόνον, ο Μέγας Παχώμιος διεκήρυξε μίαν ἡμέραν ενώπιον ὅλων τα εξής:

Ἄδελφοί, διακηρύσσω ενώπιον του Θεοῦ, ὅτι ἀπὸ τότε που ιδρύθη αὐτὸ το Κοινόβιον, δεν γνωρίζω κανένα ἀπὸ ὅλους τους ἀδελφούς, που μένουν μαζί μου, να με ἐμιμήθη, ἐκτὸς ἀπὸ ένα.

Ὅταν ἤκουσαν αὐτὰ οἱ ἀδελφοὶ ἄλλοι μὲν ἐνόμιζον, ὅτι ἐννοεῖ τον Θεόδωρον, ἄλλοι τον Πετρώνιον, ἄλλοι πάλιν τον Ορσίνιον. Ὅταν ο Θεόδωρος ἔλαβε το θάρρος να ἐρωτήσῃ τον Μέγαν Παχώμιον ποῖον ἐννοεῖ, ο Μέγας δεν ἤθελε να εἴπῃς. Επειδὴ, ἐν τῷ μεταξύ, σφοδρότερον ἐπέμενε και πάλιν, ἀλλὰ και οἱ ἄλλοι μεγάλοι ἀδελφοὶ μετ' ἐπιμονῆς παρεκάλουν να μάθουν ποῖος ἦτο αὐτός, ἀπήντησεν, ὡς ἐξῆς ο Μέγας Παχώμιος.

Εάν ἐγνώριζα, ὅτι ἐκεῖνος διὰ τον ὁποῖον πρόκειται να ομιλήσω, εἶναι ἐνδεχόμενον να υπερηφανευθῇ, ὅταν θα ἐπαινεθῇ, δεν θα τον ἐφάνερωνα· ἀλλ' ἐπειδὴ γνωρίζω, ὅτι ὅσον ἐπαινείται, τόσον περισσότερον ταπεινώνεται με την Χάριν του Χριστοῦ, δι' αὐτό, διὰ να μιμηθῆτε και σεῖς τον τρόπον του, θα τον ἐπαινέσω, χωρὶς φόβον, ενώπιόν σας.

Συ μὲν λοιπόν, Θεόδωρε, και ὅσοι ἀγωνίζονται ὅπως συ εἰς αὐτὴν ἐδὼ την Μονήν, ἐδέσατε τον διάβολον και τον ἐρρίψατε σαν σπυργίτην κάτω ἀπὸ τα πόδια σας καί, καθημερινῶς, με την Χάριν του Χριστοῦ, τον καταπατεῖτε εἰς το χῶμα. Εάν ὁμως παραμελήσετε τους εαυτοὺς σας, ὑπάρχει φόβος να σηκωθῇ κάτω ἀπὸ τα πόδια σας και αἰχμαλωτισμένος διάβολος και να ὀρμήσῃ ἐναντίον σας.

Ο ἀδελφός ὁμως Σιλβανός, τον ὁποῖον προ ὀλίγου χρόνου ἐπρόκειτο να ἐκδιώξωμεν ἀπὸ την Μονήν μας, λόγω της ἀμελείας του, αὐτός τώρα υπέταξε τελείως τον Διάβολον και τον ἐξαφάνισεν, ὥστε να μη ἤμπορῃ πλέον να φανῇ πλησίον του και, εἰς το τέλος, με την υπερβολὴν της ταπεινοφροσύνης του, τον κατενίκησε τελείως. Και σεῖς μὲν, ἐπειδὴ ἔχετε πράξει ἔργα ἀρετῆς, στηρίζετε το θάρρος σας εἰς ὅσα μέχρι τώρα ἐπράξατε, αὐτός ὁμως ὅσον περισσότερον ἀγωνίζεται, τόσον και παρουσιάζει εἰς ὅλους τον εαυτὸν του περισσότερον ἀρχάριον, σκεπτόμενος συνεχῶς με ὅλην του

και τότε «ἠνοιχθη ἡ γῆ και κατέπιεν αὐτοὺς και τους οἴκους αὐτῶν και πάντας τους ἀνθρώπους τους ὄντας μετὰ Κορέ και τα κτήνη αὐτῶν και κατέβησαν αὐτοὶ και ὅσα ἐστὶν αὐτῶν ζῶντα εἰς ἄδου».

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ΄ (Περί ταπεινοφροσύνης)

την ψυχήν και την διάνοιαν, ότι είναι αχρείος. Δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον δακρύζει και εύκολα, διότι και ευκόλως εξευτελίζει τον εαυτόν του και δεν λογαριάζει τίποτε από όσα κατορθώματα εκτελεί ως σπουδαίον. Τίποτε δε δεν εξασθενεί τόσον πολύ τον διάβολον, όσον η έμπρακτος ταπεινοφροσύνη, που ασκείται με όλην την δύναμιν της ψυχής.

Έτσι λοιπόν αγωνιζόμενος ο Σιλβανός άλλα οκτώ έτη, εκτός από τα είκοσι προηγούμενα, ετελείωσε τον δρόμον της ασκήσεως την αγιότητα του διεκήρυξεν ο Οσιος, ο οποίος είπε και περί του θανάτου του, ότι είδε πλήθος αγίων Αγγέλων να παραλαμβάνη με χαραν μεγάλην την ψυχήν του και να ανέρχονται προς τον ουρανόν, διά να την προσφέρουν ως θυσίαν εκλεκτήν εις τον Χριστόν.

Β'. Εν τω βίω της Αγίας Συγκλητικής

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητική, ὅτι οὕτως ἔστιν ἡ ταπεινοφροσύνη μεγάλη, ὡς πάσας μὲν τὰς ἀρετὰς σχεδὸν μιμείσθαι τὸν διάβολον δύνασθαι, ταύτην δὲ μηδὲ εἰδέναι ὅλως τί ἐστὶ. Διὸ καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, εἰδὼς τὸ ταύτης ἀσφαλὲς καὶ ἀδιάπτωτον, ἐγκομβώσασθαι αὐτὴν προστάττει ἡμῖν, οἰονεῖ ἀναπόσπαστον ἔχεις καὶ δι' αὐτῆς συνέχειν καὶ συσφίγγειν πάσας τὰς λοιπὰς ἀρετὰς. "Ὡς πὲρ γὰρ ἀδύνατον ναῦν χωρὶς ἥλων κατασκευασθῆναι, οὕτως ἀμήχανον σωθῆναι χωρὶς ταπεινοφροσύνης. Ὅρᾳς καὶ τὴν τῶν τριῶν παιδῶν ὑμνολογίαν; ὅπως τῶν ἄλλων ἀρετῶν οὗ πάνυ τί μνημονεύσαντες τοὺς ταπεινοὺς σὺν τοῖς ὑμνοῦσιν ἀπηριθμήσαντο, μὴ εἴρηκοτας σώφρονας ἢ ἀκτῆμονας; Καὶ ὁ Κύριος δὲ τὴν πρὸς ἡμᾶς οἰκονομίαν πληρῶν, ταύτην ἡμφιασατο «μάθετε γάρ, φησιν, ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρὰς εἶμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν» ἀρχὴ οὖν σου καὶ τέλος τῶν ἀγαθῶν ἔστω καὶ ταπεινοφροσύνη.

Ερμηνεία

Η ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητική ἔλεγεν, ὅτι τόσον μεγάλη ἀρετὴ εἶναι ἡ ταπεινοφροσύνη, ὥστε ὁ διάβολος, που μπορεῖ νὰ μιμηταὶ ὅλας σχεδὸν τὰς ἀρετάς, αὐτὴν οὔτε κἀν γνωρίζει καθόλου τι εἶναι. Δι' αὐτό καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, ἐπειδὴ γνωρίζει τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν σταθερότητα τῆς ταπεινοφροσύνης, μάς προστάζει νὰ τὴν στερεώσωμεν ἐπάνω μας, ὥστε νὰ εἶναι ἀναπόσπαστος ἀπὸ τὸν εαυτόν μας καὶ δι' αὐτῆς νὰ συγκρατῶνται καὶ νὰ συσφίγγωνται ὅλαι αἱ ἄλλαι ἀρεταὶ. Ὅπως ακριβῶς εἶναι ἀδύνατον νὰ κατασκευασθῇ πλοῖον χωρὶς καρφιά, ἐτσι εἶναι ἀδιανόητον νὰ σωθῇ ὁ ἄνθρωπος χωρὶς ταπεινοφροσύνην. Βλέπεις καὶ τὴν ὑμνολογίαν τῶν τριῶν

Παίδων; Πώς δηλαδή, ενώ δεν ανέφεραν και πολύ τας άλλας αρετάς, απαριθμούν, μαζί με τους υμνούντας, τους ταπεινούς, χωρίς να αναφέρουν τους σώφρονες ή ακτήμονας; Αλλά και ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός, πραγματοποιιών την προς ημάς οικονομίαν, αυτήν την ταπεινοφροσύνην εφόρεσε: «μάθετε – λέγει – από εμέ, ότι είμαι πρᾶος και ταπεινός κατά την καρδίαν και θα εύρετε ανάπαυσιν εις τας ψυχὰς σας» (Ματθ. ια', 29). 'Αρχή λοιπόν εἰς σε και σκοπός των αγαθῶν ας εἶναι η ταπεινοφροσύνη.

Γ'. Εν τῷ Γερωντικῷ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ τὶς τῶν Πατέρων, ὅτι ἦν τὶς γέρων πονικὸς εἰς τὰ κελλία φορῶν ψιάθιον. Οὗτος παρέβαλε πότε τῷ 'Αββᾶ 'Αμμωνᾷ ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ γέρων φοροῦντα τὸ ψιάθιον, εἶπε τοῦτο οὐδὲν σὲ ὠφελεῖ ἡρώτησε δὲ ἐκεῖνος τὸν γέροντα Πάτερ, ὀχλουσί μοι τρεῖς λογισμοί, ἥτοι τὸ πελάζεσθαι ἐν ἐρήμοις, ἢ τὸ ἀπελθεῖν μὲ ἐπὶ ξένης, ὅπου οὐδεὶς μὲ γνωρίζει, ἢ τὸ ῥγκλειςαι ἑαυτὸν εἰς κελλίον καὶ μηδενὶ πότε ὑπαντῆσαι διὰ δύο ἔσθιοντα: πότερον οὖν αὐτῶν ἔλωμαι; 'Απεκρίθη ὁ 'Αββᾶς 'Αμμωνᾶς οὐδὲν ἐκ τῶν τριῶν συμφέρει σοὶ ποιῆσαι, ἀλλὰ μᾶλλον, εἴ μοῦ ἀκούεις, κάθου εἰς τὸ κελλίον σου καὶ ἔσθιε μικρὸν καθ' ἡμέραν, καὶ ἔχε διὰ παντὸς τὸν λόγον τοῦ Τελώνου ἐν τῇ καρδίᾳ σου, καὶ δύνασαι σωθῆναι.

2. Ἀδελφὸς παρέβαλεν εἰς τὸ ὅρος τῆς Φέρμης πρὸς τὸν μέγαν γέροντα καὶ λέγει αὐτῷ 'Αββᾶ, τί ποιήσω ὅτι ἀπολλυταί μοῦ ἡ ψυχὴ; "Ἐφη αὐτῇ ὁ γέρων: διατί; τέκνον; 'Απεκρίθη ὁ ἀδελφὸς ὅτε ἤμην εἰς τὸν κόσμον, φύσει πολλὰ ἐνήστευον καὶ ἡγρύπνουν, καὶ πολλὴ κατάνυξις καὶ θερμὴ ἐν ἐμοὶ ἦν ἄρτι δέ, οὐδὲ ὅλως ἀγαθὸν τί θεωρῶ ἐν ἑαυτῷ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων πίστευε μοί, τέκνον, ὅτι ὅσα ἐποίεις ὅτε ἦς ἐν τῷ κόσμῳ, ὑπὸ κενοδοξίας καὶ τοῦ ἐπαίνου τῶν ἀνθρώπων προθυμοποιούμενος ἐποίεις καὶ ἀπρόσδεκτα ἦσαν ἐνώπιόν του Θεοῦ καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ ὁ σατανᾶς ἐπολέμει σοί' οὐ γὰρ ἔμελεν αὐτῷ ἐκκόψαι τὴν προθυμίαν σου, ἐπεὶ μηδὲ μίαν ἐκ τούτου εἶχες ὠφέλειαν.

Ἄρτι δὲ δρῶν σε ὅτι ἔστρατευθῇς τα Χριστῇ καὶ ἐξηλθες κατ' αὐτοῦ, ὠπλίσθη λοιπὸν καὶ αὐτὸς κατὰ σου πλὴν ἀρέσκει τῷ θεῷ εἷς ψαλμός, δν λέγεις ἄρτι μετὰ κατανύξεως, ὑπὲρ χιλίους ὃς ἔλεγες ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ προσδέχεται σου ὁ Θεὸς νῦν τὴν μικρῶν νηστείαν ὑπὲρ τὰς ἐβδομάδας ἃς ἐνηστευες ἐν τῷ κόσμῳ. Λέγει αὐτὸ ὁ ἀδελφὸς οὐδὲ ὅλως νηστεύω ἄρτι, ἀλλ' ὅλα τα ἀγαθὰ, ἅπερ εἶχον ἐν τῷ κόσμῳ, ἤρθησαν ἀπ' ἐμοῦ καὶ ὁ γέρων ἔφη ἀδελφέ, ἀρκεῖ σοί, καὶ ἔχεις μόνον ὑπομεινον, καὶ καλὸς εἰ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ΄ (Περί ταπεινοφροσύνης)

Τοῦ οὖν ἀδελφοῦ ἐπιμένοντος καὶ λέγοντος, ὅτι φύσει, Ἀββᾶ, ἀπολλυταί μοῦ ἡ ψυχὴ, λέγει αὐτῷ ὁ γέρων" πίστευσον, ἀδελφέ, οὐκ ἤθελόν σου εἰπεῖν ἵνα μὴ βλαβῇ σου καὶ λογισμὸς πλὴν ὅρων σὲ εἰς ραθυμίαν ἔλθοντα ὑπὸ τοῦ σατανᾶ, λέγω σοί: ὅτι αὐτὸ τοῦτο τὸ νομίζειν σε ὅτι ὅτε ἦς ἐν τῷ κόσμῳ ἀγαθὰ ἐποίεις καὶ καλῶς ἐπολιτεύου, ὑπερηφανία ἐστὶ οὕτω γὰρ καὶ ὁ Φαρισαῖος νομίζων, ἀπώλεσε πάντα ὅσα ἐποίησεν ἀγαθὰ. Νῦν δὲ πάλιν τὸ ἡγεῖσθαι ἑαυτὸν μηδὲν ἀγαθὸν ποιοῦντα, ἀρκεῖ σου, ἀδελφέ, εἰς σωτηρίαν" ταπείνωσις γάρ ἐστι. Καὶ οὕτως ἐδικαιώθη ὁ Τελώνης μηδὲν ἀγαθὸν ποιήσας καὶ γὰρ ἀρέσκει τῷ θεῷ μᾶλλον ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς καὶ ἀμελὴς μετὰ συντριμμίου καρδίας καὶ ταπεινώσεως, ὑπὲρ τὸν πολλὰ ποιοῦντα ἀγαθὰ καὶ ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ ὅτι ὅλως ποιεῖ τί ἀγαθόν. Καὶ ὠφεληθεῖς μεγάλως ὁ ἀδελφός, ἔβαλε μετάνοιαν τῷ γέροντι λέγων" σήμερον, Ἀββᾶ, ἐσώθη ἡ ψυχὴ μου διὰ σου.

3. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Ἐπιφάνιος, ὅτι ἡ Χαναναία βοᾷ καὶ ἀκούεται ἡ αἰμορροοῦσα σιωπᾷ καὶ μακαρίζεται καὶ Τελώνης οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα καὶ εἰσακούεται: ὁ δὲ Φαρισαῖος κραυγάζει καὶ κατακρίνεται.

4. Ἦρωτήθη ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος ποία ἀρετὴ ἐστὶ μείζων πασῶν τῶν ἄλλων; καὶ εἶπε: λογίζομαι ὅτι ὡς πὲρ ἡ ὑπερηφανία μείζων ἐστὶ πάντων τῶν παθῶν, ὡς καὶ ἐξ οὐρανοῦ δυνηθῆναι ρίψαι τινάς, οὕτω καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη μείζων ἐστὶ πασῶν τῶν ἀρετῶν καὶ γὰρ ἐξ αὐτῶν τῶν ἀβύσσων ἰσχύει ἀνενέγκαι ἄνθρωπον, κὰν ὡς δαίμων ἐστὶν ἁμαρτωλός: διὸ καὶ ὁ Κύριος πρὸ πάντων μακαρίζει τοὺς πτωχοὺς τῷ πνεύματι.

5. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Σαρματίας θέλω ἄνθρωπον ἁμαρτήσαντα, εἰ οἶδεν ὅτι ἡμαρτε καὶ μετανοεῖ, ὑπὲρ ἄνθρωπον μὴ ἁμαρτήσαντα καὶ ἔχοντα ἑαυτὸν ὡς δικαιοσύνην ποιοῦντα.

6. "Ἦν τις Ἐπίσκοπος εἷς τινὰ πόλιν, καὶ κατ' ἐνέργειας τοῦ σατανᾶ ἐπεσεν εἷς πορνείαν ἔπειτα γενομένης συνάξεως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ μηδενὸς γινώσκοντος περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ, ἀφ' ἑαυτοῦ ὧμολογησεν ἔμπροσθέν του λαοῦ εἰπών" ἐγὼ εἰς πορνείαν πέπτωκα καὶ ἀπέθετο τὸ ὠμοφόριον αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου λέγων" οὐκέτι ὑμῶν δύναμαι εἶναι Ἐπίσκοπος καὶ ἀνέκραξε πᾶς ὁ λαὸς μετὰ κλαυθμοῦ λέγοντες· ἡ ἁμαρτία αὕτη ἐφ' ἡμᾶς, μόνον μεῖνον ἐν τῇ ἐπισκοπῇ ὁ δὲ εἶπεν εἰ θέλετε ἓνα μείνω ἐν τῇ ἐπισκοπῇ, καὶ εἰπὼ ὑμῖν ποιήσατε καὶ κελεύσας κλεισθῆναι τὰς θύρας τῆς Ἐκκλησίας, ἔρριψεν ἑαυτὸν εἰς μίαν παραθυρον ἐπὶ πρόσωπον καὶ εἶπεν οὐκ ἔχει μέρος μετὰ τοῦ θεοῦ, ὅστις ἐξερχόμενος μὴ πατήσῃ με" καὶ ἐποίησαν κατὰ τὸν λόγον αὐτοῦ καὶ πατοῦντες αὐτὸν ἐξήρχοντο καὶ ἐξιόντος τοῦ ἐσχάτου, γέγονε φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα διὰ τὴν πολλὴν ταπείνωσιν αὐτοῦ συνεχώρησα αὐτῇ τὴν ἁμαρτίαν.

7. Εἶπε γέρων: θέλω ἡττημα μετὰ ταπεινοφροσύνης, ἢ νίκην μετὰ ὑπερηφανίας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ΄ (Περί ταπεινοφροσύνης)

8. Εἶπε γέρων: ἡ ταπείνωσις πολλάκις καὶ χωρὶς κόπου ἔσωσε πολλοὺς καὶ μαρτυρεῖ τοῦτο ὁ Τελώνης καὶ ὁ Ὑἱ Ὁσῶτος υἱός, ρήματα μόνον μικρὰ εἰπόντες καὶ σωθέντες.

9. Εἶπε γέρων, ὅτι οἱ Πατέρες τῇ ἀποτομία εἰσῆλθον ἔσω" ἡμεῖς δὲ ἐὰν δυνηθῶμεν τῇ χρηστότητι εἰσέλθωμεν διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης.

10. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας πρὸ παντὸς χρήζομεν τῆς ταπεινοφροσύνης, ἔτοιμοι ὄντες ἀεὶ, ἐν οἴνδηποτε λόγῳ ᾧ ἀκούομεν ἢ ἔργῳ, λέγειν «συγχώρησον» διὰ γὰρ τῆς ταπεινοφροσύνης πάντα τα τοῦ ἀντικειμένου διαφθείρεται.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ εκ των Πατέρων διηγήθη, ὅτι ἦτο κάποτε ἓνας φιλόπονος Γέρων εἰς τα κελλία, που ἐφορούσεν ἑνδυμα κατεσκευασμένος ἀπὸ ψαθί. Αὐτὸς λοιπὸν κάποτε ἐπεσκέφθη τὸν Αββάν Αμμωνάν. Μόλις τὸν εἶδεν ὁ Αββᾶς Αμμωνάς νὰ φορῇ τὴν ψάθαν ὡς ἑνδυμα τοῦ εἶπε:

- Αὐτὸ δὲν σε ὠφελεῖ εἰς τίποτε. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Γέρων ἠρώτησε τὸν Αββάν Αμμωνάν:

- Πάτερ, με ενοχλοῦν τρεῖς λογισμοί: συγκεκριμένως, νὰ γυρίζω εἰς τὰς ἐρήμους, ἢ νὰ φύγω εἰς ξένον τόπον, ὅπου δὲν με γνωρίζει κανεὶς ἢ νὰ κλεισθῶ εἰς κελλίον καὶ νὰ μὴ συναντήσω ποτέ κανένα, ὅπου νὰ τρώγω κάθε δευτέραν ἡμέραν. Ποῖαν εκ τῶν τριῶν σκέψεων νὰ προτιμήσω;

Εἰς τὰς ἐρωτήσεις αὐτάς ὁ Αββᾶς Αμμωνάς ἀπήντησε:

- Καμμίαν ἀπὸ τῶν τριῶν αὐτῶν σκέψεων δὲν σε συμφέρει νὰ πραγματοποιήσης: προτιμότερον εἶναι, εἴαν θέλῃς νὰ με ἀκούσης, νὰ καθίσῃς, εἰς τὸ κελλίον σου καὶ νὰ τρώγῃς ὀλίγον καθημερινῶς, νὰ ἔχῃς δὲ παντοτεινῶς εἰς τὴν καρδίαν σου τὸν λόγον τοῦ τελώνου (Λουκ. ικ', 13): καὶ ἔτσι θὰ ἡμπορέσης νὰ σωθῇς.

2. Ἐνας ἀδελφὸς ἦλθεν εἰς τὸ ὄρος τῆς Φέρμης, πρὸς τὸν Μεγάλον Γέροντα, καὶ τοῦ λέγει:

- Αββά, τι νὰ κάνω, διότι χάνεται ἡ ψυχὴ μου; – Διατί, τέκνον μου; τὸν ἠρώτησεν ὁ Γέρων.

- Ὅταν ἤμουν εἰς τὸν κόσμον, ἀπήντησεν ὁ ἀδελφός, ἐνήστευον. εὐχαρίστως, πολὺ καὶ ἀγρυπνοῦσα καὶ ἡσθανόμην πολλὴν κατάνυξιν καὶ θερμὸν ζήλον τῶρα ὁμως δὲν βλέπω κανένα ἀγαθὸν εἰς τὴν ψυχὴν μου.

Ο Γέρων του απήντησε:

– Πίστευσε με, τέκνον, ότι όσα έκαμνες όταν ήσουν εις τον κόσμον, δεν τα εδέχετο ο Θεός, διότι τα έκαμνες παρακινούμενος από την κενοδοξίαν και τον έπαινον των ανθρώπων και δι' αυτό δεν σε επολέμει ο σατανάς. Διότι δεν τον έμελε να κόψη την προθυμίαν σου, επειδή από αυτήν δεν είχες καμμίαν ωφέλειαν.

Τώρα όμως, επειδή σε βλέπει ότι εκλήθης υπό του Χριστού και είσαι στρατιώτης αυτού, εξήλθες δε εναντίον αυτού, δι' αυτό λοιπόν και ο σατανάς ωπλίσθη εναντίον σου. Ωστόσο εις τον Θεόν είναι αρεστός ο ένας ψαλμός, τον οποίον λέγεις μετά κατανύξεως, παρά οι χίλιοι, που έλεγες εις τον κόσμον. Εδώ ο Θεός δέχεται τώρα ευχαρίστως την ολίγην νηστείαν σου, περισσότερον από την νηστείας των πολλών εβδομάδων, που ενήστευες εις τον κόσμον.

– Τώρα καθόλου δεν νηστεύω – απήντησεν ο αδελφός – αλλά έχασα όλα τα αγαθά, που είχαν εις τον κόσμον.

- Είναι αρκετόν εις σε – απήντησεν ο Γέρων – αυτό που έχεις μόνον υπομονήν να κάνης και είσαι καλός.

Ο αδελφός όμως επέμενε και έλεγε: – Μά, Αββά μου, χάνεται η ψυχή μου. Τότε ο Γέροντας του απαντά:

- Πίστευσέ με, αδελφέ, δεν ήθελα να σου το είπω, διά να μη ζημιωθή η σκέψις σου: πλήν όμως, επειδή βλέπω να σε έχη φέρει ο σατανάς εις ραθυμίαν, σου το λέγω: το ότι λοιπόν νομίζεις ότι, όταν ευρίσκεσο εις τον κόσμον έκανες καλωσύνας και επολιτεύεσο καλώς, είναι υπερηφάνεια: διότι έτσι ενόμιζε και ο Φαρισαίος (όταν έκαυχάτο εις τον Ναόν) και έχασεν όλα τα αγαθά. Τώρα δε πάλιν το να νομίζης, ότι δεν κάμνεις κανένα καλόν, σου είναι αρκετόν, αδελφέ μου, διά να σωθής επειδή αυτό είναι ταπείνωσις. Κατ' αυτόν τον τρόπον (διά της ταπεινώσεως και της ελεεινολογίας του εαυτού του) εδικαιώθη ο Τελώνης, αν και δεν είχε κάμει κανένα καλόν (Λουκ. ιη', 14). Διότι ενώπιον του Θεού είναι περισσότερον άρεστός ένας αρματωλός άνθρωπος και αμελής, που να αισθάνεται όμως συντριβήν καρδιάς και ταπείνωσιν, από εκείνον, που κάμνει πολλάς καλές πράξεις, που έχει όμως την γνώμην, ότι κατώρθωσε να επιτύχη εξ ολοκλήρου το αγαθόν.

Από την τοιαύτην απάντησιν τού Αββά ωφελήθη πάρα πολύ και αδελφός, έβαλε μετάνοιαν εις τον Γέροντα και του είπε:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ΄ (Περί ταπεινοφροσύνης)

– Σήμερα, Αββά, εσώθη η ψυχή μου εξ αιτίας σου.

3. Ο Αββάς Επιφάνιος έλεγεν, ότι η Χαναναία φωνάζει δυνατά και την ακούει ο Χριστός (Ματθ. ιε', 22): η αιμορροούσα προσέρχ σιωπηλά και επαινείται (Μάρκ. ε' 25-33): ο Τελώνης δεν ανοίγει καθόλου το στόμα του και εισακούεται η προσευχή του από τον Θεόν και Φαρισαίος κραυγάζει και κατακρίνεται.

4. Ήρώτησαν κάποτε τον Αββάν Λογγίνον: - Γέροντα, ποία αρετή είναι η μεγαλύτερα από όλες τας άλλας;

– Συμπεραίνω - απήντησεν ο 'Αββάς - ότι όπως η υπερηφάνεια είναι το μεγαλύτερον από όλα τα πάθη, αφού ημπόρεσε να ρίψη μερικά όντα^(*) από τον ουρανόν, κατ' αναλογίαν και η ταπεινοφροσύνη είναι η μεγαλύτερα από όλες τας αρετάς. Διότι και από αυτές τις σκοτεινάς αβύσσους έχει την δύναμιν να αναβιβάση επάνω ένα άνθρωπον, έστω και αν είναι αμαρτωλός, ωσάν τον διάβολον. Δι' αυτό και ο Κύριος καλοτυχίζει τους πτωχούς το πνεύματι, δηλαδή τους ταπεινούς (Ματθ. ε', 3).

5. Είπεν ο Αββάς Σαρματίας: Προτιμώ ένα άνθρωπον αμαρτωλόν, που αναγνωρίζει όμως ότι ήμάρτησε και μετανοεί, από ένα άνθρωπον, που δεν ήμάρτησε και έχει την γνώμην, ότι, τάχα, είναι ενάρετος.

6. Εις κάποιαν πόλιν έζη ένας Επίσκοπος, ο οποίος, από ενέργειας του σατανά, έπεσεν εις την πορνείαν μετ' ολίγας ημέρας έγινε σύναξις εις την Εκκλησίαν καί, χωρίς κανείς να γνωρίζει την αμαρτίαν τού Έπισκόπου, εκείνος ενώπιον όλου του λαού ώμολόγησε λέγων: Εγώ έχω πέσει εις πορνείαν. Συγχρόνως με τους λόγους αυτούς έβγαλε το ώμοφόριόν του και το ετοποθέτησεν επάνω εις την Αγίαν Τράπεζαν. Δεν ήμπορώ πλέον -- έλεγε -- να είμαι Επίσκοπος. Κατόπιν αυτής της σκηνής της ειλικρινούς εξομολογήσεως, όλος ο λαός κατελήφθη από συγκίνησιν και με θρήνους ανέκραξεν: Η αμαρτία αυτή ας είναι επάνω μας: μόνον να μείνης εις την επισκοπήν. Εάν θέλετε να μείνω μαζί σας, απήντησεν ο Επίσκοπος, να κάνετε αυτό, που θα σας είπω. Αμέσως τότε διέταξε να κλείσουν όλαι αι θύραι του Ναού, έπεσε με το πρόσωπον εις μίαν πλαϊνήν θύραν και είπε προς τον λαόν: Δεν θα είναι με το μέρος του Θεού, όποιος την ώραν που θα εξέρχεται εκ του Ναού, δεν με πατήση. "Όλος ο λαός έκαμεν όπως του είπεν ο Επίσκοπος, τον έπατούσαν, δηλαδή, προηγουμένως και κατόπιν εξήρχοντο. Ενώ δε εξήρχετο και ο τελευταίος, ηκούσθη μία φωνή εκ του

(*) Εννοεί τον Εωσφόρον και τους αγγέλους αυτού τους οποίους ο Θεός εκρήμνισεν από τον ουρανόν διά την υπερηφάνειάν των.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ΄ (Περί ταπεινοφροσύνης)

ουρανού να λέγη: συνεχώρησα εις τον Επίσκοπον την αμαρτίαν του, εξ αιτίας της πολλής ταπεινώσεώς του.

7. Είπεν ένας Γέρων ασκητής: προτιμώ μιαν ήτταν, που θα την συνοδεύη ταπεινοφροσύνη, παρά μίαν νίκην με υπερηφάνειαν.

8. Ένας Γέρων είπε πολλές φορές η ταπείνωσις, και χωρίς κόπον, έσωσε πολλούς και αυτό το αποδεικνύουν ο Τελώνης και ο Άσωτος υιός, οι οποίοι μόνον ολίγους λόγους είπον και εσώθησαν^(*).

9. Είπε Γέρων, ότι οι προ ημών Πατέρες εισήλθον εις την Βασιλείαν των ουρανών με την αυστηρότητα ημείς δε, εάν ήμπορέσωμεν, με την καλωσύνην, ας εισέλθωμεν διά της ταπεινοφροσύνης.

10. Ο Αββάς Ησαΐας είπε περισσότερον από κάθε άλλο πράγμα έχομεν ανάγκης από ταπεινοφροσύνην· ας είμεθα λοιπόν πάντοτε έτοιμοι δι' οιονδήποτε λόγον, που λέγομεν ή ακούομεν, ή δι' οιονδήποτε έργον, να λέγωμεν «συγχώρησον». Διότι με την ταπεινοφροσύνην αποτυγχάνουν όλα τα πονηρά έργα του διαβόλου.

(*) Ο μεν τελώνης είπεν: «ο Θεός ελάσθητί μοι το αμαρτωλώ» (Λουκ. ΙΗ', 13), ο δε άσωτος υιός είπεν: «πάτερ, ήμαρτον εις τον ουρανός και ενώπιόν σου και ουκέτι ειμι άξιος κληθήναι υιός σου». (Λουκ. ΙΕ', 21).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

“Οτι ἴδιον ταπεινόφρονος τὸ μέμφεσθαι ἑαυτὸν καὶ ἐξουδενεῖν καὶ μηδὲν ἡγείσθαι τὰ παρ' αὐτοῦ γινόμενα ἀγαθὰ ὅσα καὶ οἷα ἂν ᾗ καὶ τίνα τὰ τῆς ταπεινοφροσύνης ἰδιώματα καὶ τίνες οἱ ταύτης καρποί.

Ὅτι χαρακτηριστικὸν γνῶρισμα τοῦ ταπεινόφρονος εἶναι το να μέμφεται τον εαυτὸν του, να τον εξουθενῶνῃ καὶ να θεωρεῖ ὅτι δεν αξίζουν τίποτε ὅσα καὶ οποιαδήποτε καλά καὶ αν κάνῃ· ποῖα εἶναι αἱ ιδιότητες τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ ποῖοι οἱ καρποὶ τῆς.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΙΠΕΝ καὶ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, ὅτι εἶδον πάσας τὰς παγίδας τοῦ διαβόλου ἠπλωμένας ἐπὶ τῆς γῆς καὶ στενάζας εἶπον τίς ἄρα παρέρχεται ταυτας; καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι" ἡ ταπεινοφροσύνη. Ὁ αὐτὸς εἶπε τὸ Ἀββᾶ Ποιμένι: αὕτη ἐστὶν ἡ ἐργασία τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα τὸ σφάλμα αὐτοῦ ἐπάγῳ αὐτοῦ βάλη ἐνώπιόν του Θεοῦ καὶ προσδοκῆσῃ πειρασμὸν ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς.

3. Ἐπανεστάτησαν πότε τῷ Ἀββᾶ Ἀρσενίῳ οἱ δαίμονες ἐν τῷ κελλίῳ θλίβοντες αὐτὸν παραβάλοντες δὲ οἱ διακονοῦντες αὐτὸ καὶ στάντες ἔξω τῆς κέλλης, ἤκουσαν αὐτοῦ βοῶντος πρὸς τὸν Θεὸν καὶ λέγοντος ὁ θεὸς μὴ ἐγκαταλίπῃς μέ, οὐδὲν γὰρ ἐποίησα ἐνώπιόν σου ἀγαθὸν ἀλλὰ δὸς μοὶ κατὰ τὴν χρηστότητά σου βαλεῖν ἀρχήν.

4. Ἀδελφὸς παρέβαλε τὸ Ἀββᾶ Ἀμμωνά, καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀββᾶ, εἰπέ μου λόγον καὶ μείνας παρ' αὐτῷ ἡμέρας ἐπτὰ, οὐκ ἤκουσε τί παρὰ τοῦ γέροντος ἔπειτα, ὥς ἀνεχώρει, προπέμπων αὐτῶν εἶπεν ἐμοῦ τέως αἱ ἁμαρτίαι γεγόνασι τεῖχος σκοτεινὸν ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ τοῦ θεοῦ.

5. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Δανιήλ, ὅτι ἦν ἐν Βαβυλῶνι θυγάτηρ τινὸς πρωτεύοντος, δαίμονα ἔχουσα. Εἶχε δὲ ὁ πατὴρ αὐτῆς ἀγαπητὸν τινὰ Μοναχόν, δν καὶ ἤξιου περὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ ἐκεῖνος δὲ εἶπεν αὐτῷ οὐδεὶς δύναται θεραπεύσαι τὴν θυγατέρα σου, εἰ μὴ οὗς

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

οἶδα ἀναχωρητὲς καὶ εἰ μὲν αὐτοὺς παρακαλέσωμεν, οὐκ ἀνέξονται τοῦτο ποιῆσαι διὰ ταπεινοφροσύνην, τοῦτο δὲ μᾶλλον ποιήσωμεν ὅταν ἔλθωσιν εἰς τὴν ἀγορὰν πωλῆσαι τὰ σκεύη αὐτῶν, ποιήσατε ἑαυτοὺς ὡς θέλοντας ἀγορᾶσαι σκεύη καὶ καλέσατε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον ἵνα λάβωσι τὴν τιμὴν τῶν σκευῶν καὶ ἐλθόντας, ἀξιώσατε ἓνα ποιήσωσιν εὐχὴν καὶ πιστεύω ὅτι θεραπεύεται ἡ θυγάτηρ σου.

Ἐξελθόντες οὖν εἰς τὴν ἀγορὰν, εὗρον ἓνα μαθητῶν γέροντος τινὸς καθήμενον ἓνα πωλήσει τὰ σκεύη αὐτοῦ καὶ λαβόντες αὐτὸν μετὰ τῶν σφυρίδων, ἀπήγαγον εἰς τὸν οἶκον τοῦ πρωτεύοντος, ἓνα λάβη τὸ τίμημα αὐτῶν καὶ ὡς εἰσῆλθεν ὁ Μοναχὸς εἰς τὸν οἶκον, ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ δαιμονιζομένη καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ράπισμα καὶ δὲ εὐθὺς ἔστρεψε καὶ τὴν ἄλλην σιαγόνα κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου καὶ βασανισθεῖς ὁ δαίμων, ἔκραξε λέγων· ὦ 6 ἰ ᾗ! ἡ ἐντολή τοῦ Ἰησοῦ ἐκβάλλει μὲ' καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν ἀπὸ τῆς γυναικός, καὶ ἦν ἐκείνη ὑγιὴς τὲ καὶ σωφρονοῦσα. Ἀνηγγέλη δὲ τοῦτο τοῖς γέροισι καὶ ἔδοξασαν τὸν Θεὸν καὶ εἶπον, ὅτι οὐδὲν οὕτως τὴν ὑπερηφανίαν καταβάλλει τοῦ διαβόλου, ὡς ἡ ταπεινὸς τῆς ἐντολῆς τοῦ Χριστοῦ.

6. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Καρίων, ὅτι πολλοὺς κόπους ἐποίησα πλέον τοῦ υἱοῦ μου Ζαχαρίου, καὶ οὐκ ἔφθασα εἰς τὰ μέτρα αὐτοῦ, διὰ τὴν ταπεινῶσιν καὶ σιωπῆς αὐτοῦ.

7. Ποτὲ οὖν καθημένου τούτου τοῦ Ἀββᾶ Ζαχαρίου εἰς σκῆτιν, ἦλθε θεωρία εἰς αὐτὸν καὶ ἀναστὰς ἀπήγγειλε τὸ Ἀββᾶ αὐτοῦ Καρίωνι· ὁ δὲ γέρων, πρακτικὸς ὢν, οὐχ ὑπῆρχεν ἀκριβῆς περὶ ταῦτα. Ἐγερθεὶς οὖν ἔδειρεν αὐτὸν λέγων, ὅτι ἀπὸ δαιμόνων ἐστίν. Ὡς δὲ παρέμεινεν ἡ θεωρία, ἀναστὰς ὁ Ἀββᾶς Ζαχαρίας νυκτὸς ἀπῆλθε πρὸς τὸν Ἀββᾶς Ποιμένα καὶ ἀνήγγειλεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα καὶ πῶς καίεται τὰ ἐντὸς αὐτοῦ καὶ γνοὺς καὶ γέρων ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐστὶ, λέγει αὐτῷ ὕπαγε πρὸς τὸν δεῖνα τὸν γέροντα καὶ ὁ ἄν σου εἴπη κράτησον. Ἀπῆλθεν οὖν πρὸς ἐκεῖνον τὸν γέροντα καὶ δέ, πρὸ τοῦ Ὑρωτησαι αὐτὸν τί, προέλαβε καὶ εἶπεν αὐτῷ πάντα καὶ ὅτι ἡ θεωρία αὕτη ἀπὸ θεοῦ ἐστὶν ἀλλ' ὕπαγε, ὑποτάγηθι τῷ Πατρί σου.

8. Τῷ αὐτῷ Ζαχαρία εἶπε ποτὲ ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς εἶπε μοι τί ποιήσω; ἀκούσας δὲ ἐκεῖνος, ἔρριπεν ἑαυτὸν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ λέγων· σὺ μὲ ἔρωτας, Πάτερ; λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· πίστευσον μοί, τέκνον Ζαχαρία, εἶδον τὸ Πνεῦμα τὸ "Ἅγιον κατελθὸν ἐπὶ σε, καὶ ἐκ τούτου ἀναγκάζομαι ἐρωτῆσαι σε. Λαβὼν δὲ ὁ Ζαχαρίας τὸ κουκούλιος αὐτοῦ ἐκ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἔθηκεν ὑπὸ τοὺς πόδας καὶ καταπατήσας αὐτὸ εἶπεν' ᾧ ν μ ἡ συντριβὴ οὕτως & νθρωπος, οὐ δύναται εἶναι Μοναχός.

9. Διηγῆσατο ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, ὅτι τὸν Ἀββᾶς Ζαχαρίαν, μέλλοντα τελευτᾶν, ἠρώτησεν ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς τί δρᾷς; ὁ δὲ ἔφη οὐ βέλτιον τὸ σιωπᾶν, Πάτερ; καὶ εἶπεν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

καὶ γέρων· ναί, τέκνον, σιώπα. Ἐν δὲ τῇ ὥρᾳ τοῦ θανάτου αὐτοῦ καθεζόμενος δ' Ἀββᾶς Ἰσίδωρος, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εἶπεν εὐφραίνου, τέκνον μου Ζαχαρία, καὶ τί ἀνέωχθησαν σοὶ αἱ πύλαι τῆς τῶν οὐρανῶν Βασιλείας.

10. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Εὐάγριος· ἀρχὴ σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων ἢ ἑαυτοῦ καταγνώσις.

11. Εὐκαιρησε πότε ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος μετὰ ἀδελφῶν καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, ἐλάμβανον τὰ ποτήρια σιωπῶντες καὶ οὐκ ἔλεγον τὸ «συγχώρησον» καὶ εἶπεν καὶ Ἀββᾶς Θεόδωρος ἀπώλεσαν οἱ Μοναχοὶ τὴν εὐγένειας αὐτῶν τὸ λέγειν «συγχώρησον».

12. Τὸν αὐτὸν ἠρώτησε τις ἀδελφὸς λέγων· θέλω ἐπιτελέσαι τὰς ἐντολὰς ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων, ὅτι ποτὲ καὶ ὁ Ἀββᾶς Θωμᾶς εἶπε θέλω πληρώσαι τὸν λογισμὸς μου μετὰ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἀπελθὼν εἰς τὸ ἀρτοκοπεῖον ἐποίησεν ἄρτους καὶ αἰτησάντων πτωχῶν, ἔδωκε τοὺς ἄρτους καὶ πάλιν αἰτησάντων ἄλλων, ἔδωκε τὰ σπυρίδια καὶ τὸ ἔματιον καὶ ἐφόρει" καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ κελλίον περιζωσάμενος τὸ γιαφόριον" καὶ πάλιν ἐμέμφετο ἑαυτὸν λέγων οὐκ ἐπλήρωσα τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ.

13. Ἀδελφὸς εἶπε τὸ Ἀββᾶ Θεοδώρῳ" εἶπε μοὶ ρῆμα ὅτι ἀπολλυμαι καὶ μετὰ κόπου εἶπεν αὐτῷ ἐγὼ κινδυνεύω, καὶ τί σοὶ ἔχω εἰπεῖν;

14. Ὁ μακάριος Θεόφιλος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος παρέβαλε πότε εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας ἦλθε δὲ ὁ Ἀββᾶς τοῦ ὄρους πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τί εὐρες ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ πλέον, Ἰλάτερ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων" τὸ αἰτιάσθαι καὶ μέμφεσθαι ἑαυτὸν πάντοτε ἔφη ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἄλλη ὁδὸς οὐκ ἔστιν, εἰμὶ αὕτη.

15. Τοῦ αὐτοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἐλθόντος ποτὲ εἰς Σκῆτην, συνήχθησαν οἱ ἀδελφοὶ καὶ εἶπον τῷ Ἀββᾶ Παμβῶ" εἶπε ἓνα λόγον τῷ Πάπα, ὅπως ὠφελῇ ὁ δὲ γέρων ἀπεκρίθη εἰ οὐκ ὠφελεῖται ἐν τῇ σιωπῇ μου, οὐδὲ ἐν τῷ λόγῳ μου ὠφελήσεται.

16. Ἐλεγεν ἡ Ἀμμᾶς Θεοδώρα, ὅτι οὔτε ἄσκησις, οὔτε κακουχία, οὔτε παντοῖος πόνος σῶζει, εἰμὶ γνησία ταπεινοφροσύνη. "Ἦν γὰρ τις ἀναχωρητὴς ἀπελαύνων δαίμονας καὶ ἐξήταζεν αὐτοὺς ἐν τίνι ἐξέρχεσθε ἐν νηστεία; καὶ ἔλεγον ἡμεῖς οὔτε ἐσθίομεν οὔτε πίνομεν ἐν ἀγρυπνία; καὶ ἔλεγον ἡμεῖς οὐδόλως κοιμῶ μὲ θά' ἐν ἀναχωρήσει ; καὶ ἀπεκρίναντο ἡμεῖς εἰς τὰς ἐρήμους διαγομεν καὶ ἐπικειμένου τοῦ γέροντος καὶ λέγοντος, ἐν τίνι οὖν ἐξέρχεσθε καὶ αὐτοὶ ὡμολογησαν εἰπόντες, ὅτι οὐδὲν ἡμᾶς νικᾷ εἴμῃ ἢ ἡ ταπεινοφροσύνη.

17. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός, ὅτι ἡ ταπεινοφροσύνη καὶ ὁ φόβος τοῦ θεοῦ ὑπεράνω εἰσὶ πασῶν τῶν ἀρετῶν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

18. Εἶπε πάλιν τις πέπρακε τὸν Ἰωσήφ; καὶ ἀπεκρίθη τις ἀδελφὸς λέγων: οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ λέγει αὐτοὺς καὶ γέρων οὐχί, ἀλλ' ἡ ταπεινώσις αὐτοῦ πέπρακες αὐτὸν ἡδυνάτο γάρ, ὅτε ἐπιπράσκετο, εἰπεῖν, ὅτι ἀδελφὸς αὐτῶν εἰμι καὶ ἀντιλέξαι: ἀλλὰ σιωπῶν τὴ ταπεινώσει ἑαυτὸν πέπρακες καὶ ἡ ταπεινώσις κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον εἰς Αἴγυπτον.

19. Εἶπε πάλιν' τὸ ἐλαφρῶν φορτίον ἐάσαντες, τουτέστι τὸ ἑαυτοὺς μέμφεσθαι, τὸ βαρὺ ἐβαστάσαμεν, τὸ δικαιοῦν ἑαυτούς.

20. Εἶπε τις τῶν Πατέρων περὶ αὐτοῦ, ὅτι ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης διὰ τῆς ταπεινώσεως αὐτοῦ ἐκρέμασεν ὅλην τὴν Σκήτιν ἐν τῷ μικρῇ δακτύλῳ αὐτοῦ.

21. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Θηβαῖος ὁφείλει ὁ Μοναχὸς πρὸ πάντων τὴν ταπεινοφροσύνην κατορθῶσαι αὕτη γὰρ ἔστιν ἡ πρώτη ἐντολὴ τοῦ Σωτῆρος λέγοντος «μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν».

22. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἰσιδώρου, ὅτι ἔπλεκε δέμα θαλλίων* καθ' ἐκάστην νύκτα καὶ παρεκάλουν αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ λέγοντες ἀναπαυσον σεαυτὸν ὀλίγον, ὅτι ἤδη ἔγηρασας δὲ δὲ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, ὅτι ἐὰν καύσωσιν Ἰσίδωρον καὶ τὴν σποδὸν αὐτοῦ ἀνέμῳ σκορπίσωσιν, οὐδὲ μία μοὶ χάρις ἀκμῆς ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὧδε ἦλθε δι' ἡμᾶς.

23. “Ὁ αὐτὸς εἶπεν ὁμοίως περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἰσιδώρου, ὅτι ὅτε ἔλεγον αὐτῷ οἱ λογισμοί, μέγας εἰ ἄνθρωπος, ἔλεγε πρὸς αὐτοὺς μὴ εἰμι κατὰ τὸν Ἀββᾶς Ἀντώνιον; ἡ ἐγενόμην ὅλως κατὰ τὸν Ἀββᾶς Παμβῶ; ἡ τοὺς λοιποὺς Πατέρας τοὺς τῷ θεῷ εὐαρεστήσαντας; καὶ ταῦτα λέγων ἀνεπαύετο, ὑποχωρούντων ἐκείνων. "Ὅτε πάλιν οἱ ἐχθροὶ ἐποιοῦν αὐτὸν ὀλιγοψυχῆσαι λέγοντες, ὅτι μετὰ ταῦτα πάντα εἰς τὴν κόλασιν ἔχεις βληθῆναι, ἔλεγε πρὸς αὐτούς, ὅτι κὰν εἰς κόλασιν βληθῶ, ὑμᾶς ὑποκάτω εὐρίσκω.

24. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος ὡς πὲρ ὁ νεκρὸς οὐκ αἰσθάνεται τινός, οὐδὲ κρίνει τινά, οὕτω καὶ ὁ ταπεινόφρων οὐ δύναται κρίναι ἄνθρωπον, καν ἴδῃ αὐτὸν προσκυνοῦντα εἰδώλους.

25. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ματόης ὅσον ἐγγίζει ἄνθρωπος τῷ θεῷ, τοσούτον ἁμαρτωλῶν ἑαυτὸν βλέπει: Ἡσαΐας γὰρ ὁ Προφήτης, ὅτε εἶδε τὸν Θεόν, τάλανα καὶ ἀκάθαρτον ἐκάλεσεν ἑαυτόν.

26. "Ἐλεγεν ὁ αὐτὸς ὅτε ἤμην νεώτερος, ἐλογιζόμην ἐν ἑαυτῷ ὅτι τάχα τίποτε ἀγαθὸν ἐργάζομαι νῦν δέ, ὡς ἔγηρασα, βλέπω ὅτι οὐκ ἔχω οὐδὲ ἐν ἔργον ἀγαθόν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

27. Ἡρώτησε τοῦτον τις ἀδελφὸς λέγων· πῶς οἱ σκητιῶται ἐποιοῦν περισσότερόν της ἐντολῆς; ἀγαπῶντες τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ὑπὲρ ἑαυτοῦς; καὶ εἶπεν ὁ γέρων· ἐγὼ τέως οὐδὲ τὸν ἀγαπῶντα ἀγαπῶ ὡς ἑμαυτον.

28. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰακώβ, ὅτι παρέβαλον τῷ Ἀββᾶ Ματόη καὶ ὑποχωρῶν εἶπον αὐτῷ θέλω παραβαλεῖν εἰς τὰ κελλία καὶ λέγει μοι ὁ γέρων· ἔσπασαι ἐξ ἐμοῦ τὸν Ἀββᾶς Ἰωάννην. Ὡς οὖν ἀπῆλθον πρὸς τὸν Ἀββᾶς Ἰωάννην, εἶπον αὐτῷ ἀσπάζεται σὲ δ Ἀββᾶς Ματόης καὶ λέγει ὁ γέρων· ἰδοὺ ὁ Ἀββᾶς Ματόης ἀληθῶς ἀνὴρ Ἰσραηλίτης, ἐνῶ δόλος οὐκ ἔστι καὶ πληρωθέντος ἐνιαυτοῦ, πάλιν παρέβαλον τῷ *Ἀββᾶ Ματὸς καὶ εἶπον αὐτῷ τὸν ἀσπασμὸν τοῦ Ἀββᾶ Ἰωάννου καὶ δὲ γέρων ἔφη ἐγὼ μὲν οὐκ εἰμι ἄξιος τοῦ λόγου τοῦ γέροντος πλὴν τοῦτο γίνωσκε ὅταν ἀκούσης γέροντος τὸν πλησίον δοξάζοντος ὑπὲρ ἑαυτόν, οὗτος εἰς μέτρα μεγάλα ἔφθασεν αὕτη γὰρ ἔστιν ἡ τελειότης, ὡς τὲ τινὰ τὸν πλησίον αὐτοῦ δοξάζειν ὑπὲρ ἑαυτόν.

29. Ἡρώτησεν ἀδελφὸς τὸν Ἀββᾶς Ματόην λέγων· εἶπε μοι ρῆμα· ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ ὑπαγε, παρακάλεσαν τὸν Θεὸν ἓνα δώσῃ πένθος εἰς τὴν καρδίαν σου καὶ ταπεινώσιν καὶ πρόσεχε πάντοτε ταῖς ἁμαρτίαις σου καὶ μὴ κρίνε ἄλλους, ἀλλὰ γενου ὑπὸ κάτω πάντων καὶ κόψον τὴν παρρησίαν ἀπὸ σου καὶ κράτησαν τὴν γλῶσσάν σου καὶ τὴν κοιλίαν σου καὶ ἐὰν τις λαλήσῃ περὶ πράγματος οἰουδήποτε, μὴ φιλονεικήσῃς μετ' αὐτοῦ ἀλλ' ἐὰν καλῶς λέγῃ, εἶπε ναί· ἐὰν δὲ κακῶς, εἶπε· σὺ οἶδας πῶς λαλεῖς καὶ μὴ ἔριζε μετ' αὐτοῦ περὶ ὧν ἐλάλησε καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ταπεινώσις.

30. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ξάνθιος ὁ κύων κρείσσων μου ἔστι· διότι καὶ ἀγάπης ἔχει καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται.

31. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀβδαν “Ἀλώνιον λέγων· τί τὸ ἐξουθενεῖν ἑαυτόν; καὶ εἶπεν ὁ γέρων τὸ εἶναι σὲ ὑπὸ κάτω των ἀλόγων, καὶ εἰδέναι ὅτι ἀκατάκριτα εἰσιν.

32. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, ὅτι ἐὰν ἄνθρωπος ἑαυτὸν μέμφηται, καρτερεῖ πανταχοῦ.

33. Ὁ αὐτὸς ἔφη, ὅτι ἐὰν φθάσῃ ἄνθρωπος εἰς τὸ ρητόν του Ἀποστόλου τὸ φάσκον, «πάντα καθαρὰ τοὺς καθαρούς», δρᾷ ἑαυτὸν ἐλάττονα πάσης της κτίσεως. Λέγει οὖν αὐτῷ τις ἀδελφὸς πῶς δύναμαι ἑαυτὸν ἐλάττονα τοῦ φονέως ἡγεῖσθαι; ἔφη ὁ γέρων ὅτι ἐὰν φθάσῃ ἄνθρωπος εἰς τὸ ρῆμα τοῦτο καὶ ἴδῃ ἄνθρωπον φονεύοντα, λέγει ὅτι ταύτην τὴν ἁμαρτίαν ἐποίησεν οὗτος μόνην· ἐγὼ δὲ φονεύω καθ' ἐκάστην ἡμέραν.

34. Ἦτησε τὸ αὐτὸ ρῆμα ἐκεῖνος ὁ ἀδελφὸς καὶ τὸν Ἀββᾶν Ἀνοῦς, εἰρηχῶς ὅ,τι εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ἀνοῦς καλῶς εἴρηκεν οὕτως ἔχει ἐὰν γὰρ φθάσῃ ἄνθρωπος εἰς τὸ ρῆμα τοῦτο καὶ ἴδῃ τὰ ὑστερηματά του ἀδελφοῦ αὐτοῦ,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

ποιεῖ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ καταπιεῖν αὐτὰ ἔφη ὁ ἀδελφὸς ποία ἐστὶν ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων τὸ μέμφεσθαι ἑαυτὸν καὶ γὰρ καὶ μεμφόμενος ἑαυτόν, δικαιοῦ τὸν πλησίον" καὶ αὕτη ἡ δικαιοσύνη κρύπτει τὰ τοῦ πλησίον ἐλαττώματα.

35. "Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος, ὅτι οὐδέποτε ἤθελε δοῦναι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐπάνω ἄλλου γέροντος, ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ πάντα ἐπὶ αὐτόν. "Ἐλεγον οὖν ὅτι εἰ ἤρχοντο τινὲς πρὸς αὐτόν, ἀπέστελλεν αὐτοὺς πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἄνους πρῶτον ὅτι αὐτὸς μείζων ἦν τοῖς ἔτεσιν' ὁ δὲ Ἀββᾶς Ἄνους ἔλεγε πάλιν αὐτοῖς πρὸς τὸν ἀδελφὸς μου Ποιμένα ὑπάγετε ὅτι αὐτὸς τὸ χάρισμα τοῦ λόγου ἔχει εἰ δὲ πότε ἔτυχε τὸν Ἀββᾶν Ἄνους μετὰ τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος καθέζεσθαι, οὐκ ἐλάλει ὅλως ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν παρόντος αὐτοῦ.

36. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, ὅτι εἶπεν ὁ μακάριος Ἀββᾶς Ἀντώνιος, ὅτι ἡ μεγάλη δυναστεία τοῦ ἀνθρώπου ἐστίν, ἵνα ἐπάνω αὐτοῦ βάλητ τὸ ἴδιον σφάλμα ἐνώπιον Κυρίου καὶ προσδοκῇ πειρασμὸν ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς.

37. Εἶπε πάλιν μετὰ στεναγμῶν' πᾶσαι αἱ ἀρεταὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦτον εἰσῆλθον παρὰ μίαν ἀρετὴν καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, κόπω ἴσταται ὁ ἄνθρωπος. Ἠρώτησαν οὖν αὐτόν τις ἔστιν αὕτη; καὶ εἶπεν: ἓνα ἄνθρωπος μέμνηται ἑαυτόν.

38. Εἶπε πάλιν ἄνθρωπος, ἐὰν τὴν τάξιν αὐτοῦ φυλάσῃ, οὐ ταρασσεται διὰ γὰρ τοῦτο πολλοῖς περιπίπτομεν πειρασμοὺς ὅτι τὴν τάξιν ἡμῶν καὶ τὰ ὀνόματα οὐ φυλάσσομεν ἠκούσαμεν γὰρ παρὰ τῆς γραφῆς περὶ Ἀβιγαίας, ὅτι εἶπε τῷ Δαβίδ: ἐν ἐμοὶ ἐστὶν ἡ ἁμαρτία καὶ ἠκούσεν αὐτῆς καὶ ἠγάπησεν αὐτήν. Ἡ οὖν Ἀβιγαία πρόσωπον ἐπέχει τῆς ψυχῆς, καὶ δὲ Δαβὶδ τῆς θεότητος ἐὰν οὖν ἡ ψυχὴ ἑαυτὴν μέμνηται ἐνώπιον Κυρίου, ἀγαπᾷ αὐτὴν ὁ Κύριος.

39. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν: ἐγὼ λέγω ὅτι εἰς τὸν τόπον ὅπου βάλλεται καὶ σατανᾶς, ἐκεῖ βάλλομαι.

40. Εἶπε πάλιν ἄνθρωπος δεῖται τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ διὰ παντός, ὥς πὲρ πνοῆς τῆς ἐκπορευομένης ἐκ τῆς ρινὸς αὐτοῦ,

41. Εἶπε πάλιν' τὸ ρίψαι ἑαυτὸν ἐνώπιόν του Θεοῦ καὶ τὸ μὴ μετρεῖν ἑαυτόν, καὶ τὸ βάλλειν ὀπίσω αὐτοῦ τὸ ἴδιον θέλημα, ἐργαλεῖα εἰς τῆς ψυχῆς.

42. Ἀδελφὸς ἠρώτησεν αὐτόν λέγων Ἀββᾶ, τίني μὲ δεῖ προσέχειν καθεζόμενον ἐν τῷ κελλίῳ; λέγει αὐτῷ ὁ γέρων: ἐγὼ τέως ἄνθρωπος εἰμι ἐν βάθει βορβόρου ὧν ἕως τραχήλου, καὶ φορτίον βαστάζων περὶ τὸν αὐχένα καὶ πρὸς τὸν Θεὸν κράζω, ἐλέησον μέ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

43. Εἶπε πάλιν ἐὰν παραβάλῃ σου ἀδελφός, καὶ ἴδῃς ἐαυτὸν μὴδὲν ὠφελοῦμενον ἐν τῇ εισόδῳ αὐτοῦ, ζήτησαν ἐν τῇ διανοίᾳ σου καὶ μάθε, ποῖος ἦν ὁ λογισμὸς ἐν εἴχῃς πρὸ τῆς εισόδου αὐτοῦ καὶ τότε γνώσῃ τῆς ἡ αἰτία τῆς ἀνωφελείας καὶ ὅτι σὺ ταύτην παρέσχες. Καὶ ἐὰν τοῦτο ποιήσῃς μετὰ ταπεινοφροσύνης, ἔσῃ ἄμεμπτος ἀπὸ τοῦ πλησίον σου, ἡγουν οὐκ ἐκείνον ἀλλὰ σεαυτὸν μέμψῃ καὶ βαστάσεις τὰ σεαυτοῦ ἐλαττώματα ἐὰν γὰρ μετ' εὐλαβείας ποιήσῃ ἄνθρωπος τὸ κάθισμα αὐτοῦ, οὐ μὴ πταισῇ ὁ γὰρ Θεὸς ἐνώπιον αὐτοῦ ἔστιν ὡς δὲ ἐγὼ δρῶ, ἐκ ταύτης τῆς καθέδρας κτᾶται ἄνθρωπος τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ.

44. Εἶπε πάλιν καθεζομένων γερόντων ποτὲ καὶ ἐσθιόντων, ἴστατο ὑπηρετῶν ὁ Ἀββᾶς Ἀλώνιος ἐπήνεσαν οὖν οἱ γέροντες αὐτόν, καὶ δὲ τὸ σύνολον οὗ καὶ ἃ πεκριθ ἡ. Λέγει οὖν τις αὐτῷ κατ' ἰδίαν διατὶ οὐκ ἀπεκρίθῃς τοῖς γέρουσιν ἔπαινεσασί σε; ὁ δὲ ἔφη εἰ ἀπεκρίθην αὐτοῖς, εὐρισκόμην καταδεξάμενος τὸν ἔπαινον.

45. Εἶπε πάλιν ἡ γῆ, ἡ ἐνετείλατο ὁ Θεὸς θυσίαν ποιεῖν, αὕτη ἐστὶν ἡ ταπεινοφροσύνη.

46. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Σισώης καὶ κατέχων τὸ ἀψήφιστον ἐν γνώσει, ἐπιτελεῖ πᾶσαν τὴν Γραφῶν.

47. Παρέβαλε τις ἀδελφός το Ἀββᾶ Σισώῃ εἰς τὸ ὅρος τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου καὶ λαλούντων αὐτῶν, εἶπεν ὁ ἀδελφός το γέροντα ἄρτι οὐκ ἔφθασας εἰς τὰ μέτρα τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου, Πάτερ; καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων" εἰ εἶχον ἓνα τῶν λογισμῶν τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου, ἐγενόμην ὅλος ὡς πῦρ.

48. "Ἐτερος ἀδελφὸς ἡρωτησεν αὐτὸν λέγων· Ἀββᾶ, δρῶ ὅτι ἡ μνήμη τοῦ Θεοῦ παραμένει μοι ἔφη ὁ γέρων οὐκ ἔστι μέγα το εἶναι τὸν λογισμὸν σου μετὰ τοῦ Θεοῦ μέγα δὲ ἐστὶ τὸ δρᾶν ἐαυτὸν ὑπὸ κάτω πάσης τῆς κτίσεως διὰ τοῦτο γὰρ καὶ καὶ σωματικὸς κόπος ὁδηγεῖ εἰς ταπεινοφροσύνην.

49. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Σισώης τινι ἀδελφῷ πῶς ἔχεις; ὁ δὲ ἔφη τὰς ἡμέρας ἀναλίσκω, Π ἄτερ" καὶ λέγει ὁ γέρων" ἐὰν κάγω ἀνήλίσκον μίαν ἡμέραν, εὐχαριστῶ ἡγουν, εἰ κάγω μίαν ἡμέραν διήνουν μὴ προστιθεῖς ταῖς ἁμαρτίαις μου, εὐχαριστῶ.

50. Τρεῖς γέροντες παρέβαλον τῷ Ἀββᾶ Σισώῃ ἀκούσαντες περὶ αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ ὁ πρῶτος Πάτερ, πῶς δύναμαι σωθῆναι ἀπὸ τοῦ βρυγμοῦ τῶν ὀδόντων καὶ τοῦ σκώληκος τοῦ ἀκοιμήτου; δ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ λέγει καὶ ὁ δεύτερος Πάτερ, πῶς δύναμαι σωθῆναι ἀπὸ τοῦ βρυγμοῦ τῶν ὀδόντων καὶ τοῦ σκώληκος τοῦ ἀκοιμήτου; καὶ οὐδὲ αὐτῷ ἀπεκρίθη. "Ἐφη καὶ ὁ τρίτος Πάτερ, τί ποιήσω, ὅτι ἡ μνήμη τοῦ ἐξωτέρου

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

σκότους οὐκ ἔα μὲ ἀναπνεῖν; τότε λέγει αὐτοὺς καὶ γέρωνεγώ οὐδενὸς τούτων μέμνημαι, ἐλπίζω δὲ ὅτι, φιλεῦσπλαγχνος ὢν ὁ θεός, ποιεῖ μετ' ἐμοῦ ἔλεος. Ἀκούσαντες δὲ οἱ γέροντες ἐλυπήθησαν καὶ ὥρμησαν ἀπελθεῖν καὶ δέ, μὴ θέλων αὐτοὺς ἀπολύσαι λυπουμένους, εἶπεν αὐτοῖς μακάριοι ἔστε, ἀδελφοὶ ἐζήλωσα γὰρ ὑμᾶς καὶ γὰρ εἰ τοιαύτης μνήμης κυριεύει ὁ νοῦς ὑμῶν ἀεὶ, ἀδύνατον ὑμᾶς ἀμαρτῆσαι ἐγὼ δὲ τί ποιήσω καὶ σκληροκάδιος, μηδὲ συγχωρούμενος εἰδέναι ὅτι κὰν ἔστι κόλασις τοὺς ἀνθρώποις; ἐκ τούτου ἐν πάσῃ ὥρᾳ ἀμαρτάνω καὶ μετανοήσαντες αὐτῷ οἱ γέροντες εἶπον καθάπερ ἠκούσαμεν, οὕτω καὶ εἶδομεν.

51. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Σισώης, ὅτι ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ταπεινοφροσύνην ἐστὶν ἡ ἐγκράτεια καὶ τὸ εὐχεσθαι ἀεὶ τῷ θεῷ, καὶ τὸ ἀγωνίζεσθαι εἶναι ὑπὸ κάτω παντὸς ἀνθρώπου.

52. Ἐλεγε πάλιν, ὅτι γέγραπται περὶ τῶν εἰδώλων, ὅτι στόμα ἔχουσι καὶ οὐ λαλήσουσιν ὀφθαλμοὺς ἔχουσι, καὶ οὐ βλέπουσιν ὧτα ἔχουσι, καὶ οὐκ ἀκούουσιν οὕτως οὖν ὀφείλει εἶναι ὁ Μοναχός, καὶ ὅτι τὰ εἰδωλα βδέλυγμα εἰσι, καὶ αὐτὸς οὕτως ἠγείσθαι ἑαυτὸν βδέλυγμα.

53. Ἀδελφὸς ἠρωτησε τὸν Ἀββᾶν Κρόνιον λέγων" ποίῳ τρόπῳ ἔρχεται ἄνθρωπος εἰς ταπεινοφροσύνην; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων, ὅτι διὰ τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ. Λέγει ὁ ἀδελφὸς καὶ διὰ ποίου πράγματος ἔρχεται εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ; ἔφη καὶ γέρων τὸ κατ' ἐμέ, ἓνα συστείλῃ ἑαυτὸν ἀπὸ παντὸς πράγματος καὶ δῶ ἑαυτὸν εἰς κόπον σωματικόν, καὶ ὅσον ἔχει ἰσχὺν μνημονεύῃ τῆς ἐκ τοῦ σώματος ἐξόδου καὶ τῆς κρίσεως τοῦ θεοῦ.

54. Παρερχόμενος πότε ἀπὸ τοῦ ἔλους εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ καὶ Ἀββᾶς Μακάριος, ἐβάσταζε θαλλία καὶ ἰδοὺ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ διάβολος μετὰ δρεπάνου κατὰ τὴν ὁδὸν" καὶ ὡς ἠθέλησε κρούσαι αὐτὸν καὶ οὐκ ἴσχυσε, λέγει αὐτὸ πολλὴ βία ἀπὸ σου, Μακάριε, ὅτι οὐ δύναμαι πρὸς σὲ ἰδοὺ ὅ,τι ποιεῖς, κάγω ποιῶ σὺ νηστεύεις, καγῶ: σὺ ἀγρυπνεῖς, καγῶ ὅλως οὐ κοιμῶμαι" ἔν ἐστι μόνον ἐν ᾧ νικᾷς μὲ λέγει αὐτὸ καὶ Ἀββᾶς Μακάριος ποῖον τοῦτο; δ δὲ ἔφη ἡ ταπεινώσίς σου καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι πρὸς σε.

55. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ὑπερέχιος δένδρον ζωῆς εἰς ὕψος ἐγειρόμενον ἐστὶν ἡ ταπεινοφροσύνη.

56. Εἶπε γέρων ὁ ἔχων ταπεινώσιν, ταπεινοὶ τοὺς δαίμονας καὶ δὲ μὴ ἔχων ταπεινώσιν, καταπαίζεται ὑπὸ τῶν δαιμόνων.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

57. Εἶπε πάλιν μὴ μόνον ταπεινολόγει, ἀλλὰ καὶ ταπεινοφρόνει ὑψωθῆναι σὲ γὰρ ἐν τοῖς κατὰ Θεὸν ἔργοις ἀδύνατόν ἐστι χωρὶς ταπεινοφροσύνης.

58. Ἀναχωρητὴ τινι μεγάλη εἰπόντι, τί οὕτω μὲ πολεμεῖς, σατανᾶ; ἀπεκρίθη ὁ σατανᾶς λέγων· σὺ εἶ ὁ διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης μεγάλως μὲ πολεμῶν.

59. "Ἐλεγον οἱ γέροντες στέφανός ἐστι τῷ Μοναχῇ ἡ ταπεινοφροσύνη.

60. Ἡρωτήθη γέρων πότε κτᾶται τὴν ταπείνωσιν ἢ ψυχῆς καὶ ἀπεκρίθη ὅταν τὰ ἐαυτῆς μεριμνᾷ κακά.

61. Εἶπε γέρων ὡς ἡ γῆ οὐδέποτε πίπτει κάτω, οὕτως οὐδὲ καὶ ταπεινῶν ἑαυτόν.

62. Δύο ἀδελφοὶ ἦσαν σαρκικοὶ καὶ ὥκουν ἐν ταύτῳ ἐπεχείρει δὲ ὁ διάβολος χωρίσαι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων καὶ μιὰ τῶν ἡμερῶν, ἀναψαντος τοῦ μικροτέρου τὸν λύχνον, ἐνεργήσας δὲ δαίμων, ἔστρεψε τὴν λυχνίαν, καὶ ἐστράφη ὁ λύχνος καὶ ἔτυπεν αὐτὸν καὶ μεῖζων ἀδελφὸς ἐν ὀργῇ ὁ δὲ ἔβαλε μετάνοιαν λέγων" μακροθύμησον, ἀδελφέ μου, καὶ πάλιν ἅπτω εὐθὺς δὲ δύναμις Κυρίου ἐξῆλθε καὶ κατήργησε τοῦ δαίμονος πᾶσαν τὴν δύναμιν, καὶ αὐτὸς ἀπῆλθε καὶ ἀνήγγειλε τὸ ἄρχοντι αὐτοῦ (ἐν εἰδωλειᾷ καθεζομένῳ) τὸ γενόμενον.

Ἦκουσε δὲ ὁ ἱερεὺς τῶν ἐλλήνων τοῦ δαίμονος τοῦτο διηγουμένου καὶ καταγνοὺς τῆς πλάνης, ἐβαπτίσθη καὶ γέγονε Μοναχὸς καὶ ἐξ ἀρχῆς ἐκράτησε τὴν ταπείνωσιν λέγων, ὅτι ἡ ταπείνωσις λύει πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καθὼς αὐτὸς ἐγὼ παρ' ἐκείνου ἤκουσα εἰπόντος ὅτι ὡς ταράσσω τοὺς Μοναχοὺς, στρέφεται εἷς ἐξ αὐτῶν καὶ βάλλει μετάνοιαν καὶ εὐθὺς καταργεῖται μου πᾶσα ἡ δύναμις.

63. Εἶπε γέρων: ἡ ταπείνωσις οὐκ ὀργίζεται, οὐδὲ παροργίζει τινά.

64. Ἡρωτήθη γέρων διατὶ οὕτω πολεμούμεθα ὑπὸ τῶν δαιμόνων; καὶ ἀπεκρίθη ἐπειδὴ τὰ ὅπλα ἡμῶν ἀπορρίπτομεν λέγω δὴ τὴν ἀτιμίαν, καὶ τὴν ταπείνωσιν, καὶ τὴν ἀκτημοσύνην καὶ τὴν ὑπομονήν.

65. Ἡρωτήθη γέρων τί ἐστι ταπείνωσις; καὶ ἀπεκρίθη ἐὰν ἀμαρτήσῃ ὁ ἀδελφός σου καὶ συγχωρήσῃς αὐτῷ πρὸ τοῦ μετανοῆσαι σοί.

66. "Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Σισώῃ ὅτι ἡσθενησε καὶ καθημένων πρὸς αὐτὸν καὶ ἐρωτησάντων, τί βλέπεις; εἶπεν αὐτοῖς δρῶ τίνας ἐλθόντας ἐπ' ἐμέ, καὶ παρακαλῶ αὐτούς, ἕνα ἐάσωσι μὲ μικρὸν μετανοῆσαι λέγει δὲ αὐτῷ εἷς τῶν γερόντων καὶ ἐὰν ἐάσωσί σε ἀπ' ἄρτι δύνασαι χρησιμεύσαι εἰς μετάνοιαν; καὶ εἶπεν ὁ γέρων: εἰ καὶ οὐ δύναμαι ποιῆσαι, ἀλλὰ στενάζω μικρὸν ἐπάνω τῆς ψυχῆς μου καὶ ἄρκει μοί.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

67. "Ἦλθόν ποτὲ τινὲς ἐν Θηβαῖδι πρὸς τινὰ γέροντα φέροντες δαιμονιζόμενον, ἵνα θεραπεύσῃ αὐτὸν καὶ δὲ γέρων, πολλὰ παρακληθεῖς, λέγει τῷ δαίμονι ἐξέλθε ἐκ τοῦ πλάσματος τοῦ θεοῦ ἀπεκρίθη ὁ δαίμων· ἐξέρχομαι" ἄλλ' ἐρωτῶ σὲ ἓνα ρῆμα καὶ εἶπέ μου τινὲς εἰσὶ τὰ ἐρίφια, καὶ τίνες εἰσὶ τὰ ἀρνία; ἔφη ὁ γέρων· τὰ ἐρίφια μὲν ἐγὼ εἶμι τὰ δὲ ἀρνία, ὁ θεὸς οἶδε καὶ ἀκούσας ὁ δαίμων ἐβόησε φωνὴ μεγάλη ἴδου διὰ τὴν ταπείνωσίν σου ἐξέρχομαι καὶ ἐξῆλθεν αὐτὴ τῇ ὥρᾳ.

68. "Ἐλεγον οἱ γέροντες ὅταν μὴ πολεμώμεθα, τότε μᾶλλον χρὴ ἡμᾶς ταπεινούσθαι καὶ γὰρ θεός, εἰδὼς ἡμῶν τὴν ἀσθένειαν, σκεπάσει ἡμᾶς ἐὰν δὲ καυχησώμεθα, ἀφαιρεῖται ἀφ' ἡμῶν τὴν σκέπην αὐτοῦ καὶ ἀπολλύμεθα.

69. Ἀδελφὸς ἠρωτήσε γέροντα λέγων· τί ἐστὶν ἡ κατὰ Θεὸν προκοπὴ τοῦ ἀνθρώπου; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων ἡ προκοπὴ τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶν ἡ ταπείνωσις ὅσον γὰρ ἐὰν τις κατάγεται εἰς ταπείνωσιν, τοσούτον εἰς προκοπὴν ἀνάγεται.

70. Εἶπε γέρων· ἐὰν εἴπῃς τινὶ «συγχώρησον μοί», ταπεινῶν ἑαυτόν, καὶ εἰς τοὺς δαίμονας.

71. Εἰ μὴ ἔβαλεν δ' ἄρτοκόπος σκεπάσματα τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ κτήνους, ἔστρεφετο ἄν, καὶ τὸν μισθὸν αὐτοῦ ἔτρωγεν. Οὕτω καὶ ἡμεῖς λαμβάνομεν κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ σκεπάσματα, ἵνα μὴ βλέπωμεν καὶ ἐργαζόμεθα καλά, καὶ μακαρίζομεν ἑαυτούς, καὶ διὰ τοῦτο ἀπολέσομεν τὸν μισθὸν ἡμῶν· τούτου χάριν ἀφιέμεθα σχεῖν πότε ρυπαροὺς λογισμοὺς, καὶ αὐτοὺς μόνους βλέπομεν, ἵνα ἑαυτοὺς κατακρίνωμεν καὶ γίνονται αὐτὰ τὰ ρυπαρά, σκεπάσματα ἡμῖν τοῦ μικροῦ ἀγαθοῦ ὅταν γὰρ ἄνθρωπος μέμψῃται ἑαυτόν, οὐκ ἀπολλυσι τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

72. Ἡρωτήθη γέρων τί ἐστὶ ταπείνωσις; καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἡ ταπείνωσις μέγα ἔργον ἐστὶ θεϊκὸν ἢ δὲ ὁδὸς τῆς ταπεινώσεως, οἱ κόποι εἰσὶν οἱ σωματικοί, καὶ τὸ ἔχειν ἑαυτὸν ἀμαρτωλὸν καὶ ὑπὸ κάτω πάντων καὶ εἶπεν ὁ ἔρωτησας ἀδελφὸς τί ἐστὶ τὸ ὑπὸ κάτω πάντων; καὶ λέγει ὁ γέρων· το μὴ προσέχειν ἄλλοτριαις ἀμαρτίαις, ἀλλὰ ταῖς ἰδίαις πάντοτε καὶ δέεσθαι τοῦ θεοῦ ἀδιαλείπτως.

73. Ἀδελφὸς τίς ἦν ἐν κοινοδίῳ, καὶ ὅλα τα βάρη τῶν ἀδελφῶν ἐβάσταζεν ἐπάνω αὐτοῦ, καὶ ἕως πορνείας κατηγόρει ἑαυτοῦ, ὅτι ἐγὼ ἐποίησα. Τινὲς δὲ τῶν ἀδελφῶν, ἀγνοοῦντες τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ, ἥρξαντο γογγύζειν κατ' αὐτοῦ λέγοντες πόσα κακὰ ποιεῖ οὗτος καὶ οὐδὲν ἐργάζεται; Ὁ δὲ Ἀββᾶς, γινώσκων τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ, ἔλεγε τοὺς ἀδελφοὺς θέλω τὸ ἐν αὐτοῦ ψιᾶθιον μετὰ ταπεινοφροσύνης, ἢ ὅλα τα ὑμῶν μετὰ ὑπερηφανείας εἰ δὲ θέλετε, καὶ ἀπὸ τοῦ θεοῦ πληροφορήσω ὑμᾶς. Προσέταξεν οὖν ἀναφθῆναι πῦρ καὶ ἐνεχθέντα τὰ ἀνὰ τρία ἐκείνων ψιᾶθια καὶ τὸ ἐν τοῦ ἀδελφοῦ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

ριφθῆναι ἐν τῷ πυρὶ ὡς δὲ ἐρρίφθησαν, εὐθὺς πάντα μὲν ἐκεῖνα ἐκάνησαν, ἔμεινε δὲ μόνον τὸ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἰδόντες οἱ πρώην κατηγοροῦντες αὐτοῦ ἐφοβήθησαν καὶ ἔβαλον αὐτῷ μετάνοιαν, καὶ ἐτίμων αὐτὸν τοῦ λοιποῦ ὡς Πατέρα.

74. Μοναχὸς τὶς τραῦμα λαβὼν παρὰ τινός, μετάνοιαν ἔβαλε τὰ πλήξαντι.

75. Διηγῆσατο γέρων, ὅτι δύο τινὲς ἦσαν κοσμικοὶ καὶ συμφωνήσαντες ἐξῆλθον καὶ γεγόνασι Μοναχοὶ καὶ ζῆλο φερόμενοι, ἀγνοοῦντες δέ, εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ὡς ἐνόμιζον πληροῦντες τὴν εὐαγγελικὴν φωνήν. Μαθὼν δὲ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ἐχώρισεν αὐτοὺς τῆς κοινωνίας· οἱ δὲ ἠγανακτησαν κατ' αὐτοῦ, δοκοῦντες ὅτι καλῶς ἐποίησαν. Ἀπῆλθον οὖν πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπος Ἱεροσολύμων, καὶ ἀνήγγειλαν αὐτὸ τὸ γεγονός κακεῖνος ἐχώρισεν αὐτοὺς ἔπειτα πρὸς τὸν Ἀντιοχείας κακεῖνος ὁμοίως εἶπα καὶ πρὸς τὸν Πάπας Ρώμης ὡς ὑπερέχοντα ἀπελθόντες, καὶ παρ' αὐτοῦ τα ὅμοια ἤκουσαν.

Ἀπορούμενοι οὖν πρὸς ἀλλήλους εἶπον οὗτοι, εἷς τῷ ἐνὶ χαρίζονται διὰ τὸ ἐν συνόδῳ συνάγεσθαι· ἀλλ' ἄγωμεν εἰς τὸν "Ἁγίον τοῦ θεοῦ Ἐπιφάνιον τὸν Ἐπίσκοπος Κύπρου, κακεῖνος πληροφορήσει ἡμῖν, ὅτι Προφήτης ἐστὶ καὶ οὐ λαμβάνει πρόσωπον ἀνθρώπου. Ὡς ἀπιόντες ἐπλησίασαν τὴ πόλει, ἀπεκαλύφθη τῷ Ἀγίῳ τὰ κατ' αὐτούς, καὶ πέμψας εἰς ὑπάντησιν αὐτῶν εἶπε μηδὲ εἰς τὴν πόλιν ταύτην εἰσέλθῃτε. Τότε ἐν ἑαυτοῖς γενόμενοι εἶπον ἐπ' ἀληθείας ἡμεῖς ἐσφάλημεν ἔστωσαν γάρ, ἐκεῖνοι ἀδίκως ἡμᾶς ἐχώρισαν" μὴ καὶ οὗτος ὁ Προφήτης; Ἰδοὺ ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε αὐτὰ τὰ περὶ ἡμῶν καὶ κατέγνωσαν ἑαυτῶν σφόδρα. Ἰδὼν δὲ ὁ Θεὸς ὅτι ἐταπεινώθη ἡ καρδιά αὐτῶν καὶ τὸ σφάλμα ὁμολογοῦσιν, ἐπληροφόρησε τὸν "Ἁγίον Ἐπιφάνιον καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ πέμψας μετεκαλέσατο αὐτοὺς καὶ παρακαλέσας ἐδέξατο εἰς κοινωνίας, γράψας καὶ τὸ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀλεξανδρείας δέξαι τὰ τέκνα σου μετενόησαν γὰρ ἐν ἀληθείᾳ. Ἐπέφερεν οὖν ὁ γέρων ὅτι τοῦτο ἐστὶν ἡ θεραπεία τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τοῦτο θέλει ὁ Θεός, ἵνα ἄνθρωπος βάλλῃ τὸ σφάλμα αὐτοῦ ἐπάνω αὐτοῦ ἐνώπιόν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ χάρις τοὺς ἀνθρώπους πληροφορεῖ.

76. Ἀδελφὸς ἦν εἰς τὰ κελλία καὶ εἰς τοιαύτην ἦλθε ταπεινώσιν, ὡς τοῦτο εὐχεσθαι πάντοτε Κύριε, πέμψον μοὶ κεραυνὸς ὑγιαίνων γὰρ παρακούω σου.

77. Εἶπε γέρων· ἐὰν κάμη ἄνθρωπος εἰς τὸ διὰ παντὸς ἐλέγχειν καὶ ἐπιτιμᾶν καὶ ἐξουθενεῖν κρυπτῶς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, πείθει αὐτὴν ὅτι ἁτιμοτερά των κυνῶν καὶ τῶν θηρίων ἐστὶν ἐκεῖνα γὰρ οὔτε παρώργισαν τὸν ποιήσαντα, οὔτε εἰς κρίσιν ἔρχονται πολλὰ οὖν κάλλιόν μου ἔστι μὴ ἀναστῆναι εἰς κρίσιν, ἢ ἀναστῆναι αἰωνίως κολάζεσθαι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

78. Ἀδελφὸς παρέβαλε γέρονται καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν πῶς ἔχεις, Πάτερ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· κακῶς. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς διατί, Ἀββᾶ; ἔφη ὁ γέρων· ἰδοὺ, δεκαοκτὼ χρόνους ἔχω ἐνώπιόν του Θεοῦ παριστάμενος καὶ καθ' ἡμέραν καταρώμενος ἑαυτὸν λέγω ἐπικατάρατοι οἱ ἐκκλίνοντες ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου καὶ τοῦτο ἀκούσας καὶ ἀδελφὸς ἐξήλθε, πάνυ ὠφεληθεῖς εἰς τὴν ταπείνωσιν τοῦ γέροντος.

79. Εἶπε γέρων· ἐὰν κάθη ἐν ἐρήμῳ ἡσυχάζων, μὴ ἔχε ἐν ἑαυτῷ ὡς μέγα τί ποιῶν, ἀλλὰ μᾶλλον λογίζου ἑαυτὸν ὡς κύνα ἐξορισθέντα ἀπὸ δήμου, καὶ δεδεμένον, διὸ τὸ δάκνειν καὶ ἐπιπηδᾷ ἂν τοῖς ἀνθρώποις.

80. Εἶπε γέρων· ἐὰν εἰς ἔρημον οἴκης καὶ ἴδῃς ὅτι φροντίζει σου ὁ θεός, μὴ ὑψωθῇ ἡ καρδιά σου ἐπεὶ αἶρει ὁ θεὸς τὴν βοήθειαν αὐτοῦ ἀπὸ σου ἀλλὰ μᾶλλον εἶπε, ὅτι διὰ τὴν ὀλιγορίαν καὶ ἀσθενείαν μου ποιεῖ ὁ Θεὸς ἔλεος μετ' ἐμοῦ, ἵνα ὑπομείνω καὶ μὴ ἀκηδιάσω.

81. Εἶπε γέρων· ἐὰν ἀκούσης τὰς μεγάλης πολιτείας τῶν Ἁγίων Πατέρων καὶ θερμανθεῖς θελήσης μιμήσασθαι, ἐπιχείρησον καὶ σὺ ἐπικαλούμενος τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, ἕνα ἐνισχύση σὲ εἰς τὸ ἔργον, δ' ἡρετίσω καὶ εἰ, βοηθεῖα τοῦ Θεοῦ, τελειώσης, ἔχε τὴν χάριν τῷ βοηθήσαντι· εἰ δὲ μὴ δυνηθῇς τελειῶσαι, ἐπιγνοῦ τὴν σεαυτοῦ ἀδυναμίας καὶ ἀσθενείαν, καὶ καταγνοῦς σεαυτοῦ. ταπείνωσόν σου τὸν λογισμὸν ἕως ἡμέρας θανάτου, ἔχων σεαυτὸν ἀνίκανος καὶ τωχὸς καὶ ἀνυπομόνητον, καὶ ἐλέγχων τὴν ἰδίαν ψυχὴν πάντοτε, ὡς ἀρξαμένην καὶ μὴν τελειώσασαν καὶ οὕτω καὶ σὺ δύνασαι σωθῆναι.

82. Ὡς ἦλθε πότε δ' Ἀββᾶς Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος ἀπὸ τῆς σκήτεως εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας εἰς τὴν προσφορᾶς τοῦ Ἀββᾶ Παμβῶ" καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ γέροντες εἶπε ρῆμα τοὺς ἀδελφούς, Πάτερ" δὲ εἶπεν· ἐγὼ οὐπω γέγονα Μοναχός, ἀλλ' εἶδος Μοναχοῦς. Καθημένο γὰρ μοι πότε ἐν τῷ κελλίῳ εἰς σκήτιν, ὥχλησαν οἱ λογισμοὶ λέγοντες ἀπελθε εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἴδε τί βλέπεις ἐκεῖ ἔμεινα δὲ πολεμῶν τῷ λογισμῷ πέντε ἔτη, μήπως ἀπὸ δαιμόνων ἐστίν.

Ὡς δὲ ἐπέμενεν ὁ λογισμός, ἀπῆλθον εἰς τὴν ἔρημον καὶ εὗρον ἐκεῖ λίμνης ὑδάτων καὶ νῆσον ἐν μέσῳ αὐτῆς καὶ ἦλθον τὰ θηρία τῆς ἐρήμου πιεῖν ἐξ αὐτῆς καὶ εἶδον ἐν μέσῳ αὐτῶν δύο ἀνθρώπους γυμνοὺς καὶ ἔδειλιασέ το σῶμα μου ἐνόμισα γὰρ ὅτι πνεύματα εἰσιν· αὐτοὶ δὲ με ὡς εἶδον δειλιῶντα, ἐλάλησαν πρὸς με μὴ φοβοῦ· καὶ ἡμεῖς ἄνθρωποι ἐσμεν καὶ εἶπον αὐτοῖς πόθεν ἔστε; καὶ πῶς ἦλθετε εἰς τὴν ἔρημον ταύτην; οἱ δὲ εἶπον ἀπὸ κοινοβίου ἐσμέν καὶ γέγονεν ἡμῖν συμφωνία, καὶ ἐξήλθομεν ὧδε, ἰδοὺ τεσσαράκοντα ἔτη καὶ ὁ μὲν εἷς ἡμῶν Αἰγύπτιος ὑπάρχει, ὁ δὲ ἕτερος Λίβυς σὺ δὲ εἶπε

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

ἡμῖν πῶς ὁ κόσμος; καὶ εἰ ἔρχεται τὸ ὕδωρ κατὰ καιρὸν αὐτοῦ, καὶ εἰ ἔχει ὁ κόσμος τὴν εὐθηνίαν αὐτοῦ; Ἐγὼ δὲ ἔφην αὐτοῖς ναὶ πλὴν εἶπατε μοί· πῶς δύναμαι γενέσθαι Μοναχός; καὶ ἀπεκρίθησαν μοί· ἐὰν μὴ ἀποτάξῃται τὶς πάσι τοῖς τοῦ κόσμου, οὐ δύναται γενέσθαι Μοναχός· εἶπον δὲ αὐτοὺς ἐγὼ ἀσθενὴς εἰμι καὶ οὐ δύναμαι ὡς ὑμεῖς κακεῖνοι λέγουσι καὶ ἐὰν οὐ δύνασαι ὡς ἡμεῖς, κάθου εἰς τὸ κελλίον σου καὶ κλαῦσον τὰς ἁμαρτίας σου. Καὶ ἤρωτησα αὐτοὺς ὅταν γίνεται χειμῶν οὐ ριγᾷτε; καὶ πάλιν ἐν τῷ καύματι οὐ καίεται τὰ σώματα ὑμῶν; οἱ δὲ εἶπον ὁ Θεὸς ἐποίησεν ἡμῖν τὴν οἰκονομίαν ταύτην, καὶ οὔτε ἐν τῷ χειμῶνι ριγῶμεν, οὔτε τὸ καῦμα ἡμᾶς παραβλάπτει. Διὰ τοῦτο, φησὶν ὁ γέρων, εἶπον ὑμῖν, ὅτι οὐπω γέγονα Μοναχός, ἀλλ' εἶδον Μοναχοὺς. Συγχωρήσατε μοί, ἀδελφοί.

83. Εὐχομένου ποτὲ τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ, ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα: Ἀντώνιε, οὐπω ἔφθασας εἰς τὸ μέτρον τοῦδε τοῦ σκυτῆ ὡς τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὄντος.. Ἀναστὰς οὖν ὁ γέρων τὸ πρωὶ καὶ λαβὼν τὴν βαῖνην ράβδον, ἀπῆλθε πρὸς αὐτὸν καὶ εἰσελθὼν καὶ ἀσπασάμενος αὐτόν, ἐκάθισε σὺν αὐτῷ καὶ λέγει αὐτῷ" εἶπε μοί, ἀδελφέ, τὰς πράξεις σου καὶ δὲ ἔφη οὐκ οἶδα ἑμαυτόν, Ἀββᾶ, τίποτε καλὸν πράξαντα, εἰμὶ μόνον ὅτι, ὡς ἀνίσταμαι τὸ πρωὶ καθίσαι εἰς τὸ ἐργόχειρόν μου, λέγω ἐν ἑμαυτῷ, ὅτι πᾶσα ἡ πόλις αὕτη, ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν, εἰσέρχονται εἰς τὴν Βασιλείαν διὰ τὰς δικαιοσύνας αὐτῶν, ἐγὼ δὲ μόνος κληρονομῶ τὴν κόλασιν διὰ τὰς ἁμαρτίας μου καὶ πάλιν ὁπσὲ πρὶν κοιμηθῶ λέγω τὸν αὐτὸν λόγον. Ἀκούσας δὲ ὁ γέρων εἶπεν ἐν ἀληθείᾳ ὡς καλὸς χρυσοχόος, καθεζόμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ μετὰ ἀναπαύσεως, τὴν Βασιλείαν ἐκληρονομήσας ἐγὼ δέ, ἀδιάκριτος ὢν, ὅλον μου τὸν χρόνον τὴν ἔρημον οἰκῶν, οὐ κατέλαβόν σε.

Πρόσεχε ὁ ἀναγινώσκων, καὶ μὴ ἀδιακρίτως καὶ ἀπλῶς οὕτω τὴν διήγησιν ἐκλαβομενος, ἀντὶ τοῦ ὠφεληθῆναι βλάβης, τὴν μίαν ταύτην ἐργασίας τοῦ κοσμικοῦ, τὴν καὶ αὐτὴν οὔσαν ἄπονον, προτιμήσης πάσης τῆς ἄσκητικῆς πολιτείας τοῦ ἀρχηγῶ τῶν Πατέρων καὶ κορυφαίου, τοῦ πρὸς τὸν ἴδιον κόπον καὶ τοὺς μισθοὺς ἀπολαβόντος, ὡς φησὶν ὁ Ἀπόστολος, καὶ ὑπὲρ πάντας τοὺς Πατέρας δοξασθέντος παρὰ θεῷ καὶ καταταγέντος εἰς αὐτὸν τὸν τόπον ὅπου ἐστὶν ὁ Θεός, ὡς τινι τῶν ἁγίων ἀπεκαλύφθη. Εἰ γὰρ ὁ σκυτεὺς, διὰ μόνον ἐκεῖνον τὸν εὐσεβῆ λογισμόν, τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου προτιμητέος, τοῦ πυρίνου στύλου τοῦ τὴν οἰκουμένην φωτίζοντος, καθ' & τὶς ἔφη τῶν ἁγίων περὶ αὐτοῦ, διατὶ μὴ καὶ εἰς μίμησιν πάσιν ὁ σκυτεὺς προετέθη καὶ μᾶλλον ἐκείνῳ ἀφομοιούσθαι ὡς προκριτωτέρῳ οἱ πάντες σπουδάζομεν, καὶ ταῦτα οὕτω ραδίας οὔσης καὶ τῆς μιμήσεως; ἀλλὰ τοῦτον ἐάσαντες, ὡς ἀρχέτυπον τί τὸν τοῦ θαυμαστοῦ Ἀντωνίου βίον οἱ Μοναχοὶ ἀποβλέπομεν καὶ πρὸς αὐτὸν παρείκαζεν τὴν ἑαυτοῦ πολιτείαν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

ἐπείγεται ἡμῶν ἕκαστος; καὶ μάλιστα τῆς πρὸς τοῦτον ἀφομοιώσεως οὕτως ἐγκοπον οὕσης, καὶ ὀλίγοις εἰς ἄκρον κατορθωθείσης; οἶμαι δὲ οὐδὲ ὀλίγοις.

Δῆλον οὖν ὡς ὁ θεὸς καὶ ταπεινῶν ἀεὶ τοὺς ἑαυτοῦ, οὓς παραδέχεται κατὰ τὸ γεγραμμένον, καὶ καὶ τὸ Παῦλο τὸν τῆς σαρκὸς σκόλοπα δούς, ἵνα μὴ ὑπεραίρηται, τῶ τῶν ἀποκαλύψεων ὑπερβάλλοντι, οὗτος καὶ τὸν Μέγας Ἀντώνιον, γέμοντα κατορθωμάτων καὶ χαρισμάτων τοῦ πνεύματος καὶ τὸ ἑαυτοῦ μέτρον γνῶναι ζητοῦντα, τῇ ταπεινώσει ἀσφαλιζόμενος, καὶ αὐτὸν ὡς ἄνθρωπος καὶ φιλόανθρωπος οὕτω φθάσαι εἰς τὸ μέτρον τοῦ σκυτέως ἔφη, οὐ ψευδόμενος, ἄπαγε! ἀλλ' ἀληθεύων, καὶ τὸ ὄν ὄντως φθεγγόμενος. Ποῖον δὲ μέτρον λέγει; ταύτης τῆς ἀρετῆς, ἣν ὁ σκυτεὺς ἔσχε, μηδὲν μέγα περὶ ἑαυτοῦ φανταζόμενος, ἃ τὲ ιδιώτην βίον ἔλκων καὶ κοσμικόν, καὶ ὑπὸ τοῦ συνειδότος ὡς τὰ πολλὰ καταγινωσκόμενος. Διὸ καὶ συνετὸς ὢν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἑαυτοῦ ἐπιγνώμων, πάντας μὲν ἐν αἰσθήσει καρδίας δικαίους εἶναι καὶ ἀξίους τῆς Βασιλείας ἐνόμιζε, μὴ προσέχων τοῖς ἄλλοτριοις κακοῖς, ἑαυτὸν δὲ μόνον κατέκρινε καὶ κληρονόμος ἡγεῖτο τῆς αἰωνίου κολάσεως.

Καὶ ἄξιός μὲν ὁ ἀνὴρ ἐπαίνων καὶ ἐγκωμίων, ὅτι ιδιώτης καὶ κοσμικὸς ὢν, τοιοῦτον εἶχε τὸ φρόνημα" οὐ μὴν διὰ τοῦτο καὶ τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου ὑψηλότερος ἀλλ' εἰς τοῦτο μόνον αὐτὸν ὑπερέβαινε, εἰς τὸ ἑαυτὸν ἔχεις πάντων ἀνθρώπων ἀμαρτωλότερον. Ὁ γὰρ Μέγας Ἀντώνιος, εἰ καὶ ταπεινόφρων ἦν, καὶ οὐδενὸς ἡγεῖτο ἑαυτὸν ἄξιον τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀλλ' οὖν εἶχε τὸ συνειδὸς ὑπομιμνήσκον αὐτὸν & ἐκέκτητο κατορθώματα καὶ χαρίσματα, ὧν πολλοὺς ἀπολιμπανομένους ἠπιστατο καὶ διὰ τοῦτο οὐχ οὕτως ἑαυτὸν πάντων ἀνθρώπων ἀμαρτωλότερον λογίζεσθαι ἡδυνατο ὡς ὁ σκυτεὺς, κὰν ὅτι μάλιστα ἑαυτοῦ καταγινώσκειν καὶ αὐτὸς ἔσπευδε. Κατὰ τοῦτο οὖν ἐνίκα αὐτὸν ὁ σκυτεὺς διὸ καὶ ὁ Θεὸς τοῦτο εἶπων, ἅμα μὲν τὸ ἀληθὲς εἶπεν, ἅμα δὲ καὶ τὸν αὐτοῦ υἱὸν πρὸς ταπεινοφροσύνην ἀνῆγε μερίζονα. Αὕτη σου ἡ διάκρισις ἔστω καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀγίων ὅσοις τοιοῦτον τί ἀπεκάλυφθη ἢ ἔλαληθη παρὰ Θεοῦ.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Αντώνιος εἶπεν ὅτι εἶδον ὅλας τὰς παγίδας τοῦ διαβόλου νὰ εἶναι ἀπλωμέναι ἐπάνω εἰς τὴν γῆν καὶ εἶπα ἀναστενάζων· ποῖος ἀραγε τὰς προσπερνά, χωρὶς νὰ παγιδευθῇ; Καὶ τότε ἤκουσα μίαν φωνὴν νὰ μου λέγῃ· ἡ ταπεινοφροσύνη.

2. Ο ἴδιος εἶπεν εἰς τὸν Αββάς Ποιμένα: ἡ ἐργασία τοῦ ἀνθρώπου εἶναι αὕτη νὰ ἀναλαμβάνῃ τὴν εὐθύνην διὰ τὸ σφάλμα τοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ περιμένῃ πειρασμόν μέχρι τῆς τελευταίας τοῦ ἀναπνοῆς.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

3. Κάποτε εξεσηκώθησαν οι δαίμονες εναντίον του Αββά Αρσενίου και τον εστενοχωρούσαν εις το κελλίον του. Όταν λοιπόν ήλθον αυτοί που τον υπηρετούσαν και εστάθησαν έξω από το κελλί του, τον ήκουσαν να βοά προς τον Θεόν και να λέγη: Θεέ μου, μη με εγκαταλείπης, διότι κανένα καλόν δεν έκανα ενώπιόν σου. Δός μου, όμως, κατά το μέτρον της καλωσύνης σου, την δύναμιν, δια να βάλω αρχήν,

4. Ένας αδελφός έπεσκέφθη τον Αββάν Αμμωναν και του είπε:

Αββά, είπε μου λόγον διδακτικόν.

Εν τούτοις, καίτοι παρέμεινε πλησίον του επί επτά ημέρας, δεν ήκουσε τίποτε από το στόμα του γέροντος.

Έπειτα, καθώς ανεχώρει, τον προέπεμψεν επ' ολίγον ο Γέρων και του είπε:

– Παιδί μου, αι αμαρτίαι μου έως τώρα έχουν γίνει σκοτεινόν τείχος ανά μέσον εμού και του Θεού.

5. Ο Αββάς Δανιήλ διηγήθη ότι κάποτε έζη εις την Βαβυλώνα μία νέα, θυγάτηρ ενός άρχοντος του τόπου, η οποία είχε μέσα της δαιμόνιον. Ο πατήρ της κόρης αυτής εγνώριζε κάποιον Μοναχόν, τον οποίον ηγάπα και από τον οποίον εζήτηι επιμόνως να θεραπεύση την κόρην του. Ο Μοναχος του απήντησε:

– Κανείς δεν ημπορεί να θεραπεύση την κόρην σου, παρά μόνον κάποιοι αναχωρηται, τους οποίους γνωρίζω εάν όμως τους παρακαλέσωμεν, δεν θα δεχθούν, από μετριοφροσύνην, ένα τέτοιο πράγμα. Αυτό είναι προτιμότερον να κάνωμεν· όταν θα έλθουν εις την αγοράν δια να πωλήσουν τα έργόχειρά των, να προσποιηθήτε, ότι, δήθεν, θέλετε να αγοράσετε εργόχειρα και να τους φωνάξετε εις το σπίτι σας, διά να τους δώσετε τα χρήματα. Όταν δε έλθουν, να απαιτήσητε να κάνουν προσευχήν διά την θεραπείας της κόρης, οπότεν ελπίζω, ότι θα θεραπευθή η θυγάτηρ σου.

Πράγματι λοιπόν εξήλθον εις την αγοράν και εύρον τον μαθητών ενός Γέροντος, ο οποίος εκάθητο, διά να πωλήση τα έργόχειρά του. Τον επήραν αμέσως οι άνθρωποι του άρχοντος, μαζί με τα ζεμπίλια του και τον οδήγησαν εις το σπίτι του, διά να παραλάβη τα χρήματα της αξίας των εργοχείρων.

Μόλις όμως εισήρχετο, τον συνήντησεν η δαιμονιζομένη και τον έρράπισεν. Ο Μοναχός τότε εγύρισε και την άλλην σιαγόνα, εφαρμόζων την εντολήν του Κυρίου,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

που λέγει: «εάν κάποιος σε κτυπήσει εις το ένα μάγουλο, να γυρίσης προς αυτόν και το άλλο». Η συμπεριφορά αυτή έβασάνισε τον δαίμονα, ο οποίος είπε με απαισίας κραυγάς: «Ω βία! η εντολή του Ιησού με εκδιώκει», αμέσως δε έφυγεν από την γυναίκα, η οποία από την στιγμήν εκείνην κατέστη υγιής και εσωφρονίσθη. Το περιστατικόν αυτό το εγνωστοποίησαν εις τους Γέροντας, οι οποίοι δόξασαν τον Θεόν και είπαν, ότι τίποτε άλλο δεν εκμηδενίζει τόσον την υπερηφάνειας του διαβόλου, όσον η ταπεινώσις, την οποίαν έμπνέει ή εντολή του Χριστού.

6. Ο Αββάς Καρίων είπεν, ότι εκοπίασα περισσότερον από τον υιόν μου Ζαχαρίαν και όμως δεν έφθασα εις τα μέτρα της αρετής του, λόγω της ταπεινώσεως και της σιωπής του.

7. Κάποτε λοιπόν αυτός ο Αββάς Ζαχαρίας εκάθητο εις σκήτην και είδε μίαν οπτασίαν. Αμέσως έσηκώθη και την ανέφερεν εις τον Γέροντά του, τον Αββάν Καρίωνα. Ο Γέρων, επειδή ησχολείτο με την πρακτικής εξάσκησιν τών αρετών, δεν είχε γνώσιν αυτών των φαινομένων. Αμέσως λοιπόν έσηκώθη από το κάθισμά του και τον έδειρε, διότι τάχα το όραμα προήρχετο από δαίμονας. Επειδή όμως ο 'Αββάς Ζαχαρίας εξηκολούθει να βλέπη την οπτασίαν, έφυγε την νύκτα από το κελλί του και μετέβη προς συνάντησιν του 'Αββά Ποιμένος. Αφού τον εύρε, του εξωμολογήθη την υπόθεσιν τής οπτασίας και ότι αισθάνεται, εκ τούτου, τα σπλάγχνα του να καίωνται. Ο Αββάς Ποιμήν αντελήφθη, ότι το φαινόμενον προήρχετο από τον Θεόν και του λέγει: πήγαινε να συναντήσης τον τάδε Γέροντα και κράτησε καλά εις τον νούν σου αυτά που θα σου είπη. Μετέβη πράγματι ο Αββάς Ζαχαρίας προς εκείνον τον Γέροντα, ο οποίος, πριν ακόμη να ανοίξη το στόμα του ο Αββάς Ζαχαρίας και να του είπή τίποτε, του ανέφερε λεπτομερώς την κατάστασίν του και του είπεν, εν συμπεράσματα:

– Αυτό, που είδες, είναι θεϊκή οπτασία, αλλά πήγαινε να υποταχθής εις τον πνευματικόν σου Πατέρα.

8. Αυτόν τον ίδιον Αββάν Ζαχαρίαν παρεκάλεσε κάποτε ο Αββάς Μωϋσής:

– Ειπέ μοι, Γέροντα - του είπε - τι πρέπει να κάνω;

Μόλις ήκουσεν ο Αββάς Ζαχαρίας αυτό έπεσεν εις τους πόδας του και του είπεν:

– Εσύ έρωτας. Πάτερ μου, εμένα; Και τότε ο Αββάς Μωϋσής του είπεν, εκ δευτέρου:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

– Πίστευσόν με, τέκνον μου Ζαχαρία, πώς είδα το Άγιον Πνεύμα να κατεβαίνει επάνω σου και δι' αυτό αναγκάζομαι να σε ερωτήσω.

Τότε ο Αββάς Ζαχαρίας επήρεν από το κεφάλι του το κουκούλι του, το έρριψε κάτω και το κατεπάτησε με τα πόδια του λέγων:

– Έαν ο άνθρωπος δεν συντριβή κατ' αυτόν τον τρόπον, δεν ήμπορεί να γίνη Μοναχός.

9. Ο Αββάς Ποιμήν διηγήθη, ότι όταν επρόκειτο να αποθάνη ο Αββάς Ζαχαρίας, τον ηρώτησεν ο Αββάς Μωϋσής :

– Τι βλέπεις, Αββά; Εκείνος τότε απήντησε: - Πάτερ, δεν είναι προτιμότερα ή σιωπή;
– Ναι, τέκνον μου, σιώπα: απήντησε και ο Αββάς Μωϋσής.

Κατά την στιγμήν δε του θανάτου του, ο 'Αββάς Ισίδωρος, που εκάθητο κοντά, ύψωσε το βλέμμα του προς τον ουρανόν και είπε:

– Να ευφραίνεσαι, τέκνον μου Ζαχαρία, διότι έχουν ανοίξει προς χάριν σου αι πύλαι της Βασιλείας των Ουρανών.

10. Ο Αββάς Ευάγγριος είπεν, ότι δια τον άνθρωπον η αρχή της σωτηρίας του ευρίσκεται εις την αυτοκατηγορίαν του.

11. Κάποτε ο Αββάς Θεόδωρος ευρέθη μαζί με άλλους Μοναχούς καθώς λοιπόν έτρωγον, έπαιρναν σιωπηλοι τα ποτήρια των και δεν έλεγον την γνωστήν επίκλησιν «συγχώρησον». Τότε είπεν ο Αββάς Θεόδωρος «έχασαν οι Μοναχοι την ευγένειάν των με το να μη λέγουν: «συγχώρησον».

12. Αυτόν τον ίδιον, τον Αββάς Θεόδωρον, ηρώτησε κάποιος αδελφός:

– Θέλω να εκτελέσω τας εντολάς. Ο Αββάς Θεόδωρος του απήντησε:

– Κάποτε και ο Αββάς Θωμάς είπε: θέλω να εκπληρώσω τον λογισμόν μου, όπως θέλει ο Θεός. Αμέσως λοιπόν μετέβη εις τον φούρνον και έψησε ψωμιά όταν δε του εξήτησαν οι πτωχοί, τα έδωσεν όλα. Όταν δε άλλοι πτωχοι του εξήτησαν ελεημοσύνην, τους έδωσε τα κοφίνια, που βάζουν μέσα τα ψωμιά και το φόρεμα, που εφόρει. Και είσήλθεν εις το κελλίον μόνον με το μαφόριον ήτοι την κάππαν, που ρίπτουν οι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

Μοναχοι εις τους ώμους των αλλά και μετά από τοιαύτην ελεημοσύνην κατηγορεί τον εαυτόν του «δεν εξεπλήρωσα, όπως έπρεπε», έλεγε «την εντολήν του Θεού».

13. Ένας Μοναχός είπεν εις τον Αββάς Θεόδωρον:

– Είπέ μου μίαν λέξιν παρηγορίας, διότι χάνομαι. Και τότε με κόπον του απήντησεν ο Αββάς Θεόδωρος

–Έγώ κινδυνεύω να χαθώ και τί ήμπορώ να σου ειπώ;

14. Κάποτε ο μακάριος Θεόφιλος, ο Αρχιεπίσκοπος, ήλθεν εις το όρος της Νιτρίας. Τον επεσκέφθη δε και ο Πνευματικός Πατήρ των ασκητών της περιοχής Νιτρίας. Ο Αρχιεπίσκοπος λέγει τότε προς αυτόν.

– Πάτερ, τι περισσότερον εύρες εις αυτόν τον δρόμον της ασκήσεως;

– Το να θεωρώμεν πάντοτε τον εαυτόν μας αίτιον εις όλα και να αυτοκατηγορούμεθα, απήντησεν ο Αββάς.

– Πράγματι – συνεφώνησε και ο Αρχιεπίσκοπος - δεν υπάρχει άλλος δρόμος από αυτόν.

15. Όταν, κάποτε, ο ίδιος ο Αρχιεπίσκοπος Θεόφιλος ήλθεν εις την Σκήτην, συνεκεντρώθησαν οι αδελφοί, διά να τον ίδουν μερικοί άδελφοι είπον τότε εις τον Αββάν Παμβώ ειπέ, Πάτερ, ένα διδακτικον λόγον, προς τον Πατριάρχην, διά να ωφεληθή. Είς αυτούς ο Γέρων απήντησεν· εάν δεν ωφελήται από την σιωπήν μου, ούτε με τον λόγον μου θα ωφεληθή.

16. Η Γερόντισσα Θεοδώρα έλεγεν, ότι ούτε άσκησις, ούτε κακουχία, ούτε οι διάφοροι κόποι σώζουν τον άνθρωπον, εκτός από την γνησίαν ταπεινοφροσύνην. Διηγείτο δε και το εξής: “Υπήρχε κάποιος αναχωρητης που εξεδίωκε τους δαίμονας ούτος προηγουμένως εξήταζε τα δαιμόνια, έρωτών αυτά: με ποίαν δύναμιν εξέρχεσθε από τον άνθρωπον; με νηστείαν; Όχι, απήντων ημείς ούτε τρώγομεν, ούτε πίνομεν. Με αγρυπνίαν; ήρώτα πάλιν ο Γέρων: όχι απήντων ημείς καθόλου δεν κοιμώμεθα. Μήπως διά της αναχωρήσεως του πάσχοντος έκ του κόσμου; όχι απήντων ημείς ζώμεν εις τας ερήμους. Επειδή δε ο Γέρων επέμενε και έλεγεν, με ποίον λοιπόν τρόπον εξέρχεσθε; τα δαιμόνια ώμολόγησαν: Τίποτε δεν μας νικά, παρά μόνον η ταπεινοφροσύνη.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

17. Ο Αββάς Ιωάννης ο Κολοβός είπε, ότι η ταπεινοφροσύνη και ο φόβος του Θεού ευρίσκονται επάνω από όλες τας αρετάς.

18. Είπε πάλιν ο Αββάς Ιωάννης ο Κολοβός: - Ποίος επώλησε τον Ιωσήφ; – Οι αδελφοί του, απήντησαν.

- Όχι, έδευτερολόγησεν ο Γέρων, αλλά η ταπείνωσίς του τον επώλησε· διότι ήμπορούσε, όταν επωλείτο, να είπη προς τους αδελφούς του: είμαι αδελφός σας και να αντιμιλήση προς αυτούς. Αλλά δεν είπε τίποτε και διά της ταπεινώσεώς του επώλησε τον εαυτόν του. Πλην όμως ή ταπείνωσίς του τον κατέστησεν άρχοντα εις την Αίγυπτον.

19. Άλλοτε πάλιν ο ίδιος είπεν αφήσαμεν το ελαφρών φορτίον, δηλαδή το να μεμφώμεθα τον εαυτόν μας, και εσηκώσαμεν το βαρύτερον, δηλαδή το να δικαιολογούμεν τον εαυτόν μας.

20. Ένας εκ των Πατέρων είπε διά τον Αββάν Ιωάννην, ότι με την ταπείνωσίν του κατόρθωσε να κρεμάση ολόκληρον την σκήτην από το μικρόν του δάκτυλον.

21. Ο Αββάς Ιωάννης ο Θηβαίος είπεν ο Μοναχός πρέπει, περισσότερον από όλες τας αρετάς, να κατορθώση την ταπεινοφροσύνην, διότι αυτή είναι η πρώτη εντολή, περί της οποίας λέγει ο Σωτήρ «Μακάριοι οι ταπεινόφρονες, διότι εις αυτούς ανήκει η Βασιλεία των ουρανών» (Ματθ. ε', 3).

22. Ο Αββάς Ποιμήν είπε διά τον Αββάν Ισίδωρον, ότι κάθε νύκτα έπλεκε δέμα βλαστών φοινίκων και οι αδελφοί που τον έβλεπον να κοπιάζη, τον παρεκάλουν:

– Ξεκουράσου – του έλεγον - ολίγον, διότι εγήρασες πλέον.

– Ακόμη και εάν καύσουν τον Ισίδωρον – απαντούσεν ο Γέρων – και σκορπίσουν την στάκτην του εις τον άνεμον, ουδεμία χάρις θα μου οφείλεται, διότι ο Υιός του Θεού ήλθεν εις τον κόσμον δι' ημάς.

23. Ο ίδιος, πάλιν, ο Αββάς Ποιμήν, έλεγε το εξής διά τον Αββάν Ισίδωρον· οσάκις οι λογισμοί του έλεγαν ότι είσαι πλέον μεγάλος ασκητής, αυτός απαντούσεν εις τους λογισμούς αυτούς μήπως είμαι όπως ο Αββάς Αντώνιος; ή μήπως έγινα τέλειος, όπως ο Αββάς Παμβώς ή, τέλος, μήπως έφθασα εις τα μέτρα των υπολοίπων Πατέρων, που ευηρέστησαν τον Θεόν: Με τας σκέψεις αυτές ανεπαύετο και οι λογισμοί υπεχώρουν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

και έφευγον. Όταν πάλιν οι εχθροί της ψυχής μας, οι δαίμονες, τον έκαμνον να ολιγοψυχήση, με το να του λέγουν, ότι μετά από όλα αυτά, θα ριφθής εις την κόλασιν, τους απαντούσε και εάν ακόμη ριφθώ εις την κόλασιν, οπωσδήποτε όμως σας θα έχω από κάτω.

24. Ο Αββάς Λογγίνος είπεν, ότι όπως ακριβώς ο νεκρός δεν αισθάνεται τίποτε, ούτε κρίνει κανένα, τοιουτοτρόπως και ο ταπεινόφρων δεν ημπορεί κανένα να κρίνη, έστω και εάν ακόμη τον ίδη να προσκυνή τα είδωλα.

25. Ο Αββάς Ματόης είπεν, ότι όσον ο άνθρωπος προσεγγίζει τον Θεόν, τόσον και περισσότερον βλέπει ότι είναι αμαρτωλός: διότι και ο Προφήτης Ησαΐας, όταν είδεν εις το προφητικόν του όραμα τον Θεόν, έχαρακτήρισε τον εαυτόν του δυστυχισμένον και ακάθαρτον.

26. Ο ίδιος πάλιν, ο Αββάς Ματόης, έλεγεν, ότι όταν ήμουν νεώτερος ενόμιζα ότι τάχα κάμνω κάτι καλόν, τώρα όμως που εγήρασα, βλέπω ότι δεν έχω να παρουσιάσω ούτε ένα καλόν έργον.

27. Κάποιος αδελφός ήρώτησε τον Αββάν Ματόην

- Πώς κατορθώνουν οι σκητιώται να κάμνουν περισσότερα από όσα λέγει η εντολή; αγαπώντες, δηλαδή, τους εχθρούς των περισσότερον από τους εαυτούς των;

Εγώ ακόμη – απήντησεν ο Γέρων – ούτε αυτόν που με αγαπα, δεν τον αγαπώ όπως τον εαυτόν μου.

28. Ο Αββάς Ιακώβ είπεν ότι κάποτε έπεσκέφθην τον Αββάν Ματόην και καθώς έφευγα του είπον:

- Θέλω να υπάγω εις τα κελλία.

- Να ασπασθής εκ μέρους μου, τον Αββάν Ιωάννης, μου είπεν ο Γέρων.

Πράγματι λοιπόν, όταν μετέβην προς τον Αββάν Ιωάννην, του είπα:

- Σε ασπάζεται ο Αββάς Ματόης. Τότε ο Αββάς Ιωάννης, είπε με ευχαρίστησιν:

- Ο Αββάς Ματόης, είναι πράγματι ένας αληθινός Ισραηλίτης, εις τον οποίον δεν υπάρχει δολιότης (Ιωάν. α', 48).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

Μετά από ένα έτος επεσκέφθην πάλιν τον Αββάν Ματόην και του μετέδωσα τον ασπασμόν του Αββά Ιωάννου. Ο Αββάς Ματόης απήντησε με σεμνότητα:

-Εγώ δεν είμαι άξιος του εγκωμιαστικού λόγου του Γέροντος. Ωστόσο όμως μάθε πως όταν ακούσης ένα άσκητήν, να τιμά τον πλησίον του περισσότερο από τον εαυτόν του, να είσαι βέβαιος ότι αυτός έφθασεν εις μεγάλα μέτρα διότι αυτή ακριβώς είναι η τελειότης, το να τιμά κανείς τον άλλον περισσότερο από τον εαυτόν του.

29. Ένας αδελφός παρεκάλεσε τον Αββάν Ματόην: - Πάτερ, είπε μου ένα ωφέλιμον λόγον.

– Πήγαινε – απήντησεν ο Αββάς – και παρακάλεσε τον Θεόν να σου δώση πένθος εις την καρδίαν και ταπείνωσιν· πρόσεχε πάντοτε τας αμαρτίας σου, να μη κρίνης ποτε τους άλλους, αλλά να γίνεσαι κατώτερος όλων. Κόψε την ελευθεριότητα, να συγκρατης την γλώσσαν σου και να εγκρατεύεσαι εις την κοιλίαν. Αν κάποιος συζητή διά μίαν υπόθεσιν, να μη φιλονεικήσης μαζί του κατά την συζήτησιν αλλά εάν λέγη καλά, απάντησε του: ναί, καλώς λέγεις: εάν, πάλιν, κακώς όμιλεί, είπε του συ γνωρίζεις πως λαλείς, και να μη φιλονεικής μαζί του δι' όσα ελάλησε. Και αυτό είναι η ταπείνωσις.

30. Ο Αββάς Ξάνθιος είπεν, ότι ο σκύλος είναι καλύτερος από εμέ, διότι και αγάπην έχει και εις κρίσιν δεν έρχεται.

31. Ένας αδελφός ήρώτησε τον Αββάν Αλώνιον: – Τι είναι το να εξουθενώνης τον εαυτόν σου;

– Το να πιστεύης πως είσαι κατώτερος και από τα άλογα ζώα και να αναγνωρίζης ότι είναι ακατάκριτα δι' ό,τι και αν κάμουν.

32. Ο Αββάς Ποιμήν είπεν, ότι όταν ένας άνθρωπος αυτοκατηγορείται, τότε παντού θα έχη καρτερικότητα και υπομονήν εις κάθε περίστασιν.

33. Ο ίδιος, ο Αββάς Ποιμήν, είπεν, ότι όταν ένας άνθρωπος κατορθώση να πραγματοποιήση το ρητόν του Αποστόλου, που λέγει: «όλα είναι καθαρά εις όσους έχουν ζωήν καθαράν» (Τιτ. α', 15), βλέπει τον εαυτόν του κατώτερον από όλα τα κτίσματα του Θεού.

Κάποιος αδελφός, που τον ήκουσε, τον ήρώτησε:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

– Και πώς είναι δυνατόν να θεωρήσει κανείς τον εαυτόν του κατώτερον και από ένα φονέα;

Ο Γέρων απήντησεν:

– Αν ο άνθρωπος φθάσει εις τα μέτρα αυτού του ρητού, να αποκτήσει δηλαδή καθαρότητα και ίδη ένα άνθρωπον να φονεύη, να ειπή τότε: Αυτός μόνον αυτήν την αμαρτίαν έκανε εγώ όμως καθημερινώς φονεύω.

34. Ο ίδιος αυτός αδελφός υπέβαλε την ιδίαν ερώτησιν και προς τον Αββάν Ανούβ, λέγων εις αυτόν και την γνώμην του Αββά Ποιμένος. Αφού τον ήκουσεν ο Αββάς Ανούβ, του απήντησε:

– Καλά σου είπε: έτσι είναι. Διότι εάν φθάσει ο άνθρωπος εις τα μέτρα του ρητού, να αποκτήσει, δηλαδή, καθαρότητα, και ίδη τα σφάλματα του αδελφού του, κατορθώνει, με την δύναμιν της αρετής του, να τα καταπίη (δηλαδή να τα παραβλέψη).

- Και ποία είναι αυτή η αρετή, ηρώτησεν εκ δευτέρου ο αδελφός, που θα του εμπνεύση μίαν τοιαύτην δύναμιν;

- Η αυτοκατηγορία, απήντησε πάλιν ο Αββάς Ανούβ· διότι με το να κατηγορώ τον εαυτόν του, δικαιώνει τον πλησίον του. Και αυτή η δικαιοσύνη αποκρύπτει τα σφάλματα του πλησίον.

35. Διά τον Αββάς Ποιμένα έλεγαν ότι ουδέποτε ήθελε να υποστηρίξη τον λόγον του ενώπιον άλλου γέροντος (ή και να φανή κάν): δι' αυτό έπαινούσε τον Γέροντα εις όλας τας περιπτώσεις. Διηγούνται μάλιστα, όσοι τον ε γνώρισαν, το εξής: εάν τον έπεσκέπτοντο μερικοί ευσεβείς τους έστελλε πρώτον εις τον Αββάν Ανούβ, επειδή ήτο μεγαλύτερος από αυτόν εις τα χρόνια ο Αββάς Ανούβ πάλιν, τους έλεγε: πηγαίνετε προς τον αδελφόν μου τον Ποιμένα, διότι αυτός έχει το χάρισμα της διδασκαλίας. Αν δε κάποτε ετύχαινε να κάθονται μαζί και Αββάν Ανούβ, με τον Αββάν Ποιμένα, ο Αββάς Ποιμήν καθόλου δεν ωμίλει, εφ' όσον ήτο παρών ο Αββάς Ανούβ.

36. Ο Αββάς Ποιμήν έλεγεν, ότι ήκουσεν από τον μακάριον Αββάν Αντώνιον να λέγη: «Το μεγαλύτερον βάσανον και η μεγαλυτέρα στενοχωρία του ανθρώπου είναι το να σηκώσει επάνω του, ενώπιον του Κυρίου, την ευθύνην διά το σφάλμα του και το να περιμένη πειρασμόν μέχρι της τελευταίας του αναπνοής.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

37. Άλλοτε, πάλιν, έλεγεν ο Αββάς Ποιμήν αναστενάζων· όλαι αι αρεται εισήλθον εις τον οίκον αυτόν, εκτός από μίαν· και χωρίς αυτην βασανίζεται και κοπιάζει ο άνθρωπος.

– Ποία είναι αυτή; τον ήρώτησαν. Και εκείνος απήντησε πάλιν - Το να αυτοκατηγορηται ο άνθρωπος.

38. Ο ίδιος είπεν εις άλλην περίπτωσηι ότι εάν ο άνθρωπος προσέχη τον κανόνα της κατά Χριστόν συμπεριφοράς δεν ταράσσεται: δι' αυτό δε ακριβώς περιπίπτομεν εις πολλούς πειρασμούς, διότι δεν προσέχομεν τον Κανόνα και τα πράγματα. Εμάθαμεν από την Παλαιάς Διαθήκης δια την Αβιγαίαν, ότι είπεν εις τον Δαυίδ: «ιδική μου είναι η αμαρτία» και ότι την ήκουσε και την ηγάπησεν. Η Αβιγαία λοιπόν συμβολίζει την ψυχήν μας, ο δε Δαυίδ τήν θεότητα. Εάν λοιπόν η ψυχή αυτοκατηγορηθή ενώπιον του Θεού, τότε την αγαπά ο Κύριος.

39. Ο Αββάς Ποιμήν είπεν: εγώ λέγω, ότι εις τον τόπον, που ρίπτεται ο σατανάς, εκεί και εγώ ρίπτομαι.

40. Είπεν ο Αββάς Ποιμήν: ο άνθρωπος έχει ανάγκην πάντοτε από την ταπεινοφροσύνην και τον φόβον του Θεού, όπως ακριβώς έχει ανάγκην αέρος διά την αναπνοήν του.

41. Ειπε, πάλιν, ο ίδιος Αββάς: το να ταπεινωθής ενώπιον του Θεού και να μη υπολογίζης τον εαυτόν σου, ότι τάχα είσαι κάτι, και το να παραμερίζης το θέλημά σου, όλα αυτά είναι εργαλεία της ψυχής.

42. Ένας αδελφός ήρώτησε τον Αββάν Ποιμένα:

- Αββά, τί πρέπει να προσέχω, όταν κάθομαι εις το κελλίον μου;

- Έως τώρα, – απήντησεν ο 'Αββάς - είμαι ένας άνθρωπος, που έχω βυθισθή εις τον βόρβορον κώνω εις τον λαϊμόν μου· δι' αυτό κράζω γοερά προς τον Θεόν: ελέησόν με.

43. Ο ίδιος, πάλιν, είπεν: Εαν σε επισκεφθή κάποιος αδελφός και αντιληφθής ότι δεν ωφελείσαι καθόλου από τον ερχομόν του, αναζήτησε εις την σκέψιν σου και μάθε ποίος ήτο ο λογισμός που είχες, πριν να εισέλθη ο αδελφός εις το κελλί σου. Και από την εξέτασιν αυτήν θα αντιληφθης ποία είναι η αιτία αυτής της ανωφελείας και ότι συ έδωσες αυτήν την αιτίαν. Αν πραγματοποιήσης αυτήν την συμβουλήν με

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

ταπεινοφροσύνην, θα είσαι απηλλαγμένος από την ευθύνης της κατηγορίας του πλησίον σου, εφόσον θα αυτοκατηγορηθής συ και θα σηκώσεις το βάρος των ελαττωμάτων σου. Διότι εάν ο άνθρωπος καθήση ευλαβικά εις το κελλί του, δεν θα αμαρτήση. Διότι ο Θεός ευρίσκεται διαρκώς ενώπιον αυτού. Όπως δε εγώ βλέπω, από την ευλαβικήν παραμονήν εις το κελλί αποκτά ο άνθρωπος τον φόβον του Θεού.

44. Άλλοτε, πάλιν, είπε κάποτε εκάθηντο οι Γέροντες εις την τράπεζαν και ο Αββάς Αλώνιος έστέκετο όρθιος και τους υπηρέτει, καθώς έτρωγον. Οι Γέροντες λοιπόν τον επήνεσαν, εκείνος όμως δεν τους απήντησε καθόλου.

Κάποιος τότε εκ των Γερόντων του λέγει ιδιαιτέρως:

– Διατί δεν απήντησες τίποτε εις τους Γέροντας, όταν σε επήνεσαν;

– Έαν τους απαντούσα – είπεν ο 'Αββάς Αλώνιος,- θα ήτο ως να δέχομαι τον έπαινον.

45. Είπε πάλιν εις άλλην περίπτωση ή γή επί της οποίας έδωσεν εντολήν ο Θεός να προσφέρωμεν θυσίαν, είναι η ταπεινοφροσύνη.

46. Ο Αββάς Σισώης είπεν ότι εκείνος, που με την θέλησίν του αποφεύγει τον έπαινον των ανθρώπων, εφαρμόζει όλα όσα λέγει η Αγία Γραφή.

47. Κάποτε επεσκέφθη τον Αββάν Σισώην ένας γνωστός του εις το όρος του Αββά Αντωνίου. Καθώς λοιπόν συνωμίλουν τον ερώτα ο επισκέπτης

- Πάτερ, δεν έφθασες ακόμη τα μέτρα της αρετής του Αββά Αντωνίου;

- Εάν είχαν ένα μόνον από τους λογισμούς του Αββά Αντωνίου - απήντησεν ο 'Αββάς Σισώης – ασφαλώς θα εγενόμουν όλόκληρος όπως η φωτιά.

48. Ένας Μοναχός είπεν εις τον Αββάν Σισώην

– Αββά, βλέπω ότι η μνήμη του Θεού ευρίσκεται πάντοτε εις τον νούν μου.

– Δεν είναι σπουδαίον αυτό – απήντησεν ο Γέρων – το να είναι ο λογισμός σου μαζί με τον Θεόν σημαντικών και σπουδαίον είναι το να βλέπης τον εαυτόν σου, ότι είναι κατώτερος από όλα τα κτίσματα: δι' αυτό ακριβώς και ο σωματικός κόπος οδηγεί εις την ταπεινοφροσύνην.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

49. Ο Αββάς Σισώης ηρώτησεν έναν αδελφόν: - Πώς περνάς; -Έξοδεύω τας ημέρας μου, Πάτερ απήντησεν ο αδελφός.

– Θα ήμουν και εγώ ευχαριστημένος, εάν εξώδευον μίαν ημέραν έννοώ, δηλαδή, ότι θα ήμουν ευχαριστημένος, εάν επερνούσα μίαν ημέραν, χωρίς να προσθέσω αμαρτίαν εις τας αμαρτίας μου.

50. Κάποτε τρείς Γέροντες, που ήκουσαν διά τον Αββάν Σισώην, τον έπεσκέφθησαν. Του λέγει τότε ο πρώτος εξ αυτών:

- Πάτερ, πώς ήμπορώ να σωθώ από το τρίξιμο των δοντιών και τον ακοίμητον σκώληκα της κολάσεως;

Ο Αββάς Σισώης δεν του έδωσεν απάντησιν. Έρωτά ο δεύτερος :

–Πάτερ, πώς ήμπορώ να σωθώ από το τρίξιμο των δοντιών και τον ακοίμητον σκώληκα της κολάσεως;

Ούτε και εις αυτόν απήντησεν ο Αββάς Σισώης. Εν συνεχεία τον ήρώτησε και ο τρίτος:

– Πάτερ, τι να κάνω, διότι η ενθύμησις του σκότους της κολάσεως, δεν με αφήνει να αναπνεύσω από τον φόβον μου;

Αφού ήκουσε και τους τρείς ο Γέρων, απαντά

-Εγώ τίποτε από αυτά δεν σκέπτομαι, ελπίζω δε ότι ο Θεός, ως φιλεύσπλαγχνος που είναι, θα με ελεήσει.

Μόλις ήκουσαν αυτά οι Γέροντες που έπεσκέφθησαν τον 'Αββάν Σισώην, ελυπήθησαν και έσηκώθησαν να φύγουν αποτόμως. Ο όσιος όμως Σισώης, επειδή δεν ήθελε να τους αφήση να φύγουν λυπημένοι, τους λέγει:

– Σείς όμως, αδελφοί μου, είσθε μακάριοι: σάς εζήλευσα, πράγματι, διότι εάν ο νους σας σκέπτεται συνεχώς τέτοια πράγματα, είναι αδύνατον να αμαρτήσετε. Εγώ όμως ο σκληροκάρδιος τι θα κάνω, που δεν ανέχομαι να γνωρίζω καν ότι υπάρχει κόλασις διά τους ανθρώπους; Εξ αιτίας αυτού καθ' εκάστην ώραν αμαρτάνω.

Οταν ήκουσαν οι Γέροντες αυτούς τους λόγους του Αββά Σισώη, μετενόησαν διά τας προηγουμένας σκέψεις των και είπον:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

- Όπως ακριβώς ηκούσαμεν, έτσι και είδομεν.

51. Έλεγεν ο Αββάς Σισώης ότι ο δρόμος που οδηγεί εις την ταπεινοφροσύνην, είναι η εγκράτεια, η συνεχής και αδιάλειπτος προς τον Θεόν προσευχή και το να αγωνιζώμεθα να είμεθα κατώτεροι από κάθε άνθρωπον.

52. Έλεγε, πάλιν, ο Αββάς Σισώης, ότι είναι γραμμένον εις την Παλαιάν Διαθήκην διά τα είδωλα· στόμα έχουν και δεν θα ομιλήσουν μάτια έχουν και δεν βλέπουν αυτια έχουν και δεν ακούουν. Έτσι λοιπόν πρέπει να είναι και ο Μοναχός και όπως τα είδωλα είναι βδέλυγμα, πρέπει και ο ίδιος να θεωρή τον εαυτόν του βδέλυγμα.

53. Ένας Μοναχός ήρώτησε τον Αββάν Κρόνιον:

– Πάτερ, με ποιον τρόπον φθάνει ο άνθρωπος εις την ταπεινοφροσύνην; .

– Με τον φόβον του Θεού, απήντησεν ο Γέρων.

- Και πώς φθάνει ο άνθρωπος εις τον φόβον του Θεού; ήρώτησεν εκ δευτέρου ο Μοναχός.

– Κατά την γνώμην μου – απήντησε πάλιν ο Γέρων - με το να επιδοθή εις σωματικών κόπον και να ενθυμήται, όσον ήμπορεί, την έξοδον της ψυχής από το σώμα και την κρίσιν του Θεού.

54. Κάποτε ο Αββάς Μακάριος επερνούσεν από τον βάλτον εις το κελλί του και εβάσταζε βλαστούς φοινίκων. Τον συνήντησεν ο διάβολος εις τον δρόμον, με ένα δρεπάνι. Έπεχείρησε λοιπόν να τον κτυπήσῃ και δεν ήμπόρεσε τότε του λέγει:

- Μεγάλη δύναμις (πνευματική) εξέρχεται από σέ, Μακάριε, δι' αυτό και δεν μπορώ να σου κάνω τίποτε αυτό, που κάνεις σύ, το κάνω και εγώ συ νηστεύεις και εγώ νηστεύω: συ αγρυπνείς, αλλά και εγώ δεν κοιμούμαι καθόλου. Εις ένα μονάχα με νικάς.

- Ποίον είναι αυτό; ήρώτησε με έκπληξιν ο 'Αββάς Μακάριος.

- Η ταπείνωσίς σου και δι' αυτό δεν ήμπορώ να σου κάνω τίποτε.

55. Ο Αββάς Υπερέχιος είπεν, ότι η ταπεινοφροσύνη είναι το δένδρον της ζωής, που συνεχώς υψώνεται προς τον ουρανόν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

56. Ένας Γέρων ασκητής είπε, ότι αυτός που έχει ταπεινώσιν, ταπεινώνει τους δαίμονας· ενώ εκείνος που δεν έχει ταπεινώσιν έμπαίζεται από τους δαίμονας.

57. Είπε πάλιν ο ίδιος όχι μονάχα να χρησιμοποιήσ λόγια για να επιδείξης με αυτά την ταπεινώσιν σου αλλά και να είσαι πράγματι ταπεινός· διότι είναι αδύνατον να υψωθής εις τα κατά Θεόν έργα, χωρίς ταπεινοφροσύνην.

58. Είς κάποιον μεγάλον αναχωρητήν, που είπε: «διατί με πολεμείς έτσι, σατανά;» απήντησεν ο σατανάς: «συ είσαι, που με πολεμείς πάρα πολύ, με την ταπεινοφροσύνην σου».

59. Οι Γέροντες έλεγαν πως η ταπεινοφροσύνη είναι στέφανος διά τον Μοναχόν.

60. Ήρώτησαν, κάποτε, ένα Γέροντα πώς αποκτά η ψυχή την ταπεινώσιν και εκείνος απήντησεν· όταν φροντίζει διά τας αμαρτίας της.

61. Ένας Γέρων είπεν ότι όπως η γη ποτέ δεν πίπτει κάτω, έτσι και εκείνος που ταπεινώνει τον εαυτόν του.

62. Ήσαν κάποτε, δύο αδελφοί, που κατοικούσαν εις το ίδιον μέρος: ο διάβολος προσπαθούσε να χωρίση τον ένα από τον άλλον. Μίαν ημέραν λοιπόν, καθώς και μικρότερος άναψε το λυχνάρι, ενήργησεν ο διάβολος και εγύρισε τον λυχνοστάτην, οπότεν αναποδογύρισε το λυχνάρι. Τότε ο μεγαλύτερος αδελφός τον εκτύπησεν ωργισμένος. Ο μικρός, αντί να θυμώσει, έβαλε μετάνοιαν και του είπε συγχώρεσέ με, αδελφέ μου, και πάλιν θα το ανάψω. Μετά από την ταπεινώσιν του μικροτέρου, αμέσως εξηλθε δύναμις Κυρίου και κατήργησεν ολόκληρον την δύναμιν του διαβόλου, οπότεν ούτος επήγεν εις τον άρχοντα αυτού, που εκάθητο εις ένα ειδωλολατρικόν ναόν και του ανέφερε το περιστατικόν.

Το περιστατικόν αυτό το ήκουσεν ο ιερέύς των ειδώλων, καθώς το διηγείτο ο δαίμων, και αναγνωρίσας την πλάνην του εβαπτίσθη και έγινε Μοναχός. Από την αρχήν δε της μοναχικής του ζωής ετήρησε την ταπεινώσιν και έλεγεν, ότι η ταπεινώσις καταργεί ολόκληρον την δύναμιν του εχθρού, όπως εγώ ο ίδιος ήκουσα τον ίδιον τον διάβολον, που είπε: μόλις εγείρω ταραχήν μεταξύ των Καλογήρων και κάποιος εξ αυτων υποχωρεί και βάζει μετάνοιαν, διά να ζητήσω συγγνώμην, αμέσως εξαφανίζεται ολόκληρος η δύναμίς μου.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

63. Είπεν ένας Γέρων, ότι αυτός, που έχει ταπείνωσιν, δεν οργίζεται, ούτε παροργίζει κανένα.

64. Ηρώτησαν ένα Γέροντα: – Διατί πολεμούμεθα τόσον πολύ από τους δαίμονας;

-Επειδή ρίπτομεν κάτω τα όπλα μας, απήντησεν ο Γέρων: ως όπλα δε θεωρώ, συνέχισεν ο Γέρων, την αποστροφήν μας προς τας τιμάς, την ταπείνωσιν, την ακτημοσύνης και την υπομονήν.

65. Ήρώτησαν ένα Γέροντα, τι είναι ταπείνωσις; και εκείνος απήντησεν· εάν αμαρτήση ο αδελφός σου και συ τον συγχωρήσης, πρίν να σου ζητήση συγχώρησιν.

66. Διηγούνται διά τον Αββάν Σισώνη, ότι κάποτε αρρώστησεν εκάθησαν λοιπόν κοντά του οι Γέροντες και τον ήρώτησαν: Αββά, τι βλέπεις; Εκείνος τους απήντησε:

– Βλέπω μερικούς, που ήλθον επάνω μου και τους παρακαλώ να με αφήσουν ολίγον να μετανοήσω. Τότε κάποιος από τους Γέροντας τον ηρώτησεν εκ δευτέρου.

– Και εάν σε αφήσουν ημπορείς τώρα πλέον να κάμης κάτι χρήσιμον πρός μετάνοιαν;

- Αν και δεν ημπορώ να κάνω κάτι, αλλά όμως αναστενάζω ολίγον διά την ψυχήν μου και αυτό μου αρκεί.

67. Κάποτε ήλθον εις την Θηβαΐδα κάποιοι, εις ένα Γέροντα, και του έφεραν ένα δαιμονιζόμενον, δια να τον θεραπεύση. Ο Γέρων νείτο, διότι δεν έθεώρει τον εαυτόν του άξιον επειδή όμως τον παρεκάλεσαν πολλές φορές, λέγει προς τον δαίμονα:

- Να φύγης από μέσα από το πλάσμα του Θεού.

Και τότε ο δαίμων απήντησεν εις αυτήν την προσταγήν του Γέροντος.

-Έξέρχομαι σε ερωτώ όμως να μου είπης μίαν λέξιν ποίοι είναι τα ερίφια και ποιοι τα αρνία; (Ματθ. κέ΄, 31-33).

- Τα ερίφια είμαι εγώ απήντησεν ο Γέρων, τα αρνία ο Θεός γνωρίζει. Μόλις ήκουσεν αυτήν την απάντησιν ο δαίμων εφώναξε με μεγάλην φωνήν:

–Εξ αιτίας της ταπεινώσεώς σου φεύγω και την ιδίαν στιγμήν εξήλθεν από τον δαιμονιζόμενον.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

68. Οι Γέροντες έλεγαν, ότι όταν δεν πολεμούμεθα, τότε είναι περισσότερα ανάγκη να ταπεινωώμεθα, διότι μάς σκεπάζει ο Θεός επειδη γνωρίζει την ασθένειάν μας. Εάν όμως καυχηθώμεν, τότε αφαιρείται από επάνω μας ή σκέπη του Θεού και βαδίζομεν προς την απώλειαν.

69. Ένας αδελφός ήρώτησεν ένα Γέροντα: – Ποία είναι η κατά Θεόν προκοπή του ανθρώπου;

– Η προκοπή του ανθρώπου είναι η ταπείνωσις, απήντησεν ο Γέρων. Οσον δηλαδή ο άνθρωπος καταβαίνει προς την ταπείνωσιν, επί τοσούτον ανυψώνεται εις προκοπήν.

70. Ένας Γέρων είπεν ότι εάν είπη κανείς εις κάποιον «συγχώρεσέ με», ταπεινώνων τον εαυτόν του, τότε καίει τους δαίμονας.

71. Αν ο γεωργός δεν έσκέπαζε τα μάτια του ζώου, θα εγύριζε τότε το ζώον και θα έτρωγε τους κόπους του. Το ίδιον συμβαίνει και με ημάς λαμβάνομεν, κατ' οίκονομίαν Θεού, σκεπάσματα, διά να μη βλέπωμεν όσα καλά εργαζόμεθα και μακαρίζομεν τους εαυτούς μας, και εξ αιτίας αυτού χάσωμεν τον μισθόν μας. Χάριν αυτού λοιπόν μάς αφήνει ο Θεός να έχωμεν κάποτε - κάποτε ρυπαρούς λογισμούς, και αυτούς μόνον παρατηρούμεν, διά να κατακρίνωμεν τους εαυτούς μας. Και αυται αι εσωτερικαι ρυπαρότητες γίνονται εις ημάς σκεπάσματα της ολίγης καλωσύνης μας, διότι όταν ο άνθρωπος κατηγορήση τον εαυτόν του, δεν χάνει τον μισθόν του.

72. Ήρώτησαν ένα Γέροντα, τί είναι ταπείνωσις και εκείνος απήντησεν, ότι η ταπείνωσις είναι ένα μεγάλον θεϊκόν έργον· ο δρόμος δε, που οδηγεί εις την ταπείνωσιν – συνέχισεν – είναι οι σωματικοί κόποι και να θεωρής τον εαυτόν σου αμαρτωλόν πάρα κάτω από όλους.

– Τι σημαίνει το πάρα κάτω από όλους; ήρώτησε και πάλιν ο αδελφός:

– Το να μη προσέχης εις τας ξένας αμαρτίας, αλλά μόνον τας ιδικάς σου και να προσεύχης συνεχώς

73. Εις ένα Κοινόβιον έζη ένας Μοναχός, που έπαιρνε επάνω του όλα τα βάρη των αδελφών και έφθανε να κατηγορεί τον εαυτόν του και διά πορνείαν ακόμη, λέγων· εγώ έκαμα αυτήν την αμαρτίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

Μερικοί από τους Μοναχούς, που δεν εγνώριζαν την αρετήν του, ήρχισαν να γογγύζουν εναντίον του και να λένουν: κοίταξε πόσα κακά πράττει αυτός και τίποτε καλόν δεν εργάζεται. Ο Ηγούμενος όμως, που εγνώριζε τις πράξεις του Μοναχού αυτού, έλεγεν εις τους κατηγόρους του

– Προτιμώ το ένα ψάθινο εργόχειρόν του, που πλέκει αυτός με ταπεινοφροσύνην, παρά όλα τα δικά σας, που πλέκετε με υπερηφάνειαν. Αν θέλετε, θα σας πληροφορήσω και εκ Θεού περί αυτού.

Διέταξε λοιπόν να ανάψουν φωτιάν και να φέρουν έκαστος Μοναχος τρία ψάθινα εργόχειρά του και ο κατηγορούμενος το ένα, που έπλεκεν εις το ίδιον διάστημα και να τα ρίψουν εις την φωτιάν. Μόλις τα ψάθινα ερρίφθησαν εις την φωτιάν, των μεν άλλων εκάησαν όλα, ενώ του Μοναχού εκείνου δεν εκάη.

Όταν είδον αυτό το θαύμα οι πρώην κατηγοροί του εφοβήθησαν, του έβαλαν μετάνοιαν, διά να του ζητήσουν συγγνώμην και έκτοτε τον ετιμούσαν ως Πατέρα.

74. Ένας Μοναχός, που ετραυματίσθη από κάποιον, έβαλε μετάνοιαν εις εκείνον, που τον ετραυμάτισεν.

75. Ένας Γέρων διηγήθη το εξής περιστατικόν: Κάποτε έζων δύο κοσμικοί και συννεφώνησαν να φύγουν από την πολιτείας και να γίνουν Μοναχοί. Έγιναν, πράγματι, Μοναχοί και από ζήλον κινούμενοι, χωρίς να γνωρίζουν πως αυτό είναι αμαρτία, απέκοψαν τα γεννητικά των όργανα, διά την Βασιλείαν των ουρανών, νομίζοντες, ότι τοιουτοτρόπως εφαρμόζουν την ευαγγελικήν σύστασιν (Ματθ. ιθ', 12). Μόλις έμαθεν αυτό ο Αρχιεπίσκοπος, τους αφώρισεν εκείνοι ήγανάκτησαν εναντίον του, επειδή ενόμιζον, ότι έκαναν καλά. Έπήγαν λοιπόν εις τον Αρχιεπίσκοπος Ιεροσολύμων και του ανέφεραν το γεγονός και εκείνος όμως τους αφώρισεν. Εν συνεχεία μετέβησαν εις τον Αρχιεπίσκοπον 'Αντιοχείας, αλλά και εκείνος ομοίως ενήργησε. Τέλος μετέβησαν προς τον Πάπαν Ρώμης, επειδή εθεωρείτο πρώτος τη τάξει μεταξύ των άλλων Αρχιεπισκόπων, αδελφών βεβαίως ίσων, αλλά και από εκείνον τα ίδια ήκουσαν, δηλαδή την επικύρωσιν της εκκλησιαστικής των καταδίκης.

Ευρισκόμενοι λοιπόν εις απορίαν έλεγον μεταξύ των: Ο ένας χαρίζεται εις τον άλλον, επειδή συγκεντρώνονται εις τάς Συνόδους ας μεταβώμεν όμως εις τον Αγιον του Θεού Επιφάνιον, τον Επίσκοπος Κύπρου, και εκείνος ασφαλώς θα μας πληροφορήση την αλήθειαν, διότι είναι Προφήτης και δεν επηρεάζεται από

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

πρόσωπον ανθρώπου. Καθώς λοιπόν επλησίαζαν να εισέλθουν εις την πόλιν, απεκαλύφθη εις τον Άγιον υπό του Θεού η υπόθεσις των και αμέσως ούτος έστειλεν ανθρώπους να τους προϋπαντήσουν και τους παρήγγειλε να μη εισέλθουν ούτε εις την πόλιν. Τότε συνήλθον από την ζάλην της αμαρτίας και είπον πράγματι διεπράξαμεν σφάλμα: ας υποθέσωμεν ότι εκείνοι μάς ήδίκησαν μήπως μάς ήδίκησε και αυτός ο Προφήτης; Ιδού ότι ο Θεός του απεκάλυψε την υπόθεσίν μας. Και ήρχισαν να κατηγορούν σφοδρώς τον εαυτόν των.

Μόλις ο Θεός είδεν ότι εταπεινώθη η καρδιά των και ομολογούν το σφάλμα των, επληροφόρησε την καρδίαν του Αγίου Επιφανίου. Και τότε μόνος του έστειλε και τους εκάλεσε και αφού τους παρηγόρησε, τους εδέχθη εις εκκλησιαστικής κοινωνίαν. 'Αμέσως δε έγγραψε και εις τον Αρχιεπίσκοπον Αλεξανδρείας: «Να δεχθής τα πνευματικά σου τέκνα. διότι μετενόησαν πραγματικώς». Συνεπέρανε λοιπόν ο Γέρων ότι αυτό είναι η θεραπεία του ανθρώπου, το να αναγνωρίση δηλαδή το σφάλμα του και να αναλάβη ενώπιον του Θεού την ευθύνην του, οπότεν η Χάρις του Θεού πληροφορεί τους ανθρώπους διά την μετάνοιαν και την ψυχικην κατάστασιν του ανθρώπου αυτού.

76. Ένας αδελφός εμόναζεν εις τα κελλία και έφθασεν εις τοιαύτην ταπείνωσιν, ώστε να προσεύχεται πάντοτε εις τον Θεόν: στείλε μου κεραυνόν – έλεγε – διότι όταν είμαι υγιής, σε παρακούω.

77. Είπεν ένας Γέρων: αν ένας άνθρωπος κουρασθή εις το να ελέγχει συνεχώς, να ταπεινώνη πάντοτε και να εξευτελίζη την ψυχήν του, χωρίς επιδείξεις, εις το τέλος την πείθει ότι είναι περισσότερον αναξία και από τους σκύλους και από τα θηρία διότι εκείνα ως ζώα ούτε παρώργισαν τον Δημιουργόν, ούτε έρχονται εις κρίσιν. Πολύ καλύτερον λοιπόν θα ήτο και δι' εμέ να μη αναστηθώ εις κρίσιν, παρά να αναστηθώ και να κολάζωμαι αιωνίως.

78. Ένας Μοναχός επεσκέφθη κάποιον Γέροντα και τον ήρώτησε: – Πώς έχεις, Πάτερ; - Κακώς, απήντησεν ο Γέρων. – Διατί, Αββά; τον έρωτά εκ δευτέρου ο αδελφός.

– Νά, έχω δεκαοκτώ έτη, που στέκω ενώπιον του Θεού και καθημερινώς καταρώμαι τον εαυτόν μου, λέγων· «άς είναι κατηραμένοι όσοι παρεκκλίνουν από τας εντολάς Σου» (Ψαλμ. ριη', 21).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

Μόλις ήκουσεν αυτήν την αυτοκατηγορίας και το ανικανοποίητον του Γέροντος, καθ' όσον αφορά την τελειότητα, έφυγεν ο αδελφός ωφελημένος από την ταπείνωσιν του Γέροντος.

79. Ένας Γέρων είπεν: εαν κάθεσαι εις την έρημον και ησυχάζης, μη βάζης εις τον νούν σου, ότι τάχα κάτι σπουδαίον κάνεις, αλλά μάλλον να θεωρής τον εαυτόν σου ώσαν σκύλον, διωγμένος από το χωρίον, επειδή δαγκώνει και επιτίθεται εις τους ανθρώπους.

80. Είπεν ένας Γέρων: εάν κατοικής εις έρημον και ιδής, ότι ο Θεός φροντίζει για σέ, ας μη υπερηφανευθή η καρδιά σου· διότι ο Θεός αφαιρεί από εσε την βοήθειάν του. Είπε καλύτερα εις τον εαυτόν σου, ότι ο Θεός διά την αμέλειαν και την ασθένειάν μου, με εύσπλαγχνίζεται, διά να υπομείνω και να μη βαρεθώ.

81. Ένας Γέρων είπεν: εαν ακούσης τους θαυμαστους βίους των Αγίων Πατέρων και αισθανθής θερμότητα εις την καρδίαν σου και θελήσης να τους μιμηθής, προσπάθησε και συ επικαλούμενος το όνομα του Κυρίου, διά να σε ενισχύση εις το έργον, που εξέλεξες. Και εάν, με την βοήθειαν του Θεού, ολοκληρώσης επιτυχώς τον σκοπόν σου αυτόν, να χρεωστής χάριν εις αυτόν, που σε εβοήθησε εάν, πάλιν, δεν ήμπορέσης να τελειώσης, να αναγνωρίσης την αδυναμίαν σου μέχρι που να πεθάνης, θεωρών πλέον τον εαυτόν σου ανίκανον και πτωχόν και ανυπόμονον να ελέγχης δε πάντοτε την ψυχήν σου, διότι ήρχισε και δεν ετελείωσε. Και έτσι, θα μπορέσης και συ να σωθής.

82. Κάποτε ήλθεν ο Αββάς Μακάριος ο Αιγύπτιος από την σκήτην εις το όρος της Νιτρίας εις την πανήγυριν τού Αββά Παμβώ. Του λέγουσι τότε οι Γέροντες:

- Είπέ, Αββά, ένα ωφέλιμον λόγον εις τους αδελφούς.

-Εγώ ακόμη δεν έγινα Μοναχός, απήντησεν· αλλ' εγνώρισα Μοναχούς. Κάποτε έκαθόμουν εις το κελλίον μου, εις την σκήτης και με ηνώχλησαν οι λογισμοί της φυγής. Πήγαινε – μου έλεγαν – εις την έρημον και πρόσεξε τι θα ιδής εκεί. Παρέμεινα δε πολεμών εναντίον του λογισμού μου επί πέντε έτη, φοβούμενος μήπως προέρχεται από τους δαίμονας.

Επειδή όμως επέμενεν ο λογισμός, επήγα, πράγματι, εις την έρημον και ηύρα εκεί μίαν λίμνην, γεμάτην από πολλά ύδατα, που είχεν εις το μέσον αυτής ένα νησάκι. Τα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

Θηρία ήρχοντο από την έρημον, διά να ποτισθούν εις την λίμνην. Μεταξύ των θηρίων διέκρινα δύο γυμνούς ανθρώπους και έδειλίασα, διότι ενόμισα ότι ήσαν φαντάσματα.

Αυτοί, καθώς με είδον να τρομάζω, μου ωμίλησαν. Μη φοβάσαι – μου είπαν -- και ημείς άνθρωποι είμεθα. Τότε τους ήρώτησα:

-Από πού είσθε; Πώς ήλθετε, εις αυτήν την έρημον;

- Προερχόμεθα από Κοινόβιον και συνεφωνήσαμεν και έβγήκαμεν εις αυτήν εδώ την έρημον, τεσσαράκοντα χρόνους τώρα. Ο ένας από ήμας είναι από την Αίγυπτος και ο άλλος από την Λιβύην. Είπε τώρα εις ημάς και συ πώς είναι ο κόσμος; υπάρχει επάρκεια υδάτων και πλουσία συγκομιδή εις τον κόσμον;

– Ναι, όλα καλά είναι πλήν, παρακαλώ σας, απαντήσατέ μου, πώς ήμπορώ να γίνω Μοναχός;

- Εάν δεν αρνηθή κανείς όλα τα του κόσμου, δεν ημπορεί να γίνη Μοναχός, μου απήντησαν.

-Εγώ είμαι ασθενής και δεν ήμπορώ να κάνω αυτό, που κάνετε σείς.

Εκείνοι τότε μου απαντούν πάλιν:

-Εάν δεν ήμπορης να κάνης αυτό που κάμνομεν ημείς, τότε κάθισε εις το κελλίον σου και κλαυσε τας αμαρτίας σου.

- Όταν έρχεται ο χειμών, δεν τρέμετε από το κρύο; τους ήρώτησας και όταν επικρατή ο τροπικός καύσων δεν κατακαίγονται τα σώματάς σας;

- Ο Θεός έκαμε προς χάριν μας – μου απήντησαν – αυτήν την οικονομίαν ούτε τον χειμώνα να τρέμωμεν, ούτε ο καύσων να μάς βλάβη.

Δι' αυτό κατέληξεν ο Αββάς Μακάριος- σας είπα, ότι δεν έγινα ακόμη Μοναχός, αλλά είδα όμως Μοναχούς. Συγχωρήσατε με, αδελφοί μου.

83 Προσηύχετο, κάποτε, ο Μέγας Αντώνιος εις το κελλί του και ηκούσθη μία φωνή, η οποία του έλεγεν: Αντώνιε, δεν έφθασες ακόμη εις τα μέτρα της αρετής του τάδε υποδηματοποιού, που είναι εις την 'Αλεξάνδρειαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

Έσηκώθη λοιπόν το πρωί ο Γέρων και αφού επήρε το ραβδί του, μετέβη προς τον υποδηματοποιόν αυτόν.

Όταν έφθασεν εις το σπίτι του, τον ήσπασθη, εκάθισε κοντά του και του λέγει:

-Αδελφέ μου, είπέ μου τις πράξεις σου.

Αββά, δεν γνωρίζω να έχω πράξει τίποτε καλόν, παρά μόνον όταν το πρωί σηκώνωμαι να καθίσω εις το εργαστήριόν μου, λέγω από μέσα μου αυτή όλη η πόλις, από τον μικρότερον έως τον μεγαλύτερον, εισέρχονται εις την Βασιλείαν των ουρανών από τας καλωσύνας των, ενώ εγώ μόνος κληρονομώ την κόλασιν διά τας αμαρτίας μου και το βράδυ, πάλιν, πριν κοιμηθώ, λέγω τον ίδιον λόγον.

Μόλις ήκουσεν αυτούς τους λόγους ο Γέρων είπε πράγματι είσαι ένας καλός χρυσοχόος: κάθεσαι εις το σπίτι του, με ανάπαυσιν, και εκληρονόμησας την Βασιλείαν των Ουρανών: εγώ, όμως, με το να μη έχω διάκρισιν, κατοικώ όλα μου τα χρόνια εις την έρημον και δεν σε έφθασα.

Σύ, που αναγινώσκεις το περιστατικών αυτό, πρόσεξε μη τυχόν από αδιακρισίαν και απλότητα εκλάβης διαφορετικά το διήγημα και αντί να ωφεληθής, ζημιωθής. Να μη θεωρήσης δηλαδή την μοναδικήν αυτην εργασίας του κοσμικού, η οποία και αυτή δεν έχει κόπον, ως προτιμοτέραν από όλον τον ασκητικόν βίον του αρχηγού των ασκητικών πατέρων και κορυφαίου, ο οποίος ανάλογα με τον κόπον του έλαβε και τον μισθόν του (όπως λέγει ο Απόστολος) και όστις έδοξάσθη από τον Θεόν περισσότερον από όλους τους Πατέρας, και που κατετάγη εις το ίδιον μέρος, όπου είναι ο Θεός, όπως απεκαλύφθη εις ένα από τους Αγίους.

Διότι εάν ο υποδηματοποιός εκείνος, διά μόνον τον ευσεβή λογισμόν του ήθελε προτιμηθή περισσότερον του Μεγάλου Αντωνίου του πυρίνου στύλου, που φωτίζει την Οικουμένην, καθώς είπε και κάποιος εκ των Αγίων, διατί δεν ανεφέρθη ως παράδειγμα προς μίμησιν εις όλους και υποδηματοποιός ώστε να φροντίζωμεν όλοι να ομοιάζωμεν περισσότερον προς αυτόν, αφού τον κρίνομεν καλύτερον, όταν μάλιστα είναι και τόσον εύκολον να τον μιμηθώμεν; Διατί, ημείς οι Μοναχοί, αφήσαντες τον υποδηματοποιόν, αποβλέπομεν, ως εις αρχέτυπον, προς τον βίον του θαυμαστού Αντωνίου και καθείς εξ ημών προσπαθεί να εξομοιώση την ζωήν του προς την πολιτείας του Μεγάλου Αντωνίου, και μάλιστα όταν η προσπάθεια να

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

ομοιάσωμεν προς αυτόν είναι τόσοσ επίπονος και ολίγοι το κατώρθωσαν τελείως; νομίζω δε ότι ούτε ολίγοι δεν το κατώρθωσαν.

Είναι λοιπόν φανερόν ότι ο Θεός, που ταπεινώνει πάντοτε τους αφωσιωμένους εις Αυτόν, όσους, κατά το αγιογραφικόν ρητόν, παραδέχεται (Παροιμ. γ΄, 12) και που έδωσεν εις τον Παύλον τον σκόλοπα της σαρκός, διά νά μή υπερηφανεύεται (Β΄ Κορ. ιβ΄, 7 - 9) από την υπερβολήν των γενομένων προς αυτόν θεϊκών αποκαλύψεων, Αυτός και τον Μέγαν Αντώνιον, γεμάτος από κατορθώματα και πνευματικά χαρίσματα, όταν έζητησε να μάθη το μέτρον της τελειότητος, εις το οποίον έφθασε, τον ασφαρίζει με την ταπείνωσιν και ο φιλόανθρωπος Θεός παρουσιάζει αυτόν τον ασκητήν ως άνθρωπος, που δεν έφθασεν ακόμη εις το μέτρον ενός υποδηματοποιού, χωρίς βεβαίως να ψεύδεται, μη γένοιτο! αλλά λέγων την αλήθειαν και την πραγματικότητα. Ποίον δε μέτρον υποδεικνύει; Το μέτρον της αρετής αυτής, την οποίαν είχεν ο υποδηματοποιός, που δεν έφαντάζετο τίποτε το σπουδαίον διά τον εαυτόν του, ως άνθρωπος κοσμικός που ήτο και υπό της συνειδήσεως πολλάκις ελεγχόμενος. Δι' αυτό, έπειδή ήτο συνετός ο άνθρωπος αυτός και ανεγνώριζε τα σφάλματά του, ενόμιζεν όλους τους άλλους έναρέτους και με την καρδιά του ότι είναι δίκαιοι και άξιοι της Βασιλείας των Ουρανών, χωρίς να προσέχη εις τα ξένα σφάλματα, ενώ μόνον τον εαυτόν του κατέκρινε και τον εθεώρει κληρονόμος της αιωνίου κολάσεως.

Και είναι, πράγματι, ο άνθρωπος άξιος επαίνων και εγκωμίων, διότι αν και κοσμικός, είχεν ένα τέτοιο φρόνημα όχι όμως ότι εξ αιτίας αυτού ευρίσκετο και εις υψηλοτέραν θέσιν από τον Μέγαν 'Αντώνιον. Μόνον, ίσως, κατά τούτο υπερέβαλλεν, ότι εθεωρούσε τον εαυτόν του αμαρτωλότερον από όλους τους άλλους ανθρώπους. Διότι ο Μέγας Αντώνιος, αν και ήτο ταπεινόφρων και δεν ενόμιζε τον εαυτόν του άξιον διά τίποτε, χάρις εις την εν αυτώ ενέργειαν του Αγίου Πνεύματος, αλλ' όμως είχε την συνείδησίν του να του υπενθυμίζει συνεχώς τα κατορθώματα και τα χαρίσματα που απέκτησε, και τα οποία εγνώριζε καλώς ότι πολλοί τα έχουν εγκαταλείψει και δι' αυτό δεν ήτο δυνατόν να θεωρεί τον εαυτον του αμαρτωλότερον από όλους τους ανθρώπους, όπως και υποδηματοποιός, μολονότι και αυτός έσπευδε να κατηγορή αυστηρώς τον εαυτόν του. Κατά τούτο λοιπόν ενίκα ο υποδηματοποιός τον Μέγαν Αντώνιον δι' αυτό και ο Θεός υποδεικνύων εις αυτόν τον υποδηματοποιόν είτε συγχρόνως και την αλήθειαν, αλλά και τον κατά χάριν υιόν του, τον Μέγαν Αντώνιον, ωδηγούσεν εις μεγαλυτέραν ταπεινοφροσύνην. Αυτή η διαφορά ας υπάρχη εις σε και δι' άλλους αγίους, εις όσους παρόμοιόν τι απεκαλύφθη ή έλαλήθη από τον Θεόν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

Β'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΡΧΗ καρποφορίας, ἄνθος καὶ ἀρχὴ ταπεινοφροσύνης, ὑποταγὴ ἐν Κυρίῳ ὅ γὰρ ταύτην κεκτημένος, ὑπήκοος ἔστιν, εὐπειθής, ἐπεικής, ἀπονέμων τιμὴν μικροῖς τὲ καὶ μεγάλους καὶ πιστεύω ὅτι λήγεται παρὰ Κυρίου μισθόν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

2. Ἀδελφὸς τὶς εἶρηκεν, ὅτι τοῦτον τὸν λόγον ἤτησαμην παρὰ Κυρίου, ἵνα, ὅταν ὁ ἀδελφός μου εἴπῃ μου ποιῆσαι πρᾶγμα, εἴπω τὸ λογισμῶ· οὗτος ἔστιν ὁ Κύριός σου, ἄκουσον αὐτοῦ εἰ δὲ καὶ ἕτερος ἀδελφός, εἴπω πάλιν οὗτος ἀδελφός του Κυρίου σου τυγχάνει" εἰ δὲ καὶ παιδίον ἐπιτάξει μοι τί, εἴπω: ἄκουσον τοῦ υἱοῦ τοῦ Κυρίου σου καὶ οὕτως ἀντιτιθεῖς τοὺς ἄλλοτρίους λογισμοὺς, ἐποίει πάντα ἀταράχως, συνεργούσης αὐτῇ τῆς χάριτος δι' ἣν εἶχε ταπεινώσιν.

Ερμηνεία

Ἡ ΑΡΧΗ τῆς καρποφορίας εἶναι τὸ ἄνθος, καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ταπεινοφροσύνης εἶναι ἡ ὑποταγὴ εἰς τὸν Κύριον· διότι αὐτός, που ἔχει ἀποκτήσει τὴν ὑποταγὴν, εἶναι ὑπάκοος, πειθαρχεῖ ευκόλως, εἶναι ἐπεικής, ἀποδίδει τιμὴν εἰς μικροὺς καὶ εἰς μεγάλους πιστεύω δε ὅτι αὐτός θα λάβῃ ἀπὸ τὸν Κύριον ὡς μισθόν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

2. Ἐνας ἀδελφός εἶπεν αὐτὴν τὴν χάριν ἐζήτησα ἀπὸ τὸν Κύριον, ὅταν δηλαδὴ ὁ ἀδελφός μου μου εἴπῃ νὰ κάνω ἓνα πρᾶγμα, νὰ εἰπῶ καὶ ἐγώ, με τὴν σειρὰν μου, εἰς τὸν λογισμὸν μου αὐτός εἶναι ὁ Κύριός σου καὶ νὰ τὸν ἀκούσης: ἀν δε με διατάξῃ καὶ ἄλλος ἀδελφός, νὰ εἰπῶ πάλιν εἰς τὸν λογισμὸν μου· αὐτός εἶναι ὁ ἀδελφός του Κυρίου σου. Ἀν δε ἀκόμη καὶ ἓνα παιδάκι με διατάξῃ, νὰ εἴπω: ἄκουσε τὸ παιδί του Κυρίου σου. Ἐτσι ἀντιτασσόμενος πρὸς τοὺς ἐχθρικοὺς λογισμοὺς τοῦ ἐγωῖσμού, ἐξετέλει ὅλα τὰ παραγγέλματα, χωρὶς νὰ ταρασσεται, με τὴν βοήθειαν τῆς θείας Χάριτος, ἡ ὁποία του παρείχετο διὰ τὴν ταπεινώσιν, τὴν ὁποίαν εἶχεν.

Γ'. Του Αββά Ησαΐου

Ο ΕΧΩΝ τὴν ταπεινοφροσύνην, γλῶσσαν οὐκ ἔχει λαλῆσαι πρὸς τινὰ ἀμελοῦντα ἢ πρὸς ἄλλον καταφρονοῦντα οὔτε ὀφθαλμοὺς ἔχει ἄλλου ἐλαττώμασι προσέχειν" οὔτε ὧτα ἔχει ἀκούσαι τὰ μὴ ὠφελοῦντα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔχει μετὰ τινὸς πρᾶγμα, πλὴν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ἔστιν εἰρηγικός, διὰ τὴν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

ἐντολήν τοῦ Θεοῦ καὶ οὐ διὰ τινὰ φιλίαν. Ἐὰν γὰρ τις νηστεύῃ ἐξ ἐξ, καὶ ἐκδῶ ἑαυτὸν εἰς μεγάλους κόπους ἐκτός της ὁδοῦ ταύτης, πάντες οἱ κόποι αὐτοῦ μάταιοι εἰσίν.

2. Ἀδελφὲ ἔθισον τὴν γλῶσσάν σου τοῦ λέγειν «συγχώρησον», καὶ ἡ ταπείνωσις ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ ἀγάπησαν τὴν ταπεῖ· ὧσιν καὶ αὕτη σὲ σκεπάσει ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν σου.

3. Μὴ ἀκηδιάσης ἐν τινι κόπῳ· ὁ γὰρ κόπος καὶ ἡ κακοπάθεια καὶ ἡ σιωπὴ τίκτουσι τὴν ταπείνωσιν· καὶ ἡ ταπείνωσις συγχωρεῖ πᾶσαι ἁμαρτίαν. Τοῦτο δὲ γίγωσκε, ὅτι ὅσον ὁ ἄνθρωπος ἀμελεῖ ἑαυτοῦ, νομίζει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ὅτι φίλος ἐστι τοῦ θεοῦ ἐὰν δὲ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τῶν παθῶν, αἰσχύνεται ἐπάραι τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν ἐνώπιόν του Θεοῦ" τότε γὰρ βλέπει ἑαυτὸν πάνυ μεμακρυσμένος ἀπὸ τοῦ θεοῦ.

4. Ἀνθρωπὸς τις εἶχε δύο δούλους καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ θερίσαι ἀνὰ ἑπτὰ στατα καθ' ἡμέραν ἕκαστος αὐτῶν καὶ ὁ μὲν εἷς ἔδωκε τὴν δύναμιν αὐτοῦ τοῦ πληρῶσαι τὸ διαταχθὲν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ κυρίου αὐτοῦ, ἀλλ' οὐκ ἔφθασε πληρῶσαι διὰ τὸ εἶναι τὸ ἔργον ὑπὲρ τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ δὲ ἄλλος ἀκηδιάσας εἶπεν ἐν ἑαυτῷ. τίς δύναται ποιῆσαι τοσούτον ἔργον καθ' ἡμέραν; καὶ καταφρονήσας οὐκ ἔμεριμνησεν, ἀλλ' ὑπνώσεν, ὥραν καθεύδων, ὥραν χασμώμενος, ὥραν στρεφόμενος ὡς θύρα ἐπὶ στρόφιγγα αὐτῆς καὶ ἀνήλωσεν ἐν ματαιότητι τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας. Ἐσπέρας δὲ καταλαβούσης, ἀμφοτέροι παρεγένοντο πρὸς τὸν δεσπότην αὐτῶν καὶ διακρίνας ἀμφοτέρους, καὶ γνοὺς τοῦ σπουδαίου το ἔργον, εἰ καὶ μὴ ἔφθασε πληρῶσαι τὸ προσταχθέν, ὅμως ἀπεδέξατο τὴν σπουδὴν αὐτοῦ καὶ ἐτίμησεν αὐτὸν τὸν δὲ ὀκνηρόν, ὡς καταφρονητὴν, ἀπέρριψεν ἀπὸ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. Καὶ ἡμεῖς οὖν μὴ ἐκκακήσωμεν ἐν παντὶ κόπο καὶ θλίψει, ἀλλὰ ποιήσωμεν τὴν δύναμιν ἡμῶν ἐξ ὅλης ψυχῆς ἐργαζόμενοι ἐν ταπεινώσει, καὶ πιστεύω ὅτι δέχεται ἡμᾶς μετὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ τῶν πολλὰ πάνυ κοπιασάντων.

5. Τὸ μὴ πλήξει τὴν συνείδησιν τοῦ πλησίον τίκτει τὴν ταπεινοφροσύνην ν' ἡ ταπείνωσις τίκτει τὴν διάκρισιν' ἡ δὲ διάκρισις καταργεῖ πάντα τὰ πάθη, ἀπ' ἀλλήλων χωρίζουσα ἕκαστα. Ἀδύνατον οὖν σοὶ ἐλθεῖν τὴν διάκρισιν, ἐὰν μὴ πρότερον τὴν γεωργίαν αὐτῆς ποιήσης. Πρῶτον τὴν ἡσυχίαν ἀπὸ τῶν ἀλλοτριῶν, ἥτις τίκτει τὴν ἄσκησιν' ἡ ἄσκησις τίκτει τὸν κλαυθμόν' καὶ κλαυθμὸς τίκτει τὸν φόβον τοῦ θεοῦ ὁ φόβος τίκτει τὴν ταπείνωσιν' ἡ ταπείνωσις τίκτει τὴν διάκρισιν ἡ δὲ τὸ προορα ν' τὸ δὲ προορᾶν τίκτει τὴν ἀγάπην ν' ἡ δὲ ἀγάπη ποιεῖ τὴν ψυχὴν & νόσον καὶ ἀπαθῆ. Τότε γινώσκει ὁ ἄνθρωπος ὅτι μακρὰν ἔστιν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, μετὰ ταῦτα πάντα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

6. Τὸ μὴ πιστεύειν ἀρέσκειν τῷ Θεῷ τὸν κόπον σου, παρασκευάζει τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ φυλάττειν σε. “Ὁ γὰρ δοὺς τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐν εὐσεβεῖα καὶ ἀληθείᾳ, οὐ δύναται ἔννοιαν ἔχειν ὅτι ἤρесе τῷ Θεῷ. ”Ὅσον γὰρ ἐλέγχει αὐτὸν ἡ συνείδησις περὶ τινῶν τῶν τῆς παραφύσεως, ξένος ἐστὶ τῆς ἐλευθερίας. ”Ὅσον γὰρ ἐστὶ καὶ ἐλέγχων, ἔστι καὶ ὁ κατηγορῶν καὶ ἐν ὧ ἔστι κατηγορία, οὐκ ἔστιν ἐλευθερία.

Ερμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΣ, που ἔχει ταπεινοφροσύνην, δεν ἔχει γλώσσαν διὰ νὰ ἐλέγξῃ τὸν αμελή ἢ αὐτὸν που καταφρονεῖ οὔτε καὶ μάτια ἔχει, διὰ νὰ προσέχῃ τὰ ελαττώματα τοῦ ἄλλου· δεν ἔχει αὐτιά, διὰ νὰ ἀκούσῃ ὅσα δεν ωφελοῦν τὴν ψυχὴν τοῦ καὶ δεν ἔχει καμμίαν σχέσιν με κανένα, ἐκτὸς ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας τοῦ πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους εἶναι εἰρηνικός, ἐξ αἰτίας τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ καὶ ὅχι διὰ φιλίαν. Ἐὰν κανεὶς νηστεύῃ αὐστηρά καὶ τρώγῃ κάθε ἐξ ἡμέρας καὶ ἐπιδοθῇ εἰς μεγάλους κόπους, ὅλοι οἱ κόποι αὐτοὶ πηγαίνουν χαμένοι, ἐφ' ὅσον δεν βαδίζει τὴν ὁδὸν τῆς ταπεινοφροσύνης.

2. Ἀδελφέ, συνήθισε τὴν γλώσσαν σου νὰ λέγῃ «συγχώρησον», καὶ ἡ ταπείνωσις θα ἔλθῃ εἰς σε· ἀγάπησε τὴν ταπείνωσιν καὶ αὐτὴ θα σε σκεπᾷ ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας σου.

3. Νὰ μὴ βαρυνθῇς διὰ κάποιον κόπον, διότι ὁ κόπος καὶ ἡ κακοπάθεια καὶ ἡ σιωπὴ γεννοῦν τὴν ταπείνωσιν ἢ δε ταπείνωσις συγχωρεῖ ὅλας τὰς ἀμαρτίας. Αὐτὸ δε γινώριζε, ὅτι ὅσον ὁ ἄνθρωπος ἀμελεῖ τὸν εαυτὸν τοῦ, νομίζει ὅτι εἶναι φίλος τοῦ Θεοῦ· ἀν ὅμως φροντίσῃ καὶ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὰ πάθη τοῦ, ἐντρέπεται νὰ σηκώσῃ τὰ μάτια τοῦ πρὸς τὸν οὐρανόν καὶ νὰ κοιτάξῃ τὸν Θεόν· διότι τότε βλέπει πόσον πολὺ ἔχει ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὸν Θεόν.

4. Ἐνας ἄνθρωπος εἶχε δύο δούλους καὶ τοὺς ἐστεῖλεν εἰς τὸ χωράφι τοῦ διὰ νὰ θερίσουν ἀνὰ ἐπτὰ στατά^(*), ἥτοι τμήματα, καθημερινῶς ἕκαστος ἐξ αὐτῶν. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἀπὸ αὐτοὺς ἔβαλεν ὅλην τοὴν δύναμιν νὰ ἐκπληρώσῃ αὐτὸ που τὸν διέταξεν ὁ κύριος τοῦ, ἀλλὰ δεν ἐπρόφθασε νὰ το ὀλοκληρώσῃ, ἐπειδὴ ἡ ἐργασία ἦτο ἀνωτέρα ἀπὸ τὰς δυνάμεις τοῦ· ὁ δεύτερος ἐπειδὴ ἐβαρύνθη εἶπεν εἰς τὸν εαυτὸν τοῦ ποῖός ἤμπορεῖ νὰ κἀνὴ τόσην ἐργασίας καθημερινῶς; Καὶ καταφρονήσας τὴν ἐντολὴν καθόλου δεν ἐφρόντισεν, ἀλλὰ ἔπεσεν εἰς τὸν ὕπνον καὶ τὴν μίαν μὲν ὥραν ἐκοιμάτο,

(*) Στατόν τὸ τμήμα τοῦ ἀγροῦ, τὸ ὁποῖον ἐσπεύρετο καὶ κατόπιν ἀνεπαύετο ὀλίγον ὁ γεωργός διὰ νὰ συνεχίσῃ ἄλλο στατόν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

την άλλην έχασμάτο, την άλλην έστριφογύριζεν όπως η θύρα εις τα μάσκουλά της: έτσι έδαπάνησε το διάστημα της ημέρας ασκόπως. "Όταν ένύκτωσε, ήλθον και οι δύο ενώπιον του αφεντικού των.

Ο κύριος των εξήτασε και τους δύο και αντελήφθη την αξιόλογον εργασίαν του πρώτου, αν και δεν είχε προφθάσει να εκτελέση την προσταγήν· ωστόσο, εξετίμησε την προθυμίαν του και τον ετίμησε· τον όκνηρόν, όμως, ως καταφρονητήν της εντολής του, τον απεμάκρυνεν από το σπίτι του.

Και ημείς, λοιπόν, ας μη δειλιάσωμεν διά κάθε κόπον και θλίψιν, αλλά ας βάλωμεν όλην την δύναμιν της ψυχής μας εργαζόμενοι με ταπείνωσιν, και πιστεύω ότι ο Θεός θα μας δέχεται μαζί με τους Αγίους του, που εκοπίασαν πάρα πολύ.

5. Το να μη πληγώσης την συνείδησιν του πλησίον γεννά την ταπεινοφροσύνην· η ταπείνωσις γεννά την διάκρισιν· η δε διάκρισις καταργεί όλα τα πάθη, αφού τα χωρίση μεταξύ των. Είναι, λοιπόν, αδύνατον να έλθης εις την διάκρισιν, αν δεν την καλλιεργήσης προηγουμένως, όπως ο γεωργός τον κήπον του. Κατ' αρχήν να ησυχάσης από του να εξετάζης τα ξένα έργα, διά την ωφέλειαν της ψυχής η ησυχία αυτή γεννα την άσκησιν· η άσκησις γεννά τον κλαυθμόν ο κλαυθμός γεννά τον φόβον του Θεού ο φόβος του Θεού γεννά την ταπείνωσιν· η ταπείνωσις γεννά την διάκρισιν αυτή δε το προορατικόν, το δε προορατικόν την αγάπην: η δε αγάπη καθιστά την ψυχήν άνοσον και την απαλλάσσει από τα πάθη. Τότε πλέον, μετά από όλα αυτά, δύναται να καταλάβη ο άνθρωπος, πόσον είναι μακρυά από τον Θεόν, χωρίς αυτάς τας αρετάς.

6. Το να μη πιστεύης ότι ο κόπος σου είναι αρεστός εις τον Θεόν, συντελεί εις το να σε φυλάττη η βοήθεια του Θεού. Διότι εκείνος ο οποίος αφιέρωσε την καρδίαν του εις τον Θεόν με ευσέβειαν και με αλήθειαν (δηλαδή ειλικρινώς) δεν είναι δυνατόν να απασχολήται με την σκέψιν, εάν ήρεσεν εις τον Θεόν. Εφ' όσον δηλαδή τον ελέγχει η συνείδησις διά μερικές πράξεις μη καλές, είναι ξένος προς την ελευθερίαν. Διότι εφ' όσον υπάρχει κάποιος ο οποίος ελέγχει (ή συνείδησις), υπάρχει και κάποιος ο οποίος κατηγορεί (η αμαρτία). Και εφ' όσον υπάρχει κατηγορία, δεν υπάρχει ελευθερία.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

Δ'. Τού Αββά Μάρκου

ΩΣΠΕΡ μετανοούντι ὑψηλοφρονεῖν ἀλλότριον, οὕτως ἐκουσίως ἀμαρτάνοντι ταπεινοφρονεῖν ἀδύνατον. Οὐκ ἔστι συνειδήσεως καταγνώσις ἢ ταπεινοφροσύνη, ἀλλὰ χάριτος Θεοῦ καὶ συμπαθείας ἐπίγνωσις. Εἰ ταπεινοφροσύνης ἐπιμελούμεθα, οὐκ ἂν ἐδεήθημεν παιδείας. Πάντα τὰ κακὰ καὶ δεινὰ τα συμβαίνοντα ἡμῖν, διὰ τὴν ἔπαρσιν ἡμῶν συμβαίνει. Εἰ γὰρ τῷ Ἀποστόλῳ "Ἄγγελος σαταν ἐδόθη, ἕνα αὐτὸν κολαφίζη, ὅπως μὴ ἐπαρθῇ, πόσω γέ μᾶλλον ἡμῖν τοῖς ἐπηρμένοις αὐτὸς ὁ σατανᾶς δοθήσεται καταπατεῖν ἡμᾶς ἕως οὐ ταπεινωθῶμεν.

Οἱ προπάτορες ἡμῶν οἴκων ἐδέσποζον, καὶ πλούτου ἔκρατους, καὶ γυναίκας εἶχον, καὶ τέκνων προενόουν, καὶ τῷ Θεῷ ὠμίλουν διὰ τὴν ἁπλυστος αὐτῶν ταπεινοφροσύνην ἡμεῖς δὲ κόσμον ἀνεχωρήσαμεν, καὶ πλούτου κατεφρονήσαμεν, καὶ τοὺς οἰκείους κατελίπομεν, καὶ δοκοῦμεν Θεῷ προσεδρεύειν, καὶ ὑπὸ δαιμόνων χλευαζόμεθα διὰ τὴν ἔπαρσιν ἡμῶν. "Ὁ ἔπαιρομενος ἀγνοεῖ ἑαυτὸν εἰ γὰρ ἐγίνωσκεν ἑαυτὸν καὶ τὴν αὐτοῦ ἀφροσύνην καὶ ἀσθένειαν, οὐκ ἂν ἐπήρθη δὲ ἑαυτὸν ἀγνοῶν, πῶς δύναται Θεὸν γινώσκειν; Εἰ γὰρ τὸν ἑαυτοῦ ἀφροσύνην μεθ' ἧς ἀνατρέφεται συνιέναι οὐκ ἴσχυσε, πῶς τὴν τοῦ Θεοῦ σοφίαν, ἧς πόρρωθέν ἐστι καὶ ξένος, συνιέναι δυνήσεται;

Ὁ γὰρ γινώσκων τὸν Θεὸν ἔνοπριζεται τὴν μεγαλωσύνην αὐτοῦ, καὶ φαυλίζει ἑαυτὸν ὡς ὁ μακάριος Ἰώβ, καὶ λέγει ἕως ἀκοῆς ἡκούον σου τὸ πρότερον νυνὶ δὲ ὁ ὀφθαλμός μου ἑώρακέ σε διὸ ἐφάυλισα ἑμαυτον καὶ ἐτάκης· ἡγημαὶ δὲ ἑμαυτον γῆν καὶ σποδόν. Οἱ τοίνυν τὸν Ἰώβ μιμούμενοι, οὗτοι ὁρῶσι τὸν Θεόν· οἱ δὲ δρῶντες αὐτόν, οὗτο· γινώσκουσιν αὐτόν. Ἐὰν οὖν καὶ ἡμεῖς βουληθῶμεν δρᾶν αὐτόν, φαυλίσωμεν ἑαυτοὺς καὶ ταπεινοφρονήσωμεν, ἵνα μὴ μόνον ἐξ ἐναντίας αὐτόν δρῶμεν, ἀλλὰ καὶ ἐν ἡμῖν οἰκοῦντα καὶ ἀναπαυόμενον ἔχοντες κατατρυνώμεν αὐτοῦ. Οὕτω γὰρ ἡ ἀφροσύνη ἡμῶν ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ σοφισθήσεται, καὶ ἡ ἀσθένεια ἡμῶν ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ δυναμωθήσεται, κραταιοῦσαι ἡμᾶς εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ταύτης ἡμᾶς τῆς δωρεᾶς ἀξιώσαντα.

Ερμηνεία

ΟΠΩΣ ακριβῶς δια τον μετανοοῦντα εἶναι ξένον το τα υπερηφανεύεται, ἔτσι ακριβῶς εἶναι ἀδύνατον και εις εκείνον, που θεληματικῶς αμαρτάνει, το να ταπεινοφρονή. Η ταπεινοφροσύνη δεν εἶναι κατηγορία της συνειδήσεως, ἀλλὰ βαθυτάτη και βεβαία γνώσις της Χάριτος του Θεού και της συμπαθείας του προς τον άνθρωπον. Εὰν ἐφροντίζαμεν διὰ την ταπεινοφροσύνην, δεν θα εἴχαμεν ἀνάγκην τιμωρίας. Ὅλα τα κακά και τα φοβερά, που μας συμβαίνουν, ἐπέρχονται λόγω της

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

υπερηφανείας μας. Διότι εαν εις τον Απόστολος Παύλον εδόθη άγγελος σατάν, διά να τον πειράζη, ώστε να μη υπερηφανευθή (Β΄ Κορ. ιβ', 7 - 9), ασφαλώς πολύ περισσότερο εις ημάς τους υπερηφάνους θα δοθή ο ίδιος σατανάς διά να μας πατή, ώσπου να ταπεινωθώμεν.

Οι προπάτορές μας και σπίτια εξουσίαζον και πλούτη εκρατούσαν εις χείρας των και γυναίκας είχαν, και διά τα παιδιά των εφρόντιζον, και, παρ' όλα αυτά και με τον Θεόν επικοινωνούν διά την πολλήν των ταπεινοφροσύνην· ενώ ήμείς και από τον κόσμον ανεχωρήσαμεν, και πλούτη επεριφρονήσαμεν και τους συγγενείς μας εγκαταλείψαμεν και νομίζομεν ότι ευρισκόμεθα πλησίον του Θεού, και παρ' όλα αυτά μάς χλευάζουν οι δαίμονες διά την υπερηφάνειάν μας. Εκείνος που υπερηφανεύεται αγνοεί τον εαυτόν του· διότι εάν εγνώριζε τον εαυτόν του και την αφροσύνην του και την αδυναμίας του, δεν θα υπερηφανεύετο· εκείνος δε που αγνοεί τον εαυτόν του πώς ήμπορεί να γνωρίζη τον Θεόν; Εάν δηλαδή την αφροσύνην του, με την οποίαν συνεχώς συναναστρέφεται, δεν ήμπόρεσε να εννοήση, πώς θα μπορέση να κατανοήση την σοφίαν του Θεού από την οποίαν είναι τελείως ξένος και ευρίσκεται πολύ μακράν;

Διότι εκείνος, που γνωρίζει τον Θεόν, βλέπει μέσα εις την ψυχήν του, όπως εις καθρέπτης, την μεγαλυσύνην του Θεού και ταπεινώνεται, όπως ο μακάριος Ιώβ και λέγει: «Προηγουμένως Σε ήκουον μόνον τώρα όμως και τα μάτια μου Σε είδον δι' αυτό ελεεινολόγησα τον εαυτόν μου και έλειψα θεωρώ δε πλέον τον εαυτόν μου χώμα και στάκτης» (Ιώβ μβ', 4- 6).

Όσοι, λοιπόν, μιμούνται τον Ιώβ, αυτοί βλέπουν τον Θεόν αυτοί δε που τον βλέπουν, αυτοί μόνον τον γνωρίζουν. Εάν, λοιπόν, και ημείς θελήσωμεν να βλέπωμεν Αυτόν, ας ελεεινολογήσωμεν τους εαυτούς μας και ας ταπεινοφρονήσωμεν, διά να μη τον βλέπωμεν μόνον απέναντί μας, αλλά και να απολαμβάνωμεν την αγάπην Του, έχοντες Αυτόν κατοικούντα και αναπαυόμενον εντός ημών. Διότι τοιουτοτρόπως η αφροσύνη μας θα σοφισθή διά της σοφίας Του και η ασθένειά μας θα δυναμωθή διά της δυνάμεώς Του, η οποία θα μας κραταιώνη εις τον Κύριον ημών Ιησούν Χριστόν, που μας ήξίωσεν αυτής της δωρεάς.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

Ε'. Του Αγίου Διαδόχου

ΔΥΣΠΟΡΙΣΤΟΝ μὲν τί πρᾶγμα ἡ ταπεινοφροσύνη ὅσω γὰρ μέγα ἐστὶ, τοσούτω μετὰ πολλῶν ἀγώνων κατορθοῦται. Παραγίνεται δὲ τοὺς μετόχους τῆς ἀγίας γνώσεως κατὰ δύο τρόπους ὅτε μὲν γὰρ ἐν μεσοτητι ἐστὶ τῆς πνευματικῆς πείρας καὶ τῆς εὐσεβείας ἀγωνιστῆς, ἢ δι' ἀσθένειας σώματος, ἢ διὰ τοὺς ἀκαίρως ἔχθραινοντάς τοις τοῦ δικαίου φροντίζουσιν, ἢ διὰ λογισμοὺς πονηροὺς, ταπεινότερον πῶς ἔχει τὸ φρόνημα ὅτε δὲ ἐν αἰσθήσει πολλὴ καὶ πληροφορία καὶ νοῦς ὑπὸ τῆς ἀγίας καταυγασθῇ χάριτος, τότε ὡς πὲρ φυσικὴν ἔχει τὴν ταπεινοφροσύνην ἡ ψυχὴ καταπαινομένη γὰρ ὑπὸ τῆς θείας χάριτος, οὐ δύναται οὐκέτι εἰς τὸν ὄγκος τῆς φιλοδοξίας ἐπαίρεσθαι, κὰν ἀπαύστως τὰς ἐντολὰς κατεργάζοιτο τοῦ Θεοῦ' ταπεινότεραν δὲ μᾶλλον ἑαυτὴν τῇ τῆς θείας ἐπιεικίας κοινωνία ἡγεῖται.

Ἐχει δὲ ἐκείνη μὲν ἡ ταπεινοφροσύνη λύπην τὰ πολλὰ καὶ ἀθυμίαν, αὕτη δὲ χαρὰν μετὰ αἰδοῦς πανσόφου. Διόπερ ἢ μὲν τοῖς ἐν μέσῳ οὔσι τῶν ἀγώνων, ὡς ἔφην, παραγίνεται ἢ δὲ τοῖς ἐγγίζουσιν τῇ τελειότητι καταπέμπεται διὰ τοῦτο ἐκείνη μὲν πολλάκις ὑπὸ τῶν βιοτικῶν εὐπραγιῶν ὀνειδίζεται, αὕτη δὲ κὰν ὅλας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου τίς αὐτὴ προσαγάγοι, οὔτε πτοεῖται, οὔτε ὅλως τῶν δεινῶν βελῶν τῆς ἀμαρτίας αἰσθάνεται πνευματικὴ γὰρ ὅλη ὑπάρχουσα, ἀγνοεῖ πάντως τὰς σωματικὰς δόσεις. Χρὴ δὲ δι' ἐκείνης παντὶ τρόπο παρελθόντα τὸν ἀγωνιστῆς, ἐπὶ ταύτην ἐλθεῖν" εἰ μὴ γὰρ δι' ἐκείνης τῇ ἐπιφορᾷ τῶν παιδευτικῶν παθῶν τὸ αὐτεξουσίον ἡμῶν ἡ χάρις προμαλάξοι δοκιμαστικῶς, οὐ γὰρ ἀναγκαστικῶς, οὐκ ἂν τὴν ταύτης ἡμῖν δωρήσεται πολυτέλειαν.

Ερμηνεία

Ἡ ΤΑΠΕΙΝΟΦΡΟΣΥΝΗ εἶναι μία ἀρετὴ που αποκτάται δύσκολα: διότι ὅσον μεγάλη εἶναι, τόσο καὶ μετὰ ἀπὸ πολλοὺς ἀγῶνας κατορθώνεται. Ἐρχεται δε εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι μετέχουν τῆς ἀγίας γνώσεως κατὰ δύο τρόπους: ὅταν δηλαδή ὁ ἀγωνιστὴς τῆς εὐσεβείας εὐρίσκεται εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου που οδηγεῖ πρὸς τὴν ἀπόκτησιν τῆς πνευματικῆς ἐμπειρίας, τότε ἢ ἐνεκα σωματικῆς ἀδυναμίας, ἢ ἐξ αἰτίας ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἐχθρεύονται ὅσους φροντίζουν γιὰ τὴν δικαιοσύνην, ἢ διὰ τοὺς ἐπερχομένους πονηροὺς λογισμοὺς, ἔχει κάπως ταπεινότερον φρόνημα. Ὅταν ὅμως ὁ νοῦς φωτισθῇ τελείως ὑπὸ τῆς θείας Χάριτος καὶ αἰσθανθῇ καὶ πληροφορηθῇ διὰ τὸν φωτισμὸς τοῦ αὐτόν, τότε ἡ ψυχὴ ἔχει τὴν ταπεινοφροσύνην ὡς φυσικὴν ιδιότητα. Διότι καθὼς διαποτίζεται ἀπὸ τὴν θείαν Χάριν, δὲν εἶναι δυνατόν πλέον νὰ υπερηφανεύεται παρασυρομένη ἀπὸ τὴν φιλοδοξίαν, ἐστὼ καὶ ἀν ἀδιακόπως ἐκτελή τας ἐντολὰς τοῦ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

Θεού. Μάλιστα θεωρεί εαυτήν τώρα περισσότερο ταπεινήν λόγω της επικοινωνίας της με την επιείκειαν του Θεού.

Ἐκ των δύο τούτων μορφών της ταπεινοφροσύνης, εκείνη μεν που γεννᾶται ἀπὸ την πνευματικῆς ἐμπειρίαν, συνοδεύεται, ὡς ἐπὶ το πλείστον, ἀπὸ λύπην καὶ αθυμίαν, ἐνῶ ἡ ἄλλη ἀπὸ χαρὰν καὶ πάνσοφον ἐντροπήν. Διὰ τοῦτο, ὅπως εἶπον, ἡ πρώτη μορφή της ταπεινοφροσύνης ἐρχεται εἰς ἐκείνους, που εὐρίσκονται εἰς το μέσον των ἀγώνων, ἐνῶ ἡ ἄλλη ἀποστέλλεται ὑπὸ του Θεοῦ εἰς ἐκείνους, που προσεγγίζουν πρὸς την τελειότητα. Δι' αὐτὸ καὶ ἐκείνην την ταπεινοφροσύνην που γεννᾶται κατὰ τον πρῶτον τρόπον, πολλές φορές ἡ υλικὴ εὐτυχία του βίου την εἰρωνεύεται, ἐνῶ την ἄλλην δεν την συγκινοῦν οὔτε ὅλαι αὶ βασιλείαι του κόσμου, τὰς ὁποίας θὰ της προσέφερε κανεὶς, ἀλλ' οὔτε κἀν αἰσθάνεται τὰ φοβερά βέλη της αμαρτίας διότι ἐπειδὴ εἶναι ὅλη πνευματικὴ, ἀγνοεῖ τελείως τὰ υλικά δῶρα. Πρέπει, λοιπόν, καὶ αγωνιστὴς με κάθε τρόπον νὰ προσπεράσῃ την πρώτην μορφήν της ταπεινοφροσύνης καὶ νὰ φθάσῃ εἰς αὐτήν. Διότι ἐάν ἡ Χάρις του Θεοῦ δεν προετοιμάσῃ το αὐτεξούσιόν μας δια της δοκιμασίας των παιδαγωγικῶν τρόπων, χωρὶς δηλαδή νὰ μας ἀναγκάξῃ, δεν εἶναι δυνατόν νὰ μας χαρίσῃ την τελειότητα της πνευματικῆς καὶ κατὰ χάριν ταπεινοφροσύνης.

ΣΤ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΤΑΠΕΙΝΟΦΡΟΣΥΝΗ ἐστὶ προσευχὴ συνεχὴς μετὰ δακρύων καὶ πόνου αὕτη γὰρ τὸν Θεὸν αἰεὶ εἰς βοήθειαν ἐπικαλουμένη, εἰς τὴν ἰδίαν δύναμιν καὶ φιλοσοφίαν ἀφρόνως θαρρεῖν οὐκ ἔα οὐδὲ ἄλλου κατεπαίρεσθαι, ἅτινα εἰσι χαλεπὰ νοσήματα τοῦ τῆς ὑπερηφανείας πάθους.

Ερμηνεία

ΤΑΠΕΙΝΟΦΡΟΣΥΝΗ εἶναι μία συνεχὴς προσευχή με δάκρυα καὶ πόνον· διότι αὕτη πάντοτε ἐπικαλεῖται την βοήθειαν του Θεοῦ καὶ δεν ἀφίνει τον ἄνθρωπον νὰ στηρίζεται ἀπερισκέπτως εἰς την δύναμιν του καὶ την φιλοσοφίας του, οὔτε νὰ υπερηφανεύεται ἐναντίον ἄλλου, τὰ ὁποία εἶναι φοβερά νοσήματα, ὀφειλόμενα εἰς το πάθος της υπερηφανείας.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄

(Να είμαστε ταπεινόφρονες με τα καλά που βλέπουμε στον εαυτό μας)

Ζ'. Του Αββά Ισαάκ

ΑΝΘΡΩΠΟΣ φθάσας γνώναι τὸ μέτρον τῆς ἀσθενείας αὐτοῦ, οὗτος ἔφθασε τὸ τέλειόν της ταπεινοφροσύνης καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ ἐπιγνώσεως διὸ καὶ πρὸς εὐχαριστίαν ἀεὶ κινούμενος πλεονάζει διηνεκῶς ἐν τοῖς θείοις χαρίσμασι. Στόμα διὰ παντὸς εὐχαριστοῦν, εὐλογίαν δέχεται παρὰ Θεοῦ καὶ καρδία ἐν εὐχαριστίᾳ διαμένουσα, αὔξησιν ἀεὶ τῆς χάριτος δέχεται. Προηγείται τῆς χάριτος ἢ ταπείνωσης, ὥς πὲρ καὶ τοῦ πειρασμοῦ προτρέχει ἢ οἷσιν.

Ερμηνεία

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ, που κατώρθωσε να εννοήση πόσον ασθενής πνευματικῶς εἶναι, αὐτὸς ἤδη ἔφθασεν εἰς τὴν τελείαν ταπεινοφροσύνην καὶ τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ Θεοῦ· δι' αὐτὸ καὶ παρακινεῖται συνεχῶς να εὐχαριστῇ τὸν Θεόν καὶ γίνεται πλουσιώτερος εἰς τὴν ἀπόκτησιν θείων χαρισμάτων. Στόμα, που εὐχαριστεῖ πάντοτε τὸν Θεόν, δέχεται ἀπὸ τὸν Θεόν εὐλογίαν καὶ εἰς τὴν καρδίαν, που διαμένει εἰς τὴν συνεχὴ πρὸς τὸν Θεόν εὐχαριστίαν, αὐξάνει διαρκῶς ἐντὸς αὐτῆς ἡ θεία Χάρις. Ἀπὸ τὴν χάριν προηγείται ἡ ταπείνωσις, ὅπως ἐμπρὸς ἀπὸ τὸν πειρασμόν τρέχει ἡ υπερηφάνεια.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ' (Να μεμφόμεστε τον εαυτό μας)

Περὶ τοῦ τί τὸ κέρδος ἐκ τοῦ ἑαυτὸν μέμφεσθαι.

Περὶ τοῦ ποῖον εἶναι τὸ κέρδος ἀπὸ τοῦ να μεμφώμεθα τον εαυτὸν μας.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΔΙΓΗΣΑΤΟ ὁ μακάριος Ζωσιμᾶς, ὅτι ποτὲ ἐκάθισα μικρὸν χρόνον ἐν τῇ Λαύρᾳ τοῦ Ἀββᾶ Γερασίμου καὶ ἔσχον ἐκεῖ τινὰ ἀγαπητόν. Ἐν μιᾷ οὖν, καθημένων ἡμῶν καὶ λεγόντων περὶ ὠφελείας, ἐνέπεσε μνήμη τοῦ ρητοῦ ἐκείνου, καὶ εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, ὅτι ὁ μεμφόμενος ἑαυτὸν ἐν παντί, εὐρίσκει ἀνάπαυσιν' ὁμοίως καὶ τοῦ ρήματος καὶ εἶπεν ὁ Ἀββᾶς τοῦ ὅρους τῆς Νιτρίας, ἐρωτηθεὶς τί πλέον εὔρες ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ, πάτερ; καὶ ἀπεκρίθη ὅτι τὸ αἰτιάσθαι καὶ μέμφεσθαι ἑαυτὸν πάντοτε ὧ καὶ ἐπεμαρτύρησεν ὁ ἔρωτησας, εἰπων ἄλλη ὁδὸς οὐκ ἔστιν εἰ μὴ αὕτη.

Ὡς οὖν ἐμνήσθημεν τούτων, ἐλέγομεν πρὸς ἀλλήλους θαυμάζοντες· πόσῃ δυνάμει ἔχουσιν οἱ λόγοι τῶν Ἀγίων! ἀληθῶς γὰρ εἰ τί ἐλάλησαν, ἀπὸ πείρας καὶ ἀληθείας ἐλάλησαν, ὥς εἶπεν ὁ Μέγας Ἀντώνιος, καὶ διὰ τοῦτο δυνατοὶ εἰσιν, ἐπειδὴ ἀπὸ ἐμπράκτων ἐλαλήθησαν καθ' ἃ τὶς σοφὸς παραγγέλλει λέγων· τοὺς λόγους σου ἐβαιούτω σου καὶ... Ταῦτα οὖν κοινολογουμένων ἡμῶν πρὸς ἀλλήλους, ἔφη ἐκεῖνος, ὅτι κάγω πείραν ἔσχον τούτων τῶν λόγων καὶ τῆς ἀναπαύσεως τῆς προσγινομένης ἐκ τῆς ἐνεργείας αὐτῶν.

Ποτὲ γὰρ ἔσχον ἐν ταύτῃ τῇ Λαύρᾳ τινὰ γνήσιον ἀγαπητὸν Διάκονον ὃς, οὐκ οἶδα πόθεν, ἔλαβεν εἰς ἐμὲ ὑπόνοιαν περὶ τινὸς πράγματος φέροντος αὐτῷ λύπην. "Ἦρξατο οὖν στυγνῶς μου προσφέρεσθαι ἐγὼ δὲ ἰδὼν αὐτῶν πρὸς μὲ στυγνάζοντα, ἤρωτησα μαθεῖν τὴν αἰτίαν τῆς σκυθρωπότητος καὶ δὲ λέγει μου, ὅτι τόδε τὸ πρᾶγμα ἐποίησας, καὶ διὰ τοῦτο λυποῦμαι πρὸς σὲ ἐγὼ δὲ μὴ συνειδῶς ἑμαυτὸν τοιοῦτον τί, οἷον ἐκεῖνος ἔλεγε πράξαντα, διεβεβαιούμην αὐτὸν παντελῆ ἔχειν τοῦ πράγματος ἄγνοιαν ἐκεῖνος δὲ οὐκ ἐπέιθετο, ἀλλ' εἶπε μοὶ συγχώρησον, οὐ πληροφοροῦμαι. Ἀναχωρήσας οὖν εἰς τὸ κελλίον μου, ἤρουν ἑαυτὸν ἀκριβέστερον, εἰ τοιοῦτον τί ἐπράχα, καὶ οὐχ εὕρισκον. Μετὰ τοῦτο βλέπω αὐτὸν κατέχοντα τὸ ἅγιον ποτήριον καὶ μεταδιδόντα τοὺς ἀδελφούς καὶ πληροφορῶ αὐτὸν ἐν αὐτῷ λέγων, ὅτι οὐ συνοῖδα ἑμαυτὸν καὶ λέγεις ποιήσαντα καὶ οὐδὲ οὕτως ἐπέισθη.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ' (Να μεμφόμαστε τον εαυτό μας)

Πάλιν οὖν ἐν ἑμαυτῷ γενόμενος, καὶ μνησθεῖς τούτων τῶν λόγων τῶν “Ἁγίων Πατέρων, καὶ πιστεύσας γνησίως αὐτοῖς, στρέφω μικρὸν τὸν λογισμὸς μου καὶ λέγω ἑμαυτῷ ὁ Διάκονος γνησίως ἀγαπᾷ μέ, καὶ ἀπὸ ἀγάπης κινούμενος ἔθαρρησε μοὶ δ εἶχεν ἡ καρδιά αὐτοῦ περὶ ἐμοῦ, ἕνα νήσω καὶ μὴ ποιήσω αὐτὸ εἰς γὰρ τὸ ἐξῆς: πλήν, ψυχὴ ἀθλία, ἐπειδὴ λέγεις ὅτι οὐκ ἐποίησα τὸ πρᾶγμα τοῦτο, ἀναμνήσθητι τῶν ἄλλων κακῶν, ὧν ἐπραξας καὶ οὐ μνημονεύεις, καὶ ἔχε ὅτι, ὡς πὲρ τῶν χθὲς καὶ πρώην πεπραγμένων σοὶ ἀμνημονεῖς, οὕτω καὶ τοῦτο πράξασα ἐπελάθου αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ λογισμοῦ οὖν τούτου διέθηκα οὕτω τὴν καρδίαν μου, ὡς ὅτι ἐν ἀληθείᾳ ἔπραξα αὐτὸ καὶ ἐπελαθόμην, ὡς καὶ τῶν προτέρων εἴτα ἤρξαμην εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ καὶ τῷ Διακόνῳ, ὅτι δι' αὐτοῦ ἡξιώθη ἐπιγνῶναι τὸ σφάλμα μου καὶ μετανοῆσαι περὶ αὐτοῦ.

Ἀναστὰς οὖν μετὰ τῶν τοιούτων λογισμῶν, ἀπῆλθον πρὸς τὴν κέλλαν τοῦ Διακόνου ἐπὶ τῷ μετάνοιαν αὐτὴ ποιῆσαι καὶ αἰτῆσαι συγχώρησιν, ἅμα δὲ καὶ εὐχαριστῆσαι αὐτὸ καὶ στᾶς πρὸς τὴ θύρα ἔκρουσα καὶ δέ, ἀνοίξας καὶ ἰδὼν μέ, βάλλει μοὶ εὐθὺς μετάνοιαν πρῶτος, λέγων μοὶ «συγχώρησον μοί», ὅτι ἀπὸ δαιμόνων ἔχλευασθην, ὑπονοήσας περὶ σου εἰς τὸ πρᾶγμα ἐκείνο" ἐν ἀληθείᾳ γὰρ ἐπληροφόρησε με ὁ Θεός, ὅτι οὐδὲν ἔχεις εἰς αὐτό, οὐδὲ οἶδας ὅλως τί περὶ αὐτοῦ. Ὡς οὖν ἤρξαμην κάγω περὶ τούτου ἀποκρίνεσθαι καὶ διαβεβαιοῦν αὐτόν, ἐκεῖνος ἀνέκοψε με εἰπὼν οὐκ ἔστι χρεία.

Ἐπέφερεν οὖν καὶ μακάριος Ζωσιμᾶς λέγων" ἰδοὺ ἡ γνήσια ταπείνωσις, πῶς ἔθηκε τὴν καρδίαν τοῦ ποθοῦντος αὐτὴν ὡς μὴ μόνον σκανδαλισθῆναι εἰς τὸν Διάκονον, τὸ μὲν ὡς ὑπονοήσαντα περὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐγίνωσκε, καὶ ἀλόγως κατ' αὐτοῦ λυπηθέντα, τὸ δὲ ὡς μὴ δεξάμενον τὰς παρ' αὐτοῦ πληροφορίας τοιαύτας οὔσας, ὡς καὶ ἐχθρὸν τινὰ πεῖσαι, μὴ τοῦ γὰρ φίλον γνήσιον. Οὗ μόνον οὖν ἐπὶ τούτοις ἔσκανδαλισθη, ὡς εἶπον, ἀλλὰ καὶ ἑαυτῷ ἐπέγραψε σφάλμα, καὶ οὐκ ἐποίησε, τὸν ἐκεῖνου λόγον τῆς ἰδίας καρδίας πιστότερον ἡγησαμενος καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ μετανοεῖν αὐτῷ ἐπεχείρησε καὶ ἠὲ εὐχαρίσκει ὡς δι' αὐτοῦ ἀπαλλαγεῖς ἁμαρτήματος, οὐ παντελεῖ εἶχεν ἄγνοιαν.

Οῥάς τί δύναται ἡ ταπείνωσις, ἥτοι τὸ ἑαυτὸν μέμφεσθαι; εἰς ποίους βαθμοὺς προκοπῆς ἀνάγει τὸν ταύτην κατέχοντα; Καὶ ἡμεῖς οὖν, εἰ οὕτω προσελαμβάνομεν καὶ διετιθοῦμεν τὴν καρδίαν ἡμῶν ἐν τοῖς τῆς ταπεινοφροσύνης λογισμοῖς, οὐκ ἂν εὑρίσκε χώραν ὁ ἐχθρὸς σπεῖρειν ἐν ἡμῖν τὰ κακὰ σπέρματα' ἀλλ' ἐπειδὴ εὐρίσκει ἡμᾶς ἐρήμους παντὸς λογισμοῦ ἀγαθοῦ, μᾶλλον δὲ καὶ ἐρεθίζοντας ἑαυτοὺς εἰς κακίαν, διὰ τοῦτο λαβὼν παρ' ἡμῶν ἀφορμὰς προστίθῃσι τὰ παρ' ἑαυτοῦ, καὶ ἐξ ἀνθρώπων δαίμονας ἡμᾶς ἀποδείκνυσιν. Ἐκείνων ἔργον τὸ τοὺς ἀνθρώπους τaráσσειν καὶ τaráσσεσθαι πάντοτε, ὡς πὲρ τουναντίον συμβαίνει ἐπὶ τῆς ἀρετῆς ἐὰν γὰρ ἴδῃ ὁ Κύριος ψυχὴν διψῶσαν σωθῆναι καὶ γεωργοῦσαν ἢ γεωργεῖν σπουδάζουσιν λογισμοὺς ἀγαθοὺς καὶ ἐπαινετὴν ἐπιδεικνυμένην προαίρεσιν, παρέχει αὐτὴ τὴν παρ' ἑαυτοῦ χάριν δι' ἧς καὶ εἰς μεγίστην

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ΄ (Να μεμφόμεστε τον εαυτό μας)

προκοπήν δι' ὀλίγου ἀνάγεται, καθὼς γέγραπται, «τοῖς τὸ ἀγαθὸν θέλουσι συνεργεῖ ὁ Θεὸς εἰς τὸ ἀγαθόν».

Ερμηνεία

Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ Ζωσιμάς διηγήθη το εξής: κάποτε παρέμεινα ολίγον χρόνον εις την Λαύραν του Αββά Γερασίμου και απέκτησα εκεί κάποιον αδελφόν αγαπητόν. Μίαν ημέραν, λοιπόν, ενώ εκαθήμεθα και ωμιλούσαμεν περί πνευματικής ωφελείας, ενεθυμήθημεν το ρητόν, που είπεν ο Αββάς Ποιμήν, ότι ο κατηγορών εις όλα τον εαυτόν του, ευρίσκει ψυχικήν ανάπαυσιν. Όπως, επίσης, και το άλλο ρητόν, που είπεν ο Αββάς του όρους της Νιτρίας, όταν ήρωτήθη: Πάτερ, τι περισσότερο εύρες εις αυτήν την οδόν; και απήντησε: το να αιτιώμεθα και να κατηγορώμεν τον εαυτόν μας πάντοτε. Την σοφήν αυτήν απάντησιν, επεβεβαίωσε και αυτός, που ήρώτησε, λέγων: πράγματι άλλος δρόμος προς την τελειότητα δεν υπάρχει, παρά μόνον αυτός.

Καθώς, λοιπόν, ἐνεθυμήθημεν τους σοφούς αυτούς λόγους, ἐλέγομεν μεταξύ μας μετά θαυμασμού: πόσην δύναμιν ἔχουν τα λόγια των Ἀγίων! Διότι, πράγματι, ὅσα εἶπαν, προέρχονται ἀπὸ τὴν πείραν καὶ τὴν ζωὴς καὶ δι' αὐτὸ ἔχουν δύναμιν, ὅπως εἶπε καὶ ὁ Μέγας Ἀντώνιος, ἐπειδὴ ἐλαλήθησαν ἀπὸ ἀνθρώπους πεπειραμένους καὶ πρακτικούς. Ὅπως λέγει καὶ ἓνας σοφός: Τα λόγια σου ας τα ἐπιβεβαιώνη ἡ ζωὴ σου. Ἐνῶ, λοιπόν, συνεζητούσαμεν αὐτὰ τα πράγματα, εἶπεν ὁ ἀγαπητὸς ἐκεῖνος ἀδελφός καὶ ἐγὼ ἔλαβα πείραν τῆς ἀξίας των λόγων αὐτῶν καὶ τῆς ἀναπαύσεως, που ἐπέρχεται εἰς τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν αὐτῶν των λόγων.

Κάποτε δηλαδή -είπεν- είχαν εις αυτήν την Λαύραν κάποιον γνήσιον αδελφικόν φίλον, που ήτο Διάκονος αυτός, λοιπόν, ο Διάκονος, δεν γνωρίζω από πού, με υποπτεύθη ως αίτιον, διά μίαν υπόθεσιν, η οποία του επροξένησε λύπην. Δι' αυτό ήρχισε να μου συμπεριφέρεται με απότομον τρόπον. Τότε εγώ, καθώς τον είδα να μου συμπεριφέρεται με αυτόν τον απότομον τρόπον, τον ήρώτησα να μάθω την αιτίαν της εναντίον μου δυσαρρεσκείας του. Έχω δυσαρρεστηθ – μου απήντησεν – από εκείνο το πράγμα που έκανες και δι' αυτό είμαι λυπημένος εναντίον σου. Εγώ, επειδή δεν ήξευρα να έχω κάμει κανένα πράγμα, όπως εκείνος έλεγεν ότι έχω πράξει, τον έβεβαιώσα, ότι αγνωώ τελείως το ζήτημα. Εκείνος όμως δεν επείθετο, αλλά μου είπε: Με συγχωρείς, η συνείδησις μου δεν με πληροφορεί δι' όσα μου λέγεις.

Αφού, λοιπόν, επέστρεψα εις το κελλίον μου, ερευνού το λεπτομερέστερον τον εαυτόν μου, μήπως έχω πράξει κάτι, αλλά δεν εύρισκα. Μετά από αυτό βλέπω τον αδελφόν να κρατη το άγιον Ποτήριον και να μεταδίδη εις τους αδελφούς. Επ'

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ΄ (Να μεμφόμαστε τον εαυτό μας)

ευκαιρία, λοιπόν, τον πληροφορώ εν ονόματι αυτού που εκράτει, ότι δεν γνωρίζω να έχω κάμει αυτό που λέγει: αλλά ούτε και με τον τρόπον αυτόν επείσθη.

Αφού, λοιπόν, συνεκεντρώθην πάλιν εις τον εαυτόν μου εξήτασα το παρελθόν, ενθυμηθείς και τους λόγους των Αγίων Πατέρων (που ανέφερα προηγουμένως), πιστεύσας δε ειλικρινώς εις την αλήθειαν των λόγων αυτών, στρέφω ολίγον τον λογισμός μου (από όσα μέχρι τώρα έσκεπτόμην) και λέγω εις τον εαυτόν μου: Ο Διάκονος με αγαπά ειλικρινως και παρακινούμενος από την αγάπην αυτήν έλαβε το θάρρος και μου είπεν αυτό, που είχε δι' εμέ η καρδιά του, διά να συνέλθω καί, τουλάχιστον, να μη το επαναλάβω εις το εξής: πλήν, όμως, αθλία ψυχή μου, επειδή λέγεις, ότι δεν έκανα αυτό το πράγμα, σκέψου τα άλλα κακά, που διέπραξες και δεν ενθυμείσαι, και κράτησε ως δεδομένου ότι όπως δεν ενθυμείσαι όσα έκαμες χθες και προηγουμένως, έτσι έκαμες και αυτό και το ελησμόνησες. Με την σκέψιν, λοιπόν, αυτήν, κατέπεισα την καρδίαν μου, ότι πράγματι διέπραξα αυτό (διά το οποίον ελυπείτο ο Διάκονος και δεν το εγνώριζα) και ότι το ελησμόνησα, όπως και προηγούμενα σφάλματά μου. Μετά ήρχισα να ευχαριστώ τον Θεόν και τον Διάκονον, διότι, εξ αιτίας του, αξιώθηκα να αναγνωρίσω το σφάλμα μου και να μετανοήσω δι' αυτό.

Την ιδίαν λοιπόν στιγμήν, μετά από τας σκέψεις αυτάς, έσηκώθηκα και επήγα εις το κελλί του Διακόνου, διά να του βάλω μεάνοιαν και να του ζητήσω συγχώρησιν, συγχρόνως δε και να τον ευχαριστήσω. Μόλις έφθασα, εστάθην έξω από την θύραν και εκτύπησα. Ο Διάκονος ήνοιξε και μόλις με είδε, μου βάζει αμέσως πρώτος μεάνοιαν, λέγων εις εμέ: συγχώρησέ με, διότι με ενέπαιξαν οι δαίμονες και έβαλα εις τον νούν μου το επιβαρυντικόν, διά σέ, εκείνο ζήτημα. Διότι, πράγματι, με επληροφόρησεν ο Θεός, ότι δεν έχεις καμμίαν σχέσιν με αυτό το ζήτημα, ούτε και γνωρίζεις τίποτε δι' αυτό. Μόλις, λοιπόν, ήρχισα και εγώ να αποκρίνωμαι και να τον διαβεβαιώνω, εκείνος με έσταμάτησε και μου είπε: δεν είναι ανάγκη να προχωρήσ.

Και ο Αββάς Ζωσιμάς κατέληξε: Νά η γνησία ταπείνωσις, πώς διέθεσε την καρδίαν εκείνου, που πραγματικώς την επόθει, ώστε όχι μόνον να μη σκανδαλισθι εναντίον του Διακόνου, επειδή, πρώτον μέν, υπωπτεύθη δι' αυτόν πράγμα, που δεν εγνώριζε και ελυπήθη αναιτίως έναντίον του, έπειτα δε δεν εδέχθη εκ μέρους του τας εξηγήσεις, που ήσαν τοιαύται, ώστε και εχθρόν να πείσουν ακόμη, πολύ δε περισσότερον φίλον. Όχι μόνον λοιπόν δι' όλα αυτά δεν εσκανδαλίσθη, όπως είπομεν, αλλά καταλόγισεν εις τον εαυτόν του σφάλμα, που δεν διέπραξε, επειδή έθεώρησε

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ΄ (Να μεμφόμαστε τον εαυτό μας)

τον λόγον του Διακόνου αξιοπιστότερον από την ιδίαν του καρδίαν. Και όχι μόνον αυτό, αλλ' επεχείρησε να βάλη μετάνοιαν εις τον Διάκονον και να τον ευχαριστήση ακόμη, επειδή απηλλάγη από την ευθύνην αμαρτήματος, το οποίον παντελώς αγνοούσε.

Βλέπεις ποίαν δύναμιν έχει η ταπείνωσις, δηλαδή το να κατηγορωμεν τον εαυτόν μας; Και πόσον υψηλά ανυψώνει εις προκοπήν αυτόν, που κατέχει την ταπείνωσιν; Και ημείς, λοιπόν, εαν κατ' αυτόν τον τρόπον εβοηθούσαμεν την καρδίαν μας και την διεμορφώναμεν με τους λογισμούς της ταπεινοφροσύνης, δεν θα ήτο δυνατόν να εύρη τόπον ο εχθρός της ψυχής μας, διά να σπείρη εις ημάς τα κακά σπέρματα. Αλλ' επειδή μάς ευρίσκει ερήμους από κάθε καλόν λογισμόν, μάλλον δε και να ερεθίζωμεν τους εαυτούς μας εις την κακίαν, δι' αυτό, αφού λάβη από ημάς τας αφορμάς, προσθέτει και τα ιδικά του και έτσι μας κάνει από ανθρώπους δαίμονας.

Τών δαιμόνων έργον είναι να ταρασσουν τους ανθρώπους και να ταρασσωνται πάντοτε, πράγμα, βεβαίως, αντίθετον από ό,τι συμβαίνει εις την αρετήν. Εάν, δηλαδή, ο Κύριος ίδη μίαν ψυχήν, που διψά διά να σωθή και καλλιεργεί ή φροντίζει σοβαρώς να καλλιεργήση αγαθούς λογισμούς, παρουσιάζει δε αξιέπαινον επιθυμίαν διά το αγαθόν, παρέχει, τότε, εις την ψυχήν αυτήν την χάριν Του, με την οποίαν ανυψώνεται εις μεγίστην προκοπήν, συμφώνως και με αυτό, που λέγει η Αγία Γραφή «όσους θέλουν το αγαθόν, τους βοηθεί και ο Θεός διά το αγαθόν».

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ' (Να μην ζητούμε τιμές και πρωτεία)

Ὅτι οὐ δεῖ τιμὴν ζητεῖν ἢ πρωτείων ἔφρυσθαι· τα γὰρ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις τίμια, παρὰ τῷ Θεῷ βδελυκτὰ εἰσιν.

Ὅτι δεν πρέπει να ζητῶμεν τιμὴν, ἢ να επιθυμῶμεν πρωτεία· διότι ὅσα θεωροῦν οἱ ἄνθρωποι ἀξιόλογα, θεωροῦνται ἀπὸ τον Θεόν βδελυκτά.

Α'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, τί πλανᾷσαι ἐνεργούμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου ὑπερβαίνειν βαθμούς, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησθαι, σεαυτῷ τιμὴν περιτιθεῖς; *Ἄκουε τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· «οὐχ ὁ ἑαυτὸν συνιστάντων ἔστι δόκιμος, ἀλλ' ὃν καὶ Κύριος συνίστησι». Λέγει δὲ ὁ Κύριος πὼς δύνασθε πιστεύσαι δόξαν παρὰ ἀνθρώπων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ οὐ ζητοῦντες; Ἐλθὲ οὖν εἰς ἑαυτόν, ἀγαπητέ, καὶ ἀναλόγισαι δι' ἣν αἰτίαν ἀπετάξω τὴν ματαίω βίω καὶ τὴν διαβόλω, καὶ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτοῦ, καὶ παύσαι τοῦ ἔτι φρονεῖν τὰ κοσμικά. Οὐκ οἶδας ὅτι, ἐὰν ἐξουθενήσῃς τὸν πλησίον σου, ἁμαρτίαν ἐργάζῃ φιλαυτίας καὶ κενοδοξίας; Λόγισαι δὲ ὅτι ἤδη προετοιμήθης τοῦ ἀδελφοῦ σου, καὶ πρῶτος αὐτοῦ ἔσθης διὰ τῆς φιλονεικίας καὶ φιλαυτίας, καὶ διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι ταπεινωθῆναι τῷ ἀδελφῷ σου ἅρα γὰρ ἡ κενοδοξία αὕτη παραστήσει σὲ τῷ Θεῷ καὶ προτιμότερόν σε κακεῖ ποιήσεις οὐδαμῶς αὐτὸς γὰρ εἶπεν «ὁ θέλων ἐν ὑμῖν μέγας εἶναι, ἔστω ὑμῶν διάκονος καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω ὑμῶν δοῦλος».

Ὅρα οὖν, ἀδελφέ, μήποτε θέλων πρῶτος τοῦ ἀδελφοῦ σου εἶναι, ἐκεῖ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι ἐλάχιστος εὑρεθῇ καὶ ἀκούσης καὶ ἤκουσεν ὁ πλούσιος ἐκεῖνος καὶ φιλόδοξος, τηγανιζόμενος ἐν τῷ πυρὶ τὸ ἀσβέστο «μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου» γέγραπται γὰρ «τὰ ὑψηλὰ ἐν ἀνθρώποις, βδελυκτὰ παρὰ Θεῷ εἰσὶ». Σὺ οὖν, ἀδελφέ, λόγισαι ὅτι ἀπέθανες τὸ κόσμον καὶ ἡ ζωὴ σου κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ «ὅταν οὖν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ» νῦν δὲ μὴ ἀγάπα τὴν τῶν ἀνθρώπων δόξαν οὐ γὰρ διαμένει σοὶ εἰς τὸν αἰῶνα, κατὰ τὸν λέγοντας «πᾶσα σὰρξ, χόρτος καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου» καὶ τὰ ἐξῆς. Ἀπορριψὼν οὖν, ἀγαπητέ, τὸν ζυγὸν τοῦ ἐχθροῦ καὶ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτοῦ, καὶ ὑποτάξον σαυτοῦ τὸν αὐχένα ὑπὸ τὸν γλυκῶν ζυγὸν τοῦ δεσπότου" αὐτὸς γὰρ εἶπεν,

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ' (Να μην ζητούμε τιμές και πρωτεία)

ὅτι «πᾶς καὶ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται, ὁ δὲ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται» καὶ ἐτέρωθι λέγει: «Κύριος ὑπερηφάνους ἀντιτάσσεται, ταπεινοὶς δὲ δίδωσι χάριν».

Φοβηθῶμεν οὖν, ἀγαπητέ, μήποτε καὶ περὶ ἡμῶν εἴπῃ, «ὅτι ἠγάπησαν τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, ἥπερ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ», καὶ ταπεινώσωμεν ἑαυτοὺς τοὺς πᾶσι διὰ τὸν Κύριον, ἵνα καὶ τῆς ἐνταύθα καὶ τῆς ἐκεῖ ἀναπαύσεως τύχωμεν, ὅτι αὐτὸς εἶρηκε «μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πραὸς εἼμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν». Γίνωσκε δέ, ἀγαπητέ, καὶ τοῦτο, ὅτι ἐν τῷ κοσμικῷ βίῳ ὁ εὐλαλὸς ἐπαινεῖται, ἐν δὲ τῇ μοναδικῇ καὶ ἀγαπῶν τὴν ἡσυχίας καὶ τὴν σιωπὴν μέγας ἐστὶ παρὰ τῷ Θεῷ. Πάλιν ἐν μὲν τοῖς κοσμικοῦς καὶ φιλοκαλῶν το σῶμα αὐτοῦ καὶ ἐξαλλάσσων ἱματίοις δόξαν ἔχει ἀνθρωπίνην, ἐν δὲ τὰ ἐπαγγέλματι τούτῳ καὶ τούτων καταφρονῶν, προσέχων δὲ μόνον τῇ ἀναγκαίᾳ χρεΐᾳ τοῦ σώματος κατὰ τὸν εἰπόντα: «ἔχοντες διατροφῆς καὶ σκεπάσματα τούτοις ἄρκεσθηςόμεθα» καὶ τοιοῦτος δόξαν περιποιεῖται ἑαυτῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Πάλιν ἐν ἐκείνῃ τῷ βίῳ ὁ μεγαλαυχῶν ἐπὶ τῇ τοῦ σώματος ἰσχύϊ ἢ πλοῦτο, μέγας εἶναι δοκεῖ παρὰ τοὺς ἀνθρώποις ἐν δὲ τῇ παρ' ἡμῖν πολιτείᾳ καὶ ἀγαπῶν τὴν ταπεινῶσιν καὶ τὰ εὐτελεῖ ἀιρούμενος, ἐν ἀληθείᾳ ὑψηλὸς ἐστὶ καὶ ἐκλεκτός, καθὼς γέγραπται: «τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἕνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρὰ καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεός, καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἕνα τα ὄντα καταργήσῃ, ὅπως μὴ καυχῆσθαι πᾶσα σὰρξ ἐνώπιόν τοῦ Θεοῦ». Καὶ ἡμεῖς οὖν ἀγαπήσωμεν τὰ ἄρεστά του Κυρίου ἡμῶν, ὡς δοῦλοι εὐχρηστοὶ καὶ εὐγνώμονες, καὶ μηκέτι ἀνθρώπους ἄρεσει σπουδάζωμεν «εἰ γὰρ ἔτι, φησὶν, ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἄν ἦμην' ὁ γὰρ κόσμος πᾶς ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται», ὡς ἀλλαχοῦ λέγει.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ, διατί πλανᾶσαι παρασυρόμενος ἀπὸ τον διάβολον να κατακτάς βαθμούς, διὰ των οποίων δεν θα ωφεληθής προξενών εις τον εαυτόν σου εφήμερον τιμήν; Ακουε τι λέγει ο Απόστολος: «Δεν είναι δόκιμος αυτός, που παρουσιάζει τον εαυτόν του ως ικανόν, ἀλλ' ἐκεῖνος, που ο Κύριος συνιστά ως τοιούτον» (Β' Κορ. ι', 18). Λέγει δε καὶ ο Κύριος: πῶς εἶναι δυνατόν να πιστεύσετε επιδιώκοντες να λάβετε την δόξαν των ἀνθρώπων καὶ ὀχι την δόξαν του Θεοῦ; (Ιωάν. ε', 44). Προσπάθησε, ἀγαπητέ, να συνέλθῃς καὶ σκέψου διὰ ποίαν αἰτίαν ἠρνήθῃς τον μάταιον βίον καὶ τον διάβολον καὶ την ὑπερηφάνειάν του καὶ παύσε να φρονῇς πλέον τα κοσμικά.

Δεν γνωρίζεις, ὅτι εἰάν ταπεινώσῃς τον πλησίον σου, διαπράττεις την αμαρτίαν της φιλαυτίας καὶ της κενοδοξίας; Σκέψου δε, ὅτι ἐπροτιμήθῃς ἀπὸ τον ἀδελφόν σου καὶ ἐγίνες πρῶτος του, ἐξ αἰτίας της φιλονεικίας καὶ του ἐγωΐσμου καὶ διότι δεν ἠθέλησες

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ' (Να μην ζητούμε τιμές και πρωτεία)

να ταπεινωθής ενώπιον του αδελφού σου· άραγε αυτή η κενοδοξία θα σε παρουσιάση εις τον Θεόν και θα σε κάμη καλύτερον και εκεί; Καθόλου, διότι ο ίδιος ο Θεός είπεν: «εκείνος που θέλει να είναι μέγας ανάμεσά σας, ας είναι εις όλους σας υπηρέτης και εκείνος, που θέλει να είναι πρώτος ανάμεσά σας, ας γίνη δούλος σας» (Ματθ. κ', 25 - 27).

Πρόσεχε, λοιπόν, αδελφέ, μήπως με το να θέλῃς να είσαι πρώτος από τον αδελφόν σου, εκεί, εις τον μέλλοντα αιώνα, ευρεθῇς τελευταίος και ακούσης αυτό, που ήκουσεν εκείνος ο φιλόδοξος πλούσιος, όταν εψήνητο εις το άσβεστον πυρ: «ενθυμήσου ότι συ απήλαυσες τα αγαθά σου, κατά την επίγειον ζωήν σου» (Λουκ. ιστ', 25). Διότι λέγει η Αγία Γραφή: «όσα οι άνθρωποι θεωρούν υψηλά, είναι, διά τόν Θεόν, βδελυκτά» (Αυτόθι 15). Σύ, λοιπόν, αδελφέ μου, σκέψου, ότι απέθανες διά τον κόσμον και η ζωή σου έχει κρυβή, μαζί με τον Χριστόν, εις τον Θεόν: «Όταν λοιπόν ο Χριστός φανερωθή, η ζωή μας, τότε και σείς θα φανερωθήτε μετά δόξης» (Κολασ. γ', 4). Τώρα, όμως, να μη αγαπάς την δόξαν των ανθρώπων· διότι αυτή η επίγειος δόξα σου δεν διατηρείται παντοτεινά, σύμφωνα με τους λόγους του προφήτου: «κάθε άνθρωπος είναι όπως ο χόρτος και κάθε ανθρώπινη δόξα, όπως το άνθος του χόρτου» (Ψαλμ. ρβ', 15). Πέταξε λοιπόν, αγαπητέ, από επάνω σου τον ζυγον του εχθρού και την υπερηφάνειάν του και υπόταξε τον τράχηλόν σου κάτω από τον γλυκόν ζυγόν του Δεσπότου Χριστού· διότι αυτός είπεν ότι, «όποιος ταπεινώνεται θα υψωθή και εκείνος, που υψώνεται θα ταπεινωθῇ» (Λουκ. ιδ', 11). Και εις άλλο χωρίον πάλιν λέγει: «ο Κύριος έναντιώνεται προς τους υπερηφάνους, ενώ εις τους ταπεινούς δίδει την χάριν Του» (Α' Πετρ. ε', 5).

Ας φοβηθώμεν, λοιπόν, αγαπητέ, μήπως είπη και δι' ημάς ο Δικαιοκρίτης Θεός «ότι ηγάπησαν την δόξαν των ανθρώπων, παρά την δόξαν του Θεού» (Ιωάν. ιβ', 43) και ας ταπεινωθώμεν ενώπιον όλων, χάριν του Κυρίου, διά να επιτύχωμεν και την εδώ και την εκεί ανάπαυσιν, διότι ο ίδιος είπεν «μάθετε από εμέ ότι είμαι πρᾶος και ταπεινός εις την καρδίαν και θα εύρετε ανάπαυσιν εις τας ψυχάς σας» (Ματθ. ια', 29). Γνώριζε δε, αδελφέ μου και τούτο, ότι εις τον κοσμικόν βίον επαινείται εκείνος, που ομιλεί ωραία, εις τον μοναχικόν όμως βίον, αξιόλογος ενώπιον του Θεού είναι εκείνος που αγαπά την ησυχίαν και την σιωπήν. Μεταξύ, πάλιν, των κοσμικών τον ανθρώπινον έπαινον έχει εκείνος, που στολίζει το σώμα του και αλλάσσει συχνά τα ιμάτιά του, ενώ εις αυτόν που φέρει το μοναχικόν σχήμα (θεωρείται αξιόλογος) εκείνος, που καταφρονεί τα ενδύματα και προσέχει μόνον την απολύτως απαραίτητον ανάγκην του

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ΄ (Να μην ζητούμε τιμές και πρωτεία)

σώματος, συμφώνως με αυτά, που είπε ο Απόστολος Παύλος: «έχοντες διατροφής και σκεπάσματα, ας αρκεσθώμεν εις αυτά» (Α΄ Τιμ. στ', 8).

Ο σκεπτόμενος και ενεργών κατ' αυτόν τον τρόπον εξασφαλίζει διά τον εαυτόν του δόξαν εις τους ουρανούς.

Εκείνος, πάλιν, που εις τον κοσμικόν βίον καμαρώνει διά την σωματικήν του δύναμιν ή τον πλούτον του, θεωρείται από τους ανθρώπους, ότι είναι σπουδαίος και μέγας ενώ εις την ιδικήν μας, την μοναχικήν πολιτείαν, εκλεκτός είναι εκείνος που αγαπά την ταπείνωσιν και προτιμά τα ευτελή, καθώς λέγει και η Αγία Γραφή «τα καταφρονημένα του κόσμου εδιάλεξεν ο Θεός, διά να κατεντροπιάση τα ισχυρά και τα ταπεινά του κόσμου και τα τιποτένια εδιάλεξεν ο Θεός και τα ασήμαντα, διά να καταργήση τα σημαντικά και αξιόλογα, ώστε να μη μπορώ κανείς άνθρωπος να καυχηθή ενώπιον του Θεού» (Α΄ Κορ. α', 27 - 29).

Και ημείς λοιπόν ας αγαπήσωμεν όσα είναι αρεστα εις τον Κύριόν μας, ως καλοί και ευγνώμονες δούλοι και ας μη φροντίζωμεν να αρέσωμεν πλέον εις τους ανθρώπους. Διότι, όπως λέγει και ο Απόστολος Παύλος, «εάν ακόμη ήρεσα εις τους ανθρώπους, δεν θα ήμουν δούλος Χριστού· διότι όλος ο κόσμος ευρίσκεται εις το πονηρόν» (Γαλατ. α', 10 και Α΄ Ιωάν. ε', 19), όπως λέγει αλλού.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ' (Περί ταπεινοφροσύνης)

Ὅτι τὸ ταπεινολογεῖν, ἄκαιρος ἢ ἀμέτρως γινόμενον, οὐκ ὠφέλιμον ἀλλὰ καὶ βλαβερὸν ἐστὶ καὶ τί δεῖ ποιεῖν πρὸς τοὺς ἐπαινοῦντας, καὶ ὅτι τὸν προσέχοντα οὐδὲν οἱ ἔπαινοι βλάπτουσιν.

Ὅτι το να φαινώμεθα ταπεινοί, όταν τούτο γίνεται ἀκαιρα ἢ υπερβολικά, δεν εἶναι ὠφέλιμον ἀλλὰ βλαβερὸν καὶ τι πρέπει να πράττουμεν πρὸς τοὺς ἐπαινοῦντας καὶ ὅτι ἐκείνον που προσέχει οἱ ἐπαινοὶ εἰς τίποτε δεν τον βλάπτουν.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ παρέβαλε τὸ Ἀββᾶ Σεραπίωνε προετρέπετο δὲ αὐτὸν καὶ γέρων εὐχὴν ποιῆσαι κατὰ τὸ σὺνήθες ὃ δὲ οὐκ ἐπέιθετο, ἁμαρτωλὸν ἑαυτὸν ἀποκαλῶν καὶ αὐτοῦ του μοναχικοῦ σχήματος ἀνάξιον ἠθέλησε δὲ ὁ γέρων καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ νίψαι, καὶ οὐκ ἦνεσχετο ὁ ἀδελφὸς τοῖς αὐτοῖς λόγοις χρώμενος· εἶτα, παραθεῖς τράπεζαν, ἐποίησεν αὐτὸν καθεσθῆναι· καθεστθεὶς δὲ καὶ ὁ γέρων, ἤρξατο συνεσθίειν αὐτῷ ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ἐνουθέτει αὐτὸν ὁ Γέρων λέγων τέκνον, εἰ θέλεις ὠφεληθῆναι, καρτέρησον ἐν τῷ κελλίῳ σου, καὶ πρόσεχε σεαυτῷ καὶ τὸ ἐργόχειρό σου· οὐ γὰρ φέρει σοὶ τοσαύτην ὠφέλειαν τὸ προέρχεσθαι καὶ παραβάλλειν, ὅσην τὸ καθεζεσθαι.

Ὁ δέ, τούτων λεγομένων ὑπὸ τοῦ γέροντος ἀκούων, ἐπικράνθη καὶ ἡλλοιώθη τὴν μορφήν ὡς τὲ μὴ δυνηθῆναι λαθεῖν τὸν γέροντα. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Σεραπίων μέχρι τοῦ νῦν ἔλεγες, ὅτι ἁμαρτωλὸς εἰμι καὶ κατηγορεῖς σεαυτοῦ, καὶ ἑαυτὸν ἀνάξιον εἶναι τοῦ ζῆν ἔκρινες καὶ ἐπειδὴ μετὰ ἀγάπης ὑπέμνησά σε, τοσοῦτον ἔθνηρωθης; Ἐὰν οὖν θέλῃς ταπεινὸς εἶναι, τὰ παρ' ἄλλων ἐπαγόμενά σου μάθε γενναίως φέρειν, καὶ μὴ ρήματα ἀργὰ κάτεχε σεαυτῷ. Ταῦτα ἀκούσας καὶ ἀδελφὸς μετενόησε τὸ γέροντα καὶ λίαν ὠφεληθεὶς ἀνεχώρησεν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἐπεσκέφθη τὸν Ἀββᾶν Σεραπίωνα τὸν προέτρεπε δὲ ὁ Γέρων να κάμη ευχήν, κατὰ τὴν συνήθειαν ἐκεῖνος ὅμως δεν ἐπέιθετο ὀνομάζων τὸν εαυτὸν του ἁμαρτωλὸν καὶ ἀνάξιον του μοναχικοῦ σχήματος. Ὁ Γέρων ἠθέλησε να του πλύνῃ καὶ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ΄ (Περί ταπεινοφροσύνης)

τους πόδας, ο αδελφός, όμως, δεν το παρεδέχετο προβάλλων τους ιδίους λόγους (ότι δηλαδή είναι αμαρτωλός και ανάξιος του μοναχικού σχήματος). Κατόπιν ο Γέρων παρέθεσε τράπεζας και του επρότεινε να καθίσουν να φάγουν. Πράγματι εκάθησε με τον Γέροντα και ήρχισε να συντρώγη μαζί του. Κατά το διάστημα του φαγητού τον ένουθέτει ο Γέρων και του έλεγε:

- Παιδί μου, εάν θέλεις να ωφεληθής, να καθήσης καρτερικά εις το κελλί σου και πρόσεχε τον εαυτόν σου και το εργόχειρόν σου διότι δεν σου προξενεί τόσην ωφέλειαν το να πηγαίνης και να επικέπτεσαι τους άλλους, όσην το να κάθεσαι εις το κελλίον σου.

Ο επισκέπτης αδελφός, καθώς ήκουε τον Γέροντα να λέγη αυτά, επικράθηκε και το πρόσωπόν του ήλλαξεν έκφρασιν, ώστε να μη ήμπορέση να διαφύγη την προσοχής του Γέροντος. Του είπε, λοιπόν, ο Αββάς Σεραπίων:

– Μέχρι τώρα έλεγες, ότι είμαι αμαρτωλός και κατηγορούσες τον εαυτόν σου και έκρινες τον εαυτόν σου, ότι είναι ανάξιος και να ζη και επειδή σε συνεβούλευσα με αγάπην, εθύμωσες τόσον πολύ, όπως το θηρίον; Εάν λοιπόν θέλεις να είσαι ταπεινός, να μάθεις να δέχεσαι με γενναιότητα τα όσα σου λέγουν οι άλλοι και να μη λέγης μονάχα λόγια παχειά, χωρίς περιεχόμενον.

Αφού ήκουσεν αυτά ο αδελφός έβαλε μετάνοιαν εις τον Γέροντα και ανεχώρησε πάρα πολύ ωφελημένος.

Β'. Εκ του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρώτησε γέροντα λέγων· τί ποιήσει καὶ θέλων ήσυχάζειν διὰ τὸ ὄνομα τὸ γινόμενον αὐτῷ; μήποτε τὸ ὑπὲρ αὐτὸν βλάβη αὐτόν, καθὼς εἶπον οἱ Πατέρες, ὅτι οὐαὶ τῷ ἄνθρωπῳ ἐκείνῳ ποῦ τὸ ὄνομα μείζον ἐστὶ τοῦ ἔργου αὐτοῦ; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων τὸ ἔχειν τινὰ ὄνομα ἢ δόξαν μείζονά της ἐργασίας αὐτοῦ, οὐδὲν βλάπτει τὸν μὴ συνηδόμενον ἢ συγκατατιθέμενον τοῖς λεγομένοις, ὡς πὲρ καὶ ἐπὶ τοῦ συκοφαντουμένου εἰς φόνον, μηδὲν δὲ τοιοῦτον πεπραχότος ὀφείλει δὲ ὁ τοιοῦτος λογίζεσθαι, ὅτι ἔχουσι περὶ ἐμοῦ οἱ ἄνθρωποι ὑπόληψιν καὶ οὐκ οἶδασι τίς εἰμι.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ αδελφός ήρώτησε, κάποτε, ένα Γέροντα:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ΄ (Περί ταπεινοφροσύνης)

– Τι πρέπει να κάνη εκείνος, που θέλει να ησυχάζη από την φήμην του ονόματός του; Μή τυχόν όσα λέγονται υπέρ αυτού τον βλάψουν, όπως είπον και οι Πατέρες: αλλοίμονον εις εκείνον τον άνθρωπον, που το όνομά του είναι μεγαλύτερον από τα έργα του;

Ο Γέρων του απήντησε:

– Το να έχη κάποιος όνομα ή δόξαν μεγαλυτέραν από την εργασίαν του εις τίποτε δεν τον βλάπτει, εφ' όσον δεν αισθάνεται ευχαρίστησιν και ηδονήν από τα επαινετικά λόγια ή δεν συμφωνεί με όσα περί αυτού λέγονται, όπως ακριβώς και εκείνος που συκοφαντείται διά φόνον (δεν λογίζεται ένοχος ενώπιον του Θεού), εφ' όσον δεν έχει διαπράξει τοιούτον φόνον.

Ο άνθρωπος, που επαινείται οφείλει να σκέπτεται: οι άνθρωποι μου έχουν εκτίμησιν και δεν γνωρίζουν ποιος είμαι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ'

(Πως πρέπει να χρησιμοποιούμε τα ενδύματα)

Περὶ τοῦ πῶς δεῖ καὶ ποίους καὶ μέχρι τίνος κεχρήσθαι τοῖς πρὸς τὴν σκέπην τοῦ σώματος καὶ πῶς οἱ Πατέρες ἡγάπων κὰν τοῖς ἐνδύμασι τὴν εὐτέλειαν, ἣν ἐν πάσι τὸν πιστὸν δεῖ ἀσπάζεσθαι.

Περὶ τοῦ πῶς πρέπει καὶ ποία καὶ μέχρι ποίου σημείου νὰ χρησιμοποιώμεν τὰ ἐνδύματα διὰ τὴν κάλυψιν τοῦ σώματος καὶ πῶς οἱ Πατέρες ἡγάπων, τὴν εὐτέλειαν καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἐνδύματα· αὐτὴν πρέπει νὰ προτιμᾷ ὁ πιστὸς εἰς πάσαν περίστασιν.

Α'. Εν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ελεήμονος

ΤΙΣ ἂν τοῦ θαυμαστοῦ Ἰωάννου τοῦ Πατριάρχου τὸ λιτός τῆς διαίτης καὶ τὸ περὶ τὴν ἐσθῆτα καὶ στρωμνὴν εὐτελὲς τὲ καὶ μέτριον ἐξείπου καλῶς; μετὰ γὰρ τῶν ἄλλων, οὐδὲ ταύτης ἡμέλει τῆς ἀρετῆς, ὡς τὲ μηδὲν πλέον ἐν τούτοις τῶν πολλῶν ἔχεις καὶ εὐκαταφρονήτων. Ἀμέλει τῶν τὶς οἰκητόρων τῆς πόλεως, συνηθέστερος αὐτῇ τυγχάνων, ὅπως εἶχε μαθῶν, σισύραν ἐξ καὶ τριάκοντα νομίσμασι πριάμενος στέλλει τὴ μακαρίῳ, πλεῖστα μὴ ἀπώσασθαι δεηθεῖς, ἀλλ' ἐαυτὸν ταύτῃ περιστέλλειν.

Τοῦτο οὖν καὶ διὰ τὸ τοῦ ἀνδρὸς εὐπιστος καὶ τὸ τῆς ἀξιώσεως ἐπιμελὲς καὶ διάπυρον ποιῆσαι θελήσας, οὐ διέλιπεν ὅμως παρ' ὅλην τὴν νύκτα ταλανίζων ἑαυτόν, ὡς οἱ παρεδρεύοντες εἰς ἔσχατον ἐξηγήσαντο, καὶ τὶς ἂν οὐ καταγνοίῃ μου τοῦ ταπεινοῦ, λέγων, Ἰωάννου, εἰ ἐμοὶ μὲν ἔνεστι τριάκοντα καὶ ἐξ νομίσμασιν ἐπιβλήματι σκέπεσθαι, τοῖς δὲ κατὰ Χριστὸν φεῦ! ἀδελφοὺς τοῖς ἔμοις, τὸ ὑπαίθρους τῷ κρύει πηγνυμένους διαταλαιπωρεῖν καὶ μηδὲ ράκος βραχύτατον τί καὶ εὖνον εὐπορεῖν, ὧν οἱ πλείους καὶ κενοὶ τὴν γαστέρα καὶ ἄδειπνον κατεκλίθησαν, καὶ αὐτῶν οἴμοι! τῶν ἀποπιπτουσῶν τῆς ἔμης τραπέζης ψυχίων ἐφιέμενοι, κατὰ τὸν πένητα Λάζαρον;

Αἶ, αἶ, πόσοι νῦν ξένοι καὶ παρεπίδημοι πρὸς ταύτην ἀφίκοντο τὴν πόλιν" οἱ μὴ ἔχοντες ὅπου τὴν κεφαλὴν κλίνοιεν, πεινῶντες, διψῶντες, κατὰ μέσσην κεῖνται τὴν ἀγοράν, ἐγὼ δὲ παντοίους ἐνευπαθων ἀγαθοῖς πρὸς τὴ ἄλλῃ τρυφῇ, καὶ τῷδε τὸ πολυτελεῖ ἐπιβλήματι νῦν περιστέλλομαι. Τί τοίνυν κατ' ἐκείνην ἀκούσεσθαι προσδοκῶ τὴν ἡμέραν; τί ἕτερον ἢ ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου, οἱ δὲ πένητες τὰ κακὰ καὶ διὰ τοῦτο γὺν αὐτοὶ μὲν παρακαλοῦνται, σὺ δὲ ἀξίως ὀδυνᾶσαι. Ἄλλ'

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ΄ (Πως πρέπει να χρησιμοποιούμε τα ενδύματα)

εὐλογητὸς Κύριος, οὐκέτι τούτω καὶ ταπεινὸς σκεπασθήσεται Ἰωάννης, ἀλλὰ τὴν αὐτοῦ τιμὴν πένητες ἀμφιάσσονται.

Ἄμα γοῦν φωτί, τὴν σισύραν εἰς τὴν ἀγορὰν πέμπει διαπραθησομένην, ἣν καὶ προσενεγκῶν θεασάμενος, αὔθις πριάμενος, αὔθις καὶ προσάγει καὶ δὲ δέχεται μὲν, πρὸς δὲ τὴν ἀγορὰν καὶ αὔθις ἐκπέμπει. Ὡς δὲ δις καὶ πολλάκις τοῦτο ἐγένετο, ὁ μέγας δηλοῖ τὸ προσάγοντι, ἴδωμεν, εἰπὼν, τὶς πρότερον ἀπαγορεύσει τῶν δύο, ἐγὼ μὲν αὐτὴν πιπράσκων, σὺ δὲ ὠνούμενος καὶ προσφέρων; καὶ γὰρ ἦν ὁ ἀνὴρ τῶν λίαν εὐπόρων, οὐ χάριν ἐπίτηδες καὶ μέγας καὶ παρακερδαίνειν αὐτοῦ ἤβουλετο, ὥς τὲ τὰ ἐκείνου πρὸς τοὺς πένητας παραρρεῖν.

Ερμηνεία

ΠΟΙΟΣ θα ἤμπορούσε να διηγηθῇ καλῶς τὴν λιτὴν δίαιταν, τὴν πτωχείαν τῆς ενδυμασίας καὶ τῆς κλίνης τὴν πενιχρότητα τοῦ θαυμαστοῦ Ἰωάννου τοῦ Πατριάρχου; Διότι μαζί με τὰς ἄλλας, οὔτε αὐτὴν τὴν ἀρετὴν παρημέλει, ὥστε τίποτε περισσότερον εἰς αὐτὰ να μὴ ἔχη ἀπὸ ὅσα οἱ πολλοὶ καὶ ἀσήμαντοι ἄνθρωποι. Κάποτε κάποιος ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως, γνωστός του, ὅταν ἔμαθεν εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκετο, ἠγόρασε μίαν γούνας αξίας τριάκοντα ἐξ νομισμάτων καὶ τὴν στέλλει εἰς τὸν μακάριον Πατριάρχην, ἀφοῦ τὸν παρεκάλεσε θερμῶς να μὴ ἀρνηθῇ τὸ δῶρον αὐτό, ἀλλὰ να ἐνδύεται με αὐτήν.

Αὐτὴν, λοιπόν, τὴν χάριν, ὁ ἅγιος Πατριάρχης, ἐδέχθη να πράξῃ καὶ διὰ τὸν καλόπιστον ἄνθρωπος, που τὸν παρεκάλεσε, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν θερμὴν καὶ ἐπίμονον παράκλησίν του ὅπως ὅμως ἀντελήφθησαν (καὶ ἀργότερον διηγήθησαν) οἱ εὐρισκόμενοι πλησίον του, δὲν ἔπαυεν ὅλην τὴν νύκτα να ταλανίζῃ τὸν εαυτὸν του. Καὶ ποιος δὲν θα κατηγορήσῃ - ἔλε γεν- ἐμέ, τὸν ταπεινὸς Ἰωάννην, ὅταν ἐγὼ σκεπάζωμαι με σκέπασμα αξίας τριάκοντα ἐξ νομισμάτων, ἐνῶ, ἀλλοίμονον, οἱ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί μου παγώνουν ἀπὸ το ψύχος καὶ ταλαιπωροῦνται εἰς τὸ ὑπαιθρον; Καὶ οὔτε ἓνα μικρόν καὶ ευθηνόν κουρέλι δὲν ἠμποροῦν να ἔχουν; Ὅταν οἱ περισσότεροι ἀπὸ αὐτοὺς ἐκοιμήθησαν, ἀλλοίμονον, νηστικοί, με κενὴν τὴν κοιλίαν των, ἐπιθυμούντες να χορτάσουν ἀπὸ τὰ ψίχουλα, που πίπτουν ἀπὸ τὸ τραπέζι μου, ὅπως ὁ πτωχὸς Λάζαρος; (Λουκ. ιστ', 21).

Πῶ! Πῶ! Πόσοι τώρα ξένοι καὶ παρεπίδημοι ἐφθασαν εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν, οἱ οἱποῖοι μὴ ἔχοντες που να γείρουν τὸ κεφάλι των, πεινασμένοι καὶ διψασμένοι, εἶναι

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ΄ (Πως πρέπει να χρησιμοποιούμε τα ενδύματα)

εξαπλωμένοι εις το μέσον της αγοράς, ενώ εγώ απολαμβάνων παντός είδους αγαθά, εκτός από τας άλλας αναπαύσεις, ενδύομαι, τώρα και με αυτό το πολυτελές ένδυμα. Τι περιμένω, λοιπόν, να ακούσω κατά την ημέραν εκείνην (της Δευτέρας Παρουσίας); Τι άλλο, παρά συ εχάρηκες τα αγαθά σου εις την ζωήν σου, οι δε πένητες τα κακά; Δι' αυτό αυτοι μεν τώρα παρηγορούνται, ενώ συ υποφέρεις (Αυτόθι 25). 'Αλλ' ας είναι ο Κύριος ευλογητός, ποτε πλέον ο ταπεινός Ιωάννης δεν θα σκεπαστή με αυτό το πολυτελές ένδυμα, αλλά με την χρηματικών του αξίαν θα ενδυθούν οι πτωχοί.

Μόλις λοιπόν εξημέρωσε, στέλλει την γούναν εις την αγοράν, διά να πωληθή. Όταν την είδεν ο δωρητής, την αγοράζει πάλιν και την φέρει εις τον Πατριάρχης Ιωάννην. Ο Πατριάρχης την δέχεται, αλλ' αμέσως την στέλλει πάλιν εις την αγοράν, διά να πωληθή.

Επειδή δε αυτό έγινε δύο και πολλές φορές, ο μέγας Ιωάννης δηλώνει εις τον προσφέροντα ας ίδωμεν ποίος από τους δύο θα κουρασθῇ πρώτος, εγώ, που την πωλώ ή σύ, που την αγοράζεις και την προσφέρεις; Διότι ήτο ο ανήρ από τους πάρα πολύ πλουσίους και χάριν αυτού τα έλεγεν επίτηδες ο Μέγας, επειδή ήθελε να παίρνη χρήματα από αυτόν, ώστε τα χρήματά του να διοχετεύονται προς τους πτωχούς

Β'. Εν τω βίω του Αγίου Αρσενίου

Ο ΜΕΓΑΣ 'Αρσένιος οὕτω τὰ τοῦ κόσμου ἀπέστερξε καὶ οὐδὲν εἶναι τὸ παράπαν ἡγεῖτο ὡς μηδὲ βλέπειν ἀνέχεσθαι τῶν βιοτικῶν ὅλως μηδὲν" μᾶλλον μὲν οὖν ἀντιμετρῶν καὶ ἀντιτιθέμενος τοῖς τοῦ προτέρου βίου λαμπροῦς καὶ τοῖς ἐσθήμασιν, οἷς ἐκεῖνος ἐνδιατρίβων τὸ παλατιῶν περιεβέβλητο, πολλὴν χρήσθαι τῇ εὐτελείᾳ περὶ τὰ ἅμφια καὶ τοσαύτη, ὡς μηδὲν ἐν τούτοις διενηνοχέναι ἀγροίκου πένητος, διερρωγότα ράκη καὶ σαπρὰ περιβεβλημένου" ἀλλ' ἐκεῖνον τὰ πενιχρὰ ταῦτα καὶ ἀπόβλητα ἡγαλλε πλέον, καὶ τούτοις ἔνεκαλλυνετο, ἅτε δὴ τοῦ ἔσω κόσμου καὶ ἀδήλου μεταποιούμενος καὶ ἑαυτὸν μᾶλλον ἢ τὸ αὐτοῦ κοσμεῖν βουλόμενον.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Αρσένιος τόσο πολύ εσιχάθηκε τα πράγματα του κόσμου και τίποτε δεν ενόμιζεν ότι ήσαν, ώστε να μη ανέχεται να βλέπη εντελώς τίποτε από τα κοσμικά. Από αντίθεσιν λοιπόν και αντιπάθειαν προς τα λαμπρά ενδύματα του προηγούμενου κοσμικού βίου, τα οποία εφόρει όταν έμενεν εις το παλάτι, μεταχειρίζετο πάρα πολύ ευθηνά ενδύματα και τιποτένια, ώστε να μη διαφέρη καθόλου από ένα πτωχόν

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ' (Πως πρέπει να χρησιμοποιούμε τα ενδύματα)

χωρικών, ενδεδυμένον με έσχισμένα και ταπεινά ενδύματα. Αλλά τον Μέγαν εκείνον Αρσένιον ευχαριστούσαν πάρα πολύ αυτά τα πτωχικά ενδύματα, που ήσαν για πέταμα, και έκαμάρωνε με αυτά, επειδή εφρόντιζε περισσότερον διά τον εξωτερικών του κόσμον και ήθελε να στολίζη περισσότερον την ψυχήν του, παρά το σώμα του.

Γ'. Εν τω Γεροντικώ

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρώτησε γέροντα λέγων· καλόν έστι κτήσασθαι δύο χιτώνας; καί ειπεν ό γέρων· κτῆσαι δύο χιτώνας, καί μη κτήση κακίαν την σπιλοῦσαν όλον το σῶμα καί την ψυχήν ή γάρ ψυχή ου χρείαν έχει τῆς κακίας, τὸ δέ σῶμα χρείαν έχει τῆς σκέπης" έχοντες οὖν τὰ δέοντα καί αὐτάρκη, τούτοις κατὰ τὸ γεγραμμένος ἀρκεσθισώμεθα.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ αδελφός ήρώτησεν ένα Γέροντα: – Είναι καλόν, Πάτερ, να αποκτήσω δύο χιτώνας; Απόκτησε δύο χιτώνας -απήντησεν ο Γέρων και μη αποκτήσης κακίαν, που κηλιδώνει το σώμα και την ψυχήν η ψυχή δεν έχει ανάγκην από σκέπασμα. Έχοντες λοιπόν τα απαραίτητα και τα αναγκαία, ας αρκεσθώμεν εις αυτά (Α' Τιμ. στ', 8), όπως λέγει και ο Απόστολος.

Δ'. Του Αββά Ησαΐου

ΟΡΑ μη έάσης τὸ σῶμα σου ἐν ρυπαρία ἄμορφος καί κλέψη σε ἢ κενοδοξία εἰ δέ νεώτερος εἶ, ἔασαν αὐτὸ ἐν πάσῃ ἄμορφία συμφέρον γάρ σοὶ ἐστίν. Μὴ ἐπιθυμήσης τινὸς τοῦ πλησίον σου θεασάμενος αὐτό, εἴτε ἔνδυμα εἴτε ζώνην εἴτε κουκούλιον, καί μη πληρώσης τὴν ἐπιθυμίαν σου, ποιήσας σεαυτῷ καθ' ὁμοιότητα αὐτοῦ ἀλλὰ καί βιβλίον ἐὰν ποιήσης σεαυτῷ μη καλλωπίσης τὴν κοσμησιν αὐτοῦ πάθος γάρ σου ἔστι. Κόσμησις σώματος, ψυχῆς ἔστι καταστροφή το δὲ φροντίσαι αὐτῶν κατὰ φόβου Θεοῦ, καλόν.

Ερμηνεία

ΠΡΟΣΕΞΕ να μη αφήσης το σώμα σου και γίνη άσχημον από την ρυπαρότητα, οπόταν είναι κίνδυνος να σε κυριεύση ή κενοδοξία. Αν όμως, είσαι νεώτερος, τότε άφησέ το εις κάθε ασχημίαν, διότι αυτό είναι το συμφέρον σου. Να μη επιθυμήσης κάτι από τον πλησίον σου, μόλις το ιδής, είτε ένδυμα, είτε ζώνην, είτε κουκούλιον, και

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ' (Πως πρέπει να χρησιμοποιούμε τα ενδύματα)

μη ικανοποίησης την επιθυμίαν σου, με το να κατασκευάσης για τον εαυτόν του κάτι παρόμοιον με αυτό αλλά και βιβλίον εαν αποκτήσης, να μη το καλλωπίσης και το περικοσμήσης, διότι και αυτό είναι πάθος. Ο στολισμός του σώματος είναι η καταστροφή της ψυχής το να φροντίσης όμως δι' αυτά, με φόβον Θεού, είναι καλόν.

Ε'. Του Αββά Ισαάκ

ΑΓΑΠΗΣΟΝ. τὰ πενιχρὰ μάτια ἐν ἐνδύμασί σου, νὰ ἐξουδενώσης τὰς ἐπιφυνούσας σοὶ ἐνθυμήσεις, λέγω δὴ τὴν ὑψηλοφροσύνην· ὁ γὰρ τὴν στιλπνότητα ἀγαπῶν, οὐ δύναται κτήσασθαι ταπεινᾶς ἐνθυμήσεις διότι ἡ καρδία τοῖς ἐξωτερικοῖς σχήμασι συνδιατυπούται.

Ερμηνεία

ΝΑ ΑΓΑΠΗΣΗΣ τα πτωχικά ενδύματα, διά να ενδυθής, ώστε να αφανίσης τας σκέψεις, που φύονται εις σε, όπως, π.χ. την υψηλοφροσύνην· διότι αυτός που αγαπά την κομψότητα, δεν ημπορεί να αποκτήση ταπεινάς σκέψεις διότι η καρδιά εξομοιώνεται με τα εξωτερικά σχήματα.

ΣΤ'. Εν τω Γεροντικῷ

ΕΛΕΓΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἰσαάκ τοὺς ἀδελφοὺς, ὅτι οἱ Πατέρες ἡμῶν καὶ ὁ Ἀββάς Παμβῶ παλαιὰ πολυρραφα ἐφόρους καὶ σιβέννινα· νῦν δὲ πολύτιμα φορεῖτε, ὑπάγετε ἔνθεν ἡρημωσατέ τὰ ὧδε ὅτε δὲ ἔμελλεν ὑπάγειν εἰς τὸ θέρος, ἔλεγεν αὐτοῖς οὐκέτι ἡμιν παρέχω ἐντολᾶς· οὐ φυλάσσετε γάρ.

2. Εἶπεν καὶ αὐτός, ὅτι ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Παμβῶ, ὅτι τοιοῦτον ὀφείλει ὁ Μοναχὸς φορεῖς ἱμάτιον, ὡς τὸ εἰ ρίψει αὐτὸ ἔξω του κελλίου καὶ ἐάσει ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, μηδένα λαβεῖν αὐτό, ἥτοι διὰ τὴν εὐτέλειαν.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ισαάκ ἔλεγεν εις τους αδελφούς, ὅτι οι Πατέρες μας και ο Αββάς Παμβῶ εφόρουν παλαιὰ πολυμπαλωμένα και χονδροϊφάσμένα ενδύματα: τώρα σεις φορεῖτε πολύτιμα φεύγετε από εδώ, ερημώσατε αὐτόν τον τόπον. Όταν δε επρόκειτο να υπάγη εις την εργασίαν του θέρους ἔλεγεν εις αυτούς δεν σας δίδω πλέον εντολάς, διότι δεν τας φυλάσσετε.

2. Ο ίδιος είπε, ότι ο Αββάς Παμβώ έλεγεν, ότι ο Μοναχός οφείλει να φορή τέτοιο ένδυμα, ώστε εάν το ρίξη έξω από το κελλί του και το αφήση επί τρεις ημέρας, κανείς να μη ευρεθή να το πάρη, διότι θα είναι πολύ ευτελές.

Ζ'. Του Αγίου Εφραίμ

Ο ΚΑΛΛΩΠΙΖΩΝ Έμάτια έαυτοῦ, βλάπτει ψυχὴν έαυτοῦ: πολυτέλεια γὰρ ἔματιων, μωμοὶ ψυχὴν Μοναχοῦ, ὑπερηφανίαν αὐτὴ ἐμποιοῦσα εὐτέλεια δὲ ἱματίων, ὠφέλεια καὶ ἔπαινος Μοναχοῦ. Ἐπιμελοῦ, Μοναχέ, τῆς ἔνδον ἐργασίας καὶ μὴ καλλώπιζε τοίχους ἀνωφελεῖς εὐμορφία γὰρ κελλίου, ὑπομονὴν Μοναχῷ οὐ δίδωσι. Τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν ζητήσωμεν τὰ γὰρ περισσὰ καὶ περισπασμὸν ἡμῖν παρέχοντα, βλαβερὰ καὶ ὀλέθρια.

Ερμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΣ, που καλλωπίζει τα ενδύματά του, βλάπτει την ψυχὴν του· διότι η πολυτέλεια των φορεμάτων προξενεῖ ψόγον εἰς την ψυχὴν του Μοναχοῦ, ἐπειδὴ φέρει εἰς αὐτὴν την υπερηφάνειαν. Ἡ πενιχρότης των ἱματίων εἶναι ὠφέλεια καὶ ἔπαινος του Μοναχοῦ. Φρόντιζε, Μοναχέ, διὰ την εσωτερικὴν ἐργασίαν καὶ μὴ στολίζης τοίχους, που δεν ὠφελοῦν· διότι ἡ ωραιότης του κελλιοῦ δεν χαρίζει εἰς τον Μοναχὸν ὑπομονήν. Να ἐπιζητήσωμεν τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα διότι τὰ περιττά, τὰ ὁποῖα μας ἀπασχολοῦν καὶ μας φέρουν εἰς περισπασμὸν, εἶναι βλαβερά καὶ ὀλέθρια.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ν' (Να μην κάνουμε τίποτε από επιθυμία ή ευχαρίστηση)

Ὅτι οὐ δεῖ πρὸς τέρψιν ἢ κατὰ προσπάθειαν τί ποιεῖν.

Ὅτι δεν πρέπει πρὸς ευχαρίστησιν ἢ ἀπὸ σφοδρὰν επιθυμίαν να πράττωμεν τίποτε.

Α'. Εν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Παχώμιου

Ο ΜΕΓΑΣ Παχώμιος ἐν Μονῇ τινι τῶν ὑπ' αὐτὸν οἰκοδομήσας εὐκτήριον, ποιήσας τὲ στοᾶς καὶ στύλους εὐρύθμως διὰ πλίνθων, ἐτέρφθη τῷ ἔργῳ, ἐφ' ᾧ καλῶς ὠκοδομήσας καὶ λογισάμενος μὴ χρῆναι θαυμάζειν ἔργα χειρῶν καὶ ἐπὶ τῇ ὡραιότητι τῶν οἰκείων ἔργων τέρπεσθαι, νεαροῦ ἔτι τοῦ ἔργου ὑπάρχοντος, λαβὼν σχοινία καὶ δῆσεις τοὺς στύλους, ἔκελευσέ τοὺς ἀδελφοὺς σύρειν μετὰ πάσης ἰσχύος, ἕως οὐ κλιθέντες γεγόνασιν ἀπρεπεῖς. Καὶ ὑπολαβὼν ἤρξατο λέγειν μὴ φιλονικήσητε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῷ καλλωπίζειν ἐπὶ πολὺ τὸ ἔργον τῶν χειρῶν ὑμῶν, ἀδελφοί, ἀλλ' εὐξασθε μᾶλλον ὅπως χάριτι Χριστοῦ καὶ τῇ δωρεᾷ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἄσυλα ὑμῶν μένει τὰ ἔργα, καὶ ὅπως μὴ διὰ τοῦ πρὸς τὴν τέχνην ἐπαίνου, ὀλισθήσας ὁ νοῦς, θήραμα γένηται τοῦ διαβόλου" πολλὰ γοῦν αὐτοῦ αἱ μεθοδία.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ Παχώμιος, εἰς κάποιο ἀπὸ τὰ Μοναστήρια τοῦ, ἀνωκοδόμησε ναὸν καὶ κατεσκεύασε πέριξ τοῦ ναοῦ στοᾶς, με ωραίους στύλους καὶ τούβλα: ὅταν ἐτελείωσας, ηὐχαριστήθη διὰ τὸ ἔργον, που τόσο ἀνωκοδόμησε σκεφθεὶς, ὅμως, ὅτι δεν πρέπει να θαυμάζῃ ἔργα χειρῶν καὶ να εὐχαριστῆται ἀπὸ τὴν καλλιτεχνίας τῶν κατασκευασμάτων τοῦ, ἐνῷ ἀκόμη ἦτο καινούργιο τὸ οἰκοδόμημα, ἐπήρσε σχοινία, ἔδεσε τοὺς στύλους, καὶ διέταξε τοὺς ἀδελφοὺς να σύρουν με ὅλην τὴν δύναμιν, ἕως ὅτου ἡ στύλοι ἐγειραν καὶ ἐγίναν ἀσχημοί. Ἐν συνεχείᾳ ἔλαβε τὸν λόγον καὶ ἤρχισε να λέγῃ:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ν' (Να μην κάνουμε τίποτε από επιθυμία ή ευχαρίστηση)

– Και σείς, αδελφοί μου, να μη κοπιάζετε, διά να καλλωπίζετε επί πολύ τα έργα των χειρών σας, αλλ' είναι προτιμότερον να εύχεσθε, πώς με την Χάριν του Χριστού και την δωρεάν του Αγίου Πνεύματος, θα διαμείνουν ακυρίευτα τα έργα σας (από φιλοδοξίαν ή κενοδοξίαν) και όπως μη τυχόν, από τον έπαινον προς την τέχνην, γλιστρήση ο νούς και καταστη θύμα του διαβόλου· διότι αι τέχναι του διαβόλου είναι πολλάί.

Β'. Εκ του Αββά Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ρώτησε γέροντα λέγων" εάν έμπέση μου σκευός και χρήζω αυτού εις την διακονίαν, ην ένεπιστεύθην του οικονομίου, βλέπω δέ ότι έχω προσπάθειαν εις αυτό, άρα μη πάθος μοι έστιν, εάν λάβω αυτό; απεκρίθη ο γέρων εάν χρήξης του σκεύους, πολεμῇ δέ σε δ λογισμός της προσπαθείας εις αυτό, είπε τῇ λογισμῶ" χρεία έστιν αυτού, και διατι πολεμοῖς με κατ' επιθυμίαν τουτο λαβεῖν; Και ει μὲν παύσεται από σου τὸ πάθος, λάβε αυτό ει δέ μή, εάν ή δυνατόν γενέσθαι τὴν χρείαν δι' άλλου σκεύους, ποιήσον και καταπόνησον τὸ πάθος ει δέ οὐκ ένδέχεται, λάβε τὸ σκευός μεμφόμενος σεαυτὸν και λέγων· ει μη διά τὴν χρείαν, οὐκ είχον αυτό λαβεῖν, διότι ήττώμαι τὴ προσπαθεία.

Έφη ο άδελφός εάν τῖς παρέχη μου πρᾶγμα και χρήζω αυτού, βλέπω δέ τὴν καρδίαν μου ὡς πάθος θέλουσαν αυτό δέξασθαι, τί ποιήσω; λάβω διά τὴν χρείαν, ἢ παραιτήσομαι διά τὴν προσπάθειαν; απεκρίθη ο γέρων κατὰ τὴν τροφήν ἔχε και τουτο οἶδας ότι χρήζομεν τῆς τροφῆς κατ' ήμέραν, και κωλυόμεθα λαβεῖν αὐτήν μεθ' ήδονῆς άλλ' εάν εύχαριστοῦντες τὸ δόντι αὐτήν Θεῷ και κατακρίνοντες έαυτοὺς ὡς άναξίους λάβωμεν, ο Θεός ποιεῖ αὐτήν εις άγιασμόν και εύλογίαν. "Ὡς τὲ οὖν ὅταν χρήξης του πρᾶγματος και κατευοδῶται, εύχαρίστησον τῷ κατευοδῶσαντι Θεῷ και κατάκρινον έαυτὸν ὡς άνάξιον, και διώκει από σου ο Θεός τὴν προσπάθειαν πάντα γάρ αὐτῷ δύναται. Εἰ δέ οὐ χρήξεις του πρᾶγματος, μη λαμβάνεις αυτό, έπει πλεονεξία έστιν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ αδελφός ήρώτησε ένα Γέροντα:

– Έαν μου τύχη ένα αντικείμενον, που το χρειάζομαι διά τὴν υπηρεσίας του οικονόμου που έχω, παρατηρῶ δε εις τον εαυτόν μου ιδιαιτέραν αγάπην προς αυτό, άραγε μήπως μου είναι πάθος όταν το πάρω, διά να το χρησιμοποiehσω;

Εἰς τὴν απορίαν αὐτήν ο Γέρων απήντησεν:

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ν΄ (Να μην κάνουμε τίποτε από επιθυμία ή ευχαρίστηση)

– Εάν χρειάζεσαι το αντικείμενον αυτό και σε πολεμή και λογισμός με μίαν συνεχή προς αυτό σκέψιν, να είπης εις τον λογισμόν σου είναι ανάγκη να έχω το αντικείμενον αυτό δια την υπηρεσίαν μου διατί, λοιπόν, με πολεμείς να το πάρω με κίνητρον την επιθυμίαν; Και εάν μεν παύση μέσα σου η ενέργεια του πάθους, πάρε το: εάν όμως δεν σταματήσει, τότε, εάν είναι εύκολον να ικανοποιηθή η ανάγκη του διακονήματος με άλλο σκεύος, κάμε την δουλειάν σου με το άλλο αντικείμενον και πολέμησε το πάθος σου. Εάν, όμως, δεν είναι δυνατόν, τότε χρησιμοποίησε το αντικείμενον αυτό και κατηγόρησε τον εαυτόν σου· εάν δεν ήτο ανάγκη να του είπής- δεν θα το έπαιρνα, διότι με νικά η πρός αυτό επιθυμία.

Ο αδελφός, εν συνεχεία, ηρώτησε πάλιν:

– Εάν μου δίδη κάποιος ένα πράγμα, που το χρειάζομαι και βλέπω πώς η καρδιά μου θέλει μετά πάθους να το δεχθή, τι να κάνω; να το πάρω, επειδή το χρειάζομαι; ή να το αφήσω, διά να μη νικηθώ από την σφοδράν επιθυμίαν;

Ο Γέρων απήντησε και εις αυτήν την απορίαν, ως εξής:

– Να το έχης όπως έχεις και την τροφήν σου γνωρίζεις ότι έχομεν ανάγκην της καθημερινής τροφής και εμποδιζόμεθα να την λάβωμεν με ηδονήν· αλλ' εάν λάβωμεν την απαραίτητον τροφήν μας, ευχαριστούν τες τον Θεόν που μας την έδωσε και κατακρίνωμεν τους εαυτούς μας ως αναξίους της δωρεάς αυτής, τότε ο Θεός την ευλογεί και την αγιάζει. Όστε, λοιπόν, εάν χρειάζεσαι ένα πράγμα και πηγαίνει καλά, τότε ευχαρίστησε τον Θεόν, που κατευοδώνει την εργασίαν σου και κατάκρινε τον εαυτόν σου ως ανάξιον και τότε ο Θεός θα απομακρύνη από σένα την σφοδράν επιθυμίαν διά το πράγμα αυτό, διότι όλα είναι δυνατά διά τον Θεόν. Εάν, όμως, δεν χρειάζεσαι το αντικείμενον αυτό δια τας ανάγκας σου, τότε μη το παίρνης διότι αυτό θα είναι πλεονεξία.